Prof. Dr. Raınazan ARSLAN
Prof. Dr. Ejder YILMAZ
Prof. Dr. Seına TAŞPINAR AY,.,YAZ
Doç. Dr. Enıel HANAGASI

İCRA VE İFLAS HUKUKU

Güncellenmiş

11. Baskı

yetkin HUKUK YAYINLARI

ÖDEMELİ İSTEME VE GENEL DAĞ/TiM

YETKiN Basım Yayım ve Dağıtım A.Ş.
Strasburg Caddesi No: 31/A 06430 Sıhhiye/ ANKARA
Tel: O (312) 231 42 34 (35) - 232 03 43 Faks: 229 87 85
Şube: Abide-i Hürriyet Cad. No: 158 34381 Şişli/ ISTANBUL
Tel: O (212) 234 50 56 (57) Pbx Faks: O (212) 234 50 58
e-mail: yetkin@yetkin.com.tr http://www.yetkin.com.tr
Yayınevi Sertifika No: 47453

Yayın Kodu: ISBN 978-605-05-2338-6

© Yetkin Yayınları 2025

Dizgi: YETKiN Elektronik Yayımcılık Sistemleri

Baskı: YETKiN BASIMEVI
Kazım Karabekir Caddesi No: 95/7-8-10
Tel: O (312) 3410006 06060 ANKARA
Matbaa Sertifika No: 75879

Prof. Dr. Ramazan **ARSLAN** • Prof. Dr. Ejder **YILMAZ**

Prof. Dr. Sema **TAŞPINAR AYVAZ**· Doç. Dr. Emel **HANAĞASI**

İCRA ve İFLAS HUKUKU

Güncellenmiş 11. Baskı

Ankara - 2025

Çok değerli Hocamız
Prof. Dr. Necip BİLGE'nin
anısına

ÖNSÖZ

Bu kitap, Prof. Dr. Ramazan ARSLAN, Prof. Dr. Ejder YILMAZ, Prof. Dr. Sema TAŞPINAR AYVAZ ve Doç. Dr. Emel HANAĞASI tarafından, hukuk fakültesi öğrencilerinin icra ve iflas hukuku dersinde başvurabilecekleri, uygulamacıların da icra ve iflas hukukuna ilişkin temel bilgilere ulaşabilecekleri kaynak olması amacıyla hazırlanmıştır.

Kitapta bütün kanun değişiklerini içeren icra ve iflas Kanunu, icra ve iflas Kanunu Nizamnamesi, icra ve iflas Kanunu Yönetmeliği ile icra ve iflas Kanununda adı geçen diğer Yönetmelik hükümleri ile Yargıtay içtihadı Birleştirme Kararlarına ve Anayasa Mahkemesinin bu hukuk dalıyla ilgili kararlarına yer verilmiştir. Kitapta, sınırlı sayıda Yargıtay kararına yer verilmiş; bilimsel görüşlere ve tartışmalara zorunlu olduğu ölçüde yollama yapılmış; bu görüşler ile '(argıtay kararları aynı oranda değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeler sonucunda, Yargıtay kararları ile ortak görüşlerimiz arasında farklılık bulunan durumlarda, kişisel görüşümüz yanında Yargıtayın görüşü de belirtilmiştir.

Kitapta özellikle, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK); 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (TSK) ve bu Kanunun yürürlüğüne ilişkin 6101 sayılı Kanun; 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) ve bu Kanunun yürürlüğüne ilişkin 6103 sayılı Kanun hükümleri de ilgili ve gerekli olduğu oranda incelenmiştir.

İcra ve İflas Kanununda kapsamlı değişiklik yapan 5311 sayılı Kanun hükümlerinin istinaf yoluna uyum sağlamaya yönelik olduğu gözetilerek, bölge adliye (istinaf) mahkemelerinin göreve başlamasından (20.07.2016'dan) sonra uygulanan hükümlerinin yanı sıra, karşılaştırma yapabilmek için yeri geldikçe eski hükümlere de değinilmiştir.

28.02.2018 gün ve 7101 sayılı Kanun, icra ve iflas Kanununun çok sayıda hükmünü değiştirmiş ve bu arada "iflasın ertelenmesi" ile ilgili m. 179-179/c hükümleri kaldırılmış ve "konkordato" müessesesi tümüyle yeniden düzenlenmiştir. Ayrıca 09.05.2018 gün ve 7141 sayılı Kanunla, m. 362/a hükmü getirilmiştir.

06.12.2018 gün ve 7155 sayılı "Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına ilişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Kanun"la, bu tür alacaklar hakkında yapılacak takipte takip talebi ve ödeme emri bakımından özel bazı düzenlemeler getirilmiş ve ayrıca icra ve iflas Kanununun 8/a, 78, 89, 286, 287, 290, 292. maddelerinde değişiklik yapılmış ve icra ve iflas Kanununa Geçici Madde 15 eklenmiştir.

20.02.2019 gün ve 7165 sayılı "Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"la icra ve iflas Kanununun 364 ve Ek 1 maddelerinde değişiklik yapılmış ve icra ve iflas Kanununa Geçici Madde 16 getirilmiştir.

22.07.2020 gün ve 7251 sayılı "Hukuk Muhakemeleri Kanununda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"la icra ve iflas Kanununun 8/a, 78 ve 258. maddelerinde değişiklik yapılmıştır.

09.06.2021 gün ve 7327 sayılı "icra ve iflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"la, icra ve iflas Kanununun 223, 241, 295, 296, 297, 308, 308/c maddelerinde değişiklik yapılmış ve icra ve iflas Kanununa Geçici Madde 17 eklenmiştir.

24.11.2021 gün ve 7343 sayılı "icra ve iflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile icra ve iflas Kanununun 28 maddesi değiştirilmiş, beş maddesi yürürlükten kaldırılmış ve Kanuna Geçici Madde 18 eklenmiştir.

13.10.2022 gün ve 7418 sayılı "Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile IIK'nun 114 ve 166. maddelerinde yapılan değişiklik sonucu, elektronik satışın gazete yanında internet haber sitesinde de yapılabilmesi mümkün hale gelmiştir.

Yedinci Yargı Paketi olarak da bilinen 28.03.2023 gün ve 7445 sayılı "icra ve iflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile IIK'na 79/a ve 88/a maddeleri eklenmiş; 82, 85 ve 88. maddelerinde değişiklik yapılmış ve Kanuna Geçici Madde 19 ile Geçici Madde 20 eklenmiştir. Kanun değişiklikleri çerçevesinde idareye verilen görev uyarınca çıkarılan iflas idare Memurluğu Yönetmeliği de Kitaba eklenmiştir.

Kamuoyunda Sekizinci Yargı Paketi olarak adlandırılan 02.03.2024 gün ve 7499 sayılı "Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile temel olarak süre ve kanun yolu bakımından olmak üzere IIK'nun üç maddesinde doğrudan; dokuz maddesinde ise süre değişikliğine işaret etmek suretiyle değişiklik yapılmıştır. Kanun yoluna başvuru süreleri HMK dikkate alınarak "hafta" olarak belirlenmiş; öte yandan kanun yoluna başvuru sürelerinin "tefhim"le başlamasına son verilmiş; böylece HMK ile uyumlu bir düzenleme yapılmıştır.

Son olarak 07.11.2024 gün ve 7531 s. K. ile IIK m. 111/b ve Ek madde 1'de değişiklik ve ekleme yapılmış, bundan sonra ise 04.06.2025 gün ve 7550 s.K. ile Ek Madde 1'de yeniden değişiklik yapılmıştır.

Yukarıda belirtilen kanun değişikliklerinin tamamı, Kitapta değerlendirilmiştir.

Kitabın başında, yararlanılan eserleri içeren "Genel Kaynakça"ya yer verilmiştir. Kitapta kullanılan kısaltmaların anlamı "Kısaltmalar Cetveli"nde gösterilmiştir.

icra ve iflas Kanunu hükümleri ile ilgili diğer kuralların (mevzuatın) uygulanmasında kullanılmak üzere, görevli ve yetkili idare tarafından hazırlanmış olan "basılı örnekler"in bazıları ile hazırlamış olduğumuz bazı dilekçe örnekleri, okuyucu için yararlı olacağı düşüncesiyle, Kitabın sonuna doldurularak konulmuştur.

Kitabın sonuna ayrıntılı bir kavramlara göre arama cetveli konularak, okuyucunun o kavram ve konu hakkında bilgi edinebileceği yer gösterilmiştir.

Kitabı "Yetkin" yayını olarak basan Yetkin Basım Yayım ve Dağıtım A.Ş.'nin değerli sahibi Muharrem BAŞER başta olmak üzere, titiz ve özenli bir şekilde dizgiyi gerçekleştiren Buse Dilara DiRiM ile kavramlara göre arama cetvelini hazırlayan Dr. Öğretim Üyesi Nagihan MAZLUM ve değerli araştırma görevlilerimiz Ismail AYDIN ile Sümeyye Sena FIRAT'a özverili ve özenli çalışmaları için içtenlikle teşekkür ederiz.

Eylül 2025

Prof. Dr. Ramazan ARSLAN

Prof. Dr. Ejder YILMAZ

Prof. Dr. Sema TAŞPINAR AYVAZ

Doç. Dr. Emel HANAĞASI

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ **5**
İÇİNDEKİLER 8
KISALTMALAR CETVELİ 33
GENEL KAYNAKÇA **35**

GİRİŞ

§ **1. CEBRİ İCRA HUKUKU HAKKINDA GENEL BİLGİ** **37**
A) CEBRi iCRA HUKUKU KAVRAMI 37
8) CEBRi iCRANiN KONUSU VE KAPSAMI 38
1- MALVARLIĞI iLE SORUMLULUK iLKESi 38
il - CEBRi ICRANIN ETKiNLiĞi ARACI OLARAK iCRA SUÇ VE CEZALAR! 39
C) TEMEL KAVRAMLAR 40
1- ALACAK-BORÇ VE ALACAKLI-BORÇLU 40
il - KANUNDA ÖZEL OLARAK KAPSAMI BELiRTiLEN TERiMLER 41
§ **2. CEBRİ İCRA TÜRLERİ** **42**
A) iCRA YOLLAR! 42
1- ILAMLI iCRA 43
il - ILAMSIZ iCRA 44
111- REHNIN PARAYA ÇEVRiLMESi YOLUYLA TAKIP 45
8) iFLAS YOLLAR! 45
C) KAMU ALACAKLARININ TAHSiLi 47
§ **3. İCRA VE İFLAS HUKUKUNUN KAYNAKLARI** **48**
A) iCRA VE iFLAS KANUNU 48
8) DiĞER KAYNAKLAR 52
C) YARGITAY KARARLAR! 54

GENEL HÜKÜMLER

§ **4. iCRA ORGANLARI** **56**
A) ASIL ORGANLAR 56
1- iCRA DAiRESi 56
1) Kuruluşu ve Yapısı 56

2) icra Dairesinin (Müdürlerinin) Görev, Yetki ve Yükümlülükleri....60
a) Görevleri....60
b) Yetkileri....62
c) Yükümlülükleri....62
aa) Olumlu Yükümlülükler....62
aaa) Dosya ve Tutanak Düzenlemek....62
bbb) Parayı Ödemek ve Değerli Eşyayı Muhafaza Etmek....65
bb) Olumsuz Yükümlülükler....67
aaa) Kendilerinin ve Yakınlarının işlerini Görme Yasağı....67
bbb) icra Organlarının Kendi Kendileri ile Sözleşme Yapmaları Yasağı....68
3) icra Dairesi Görevlilerinin Sorumlulukları....69
a) Hukuki So□umluluk....69
aa) Tazminat Davasının Şartları....70
bb) Tazminat Davasının Görüleceği Mahkeme....71
cc) Zamanaşımı....71
dd) Devletin Zimmet Dolayısıyla Sorumluluğu....71
ee) Devletin Sorumlu icra Dairesi Görevlisine Rücu Etmesi....72
b) Ceza Sorumluluğu....72
c) Disiplin Sorumluluğu....72
il - iCRA DAiRELERi BAŞKANLIĞI....73
111- iCRA MAHKEMESi....74
1) Kuruluşu ve Yapısı....74
2) Görevleri ·····:···....74
3) icra Mahkemesi Kararlarına Karşı Kanun Yolları....76
a) icra Mahkemelerinin Hukuka ilişkin Kararlarına Karşı Kanun Yolları....77
aa) icra Mahkemelerinin Hukuka ilişkin Olarak 20 Temmuz 2016'dan itibaren Verdikleri Kararlara Karşı Kanun Yolları....77
aaa) istinaf....77
bbb) Temyiz....80
bb) icra Mahkemelerinin Hukuka ilişkin Olarak Verdikleri 19 Temmuz 2016 ve Daha Eski Tarihli Kararlarına Karşı Kanun Yolları....81
b) icra Mahkemesinin icra Suç ve Cezaları Konusundaki Kararlarına Karşı Kanun Yolları....84

8). YARDIMCI ORGANLAR 85

§ **5. ŞİKAYET 87**

A) ŞiKAYET KAVRAMI 87
8) ŞIKAYETiN KONUSU 88
C) ŞIKAYET SEBEPLERi 88
1- iŞLEMiN KANUNA AYKIRI OLMASI 88
il - iŞLEMiN SOMUT OLAYA UYGUN OLMAMASI 89
ili - BiR HAKKIN YERiNE GETiRiLMEMESi 89
iV - BiR HAKKIN SEBEPSiZ OLARAK SÜRÜNCEMEDE BIRAKILMASI 89
D) ŞiKAYETiN TARAFLAR! 90
E) ŞIKAYET SÜRESi 92
F) ŞIKAYET USULÜ 94
G) ŞiKAYETiN SONUÇLAR! 98

§ **6. İCRA HARÇ VE GİDERLERİ 101**

A) iCRA HARÇLAR! 101
8) iCRA GiDERLERi 103
C) iCRA HARÇ VE GiDERLERiNDEN SORUMLULUK 104
D) iCRADA VEKALET (AVUKATLIK) ÜCRETi 105
1- MÜVEKKiL iLE VEKiLi ARASINDAKI AVUKATLIK UCRETI 105
11- iCRA GiDERi OLAN VEKALET ÜCRETi 106
1) icra Dairesindeki Hukuki Yardımdan Dolayı Vekalet Ücreti 106
2) icra Mahkemesindeki Hukuki Yardımdan Dolayı Vekalet ücreti. 107
3) Vekalet ücretinin Aidiyeti 107
111- AVUKATLIK ASGARi ÜCRET TARiFESi 108
1) icra Dairesindeki Hukuki Yardımdan Dolayı Vekalet (Avukatlık) Ücreti 108
2) icra Mahkemesindeki Hukuki Yardımdan Dolayı Vekalet Ücreti 108
E) ADLIYARDIM 109

§ **7. İCRA İŞLERİNDE TEBLiGAT 11O**

A) TEBLIGATIN AMACI VE ÖNEMi 110
8) TEBLiGATIN YAPILMASI USULÜ 110
C) TEBLiGATIN NEREDE VE NASIL YAPILACAĞI 113
1- GENEL OLARAK 113
11- TEBLiGATIN YAPILACAĞI KiŞi, ADRES VE TEBLiĞ TARIHI 114

111- TÜZEL KiŞiLERE TEBLiGAT 118
iV - TEBLiGATTA ÖZEL BAZI DURUMLAR 118
V- iLANEN TEBLiGAT 119
VI- USULSÜZ TEBLiGAT 120
D) TEBLiGAT SUÇLARI 122

§ **8. SURELER 123**
A) GENEL OLARAK 123
B) SÜRELERiN ÇEŞiTLERi VE ÖZELLiKLERi 123
C) SÜRELERiN BAŞLAMASI VE HESAPLANMASI 125

§ **9. TATİLLER VE ERTELEMELER (TALİKLER) 129**
A) iCRA TAKIP iŞLEMLERi 129
1- GENEL OLARAK iCRA iŞLEMLERi 129
11- iCRA TAKIP iŞLEMLERiNiN TAŞIDIĞI ÖZELLIKLER 130
B) TATiLLER VE ERTELEMELER (TALiKLER) 132
1- TATiL SAAT VE GÜNLERi 132
il - ERTELEME HALLERi 133
ili - TATiLiN VE ERTELEMENiN SÜRELERE ETKiSi 138
1) Tatilin Sürelere Etkisi 138
2) Erteleme Hallerinin Sürelere Etkisi 138

§ **10. İCRA TAKİBİNİN TARAFLARI 140**
A} TARAF EHLIYETI 141
B) TAKIP EHLiYETi VE TAKIP YETKiSi. 143
C) SIFAT (HUSUMET) 144
D) iCRA TAKiBiNDE TARAFLARIN TEMSiLi. 145
1- YASAL TEMSIL 145
il - iRADi TEMSiL (iCRADA VEKALET) 146
E) TAKIP ARKADAŞLIĞI 146
1- ALACAKLILAR ARASINDA TAKIP ARKADAŞLIĞI 147
il - BORÇLULAR ARASINDA TAKIP ARKADAŞLIĞI 147
F) TAKIP SIRASINDA TARAFLARIN DEĞiŞMESi. 148

ilAMSIZ iCRA

§ **11. İu\MSIZ iCRADA GÖREV VE YETKİ 152**
A) GÖREV 152
B) YETKi 152
1- GENEL BiLGi 152
il - YETKi SÖZLEŞMESi 154
111 - YETKi iTiRAZI 155

iV - YETKiLi iCRA MAHKEMESi....158
V - iCRA MAHKEMESi DIŞINDAKI DiĞER MAHKEMELERiN YETKiSi....158

BiRiNCi BÖLÜM

GENEL HACİZ YOLU

§ **12. GENEL HACİZ YOLU İLE TAKİBİN KONUSU....161**
A) PARAALACAKLARI.... 161
B) TEMiNAT ALACAKLARI.... 164
§ **13. HER BORÇLUYA KARŞI HACİZ YOLU İLE TAKİP YAPILABİLMESİ.... 167**
A) GENEL BiLGi.... 167
B) iFLASA TABI OLAN KiŞiLERiN HACiZ YOLU iLE DE TAKIP EDiLEBiLMESi.... 167
C) BAŞVURULAN TAKIP YOLUNUN DEĞiŞTiRiLMESi.... 168

İCRA TAKİBİNİN BAŞLAMASI

§ **14. TAKİP TALEBİ.... 170**
A) TAKIP TALEBiNDE BULUNULMASI.... 170
B) TAKIP TALEBiNiN UNSURLAR!.... 171
C) TAKIP TALEBiNDE BULUNMANIN SONUÇLAR!.... 178
1- TAKIP HUKUKU BAKIMINDAN.... 178
il - MADDi HUKUK BAKiMiNDAN.... 180

ÖDEME EMRİ VE KESİNLEŞMESİ

§ 15. **ÖDEME EMR'I.... 181**
A) KAVRAM.... 181
B) ÖDEME EMRiNiN iÇERiĞi.... 182
C) ÖDEME EMRiNiN DÜZENLENMESi.... 184
D) ÖDEME EMRiNiN TEBLiĞi.... 185
E) TAKiBiN ÖDEME EMRi TEBLiĞiNDEN SONRAKi DURUMU.... 185
F) KESiNLEŞEN ÖDEME EMRiNE KARŞI BAŞVURULABiLECEK YOLLAR.... 186
§ 16. ÖDEME EMRİNE İTİRAZ.... 188
A) KAVRAM.... 188
B) iTiRAZ SEBEPLERi.... 188
1- MADDi HUKUKTAN VEYA TAKIP HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN iTiRAZ SEBEPLERi.... 189

il - iLERi SÜRÜLÜŞ ŞEKLi BAKIMINDAN iTiRAZ SEBEPLERiNiN ÇEŞiTLERi....190
1) imzaya itiraz....191
2) Borca itiraz....192
111 - BORÇLUNUN ITIRAZIN KALDIRILMASINDA iTiRAZ SEBEPLERi iLE BAĞLI OLMASI....193
C) ITIRAZIN GEÇERLiLiK ŞARTLAR!....195
D) ITIRAZIN YAPILMASI....198
E) iTiRAZ SÜRESi....200
F) ITIRAZIN ETKiSi....201
G) GECiKMiŞ iTiRAZ....202
H) iTiRAZ iLE ŞiKAYET ARASINDAKI FARKLAR....206

ÖDEME EMRİNE İTİRAZIN HÜKÜMDEN DÜŞÜRÜLMESİ
(ITIRAZIN GiDERiLMESi)

§ **17. İTİRAZIN İPTALİ DAVASI....210**
A) GENEL BiLGi....21O
B) DAVANIN AÇILMASI....211
C) YARGILAMA USULÜ....215
D) DAVANIN SONUÇLAR!....216
1- DAVANIN REDDi....216
il - DAVANIN KABULÜ....217
1) Genel Bilgi....217
2) icra Takibine Devam Edilmesi....217
3) icra- InkarTazminatı....218
a) Geçerli ilamsız icra Takibi Yapılmış Olmalıdır....218
b) Borçlu Süresi içinde Ödeme Emrine itiraz Etmiş Olmalıdır....219
c) Süresi içinde Açılmış Bir itirazın iptali Davası Bulunmalıdır....219
d) Talep Şartı....220
e) Borçlunun itirazının Haksızlığına Karar Verilmesi....220
f) Borçlunun icra-inkar Tazminatına MahkQm Edilebilmesi için Ödeme Emrine Kötüniyetle itiraz Etmiş Olması Kural Olarak Şart Değildir....224
g) icra-inkar Tazminatının Miktarı....224
111 - MADDi ANLAMDA KESiN HÜKÜM OLUŞTURMA....225

İTİRAZIN KALDIRILMASI

§ **18. İTiRAZIN KESİN OLARAK KALDIRILMASI.....229**
A) GENEL BiLGi.....229
B) ALACAKLININ GÖSTERMESi GEREKEN BELGELER.....229
1- IMZASI iKRAR EDiLMiŞ PARA BORCUNA iLiŞKiN ADI SENET.....230
1) Adi Senet.....230
2) Borç ikrarı.....233
3) Borç ikrarının Kayıtsız ve Şartsız Olması Gerekir.....233
4) Borç ikrarı Belli Bir Miktar Para Borcu Hakkında Olmalıdır.....234
5) Alacaklının Birden Fazla Belgeye Dayanması (Belgeler Zinciri).....234
11- **IMZASI** NOTERLiKÇE ONAYLI SENET **(ONAYLAMA** BiÇiMiNDEKi NOTER SENEDi).....236
111- RESMi DAiRELERiN VEYA YETKiLi **MAKAMLARIN** YETKiLERi DAHiLiNDE VE USULÜNE GÖRE VERDiKLERi BELGELER.....237
iV - KREDi KURUMLAR! iLE iLGiLi BELGELER.....238
V - BORÇLUNUN RESMi DAiRELER VEYA MEMURLAR HUZURUNDA BORÇ IKRARINDA BULUNMASI.....240
C) BORÇLUNUN ITIRAZINI iSPAT ETMESi.....240
1- NiTELiĞi BAKIMINDAN BELGEYE BAĞLANMASI MÜMKÜN OLMAYAN iTiRAZLAR.....241
1) icra Mahkemesinin incelemeye Yetkili Olduğu itirazlar.....241
2) Niteliği Bakımından Belgeye Bağlanması Mümkün Olmadığı için, icra Mahkemesinin incelemeye Yetkili Olmadığı itirazlar.....241
11- BELGE iLE iSPATi MÜMKÜN OLAN iTiRAZLAR.....242
1) Alacaklının Göstermiş Olduğu Belgeden.Anlaşılan itirazlar.....242
2) Borçlunun ibraz Edeceği Belgeler.....243
a) Adi Belge (Makbuz).....243
b) imzası Noterlikçe Onaylı Belge (Makbuz).....244
c) Resmi Dairelerin veya Yetkili Makamların Verdikleri Belge veya Makbuzlar.....244
3) Borçlunun itirazını ispat Etmesi.....245
4) Borçlunun itirazını ispat Edememesi.....245
5) Borçlunun Menfi Tespit Davası Açması.....246
D) ITIRAZIN KALDIRILMASI USULÜ.....246

1- ITIRAZIN KALDIRILMASI TALEBi 246
il - YARGILAMA USULÜ 247
E) iCRA MAHKEMESi KARARI 248
1- ITIRAZIN KALDIRILMASI TALEBiNiN REDDi KARARI 249
il - ITIRAZIN KESiN KALDIRILMASI KARARI 250
111 - ALACAKLININ ITIRAZIN KALDIRILMASI TALEBiNDEN VAZGEÇMESi 251

§ 19. İTİRAZIN GEÇİCİ OLARAK KALDIRILMASI VE BORÇTAN KURTULMA DAVASI 252

A) ITIRAZIN GEÇiCi OLARAK KALDIRILMASI 252
1- GENEL BiLGi 252
il - ADI SENETTEKi iMZANiN iNKAR EDiLMiŞ OLMASI 253
Ill TIRAZIN KALDIRILMASI USULÜ 254
iV - iCRA MAHKEMESi KARARI 257
1) itirazın Geçici Kaldırılması Talebinin Reddi Kararı 257
2) itirazın Geçici Olarak Kaldırılması Talebinin Kabulü Kararı 258
V - ITIRAZIN GEÇiCi KALDIRILMASININ HÜKÜMLERi 258
B) BORÇTAN KURTULMA DAVASI 259
1- GENEL BiLGi 259
il - YETKi VE GÖREV 260
111- DAVA AÇMA SÜRESi 260
iV - YARGILAMA USULÜ 261
V- BORÇTAN KURTULMA DAVASININ SONUÇLARI 262
1) Davanın Hükümden Önceki Sonuçları 262
2) Davanın Hükümden Sonraki Sonuçları 262
a) Borçlunun Davayı Kazanması 262
b) Borçlunun Davayı Kaybetmesi 263

§ 20. İCRA TAKİBİNİN İPTALİ VE ERTELENMESİ. 265

A) iCRA TAKiBiNiN iPTALi VE ERTELENMESI. 265
1- iTFA SEBEBiYLE iCRA TAKiBiNiN iPTALi 265
1) Şartları 265
a) Borcun ve Ferilerinin itfa Edilmiş Olması 265
b) Borcun itfa Edildiğinin Belge ile ispat Edilmesi 266
2) icra Takibinin iptali Usulü 266
il - iCRA TAKiBiNiN ERTELENMESi (TALiKi) 267
111- iCRA TAKiBiNiN iPTALi ve ERTELENMESiNiN HUKUMLERI 268
1) icra Takibinin iptalinin Hükümleri 268
2) icra Takibinin Ertelenmesinin Hükümleri 268

B) ZAMANAŞIMI NEDENiYLE iCRA TAKiBiNiN iPTALi 268

§ **21. MENFİ TESPiT DAVASi VE İSTİRDAT DAVASI. 270**

A) GENEL BiLGi 270

B) MENFi TESPiT DAVASI 271

1- KAVRAM 271

il - MENFi TESPiT DAVASININ AÇILMA **ZAMAN! 272**

1) icra Takibinden Önce Açılan Menfi Tespit Davası 272

2) icra Takibinden Sonra Açılan Menfi Tespit Davası 273

111- YARGILAMA USULÜ 274

iV - MENFi TESPiT DAVASININ SONUÇLAR! 275

1) Davanın Alacaklı Lehine Sonuçlanması 275

2) Menfi Tespit Davasının Borçlu Lehine Sonuçlanması . 276

V - MENFi TESPiT DAVASININ iSTiRDAT DAVASINA DÖNÜŞMESi 277

C) iSTiRDAT DAVASI 277

1- KAVRAM 277

11- iSTiRDAT DAVASININ ŞARTLAR! 278

1) Paranın icra Takibinin Kesinleşmesi Üzerine Cebri icra Tehdidiyle Ödenmesi 278

2) Borçlunun Borçlu Olmadığı Bir Parayı Ödemek Zorunda Kalması 279

3) istirdat Davası Açma Süresi 280

il! - iSTiRDAT DAVASINDA YARGILAMA USULÜ 280

§ **22. MAL BEYANI 282**

A) GENEL BiLGi 282

B) MAL BEYANININ iÇERiĞi. 283

C) MAL BEYANINDA BULUNMA SÜRESi. 283

D) SÜRESi iÇiNDE MAL BEYANINDA BULUNMAMANIN YAPTIRIMI: TAZYiK HAPSi 284

E) GERÇEĞE AYKIRI BEYANDA BULUNMANIN CEZASI 285

F) BORÇLUNUN, MAL BEYANINDAN SONRA KAZANDIĞI MALLAR! VE GELiRiNDE MEYDANA GELEN ARTIŞLARI BiLDiRMEK YÜKÜMLÜLÜĞÜ 285

§ 23. **HACiZ 287**

A) GENEL BiLGi 287

B) HACiZ TALEBi 288

C) HACiZ iÇiN YETKiLi iCRA DAiRESi 290

O) HACZiN YAPILMASI 291

E) KONUTTA HACiZ 294

F) HACiZ TUTANAĞI 295

G) HACZiN ETKiSi 297
1- HACZiN ALACAKLI BAKiMiNDAN ETKiSi 298
il - HACZiN BORÇLU BAKiMiNDAN ETKiSi 298
1) Taşınır Malların Haczedilmesinin Etkisi 298
2) Taşınmaz Malların Haczedilmesinin Etkisi 300
111 - HACZiN ÜÇÜNCÜ KiŞiLER BAKIMINDAN ETKiSi 300
H) HACiZDE TERTiP..... 301
1) HACZiN KONUSU..... 304
1- TAŞINIR MALLARIN HACZi 304
il - TAŞINMAZ MALLARIN HACZi..... 307
I11- iNTIFA HAKKI, PAY HACZi ve ALACAKLININ HACiZ TALEP EDEBiLECEĞi DiĞER HAKLAR 311
1) intifa Hakkının Haczi 311
2) Pay (Hisse) Haczi 311
a) Şirket Payı Haczi 312
b) Elbirliği Mülkiyeti Payı Haczi 313
c) Paylı Mülkiyet Payı Haczi. 314
3) Borçluya Ait Ayni Hakların Tescilini isteme Yetkisinin Alacaklıya Verilmesi..... 315
4) Borçlunun Zilyedi Olduğu Bir Taşınmazın Tescilini Dava Etme Yetkisinin Alacaklıya Verilmesi 316
5) Alacaklının Dava Takip Yetkisi Alarak Borçlu Adına Dava Açması 317
iV - BORÇLUNUN ÜÇÜNCÜ KiŞiLERDEKi ALACAK ve MALLARININ HACZi (HACiZ iHBARNAMELERi) 317
1) Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Alacaklarının Haczi 318
a) Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Alacaklarının Haczi 318
aa) Üçüncü Kişinin Birinci Haciz ihbarnamesine itiraz Etmemesi 319
bb) Üçüncü Kişinin Birinci veya ikinci Haciz ihbarnamesine itiraz Etmesi..... 322
cc) Üçüncü Kişinin Borçlu Olduğunu Bildirmesi. ... 323
b) Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Taşınır Mallarının Haczi 323
2) Haciz ihbarnamesi Dışında Yapılan Alacak Haczi 324
3) Müstakbel Alacakların Haczi 326
4) Borçlunun Maaş veya Ücretinin Haczi 329

§ 24. HACZEDİLEMEYEN (HACZi CAİZ OLMAYAN) MALLAR VE HAKLAR.....331
A) TAMAM! HACZEDiLEMEYEN MALLAR VE HAKLAR 332

1- MADDi HUKUKUN BAŞKASINA DEVRiNi YASAKLADIĞI MAL VE HAKLAR....332
il - iCRA VE iFLAS KANUNUNDA TAMAMI HACZEDiLEMEZ OLARAK BELiRLENEN MAL VE HAKLAR....332
111- BORCUN MALIN SATIŞ BEDELiNDEN DOĞMUŞ OLMASI....341
iV - HACZEDiLEMEYEN MALLARIN HACZEDILEBILME HALLERi....341
V - ÖZEL KANUNLARA GÖRE HACZEDiLEMEYEN MAL VE HAKLAR....342
8) KISMEN HACZEDiLEMEYEN ŞEYLER....343
C) HACZEDILMEZLIKTEN FERAGAT....345
D) HACZEDILMEZLIĞIN BELiRLENMESi....346

§ **25. HACZE İŞTİRAK....348**
A) HACZE TAKiPLi iŞTiRAK....349
1- HACZE TAKiPLi iŞTiRAKiN KOŞULLAR!....349
il - HACZE TAKiPLi iŞTiRAK USULÜ....352
8) HACZE TAKiPSiZ iŞTiRAK....352
1- GENEL BiLGi....352
11- TAKIP YAPMAYA GEREK OLMAMASI....353
111- HACZE TAKiPSiZ iŞTiRAK EDEBiLECEK OLANLAR....353
iV - TAKiPSiZ iŞTiRAK USULÜ....355

§ **26. HACiZDE iSTiHKAK DAVALARI....356**
A) iSTiHKAK DAVASININ KONUSU....356
8) HACiZLi MALIN BORÇLUNUN ELiNDE OLMASI HALiNDE iSTiHKAK DAVASI....358
1- iSTiHKAK IDDIASI....358
11 - iSTiHKAK IDDIASINA iTiRAZ EDiLMESi....359
ili - iSTiHKAK DAVASI....360
1) Davanın Açılması....360
2) Yargılama Usulü....362
3) istihkak Davasında Verilecek Karar....366
iV - ÇALINMIŞ VEYA KAYBOLMUŞ ŞEYLER....367
C) HACiZLi MALIN ÜÇÜNCÜ KiŞiNiN ZiLYETLI□INDE OLMASI HALiNDE iSTiHKAK DAVASI....368
D) BORÇLU iLE ÜÇÜNCÜ KiŞiNiN MALI BiRLiKTE ELDE BULUNDURMALARI....369

§ **27. MÜLKİYETİN SAKLI TUTULMASI SÖZLEŞMESİ İLE SATILAN MALLARIN HACZİ 371**
A) MÜLKiYETiN SAKLI TUTULMASI KAYOi iLE DEVREDiLEN MALIN ALICININ ALACAKLILARI TARAFINDAN HACZi 371
B) MÜLKiYETiN SAKLI TUTULMASI KAYDI iLE DEVREDiLEN MALIN SATICININ ALACAKLILARI TARAFINDAN HACZi 372
C) MÜLKiYETiN SAKLI TUTULMASI KAYDI iLE DEVREDiLEN MALIN BiZZAT SATICI TARAFINDAN HACZi.....373

§ **28. BORCUN TAKSİTLE ÖDENMESİ 374**
A) ALACAKLI iLE BORÇLUNUN ANLAŞMASI HALiNDE TAKSiTLE ÖDEME..... 374
1- TAKSiTLE ÖDEME SÖZLEŞMESiNiN YAPILIŞ BiÇiMi.... 374
11- TAKSiTLE ÖDEME SÖZLEŞMESiNiN iÇERiĞi 375
111- TAKSiTLE ÖDEME SÖZLEŞMESiNiN HÜKÜMLERi 376
B) ALACAKLININ RIZASI OLMAKSIZIN TAKSiTLE ÖDEME 376
1- TAKSiTLE ÖDEME KOŞULLAR!.....377
il - TAKSiTLE ÖDEME TAAHHÜDÜNÜN HÜKÜMLERi 377

PARAYA ÇEVİRME (SATIŞ)

§ **29. SATIŞ TALEBİ.....380**
A) SATIŞ iSTEME SÜRESi.....380
8) SATIŞ TALEBiNE HAKKI OLANLAR VE TALEBiN YAPILMASI. 382

§ **30. PARAYA ÇEViRME (SATIŞ) YÖNTEMLERİ 384**
A) GENEL OLARAK 384
8) BORÇLUYA SATIŞ YETKiSi VERiLMESi. 384
C) PAZARLIK YOLU iLE SATIŞ YÖNTEMi. 386
D) ELEKTRONiK ORTAMDAAÇIKARTIRMA SURETiYLE SATIŞ YÖNTEMi: E-SATIŞ 387
1- TAŞINIR MALLARIN SATILMASI.....389
1) Satışın Yapılması Süresi.....389
2) Açık Artırmaya Hazırlık 389
3) Açık Artırmanın Yapılması/ Birinci Artırma 392
4) ikinci Artırma..... 394
5) ihale (Satış) Bedelinin Ödenmesi ve Malın Teslimi..... 394
il- TAŞINMAZ MALLARIN SATILMASI..... 396
1) Satışın Yapılması Süresi..... 396
2) Açık Artırmaya Hazırlık..... 396
a) Açık Artırmanın ilanı..... 397
b) Artırma Şartnamesi..... 398

c) Mükellefiyetler Listesi 399
3) Açık Artırmanın Yapılması ve ihale 402
4) Satış Bedelinin Ödenmesi ve Malın Teslimi..... 403
E) PARAYA ÇEViRMENiN DiĞER YÖNTEMLERi. 405
1- HACZEDiLEN ALACAKLARIN PARAYA ÇEVRiLMESi 405
1) Genel Bilgi 405
2) Haczedilen Alacağın Ödeme Yerine Geçmek üzere Devri 406
3) Haczedilen Alacağın Tahsil için Devri..... 406
il- iNTiFA HAKKI VE PAY SATIŞI..... 407
III-PAYLARIN PARAYA ÇEVRiLMESi..... 409
1) Borçlunun Haczedilen Şirket Payının Paraya Çevrilmesi 409
2) Elbirliği Mülkiyeti Payının Paraya Çevrilmesi. 41o
a) Miras Payının Paraya Çevrilmesi 41o
b) Adi Şirket Payının Paraya Çevrilmesi 411
3) Paylı Mülkiyet Payının Paraya Çevrilmesi..... 412

§ 31. İHALENİN FESHİ

A) GENEL BiLGi·····413
B) iHALENiN FESHi SEBEPLERi 414
1- SATIŞA HAZIRLIK iŞLEMLERi ÖNCESiNDE VE HAZIRLIK iŞLEMLERiNDE USULSÜZLÜK 414
il - iHALENiN YAPILMASINDA USULSÜZLÜK..... 414
ili - KANUNA VEYA AHLAKA AYKIRI BiR ŞEKiLDE iHALEYE FESAT KARIŞTIRILMIŞ OLMASI 415
iV - ALICININ MALIN ESASLI NiTELiKLERiNDE YANILTILMIŞ OLMASI 415
C) iHALENiN FESHi USULÜ..... 416
D) iHALENiN FESHiNiN SONUÇLAR! 421
E) GEMiLERiN SATILMASI..... 421

PARALARIN ÖDENMESi AŞAMASI

§ 32. PARALARIN ÖDENMESi 422
A) ÖDEMENiN YAPILMASI 422
8) SIRA CETVELi.....424
1- SIRA CETVELiNE KARŞI ŞiKAYET YOLU.....425
11- SIRA CETVELiNE iTiRAZ DAVASI.....426
§ 33. BORÇ ÖDEMEDEN ACiZ BELGESi 428

A) ACiZ BELGESiNiN ÇEŞiTLERi 429
1- KESiN ACiZ BELGESi..... 429
İl - GEÇiCi ACiZ BELGESi 429
B) ACiZ BELGESiNiN HÜKÜMLERi 430
1- ACiZ BELGESiNiN TAKIP HUKUKU BAKIMINDAN HUKUMLERI 430
İl - ACiZ BELGESiNiN MADDi HUKUK BAKIMINDAN HUKUMLERI 431
İli - ACiZ BELGESiNiN CEZA HUKUKU BAKIMINDAN HUKUMLERI..... 432

§ 34. BORÇ SENEDİNİN GERİ VERİLMESİ 433

İKİNCİ BÖLÜM

§ 35. KAMBİYO SENETLERİNE ÖZGÜ HACİZ YOLU İLE TAKİP 434
A) TAKIP TALEBi..... 435
B) ÖDEME EMRi 439
C) ÖDEME EMRiNE iTiRAZ VE iNCELENMESi..... 441
1- iMZAYA iTiRAZ VE iNCELENMESi 441
İl - BORCA iTiRAZ ve iNCELEMESi. 442
111- GENEL HACiZ YOLUNA iLiŞKiN HÜKÜMLERiN UYGULANMASI..... 445
D) ÖDEME EMRiNE KARŞI ŞIKAYET 446
E) BiRDEN FAZLA BORÇLU BULUNMASI..... 446

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

§ 36. ABONELİK SÖZLEŞMESİNDEN KAYNAKLANAN PARA ALACAKLAR! HAKKINDA HACİZ YOLUYLA iIAMSIZ TAKİP..... 448
A) TAKIP TALEBi 449
B) ÖDEME EMRi..... 450
C) AÇIK DÜZENLEME BULUNMAYAN HALLERDE IIK HÜKÜMLERiNiN UYGULANMASI 452

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KİRALAR HAKKINDA ÖZEL HÜKÜMLER

§ 37. KİRALANAN TAŞINMAZLARIN İLAMSIZ iCRA YOLU İLE TAHLİYESİ..... 453
A) KIRA BEDELiNiN ÖDENMEMESiNE DAYANAN ILAMSIZ TAHLIYE..... 453
1- TAKIP TALEBI..... 454

il - ÖDEME EMRi 455
111-ÖDEME EMRiNE ITIRAZ.....456
1) Ödeme Emrine itiraz Edilmezse 456
2) Ödeme Emrine itiraz Edilirse 457
a) Kira Sözleşmesine itiraz 458
b) Kira Sözleşmesi Dışındaki itirazlar 459
c) itirazın Kaldırılması ve Tahliye Kararı.....460
8) KIRA SÜRESiNiN BiTMESiNE DAYANAN ILAMSIZ TAHLiYE.....461
1- KONUT VE ÇATILI IŞYERI OLMAYAN TAŞINMAZLARIN TAHLiYESi.....461
1) Tahliye (Takip) Talebi 461
2) Tahliye Emri 461
3) Tahliye Emrine itiraz 462
a) Tahliye Emrine itiraz Edilmemesi 462
b) Tahliye Emrine itiraz Edilmesi 462
il - KONUT VE ÇATILI IŞYERI KIRALARINDA TAŞINMAZLARIN TAHLiYESi.....464
C) KiRALANAN TAŞINMAZDA ÜÇÜNCÜ KiŞiNiN BULUNMASI.....466

§ 38. KİRALAYANIN HAPİS HAKKININ KORUNMASI 468
A) HAPiS HAKKI iÇiN DEFTER TUTULMASI 468
8) KAÇIRILAN HAPiS HAKKINA KONU EŞYANIN GERi ALINMASI.....470

İIAMLI İCRA

BiRiNCi BÖLÜM

ORTAK HÜKÜMLER

§ 39. İLAM VE iIAM NiTELİĞiNDEKİ BELGELER 472
§ 40. iIAMLI İCRADA YETKi 476
§ 41. ILAMLI İCRA TAKİBİNİN BAŞLAMASI 477
A) GENEL BiLGi.....477
B) ILAMLI iCRA YOLUNA BAŞVURABiLMEK iÇiN HÜKMÜN KESiNLEŞMiŞ OLMASI KURAL OLARAK ŞART DE□ILDIR 479
§ 42. iCRANiN GERİ BIRAKILMASI.....483
A) GENEL BiLGi 483
8) iCRA EMRiNiN TEBLI□INDEN ÖNCE BORCUN iTFA EDiLMiŞ VEYA ERTELENMiŞ VEYA ZAMANAŞIMINA U□RAMIŞ OLMASI.....484

C) iCRA EMRiNiN TEBLiĞiNDEN SONRA, BORCUN iTFA EDiLMiŞ VEYA ERTELENMiŞ VEYA ZAMANAŞIMINA UĞRAMIŞ OLMASI 486
D) ICRANIN GE Ri BIRAKILMASI TALEBiNiN SONUÇLAR! 487

§ 43. iCRANiN iADESi 488

İKİNCİ BÖLÜM

§ 44. ARA VE TEMİNAT VERİLMESi HAKKINDAKİ İlAMLARIN ICRASI 490
A) PARA ALACAKLAR! HAKKINDAKI ILAMLARIN ICRASI 490
8) TEMiNAT VERiLMESi HAKKINDAKI ILAMLARIN ICRASI 492

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KONUSU PARADAN BAŞKA BİR ŞEY OLAN ILAMLARIN İCRASI

§ 45. TAŞINIR TESLiMi 493

§ 46. TAŞINMAZ TAHLİYESİ VE TESLİMİ 495
A) TAŞINMAZDA BORÇLUNUN BULUNMASI. 495
8) TAŞINMAZDA ÜÇÜNCÜ BiR KiŞiNiN BULUNMASI 496
1- ÜÇÜNCÜ KiŞiNiN TAŞINMAZ ÜZERiNDE AYNİ BiR HAK IDDIASINDA BULUNMASI 497
1) Üçüncü Kişi Taşınmazı Davadan Önce iktisap Etmiş Olabilir 497
2) Üçüncü Kişi Taşınmazı Dava Devam Ederken iktisap Etmiş Olabilir 497
3) Üçüncü Kişi Tapuda Ayni Hak iktisap Etmemiş Olmakla Birlikte Dava Anında Zilyet Olabilir 498
4) Üçüncü Kişi Zilyetliği Dava Tarihinden Sonra Kazanmış Olabilir 498
5) Üçüncü Kişi Zilyetliği Hükümden Sonra Kazanmış Olabilir 498
il - ÜÇÜNCÜ KiŞiNiN TAŞINMAZ ÜZERiNDE KiŞiSEL BiR HAK IDDIASINDA BULUNMASI 499
111 - TAHLiYE ILAMININ KIRA SÖZLEŞMESiNE DAYANMASI 499

§ 47. BiR iŞİN YAPILMASINA VEYA YAPILMAMASINA, iRTiFAK HAKKINA İLİŞKiN ILAMLARIN ICRASI 500
A) BiR iŞiN YAPILMASINA iLiŞKiN ILAMLARIN ICRASI. 500
8) BiR iŞiN YAPILMAMASINA iLiŞKiN ILAMLARIN ICRASI 501
C) BiR iŞiN YAPILMASINA VEYA YAPILMAMASINA iLiŞKiN iL.AMiN TEKRAR ICRASI 502

D) iRTiFAK HAKKINA iLiŞKiN ILAMLARIN ICRASI 502

§ **48. ÇOCUK TESLİMİNE VE ÇOCUKLA KİŞİSEL İLİŞKİ KURULMASINA İLİŞKİN İIAMLARIN YERİNE GETİRİLMESİ..... 503**

A) GÖREVLi *VE* YETKiLi BiRiM 504

8) ÇOCUK TESLiMiNE iLiŞKiN ILAMLARIN (VEYA TEDBiR KARARLARININ) YERiNE GETiRiLMESi. 505

1- TALEP ve TESLiM EMRi 505

il- ÇOCUĞUN TESLiMi 506

ili- ÇOCUĞUN TESLiMiNE iLiŞKiN ILAMLARIN (VEYA TEDBiR KARARLARININ) YERiNE GETiRiLMESiNE MUHALEFET 507

C) ÇOCUKLA KiŞiSEL iLiŞKi KURULMASINA iLiŞKiN ILAMLARIN (VEYA TEDBiR KARARLARININ) YERiNE GETiRiLMESi 508

1- TALEP ve TESLiM EMRi 508

il- ÇOCUĞUN TESLiMi 51O

ili - ÇOCUKLA KiŞiSEL iLiŞKi KURULMASINA iLiŞKiN ILAMLARIN 0/EYA TEDBiR KARARLARININ) YERiNE GETiRiLMESiNE MUHALEFET 511

D) ŞiKAYET 512

REHNİN PARAYA ÇEVRİLMESİ YOLU İLE TAKİP

§ **49. REHNİN PARAYA ÇEVRİLMESİ HAKKINDA GENEL KURALLAR 513**

A) GIRIŞ513

B) ÖNCE REHNIN PARAYA ÇEVRiLMESi YOLUNA BAŞVURMA ZORUNLULUĞU 514

C) REHNIN PARAYA ÇEVRiLMESi YOLLAR! 517

D) REHNIN PARAYA ÇEVRiLMESi YOLU iLE Il.AMSIZ TAKIP 517

1- TAŞINIR REHNININ PARAYA ÇEVRiLMESi YOLU iLE ILAMSIZ TAKIP····· 518

1) Takip Talebi 518

2) Ödeme Emri 518

3) Ödeme Emrine itiraz 518

11- iPOTEĞiN PARAYA ÇEVRiLMESi YOLU iLE ILAMSIZ TAKIP 519

1) Takip Talebi 520

2) Ödeme Emri 521

3) Ödeme Emrine itiraz 521

4) ödeme Emrine itirazın incelenmesi 522

E) REHNIN PARAYA ÇEVRiLMESi YOLU iLE ILAMLI TAKIP 523

1- TAŞINIR REHNININ PARAYA ÇEVRiLMESi YOLU iLE ILAMLI TAKIP 523
il - iPOTEĞiN PARAYA ÇEVRiLMESi YOLU iLE ILAMLI TAKIP 523
F) REHNIN PARAYA ÇEVRiLMESi YOLUYLA TAKiPTE ORTAK HÜKÜMLER 526
1- PARAYA ÇEViRME 526
1) Satış isteme Süresi 526
2) Paraya Çevirme Usulü 526
il - PARALARIN PAYLAŞTIRILMASI 527
111 - REHiN AÇIĞI BELGESi 528
1) Geçici Rehin Açığı Belgesi 528
2) Kesin Rehin Açığı Belgesi 528
G) iPOTEK ALACAKLISININ GAiP OLMASI VEYA BORCU ALMAKTAN KAÇINMASI 530

§ 50. İHTİYATİ HACİZ 532

A) GENEL BiLGi 532
B) iHTiYATi HACiZ KARAR! 534
C) iHTiYATi HACiZ KARARININ YERiNE GETiRiLMESi (ICRASI) 536
D) iHTiYATi HACiZ KARARINA KARŞI iTiRAZ VE iSTiNAF 537
E) iHTiYATi HACZiN ETKiSi 539
F) iHTiYATi HACZi TAMAMLAYAN iŞLEMLER. 540
1- DAVA VEYA TAKiPTEN ÖNCE KONULMUŞ OLAN iHTiYATi HACZiN TAMAMLANMASI 541
1) Alacaklının Yedi Gün içinde Takip Talebinde Bulunması 541
a) Alacaklının Yedi Gün içinde icra Takibi Yapması 541
b) Alacaklının Yedi Gün içinde iflas Takibi Yapması 543
2) Alacaklının Yedi Gün içinde Alacak Davası Açması 543
il - DAVA VEYA TAKiPTEN SONRA KONULMUŞ OLAN iHTiYATi HACZiN TAMAMLANMASI 544
1) Takip Talebinden Sonra ihtiyati Haciz Konulması 544
2) Dava Açıldıktan Sonra ihtiyati Haciz Konulması 544
111- ILAMLI iCRADA iHTiYATi HACZiN TAMAMLANMASI 545
G) iHTiYATi HACiZDEN DOLAYI TAZMiNAT DAVASI 546

İFLAS HUKUKU

§ 51. İFLAS HUKUKUNA GiRiŞ 548

A) IFLASIN HUKUKi NiTELiĞi VE ÖZELLiKLERi 548

B) iFLAS ORGANLAR! 550
1- IFLASIN RESMi ORGANLAR! 550
1) icra Dairesi 550
2) iflas Dairesi 551
3) icra Mahkemesi 552
4) Asliye Ticaret Mahkemesi 552
5) istinaf (Bölge Adliye) Mahkemesinin ve Yargıtayın iflasla ilgili Hukuk Daireleri. 553
il - iFLASiN ÖZEL ORGANLAR! 553
C) iFLAS SEBEBi 554
D) HER ALACAKTAN DOLAYI iFLAS iSTENEBiLMESi 555

§ 52. İFLASA TAbi OLAN KİŞİLER 557
A) TACiRLER VE TTK GEREĞiNCE TACiR SAYILAN KiŞiLER 557
8) TACiR OLMAMALARINA RAĞMEN TACiRLERE iLiŞKiN HÜKÜMLERE TABI OLAN KiŞiLER 558
C) TACiR OLMADIKLARI HALDE iFLASA TABI OLAN KiŞiLER 559
1- ŞAHIS ŞiRKETLERiNiN ORTAKLAR! 559
il - MiRAS ORTAKLIĞI 560
111 - TiCARETi TERK EDEN KiŞiLER 561
iV - BANKA YÖNETiCiLERi VE DENETÇiLERi 562
V- SERMAYE PIYASASI KURUMU ORTAKLAR! VE YÖNETiCiLERi 562
D) iFLASA TABI OLMANIN iFLAS DAVASININ ÖZEL DAVA ŞARTI OLMASI 563
E) iFLASA TABI KiŞiYE KARŞI BAŞVURULAN TAKIP YOLUNUN DEĞiŞTiRiLEBiLMESi 563

§ 53. iFLASTA YETKi 564
A) YETKiLi iCRA DAiRESi 564
B) YETKiLi ASLiYE TiCARET MAHKEMESi 565
C) YETKiLi iFLAS DAiRESi 566

iFLAS YOLLARI

§ M. GENEL iFLAS YOLU 570
A) GENEL OLARAK 570
B) iFLAS TAKIP TALEBi 570
C) iFLAS ÖDEME EMRi. 571
D) iFLAS DAVASI 572
1- DAVANIN AÇILMASI 572
il - YARGILAMA USULÜ 573

1) Ödeme Emrine itiraz Edilmemesi 574
2) Ödeme Emrine itiraz Edilmesi 575
III- İFLAS DAVASINDA MUHAFAZA TEDBİRLERİ 577
IV - İFLAS KARARI 579
V- İFLAS HARÇ VE GİDERLERİ 580

§ 55. ÖZEL İFLAS YOLLARI 583

A) KAMBİYO SENETLERİNE ÖZGÜ İFLAS YOLU 583
I- İFLAS TAKİP TALEBİ 583
II - ÖDEME EMRİ 584
III- İFLAS DAVASI 585
1) Ödeme Emrine itiraz Edilmemesi ve Şikayet Yoluna Başvurulmaması Halinde iflas Davası 586
2) Ödeme Emrine itiraz Edilmesi veya Şikayet Yoluna Başvurulması Halinde iflas Davası 587
B) DOĞRUDAN DOĞRUYA İFLAS YOLU 588
I- ALACAKLININ TALEBİ İLE DOĞRUDAN DOĞRUYA İFLAS 588
II - BORÇLUNUN TALEBİ İLE DOĞRUDAN DOĞRUYA İFLAS 592
C) SERMAYE ŞİRKETLERİNİN VE KOOPERATİFLERİN DOĞRUDAN DOĞRUYA IFLASI 593
D) TEREKENİN İFLAS HÜKÜMLERİNE GÖRE TASFİYESİ 595

İFIASIN HUKUKİ SONUÇLARI

§ 56. İFIASIN MÜFLİS BAKIMINDAN DOĞURDUĞU HUKUKİ SONUÇLAR 599

A) IFLASIN BORÇLUNUN (MÜFLİSİN) MAL, ALACAK VE HAKLARI HAKKINDA DOĞURDUĞU HUKUKİ SONUÇLAR 599
I- İFLAS MASASI 599
II - İFLAS MASASINA GİRECEK MAL, ALACAK VE HAKLAR 600
III- İFLAS MASASINDAN ÇIKARILABILECEK OLAN MAL, HAK VE ALACAKLAR 602
B) IFLASIN MÜFLİSİN TASARRUF YETKİSİ ÜZERİNDEKİ SONUÇLARI 604
1 - MÜFLİSİN İFLAS MASASINA GİREN MAL, HAK VE ALACAKLAR ÜZERİNDEKİ TASARRUF YETKİSİNİN KISITLANMASI 604
II- MÜFLİS ALEYHİNDEKİ BAZI TAKİPLERİN DURMASI VE DÜŞMESİ 606

111 - BAZI HUKUK DAVALARININ iKiNCi ALACAKLILAR TOPLANTISINDAN 10 GÜN SONRASINA KADAR DURMASI 608

§ **57. İFUSIN ALACAKLILAR BAKIMINDAN DOĞURDUĞU HUKUKİ SONUÇLAR..... 611**

A) MÜFLiSiN BORÇLARININ MUACCEL HALE GELMESi 611
B) FAiZLERiN iŞLEMEYE DEVAM ETMESi 612
C) GECiKTiRiCi KOŞULA (ŞARTA) VEYA BELiRSiZ SÜREYE BAĞLIALACAKLARIN DURUMU 613
D) KONUSU PARA OLMAYAN ALACAKLARIN PARA ALACAĞINA ÇEVRiLMESi..... 614
E) iFLASTATAKAS····· 615
F) MÜFLiSiN KEFiL OLDUĞU BORÇLAR..... 616
G) MÜŞTEREK BORÇLULARIN AYNI ZAMANDA IFLASI 617
H) MÜFLiSLE BiRLiKTE BORÇLU OLANLARDAN BiRiNiN BORCU KISMEN ÖDEMiŞ OLMASI 617
1) KOLLEKTIF ŞiRKET VE ORTAKLARINiN iFLASI 618
J) KOMANDiT ŞiRKET VE KOMANDiTE ORTAKLARIN iFLASI 619
K) ADI VE REHiNLi ALACAKLARIN SIRASI..... 619
1- REHiNLi ALACAKLAR 619
il- ADI ALACAKLAR..... 620
L) ADI ALACAKLARiN ÖDENME SIRASI..... 620
I - IMTIYAZLi ADI ALACAKLAR..... 620
11- iMTiYAZSIZ ADI ALACAKLAR 621

İFLAS MASASININ OLUŞMASI, YÖNETİMİ VE TASFİYESİ

§ **58. İFLAS MASASININ OLUŞMASI..... 623**

A) DEFTER TUTULMASI..... 623
B) iFLAS MASASINDAKI MALLARIN MUHAFAZASI..... 624
C) MÜFLiSiN YÜKÜMLÜLÜKLERi..... 625
D) TASFiYE ŞEKLiNiN BELiRLENMESi 625
1- iFLAS TASFiYESiNiN TATiLi 626
11- BASiT TASFiYE USULÜNÜN UYGULANMASI 627
111- ADI TASFiYE USULÜNÜN UYGULANMASI.....627

§ **59. İFLAS MASASININ YÖNETİMİ 629**

A) GENEL OLARAK.....·····•·•••••••••...••••••••••••·· 629
B) BiRiNCi ALACAKLILAR TOPLANMASI.....629
C) iFLAS iDARESi ••631

§ 60. İFLAS **MASASI** İLE İLGİLİ BAZI DURUMLAR VE İKİNCİ **ALACAKLILAR TOPLANMASI 636**
A) iFLASTA iSTiHKAK DAVALAR! 636
1- MALIN iFLAS MASASININ ELiNDE OLMASI HALiNDE iSTiHKAK DAVASI 636
il - MALIN ÜÇÜNCÜ KiŞiNiN ELiNDE OLMASI HALiNDE iSTiHKAK DAVASI 638
B) IFLAS MASASI ALACAKLARININ TAHSiLi 638
C) ACELE SATIŞLAR 639
D) ALACAKLARIN iNCELENMESi..... 639
E) SIRACETVELI 641
1- SIRA CETVELiNiN DÜZENLENMESi. 641
il - SIRA CETVELiNE KARŞI BAŞVURU YOLLAR! 643
1) Şikayet 643
2) Sıra Cetveline itiraz Davası 644
a) iflas Masasına Karşı Açılan Sıra Cetveline itiraz Davası (Kayıt Kabul Davası) 644
b) Bir Alacaklının Diğer Bir Alacaklıya Karşı Açtığı itiraz Davası (Kayıt Silme -Terkin- Davası) 645
F) ALACAKLARIN GEÇ BiLDiRiLMESi. 645
G) iKiNCi ALACAKLILAR TOPLANMASI. 647

§ **61. İFLAS MASASI MALLARININ SATIŞI VE PARALARIN PAYLAŞTIRILMASI 651**
A) iFLAS MASASI MALLARININ SATIŞI 651
1- SATIŞ USULÜNÜN BELiRLENMESi 651
il - SATIŞIN YAPILMASI. 652
B) PARALARIN PAYLAŞTIRILMASI 653
1- PAY CETVELi VE SON HESAP 654
il - PARALARIN DAĞITILMASI 655
111- BORÇ ÖDEMEDEN ACiZ BELGESi 656
iV - MASAYA YAZDIRILMAMIŞ OLAN ALACAKLAR 658

§ **62. İFLASIN KAPANMASI VE iFIASIN KALDIRILMASI 659**
A) IFLASIN KAPANMASI 659
1- GENEL OLARAK 659
il - iFLAS KAPANDIKTAN SONRA YENi MAL BULUNMASI 660
8) IFLASIN KALDIRILMASI 661
1 - iFLASiN KALDIRILMASI SEBEPLERi 662
il - IFLASIN KALDIRILMASI USULÜ 662
111 - IFLASIN KALDIRILMASININ HÜKÜMLERi..... 663

§ **63. BASİTTASFİYE 665**
A) MASA MALLARININ YETMEMESi NEDENiYLE BASiT TASFiYE 665
B) ADI TASFiYENiN UZAMASINDAN DOLAYI BASiT TASFiYE 666
C) KONKORDATO SÜRECiNDE GERÇEKLEŞEN IFLAS 667

§ **64. İFLJ\SIN KAMU HUKUKU BAKIMINDAN DOĞURDUĞU SONUÇLAR 668**
A) KAMU HUKUKU BAKiMiNDAN iFLAS ÇEŞiTLERi..... 668
1-ADI iFLAS 668
il - TAKSiRLi ve HiLELi iFLAS 669
B) MÜFLiSiN iTiBARiNi YENiDEN KAZANMASI 669

TASARRUFUN İPTALİ DAVASI

§ **65. TASARRUfUN İPTALİ DAVASININ HUKUKİ NİTELİĞİ VE iPTALE TABI TASARRUFLAR 671**
A) GENEL OLARAK..... 671
B) iPTALE TABI TASARRUFLAR 674
I- IVAZSIZ TASARRUFLAR 674
il- ACiZ HALiNDE YAPILAN BAZI TASARRUFLAR 676
ili - ZARAR VERME KASTINDAN KAYNAKLANAN TASARRUFLAR 676

§ **66. TASARRUFUN İPTALİ DAVASINDA YARGILAMA USULÜ VE DAVADA VERiLEN İPTAL KARARININ SONUÇLARI 678**
A) TASARRUFUN iPTALi DAVASINDA YARGILAMA USULÜ 678
B) TASARRUFUN iPTALi DAVASININ SONUÇLAR!. 680

KONKORDATO

§ **67. KONKORDATO KAVRAMI 682**
A) GENEL OLARAK..... 682
8) KONKORDATO ÇEŞiTLERi 683

§ **68. ADİ KONKORDATO (iFLAS DiŞi KONKORDATO) 685**
A) KONKORDATO TALEBi. 687
8) KONKORDATO TALEBiNiN iNCELENMESi 689
1- GEÇiCi MÜHLET VERME, GEÇiCi KONKORDATO KOMiSERi ATAMA VE MUHAFAZA TEDBiRLERi ALMA..... 689
11- KESiN MÜHLET VERME, KONKORDATO KOMiSERi, ALACAKLILAR KURULU OLUŞTURMA 691
1) Kesin Mühlet ve Sonuçları 691

a) Kesin Mühletin Alacaklılar Bakımından Sonuçları 694
b) Kesin Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları 695
c) Kesin Mühletin Borçlunun Taraf Oldugu Bazı Sözleşmeler Bakımından Sonuçlan..... 696
2) Konkordato Komiseri. 696
3) Alacaklılar Kurulu..... 699
C) KONKORDATODA ALACAKLILAR TOPLANTISI 699
D) KONKORDATONUN MAHKEMEDE iNCELENMESi VE TASDiKi..... 701
E) KONI<ORDATONUN HÜKÜMLERi. 704
F} KONKORDATONUN FESHi. 705
G) KONKORDATODA REHiNLi ALACAKLILARLA MÜZAKERE VE REHiNLi BORÇLARIN YAPILANDIRILMASI 706

§ 69. iFLAS içi KONKORDATO 709

A} KONKORDATO TEKLiFi 709
B) KONKORDATO TEKLiFiNiN GÖRÜŞÜLEREK KARARA BA□LANMASI 710
C) KONKORDATONUN MAHKEMEDE iNCELENMESi VE TASDiKi 710
O) TASDiK EDiLEN KONKORDATONUN HÜKÜMLERi 711
E) KONKORDATONUN FESHi. 712

§ 70. MALVARLI□ININ TERKi SURETiYLE KONKORDATO 713

A) GENEL OLARAK 713
B} MALVARLI□ININ TERKi SURETiYLE KONKORDATONUN ORGANLAR! 715
C) MALVARLI□ININ TERKi SURETiYLE KONKORDATONUN ZORUNLU iÇERi□! 716
D) TASDiKiN SONUÇLAR! 716
E) KONKORDATO TASFiYE MEMURLARININ HUKUKi DURUMU 717
F) SIRA CETVELi HAZIRLANMASI 718
G) PARAYA ÇEViRME 718
1 - GENEL OLARAK 718
11 - REHiNLi MALLAR 718
1) Rehinli Taşınmazlar 718
2) Taşınır Rehinleri 719
3) Rehin Açığı 719
111 - TAHSiLi GÜÇ VE IHTILAFLI HAKLARIN ALACAKLILARA DEVRi 720
H) PARALARIN PAYLAŞTIRILMASI 720

1) FAALiYET RAPORU., ... 721
J) HUKUKi iŞLEMLERiN iPTALi 721
K) ADI KONKORDATO iLE ORTAK HÜKÜMLER 721

YENİDEN **YAPILANDIRMA**

§ **71. SERMAYE ŞİRKETLERİ VE KOOPERATİFLERİN UZLAŞMA YOLUYLA YENİDEN YAPILANDIRILMASI 722**
A) GENEL OLARAK 722
8) YENiDEN YAPILANDIRMADA GÖREVLi ORGANLAR 723
C) UZLAŞMA YOLUYLA YENiDEN YAPILANDIRMA BAŞVURUSU 724
D) UZLAŞMA YOLUYLA YENiDEN YAPILANDIRMA BAŞVURUSUNUN iNCELENMESi VE TASDiKi 726
1 - BAŞVURU ÜZERiNE VE ARA DÖNEMDE MAHKEMECE YAPILACAK iŞLEM VE ALINACAK TEDBiRLER 726
11 - UZLAŞMA YOLUYLA YENiDEN YAPILANDIRMA BAŞVURUSUNUN TASDiKi VEYA REDDi 727
111- ASLiYE TiCARET MAHKEMESiNiN KARARINA KARŞI KANUN YOLLARI 728
E) TASDiK KARARININ SONUÇLAR! 728
F) UZLAŞMA YOLUYLA YENiDEN YAPILANDIRMANIN FESHi. ... 728
G) UZLAŞMA YOLUYLA YENiDEN YAPILANDIRMA PROJESiNiN TADiLi 729
H) UZLAŞMA YOLUYLA YENiDEN YAPILANDIRMA PROJESiNiN iHLALi 729

İCRA VE İFLASLA İLGİLİ **CEZA HÜKÜMLERİ**

§ 72. İCRA VE İFLAS **SUÇLARI. 731**
A) GENEL OLARAK 731
8) iCRA CEZA HÜKÜMLERiNiN AMACI VE ÖZELLiKLERi 732
C) iCRA CEZA YARGILAMA USULÜ 736
D) iFLAS SUÇLAR! 739
1- HiLELi iFLAS SUÇU 739
11- TAKSiRLi iFLAS SUÇU 740

§ **73.UYGULAMADAN ÖRNEKLER 741**

KAVRAMLARA GÖRE ARAMA CETVELİ 731

KISALTMALAR CETVELİ[1]

AAÜT	: Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi
ABD	: Ankara Barosu Dergisi
AK	: Avukatlık Kanunu
ASPAK	: Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına ilişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Kanun
ASPAY	: Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına ilişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Yönetmelik
aşa.	: aşağıda
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
B.	: Baskı
Batider	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
Bkz.	: Bakınız
BK	: Borçlar Kanunu
BSY	: icra ve iflas Kanunu Uyarınca Borçluya Satış Yetkisi Verilmesine Dair Yönetmelik
c.	: cilt veya cümle
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
CD	: (Yargıtay) Ceza Dairesi
CGK	: (Yargıtay) Ceza Genel Kurulu
ÇKK	: Çocuk Koruma Kanunu
Çocuk Teslimi Yön.	: Çocuk Teslimi ve Çocukla Kişisel ilişki Kurulmasına ilişkin ilam ve Tedbir Kararlarının Yerine Getirilmesine Dair Yönetmelik
DEÜHFD	: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
dn.	: Dipnot
ESY	: icra ve iflas Kanunu Uyarınca Elektronik Ortamda Yapılacak Satışların Usulü Hakkında Yönetmelik
HD	: (Yargıtay) Hukuk Dairesi

NOT:

1- Kanun ismi verilmeden yalnız madde (m.) numarası ile anılan maddeler, kural olarak IIK'na aittir. istisna olarak, kanun ismi verilmeden anılan madde (m.) numaraları, o konuyla ilgili olup, daha önce anılmış olan ana konunun maddelerini gösterir (örneğin Tebligat Kanunu gibi).

2- Madde numaralarından sonra gelen Romen rakamları fıkraları gösterir. Örneğin, m. 65, iV kısaltması IIK'nun 65. maddesinin 4. fıkrasını gösterir.

3- Madde (bazen hem madde hem de fıkra) numaralarından sonra gelen ve onlardan bölme çizgisi (/) ile ayrılmış olan Arap rakamları ise bentleri gösterir. Örneğin, m. 60/4 kısaltması, IIK'nun 60. maddesinin 4. bendini gösterir; m. 278, 111/1 kısaltması IIK'nun 278. maddesinin üçüncü fıkrasının 1. bendini gösterir.

4- Madde (bazen hem madde hem de fıkra) numaralarından sonra (c.) kısaltmasını takip eden rakamlar, o maddenin (veya fıkranın) cümle numarasını gösterir. Örneğin, m. 276, I1/c. 2 kısaltması, IIK'nun 276. maddesinin 2. fıkrasının 2. cümlesini gösterir.

HGK	: (Yargıtay) Hukuk Genel Kurulu
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUMK	: Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
IBD	: Istanbul Barosu Dergisi
İBK	: içtihadı birleştirme kararı
İİO	: Yargıtay icra ve iflas Dairesi
iiK	: icra ve iflas Kanunu
İKİD	: ilmi ve Kazai içtihatlar Dergisi
İsv.	: Isviçre
K.	: Kanun
Karş.	: Karşılaştırınız
KBİBB	: Kazancı Bilişim içtihat Bilgi Bankası
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
m.	: madde
MÖHUK	: Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun
MTS	: Merkezi Takip Sistemi
Niz.	: icra ve iflas Kanunu Nizamnamesi
RG	: Resmi Gazete
RKD	: Resmi Kararlar Dergisi
s.	: Sayfa
sa.	: Sayı
s. K.	: Sayılı Kanun
Tapu Sic. Tüz.	: Tapu Sicili Tüzüğü
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TCK	: Türk Ceza Kanunu
Teb. K.	: Tebligat Kanunu
Teb. Yön.	: Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik
Tic. **Sic.** Yön.	: Ticaret Sicili Yönetmeliği
TKHK	: Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TNBHD	: Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Projesi
vd.	: ve devamı
y	: icra ve iflas Kanunu Yönetmeliği
Yön.	: Yönetmelik
yuk.	: Yukarıda

GENEL KAYNAKÇA

Ansay, Sabri Şakir: Hukuk icra ve iflas Usulleri, 5. Baskı, Ankara 1960.

Aşık, Ibrahim/ **Oruç,** Yakup/Tok, **Ozan/Saçar,** Ömer Faruk: icra ve iflas Hukuku, 3. Baskı, Ankara 2024.

Atalı, Murat/Ermenek, Ibrahim/Erdoğan, Ersin: icra ve iflas Hukuku, 8. Baskı, Ankara 2024.

Berkin, Necmeddin: icra Hukuku Dersleri, Istanbul 1969.

Berkin, Necmeddin: iflas Hukuku, 4. Baskı, Istanbul 1972.

Berkin, Necmeddin: Tatbikatçılara icra Hukuku Rehberi, Istanbul 1980.

Görgün, L. Şanal/Börü, Levent/Kodakoğlu, Mehmet: icra ve iflas Hukuku, 5. Baskı, Ankara 2024.

Gürdoğan, Burhan: icra Hukuku Dersleri, Ankara 1970.

Gürdoğan, Burhan: iflas Hukuku Dersleri, Ankara 1966.

Karslı, Abdurrahim: icra ve iflas Hukuku, Yenilenmiş ve Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, Istanbul 2022.

Kuru, Baki: icra ve iflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, Ankara 2013.

Kuru, Baki: iflas ve Konkordato Hukuku, Ankara 1971.

Kuru, Baki/Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder: icra ve iflas Hukuku Ders Kitabı, 28. Baskı, Ankara 2014.

Kuru, Baki: Bankacılar için icra ve iflas Hukuku Bilgisi, 19. Baskı, Ankara 2018.

Kuru, Baki/Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder: icra ve iflas Hukuku Ders Kitabı, 28. Baskı, Ankara 2014.

Kuru, Baki/Aydın, Burak: istinaf Sistemine Göre Yazılmış icra ve iflas Hukuku (Ders Kitabı), 8. Baskı, Ankara 2023.

Muşu!, Timuçin: icra ve iflas Hukuku Bilgisi, 3. Baskı, Ankara 2008.

Muşu!, Timuçin: icra ve iflas Hukuku, 2 Cilt, Ankara 2025.

Muşul, Timuçin: iflas ve Konkordato Hukuku, 2. Baskı, Ankara 2019.

Pekcanıtez, Hakan/Atalay, Oğuz/Sungurtekin Özkan, Meral/Özekes, Muhammet: icra ve iflas Hukuku Ders Kitabı, 11. Baskı, Istanbul 2024.

Postacıoğlu, ilhan E./ **Altay,** Sümer: icra Hukuku Esasları, 5. Baskı, Istanbul 2010.

Postacıoğlu, ilhan E.: icra Hukuku Esasları, 4. Baskı, Istanbul 1982.

Postacıoğlu, ilhan E.: iflas Hukuku ilkeleri, Cilt **I,** iflas, Istanbul 1978.

Postacıoğlu, ilhan E.: Konkordato, Istanbul 1965.

Ulukapı, Ömer: icra ve iflas Hukuku, Konya 2015.

Üstündağ, Saim: icra Hukukunun Esasları, 8. Baskı, Istanbul 2004.

Üstündağ, Saim: iflas Hukuku (iflas, Konkordato, iptal Davaları), 8. Bası, Istanbul 2009.

Yıldınm, Kamil **Mehmet/Deren-Yıldırım,** Nevhis: icra ve iflas Hukuku, 8. Baskı, Istanbul 2021.

Yılmaz, Ejder. icra ve iflas Kanunu Şerhi, Ankara 2016.

GİRİŞ

§ 1. CEBRİ İCRA HUKUKU HAKKINDA GENEL BİLGİ

A) CEBRİ iCRA HUKUKU KAVRAMI

Özel hukuk ilişkilerinden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözüm yeri medeni yargı alt koluna dahil mahkemelerdir. Çünkü hukukumuzda ihkak-ı hak (kendiliğinden hak almak) kural olarak yasaktır (TCK m. 150)[1]. Hukuki himaye (koruma) talebi ile mahkemeye başvuran ve lehine bir karar alan taraf bakımından ihkak-ı hak yasağı, alınan karardan sonra da devam eder. Çünkü mahkeme kararına rağmen, kararın gereğini yerine getirmeyen tarafa karşı davacının kendisinin zor kullanması yasaktır. Bu nedenle mahkeme kararlarının yerine getirilmesi (icrası, infazı) bakımından da devlet görevlidir; medeni usul hukukunun hakları tespit ve hükme bağlama biçimindeki işlevi, cebri icra hukukunda gerçekleşir.

Hukuk kuralları, uyulması Devlet gücüyle desteklenen kurallar, yani yaptırımı olan kurallar olduğuna göre, özel hukuk ilişkilerinden kaynaklanan ve bir taraf lehine hak sağlayan kuralların ihlali halinde de talep üzerine, devletin yetkili ve görevli organları gereğini yerine getirir.

öte yandan, bir mahkeme kararına bağlanmayan borçların da herhangi zorlamaya konu olmaksızın iradi olarak yerine getirilmesi (ödenmesi) beklenir. Borçluların, borçlarını herhangi bir cebri işlem ile karşılaşmadan, kendi istekleriyle, iradi olarak ifa etmeleri, kanunlara saygı gösterilmesi ve sözleşmelere uyulması gerektiği hakkındaki genel düşüncenin bir sonucudur. iyi örgütlenmiş bir toplumda, hakların alınması için özel bir takip yoluna ihtiyaç gösterecek haller istisnai niteliktedir. Bununla beraber her toplumda, borcunu veya mahkeme kararıyla mahkum olduğu bir edimi yerine getirmeyen borçlular vardır. işte, bu gibi borçlulara karşı, alacaklıları korumak için onlara Devlet gücünün yardımını isteme hakkı tanınmıştır. Alacaklıların, Devlet gücünün yardımı ile alacaklarına

---

Ancak, Devlet gücünün, müdahalesinin (yardımının) zamanında yetişemeyeceği bazı istisnai hallerde, hukukumuzda, kendiliğinden hak alma kabul edilmiştir; TMK m. 753, 981 ve TBK m. 64'te olduğu gibi. Bunun dışında, hukukumuzda kendiliğinden hak alma yasak olup, alacaklı, ancak Devlet gücü ile borçlusunu borcunu yerine getirmeye zorlayabilir. Devlet yardımının zamanında yetişmesi mümkün olan hallerde, mutlaka Devlet gücüne başvurulmalıdır. örneğin TSK m. 108 ve 226, 3 ve IIK m. 270 ve 271'de olduğu gibi.

nasıl kavuşacağını düzenleyen hukuk dalına, **icra-iflas hukuku** veya **cebri icra hukuku** veya **takip hukuku** denir.

Bugünkü modern cebri icra hukuku, cebri işlemler yapma yetkisini yalnız Devlete tanır. Alacaklının, para alacağına kavuşmasını sağlamak için Devletin cebri icra organlarınca (icra dairesince) borçlunun mallarına el konur; bu mallar satılır ve elde edilen parayla alacaklının alacağı ödenir.

Aynı şekilde Devletin cebri icra organları, bir mahkeme kararıyla bir şeyi yapma, verme veya yapmama edimine mahkum edilen tarafa karşı da mahkeme kararının uygulanması için gerekli işlemleri yaparlar.

Cebri icra organları, bu işlemleri yapabilmek için, gerektiğinde zor kullanma yetkisine de (örneğin: m. 80, 11I-IV ve 81) sahiptir.

Sonuç olarak, cebri icra, maddi hukuktan kaynaklanan taleplerin devlet yardımıyla fiilen gerçekleştirilmesine hizmet eden faaliyeti ifade eder.

B) CEBRİ İCRANIN KONUSU VE KAPSAMI

1- MALVARLIĞI İLE SORUMLULUK İLKESİ

Cebri icra tedbirleri, sadece borçlunun malvarlığı içindir. Yani, alacaklının alacağına kavuşabilmesi için borçlunun yalnızca malvarlığına hukuken el konulabilir. Bu el koyma, "haciz" biçiminde gerçekleşir. Borçlunun parayla ölçülebilen, mirasçılara geçebilen ve devri mümkün olan bütün malvarlığı değerleri kural olarak cebri icranın konusunu oluşturur. Ancak alacaklının alacağına kavuşması için borçlunun malvarlığına el konulması da mutlak değildir. Nitekim, insani, toplumsal ve kamu düzeni düşünceleri, borçlunun bir kısım malvarlığı değerlerinin haczedilememesini gerektirir (m. 82-83).

Cebri icranın borçlunun bedeni (şahsı) üzerinde değil, malvarlığı üzerinde geçerli olması, uzun bir tarihsel süreç sonunda gerçekleşmiştir. Eski hukuk sistemlerinde rastlanan ve para borçlarında, borçlunun borcunu ödeyinceye kadar hapsedilmesi, yani **borç için hapis,** diğer modern hukuk sistemlerinde olduğu gibi, hukukumuzda da **mevcut değildir**[2]. Başka bir anlatımla, bugün

---

[2] Yalnız, nafaka vemıeye mahkOm olup da nafakaya ilişkin kararların gereğini yerine getimıeyen borçlu, alacaklının şikayeti üzerine üç aya kadar **tazyik hapsine** mahkOm edilir (m. 344). Bu hükmün, para borçlan bakımından özellik taşıyan bir istisna olduğu belirtilmelidir. Çünkü esasen yalnızca borç ödememe haline ilişkin olmayan, ancak aşağıda belirtileceği üzere, takip hukukunda cezai yaptınm olarak tazyik hapsi, disiplin hapsi veya hapis cezası gibi farklı düzenlemeler mevcuttur. Burada nafakaya ilişkin hüküm, adeta para borcunun ödenmemesine bağlanan bir suç gibi görülebilir. Ne var ki, IIK m. 344, 1 hükmü Anayasaya aykırılık

artık **cebri icranın konusu, borçlunun malvarlığıdır.** Çünkü, malvarlığı ile sorumluluk esastır. Bu, Anayasanın "Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir" biçimindeki 17. maddesinin ve "Hiç kimse, yalnızca sözleşmeden doğan bir yükümlülüğü yerine getirememesinden dolayı özgürlüğünden alıkonulamaz" biçimindeki 38. maddesinin 8. fıkrasının da gereğidir3. Bir kimsenin sadece borcunu ödeyememesi sebebiyle özgürlüğünden yoksun bırakılması söz konusu olamaz.

iI - CEBRİ İCRANIN ETKİNLİĞİ ARACI OLARAK İCRA SUÇ VE CEZALARI

Cebri icra hukukunda, özgürlüğü kısıtlayıcı hiçbir yaptırımın bulunmadığı söylenemez. Borçlunun Kanundan doğan bir kısım yükümlülüklerini süresi içinde yerine getirmemesi nedeniyle bazı cezalar uygulanabilir. Bu anlamda icra ve iflas Kanunu (IIK), cebri icrayı etkili kılmak için, bazı **icra-iflas suçlan** kabul etmiş ve bunları ayrı bir bölümde (Kanunun 16. babında) düzenlemiştir (m. 331-354). Nitekim, alacaklısını zarara sokmak kastıyla mevcudunu eksilten borçlunun, aczine kendi fiiliyle sebebiyet veren veya durumunun kötülüğünü bilerek ağırlaştıran borçlunun ya da iflas ve konkordato işlerinde özel bir menfaat sağlayanların cezalandırılacağı öngörülmüştür. Yine ticari işletmede yöneticinin cezai sorumluluğu; konkordatoda veya sermaye şirketleri ile kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasında yetkili kimseleri hataya düşüren ya da konkordato veya uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırma koşullarına uymayan borçlunun da cezalandırılması söz konusudur.

---

iddiasıyla Anayasa Mahkemesi önüne gelmiş; Anayasa Mahkemesi, söz konusu cezayı Anayasaya aykırı bulmamıştır. Anayasa Mahkemesi, burada hükmü, borç için hapsi yasaklayan Anayasanın 38. maddesi bakımından ele almamış; Anayasanın yalnızca 2. ve 10. maddeleri bakımından bir değerlendirme yapmıştır. Burada da aile bireyleri ya da kanunda var olan hısımlar arasındaki yardımlaşma ve dayanışma yükümlülüğünün nafaka borcu ile yasal bir zorunluluğa dönüştüğüne; nafaka ödemenin kamu düzeniyle yakından ilgili olduğuna; nafakanın aile bireylerini koruyarak, onların zor duruma düşmelerini önlediğine; böylece aile kurumunun korunmasının amaçlandığına; kaldı ki, nafaka alacaklarının gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde özel düzenlemelere tabi olduğuna dikkat çekilmiştir. Anayasa Mahkemesi, ayrıca, bunun bir tazyik hapsi olduğu, üç aylık bir süreyle sınırlandığı; ödeme yapıldığı veya alacaklının şikayetini geri aldığı an, cezanın ortadan kalktığını ifade ederek, kuralın hukuk devleti ilkesine aykırı olmadığı sonucuna varmıştır (Anayasa Mahkemesinin 25.12.2014 gün ve 71/200 sayılı kararı için bkz. Ramazan Arslan/Ejder Yılmaz/Sema Taşpınar Ayvaz/Emel Hanağası, icra ve iflas Hukuku Pratik Çalışmalan, 20. Baskı. Ankara 2024, s. 170).

3 Bkz. Ejder Yılmaz, Borçlunun Sözleşmeden Doğan Yükümlülüğünü Yerine Getirmemesine ilişkin Anayasa Hükmü ve icra iflas Suçları (Prof. Dr. Ergun ônen'e Armağan, Istanbul 2003, s. 493-502).

icra hukuku bakımından tazyik hapsi, disiplin hapsi, hapis cezası, para ve adli para cezasına ilişkin farklı düzenlemeler yapılmıştır. Bu hükümlerin **temel amacı,** borcun yerine getirilmesi için borçlunun bedenine (şahsına) yaptırım uygulanması olmayıp, **kötüniyetli borçluların bu davranışlarının önüne geçmek ve takibin sağlıklı işlemesini mümkün kılmaktır.** Bu tür hükümlerle genel olarak cebri icra takibinin ilerlemesine engel olan kötüniyetli davranışlar cezalandırılır. Bu konu ileride icra ve iflas suçları başlığı altında ayrıca ele alınacaktır4.

C) TEMEL KAVRAMLAR

1- ALACAK-BORÇ VE ALACAKLI-BORÇLU

Yukarıda da belirtildiği üzere, icra hukukunda hem mahkeme kararlarının icrası (m. 24-41) hem de para alacakları bakımından ilamsız icra takibi yapılması (m. 42-144) söz konusudur. öte yandan, bir maddi hukuk kurumu olan ipotek de ipoteğin (rehnin) paraya çevrilmesi düzenlemesinin IIK'nda yapılmış olması (m. 145-153/a) nedeniyle, icra hukukunun alanına girer. Bu bakımından icra hukukunun farklı birçok kavramı barındıracak şekilde geniş bir kapsama sahip olduğu söylenebilir.

Bu nedenlerle icra hukukunda **alacak-borç, alacaklı-borçlu** terimlerinin anlamı **borçlar hukukunda olduğundan daha geniştir.** icra hukuku bakımından talebin konusu ne olursa olsun, bu talep genel olarak "alacak" biçiminde ifade edilir. Aynı şekilde bu anlamda her alacak, muh.atabı için "borç" olarak nitelendirilir.

Takibin tarafları, alacaklı ve borçludur. icra takibini başlatan, talepte bulunan kişiye "alacaklı"; aleyhine talepte bulunulan kişiye de "borçlu" denir. öte yandan icra hukuku, icra makamı ve iki taraf sistemi üzerine kurulmuştur. Bu çerçevede, kuşkusuz, alacak-borç, alacaklı-borçlu terimleriyle ilk önce (öncelikle) borçlar hukuku anlamında borç, borçlu ve alacaklı kastedilmektedir. Bundan başka, **ayni haklar alanındaki** yükümlülükler ve bunların yükümlüleri ile bu yükümlülüklere uyulmasını isteme hakkına sahip olan kimseler de icra hukuku bakımından, sırasıyla borç, borçlu ve alacaklı sayılır. Örneğin, bir başkasının taşınmazına (ayni hakkına) tecavüz eden kimse, o taşınmazı sahibine geri vermekle yükümlüdür (TMK m. 683). işte bu yükümlülük, cebri icra hukuku anlamında bir borç olup, bununla yükümlü olan (tecavüz eden) kimse

---

4 Bkz. aşa. § 72.

borçlu ve bu borcun yerine getirilmesini (taşınmaza yapılan müdahalenin önlenmesini) isteyen taşınmaz sahibi (maliki) ise, alacaklıdır (m. 26).

Bir davada taraflar davacı ve davalı adını (sıfatını) almakla birlikte, dava sonunda davacı lehine verilen hükmün (ilamın) icrası söz konusu olduğunda bu kez, ilamın konusu ne olursa olsun, davacı, takip alacaklısı; davalı ise, takip borçlusu (m. 24; 26;30) olur.

iI - KANUNDA ÖZEL OLARAK KAPSAMI BELİRTİLEN TERİMLER

Bazı kavramların ne anlamda kullanıldığı, neleri kapsadığı özel olarak belirtilmiştir (m. 23). Bu kavramlar, diğer hukuk dallarında içerdikleri anlamın dışında IIK'nun uygulaması bakımından 23. maddede belirtilen içeriği ile anlaşılmalıdır. Buna göre:

ipotek terimi (bkz. örneğin: m. 45, iV; 148-150/d; 206, 111;242, il), ipotekleri (TMK m. 881-897), ipotekli borç senetlerini (TMK m. 898-902; 909-929), irat senetlerini (TMK m. 903-908; 909-929), gemi ipoteklerini (TTK m. 1012-1058), eski hukuk hükümlerine göre tesis edilmiş taşınmaz rehinlerini, taşınmaz yüklerini (TMK m. 839;849), bazı taşınmazlar üzerindeki özel imtiyazları ve taşınmaz eklentisi üzerindeki rehin işlemlerini (TMK m. 862 ve Türk Medeni Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun m. 18-19) kapsar.

Taşınır rehni terimi (bkz. örneğin: m. 145-147), teslime bağlı rehinleri (TMK m. 939; 941-949), Türk Medeni Kanununun 940. maddesinde öngörülen rehinleri, hapis hakkını (TMK m. 950-953), alacak ve sair haklar üzerindeki rehinleri (TMK m. 954-961) ve ticari işlemlerde taşınır rehnini kapsar.

Sadece rehin terimi (bkz. örneğin: m. 45; 96; 145-152; 196; 206, il; 241, 11; 257, I; 289, 297, 111), ipotek ve taşınır rehni kavramlarına giren bütün taşınır ve taşınmaz rehinlerini içine alır.

Açıkça öngörülen istisnalar dışında, bayrağına ve bir sicile kayıtlı olup olmadığına bakılmaksızın bütün **gemiler hakkında taşınırlara ilişkin hükümler uygulanır.** Bu Kanun uyarınca gemi siciline verilecek şerhler, TTK m. 977 hükmüne tabidir.

§ 2. CEBRİ İCRA TÜRLERİ

Yukarıda da belirtildiği üzere, icra ve iflas hukuku, maddi hukuktan (özel hukuk ilişkilerinden) kaynaklanan taleplerin veya hakların, fiilen ve zorla yerine getirilmesini sağlayan hukuk alanını ifade eder. Bunun içindir ki, icra ve iflas hukuku, cebri icra olarak da adlandırılmaktadır.

Cebri icra türleri denildiğinde ilk olarak icra ve iflas takiplerini de kapsamak üzere yapılan ayrım, icra yolları (cüz'i, bireysel) ve iflas (külli-toplu-üniversal icra) şeklindedir[1]. Biz cüz'i icra ve külli icra kavramları yerine, burada yer alan tüm takip türlerini kapsamak üzere icra yolları ve iflas yolu ayrımını esas alacağız.

A) İCRA YOLLARI

icra yolları denilince, kural olarak bir borçlu ile alacaklının karşı karşıya geldiği bireysel (cüz'i) icra türünden söz edilir. Ancak bazı hallerde borçlunun karşısında bir veya birkaç alacaklısı olabilir. Bazı hallerde de borçlunun malvarlığındaki şeylerden bir veya birkaçı cebri icranın konusunu oluşturur. Bu mallar, alacaklının veya alacaklıların alacağına kavuşması için cebri icra organları (icra dairesi) tarafından haczedilir, satılır ve elde edilen para ile alacaklının alacağı ödenir veya alacaklılara dağıtılır. Geriye para artarsa, bu para borçluya verilir.

icra yollarının konusu, bir ilamın icrası ise, ilamın gereğinin yerine getirilmesi ile takip sona erer. icra yollarının konusunu her türlü talep oluşturabileceği gibi, borçluya karşı bu yolla takip yapılması için onun belirli bir sıfata sahip olması da gerekmez. icra yolları"icra hukuku"nun konusudur. icra yolları, değişik bakımlardan alt ayrımlara tabi tutulabilir.

icra yollarını üç bölümde incelemek mümkündür.

1) ilamlı icra (m. 24-41),

2) ilamsız icra (m. 42-144; 167-170/b; 269-269/d; 272-276).

3) Rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip (m. 145-153). Esasında bu takip yolu, hem ilamlı hem de ilamsız olmak üzere ikiye ayrılmakla birlikte, rehnin

---

icra-iflas hukuku, belirtilen bu takip çeşitleri dışında, aynca, konkordato, sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma suretiyle yeniden yapıl□ndırılması gibi□slında doı}rudan doı}ruya bir takip veya tasfiye türü olmayan dOzenlemelen de lçermektedır. Bu bakımdan cebri icra türleri kavramı, icra-iflas hukukunun kapsamını tümüyle belirlememektedir.

(rehnin paraya çevrilmesi) maddi hukuk yönünden taşıdığı özellikler de dikkate alınarak, ayrı bir takip yolu olarak kabulü uygundur.

1- İU.MLI iCRA

ilamlı icrada, alacaklının elinde borçlusuna karşı almış olduğu bir ilam vardır. Alacaklı, ilamı icra dairesine vererek ilamlı icra takibi yapar. Borçlu, kendisine icra dairesi tarafından verilen süre içinde ilam konusu borcu rızası ile yerine getirmezse, ilam icra dairesi tarafından kanunda öngörülen şekilde zorla icra edilir. Örneğin, ilam konusu borç bir miktar para ise, icra dairesi, icra emrinde belirtilen yedi günlük süre içinde borcunu ödememiş olan borçlunun mallarını alacaklının talebi üzerine haczeder, satar ve elde edilen para ile alacaklının alacağını öder.

Bu yolda, alacaklının alacağı bir mahkeme hükmü ile tespit edilmiş olduğundan, borçlu, kural olarak, borcu olmadığı gerekçesiyle bir itirazda bulunamaz ve böyle bir itiraz ile ilamlı icra takibini durduramaz.

Konusu paradan başka bir şey olan alacakların (örneğin, taşınır bir malın teslimi hakkındaki alacağın, m. 24) cebri icra yolu ile takip edilebilmesi için, ilk önce bir mahkeme ilamı (hükmü) almak gerekir. Böyle bir mahkeme ilamı almadan, konusu paradan başka bir şey olan alacakların cebri icra yolu ile yerine getirilmesi istenemez. Davalının taşınmazı tahliye veya teslime ya da bir şey yapmaya veya yapmamaya mahkum edilmesi halinde de, ilam hükmü zorla yerine getirilir.

Yukarıda belirtildiği gibi **para alacakları için de** mahkemede dava açıp, alınacak ilam, **ilamlı icra** hükümlerine göre icraya konulabilir. Ancak, para alacakları için mahkemeden ilam alınması şart olmayıp, bunların ilamsız icra yolu ile de takibi mümkündür. Para alacağı için ilam alınmışsa, ilamsız icra yoluna gidilip gidilemeyeceği konusunda Yargıtay, içtihatları birleştirme yoluna gitmiştir. Buna göre para alacağı hakkında ilam alan alacaklı, yalnızca ilamlı icra yoluna başvurabilir[2].

Şu halde, ilamlı icra, her çeşit alacak hakkındaki mahkeme ilamlarının nasıl icra edileceğini düzenleyen bir icra yoludur.

Kanun, ilamlı icrayı "ilamların icrası" başlığı altında ikinci babında düzenlemektedir (m. 24 vd.). Yani IIK, ilamların icrasına, ilamsız icradan önce yer vermiştir. Buna rağmen, ilk önce ilamsız icrayı incelemeyi uygun buluyoruz.

---

[2] Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. aşa. Birinci Bölüm, Genel Haciz Yolu.

Çünkü ilamsız icra, ilamların icrasına oranla çok daha ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir. ilamların icrası bölümünde ise, yalnız ilamlı icraya ilişkin özellikler yer almış, bunun dışında ilamsız icraya ilişkin hükümlerin (ilamların icrası bölümündeki hükümlere aykırı olmadıkça) ilamlı icrada da uygulanacağının belirtilmesi ile yetinilmiştir (m. 41).

iI - iIAMSIZ İCRA

Kanun, yalnızca para ve teminat alacakları için ilamsız icra yolunu kabul etmiştir.

ilamsız icra bakımından alacaklının alacağının bir mahkeme ilamı ile tespit edilmiş olması şart değildir. Yani alacaklı, para veya teminat alacağı hakkında, daha önce mahkemede dava açıp bir **ilam elde etmek zorunda kalmaksızın,** para veya teminat alacağına kavuşmak için doğrudan icra dairesine başvurup, bir ilamsız icra takibi yapabilir. Para ve teminat alacakları için de mahkemede dava açarak alınacak ilam il□ ilamlı icra takibi yapmak kuşkusuz mümkündür.

ilamsız icra takibinde daha önce bir dava açılıp yargılama yapılmamış ve hüküm (ilam) verilmemiş olduğundan, borçluya, kendisine karşı yürütülen takibe itiraz ederek, takibin sonuçlanmasına engel olma imkanı tanınmıştır.

ilamsız icrada, doğrudan doğruya icra dairesine başvuran alacaklının icra takibi yapabilmesi için, **elinde bir ilam bulunmasına gerek olmadığı gibi, alacağının bir senede** (belgeye) **bağlı olması da şart değildir.** Alacağı hakkında bir senedi bulunmayan alacaklı da[3] ve hatta gerçekte alacaklı olmayan bir kişi de4, ilamsız icra yoluna gidebilir; ancak, bu halde ilamsız icra takibinin başarı ile sonuçlanabilmesi için, borçlunun ödeme emrine itiraz etmemesi ya da itirazının giderilmesi gerekir.

İlamsız icra, yalnız para ve teminat alacakları içindir. Para ve teminat alacakları dışındaki alacaklar için, bir ilam olmaksızın icra dairesine başvurulamaz. Ancak IIK, istisnai olarak, kira bedelinin ödenmemesi ve kira süresinin

---

3 Ancak, bu halde ilamsız icra takibinin başarı ile sonuçlanabilmesi için, borçlunun ödeme emrine itiraz etmemesi gerekir. Borçlu ödeme emrine itiraz ederse, takibi devam ettirmek isteyen alacaklı için mahkemede dava açmaktan (m. 67) başka çare yoktur.

Gerçekte alacaklı olmayan bir kimsenin takip yapması halinde icra tazminatı (m. 67, il) gibi bazı yaptırımlar olması yanında, bu durum, maddi hukuk ba□ımından da tazminat taleplerine yol açabilir. Nitekim Yargıtay, bir kimsenin haksız yere takıp başlatmasının, aleyhine takip yapılan kişinin kişilik haklarını zedelediğini belirterek manevi tazn:ılnata hükmedilmesine kararvermiştir. Bu konuda ayrıca, köt0niyetle ve haksız dava açılmasının sonuçlarını düzenleyen HMK m. 329 vb. hükümlerin de uygulama alanı bulması m0mk0nd0r.

bitmesi hallerinde, **kiralanan taşınmazların llAmsız icra yolu ile tahliye** edilebileceğini kabul etmiştir (bkz. m. 269 vd.).

Para alacağı olmasına rağmen ıiamsız icraya başvurulamayan haller de vardır. Örneğin, yabancı devlet aleyhine ilamsız takip yoluna gidilemez (m. 42, il). Yine idari yargının görev alanına giren konularda ilamsız takip yapılamaz (m. 42, 111).

ilamsız icra yolu kendi içinde, genel haciz yolu (m. 46-144); kambiyo senetlerine özgü haciz yolu (m. 167-176); abonelik sözleşmesinden kaynaklanan para alacakları hakkında haciz yoluyla ilamsız takip (ASPAK} ve kiralanan taşınmazların tahliyesi (m. 269-275) olarak **dörde** ayrılır.

111-REHNIN PARAYA ÇEVRiLMESi YOLUYLA TAKIP

Rehinli alacakların özelliği sebebiyle kanun koyucu, alacağı rehinle temin edilen alacaklılar için ayrı bir takip yolu öngörmüştür. Ancak, bu yol diğer teminatlar için değil sadece rehinle teminat altına alınan alacaklar için geçerlidir.

Rehinli alacaklı, kural olarak doğrudan ilamlı veya ilamsız icra yoluna ya da iflas yoluna başvuramaz. Kanunda belirtilen istisnalar dışında, rehinli alacaklının önce rehnin paraya çevrilmesi yoluna başvurması zorunludur (m. 45).

Rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip de **ilamlı** (m. 150/e; 150/h; 150/ı) ve **ilamsız** (m. 145-150/d) takip olarak **ikiye** ayrılır.

Rehin alacaklısı, borç vadesinde ödenmediğinde, bu yollara müracaat ederek rehnin satılmasını ve bedelinden alacağının ödenmesini isteyebilir. Alacaklı, alacağının rehin dışında kalan kısmı için diğer takip yollarına başvurabilir. Burada icranın konusu, alacağın teminatı olarak gösterilen rehnln paraya çevrilmesi suretiyle alacaklının alacağının ödenmesidir.

icra hukuku konusundaki incelememizin sırası şöyle olacaktır: 1) ilamlı ve ilamsız icra (hatta iflas hukuku) için genel hüküm niteliğinde olan kurallar; 2) ilamsız icra; 3) ilamlı icra; 4) Rehnin paraya çevrilmesi yolu ile taklp;5) Hem icra yollarında hem de iflasta söz konusu olabilecek özel bir kurum olarak ihtiyati haciz.

B) iFLAS YOLLARI

Toplu (külli veya üniversal) icra, "iflas hukuku"nun konusudur.

iflas yolunda iki tür iflas karşımıza çıkar. Bunlardan ilki, **takipli iflas** (m. 154-166, 171-176b); ikincisi ise **takipsiz** (doğrudan doğruya) iflastır (m. 177-181).

Burada icra yollarından farklı olarak, **borçlunun karşısında bütün alacaklıları vardır** ve **borçlunun** (haczedilebilen) **bütün malvarlığı cebri icranın konusudur.** Borçlunun bütün malvarlığı satılır ve elde edilen para ile borçlunun bilinen bütün alacaklılarının alacağı ödenir. Ancak borçlunun bütün borçları ödendikten sonra, artan para borçluya (müflise) verilir. iflas hem konu hem de alacaklılar bakımından toplu bir tasfiye biçimidir. Esasında icra yolları, bir alacağın takip veya tahsilini ya da mahkeme kararının icrasını sağlayan bir yol iken, iflas, bir tasfiyedir. Bunun sonucu alacaklı genellikle alacağının bir kısmını alabilir.

icra yollarında her alacaklının borçluya karşı bağımsız olarak hareket edip ayrıca takip yapması gerekirken, iflasta durum tam tersidir. Borçlunun alacaklılarından herhangi birisinin başlattığı iflas takibi ve/veya açtığı iflas davası üzerine verilen iflas kararından, bu takibe veya davaya katılmamış olan alacaklılar da yararlanır.

Her borçlu hakkında icra yolu geçerli olabilecekken, iflas, kural olarak yalnızca tacirler veya tacirler hakkındaki hükümlere tabi olan kişiler hakkında söz konusu olur.

Bir borçlunun kendisine karşı icra takibi yapması düşünülemez; ancak borçlu kendi iflasını isteme olanağına sahiptir, hatta bazı durumlarda buna zorunludur (m. 178-179).

icra yollarında, alacaklıların borçluya karşı takip yapma tarihine göre tatmin edilmesi kural iken ve öncelik buna göre belirlenirken; iflasta alacaklılar arasında eşitlik ve eşit tatmin edilme esastır. icra yollarında hacze iştirak hükümleri uyarınca bir alacaklının kendisinden önce takip yapmış alacaklının haczine katılıp alacağı oranında alacağını alabilmesi (m. 100-101) veya iflasta imtiyazlı alacakların varlığı (m. 206) istisna olarak kabul edilebilir.

icra yollarında, borçlunun itiraz etmemesi nedeniyle alacaklının hiç mahkemeye başvurmadan alacağını icra dairesi aracılığıyla tahsili mümkün iken; borçlunun iflası için mutlaka bir mahkeme kararı gerekir.

C) KAMU ALACAKLARININ TAHSILI[5]

Buraya kadar söylenenler, özel hukuktan (özel hukuk ilişkilerinden) doğan alacaklar içindir. **Kamu** (amme) **alacaklarının** (örneğin, Devletin vergi alacağının) **takibi, iIK'na göre değil,** 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre yapılır.

6183 s. K. Devlete, il özel idarelerine ve belediyelere ait (vergi, resim, harç, vergi cezası ve para cezası gibi) kamu alacaklarının tahsil usulünü düzenlemektedir. Buna karşılık, **Devletin, il özel idarelerinin ve belediyelerin özel hukuktan** (yani sözleşmeden, haksız fiilden veya sebepsiz zenginleşmeden) **doğan alacakları hakkında** 6183 sayılı Kanun değil, **liK hükümleri uygulanır** (m. 47; 6183 s. K. m. 1).

6183 s. K., kamu alacaklarının icra yolu ile nasıl tahsil edileceğini, yani kamu alacakları için haciz yolu ile takibi düzenleyen bir kanundur. Buna karşılık, **kamu alacağı borçlularının iflas yolu ile takibi,** 6183 s. K.'na göre değil **İİK hükümlerine göre yapılır** (bkz. 6183 s. K. m. 54/3 vem. 100, 1).

Bkz. Yusuf Karakoç, Kamu icra Hukuku Bilgisi, Ankara 2020.

§ 3. İCRA VE İFLAS HUKUKUNUN KAVNAKLARI

A) iCRA VE iFLAS KANUNU[1]

icra ve iflas hukukumuzun ana kaynağı, 1889 tarihli Isviçre Federal icra ve iflas Kanunundan[2] tercüme edilerek 1929 yılında kabul edilen 1424 sayılı Kanundan sonra 1932 yılında büyük ölçüde değiştirilip yeni bir şekil ve 2004 sayılı kanun numarasını alan icra ve iflas Kanunudur.

Bu Kanun, 1940 yılında yeniden önemli bir değişiklik geçirmiş ve IIK'nun 70 kadar maddesi değişikliğe uğramıştır. Bundan sonra 1956 yılında, Ticaret Kanununun Mer'iyet ve Tatbik Şekli Hakkındaki Kanunun 42. maddesi ile IIK'nun bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır. Bundan başka, 1962 yılında 51 sayılı Kanunla IIK'nun 76. maddesinde, 1968 yılında 1045 sayılı Kanunla 83. maddesinin 2. fıkrasında değişiklikler yapılmıştır.

1981 yılında 2494 sayılı Kanunla yapılan bir değişiklikle de 363. maddenin 1. fıkrasına 17. bent eklenmiş ve maddedeki temyiz sınırını gösteren miktar artırılmıştır.

1940 yılından sonra gerçekleştirilen değişiklikler, 1965 yılında 538 sayılı Kanunla; 1985 yılında 3222 sayılı Kanunla; 1988 yılında 3494 sayılı Kanunla; 2003 yılında 4949 sayılı Kanunla; 2004 yılında 5092 sayılı Kanunla; 2005 yılında 5311 ve 5358 sayılı Kanunlarla; 2007 yılında 5582 sayılı Kanunla; 2011 yılında 6217 sayılı Kanunla; 2012 yılında 6352 sayılı Kanunla; 2014 yılında 6518 sayılı Kanunla; 2016 yılında 6728, 6754, 6763 sayılı Kanunlar ile 669, 673 ve 694 sayılı KHK'ler ile; 2018 yılında 7078, 7101, 7141 ve 7155 sayılı Kanunlarla; 2019 yılında 7165 sayılı Kanunla; 2020 yılında 7251 sayılı Kanunla; 2021 yılında 7327 ve 7343 sayılı Kanunlarla; 2022 yılında 7418 sayılı Kanunla; 2023 yılında 7445 sayılı Kanunla; 2024 yılında 7499 ve 7531 sayılı Kanunlarla ve son olarak 2025 yılında 7550 sayılı Kanunla yapılmıştır.

Bkz. Ejder Yılmaz, Dünden Bugüne icra ve iflas Kanunumuz (SÜHFD 2003/11/3-4, s. 9-46); Bilge Umar, icra ve iflas Hukuku'nun Tarihi Gelişmesi ve Genel Teorisi, Izmir 1973; Ibrahim Ülker, Osmanlı icra Hukuku, Ankara 2023.

[2] Isvlçre icra ve iflas Kanunu (Isv.lIK-SchKG) da zaman içinde bazı değişiklikler geçirmekle birlikte, özgün yapısını korumaktadır. 1994 yılında yapılan önemli değişiklikler 1997 yılında y0rürf0ğe girmiştir (bu konuda bkz. Sema Taşpınar, Isviçre icra ve iflas Kanununda Yapılan Değişikliklere Genel Bir Bakış, 75. Yaş Günü için Prof. Dr. Baki Kuru Armağanı, Türkiye Barolar Birfiği Yayını, Ankara 2004, s. 599-670). Isviçre icra ve Iflfıs Kanunu, 2013 yılında da bazı önemli değişiklikler geçirmiş, söz konusu değlşlklikler Ocak 2014 itibariyle yürürlüğe girmiştir. Daha az sayıda birf<aç madde değişikliği ise 2020 ve 2021 yıllarında yapılmıştır.

1965 yılında 538 sayılı Kanunla IIK'nun 125 maddesi değiştirilmiş ve ayrıca IIK'na 30 yeni madde eklenmiştir.

1985 yılında 3222 sayılı Kanunla ise, IIK'nun 45 maddesinde değişiklik yapıimış, Kanuna bir yeni madde eklenmiş, Kanunun 14. ve 109. maddelerinin ikinci fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

1988 yılında 3494 sayılı Kanun ilellK'nun 56 maddesinde değişiklik yapılmış ve IIK'na 4 yeni madde eklenmiştir[3].

Kanunda kapsamlı bir değişiklik de 2003 yılında 4949 sayılı Kanun ile yapılmıştır. 107 maddeden oluşan bu Kanun ile IIK'nun 81maddesinde değişiklik yapılmış, Kanunun değişik maddelerine 17 fıkra eklenmiş; Kanuna, üçü geçici, biri Ek Madde olmak üzere 31 yeni madde eklenmiştir.

icra ve iflas Kanununda 2004 yılında 5092 sayılı Kanun ile de değişiklik yapılmıştır. 13 madde ile Geçici Madde 6'dan oluşan bu Kanunla sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması kurumu IIK'na dahil edilmiştir4.

2005 yılında 5311 sayılı Kanun ile icra ve iflas Kanununun 28 maddesinde değişiklik yapılmış, Kanuna Geçici Madde 7 eklenmiştir. Bu değişiklik esas itibariyle istinaf yoluna uyum sağlamaya yöneliktir.

Kanunda başka bir değişiklik, 2005 yılında 5358 sayılı Kanun ile yapılmıştır. Burada IIK'nun Cezai Hükümler başlıklı onaltıncı babında yer alan 22 maddede değişiklik yapılmış, 334/a, 336/a, 352/a ve 352/b maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

2007 yılında 5582 sayılı Kanunla, konut finansmanı *(mortgage)* amacıyla IIK'muzun 5 maddesinde değişiklik yapılmış ve Geçici Madde 8 eklenmiştir. 6217 sayılı Kanunla, 2011 yılında IIK'nun 353 ve 354. maddesinde değişiklikler yapılmıştır.

01.07.2012'de yürürlüğe giren "Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun" ile IIK'nun 20 maddesinde değişiklik gerçekleşmiştir. Bu ise, IIK'nun bazı maddelerini değiştirme, yürürlükten kaldırma

---

3 Bu Kanun değişikliği ile ilgili olarak bkz. Ejder Yılmaz, icra ve iflas Kanunumuz Yine □e□işti (ABD 1989/1 s. 105-135); Ramazan Arslan, icra ve iflas Kanunu'nda Yapılan Değlşıklıkler ve Yenilikler (ABD 1989/1 s. 136-157).

4 Bkz. Ramazan Arslan, icra ve iflas Kanunu'nda ihale ve ihalenin Feshi Ko□usunda Yapılan D□işiklikler Ejder Yılmaz 4949 ve 5092 sayılı Kanunlarla iflas H0k0mlerında Yapılan Değişiklikler (I□ra ve iflas K□nununda Yapılan Değişiklikler, Seminer, iktisadi Araştırmalar Vakfı/Türkiye Bankalar Birliği Yayını, Istanbul 2004, s. 57-74; 89-117).

veya Kanuna madde ekleme şeklinde olmuştur. "Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması, Basın Yayın Yoluyla işlenen Suçlara ilişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun" ile de 2012 yılında IIK'nun 37 maddesi değiştirilmiş ve Kanuna 8/a maddesi ile 3 geçici madde (Geçici Madde 9, 1O ve 11) eklenmiştir.

2014 yılında 6518 sayılı Kanunla IIK'na Ek Madde 2 eklenmiştir.

2016 yılında 6728 sayılı Kanunla IIK'nun 179, 179/a, 179/b, 179/c ile 287. Maddesinde değişiklik yapılmış; ayrıca Kanuna Geçici Madde 12 eklenmiştir. Aynı yıl 6754 sayılı Kanunla IIK'na Ek Madde 3 getirilmiş; 6763 sayılı Kanunla da 363 ve 364. Maddelerde kanun yollarına ilişkin değişiklikler yapılmıştır. Öte yandan 669 ve 673 sayılı KHK'larla da iflasın ertelenmesine ilişkin düzenlemeler olağanüstü hal dönemine ilişkin olarak yapılmıştır. Bundan sonra 694 sayılı KHK ile IIK'nun 42. maddesine, idari yargının görev alanına giren konularda ilamsız takip yapılamayacağına ilişkin üçüncü fıkra ile bu düzenlemenin uygulanmasına ilişkin Geçici Madde 13 eklenmiştir.

2018 yılında 7101 sayılı Kanunla IIK'nun çok sayıdaki hükmü değiştirilmiş, iflasın ertelenmesi ile ilgili m. 170-179/c hükümleri kaldırılmış ve konkordato müessesesi yeniden düzenlenmiş; IIK'na Geçici Madde 14 getirilmiştir.

2018 yılında "Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına ilişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Kanun" ile abonelik sözleşmesinden kaynaklanan para alacaklarına ilişkin takiplerde, takip talebi ve ödeme emri bakımından bazı özel hükümler getirilmiş ve ayrıca IIK'nun 8/a, 78, 89, 286,287, 290, 292. maddelerinde değişiklik yapılmış ve IIK'na Geçici Madde 15 eklenmiştir.

2019 yılında "Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile icra mahkemesi kararlarının temyizi bakımından m. 364'te ve Ek Madde 1'de değişiklik yapılmış ve IIK'na Geçici Madde 16 eklenmiştir.

2020 yılında "Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" ile 8/a, 78 ve 258. maddelerde değişiklik yapılmıştır.

09.06.2021 gün ve 7327 sayılı "icra ve iflas Kanunu ite Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile de IIK'nun 223, 241, 295, 296, 297, 308 ve 308/c maddelerinde değişiklik gerçekleştirilmiş ve Kanuna Geçici Madde 17 eklenmiştir.

24.11.2021 gün ve 7343 sayılı "icra ve iflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile IIK'nun 28 maddesi değiştirilmiş, beş maddesi yürürlükten kaldırılmış ve Kanuna Geçici Madde 18 eklenmiştir. Bu Kanun değişikliğiyle ilk olarak ülkemizin belirlenen yerlerinde 04.08.2023 itibariyle de Türkiye'nin tamamında elektronik satış (ihale) hükümleri uygulanmaya başlamıştır. 13.10.2022 gün ve 7418 sayılı "Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile IIK'nun 114 ve 166. maddelerinde yapılan değişiklik sonucu, elektronik satış ilanının gazete yanında internet haber sitesinde de yapılabilmesi mümkün hale gelmiştir.

Kamuoyunda Yedinci Yargı Paketi olarak da bilinen 28.03.2023 gün ve 7445 sayılı "icra ve iflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile IIK'na 79/a ve 88/a maddeleri eklenmiş; 82, 85 ve 88. maddelerinde değişiklik yapılmış ve Kanuna Geçici Madde 19 ile Geçici Madde 20 eklenmiştir.

Sekizinci Yargı Paketi olarak adlandırılan 02.03.2024 gün ve 7499 sayılı "Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile temel olarak süre ve kanun yolu bakımından IIK'nun 19, 309/p ve 364. maddelerinde doğrudan; dokuz maddesinde ise "gün" şeklindeki sürelerin "hafta"ya çevirilmesi suretiyle değişiklik yapılmıştır. Kanun yoluna başvuru süreleri Hukuk Muhakemeleri Kanunu dikkate alınarak "hafla" olarak belirlenmiş; öte yandan kanun yoluna başvuru sürelerinin "tefhim"le başlamasına son verilmiş; böylece HMK ile uyumlu bir düzenleme yapılmıştır.

Son olarak 7531 ve 7550 sayılı Kanunlarla dam. 111/b, iV ile Ek Madde 1'de kanun yoluna başvuruda parasal sınırların tespitine ilişkin değişiklikler gerçekleştirilmiştir.

1929 tarihli ve 1424 sayılı IIK, Isviçre IIK'nun hemen hemen aynısı idi. 1932 tarihli ve 2004 sayılı IIK, kaynak Isviçre IIK'ndan önemli oranda ayrılmış ve Kanunumuzu bir dereceye kadar yerli bir kanun haline getirmiştir. Isviçre IIK'ndan farklılaşma yönündeki bu eğilim, yıllar içerisinde yapılan değişikliklerle daha da belirginleşmiştir. Böylece, bugünkü IIK ile mehaz Kanun arasında önemli farklılıklar ortaya çıkmıştır. Öte yandan gerek 4949 s. K. gerekse 7101 s. K. değişikliklerinin mehaz Kanun dikkate alınarak yapıldığını ifade etmek gerekir.

B) DİĞER KAYNAKLAR

icra hukukunun en önemli kaynağı IIK olmakla birlikte, Kanunun uygulanmasını sağlamak bakımından aşağıda belirtilen başka bazı kaynaklar da mevcuttur5.

1- İcra ve İflas Kanunu Nizamnamesi: IIK'nun uygulama şekli bir tüzükle tayin ve tespit olunur (m. 14, 1). Bugün yürürlükte olan tüzük, 1932 tarihli icra ve iflas Kanunu Nizamnamesidir.

iI- İcra ve İflas Kanunu Yönetmeliği: IIK m. 14, 1 hükmüne uygun olarak, icra-iflas daireleri ile icra mahkemelerinde tutulacak defterlerle dosyaların ve diğer basılı kağıtların düzenlenme şekillerini tespit ve tayin eden IIK Yönetmeliği 11.04.2005 gün ve 25783 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış ve yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir. 25.05.1965 tarihinden beri yürürlükte olan Yönetmeliği yürürlükten kaldıran bu Yönetmelikte 29.06.2005 ve 27.06.2007 tarihlerinde bazı değişiklikler yapılmıştır>. 16.04.2013 gün ve 28620 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yönetmelik ile kapsamlı değişiklikler yapılmış; 03.02.2017 gün ve 29968 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ve Yönetmeliğin 16. maddesinde değişiklik yapan düzenleme yürürlüğe girmiştir. Son olarak Yönetmelikte 08.03.2022 gün ve 31772 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan bazı değişikler yapılmıştır.

!il-Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına ilişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Kanun[7] ve Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına ilişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Yönetmelik[8].

iV- Adalet Bakanlığı icra Personelinin Sınav, Atama, Nakil, Görevde Yükselme ve unvan Değişikliği Yönetmeliği[9].

V- Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılmasına Dair Yönetmelik[10].

---

5 icra ve iflas hukukunun kaynaklarını toplu biçimde içeren bir yayın için bkz. Ramazan Arslan/Ejder Yılmaz/Sema Taşpınar Ayvaz/Emel Hanağası, icra ve iflas Kanunu ile Nizamnamesi ve Yönetmeliği, Ankara 2024.

6 Bkz. RG 29.06.2005, sa. 25860; RG 27.06.2007, sa. 26565.

7 Kanun No. 7155 (RG 19.12.2108, sa. 30630).

8 Bu Yönetmelik için bkz. RG 29.05.2019, sa. 30788.

9 Bkz. RG 07.09.1991, sa. 20984; 26.11.2005, sa. 26005; 31.07.2009, sa.27305; 02.08.2009, sa.27307; 19.11.2013, sa. 28826; 18.11.2015; sa. 29536; 11.08.2018, sa. 30506; 14.09.2022, sa. 31953.

10 Bkz. RG 17.04.2004, sa. 25436.

VI- Mal, Hak veya Alacağın Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi üzerinden Sorgulanması Hakkında Yönetmelik[11].

VII- Lisanslı Yediemin Depoları Yönetmeliği[12].

VIII- Lisanslı Yediemin Depoları Yönetmeliği Ücret Tarifesi[13].

IX- iflas idare Memurluğu Yönetmeliği[14].

X- iflas idaresi Ücreti, Yazı ve Tebliğ Masrafı Tarifesi Hakkında Tebliğ[15].

XI- Konkordato Komiserliği ve Alacaklılar Kuruluna Dair Yönetmelik[16].

XII- Konkordato Gider Avansı Tarifesi[17].

XIII- Konkordato Talebine Eklenecek Belgeler Hakkında Yönetmelik[18].

XIV- Faaliyet izni Kaldırılan Bankalardaki Sigortalı Mevduat ve Sigortalı Katılım Fonuna Ödenmesi ile Bu Bankaların iflas ve Tasfiyesine ilişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik[19].

XV- Satış Giderleri Tarifesi[20].

XVI- icra ve iflas Kanunu Uyarınca Borçluya Satış Yetkisi Verilmesine Dair Yönetmelik[21].

XVII- icra ve iflas Kanunu Uyarınca Elektronik Ortamda Yapılacak Satışların Usulü Hakkında Yönetmelik[22].

XVIII- icra ve iflas Kanunu Uyarınca Yapılacak Satışların ilanlarına ilişkin Parasal Limitlerin Güncellenmesi Hakkında Tebliğ[23].

---

11 Bkz. RG 22.01.2022, sa. 31727.

12 Bkz. RG 23.08.2016, sa. 29810; 22.02.2018, sa. 30340; 02.12.2020, sa. 31322; RG 21.12.2023, sa. 32406.

13 Bkz. RG 21.12.2024, sa. 32759.

14 Bkz. RG 27.12.2023, sa. 32412.

15 Bkz. RG 26.12.2023, sa. 32411.

16 Bkz. RG 30.01.2019, sa. 30671.

17 Bkz. RG 16.08.2025, sa. 32988.

18 Bkz. RG 11.08.2023, sa. 32276.

19 Bkz. RG 23.02.2007, sa. 26443.

20 Bkz. RG 25.12.2024, sa. 32763.

21 Bkz. RG 21.12.2023, sa. 32406.

22 Bkz. RG 08.03.2022, sa. 31772.Değişiklikler için bkz. RG 31.03.2023, sa. 32149; RG 24.04.2025, sa. 32880.

23 Bkz. RG 22.01.2025, sa. 32790.

XIX- icra Daireleri Başkanlıklarının Kuruluş ve Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik[24].

XX- Ticari işlemlerde Rehin Hakkının Kurulması ve Temerrüt Sonrası Hakların Kullanılması Hakkında Yönetmelik[25].

XXI- Hukuk Muhakemeleri Kanunu: icra ve iflas takipleri sırasında çeşitli davalar ve diğer hukuki çareler söz konusu olmaktadır. Bunlar hakkında öncelikle icra ve iflas Kanunu hükümleri uygulanmakla birlikte, icra ve iflas Kanununda açık hüküm bulunmayan hallerde, icra ve iflas takiplerinin niteliğine uygun düştüğü oranda Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümleri de uygulanır[26].

XXII- Çocuk Koruma Kanunu: 7343 s. K. ile çocuk teslimine ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilamların icrası hakkında IIK'nun 25, 25/a, 25/b ve 341. maddeleri yürürlükten kaldırılmış olmakla birlikte bu konu, Çocuk Koruma Kanununda düzenlenmiştir (7343 s. K. m. 39). Bu nedenle söz konusu Kanun da çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulması hakkındaki ilamlarının icrası bakımından dikkate alınması gereken bir kaynaktır.

XXIII- Çocuk Teslimi ve Çocukla Kişisel ilişki Kurulmasına ilişkin ilam ve Tedbir Kararlarının Yerine Getirilmesine Dair Yönetmelik[27].

C) YARGITAY KARARLAR!

Yargıtayın icra ve iflas hukukuna ilişkin kararları, icra ve iflas hukuku bakımından çok önemli bir kaynaktır. Bu kararlarla Kanunun açık olmayan noktaları aydınlanmakta, boşlukları doldurulmakta ve böylece IIK'nun, yurdun her yerinde aynı şekilde uygulanması sağlanmaya çalışılmaktadır.

Yargıtay kararlarının yayımlanmasına ilişkin "Yargıtaydan Verilen icra ve iflas işlerine Ait Kararların Yayımlanmasına Dair Yönetmelik" vardır [28]. Yargıtayın kararlarına kolay, ucuz ve pratik bir şekilde ulaşılabilirliğin sağlanması, kanunların ülkenin her yerinde "adil ve istikrarlı" bir şekilde uygulanmasına hizmet eder. Bu amaçla kısa süre önce Yargıtay tarafından başlatılan ve bütün kararların elektronik ortama aktarılması suretiyle herkesin erişimine

---

24 Bkz. RG 08.11.2022, sa. 32007.

25 Bkz. RG 31.12.2016, sa. 29935 (3.mükerrer); 22.05.2018, sa. 30428.

26 Bu konuda bkz. Ejder Yılmaz, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Hükümlerinin icra iflas Uyuşmazlıklarında Uygulanabilirliği (Prof. Dr. Ramazan Arslan'a Annağan, C. 2, Ankara 2015, s. 1835-1866).

27 Bkz. RG. 04.08.2022, sa.31913.

28 Bkz. RG 12.04.2014, sa. 28970.

açılması ve bu konuda önemli bir mesafe kaydedilmiş olması memnuniyet vericidir.

Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) kapsamında hazırlanan UYAP Bilgi Bankası ile Yargıtayın web sitesi üzerinden çok sayıda karara ulaşılabilmektedir.

GENEL HÜKÜMLER

§ 4. İCRA ORGANLARI

Borçların zorla yerine getirilmesini sağlayan Devlet mekanizmasına icra örgütü (teşkilatı) veya organları denir. icra organları, yalnızca icra işleri için kurulmuş olan organlar **(asıl organlar)** ile diğer görevlerinin yanında icra işlerine de bakan organlar **(yardımcı organlar)** olmak üzere ikiye ayrılır.

Asıl organlar, **icra dairesi, icra daireleri başkanlığı, icra mahkemesi** ile **istinaf** (bölge adliye) **mahkemelerinin icra-iflas uyuşmazlıklarına bakan daireleri** ve **Yargıtayın icra-iflas işleriyle görevli hukuk daireleriyken;** yardımcı organlar, **genel mahkemeler** ile **Cumhuriyet savcıları** ve **adalet müfettişleridir.**

A) ASIL ORGANLAR

Asıl organlar, **icra dairesi, icra daireleri başkanlığı, icra mahkemesi** ile **kanun yolları aşamalarında görevli** istinaf (bölge adliye) mahkemesi ve Yargıtay **hukuk daireleridir.**

A) İCRA DAİRESİ

1) Kuruluşu ve Yapısı

icra örgütünün en önemli unsuru icra dairesidir. icra dairesi, icra işlerinde birinci derecede görevlidir.

icra dairesi, gerek icra yolları gerekse iflas takibi bakımından başvurulması gereken ilk organdır. icra dairesi, alacaklının alacağını tahsil veya bir mahkeme hükmünün icrası bakımından gereken bütün işlemleri yapmaya yetkilidir[1]. Bu bakımdan icra dairesi, takip talebi üzerine, ödeme veya icra emri gönderir; bu emirlerin gereği yerine getirilmez ve icra takibi kesinleşirse, alacaklının talebi üzerine borçlunun mallarını haczeder, satar ve elde edilen para ile alacaklının alacağını öder; konusu paradan başka bir şey olan ilamları (m. 24-31) ise zorla icra eder.

icra dairesi, asliye hukuk mahkemesinin yargı çevresine bağlı olarak kurulur (m. 1, 1). Yani, her asliye hukuk mahkemesinin yargı çevresinde en az

---

Bkz. Cengiz Topel Çelikoğlu, icra Dairesi Kararı, Bursa 2017.

bir icra dairesi vardır. Nüfusu ve dolayısıyla işi çok olan yerlerde, birden fazla icra dairesi faaliyettedir.

İcra dairesinin başında bir **icra müdürü** (m. 1, il) vardır. İcra dairesinin sorumlu amiri icra müdürüdür (Niz. m. 3, 1). Her icra dairesinde Adalet Bakanlığı tarafından belirlenecek esaslar çerçevesinde atanacak bir icra müdürü dışında yeteri kadar icra müdür yardımcısı, icra katibi[2] ile adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonları tarafından görevlendirilecek[3] mübaşir ve hizmetli bulunur (m. 1, il). Ayrıca icra **başmüdürlüğü** vardır.

Uygulamada birden çok icra dairesinin kurulduğu bazı yerlerde pilot icra daireleri adeta uzmanlaşmak suretiyle, takibin belli bir aşamasında görev yapmaktadır. Başka bir ifadeyle birden fazla icra dairesi, bir icra dairesi gibi takibi yürütmektedir. Bu durumda takibin farklı aşamaları ayrı ayrı birimler tarafından üstlenilmektedir. işte bu şekilde işlem yapılan pilot icra dairelerinde veya iş yoğunluğunun yahut personel sayısının fazla olduğu icra dairelerinde dairenin düzenli, uyumlu ve verimli bir şekilde çalışmasını sağlamak amacıyla Adalet Bakanlığı

---

[2] İcra katipliğine ilk defa atanacaklar, kamu görevlerine ilk defa atanacaklar için yapılacak merkezi sınavda başarılı olanlar arasından Adalet Bakanlığının bu konuda yetki vereceği adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonları tarafından yapılacak uygulama ve sözlü sınav sonucuna göre; unvan değişikliği suretiyle atanacaklar ise uygulama ve sözlü sınav sonucuna göre atanırlar. Unvan değişikliği suretiyle icra katipliğine atanacaklar tahsis edilen kadronun %50'sini geçemez (m. 1, V).

[3] İcra dairelerinde, ayrıca gerektiğinde, Adalet Bakanlığı tarafından belirlenecek esaslar çerçevesinde, adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonu tarafından zabıt katibi de görevlendirilebilir (m. 1, VII). Uygulamada, sadece taşınmaz satışları için belli bir icra dairesi (gayrimenkul satış müdürlüğü olarak) görev yapmaktayken bugün bazı yerlerde takiplerin her aşamasının ayrı bir birim (daire) tarafından gerçekleştirilmesi yöntemi tercih edilmeye başlanmıştır. Bu konuda en yeni değişiklik Ankara'da yapılmıştır. Adalet Bakanlığı icra işleri Dairesi Başkanlığının 17.03.2023 günlü ve E-34372782-99/2616 sayılı "1. Genel icra Dairesinin Faaliyete Geçirilmesi" konulu yazısı gereğince icra Dairelerinin Kapasitesinin Arttırılması TR 14 IPA JH 09 17 (Faz il) nolu Avrupa Birliği Eşleştirme Devam Projesi kapsamında ortaya çıkan yeni icra modeli uygulamasının, büyük merkezlerde yaygınlaştırılması için yeni bir icra modeli tasarlanmıştır. Bu çerçevede, Ankara'da icra dairesi olarak faaliyet gösteren 32 icra dairesinden öncelikle; 32., 31. ve 30. icra daireleri 29. icra dairesi ile birleştirilerek yeni icra modelinde "1. Genel icra Dairesrne dönüştürülmüştür. Ankara Genel icra Daireleri böylece dört birimden oluşmaktadır: 1) Haciz Birimi, 2) Satış Birimi, 3) Mali işlemler Bürosu, 4) Esas Büro.

tarafından icra müdür ve müdür yardımcıları arasından, icra müdürünün yetkilerini haiz bir icra başmüdürü görevlendirilebilir. Bu düzenlemenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, yönetmelikle[4] düzenlenir (m.1, 111)5.

---

4 Söz konusu hükmün Anayasaya aykırılığı ileri sürülmüş olmakla birlikte Anayasa Mahkemesi, Anayasaya aykırılık iddiasını reddetmiştir: "13. icra müdürleri ile icra müdür yardımcıları arasından görevlendirilecek icra başmüdürü *memurlar ve diğer kamu görevlileri* kapsamında yer almaktadır. Ayrıca kuralla iş yoğunluğunun ve personel sayısının fazla olduğu icra dairelerinin işleyişine ilişkin hususlarda idareye düzenleme yetkisinin tanındığı daaçıktır. 14. Bu itibarla iş yoğunluğunun veya personel sayısının fazla olduğu icra dairelerinde, icraların düzenli, uyumlu ve verimli bir şekilde çalışmasını sağlamak amacıyla icra müdürleri ile icra müdür yardımcıları arasından icra başmüdürünün görevlendirilmesine ilişkin usul ve esaslara yönelik temel ilkeler ile çerçevenin kanunla belirlenmesi idarenin kanuniliği, yasama yetkisinin devredilemezliği ve kanuni düzenleme ilkelerinin gereğidir. 15. 2004 sayılı Kanun'un 1. maddesinin dördüncü fıkrasında icra müdürleri ve icra müdür yardımcılarının Bakanlık tarafından yaptırılacak yazılı sınav ile Bakanlık tarafından yapılacak sözlü sınav sonucuna göre atanacakları, icra katipleri arasından da aynı usulle icra müdürü veya icra müdür yardımcılığı kadrolarına atama yapılabileceği öngörülmüştür. 18. Bu itibarla icra başmüdürü olarak görevlendirilecek kişilerin taşımaları gereken nitelikler yönünden kuralda idareye sınırları belirsiz bir düzenleme yetkisinin tanındığı söylenemez. Ayrıca icra müdürleri ve icra müdür yardımcılarının icra başmüdürü olarak görevlendirilebilmeleri için taşımaları gereken niteliklerin idare tekniğine ilişkin boyutunun yönetmelikle düzenlenmesi mümkündür. 19. Öte yandan icra müdürleri ve icra müdür yardımcıları 2004 sayılı Kanun'da öngörülen yetkileri kullanmaktadırlar. Anılan Kanun'un 1. maddesinin üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde de icra başmüdürünün icra müdürü ve icra müdür yardımcısının yetkilerini haiz olacağı öngörülmüştür. Ayrıca söz konusu cümle uyarınca icra başmüdürü icra dairesinin düzenli, uyumlu ve verimli bir şekilde çalışmasını sağlamakla da görevli olacaktır. Bu itibarla icra başmüdürünün görev ve yetkilerinin de kanunla düzenlendiği anlaşılmaktadır. 20. Ayrıca söz konusu fıkrada icra başmüdürünün iş yoğunluğu ve personel sayısının fazla olduğu icra dairelerinde görev yapacağı öngörülmüştür. Buna göre icra başmüdürü görevlendirmesi yapılabilecek icra dairelerinin belirlenmesi hususunda çerçevenin çizilmediği de söylenemez. 21. Diğer yandan icra başmüdürünün aylık ve ödeneği gibi özlük işlerinin düzenlenmesi kuralda idareye tanınan yetkinin kapsamına girmemektedir. Başka bir deyişle kuralla anılan hususlarda idareye düzenleme yetkisi tanınmamıştır. 22. Bu itibarla iş yoğunluğu ve personel sayısının fazla olduğu icra dairelerinde icra başmüdürü görevlendirilmesine ilişkin usul ve esaslara yönelik temel ilkeler ile çerçevenin kanunla belirlendiği gözetildiğindekuralla idareye tanınan yetkinin *idarenin kanuniliği,* yasama *yetkisinin devredilemezliği ve kanuni düzenleme ilkeleriyle* çelişmediği sonucuna ulaşılmıştır" (Anayasa Mahkemesinin 25.12.2024 gün ve E. 2022/06, K. 2024/225 sayılı kararı için bkz. RG 24.03.2025, sa. 32851).

5 "...Kanunun mevcut hükümlerine göre her asliye hukuk mahkemesinin bulunduğu yerde ihtiyaç durumuna göre bir veya birden fazla icra dairesi kurulabilmektedir. Buna göre, aynı mahalde birden fazla icra dairesi kurulmak suretiyle icra hizmetleri yerine getirilmektedir. Ancak son yıllarda, ihtisaslaşmanın sağlanması ve takip işlemlerinin daha hızlı ve verimli bir şekilde yerine getirilmesi amacıyla aynı mahalde birden fazla icra dairesi kurulması uygulaması yerine, o mahaldeki icra dairelerinin birleştirilerek tek icra dairesi modeline geçilmiştir. Birleştirilmiş icra dairesinde, iş bölümü esasına göre takip, haciz, satış ve paraların paylaştırılması gibi bürolar oluşturularak icra hizmetleri tek bir icra dairesinde verilmektedir. Bu dairelerde tüm personel işböl0mü ayrımına göre birlikte görev yapmaktadır. Teklifle, birleştirilmiş icra daireleri ile iş yoğunluğunun veya personel sayısının fazla olduğu icra dairelerinin düzenli, uyumlu ve verimli bir şeklide çalışmasını sağlamak amacıyla düzenleme yapılmaktadır. Buna'göre iş yoğunluğunun veya personel sayısının fazla olduğu icra dairelerinde, dairenin düzenli, uyumlu ve verimli bir şekilde çalışmasını sağlamak amacıyla Adalet Bakanlığı tarafından icra müdür ve müdür yardımcıları arasından, icra m0d0rOn0n yetkilerini haiz bir icra başmüdürü görevlendirilebilecektir" (7343 s. K. Teklifi gerekçesi).

icra müdür ve icra müdür yardımcıları, Adalet Bakanlığı tarafından yaptırılacak yazılı sınav ve Adalet Bakanlığı tarafından yapılacak sözlü sınav sonucuna göre atanırlar (m.1, iV). icra katipleri[6] arasından Adalet Bakanlığı tarafından yaptırılacak yazılı sınav ve Adalet Bakanlığı tarafından yapılacak sözlü sınav sonucuna göre de icra müdür veya icra müdür yardımcılığı kadrolarına atama yapılabilir.

IIK, son derece ayrıntılı hükümler içeren bir Kanun olup, bu Kanunu uygulamak birinci derecede icra müdürünün görevidir. Bu bakımdan icra müdürlerinin iyi bir eğitim almaları son derece önemlidir; bugün adalet meslek yüksekokulu mezunları dışında hukuk fakültesi mezunlarının da icra müdürlüğü için talepte bulunmakta olmaları olumlu bir gelişmedir.

icra müdür ve icra müdür yardımcıları ile icra katiplerinin, yazılı sınav, sözlü sınav, görevlendirme, nakil, unvan değişikliği, görevde yükselme ve diğer hususları yönetmelikle düzenlenir[7].

icra müdürü, icra müdür yardımcısı veya icra katibinin herhangi bir nedenden dolayı yokluğu halinde görev ve yetkileri, adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonu tarafından görevlendirilecek yazı işleri müdürü veya zabıt katibi tarafından yerine getirilir (m. 1, VIII).

Kanun, bir yerde birden fazla icra dairesinin bulunması halinde, bu icra dairelerinin işlemlerinin denetimi ve şikayet başvurularını hükme bağlamak üzere, her icra dairesinin bir icra mahkemesine bağlanmasını kabul etmiştir (m. 4). Bu durumda, icra daireleri, Adli Yargı Adalet Komisyonu Başkanlığınca dönüşümlü olarak bir icra mahkemesine bağlanır. Daireler arasındaki iş dağılımı bu bağlılık gözetilerek yapılır (m. 4, 1).

Adalet Bakanlığı, icra dairelerini bir arada bulundurmaya ve aynı icra mahkemesine bağlamaya yetkilidir (m. 1, IX). Buradaki yetki, Adalet Bakanlığının her asliye mahkemesi yargı çevresinde bir icra dairesi kurulmasına yönelik emredici kuralın (m. 1, 1) aşılmasına yöneliktir. Zira bazı yerlerde iş azlığı nedeniyle icra dairesi açılamayabilir.

---

[6] icra katipli□ine ilk defa atanacaklar,kamu görevlerine ilk defa atanacaklar için yapılacak merkezi sınavda başarılı olanlar arasından Adalet Bakanlı0ı veya Bakanlığın bu konuda yetki vere□i adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonları tarafından yapılacak uygulama ve sözlü sınav sonucuna göre; unvan değişikliği suretiyle atanacaklar ise uygulama ve sözlü sınav sonucuna göre atanırlar {m. 1, iV).

[7] Bkz. Adalet Bakanlığı icra Personelinin Sınav, Atama, Nakil, Görevde Yükselme ve Unvan Değişikli0l Yönetmeli0i {en son metin için bkz. Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-llK, ilgili Mevzuat).

icra müdürlerinin asli görevi icra-iflas işlerinde olmakla birlikte, başka bazı görevler üstlenmeleri de mümkündür. Nitekim, Noterlik Kanununun 32. maddesine göre, dördüncü sınıf noterliklere Adalet Bakanlığınca icra müdürü ve icra müdür yardımcısı geçici olarak görevlendirilebilir.

icra daireleri, yargısal bir işlem veya yargılama yapmadıkları gibi, tipik bir idari organ da değildir. icra dairesi, icra mahkemesi hakiminin daimi gözetimi ve denetimi altında olmakla (m. 13) birlikte, bağımsız olarak işlem yapma görev ve yetkisine sahiptir (m. 357; 359; 367). icra dairesi, yargılama yetkisine sahip değildir. Zira, yargılama yetkisi, ancak bağımsız ve tarafsız mahkemeler (Anayasa m. 9) ve güvenceli hakimlerce (Anayasa m. 138 vd.) kullanılabilir. icra daireleri, yürütme içinde yer alan idari bir organ da değildir. Zira burada hiyerarşik bir yapılanma içerisinde bir faaliyet sürdürülmemekte; kişilerin özel hukuka ilişkin, malvarlığı veya kişivarlığı alanında sonuç doğuran bazı işlemler yapılmaktadır. Öte yandan icra dairesinin işlemleri konusunda idari yargı yoluna başvuru söz konusu olmayıp, medeni yargı alanında özel görevli mahkeme olan icra mahkemesinde bu konu çözümlenmektedir. icra mahkemesi, icra dairesinin IIK'nu doğrudan uygulama yetkisinden kaynaklanan işlemlerini şikayet (m. 16) yoluyla denetler.

icra daireleri, daha çok **"adli"** denebilecek bir alanda faaliyet göstermektedir. Nitekim Avukatlık Kanunu bakımından, icra daireleri önünde alacak tahsil ve takibi ile ilamların icrası, avukatlık tekelinin söz konusu olduğu "adli işlemler"den (AK m. 35, 1) sayılmaktadır. O nedenle icra müdürü, adli memur olarak nitelendirilir; yaptığı işlemler de AK m. 35, 1 anlamında "adli işlem"dir.

2) İcra Dairesinin (Müdürlerinin) Görev, Yetki ve Yükümlülükleri

a) Görevleri

icra daireleri (müdürleri[8]), **icra işlerinde birinci derecede görevlidir.** icra takibinde bulunmak isteyen alacaklı, ilk önce icra dairesine başvurur; icra takibinin yürütüldüğü merkez, icra dairesidir.

icra müdürü, alacaklının alacağına kavuşması için gerekli icra işlemlerini yapar. Bu işlemler, alacaklının alacağına kavuşmasına kadar çeşitli aşamaları oluşturur; ödeme (veya icra) emrinin düzenlenmesi ve borçluya gönderilmesi,

---

[8] Burada genel olarak icra dairesi veya müdürü terimi kullanılmakla birlikte, gerek yetki gerek görev gerekse sorumluluk bakımından işlemi yapan kişinin her zaman do□rudan do□ruya icra müdürü olmaması (icra dairesinin bir çalışanı-katibi-olması) mümkündür: Ancak işlem kimin tarafından yapılırsa yapılsın, o icra dairesinin işlemi olması nedeniyle burada genel bir *ifade* kullanılması tercih edilmiştir.

takibin kesinleşmesi, borçlunun mallarının haczedilmesi, hacizli malların satılması, elde edilen parayla alacaklının alacağının ödenmesi ve konusu paradan başka bir şey olan ilamların (m. 24-31) zorla icra edilmesi (yerine getirilmesi) gibi işlemlerdir. icra müdürü, bu icra takip işlemleri ile birlikte, bunları tamamlayıcı nitelikteki başka işlemler de yapar; örneğin, hacizli mallar hakkında muhafaza tedbirleri almak (m. 88; 90-91) gibi.

icra müdürünün takip talebi üzerine ödeme emrini düzenleyip borçluya göndermek zorunda olmasında olduğu gibi[9], yaptığı işlemlerin bir kısmında hiçbir takdir yetkisi yoktur. Buna karşılık bazı işlemlerde, icra müdürüne takdir yetkisi tanınmıştır; örneğin, bir malın haczedilip haczedilemeyeceğini (m. 82-83) takdir etmek gibi. Bu hallerde, icra müdürü, takdir yetkisini kullanırken, ilgililerin menfaatini en iyi şekilde gözetmek zorundadır (m. 85, V1)[10].

icra müdürü kanun, tüzük ve yönetmeliklerin kendisine verdiği görevleri yapıp yapmamak hususunda bir serbestiye sahip değildir. icra müdürü, kendisine yapılan her talep hakkında olumlu veya olumsuz bir işlemde bulunmak (karar vermek) zorundadır. Öte yandan icra müdürü, IIK'nu doğrudan ve birinci dereceden uygulamakla yükümlü olduğu için, kendisine yapılan talepler hakkında bir karar vermek zorundadır. icra müdürünün işlem yapmadan önce, bağlı olduğu icra dairesi başkanlığına veya icra mahkemesine danışması söz konusu değildir.

Bununla birlikte, IIK, istisnai bazı hallerde icra müdürünün işlem yapmadan önce icra mahkemesine başvurmasını öngörmüştür (m. 1O; 79/a, I; 97, 1; 121, I; 111/a, 111; 276, 11). Bu haller dışında icra müdürü, **doğrudan doğruya** ve hiçbir yere veya organa **danışmadan işlem yapar.** icra dairesi görevini yaparken kanuna aykırı hareket ederse, yaptığı işlem, ilgililerin şikayeti üzerine icra mahkemesi tarafından iptal edilir veya düzeltilir (m. 17).

Kanun icra müdürünün yapacağı bazı işlemler için belirli bir süre koymuştur (örneğin, m. 9, I; 61, I; 79, I; 112, I; 262, 11). icra müdürü, belirli bir süreye tabi tutulmamış olan işlemleri dilediği gibi geciktiremez; bu işlemleri de uygun bir süre içinde yapmak zorundadır.

---

9 Bu söylenenler genel haciz yolu içindir (m. 60). Kambiyo senetlerine özgü haciz **(ve mas)** yolunda, icra müdürüne, genel haciz yoluna oranla daha geniş bir takdir yetkisi tanınmıştır (m. 168, 1; 171, 1).

10 icra müdürünün takdir yetkisi hakkında bkz. Sema Taşpınar Ayvaz, icra Müdürünün Yetkilerinin Kısıtlanması üzerine Bir Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (HGK) Kararı Eleştirisi (Terazi, Aylık Hukuk Dergisi, Haziran 2007, sa. 10, s. 71-79); Pınar Çiftçi, icra Hukukunda Menfaat Dengesi, Ankara 201O; Volkan özçelik, icra Müdürünün Takdir Yetkisi, Ankara 2014.

b) Yetkileri

IIK'nu doğrudan uygulama yetkisine sahip olan icra müdürünün görevlerine paralel olarak yetkileri de geniştir.

icra dairesi, her daire ve makam ile doğrudan doğruya yazışabilir (m. 359). Bütün ilgililer ve yetkililer de icra dairelerinin taleplerinin gereğini geciktirmeksizin yerine getirmek zorundadırlar (m. 357; 367).

icra müdürü, zor kullanma yetkisine sahip olup (m. 80; 24-32), bu hususta kolluk güçlerine ve köy muhtarlarına emir verebilir (m. 81; 270, 111; 271, 1).

icra dairesi, yetki çevresi dışında yapılması gereken işlemler (özellikle haciz ve satış) için başka yer icra dairelerini istinabe eder (m. 79, il; 360).

c) Yükümlülükleri

icra işlerinde birinci derecede görevli kılınan icra müdürlerine geniş yetki ve görevler verilmiştir. Bu yetkilerin çerçevesi belirtilmemiş olsaydı, bundan hem ilgililerin hakları hem de icra dairesinin itibarı ve böylece hukuki güvenlik zarar görebilirdi. işte bu nedenle Kanun, icra müdürleri için olumlu ve olumsuz bazı yükümlülükler öngörmüştür (m. 8-11).

Bu yükümlülükler, dosya ve tutanak düzenlenmesi (m. 8, I); verilen kararların gerekçeli olarak tutanağa yazılması (m. 8, il); her türlü veri, bilgi, belge ve kararı Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla işleyip, kaydedip, saklamak (m. 8/a); para ve değerli eşyanın tevdi edilmesi (m. 9); icra dairesine yapılan ödemelerin ilgililere aktarılması (m. 9) şeklindeki olumlu yükümlülükler ve ayrıca, bazı işleri görme (m. 1O) ve kendi kendileri ile sözleşme yapma yasakları (m. 11) gibi olumsuz yükümlülüklerdir.

aa) Olumlu Yükümlülükler

aaa) Dosya ve Tutanak Düzenlemek

Her icra takibi için bir **dosya** açılır. icra dairesi, aldığı takip talebini (m. 58) esas kaydına geçirerek her bir dosyaya esas numarası verir. Esas numarası takibin yapıldığı yıl ile dosya sıra numarasından (örneğin 2025/145 Esas) oluşur. Bir icra işine ait olan bütün tutanaklar ve belgeler bu dosyaya kqnulur (bkz. Y m. 4-5; 16; 22; 108).

İcra (ve iflas) daireleri, yaptıkları işlemler ile kendilerine yapılan talep ve beyanlar hakkında bir **tutanak** düzenlerler. İcra dairelerince verilen kararlar **gerekçeli** olarak tutanağa yazılır[11] (m. 8, 11). Bu husus, hem ilgililerin taleplerinin ret veya kabul edilmesi halinde bunun gerekçesini anlamaları hem de şikayet üzerine icra mahkemesi tarafından işlem denetlenirken icra mahkemesinin işlemin gerekçesini öğrenmesi bakımından önemli bir işlev görmektedir.

Sözlü olarak yapılan taleplerin (m. 58, 1), itirazların (m. 62, 1) ve beyanların (m. 89, 11) altları ilgililer ve icra müdürü (veya yardımcısı veya katibi) tarafından imzalanır (m. 8, I; Y m. 22, il). Bunlardan birinin imzasını taşımayan tutanaklar geçerli değildir.

Kapsadıkları hususlar hakkında resmi bir bilgi veren icra tutanakları, aynı zamanda icra dairelerinin işlemlerinin denetlenmesini (m. 13-13/a) de kolaylaştırır. IIK, bu genel hükümden (m. 8) başka, önemli gördüğü bazı icra işlemlerine ilişkin tutanakları ayrıca düzenlemek gereğini duymuştur; örneğin, haciz (m. 102) ve ihtiyati haciz (m. 262) tutanağında olduğu gibi.

İcra dairelerinin dosya açmak, tutanak tutmak biçimindeki yükümlülüklerini nasıl yerine getirecekleri konusund_a Kanun, çağın gerekleri doğrultusunda "elektronik işlemler" başlığı altında bir düzenleme yapmıştır (m. 8/a). Buna göre, icra (ve iflas) dairelerince yapılacak her türlü icra (ve iflas) iş ve işlemlerinde UYAP kullanılır; her türlü veri, bilgi, belge ve karar, UYAP vasıtasıyla işlenir, kaydedilir ve saklanır (Y m. 16, 1)[12]. Zorunlu nedenlerden dolayı fiziki olarak düzenlenen belge veya kararlar, yetkili kişilerce güvenli elektronik imzayla imzalanarak[13] UYAP'a aktarılır ve gerektiğinde UYAP aracılığıyla, ilgili birimlere iletilir. Bu şekilde elektronik ortama aktarılarak ilgili birimlere iletilen belge ve kararların asılları, gönderen icra ve iflas dairesinde saklanır; ayrıca fiziki olarak gönderilmez. Ancak, belge veya kararın aslının incelenmesinin zorunlu olduğu haller saklıdır (m. 8/a, 111; Y m. 16, IX).

O halde kural olarak icra daireleri tarafından bütün tutanak ve belgeler ile alınacak kararların elektronik ortamda düzenlenmesi ve ilgilileri tarafından güvenli elektronik imza ile imzalanması esas olup, fiziki ortamda sunulan belge

---

[11] İcra tutanağına birbirini takip eden sayfa numaraları verilmesi zorunludur. Yazıların okunaklı ve temiz olması gerekir. Tutanaklarda kazıntı ve silinti yapılmamalı, yanlış yazılan kısımlar çizildikten sonra doğrusu yazılmalıdır (Y m. 22).

[12] Elektronik işlemlerin UYAP aracılığıyla yapılmasına ilişkin usul ve esaslar, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikte düzenlenir (m. 8/a, VI). Bkz. ayrıca 6352 s. K. Geçici Madde 10.

[13] Güvenli elektronik imza, elle atılan imza ile aynı ispat gücünü haizdir (m. 8/a, 1-11).

veya yöneltilen taleplerin icra dairesi görevlileri tarafından elektronik ortama (UYAP'a) aktarılması gerekir.

icra tutanaklarının iki bakımından önemli işlevi vardır: Bunlardan ilki, bu tutanakların aleniliği (açıklığı); diğeri ise tutanakların ispat gücüdür.

icra dairelerince tutulacağını belirttiğimiz bu tutanakların ilgililer tarafından incelenebilmesi ve örnek alınabilmesi, bu tutanakların **aleniliğini** (açıklığını) ifade eder (m. 8/a, 111).

Buradaki ilgililer, sadece icra takibinin tarafları olan alacaklı ile borçlu ve onların yasal ve iradi temsilcileri değildir. IIK m. 8, lll'teki "ilgililer" deyimine, takibin tarafları olan alacaklı ve borçlu dışında, istihkak iddiasında bulunanlar (m. 96-99), hacze iştirak etmek isteyen diğer alacaklılar (m. 100-101), borçlunun kefili, rehinli alacaklılar gibi kişiler de dahildir.

icra tutanaklarını görmek ve bunların örneğini almak isteyen kimsenin, bunda hukuken korunmaya değer, **özel ve güncel bir yararı** olduğunu ispat etmesi gerekir. Çünkü, ilgililer, ancak hukuki yararları varsa icra tutanaklarını görebilir ve icra dairesinden borçlu hakkında bilgi isteyebilirler. örneğin, borçluya karşı elinde borç ödemeden aciz belgesi (m. 143) bulunan bir alacaklının, icra dairesinden aynı borçlu hakkında verilmiş başka aciz belgesi bulunup bulunmadığını sormasına karşılık, icra müdürünün cevap olarak, diğer aciz belgelerinin tarihini ve ne miktar borç için verildiğini bildirmesi yeterli olup, ayrıca diğer aciz belgesi sahiplerinin isimlerini vermesi gerekli değildir. Çünkü bunda alacaklının hukuki bir yararı bulunmamaktadır.

Avukatlar, vekaletname göstermeden, bir icra dosyasını inceleyebilirler; ancak, vekaletname göstermeden icra dosyasındaki belgelerin (tutanakların) örneğini alamazlar (AK m. 46, 1-11).

icra tutanakları, kapsadıkları husus (içeriği) hakkında, **aksi ispat edilebilen bir** (adi kanuni) **karine** teşkil eder. Yani, icra tutanakları, aksi sabit oluncaya kadar geçerlidir (m. 8, iV). Burada resmi bir görevli olan icra müdürü tarafından düzenlenmiş veya imza altına alınmış bir belge söz konusu olmaktadır.

icra tutanaklarının aksini ispat etmek, kural olarak özel bir şekle bağlı değildir (TMK m. 7). Ancak, icra tutanağı, değeri (2024 yılı için: 23.450TL'nı) aşan bir hukuki işlemi belgelendiriyorsa (örneğin, borçlu icra tutanağında borçlu olduğunu ikrar etmiş ve tutanağın altını imzalamış ise), o zaman, tutanağın aksini ispat etmek, ancak senet (kesin delil) ile mümkündür (bkz. HMK m. 200-201). Yine, borçlunun yapılan takip üzerine icra dairesinde borcunu

kabul etmiş ve sözlerinin altını imzalamış olduğunu gösteren tutanak, bir senet niteliğindedir. Bu nedenle, imza sahibi, bu beyanının aksini ancak senet (kesin delil) ile ispat edebilir.

bbb) Parayı Ödemek ve Değerli Eşyayı Muhafaza Etmek

İcra hukukunda alacaklı borçlunun hacizli mallarının aynından değil, bu malların paraya çevrilmesinden (satılmasından) elde edilen para ile tatmin edilir. Hacizli mallar, alacağına karşılık olarak alacaklıya aynen verilmez; bu mallar satılır, satış bedeliyle alacaklının alacağı ödenir. Bu nedenle, icra daireleri geniş ölçüde para işlemleri ile uğraşır.

Bundan başka para, banknot, hamile yazılı senet, poliçe vs. ciro edilebilen senet, altın ve gümüş ve diğer kıymetli şeyler haczedildiği zaman, icra dairesi bu şeyleri kendisi saklar, bunları borçlunun elinde bırakamayacağı gibi, bir yediemine de teslim edemez (m. 88, 1).

Kanun koyucu, icra dairelerinin para ile fiziki (fiili) temasının veya ilişiğinin en aza indirilmesini sağlamak üzere, icra dairesinin bir **banka hesabının** bulunmasını; borçlunun ödemeyi bu banka hesabına yapmasını veya alacaklılara ya da ilgililere yapılacak tüm ödemelerin de banka hesapları üzerinden yapılmasını tercih etmiştir (m. 9; karş. ASPAK m. 6, 6; ASPAY m. 9)[14]. Bu nedenle icra (ve iflas) dairelerine yapılacak her türlü nakdi ödeme, Adalet Bakanlığı tarafından uygun görülecek **bankalarda icra ve iflas dairesi adına açılan hesaba** yapılır.

İcra (veya iflas) takibine konu yapılmış olan bir para alacağına mahsuben icra dairesi hesabına ödeme, borçlu tarafından yapılabileceği gibi, bir üçüncü kişi tarafından da yapılabilir.

---

[14] "Maddeyle, icra ve iflas dairelerinde yaşanan birtakım aksaklıkları önlemek amacıyla tahsilatların ve ödemelerin banka aracılığıyla yapılması, icra ve iflas dairelerinin para ile ilişiğinin en aza indirilmesi amaçlanmaktadır. Düzenlemeye göre, haciz sırasındaki borçlu veya üçüncü kişiler tarafından yapılan ödeme nedeniyle tahsil edilen paraların en geç tahsilatın yapıldığı günü takip eden ilk işgünü çalışma saati sonuna kadar icra ve iflas dairelerinin banka hesabına yatırılması gerekmektedir. Diğer tüm ödemeler ilgili icra ve iflas dairesinin banka hesabına yapılacaktır. Hesaba yatırılan paralardan alacaklıya veya_yediemin,□ili□iş!, çilingir ve şoför gibi diğer ilgili kişilere ödenmesi gereken tutar, talimat venlmek suretıyle ılgılilerin banka hesap numarasına aktarılacaktır" (6352 s. K. Hük0met gerekçesi).

icra dairesi hesabına borçlu veya üçüncü kişi tarafından **kısmi ödeme** de yapılabilir (karş. ASPAY m. 10)[15]. Borçlu, icra dairesi hesabına yatırılan (ödenen) miktar kadar borcundan kurtulur. Ancak, bunun için ödemenin kayıtsız ve şartsız yapılması gerekir.

icra dairesi hesabına, **sadece takip konusu yapılmış alacaklar için** ödeme yapılabilir. Takip konusu yapılmamış olan alacaklar için icra dairesine ödeme yapılamaz ve icra dairesi böyle bir ödemeyi kabul edemez.

icra dairesi hesabına ödemeler sadece para ile olabilir. icra dairesi hesabına **yalnız Türk parası** ile ödeme yapılabilir; yabancı parayla ödeme yapılamaz.

icra dairesi, ödemeyi yapan borçlu veya üçüncü kişinin tek taraflı talebiyle, parayı o kişiye geri veremez. icra dairesi, hesaba hangi icra takibi (dosyası) için para yatırılmışsa, parayı o takibin alacaklısına aktarmak üzere bankaya talimat vermek zorundadır. Buna göre, ilgilisinin gösterdiği banka hesabına aktarılmak üzere, icra müdürü tarafından resen bankaya talimat verilir. Talimat, paranın icra ve iflas dairesi hesabına yatırılmasını takip eden en geç üç iş günü sonuna kadar verilir. Bunu yerine getirmeyen icra müdürü, bir hakkı sebepsiz yere sürüncemede bırakmış olacağından bu sebeple icra mahkemesine şikayet yoluna başvurulabilir(m. 16, il).

icra dairesi hesabına para girdikten sonra **hacze iştirak** mümkün olmadığından (m. 100, I; 101, 1), borçlunun diğer alacaklıları, bir alacaklı için icra dairesi hesabına girmiş olan parayı haczettiremezler.

Alacaklının aynı borçluya karşı birden fazla icra (veya iflas) takibi varsa, borçlu yapılan ödemenin hangi takibe (alacağa) ait olduğunu bildirebilir. Borçlu böyle bir açıklama yapmamışsa, TSK m. 101, il ve 102 hükümleri uygulanır.

Birden fazla alacaklı tarafından ayrı ayrı (veya birlikte) takip edilmekte olan borçlu, icra dairesi hesabına ödemede bulunurken, bu ödemenin belirli bir alacaklının hesabına yatırılmasını (ödenmesini) isterse, icra dairesi borçlunun bu isteğine uymak zorundadır.

icra müdürü, istisnai olarak örneğin, haciz anında para tahsil etmiş veya hasılat haczi yapmış ise, bu durumda, borçlu veya üçüncü kişiler tarafından yapılan ödeme nedeniyle tahsil edilen paralar, en geç tahsilatın yapıldığı günü

---

[15] IIK m. 12'de yer alan ve kısmi ödemeye olanak tanıyan hüküm, 6352 s. K. ile kaldırılmıştır. Maddenin başlığı "icra dairesine ödeme" olup, esasen kanun koyucu IIK m. 9'da bu hususu düzenlemiştir. Ancak IIK m. 12'de yer alan ve kısmi ödemeyi kabule zorlayan ibare "bununla borçlu bu miktar borcundan kurtulur" biçimindeydi. IIK m. 9'daki düzenlemede ise.bu husus eksiktir. Buna karşılık,kanımızcabugün de aynı sonuca varılmalı ve cebri icraya konu olmuş alacaklar bakımından TBK m. 84 hükmünün uygulanmayacağı kabul edilmelidir.

takip eden ilk iş günü, banka hesabına yatırılır ve icra dairesince yapılması gereken ödeme, bu hesaptan ilgilinin hesabına yapılır (m. 9).

Bunun dışında icra ve iflas daireleri, aldıkları kıymetli evrak ve değerli şeyleri kasalarında, zorunlu hallerde ise kiralanacak banka kasalarında saklarlar (m. 9, 111).

icra dairesi, para, kıymetli evrak ve değerli şeylere el koymakla, bu şeylerin sahibine karşı saklayan (müstevda) (TBK m. 561-580) durumuna girer; daha doğrusu, icra dairesi Devletin bir organı olduğundan saklayan Devlettir[16].

bb) Olumsuz Yükümlülükler

Kanun, icra müdürü ve "müstahdemlerinin"[17] bazı işlemleri yapmasını, genel olarak ve belli şartlar altında yasaklamıştır (m. 10-11). Bu yasaklarla, bir taraftan icra dairelerinin tarafsızlığı korunmakta, diğer taraftan da icra müdürü ve müstahdemlerinin görevlerini kötüye kullanmaları önlenmektedir.

icra müdürü ve müstahdemlerinin olumsuz yükümlülükleri, kendilerinin ve yakınlarının işlerini görme (m. 1O) ve kendi kendileri ile sözleşme yapma yasağı (m. 11) olmak üzere iki çeşittir.

aaa) Kendilerinin ve Yakınlarının İşlerini Görme Yasağı

icra müdürü ve müstahd.emleri, kendilerinin ve karı veya kocasının, nişanlısının, ana, baba, çocuk, kardeş, amca ve yeğen gibi üçüncü derece dahil olmak üzere bu dereceye kadar olan kan veya kayın hısımlarının menfaati olan işleri göremezler (m. 1O). Kanundaki bu sayma, örnek niteliğinde değil **sınırlıdır.**

Bu işler, her şeyden önce, m. 1O'da yazılı kişilerin alacaklı veya borçlu olarak taraf bulundukları icra veya iflas takipleridir. Bundan başka, m. 1O'da yazılı kişiler, hacizli mallarda istihkak iddia ederlerse (m. 96-99) veya hacizli mallar üzerinde rehin, intifa veya irtifak hakkı sahibiyseler, icra müdürü bu kişilerin menfaati söz konusu olduğu andan (hacizden) itibaren, o takibe ait işleri göremez (örneğin, satışı yapamaz). Böyle bir halde, icra müdürü durumu hemen icra mahkemesine bildirmek zorundadır.

---

[16] Anayasa Mahkemesi, 05.04.2023 gün ve 48/72 sayılı kararı (RG 04.05.2023, sa. 32180) ile Harçlar K. m. 36'da yer alan ve icra-iflas dairelerine yatan paraların nemalarının Devlete alt olaca□, yolundaki hükmü iptal etmiştir.

[17] Buradaki icra müstahdemleri deyimi, orada istihdam edilenler (çalışanlar) anlamında olup, bu deyime icra müdür yardımcıları, icra katibi ile mübaşir ve hizmetliler girer (m. 1, il).

icra mahkemesi, icra müdürünün başvurusunu yerinde görürse (yani, icra müdürünün göreceği işin m. 10'da yazılı kişilerden birinin işi olduğu kanısına varırsa), o işi diğer bir müdüre, başka icra müdürü bulunmayan yerlerde icra müdür yardımcısına, o da yoksa icra katiplerinden birine verir (m. 1O; Niz. m. 4, il).

icra müdürü, m. 1O hükmüne göre bakması yasak olan bir işi, yasağa rağmen yaparsa, bu işlem kendiliğinden hükümsüz değildir. icra müdürünün m. 10'daki yasağa aykırı olarak yaptığı işlem, şikayet yolu (m. 16) ile icra mahkemesince iptal edilir.

IIK m. 1O hükmü, yalnız icra müdür ve müstahdemleri (görevlileri) içindir. icra mahkemesi hakimlerinin iş görmelerinin yasak olması, hakimler hakkındaki genel hükümlere, yani HMK m. 34 hükmüne tabidir. icra mahkemesi hakimlerinin reddi sebepleri ve usulü hakkında HMK m. 36 vd. hükümleri uygulanır. Ancak icra mahkemesi hakiminin reddinin icra hukuku bakımından taşıdığı özellikler, IIK m. 10/a hükmünde belirtilmiştir.

incelemekte olduğumuz m. 1O'un konusu, icra müdürlerinin iş görmekten yasaklı olmalarıdır (karş. HMK m. 34). Ancak, IIK ilgililere **icra müdürünü reddetme hakkı** (karş. HMK m. 36) **tanımamıştır.** Buna karşılık, ilgililer, icra müdürünün yapmış olduğu işleme karşı şikayet (m. 16) yoluna başvurabileceklerinden, icra müdürünü reddetme olanağının tanınmamasından doğan eksiklikler veya sakıncalar giderilmiştir.

bbb) İcra Organlarının Kendi Kendileri İle Sözleşme Yapmaları Yasağı

icra organlarının, alacaklı ile borçlu arasındaki menfaat çekişmesinde, tamamen tarafsız bir şekilde kanunu uygulamaları gerekir. icra örgütünde yer alan kimselerin, kişisel ve ekonomik menfaatleri olan bir işe bakmaları halinde, bu tarafsızlığın zarar görmesi ihtimali vardır. Bu nedenle kanun, icra organlarının kendileriyle sözleşme yapmalarını yasaklamıştır (m. 11).

Buna göre, icra mahkemesi hakimleri ile icra (ve iflas) müdür ve müstahdemleri (çalışanları, görevlileri), dairelerince[18] takip edilmekte olan bir alacak veya satılmakta bulunan bir şey hakkında, kiminle olursa olsun, kendileri[19] veya başkaları hesabına sözleşme yapamazlar. Bu yasağa aykırı olarak yapılan sözleşmeler hükümsüzdür (m. 11). örneğin, icra müdürü, takip borçlusuna

---

[18] Yargıtaya göre bir yerde birden fazla icra dairesinin bulunması halinde, bir icra dairesinin müdürü veya görevlisi, o yerdeki dl□er bir icra dairesi tarafından yapılan satışa katılamaz.

[19] öm□in, icra müdürünün arttırmaya katılması ve ihalenin kendisine (icra müdürüne) yapılması, m. 11'e göre hükümsüzdür.

kefil olamaz, takip konusu alacağı devralamaz veya icra dairesince satılan bir malı satın alamaz (karş. 6183 s. K. m. 108, 1).

IIK m. 11'deki yasağa aykırı olarak yapılan sözleşmeler **mutlak olarak hükümsüzdür** (batıldır). Yapılan işlem tarafların menfaatine olsa bile, taraflar iradeleriyle bu hükümsüzlüğü gideremezler. Hükümsüzlüğü her ilgili ileri sürebilir. Hükümsüzlüğün şikayet üzerine icra mahkemesi kararı ile tespit edilmesi gerekir; bu şikayet süreye tabi değildir.

icra müdürü ve müstahdemlerinin, m. 11'e göre yasak olan işlemleri bizzat değil de sağladıkları aracılara (üçüncü kişilere) kendi hesaplarına yaptırmaları halinde de, yapılan sözleşme hükümsüzdür (karş. 6183 s. K. m. 108, 1).

IIK m. 11'deki bu yasağın, icra mahkemesi hakimleri için de geçerli olduğunu tekrar belirtmek isteriz (m. 11).

3) İcra Dairesi Görevlilerinin Sorumluluk/arı[20]

icra (ve iflas) dairesi görevlilerinin hukuki, cezai ve disiplin sorumlulukları olmak üzere üç türlü sorumluluğundan söz etmek mümkündür.

a) Hukuki Sorumluluk

icra (ve iflas) müdürleri ve yardımcıları ile icra (ve iflas) katipleri, mübaşir ve hizmetlilerden oluşan icra ve iflas dairesi görevlilerinin hukuki sorumluluğu IIK'nun 5. maddesi hükmü ile düzenlenmiştir.

IIK'nun 5. maddesi hükmüne göre, icra (ve iflas) dairesi görevlilerinin kusurlarından doğan tazminat davaları, ancak **idare** (Devlet) **aleyhine** açılabilir. Maddenin bu hükmü, memurların ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken kusurlarından doğan tazminat davalarının ancak idare aleyhine açılabileceğini belirten Anayasanın 129. maddesi hükmüne uygundur.

Aynı düşünceye paralel düzenlenmiş bulunan IIK'nun 6. maddesi hükmüyle, icra dairesine tevdi edilen, dairece tahsil olunan veya koruma altına alınan paraların ilgili görevli (memur) tarafından zimmete geçirilmesi halinde de bir **mahkeme hükmüne gerek kalmadan** Devletin bunu karşılaması esası kabul edilmiştir.

Anayasanın anılan 129. maddesi hükmüne uygun olarak düzenlenen IIK'nun 5. maddesine göre, icra ve iflas dairesi görevini yaparken ve yetkisini

---

20 Bkz. Sibel Demir Saldırım, icra Müdürünün Davranış ve işlemlerinden Do□an Hukuki Sorumluluk, Ankara 2011.

kullanırken ilgililere zarar verecek olursa, bu zarardan doğrudan doğruya sorumlu olmaz. icra müdürünün yapmış olduğu işlemlerden veya göreviyle ilgili davranışlarından zarar görenler, icra müdürüne karşı tazminat davası açamazlar; zararlarının tazminini idareye karşı açacakları tazminat davasıyla isteyebilirler.

icra müdürünün (icra ve iflas dairesi görevlisinin) kusurundan doğan zararın tazmini için açılacak dava, Devlete karşı açılacaktır. Açılacak dava ile tazmin edilmesi istenilen zarar, icra ve iflas dairesi görevlilerinin görevlerini yaparken üçüncü kişilere verdikleri zarardır. Bu zarar bir kamu hizmetinin yapılması dolayısıyla ortaya çıktığı, yani hizmet kusuru yüzünden doğduğu için idare mahkemesinde tam yargı davası olarak açılması gerektiği söylenebilir. Ancak, kanun koyucu, IIK'nun 5. maddesini düzenlerken, icra ve iflas görevlilerinin yaptığı hizmetin bir "adli hizmet" olduğunu gözönüne almıştır. Bu nedenle bu hizmet dolayısıyla ortaya çıkan zararın tazmini için, davanın, adliye mahkemesinde, medeni yargıda (HMK m. 2 uyarınca asliye hukuk mahkemesinde) açılması gerektiğini açıkça belirtmiştir. Asliye hukuk mahkemesinin tazminat hukuku konusundaki uzmanlığı da bu tercihte etkili olmuştur.

idareye karşı asliye hukuk mahkemesinde açılacak olan dava, aslında haksız fiilden doğan bir tazminat davasıdır. Bu nedenle, IIK'nun 5. maddesi hükmünü TBK'nun 49 vd. maddeleri hükümleri ile birlikte uygulamak gerekir.

aa) Tazminat Davasının Şartları

icra müdürünün (icra ve iflas dairesi görevlisinin) görevini yaparken ilgililere veya üçüncü kişiye verdiği zarardan dolayı idareye karşı açılan tazminat davasının şartları haksız fiilden doğan tazminat davasının şartlarından (TBK m. 49 vd.) farklı değildir:

Devletin (idarenin), icra ve iflas dairesi görevlilerinin kusurlarından doğan zararların tazmini ile sorumlu olduğunu açıkça ifade eden IIK'nun 5. maddesinde, icra müdürünün davranışının hukuka aykırı olmasından söz edilmemekte ise de **hukuka aykırı** hareket olmadan müdürün kusurundan söz edilemez.

Devletin, icra müdürünün verdiği zarardan sorumlu tutulabilmesi için, müdürün görevini yaparken **kusurlu** davranmış olması gerekir. Kusur, ağır (kast) veya hafif (ihmal) kusur şeklinde olabilir. Kusurdan kasıt, normal (olağan) niteliklere sahip bir icra müdürünün yaptığı gibi işlem yapılmamış olması veya böyle bir müdürün davranışında bulunulmamış olmasıdır. icra müdürü açık bir kanun hükmüne aykırı işlem yapmış veya davranmış ise, kusurlu sayılacaktır.

Davacı, icra müdürünün kusurlu işlem veya davranışı ile bir **zarara** uğramış olmalıdır.

İcra müdürünün (icra dairesi görevlisinin) kusurlu işlem veya davranışı ile davacının uğradığı zarar arasında **uygun nedensellik bağı** olmalıdır. Yani, ortaya çıkan zarar, müdürün o işlem veya davranışının olağan bir sonucu olmalıdır.

bb) Tazminat Davasının Görüleceği Mahkeme

Tazminat davasına (idari yargıda değil) adliye mahkemelerinde bakılır (m. 5, son cümle). Görevli mahkeme, genel görevli mahkeme olan asliye hukuk mahkemesidir (HMK m. 2).

Yetkili mahkeme ise, zarara neden olan icra müdürünün hukuka aykırı işlemi yaptığı veya zararın meydana geldiği yahut gelme ihtimalinin bulunduğu ya da zarar görenin yerleşim yeri mahkemesi (HMK m. 16) veya davalı idarenin bulunduğu yer olan Ankara mahkemelerinden birisidir (HMK m. 6).

cc) Zamanaşımı

Tazminat davası, zarar gören kişinin (davacının) zararı öğrendiği günden itibaren **bir yıl**[21] ve herhalde zararı doğuran işlem veya davranışın yapıldığı tarihten itibaren on yıl geçmesi ile zamanaşımına uğrar (m. 7, 1).

Zarar, ceza kanunları uyarınca daha uzun süreli zamanaşımına bağlı cezayı gerektiren bir fiilden doğmuş ise, tazminat davasına da ceza zamanaşımı uygulanır (m. 7, 11).

dd) Devletin Zimmet Dolayısıyla Sorumluluğu

İİK'nun 6. maddesi hükmüne göre, icra dairesine yatırılan veya icra dairesince tahsil olunan veya koruma altına alınan paraların, icra dairesi görevlisi (ilgili memur) tarafından zimmete geçirilmesi halinde, zimmete geçirilen para, ilgili icra dairesi görevlisine karşı cezai soruşturma veya kovuşturma sonucunu beklemeden, hazine (Devlet) tarafından hemen icra dairesine yatırılır.

Zimmete geçirilen miktarda paranın Hazine tarafından icra dairesine yatırılması için zararın tazminini gerekli kılan bir hükmün verilmiş olması gerekmez (m. 6). Çünkü, icra dairesine yatırılan para Devletin sorumluluğundadır.

---

21 TBK m. 72, 1 hükmü uyarınca haksız fiillerde zamanaşımı **iki** ve **10** yıl olmakla birlikte İİK m. 7 hükmünün açık düzenlemesi nedeniyle tazminat davasında **bir** ve **10** yıllık süreler geçerlidir.

Zimmete geçirilen paranın alacaklısının zimmet nedeniyle alacağını geç alması veya Devlete karşı dava açarak alması, Devlete güveni sarsabileceği gibi hakkaniyete de aykırı olur.

IIK m. 9 uyarınca, icra dairelerinin para kabul etmesi veya icra dairesine para ödenmesi yasaklandığı için, bu hükmün uygulanması, ancak icra dairesince haciz sırasında para tahsil edilmiş olması halinde söz konusu olabilir. Zira, borçlunun veya diğer ilgililerin, kural olarak, icra dairesinin banka hesabına para yatırması gerekir. O halde son değişiklik çerçevesinde Devletin, zimmet nedeniyle sorumluluğunu doğurabilecek olayların azalması beklenir.

ee) Devletin Sorumlu İcra Dairesi Görevlisine Rücu Etmesi

Devlet, icra müdürünün (icra ve iflas dairesi görevlisinin) kusuru ile sebep olduğu zararı, mahkeme kararı üzerine ödemek zorunda kalınca, zararın meydana gelmesinde kusuru bulunan müdüre (görevlilere) rücu edebilir (m. 6).

Rücuun gerçekleşmesi için ilgili görevlinin zimmet fiilini işlediğinin ve hazinenin (Devletin) zimmete geçirilen miktarı ödediğinin ispatlanması yeterlidir. Başka bir deyişle, bu hususların gerçekleşmesi halinde, Devlet alacaklıya ödenen parayı icra dairesi görevlisinden geri alabilir.

Devletin sorumlu icra müdürüne (icra ve iflas dairesi görevlisine) karşı açacağı bu tazminat (rücu) davası da medeni yargıda (asliye hukuk mahkemesinde) görülür (m. 5).

b) Ceza Sorumluluğu

icra ve iflas dairesi görevlilerinin kusurlu hareketleri, bir suç da oluşturabilir (karş. TCK m. 257 vd.). Bu halde, ilgili görevliye karşı ceza kovuşturması da yapılır.

c) Disiplin Sorumluluğu

icra ve iflas müdür ve yardımcılarının ve diğer görevlilerin disiplin cezasını gerektiren fiil, davranış ve durumlarından dolayı, haklarında Devlet Memurları Kanununun disiplin cezalarına ilişkin hükümleri uygulanır (m. 13, il).

iI - İCRA DAİRELERİ BAŞKANLIĞI

iş yoğunluğunun veya icra dairesi sayısının fazla olduğu illerde Adalet Bakanlığı tarafından, yetki çevresi de belirlenmek suretiyle bir veya birden fazla icra daireleri başkanlığı kurulabilir (m. 3/a)[22].

icra daireleri başkanlığının kurulduğu yerlerde, icra dairelerinin gözetimi, denetimi ve idari işleri başkanlık tarafından yürütülür.

Başkanlıkta bir başkan ile yeteri kadar başkan yardımcısı bulunur. Başkan birinci sınıf olmuş, başkan yardımcısı ise birinci sınıfa ayrılmış adli yargı hakim ve Cumhuriyet savcıları arasından muvafakatleri alınarak Bakanlıkça[23] atanır. Ayrıca başkanlıkta, yeteri kadar icra başmüdürü, icra müdürü, icra müdür yardımcısı, icra katibi ve memur Adalet Bakanlığı tarafından görevlendirilir.

Başkanlık, icra dairelerinin gözetim ve denetimlerini yapar; **idari işlerine** bakar; mevzuatla verilen görevleri yerine getirir. Aşağıda asıl organlardan birisi olarak açıklanacak icra mahkemesinden farklı olarak Başkanlık, **yargısal yetkiye sahip bulunmayıp,** iş yoğunluğu olan illerde icra mahkemelerinin takiplere ilişkin yargısal görevlerini daha rahat bir şekilde yerine getirmeleri amacıyla icra dairelerinin denetimleri için kurulmuştur. Başka bir ifadeyle, icra daireleri başkanlığı kurulan yerlerde icra mahkemeleri sadece yargısal görev yerine getirecek; icra takibine yönelik şikayetler ve itirazın kaldırılması taleplerini hükme bağlayacaktır. icra dairelerinin idari gözetim ve denetimlerini ise icra daireleri başkanlığı yerine getirir.

Bu madde hükmü iflas daireleri ile iflas dairelerinde çalışan görevliler hakkında da uygulanır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Adalet Bakanlığınca yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenmiştir (m. 3/a)[24].

---

22 Halihazırda Ankara, Istanbul, Izmir, Antalya, Bursa, Gaziantep, Diyarbakır, Eskişehir, Kayseri, Kocaeli, Konya ve Samsun'da icra daireleri başkanlıkları kurulmuştur.

23 icra daireleri başkanı ve başkan yardımcıları hakkında, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde Hakimler ve Savcılar Kanununun Adalet Bakanlı□ı merkez kuruluşunda çalışan hakimlere ilişkin hükümleri uygulanır.

24 icra Daireleri Başkanlıklarının Kuruluş ve Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik için bkz. RG 08.11.2022, sa. 32007.

111 - İCRA MAHKEMESİ

1) Kuruluşu ve Yapısı

icra dairelerinin işlemlerinin doğru ve kanuna uygun olup olmadığını denetlemek ve kanunla kendisine verilen diğer icra işlerine bakmak, icra daireleri başkanlığı kurulmayan yerlerde kendisine bağlanmış olan icra dairesini/dairelerini devamlı gözetim ve denetim altında tutan ve bu dairenin işlemlerine yönelik şikayetleri ve itirazları incelemek üzere icra mahkemesi kurulmuştur.

icra mahkemesi, icra işleri bakımından kurulmuş özel görevli bir mahkemedir[25]. Daha önceki adı "icra tetkik mercii" olan bu mahkeme, bazı bakımlardan diğer özel görevli mahkemelerden farklılık gösterir.

Her asliye hukuk mahkemesinin yargı çevresinde bir icra mahkemesi bulunur. icra mahkemesi bir hakim ve buna bağlı yazı işleri müdürü, yeteri kadar katip ve mübaşirden kuruludur. iş durumunun gerekli kıldığı yerlerde Hakimler ve Savcılar Kurulu (HSK)'nun olumlu görüşü ile Adalet Bakanlığınca icra mahkemesinin birden fazla dairesi kurulabilir. Bu durumda icra mahkemesi daireleri numaralandırılır. icra mahkemeleri arasında iş dağılımı HSK'nca belirlenir (m. 4, 1).

işi çok olan yerlerde icra mahkemesi, **"icra hukuk mahkemesi"** ve **"icra ceza mahkemesi"** şeklinde ikiye ayrılır.

Ayrı bir icra mahkemesi hakimi bulunmayan yerlerde, HSK kararı uyarınca o yerin asliye hukuk mahkemesi, aynı zamanda icra mahkemesi görevini de yapar[26].

2) Görevleri

icra mahkemesinin çeşitli görevleri vardır. Bu görevlerin ayrıntıları, ileride her konu ayrı ayrı incelenirken görülecektir. Burada icra mahkemesinin görevleri genel olarak belirtilecektir.

icra mahkemesinin en önemli görevi, icra dairelerinin işlemlerine karşı yapılacak **şikayetleri** (m. 16-18) ve borçlunun itirazının hükümden düşürülmesine yönelik alacaklının **itirazın kaldırılması** taleplerini (m. 68-68/a; 147; 150/a; 269/c; 275) inceleyip karara bağlamaktır.

IS Bkz. Cengiz Topel Çeliko□lu, Hukuki Mahiyeti ve Hüküm Etkileri itibariyle icra Mahkemesinin Yargısal Görevleri, Bursa 2023.

26 Bkz. HSK'nun (o tarihte HSYK'nun) 24.03.2005 tarih ve 188 sayılı ve 21.02.2006 tarih ve 101 sayılı kararı.

Hacizde ve iflastaki **istihkak davalarına** (m. 97-99; 228) ve **ihalenin feshi** taleplerine de (m. 134, il) icra mahkemesinde bakılır

IIK'nun 331 vd. maddelerinde düzenlenen **icra-iflas suçlarıyla ilgili davalara** bakmak ve bu suçları işleyenlere hapis, adli para, disiplin hapsi, tazyik hapsi cezalarını vermek, icra mahkemesinin görevi içindedir (m. 346).

icra mahkemesinin, ayrıntıları ileride ilgili bölümlerde görülecek, başka bazı görevleri daha vardır ki bu işlerden bazılarını burada yalnız madde numarası ile saymakla yetinelim: IIK m. 26; 33; 71; 89; 121; 153; 251; 285; 297; 318.

Yukarıda belirtilen çok istisnai durumlarda icra mahkemesi, icra dairesinin danıştığı konularda (m. 1O; 97, I; 79/a, I; 111/b, 111; 121; 276, 11) da karar organıdır.

icra mahkemesinin kendisine bağlanmış olan icra dairesinin idari denetim ve gözetiminden sorumlu olabilmesi ise ancak o yerde ayrıca icra daireleri başkanlığı kurulmamış olması halinde söz konusudur.

Özel görevli bir mahkeme olmakla birlikte icra mahkemesinin diğer mahkemelerden farklı olan bazı yönleri olduğu yukarıda belirtilmişti. icra mahkemesinin görevleri arasında yer alan ve alacağın esasına ilişkin konulardaki görevlerinden biri olan itirazın kaldırılması konusunda icra mahkemesi, o takip bakımından bir karar verir. icra mahkemesinin bu kararı verirken, diğer mahkemeler gibi HMK'nda öngörülen her türlü delili (bilirkişi, tanık veya yemin gibi) kullanma olanağı bulunmayıp, icra işlerinin gerektirdiği hız bakımından elinde Kanunun öngördüğü bazı güçlü delillere (belgelere; m. 68-68/b) sahip olan tarafa üstünlük tanıyarak karar vermesi esası benimsenmiştir. O nedenle icra mahkemesi önünde haklı çıkan tarafın elde ettiği sonuç da haksız çıkan tarafın karşılaştığı sonuç da **maddi anlamda kesin hüküm** (HMK m. 303) **oluşturmaz.** Bu nedenle aynı taraflar, genel mahkemeler önünde aynı alacak için yeniden dava açabilirler. Böylece tarafları, konusu ve sebebi aynı olan dava, bir kez daha görülebilmekte; ancak bu kez maddi anlamda kesin hüküm oluşturabilecek şekilde incelenmektedir.

icra mahkemesi kararlarının maddi anlamda kesin hüküm oluşturmamasının bazı istisnaları bulunur. Bu tür davalarda icra mahkemesi, HMK bakımından geçerli tüm delilleri inceleyebilir. örneğin, icra mahkemesi **istihkak davalarına** (m. 97-99; 228) genel hükümler çerçevesinde bakar. Bu nedenle icra mahkemesinin istihkak davalarında verdiği karar maddi anlamda kesin hüküm

teşkil etmelidir. Aynı durum her türlü delilin dikkate alındığı **ihalenin feshi** talebinin reddi kararları bakımından da geçerlidir[27].

icra (ceza) mahkemesi, icra-iflas suçları (m. 331 vd.) hakkında karar verirken tıpkı bir ceza mahkemesi gibi hareket eder.

icra mahkemesi hakimi, hukuk mahkemesi hakimi gibi reddedilebilir (m. 10/a). icra mahkemeleri hakkında yargı yeri belirlenmesi yoluna da başvurulabilir **(HMK** m. 21).

icra mahkemesinde uygulanacak yargılama usulü, **basit yargılama usulüdür** (m. 18; 97; 228; 251; HMK m. 316-322)[28]. icra mahkemesinde uygulanan basit yargılama usulünün özellikleri, ilgili bölümlerde, özellikle şikayet, itirazın kaldırılması ve istihkak davaları bölümlerinde ayrı ayrı incelenecektir. IIK'nda açıkça düzenlenen konularda IIK uygulanır; hakkında hüküm bulunmayan hallerde, niteliğine uygun düştüğü ölçüde HMK, kıyasen uygulama alanı bulur.

3) İcra Mahkemesi Kararlarına Karşı Kanun Yol/arı[29]

Bir özel görevli ilk derece mahkemesi olan icra mahkemesi kararlarına karşı da kanun yolları açıktır. Ancak icra mahkemesinin vermiş olduğu kararlara karşı başvurulabilecek kanun yollarının bazı özellikleri vardır (m. 353-354; 363-366).

Kanun yollarına ilişkin bu hükümler, yalnız icra mahkemesi kararları içindir. Genel mahkemelerin, iflas, konkordato, sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması ve tasarrufun iptali davaları hakkındaki kararlarına karşı kanun yolları, IIK'na değil, kural olarak HMK'ndaki kanun yolları hükümlerine (HMK m. 341 vd.; 361 vd.; HMK Geçici Madde 3) tabidir. Yalnız, IIK, genel mahkemelerin bu kararlarına karşı kanun yolları için de m. 164 ve 309/p'de olduğu gibi bazı özel hükümler getirmiştir.

---

27 Ancak Yargıtay, icra mahkemesinin istihkak davası ve ihalenin feshi talepleri sonucunda verdiği kararlar bakımından son yıllarda farklı bir görüşü benimsemiş ve bu kararların maddi anlamda kesin hüküm oluşturmadığı şeklinde kararlar vermeye başlamıştır. Bu konuda bkz. aşa.§ 26, § 31.

28 icra mahkemelerinde uygulanacak yargılama usulü konusunda özellikle HMK'nun yürürlüğe girmesinden sonra bazı tereddütler oluşmuştur. Bu konuda bkz. Ejder Yılmaz, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Hükümlerinin icra iflas Uyuşmazlıklarında Uygulanabilirliği (Prof. Dr. Ramazan Arslan Armağanı, C. 2, Ankara 2015, s. 1833-1864).

29 Bkz. Abdurrahim Karslı, icra Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi, Istanbul 1995.

O halde, m. 353-354 ve m. 363-366'daki hükümler, yalnızca icra mahkemesi kararlarına karşı kanun yolları hakkındadır[30].

Öte yandan icra mahkemesi, bazı icra suç ve cezaları bakımından aynı zamanda ceza mahkemesi olarak da görev yaptığı için, icra mahkemesinin kararlarına karşı kanun yollarını hukuk ve ceza işleri için ayrı ayrı değerlendirmek gerekir.

a) İcra Mahkemelerinin Hukuka İlişkin Kararlarına Karşı Kanun Yolları

icra mahkemelerinin **hukuka ilişkin kararları,** icra-iflas suçları (icra ceza; m. 331-354) dışındaki bütün icra-iflas işlerine ilişkin kararlarıdır.

istinaf (bölge adliye) mahkemelerinin kurulmasını takiben 02.03.2005 gün ve 5311 s. K. m. 24 ile, IIK'nun 363-366. maddeleri de değiştirilerek kanun yolları yeniden düzenlenmiş ve değiştirilen bu **yeni hükümler,** istinaf mahkemelerinin faaliyete geçtiği **20 Temmuz 2016 tarihi itibariyle uygulanmaya başlanmıştır.**

5311 s. K.'un geçici 7. maddesine göre, istinaf mahkemelerinin faaliyete geçtiği **(20 Temmuz 2016)** tarihinden **önce verilen** (yani, 19 Temmuz 2016 ve daha eski tarihli) icra mahkemesi **kararları hakkında,** bunlar kesinleşinceye kadar, IIK'nun 5311 s. K. ile yapılan değişiklikten önceki temyiz ve karar düzeltmeye ilişkin hükümlerinin uygulanmasına devam edilir. Bu nedenle aşağıda, icra mahkemelerinin hukuka ilişkin kararlarına karşı başvurulacak kanun yolları bakımından, istinaf mahkemelerinin faaliyete geçtiği 20 Temmuz 2016 tarihi dikkate alınarak ikili bir ayırım altında açıklama yapılmıştır.

aa) İcra Mahkemelerinin Hukuka İlişkin Olarak 20 Temmuz 2016'dan İtibaren Verdikleri Kararlara Karşı Kanun Yolları

aaa) İstinaf[31]

20 Temmuz 2016'dan (20 Temmuz 2016 dahil) itibaren verilen icra mahkemesi kararlarına karşı gidilecek olan (olağan) kanun yolları, **istinaf** ve **temyizdir.** istinaf sisteminin kabulü ile karar düzeltme yolu ortadan kalkmıştır. icra

---

[30] **Ortaklığın** (paydaşlığın) **satış suretiyle giderilmesine IIlşkln işlemlere** karşı yöneltilecek şikayetler, icra mahkemesi tarafından değil, paydaşlığın giderilmesine karar vermiş olan sulh hukuk mahkemesi tarafından incelenir. Sulh hukuk mahkemesinin paydaşlığın satış suretiyle giderilmesi kararı üzerine satış, IIK hükümlerine göre yapıldığından (HMK m. 322, 2), sulh hukuk mahkemesi, bu satışa ilişkin şikayetleri, IIK'na göre ve icra mahkemesi sıfatıyla inceler.

[31] Bkz.Ayşe Ece Acar, icra Mahkemesi Kararfarına Karşı istinaf Kanun Yolu, Istanbul 2022.

mahkemesinin maddi anlamda kesin hüküm teşkil eden kararlarına karşı yargılamanın iadesi yolu açıktır.

IIK m. 363, icra mahkemesinin hangi kararlarına karşı istinaf yolunun kapalı olduğunu (yani icra mahkemesinin hangi kararlarının kesin olarak verildiğini) düzenlemiştir. Bu düzenleme sebebiyle, icra mahkemesinin **m. 363'de ismen gösterilmemiş bulunan diğer kararlarına karşı istinaf yolu** açıktır.

Buna göre, icra mahkemesinin (ayrıca başka hükümlerde açıkça belirtilmedikçe) **aşağıda gösterilen konulardaki kararlarına karşı istinaf yoluna başvurulamaz:**

1) Taşınır ve taşınmaz malların haczi ile ilgili 85. maddenin uygulanma biçimi; 2) icra dairesi tarafından hesaplanan vekalet ücreti; 3) Haciz tutanağı düzenlenirken hazır bulunmayanlara gönderilen davetiye ile ilgili 103. maddenin uygula□ma biçimi ve bu maddede düzenlenen davetiyenin içeriği; 4) Yediemin ücreti, yedieminin değiştirilmesi (bkz. örneğin m. 88; 99); 5) Hacizli taşınır malların muhafaza şekli (m. 88 vd.); 6) Kıymet takdirine ilişkin şikayet (m. 128/a); 7) ihaleye katılabilmek için teminat yatırılması ve teminatın miktarı (m. 114; 126); 8) Satışın durdurulması; 9) Satış ilanının iptali; 1O) Süresinde satış istenmemesi (m. 106) nedeniyle satışın düşürülmesi; 11) ihtiyati hacizde borçlu tarafından gösterilecek teminatla ilgili 263. maddenin uygulanma biçimi; 12) iflas idaresinin oluşturulması (m. 223); 13) icra mahkemesinin iflas idaresinin işlemleri hakkında şikayet üzerine verdiği kararlar[32]; 14) iflas idare memurunun ücret ve masrafları hakkındaki hesap pusulası (m. 223, V/2) ve 15) 36. maddeye göre icranın geri bırakılması hakkındaki kararlar.

IIK m. 363'te sayılanlar dışındaki kararlara karşı **istinafa başvurulabilmesi için, Kanunda belirtilen parasal sınırın** (2025 yılı için: 95.000 TL'nın) **aşılması** gerekir (karş. HMK m. 341). Kanun, açık bir şekilde, "... **ait olduğu alacak,** hak veya malın **değer** ve **miktarının ... geçmesi şartı"nı** aramaktadır (m. 363). Oysa, HMK m. 341, 4'de "alacağın tamamının dava edilmiş olması durumunda kararda **asıl talebinin kabul edilmeyen bölümü 40.000** TL'nı geçmeyen taraf, istinaf yoluna başvuramaz" ibaresi vardır. Bu açıdan IIK m. 363'deki parasal sınır, miktardaki farklılık bir yana, HMK m. 341'de parasal

---

[32] 5311 s. K. ile ilgili olarak hazırlanan H0k0met Tasarısında, Nlcra mahkemesinin iflas idaresinin işlemleri hakkında şikayet üzerine verdlı}i kararlar" ibaresi yer almamakta idi. Bu ibare TBMM Adalet Komisyonu tarafından, **Icra mahkemesinin Iflb idaresinin işlemleri hakkında şikayet üzerine verdiği kararlara istinaf yolunu açmak..."** gerekçesiyle eklenerek yasalaşmıştır!

sınırın, talebin kabul edilmeyen kısmına yönelik olmasına rağmen, IIK bakımından sınırın takip konusu alacak, hak veya malın değerine bağlanmış olması bakımından da farklı düzenlendiğine dikkat çekilmelidir.

istinaf yoluna başvuru süresi, icra mahkemesi kararının **tebliğ** tarihinden itibaren **iki haftadır** (m. 363,I/c. 2)[33].

icra mahkemesi kararları aleyhine, işlemleri uzatmak gibi **kötüniyetle istinaf** yoluna başvurulduğu anlaşılırsa, HMK'nun 351. maddesi hükmü uygulanır (m. 363, il). Buhüküm, kesin karara (istinaf yolu kapalı olan karara) karşı kötüniyetle istinaf yoluna başvuranlar için de geçerlidir (m. 363, 111). Kötüniyetli olarak veya hiçbir hakkı bulunmadığı halde istinafa başvuran taraf, yargılama giderlerinden başka, diğer tarafın vekiliyle aralarında kararlaştırılan vekalet ücretinin tamamı veya bir kısmını ödemeye mahkOm edilebilir. Vekalet ücretinin miktarı hakkında uyuşmazlık çıkması veya mahkemece miktarın fahiş bulunması halinde, bu miktar doğrudan mahkemece takdir olunur. Kötüniyetli olarak veya hiçbir hakkı bulunmadığı halde istinafa başvuran taraf, ayrıca disiplin para cezasına mahkOm edilebilir; bu hallere vekil sebebiyet vermiş ise disiplin para cezası vekil hakkında uygulanır.

icra mahkemesi kararına karşı **istinaf yoluna başvurulması, satıştan başka icra işlemlerini durdurmaz** (m. 363, IV/c. 1). Örneğin, istinaf yoluna başvurulmasına rağmen, haciz yapılması mümkündür. istinaf yoluna başvurulması halinde, icranın devamı için gereken evrak icra dosyasında alıkonur ve bunların birer örneği istinaf mahkemesine gönderilecek dosyaya konulur (m. 363, IV/c. 2).

İcra mahkemesi, istinaf başvurusunu şu hallerde reddeder: i) istinafa başvuru için gerekli yasal süre (tebliğden itibaren iki hafta) geçmişse; ii) istinaf yolu kapalı ise; iii) Vazgeçme nedeniyle itiraz veya şikayetin reddine ilişkin karara karşı gidilmişse; iv) Süresi geçmiş bir şikayete ilişkinse (m. 365, 1).

istinaf yoluna başvuran kişi, icra mahkemesinin verdiği ret kararını kabul etmezse, istinaf dilekçesi diğer tarafa tebliğ edildikten sonra, karar örneği ve verilirse cevap dilekçesiyle birlikte yetkili istinaf mahkemesine gönderilir. Şu

---

[33] Maddenin birinci fıkrasındaki "on gün" ve "tefhim" ibareleri 7499 s. K. m. 37 ile "tebliğ" ve "iki hafta" şeklinde değiştirilmiş; değişiklik, 01.06.2024'te yürürfüğe girmiştir. "Teklifle kanun yollarına başvuru süreleri, hafta veya ay olarak belirlenmekte ve bu sürelerin kararın tebliğiyle başlayacağı kabul edilmektedir" {7499 s. K. Teklifi gerekçesi). Yeni hükümler 01.06.2024 tarihinde ve sonrasında verilen kararlar hakkında uygulanır {7499 s. K. Geçici Madde 1). Daha önceki tarihlerde verilen kararlar bakımından maddenin önceki düzenlemesi, icra mahkemesi kararları için istinaf süresi "icra mahkemesi kararının tefhim veya tebliğinden itibaren 1O gün" şeklindeydi.

kadar ki bu halde satış dahil hiçbir icra işlemi durmaz (m. 363, il). istinaf mahkemesi, m. 365, 1 hükmü kapsamına girdiği halde reddine karar verilmemiş başvuruyu geri çevirmeyip doğrudan kesin karara bağlar (m. 363, 111).

istinaf incelemesi HMK'na göre yapılır ve 15 gün içinde karara bağlanır (m. 366, 1). ilgili ister ve ücretini verir veya gönderirse, istinaf mahkemesinin karar özeti, en seri (hızlı) vasıtalarla mahalline (yani, kararı veren icra mahkemesine) gönderilir (m. 366, il).

Kanunun istinafla ilgili hükümleri, yukarıda incelenenlerden ibaret olup, başkaca bir düzenleme ve istinafla ilgili olarak HMK'na yapılan genel bir atıf yoktur. Kanun yalnızca **istinaf incelemesinin, HMK hükümlerine göre yapılacağını** belirtmekle yetinmiştir (m. 366, 1). Bu atıf hükmünün, HMK'nun **"inceleme"** (HMK m. 354) ve **"incelemenin kapsamı"** (HMK m. 355) şeklinde dar değil geniş anlaşılmasının daha doğru olduğunu değerlendirmekteyiz. Çünkü, IIK'nun istinafta ilgili hükümleri, m. 363; 364; 365 ve kısmen m. 366'dan ibarettir. Buna karşılık, istinaf dilekçesinde nelerin yer alacağı (bkz. HMK m. 342), istinaf dilekçesinin verilmesi (bkz. HMK m. 343), istinaf harç ve giderlerin yatırılması (bkz. HMK m. 344), istinaf dilekçesine cevap (bkz. HMK m. 347), katılma yolu ile istinafa başvurma (bkz. HMK m. 353) gibi hususlar IIK'nda düzenlenmemiştir. işte bu nedenledir ki, kanımızca, m. 366, 1 hükmünü, "Bu Kanunda istinafla ilgili açık hüküm bulunmayan durumlarda HMK'nun istinafa ilişkin hükümleri uygulanır" şeklinde anlamak ve olması gereken hukuk bakımından da m. 366, 1 hükmünü bu şekilde değiştirmek gerekir.

bbb) Temyiz

icra mahkemelerinin verdiği kararlara karşı başvurulan istinaf mahkemesinin **nihai kararlarına** karşı temyiz yoluna başvurulabilir. Ancak temyize başvurulabilmesi için, kararın miktar veya değerinin Kanunda belirtilen **parasal sınırı** (2025 yılı için: 544.000TL'nı) **geçmesi** gerekir (m. 364, I; Geçici m. 16).

istinaf mahkemesinin temyiz edilebilir kararlarına karşı **temyiz yoluna başvurma** ve temyiz incelemesi, **Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerine göre yapılır.** Bu durumda da 363. maddenin 2. ve 3. fıkralar hükümleri uygulanır (m. 364, il). Yani, **kötüniyetle temyize** başvurulması halinde m. 363'teki yaptırımlar uygulanır.

IIK m. 364, il hükmünü de (istinaf bakımından ifade ettiğimiz şekilde), "Bu Kanunda temyizle ilgili açık hüküm bulunmayan durumlarda HMK'nun temyize

ilişkin hükümleri uygulanır" şeklinde anlamak ve olması gereken hukuk bakımından da m. 366, 1 hükmünü bu şekilde değiştirmek gerekir.

Temyiz yoluna başvurulması, **satıştan başka icra işlemlerini durdurmaz** (m. 364, 111).

Temyiz incelemeleri, HMK m. 361-373'e göre yapılır ve 15 gün içinde karara bağlanır (m. 366, 1). ilgili ister ve ücretini verir veya gönderirse karar özeti en seri (hızlı) vasıtalarla mahalline bildirilir (m. 366, 11).

Yargıtayın icra ve iflas işlerine bakan hukuk dairesinin kararlarına karşı, genel hükümlere göre **direnme kararı** verilebilir. Direnme kararları, HGK'nca acele işlerden sayılır (m. 366, 111).

Yargıtayın bozma kararı veya istinaf mahkemesinin kaldırma, düzelterek veya yeniden esas hakkında vereceği kararları üzerine, **icranın iadesi** hükmü (m. 40) kıyas yoluyla uygulanır (m. 366, iV).

bb) icra Mahkemelerinin Hukuka ilişkin Olarak Verdikleri 19 Temmuz 2016 ve Daha Eski Tarihli Kararlarına Karşı Kanun Yolları

icra mahkemelerinin hukuka ilişkin olarak verdiği 19 Temmuz 2016 ve daha eski tarihli kararlarına karşı, bunlar kesinleşinceye kadar, 1/K'nun 5311 s. K. ile yapılan değişiklikten önceki temyiz ve karar düzeltme hükümleri uygulanmaya devam edilir(Geçici madde 7).

icra mahkemesi kararının temyizinde, ilk önce IIK (eski) m. 363-366'daki özel hükümler, bunun dışındaki hallerde ise HUMK m. 427-444'deki (IIK mülga m. 363-366'ya aykırı düşmeyen) genel temyiz hükümleri uygulanır (bkz. IIK mülga m. 364, il).

Medeni usul hukukundakinin (ve halihazırda 1/K'ndaki mevcut düzenlemenin) aksine, burada icra mahkemesinin hangi kararlarının temyiz edilebileceği, (Kanunda temyiz edilebileceği açıkça belirtilenler dışında) mülga m. 363'te 18 bent halinde ve sınırlı olarak sayılmıştır. Buna göre, icra mahkemesi kararlarından: 1) /Jamın icrasının geri bırakılması hakkında yapılan talebin kabul veya reddine ve paradan başka ilamların icrasına veya 40. maddeye göre icranın iadesi talebinin kabul veya reddine; 2) Göreve ve yetkisizliğe; 3) Ödeme veya tahliye emirlerine veya bunların tebliğ şekline ve 71. maddeye müsteniden takibin iptali veya taliki talebinin ret veya kabulüne; 4) Gerek IIK'na ve gerek diğer kanun hükümlerine dayanarak bir malın haczi caiz olup olmadığına; 5) Maaş veya ücretlerin haczinde miktara veya bunun artırılması veya eksiltilmesi taleplerine; 6) Üçüncü kişilerdeki mal ve alacağın haczinden doğan ihtilaflara; 7) istihkak davalarına ve bu davalara ilişkin takibin ertelenmesi kararlarına; 8) Hacze iştirak

taleplerinin ret veya kabulüne; 9) Taşınır ve taşınmaz malların ihale kararlannın feshine veya fesih talebinin reddine; 10) Sıraya dair şikayet ve itirazın ret veya kabu/One; 11) ihtiyati haciz kararlarının kalkıp kalkmadığına; 13) Fevkalade mühlet talebinin ret veya kabu/One; 14) Fevkalade mühletin uzatılması talebinin ret veya kabu/One; 15) 356. madde mucibince maaş ve mallardan tazmin suretiyle yapılacak tahsilat hakkında yapılan şikayetlerin ret veya kabu/One; 16) Yedieminden tazminat hakkındaki taleplerin ret veya kabu/One;17) Madde 223, 11/2 hükmüne göre iflası idare edenlerin ücretleriyle masraf/an da dahil olmak üzere hesap pusulalarının tasdikine; 18) Takip tarihinden sonra işleyen faiz, masraf ve sair alacak kalemlerinin hesabına dair şikayetlerin kabul veya reddine ilişkin kararlar temyiz edilebilir. Şu kadar ki 1, 2, *3 ve* 5. *bentlerde takip konusu alacakta ihtilaflı kalan değer veya miktarın; 4, 6,* 7, *8, 9, 11, 15, 16 ve 17. bentlerde icra mahkemesi kararının ilişkin olduğu malın veya hakkın değerinin; 10. bentte sırası itiraza uğrayan alacağın tutarının ve 18. bentte de yanlışlığı öne sürülen alacak miktarı ile* ***parasal sınırı*** *(2025 yılı için:* **85.000***TL)* ***geçmesi*** *şarttır.*

Bu maddede sayılı olmayan icra mahkemesi kararları ve paydaş/ ığın satış suretiyle giderilmesine ilişkin şikayetler hakkındaki sulh hukuk mahkemesi kararları temyiz edilemez, yani kesindir; örneğin, borç ödemeden ***aciz belgesinin*** *(m. 143) iptaline ilişkin icra mahkemesi kararı temyiz edilemez. ihtiyaçtan fazla mal haczedildiğine,* ***kıymet takdirine*** *veya* ***satış hazırlık/arına*** *ilişkin icra mahkemesi kararları temyiz edilemez.* ***Mükellefiyetler listesinin*** *(m. 128) düzenlenmesi hakkındaki şikayetlere ilişkin icra mahkemesi kararları temyiz edilemez.*

Temyiz süresi, *icra mahkemesi kararının tefhim veya tebliğinden itibaren* ***on gündür*** *(mülga* m. *363, I).*

icra mahkemesi kararının ***temyiz*** *edilmesi,* ***satıştan başka icra işlemlerini durdurmaz*** *(m. 364, il/). Buna göre, örneğin, borçlu, itirazın kaldırılması kararını (m. 68) temyiz etse bile, alacaklı haciz isteyebilir (m. 78) ve icra müdürü borçlunun mallarını haczeder. Ancak, temyiz incelemesi sonuçlanmadan (yani itirazın kaldırılması kararı Yargıtay ilgili hukuk dairesince onanmadan) önce, hacizli mallar satılamaz*[34]*. Genel mahkeme kararlarının icrasında (ilamlı icrada) teminat göstermek şartı ile Yargıtay icranın (yürütmenin) durdurulmasına karar verebildiği halde (HUMK* m. *443; HMK Geçici Madde 3; JIK* m. *36), icra mahkemesi kararlarının temyizi halinde, HUMK* m. *443 ve IIK* m. *36 hükümlerine dayanarak icranın (yürütmenin) durdurulmasına karar verilemez*[35]*;*

J.c Haczedilen şey para ise (m. 88-89), icra mahkeme□i kararının temyiz edilmiş olması, icra dairesi hesabındaki bu paranın alacaklıya ödenmesine engel de'1lldır (bkz. 21.02.1968 gün ve 23/05 sayılı IBK: Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hana'1ası-lcra Pratik, s. 187-188).

35 Ancak istisnaen icra mahkemesinin bir kısım kararları (m. 97, XIV; 269/c, 111; 276, 111) bakımından Yargıtayın icranın durdurulmasına karar vermesi mümkündür.

çünkü bu hükümler yalnız genel ve (icra mahkemeleri dışında diğer) özel görevli mahkeme kararlarının temyizi içindir.

icra mahkemesi kararının Yargıtayca bozulması halinde ***icranın iadesi*** *ile ilgili* m. *40 hükmü kıyasen uygulanır (m. 366, VI).*

Temyiz, süresi geçtikten sonra yapılır veya temyiz edilemeyen bir karar temyiz edilirse veya icra mahkemesi kararı, vazgeçme sebebiyle itiraz ve şikayetin reddine veya süresi geçmiş bir şikayetin reddine ilişkin olup da, böyle bir icra mahkemesi kararı temyiz edilirse icra mahkemesi temyiz talebinin reddine karar verir (mO/ga m. 365, 1}3[6]. Temyiz eden, icra mahkemesinin bu ret kararını kabul etmezse[37], temyiz dilekçesi diğer tarafa tebliğ edilir. Bundan sonra, temyiz dilekçesi, karar ömeği ve diğer taraf cevap venniş ise cevap dilekçesi (mülga m. 364, il; HUMK m. 433, il; HMK Geçici Madde 3) ile birlikte Yargıtaya gönderilir. Ancak bu halde, temyiz yoluna başvurulmuş olması satış dahil hiçbir icra işlemini durdunnaz (mülga m. 365, il; karş. ayrıca HUMK m. 432, IV-V; HMK Geçici Madde 3).

icra mahkemesince temyiz talebinin reddine karar verilmesi gerekirken (eski m. 365, I), bu karar verilmeden yapılan temyiz talebi Yargıtayca geri çevrilmez. Yargıtay, bu konuyu da doğrudan karara bağlar (mülga m. 365, il/).

Temyiz incelemesi, temyiz edilen karara hasredilir *ve 15 gün içinde karara bağlanır (m. 366, I). Temyiz incelemesinin karara hasredilmesi, HUMK m. 439, il hükmünün burada uygulanamayacağı anlamına gelmektedir. Buna göre Yargıtay, icra mahkemesi kararını, tarafların bildinnediği kanuna aykırı diğer bir sebepten dolayı bozamaz. Oysa genel mahkemelerin kararlarının temyiz incelemesinde Yargıtay, tarafların ileri sürdüğü temyiz sebepleriyle bağlı değildir.*

icra mahkemesi, Yargıtayın ***bozma kararına karşı direnebilir.*** *Direnme kararı nedeniyle icra-iflas işlerinin gecikmesini önlemek için, icra mahkemesinin direnme kararları Hukuk Genel Kurulunda acele işlerden sayılmıştır (m. 366, ili-iV).*

Yargıtay, icra mahkemesi kararlarının Yargıtay ilgili hukuk dairesinde (ve HGK'nda) ***duruşmalı olarak incelenemeyeceğini*** *kabul etmektedir. Bunun nedeni, Yargıtay ilgili dairesinin 15 gün içinde karar vennek zorunda bulunması (m. 366, I) olabilir. Yargıtayda duruşma yapılamayacağı hakkında 1/K'nda özel bir hüküm bulunmadığına ve bu halde HUMK hükümlerinin uygulanması gerektiğine (m. 364, il) göre, HUMK'nun 438. maddesindeki (bkz. HMK m. 477,2; Geçici Madde 3) şartların varlığı hfJlinde, ilgili hukuk dairesinde de temyiz incelemesinin duruşmalı olarak yapılması gerekir.*

---

36 IIK m. 365, I hükmü yalnız temyiz talepleri içindir. Karar düzeltme talebinin (m. 365, !'deki sebeplerden dolayı) reddine karar vermek yetkisi Yargıtay ilgili dairesine aittir.

37 Temyizi mümkün olmayan bir kararı kötüniyetle temyiz eden, Yargıtay tarafından para cezasına mahk0m edilir (mülga m. 363, 111; HMK m. 368;329).

istihkak davaları (m. 97-99; 228) genel hükümler çerçevesinde görüldüğünden (m. 97, XI), icra mahkemesinin istihkak davaları hakkındaki kararlarının temyizinde, görevli hukuk dairesinde duruşma yapılmalıdır. iflas, konkordato, sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması ve iptal davalarına ilişkin kararlar, icra mahkemesi kararı olmayıp, bu kararların temyizi HUMK'na tabi bulunduğundan, bu kararların temyizinde görevli hukuk dairesinde duruşma yapılmalıdır.

icra mahkemesi kararlarının onanmasına veya bozulmasına ilişkin Yargıtay ilgili hukuk daireleri kararlarına karşı, ***10 gün*** *içinde (HUMK* m. *440'daki sebeplere dayanarak)* ***karar düzeltme*** *yoluna (HUMK* m. *440-442; HMK Geçici Madde 3) gidilebilir (mülga* m. *366, 111). Karar düzeltme talebi, temyiz incelemesini yapmış Yargıtay ilgili hukuk dairesinde incelenir. Karar düzeltme yoluna başvurulmuş olması, icra mahkemesi kararının icrasını (ve bu nedenle hacizli malların satışını da) durdurmaz.*

icra mahkemesi kararlarına karşı ***yargılamanın yenilenmesi*** *(iadesi) yoluna (HUMK* m. *445 vd.; HMK Geçici Madde 3) gidilip gidilemeyeceği konusunda 1/K'nda bir açıklık yoktur. Konuyu, icra mahkemesi kararlarının maddi anlamda kesin hüküm (HMK* m. *303) teşkil edip etmediklerine göre incelemek gerekir:*

icra mahkemesinin takip hukukuna ilişkin kararları (özellikle itirazın kaldırılması talebinin ve şikayetin kabul veya reddine ilişkin kararları), kural olarak maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez. Bu nedenle, icra mahkemesi kararlarına karşı ***kural olarak yargılamanın iadesi yoluna başvurulamaz.*** *Yalnız, kanımızca icra mahkemesinin ihalenin feshi talebinin reddine (m. 134) ilişkin kararları ile istihkak davası sonucunda verdiği kararları maddi anlamda kesin hüküm teşkil ettiğinden, bu kararlara karşı yargılamanın yenilenmesi yoluna da başvurulabilir.*

b) İcra Mahkemesinin icra Suç ve Cezaları Konusundaki Kararlarına Karşı Kanun Yolları

icra mahkemelerinin icra suç ve cezaları hakkındaki kararlarına karşı, hukuka ilişkin kararlarından farklı bir kanun yolu sistemi benimsenmiştir.

Kanunun on altıncı babında düzenlenen "Cezai Hükümler"le (m. 331 vd.) ilgili olarak icra mahkemesinin verdiği **tazyik** ve **disiplin hapsine** ilişkin kararlarına karşı, **karann tebliğ tarihinden** itibaren **iki hafta** içinde[38] **itiraz edilebilir.** Mahkeme itirazı incelemesi için dosyayı o yerde bulunan diğer icra mahkemesine, o yerde başka icra mahkemesi yoksa asliye ceza mahkemesine, her iki

---

[38] Maddenin birinci fıkrasındaki "yedi gün" ve "tefhim" ibareleri 7499 s. K. m. 37 ile "tebli!)" ve "iki hafta" şeklinde de!)iştirilmiştir; d90işiklik, 01.06.2024 sonrasında verilen kararlar bakımından geçerlidir (7499 s. K. Geçici Madde 1).

mahkemenin hakimi aynı ise en yakın asliye ceza mahkemesine gönderir. **itiraz üzerine** bu mahkemece **verilen karar kesindir** (m. 353, 1).

icra mahkemesinin **tazyik ve disiplin hapsi dışında on altıncı bapta yer alan suçlardan** dolayı verdiği hükümlere karşı ise Ceza Muhakemesi Kanununun (CMK'nun) **kanun yollarına ilişkin hükümleri uygulanır** (m. 353, 11)[39].

icra mahkemesi, Yargıtay ilgili dairesinin ceza kararlarına karşı genel hükümlere göre (CMK m. 307) direnebilir (m. 366, ili). Bu direnme kararı Ceza Genel Kurulunda acele işlerden sayılır. Direnme kararları görüşülürken Ceza Genel Kuruluna Yargıtay ilgili hukuk dairesi de katılır (m. 366, iV).

Yargıtay ilgili hukuk dairesinin ceza hükümlerine ilişkin kararları aleyhine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına itiraz olunabilir (m. 366, V; CMK m. 308). Bu itiraz, CGK'nda Yargıtay ilgili hukuk dairesinin de katılmasıyla incelenir.

B) YARDIMCI ORGANLAR

Yukarıda da söz edilen icra organlarının asli görevi, icra işlerinde olmakla birlikte, burada yer verilecek organların varlık veya kuruluş sebebi, başlı başına icra işleriyle sınırlı değildir. Tam tersine, burada yer verilecek organlar, asıl görevlerinden başka icra işlerine de bakmaktadırlar.

Yardımcı organların başında **diğer mahkemeler** gelir. Burada diğer mahkemelerden kasıt, icra mahkemeleri dışında kalan genel veya özel görevli mahkemelerdir. icra mahkemelerinin, özellikle takip konusu alacakla ilgili delil inceleme yetkilerinin sınırlandırılmış olması ve kararlarının birçoğunun maddi anlamda kesin hüküm oluşturmaması nedeniyle, söz konusu kararların diğer mahkemeler önünde dava konusu yapılması mümkün olmaktadır.

Hangi icra işlerinin diğer mahkemelere bırakıldığı ve bu işler için diğer mahkemelerde uygulanacak yargılama usulü, ileride ilgili bölümlerde incelenecektir. Burada, hangi icra işlerine diğer mahkemelerde bakılacağını gösteren madde numaralarını belirtmekle yetinelim: Bkz. m. 29, il; 33, IV;67; 69; 72; 89, ili; 101, il; 142; 258; 264; 265; 266; 271, il; 275, iV, V;276, 111; 277-284.

---

39 5320 s. K. m. 8/1: MBölge adliye mahkemelerinin, 26.9.2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı ilk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun geçici 2 nci maddesi (ve HMK Geçici Madde 3) uyarınca Resmi Gazetede ilan edilecek göreve başlama tarihinden önce aleyhine temyiz yoluna başvurulmuş olan kararlar hakkında, kesinleşinceye kadar Ceza Muhakemeleri Kanununun ilgili maddeleri uygulanır".

ikinci yardımcı organ ise, **savcılar ve adalet müfettişleridir.** icra daireleri, Cumhuriyet savcılarının devamlı denetimi altında olup, bunlar tarafından yılda en az bir defa denetime tabi tutulurlar (m. 13-13/a; Y m. 102-105; 113). Savcıların icra-iflas suçlarındaki yetkileri için bkz. m. 333;352-353; 357;366.

icra daireleri, adalet müfettişleri eliyle devamlı olarak denetlenir (m. 13).

§ 5. **ŞİKAYET**[1]

A) ŞİKAYET **KAVRAMI**

icra (ve iflas) dairesinin, IIK'nu (ve icra-iflas hukukuna ilişkin diğer hükümleri) **birinci derecede uygulamakla görevli olduğu** yukarıda incelendi. icra (ve iflas) dairesi, bu görevlerini yaparken kanunu yanlış uygular; kanunun kendisine tanıdığı takdir yetkisini somut olaya (hadiseye) uygun olarak kullanmaz; bir hakkı yerine getirmez veya bir hakkın yerine getirilmesini sebepsiz sürüncemede bırakırsa, usulsüz hareket etmiş olur. icra (ve iflas) dairesinin bu gibi işlemlerine[2] karşı, bundan zarar gören ilgililer, icra mahkemesinde şikayet yoluna başvurabilirler.

Şu halde **şikayet, icra** (ve iflas) **dairelerinin icra** (ve iflas) **hukukuna aykırı olan işlemlerinin iptali veya düzeltilmesini sağlamak için kabul edilmiş bir başvuru yolu** veya **hukuki çaredir.**

Şikayeti, bütün şikayet sebeplerini (m. 16) kapsar şekilde, aşağıdaki gibi tanımlamak mümkündür: **Şikayet,** icra (ve iflas) dairelerinin, kanuna aykırı olan veya somut olaya (hadiseye) uygun düşmeyen işlemlerinin iptali veya düzeltilmesi veya yerine getirilmeyen veya sebepsiz sürüncemede bırakılan bir hakkın yerine getirilmesi için başvurulan bir başvuru yoludur.

Bu yol, medeni usul hukukundaki itiraz, istinaf, temyiz gibi kanun yollarına benzemez. Şikayet, icra-iflas hukukunun düzenlediği, kendine özgü bir yoldur. Şikayet bir **dava** da **değildir.** Şikayet, genel olarak, icra ve iflas hukukunda icra organlarının (iflas dairesi, iflas idaresi gibi iflas organlarının) işlemlerine karşı ilgilinin menfaatlerini korumak için başvurduğu bir **hukuki çaredir.**

Şikayet, şikayet konusu işlemi yapmış olan icra (veya iflas) dairesinin bağlı bulunduğu icra mahkemesinde incelenip karara bağlanır.

Şikayet ile itiraz (m. 62) birbirinden farklı kavram ve kurumlardır. Yine şikayetin icranın geri bırakılması (m. 33) ile icra takibinin iptal ve taliki (m. 71) ile de karıştırıldığı görülmektedir. Oysa bunlar da şikayetten farklıdır.

Bkz. Hakan Pekcanıtez/Cemil Simi!, icra-iflas Hukukunda Şikayet, Istanbul 2017; Timuçin Muşul, icra ve iflas Hukukunda Şikfıyet, Ankara 2018.

2 işlem, icra işlemi ve icra takip işlemi kavramları için bkz. aşa. § 9, A.

B) ŞIKAYETİN KONUSU

Şikayetin konusu, icra (ve iflas) dairelerinin yapmış oldukları işlemlerdir. Buradaki "işlem" kavramı, "icra takip işlemi"nden daha geniş bir kapsama sahiptir.

işlemden kasıt, icra dairesinin usulüne uygun bir talep veya somut bir sorun karşısındaki davranış biçimidir. örneğin, icra müdürünün, alacaklının talebi üzerine borçlunun bir malını haczetmesi, satması vs. gibi. icra müdürünün bir sorun hakkında yalnız görüşünü bildirmiş olması, şikayete konu oluşturan bir işlem değildir. Buradaki işlemin mutlaka olumlu bir davranış (örneğin, bir malın haczedilmesi gibi) olması gerekmez. icra müdürünün hacze gitmemesi veya satışı yapmamasında olduğu gibi, olumsuz bir davranış da şikayet konusu bir işlem olabilir.

Şikayet konusu işlemin icra (veya iflas) **dairesince yapılmış olması** gerekir. Yani, yalnız icra (ve iflas) dairesinin işlemlerine karşı icra mahkemesine şikayette bulunulabilir. icra (ve iflas) dairesinden başka organların işlemlerine karşı icra mahkemesine şikayette bulunulamaz.

Kanunun **açıkça** öngördüğü hallerde, icra (ve iflas) dairelerinden **başka organların işlemlerine karşı** da şikayet yoluna gidilebilir; bu organlar şunlardır: 1) iflas idaresi (m. 227), 2) Alacaklılar toplanması (m. 225), 3) iflas bürosu (m. 221, iV), 4) Konkordato komiseri (m. 290, 111), 5) Konkordato tasfiye memurları (m. 309/ç).

C) Şil<AYET SEBEPLERİ

Şikayet, icra müdürünün icra-iflas hukuku ile ilgili hükümleri uygulamaması veya yanlış uygulaması nedenine dayanır. Başka bir deyişle, şikayet, maddi hukuka değil, **takip hukukuna ilişkin hükümlerin** yanlış uygulanması veya hiç uygulanmaması halinde söz konusu olur. Şikayet ile icra müdürünün takip hukukuna ilişkin görevlerini hiç yapmadığı veya yanlış yaptığı ileri sürülür. Kanun, şikayet sebeplerini dört grup altında toplamaktadır (m. 16):

1- İŞLEMİN KANUNA AYKIRI OLMASI

Kanuna aykırılık, bir kanun hükmünün hiç uygulanmaması veya yanlış uygulanmasıdır. örneğin, icra müdürünün ilan (m. 126) yapmadan hacizli taşınmazı satması veya eşine ait bir icra takibine bakması (m. 1O) gibi. Buradaki kanun deyimine, başta IIK olmak üzere, diğer kanunlar, tüzükler ve yönetmelikler de girer.

Belirtelim ki, kanuna aykırılık genel şikayet sebebidir ve bundan sonra incelenecek olan diğer üç sebep (özellikle 3. ve 4. sebepler), bu genel şik□yet sebebinin özel bazı halleridir.

Şikayet kurumunun ve sebeplerinin daha iyi anlaşılmasını sağladığı için, kanunda (m. 16) yapıldığı gibi, bu özel şikayet sebepleri ayrı ayrı incelenecektir:

iI - İŞLEMİN SOMUT OLAYA UYGUN OLMAMASI

icra müdürünün yaptığı bir işlemin somut olaya (hadiseye) uygun olmaması, kanunun icra müdürüne takdir yetkisi tanıdığı hallerde söz konusu olur. Başka bir ifadeyle kanunun icra müdürüne tanıdığı takdir yetkisinin o somut olayda veya işlemde doğru kullanılmadığı ileri sürülür. Kanun, bu takdir yetkisinden bazen açıkça söz eder (örneğin, m. 82, iV; 83; 87; 114, il). Bazen de icra müdürünün takdir yetkisinin bulunduğu, kanun hükmünün yazılışından veya amacından anlaşılır (örneğin, m. 55; 85).

icra müdürünün yaptığı işlemin olaya uygun olmamasına örnekler: Ücret haczinde, icra müdürünün borçlu ve ailesinin geçinmeleri için gerekli olan miktarı (m. 83, 1) az takdir etmesi (sözgelimi, borçlunun 50.000 TL olan ücretinin 45.000 TL'nı haczetmesi); borçlu çiftçinin geçimi için zorunlu bulunan ve haczi caiz olmayan tarım aletlerinin (m. 82/4) haczedilmesi gibi.

111 - BİR HAKKIN YERİNE GETİRİLMEMESİ

icra müdürünün, görevine giren bir işi yapmayı reddetmesi halinde, bir hakkın yerine getirilmemesi (m. 16, 11) söz konusudur. örneğin, yetkili icra müdürünün kendisine yapılan takip talebini, yetkisiz (m. 50) olduğu gerekçesiyle kabul etmemesi, ihale için bütün şartlar (m. 115; 129) tamam olduğu halde, en çok arttırana ihaleyi yapmaması veya alacaklının alacağına ilişkin bir belge (senet) göstermemesi gerekçesiyle borçluya ödeme emri göndermemesi gibi.

icra müdürü, bir işlemi (yanlış da olsa) yaptığı anda, artık bir hakkın yerine getirilmemesi değil, işlemin kanuna aykırılığı veya olaya uygun olmaması sebebine dayanarak şikayet yoluna gidilebilir.

iV -BİR HAKKIN SEBEPSİZ OLARAK SÜRÜNCEMEDE BIRAKILMASI

icra müdürünün (kendiliğinden veya ilgilinin -şikayet edenin- usulüne uygun bir talebi üzerine) yapmak zorunda bulunduğu bir işlemi, **kanunda öngörülen veya uygun bir süre** içinde, haklı bir neden olmaksızın yapmaması

halinde, bir hakkın sebepsiz olarak sürüncemede bırakılması söz konusudur. Örneğin, icra müdürünün takip talebinden itibaren üç gün içinde bir ödeme emri düzenleyip tebliğ için borçluya göndermemesi (m. 60, I; 61, 1) veya haciz talebinden itibaren en geç üç gün içinde (m. 79, 1) haciz yapmaması (hacze başlamaması) ya da icra dairesinin banka hesabına yatan parayı alacaklının banka hesabına aktarma talimatını üç iş günü içinde vermemesi (m. 9, 11) hallerinde olduğu gibi.

Bir hakkın yerine getirilmemesi ile bir hakkın sebepsiz sürüncemede bırakılması arasındaki temel fark, icra müdürünün kanun tarafından belirlenen veya kendisinin takdirine bırakılan süre içinde işlemi yapmamasından kaynaklanmaktadır. Buna karşılık, bir hakkın yerine getirilmemesinde icra müdürüne işlemi yapması için tanınmış bir süre söz konusu değildir.

D) ŞİKAYETİN TARAFLARI

Yukarıda görüldüğü gibi şikayet, icra (ve iflas) dairelerinin işlemlerine karşı başvurulan kendine özgü bir yol olup, (uygulamada kabul edildiğinin aksine) bir **dava değildir.** Bu nedenle, şikayette davacı ve davalı terimlerinin yeri yoktur. Şikayette de iki taraf vardır: Şikayet eden ve şikayet olunan (veya karşı taraf).

icra müdürünün bir işleminden zarar gördüğü kanısında olan her ilgili, o işlem hakkında şikayet yoluna başvurabilir. Başka bir deyişle, icra müdürünün bir işlemini, yukarıda belirtilen dört sebepten birine dayanarak iptal ettirmek veya düzelttirmekte hukuki bir yararı bulunan herkes şikayette bulunabilir. Bir kimsenin, bir işlemin iptal edilmesinde veya düzeltilmesinde korunmaya değer hukuki yararı olması için o işlemin doğrudan doğruya kendi hukuki durumuna ilişkin olması ve ona zarar vermesi gerekir.

Bir işlem hakkında şikayet yoluna başvurmakta hukuki yararı olanların başında, takip konusu alacağın alacaklısı ve borçlusu ile bu kişilerin halefleri (örneğin mirasçıları) gelir. Bazen üçüncü kişilerin de şikayet hakları vardır; rehinli alacaklılar, rehin sahibi üçüncü kişiler, açık artırmaya katılıp pey sürmüş üçüncü kişiler (m. 134, 11) veya kendisine haciz ihbarnamesi (m. 89) tebliğ edilen üçüncü kişilerin şikayet etmesi halinde olduğu gibi.

Bundan başka, borçlunun ve ailesinin geçimi için haczedilmezliği kabul edilmiş olan mal ve hakların (m. 82/2-7, 12;83) haczedilmesine karşı, borçlunun aile bireylerine (özellikle borçlunun eşine) şikayet hakkı tanınmalıdır. An-

cak Yargıtay, haczedilen mal veya maaş hakkında koca adına kadının haczedilmezlik veya meskeniyet şikayetinde bulunamayacağını, bu konudaki şikayet hakkının yalnızca takibin tarafı olan borçluya tanındığını kabul etmekte; üçüncü kişi eşin şikayetinin "aktif dava ehliyetsizliği" gerekçesiyle reddedilmesi gerektiğini çeşitli kararlarında ifade etmektedir[3]. Anayasa Mahkemesi, haline münasip evi haczedilen ve üzerinde aile konutu şerhi bulunan ev hakkında borçlunun eşinin "haczedilmezlik" şikayetinin reddi sonucu yapılan bireysel başvuru üzerine verdiği kararda ise, "ehliyet" kavramının bu derece dar yorumlanmasının Anayasanın 20 ve 41. maddelerine aykırı olduğuna; şikayetin takibe taraf olanlarla sınırlandırılmasının hak ihlali oluşturduğuna karar vermiştir4.

Şu halde, şikayet hakkı, şikayet konusu işlemin iptal ettirilmesinde hukuken korunmaya değer bir yararı olan **alacaklı, borçlu ve üçüncü kişilere** aittir.

Şikayet konusu işlemi yapmış olan icra (veya iflas) dairesinin, kendi işlemi aleyhine şikayet yoluna başvurma hakkı yoktur. icra dairesinin yapmış olduğu işlemin sonradan yanlış olduğunu fark etmesi halinde, şikayet süresi içinde yapmış olduğu işlemi değiştirip iptal edebilmesi veya geri alması düşünülebilirse de icra müdürü, tipik bir idari işlem yapmadığından, işlemi geri alması, menfaatler dengesi bakımından bir taraf lehine olan durumun bozulması anlamına gelebilir. Öte yandan, değiştirilen veya yeniden yapılan işlemin ilgililere bildirilmesi de gerekir. Buna karşı ise tarafların şikayet hakkı doğacağı açıktır. Kanımızca, icra müdürü, şikayet süresi içinde de olsa, yaptığı işlemi, kendiliğinden değiştirememeli, işlemin doğru olup olmadığına, şikayet üzerine icra mahkemesi karar vermelidir. Yargıtay son yıllarda bazı kararlarında açıkça kanuna aykırı işlemlerde icra müdürünün işlemini değiştirebileceğini ifade etmektedir.

Şikayet edenin fiil ehliyetine sahip olması gerekir; aksi halde, onun adına yasal temsilcisi şikayette bulunabilir. Şikayet eden, vekil (avukat) aracılığıyla da şikayet hakkını kullanabilir. Şikayet edenin, şikayet konusu yaptığı işlemin ilişkin bulunduğu hak üzerinde tasarruf yetkisine sahip olması gerekir.

Şikayet ile icra dairesinin bir işleminin kanuna aykırı olduğu veya icra müdürünün takdir yetkisini somut olayda doğru kullanmadığı ileri sürülür. Şu

---

[3] Kararlar için bkz. Talih Uyar/Alper Uyar/Cüneyt Uyar, icra ve iflas Hukuku Rehberi, C. 1, Ankara 2015, s. 23-24, 641-644.

Anayasa Mahkemesinin 12.12.2019 gün ve 2016/10454 sayılı bireysel başvuru kararı için bkz. 2016/10454, RG 08.04.2020, sa. 31093.

halde, şikayet, icra dairesinin bir işlemine karşıdır. Bu nedenle, şikayet olunan, şikayet konusu işlemi yapmış olan icra (veya iflas) dairesidir. Ancak, uygulamada, icra dairesinin şikayette taraf olmadığı görüşü esas alınmaktadır. Yani, şikayette icra dairesi şikayet olunan (karşı taraf) kısmında gösterilmemektedir.

Şikayet konusu işlem lehine olan kimse, zorunlu olarak aleyhine şikayet olunan durumundadır[5]. Örneğin, haczedilen bir evinin haczedilemez olduğunu (m. 82/12) iddia eden borçlu, şikayetinde, takibin diğer tarafı olan alacaklıyı göstermekle birlikte, aslında talebini, haczi yapan icra dairesi işlemine karşı gerçekleştirmektedir[6].

E) ŞİKAYET SÜRESİ

Şikayet süresi, şikayet edenin, şikayet konusu işlemi öğrendiği[7] günden (m. 19, 1) itibaren **yedi** gündür8.

Şikayet konusu işlem, ilgiliye tebliğ edilmişse, şikayet süresi tebliğ tarihinden itibaren işlemeye başlar (örneğin, m. 142, 1, 111). Şikayet konusu işlem tebliğ edilmemişse, şikayet eden o işlemi hangi tarihte öğrendiğini ispat etmek zorunda olmayıp, onun öğrenme tarihi olarak bildirdiği tarih esas alınır. Ancak karşı taraf, şikayet edenin o işlemi daha önce öğrendiğini ispat edebilir. örneğin, karşı taraf, şikayet edenin icra tutanağında, şikayet konusu işlemden sonra yeni bazı işlemler yaparak şikayet konusu işlemi daha önce öğrendiğini ispat edebilir. Buna karşılık, şikayete konu işlem tebliğ edilmiş, ancak tebligat usulsüz ise, muhatabın öğrendiğini bildirdiği tarih, tebliğ tarihi olup, karşı taraf bunun aksini iddia ve ispat edemez[9].

Kanun bazen, şikayet süresinin başlama tarihini (ilgililerin işlemi öğrendiklerini varsaydığı tarihi) kendisi tespit etmiştir; örneğin, ihale tarihi (m. 134, 11) ve iflasta sıra cetvelinin ilanı tarihi (m. 235, 1, iV) gibi.

Şikayet süresi hak düşürücü nitelikte olup, icra mahkemesi, şikayetin süresinde yapılıp yapılmadığını kendiliğinden araştırmak zorundadır. Ancak

---

5 Yargıtay örneğin, haczin kaldırılmasında taraf olarak gösterilen takip alacaklısını "yasal hasım" olarak nitelemektedir (Uyar/Uyar/Uyar, s. 36).

6 Bkz. m. 18, 111. Ancak, şikayet bir dava olmadığından, şikayet konusu işlem lehine olanların **şikayette taraf** (hasım) **gösterilmemiş veya yanlış gösterilmiş olması,** şikayetin usul bakımından reddini gerektirmez. Yargıtay bu durumda ilgililerin "tarar olarak şikayete dahil edilmeleri gerektiğini belirtmektedir.

7 Yargıtay son zamanlarda UYAP'tan öğrenme durumunda da şikayet süresinin işlemeye başlayacağına karar vermektedir.

8 Kambiyo senetlerine özgü haciz (m. 168/3; 170/a) ve iflas (m. 171/3; 172) yolunda, bazı işlemlere karşı şikayet süresi beş gündür.

9 Bkz. aşa.§ 7, C, VI.

icra mahkemesi, şikayet edenin şikayet konusu işlemi daha önce öğrenip öğrenmediğini kendiliğinden araştıramaz; bunu karşı tarafın itirazı üzerine araştırabilir. Bununla birlikte, şikayet konusu icra dosyasından, şikayet edenin o işlemi daha önce öğrendiği anlaşılmakta ve buna göre şikayet süresi geçmiş durumda ise, icra mahkemesi bunu kendiliğinden gözetmelidir.

Şikayet süresi geçtikten sonra yapılan şikayet dinlenmez (usulden reddedilir) ve icra dairesinin yapmış olduğu işlem kesinleşir.

Şikayetin, kural olarak yedi günlük süreye tabi olmasının iki önemli istisnası vardır. Bu haller, **"süresiz şikayet"** olarak da anılır.

1) **Bir hakkın yerine getirilmemesinden** veya **sebepsiz sürüncemede bırakılmasından** dolayı her zaman şikayet yoluna başvurulabilir (m. 16, 11): Bu hükmün amacı, ilgilileri icra müdürünün bir hakkı yerine getirmekten kaçınmasına karşı korumaktır. Bundan başka, icra dairesinin hareketsiz kalması, daima yeni bir vakıa sayılabilir ve bu yeni vakıadan dolayı da her zaman şikayet yoluna gidilebilir.

2) **Kamu düzenine aykırı** olan işlemlere karşı da süresiz şikayet yoluna gidilir: Bu husus kanunda yazılı değil ise de doktrin ve Yargıtay, kamu düzenine ilişkin hususlarda, şikayetin süreye tabi olmadığını kabul etmiş ve bu ilke uygulamada yerleşmiştir.

Tarafların, üçüncü kişilerin ve kamunun yararını korumak için konulmuş **emredici hükümleri ihlal ederek yapılan işlemler** kamu düzenine aykırıdır[10]. Kamu düzenine aykırı olan bu gibi işlemlere karşı icra takibi bitinceye kadar her zaman şikayet yoluna gidilebilir. Burada yapılan usulsüzlüğün, şikayet süresinin geçmesiyle düzelmeyeceği; bu aykırılığın, kanunun ağır bir ihlali olduğu kabul edilmektedir. Nitekim bu işlemlerdeki hatanın (ihlal edilen menfaatlerin) icra-iflas hukukunun temel ilkeleri veya tarafları ya da üçüncü kişileri korumak amacıyla her zaman ileri sürülebilmesi mümkündür.

Kamu düzenine aykırı ve bu nedenle süresiz şikayete tabi bulunan işlemlere bazı örnekler:

Borçlu süresinde ödeme emrine itiraz ettiği (m. 62) ve bununla icra takibi durduğu (m. 66) halde, icra müdürünün takibe devam ederek borçlunun mallarını haczetmesi; borçlu için çok gerekli eşyanın (giyecek, yiyecek, yakacak ve

---

[10] Bunlar "hükümsüzlük" yaptırımına baQlanması gereken işlemler olmakla birlikte Türk hukukundaki uygulama, bu işlemlerin süresiz şikayete konu olmasıdır [bkz. Sema Taşpınar Ayvaz, icra ve iflas Hukukunda Hükümsüz işlemler ve Hükümsüzlük (Prof. Dr. Ramazan Arslan'a Armaöan, Ankara 2015, C. 2, s. 1539-1552)).

yatacak eşyası gibi, m. 82) haczedilmiş olması; icra müdürünün, icra mahkemesi yerine geçerek,üçüncü kişinin istihkak iddiasını (davasını, m. 97-99) bizzat karara bağlaması; borçluya ödeme emri tebliğ edilmeden mallarının haczedilmesi; takip dayanağı sulh hukuk mahkemesi kararı, sadece aylık kira parasının tespitini içerdiği, edaya ilişkin bir hükmü ihtiva etmediği halde, borçluya icra emri tebliği; icra takibinde borçlunun vekili olan avukatın, borçlunun hacizli taşınmazının satışına alıcı olarak katılmış ve ihalenin avukata yapılmış olması halinde borçlunun (müvekkilin) ihalenin feshini istemesi; ilam, kamulaştırma bedelinin artırılması davasının reddine ilişkin olduğu ve itiraz dışı kamulaştırma bedelinin tahsili hakkında bir hüküm içermediği halde, bu ilama dayanarak ilam konusu olmayan bir alacağın tahsili için icra emri gönderilmesi; taşınmaz üzerindeki ayni haklara ilişkin hükümlerin kesinleşmeden yerine getirilmesi; bir ilamda, davalılar yargılama giderlerini ödemeye müteselsilen mahkum edilmedikleri halde, icra dairesinin yargılama giderlerini davalılardan müteselsilen tahsil etmesi; IIK'nun 89. maddesinde düzenlenen haciz ihbarnamesi hamiline ait olmayan ve cirosu mümkün bulunmayan alacak ve sair talep haklarına ilişkin olduğu halde, bir çek için 89. maddeye dayanılarak haciz ihbarnamesi gönderilmesi; icra müdürünün artırmaya katılarak ihaleyi kendi adına yaptırması; yabancı para alacağının Türk parasına çevrilmeden takibe konulması; öncelikle rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapılması kuralının ihlal edilmesi (m. 45); takip ehliyeti olmayan kişiye karşı takip yapılması gibi.

Yukarıdaki örneklerde, işlemler kamu düzenine aykırı olduğundan, bunlara ilişkin şikayet, yedi günlük süreye tabi olmayıp süresizdir.

Kamu düzenine aykırılık nedeniyle **süresiz şikayet halleri istisna olup, aslolan şikayetin süreye bağlı olmasıdır.** Çünkü, icra işlemleri birbirine eklenerek yapılmaktadır. Bir işlemin takibin herhangi bir aşamasında iptali, ondan önceki diğer işlemleri de geçersiz veya gereksiz kılabileceği için, ilgililerin, işlemden haberdar oldukları tarihten itibaren yedi gün içinde işleme karşı şikayet yoluna başvurmaları gerekir.

Süresiz şikayet halinde şikayet konusu işlem, takip süresince kesinleşmemekte ve her aşamada (istisnaen takip sona erdikten sonra dahi, örneğin m. 134, X) iptal edilme riskini taşımaktadır.

F) ŞİKAYET USULÜ

Şikayet, **icra mahkemesi** tarafından incelenip karara bağlanır. icra mahkemesi, ancak ilgililerin şikayeti üzerine icra müdürünün yaptığı işlemin doğru olup olmadığını inceleyebilir; icra müdürünün dosyayı kendiliğinden icra mahkemesine gönderme yetkisi yoktur.

Yetkili icra mahkemesi, şikayet konusu işlemi yapan icra (veya iflas) dairesinin bağlı bulunduğu icra mahkemesidir (m. 4).

Kanımızca, burada icra mahkemesinin yetkisi kesin bir yetkidir; bu nedenle, icra mahkemesinin yetkisizliğini kendiliğinden gözeterek yetkisizlik kararı vermesi gerekir.

Haciz, haczolunacak mallar takibi yürüten icra dairesinin yetki alanı dışında olduğu için, malın bulunduğu yer icra dairesince yapılırsa, bu hacizle ilgili şikayetler istinabe olunan icra dairesinin bağlı olduğu icra mahkemesinde çözümlenir (m. 79, il).

Bu hükme rağmen şikayetin yapılacağı mahkemenin tespiti bakımından uygulamada bazı tereddütler oluşmaktadır. Yargıtay, haczedilecek malın takibin yapıldığı icra dairesinin dışında olması halinde, istinabe yoluna başvuran icra dairesinin haczedilecek malı belirleyip, münhasıran o malın haczini istemişse **nokta haczi;** bu şekilde bir belirleme yapmayıp, yalnızca istinabe olunan icra dairesinin haciz yapmasını istemişse **talimat haczi** bulunduğunu belirtmektedir. Buna göre, Yargıtay, **"nokta haczinde",** hacizle ilgili şikayetlerin **takibin yapıldığı icra dairesinin bağlı olduğu icra mahkemesine;** buna karşılık **"talimat haczinde", istinabe olunan icra dairesinin bağlı olduğu icra mahkemesinde** yapılacağı görüşündedir. Kanımızca, m. 79, il hükmü karşısında Yargıtayın bu ayrımının yasal dayanağı olduğunu söylemek kolay değildir.

istinabe yolu ile yapılan satışlarda, artırma ve ihaleye ilişkin uyuşmazlıklar istinabe olunan icra dairesinin bağlı bulunduğu icra mahkemesinde incelenip karara bağlanır (m. 360).

Şikayet, **icra mahkemesine** yapılır[11]. Şikayetin icra mahkemesi yerine icra dairesine yapılması hukllki sonuç doğurmaz. Yani, m. 16, 1 vem. 18, ll'deki açık hükümler gereğince, şikayetin icra mahkemesine yapılması gerekir; **icra dairesine yapılan şikayet geçerli değildir;** o nedenle, icra dairesine yapılan şikayet ile şikayet eden, şikayet süresine uymuş sayılamaz. icra dairesi de şikayeti icra mahkemesine iletemez. Bu bakımdan şikayet edenin, şikayetini, süresi içinde doğrudan doğruya icra mahkemesine yapması gerekir.

Şikayet, yetkili icra mahkemesine gönderilmek üzere, **başka bir yer** (örneğin, şikayet edenin bulunduğu yer) **icra mahkemesi aracılığı ile** de yapılabilir.

---

[11] Kambiyo senetlerine özgü iflas yolunda şikayet, icra mahkemesine değil, **icra dairesine** yapılır; şikayeti asliye ticaret mahkemesi inceler(m. 171/3;172; 174).

Bu halde, şikayet edenin, yedi günlük süresi içinde, aracılığını istediği icra mahkemesine şikayetini yapmış olması ve yetkili icra mahkemesine gönderilmesi için gerekli gideri ödemiş olması yeterlidir; yani şikayet o tarihte yapılmış sayılır.

Şikayet, dilekçe ile, UYAP aracılığıyla elektronik ortamda veya şikayet beyanının icra mahkemesinde tutanağa geçirilmesi biçiminde sözlü olarak da yapılabilir[12].

Şikayet yoluna başvurandan başvurma harcı ile karar ve ilam harcı alınır (Harçlar K. 1 sayılı Tarife, A, 1, 111).

Şikayet üzerine, icra mahkemesi, işin dosyasını icra (ve iflas) dairesinden ister; şikayeti inceleyip karara bağladıktan sonra, dosyayı icra dairesine geri gönderir (Niz. m. 25, 1).

icra mahkemesine sunulan hususlar ivedi işlerden sayılır ve bu işleri icra mahkemesi, **basit yargılama** usulüne (IIK m. 18, I; HMK m. 316-322) göre inceler. Basit yargılama usulünde mahkemeye başvurmak (dava açmak) ve cevap vermek yazılı olduğu halde, şikayette talep (ve cevaplar) dilekçe ile olabileceği gibi, sözlü (şikayet beyanının veya karşı tarafın cevabının tutanağa geçirilmesi suretiyle) de olabilir (m. 18, il}.

Adli tatilde görülecek dava ve işler başlıklı HMK m. 103, 1/h hükmü gereğince, **icra mahkemelerinde görülen işler ivedi iş** (m. 18, 1) sayıldığından **adli tatilde de görülür.**

Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde (karş. m. 70; 134, 11) icra mahkemesi, şikayet konusu işlemi yapan icra dairesinden açıklama istemeye ve duruşma yapılmasına gerek olup olmadığını takdir eder (m. 18, 111). Şikayete konu işlemi yapan icra dairesinin açıklama yapması, icra mahkemesinin işlemin gerekçesini öğrenmesini sağlayacak; bu sayede icra mahkemesi daha isabetli karar verebilecek, icra dairesi de işlemlerinde daha dikkatli olacaktır.

Kanunda bazı hallerde duruşma yapılması açıkça öngörülmüşse de (m. 70; 134, 11) bunun dışında, **şikayet konusu hakkında duruşma yapılıp yapılmayacağı** icra mahkemesinin takdirine bırakılmıştır. Bu takdir yetkisi, şikayet sebebinin özelliği ve gerekleri doğrultusunda şikayetin hızlı bir şekilde sonuçlanmasını sağlamaya yöneliktir. O nedenle eğer icra mahkemesi önündeki şikayette, usulüne uygun düzenlenmiş tutanakların içeriği ile şikayet ko-

---

12 Kambiyo senetlerine özgü mas yolunda **tll<Ayet, mutlaka dilekçe** ile yapılır (m. 171/3; 172). Bir şikayet dilekçesi ömeOi için bkz. aşa. § 73, Ek No. 36.

nusu olan olay (işlem) karara bağlanabilecek ise, o takdirde duruşma yapılmasına gerek olmaz. Buna karşılık, şikayet konusu işlem bakımından karşı tarafın savunması kararı etkileyebilecek ise bu durumda duruşma yapılmalıdır. Esasında şikayet konusu işlem, icra müdürünün işlemi olmakla birlikte, bu işlemin, takibin diğer tarafı bakımından bir hak doğurması veya onun hukuki durumunu etkilemesi söz konusu olabilir. Bu bakımdan ilgililere **hukuki dinlenilme hakkını** (HMK m. 27) tanıyacak duruşma olanağı verilmeli veya karşı taraf şikayet dilekçesinin tebliği suretiyle şikayet konusu hakkında bilgilendirilmelidir[13]. Öte yandan basit yargılama usulünde duruşma yapılmadan karar verilebilmesi de somut olay bakımından bunun mümkün olmasına bağlıdır **(HMK** m. 320, 1).

Anayasa Mahkemesi, usulsüz tebligat hakkında yapılan şikayet üzerine duruşma yapmadan dosya üzerinden karar verilmesini hak ihlali olarak değerlendirmiş; yine, icra emrinin iptali talebiyle yapılan şikayet üzerine, şikayet dilekçesi karşı tarafa tebliğ edilmeden dosya üzerinden karar verilmesinin silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkesini[14] ve dolayısıyla adil yargılanma hakkını ihlal ettiğine karar vermiştir[15].

icra mahkemesi, duruşma yapılmasına gerek görürse, tarafları en kısa zamanda duruşmaya çağırır ve gelmeseler bile gereken kararı verir; yani şikayeti inceleyip karara bağlar. Şikayetin incelenmesinde HMK m. 150 hükmü uygulanmaz; iki taraf gelmemiş olsa bile, icra mahkemesi **şikayet dosyasının işlemden kaldırılmasına karar veremez.**

Duruşma yapılmayan işlerde **icra mahkemesi,** işin kendisine geldiği tarihten itibaren **en geç 10 gün içinde kararını verir** (m. 18, 111).

icra mahkemesi, şikayeti incelerken tanık dinleyebilir, bilirkişiye başvurabilir ve hatta gerekliyse keşif yapabilir; örneğin, taşınmaz teslimi hakkındaki ilamın icrasında (m. 26 vd.), icra müdürünün taşınmazın sınırlarını yanlış uyguladığına ilişkin bir şikayette icra mahkemesinin keşif yapması gerekir.

---

[13] Bkz. Sema Taşpınar Ayvaz., Şikayette Hukuki Dinlenilme Hakkı ve Bireysel Başvuru, Anayasa-Medeni Usul ve icra-iflas Hukuku ilişkisi, MIHBIR XVIII. Antalya Toplantısı (9-12 Ekim 2022), Ankara 2023, s.171-180.

[14] Anayasa Mahkemesinin 10.03.2016 gün ve 2013/4075 sayılı bireysel başvuru kararı içinbkz. Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası.

[15] Anayasa Mahkemesinin 21.01.2016 gün ve 2013/3078 sayılı bireysel başvuru kararı ile Anayasa Mahkemesinin 22.09.2016 gün ve 2014/1382 sayılı bireysel başvuru kararı için bkz. Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası.

icra mahkemesi, **şikayet edenin bildirmiş olduğu şikayet sebepleriyle bağlı değildir;** şikayet konusu yapılan işlemin tümünü inceleyerek kanuna uygun bütün kararları vermek yetkisine sahiptir.

Şikayet kendiliğinden icrayı durdurmaz (m. 22). Şikayeti alan icra mahkemesi, şikayetin sonuçlanmasına kadar icranın durmasını gerekli görürse, talep üzerine veya kendiliğinden icranın geri bırakılmasına karar verebilir (örneğin, satışın yapılmasını durdurabilir). icra mahkemesince böyle bir geri bırakma kararı verilmiş olmadıkça, şikayet başvurusu icranın geri bırakılması sonucunu doğurmaz.

Şikayetin **icra mahkemesi** tarafından inceleneceği kuralının bazı **istisnaları vardır:**

Kambiyo senetlerine özgü iflas yolunda şikayet, icra mahkemesi tarafından değil, **asliye ticaret mahkemesi** tarafından incelenir (m. 174).

Konkordato komiserinin mühlet içinde konkordatoya ilişkin işlemleriyle ilgili şikayetler, komiseri görevlendiren **asliye ticaret mahkemesi** tarafından kesin olarak karara bağlanır (m. 290, iV).

Ortaklığın (paydaşlığın) satış suretiyle giderilmesine ilişkin işlemlere karşı yöneltilecek şikayetler, ortaklığın (paydaşlığın) giderilmesine karar vermiş olan **sulh hukuk mahkemesi** tarafından incelenir (HMK m. 4, 1/b).

ihtiyati tedbir kararının icrası, icra dairesine bırakılmış (HMK m. 393) olsa bile, ihtiyati tedbir kararının uygulanmasına ilişkin şikayetler, ihtiyati tedbir kararını vermiş olan **mahkeme** tarafından incelenir.

Terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesinde, tasfiye memurunun işlemlerine karşı yapılacak şikayetleri, **sulh hukuk mahkemesi** inceler.

G) ŞİKAYETİN SONUÇLARI

icra mahkemesinin şikayet hakkında vereceği karar[16] şikayetin reddi veya kabulü olmak üzere iki şekilde olur.

---

[16] icra mahkemesinin şikayeti sonuçlandıran kararının kapsamının, HMK m. 297 hükümlerine uygun olması gerekir; ayrıca HMK m. 298-301 hükümleri icra mahkemesi kararları hakkında da uygulanır (Y m. 82). Yani, **icra mahkemesi kararlan da hukuk mahkemesi kararlan gibi yazılır.**

Şikayet, süresi içinde yapılmamışsa veya şikayet sebepleri yerinde görülmezse icra mahkemesi, şikayeti birinci halde **usulden** (mesmu olmadığından), ikinci halde ise **esastan** reddeder[17].

icra mahkemesi, m. 22'ye göre icranın durdurulmasına karar vermemişse, şikayetin icra mahkemesinde incelendiği sırada yapılmış olan icra işlemleri (örneğin, haciz, satış gibi), şikayetin reddi kararı ile kesinleşir. icra mahkemesi icranın durdurulmasına karar vermişse, şikayetin reddi üzerine icraya devam olunur.

icra mahkemesi, şikayet sebeplerini yerinde bularak şikayeti kabul ederse[18], şikayet sebeplerine göre üç şekilde karar verebilir (m. 17):

1) Şikayet konusu **işlemin bozulması** (iptal edilmesi): Bu iptal kararı ile, şikayet konusu işlem baştan, yani yapıldığı andan itibaren iptal edilir ve iptal edilen bu işleme dayanılarak yapılmış olan diğer işlemler de iptal edilmiş (bozulmuş) sayılır. Örneğin, icra mahkemesi, icra müdürünün haczettiği bir malın haczedilmeyeceğine (m. 82) karar verirse, haciz işlemi iptal edilir; buna dayanarak yapılmış olan satış hazırlığı işlemleri de iptal edilmiş olur.

2) Şikayet konusu **işlemin düzeltilmesi:** örneğin, icra müdürünün, borçlunun 50.000 TL olan ücretinin, 15.000 TL'nı haczetmesi üzerine, alacaklı, borçlu ve ailesinin geçimi için 20.000 TL'nın yeterli olduğunu (m. 83), bu nedenle, ücretin 5.000 TL'nın daha haczinin gerektiğini ileri sürerek haciz işlemini şikayet konusu yapabilir. Bu durumda icra mahkemesi, borçlunun ücretinin 5.000 TL'nın daha haczedilmesi gerektiği kanısına varırsa, bunun için, ücret haczi işlemini bozmaz (iptal etmez), aksine düzeltir; yani, icra mahkemesi, borçlunun ücretinin 5.000 TL'nın daha haczedilmesine kendisi karar verir. Diğer kanun yollarından farklı olarak, burada icra mahkemesi, bozduğu işlemi, bozma gereğince işlem yapılmak üzere icra dairesine yollamamakta; aksine, icra mahkemesi, icra dairesi yerine geçerek, kararı bizzat kendisi vermektedir.

icra mahkemesinin şikayet konusu işlemin düzeltilmesi hakkındaki kararı, verildiği andan itibaren sonuç doğurur; yani iptal kararındaki gibi **düzeltme kararı geriye yürümez.** Buna göre, yukarıdaki örnekte, borçlunun ücretinin

---

17 icra mahkemesinin **şikayetin reddi** hakkındaki kararından, maktu **karar ve ilam harcı alınır** [bkz. Harçlar K. (1) sayılı Tarife, A, 111, 2/a]. Bundan başka, karşı taraf şikayette bir avukat tarafından temsil edilmişse, icra mahkemesi şikayetin reddi kararında şikayet edeni vekalet ücreti ödemeye de mahkOm eder.

18 **Şikayetin kabulü** hakkındaki icra mahkemesi kararlarından **karar ve llAm harcı alınmaz** (Harçlar K. m. 13/d). Şikayet eden, şikayetini bir avukat aracılı□ıyla yapmışsa, icra mahkemesi, karşı tarafı (şikayet edene) **vekilet ücreti** ödemeye de mahkOm eder.

5.000 TL tutarındaki bölümünün daha haczi hakkındaki icra mahkemesi kararı, verildiği tarihten sonraki dönem için geçerlidir; yoksa, borçlunun daha önceki ücretlerinden de 5.000 TL yerine 15.000 TL kesilmesi gerekmez.

3) icra müdürünün sebepsiz olarak yapmadığı veya geciktirdiği **işlemlerin yapılmasının emredilmesi:** icra mahkemesi, icra müdürünün bir işlemi sebepsiz olarak yapmadığı veya sürüncemede bıraktığı (m. 16, 11) kanısına varırsa, icra müdürüne o işlemi yapmasını emreder (m. 17, il). Örneğin, icra mahkemesi, icra müdürüne, alacaklının takip talebini almasını, ödeme emri göndermesini veya haciz yapmasını emreder.

İcra müdürü, icra mahkemesinin kararına karşı direnemez; icra mahkemesi kararı gereğince işlem yapmak zorundadır (Niz. m. 25, il).

Şikayetin kabulü kararı, yalnız şikayet eden (ve aleyhine şikayet olunan) hakkında değil, diğer bütün ilgililer hakkında da hüküm ifade eder.

IIK m. 363'te yazılı olan hallerde, icra mahkemesinin şikayetin reddi veya kabulü hakkındaki kararlarına karşı **istinaf yoluna başvurulabilir.** İstinaf (bölge adliye) mahkemesinin yasal parasal sınırı geçen şikayete ilişkin nihai kararlarına karşı **temyiz yolu da açıktır** (m. 364).

icra mahkemesi, şikayet hakkında verdiği karardan kendiliğinden dönemez. Bu karar hakkında kanun yoluna başvurulabilir ve sonucuna göre hareket edilir.

Şikayet üzerine icra mahkemesi tarafından verilen ve kanun yollarından geçerek kesinleşen karar, o takip bakımından kesin hüküm oluşturur.

§ 6. İCRA HARÇ VE GİDERLERİ

icra takibinin yapılıp sonuçlandırılabilmesi için harcanan paraların tamamına icra (veya takip) harç ve giderleri denir. Bu paralar iki bölüme ayrılır: 1) icra harçları, 2) icra giderleri.

A) iCRA HARÇLARI

Devlet kamu hizmetini genellikle parasız yerine getirir. Ancak, icra hukukunda kişilere özel hukuk alanındaki alacaklarına (haklarına) kavuşmaları için yardım edilmekte olduğundan, yapılan giderlerin bir bölümünün icra organlarının hizmetinden yararlanandan alınması uygun görülmüştür; bu paraya icra harcı[1] denir.

Devlet, icra örgütünü işler bir şekilde hak arayanların hizmetinde tutabilmek için bazı giderler yapar (personel ücretleri, bina kirası, kırtasiye ücreti vs.). Bu giderlerin bir bölümü, Devletin faaliyetinden yararlananlardan "harç" olarak alınır. Alınan harç, Devletin bu hususlaki giderlerinin tam karşılığı olmayıp, hak arayanlar için bir tür katkı payı veya katılım ücretidir.

Haklarını cebri icra yolu ile arayanların, Devletin giderlerine hangi ölçüde katılmaları gerektiği, kanun koyucu için çözümlenmesi gereken en güç sorunlardan biridir. Sosyal hukuk devleti açısından, harçlar öyle bir ölçüde olmalıdır ki bunları ödemek hak arayanlar için büyük yük teşkil etmemeli; bu miktar, hak arayanları icra takibi yapmaktan vazgeçirecek bir yükseklikte olmamalıdır.

IIK m. 15, l'e göre, "icra ve iflas harçlarını kanun tayin eder". Bu kanun **Harçlar Kanunudur.** Harçlar Kanununa bağlı (1) sayılı tarifenin (B) bölümünde, icra ve iflas işlerinden alınacak harçlar ayrıntıları ile gösterilmiştir[2].

Burada, icra harçlarından en önemli olanlarına kısaca değinilecektir:

ilamlı ve ilamsız icra takip talebinde (m. 24 vd.; 58) bulunan alacaklıdan icraya **başvurma harcı** alınır [Harçlar K. (1) sayılı Tarife, B, 1/1].

Harçlar Kanununda değişiklik yapan 30.12.2004 tarihli ve 5281 s. K.'ndan önce harç pulu yapıştırmak şeklinde alınan harçlar (harç pulu kalktığından) artık makbuz karşılığı ödenmektedir (Harçlar K. m. 25).

[2] 2025 yılında geçerli olan icra-iflas harçları için bkz. Harçlar Kanunu Genel Tebllğl (Seri No. 96) **eki:** RG 30.12.2024, sa. 32768 (2. mükerrer).

İlâmsız icrada, takip talebinde (m. 58) bulunan alacaklıdan ayrıca, alacak miktarının binde beşi oranında bir **peşin harç** alınır (Harçlar K. m. 29).

Abonelik sözleşmesinden kaynaklanan para alacaklarının takibinde %2 oranında **Merkezi Takip Harcı** alınır (Harçlar K. m. 29/A).

Bir icra işlemi için gerekli **harçların tamamı peşin olarak ödenmedikçe,** harca konu işlem yapılmaz (Harçlar K. m. 127; 32).

Devlet, icra takibinin sonunda icra organları eliyle takibi başarıyla sonuçlandırmış olması nedeni ile bir harç daha alır:

Konusu para veya para ile değerlendirilmesi mümkün bir şey (örneğin, taşınır veya taşınmaz bir mal teslimi) olan icra takiplerinde buna tahsil harcı denir; **tahsil harcı** icra takibi konusunun değeri üzerinden nispi olarak alınır. Tahsil harcı oranı, icra takibinin devam süresi ile doğru orantılı olarak artmaktadır.

Ödeme veya icra emrinin tebliği üzerine hacizden önce ödenen paralardan (%4,55); hacizden sonra ve satıştan önce ödenen paralardan (%9,1O); hacizli malın satılması veya rehinli malın paraya çevrilmesi suretiyle tahsil olunan paralardan belli bir oranda (%11,38) tahsil harcı alınır.

Tahsil harcı, konusu para olan icra takiplerinde alacağın (alacaklıya) ödenmesi sırasında, konusu paradan başka bir şey olan icra takiplerinde (örneğin, taşınır teslimi, m. 24) icranın yerine getirilmesinden (örneğin taşınırın alacaklıya tesliminden) itibaren 15 gün içinde ödenir (Harçlar K. m. 28/b).

Her ne sebep ve suretle olursa olsun, icra takibinden vazgeçildiğinin tutanağa yazılması için **vazgeçilen miktara ait tahsil harcının yarısı** alınır. Ancak, haczedilen mal satılıp paraya çevrildikten sonra icra takibinden vazgeçilirse, o zaman tahsil harcı tam olarak alınır (Harçlar K. m. 23).

Konusu para ile değerlendirilmesi mümkün olmayan (değeri belli olmayan) ilamlı icra takiplerinde (örneğin gürültü yapmama, m. 30), icra takibinin sonunda alınan harca **icranın yerine getirilmesi harcı** denir; bu harç maktudur [Harçlar K. (1) sayılı Tarife, B, 1, 2].

Bundan başka, icra takibinin sonunda, **alacaklıdan** %2 oranında bir **"cezaevleri harcı"**[3] alınır.

---

[3] Anayasa Mahkemesi, Ceza Evleriyle Mahkeme Binaları inşası Karşılığı Olarak Alınacak Harçlar ve Mahk0mlara Ödettirilecek Yiyecek Bedelleri Hakkında Kanun m. 1 h0km0n0n Anayasaya aykırılığı iddiasını kabul etmemiştir. Anayasa Mahkemesinin 16.02.2012 gün ve 28/22 sayılı kararı için bkz. RG 21.07.2012, sa. 28360.

Harçlar, takip için başvurulan icra dairesince alınır (Harçlar K. m. 26; 132). Takip talebi, başka icra dairesinin aracılığı ile yetkili icra dairesine gönderilmek istenirse, gerekli başvurma harcı ve peşin harç, aracılığı istenen icra dairesi tarafından alınır ve takip talebi ile birlikte yetkili icra dairesine gönderilir.

Buraya kadarki açıklamalar daha çok icra dairelerinin faaliyetlerinden dolayı alınacak harçlar hakkındadır.

Bundan başka **icra mahkemesinde de bazı harçlar alınır.** icra mahkemesine yapılan başvurulardan (özellikle şikayet ve itirazın kaldırılması için) başvurma harcı alınır. icra mahkemesinde oturum harcı (karş. Harçlar K. m. 12) alınmaz. icra mahkemesi kararları kural olarak maktu karar ve ilam harcına tabidir; □ncak icra mahkemesinin cezaya ilişkin kararları (m. 331 vd.) harçtan muaftır (Harçlar K. m. 13/f).

icra mahkemesinde görülen davalarda (örneğin, istihkak davalarında, m. 97-99; 228) belli oranda nispi karar ve ilam harcı alınır. itirazın kaldırılması (m. 68 ve 68/a) ve şikayet (m. 16) birer dava olmadıklarından ve nispi harç da ancak davalarda esas hakkında karar (hüküm) verilmesi halinde söz konusu olduğundan, itirazın kaldırılması ve şikayet ile ilgili kararların maktu harca tabi olması gerekir.

Gerekli harçları tamamen almadan işlem yapan müdürler, (icra dairesi görevlileri), harcın ödenmesinden yükümlüler ile birlikte müteselsilen sorumludurlar (Harçlar K. m. 128).

B) İCRA GİDERLERİ

icra (takip) giderleri, icra organlarının icra takibini tam ve doğru bir şekilde yürütebilmeleri için harcanan paralardır. Bu paralar, icra takibine ilişkin bir iş veya hizmetin gerektirdiği bir ücret olup, bu iş veya hizmeti yapan kişilere verilir. Örneğin, hacizli malın muhafazası için ödenen para (m. 88, I; 95), satış giderleri (m. 106), posta (tebligat) giderleri (örneğin, m. 62, 11), bilirkişi ücreti, icra hakimi ve icra görevlileri için yol giderleri ve tazminatı (3717 s. K. m. 2) gibi vekalet ücreti de takip giderlerine dahildir (m. 138, 111).

Bir icra işleminin yapılabilmesi için, buna ilişkin giderin (peşin harçlarda olduğu gibi) alacaklı tarafından peşin verilmesi gerekir. Alacaklı, talep ettiği **işlemin giderini peşin vermezse,** talebi hükümsüz kalır. Alacaklı, tahsil edilen ilk paradan yaptığı giderleri alabilir (m. 59; 138).

C) iCRA HARÇ VE GiDERLERİNDEN SORUMLULUK

Bazı icra harç ve giderlerinin alacaklıdan peşin olarak alınacağını gördük. Acaba, icra takibinin sonunda bu harç ve giderler kime yükletilecektir? Bu harç ve giderlerden sonuç olarak kim sorumlu olacaktır?

Medeni usul hukukunda (HMK m. 326) olduğu gibi, icra hukukunda da harç ve giderler, **sonuçta haksız çıkan tarafa yükletilir.** Yani, icra takibinin sonunda borçlu olduğu ileri sürülen kimsenin gerçekten borçlu olduğu anlaşılır ve bu nedenle borcu ödemesi gerekirse, icra harç ve giderleri de borçluya yükletilir (m. 59). IIK m. 15, l'e göre, bütün harç ve giderler borçluya ait olup, sonuçta ayrıca hüküm ve takibe gerek kalmaksızın borçludan tahsil olunur. IIK m. 59, 1, bu ilkeyi takip giderleri bakımından ayrıca doğrulamaktadır (bkz. ayrıca m. 138, 11-111).

Ancak borçlu, hal ve durumu ile kendisine karşı icra takibi yapılmasına sebebiyet vermemiş ve itiraz (ödeme) süresi içinde borcunu ödemiş ise, icra harç ve giderlerinden sorumlu tutulamamalıdır (HMK m. 312, 2 kıyasen).

Borçlunun icra harç ve giderlerinden sorumlu olması, icra takibinin sonuçlanması hali içindir. Eğer alacaklı, takibini satış ve paylaştırma aşamasına (m. 138 vd.) kadar götürmez, aksine, talebini geri alır ve takip etmezse (örneğin, m. 78; 11O; 150/e), o zaman borçluyu harç ve giderlerden sorumlu tutmaya imkan yoktur. Alacaklı ödediği harçlara ve yaptığı giderlere kendisi katlanır. Alacaklının harç ve giderleri peşin yatırmak zorunda olması, onu her seferinde düşünmeye sevk eder ve haksız (ve bu nedenle ümitsiz) görünen takiplerden vazgeçmesi için onu adeta baskı altında bulundurur.

icra harç ve giderlerinden borçlunun sorumlu olması, kanunda bunun "hilafının yazılı olmaması" şartına bağlı tutulmuştur (m. 15, 1/c.2). Bu gibi istisnai hallere örnek olmak üzere, %2 oranındaki **cezaevleri harcı** gösterilebilir. Bu harç alacaklıdan alınır ve borçluya yükletilemez[4]. Ancak taraflar, bu harçtan da borçlunun sorumlu olacağı hakkında sözleşme yapabilir.

Borçlunun harç ve giderlerden sorumlu olmadığı başka istisnai haller için bkz. m. 78, V; 125, iV; 236, il.

---

[4] Ceza Evleriyle Mahkeme Binalan inşası KarşılıQı Olarak Alınacak Harçlar ve Mahk0mlara Ödettirilecek Yiyecek Bedelleri Hakkında Kanunun birinci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan *·su harçlar borçluya yükletilemez"* ibaresinin Anayasaya aykın olmadıQına karar□e_rmiştir (Anayasa Mahkemesinin 06.03.2025 g0n ve E. 2024/01, K. 202sno sayılı kararı ıçın bkz. RG 03.06.2025, sa. 32919).

D) iCRADA VEKALET (AVUKATLIK) ÜCRETI[5]

icra takip giderleri arasında en önemli miktar vekalet (avukatlık) ücretidir. Borçluya yükletilecek vekalet (avukatlık) ücreti konusu hem Kanunda (m. 138, 111) hem de Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinde (m. 2, il; 11) düzenlenmiştir.

Alacaklı, icra takibini kendisi değil de bir vekil (avukat) aracılığı ile yapmış ve yürütmüş ise, avukatına bir vekalet ücreti ödemek zorundadır ki bu ücret de icra takibinin gerektirdiği bir giderdir.

icra takip gideri olarak borçluya yükletilecek olan vekalet (avukatlık) ücreti, alacaklının vekili (avukatı) ile kararlaştırmış olduğu vekalet ücreti olmayıp, Avukatlık Asgari ücret Tarifesine göre hesaplanacak olan objektif bir vekalet ücretidir.

Bu söylenenlerden de anlaşılacağı gibi, iki çeşit vekalet (avukatlık) ücreti vardır: 1) Müvekkil (iş sahibi) ile vekili (avukat) arasında kararlaştırılmış olan vekalet ücreti; 2) icra (takip) gideri olan vekalet ücreti (m. 138, 111).

1- MÜVEKKİL İLE VEKİLİ ARASINDAKİ AVUKATLIK ÜCRETİ

Bir taraf (müvekkil), icra (veya iflas) takibinde kendisini vekil ile temsil ettirmiş, yani takibi vekil aracılığı ile yürütmüş ise, vekiline bir vekalet ücreti öder. işte, vekilin icra takibindeki (veya davadaki) vekalet hizmetine karşılık aldığı paraya, vekalet (avukatlık) ücreti denir (AK m. 164, 1).

Müvekkilin (iş sahibinin) vekiline ödeyeceği bu vekalet (avukatlık) ücreti, kural olarak, az sonra görülecek olan icra (takip) gideri olan vekalet ücretine esas teşkil edemez. Buradaki avukatlık ücreti, tamamen vekil ile müvekkil arasında kararlaştırılmış olan bir ücrettir.

iş sahibinin avukatına ödeyeceği bu avukatlık ücretinin miktarı, iş sahibi ile avukat arasında yapılacak yazılı bir ücret sözleşmesi ile kararlaştırılır; bazen de yazılı bir ücret sözleşmesi yapılmaz. Bu iki durumu ayrı ayrı inceleyelim:

1) Yazılı ücret sözleşmesi yapılmışsa: ücret sözleşmesi, avukat ile iş sahibi arasında yapılır ve TBK'nun sözleşme serbestisi hakkındaki hükümle-

---

5 Avukatlık Kanunu, vekalet ücretine Mavukatlık ücreti" demektedir (AK m. 164 vd.). Avukatlık Kanunu hükümlerine göre, avukat ile müvekkili arasında kararlaştırılan ücreteMavukatlık ücreti", mahkemenin veya icra-iflas dairesinin tarifeye göre belirledi□! ücrete □ekalet ücreti" adını vermek gerekir.

rine ve AK hükümlerine tabidir. Burada vekfdet (avukatlık} ücretinin miktarı taraflarca serbestçe kararlaştırılır (AK m. 163-164). Ücret sözleşmesi, normal bir sözleşme olmakla beraber, Kanun, bunu bazı şekil ve kayıtlara tabi tutmuştur. Buna göre, avukatlık ücret sözleşmesinin yazılı şekilde olması şarttır ve kural olarak belli bir miktarı kapsaması gereklidir (AK m. 163, 164).

2) Yazılı ücret sözleşmesi yapılmamışsa: Avukatlık Kanunu, yazılı şekilde yapılmasını zorunlu kıldığı ücret sözleşmesinin bu şekilde yapılmaması halinde de avukatın ücret alabileceğini öngörmüştür (AK m. 164, iV; AAÜT m. 1). Bu halde avukatlık ücreti, Tarifenin ikinci kısım ikinci bölümünde icra dairelerinde yapılan takipler için belirlenen maktu ücrettir (AAÜT m. 11,6). Ancak belirlenen bu ücret asıl alacağı geçemez.

il - İCRA GİDERİ OLAN VEKALET ÜCRETİ

1) icra Dairesindeki Hukuki Yardımdan Dolayı Vekalet Ücreti

icra takibini bir vekil (avukat) ile yaptıran alacaklıya, avukatının icra dairesindeki hizmetinden dolayı, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre hesaplanacak bir vekalet ücreti ödenmesi gerekir. Kanun, bu vekalet ücretinin icra (takip) giderlerinden olduğunu açıkça bildirmektedir (m. 138, ili). Diğer icra giderleri gibi, bu vekalet ücreti de icra takibi sonucunda haksız çıkan borçludan alınır.

icra gideri olan vekalet ücreti, icra müdürü tarafından, Avukatlık Asgari ücret Tarifesine göre hesaplanır (m. 138, 111; AAÜT m. 11).

icra gideri olan vekalet ücretinin hesaplanmasında, alacaklı ile vekili (avukat) arasında kararlaştırılmış olan vekalet (avukatlık) ücreti dikkate alınmaz; buradaki vekalet ücreti, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre icra müdürü tarafından hesaplanır.

icra dairesi, alacaklının talebi olmasa bile vekalet ücretini **kendiliğinden** hesaplayıp, diğer icra giderleri ile birlikte, ilgiliye (hak sahibine) ödemek zorundadır. Alacaklının, icra takibine, kendisinin başlaması ve sonra bir vekil (avukat) aracılığıyla devam etmesi halinde de icra müdürünün alacaklıya vekalet ücreti ödemesi gerekir.

icra dairesindeki hukuki yardımdan dolayı vekalet ücretine ilişkin yukarıdaki açıklamalar, daha çok borçlunun icra takibinde haksız çıkması halinde, alacaklı lehine hesaplanacak vekalet ücreti içindir. Kanımızca, alacaklının icra takibinde haksız çıkması halinde de kendisini icra takibinde bir vekil aracılığı

ile temsil ettirmiş olan borçlu lehine de yukarıdaki hükümlere göre vekalet ücreti hesaplanmalıdır. Çünkü, alacaklının icra takibi şikayet üzerine iptal edilir (m. 17) veya alacaklının itirazın kaldırılması talebi (m. 68 ve 68/a) reddedilirse, alacaklı, takibinde haksız çıkmış demektir. Bu durumda, alacaklı icra takibinde haksız çıkmış olacağından, tıpkı .borçlunun haksız çıkması halinde olduğu gibi, alacaklının borçluya icra vekalet ücreti ödemesi, alacaklı ile borçlunun icra dairelerinde eşit işlem görmesi gerektiği ilkesine, HMK m. 326'daki genel kurala ve menfaatler dengesine uygun olur.

2) İcra Mahkemesindeki Hukuki Yardımdan Dolayı Vekalet Ücreti

Bir icra takibinin, şikayet ve itiraz edilmemesi nedeniyle icra mahkemesine gidilmeden sonuçlanması mümkündür. Bu halde, alacaklı vekili yalnız icra dairesinde hukuki yardımda bulunmuş olacağından, alacaklıya yalnız icra müdürünün hesaplayacağı icra gideri olan vekalet ücreti ödenir.

Buna karşılık bir icra takibi nedeniyle icra mahkemesine başvurulursa, örneğin şikayet yoluna gidilir veya icra mahkemesinden itirazın kaldırılması istenirse, haklı çıkan taraf icra mahkemesinde vekil (avukat) ile temsil edilmiş ise, icra mahkemesi, haklı çıkan taraf lehine ayrı bir vekalet ücreti takdir eder.

icra mahkemesinin hükmedeceği bu vekalet ücreti, icra dairesinin hesaplayacağı vekalet ücretinden tamamen ayrıdır; burada vekalet ücretinin borçlusu, icra mahkemesinde görülen işte (örneğin şikayette) haksız çıkan t□raftır.

3) Vekalet Ücretinin Aidiyeti

Gerek icra dairesi gerek icra mahkemesi tarafından icra gideri olarak belirlenen olunan vekalet ücreti, ancak iki taraf arasında geçerlidir (karş. HMK m. 330). icra müdürünün veya icra mahkemesinin belirlediği vekalet (avukatlık) ücretinin, diğer takip giderleri (örneğin, tebligat ve yediemin ücreti) gibi, lehine vekalet ücreti hükmolunan tarafa (alacaklıya) ait olması, onun (alacaklının) vekiline (avukatına) ait olmaması gerekir.

Ancak, Avukatlık Kanunu, bu kuralı değiştirmiş, deyiş yerinde ise ters çevirmiştir. Gerçekten, AK m. 164, V'e göre, "dava sonunda, kararla Tarifeye dayanarak karşı tarafa yüklenecek vekalet ücreti avukata aittir".

Alacaklının veya borçlunun birden fazla vekil (avukat) tarafından temsil edilmesi halinde, karşı tarafa bir avukatlık ücretinden fazlası yükletilemez (AAÜT m. 4).

111- AVUKATLIK ASGARi ÜCRET TARiFESi

Avukatlar tarafından verilen bütün hukuki yardımlarda, dava konusunun parayla ölçülememesi halinde avukat ile iş sahipleri arasında yazılı ücret sözleşmesi yapılmamış veya bu sözleşmenin geçersiz olduğu durumlar ile avukatlık ücretinin kanun gereği karşı tarafa yükletilmesi gereken durumlarda, AK ve Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi hükümleri uygulanır.

Ücret Tarifesi, avukatların icra ve iflas işleri de dahil yaptıkları bütün hukuki yardımlar için hesaplanacak avukatlık asgari (en az) ücretini belirlemektedir>. Burada, Tarifenin icrada vekalet ücreti ile ilgili hükümleri kısaca inceleme konusu yapılacaktır.

1) İcra Dairesindeki Hukuki Yardımdan Dolayı Vekalet (Avukatlık) Ücreti

a) **Konusu para veya para ile değerlendirilmesi mümkün bir şey olan** (ilamlı veya ilamsız) **icra takiplerjnde,** vekalet ücreti, alacak veya şeyin değeri üzerinden nispi olarak hesaplanır. Bu durumda vekalet ücreti, Tarifenin Üçüncü Kısmına göre hesaplanır (AAÜT m. 11, 1).

Buna göre, örneğin 400.000 TL tutarında bir alacak (icra takibi) için (400.000 TL x %16 =) 64.000 TL vekalet ücreti hesaplanır[7].

b) **Konusu para ile değerlendirilemeyen bir şey olan** (ilamlı) **icra takiplerinde** (örneğin gürültü yapmama, m. 30) vekalet ücreti maktu tarifeye göre hesaplanır. Tarifenin ikinci Kısım ikinci Bölümüne göre, alınacak vekalet ücreti maktudur8.

2) İcra Mahkemesindeki Hukuki Yardımdan Dolayı Vekalet Ücreti

icra mahkemesindeki hukuki yardımdan dolayı vekalet ücreti, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 11. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, icra mahkemesinde duruşma yapılırsa ücret, Tarifenin ikinci Kısmının ikinci Bölümünün iki ve üç sıra numaralarında gösterilen iş ve davalarla ilgili hukuki yardımlar için öngörülen miktar kadar olur. Bu miktar duruşmalı işler ile duruşmasız işlerde farklı miktardadır ve maktudur.

---

6 En son Tarife için bkz. RG 03.10.2024, sa. 32681.

7 Bu miktar, yazılı ücret sözleşmesi bulunmayan hallerde aynı zamanda iş sahibinin (alacaklının) avukatına ödeyeceQI vekalet ücretidir.

8 Hangi aşamada olursa olsun icra takibini kabul eden avukat, bu ücretin tamamına hak kazanır (AAÜT m. 5).

icra mahkemesi yukarıdaki miktarların üç katına kadar vekalet ücreti takdir edebilir. Bu ücretin takdirinde, avukatın emeği, çabası, işin önemi, niteliği ve davanın süresi göz önünde tutulur (AK m. 169; AAÜT m. 3).

E) **ADLI YARDIM**

Adli yardım hakkındaki genel hükümler (HMK m. 334-340), icra işlerinde de uygulanır (m. 15, il). Yalnız, adli yardım kararı, genel mahkemeler tarafından değil, icra takibinin yapıldığı (veya yapılacağı yerdeki) icra mahkemesi tarafından (karş. HMK m. 336-337) verilir. icra mahkemesi, kendisine yapılan adli yardım taleplerini HMK m. 334-340 hükümlerine göre inceleyip karara bağlar. Lehine adli yardım kararı verilen taraf (alacaklı veya borçlu), HMK m. 335 hükmünden yararlanır.

§ 7. İCRA İŞLERİNDE TEBLİGAT[1]

A) TEBLİGATIN AMACI VE ÖNEMİ

icra işlerinde tebligat, icra organlarının yapmış olduğu bir işlemden muhatabın yazılı olarak veya elektronik ortamda bilgilendirilmesi ve bunun belgeye bağlanmasıdır.

icra işlerinde tebligatın büyük önemi vardır. Birçok icra işleminin tamamlanıp hüküm ifade edebilmesi için tebliğ edilmiş olması gerekir. Çeşitli ve birbirine eklenen işlemlerin yürütülebilmesi yanında, icra hukukunun amaçladığı alacağın daha çabuk tahsil edilebilmesi de iyi ve usulüne uygun işleyen bir tebligat uygulamasına bağlıdır. Örneğin, ödeme emrindeki, ödeme (ve itiraz) süresinin işlemeye başlayabilmesi için ödeme emrinin borçluya tebliğ edilmiş olması gerekir. Borçluya ödeme emri tebliğ edilmeden, icra takibine devam edilemez; edilirse yapılan işlemler takibin herhangi bir aşamasında süresiz şikayet yolu ile iptal edilir. Yine tebligatın usulsüz olması halinde de şeklen kesinleşmiş bir takip varmış gibi icra işlemlerinin devam etmesi, hatta borçlunun mallarının haczedilip satılması bile mümkündür.

icra işleri bakımından davada olduğu gibi bir yargılama süreci söz konusu olmamakla birlikte, hakkında başlatılan icra takibinden bilgi sahibi olması ihtiyacı, borçlunun hukuki dinlenilme hakkının (HMK m. 27) bir gereğidir. Çünkü, hak arama özgürlüğü (Anayasa m. 36) çerçevesinde alacağın tahsili için Devletin icra organlarına başvurma yetkisinin ve bu sürecin de hukuka uygun olarak düzenlenmesi gerekir. işte bu bakımdan, tebligat son derece önemlidir. Burada, öncelikle ödeme emrinin tebliği (m. 61) gündeme gelmekle birlikte, bunun dışında örneğin, m. 103 uyarınca yoklukta yapılan haczin bildirilmesi veya üçüncü kişilere haciz ihbarnamesinin tebliği (m. 89), taşınmazlarda satış ilanının (m. 127) ya da sıra cetvelinin ilgililere tebliği (m. 141) gibi, takibin değişik aşamalarında tebligat söz konusu olur.

B) TEBLİGATIN YAPILMASI USULÜ

Kanun, m. 21 ile m. 57'de icra tebliğinden söz etmekte ve icra işlerinde tebligatın Tebligat Kanununa göre yapılacağını ifade etmektedir. Buna göre

---

[1] Bkz. Ejder Yılmaz/Tacar ÇaQlar, Tebligat Hukuku, Ankara 2013.

tebligat, Teb. K. ve Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik hükümleri uyarınca yapılır[2]. Ancak hemen belirtmek gerekir ki, IIK, tebligat konusunda Teb. K.'ndan ayrılan bazı özel düzenlemeler de getirmiştir (örneğin m. 21, 11-111; 62, ili; 91; 127; 148a).

Tebligat konusunda genel ilke, tebligatın PTT (Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş.) veya memur aracılığıyla yapılmasıdır (Teb. K. m. 1; 2; 41). Buna göre, icra daireleri de tebligatı Teb. K. uyarınca gerçekleştirir.

Kanunda (Teb. K. m. 7/a, 1) açıkça belirtilen gerçek ve tüzel kişilere **tebligatın elektronik yolla**[3] yapılması zorunludur. Bu kişiler arasında baro levhasına kayıtlı **avukatlar**, sicile kayıtlı **arabulucular** ve **bilirkişiler, noterler** ile adli **ve idari yargı mercileri, icra müdürlükleri** veya hakemler nezdinde vekil sıfatıyla temsile yetkili olan kişilerin bağlı bulunduğu birimler de vardır[4].

Kanunun zorunlu tuttuğu kişiler dışında kalan gerçek ve tüzel kişilere **elektronik** yolla tebligat olanağı vardır[5] ve talepleri halinde kendilerine elektronik tebligat adresi verilir. Bu durumda bu kişilere tebligatın elektronik yolla yapılması zorunludur. Elektronik tebligatın zorunlu bir sebeple yapılamaması halinde tebligat, Tebligat Kanununda belirtilen diğer usullerle yapılır (Teb. K. m. 7/a, 11-111).

Elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik posta adresine ulaştığı tarihi izleyen **beşinci günün sonunda** yapılmış sayılır (Teb. K. m. 7/a, iV; Elektronik Tebligat Yön. m. 9, 6). Muhatabın elektronik tebligatı açtığı veya gördüğü tarihin önemi olmayıp, tebligat, muhatabın elektronik postasına ulaştığı tarihten itibaren beşinci gün sonunda yapılmış sayılacağı için, süreler de

---

[2] Tebligat Yönetmeliği ve ilgili diğer mevzuat için bkz. Ramazan Arslan/Ejder Yılmaz/Sema Taşpınar Ayvaz/Emel Hanağası, Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve ilgili Mevzuat, Ankara 2025.

[3] Burada söz edilen elektronik tebligat Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi (UETS) üzerinden yapılan tebligattır. Bu nedenle özellikle tacirler arasında kullanılan kayıtlı elektronik posta (KEP) adresi uygulamasıyla gerçekleştirilen tebliğler (TTK m. 18, 2; 1525, 2) buraya girmez ve KEP tebligatı, tebligata bağlanan sonuçları doğurmaz.

[4] Kanunda (Teb. K. m. 7/a'da) sayılan diğer **kişiler** şunlardır: Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (1), (il), (ili) ve (iV) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar; 5018 sayılı Kanunda tanımlanan mahalli idareler; özel kanunla kurulmuş diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan fonlar ve kefalet sandıkları; kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların bağlı ortaklıkları, müessese ve işletmeleri; sermayesinin %50'sinden fazlası kamuya ait diğer ortaklıklar; kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşlar; kanunla kurulanlar da dahil olmak üzere tüm özel hukuk tüzel kişileri; idareleri, kamu iktisadi teşebbüsleri veya sermayesinin %50'sinden fazlası kamuya ait diğer ortaklıklar.

[5] Bkz. Elektronik Tebligat Yön. m. 9-16.

bu tarihten işlemeye başlar. Yukarıdaki istisnalar dışında tebligat, PTT tarafından yapılır.

O halde, tebligat, **yazılı** (PTT aracılığıyla), **memur** eliyle ya da **elektronik** posta ile olmak üzere **üç şekilde** yapılabilir. Ayrıca, AK m. 56'ya göre avukatlar da diğer tarafa adli kağıt ve belge tebliğ edebildiklerinden, icra işleri bakımından da tebligat yapma yetkileri vardır.

Yukarıdaki istisnalar dışında tebligat, PTT tarafından yapılır. Ancak, tebligatın PTT tarafından yapılması, Türkiye'de yapılacak tebligat hakkındadır.

Yabancı ülkelerde bulunan kimselere tebliğ olunacak evrak, kural olarak[6] Adalet Bakanlığı aracılığıyla Dışişleri Bakanlığına, oradan da ilgili Türkiye Elçiliğine veya Konsolosluğuna gönderilir (Teb. K. m. 25, il). Şu □adar ki, Dışişleri Bakanlığının aracılığına gerek görülmeyen hallerde tebligat evrakı, ilgili Bakanlıkça (Adalet Bakanlığınca) doğrudan doğruya o yerdeki Türkiye Büyükelçiliğine veya Başkonsolosluğuna gönderilebilir (Teb. K. m. 25, 111).

Yabancı bir ülkede tebligat, o ülkenin yetkili makamı aracılığıyla yapılır. Bunun için anlaşma varsa veya o ülke kanunları izin veriyorsa, o yerdeki Türkiye siyasi memuru veya konsolosu tebligat yapılmasını yetkili makamdan ister (Teb. K. m. 25)7. Kendisine yabancı ülkede tebligat yapılacak kimse **Türk**

---

6 Yabancı ülkede Türk vatandaşı veya yabancı uyruklu bir kimseye Türkiye'den tebligat yapılabilmesi konusunda kural, Teb. K.'ndaki hükümlerin uygulanması olmakla birlikte çok taraflı veya iki taraflı uluslararası antlaşma ya da sözleşmeler gereği de özel tebligat hükümleri uygulanabilir. 1965 tarihli "Hukuki ve Ticari Konularda Adli ve Gayri Adli Belgelerin **Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair Sözleşme"** Türkiye tarafından onaylanmıştır (bkz. 1483 s. K. RG 17.09.1971, sa. 13959). Bu Sözleşmenin Türkçe ve Fransızca metinleri için bkz: RG 17.06.1972, sa. 14218. Bu Sözleşmeye ilişkin Adalet Bakanlığının 63/3 sayılı Genelgesi bulunmaktadır. Bundan başka, Hukuk Usulüne Dair 1954 tarihli **Lahey Sözleşmesinin** 1-7. maddeleri de adli ve gayri adli evrakın tebliğini düzenlemektedir. 1965 Tarihli Sözleşme, her iki sözleşmeye taraf olan devletler arasında özel nitelikte hükümler taşıması nedeniyle bu iki Sözleşmeye birden taraf olan devletler bakımından tebligat işlemleri, 1965 Tarihli Sözleşme uyarınca yerine getirilir. Bu Sözleşme, Teb. K. düzenlemesinden ayrı ve önemli kolaylıklar getirmektedir. Nitekim Sözleşmenin 1O. maddesi taraf devletleri, kendi ülkelerindeki düzenlemeden farklı ve doğrudan tebligat yapmasına olanak tanımaktadır: "Talep edilen Devlet itiraz etmedikçe işbu Sözleşme: a) **Adli belgelerin yabancı memleketlerdeki kişilere doğruca posta vasıtası ile** gönderilmesinde; b) Menşe Devletindeki adalet görevlileri, Devlet memurları veya Devletin diğer yetkili kişilerinin adli belgelere ilişkin tebligatı doğruca talep edilen Devletteki tebligat yapmağa yetkili kimseler Devlet memurları veya Devletin yetkili diğer kişileri aracılığı ile yapmakta; c) Bir dava ile ilgili herhangi bir kimsenin, adli belgelere ilişkin tebligatı doğruca talep edilen Devletin tebligat yapmağa yetkili kimseleri, devlet memurları veya o Devletin diğer yetkili kişileri vasıtası ile yaptırmakta muhtar olmasına engel teşkil etmez·. **O** halde tebligat yapılacak ülkenin bu Sözleşmelere taraf olması halinde, **icra dairesi** bu devletteki muhataba, **Türklye'dekl bakanlıklann aracılığına ihtiyaç duymadan doğrudan posta yoluyla** da tebligat yapabilir.

7 Yabancı Olkelerde yapılacak veya yabancı ülkelerden gelecek veya TOrkiye'de yabancılara yapılacak tebligat hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Teb. K. m. 25-27; Teb. Yön. m. 38-47.

vatandaşı ise, tebliğ o yerdeki Türkiye Büyükelçlllği veya konsolosu aracılığıyla da yapılabilir {Teb. K. m. 25/a). Bu maddeye göre çıkarılacak tebligatta, tebliğ evrakı doğrudan o yerdeki Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluğuna gönderilebilir. Bu halde bildirimi, Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluğu veya bunların görevlendireceği bir memur yapar. Tebliğin konusu ile hangi merci tarafından çıkarıldığı bilgilerinin yer aldığı ve 30 gün içinde başvurulmadığı takdirde tebliğin yapılmış sayılacağı ihtarını içeren bildirim, muhataba o ülkenin mevzuatının izin verdiği yöntemle gönderilir. Bildirimin o ülkenin mevzuatına göre muhataba tebliğ edildiği belgelendirildiğinden, tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluğuna başvurulmadığı takdirde tebligat otuzuncu günün bitiminde yapılmış sayılır. Muhatap, Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluğuna başvurup da tebliğ evrakını almaktan kaçınırsa tebliğ, bu hususta düzenlenecek tutanak tarihinde yapılmış sayılır. Evrak bekletilmeksizin merciine iade edilir (Teb. K. m. 25/a).

C) TEBLİGATIN NEREDE VE NASIL YAPILACAĞI

Tebligatın yapılması usulü, Tebligat Kanunu ve Yönetmeliğinde de ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Burada, icra işlerindeki tebligat, ana hatları ile söz konusu edilecektir.

Teb. K. m. 11, ll'ye göre, avukat tarafından takip edilen işlerde, avukatın bürosunda yapılacak tebligat, resmi çalışma gün ve saatleri içinde yapılır.

Tebligat yapılmasını isteyen kimsenin (örneğin, borçluya ödeme emri tebliğ edilmesini isteyen alacaklının), bu tebliğ için gerekli posta giderini ve hatta borçlunun ödeme emrine karşı yapabileceği itirazın kendisine tebliğ giderini (m. 59, 1) posta pulu olarak icra dairesine vermesi gerekir; aksi halde tebligat yapılmaz ve ilgilinin talebi hükümsüz kalır (Teb. K. m. 5; Teb. Yön. m. 8).

1- GENEL OLARAK

Tebligat, tebliğ yapılacak kişiye, **bilinen en son adresinde** yapılır. Ancak, kendisine tebliğ yapılacak kişinin başvurusu veya kabulü şartıyla her yerde tebligat yapılması da mümkündür (Teb. K. m. 10). Bu nedenle tarafların önceden veya tebligat anında (tebligatı kabul etmek suretiyle) tebligat adresi konusunda anlaşma yapmaları mümkündür. Bunun dışında ise, tebligatın bilinen en son adrese yapılması gerekir.

"Adres" ile "yerleşim yeri" kavramları **birbirinden farklıdır.** Bir kişinin bir yerleşim yeri bulunması gerekirken, birden fazla adresi bulunabilir. Ayrıca yerleşim yeri, doğrudan doğruya adresi ifade etmez. örneğin, bir kişinin yerleşim yerinin lstanbul olduğu bilgisi, tebligat yapılabilmesi bakımından yeterli değildir.

Resmi tatil günleriyle adli tatil sırasında ve gece vakti de tebligat yapılabilir (m. 51, I; Teb. K. m. 33; Teb. Yön. m. 54-55).

il - TEBLiGATIN YAPILACAĞI KİŞi, ADRES VE TEBLİĞ TARİHİ

Tebligatın, muhatabın bilinen en son adresine yapılması ve böylece muhataba ulaşılması amaç olmakla birlikte, bu konudaki zorluklar, kanun koyucuyu bazı varsayımları kabule zorlamış, bir yandan da bireyleri bazı yükümlülükler altına sokmuştur. Bunlardan birisi de içişleri Bakanlığı nezdinde tutulan adrese dayalı merkezi nüfus (adres) kayıt sistemine **(MERNiS)** bir adres bildirme zorunluluğudur. Böylece, bilinen en son adresin tebligata elverişli olmadığının anlaşılması veya tebliijat yapılamaması halinde, muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi, bilinen en son adresi olarak kabul edilir ve tebligat buraya yapılır (Teb. K. m. 1O, il).

Ancak burada ilk olarak, muhatabın bilinen adresine tebligat yapılmakta; bu adreste tebligat yapılamadığı takdirde, muhatabın MERNIS kaydındaki adresi bilinen en son adres kabul edildiğinden bu adrese yapılan tebligat geçerli ve usulüne uygun olmaktadır8. Dolayısıyla bir kimsenin doğrudan doğruya MERNIS adresine tebligat yapılması kabul edilmemekte; **MERNİS adresine tebligat, ikincil bir yol veya çare olarak kullanılmaktadır[9]**.

Usulüne uygun tebligatın gerçek ve tüzel kişiler bakımından nasıl ve ne şekilde yapılacağı ayrı ayrı düzenlenmiştir.

Gerçek kişiler bakımından, muhatabın bizzat kendisine tebligat yapılması gerekir. Ancak her zaman ve her durumda muhataba ulaşmak mümkün olmayabilir. Bu nedenle kanun koyucu, muhatap yerine tebligat yapılabilecek **kişi-**

---

8 20.11.2020 gün ve E. 2019/02, K. 2020/03 sayılı IBK uyarınca, muhatabın en son adresine çıkartılan tebligatın iade edilmesi ve adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresinin bilinen adresten farklı olması halinde, adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine 'Memis adresi' şerhi verilerek Tebligat Kanununun 21/11 maddesi uyarınca doğrudan tebligat çıkartılması yeterli olup, öncelikle bu adrese normal bir tebligat çıkartılması gerekmemektedir (IBK için bkz. RG 20.04.2021, sa. 31460).

9 Uygulamada MERNIS adresine yapılan tebliğler için açık mavi renkte bastırılmış zarf kullanılmakta (Teb. Yön. m. 79, 2) ve tebliğ mazbatasında da tebliğin MERNIS kaydındaki adrese yapıldığı hususu yer almaktadır.

leri de düzenlemiştir. Buna göre, örneğin, kendisine tebliğ yapılacak kişi adresinde bulunmazsa tebliğ, kendisi ile aynı konutta oturan kişilere veya hizmetçilerinden birine yapılır (Teb. K. m. 16).

Muhatap yerine başka bir kişiye tebligat yapılabilmesi için bu kişinin muhatapla birlikte aynı konutta yaşaması gerekir. Aynı konut, ortak ev anlamına gelip, bir apartman dairesindeki komşu veya apartman görevlisi, kendisine muhatap yerine tebligat yapılabilecek bir kişi değildir. Çünkü bu kişiler, aynı konutta yaşamamaktadırlar. Aynı konutta muhatap yerine tebligat yapılabilecek kişi ile muhatap arasında bir kan bağı veya yakınlık olması gerekmez. Bu nedenle muhatabın ev arkadaşı veya birlikte yaşadığı kişiye de tebligat yapılabilir. Öte yandan muhatap yerine tebligat yapılacak kişinin o konutta "devamlı" olarak oturuyor olması gerekir. O nedenle geçici olarak o evde bulunan bir kimseye veya konuğuna tebligat yapılamaz. Teb. K. m. 16'da belirtilen "hizmetçi" ise, o eve günübirlik gelen yardımcıyı değil, o evde sürekli olarak ve bir iş ilişkisiyle bulunan kişiyi ifade eder.

Muhatapla aynı konutta oturmasına rağmen, muhatap yerine tebligat yapılabilecek kişinin görünüş itibariyle "on sekiz" yaşından aşağı olmaması ve belirgin bir şekilde ehliyetsiz[10] bulunmaması da gerekir (Teb. K. m. 22). Bu düzenlemenin amacı, muhatap yerine tebligatı alan kişinin, tebligatın önemini kavrayıp, onu muhataba ulaştırması gerektiği bilincine sahip olması düşüncesine dayanır. Bu nedenle, çocuk veya ehliyetinden kuşku duyulan bir yaşlı ya da engelliye tebligat yapılmamalıdır.

Muhatap veya muhatap yerine kendisine tebligat yapılabilen kişiye evrak verilir; bu kişilerin imzası alınır ve bu husus, tebliğ memuru tarafından tutulan tutanakta belirtilir. Bu tarih, muhatabın evrakı tebellüğ tarihi olup, tebliğle işlemeye başlayan süreler, bu andan itibaren işler.

Muhatabın adresine gelindiğinde her zaman muhatap veya muhatap adına tebligatı kabule yetkili kişileri bulmak mümkün olmayabilir veya bu kişiler evrakı almaktan kaçınabilirler. Bu durumda tebligatın nasıl gerçekleştirileceği de ayrıca ele alınmıştır.

ilk olarak, **muhatap veya muhatap yerine kendisine tebligat yapılacak kişilerden birisi adreste bulunmazsa** (örneğin, gelinen adreste hiç kimse bulunmaz, kapı açılmazsa) veya bulunmasına rağmen, **tebligatı almaktan kaçı-**

---

[10] Akıl hastalığı, akıl zayıflığı veya diğer bir hastalık ya da engel sebebiyle kendisi ile anlaşma imkanı olmayan kişiye tebligat yapılmaz (Teb. Yön. m. 34).

nırlarsa, tebliğ memuru, tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti üyelerinden birisine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza karşılığında teslim eder ve tekrar söz konusu adrese geri gelir. Bu kez, evrakı alan kişinin (tesellüm edenin) adresini içeren ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırır ve aynı zamanda, yalnızca adreste bulunmama haline özgü olmak üzere, tebliğ olunacak kişiye haber verilmesini de mümkün oldukça en yakın komşularından birine, varsa yönetici veya kapıcıya da bildirir. **İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır** (Teb. K. m. 21, 1). Muhatap, tebligatı almaktan kaçınmış ve evrak muhtar veya ihtiyar heyeti üyelerinden birisine teslim edilmişse, artık komşu, yönetici veya kapıcıya haber verme koşulu bulunmayıp, yalnızca ihbarnamenin kapıya yapıştırılmasıyla yetinilir. Çünkü, tebligatı kabulden kaçınan muhatap veya muhatap adına tebligatı kabule yetkili kişi, tebligattan haberdar olmuşlardır. Bu şekilde tebligat yapılması durumunda, kapıya yalnızca ihbarname yapıştırılır ve bu tarih, tebliğ tarihi kabul edilir. Ancak ilgilinin, tebligatın içeriğini öğrenebilmesi için, ihbarnamede belirtilen kişi ve adrese başvurup evrakı alması gerekir. Ancak bu yapılmasa dahi, tebligat o gün itibariyle yapılmış sayılır ve süreler işlemeye başlar.

Burada karşılaşılabilecek bir başka olasılık, gösterilen adrese gelindiğinde, bu **adresin muhataba ait olmadığı** veya onun bu adresten taşınmış olduğu *ya* da muhatabın bu adreste hiç yaşamamış olduğu gerekçesiyle tebligatın yapılamamasıdır. Muhatabın bilinen en son adresine tebligat yapılması kural olduğu için, esasen muhatabın oturmadığı veya ona ait olmayan adrese tebligat yapılamaz. Bu durumda tebliğ memurunun komşu, yönetici veya diğer kişilerden de sormak suretiyle yeni adresi tespit etmeye çalışması gerekir. Dolayısıyla kural olarak muhataba ait olmayan bir adrese tebligat yapılamaz. Ancak yukarıda belirtildiği üzere, Teb. K., bir varsayım olarak MERNIS'te yer alan adresi, bilinen en son adres olarak kabul etmiş (Teb. K. m. 10) ve kişilere bir yükümlülük getirmiştir. Buna göre, gösterilen adres muhatabın adres kayıt sistemindeki adresi olup, muhatap o adreste hiç oturmamış veya o adresten sürekli olarak ayrılmış olsa dahi, tebliğ memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti üyesinden birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza karşılığında teslim eder ve tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi, gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırır. ihbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır (Teb. K. m. 21, il).

Her iki durumda da kendilerine evrak teslim edilebilecek muhtar, ihtiyar heyeti üyeleri, zabıta amir ve memurları, kendilerine verilen evrakı kabul etmek zorundadırlar (Teb. K. m. 21, 111).

Tebligat konusunda sık karşılaşılan olasılıklardan birisi de muhatap adına tebligatı kabule yetkili kişilerin, **muhatabın adresten geçici olarak ayrıldığını** bildirmeleridir. Örneğin, muhatabın eşi, muhatabın iki hafta için yurt dışına gittiğini belirtebilir. Tebliğ memuru, ilgilinin bu beyanını tebliğ tutanağına yazarak, evrakı kendisine verir ve bu kişiler evrakı almak zorundadırlar. Bu durumda evrakı aldıkları takdirde, bu tarihte muhatabın kendisine tebligat yapılmış sayılır. Ancak bu kişiler, evrakı almaktan veya beyanlarını imzadan kaçınırlarsa, tebliğ eden kaçınmaya ilişkin bu beyanı tutanağa yazıp imzalar. **Tebliğ evrakını kabulden çekinme** halinde tebligat, Teb. K.'nun 21. maddesine göre yapılır. Ancak burada yukarıdaki durumdan farklı olarak, tebliğ tarihi farklı olabilir. Şöyle ki, muhatap adına tebligatı kabule yetkili kişi evrakı alırsa, bu tarih, tebliğ tarihi olacaktır. Buna karşılık, muhatap yerine tebligatı kabule yetkili kişi evrakı kabul etmemiş ise, tebliğ memuru evrakı, muhtar veya ihtiyar heyeti ya da zabıta amir veya memurlarına bırakır ve muhatabın kapısına da ihbarname yapıştırır. Bu halde tebligat, ihbarname kapıya yapıştırıldığı tarihten itibaren 15 gün sonra yapılmış sayılır (Teb. K. m. 20).

Her durumda tebligatın yapılıp yapılmadığı veya kime yapıldığı ile tebligata ilişkin diğer hususlar **tebliğ mazbatasında** gösterilir (Teb. Yön. m. 23).

Vekil aracılığıyla takip edilen işlerde tebligat mutlaka **vekile yapılır**[11], **asıla** (müvekkile) **yapılamaz**[12]. Vekil varken, asıla yapılan tebligat usulsüzdür. Vekile yapılan tebligatın geçerli olması için, onun vekili sıfatı ile icra takibine katılmış olması gerekir. Örneğin, vekilin alacaklı adına takip talebini imzalamış veya borçlu adına ödeme emrine itiraz etmiş olması hallerinde, tebligat (alacaklı veya borçluya değil) vekile yapılır. Bir kişinin genel vekiline yapılacak tebligat (eğer genel vekil icra takibine katılmamışsa) ancak genel vekilin kabulü halinde mümkündür. Çünkü, genel vekil, müvekkilini her davada ve icra işinde temsil etmek zorunda değildir. Buna karşılık, icra emri bakımından durum farklıdır. Çünkü, bir davayı takip etmiş olan vekilin yetkisi bu dava sonucunda verilen hükmün icrasını da kapsadığından (HMK m. 73), icra emrinin (m. 24 vd.) davayı takip etmiş olan vekile tebliğ edilmesi gerekir.

---

11 Bkz. Teb. K. m. 11, I; Teb. Yön. m. 18, I; 10.07.1940 gün ve 07/75 sayılı IBK (RG 30.09.1940, sa. 4625).

12 Yargıtay,uicra takibine maruz kalan borçlu, vekil marifetiyle takibe itiraz ettiğinde itiraz üzerine duran icra takibinin devamını sağlamak için alacaklının açacağı itirazın iptali davasında dava dilekçesinin asıla tebliğ edilmesi gerektiği" şeklinde içtihatların birleştirilmesine karar vermiştir. 03.06.2022 gün ve E. 2021/01, K. 2022/03 sayılı IBK için bkz. RG 26.11.2022, sa. 32025.

Bir kişinin birden fazla vekili varsa, tebligat bunlardan birine yapılır (Teb. K. m. 11, 1). Avukat tarafından takip edilen işlerde avukatın bürosuna yapılacak tebligatın resmi çalışma gün ve saatleri içinde yapılması gerekir (Teb. K. m. 11, il}.

Yasal temsilcisi bulunanlara veya bulunması gerekenlere yapılacak tebligat, bu temsilcilere[13] yapılır (Teb. K. m. 11, ili; Teb. Yön. m. 19). Borçlu, kendisine yasal temsilci atanması gereken kimselerden ise, icra müdürü kısa bir zamanda temsilci atanmasını ait olduğu makamdan (sulh hukuk mahkemesinden) ister (m. 57; Teb. Yön. m. 19).

Tebliğ, Türk Medeni Kanununun 453. maddesine göre tek başına işlem yapabilecek kişinin işlemlerinden doğmuş bir borca ilişkin ise kendilerine yapılır (m. 57, il).

111 - TÜZEL KİŞİLERE TEBLİGAT

Tüzel kişilerin **yetkili temsilcileri,** tebligat yapılabilecek gerçek kişilerdir. Birden fazla yetkili temsilci varsa, tebligatın bunlardan yalnızca birisine yapılması yeterlidir (Teb. K. m. 12). Yetkili temsilcilerin bizzat tebligatı alamaması halinde tebligat, o tüzel kişinin memur veya çalışanlarına yapılır (Teb. K. m. 13). Buna göre örneğin, bir belediyeye yapılacak tebligat, yetkili temsilci olan belediye başkanına yapılmalıdır. Ancak genellikle tüzel kişilerde bir evrak birimi oluşturulmuştur ve tebligat buradaki görevlilere yapıldığı an, yetkili temsilciye yapılmış sayılır.

iV - TEBLİGATTA ÖZEL BAZI DURUMLAR

Tebligat konusunda çeşitli özel durumlarla karşılaşılabilmektedir. örneğin, muhatabın hastanede olması, tutuklu veya asker olması, öğrenci olup da yurtta kalması gibi hallerde, muhataba doğrudan doğruya ulaşılması zor olabilir. Bu durumlarda tebligatın nasıl yapılacağı ayrıca düzenlenmiştir (Teb. K. m. 14, 15, 17, 18, 19).

Uygulamada önem taşıyan ve sıkça karşılaşılan bir başka durum ise, takip sırasında **adres değişikliğidir.** Takip başladıktan sonra adres değişikliği halinde, kendisine Tebligat Kanununun gösterdiği usullere göre tebliğ yapılmış olan kimse, yeni adresini hemen tebliği yaptırmış olan mahkemeye (tebliğ

---

13 Vasiye ödeme (veya icra) emri tebliğ edilebilmesi için, kendisine sulh mahkemesince husumet izni verilmiş olmalıdır (bkz. TMK m. 462/8).

çıkaran merciye) bildirmek zorundadır. Bu takdirde bundan sonraki tebliğler bildirilen yeni adrese yapılır (Teb. K. m. 35, 1).

Burada, taraflarca yeni adresin bildirilmemesi halinde sorun çıkmaktadır. örneğin, borçlunun daha önce tebligat yapılan adresine satış ilanı tebliğ edilmiş; borçlunun o adreste oturmadığı veya taşındığı ifade edilerek tebligat evrakı geri dönmüştür (bila tebliğ gelmiştir). Bu durumda icra dairesi, borçlunun yeni adresini tespit etmek için araştırma yaptırmaz; yalnızca borçlunun MERNIS'te bir adresinin bulunup bulunmadığına bakar. Eğer burada bir adres varsa oraya tebligat yapılır; burada bir adres yoksa, bu takdirde, tebliğ olunacak evrakın bir örneği, ilk tebligat yapılan (eski adrese ait) **binanın kapısına asılır ve bu tarih tebliğ tarihi sayılır.** Ayrıca bundan sonra eski adrese çıkarılan tebliğler muhataba yapılmış sayılır (Teb. K. m. 35, 11-111). Buradaki düzenleme gerçek kişiler bakımından olup, tüzel kişiler için, daha önce hiç tebligat yapılmamış olsa bile, resmi kayıtlardaki adresleri esas alınır {Teb. K. m. 35, iV).

Yukarıda da belirtildiği üzere, IIK, tebligat konusunda ve adres bildirme zorunluluğu hakkında özel bazı hükümler getirmiştir. Örneğin, IIK m. 21, Il'de, ilam, ilam niteliğinde belge veya ipotek senedinde yazılı adresini değiştiren alacaklı ile borçluya, noter aracılığıyla bu değişikliği bildirme yükümlülüğü getirilmiş olup, bunun yerine getirilmemesi halinde, o adrese tebligat yapılamamış olsa bile, Teb. K. m. 35 uyarınca tebligatın yapılmış sayılması sonucu getirilmiştir. Başka bir deyişle, ilam, ilam niteliğinde belge veya ipoteğe dayalı senetlerle ilgili yapılacak takiplerde, alacaklının adres araştırması zorunluluğu olmadığı gibi, Teb. K. rn. 35 de yukarıda belirtilen usulden farklı uygulanır. Buna göre, tarafların söz konusu belgelerde bildirdikleri adreslere tebligat yapılır. Aynı şekilde IIK rn. 62, 111; 91; 127; 148/a hükümlerinde de, tebligat özel olarak düzenlenmiş olup, bu hallerde IIK, Teb. K.'na göre öncelikle uygulanır.

V- İLANEN TEBLİGAT

Bazı hallerde yukarıda belirtilen şekillerde hareket edilmesine rağmen, muhataba tebligat yapılması mümkün olmayabilir. Ancak bu durumda dahi, muhatabın bilgisine ulaşacağına güvenilen bir yöntemle tebligatın yapılmasını sağlamak gerekir. Bu bakımdan değişik olasılıklar gözetilerek ve araştırmalar yapılarak muhataba ulaşılmaya çalışır. Bu konudaki yetki, icra dairesine aittir. icra dairesi, tapu sicil müdürlüğü, bankalar, resmi kurumlar, kuruluşlar veya telefon şirketleri gibi çeşitli yerlere veya tebligat talep eden tarafın bildirdiği adreslere müzekkere yazmak suretiyle muhataba ait bir adres bulmaya çalışır. Bütün bu çabalar sonuç vermez ve muhatabın MERNIS'te kayıtlı bir adresine de ulaşılamazsa, **tebligatta son çare, tebligatın ilanen yapılmasıdır.** Böylece aleni bir

şekilde tebliğ konusunun muhataba bildirilmesi amaçlanmaktadır. ilanen tebligat yapılabilmesi için muhatabın adresinin **"meçhul"** olması gerekir. Tebliğ memurunun tebligat yapamaması ve yukarıda belirtilen usullerle yaptırılan araştırmaların sonuçsuz kalması üzerine, bu durum tutanak altına alındığında, muhataba ilanen tebligat yapılabilir (Teb. K. m. 28; karş. ASPAK m. 6, 2).

Bir kimsenin yurt dışında yaşıyor olması, adresinin bilinmediği anlamına gelmez, ona karşı yurt dışı tebligat usulüne uyulmak suretiyle tebligat yapılması gerekir. Ancak bu, genel haciz yoluyla takip için yapılacak ilk tebligat olan ödeme emri tebliği için geçerlidir. Zira bundan sonra yurt dışında yaşayan borçlunun yurt içinde bir adres gösterme zorunluluğu bulunmaktadır (m. 62, 111).

ilan için yetkili makamca (icra dairesi, mahkeme vb.) Basın ilan Kurumuna başvurulur ve ilan gazetelerde yaptırılır. ilanen tebligat ayrıca elektronik yolla da yapılır (Teb. K. m. 29-30).

ilanen tebliğ, **son ilan tarihinden itibaren yedi gün sonra** yapılmış sayılır (Teb. K. m. 31).

VI - USULSÜZ TEBLİGAT

Yukarıda kısaca değinildiği gibi, tebligatın yapılma biçimi, ayrıntılı ve şekilci bir düzenlemeye konu olmuştur. Bu nedenle tebliğ memuru tarafından yapılacak en küçük hata, tebligatı "usulsüz" hale getirir. Ancak **usulsüz tebligat, "geçersiz" tebligat anlamına gelmez.** Nitekim, Teb. K., "tebliğ usulüne aykırı yapılmış olsa bile, muhatabı tebliğe muttali olmuş ise muteber sayılır" diyerek (Teb. K. m. 32), muhatabın öğrenmiş olması halinde tebligatı geçerli saymakta, usulsüz tebligatın adeta düzeldiğini (iyileştiğini) kabul etmektedir. Ancak, temelde tebligat usulsüz olduğundan, yani mevzuatta öngörülen yöntem izlenmeden yapıldığından, bu noktada, **muhatabın öğrendiğini bildirdiği tarih, tebliğ tarihi sayılır.** Ayrıca usulsüz tebligatı alan ve öğrendiğini bildiren tarafın, kendisine yeniden ve usulüne uygun bir tebligat çıkarılmasını (yapılmasını) istemek veya bunu beklemek gibi bir hakkı yoktur. Usulsüz de olsa tebligatı alan kimse (öğrendiğini beyan ettiği) bu tarihten itibaren, o işlem için öngörülen sürede gereğini yapmazsa hakkını kaybedebilir. Örneğin, apartman görevlisine tebliğ edilen ödeme emrini aynı gün alan kişi, bu tarihten itibaren gerekli işlemi yapmalıdır. Bu tebligatın usulsüz olması, tebligatı alan veya öğrenen muhatap bakımından sürenin işlemesine engel olmaz.

Muhatap (yukarıdaki örnekte borçlu), usulsüz tebliği öğrenememişse, tebligat (örnekte apartman görevlisine yapılan tebligattan haberi olmamışsa) yapılmamış sayılır (Teb. Yön. m. 53, 1).

Muhatabın usulsüz tebliği öğrenip öğrenmediği ve öğrenmişse bunun tarihi, muhatabın kendi beyanına göre tespit edilir. Yoksa, muhatabın tebliği öğrendiğinin ve bunun tarihinin iddia ve ispatına izin verilmemektedir (Teb. Yön. m. 53, 3). Ancak, tebligatı geç öğrenmiş olan taraf, tebligatı öğrendiğini belirttiği tarihten çok önce, tebligatın içeriğini öğrenerek bu doğrultuda resmi bir işlemde bulunmuşsa daha sonra tebligattan yeni haberdar olduğunu ileri sürmesi dürüstlük kuralı ile bağdaşmaz. Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz.

Usulsüz tebliğ ve onun muhatabın öğrenmesi ile geçerli hale gelmesi, yapılmış ve ancak usulsüz olan tebliğler içindir. Buna karşılık, (usulsüz de olsa) **henüz hiçbir tebligat yapılmamış ise, Teb. K. m. 32 hükmü uygulanmaz;** yani, muhatabın kendisine tebliğ edilecek olan hususu tebliğden başka bir şekilde öğrenmesi ile o husus kendisine geçerli biçimde tebliğ edilmiş sayılmaz.

Usulsüz tebliğ, icra hukukunda özellikle itiraz ve şikayet bakımından önemlidir. Örneğin, borçluya gönderilen ödeme emrinin borçlunun komşusuna tebliğ edilmesi, bu tebligatı usulsüz kılar. Komşu, 01 Temmuzda kendisine tebliğ edilen ödeme emrini 15 Ekimde borçluya verir ve borçlu da icra dairesine başvurarak, ödeme emrini 15 Ekimde öğrendiğini bildirirse, tebligat geçerli hale gelir ve yedi günlük itiraz süresi 15 Ekimden itibaren işlemeye başlar. Borçlunun ödeme emrini öğrendiği tarihten (15 Ekimden) itibaren yedi gün içinde ödeme emrine itiraz etmesi gerekli ve yeterli olmalıdır. Başka bir deyişle, borçlunun usulsüz tebliğ edilen ödeme emrinin iptali için şikayet yoluna başvurmasına gerek olmamalıdır. Ancak uygulamada borçlunun hem itiraz hem şikayet yoluna gitmesi bir zorunluluk olmaktadır[14]. Çünkü, Yargıtay, icra müdürünün tebligatın usulsüz olup olmadığını denetleyemeyeceğini, bu konudaki yetkinin icra mahkemesine ait olduğunu kabul etmektedir. Bu nedenle, borçlunun yalnızca itiraz yoluna başvurması halinde, icra müdürünün, itirazın süresinde yapılmadığı gerekçesiyle takibi durdurmaması söz konusu olabilir. Bu bakımdan borçlunun bir yandan icra dairesine itiraz ederken; diğer yandan yine aynı süre içinde usulsüz tebligatın varlığını tespit ettirmek için icra mahkemesine şikayet yoluna gitmesi gerekir. icra mahkemesi şikayet üzerine,

---

[14] Bu söylenenler genel haciz yolu için önem taşır. Çünkü genel haciz yolunda ödeme emrine itiraz icra dairesine; şikAyet ise icra mahkemesine yapılır. Buna karşılık, kambiyo senetlerine özgü takipte hem itiraz hem şikAyet icra mahkemesine yapılır.

ödeme emrinin (veya icra takibinin) iptaline karar vermeyip, borçlunun bildirdiği tarihin tebliğ tarihi olduğuna ve (bu tarihten itibaren yedi gün içinde yapılan itiraz ile) icra takibinin durmuş olduğuna karar vermekle yetinmelidir.

Borçlu, **usulsüz tebliğ edilen ödeme emrini öğrendiği tarihten itibaren yedi gün içinde** yalnız şikayet yoluna başvurur (ayrıca ödeme emrine itiraz etmez) ise, süresi içinde ödeme emrine **itiraz etmediği için, ödeme emri** (ve bununla ilamsız icra takibi) **kesinleşir.**

Ödeme emri tebligatının usulsüz olması halinde, borçlunun başvuracağı itiraz yolu, **gecikmiş itiraz değil,** normal **itiraz** yoludur.

D) TEBLiGAT SUÇLARI

Tebligat Kanununun önemli özelliklerinden biri de bu Kanunda bazı tebligat suçları kabul edilmiş (düzenlenmiş) olmasıdır. Bu suçlar şunlardır: Yanlış adres bildirilmesi (Teb. K. m. 53); kendisine yapılması gereken tebligatı almamak (m. 54, il); muhatap adına kendilerine tebligat yapılan kimselerin, tebliğ evrakını muhataba vermemeleri (Teb. K. m. 54); yalan beyan (Teb. K. m. 55): (a) Muhatabın kendisi hakkında yalan beyanda bulunması; (b) Muhatap adına kendisine tebligat yapılabilecek kimselerin, tebliğ memuruna muhatap hakkında yalan beyanda bulunmaları; (c) Muhatap olmadığı veya muhatap adına tebellüğ etmeye yetkili bulunmadığı halde, tebliğ memuruna kimliği ve sıfatı hakkında yalan beyanda bulunarak tebliğ evrakını almaları; tebliğ evrakının taliki (asılması) ile ilgili suçlar (Teb. K. m. 56).

Tebligat Kanunu ve Yönetmeliği, tebliğin muhatabına ulaşması ve onun tarafından kabul edilmesi için etkili tedbirler almıştır. Ancak Teb. K., bu Kanunu ve Tebligat Yönetmeliğini uygulayan (tebligatı yapan) memurların tebligatı en kısa bir zamanda düzenli bir şekilde yapmalarını sağlamak için hemen hiçbir tedbir öngörmemektedir. Bu yüzden uygulamada adli tebligattan şikayet edilmektedir. özellikle para alacakları bakımından, davaya oranla daha çabuk bir şekilde kavuşulabilmesi için tercih edilen ilamsız icrada ortaya çikan en büyük engel tebligatın çok ağır ve hatalı işlemesidir. Bunu önlemek için, adli tebliğleri en kısa bir zamanda yapmayan memurlar ve Tebligat Kanununa uymayarak tebligatı uzatan ilgililer hakkında yeterli cezai hükümler konulmalıdır.

öte yandan tebligat mevzuatının incelikleri ve özelliklerinin yeterince bilinmemesi de usulsüz tebliğlere yol açmaktadır. O nedenle mümkünse adli tebligat yapılanması biriminin ayrıca oluşturulması son derece yararlı olacaktır.

§ 8. SÜRELER[1]

A) GENEL OLARAK

icra-iflas iş ve işlemlerinde çabuk bir şekilde sonuçlanması için hemen her işlem bakımından bir süre kabul edilmiştir. Şikayet süresi (m. 16), itiraz süresi (m. 60; 62), haciz isteme süresi (m. 78), satış isteme süresi (m. 106) gibi.

Sürenin ne kadar olduğunu genellikle Kanun belirtmiştir. Bu sürelerin önemli bir bölümü yedi günlük sürelerdir (bkz. örneğin, m. 16; 24; 26; 32-33; 60; 62; 69; 89; 97 ve 99 gibi). Ancak, IIK'nda yedi günden kısa (örneğin, m. 61 ve 79'daki gibi üç gün ve hattam. 9'da yer aldığı üzere bir veya üç iş günü) ve daha uzun süreler de vardır: örneğin, beş gün (m. 168-169), 10 gün (m. 168/2), 15 gün (m. 146/1), 30 gün (m.149/b, 1), altı ay (m. 68, I; 106, 1), bir yıl (m. 67; 72, VII; 106, 1), beş yıl (m. 284) ve 10 yıl (m. 39) gibi.

Bazı hallerde Kanun, sürenin belirlenmesini cebri icra organlarına (örneğin, icra müdürüne) bırakmıştır. icra hukukunda öngörülen süreler tüm icra organlarını kapsayabilir. Bu anlamda hem icra müdürü hem icra mahkemesi hem de icra işlerine ilişkin kararların istinaf ve temyiz incelemesini yapan istinaf mahkemesi ve Yargıtaya yönelik süreler söz konusudur. Ancak icra hukuku kurallarını doğrudan doğruya uygulayan icra müdürüne yönelik süre düzenlemesi daha çoktur.

Cebri icra organlarının takdiri, bazen en fazla (azami) süre ile sınırlandırılmıştır (örneğin, m. 18, 111; 112, I'de olduğu gibi).

Diğer bazı işlemler için ise, en az (asgari) süre konulmuş; ancak azami bir süre öngörülmemiştir (örneğin, m. 114, il; 237, II'de olduğu gibi).

Bazı hallerde ise, azami ve asgari (en çok ve en az) hiçbir sınır çizilmemiş, cebri icra organlarına süreyi uygun bir şekilde belirleme yetkisi tanınmıştır (örneğin, m. 30, I; 54-54/a; 55; 68, iV; 185'te olduğu gibi).

B) SÜRELERİN ÇEŞİTLERİ VE ÖZELLİKLERİ

Sürelerin önemli bir bölümü icra takibinin tarafları (alacaklı ve borçlu) ve bazen de üçüncü kişiler (örneğin, m. 96-97) içindir; buna **ilgililer için konulmuş süreler** denir.

Bkz. Baki Kuru, icra ve iflas Hukukunda Müddetler (Prof. Dr. Hüseyin Cahil O!}uzo!}lu'na Arma!}an, Ankara 1972, s. 621-638); Ejder Yılmaz, Hukuk Muhakemeleri Kanununda Süreler (Prof. Dr. Aydın Zevkliler'e Armağan, C. 111, Izmir 2013, s. 3167-3190).

ilgililer, bu süreler içinde belli işlemleri yapabilirler veya yapmalıdırlar.

Bir işlemin süresi içinde yapılmış sayılabilmesi için ilgilinin beyanının o işlem için öngörülen süre içinde yetkili icra-iflas organına ulaşması gerekir.

Bir işlem süresi içinde yapılmazsa, ilgili O işlemden beklenen faydayı sağlayamaz veya kendisine yönelik tehlikeyi önlemek imkanını kaybeder. örneğin alacaklı, süresi içinde hacizli malın satışını istemezse o mal üzerindeki haciz kalkar (m. 106; 11O); borçlu yedi gün içinde ödeme emrine itiraz etmezse icra takibi kesinleşir ve alacaklı borçlunun mallarının haczini isteyebilir (m. 78).

ilgililer için konulmuş olan süreler, hak düşürücü niteliktedir[2].

IIK'ndaki sürelerin bazıları, **cebri icra organları için konulmuş sürelerdir** (örneğin m. 18, 111; 61, I; 79, I; 112, I; 123; 366, 1). Bu süreler hak düşürücü nitelikte değildir; cebri icra organlarının süresinden sonra usulüne göre yapmış oldukları işlemler de geçerlidir.

icra dairesi, kendisi için konulmuş olan bir süre içinde bir işlemi yapmazsa, ilgililer icra mahkemesine şikayet ederek o işlemin yapılmasını sağlayabilirler. Bundan başka, bir işlemi süresi içinde yapmayan icra müdürü kusurlu ise, kendisine disiplin cezası verilebileceği gibi, şartları varsa, aleyhine tazminat davası da açılabilir (m. 5).

İİK'ndaki süreler kesindir3. Sözleşmeyle bu sürelerin değiştirilmesi mümkün olmayıp[4] bu şekilde yapılan aözleşmeler hükümsüzdür (m. 20).

Cebri icra organları, süreleri değiştiren bu gibi sözleşmeleri dikkate almayıp kanundaki sürelere göre işlem yapar. Bundan dolayı (ve sürelerin hak düşürücü niteliğinden dolayı), sürelere uyulup uyulmadığı, cebri icra organlarınca kendiliğinden gözetilir (bkz. örneğin m. 66, 1).

Sürelerin sözleşmeyle değiştirilemeyeceği hakkındaki kuralın bir istisnası vardır: Herhangi bir sürenin geçmesinde menfaati olan borçlu, bu hakkından vazgeçebilir (m. 20/c. 2); örneğin, alacaklının haciz isteyebilmesi için yedi günlük itiraz süresinin itirazsız geçmesi gerekir (m. 78, 1). Ancak, borçlu yedi gün geçmeden, örneğin, birinci günde icra dairesine itirazı olmadığını bildi-

---

2 Bazı istisnai hallerde, IIK'nun öngördüğü süreler zamanaşımı süresidir (bkz. m. 7 ve 39).

3 Kesin olan süreler, ilgililer için konulmuş olan sürelerdir. Buna karşılık, cebri icra organlan için konulmuş olan süreler kesin değildir.

ilgililer için konulmuş olan süreleri (□er m. 36, I; 287, iV ve 327'de olduğu gibi, sürenin uzatılabile□i açıkça öngörülmüş değilse), cebri icra organları da d□iştiremez.

rerek borcu kabul ederse, alacaklı yedi günlük itiraz süresinin dolmasını beklemeden haciz isteyebilir. Ancak, borçlunun bu vazgeçmesi üçüncü kişileri etkilemez (m. 20/c. 3). Bu husus, daha sonra bir başka alacaklının takibe geçmesi ve sonuçta sıra cetveli düzenlenmesi bakımından özellik gösterir. Buna göre, borçlu itiraz hakkından vazgeçtiği için kesinleşen takipte alacaklının haciz tarihi, gerçekte daha önce yapılmış olsa bile, itiraz süresinin dolduğu tarih olarak kabul edilir ve sıra cetveli buna göre yapılır.

C) SÜRELERİN BAŞLAMASI VE HESAPLANMASI

IIK da HMK (m. 91-93) ve TBK'nda (m. 92-93) olduğu gibi, gün, ay ve yıl olarak belirtilen sürelerin nasıl hesaplanacağını düzenlemektedir (m. 19). Buna göre:

Gün olarak belirtilen sürelerde ilk gün hesaba katılmaz. örneğin, borçluya ödeme emri 13 Eylül Çarşamba günü tebliğ edilmişse, yedi günlük itiraz süresi, 20 Eylül Çarşamba günü tatil saatinde (çalışma saati bitiminde) sona erer. Elektronik ortamda yapılan işlemlerde süre gün sonunda biter (m. 8/a, V). Gün sonu ise, Yönetmelik düzenlemesinde 00.00 olarak kabul edilmiştir (Y m. 16, 10).

Ay veya **yıl** olarak belirtilen süreler, ayın veya yılın kaçıncı günü işlemeye başlamış ise, biteceği ay veya yılın aynı gününde biter. örneğin, 03 Martta işlemeye başlamış olan altı aylık (m. 68, 1) bir süre, 03 Eylül günü tatil saatinde biter; 03 Martta işlemeye başlamış olan bir yıllık (m. 72, VII) süre, gelecek yılın 03 Mart günü tatil saatinde biter.

Ay veya yıl olarak belirtilmiş bir süre, ay sonuna doğru işlemeye başlar ve biteceği ayın sonunda böyle bir gün yoksa, o ayın son gününde (tatil saatinde) biter. Örneğin, 31 Ocakta başlayan bir aylık süre, Şubat ayının son gününde (28 veya 29 Şubatta) biter; 29 Şubat 2020'de başlayan bir yıllık süre, 28 Şubat 2021 günü (tatil saatinde) biter.

Süre hafta olarak belirlenmiş ise başladığı güne son hafta içindeki karşılık gelen günde biter (m. 19, 11)[5].

Elektronik yolla yapılan tebligatta, tebligat, muhatabın (vekille takip edilen işlerde avukatın) **elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır** {Teb. K. m.7/a, iV).

---

5 wHafta" düzenlemesi 7499 s. K. m. 1 ile m. 19'a eklenmiş olup, bununla özellikle kanun yolu bakımından HMK'na uyum saOlanması amaçlanmış ve kanun yolları {istinaf-temyiz) süreleri whafta" olarak d□iştirilmlştir.

Resmi tatil (ve hafta tatili) günleri[6] de süreye dahildir. Yani, sürenin içinde kalan resmi tatil günleri (örneğin pazar günleri) de hesaba dahil edilir ve bundan dolayı süre uzatılmaz.

örneğin, genel haciz yolu ile takipte ödeme emri borçluya 1O Ocak Pazartesi günü tebliğ edilmiş ve 11 Ocak Salı öğleden sonradan 15 Ocak Cumartesiye kadar Kurban Bayramı olsun. Bu halde, yedi günlük itiraz süresi (m. 62), 11 Ocak Salı günü işlemeye başlar ve 17 Ocak Pazartesi günü tatil saatinde biter. Oysa borçluya itiraz için yalnız 1,5 iş günü (11 Ocak Salı saat 13.00'a kadar ve 17 Ocak Pazartesi) kalmaktadır!

Sürelerin hesaplanmasında, sürenin başlamasına rastlayan tatil günleri de hesaba katılır. örneğin, kambiyo senetlerine özgü takipte ödeme emri borçluya cumartesi günü tebliğ edilmiş ise pazar günü işlemeye başlayacak olan beş günlük itiraz süresinin (m. 168, 1/4,5; 171-172) hesabına bu pazar günü de dahildir ve bu halde beş günlük itiraz süresi perşembe günü tatil saatinde biter. Cumartesi resmi tatil günü i□e de resmi tatil günlerinde tebligat yapılabileceğinden, cumartesi günü yapılan tebligat üzerine de süre (pazar gününden itibaren) işlemeye başlar.

Buna karşın bir sürenin son günü resmi bir tatil gününe (örneğin, pazar gününe) rastlarsa süre, tatili takip eden ilk iş günü (örnekte, pazartesi günü) tatil saatinde biter.

IIK m. 52-55'teki erteleme halleri sırasında da sürelerin işlemesi durmaz. Ancak, sürenin bitmesi bir erteleme (talik) gününe rastlarsa, süre, ertelemenin bitiminden sonra bir gün daha uzatılır (m. 56).

Bir sürenin son günü, yangın, yersarsıntısı (deprem}, yer kayması veya su basması afetlerinden birine rastlar ve bu sebeple o yerdeki mahkeme ve adliye (icra) dairelerindeki dosyalar zarar görür veya yok olursa, süre, 4473 sayılı Kanunun o yerde uygulanmasına başlandığı (4473 s. K. m. 2) tarihten itibaren bir ay daha uzatılır (4473 s. K. m. 34).

---

6 **Resmi tatil günleri şunlardır:** 28 Ekim saat 13.00'ten sonra ve 29 Ekim günü (Ulusal Bayram), 23 Nisan (Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı), 01 Mayıs günü (Emek ve Dayanışma Günü Tatili), 19 Mayıs (AtatOrk'O Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı), 15 Temmuz Günü (Demokrasi ve Milli Birlik Günü), 30 Ağustos (Zafer Bayramı), Ramazan Bayramı (arife günü saat 13.00'ten itibaren 3,5 gündür), Kurban Bayramı (arife günü saat 13.00'ten itibaren 4,5 gündür), 01 Ocak (yılbaşı tatili), Cumartesi ve Pazar günleri (hafta tatili). Bkz. 17.03.1981 gün ve 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun (RG 19.03.1981, sa.17284) ve 657 sayılı Devlet Memurlan Kanunu (d□işik) m. 99, il.

Öğleden sonraları tatil olan günler (28 Ekim günü ile Ramazan ve Kurban Bayramlarının arife günleri) iş günüdür. Bu nedenle, son günü öğleden sonrası tatil olan bir güne rastlayan bir süre, o gün saat 13.00'te sona erer.

Yukarıdaki örneklerde de belirtildiği gibi, gün, hafta, ay ve yıl olarak tayin edilen süreler, sonuncu günün tatil saatinde bitmiş sayılır.

Zaman zaman ilan edilen **idari tatil** veya idari izinler, sürelerin işlemesi bakımından dikkate alınmaz[7].

Yukarıda incelenmiş olan sürelerin hesaplanmasına ilişkin IIK m. 19 hükmü, hem kanunun belirttiği hem de icra iflas organlarınca verilen bütün süreler hakkında uygulanır.

icra (ve iflas) dairelerinde ve icra mahkemesinde **adli tatil** hükümleri (HMK m. 102-104) **uygulanmaz.** Çünkü, icra daireleri, mahkeme niteliğinde olmadığı için HMK m. 102-104 kapsamında değerlendirilemez.

icra mahkemeleri bakımından ise, m. 18'te icra mahkemelerinin bakacağı işlerin ivedi olduğu ifade edilmiştir. HMK m. 102, 1/h uyarınca, kanunlarda ivedi olduğu belirtilen işler bakımından adli tatil hükümleri uygulanmaz. Bu nedenle, icra mahkemeleri adli tatilde de çalışmaya devam eder; HMK m. 104 hükmü, IIK'ndaki süreler hakkında uygulanmaz. Yani, IIK'daki bir sürenin bitmesi adli tatile rastlarsa, süre adli tatil içindeki son günün tatil saatinde biter; bu sürenin adli tatilin bitiminden itibaren bir hafta daha uzatılmış sayılmasına imkan yoktur.

IIK'nda (HMK m. 91'dekinin aksine) **sürelerin başlaması** hakkında genel bir hüküm yoktur. IIK, genellikle her sürenin işlemeye başlayacağı tarihi ayrı ayrı belirtmiştir.

örneğin, şikayet süresi **öğrenme** tarihinden itibaren işlemeye başlar (m. 16); ödeme ve icra emirlerindeki itiraz ve ödeme sürelerinde olduğu gibi, sürelerin büyük bir kısmı **tebliğ** ile işlemeye başlar (örneğin, m. 24 vd.; 62; 67). Sürelerin **tefhim** (örneğin, m. 65, V; 69, il; 363) veya ilan (örneğin, m. 44, il; 217-219) tarihinden itibaren işlemeye başladığı durumlar da vardır.

---

[7] Benzer şekilde olağanüstü durumlarda örneğin 7226 s.K.'nun Geçici 1. maddesi ile Covid-19 (pandemi) sürecinde getirilen sürelerin "durma"sına ilişkin düzenleme ise sürelerin işlemesine engel olan, onları durduran {deyim yerindeyse donduran) özel, süreli ve bütün icra takipleri bakımından geçerli bir düzenleme olup bu konuya aşağıda ayrıca d□inilecektir. Bkz. aşa. § 9, B, 11/6.

Bazı hallerde, sürelerin ne zaman işlemeye başlayacağı hakkında kanunda bir açıklık yoktur. O zaman, sürenin tebliğ ile işlemeye başlayacağını kabul etmek gerekir; örneğin, m. 96, II'te olduğu gibi.

ilgililer için öngörülen sürelerin kaçırılması halinde, HMK'nda olduğu gibi genel bir**"eski hale getirme"** (HMK m. 95-101) düzenlemesi **bulunmamak**tadır. Sadece, ödeme emrine süresinde, elinde olmayan nedenlerle itiraz edemeyen borçlu ile haciz ihbarnamesi gönderilen üçüncü kişiye tanınan **"gecikmiş itiraz"** (m. 65) yolu açıktır.

§ 9. TATİLLER VE ERTELEMELER (TALİKLER)

Kanun, bazı günlerde, durumlarda ve saatlerde borçluya yönelik icra takip işlemi yapılmasını uygun görmemiştir. Yani, tatil saat ve günlerinde ve borçlunun tutuklu veya ağır hasta olması gibi bazı özel durum ve zamanlarda, **borçluya karşı icra takip işlemi yapılamaz.** Aşağıda incelenecek olan tatil ve erteleme (talik) halleri borçluyu korumak için kabul edilmiştir.

Tatil ve erteleme zamanlarında icra takibi başlatılamaması veya bütün icra takibinin engellenmesi söz konusu değildir. Kanun, **tatil ve erteleme (talik)** zamanlarında kural olarak hiçbir **icra takip işlemi** yapılamayacağını bildirmektedir (m. 51).

O nedenle öncelikle icra takip işlemi kavramının, ardından tatil ve erteleme hallerinin neler olduğu açıklanmalıdır.

A) İCRA TAKIP IŞLEMLERİ[1]

1- GENEL OLARAK iCRA İŞLEMLERİ

IIK, icra işlemi veya icra takip işlemi gibi bir tanım veya ayrım yapmış değildir. Hatta Kanunda yer alan terimler arasında bir birlik olmadığı da belirtilmelidir. Nitekim, Kanun, çeşitli maddelerinde **icra muamelesi** (örneğin, m. 29, I; 40; 111, 1 ve iV; 169/a, son fıkra; 362; Geçici m. 1, 7) kavramını kullandığı gibi, **takip muamelesi** terimine de yer vermektedir (m. 51; 169-170; 294, 1). Öte yandan Kanun, tek başına **"muamele"den** de söz etmektedir (m. 39; 57, il; 59, I; 65; 78, iV; 94, il ve iV; 134, il; 154, I; 166, il; 177, 1/1; 185, 111; 203; 205; 208; 217; 223, 111; 256; 359; Geçici m. 1, iV). Yine 6352 s. K. ile IIK'na eklenen Geçici m. 1O, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce başlatılan **takip** işlemlerinden söz etmektedir. Aynı Kanunla yapılan değişiklikte **işlem** kavramının (m. 8/a) da kullanıldığı görülür.

Öte yandan, **"muamele"** kavramı, şikayete konu olabilecek karar, fiil veya işlemlerin temelini oluş□urmaktadır (m. 16). Şikayete neden olabilecek fiil, karar veya işlemlerin yapılmasının dayanağı, tarafların bu konudaki talepleridir. Buradaki "muamele" ifadesinin geniş olarak anlaşılması gerekir. Bu nedenle, şikayet yolu ile iptal edilip düzeltilebilen işlemler kural olarak icra organlarınca yapılan **icra işlemi** olarak kabul edilebilir. örneğin, tarafların haciz veya satış

Bkz. Aziz Serkan Arslan, icra Takip işlemleri, Ankara 2018.

talebinin reddedilmesi ya da icra memurunun takibin durdurulması gibi kararları da icra işlemidir.

Alacaklıya aciz belgesi vermek, icra tutanağı düzenlemek, alacaklıya ödeme yapmak, makbuz vermek, bilirkişiye başvurmak vb. gibi hallerde yapılan işlemler, çoğu kez takibe yön veya şekil veren, hatta kimi kez takibi ilerleten işlemler bile olmamasına rağmen, takip içerisinde, icra organı (icra dairesi) tarafından yapılan icra işlemleridir.

O halde icra dairesinin yaptığı işlemlere temel oluşturan karar veya işlemler içerisinde taraf işlemleri de vardır. **Taraf icra işlemi,** icra takibinin taraflarınca takibe yön ve şekil veren, çoğunlukla da icra organlarını işlem yapmaya yönelten işlemlerdir. Alacaklının takip talebinde bulunması, haciz veya satış talep etmesi birer taraf icra işlemidir. Aynı şekilde borçlunun takibe itiraz etmesi de bir taraf icra işlemidir.

Usul hukukunda usul işlemlerine paralel olarak icra hukukunda da icra işlemleri terimi, bir üst kavram olarak kabul edilebilir. Buna göre, takibe yön ve şekil veren ve özellikle cebri icrayı başlatmayı, ilerletmeyi ve sonuçlandırmayı amaçlayan, etkilerini ve sonuçlarını asli olarak takip hukukunda gösteren, taraflarca veya icra organlarınca yapılan işlemlere **icra işlemleri** denilir.

11- İCRA TAKİP İŞLEMLERİNİN TAŞIDIĞI ÖZELLİKLER

Kanunda **icra muamelesi, takip muamelesi** veya **muamele** kavramları ya da **işlem** kavramı kullanılmış olmakla birlikte doktrin ve yargı uygulaması, ayrıca ve özel bir kavram olarak,**"icra takip** işlemi"nden söz etmektedir.

"icra" ve "takip" kavramları birbirinin yerine kullanılmakta; bu bakımdan aslında "icra hukuku" veya "takip hukuku" aynı anlamlara gelmekte veya birbirinin yerine geçmektedir. O nedenle doktrinde benimsenen "icra takip işlemleri" kavramı, yukarıda açıklandığı üzere hem taraf hem icra organlarının takibe yönelik işlemleri için kullanılan "icra işlemleri" kavramından ayrılmak için benimsenmiştir.

icra takip işlemleri, icra işlemlerinden daha dar bir içeriğe sahip kabul edilmekte olup, Kanunda genellikle bu konuda "takip muamelesi" teriminin kullanıldığı görülmektedir. Nitekim, Kanun, tatil ve erteleme süreleri içinde "takip muameleleri"nin yapılamayacağını belirtmektedir (m. 51).

Doktrinde baskın görüşe göre, bir işlemin icra takip işlemi sayılabilmesi için, aşağıdaki üç koşulun birlikte bulunması gerekir:

1) icra takip işlemi **icra organlarınca yapılmalıdır.** icra organları, icra dairesi, icra mahkemesi ve diğer mahkemelerdir. Bu nedenle, alacaklı (örneğin, takip talebi, m. 58), borçlu (örneğin, ödeme emrine itiraz, m. 62) ve üçüncü kişilerin (örneğin, istihkak iddiası, m. 96-99) icra takibine ilişkin olarak yapmış oldukları işlemler (örneklerde takip talebi, itiraz ve istihkak iddiası) icra takip işlemi değildir.

2) icra takip işlemi **borçluya karşı yapılmış olmalıdır.** Borçlu, bu işlemlere karşı çoğunlukla itiraz veya şikayet etmek yetkisine sahiptir; itiraz veya şikayet etmezse, yapılan işlem borçlu aleyhine kesinleşir. Yani, icra takip işlemleri, **borçlunun takipteki konumunu olumsuz etkileyebilecek** işlemlerdir. O nedenle, icra organlarının alacaklıya (örneğin, m. 62, il; 99) veya üçüncü kişilere (m. 97, VI) karşı yaptıkları işlemler, icra takip işlemi kavramına dahil değildir. icra organlarının (borçluya karşı icrai bir nitelik göstermeyen) iç işlerine ilişkin işlemleri de icra takip işlemi değildir. Örneğin, icra dairesi, erteleme zamanlarında yapılan takip talebini (m. 58), haciz talebini (m. 78) veya satış talebini (m. 106) alır. Bununla birlikte bunları ancak erteleme hali son bulduktan sonra icra eder (örneklerde, ödeme emrini gönderir, borçlunun mallarını haczeder veya satışı ilan eder).

3) Bir işlemin icra takip işlemi sayılabilmesi için üçüncü koşul, o işlemin **cebri icranın ilerlemesini sağlayıcı nitelikte olmasıdır.** Yani, icra takip işlemi, alacaklıyı borçlunun malvarlığından alacağını alması yolundaki amacına yaklaştırıcı niteliktedir.

Buna göre, icra takip işlemi şöyle tanımlanabilir: **İcra takip işlemleri,** icra organları tarafından borçluya karşı yapılan, borçlunun hukuki durumunu olumsuz etkilemeye elverişli olan ve cebri icranın alacaklı yararına ilerlemesi amacına yönelmiş bulunan işlemlerdir.

Bu tanım ve unsurlara göre, şu işlemler **icra takip işlemidir:** Ödeme emri ve icra emri tebliği, itirazın kaldırılması, bütün haciz işlemleri, bütün paraya çevirme işlemleri, borçluya süre verilmesi (m. 96, il; 101, il) ve depo kararı (m. 158; 173-174) verilmesi, icra takip işlemidir.

Buna karşılık, alacaklının takip, haciz ve satış talebinde bulunması ile icra dairesinin bu talepleri alması; paraların paylaştırılması (m. 138 vd.) icra takip işlemi değildir. Aynı şekilde, hacizli veya rehinli malın idaresine yönelik işlemler, muhafaza tedbirleri, tebligat, tapuya ihbar, alacaklıya geçici veya kesin ödeme (paylaştırma) yapılması, taşınır teslimine ilişkin ilamın gereğince malın teslim

edilmesi, harç ve masrafların yatırılmasının istenmesi, ilamsız takibe yapılan itirazın veya itiraz edilmediğinin alacaklıya tebliği, uygulamaya elverişli imzaların celbi gibi işlemler, alacaklıya aciz belgesi verilmesi, ihtiyati haciz kararı, takibe yön ve şekil veren işlemler değildir.

icra takip işlemi kavramı, özellikle iki bakımdan önemlidir: ilk olarak **icra takip işlemi ile zamanaşımı[2] kesilir** {TBK m. 154, 1/2; 157, il ve TTK m. 750).

ikinci olarak, **gece vakti ile tatil ve erteleme süreleri içinde, kural olarak hiçbir icra takip işlemi yapılamaz.** Yine kanun, itirazın süresinde olmaması halinde icra müdürünün "takip muameleleri"ne devam edeceğini açıkça ifade etmektedir (m. 66). Aynı şekilde, kambiyo senetlerinde borca itiraz, satıştan başka "takip muamelesi"ni durdurmaz (m. 169). Keza imzaya itiraz halinde de aynı sonuç geçerlidir. Yine m. 294, 1 de zamanaşımını kesen bir takip muamelesinden söz etmektedir.

B) TATİLLER VE ERTELEMELER (TALiKLER)

Kanun, icra takip işlemi yapılamayacak tatil ve erteleme hallerini iki ayrı başlık altında düzenlemiştir.

1- TATİL SAAT VE GÜNLERİ

Tatil saat ve günlerinde, genel olarak (ticari ve resmi) bütün iş ve çalışma hayatı durur.

1) Tatil saatleri (gece vakti): IIK m. 51, tatil saatlerini, "güneşin batmasından bir saat sonra ile güneşin doğmasından bir saat önceye kadarki devre" olarak belirlemekte ve bu süreyi "gece vakti" olarak isimlendirmektedir. Görüldüğü gibi Kanun, bütün ülke için geçerli bir "gece" tanımı yapmayıp, güneşin

---

[2] TBK m. 157'de Mbir dava veya defi yoluyla kesilmiş olan zamanaşımı, dava süresince tarafların yargılamaya ilişkin her işleminden veya hakimin her kararından sonra yeniden işlemeye başlar. Zamanaşımı, icra takibiyle kesilmişse, **alacağın takibine ilişkin her işlemden** sonra yeniden işlemeye başlar. Zamanaşımı, iflas masasına başvurma sebebiyle kesilmişse, iflasa ilişkin hükümlere göre alacağın yeniden istenmesi imkanının doğumundan itibaren yeniden işlemeye başlar" denilmektedir. Burada kullanılan **"Işlem"in** neyi ifade ettiği, taraf icra işlemi mi yoksa icra organlarının işlemi mi veya icra takip işlemi mi olduğu açık değildir. Doktrinde ve yargı uygulamasında tartışmaya yol açan olan bu konuda kanımızca, burada kullanılan kavram, icra takip işlemi olarak anlaşılmalıdır. Zira, alacaklı cebri icraya başvurmakla, yani takip talebiyle zamanaşımını kesmiştir. Bundan sonra, yani kendi üzerine düşeni yaptıktan sonra, icra dairesi veya organları tarafından yapılan işlemlerle zamanaşımı kesilecek ve sOre yeniden işlemeye başlayacaktır. TBK m. 157, l'de dava bakımından hem taraf hem mahkeme usul işlemleriyle zamanaşımının kesilip işlemeye başlayacağı belirtilmiş olmakla birlikte takipler bakımından bu tor bir ayrıma gidilmemiştir. Bu nedenle bizim de katıldığımız gOrOşe göre, zamanaşımının kesllıp yeniden **işlemesine sebep** olan ı,ıemler, icra **takip** ı,ıemlerl olmalıdır.

de>Ouşu ve batışına göre tespit yapmaktadır. Bu nedenle, gece vaktinin belirlenmesi hem mevsim hem de yörelere göre değişir.

Kural olarak, gece vakti hiçbir icra takip işlemi yapılamaz. Ancak, (gece kulübü, bar, sinema, tiyatro, AVM gibi) gece de iş görülen yerlerde gece vakti hasılat (gelir, ürün) haczi mümkündür. Bu istisna dışında, gece vakti haciz yapılamaz. Ancak borçlunun mal kaçırdığı anlaşılırsa, gece vakti de haciz yapılması mümkündür (m. 51, 1). Ayrıca, gündüz vakti başlamış olan bir hacze, gece vakti de devam edilebilir.

Gece vakti tebligat da yapılabilir (Teb. K. m. 33; Teb. Yön. m. 54).

2) Tatil günleri: Tatil günlerinden kasıt, resmi tatil ve hafta tatili günleridir. **Kural olarak, tatil günlerinde hiçbir icra takip işlemi yapılamaz** (m. 51, 1).

Kanun bu kurala üç önemli istisna getirmiştir. Buna göre tatil günlerinde: a) Haciz (m. 78 vd.) yapılabilir; b) Muhafaza tedbirleri (m. 113, il; 159, 162, 270, 271) alınabilir; c) Tebligat yapılabilir (Teb. K. m. 33; Teb. Yön. m. 55).

il - ERTELEME HALLERİ

Erteleme (talik), bazı haklı ve kabul edilebilir nedenlerin varlığı halinde, borçlunun, onun hukuki durumuna zarar verecek bir işlemden geçici bir süre için korunmasını amaçlar. Bu nedenle erteleme süresi içinde borçluya **kural olarak hiçbir icra takip işlemi yapılamaz** (m. 51, 1). Şimdi, bu erteleme hallerini kısaca aşağıdaki gibi inceleyebiliriz:

1) Borçlunun Kanunda sayılan yakınlarından birinin ölümü (m. 52): Borçlunun karı veya kocası veya kan veya kayın hısımlığı itibariyle (TMK m. 17-18) üstsoyveya altsoyundan birisi ölürse, borçluya karşı başlamış olan icra takibi, ölüm günü dahil üç gün_için ertelenir (m. 52).

2) Borçlunun ölümü (m. 53): Burada icra takibi başladıktan sonra borçlunun ölmesinin takibe olan etkisi düzenlenmektedir. Buna göre: a) Mirasçı, açık bir irade beyanı ile mirası derhal kabul etmiş ise, terekenin borçları (TMK m. 640-641; 681-682) için (murise karşı) yapılan icra takibi, borçlunun ölüm günü ile beraber üç gün geri .bırakılır (ertelenir). Bu üç gün geçtikten sonra, takibe terekeye (m. 53, il) veya mirasçıya (m. 53, 111) karşı devam edilir. b) Mirasçı, açık bir irade beyanı ile mirası kabul veya reddetmemiş ise, TMK'nun kabul veya ret için koyduğu süreler (kural olarak üç ay; TMK m. 606) geçinceye kadar icra takibi geri kalır (ertelenir, m. 53, 1).

3) Borçlunun tutuklu **veya** hükümlü olması (m. 54): Yasal veya iradi bir temsilcisi bulunmayan bir borçlunun tutuklu (veya gözaltına alınmış) veya hükümlü olması halinde aşağıdaki gibi işlem yapılır:

a) Toplam beş yıl veya daha fazla kesinleşmiş hapis cezasının infazı amacıyla ceza infaz kurumunda bulunan borçlunun isteği bulunmasa dahi kişiliğinin veya malvarlığının korunması bakımından gerekli görülmesi halinde kısıtlanması mümkündür (TMK m. 407)[3]. icra müdürü, bu durumdaki borçlu hakkında hükümlüye bir vasi tayin edilmesini vesayet makamı olan sulh mahkemesinden (TMK m. 413) ister (m. 54, 1).

Sulh mahkemesince vasi tayin edilinceye kadar, hükümlü borçluya karşı başlamış olan icra takibi durur. Vasi tayin edilince, icra takibine vasiye karşı devam edilir.

b) Borçlu tutuklu (veya gözaltına alınmış) ise veya hükümlü olup da cezası beş yıldan az ise, icra müdürü, borçluya, kendisine bir temsilci tayin etmesi için uygun bir süre verir. Bu süre içinde, borçluya karşı hiçbir icra takip işlemi yapılamaz. Borçlu bu süre içinde (kendisine) bir temsilci tayin edip icra dairesine bildirirse, icra takip işlemleri artık bu temsilciye karşı yapılır. Buna karşılık, bu süre içinde temsilci tayin edip icra dairesine bildirmeyen tutuklu (veya gözaltına alınmış) veya hükümlü borçlu hakkında takibe devam edilir (m. 54, I); örneğin, ödeme emri borçlunun kendisine tebliğ edilir (Teb. K. m. 19; Teb. Yön. m. 28).

icra dairesinin temsilci tayini için tutuklu veya hükümlü borçluya gerekli süreyi vermemiş olması veya bu süreyi somut olay bakımından yanlış takdir etmesi, m. 16, il anlamında bir hakkın yerine getirilmemesi veya işlemin somut olaya (hadiseye) uygun olmaması olup, bundan dolayı borçlunun şikayet hakkı vardır.

4) Borçlunun asker olması: Borçlu askerlik hizmetini yapmakta iken kendisine karşı başlamış veya yeni yapılan icra takiplerinde, icra dairesi borçluya kendisine bir temsilci atamasını mümkün kılacak uygun bir süre verir. Bu süre içinde, asker borçluya karşı herhangi bir icra takip işlemi yapılamaz.Borçlu, kendisine verilen bu süre içinde bir temsilci atayıp icra dairesine bildirirse, icra takip işlemleri artık bu temsilciye karşı yapılır. Buna karşılık, bu süre içinde temsilci atayıp icra dairesine bildirmeyen asker borçlu hakkında takibe devam edilir (m. **54/a);** örneğin, tebligat borçlunun kendisine yapılır.

---

3 Bir yıl veya daha fazla özgüı1ü□ü ba□layıcı cezaya mahkOm olanların kısıtlanmasını ve vasi tayinini öngören TMK m. 407 ve 471hükümleri Anayasaya aykın bulunarak iptal edilmiş olup, 7499 s. Km. 5 vem. 8 ile TMK'nun hükümleri yeniden düzenlenmiştir.

5) Borçlunun ağır hastalığı: Borçlu kendisine bir temsilci atayamayacak derecede ağır hasta ise, icra müdürü, borçluya karşı yapılan icra takibini belirli bir süre için erteleyebilir (m. 55). Bu süre, ağır hasta olan borçlunun kendisine bir temsilci atayabilecek derecede iyileşmesine kadar geçecek olan süredir.

6) Özel erteleme halleri: Kanunun tatil ve erteleme bölümünde (m. 51-56) düzenlemediği bazı özel erteleme halleri daha vardır ki, bunların devamı sırasında da borçluya karşı kural olarak hiçbir icra takip işlemi yapılamaz (m. 51, il}.

Bu özel erteleme halleri şunlardır: a) Konkordato mühleti (m. 287-289), b) Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasında ara dönem (m. 309/ö, 111), c) Fevkalade hallerde mühlet ve tatil (m. 317-330).

Konkordatoda ve yeniden yapılandırmadaki mühlet ve ara döneme aşağıda yer verileceğinden[4] burada kısaca fevkalade hallerde mühlet ve tatile değinilecektir.

İlk olarak IIK m. 317-329'da fevkalade hallerde mühlet düzenlemesi göze çarpmaktadır[5]. Buna göre, ülkenin tamamında veya belirli bir bölgesinde olağanüstü bir durum, özellikle devamlı ekonomik kriz olması halinde Cumhurbaşkanı belirli bir süre için bundan etkilenen borçlular bakımından IIK m. 318-329 hükümlerinin uygulanmasına karar verebilir. Kanun örnek niteliğinde ekonomik krizden söz etmekle birlikte bunun dışında savaş, deprem, genel bir yangın, kuraklık, salgın hastalık vb. olağanüstü bir durum da gerçekleşebilir.

Bu tür olaylardan birisinin bütün yurtta veya ülkenin belirli bir kısmında olduğunun Cumhurbaşkanı tarafından kabul ve ilan edilmesi halinde, bundan yararlanmak isteyen ve borçlarını ödeyemeyen borçlu icra mahkemesine başvurmak suretiyle kendisine "süre" (mühlet) verilmesini talep edebilir. Bu süre en fazla altı ay olabilir (m. 318, 1).

Borçlunun bu süre sonunda borçlarını tam olarak ödemeyi teklif etmesi gerekir. Ödeme taksitle de yapılabilir. icra mahkemesi bu süreyi vermeden önce alacaklılara da durumu ilan yoluyla bildirir.

icra mahkemesi tarafından borçluya mühlet verilmesi, ona karşı icra veya iflas takibi yapılmasına engel olmaz. Ancak haciz yapılamadığı gibi (m. 323, 1) borçlu hakkında iflas kararı da verilemez.

---

4 Bkz. aşa. § 67 - § 70.

5 Bkz. Ejder Yılmaz, Ola□an0st0 Durumlarda Borçlulara Süre Verilmesi ve icra Takiplerinin Durdurulması, Batider 1977/IX/1, s. 153-191 (Makaleler, C. 1, Ankara 2014, s. 201-232).

Borçluya mühlet verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi halinde bu karar icra dairesi tarafından tebliğ ve ilan olunur (m. 322). Kanunda belirtilen bazr süreler, mühlet nedeniyle uzatılır (m. 323, il). Borçluya bir komiser tayin edilebilir (m. 321). Borçlunun bu dönemde tasarruf yetkisi korunmakla birlikte alacaklılarına zarar verme kastıyla işlem yapmasının engellenmesi için icra mahkemesi tarafından bir kısım tedbirlere karar verilebilir (m. 325).

Cumhurbaşkanı kararı çerçevesinde belirtilen süre içerisinde olmak **kaydıyla**, borçlu mühletin dört aya kadar uzatılmasını icra mahkemesinden talep edebilir (m. 327, 1).

Belirli bir miktarın altındaki alacaklar ile 206. maddenin birinci sırasındaki alacaklar hakkında mühlet hükümleri uygulanmaz (m. 326).

İkinci özel erteleme ise, IIK m. 330'da yer alan "fevkalade hallerde tatil"dir. Buna göre "salgın hastalık, umumi bir müsibet veya harp halinde Cumhurbaşkanı kararile memleketin bir kısmında veya bazı iktisadi zümreler lehine muayyen bir müddet için icra takipleri" durdurulabilir.

Tüm Dünyada olduğu gibi ülkemizde de yaşanan Covid-19 salgını (pandemisi) nedeniyle Cumhurbaşkanı tarafından IIK m. 330'da öngörülen "tatirin uygulanmasına karar verilmiştir6.

Kararla 22 Mart 2020 tarihinden 30 Nisan 2020 tarihine kadar nafaka alacaklanna ilişkin takipler hariç olmak üzere yurt genelinde yürütO/mekte olan tam icra ve iflas takiplerinin durdurulması; bu çerçevede taraf ve takip işlemlerinin yapılmaması, yeni icra ve iflas takip taleplerinin alınmaması ve ihtiyati haciz kararlannın icra ve infaz edilmemesi kabul edilmiştir. Belirtmek gerekir ki, bu Karar, IIK m. 330'da öngörülen "tatir kavramından daha geniş bir içerik ve çerçevede alınmıştır.

Söz konusu karardan sonra yürürlüğe giren 7226 sayılı Kanun, Geçici 1. maddesi ile daha aynntılı bir düzenleme getirmek suretiyle yalnızca icra takiplerinin yasaklanması değil, takip hukuku ile ilgili dava ve işlemler bakımından da bütün sürelerin 30 Nisan 2020

---

e 2279 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı için bkz. RG 22.03.2020, sa. 31076.

tarihine kadaf duracağını kabul etmlştıı'l. Kanunun Cumhurbaşkanına verdiği yetkiye dayalı olarak sürelerin durması, 15 Haziran 2020 tarihine kadar uzatılmıştı□.

Yukanda yer verilen diğer erteleme veya mühlet durumlarından farklı olarak burada sürelerin •durma"sı tercih edilmiştir. Başka bir deyişle, burada süreler işlemez. Takip yasağı olduğu için tebligat yapılabilmesi de mümkün olmaz. Bu yasağa aykırı işlemler, süresiz şik□yet yoluyla iptal edilir.

Duran süreler, durma süresinin sona erdiği günü takip eden günden itibaren işlemeye başlar. Durma süresinin başladığı tarih itibarıyla, bitimine 15 gün ve daha az kalmış olan süreler, durma süresinin sona erdiği günü takip eden günden başlamak üzere 15 gün uzamış sayılır (7226 s. K. Geçici m. 1). Buna gôre ômeğin, kendisine 20 Mart 2020 tarihinde ôdeme emri tebliğ edilen borçlunun itiraz süresi 27 Mart 2020 gününde sona ermekle birlikte bu süre, "durma"süresi içinde olduğu ve 22 Mart 2020 itibariyle borçlunun itiraz süresinden beş gün kaldığı (Kanunda belirtildiği şekilde 15 günden az olduğu) için, itiraz süresi bu borçlu için 15 güne çıkmış ve 30 Haziran 2020 tarihine kadar itiraz olanağı sağlanmıştır.

Kural olarak yeni icra takibi yapılması yasaklanmış olmakla birlikte maddi hukuka ilişkin süreler de bu tarihe kadar duracağı için alacaklının alacağının zamanaşımına uğrama ve hak kaybı tehlikesi yoktur. ômeğin, 22 Mart 2020 tarihi itibariyle zamanaşımının dolmasına 1O gün kalan alacaklı, durma süresinin dolduğu 15 Haziran 2020 tarihi itibariyle derhal takip başlatmak zorunda olmayıp, bu alacaklı için süre 30 Haziran 2020 tarihine kadar uzar. Buna karşılık ômeğin iki yıllık zamanaşımının 13. ayında durma hükümleri uygulanmaya başladığında 22 Mart 2020-15 Haziran 2020 tarihleri arasındaki süre zarfında zamanaşımı işlemediğinden, zamanaşımının da buna gôre hesaplanması gerekir.

icra takipleri bakımından benzer bir düzenleme ülkemizde 6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen deprem üzerine yapılmıştır. 08.02.2023 tarihinden geçerli olmak üzere 11 ilde olağanüstü hal ilan edilmiştir. Olağanüstü Hal Kapsamında Yargı Alanında Alınan Tedbirlere //işkin 120 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile 06.04.2023 tarihine kadar icra takipleri ve işlemleri bakımından süreler durdurulmuştur[10].

---

[7] •9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı icra ve iflas Kanunu ile takip hukukuna ilişkin di□er kanunlarda belirlenen süreler ve bu kapsamda hakim veya icra ve iflas daireleri tarafından tayin edilen süreler; nafaka alacaklarına ilişkin icra takipleri hariç olmak üzere tüm icra ve iflas takipleri, taraf ve takip işlemleri, yeni icra ve iflas takip taleplerinin alınması, ihtiyati haciz kararlarının icra ve infazına ilişkin işlemler 22/3/2020 (bu tarih dahil) tarihinden itibaren 30/4/2020 (bu tarih dahil) tarihine kadar durur" (7226 s. K. Geçici Madde 1: RG 26.03.2020, sa. 31080 mükerrer).

[8] Bu süre içerisinde takip hukukuna ilişkin özellikle icra daireleri tarafından yapılabilecek işlemler tümüyle durmamış; Kanun, icra ve mas hizmetlerinin aksamaması için gerekli olan di□er tedbirlerin alınmasını emretmiştir (7226 s. K. Geçici m. 1, 3).

[9] Yargı alanındaki hak kayıplarının önlenmesi amacıyla getirilen durma süresinin uzatılmasına dair 2480 sayılı Cumhurbaşkanı kararı için bkz. RG 30.04.2020, sa. 31114.

[10] Düzenlemenin ayrıntıları ve kapsamı için bkz. RG 11.02.2023, sa. 32101- Mükerrer.

7) Kanun, **mal kaçırılması ihtimali**[11] olan hallerde, hem gece vakti hem de tutukluluk ve hükümlülük, askerlik ve ağır hastalık hallerinde borçlunun mallarının haczedilebileceğini öngörmektedir (m. 51, 1/son cümle; 54, il; 54/a, il; 55, il).

111- TATİLİN VE ERTELEMENİN SÜRELERE ETKİSİ

1) Tatilin Sürelere Etkisi

Resmi tatil günlerinde sürelerin işlemesi durmaz. Ancak, sürenin sonuncu günü resmi bir tatil gününe (örneğin, Pazar gününe) rastlarsa, süre, tatili takip eden ilk iş günü çalışma saati (mesai) sonunda biter (m. 19, 111). Tatil saatlerinin sürelerin işlemesine bir etkisi yoktur; bütün süreler, son günün tatil saatinde bitmiş sayılır (m. 19, iV).

2) Erteleme Hallerinin Sürelere Etkisi

a) İİK m. 52-55'teki erteleme hallerinin sürelere etkisi: Erteleme sırasında süreler işlemeye devam eder. Ancak, borçlu veya icra organları için konulmuş olan bir sürenin sonuncu günü bir erteleme (m. 52-55) gününe rastlarsa, süre, ertelemenin söz kor:ıusu olduğu sürenin bitiminden sonra **bir gün daha uzatılır** (m. 56).

Örneğin, borçluya genel haciz yolu ile takipte ödeme emri 14 Eylül günü tebliğ edilmiş, borçlu 20 Eylül günü tutuklanmış ve kendisine bir temsilci ataması için borçluya 10 günlük bir süre verilmiş ise (m. 54) borçlu veya atadığı temsilcisi, 01 Ekim günü tatil saatine kadar ödeme emrine itiraz edebilir. Çünkü, yedi günlük itiraz süresi 21 Eylül'de biter; oysa, bu tarih 10 günlük erteleme süresine rastlamaktadır. O halde, itiraz süresi, erteleme süresinin bitimi olan 30 Eylül'den sonraki 1 Ekim gününe kadar uzatılır. Buna rağmen borçlu (veya atayacağı temsilcisi), erteleme süresi içinde de ödeme emrine itiraz edebilir.

b) Konkordatoda mühletin ve yeniden yapılandırmada ara dönemin sürelere etkisi: Konkordato mühleti içinde borçluya karşı hiçbir takip yapılamaz ve daha önce başlamış olan takipler durur; ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararları uygulanmaz ve bir takip işlemi ile kesilebilen zamanaşımı ve hak düşürücü süreler işlemez. Buna karşılık rehinle temin edilmiş alacaklar nedeniyle

---

11 Gerek borçlunun gerek borçlunun yakınlarının, borçlunun mallarını kaçırması ihtimal! buraya girer.

rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatılabilir veya başlamış olan takiplere devam edilebilir; ancak bu takip nedeniyle muhafaza tedbirleri alınamaz ve rehinli malın satışı gerçekleştirilemez (m. 294-295). Benzer kural, sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasına ilişkin ara dönem için de geçerlidir (m. 309/ö, 111).

Bu durumda, yukarıda söz edilen ve erteleme başlığı altında düzenlenen haller, sürelerin işlemesine engel olmazken (m. 56); bu özel erteleme hallerinde takip işlemleri için süreler işlememektedir.

§ 10. İCRA TAKİBİNİN TARAFLARI

icra (ve iflas) takibinin tarafları, **alacaklı ile borçludur;** daha doğrusu, alacaklı olduğunu bildirerek icra takibi yapan kimse ile onun takip talebinde borçlu olarak gösterdiği kimsedir[1].

icra takibinin çeşitli aşamalarında, bazen üçüncü kişilerin de çıkarları söz konusu olabilir. Bunlar, takip konusu alacak için rehin vermiş olan (m. 146, I; 149, I; 149/b,1) veya iradeleri dışında mal ve hakları icra takibine dahil edilen (m. 89; 94; 96-99; 127; 228) kimselerdir. Kanun, bu üçüncü kişilere haklarını koruyabilmeleri için gerekli imkan ve fırsatı vermektedir; buna dayanarak üçüncü kişiler icra takibi sırasında aktif bir rol oynayabilirler. Buna rağmen, bu üçüncü kişiler, icra takibi ve takibin sonucu ile doğrudan doğruya ilgili değildir. Bu nedenle, bu gibi üçüncü kişileri icra takibinin taraflarından saymak n:ıümkün değildir[2].

O halde, hukuk davalarında olduğu gibi, icra takibinde de alacaklı ve borçlu olmak üzere **iki taraf** vardır.

Bir icra (veya iflas) takibinde taraflarla ilgili olarak şu sorularla karşılaşılır: 1) Kimler taraf olabilir? (taraf ehliyeti); 2) Kimler bir icra takibini yürütebilir? (takip ehliyeti/takip yapma yetkisi); 3) Bir takipte taraf olarak gösterilen kimse (alacaklı veya borçlu) o takip ile gerçekten ilgili midir? (sıfat): 4) işini (takibini) bizzat takip edemeyen veya etmek istemeyen taraf adına kimler iş görebilir? (yasal ve iradi temsil); 5) Birden fazla kişinin birlikte takip yapması veya birden fazla kişiye karşı birlikte takip yapılması; başka bir deyişle, dava arkadaşlığında (HMK m. 57 vd.) olduğu gibi, icra-iflas hukukunda da takip arkadaşlığı mümkün müdür?; 6) Birden fazla takip dosyasının birleştirilmesi mümkün müdür? icra takibi sırasında taraflardan birinin değişmesi halinde ne yapılır? gibi. Öncelikle bu soruların ve cevaplarının incelenmesi gerekir.

Bu kimselerin gerçekten alacaklı veya borçlu olup olmadıkları, icra takibinin sonunda belli olacaktır.

2 Ancak, icra takibinin tarafı olamayan bu OçOncO kişiler, kendilerine ilişkin şikayet (m. 16) ve davalarda (ömeOin, istihkak davaları, m. 97-99) taraf durumundadırlar (bkz. ayrıca: m. 89; 128; 228; 282). Ayrıca, rehinli takipte, rehnin maliki (borçlu deOil de) OçOncO kişi ise, bunlar da takip talebinde ve ödeme (icra) emrinde borçlu ile zorunlu takip arkadaşı olarak gösterilıı1er (m.145-146; 149; 149/b).

A) TARAF EHLİYETİ

Hukuk davalarında olduğu gibi (HMK m. 50 vd.), icra takibinin taraflarının (alacaklı ve borçlunun) da, taraf ehliyetine sahip olmaları gerekir. Medeni haklardan yararlanma (hak) ehliyeti bulunan her gerçek (TMK m. 8) ve tüzel (TMK m. 48) kişi, icra takibinde taraf olma ehliyetine (yeteneğine) de sahiptir.

Taraf ehliyeti, takip şartlarından olup, icra müdürü tarafından kendiliğinden gözetilmesi gereken bir husustur. Buna rağmen taraf ehliyeti olmayan **kişi** adına veya kişiye karşı takip başlatılması ya da takip sırasında taraf ehliyetinin kaybedilmesine rağmen takibe devam edilmesi halinde, bu takip kural olarak süresiz şikayetle iptal edilebilir.

Yukarıda ifade edildiği gibi, **yalnız gerçek kişiler ile tüzel kişilerin taraf ehliyeti vardır.** Tüzel kişiliği bulunmayan toplulukların, topluluk olarak taraf ehliyetleri yoktur. Örneğin, adi ortaklık (TBK m. 620) ve miras ortaklığının (TMK m. 640) ya da donatma iştirakinin (TTK m. 1064 vd.) taraf ehliyeti yoktur.

Miras ortaklığının taraf ehliyetinin bulunmayışı bazı **özellikler** gösterir:

1) Miras ortaklığının (terekenin) **alacaklı olması** halinde, durum oldukça basittir. Miras ortaklığının bir alacağından dolayı takip yapılırken, elbirliği mülkiyeti kuralları gereğince, bütün mirasçıların birlikte (zorunlu takip arkadaşı olarak) takip yapmaları gerekir (TMK m. 702, 11). Buna karşın, elbirliği mülkiyetinin ortaklarından her biri, topluluğa giren hakların korunmasını sağlayabilir ve bu korumadan bütün ortaklar yararlanır (TMK m. 702, iV; ayrıca bkz. TMK m. 640, iV).

Miras ortaklığına (terekeye) bir temsilci (TMK m. 640) atanmış ise, icra takibinin tereke temsilcisi tarafından yapılması gerekir.

Bunun gibi, **alacaklı** icra takibi devam ederken **ölürse ve takip, konusu ölenin mirasçılarını ilgilendiren (malvarlığına ilişkin) bir takipse,** icra takibine alacaklının mirasçılarının hepsi tarafından (zorunlu takip arkadaşı olarak) veya tereke temsilcisi tarafından devam edilebilir.

Son olarak belirtelim ki, gerçek kişilerin kişiliği ve bununla hak ehliyeti ölüm ile son bulduğundan (TMK m. 28, 1), **ölmüş bir kişinin taraf ehliyeti yoktur.** Bu nedenle, ölmüş bir kişi adına (alacaklı sıfatıyla) icra takibi yapılamaz (karş. HMK m. 124).

2) Miras ortaklığının (terekenin) **borçlu olması** durumunu, borçlunun sağlığında başlamış olan icra takipleri ve yeni (borçlunun ölümünden sonra) yapılacak icra takipleri bakımından ayrı ayrı incelemek gerekir:

Borçlu icra takibi sırasında ölürse, miras ortaklığının (terekenin) tüzel kişiliği olmamasına rağmen icra takibine, m. 53, il uyarınca **miras ortaklığına** (terekeye) karşı devam edilebilir. Ancak, takiplere bu şekilde devam edilebilmesi için; terekenin henüz taksim edilmemiş veya resmi tasfiyeye tabi tutulmamış yahut mirasçılar arasında aile şirketi tesis edilmemiş olması gerekir. Bu halde, borçlu sağ olsaydı hangi usul uygulanacak idiyse, takibe miras ortaklığına (terekeye) karşı o usule göre (kaldığı yerden) devam edilir (m. 53, il). Ayrıca bu ihtimalde, **sadece miras ortaklığının** (terekenin) **malları üzerinde haciz uygulanabilir;** mirasçıların kişisel malvarlığına başvurulamaz.

Bunun yanı sıra, borçlunun icra takibi sırasında ölmesi durumunda alacaklının, icra takibini (mirası kabul eden) **mirasçıların hepsine karşı** veya **bir ya da birkaçına karşı** devam ettirmesi de mümkündür[3]. Çünkü, mirasçılar miras bırakanın (borçlunun) borcundan müteselsilen sorumludurlar (TMK m. 640) ve alacaklı müteselsil borçluların birinden borcun (alacağının) tamamını isteyebilir (TBK m. 163). Takibin mirasçılara karşı devam edebilmesi sadece rehnin paraya çevrilmesi veya haciz yollarıyla mümkündür (m. 53, 111). Mirasbırakan (borçlu) hakkındaki takip, iflas yolu ile takipse bu takibe mirasçılara karşı devam edilemez.

Borçlunun sağlığında başlamış olan icra takiplerine gerek terekeye (miras ortaklığına), gerek mirasçılara karşı devam edilebilmesi içfn, üç günlük (m. 53, 1) erteleme süresinin geçmiş bulunması gerekir (m. 53, I; karş. HMK m. 55). Yani, ölüm günü ve izleyen iki gün terekeye ya da mirasçılara karşı icra takip işlemi yapılamaz. Bundan başka, icra takibinin mirasçılara karşı devam ettirilebilmesi mirasçının mirası kabulüne bağlı olduğundan, mirasçı mirası henüz kabul veya reddetmemişse kural olarak üç aylık (TMK m. 606) sürenin de geçmiş olması gerekir.

Gerçek kişilerin kişiliği ve bununla hak ehliyeti ölüm ile son bulduğundan (TMK m. 28, 1), **ölmüş bir kişinin taraf ehliyeti yoktur.** Bu nedenle, ölmüş kişiye karşı takip başlatılması mümkün değildir. Ayrıca **borçlunun ölümün-**

---

[3] Buna karşılık, konusu paradan başka bir şey olan ilamlı takiplerde (örneğin taşınır veya taşınmaz teslimi gibi -m. 24 vd.-), alacaklı, ilamlı takibi (zorunlu takip arkadaşı olarak) bütün mirasçılara (varsa tereke temsilcisine) karşı devam ettirmek zorundadır. Çünkü mirasçılar miras ortaklığına (terekeye) elbirliğiyle sahiptirler {TMK m. 640, il).

den sonra, borçlunun alacaklıları (tereke alacaklıları) terekeye (miras ortaklığına) karşı da yeni icra takibi yapamazlar4. Çünkü, miras ortaklığının tüzel kişiliği yoktur ve m. 53, il hükmü yalnız borçlunun ölümünden önce başlamış olan icra takipleri içindir. Bu halde, tereke (borçlunun) alacaklıları, **yalnız mirası kabul etmiş olan mirasçılara karşı**[5] yeni icra takibi yapabilirler.

B) TAKİP EHLİYETİ VE TAKİP YETKİSİ

Medeni usul hukukundaki dava ehliyetinde olduğu gibi (HMK m. 51; 54; 56; 114, 1/d), icra takibinin taraflarının da takip ehliyetine sahip olmaları gerekir. Takip ehliyeti, bir kimsenin bizzat veya iradesi ile belirlediği (tayin ettiği) bir temsilci (avukat) aracılığıyla, alacaklı olarak **icra takibi ve bununla ilgili işlemleri yapabilmesi** veya icra takibinin borçlusu olarak haklarını koruyacak işlemlerde bulunabilmesi (örneğin, ödeme emrine itiraz edebilmesi) ehliyetidir.

Medeni hakları kullanma (fiil, eylem) ehliyetine sahip olan bütün gerçek ve tüzel kişiler, takip ehliyetine de sahiptir. Takip ehliyeti, fiil ehliyetinin (ve davadaki dava ehliyetinin) icra-iflas hukukunda büründüğü şekildir. Burada, medeni hukuktakine paralel olarak bir ayrım yapmak gerekir:

Tam takip ehliyetine sahip olanlar: Bunlar, medeni hakları kullanmaya tam olarak ehil olanlardır. Ayırt etme gücüne sahip ve ergin olup, kısıtlı bulunmayan her gerçek kişi tam takip ehliyetine sahiptir (TMK m. 9 vd.).

Kanuna ve kuruluş belgelerine (esas sözleşme, ana tüzük, vakıf senedi, statü vb.) göre gerekli organlara sahip olmaları ile tüzel kişiler tam takip ehliyetine kavuşur (TMK m. 49).

Sınırlı takip ehliyetine sahip olanlar: Bunlar, ayırt etme gücüne sahip küçük ve kısıtlılardır (TMK m. 16; 359, I; 359, il; 453; 455; 462/7; 342, I; 343; 451, il; IIK m. 57, 11). Bu kişiler kural olarak tek başlarına takip ehliyetine sahip olmayıp, yasal temsilcileri aracılığıyla takip yapabilirler.

Ölmüş bir kişiye karşı icra takibi yapılmış ise, borçlunun takipten önce ölmüş olduğunun anlaşılması üzerine, bu takibe onun terekesine veya mirasçılarına karşı devam edilemez. Bu konuda bkz. 04.05.1978 gün ve 04/05 sayılı IBK: RG 01.06.1978, sa. 16303.

[5] Tereke alacaklıları, borçlunun mirasçılarının hepsine karşı (birlikte) icra takibi yapabilirler; ancak, buna zorunlu değildirler (ihtiyari takip arkadaşlığı). Bir tereke alacaklısı, mirasçılardan yalnız birisine veya birkaçına karşı da icra takibi yapabilir. Çünkü, mirasçılar murisin borçlarından müteselsilen sorumludurlar (TMK m. 641) ve alacaklı, müteselsil borçluların birinden borcun tamamını isteyebilir (TBK m. 163).

Takip ehliyeti olmayanlar (tam ehliyetsizler): Ayırt etme gücüne sahip olmayan kimselerin takip ehliyeti de yoktur. Bu gibi kimseler, icra (ve iflas) takiplerinde, yasal temsilcileri tarafından temsil edilir.

Takip ehliyeti, takip şartlarından[6] olup, icra müdürü tarafından kendiliğinden gözetilmesi gereken bir husustur. Buna rağmen takip ehliyeti olmayan kişinin takip yapması veya bu kişiye karşı takip başlatılması halinde, bu takip kural olarak süresiz şikayetle iptal edilebilir.

HMK m. 53 uyarınca, dava ehliyetinden başka, davacının dava takip yetkisine de sahip olması gerekir. **Dava takip yetkisi,** talep sonucu hakkında hüküm alabilme yetkisi olarak ifade edilen bir dava şartıdır (HMK m. 114, 1/e). Maddi hukuktaki tasarruf yetkisine paralel olarak hak sahibi olan kimse, davayı kendisi açıp sürdürebilir. Ancak bazı hallerde hak sahibinin bu yetkisi sınırlanmıştır. Aynı durum, icra-iflas hukukunda da söz konusu olabilir. Bu bakımdan, alacaklının takip ehliyeti dışında, **takip yetkisine de sahip olması gerekir.** Takip yetkisi konusu daha çok iflas hukukunda gündeme gelir. Nitekim, borçlunun, müflis sıfatını aldıktan sonra (yani iflasın açılmasından sonra), tasarruf yetkisi kısıtlanır. O nedenle müflisin (masaya giren), alacağı hakkında bir icra takibi yapması veya ona karşı icra takibi yapılması mümkün değildir. Çünkü, artık müflisin malvarlığı ile ilgili konularda takip yapma veya dava açma yetkisi, yalnızca iflas idaresine aittir. Bu durumda müflis borçlunun takip yetkisi yoktur[7].

C) SIFAT (HUSUMET)

Hukuk davalarında olduğu gibi, bir icra (veya iflas) takibinde esas bakımından başarı elde edilebilmesi için, takip talebinde alacaklı olarak gösterilen kimsenin (m. 58/1, 2), o takipte gerçekten alacaklı sıfatını taşıdığının ve takip talebinde borçlu olarak gösterilenin maddi hukuka göre gerçekten borçlu olduğunun ortaya çıkması gerekir. Bir takip talebinde alacaklı kimseler, taraf ve takip ehliyetine sahip olabilirler. Ancak, onların bu takipte gerçekten alacaklı ve gerçekten borçlu olma sıfatları yoksa, takip, borçlunun itirazı üzerine başarısızlığa uğrar.

Alacaklı olarak takip talebinde bulunan kimsenin, takip konusu alacak üzerinde bir tasarruf yetkisi olmalı ki, o kimse yapılan takibin gerçek alacaklısı sıfa-

---

Bkz. Bülent Desteci, icra Hukukunda Takip Şartları, Ankara 2024.

7 Bkz. aşa. § 56, B, 11-111.

tını haiz bulunsun. örneğin, alacaklı olarak takip yapan A, bu alacağı takip talebinden önce B'ye devretmiş (TBK m. 183 vd.) ise, A'nın, artık bu alacak üzerinde tasarruf yetkisi kalmadığından, yaptığı takipte alacaklı sıfatı da yoktur.

Takip talebinde borçlu olarak gösterilen kimsenin de, bu takibin gerçek borçlusu sıfatına sahip olması gerekir ki, kendisine karşı yapılan icra takibinde başarı elde edilebilsin. örneğin, mirası reddetmiş (TMK m. 605 vd.) olan bir kimseye karşı, tereke alacağından dolayı icra takibi yapılırsa bu kimse (borçlu), mirası reddetmiş olduğunu, bu nedenle takipte borçlu (mirasçı) sıfatının bulunmadığını ileri sürerek (itiraz ederek), kendisine karşı yapılan icra takibini başarısızlığa uğratır (örneğin, m. 68, iV).

Bir takipte **sıfat yokluğu,** itiraz sebebi olup, **icra müdürü tarafından kendiliğinden dikkate alınamaz.** Dolayısıyla sıfat itirazı üzerine, alacaklının talebine göre bu husus ya itirazın kaldırılması yoluyla icra mahkemesinde veya itirazın iptali davasıyla genel mahkemede hükme bağlanır.

D) İCRA TAKİBİNDE TARAFLARIN TEMSİLİ

1- YASAL TEMSiL

Yukarda görüldüğü gibi, tam ehliyetsizlerin takip ehliyeti yoktur. Ayırt etme gücüne sahip küçük ve kısıtlıların (sınırlı takip ehliyetine sahip olanların) da kanundaki istisnalar8 dışında takip ehliyeti yoktur. işte takip ehliyeti olmayan bu kişiler, icra takibinde (ve davada) yasal temsilcileri tarafından temsil edilirler (karş. HMK m. 52;54). Buna göre:_

Takip ehliyeti bulunmayan alacaklı adına onun yasal temsilcisi (veya onun atayacağı vekil) tarafından icra takibi yapılır ve yürütülür. Takip ehliyeti bulunmayan borçluya karşı yapılan icra takibinde, borçlu, yasal temsilcisi (veya onun atayacağı vekil) tarafından temsil edilir.

Yasal temsilciler şunlardır: Velayet hakkına sahip ana ve baba (TMK m. 336), evlat edinen {TMK m. 314), vasi (TMK m. 445)[9] ve kayyım (TMK m. 426).

---

[8] Bkz. TMK m. 16, 11; 359, 1; 359, il; 455; 462/7; IIK m. 57, 11.

[8] Vasinin vesayeti altındaki kişi adına icra takibi yapabilmesi veya vesayeti altındaki kişiye karşı yapılmış olan icra takibinde onun temsil edebilmesi için, vasiye vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi (TMK m. 397} tarafından husumet izni verilmiş olmalıdır (TMK m. 462/8}.

Takip ehliyeti bulunmayan kişilerin yapmış oldukları icra takiplerine (ve diğer işlemlere) yasal temsilcileri icazet (onay) verebilir (TMK m. 342; 343, I; 451, il).

11 - İRADİ TEMSİL (iCRADA VEKALET}

Takip ehliyeti bulunan kişi, dilerse kendisini bir temsilci (vekil-avukat) ile temsil ettirebilir. Esasen takip ehliyeti, bir kimsenin bizzat kendisinin veya iradesi ile atadığı bir temsilci (vekil) aracılığı ile icra işlemlerini yapabilmesi ehliyetidir.

Hukukumuzda vekille (avukatla) temsil zorunluluğu yoktur. Bu nedenle, takip ehliyetine sahip olan kişi, kendisi icra (ve iflas) takibi yapabileceği gibi, kendisine karşı yapılan icra takibinde haklarını kendisi savunabilir (örneğin, ödeme emrine kendisi itiraz edebilir). Ancak, alacaklı veya borçlu (veya üçüncü kişiler), icra (ve iflas) dairelerinde ve icra mahkemelerinde kendilerini vekil ile temsil ettirmek isterlerse (işlerini vekil ile takip etmek isterlerse), yalnız bir avukatı vekil olarak atayabilirler. Avukat olmayan kişiler vekil olarak atanamaz (AK m. 35).

icra dairesi (ve icra mahkemesi) avukat olmayan bir kişinin vekil sıfatıyla yaptığı talepleri yerine getiremez; getirirse, böyle bir kişinin talebine dayanarak yapılan işlemler şikayet yolu (m. 16) ile iptal edilir.

Vekalet verenin (iş sahibinin) vekiline (avukatına) vekalet (temsil yetkisi) verdiğini gösteren **vekaletnamenin** noterden onaylı veya noter tarafından düzenleme biçiminde yapılmış olması gerekir. Takibin vekil olmayan bir kimse tarafından başlatılması veya vekilin vekaletname ibraz etmeden takibi yürütmüş olması da süresiz şikayet sebebidir. Çünkü, icra müdürü, kamu düzenine ilişkin olan bu hususu da gözetmek zorundadır.

E) TAKİP ARKADAŞLIĞI[10]

Medeni usul hukukundaki dava arkadaşlığında (HMK m. 57 vd.) olduğu gibi, icra takiplerinde de bazı hallerde takip arkadaşlığı mümkündür; yani alacaklı veya borçlu tarafta birden fazla kişi bulunabilir. Ancak davada bir yargılama yapılıyor olması, çelişik kararların ortaya çıkmaması, usul ekonomisini sağlamak gibi gerekçelerle benimsenen dava arkadaşlığı, takip hukukunda aynı kapsamda ve şekilde uygulama alanına sahip değildir.

---

10 Bkz. Buse Dişel, icra Hukukunda Takip Arkadaşlığı, Istanbul 2014.

1- ALACAKLILAR ARASINDA TAKIP ARKADAŞLIĞI

Birden fazla alacaklının (aynı sebepten doğmuş olsa bile, karş. HMK m. 57, 1/c), müstakil alacaklarından dolayı, aynı borçluya karşı birlikte (yani tek bir takip talebi ile) takip yapabilmeleri imkanı, IIK tarafından öngörülmemiştir ve bu nedenle mümkün değildir. Buna karşılık, maddi hukuka göre, alacaklılar arasında takip arkadaşlığının mümkün olduğu haller vardır. Bu da, zorunlu ve ihtiyari olmak üzere iki şekilde olur:

Alacaklılar arasında **zorunlu takip arkadaşlığı:** Bu halde, birden fazla alacaklı, borçluya karşı birlikte (bir takip talebi ile) icra takibi yapmak zorundadır. Bunun başlıca örneği, miras ortaklığının (TMK m. 640) bir alacağından dolayı, bütün mirasçıların birlikte takip yapmak zorunda olmalarıdır.

Alacaklılar arasında **ihtiyari takip arkadaşlığı:** Burada alacaklılar, bir borçluya karşı ayrı ayrı icra takibi yapabilecekleri gibi, birlikte (bir takip talebi ile) de borçluyu takip edebilirler. Örneğin, müteselsil alacaklıların birlikte takip yapmalarında olduğu gibi (TSK m. 169).

il- BORÇLULAR ARASINDA TAKİP ARKADAŞLIĞI

Bazı hallerde, birden fazla borçluya karşı aynı takip talebi ile icraya başvurulabilir. Bu da iki şekilde olur:

Borçlular arasında **zorunlu takip arkadaşlığı:** Bazı hallerde, tereke alacağından dolayı bütün mirasçılara karşı takip yapılması[11] veya borçlunun sağlığında başlamış olan takiplere bütün mirasçılara karşı devam edilmesi (m. 53, il) zorunludur; bu hallerde, borçlu mirasçılar zorunlu takip arkadaşıdır[12]. Rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takipte ödeme veya icra emrinin rehin maliki üçüncü kişiye de gönderilmesi gerekir (m. 146, I; 149, I; 149/b, 1). Yargıtay bu halde borçlu ile rehin maliki üçüncü kişi arasında zorunlu takip arkadaşlığı bulunduğunu kabul etmektedir. Kanımızca bu halde şekli bakımından bir zorunlu takip arkadaşlığı olduğu kabul edilebilir.

---

[11] Konusu paradan başka bir şey olan ilamlı takiplerde (örneğin, taşınır veya taşınmaz teslimi, m. 24 vd.), alacaklının bütün mirasçılara karşı birlikte takip yapması zorunludur. Çünkü, mirasçılar tereke mallarına elbirliği ile sahiptirler (TMK m. 640) ve bu mallar üzerinde birlikte tasarruf edebilirler (TMK m. 702).

[12] örnek: Kira sözleşmelerinde birden fazla kiracı bulunması halinde, kiralayanın kiracıların tümüne (hepsine) karşı birlikte tahliye takibi (m. 269 vd.) yapması zorunludur; yani, bu halde birden fazla kiracı (borçlu tarafta) **zorunlu takip arkadaşıdır;** buna karşılık, kiralayan her kiracıya karşı kendi payına düşen kira payı (alacağı) için genel haciz yolu ile takip yapabilir **(ihtiyari takip arkadaşlığı).**

Borçlular arasında **ihtiyari takip arkadaşlığı:** Alacaklı, müşterek borçluların (örneğin, müteselsil borçluların) her birine karşı ayrı ayrı takip yapabilir (TBK m. 162 vd.). Ayrıca, alacaklı, müşterek borçluları ayrı ayrı takip etmeyerek, müşterek borçluların hepsine (veya içlerinden bazılarına) karşı birlikte (tek bir takip talebi ile) takip de yapabilir.

Bu halde, müşterek borçlular arasında ihtiyari bir takip arkadaşlığı doğar. Borçlular arasında ihtiyari takip arkadaşlığında tek bir takip talebinde bulunulur ve bir dosya açılır. Bu takip talebinde, her borçlunun adı, soyadı ve adresinin ve müşterek borçluya düşen borç miktarının açık bir şekilde gösterilmesi gerekir. Ancak, her borçluya ayrı ayrı ödeme emri gönderilir (m. 61, il).

Birden fazla borçluya karşı icra takibi, ortak borçlulardan birinin yerleşim yerindeki icra dairesinde yapılabilir (m. 50, I; HMK m. 7, 1-2).

ihtiyari takip arkadaşı olan borçlular birlikte hareket etmek zorunda değildir. Örneğin, borçlulardan bazıları ödeme emrine itiraz etmezse, takip bu borçlular bakımından kesinleşir. Diğer borçluların itirazı üzerine, alacaklı itirazın kaldırılmasını ister ve ancak bu talebi icra mahkemesinde reddedilirse, bu ret kararından, sadece ödeme emrine itiraz etmiş olan borçlular yararlanır; yani sadece onlara karşı takibe devam edilemez. Ödeme emrine itiraz etmedikleri için haklarındaki takip kesinleşmiş olan borçlulara karşı takibe devam edilir.

F) TAKİP SIRASINDA TARAFLARIN DEĞİŞMESİ[13]

Bir icra (veya iflas) takibi devam ederken, alacaklı veya borçlu tarafta (örneğin, alacağın temliki, borcun nakli, taraflardan birinin ölümü nedeni ile) bir değişiklik olabilir.

Takip sırasında alacaklının alacağın devri (TBK m. 183 vd.) **nedeniyle değişmesi** durumunda ne olacağına ilişkin Kanunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu halde, HMK'nun "dava konusunun devri"ne ilişkin m. 125 hükmünün kıyasen uygulanacağı düşünülebilir. Bu çerçevede yeni alacaklının, eski alacaklının hukuki durumuna geçmesi ve takibe kaldığı yerden devam edebilmesi gerekir.

örneğin, icra takibi devam ederken alacaklı alacağını bir başkasına temlik ederse (TBK m. 183 vd.), alacağı devralan yeni alacaklı, icra takibine kaldığı yerden devam eder. Borçlu ödeme emrine itiraz etmiş idi ise, yeni alacaklı

---

[13] Bkz. Tuğba Koyun, Genel Haciz Yoluyla icra Takibinde Taraf D□işikliği, Ankara 2024; Emine Bilgiç Eroğlu, icra Hukukunda Tarafta iradi D□işiklik, Ankara 2024; Derya Belgin Güneş, Genel Haciz Yoluyla Takipte Zorunlu ve iradi Taraf Değişikliği, Ankara 2024.

ödeme emrine itirazın kaldırılmasını (m. 68-68/a) isteyebilir; takip kesinleşmiş idi ise, yeni alacaklı haciz isteyebilir (m. 78); borçlunun malları haczedilmiş idi ise, yeni alacaklı hacizli malların satışını isteyebilir vs.

Takip konusu alacağın temlik edilmiş olması, borçlunun hukuki durumunda bir değişiklik meydana getirmez. icra takibine (yeni alacaklı tarafından) kaldığı yerden itibaren borçluya karşı devam edilir.

Alacaklının takip sırasında **ölmesi** halinde, alacaklının **mirasçıları** (zorunlu takip arkadaşı olarak) takibe kaldığı yerden **devam ederler.**

Takip sırasında borçlunun değişmesi, başlıca borcun nakli (TBK m. 195 vd.} ve borçlunun ölümü hallerinde söz konusu olur.

Alacaklı ile borç yüklenen kimse, (yeni borçlu) arasında yapılan **borcun nakli sözleşmesi** (TBK m. 196) ile eski borçlu (takip borçlusu) borcundan kurtulur. Bu nedenle, takibe eski borçluya karşı devam edilemez. Bu halde yine HMK'nun "dava konusunun devri" ne ilişkin m. 125 hükmünün kıyasen uygulanabileceği söylenebilir. Bu çerçevede yeni borçlu, eski borçlunun yerini aldığından, alacaklının icra takibine (kaldığı yerden) yeni borçluya karşı devam edebilmesi gerekir.

Borçlunun ölümü halinde, icra takibine terekeye veya mirasçılara karşı devam edilir (m. 53, 11-111).

Alacaklı, takip talebinde borçlu olarak göstermiş olduğu kişiyi (tek taraflı olarak) değiştirip, yerine yeni bir borçlu koyarak, takibe bu yeni borçluya karşı devam edemeyeceği gibi, borçlulardan birine karşı başlatmış olduğu bir icra takibini, diğer borçlulara teşmil de edemez (karş. HMK m. 124). Her iki halde de alacaklının yeni borçluya (veya müşterek borçluya) karşı ayrıca takip yapması gerekir. Ancak Yargıtay, özellikle rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takipte rehin maliki üçüncü kişinin ek takip talebi ile takibe dahil edilmesine izin vermektedir.

İLAMSIZ İCRA

Yukarıda da belirtildiği üzere Türk-Isviçre hukukunun diğer hukuk sistemlerinden farklı ve geniş bir ilamsız icra düzenlemesi mevcuttur.

ilamsız icra, kural olarak, yalnızca para ve teminat alacakları için öngörülen ve borçluya karşı öncelikle dava açıp bir mahkeme kararı alınmasına gerek olmaksızın, alacaklı olduğunu iddia eden kişinin hiçbir belge veya alacağına ilişkin bir senet ibraz etmek zorunda olmadan, icra daireleri aracılığıyla başlattığı süreçtir.

icra yolları içerisinde ilamsız icrayı dört ayrı başlık altında incelemek mümkündür. Buna göre, ilamsız icra, **genel haciz yolu** (m. 42-144/a), **kambiyo senetlerine özgü haciz yolu** (m. 168-170b; 176/a-b), **kiralanan taşınmazlann ilamsız tahliyesi yolu** (m. 269-276) ile **abonelik sözleşmesinden kaynaklanan para alacakları hakkında haciz yoluyla ilamsız takipten** (ASPAK) oluşur.

Genel haciz yolu, yalnız para (ve teminat) alacakları içindir. Para alacağı bir kambiyo senedine dayanmakta ise, genel haciz yoluna değil, alacaklının kambiyo senetlerine özgü haciz yoluna başvurması, onun lehinedir. Para alacağı bir kambiyo senedine bağlanmamışsa, ancak genel haciz yoluna gidilebilir. Genel haciz yoluna başvurabilmek için, alacağın bir senede (belgeye) bağlanması gerekli değildir.

Para alacağı rehinle temin edilmiş ise (yani alacak için bir rehin varsa), alacaklı, kural olarak önce **rehnin paraya çevrilmesi yolu** ile takip yapmak zorundadır (m. 45).

Şu halde, genel haciz yolu, rehinle temin edilmemiş olan ve bir kambiyo senedine de dayanmayan, (bir senede dayansın veya dayanmasın) bütün para (ve teminat) alacakları için başvurulabilen bir yoldur. Kanun, en çok uygulaması olduğu için, genel haciz yolunu geniş bir şekilde düzenlemiş (m. 44-144/a) ve (ilamlı/ilamsız) diğer bütün icra (ve hatta iflas) yollarında, genel haciz yoluna ilişkin hükümlere yollamada bulunmuştur (bkz. örneğin, m. 41; 145; 147-148; 150/a; 150/g; 151; 155; 167; 170/b; 176/a; 269; 269/d).

Genel haciz yolunun iflas hukukundaki karşılığı, **genel iflas** yoludur.

Kanun, kambiyo senetlerine (çek, poliçe, bono) özgü olmak üzere özel bir takip yolu kabul etmiştir (m. 167-176/b). Bu yol, kanunda iflas yolları arasında

yer almış olmasına rağmen, yalnız bir iflas yolu olmayıp, aynı zamanda bir (ilamsız) haciz yoludur (m. 167-168 vd.). Bu nedenle, bu yolun haciz kısmını, icra hukuku bölümüne dahil ederek, bunu ilamsız icra çeşitlerinden biri olarak incelemek gerekir.

Kambiyo senetlerine özgü haciz yolu, genel haciz yoluna benzer. iki takip yolu arasındaki farklar ileride görülecektir. Burada şunu belirtmekle yetinelim: Kambiyo senetlerine özgü haciz (ve iflas) yoluna başvurabilmek için alacağın bir çek, poliçe veya bonoya dayanması gerekir. **Aksi** halde bu yola başvurulamaz (genel haciz yoluna gidilir).

Kambiyo senetlerine özgü haciz yoluna gidebilmek için de alacağın bir mahkeme ilamı ile tespit edilmiş olması gerekli değildir; alacağın bir kambiyo senedine dayanması gerekli ve yeterlidir. Bu nedenle, kambiyo senetlerine özgü haciz yolu da ilamsız icraya dahil olup, onun bir çeşididir.

Kambiyo senetlerine özgü haciz yolunun, iflas hukukundaki karşılığı, kambiyo senetlerine özgü iflas yoludur. **Kambiyo senetlerine özgü iflas yolu** ise, iflas hukuku bölümünde incelenecektir.

Para alacaklarının daha çabuk bir şekilde tahsili için öngörülen ilamsız icrada önemli bir istisna, kiralanan taşınmazların ilamsız tahliyesi yoludur. Kira bedelinin ödenmemesi ve kira süresinin sona ermesi halleriyle sınırlı olarak, Türk Hukukuna özgü bir düzenleme olan bu hükümler de (m. 269-276) ilamsız icra içerisinde yer alır.

öte yandan yine para alacağı hakkında olmakla birlikte diğer ilamsız icra yollarından farklı bir düzenleme abonelik sözleşmesinden kaynaklanan para alacakları hakkında haciz yoluyla ilamsız takip (ASPAK) ile getirilmiştir.

Kitabın bundan sonraki bölümlerinde, ilamsız icranın bu dört türü ayrı ayrı incelenecek olmakla birlikte icra takibinin başlangıcı bakımından ortak özellikler taşıması nedeniyle ilamsız icrada "görev ve yetki" konusunun ir.ıcelenmesi tercih edilmiştir.

§ 11. İLAMSIZ İCRADA GÖREV VE YETKİ

A) GÖREV

Burada görevden kasıt, asıl icra organlarının icra hukukundaki görevidir. Yardımcı icra organı olan genel mahkemelerin görevi, HMK'na göre belirlenir **(HMK** m. 1-4).

icra işlerinde asıl görevli organlar, icra dairesi, icra mahkemesi ile üst ve yüksek mahkemelerin ilgili hukuk daireleridir.

icra hukukunda her derecede yalnız bir çeşit cebri icra organı (yani yalnızca icra daireleri ve icra işleri bakımından görev yapmak üzere yalnızca icra mahkemeleri) bulunduğundan, cebri icra organları arasında bir görev uyuşmazlığı çıkmaz. Bu nedenle, Kanun icra hukukunda görevi ayrıca düzenlemek gereğini duymamıştır.

ilk derece olarak, icra işlerine bakacak başka bir organ bulunmadığından, icra işlerinde bir görev uyuşmazlığı çıkmaz. Bir yerde birden fazla icra dairesi bulunması halinde, bu daireler arasındaki ilişki, görev değil, **iş dağılımı** (işbölümü) **ilişkisidir.** Ancak, Adalet Bakanlığı, icra dairelerini bir arada bulundurmaya ve aynı icra mahkemesine bağlamaya yetkilidir (m. 1, VIII).

icra mahkemeleri arasındaki ilişki de bir iş dağılımı ilişkisi olup, her icra mahkemesi, kendisine dönüşümlü olarak bağlanan icra dairesinin işlemlerine yönelik şikayetleri ve itirazları incelemekle, icra daireleri başkanlığı kurulmayan yerlerde bu dairelerin gözetim ve denetimlerini yapmakla görevlidir (m. 4, 1). Bu nedenle icra mahkemeleri arasında da bir "görev" sorunu olmaz. Buna karşılık, icra mahkemesinin görevine girmeyen, örneğin sıra cetveline karşı açılan bir itiraz davasına (m. 142, 1) icra mahkemesi bakamayacağından icra mahkemesi "görevsizlik" kararı verir (HMK m. 20).

B) YETKİ

1- GENEL BİLGİ

ilamsız icradaki yetki, bir ilamsız icra takibine **hangi yerdeki icra dairesi** tarafından bakılacağının belirlenmesi demektir.

HMK'ndaki yetki hükümleri (HMK m. 5-19) ilamsız icrada icra dairelerinin yetkisi hakkında kıyasen uygulanır (m. 50, 1). Buna göre, ilamsız icrada genel

yetkili icra dairesi, takibin başlatıldığı tarihte, borçlunun **yerleşim yerindeki icra** dairesidir (HMK m. 6-7; TMK m. 19-22).

HMK m. 8-17'deki hallerde, icra daireleri özel yetkilidir. Bu özel yetkilerden en önemlisi, sözleşmeden doğan para borçları hakkındaki yetkidir.

Sözleşmeden doğan para borçları için, sözleşmenin yerine getirileceği (ifa edileceği) yerdeki icra dairesi de yetkilidir (HMK m. 1O). Sözleşmenin icra (ifa) edileceği yer, ilk önce tarafların açık veya örtülü (kapalı) iradelerine göre belirlenir. Bu iradenin sözleşmeden anlaşılamadığı hallerde, yasal ifa yerine başvurulur (TBK m. 89). icra takibinin konusu sözleşmeden doğan bir para borcu ise ve sözleşmede de aksine bir şart (açıkça başka bir ifa yeri kararlaştırılmamışsa) yoksa, bu para borcu alacaklının ödeme zamanındaki yerleşim yerinde ödenir (TBK m. 89). Buna göre, bu para borcunun ifa yeri alacaklının yerleşim yeri olup, **alacaklı kendi yerleşim yerinde** icra takibi yapabilir[1].

Para alacakları bakımından özel yetkili yerlerden birisi de **sözleşmenin yapıldığı yer icra dairesidir** (m. 50, I/c. 2)2.

icra dairesinin **yetkisi kesin** ve kamu düzenine ilişkin **değildir**[3]. Bu nedenle, alacaklının yetkisiz bir icra dairesinde takip yapması halinde, icra dairesi yetkisizliğini kendiliğinden gözetemez; borçlunun, icra dairesinin yetkisiz olduğunu, şikayet değil, itiraz yolu (m. 62 vd.} ile ileri sürmesi gerekir. Aynı nedenle, yetkili olmayan bir icra dairesi, koşulları varsa tarafların anlaşması ile (m. 50, I; HMK m. 17) yetkili kılınabilir.

IIK m. 50, HMK m. 1O ve TBK m. 89 gereğince, kiralayan, kiralanan taşınmazın bulunduğu yer dışında olan kendi yerleşim yerinde de kira alacağı için ilamsız icra takibi yapabilir. Kambiyo senetleri bakımından, alacaklının kendi yerleşim yerinde takip yapabilmesi kuralı geçerli değildir.

2 ihtiyati hacizden sonraki takipler bakımından HUMK m. 12'de yer alan ve ihtiyati haciz kararını veren mahkemenin bulunduğu yerde dava açılmasına (ve IIK m. 50'nin atfı dolayısıyla takip yapılmasına) olanak veren kural, HMK'na alınmamıştır. O nedenle ihtiyati haciz kararını veren mahkemenin bulunduğu yerdeki icra dairesinde icra takibi yapılabilmesi, ancak bu icra dairesinin yetkili olması halinde mümkündür (m. 258; 50). Buna göre, örneğin HMK'na göre sözleşmenin yapıldığı yer mahkemesinin yetkisi kabul edilmediği halde, m. 50 buna izin vermektedir. O halde, ihtiyati haciz, sözleşmenin yapıldığı yer mahkemesinden alınmışsa, takip de burada yapılabilir. Buna karşılık, ihtiyati haciz kararı, yetkisiz bir mahkemeden alınmışsa, bu mahkemenin bulunduğu yer icra dairesi yetkili hale gelmez.

3 icra dairesinin, iflas takipleri hakkındaki yetkisi (m. 154) de kamu düzenine ilişkin ve kesin değildir.

il- YETKi SÖZLEŞMESI[4]

icra dairesinin yetkisi kesin ve kamu düzenine ilişkin olmadığından, icra hukukunda yetki sözleşmesi herhalde mümkündür. Ancak yalnızca tacirler ve kamu tüzel kişileri icra dairesinin yetkisi hakkında yetki sözleşmesi yapabilir (m. 50, I; HMK m. 17). Böylece, tacirler veya kamu tüzel kişileri, aralarında başlayacak veya başlayabilecek bir cebri icra takibi hakkında bir veya birden fazla (belirli) icra dairesini yetkili kılabilirler.

Yetki sözleşmesinde **hangi icra dairesinin yetkili kılındığının** açıkça gösterilmesi gerekir. Sadece mahkemeler hakkında düzenlenmiş bir yetki sözleşmesinin icra dairelerini kapsamayacağı kanısındayız. Ancak Yargıtay aksi görüştedir. icra sözleşmeleri bakımından geçerli olan belirlilik (belirlenebilirlik) ilkesi, hakkında yetki sözleşmesi yapılan takibin yerinin de belirli olmasını gerektirir. Tarafların, sözleşme ile yetkili mahkemeleri belirlemesinin, aslında hukuki koruma türü olarak icra dairesi aracılığıyla alacağın tahsilini de kapsayacağı, yani çoğun içinde azın da bulunacağı ve bu nedenle geçerli olacağı ileri sürülebilir. Ancak bu görüşe katılmak mümkün değildir. Çünkü, taraflar yetkili mahkemeyi belirlerken her ikisinin de dava açabileceği ihtimalini hesaba katarlar. Buna karşılık, ilamsız icra yolu, kural olarak yalnızca para alacakları hakkında geçerlidir. Ancak, bir sözleşmeden doğan alacağın veya sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlığın yalnızca para alacağıyla ilgili olmaması mümkündür. Bu halde ise, bir taraf, diğer tarafın sözleşmeyle belirlenen icra dairesine de başvurabileceği, ona bu yetkiyi vermiş olduğunu açıkça bilmelidir. Bu bakımdan, bir tarafın diğer tarafın uyuşmazlık halinde başvuracağı mahkemeyi belirlerken açıklamış olduğu iradenin, icra dairesi için de geçerli olduğunu kabule olanak yoktur[5].

Yetki sözleşmesi yapabilecek olanlar yalnızca tacirler ve kamu tüzel kişileridir. Bunun dışında, yetki sözleşmesinin koşulları, medeni usul hukukundaki gibidir. Bu şartları burada yalnız saymakla yetinelim:

1) Yetki sözleşmesi yazılı olmalıdır. 2) Yetki sözleşmesi, belli bir (veya birden fazla) icra takibine ilişkin olmalı ve sözleşme ile yetkili kılınan icra dairesi veya daireleri de belirli olmalıdır; örneğin, "bundan böyle birbirimize karşı yapacağımız bütün icra takipleri için Ankara icra daireleri yetkilidir" veya "istenilen yer

---

4 Bkz. Evren Kılıçoğlu, icra Sözleşmeleri, Istanbul 2005; Ibrahim Aşık, icra Sözleşmeleri, Ankara 2006.

5 Ifliis takibi bakımından ıh 154'te icra dairesinin ve mahkemenin yetkisinin ayrı ayn ve açıkça vurgulandığı da görOlmektedir.

icra dairesinde takip yapılabilir" şeklindeki yetki sözleşmeleri geçersizdir. 3) Yetki sözleşmesi ile, kanunen yetkili olan genel ve özel yetkili icra dairelerinin yetkisinin devam etmesi için tarafların yetki sözleşmesinde bu hususu kararlaştırmış olması gerektiği kanısındayız. Başka bir deyişle, yetki sözleşmesinde taraflar, aksini kararlaştırmamışlarsa, yalnızca sözleşmede belirlenen icra dairesi yetkili olur; yani münhasır yetki sözleşmesi yapılmış olur (HMK m. 17, 1).

111- YETKİ İTİRAZI

Yetkinin kesin ve kamu düzenine ilişkin bulunmadığını ve icra dairesinin kendiliğinden yetkisizlik kararı veremeyeceğini yukarıda gördük. Bu nedenle, icra dairesinin yetkisiz olduğunu ileri sürmek, şikayet yoluyla değil, ödeme emrine yapılacak itirazla olur.

Borçlu, yetki itirazını ödeme emrine itiraz süresi (genellikle yedi gün) içinde **icra dairesine**[6] bildirir.

Yetki itirazı, **esas hakkındaki itirazla** (m. 62) **birlikte** yapılmalıdır (m. 50, il). Borçlu, süresi içinde ödeme emrine itiraz ederken, yetki itirazını da birlikte bildirmemişse, artık takibin bundan sonraki aşamalarında yetki itirazında bulunamaz; yani, icra dairesinin yetkisini kabul etmiş sayılır. Borçlu, yetki itirazında **yetkili icra dairesinin hangisi olduğunu bildirmelidir.**

Borçlu, esasa (yani, imzaya veya borca) itiraz etmeden, yalnız yetki itirazında bulunabilir. Hem yetkiye hem de esasa (imzaya veya borca) itiraz etmek isteyen borçlunun, her iki itirazını da açıkça ve birlikte bildirmesi gerekir.

Yedi günlük itiraz süresi içinde icra dairesine yapılan yetki itirazı, icra takibini kendiliğinden durdurur (m. 66, 1). Bunun üzerine, alacaklı iki şekilde hareket edebilir:

Alacaklı, borçlunun **yetki itirazını kabul ederse,** icra dosyasının (borçlunun yetki itirazında gösterdiği) yetkili icra dairesine gönderilmesini ister; bunun üzerine, yetkisiz icra dairesi, dosyayı yetkili icra dairesine gönderir (karş. ASPAK m. 7, 5; ASPAY m. 11, 7). Dosyayı alan **yetkili icra dairesi, borçluya yeni bir ödeme emri gönderir.**

---

[6] **Yetki itirazı doğrudan doğruya icra mahkemesine yapılamaz** ve icra mahkemesinin kendisine yapılan itirazı icra dairesine göndermek zorunluluğu yoktur.

Borçlu, bu yeni ödeme emrine karşı yeni bir yetki itirazında bulunamaz; çünkü, alacaklının borçlunun yetki itirazını kabul etmesiyle, yetki itirazında bildirilen yer icra dairesinin yetkisi hakkında alacaklı ile borçlu arasında bir anlaşma meydana gelmiştir.

Borçlu, bu yeni ödeme emrine karşı esas bakımdan itiraz edebilir. Borçlu, yetkisiz icra dairesinin gönderdiği ilk ödeme emrine karşı yalnız yetki itirazında bulunmuş olsa bile, yetkili icra dairesinin gönderdiği bu yeni ödeme emrine karşı, yedi gün içinde esas bakımından imzaya veya borca itiraz edebilir. Borçlu, ilk ödeme emrine karşı hem yetki hem de esas bakımından itiraz etmiş olsa bile, bu ödeme emrine karşı esas bakımından yapmış olduğu itiraz, yeni ödeme emrine karşı da yapılmış sayılmaz. Çünkü ilk ödeme emrinin geçerliliği kalmamıştır. Bu nedenle itiraz etmek isteyen borçlunun, yetkili icra dairesinin gönderdiği ödeme emrine süresi içinde itiraz etmesi gerekir; aksi halde, ödeme emri kesinleşir.

Alacaklı, borçlunun **yetki itirazını kabul etmezse,** yani icra dairesinin yetkili olduğu kanısında ise, yetki itirazını gidermek ve takibe devam edebilmek bakımından, alacaklının hangi yola başvuracağı hususu, doktrin ve Yargıtay tarafından farklı değerlendirilmiştir.

Borçlunun itirazı üzerine, elinde Kanunun aradığı belgeler bulunan alacaklı, icra mahkemesinde itirazın kaldırılması (m. 68 vd.) yoluna başvurabileceği gibi genel mahkemelerde itirazın iptali davası da (m. 67) açabilir. Yetki konusunu düzenleyen m. 50, II'de ise, "icra mahkemesi tarafından önce yetki meselesi tetkik ve kati surette karara raptolunur" ifadesi yer almaktadır. Doktrinde, borçlunun ödeme emrine karşı sadece yetki itirazı yapmış olması halinde, alacaklının icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını isteyebileceği; itirazın iptali yoluna gidemeyeceği konusunda bir tereddüt bulunmamaktadır. Çünkü, yetki itirazı münhasıran takip hukukuna ilişkin bir konudur. Buna karşılık borçlu hem yetkiye hem de esasa (imzaya veya borca) itiraz etmiş ise, itirazın gide_[ilmesi için alacaklının hangi yola başvurması gerektiği hususu tartışmalıdır.

Yargıtay, m. 50, II'nin, alacaklının itirazın kaldırılması için icra mahkemesine başvurması halinde uygulanacağını; buna karşılık, alacaklının itirazın hükümden düşürülmesi bakımından itirazın iptali davası açtığı takdirde genel mahkemenin icra dairesinin yetkisine yapılan itirazı da inceleyebileceğini belirtmektedir. Yargıtay, icra mahkemesinden daha geniş görevli bir mahkeme-

nin **yetki** itirazını inceleyememesi için bir sebep bulunmadığını; kaldı ki, alacaklının **yetki** itirazının kaldırılması için önce icra mahkemesine gitmesi zorunluluğunun kabulü h□linde çeşitli sorunlar çıkacağını ifade etmektedir. Şöyle ki, alacaklı yetki itirazının kaldırılmasını icra mahkemesinden talep edecek; itirazın icra mahkemesinde kaldırılmasını sağlayacak belgelere sahip olmayan alacaklı bu kez itirazın iptali için mahkemeye başvuracaktır. Bu işlemler hiç şüphesiz alacağın tahsilini geciktireceği gibi kötüniyetli borçlulara zaman kazanmak için bir fırsat yaratacak; her borçlu bu defa hem yetki hem de esasa itiraz yoluna gidecektir. Ayrıca IIK'nun 67. maddesinde bir yıl içinde dava açılması gerektiği bildirildiğinden icra mahkemesinden yetki itirazı hakkında bir yıl içinde karar alınamaması durumunda bu sürenin hangi tarihten başlayacağı ve bir yıl geçerse IIK'nun 67. maddesinde belirtilen davanın artık açılıp açılmayacağı sorunları da ortaya çıkacaktır.

icra dairesinin yetkisi konusu, alacağın esasıyla ilgili olmayıp, takip hukukuna özgü bir sorun olduğu için Yargıtayın gerekçelerine katılmak mümkün değilse de sonuç itibariyle, itirazın iptalini inceleyen mahkeme, özellikle takip ekonomisinin sağlanması gerekçesiyle icra dairesinin yetkisine yapılan itirazı da inceleyebilmelidir.

Borçlu hem yetkiye hem de esasa (borca veya imzaya) itiraz etmişse, alacaklı her iki itirazın kaldırılması için, icra mahkemesine başvurabilir (m. 68-68/a). Bu halde, icra mahkemesi, ilk önce yetki itirazını inceleyip karara bağlar (m. 50, 11/c. 2).

Borçlunun gerek yalnız yetki itirazında bulunmuş olması gerek hem yet**kiye** hem de esasa itiraz etmiş olması üzerine, alacaklının icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını istemesi halinde, icra mahkemesinin vereceği kararı aşağıdaki ihtimallere göre incelemek gerekir:

İcra mahkemesi, yetki itirazını doğru bulursa, yani icra dairesinin yetkisiz olduğu kanısına varırsa, alacaklının itirazın kaldırılmasına ilişkin talebini reddeder. Bu halde, icra mahkemesi, (varsa) borçlunun esasa ilişkin itirazı hakkında bir inceleme yapamaz.

İcra mahkemesi, yetki itirazını kabul etmezse, yani icra dairesinin yetkili olduğu kanısına varırsa, iki ihtimalle karşılaşır:

Borçlu, **yalnızca yetki itirazında bulunmuşsa,** icra mahkemesi, borçlunun yetki itirazının kaldırılmasına karar verir. Bununla icra takibi kesinleşir ve alacaklı haciz isteyebilir (m. 78).

Borçlu hem yetkiye hem de esasa itiraz etmiş ve alacaklı da her iki itirazın kaldırılmasını istemiş ise, borçlunun yetki itirazının doğru olmadığı, yani icra dairesinin yetkili olduğu kanısına varan icra mahkemesi, bu defa borçlunun esasa ilişkin itirazının yerinde olup olmadığını incelemeye geçer. Bu halde icra mahkemesi, esasa ilişkin itirazın, kesin veya geçici olarak kaldırılmasına veya itirazın kaldırılması talebinin reddine karar verir; bu husus ileride ödeme emrine itirazın kaldırılması başlığı altında ayrıntılı olarak incelenecektir.

Yukarıdaki açıklamalar daha çok genel haciz yolu, rehnin paraya çevrilmesi yolu ile ilamsız takip ve kiralanan taşınmazların ilamsız icra yolu ile tahliyesindeki yetki itirazı hakkındadır. Kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takipte yetki itirazı bazı özellikler gösterir. Bu konu ileride incelenecektir.

iV - YETKİLİ İCRA MAHKEMESİ

Şikayet için yetkili icra mahkemesi, şikayet konusu işlemi yapan ve kendisine bağlanmış olan icra (veya iflas) dairesinin tabi (bağlı) bulunduğu icra mahkemesidir (m. 16 vd.). itirazın kaldırılması talepleri (m. 68 vd.) için yetkili icra mahkemesi, bu itirazın ilişkin bulunduğu icra takibinin yapıldığı icra dairesinin tabi bulunduğu (m. 4, 1) icra mahkemesidir. Cezai hükümlerin yer aldığı on altıncı bapta (m. 331-354) yer alan fiillerden dolayı yetkili icra mahkemesi, icra takibinin yapıldığı yerdeki mahkemedir (m. 348).

icra mahkemesinin yetkisi, kural olarak kesindir.

iki icra mahkemesi arasında olumsuz yetki uyuşmazlığı çıkması halinde, **yargı yeri belirlenmesi** yoluna başvurulur (m. 50, 111; HMK m. 21).

V - İCRA MAHKEMESİ DIŞINDAKİ DİĞER MAHKEMELERİN YETKİSİ

icra mahkemesi dışındaki diğer mahkemelerin yetkisi kural olarak HMK'nun yetkiye ilişkin hükümlerine göre belirlenir. Yani, bu mahkemelerin yetkisi için, IIK m. 50 hükmü uygulanmaz.

Yalnız Kanun, bazı icra-iflas işleri hakkında diğer mahkemeler için özel yetki hükümleri kabul etmiştir; örneğin, m. 69, il; 72, VIII; 89, 111; 142, I; 154; 235, I; 258; 259, IV'te olduğu gibi.

BİRiNCİ BÖLÜM

GENEL HACİZ VOLU[1]

Genel haciz yolu, rehinle temin edilmemiş olan; bir kambiyo senedine dayanmayan ve abonelik sözleşmesinden kaynaklanmayan bütün para (ve teminat) alacaklan için başvurulabilen bir ilamsız icra yoludur. Kısaca "haciz yolu" da denilen bu ilamsız icra yoluna başvurabilmek için, alacağın bir senede veya belgeye bağlı olması gerekmez. Alacağı için senedi bulunmayan bir alacaklı da haciz yolu ile takip yapabilir; ancak, bu halde icra takibinin başarı ile sonuçlanabilmesi için, borçlunun borca itiraz etmemesi gerekir; borçlu ödeme emrine itiraz ederse (m. 62), alacaklının itirazın hükümden düşürülmesi için mahkemede itirazın iptali davası (m. 67) açmaktan başka çaresi yoktur.

Şu halde, senetsiz (belgesiz) alacaklar ile adi senetlere, imzası noterlikçe onaylı senetlere[2], resmi dairelerin .veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri belgelere (m. 68, I; 68/a, 1) bağlı alacaklar için genel haciz yoluna başvurulabilir.

Kambiyo senetlerine bağlı alacaklar için, kambiyo senetlerine özgü haciz yoluna (m. 167 vd.) başvurulur; ancak, kambiyo senedine bağlı alacaklar için alacaklı, kendisi için daha az elverişli olan genel haciz yoluna da gidebilir.

ilama bağlı para alacağı için ilamlı icraya başvurulur (m. 32). ilam alacaklısının, ilama dayanarak ilamsız icraya yani genel haciz yoluna başvurması, bugüne kadarki uygulamada kabul edilmekteydi. Ancak Yargıtay, icra hukukunun sistematiği, hukuki yarar, dürüstlük kuralı ve menfaatler dengesinin dikkate alınması gerektiği gerekçeleriylepara alacağı hakkında **ilam alan alacaklının** (ilamsız icra takibi değil) **ilamlı icra yoluna gitmesi gerektiğini** bir IBK ile kabul etmiştii-3. Yargıtaya göre, elinde ilam bulunan alacaklının genel haciz yolu ile ilamsız takip yapması halinde borçlunun icranın gefi bırakılması (m. 36) yoluna başvurması imkanı elinden alınmaktadır. Borçlunun (borçlu olmadığını düşündüğü ve ödemeyi kanun yolu denetiminin sonucuna bırakmayı planladığı bu borcu) ödemeyi ertelemek amacıyla başvurabileceği tek yol icra takibine itiraz olmaktadır. Alacaklının bu itirazı gidermek için

---

Geiıel haciz yoluna, ilamlı haciz yolunun (m. 32) karşıtı olarak**wıiamsız haciz yolu"** veya kambiyo senetlerine özgü haciz yolunun (m. 168 vd.) karşıtı olarak**wadi haciz yolu"**da denir. Bu bölümde, kısaca **"haciz yolu"** terimi kullanılacaktır.

[2] Para borcu ikrarını içeren düzenleme biçimindeki noter senetleri (kayıtsız ve şartsız tek taraflı para borcu ikrarını içermesi koşuluyla) nam hükmünde olduğundan, bunlara dayanarak namlı icraya başvurulur (m. 38; 32).

[3] 10.07.2017 gün ve 02/03 sayılı IBK için bkz. ArslanNılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-Icra Pratik, s. 177-180.

gidebileceği itirazın iptali (m. 67) veya itirazın kaldırılması (m. 68) yollan ise, ilama bağlanmış alacağın tekrar tartışılmasına ve derdestlik, kesin hüküm gibi önemli usul hukuku sorunlanna yol açacağı gibi, takibe haksız yere itiraz etmiş sayılan borçlunun inkar tazminatı ödeme riskini de getirmektedir. Borçlunun, alacağın dayandığı kararın şekli anlamda kesinleşmesi sürecinde haciz baskısından korunmak ve olası ödemenin geri alınmasındaki güçlükten kurtulmak istemesi nedeniyle itiraz etmiş olması, ancak sonuçta tazminattan sorumlu tutulması haksızlıktır. Alacaklının bu yöntemi seçmesinin **hakkın kötüye kullanılması yasağı** (TMK m. 2)[4] kapsamında kaldığı tartışmasızdır. HMK'nun 29. maddesi hukuk yargılaması usulünde de dürüstlük kuralının uygulanacağını hüküm altına almıştır; bu ilkenin icra ve iflas hukukunda da cari olduğu her türlü tereddütten uzaktır.

Tarafların **tahkim** şartı öngörmeleri veya tahkim sözleşmesi yapmış olmaları, tahkime başvurmadan **ilamsız icra yoluna gitmeye engel kabul edilmemektedir.** Bu durumda itirazın iptalinin söz konusu olması halinde, alacaklının hakem önünde bu davayı açabileceği ancak hakemin inkar tazminatına karar veremeyeceği kabul edilmektedir. Buna karşılık, itirazın kaldırılması yolu ile hakeme başvurulamayacağı (bu konudaki görevin icra mahkemesine ait olduğu) genel olarak benimsenmektedir[5].

Genel haciz yolu çeşitli aşamalardan oluşur ve bu yol alacaklının bir **takip talebi** ile başlar. Bu takip talebini alan icra dairesi, borçluya bir **ödeme emri** gönderir. Borçlu, bu ödeme emrine itiraz etmez veya eder de itirazı hükümden düşürülürse (itiraz mahkemece iptal edilir veya icra mahkemesince kaldın.: lırsa), **ödeme emri kesinleşir.** Bunun üzerine, icra dairesi, alacaklının talebi üzerine, borçlunun borcunu ödemeye yetecek kadar **malını haczeder.** Bu mallar, alacaklının talebi üzerine icra dairesi tarafından **satılır;** elde edilen para ile alacaklının **alacağı ödenir.**

Bkz. Aslı Aras, icra Hukukunda Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı, Ankara 2023.

[5] Yargıtayın kapatılan 15. HD'nin yerleşik görüşü bu şekildeydi: "Davacının dava tarihinden önce alacağının tahsili için ilAmsız icra takibinde bulunması tahkim şartının uygulanmasından vazgeçildiği ve tahkim şartının uygulama olanağının ortadan kalktığı anlamına gelmeyeceğinden ve itirazın iptali davalarına bakmaya hakemlerin de yetkili oldukları **Dairemizin yerleşik içtlhatlan** gereği olduğundan bu gerekçeyle davanın reddine karar verilmesi doğru olmamış, mahkemece işin esasına girilerek davacı talepleri yönünden hüküm kurulmak üzere kararın bozulması gerekmiştir" (15 HD, 29.04.2013, 1386/2794, e-uyar.com). Buna karşılık yime Yargıtayın kapatılan 19. HD, hakemde itirazın iptali davası açılamayacağı, ancak bu davaya tahsil (eda-alacak) davası olarak devam edileceği görüşündedir. "Davacı, haciz yoluyla ilamsız icra takibine geçmiş, davalı uyuşmazlığın hakem aracılığıyla çözümleneceğinin kararlaştırıldığını, bu nedenle icra takibine girişilemeyeceğini" belirterek takibe itiraz etmiştir. Bu durumda davacı, hakemde itirazın iptali davası açamaz. Ancak usul ekonomisi de dikkate alınarak, hakemde açılan davanın 'tahsil davası' olarak görülüp sonuçlandırılması mümkündür. Hakem kararı bu nedenle bozulmalıdır" (19 HD, 14.12.2000, 5610/8669, e-uyar.com).

§ 12. GENEL HACİZ YOLU İLE TAKİBİN KONUSU

Genel haciz yolu ile takibin konusu, bir paranın ödenmesine veya bir teminatın verilmesine ilişkin alacaklardır (m. 42). Buna kısaca, **para** ve **teminat alacakları** denir.

Konusu, para ödenmesinden (veya teminat verilmesinden) başka bir şey olan alacaklar (örneğin, bir ton demirin verilmesine veya inşaatın bitirilmesine ilişkin bir alacak), genel haciz (ilamsız icra) yolu ile takip edilemez. Bu alacakların cebri icra yolu ile takip edilebilmesi için, ilk önce mahkemede dava açıp, mahkemeden ilam (hüküm) alınması ve ondan sonra bu ilamın icraya konulması gerekir.

A) PARA ALACAKLARI

özel hukuk ilişkilerinden doğan para alacakları, genel haciz yolu ile takip edilebilir. Buradaki paradan kasıt, **Türk parasıdır** (m. 58, 11/3; TBK m. 99, 1).

Alacağın **yabancı para** ile ödenmesi kararlaştırılmışsa, örneğin, Almanya'da çalışan iki Türk işçisinden biri diğerine 5.000 Avro ödünç vermiş ve ödünç veren alacaklı, ödünç alan borçluya karşı Türkiye'de icra takibi yapmak istiyorsa, alacaklı, **yabancı para** (döviz) **olarak ilamsız icra takibi yapamaz;** alacaklı, alacağının vade ya da fiili ödeme günündeki rayiç üzerinden Türk parası (ülke parası) ile ödenmesini isteyebilir (m. 58; TBK m. 99, 11-111). Başka bir deyişle, alacak yabancı para ise alacağın hangi tarihteki kur (rayiç) üzerinden talep edildiğinin ve faizinin takip talebinde gösterilmesi gerekir. Bu kural, IIK'nun 58. maddenin 2. fıkrasının 3. bendinde yapılan değişiklik ile açıkça düzenlenmiştir. Buna göre, örneğin yukarıdaki örnekte alacaklı takip talebinde 5.000 Avro alacağının ya vade tarihindeki veya fiili ödeme günündeki rayiç üzerinden Türk parası olarak karşılığını talep edebilir.

Uygulamada **kripto para** olarak anılan kripto varlık, m. 58 anlamında Türk parası değildir. Bu nedenle kripto para üzerinden icra takibi yapılamaz. "Ödemelerde Kripto Para Kullanılmasına Dair Yönetmelik"in[1] 3. maddesine göre, "Bu Yönetmeliğin uygulanmasında kripto varlık, dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak sanal olarak oluşturulup dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan, ancak itibari para, kaydi para, elektronik para, ödeme aracı, menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olarak nitelendirilmeyen

---

Bkz. RG 16.04.2021, sa, 31456.

gayri maddi varlıkları ifade eder. Kripto varlıklar, ödemelerde doğrudan veya dolaylı şekilde kullanılamaz".

Altın para değerli bir mal (taşınır) hükmünde olduğundan[2], **konusu altın olan alacaklar** için ilamsız icraya başvurulamaz[3]. Başka bir ifadeyle, borçlunun altın borcunu ifa etmesi, yani altını ilamsız icra yolu ile teslim etmesi istenemez. Çünkü, altın taşınır bir maldır. Taşınır bir malın teslimi veya verilmesi ise, ancak bu konudaki bir mahkeme kararıyla gerçekleşebilir; yani ilamlı icranın konusu olabilir. Yargıtay, yeni kararlarında, alacaklının altın alacağının aynen teslimi değil, ancak karşılığı olan parayı talep etmesi halinde, artık "bir paranın ödenmesine" ilişkin ilamsız icranın geçerli olabileceğini kabul etmektedir.

Görüldüğü gibi, **ilamsız icra, konusu para olan bütün alacaklar için başvurulabilecek bir yoldur.** Bunu düzenleyen m. 42 hükmünde, hiçbir ayrım yapılmadan, **"bir paranın ödenmesine"** ifadesi ile, bütün para alacakları için ilamsız icraya başvurabileceği açıkça belirtilmiştir. Yargıtay, eski kararlarında, özellikle sözleşmeden doğan tazminat alacakları; haricen düzenlenen ve bu nedenle geçersiz olan taşınmaz satışı veya satış vaadi senetlerine dayanılarak verilmiş olan paranın geri alınması ya da kefilin, alacaklıya ödediği paranın rücuan tahsili için veya cezai şart alacağının ilamsız takip konusu yapılamayacağı yolunda kararlar vermekteydi. Buna karşılık Yargıtay, haksız fiilden doğan para alacakları konusunda farklı görüşle, Kanunda "para alacağı" kavramının kullanılmış olması nedeniyle, maddi veya manevi tazminat alacakları bakımından ilamsız icra yoluna başvurmaya engel olmadığını kabul etmekteydi.

Yargıtay kararlarında, para alacakları bakımından bu tür bir ayrımı terk etmiştir. Buna göre, **alacağın sözleşmeden, sebepsiz zenginleşme ya da haksız fiilden doğmuş olması önemli değildir.** Yargıtay, bir alacağın takip konusu yapılabilmesi ile, alacaklının bu takipte başarılı olmasını ayrı konular olarak değerlendirmiştir. Gerçekten de Kanun, bir ayrım yapmaksızın "bir paranın ödenmesi"nden söz etmektedir (m. 42). Bu bakımdan "para"nın kaynağı önemli değildir. Ancak, daha hızlı ve kolay bir yöntemle alacağın tahsili olanağı sunan ilamsız icranın (alacaklının) başarılı olması, alacaklının elinde Kanunun aradığı bir kısım güçlü belgelerin bulunmasına bağlıdır. Bu tür belge-

---

[2] Bkz. 29.01.1941 gün ve 45/01 sayılı IBK: RG 04.06.1941, sa. 4825.

[3] 09.07.1941 gün ve 32/28 sayılı IBK için bkz. Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-İcra Pratik, s. 177.

lere sahip olmayan alacaklı, borçlunun itirazı üzerine, itirazın icra mahkemesinden kaldırılmasını (m. 68-68/a) talep edemeyip, genel mahkemelerde itirazın iptali davası (m. 67) açmak zorunda kalır. Bu ise, alacaklı için, doğrudan doğruya dava açmaktan farklı değildir. O halde, bu tür (Yargıtayın deyimiyle **"yargılamaya muhtaç"**[4]) alacaklara ilişkin takipte alacaklının başarılı olması, borçlunun ödeme emrine itiraz etmemesi halinde söz konusu olur.

O halde para alacağı bulunan alacaklının tercih hakkı vardır. Borçlunun itirazı halinde, elinde Kanunun aradığı belgeler bulunmayan alacaklının, icra mahkemesi yerine genel mahkemelere gitme ihtimali bulunmaktadır. Bu husus, borçlunun aleyhine değildir. Zira, genel haciz yoluyla takipte borçlunun her türlü itirazı takibi kendiliğinden durdurur (m. 66). Takibe devam etmek isteyen alacaklının, borçlunun itirazını hükümden düşürtmesi gerekir. Söz konusu alacak likit olmadığı takdirde, borca itiraz eden borçlu aleyhine bir tazminat da söz konusu olmaz (karş. m. 67, il; 68, VII).

TKHK m. 68 tüketici işlemleri bakımından belirli parasal sınırı geçmeyen uyuşmazlıklarda **tüketici hakem heyetine başvurma zorunluluğu**[5] getirmiş olmasına rağmen, tüketici hakem heyetinin görev alanına giren veya bunu aşan ve konusu para alacağı olan uyuşmazlıklarda **ilamsız icra takibi yapılabilmesi mümkündür.** Öte yandan **dava şartı** olarak öngörülen arabuluculuk düzenlemeleri (HUAK m. 18/A-18/B; iş Mahk. K. m. 3, 1; TTK m. 5/A; TKHK m. 73/A) ilamsız icraya engel teşkil etmez . Zira bu hükümler, dava açılması halinde işlerlik kazanan "özel dava şartı"dır. Kanunda aksine bir düzenleme bulunmadıkça, dava şartını takip şartı olarak kabul etmek hak arama özgürlüğü ve m. 42'nin sözüyle bağdaşmaz.

Genel haciz yoluna konu teşkil etmeleri bakımından, para alacaklarını bir başka açıdan daha değerlendirmek gerekir. **Rehinle** (m. 23) **güvence altına alınmamış para alacakları,** yani adi alacaklar için, **alacaklı doğrudan doğruya genel haciz yoluna** başvurabilir; yukarıdaki açıklamalar daha çok bu adi alacaklar içindir. Buna karşılık, **rehinli para alacakları** için alacaklı, **kural olarak ilk önce rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapmak zorundadır;** doğrudan doğruya genel haciz yoluna başvuramaz. Alacaklının ilk önce başvurmak zorunda olduğu rehnin paraya çevrilmesi yolunda, rehnin satış bedeli

---

• Yargıtayın bazı para alacakları hakkında ilamsız icra yolunu kapatmasının nedeni de alacaklının itirazın kaldırılmasını sa!}layan belgelerden yoksun olması; daha do!}rusu bunun takibin başından beri biliniyor olması ve alaca!}ın varlı!}ının ancak yargılama sonunda, bir mahkeme kararıyla tespit edilebilece!}i düşüncesiydi.

5 2025 yılı için 149.000 TL'nın altındaki tüketici uyuşmazlıkları.

alacağı tamamen ödemeye yetmezse, alacaklı kalan alacak kesimi için genel haciz yoluna gidebilir (m. 45).

Bunun dışında Kanun, **idari yargının görev alanına giren konularda da ilamsız takip yoluna başvurulamayacağını** düzenlemiştir (m. 42, 111)[6].

Yabancı devlet aleyhine de ilamsız icra takibi yapılamaz (m. 42, il).

Bu konuda bir başka sınırlama ise Yargıtayın IBK ile kabul etmiş olduğu ve ilama bağlanan para alacağı hakkında genel haciz yolu ile takip yapılamaması, bu takibin mutlaka ilamlı icra yolu ile yapılması zorunluluğudur[7]. Esasında bir para alacağı bakımından alacaklı, dava açmak veya ilamsız icra takibi yapmak konusunda seçim hakkına sahiptir. Ancak alacaklı, tercihini dava açmak yolunda kullanmış ise, artık hükme (ilama) bağlanan bu alacak için genel haciz yoluyla takip yapamaz.

Son olarak 7155 s. K. ile kabul edilen abonelik sözleşmesinden kaynaklanan para alacakları bakımından da genel haciz yolu ile takip yapılması mümkün olmayıp, bu Kanun kapsamındaki alacakların bu özel yolla takibi zorunludur (ASPAK m. 2, 2)[8].

B) TEMİNAT ALACAKLARI[9]

Hukukumuzda, para alacaklarından başka, teminat alacakları için de genel haciz yolu ile takip yapılabilir (m. 42). Buna karşılık Yargıtay yeni tarihli bir IBK ile teminat alacakları hakkında ihtiyati haciz kararı verilemeyeceğine hükmetmiştir[10].

---

6 Bkz. Emel Hanağası/Kaya Burak Öztürk, idari Eylem ve işlemlerden Doğan Zararların Giderilmesinde ilamsız icra Yolu (Batider 2013/XXXIX/1, s. 79-114).

7 Bkz. yuk. Birinci Bölüm, Genel Haciz Yolu, dn. 3'te anılan IBK ve açıklamalar.

8 Bkz. aşa. § 36.

9 Bkz. Baki Kuru, Teminat Alacakları için ilamsız icra Takibi Yapılması (Batider 1976NIII/3, s. 33-40).

10 "... maddede 17.07.2003 gün ve 4949 sayılı Kanunun 59 uncu maddesiyle yapılan değişiklikte, madde başlığı 'ihtiyati haciz' iken 'ihtiyati haciz şartları'; birinci fıkrasında yer alan 'borcun' ibaresi, 'para borcunun' şeklinde değiştirilmiştir. Bu değişiklik göstermektedir ki, teminat alacakları için icra ve iflas Kanunu'nun 42 nci maddesi gereğince genel haciz yolu ile ilamsız takip yapılabilir ise de ihtiyati haciz kararı verilemez. Çünkü icra ve iflas Kanunu'nun 257'nci maddesinde ihtiyati haciz, sadece 'para alacakları' için öngörülmüştür. ihtiyati haciz; 'icra işlemi' değil, özel geçici hukuki koruma müessesesi olduğundan, ancak icra ve iflas Kanunu'nun 257'nci maddesindeki şartlar çerçevesinde karar verilebilir. O halde, teminatın 'depo edilmesi' için ihtiyati haciz kararı verilemez" (27.12.2017 gün ve 01/06 sayılı IBK için bkz. Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-Icra Pratik, s. 189-191).

Mevcut veya gelecekte doğacak bir alacak için teminat verilmesine ilişkin taleplere teminat alacakları denir. Teminat alacakları üç şekilde doğar: 1) Kanundan doğan teminat alacakları (örneğin, TMK m. 808; TBK m. 51, 11; 195, 111), 2) Mahkeme kararına dayanan teminat alacakları, 3) Sözleşmeden doğan teminat alacakları.

Teminat alacakları, teminatın konusuna göre de çeşitlere ayrılır: 1) Bir miktar paranın teminat gösterilmesi, 2) Taşınır veya taşınmaz bir malın rehnedilmesi, 3) Borç için kefil gösterilmesi.

Teminat alacağının konusu belli değilse, yani sadece "teminat verilecektir" denilmişse, bu halde alacaklı, seçimine göre, teminat olarak para veya paradan başka bir şey isteyebilir.

Teminatın konusu para ise, bunun için yapılacak olan ilamsız icra takibinin aşamaları, para alacakları için yapılan ilamsız icra takibinin (genel haciz yolu ile takibin) aşamalarına çok benzer. Bu sebeple kitaptaki genel haciz yolu ile takibe ilişkin açıklamalar, niteliğine aykırı düşmedikçe, teminat alacaklarına ilişkin takip için de geçerlidir.

Teminatın konusu paradan başka bir şey ise, takip talebinde, istenilen teminatın cinsinin ve Türk parası ile değerinin (tutarının) gösterilmesi gerekir. Ödeme emrini alan borçlu, kendisinden istenilen kişisel veya aynı teminatı verirse, ilamsız icra takibi son bulur. Bu halde, verilen teminat kefalet ise, borçlunun kefil olduğu icra tutanağına yazılır ve tutanak borçlu ve icra müdürü tarafından imzalanır.

Teminat taşınmaz rehni (ipotek) ise, borçlunun gösterdiği taşınmaz üzerine rehin (ipotek) konulması için icra dairesince tapu sicil müdürlüğüne yazı yazılır. Teminat taşınır rehni ise, icra müdürü, borçlunun gösterdiği (verdiği) taşınır mallar üzerinde rehin hakkı tesis ederek bu taşınır malları alacaklıya **veya** yediemine teslim eder.

Borçlu ödeme emrine **itiraz etmez** ve teminat da vermezse, icra takibi kesinleştiği için, alacaklı, icra dairesinden, teminat konusu taşınır malların borçludan zorla alınarak üzerinde rehin hakkı tesis edilmesini veya teminat konusu taşınmaz üzerine ipotek konulması için tapu sicil müdürlüğüne yazı yazılmasını isteyebilir.

Borçlu ödeme emrine **itiraz ederse,** icra takibi durur (m. 66). Bu halde, takip konusu paradan başka bir şey verilmesi olduğu için, alacaklı icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını (m. 68-68/a) isteyemez. Bu halde alacaklı, sadece itirazın iptali davası (m. 67) açabilir.

Teminat alacakları için ilamsız icra takibinin uygulama alanı oldukça dardır. Sınırlı da olsa, bankaların teminat mektubu lehdarlarından aldıkları teminat mektubu kredi taahhütnamelerine dayanarak, teminat mektubu lehdarlarından olan teminat alacakları için ilamsız icra yoluna gidebilmeleri mümkündür. Buna benzer diğer durumlarda da ilamsız takip yolu uygulanabilir.

Uygulamada, teminat gösterilmesi için ilamsız icra takibi yapılabileceğini bilmeyen veya böyle bir ilamsız icra takibi yapmak istemeyen teminat alacaklılarının, borçluya karşı dava açarak teminat taleplerini yaptıkları gözlemlenmektedir; bu davaya **"depo davası"** adı verilmektedir.

§ 13. HER BORÇLUYA KARŞI HACİZ YOLU iLE TAKİP YAPILABİLMESİ

A) GENEL BiLGi

icra hukukunda incelenecek olan (ilamlı-ilamsız)her türlü icra takibi, **iflAsa tabi olsun** veya **olmasın** her borçluy_a karşı yapılabilir.

Devlete karşı da icra takibi yapılabilir. Ancak idari yargının görev alanına giren konularda ilamsız takip yoluna başvurulamaz (m. 42, ili).

öte yandan m. 42, il hükmü uyarınca, yabancı devlet aleyhine ilfımsız icra takibi yapılması yasaklanmıştır. Fakat, yabancı bir devlet ile özel hukuk ilişkisine giren alacaklı, bu devlete karşı Türkiye'de veya yabancı ülkede dava açabilir ve bu davadan aldığı ilamı, ilamlı icraya konu edebilir; burada yasaklanan husus, yabancı devlet aleyhine Türk hukukunun ilamsız icra kurallarının işletilmesidir.

Konusu paradan (ve teminat verilmesinden) başka bir şey olan alacaklar (m. 24-31) için bu alacakların borçlusu iflasa tabi olsa bile, iflas yoluna başvurulamaz. Bu alacaklar için ilamsız icra takibi de yapılamaz; yalnız ilamlı icra takibi yapılabilir[1]. Buna karşılık, para (ve teminat) alacakları için (ilamlı-ilamsız) her çeşit icra takibi yapılabileceği gibi, borçlu iflasa tabi ise (m. 43), borçluya karşı iflas yollarından birine de başvurulabilir[2].

Para ve teminat alacakları bakımından, konuyu biraz daha yakından inceleyelim:

B) İFLASA TAsİ OLAN KİŞİLERİN HACİZ YOLU İLE DE TAKİP EDİLEBİLMESİ

iflasa tabi olan gerçek veya tüzel kişi (m. 43), alacaklının seçimine göre hem (ilamlı-ilamsız) haciz yolu hem de iflas yolu ile takip edilebilir (m. 43, 1/c. 2)[3].

Kamu alacakları için de alacaklı kamu kurumunun (tahsil dairesinin), iflasa tabi bir kamu alacağı borçlusunu haciz veya iflas yolu ile takip etmek hususunda bir seçim hakkı vardır. Ancak, kamu alacağından dolayı haciz yolu ile

---

Kuralın istisnası olarak bkz. m. 269-276.

2 Bu söylenenler, daha çok rehinle temin edilmemiş (adi) alacaklar içindir. Rehinli alacaklar için, kural olarak, doğrudan doğruya (ilamlı-ilamsız) haciz ve iflas yollarına başvurulamaz; önce rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip (m. 145-153) yapmak zorunludu (m. 45).

3 Rehinli alacaklar için, iflasa tabi borçlunun, kural olarak ilk önce rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip edilmesi zorunludur.

takip, tahsil dairesi tarafından 6183 s. K.'a göre yapıldığı halde, kamu alacağından dolayı iflas yolu ile takip IIK hükümlerine göre gerçekleştirilir.

C) BAŞVURULAN TAKIP YOLUNUN DEĞİŞTİRILMESI[4]

iflasa tabi borçlusunu haciz veya iflas yolu ile takip etmek hususunda bir seçim hakkına sahip olan alacaklı, seçtiği (başvurduğu) takip yolunu değiştirebilir (m. 43, il). Buna göre, **haciz** veya **iflas yollarından birini seçmiş** ve bu yolda takibe başlamış olan **alacaklı,** bir defaya özgü olmak üzere, başlamış olduğu takip yolunu bırakıp, tekrar harç ödemeden, diğer takip yoluna (yani, haciz yolundan iflas yoluna veya iflas yolundan haciz yoluna) yeni baştan başvurabilir. Örneğin, iflasa tabi borçlusuna karşı genel haciz yolu ile takip yapan alacaklı, bu haciz takibinden (m. 58) vazgeçerek, aynı dosya üzerinde, borçlusunu iflas yolu (m. 155 vd.) ile takip edebilir. Ancak, takip yolunun değiştirilebilmesi için, alacaklının m. 43 uyarınca takip yolunun değiştirilmesine ilişkin ve usulüne uygun bir talebinin bulunması gerekir; takip yolunun zımnen değiştirilmiş sayılmasına imkan yoktur. Alacaklı, başlamış olduğu takip yolunu bırakmadan (o yoldan vazgeçmeden) aynı alacak için, aynı zamanda diğer takip yoluna da başvuramaz. Yani, borçlu hakkında, aynı borç (alacak) için, **aynı zamanda hem haciz hem de iflas yolları ile takip yapılamaz.**

Alacaklının başvurduğu takip yolunu değiştirme hakkı **bir defaya özgüdür.** örneğin, başladığı haciz takibini bırakarak, iflas takibi yapan alacaklı, bu iflas takibinden de vazgeçerek, tekrar haciz yolu ile takip yapamaz. Bir defaya özgü olmak üzere başvurduğu takip yolunu değiştiren alacaklıdan **yeniden harç alınmaz;** ilk takip talebini yaparken ödemiş olduğu harçlar, ikinci takip için de geçerlidir. Seçilen takip yolunun değiştirilmesinin bir defaya özgü olması, sadece yeniden harç ödememekle ilgilidir. Yoksa, takip yolunu (örneğin, haciz yolunu) bir defa değiştirmiş olan alacaklının, değiştirmiş olduğu takip yolunu (örnekte, iflas yolunu) bırakarak, yeniden harç ödemek suretiyle yeni bir takip (örnekte, tekrar haciz yolu ile takip) yapmasına engel yoktur.

Başvurulan yeni takip yolu için, alacaklının yeni bir takip talebinde bulunması gerekir; bu yeni takipte, **borçluya yeni bir ödeme emri gönderilir.** Önceki takipte ödeme emri kesinleşmiş olsa bile, borçlu bu yeni takipte kendisine gönderilen ödeme emrine itiraz edebilir.

• Bkz. Kardelen Karagüllü, Takip Yolunun De□iştirilmesi (IIK m. 43/2), Istanbul 2021.

IIK m. 43, II'nin alacaklıya tanımış olduğu bu **seçim hakkı, sadece** (ilamıı-ilamsız) **haciz yolu ile iflas yolları arasındadır.** Buna karşılık, örneğin, alacaklı başlamış olduğu **rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takibi bırakıp, haciz yoluna başvuramaz.** Ancak, m. 193, iV/son cümleye göre, takip alacaklısı, iflastan önce başlamış olduğu rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takipten vazgeçerek, rehnin 185. maddeye (yani, iflasta rehinli malların satışı ile ilgili hükme) göre satılmasını isteyebilir.

İCRA TAKİBİNİN BAŞLAMASI

§ 14. TAKİP TALEBİ

ilamsız-ilamlı **bütün takip yolları, bir takip talebi ile başlar.** Bütün bu takip yolları için, aynı basılı (matbu; tip) örnek kullanılır. Yalnız, takip talebine, ayrıca her takibin özelliğine ilişkin hususlar yazılır. Bundan başka, takipli iflas yollarına da bir takip talebi ile başlanır. Genel haciz yolu ile takip de, alacaklının icra dairesine yapacağı bir takip talebi ile başlar.

Takip talebini alan icra dairesi, borçluya takip talebine uygun olarak hazırlanmış bir ödeme emri gönderir. Borçlu, ödeme emrine yedi gün içinde itiraz etmezse (veya itiraz eder de bu itiraz iptal edilir veya kaldırılırsa), ödeme emri kesinleşir. Bundan sonra, icra dairesi alacaklının talebi ile borçlunun mallarını haczeder; bu malları satar ve satış bedelinden alacaklının alacağını öder. işte, icra takibinin bütün aşamalarına esas ve başlangıç olmak üzere, alacaklının icra dairesine bir takip talebinde bulunması gerekir (m. 58).

Alacaklının takip talebinde bulunabilmesi için, alacağın bir senede veya belgeye bağlı olması gerekli değildir. Ancak bu durum, alacaklının hiçbir sebep göstermeyeceği anlamına gelmez. Çünkü, genel haciz yolunda alacaklı, takip yaparken bir senet veya belgeye sahip değilse, alacağının sebebini belirtmek zorundadır.

A) TAKİP TALEBİNDE BULUNULMASI

Alacaklı, takip talebini, yazılı veya sözlü olarak ya da elektronik ortamda yetkili icra dairesine yöneltir (m. 58, 1). Takip talebi, icra dairesi tarafından "Esas" kaydına geçirilir ve açılan dosyaya esas numarası verilir.

Takip talebi, genellikle **yazılı** olarak yapılır ve bunun için basılı takip talebi örneği kullanılır[1].

Bu basılı örnekte, takip talebinde bulunması gereken hususlar yer aldığı için basılı örneği doldurmak kolaydır. Basılı takip talebi örneğinin kullanılması hem alacaklının hem de icra dairesinin işini kolaylaştırır. Ancak, takip talebinde bulunmak için, mutlaka basılı takip talebi örneğini kullanmak zorunlu

---

Bkz. Y örnek No. 1 (aşa. § 73, Ek No. 1).

değildir. Basılı takip talebi bulunmaması halinde, takip talebinin içermesi gereken unsurları taşımak kaydıyla (m. 58), herhangi bir kaOıda da bu hususlar yazılarak talepte bulunulabilir. icra müdürü, böyle bir takip talebini alıp, ödeme emri düzenlemek zorundadır (m. 60, 1).

Takip talebi **sözlü** olarak da yapılabilir (m. 58, 1). Sözlü takip talebinde bulunmak isteyen alacaklının, icra müdürüne başvurarak, ona takip talebi için gerekli bilgileri vermesi gerekir. icra müdürü, bu bilgileri basılı tutanaOa (örneğe) geçirir (Y m. 20); bu tutanak, alacaklı ve icra müdürü tarafından imzalanır (m. 8, I; Y m. 22, il).

UYAP üzerinden elektronik ortamda takip talebinde bulunulabilir (m. 58, I; Y m. 16, iV).

icra ve iflas dairelerince yapılacak her türlü icra ve iflas iş ve işlemlerinde UYAP'ın kullanılması nedeniyle her türlü veri, bilgi, belge ve karar, UYAP vasıtasıyla işlenir, kaydedilir ve saklanır (m. 8/a). Bu nedenle alacaklının fiziki olarak takip talebi doldurmak suretiyle icra dairesine başvurması halinde de, talep/dosya ve belgeler derhal elektronik ortama aktarılır, yetkili kişilerce güvenli elektronik imza ile imzalanarak UYAP'a kayd□dilir. Bu şekilde elektronik ortama aktarılarak ilgili birimlere iletilen belge ve kararların asılları mahallinde saklanır *f'(* m. 16),

Alacaklı, takip talebi ile birlikte, gerekli başvurma harcını, binde beş peşin harcı ve ödeme emrinin borçluya tebliği ve borçlunun 62. maddeye göre yapabileceği itirazın kendisine tebliği için gerekli posta giderini peşin olarak icra dairesine vermelidir.

Alacaklı, takip talebini başka bir (örneğin, bulunduğu yer) icra dairesi aracılığı ile yetkili icra dairesine gönderebilir. Bu halde, aracılığı istenen, başvurulan icra dairesi, alacaklıdan gerekli harç ve giderleri alır ve bunları takip talebi ile birlikte yetkili icra dairesine gönderir.

Takip talebinde bulunmak, bir icra takip işlemi değildir. Bu nedenle, erteleme (m. 51-55) içerisinde takip talebinde bulunulabilir.

B) TAKİP TALEBİNİN UNSURLARI

Takip talebinin geçerli olması ve buna dayanarak icra dairesinin borçluya ödeme emri gönderebilmesi için, takip talebinde bulunması gereken kayıtlara, takip talebinin unsurları denir.

Takip talebinde bulunması gereken kayıtlar şunlardır (m. 58; Y m. 20; **karş. ASPAK** m. **4; ASPAY** m. 5).

1 - Alacaklının kimliği ve adresi: Takip talebinde alacaklının **ve varsa** yasal temsilcisinin[2] adı, soyadı[3]; alacaklı veya vekili adına ödemenin yapılacağı banka adı ile hesap bilgileri; varsa T.C. kimlik numarası veya vergi kimlik numarası; şöhret ve yerleşim yeri; alacaklı yabancı ülkede oturuyorsa Türkiye'de göstereceği yerleşim yeri (adresi) yazılır4 (m. 58, 11/1, 2).

il - **Borçlunun kimliği ve adresi:** Takip talebinde borçlunun ve varsa yasal temsilcisinin adı, soyadı, alacaklı tarafından biliniyorsa T.C. kimlik numarası veya vergi kimlik numarasının ve şöhret ve yerleşim yerinin (adresinin)[5] yazılması gerekir6.

111-Alacak tutarı: Alacaklı, istediği para alacağının **Türk parası** ile tutarını takip talebinde göstermelidir. Alacak yabancı para ise alacaklı yabancı para alacağının Türk parası karşılığını ve alacağın hangi tarihteki (TBK m. 99) kur üzerinden talep edildiğini[7] ve faizini de göstermelidir (m. 58, 11/3).

---

2 Alacaklı takibini bir **vekil** (avukat) ile yapmakta ise, takip talebinde, ayrıca vekilin adı, soyadı ve adresinin de gösterilmesi gerekir. Vekil (avukat) tarafından yapılan takiplerde, takip talebine vekaletnamenin aslının veya vekil avukat tarafından onanmış bir örneğinin de eklenmesi gerekir.

3 Takip talebinde alacaklının kimliğinin yanlış gösterilmiş olması, borçlunun hukuki yararına zarar vermedikçe, takibin hükümsüzlüğünü gerektirmez. Bu halde sadece yapılan yanlışlığın düzeltilmesiyle yetinilir.

Takip arkadaşı olarak birlikte takip talebinde bulunan alacaklıların hepsinin takip talebinde adı, soyadı ve adreslerinin açık bir şekilde gösterilmesi gerekir. Birden fazla alacaklı adına takip yapan vekilin, takip talebine (alacaklı olarak) alacaklılardan bir veya birkaçının isim ve adreslerini yazarak, diğer alacaklılar için "ve arkadaşları" veya "ve saire" ve "diğerleri" demekle yetinmesi, uygun ve doğru değildir.

5 Borçlunun adresi bilinmiyor ise, alacaklı takip talebine borçlunun adresini yazamaz. Bu halde, borçluya ödeme emri, ilan yolu ile tebliğ edilir. Ancak, ilanen tebligat yapılabilmesi için, alacaklının borçlunun adresini "bilinmiyor" şeklinde belirtmesi yeterli olmayıp, icra dairesi tarafından bu konuda araştırma yaptırılması gerekir.

6 **Alacaklı,** takip talebinde borçlunun isim ve adresi hakkında yapmış olduğu **maddi hatayı** sonradan düzeltebilir. Örneğin, (... ve Ortakları Komandit Şirketi) yerine, takip talebinde yanlışlıkla (... ve Ortakları Kollektif Şirketi) yazılmış ise bu maddi hata her zaman düzeltilebilir (yani kollektif kelimesi, komandit kelimesi olarak değiştirilebilir). Ancak, maddi hatanın düzeltilmesi gerekçesi ile takip talebinde borçlu olarak gösterilenden başka bir kimsenin borçlu tarafta gösterilmesine, yani takip talebinde borçlu olarak gösterilen kimsenin değiştirilmesine imkan yoktur. Aynı takip talebi ile **birden fazla borçluya karşı** takip yapılması MHinde (yani takip arkadaşlığı halinde), takip talebinde her borçlunun ad, soyadı ve adresinin ayrı ayrı gösterilmesi gerekir. Bir borçlunun isim ve adresi yazıldıktan sonra "ve arkadaşları" veya "ve saire" demekle yetinilmesi hukuka uygun değildir.

7 *"Alacak veya teminat yabancı para ise alacağın hangi tarihteki kur üzerinden talep edildiği"nin* gösterilmesinin Anayasaya aykırı olduğu ileri sürülmüşse de Anayasa Mahkemesi, bu iddiayı aşağıdaki gerekçeyle yerinde bulmamıştır: "... icra takibine konu alacağın yabancı para cinsinden olması durumunda alacağın hangi tarihteki kur üzerinden talep edildiğinin

Yabancı **para üzerinden** (ilamsız veya ıiamlı) **takip yapılamaz.** Alacaklının takip talebinde, alacağını Türk parasına çevirmeden yabancı parayı talep etmiş olması halinde icra müdürü, ödeme emri göndermemelidir. icra müdürünün kamu düzenine ilişkin bu kurala rağmen ödeme emri düzenlemesi durumunda (hatta takibin bu şekilde kesinleşmiş olması halinde dahi), süresiz şikayet yoluna gidilebilir.

Alacaklı, yabancı para alacağını aynen değil, vade veya filli ödeme günündeki kur üzerinden (TBK m. 99) talep edebileceğinden, takip talebinde bunlardan birisini seçip[8] buna göre Türk parasıyla alacağını istemelidir. Alacaklı, takip talebinde bulunurken, bu tercihini kullanmak zorunda olup, takibin ilerleyen aşamalarında bunu değiştirme imkanı yoktur. Alacaklı, fiili ödeme günündeki kur üzerinden alacağını talep etmişse, yabancı para (döviz), takip talebindeki Merkez Bankası efektif satış kuru üzerinden Türk parasına çevrilir; ancak alacaklının gerçek alacak miktarı, alacaklıya fiilen ödeme yapılacağı günkü döviz kuruna göre tespit edilebilir. Başka bir deyişle, bu halde, alacaklının takip talebinde belirttiği tutar, gerçek alacak miktarını göstermez. Fiili ödeme gününde dövizin karşılığı ödenecek Türk parası, takip talebindeki miktardan az veya çok olabilir. işte bu riski, alacaklı, takibin başında yaptığı seçimle üstlenir.

Takip talebinde alacağın belli bir miktar (tutar) olarak gösterilmesi gerekir; gösterilen bu miktar sonradan artırılamaz, ancak azaltılabilir.

Alacaklı, takip talebinde gösterdiği **alacağı sonradan değiştiremez.** Örneğin, alacaklı, takip talebinde gösterdiği yıl ve aylardan başka bir döneme ait olan kira bedelini, istenen yeni kira bedeli miktar olarak aynı olsa bile, aynı takipte (dosyada) isteyemez. Bunun (yeni kira) için, alacaklının yeniden harç

---

gösterilmesi zorunluluğunun, yabancı para birimindeki alacaklar bakımından takip sürecinde oluşabilecek belirsizliğin önlenmesi amacına hizmet ettiği anlaşılmaktadır. Zira yabancı para birimi üzerinden yürütülen takip işleminde Türk parasıyla tahsilat yapılması gibi farklı para birimleri arasında oluşabilecek uyumsuzluğun takip işlemlerini zorlaştıracağı söylenebilir. Dolayısıyla borcun ve takibin öngörülebilirliğine katkı sunacağı anlaşılan bu durum nedeniyle hem alacaklı hem de borçlu açısından lehe sonuçların ortaya çıkacağı açıktır. 21. Bu bağlamda kuralda alacaklı yönünden icra takip sürecinin işlevsiz kalmaması amacıyla alınması gereken tedbirlere ilişkin düzenleme yapılırken borçlu açısından da takip konusu borcun öngörülebilirliği sağlanarak borçlunun bu süreçte oluşabilecek hukuka aykırı veya keyfi uygulamalara karşı iddialarını ileri sürebilmesi bakımından gerekli hukuki güvencelerin sağlandığı görülmektedir. 22. Bu itibarla alacaklı aleyhine aşırı bir külfete yol açmadığı ve tarafların çatışan menfaatleri arasındaki makul dengeyi bozmadığı anlaşılan kuralda devletin mülkiyet hakkından kaynaklanan pozitif yükümlülüğüyle çelişen bir yön bulunmamaktadır" (Anayasa Mahkemesinin 25.12.2024 gün ve 127/228 sayılı kararı için bkz. RG 12.03.2025, sa. 32839).

[8] Alacaklı takip talebinde yabancı para alacağını Türk parasına çevirmiş olmasına rağmen, hangi tarihteki kuru tercih ettiğini bildirmemişse, Yargıtay, icra müdürünün bu hususu alacaklıya sorarak eksikliği her zaman tamamlayabileceği görüşündedir.

vererek yeni bir takip talebinde bulunmasi ve borçluya yeni bir ödeme emri gönderilmesi gerekir.

Alacağı değiştirememe kuralı {yasağı), icra dairesine verilen **takip talebinde gösterilen alacak bakımındandır.** Buna karşılık alacaklı, henüz takip talebi vermeden önce, borçluya {örneğin temerrüde düşürmek gibi bir amaçla) gönderdiği **ihtarnamede belirttiği alacak miktarı ile bağlı değildir;** alacaklı, daha sonra vereceği takip talebine, ihtarnamede belirttiği alacak miktarı ile bağlı olmaksızın, dilediği rakamı yazabilir. Daha önce gönderdiği ihtarname, hukuken olsa olsa temerrüt faizi bakımından önem arz edebilir.

Alacaklı, alacağının sadece bir kısmı hakkında kısmi takip yapabilir. Alacaklı, kısmi takip yaparken, fazlaya ilişkin alacağı için takip yapmak {veya dava açmak) hakkını saklı tutmasa bile, alacağın takip dışı bıraktığı kısmından zımnen feragat etmiş sayılmamalıdır {HMK m. 109, 3'e kıyasen).

Alacaklının, aynı borçludan birden fazla alacağı varsa, bu alacakların hepsi için tek bir takip talebi ile başvuru yapması mümkündür.

Takip talebi ile istenen alacak faizli ise, **faizin miktarı ile işlemeye başladığı gün**[9] ile **faiz** oranının[10] takip talebinde gösterilmesi gerekir[11]. Aynı şekilde yabancı para alacağı hakkında takip başlatan alacaklının, faiz istiyorsa takip talebinde bunu belirtmesi gerekir[12].

Takip talebinde temerrüt tarihi (TBK m. 117) gösterilerek, bu tarihten itibaren gecikme (temerrüt) faizi istenirse, belirtilen temerrüt tarihinden itibaren faiz yürütülür[13].

---

9 Takip talebinde faizin işlemeye başladığı gün yanlış gösterilmişse, bunun düzeltilmesi için borçlunun ödeme emrine itiraz etmesi gerekir; etmezse, gösterilen başlangıç tarihi kesinleşmiş olur.

10 TBK ve TTK'na göre faiz ödenmesi gereken hallerde, miktarı sözleşme ile tespit edilmemişse, bu ödemenin yıllık %12 üzerinden yapılacağı 3095 s. K. m. 1, I'de düzenlenmiş ise de aynı maddenin ikinci fıkrasının verdiği yetki ve 8485 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile (RG 21.05.2024, sa. 32552) 01.06.2024 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yıllık% **24** olarak tespit edilmiştir.Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının Tebliği ile de ticari işlerde temerrüt faizi sözleşme ile kararlaştırılmamışsa, 01.01.2025 tarihinden geçerli olmak üzere %53,25 olarak tespit edilmiştir (RG 02.01.2025, sa. 32770),

11 Alacaklı, takip talebinde hiç faiz istememişse, faiz için ayrı bir takip yapabilir; ancak, aynı takipte sonradan faiz isteyemez; çünkü, takip talebindeki alacak miktarı arttırılamaz.

12 Alacaklı, vade günündeki kur üzerinden talepte bulunmuşsa, Türk parası için geçerli yasal faizi; fiili ödeme günündeki kur üzerinden alacağı talep etmişse, devlet bankalarının yabancı paraya uyguladığı en yüksek bir yıllık mevduat faiz oranı üzerinden talepte bulunabilir.

13 Bkz. örneğin, 11.12.1957 gün ve 17/29 sayılı IBK (Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası -icra Pratik, s. 180). 3095 sayılı Kanunun 2. maddesi, **temerrüt faizini** düzenlemektedir.

Alacaklı, vade tarihini içeren bir senede dayanarak yaptıaı takip talebinde, vade (temerrüt) tarihinden itibaren faiz lstedlOlnl açıkça blldlrmeylp de, sadece faiz istemiş ise, bu halde faiz, takip talebi tarihinden itibaren hesaplanır. Borç senedinde vade tarihi yoksa, faiz gene takip talebi tarihinden itibaren hesaplanır.

Alacaklı, takip talebinde istediği alacak tutarını artıramayacaaı gibi, takip talebinde göstennediği faiz, gider vergisi ve komisyonu, aynı takipte sonradan isteyemez ve icra dairesi ile icra mahkemesi de bunları kendiliğinden gözetemez.

Buna karşılık, icra harç ve giderleri ile bu arada vekalet ücreti takip talebi ile istenmese bile bunlar takibin sonunda icra müdürü tarafından hesaplanır (m. 138).

iV- Senet veya senet yoksa borcun sebebi: Genel haciz yoluyla takibin, para ve teminat alacakları hakkında ve önceden bir ilam alınmasını gerektirmeden başlatılan takip türü olduğu belirtilmişti.

Medeni usul hukuku bakımından, yapıldığı zamanki miktar veya değeri (2025 yılı için) 33.000 TL'nı aşan hukuki işlemlerin senetle ispatı zorunludur {HMK m. 200-201). Dava için söz konusu olan senetle (kesin delille) ispat kuralı gözönüne alındığında[14], genel haciz yolunda da takibe başlarken sıkı ispat araçları gerektiği düşünülebilir. Ancak durum bunun tersidir. Alacaklının genel haciz yolu ile takibe başlayabilmesi için elinde mutlaka bir senet hatta senet olarak nitelendirilecek bir "belge"ye sahip olması gerekmez. Ancak bu durum, alacaklının hiçbir sebep göstermeden de takip yapabileceği anlamına gelmez. Alacaklı, IIK sisteminde, alacağı için ya bir "senet"[15] veya bir "sebep" göster-

---

Buna göre: "Bir miktar paranın ödenmesinde temerrüde düşen borçlu, sözleşme ile **aksi kararfaştınlmadıkça**, geçmiş günler için 1 inci madde de belirlenen orana göre temerrüt faizi ödemeye mecburdur (fıkra 1). Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının önceki yılın 31 Aralık günü kısa vadeli avanslar için uyguladığı faiz oranı, yukarıda açıklanan miktardan fazla ise, arada sözleşme olmasa bile ticari işlerde temerrüt faizi bu oran üzerinden istenebilir. Söz konusu avans faiz oranı, 30 Haziran günü önceki yılın 31 Aralık günü uygulanan avans faiz oranından beş puan veya daha çok farklı ise yılın ikinci yarısında bu oran geçerli olur (fıkra il). Temerrüt faizi miktarının sözleşmede kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdifaiz miktan yukarıdaki fıkralarda öngörülen miktarın üstünde ise, temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz (fıkra 111)". Sözleşmede daha yüksek temerrüt (gecikme) faizi kararlaştırılmadığı hallerde, yabancı **para** borcunun faizinde Devlet bankalarının o yabancı para ile açılmış bir yıl vadeli mevduat hesabına ödediği en yüksek faiz oranı uygulanır (3095 s. K. m. 4/a).

[14] Senetle (kesin delille) ispat kuralı Türk hukukuna Fransız hukukundan alınmış olduğu için Isviçre kaynaklı medeni usul ve icra-iflas hukukunda bu tür bir çelişki yoktur (bkz. Ramazan Arslan/Ejder Yılmaz/Sema Taşpınar Ayvaz/Emel Hanağası, Medeni Usul Hukuku, Ankara 2022, § 1, E, il).

[15] Ancak burada her ne kadar Kanun, "senet"ten söz ediyorsa da alacaklının takibe başlayabilmesi için sahip olması gereken araç, yalnızca senet değildir. Başka bir ifadeyle, teknik ve gerçek anlamda bir "senet" (bkz. Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-Usul, § 28, A),

mek zorundadır. Bunlardan birisini göstermeyen alacaklı, icra takibine başlayamaz. Buna karşılık, icra müdürünün, bu senet veya sebebi inceleme ya da değerlendirme yetkisi yoktur. Alacaklının gösterdiği belgenin senet niteliğinde olup olmadığı; senedin vadesinin gelip gelmediği; alacağın zamanaşımına uğrayıp uğramadığı ya da alacaklının gösterdiği sebebin doğru olup olmadığı, icra müdürünün gözetebileceği hususlar değildir. O halde, genel haciz yoluyla takipte alacaklı, takip talebinde alacağına ilişkin senet (veya belge) ya da sebebini göstermek zorundadır. Bu sebep veya senedin gerçeği yansıtmaması, tümüyle gerçek dışı, sahte veya dayanaksız olması da mümkündür. Ancak tüm bu hususların, ödeme emrine "itiraz" yoluyla borçlu tarafından ileri sürülmesi gerekir.

O halde, takip konusu yapılan alacak bir senede veya belgeye bağlı ise, senedin tarihi ve varsa numarası ile özetinin takip talebine yazılması gerekir.

Bundan başka, alacaklı, alacak senedinin veya belgesinin aslını veya onaylı örneğini takip talebi ile birlikte icra dairesine vermek zorundadır (m. 58, 111). Kambiyo senetlerine özgü takip yollarındakinin (m. 167, il) aksine, genel haciz yolunda senedin aslının takip talebi ile birlikte icra dairesine verilmesi zorunlu değildir; yalnız senedin örneği de verilebilir. Takibin elektronik ortamda başlatılması durumunda ise, takibe eklenecek belgeler elektronik ortama aktarılarak güvenli elektronik imza ile imzalanır (Y m. 21, 111).

Alacaklı, senedin tarih ve numarası ile özetini takip talebinde yazdığı halde, **senedin aslını veya onaylı örneğini,** takip talebi ile birlikte icra dairesine **vermemişse,** icra dairesi, senedin aslını veya onaylı örneğini vermesini alacaklıdan ister ve senedin aslı veya örneği icra dairesine verilmedikçe, **ödeme emri** düzenleyip borçluya **gönderemez.** Ancak buna rağmen ödeme emri göndermişse, borçlunun, süresi içinde şikayet yoluyla (m. 16) ödeme emrini iptal ettirmesi gerekir.

Alacaklı takip talebinde **alacağının senede veya belgeye bağlı olduğunu bildirmemiş** ve icra dairesine hiçbir belge vermemişse, borçlunun ödeme emrine itiraz etmesi üzerine, alacaklının, takip talebinde göstermediği ve icra dairesine vermediği bir belgeye dayanarak icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını isteyemeyeceği kanısındayız. Çünkü, alacak belgeye dayanmakta

---

icra takibine başlayabilmek için zorunlu değildir. **Alacaklı, alacaklı olduğuna işaret eden herhangi bir belge veya belgeler zinciri ile de takibe başlayabilir.** Zira, alacaklı senet göstermek zorunda olmayıp, bir Msebep"le de icra takibi yapabilir. Alacaklının daha takibin başında, deyiş yerindeyse, Melinin güçlü olması", takibi daha hızlı sürdürüp, alacağına daha çabuk kavuşmasını sağlar.

ise, bunun aslının veya örneğinin takip talebi ile birlikte icra dairesine verllmesl zorunludur (m. 58, ili) ve itirazın kaldırılması yoluna, "takibin müstenit olduğu belge" (m. 68, 1), başka bir deyişle "takibin dayandığı senet" (m. 68/a, 1) ile başvurulabilir. Buna göre takip talebi, ödeme emri, itiraz ve itirazın kaldırılması ile ilgili hükümlerin hepsi, senedin aslının veya örneğinin takip talebi ile birlikte icra dairesine verileceği ilkesine göre düzenlenmiştir.

Alacaklı, takip talebi ile birlikte borçlu sayısından bir fazla adette kendisi veya temsilcisi tarafından onaylanmış (bkz. AK m. 56, il) senet örneğini icra dairesine verir. Bu örneklerden biri icra dosyasında saklanır, diğeri veya diğerleri ödeme emri ile birlikte borçluya veya borçlulara tebliğe gönderilir (m. 61, 1).

Alacak senede veya belgeye bağlı değilse, alacaklının, takip talebinde borcun sebebini göstermesi gerekir (m. 58, 11/4); örneğin, yapılan tablonun bedeli, kira bedeli, satılan taşınmazın bedeli, ödünç alınan para vs. gibi.

V- Alacaklının **takip yollarından hangisini seçtiğini** de takip talebine yazması gerekir (m. 58, 11/5).

Alacaklı, iflasa tabi borçlusuna karşı haciz veya iflas takibi yapabileceğinden (m. 43), haciz veya iflas yollarından hangisini seçtiğini takip talebinde göstermelidir. Alacaklı, hangi takip yolunu seçtiğini bildirmemişse, icra müdürü kendiliğinden takip yolunu seçemez; icra müdürü, hangi takip yolunu seçtiğini alacaklıdan sorar ve alacaklının cevabına kadar takibi başlatamaz, yani ödeme emri göndermez.

VI- Takip talebinin altının, alacaklı veya vekili tarafından **imzalanması** gerekir.

Alacaklı, yazılı takip talebini veya tutanağı imzalamamışsa, icra müdürünün alacaklıya imza eksikliğini tamamlatması gerekir. Alacaklı, imzasını sonradan atsa bile, takip talebi, takip harç ve giderlerinin ödendiği tarihte yapılmış sayılır. Alacaklı, icra müdürünün istediği imza eksikliğini tamamlamazsa, o zaman, takip talebinde bulunmamış sayılmalıdır.

VII- Teminat Gösterilmesi Gereken Halde Teminat Verilmesi

HMK m. 84, 1/a hükmü uyarınca Türkiye'de mutad meskeni[16] bulunmayan Türk vatandaşı[17] alacaklının Türkiye'de icra takibi yapmak istemesi halinde,

---

16 Bk.z. Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-Usul, § 10, B, 1, 1, b.

17 Bir yabancının Tür1<iye'de takip yapması halinde ise MÖHUK m. 48 gereğince teminat göstermesi zorunludur. Davalar bakımından da aynı kural geçerlidir. Bk.z. Arslan/Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/Hanağası-Usul, § 47.

borçlunun muhtemel takip giderlerini karşılamak üzere, alacaklının teminat göstermesi gerekir[18]. Bu zorunluluk, dava şartına paralel olarak "takip şartı" biçiminde de nitelenebilir.

Zorunlu takip arkadaşlığında teminat gösterme yükümlülüğü doğabilmesi için, takip arkadaşlarının hiçbirisinin Türkiye'de mutad meskeninin bulunmaması gerekir (HMK m. 84, 3). Teminat gösterme yükümlülüğü gerektiren durum takip sırasında ortaya çıkarsa, bu halde de teminat gösterilmesi gerekir (HMK m. 84, 2).

Teminatın türü, tutarı ve teminata kimin tarafından karar verileceği hususu, icra takipleri bakımından açık değildir. Teminata ilişkin düzenlemeye göre hukuk davaları yönünden teminatı belirleme görevi mahkemeye aittir (HMK m. 86-87). icra işlerinde birinci derecede görevli organ icra dairesi olduğu için, teminatın tutarı ve türü konusunda icra müdürü, (HMK'na kıyasen) karar verebilmelidir. Aynı şekilde HMK'na göre, teminat verilmesini gerektirmeyen hallerde (HMK m. 85) icra takibi bakımından da teminattan muafiyetin bulunduğu kabul edilmelidir.

C) TAKİP TALEBİNDE BULUNMANIN SONUÇLARI

1- TAKİP HUKUKU BAKIMINDAN

Kanuna uygun takip talebi, icra müdürünün ödeme emri düzenleyerek borçluya göndermesini gerektirir (m. 60, I; 61, 1).

icra müdürü, yukarıdaki hususları içeren bir **takip talebini kabul etmek** ve buna dayanarak borçluya **ödeme emri göndermek zorundadır.** Buna karşılık icra müdürünün, bu şartlara uygun olmayan bir takip talebini kabul etmemesi gerekir; kabul eder ve borçluya ödeme emri gönderirse, borçlu, şikayet yolu ile eksikliğin türüne göre ödeme emri veya takibin iptal edilmesini sağlayabilir.

icra müdürünün, takip talebiyle istenen alacağın mevcut olup olmadığını, vadesinin gelip gelmediğini veya zamanaşımına uğrayıp uğramadığını incele-

---

[18] HMK m. 84'te teminat gösterme zorunluluğu birkaç hale özgü düzenlenmişse de kanımızca icra takipleri bakımından teminat gösterme yükümlülüğünün yalnızca, alacaklının Türkiye'de mutad meskeninin bulunmaması halinde söz konusu olduğu kabul edilmelidir. Çünkü HMK m. 84, esasen davalar bakımından yapılmış bir düzenlemedir. icra takibinde teminat gösterme yük0ml0lüğ0 ise açıkça ve sadece HMK m. 84, 1/a'da, yani, alacaklının Türkiye'de mutad meskeninin bulunmaması halinde düzenlenmiştir. Teminat gösterme yükümlülüğü, hak arayan bakımından aynı zamanda bir sınırlama oluşturduğu ve istisna olduğu için, dar yorumlanması ve HMK m. 84, 1/b'deki hale teşmil edilmemesi uygun olur.

n,ek yetkisi yoktur. icra müdürü, bunları inceler ve öme□ln, alaca□ın zamanaşımına uğradığı gerekçesiyle takip talebini kabul etmezse, bir hakkı yerine getirmemiş olur ve alacaklı buna karşı süresiz şikayet yoluna başvurabilir (m. 16, il).

IIK'nun belirlediği **bazı süreler, takip talebinde bulunulmasıyla korunmuş** olur; örneğin, m. 264, 270 ve 272'de olduğu gibi. Alacaklı, borçluya karşı bir girişimde bulunmuş olmakla, yani takip talebinde bulunarak, örne□ln, takipten önce almış olduğu ihtiyati haczi korumuş olur.

Takip talebi tarihi, **hacze iştirak için aranan, alacağın önce doğduğunun ispatını** sağlamak bakımından da önemlidir (m. 100).

Takip talebinden sonra takip konusu alacak hakkında açılan menfi tespit davasında, kural olarak, **ihtiyati tedbir yolu ile icra takibinin durdurulmasına karar verilemez** (m. 72, 111).

icra dairesi, kendiliğinden, takip talebinde bulunduğuna ve sunduğu belgelere, talep ve takip giderlerine ilişkin, alacaklıya ücretsiz bir **makbuz** (alındı belgesi) verir (m. 58, iV; Y m. 39). Bu makbuzun verilmesi alacaklının istemesine bağlı değildir; icra müdürü, takip talebinde bulunan her alacaklıya kendiliğinden bir makbuz vermek zorundadır. Bu makbuz ile alacaklı, takip talebinde bulunduğunu, icra dairesine gerekli belgeleri verdiğini ve takip harç ve giderlerini ödediğini ispat edebilir.

Alacaklının takip talebinde bulunması, onun hak arama özgürlüğü çerçevesinde yaptığı hukuki koruma talebidir. Ancak icra dairesi mahkeme olmadığı gibi, alacaklının takip talebiyle icra dairesine başvurması "dava" olarak nitelenemez. Bu bakımdan takipte bulunmanın sonuçları ile dava açmanın sonuçları arasında bir paralellik kurmak her zaman doğru olmaz. Örneğin alacaklı, yaptığı **icra takibinden vazgeçebilir;** yani, takip talebini geri alabilir. Bunun için borçlunun rızası gerekli değildir (karş. HMK m. 123). Ancak icra takibinden vazgeçen alacaklı, bu vazgeçmenin icra tutanağına yazılması için bir harç ödemek zorundadır (Harçlar K. m. 23).

Alacaklının, borçluya karşı başlattığı takiple, davaya benzer bir şekilde **"derdestlik"**[19] durumunun ortaya çıktığı söylenebilir. Esasında aynı borçluya karşı, aynı sebeple ikinci bir takip yapılmasında hukuki yarar yoktur. Ancak IIK'nda, takibin derdestliği gibi bir kurum düzenlenmiş değildir. Yargıtay, bugüne kadar, derdestliğin **"itiraz"** olarak borçlu tarafından ileri sürülmesi gerektiğini kabul ederken, özellikle HMK'nun **"derdestliği"** dava şartı olarak dü-

---

19 Bkz. **Ayşe** Kılınç, icra Takibinde Derdestlik, Ankara 2020.

zenlemesinden sonra (HMK m. 114, 1/ı), bu hususun **"mükerrer takip"** nitelemesiyle bir takip şartı olarak, "şikayet" yoluyla ileri sürülmesi gerektiğine karar vermektedir.

il - MADDİ HUKUK BAKIMINDAN

Takip talebi ile zamanaşımı kesilir (TBK m. 154, 1/2; TTK m. 750)[20]. Yalnız takip talebinde bulunulması ile zamanaşımı kesilir; bunun için, **ödeme emrinin borçluya tebliğ edilmiş olması şart değildir.**

Yetkisiz icra dairesine yapılan takip talebi ile de zamanaşımı kesilir.

Alacağın sadece bir bölümü için kısmi takip yapılması halinde, zamanaşımı, alacağın ancak takip konusu yapılmış olan bölümü için kesilmiş olur; alacağın takip dışı kalan bölümü için zamanaşımı kesilmiş sayılmaz, işlemeye devam eder.

Takip talebi, icra harçlarının ödendiği tarihte yapılmış sayılacağından, zamanaşımı da bu tarihte kesilmiş olur.

Takip talebi ile kesilen zamanaşımı, daha sonra da takibe ilişkin her icra takip işleminden itibaren kesilerek yeniden işlemeye başlar (TBK m. 157, il; TTK m. 751).

Borçlu daha önce mütemerrit (direngen) kılınmamış ise, takip talebinde bulunulması ve ödeme emrinin borçluya tebliği ile borçlu mütemerrit olur. Ancak Yargıtay, borçlunun, takip talebinin yapıldığı tarihte mütemerrit olacağı görüşündedir. Kanımızca, borçlu, takip talebi tarihinde değil, kendisine ödeme emri tebliğ edildiği tarihte mütemerrit olur. Çünkü, ancak ödeme emrinin borçluya tebliği, TBK m. 117, 1 anlamında bir ihtar olarak kabul edilebilir.

---

[20] Alacaklının müteselsil borçlulardan (TBK m. 162 vd.) birine karşı yapmış olduğu takip talebi ile, kendilerine karşı icra takibi yapılmayan müteselsil borçlular hakkında da zamanaşımı kesilmiş olur (TBK m. 155).

ÖDEME EMRi VE KESiNLEŞMESi

§ 15. ÖDEME EMRP

A) KAVRAM

Takip talebini alan icra dairesi (icra müdürü), takip talebinin Kanunun öngördüğü şartları içerdiğini görürse[2], ödeme emri düzenleyerek (m. 60, 1) bunu borçluya gönderir. Ödeme emri ile borçluya, borcu ödemesi veya itirazı varsa bunu bildirmesi ve bunları yapmazsa hakkında cebri icraya devam edileceği (mallarının haczedileceği) ihtar edilir.

icra dairesinin borçluya ödeme emri gönderebilmesi için alacaklının geçerli takip talebinde (m. 58) bulunmuş olması şarttır. Geçerli takip talebi, ödeme emri gönderilmesinin tek şartıdır; bu takip talebini alan icra müdürü, bir ödeme emri düzenleyip, bunu borçluya göndermek zorundadır.

icra müdürü, ödeme emri göndermeden, istenen alacağın mevcut olup olmadığını, vadesinin gelip gelmediğini (muaccel olup olmadığını) veya zamanaşımına uğrayıp uğramadığını incelemeye yetkili değildir. örneğin, alacaklının takip talebine eklediği borç senedinden borcun zamanaşımına uğradığı veya vadesinin gelmediği (müeccel olduğu) anlaşılsa bile, icra müdürü, bir ödeme emri düzenlemek ve bunu borçluya göndermek zorundadır. Borçlu, borcun zamanaşımına uğradığını veya müeccel olduğunu (vadesinin gelmediğini), ancak ödeme emrine itiraz yolu ile ileri sürebilir (m. 62).

Ödeme emri tebliği, bir icra takibinde borçluya karşı yapılan **icra takip işlemlerinin birincisidir.** icra dairesinin icra takip işlemleri, ödeme emri ile başlar ve ödeme emri bundan sonraki icra takip işlemlerinin ön şartıdır. Borçlu, kendisine karşı icra takibi yapıldığını, ilk defa ödeme emri tebliği ile öğrenir.

Borçlu, yedi gün içinde ödeme emrine itiraz etmez veya eder de itirazı iptal edilir (m. 67) veya kaldırılırsa (m. 68-69), bir başka deyişle, hükümden düşürülürse ödeme emri ve bununla icra takibi kesinleşir. Kesinleşmiş bir ödeme emri, icra takibinin bundan sonraki bütün aşamalarına temel oluşturur.

Bkz. Nazlı Gören Ülkü, icra Hukukunda Ödeme Emri, Istanbul 2008. Kitabın sonuna ekli (7) nolu örneğe bakınız (aşa. § 73, Ek No. 3).

[2] Takip talebinin, Kanunda öngörülen şartları içermediği durumda, örneğin; alacaklının banka hesap numarasını bildirmemesi nedeniyle takip talebinin kabul edilmemesi halinde, verilen karar gerekçesi ile tutanağa yazılır (m. 60, 1-11/1, 2; 8, il).

Borçluya ödeme emri tebliğ edilmeden ve ödeme emrine itiraz etme imkanı verilmeden takibin bundan sonraki aşamalarına geçilemez; örneğin, borçlunun malları haczedilemez. Bu husus borçlunun savunma hakkına ve bu nedenle kamu düzenine ilişkin olduğundan, kendisine ödeme emri tebliğ edilmeden hakkındaki takibe devam edilen (örneğin, malları haczedilen) borçlu, buna karşı süresiz şikayet yoluna başvurarak, yapılan işlemlerin (örneğin, haczin) iptalini isteyebilir.

B) ÖDEME EMRİNİN İÇERİĞİ

Ödeme emrine neler yazılacağı, IIK m. 60'da gösterilmiştir (karş. ASPAK m. 5; ASPAY m. 7). Buna göre, ödeme emrine şunlar yazılır:

1- Alacaklının veya vekilinin banka hesap numarası hariç olmak üzere, **takip talebindeki kayıtlar** (m. 60/11, 1; 58): Yukarıda takip talebinde bulunması gereken kayıtların neler olduğu belirtilmişti.

Takip talebinde yer alması gereken kayıtlardan yalnızca alacaklı veya vekilinin banka hesap numarası bilgileri ödeme emrine yazılmaz. Çünkü, bu kayıt, yalnızca icra dairesi bakımından önemlidir. icra dairesi, tahsilat olduğunda bunu alacaklının banka hesabına yatırır (m. 9, 1). Ayrıca takip konusu olan bir borç, icra dairesinin banka hesabına yatırılmak suretiyle sona erdirilebilir. Takibin sonlanması halinde Devletin de tahsil harcı veya icranın yerine getirilmesi harcı alacağı doğar. O nedenle alacaklı veya vekilinin banka hesabı bilgileri, ödeme emrinde yer almaz.

11- Borcun ve takip giderlerinin **yedi gün içinde** icra dairesine ait, ödeme emrinde yazılı olan banka hesabına[3] **ödenmesi ihtarı** (m. 60, 11/2)[4].

Borçlu daha önce temerrüde düşmemiş ise, ödeme emrindeki bu ihtarın (yani ödeme emrinin) tebliği, kanımızca borçluyu mütemerrit (direngen) kılar (TBK m. 117, 1).

111- Borçlunun ödeme emrinin tebliğinden itibaren **yedi gün içinde imzaya** veya **borca itiraz edebileceği** ihtarı (m. 60, 11/3; Y m. 29/d):

---

[3] Ödeme yapmak isteyen borçlu, icra dairesi veznesine ödeme yapamayacağı için, ödeme emrinde, borçlunun ödeme yapabileceği icra dairesi banka hesap numarasının da yer alması gerekir.

[4] Teminat alacakları için yapılan takiplerde, ödeme emrine yukarıdaki ihtar yerine, Mistenen teminatın bu yedi gün içinde gösterilmesi" ihtarı yazılır (m. 60, 11/2).

Takip bir adi senede (belgeye) dayanmakta ise, ödeme emri ile borçluya, ta□ibin dayandığı adi senet[5] altındaki imza kendisine alt deQllse, yedi gün ıç.inde **imzaya itirazını ayrıca ve açıkça** icra dairesine **bIldIrmesI, aksi halde,** adi senet altındaki **imzayı ikrar** (kabul) **etmiş sayılacaOı** ihtar edlllr (m. 60, IIrJ:62, V; Y m. 29/c)[6].

Borçlunun imzayı inkar etmesi ve alacaklının itirazın geçici kaldırılmasını talep etmesi halinde, borçlunun itirazın kaldırılması duruşmasına gelmemesi Mlinde, itirazın geçici olarak kaldırılacağı da ayrıca ödeme emrinde uyarı olarak yer alır (m. 60, 111).

Bundan başka, ödeme emri ile borçluya, **borcun tamamına** veya **bir kısmına** (m. 62, iV) yahut **alacaklının takip yapma yetkisine** (örneğin, m. 50; 251, il) ilişkin bir **itirazı varsa,** bunu da aynı yedi gün içinde icra dairesine bildirmesi ihtar edilir (m. 60, 11/3, c.3).

iV- Mal beyanında bulunma ihtarı (m. 60, 11/4; Y m. 29/e): Ödeme emrine, yedi gün içinde itiraz etmeyen (ve borcu da ödemeyen) borçlunun, aynı yedi günlük süre içinde, m. 74'e göre mal beyanında bulunması, mal beyanında bulunmazsa hapisle tazyik olunacağı (m. 76); gerçeğe aykırı mal beyanında bulunursa hapisle cezalandırılacağı (m. 338) ihtarı da yazılır[7].

V- Bu yedi gün içinde borç ödenmez ve itiraz da edilmezse, **cebri icraya devam edileceği** (m. 78) ihtarı (m. 60, 11/5; Y m. 29/g).

VI- icra müdürünün mühür ve imzası.

Yukarıdaki kayıtlar, genel haciz yolundaki ödeme emrinin içeriğidir.

Diğer takip yollarındaki ödeme emirlerine yazılacak özel kayıtlar (m. 73;146; 147; 149/b; 150; 150/a; 168-170; 169; 155-156; 171-172; **ASPAK** m. 5; ASPAY m. 7) ilgili bölümlerde incelenecektir.

Resmi senetler altındaki imza inkar edilemeyip, bu senetlerin yalnızca sahteli□! ileri s0rOlebilir (HMK m. 208). O nedenle, düzenleme veya onaylama biçimindeki bir resmi senetteki imza inkar edilemez.

Ödeme emrinde bu ihtara yer verilmemişse, itirazında imzayı ayrıca ve açıkça inkar etmemiş olan borçlu, senetteki imzayı kabul etmiş sayılamaz.

[7] Mal beyanına ilişkin bu ihtarın bulunmaması, ödeme emrinin iptalini gerektirmez; ancak, borçlu hakkında bu konudaki cezai yaptırımların (m. 76; 337; 338) uygulanmasına engel olur.

C) ÖDEME EMRiNiN DÜZENLENMESi

Ödeme emrini icra dairesi düzenler (m. 60, 1)[8]. Uygulamada, bunun için basılı örnekler kullanılır. icra müdürü, takip talebindeki bilgilere göre, basılı ödeme emri örneğinin boş kısımlarını doldurarak, ödeme emrini düzenler.

Ödeme emri, takip edilen borçlu sayısından iki adet fazla olarak düzenlenmelidir. Buna göre, takip edilen borçlu bir kişi ise, ödeme emri üç adet düzenlenmelidir. Bu emirlerden biri borçluya tebliğe gönderilir, diğeri icra dosyasına konur ve üçüncü örnek de alacaklı isterse ona verilir[9]. Ödeme emirleri arasında fark bulunduğu takdirde, borçludaki örnek geçerli sayılır (m. 60, 111).

icra takibi birden fazla müşterek borçluya karşı yapılıyorsa, her borçlu için ayrı bir ödeme emri düzenlenir.

icra takibi bir belgeye (senede) dayanıyorsa, borçluya gönderilen ödeme emrine, belgenin onaylı bir örneği (m. 58, 111) eklenir.

Genel haciz yolunda borçluya gönderilecek olan, genel haciz yoluna ait ödeme emridir[10]. icra dairesi, borçluya genel haciz yoluna ait ödeme emri göndermek yerine, yanlışlıkla başka bir ödeme emri veya ilamlı icraya özgü icra emri (m. 32) göndermişse, borçlu şikayet yolu ile bu ödeme emrinin veya icra emrinin iptal edilmesini isteyebilir (m. 16). Ancak borçlu şikayet yoluna gitmeyerek, gönderilen ödeme emrini veya icra emrini, gönderilmesi gerekli ödeme emri gibi kabul edip, süresinde ödeme emrine itiraz etmişse, bununla (ilamsız) icra takibi durur ve artık yanlış ödeme emrinin veya icra emrinin iptali istenemez.

Borçluya gönderilen tebliğ zarfı içinden hem ödeme emri hem de icra emri çıkmış ise, borçlu bu tebligatın iptal edilmesini ve kendisine yeni bir ödeme emri gönderilmesini şikayet yolu (m. 16) ile isteyebilir.

---

[8] Matbu ödeme emrinin düzenlenmesi ve doldurulması icra müdürünün görevi olup, bu konuda alacaklıya veya alacaklı vekiline bir yükümlülük yüklenmemiştir. Ancak uygulamada hem takip talebi hem ödeme emri alacaklı tarafından hazırlanmaktadır. Bu uygulama, ödeme emrinin bir icra takip işlemi olmasını değiştirmez. Çünkü, ödeme emrinin altında icra müdürünün mühür ve imzası bulunmaktadır; icra müdürü, kendisine getirilmiş, önceden doldurulmuş matbu bir ödeme emrinin de takip talebine ve Kanuna uygun olup olmadığını denetlemek zorundadır. Aksi halde şikayet yoluna gidilir.

[9] Alacaklıya verilen ödeme emri örneği, hiçbir resim ve harca tabi değildir (m. 60, 111; Y m. 29, il}.

[10] Uygulamada matbu form kullanıldığı için, genel haciz yoluna ilişkin ödeme emrine, "Örnek No. r denilmektedir (bkz. aşa. § 73, Ek No. 3).

D) ÖDEME EMRiNiN TEBLI□I

Ödeme emri, kendisinden beklenen hüküm ve sonuçları, ancak borçluya tebliğ edilmek suretiyle meydana getirir. Bunun için, takip talebInl alan icra dairesi, ödeme emri düzenleyerek, takip talebinden itibaren en geç Oç gün içinde borçluya tebliğe gönderir (m. 61, 1). icra müdürünün ödeme emrini Oç gün içinde tebliğe göndermesi zorunluluğu, ödeme emrinin bir geçerlilik şartı değildir. Bu üç günlük süre geçtikten sonra düzenlenen ve borçluya tebliğe gönderilen ödeme emri de geçerlidir. Ancak icra müdürünün sorumluluğu söz konusu olabilir.

icra dairesi, ödeme emrini PTT (Posta ve Telgraf Teşkilatı AŞ) aracılığı ile veya elektronik yolla tebliğ eder (Teb. K. m. 7/a; **ASPAK** m. 6; **ASPAY** m. 8). Ancak, icra dairesi, işin niteliğine göre, resen veya talep üzerine, dairede çalışan memurlarla da tebligat yapabilir (bkz. Teb. K. m. 41).

Ödeme emri borçluya tebliğ edilir. Takip birden fazla borçluya (takip arkadaşına) karşı yapılmakta ise, borçlulardan her birine ayrı ayrı ödeme emri tebliğ edilmesi gerekir (m. 61, 11).

Bir borçlu hakkında aynı günde birden fazla takip talebinde bulunulursa icra dairesinin, bu takiplere ait ödeme emirlerini aynı zamanda tebliğe göndermesi gerekir (m. 61, 111).

Borçlu hakkında bir icra dairesinde ayrı ayrı günlerde birden fazla takip talebinde bulunulmuş ise, bu takiplerden hiçbirinde kendisinden daha eski tarihli olan takip talebinden önce ödeme emri gönderilemez (m. 61, V). Kanun bu hükmü ile diğer alacaklılardan önce takip talebinde bulunan alacaklıyı korumak, yani, takip talebi diğerlerinden sonra işleme konularak ona zarar verilmesini önlemek istemiştir.

Ödeme emrinin tebliği usulsüz ise, ödeme emri borçlunun usulsüz tebligatı öğrenmiş olduğunu bildirdiği tarihte (borçluya) tebliğ edilmiş sayılır.

E) TAKİBİN ÖDEME EMRİ TEBLİĞİNDEN SONRAKİ DURUMU

Borçlu, ödeme emrinin kendisine tebliği ile takip konusu alacağı kabule veya inkar etmeye zorlanır. Borcu inkar etmek, ödeme emrine itiraz yolu ile olur (m. 60, 11/3; 62). Borcu kabul etmek (tanımak) ise açık veya örtülü (zımnen) olabilir.

Borçlu yedi gün içinde **ödeme emrine itiraz ederse,** bununla icra takibi durur (m. 66).

itiraz ile duran takibe devam edilebilmesi için, itirazın hükümden düşürülmesi, yani, itirazın mahkemede iptal edilmesi (m. 67) veya icra mahkemesinde kaldırılması (m. 68-68/a) gerekir (karş. ASPAK m. 8; ASPAY m. 12).

Borçlu yedi gün içinde ödeme emrine **itiraz etmezse,** bununla **ödeme emri** ve icra takibi **kesinleşir.** Bu da iki şekilde olur:

Borçlu, borçlu olduğunu açık bir şekilde bildirir. Bu h□lde, borçlu genellikle borcunu icra dairesinin banka hesabına öder ve böylece icra takibi sonuçlanmış olur. Borçlu olduğunu bildirmesine rağmen borçlu borcu ödemezse, alacaklı, kesinleşmiş olan icra takibine devam edilmesini, yani haciz isteyebilir (m. 78; karş. ASPAK m. 8; ASPAY m. 12).

Borçlu, borcunu açık bir şekilde kabul etmemekle beraber, **yedi gün içinde ödeme emrine itiraz etmeyerek, borcu örtülü şekilde** (zımnen) **kabul etmiş sayılır**[11] ve böylece ödeme emri (takip) kesinleşir. Bunun üzerine, alacaklı, kesinleşmiş icra takibine devam edilmesini, yani haciz isteyebilir (m. 78).

Yedi gün içinde ödeme emrine itiraz etmeyen borçlu, aynı yedi gün içinde mal beyanında (m. 74) bulunmak zorundadır (m. 60, 11/4). Aksi halde, borçlu, alacaklının talebi üzerine mal beyanında bulununcaya kadar hapisle tazyik (m. 76) edilebilir.

F) KESİNLEŞEN ÖDEME EMRİNE KARŞI BAŞVURULABİLECEK YOLLAR

icra müdürü, ödeme emrini borçluya tebliğe gönderirken alacağın gerçekten mevcut olup olmadığını araştırmak yetkisine sahip değildir. Bu ise, borçlu için tehlikeli sonuçlar doğurabilir. örneğin, gerçekte hiçbir alacağı olmayan bir kimse, borçlu olarak gösterdiği bir başkasına karşı takip talebinde bulunmuş olabilir. Böyle bir borcu olmadığını bilen ve bu nedenle de kendisine karşı yapılan icra takibini ciddiye almayan o kimse (borçlu), yedi gün içinde ödeme emrine itiraz etmeyi ihmal etmiş olabilir. Bunun gibi, ödeme emrine itiraz etmemenin sonuçlarını gereği gibi bilip takdir edemeyen bir kimse de yedi gün içinde ödeme emrine itiraz etmemiş olabilir. Borçlu, kusuruna dayanmayan bir engel (örneğ!n, ağır hastalık) nedeniyle de yedi gün içinde ödeme emrine itiraz edememiş olabilir.

---

[11] Bir davaya davalının cevap vermemesi, **davayı inkAr olarak** (HMK m. 128) kabul edildlQl halde, borçlunun, **ödeme emrine süresi içinde itiraz ebnemesl, borcun kabulü anlamına gelir.** Ancak bu sonucun doQacaQı, ödeme emrinde uyarı olarak borçluya bildirilmektedir.

işte bu veya buna benzer bir nedenle, bir kimsenin (borçlunun), kendisine gönderilen ödeme emrine itiraz etmemiş (veya edememiş) olmasından, yani, ödeme emrinin kesinleşmiş olmasından dolayı, aslında borçlu olmadığı bir parayı ödemek zorunda kalması cebri icra sistemimize göre mümkündür; bu ise o kimse (borçlu) için çok ağır bir sonuçtur.

Kanun, bu gibi durumlarda borçluları korumak için kesinleşmiş ödeme emrine karşı bazı hukuki çarelere başvurma olanağı tanımıştır. Bu yollardan bir kısmı yalnızca takip hukuku bakımından ve geçici çözüm sağlarken, bir kısmı maddi hukuk bakımından uyuşmazlığı da sona erdirir.

Burada, aşağıda daha ayrıntılı olarak incelenecek söz konusu çarelere yalnız işaret etmekle yetinelim:

1) Şikayet: icra dairesi ödeme emrini düzenlerken ve tebliğe gönderirken veya ödeme emri borçluya tebliğ edilirken, kanuna aykırı hareket etmişse, borçlu ödeme emrinin veya takibin iptali için şikayet yoluna (m. 16) gidebilir. Ancak, şikayet ve itiraz süreleri aynı (yedi gün) olduğundan (m. 16; 62), kesinleşmiş ödeme emrine karşı şikayet yoluna gidilebilmesi daha çok süresiz şikayet hallerinde mümkündür.

2) Gecikmiş itiraz (m. 65).

3) İcra takibinin iptal ve taliki (m. 71).

4) Menfi tespit ve istirdat davaları (m. 72).

§ 16. ÖDEME EMRİNE İTİRAZ[1]

A) KAVRAM

Borçlunun, borçlu olmadığı veya alacağın vadesinin gelmediği, şarta bağlı bulunduğu gibi bir nedeni (itirazı) icra dairesine bildirmesine, ödeme emrine itiraz (m. 62-66) denir.

Borçlunun ödeme emrine, ödeme emrinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde itiraz edebileceği yukarıda görüldü (m. 60, 11/3; 62, 1). Borçlu, yedi gün içinde ödeme emrine itiraz etmekle, ödeme emrine (ve icra takibine) karşı koyar ve takibi durdurur.

Borçluyu ödeme emrine itiraz etmeye sevk eden nedenler çeşitli olabilir: Örneğin, borçlunun hiç borcu yoktur, senet sahtedir, borç ödenm_iştir, zaman-aşımına uğramıştır, borcun vadesi gelmemiştir, icra dairesi yetkili değildir gibi.

Borçlunun yedi gün içinde ödeme emrine itiraz etmesi ile icra takibi kendiliğinden durur (m. 66, 1). Şu halde itiraz, alacaklının alacağının mevcut olup olmadığı belli olmadan düzenlenip gönderilen ödeme emrine karşı, borçluya tanınmış olan bir savunma yoludur. Burada da borçlunun itirazında haklı olup olmadığı araştırılmaz; o nedenle yalnız itiraz ile icra takibi kendiliğinden durur.

Alacaklının, itiraz ile duran takibe devam edebilmesi için, borçlunun itirazını hükümden düşürtmesi gerekir (m. 67-70).

Kanun, "itirazın hükümden düşürülmesi" başlığı altında iki yol öngörmektedir: Buna göre, alacaklı, ya itirazının iptali için mahkemede dava açar (m. 67) veya itirazının kaldırılması için icra mahkemesine başvurur (m. 68-70).

B) İTİRAZ SEBEPLERİ

Kanun, hem ödeme emrinin içeriğine ilişkin düzenlemede (m. 60) hem de ödeme emrine itiraz (m. 62) kısmında, borçlunun itiraz etme hakkından söz etmiştir. Ancak itirazın türü, özelliği ve sebepleri bakımından açık bir düzenleme yoktur. Burada imzaya (senede) itiraz ve borca itiraz kavramlarının kullanıldığını ve ayrıca alacaklının takip yapma yetkisine itirazdan söz edildiğini görmek mümkündür.

---

[1] Bkz. Cenk Akil, Genel Haciz Yoluyla Takipte Ödeme Emrine itiraz, Ankara 2017.

Bu hükümleri de dikkate alarak itiraz sebeplerini iki bakımdan sınıflandır-jmak mümkündür: 1) Maddi hukuka veya takip hukukuna dayanan itiraz se-tbepleri; 2) ileri sürülüş şekli bakımından itiraz sebepleri (a- imzaya itiraz; b-Borca itiraz).

1- MADDİ HUKUKTAN VEYA TAKIP HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN İTiRAZ SEBEPLERİ

1) Maddi hukuktan kaynaklanan itiraz sebepleri: itiraz sebepleri daha çok maddi hukuka dayanır ve **borçlunun itirazı alacağa ilişkindir.** Borçlu, maddi hukuk (örneğin, TMK, TBK, TTK) bakımından, takip konusu alacağı ödemek zorunda olmadığını ancak itiraz yolu ile ileri sürebilir. Maddi hukuka dayanan itiraz sebepleri, itirazlar ile defılerdir. Burada, maddi hukuk anlamındaki **itirazlar ile defilerin her ikisine birden itiraz sebepleri denilmektedir.** Yani buradaki "itiraz" terimi, maddi hukuk anlamındaki (bir hakkın doğumuna engel olan veya bir hakkı sona erdiren vakıalar olarak tarif edilen) itiraz terimi ile aynı değildir. itiraz sebepleri terimi maddi hukuk anlamındaki itirazları da kapsayan daha geniş bir kavram olup, borçluya, bir hakkı yerine getirmekten kaçınma imkanı sağlayan defiler (örneğin, ödemezlik, zamanaşımı gibi) gibi savunma araçları da "itiraz" sayılır. O halde, **takip hukukunda itiraz veya defi arasında fark yoktur.** Her ikisinin de borçlu tarafından ödeme emrine itiraz süresi içinde ileri sürülmesi gerekir.

Örneğin, alacak hiç doğmamıştır, yani mevcut değildir; alacak senedi sahtedir veya alacak, istenildiği kadar değildir (kısmi itiraz: m. 62, iV); alacağı doğuran sözleşme hükümsüzdür (TBK m. 12, il; 26-27); alacağın vadesi gelmemiştir (yani, müecceldir; TBK m. 90 vd.); borç son bulmuştur (TBK m. 131 vd.), örneğin, borç ödenmiştir veya zamanaşımına uğramıştır; alacak geciktirici bir şarta bağlıdır (TBK m. 170 vd.); alacaklı veya borçlu sıfatı yoktur.

2) Takip hukukundan kaynaklanan itiraz sebepleri: Takip hukukuna dayanan itiraz sebeplerini, alacaklının takip yapma yetkisi (takibat icrası hakkı m. 60, 11/3, c.3) bulunmadığına ilişkin itirazlar[2] olarak ifade etmek mümkündür. Ancak hemen belirtelim ki, alacaklının takip yapma yetkisi bulunmadığına ilişkin bütün sebepler, itiraz sebebi değildir. Borçlunun ileri sürdüğü sebep, niteliği bakımından icra müdürünün kendiliğinden gözetmesi gereken bir sebep değilse, itiraz yolu ile ileri sürülür. Çünkü, icra müdürünün gözetmesi gereken bir hususun varlığı söz konusu ise, bunun ihlali şikayete (m. 16) yol açar.

---

2 Bkz. Evrim Erişir, Kefilin Talilik ilkesini Haciz Yoluyla Takipte ileri Sürmesi, Istanbul 2025.

icra müdürünün kendiliğinden gözetmesi gerekmeyen ve bu nedenle takip hukukuna dayanan birer itiraz sebebi oluşturan hallere **yetki itirazı** (m. 50, il) örnek verilebilir. Hakkında borç ödemeden aciz belgesi verilmiş olan **müflis borçlunun, yeni mal iktisap etmediği itirazı** (m. 251, 11) da takip hukukuna ilişkin kabul edilebilir.

Takip hukukuna dayanan itiraz sebeplerine başka örnekler: Alacak miktarının belirli olmadığı, yani **alacağın likit olmadığı** itirazı; bir konkordato alacaklısının yapmış olduğu takipte, borçlu konkordato nedeni ile borcun bir kısmını (örneğin, %40'ını) ödemek zorunda olmadığını bildirerek, o kısım için (kısmi itiraz, m. 62, iV) itirazda bulunabilir. Bu itiraz da takip hukukuna özgü bir itirazdır. Alacaklının, bir sözleşme ile icra takibinde bulunma hakkından vazgeçtiği itirazı da maddi hukuka (alacağa) ilişkin olmayıp, takip hukukuna ilişkindir.

Borçlu, yukarıda bazı örneklerini gördüğümüz (gerek maddi hukuka gerek takip hukukuna dayanan) itiraz sebeplerinden birinin varlığına inanarak, ödeme emrine itiraz edebilir. Ancak borçlu, hiçbir itiraz sebebinin bulunmadığını (örneğin, borçlu olduğunu ve borcu ödemek zorunda bulunduğunu) bildiği halde, yalnız borcu ödemeyi geciktirmek ve zaman kazanmak için de ödeme emrine itiraz edebilir ve böyle bir itiraz ile de icra takibi durur. Çünkü, icra müdürünün alacaklının alacaklı olup olmadığını inceleme yetkisi bulunmadığı gibi, borçlunun hiçbir sebebe dayanmasa da itirazı, süresinde yapılmış olmak koşuluyla takibi kendiliğinden durdurur (m. 66). Bunu önlemek için, borçlu hakkında icra inkar tazminatını (m. 67, il; 68 son fıkra ve 68/a son fıkra), para cezası (m. 68/a, VI), tazminat (m. 69, V) ve temerrüt faizi (bkz. 3095 s. K. m. 1, 2) gibi yaptırımlar varsa da bütün bunları göze alan bir borçlunun, yalnız zaman kazanmak için, hiçbir haklı nedene dayanmadan ödeme emrine itiraz etmesi (ve bununla takibi durdurması) mümkündür.

11 - İLERİ SÜRÜLÜŞ ŞEKLİ BAKIMINDAN İTİRAZ SEBEPLERİNİN ÇEŞİTLERİ

itiraz sebepleri, ileri sürülüş şekli bakımından da **imzaya itiraz ve borca itiraz** olmak üzere ikiye ayrılır.

1) imzaya itiraz

Alacaklının bir **adi senede**[3] **dayanarak icra takibi yapmış olması halinde,** borçlunun bu adi senet altındaki imzanın kendisine ait olmadığı gerekçesiyle yapacağı itiraza, imzaya itiraz denir (m. 60, 111; 62, V). Şu halde imzaya itiraz, takibin bir adi senede dayanması halinde söz konusu olur4.

Takip, resmi dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri bir makbuz veya belgeye dayanmakta ise (m. 68, 1), bu makbuz veya belgede borçlunun imzası bulunmayacağından, bu halde de imzaya itiraz söz konusu olmaz. Başka bir deyişle, alacaklının, borçlunun itirazını kaldırmak amacıyla başvurabileceği belgelerin tümü (m. 68, 1) bakımından itirazın geçici kaldırılması söz konusu olmayıp, bu husus, yalnızca, takibin adi senede dayanması hali için söz konusudur.

Borçlu, takibin dayandığı adi senet altındaki imzanın kendisine ait olmadığını (imzaya itirazını), **itiraz ederken ayrıca ve açıkça bildirmek zorundadır.** örneğin, "senet altındaki imzayı inkar ediyorum", "imzaya itiraz ediyorum", uimza sahtedir", "imzayı kabul etmiyorum", "imza bana ait değildir", "senet imza etmedim" gibi.

Borçlu, itirazında **imzaya itiraz** ettiğini **ayrıca** ve **açıkça bildirmezse,** o icra takibi yönünden adi senet altındaki imzayı **kabul** (ikrar) **etmiş** sayılır (m. 60, 11/3; 62, V). Örneğin, borçlu, "borcum yoktur" şeklinde itiraz etmişse, adi senet altındaki imzayı kabul etmiş sayılır; böyle bir itiraz, imzaya değil, borca itirazdır.

Borçlu, yalnızca imzaya itirazla yetinebilir. Ancak, borçlu, imzaya itirazıyla birlikte, imzaya itirazla çelişmeyen itiraz sebeplerini de bildirebilir. Örneğin, "imzaya itiraz ediyorum" dedikten sonra, "kaldı ki, bu itirazım kabul edilmese bile, ibraz edilen senetteki vadeye göre borç zamanaşımına uğramıştır veya borç muaccel olmamıştır veya senetteki şart tahakkuk etmemiştir" diyebilir. Çünkü, bu itirazlar, imza ona ait olsa bile ileri sürülebilecek itirazlardır. Borçlu, imzaya itirazdan sonra, "imzanın bana ait olduğuna karar verilmesi halinde takas dermeyan ediyorum; çünkü ben de ondan alacaklıyım" şeklinde takas itirazında da bulunabilir. Tüm bu hallerde, itiraz, imzaya itiraz olarak işlem görür. Buna karşılık, borçlu, imzaya itiraz ile birlikte, borcu ödediğini bildiremez; çünkü bu iki itiraz sebebi birbiriyle çelişir. Bu halde, kanaatimizce borçlunun

---

[3] Resmi bir makam veya memurun katılımı olmaksızın düzenlenen senetlere adi senet denir (bkz. Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-Usul, § 28, B, 1).

icra takibi hiçbir senede dayanmıyorsa (senetsiz takip yapılıyorsa) imzaya itirazın da söz konusu olmayacağı doğaldır.

imzayı inkar etmediği, yani borca itiraz etmiş olduğu sonucuna varmak mümkündür.

imzaya itirazla duran takibi devam ettirmek isteyen alacaklı, icra mahkemesinden itirazın geçici olarak kaldırılmasını isteyebilir (m. 68/a).

Borçlu, hem imzaya hem de icra dairesinin yetkisine itiraz etmiş ise, alacaklı, gene itirazın geçici olarak kaldırılması yoluna başvurmalıdır (m. 68/a). Ancak bu halde icra mahkemesi, ilk önce yetki itirazını incelemelidir. icra mahkemesi yetki itirazını doğru bulursa imza incelemesine girişmeden, alacaklının itirazın geçici olarak kaldırılması talebini reddeder. Buna karşılık, icra mahkemesi yetki itirazını doğru bulmazsa, o zaman m. □8/a'ya göre imza incelemesine başlar.

imzaya itiraz halinde alacaklı, icra mahkemesinden itirazın kesin kaldırılmasını (m. 68) isteyemez; geçici kaldırma isteyebilir (m. 68/a).

icra takibi, imzası noterlikçe onaylı veya düzenleme biçiminde bir senede (m. 68, 1) dayanmakta ise borçlu, ödeme emrine itiraz yoluyla imza inkarında bulunamaz. Borçlu, noterlikçe onaylı veya düzenleme biçiminde yapılan birsenetteki bir imzanın kendisine ait olmadığını, ancak sahtelik davasıyla (yani, m. 72'deki menfi tespit davası) ispat edebilir (HMK m. 208-209, 211). Buna rağmen, borçlu ödeme emrine itirazında **noterlikçe onaylı imzasına,** ayrıca ve açıkça **itiraz etmişse** bu itiraz imzaya değil, **borca itiraz** olarak kabul edilmeli ve alacaklı geçici kaldırma değil m. 68'e göre kesin kaldırma istemelidir.

Sonuç olarak, imzaya itiraz ve buna bağlı olarak itirazın geçici kaldırılması, yalnızca takibin bir **adi senede dayanması** halinde söz konusu olur.

2) Borca İtiraz

imzaya itiraz dışındaki diğer bütün itirazlara, borca itiraz denir (m. 60, 11/3, c. 3; 60, /11/3; karş. m. 169). Örneğin, ödeme, takas, zamanaşımı, borcun vadesinin gelmediği (müeccel olduğu), borcun şarta bağlı bulunduğu, takip dayanağı senedin imzalandığı sırada, yanılma, aldatma veya korkutma (TBK m.30-39) gibi irade bozukluğu sebepleriyle geçerli olmadığı, borçlunun takip dayanağı senedi imzaladığı anda fiil ehliyetine sahip bulunmadığı, borçlunun satıcıdan aldığı (alacaklıdan) satın ve teslim aldığı malın ayıplı olduğu, icra dairesinin yetkisiz olduğu ve sıfat itirazı gibi. Yetki itirazı, ayrı olarak veya borca itiraz (örneğin, ödeme itirazı) ile birlikte yapılırsa, borca itiraz gibi işlem görür.

Buna karşılık, yetki itirazı imzaya itiraz ile birlikte yapılırsa, imzaya itiraz gibi işlem görür. Ayrıca borçlu, takip dayanağı senedin kendisine karşı zor kullanmak suretiyle (tehditle) imzalatıldığı iddiasında ise bu imzaya değil borca itirazdır ve borca itiraz gibi işlem görür. Zira imzaya itiraz borçlunun, takip dayanağı adi senedin altındaki imzanın kendisine ait olmadığı (imzanın inkarı) gerekçesiyle yaptığı itirazdır (m. 60, 1/3 C. 1; 62, V).

Borçlu, borca itiraz ederken itiraz sebeplerini ayrıca ve açıkça bildirmek zorunda değildir. Borçlunun yalnızca, "itiraz ediyorum" demesi yeterlidir ve böyle bir itiraz borca itirazdır. Ancak borçlunun itirazında bildirdiği itiraz sebepleri, alacaklının itirazın kaldırılması talebiya icra mahkemesine gitmesi halinde (m. 68) önem taşır. Çünkü bu halde, borçlu itirazında bildirdiği sebeplerle bağlı olup senet metninden anlaşılamayan borca itiraz sebeplerini ileri süremez (m. 63). Bu nedenle borçlunun özellikle ödeme, takas gibi itirazlarını bildirmesi kendisi açısından yararlı olur.

Borca itiraz halinde alacaklı, icra mahkemesinden itirazın kesin kaldırılmasını (m. 68) veya mahkemeden itirazın iptalini (m. 67) isteyebilir.

111-BORÇLUNUN İTİRAZIN KALDIRILMASINDA İTİRAZ SEBEPLERİ İLE BAĞLI OLMASI

Borçlu, **itirazında bildirmiş olduğu sebeplerle** itirazın kaldırılması aşamasında **bağlıdır;** itiraz sebeplerini değiştiremez ve genişletemez (m. 63). Ancak, borçlu itirazında sebep bildirmek zorunda değildir. Borçlunun hiçbir sebep göstermeden, yalnız "itiraz ediyorum" şeklinde yaptığı itiraz da geçerlidir ve bununla da icra takibi durur. Başka bir deyişle, itiraz sebeplerinin bildirilmesi, itiraz için bir geçerlilik şartı değildir.

Bu nedenle, borçlunun itiraz sebepleri ile bağlı olmasını, borçlunun itiraz ederken sebep bildirmiş olup olmamasına göre ikiye ayırarak incelemek gerekir:

1) Borçlu itirazında sebep bildirmemiş ise: Borçlu, itirazında hiçbir sebep bildirmek zorunda değildir. Bu şekilde, borçlunun yalnız "itiraz ediyorum" beyanı da geçerlidir ve takip bu itirazla durur (m. 66). Borçlunun itirazının kaldırılması için alacaklının icra mahkemesine başvurması halinde (m. 68),

borçlu, icra mahkemesinde, ancak, alacaklının dayandığı **senet** (belge) **metninden[5] anlaşılabilen** (borca) **itiraz sebeplerini** ileri sürebilir (m. 63). Örneğin, itirazında sebep bildirmemiş olan borçlu, icra mahkemesinde, senetteki vadeye göre borcun vadesinin gelmediğini (muaccel olmadığını) veya borcun zamanaşımına uğradığını ileri sürebilir.

Senet metninden anlaşılabilen ve bu nedenle itirazında sebep bildirmemiş olan borçlunun icra mahkemesinde ileri sürebileceği itiraz sebeplerine örnek olarak, senet metninde yazılı olan erteleyici şartın (TBK m. 170 vd.) gerçekleşmediği itirazı; senet metninde tahrifat yapıldığı itirazı; istenen alacak miktarının, senette yazılı olandan fazla olduğu itirazı; istenen faiz oranının senette yazılı olandan fazla olduğu itirazı; faizin işlemeye başladığı günün, senette yazılı olandan daha önceki bir tarih olarak gösterildiği itirazı; alacaklı senede borcun tamamen veya kısmen ödendiğini veya borçluya bir süre verdiğini yazmış ise, itirazında sebep göstermemiş olan borçlu, bu hususu icra mahkemesinde ileri sürebilir.

Buna karşılık, **itirazında sebep bildirmemiş olan borçlu,** senet metninden anlaşılamayan itiraz sebeplerini itirazın kaldırılması aşamasında **icra mahkemesinde ileri süremez;** örneğin borçlu, icra mahkemesinde imzayı inkar edemez (m. 60, 11/3, 62, V); borcu ödemiş olduğunu ve kendisinin de alac□klıdan alacaklı olduğu iddiasıyla borcu ile alacağını takas ettiğini veya icra dairesinin yetkisiz olduğunu ileri süremez.

Bunun gibi, itirazında sebep bildirmemiş olan borçlu icra mahkemesinde, alacaklının kendisine bir süre verdiğini, takip konusu senedin muvazaa ile verildiğini (örneğin, hatır senedi olduğunu) ve iflastan sonra yeni mal iktisap etmediğini (m. 251, il) ileri süremez.

2) Borçlu, itirazında sebep bildirmiş ise: Borçlu bildirmiş olduğu itiraz sebepleriyle bağlıdır; bu sebepleri değiştiremez ve genişletemez (m. 63). Örneğin, itirazında yalnız borcun zamanaşımına uğradığını bildirmiş olan borçlu, icra mahkemesinde imzaya itiraz edemez; borcu ödediğini, borcu ile alacağını takas ettiğini veya icra dairesinin yetkisiz olduğunu ileri süremez.

---

[5] Buradaki (m. 62, iV) senet metninden kasıt, sadece senedin düzenlendiği sıradaki metni değildir. Senedin (metninin) üstüne, altına veya arkasına sonradan yazılmış olan yazılar da senet metnine dahildir.

itirazında borcunu ödediğini bildirmiş olan borçlu, icra mahkemesinde ödeme itirazını ispat edemeyince, kendisinin de alacaklıdan alacaklı olduğunu, alacağı ile borcunu takas ettiğini ileri süremez.

itirazında sebep bildirmiş olan borçlu icra mahkemesinde, bu sebep dışında kalan ve ancak **senet metninden anlaşılabilen** bütün itiraz sebeplerini de **ileri sürebilir** (m. 63). örneğin, borcu ödediğini bildirerek ödeme emrine itiraz etmiş olan borçlu, icra mahkemesinde, senedin vadesine göre borcun zamanaşımına uğradığını veya alacağın muaccel olmadığını ileri sürebilir.

Borçlunun itiraz sebepleri ile bağlı olması kuralı, alacaklının itirazın kaldırılmasını istemiş olması halinde (m. 68 vd.) **icra mahkemesinde uygulanır.** Alacaklı mahkemede **itirazın iptali davası** açarsa (m. 67) borçlu, bu davada itirazında bildirmiş olduğu sebeplerle **bağlı değildir;** bütün savunma sebeplerini ileri sürebilir. Çünkü itirazın iptali yargılamasında yargılama, genel hükümlere göre yapılır (m. 67, 1).

C) İTİRAZIN GEÇERLİLİK ŞARTLARI

Borçlu, yedi gün içinde ödeme emrine itiraz edebilir. Bu itirazın geçerli sayılabilmesi ve icra takibini kendiliğinden durdurabilmesi (m. 66) için, aşağıdaki koşulların tümünün bulunması gerekir:

1- Ödeme emrinin tebliğ edilmiş olması: Borçlunun ödeme emrine itiraz edebilmesi için, kendisine ödeme emrinin tebliğ edilmiş olması gerekir.

Kural olarak, borçlunun ödeme emrinin tebliğinden önce yapmış olduğu bir beyan, ödeme emrine itiraz olarak kabul edilemez. Borçlu, takip talebinden sonra, ancak ödeme emrinin tebliğinden önce, dosya numarasını bildirerek, o takip dosyasında takip konusu borca itiraz edebilir ve böyle bir itiraz geçerlidir. Buna karşılık, takip tarihinden önce yapılan itirazın buradaki anlamda ödeme emrine itiraz olarak nitelendirilemeyeceği kanısındayız. Bu nedenle, ihtiyati haciz sırasında borca itiraz etmiş olan borçlunun, kendisine ödeme emri tebliğ edildikten sonra, yedi gün içinde itiraz etmesi gerektiği (aksi halde ödeme emrinin kesinleşeceği) kanısındayız.

II.. İtiraz iradesi: Borçlu, itiraz iradesini, yani ödeme emrine itiraz etmek istediğini icra dairesine bildirmelidir. itiraz için mutlaka belirli bir ifadenin veya deyimin ya da kelimenin kullanılması gerekmez. Borçlunun, "itiraz ediyorum",

"borçlu değilim", "borcumu ödedim", "borcum yoktur", "borçla sorumlu tutulamam" veya "borcu kabul etmiyorum" gibi bir ifade kullanması, itirazın geçerliliği için yeterlidir.

icra dairesi, borçlunun itiraz beyanını açık bulmazsa, borçluya itiraz beyanını açıklattırmalıdır. Borçlu da itiraz süresi geçmeden, itiraz beyanı hakkında gerekli açıklamayı yapabilmelidir. Bundan başka, borçlu itiraz süresi içinde olmak şartı ile itirazında **bildirmiş olduğu sebepleri değiştirebilir** veya genişletebilir. Ancak, itiraz süresi geçtikten sonra, borçlu, itirazı hakkında açıklama yapamayacağı gibi, kural olarak itiraz sebeplerini değiştiremez ve genişletemez.

Özetle tekrarlamak gerekirse itirazın geçerli sayılabilmesi için borçlunun itirazında sebep bildirmesi gerekmez; ancak sebep bildirmeyen borçlu, daha sonra icra mahkemesi önünde yeni itiraz sebeplerini ileri sürme hakkına da sahip olamaz (m. 63).

111- Ödeme emrine itiraz ed□bilme ehliyeti: Ödeme emrine itirazın geçerli sayılabilmesi için borçlunun, itiraz edebilme ehliyetine sahip olması gerekir. Ödeme emrine itiraz edebilme ehliyetine sahip olan kimse, takip talebi ve ödeme emrinde borçlu olarak gösterilmiş ve kendisine bu sıfatla ödeme emri tebliğ edilmiş olan borçludur (m. 62, 1).

Takip ehliyetine. sahip olan borçlu, (kendisi) ödeme emrine itiraz edebilir. Borçlu, bir vekil (avukat) aracılığıyla da ödeme emrine itiraz edebilir. Takip ehliyeti olmayan borçluya karşı yapılan takipte, ödeme emrine itiraz etmek yetkisi, borçlunun yasal temsilcisine aittir.

iV- İtirazın yedi gün içinde yapılması: Yukarıda görüldüğü gibi, ödeme emrine itiraz süresi yedi gündür. Borçlu ödeme emrine, bunun kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde itiraz edebilir; yedi gün geçtikten sonra yapılan itiraz geçersizdir. **Öte yandan borçlunun tebliğ giderini ödemesi zorunluluğu yoktur.** Borçlunun ödeme emrine itiraz ettiği bir muhtıra ile alacaklıya tebliğ edilir (m. 62, il). Bu tebliğ giderini borçlu ödeyebilir; eğer ödemezse, alacaklının 59. madde gereğince yatırdığı avanstan yararlanılarak, borçlunun ödeme emrine itiraz ettiği hususu alacaklıya tebliğ edilir (m. 62, il).

V- Yerleşim yeri yurt dışında olan borçlunun ve adres değiştiren borçlunun itirazındaki özel durum: Borçlu veya vekili, dava ve takip işlemlerine esas olmak üzere borçluya ait yurt içinde bir adresi, **itirazla birlikte** bildirmek zorundadır (m. 62, I11/c. 1). Yerleşim yeri yurt dışında bulunan borçlu-

nun itirazında yurt içinde adres göstermemesinin yaptırımı Kanunda düzenlenmemiştir. Bu nedenle, kanımızca itirazında adres bildirmeyen borçlunun itirazı geçerlidir (karş. HMK m. 129, 1/b; 128; 130).

Ayrıca, adresini değiştiren borçlu yurt içinde yeni adres bildirmediği ve tebliğ memurunca yurt içinde yeni adresi tespit edilemediği takdirde takip talebinde gösterilen adrese çıkarılacak tebligat borçlunun kendisine yapılmış sayılır (m. 62, I11/c. 2).

VI- Kısmi itiraz: Borçlu, borcun tamamına değil de bir kısmına itiraz ederse, buna **kısmi itiraz** denir. Kısmi itirazın geçerli sayılabilmesi için, yukarıdaki dört koşuldan başka, bir koşul daha vardır: Borcun bir kısmına itiraz eden borçlu, **itiraz ettiği borç miktarını, itirazında ayrıca ve açıkça** belirtmek zorundadır; **belirtmemişse, borçlu ödeme emrine hiç itiraz etmemiş sayılır** (m. 62, iV). Bununla birlikte, borçlunun, kısmi itirazında itiraz ettiği miktarı açıkça bildirebilmesi için, **alacağın likit olması,** yani alacağın gerçek miktarının belirlenmesi için bütün unsurların bilinebilir olması gerekir. Başka bir deyişle, alacağın gerçek miktarını belirlemek için alacaklı ve borçlunun anlaşmalarına veya anlaşma olmazsa mahkeme kararına gerek bulunmamalıdır.

Örneğin, takip edilen alacak miktarı 100.000 TL olsun. Borçlu, bunun 70.000 TL'nı ödediği, bu nedenle ancak 30.000 TL borçlu bulunduğu iddiasında ise, bunu "ben ancak 30.000 TL borçluyum, kalan 70.000 TL'na, bu miktarı ödediğim için itiraz ediyorum" şeklindeki bir ifade ile açıkça itirazında belirtmelidir.

itiraz edilen ve edilmeyen borç miktarı itirazdan açıkça anlaşılmalıdır ki, alacaklı, borçlunun itiraz etmeyerek kabul ettiği borç miktarı için takibe devam edilmesini isteyebilsin (m. 66, I/c. 3).

Yukarıdaki örnekte borçlu, "borcum bu kadar değildir, itiraz ediyorum" gibi genel bir ifade kullanmışsa; böyle bir itiraz geçerli değildir; yani borçlu hiç itiraz etmemiş sayılır (m. 62, iV) ve ödeme emri (borcun tamamı için) kesinleşir. Çünkü borçlu, itirazında, itiraz ettiği alacak miktarını açıkça göstermemiştir.

Kısmi itirazda miktarın açıkça belirtilmemiş olmasının yaptırımı, borçlunun hiç itiraz etmemesi sonucunu doğurduğu ve bu da çok ağır olduğu için, borçlunun iradesini yorumlarken, şüphe halinde borçlu lehine hareket etmek gerekir. örneğin:

Alacaklı birden fazla alacağı için takip yapar ve borçlu bu alacaklardan yalnız birine (miktar bildirmeden) ismen itiraz ederse, itiraz edilen alacağın miktarı ödeme emrinden anlaşılabileceğinden, yapılan kısmi itiraz geçerlidir. örneğin,

alacaklı satış sözleşmesinden dolayı 60.000 TL, ödünç sözleşmesinden dolayı da 40.000 TL alacaklı olduğundan söz ederek 100.000 TL için bir takip yapmış ve borçlu, "ödünç sözleşmesinden dolayı borçlu değilim" şeklinde itiraz etmişse, borcun 40.000 TL tutarındaki kısmına itiraz etmiştir. Borçlunun, 40.000 TL tutarındaki kısma itiraz ettiği, ödeme emrinden kolayca anlaşılabileceğinden, böyle bir kısmi itiraz geçerlidir. Aynı şekilde borçlunun, takipte yalnızca "faize itiraz ediyorum" şeklinde kısmi itirazda bulunması halinde, asıl alacak bakımından itirazı olmadığı, faiz için ise, takibe itiraz ettiği kabul edilmelidir.

Borçlu, takip konusu yapılan bir adi senedi kabul etmekle beraber, senetteki borç miktarı üzerinde tahrifat yapıldığı gerekçesiyle istenildiği kadar borçlu olmadığı iddiasında ise, itirazında ne kadar borçlu olduğunu (veya borcun ne kadarına itiraz ettiğini) açıkça bildirmelidir.

Borçlu, borcun yalnız bir kısmına itiraz (kısmi itiraz) ederse, icra takibi ancak bu itiraz edilen borç kesimi için durur. Borçlunun itiraz etmeyerek (zımnen) kabul ettiği alacak kesimi için, ödeme emri (icra takibi) kesinleşir ve alacaklı takibe devam edilmesini (haciz, m. 78) isteyebilir (m. 66, 1/c. 3). Kısmi itirazda bulunan borçlunun, borcun itiraz etmediği (kabul ettiği) kesimi için, ödeme emrinin tebliğinden itibaren yedi gün içinde (kısmi bir) mal beyanında bulunması gerekir (m. 60, 11/4). Çünkü, itiraz edilmeyen alacak kesimi için icra takibi kesinleşmiştir ve alacaklı icra takibine devam edilmesini (haciz) isteyebilir.

D) İTİRAZIN YAPILMASI

Ödeme emrine itiraz etmek isteyen borçlu, itirazını, **ödeme emrinin tebliğinden itibaren yedi gün** içinde **icra dairesine** bildirmek zorundadır (karş. ASPAK m. 7; ASPAY m. 11). **İcra dairesi yerine, icra mahkemesine yapılan itiraz geçersizdir;** icra mahkemesinin itiraz dilekçesini icra dairesine göndermesine yasal olanak yoktur.

itiraz, kural olarak, ödeme emrini gönderen, yani takibin yapıldığı icra dairesine yapılır. Ancak, borçlu, takibin yapıldığı icra dairesinden **başka bir icra dairesine** (örneğin, bulunduğu yer icra dairesine) de itirazını bildirebilir. Bu halde, kendisine itiraz için başvurulan icra dairesi, gereken giderleri itirazla birlikte borçludan alarak, itiraz dilekçesi veya tutanağını derhal takibin yapıldığı yetkili icra dairesine gönderir (m. 62, 1/ c. 2)[6]. Bu halde, itirazın süresinde

---

6 itirazın yetkili icra dairesine gönderilmesi için gerekli gideri itirazla birlikte almayan memur, bu giderden kişisel olarak sorumludur (m. 62, 1/c. 2).

yapılıp yapılmadığı, yetkili icra dairesine itirazın ulaştığı tarihe göre değil, **başvurulan icra dairesine itirazın yapıldığı tarihe** göre belirlenir. Bu bakımdan, süresi içinde itiraz için icra dairesine başvurulmuş olması yeterlidir. Buna karşılık, borçlu, itirazını icra dairesi aracılığı ile değil de **posta ile** yapmak isterse, bu durumda postada yaşanan gecikme, borçlu aleyhine sonuç doğurabilir. Çünkü, bu halde itirazın, itiraz süresi içinde yetkili icra dairesine ulaşması da gerekir. Zira, itiraz, dilekçenin postaya verildiği tarihte değil, posta ile gönderilen **itiraz dilekçesinin icra dairesine geldiğinin icra tutanağına işlendiği tarihte** yapılmış sayılır.

Borçlu, itirazını yedi gün içinde icra dairesine vereceği bir itiraz dilekçesi ile yapabilir (m. 62, I; karş. ASPAK m. 7, 1; ASPAY m. 11, 1-2). **Dilekçe ile yapılan itiraz,** derhal icra tutanağına geçirilir (m. 8, I; Y m. 22, il). **Ödeme emrine itiraz tarihi,** itiraz dilekçesindeki tarih değil, **itiraz dilekçesinin tutanağa geçirildiği tarihtir;** yani itiraz, dilekçenin tutanağa geçirildiği tarihte yapılmış sayılır.

itiraz dilekçesinde **borçlunun** (veya vekilinin ya da yasal temsilcisinin) **imzası** bulunur[7]. Alacaklı, itiraz dilekçesi altındaki imzanın borçluya ait olmadığını iddia ve ispat edemez.

Borçlu veya vekili **elektronik ortamda UYAP üzerinden** de ödeme emrine itiraz edebilir (Y m. 22, 2; karş. ASPAY m. 11, 3). Bu halde, itiraz süresi, gün sonunda biter. Buna göre, süre son gün saat 00.00 olarak kabul edilmiştir (Y m. 16, 10).

Borçlu, itirazını icra dairesine (yedi gün içinde) sözlü olarak da bildirebilir (m. 62, 1). **Sözlü olarak yapılan itiraz** derhal icra tutanağına geçirilir ve tutanak borçlu (veya vekili ya da temsilcisi) ve icra müdürü tarafından, tarih belirtilerek imzalanır (m. 8, I; Y m. 22, il).

Ödeme emrine itiraz eden borçludan başvurma harcı alınmaz; yani, itiraz başvurma harcına (ve diğer herhangi bir harca) tabi değildir.

Borçluya itiraz ettiğine yönelik ücretsiz bir itiraz belgesi verilir (m. 62, VI; **karş. ASPAK** m. 7, 1; **ASPAY** m. 11, 2).

icra dairesi, üç gün içinde, ödeme emrine itiraz edildiğini alacaklıya bildirir (m. 62, il; karş. ASPAK m. 7, 4; ASPAY m. 11, 4).

---

[1] itiraz dilekçesinde borçlunun imzası yoksa icra dairesi, imza eksikliğini borçluya tamamlatır.

Alacaklı, itirazın iptali davası (m. 67) açabilmek veya itirazın kaldırılması (m. 68-68/a) yoluna başvurabilmek için, ödeme emrine itiraz edildiğinin kendisine tebliğ edilmesini beklemek zorunda değildir.

icra dosyasından ödeme emrine itiraz edildiğini öğrenen alacaklı, m. 62, II'deki üç günlük tebliğe gönderme süresi içinde dahi, icra dairesinden, itiraz edildiği kaydını içeren kendisine verilen ödeme emri örneğini (inkar belgesini) isteyebilir (m. 64; 60, 11-111).

Ödeme emrine itiraz etmiş olan borçlu, bu itirazından her zaman vazgeçebilir, yani itirazını geri alabilir (bkz. örneğin, m. 365, 1). Borçlunun itirazından vazgeçtiğinin icra tutanağına geçirilmesi ve altının borçlu ve icra müdürü tarafından imza edilmesi gerekir (m. 8, I; Y m. 22, 11). Borçlunun kayıtsız şartsız itirazından vazgeçmesi halinde, itirazın hükmü kalmaz ve icra dairesi alacaklının talebi ile takibe devam eder. Borçlu, şartlı olarak itirazından vazgeçmişse, icra dairesi bunu gözönüne almaz; yani takip durmakta devam eder. Borçlu, itirazından kayıtsız olarak vazgeçmekle, takip konusu alacağı, bu takip bakımından kabul etmiş olacağından, borçlunun vekilinin, itirazdan vazgeçebilmesi için vekaletnamesinde "kabul" özel yetkisinin (HMK m. 74) bulunması gerekir.

Ödeme emrine itiraz etmiş olan borçlu, buna rağmen borcunu icra dairesinin banka hesabına öderse (m. 9), bununla itirazından örtülü olarak vazgeçmiş sayılır.

E) İTİRAZ SÜRESİ

Ödeme emrine itiraz süresi **yedi** gündür. Bu süre, ödeme emrinin borçluya tebliğ edildiği tarihten itibaren başlar (m. 62, 1). Yedi günlük itiraz süresinin hesaplanması, sürelere ilişkin genel hükümlere (m. 19) göre olur.

Borçlu yedi gün içinde ödeme emrine itiraz etmezse, ödeme emri ve icra takibi kesinleşir. Yedi gün geçtikten sonra yapılan itiraz geçerli değildir. Yani, itiraz süresinin etkisi mutlaktır. Gecikmiş itiraz (m. 65) adı verilen istisnai durum dışında, itiraz süresinin uzatılması mümkün değildir. Yalnız itiraz süresinin son günü bir tatile (m. 19, ili) veya erteleme gününe (m. 56) rastlarsa, itiraz süresi, tatili veya ertelemeyi takip eden ilk çalışma günü çalışma saati sonuna kadar uzar.

icra müdürü, itirazın süresinde yapılıp yapılmadığını kendiliğinden gözetmek zorundadır. Süresi geçtikten sonra yapılan itiraz geçerli olmadığından ve bu nedenle ödeme emri kesinleşeceğlnden icra müdürü, alacaklının talebi

üzerine, icra takibine alacağın tamamı için devam eder (m. 66, 1/ c.2); yani borçlunun mallarını haczeder (m. 78).

Borçlu, yedi günlük itiraz süresi geçmeden icra dairesine itirazı olmadığını bildirerek borcu kabul ederse, bununla takip kesinleşir. Bundan sonra borçlu itiraz süresi içinde artık ödeme emrine itiraz edemez; yani itirazı geçersizdir (m. 20/c.2).

F) İTİRAZIN ETKİSİ

Yedi gün içinde yapılan ve usulüne uygun bir itiraz, **icra takibini kendiliğinden durdurur** (m. 66, I; karş. ASPAK m. 7, 3; ASPAY m. 11, 5)[8]. icra müdürü, itirazın yedi günlük süresi içinde yapılıp yapılmadığını ve usulüne uygun olup olmadığını (m. 62, iV) kendiliğinden gözetmek zorundadır (m. 66, I/c. 2).

itiraz üzerine duran icra takibine, itiraz hükümden düşürülünceye (m. 67-69) kadar devam edilemez. Başka bir ifadeyle, itiraz hükümden düşürülünceye kadar, borçluya karşı hiçbir icra takip işlemi yapılamaz.

Borçlunun itirazı ile icra takibinin kendiliğinden durması, alacaklı ile borçlu arasında eşitlik sağlamak için kabul edilmiştir. Gerçekten, alacaklı elinde bir belge olmasa bile ilamsız icra takibi yapabilmekte ve icra dairesi onun gerçekten alacaklı olup olmadığını araştırmadan borçluya bir ödeme emri göndermektedir. Buna karşılık, borçlunun itirazında haklı olup olmadığı araştırılmaksızın, itiraz kendiliğinden icra takibini durdurmaktadır.

Borçlu, borcun yalnız bir kısmına itiraz etmişse (m. 62, iV), borçlunun kabul ettiği miktar için icra takibi durmaz; alacaklı, borçlunun kabul ettiği miktar için takibe devam edilmesini (haciz) isteyebilir (m. 66, I/c. 3). itiraz edilen borç kesimi için takip durur.

Ödeme emrine itiraz eden borçlu, mal beyanında bulunmak zorunda değildir (m. 60, 11/4). Borçlunun itirazı hükümden düşürülürse (m. 67-69), borçlu o zaman mal beyanında bulunmak zorundadır (m. 75).

itirazın iptali için dava açılmasından (m. 67) veya itirazın kaldırılması için icra mahkemesine başvurulmasından (m. 68-68/a) sonra, borçlu borcun bir kısmını kabul ederse, alacaklı, borçlunun kabul ettiği borç miktarı için takibe devam edilmesini isteyebilir.

---

[8] Buna karşılık, **kambiyo senetlerine özgü haciz yolunda** itiraz, satıştan başka icra takip işlemlerini (örneğin, borçlunun mallarının haczini) **durdurmaz** (m. 168, 1/5; 169-170).

G) GECİKMİŞ İTİRAZ

itiraz süresinin hak düşürücü olduğu, o nedenle borçlunun süresi içinde itiraz etmemesi halinde takibin kesinleşeceği belirtilmişti. Ancak borçlu, kusuru olmaksızın bir engel nedeniyle bu süreyi geçirmiş ve ödeme emrine itiraz edememişse, bu itirazını sonradan yapabilir; buna gecikmiş itiraz denir (m. 65).

Gecikmiş itiraz, medeni usul hukukunda daha genel ve kapsamlı bir düzenleme olan ve yargısal sürelerin elde olmayan nedenlerle kaçırılması durumunda tanınan "eski hale getirme"nin (HMK m. 95 vd.) icra hukukundaki karşılığıdır. Ancak hemen belirtmek gerekir ki IIK'nda **yalnızca ödeme emrine itiraz süresinin kaçırılması** haline özgü olarak borçluya tanınmış bir hukuki çare söz konusudur.

1- Borçlunun engeli: itiraz süresini kaçırmış olan borçluya gecikmiş itirazda bulunmak yetkisinin tanınabilmesi için, borçlunun kusuru olmaksızın bir engel nedeniyle yedi gün içinde ödeme emrine itiraz edememiş olması gerekir. Yani **borçlunun süresinde itiraz etmesine engel olan husus,** borçlunun kusuruna dayanmamalı, **onun iradesi dışındaki bir sebep olmalıdır.**

Borçlunun kusuruna dayanmayan ve bu nedenle kendisine gecikmiş itiraz yetkisi tanınmasını haklı gösteren sebeplerden en sık rastlananı, **borçlunun ağır hastalığıdır.** Borçlu, yedi gün içinde ödeme emrine itiraz edemeyecek ve kendisine bir vekil atayamayacak derecede ağır hasta ise, iyileştikten sonra, **üç gün** içinde gecikmiş itirazda bulunabilir.

Borçlunun kendisine bir temsilci atayamayacak kadar ağır hasta olması ve bunun belgelendirilmesi halinde, icra müdürünce icra takibinin ertelenmesi söz konusu olabilir (m. 55). Ancak erteleme sırasında süreler işlemeye devam ettiği için borçlunun ağır hasta olması durumunda erteleme talep edememesi halinde gecikmiş itiraz yoluna gitmesine bir engel yoktur. Borçlu, yangın, deprem, yer kayması veya su basması gibi bir **afet nedeni ile** yedi gün içinde ödeme emrine itiraz edememişse, bu afetin son bulması ve kendisinin itiraz edebilecek duruma gelmesinden itibaren üç gün içinde gecikmiş itirazda bulunabilir.

Gecikmiş itirazın söz konusu olabileceği bir başka durum ise, usulüne uygun yapılmış tebligata rağmen, borçlunun bir engel nedeniyle, süresinde ödeme emrine itiraz edememesinde ortaya çıkar. **Borçlu adresinde bulunmadığı** için, ödeme emri onun adına tebligatı kabule yetkili bir kimseye (örneğin, borçlunun eşine) tebliğ edilmiş ve borçlu bir seyahatte olduğu için, eşi yedi gün içinde

ödeme emrini borçluya verememişse, borçlu, seyahatten döndükten sonra ödeme emrini öğrenince (üç gün içinde) gecikmiş itirazda bulunabilir.

Buna karşılık **ödeme emri tebliği usulsüz** ise (Teb. K. m. 32; Teb. Yön. m. 53), örneğin ödeme emri borçlunun komşusuna tebliğ edilmişse, bu halde, borçlunun **gecikmiş itiraz yoluna gitmesine gerek yoktur.** Borçlunun gideceği yol normal itiraz yoludur. Çünkü, usulsüz tebliğde ödeme emrinin tebliğ edildiği tarih, borçlunun usulsüz tebliği öğrendiğini bildirdiği tarihtir (Teb. K. m. 32; Teb. Yön. m. 53) ve borçlu için yedi günlük normal itiraz süresi bu tarihten itibaren başlar.

Takip ehliyeti bulunmayan borçluya karşı yapılan takipte, ödeme emrine itiraz etmek yetkisi, borçlunun yasal temsilcisine ait olduğundan, **yasal temsilci,** kusuru olmaksızın bir engel (örneğin, ağır hastalığı) sebebiyle ödeme emrine itiraz edememişse, gecikmiş itirazda bulunabilir.

Buna karşılık, takip ehliyeti bulunan ve bu nedenle ödeme emrine bizzat itiraz edebilme ehliyetine sahip olan borçlunun iradi temsilcisinin (avukatının) kusuruna dayanmayan bir engel (örneğin, avukatın ağır hastalığı) sebebiyle ödeme emrine itiraz edememesi halinde vekilin mazeretinin de gecikmiş itiraz sebebi olarak kabulü uygun olur[9].

Ödeme emri, borçluya **ilanen tebligat** {Teb. K. m. 28-31) yoluyla tebliğ edilmişse, borçlu kusuru olmaksızın ilanen tebligatı öğrenemediğini ileri sürerek gecikmiş itirazda bulunamaz. Çünkü ilanen tebligat, tebligatta son çare olup, muhatabın adresinin bilinmemesi halinde başvurulan bir yoldur. Ayrıca Teb. K., bu halde tebliğin yapılmış olduğu tarihi kesin olarak belirlemektedir.

11- Gecikmiş itirazın yapılması: Gecikmiş itiraz **icra mahkemesine yapılır** (m. 65, 11-111). Gecikmiş itiraz icra takibinin yapıldığı icra dairesinin bulunduğu yerdeki icra mahkemesine yapılır. Ancak, borçlu, başka yerde ise, üç gün içinde takibin yapıldığı yerdeki icra mahkemesine gelmesi güç olduğundan, bulunduğu yerdeki icra mahkemesine gecikmiş itirazını yapabilmeli ve gecikmiş itiraz o tarihte yapılmış sayılmalıdır. Borçlunun gecikmiş itirazını (üç gün içinde), icra mahkemesi yerine, icra dairesine yapmış olması halinde, gecikmiş itiraz geçersiz olup kesinleşen takibi etkilemez.

---

9 Usul hukukunda da vekilin mazeretinin eski hale getirme sebebi olduğu kabul edilmektedir. Bkz. Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-Usul, § 7, B, il.

Gecikmiş itirazda bulunan borçlunun, hem yedi gün içinde itiraz etmesine engel olan sebebi hem de itirazını (ve sebeplerini) icra mahkemesine bildirmesi gerekir (m. 65, il).

Gecikmiş itirazın yapılması, normal itirazın yapılmasından iki bakımdan ayrılır: ilk olarak **itiraz, icra dairesine** bildirildiği halde (m. 62, 1) **gecikmiş itiraz icra mahkemesine** yapılır (m. 65, 11-111).

ikinci fark ise, gecikmiş itiraz ve itirazın içeriğinden kaynaklanır. Gecikmiş itirazda **hem itiraz sebeplerinin hem de borçlunun engelinin ve bunun dellillerinin bildirilmesi** zorunludur (m. 65, 11). Yani, borçlu, gecikmiş itirazında, itiraz sebeplerini ve dayanaklarını bildirmek zorundadır (m. 65, il); aksi halde, gecikmiş itirazı geçersiz sayılır. Buna karşılık, süresinde yapılan itirazda borçlunun hiçbir sebep göstermeksizin yalnızca itiraz iradesini ortaya koyması yeterlidir. Borçlunun gecikmiş itirazında bildirdiği sebeple bağlı olması ise, itirazdaki gibidir.

111- Gecikmiş itiraz süresi: Gecikmiş itiraz, iki bakımdan süreye tabidir: Borçlu, engelin kalktığı günden itibaren **üç gün içinde** gecikmiş itirazını yapabilir (m. 65, il). Bu üç günlük süre geçtikten sonra yapılan gecikmiş itiraz geçerli değildir ve icra mahkemesince süre aşımından reddedilir.

Devam eden takip içinde gecikmiş itirazın yapılabileceği en son süre, borçlunun haczedilmiş bütün mallarının **paraya çevirme işlemi** (m. 106-137) **bitinceye kadardır** (m. 65, 1). Başka bir deyişle, borçlunun itiraz etmesine engel olan durumu devam etmesine rağmen, borçlunun malları paraya çevrilmişse, bundan sonra gecikmiş itiraz yoluna gitmesi mümkün değildir.

iV- İcra mahkemesinin gecikmiş itirazı incelemesi: icra mahkemesi, gecikmiş itiraz talebini basit yargılama usulüne göre inceler (m. 18; HMK m. 316-322).

Gecikmiş itiraz talebini alan icra mahkemesi, ilk önce takibin durdurulmasının gerekip gerekmediğine karar verir (m. 65, 111/c. 1). Yedi gün içinde yapılan (normal) itirazdakinin (m. 66) aksine, **gecikmiş itiraz kendiliğinden icra takibini durdurmaz.** Ancak icra mahkemesi, gecikme sebebinin niteliğine ve olayın özelliklerine göre, gerekli görürse, (geçici bir tedbir olarak) takibin durdurulmasına karar verebilir (m. 65, 111/c. 1). Örneğin, icra mahkemesi ilk bakışta borçlunun ileri sürdüğü engelin haklı olduğu kanısına varırsa, borçlunun mallarının haczedilmesini (veya mallar haczedilmiş ise, onların satışını) önlemek için, takibin durdurulmasına karar verebilir.

Bundan sonra, icra mahkemesi, borçlunun bildirdiği sebebin haklı olup olmadığını inceler. icra mahkemesi bu incelemesini genellikle evrak (dosya) üzerinde yapar. Ancak icra mahkemesi, gerekli görürse, duruşma yapılmasına karar verebilir ve iki tarafı hemen duruşmaya çağırır (m. 65, 111). icra mahkemesi, borçlunun ibraz ettiği belgelerden (örneğin, bir hastane sağlık kurulu tarafından verilmiş bir ağır hastalık raporundan), engelinin haklı olduğu hakkında kesin kanaat sahibi olursa, o zaman duruşma yapmadan (evrak üzerinden) kararını vermelidir; aksi halde, yani engelin haklı olup olmadığı borçlunun ibraz ettiği belgelerden kesin olarak anlaşılamıyorsa (özellikle olayda tanık dinlenilmesi gerekli ise), gecikmiş itirazı duruşmalı olarak incelemelidir.

Borçlu, engelin haklı olduğunu her türlü delille ispat edebilir. icra mahkemesi, delilleri serbestçe takdir eder (HMK m. 198).

icra mahkemesi borçlunun talebini kabul ederse, bununla, gecikmiş olarak yapılan itiraz yedi gün içinde yapılmış (normal) bir itirazmış gibi sonuç doğurur.

icra mahkemesinin borçlunun **gecikmiş itiraz talebinin kabulüne karar vermesi ile icra takibi durur.** icra mahkemesinin kararı yalnız borçlunun engelinin, onun itiraz edememesine neden olduğuna ilişkindir. icra mahkemesi, bununla henüz itirazın doğru olup olmadığı hakkında bir karar vermiş değildir ve esasen icra mahkemesinin, gecikmiş itiraz talebi üzerine, itirazın esasını inceleme yetkisi yoktur.

icra mahkemesinin borçlunun talebini kabul etmesi üzerine duran icra takibine devam edilebilmesi için, süresinde yapılan itirazda olduğu gibi, alacaklının itirazın iptali davası açması (m. 67) veya itirazın kaldırılması talebi ile icra mahkemesine başvurması (m. 68-68/a) gerekir.

işte, alacaklı itirazın kaldırılması yoluna başvurmak istiyorsa, icra mahkemesinin gecikmiş itiraz talebinin kabulüne karar verdiği oturumda, sözlü olarak borçlunun itirazının kaldırılmasını (m. 68-68/a) isteyebilir. Bu halde, icra mahkemesi, incelemesine devam ederek, alacaklının itirazın kaldırılması talebini de inceleyip karara bağlar (m. 65, iV). IIK m. 65, iV hükmü, borçlunun gecikmiş itirazının çabuk bir şekilde kaldırılmasını sağlamak için, alacaklıya tanınmış olan bir imkandır. Alacaklı, bu imkandan faydalanmak istemezse, m. 68, I'deki altı aylık süre içinde, icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını istemek hakkına doğal olarak sahiptir.

icra mahkemesinin borçlunun gecikmiş itiraz talebinin kabulüne karar vermesinden önce, itiraz edilmediği ve bu nedenle takibin kesinleştiği gerekçesiyle borçlunun malları haczedilmiş ise, alacaklı icra mahkemesinin gecikmiş itiraz talebinin kabulü kararının kendisine tefhim veya tebliğinden itibaren **yedi gün içinde ya itirazın iptalini** (m. 67) **veya kaldırılmasını** (m. 68-68/a) **istemelidir;** aksi halde konulmuş olan haciz kalkar (m. 65, V). Bu hükümdeki yedi günlük süre, sadece daha önce konulmuş hacizlerin durumunu belirlemek içindir (karş. m. 264, il ve iV). Yoksa, alacaklının altı ay içinde itirazın kaldırılmasını (m. 68-68/a) ve bir yıl içinde itirazın iptalini (m. 67) istemek hakkı (m. 67, I; 68, 1) saklıdır.

icra mahkemesi, takibin geçici olarak (tedbiren) durdurulmasına karar vermiş, ancak gecikmiş itiraz talebini reddetmişse, takibe devam edilir. Geçici olarak takip durdurulmamışsa, takibe devam edilmesi doğaldır.

H) İTİRAZ İLE ŞİKAYET ARASINDAKİ FARKLAR

Görüldüğü gibi **itiraz,** daha çok **maddi hukuka dayanan sebeplerden** dolayı takibe karşı konulmasıdır. itiraz daha çok takip konusu yapılan alacağa ilişkindir. Ancak istisnai bazı hallerde (örneğin icra dairesinin yetkisine itirazda) itiraz, alacakla değil, takip hukuku kurallarıyla ilgilidir. **Şikayette ise,** icra müdürünün, **icra-iflas hukukuna ilişkin** hükümleri uygulamadığı veya yanlış uyguladığı ileri sürülür. Yani, itirazda alacağa (ve bununla alacaklıya) karşı çıkıldığı halde, şikayette icra müdürünün icra-iflas hukukuna ilişkin işlemlerine yöneltilmiş bir karşı çıkma söz konusudur.

Maddi hukuka dayanan bütün hallerde (sebeplerde) şikayet değil, ödeme emrine itiraz yoluna başvurulur. Buna karşılık, takip (icra-iflas) hukukuna ilişkin sebepler, itir-az veya şikayet sebebi olabilir.

Takip hukukuna ilişkin olduğu halde itiraz sebebi oluşturan haller, icra müdürünün kendiliğinden gözetmesi gereken hususlar olmadığı için itiraz sebebidir. Buna karşılık borçlu tarafından ileri sürülen bir sebep, niteliği bakımından icra müdürünün kendiliğinden gözetmesi gereken bir husus ise, o zaman bir şikayet sebebi teşkil eder. Çünkü, icra müdürü kendiliğinden gözetmesi gereken bir hususa uymamışsa, yaptığı işlem kanuna (takip hukukuna) aykırı olur ve kanuna aykırı böyle bir işleme karşı başvurulacak yol da şikayet yoludur (m. 16).

itiraz ile şikayet arasında sınır sorunu sayılabilecek olan ve ancak icra müdürünün kendiliğinden gözetmesi gerektiği için şikayet sebebi oluşturan hallere, konusu paradan (ve teminat verilmesinden) başka bir alacak (örneğin, taşınır teslimi) olan veya yabancı devlet aleyhine (m. 42, 11) başlatılan ilamsız takip talebini icra müdürünün reddetmesi zorunluluğu (m. 42) örnek olarak gösterilebilir. icra müdürü, böyle bir takip talebini reddetmemiş (kabul etmiş) ve borçluya ödeme emri göndermişse, borçlu bu takibin veya ödeme emrinin iptali için şikayet yoluna başvurabilir. Yine alacağı temin için rehin varsa, öncelikle rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapmak zorunludur (m. 45). Alacaklının buna rağmen genel haciz yoluyla takibe başvurması durumunda icra müdürünün bu talebi reddetmesi gerekir. Aksi halde borçlu, itiraz değil, şikayet yoluyla takibi iptal ettirebilir.

Buna karşılık, ilamsız takip konusu para alacağı olup da alacaklının icra dairesine verdiği senede göre alacak zamanaşımına uğramış olduğu halde, icra müdürü ödeme emri göndermişse, borçlunun başvuracağı yol, itiraz yoludur. Çünkü, icra müdürü alacağın zamanaşımına uğradığını kendiliğinden gözetemez.

Alacaklı veya borçlunun taraf veya takip ehliyetine sahip bulunmadıkları, şikayet şeklinde ileri sürülür. Buna karşılık, **sıfat yokluğu itiraz yolu** ile ileri sürülür.

Alacaklı adına vekili sıfatıyla takip talebinde bulunan kimsenin avukat olmaması da şikayet sebebidir.

Yukarıdaki örneklerin de gösterdiği gibi, itiraz ile şikayet arasında nitelik farkı yanında, **itiraz ve şikayetin tabi bulundukları usul ve sonuçları da farklıdır.**

Şikayet icra mahkemesine yapılır. Buna karşılık, itiraz icra dairesine bildirilir.

icra mahkemesi önüne gelen şikayeti inceleyip karara bağladığı halde; itiraz, icra dairesince (kendiliğinden) icra mahkemesine gönderilemez. icra mahkemesinin itirazı inceleyip karara bağlayabilmesi için, alacaklının itirazın kaldırılması yoluna (m. 68-68/a) başvurmuş olması gerekir. Ayrıca, şikayet yalnızca icra mahkemesinde incelendiği halde, itiraz sadece icra mahkemesinde incelenmez. Alacaklı itirazın iptali davası (m. 67) açarsa, itiraz icra mahkemesinde değil, genel veya özel görevli diğer mahkemede incelenir.

itiraz ve şikayet süresi yedi gündür; ancak bu sürelerin işlemeye başlaması farklıdır: **İtiraz süresi tebliğ** (m. 62, 1) ile **şikayet süresi ise öğrenme**

(m. 16, 1) ile işlemeye başlar. Bundan başka, bazı hallerde **süresiz şikayet** mümkün olduğu halde, **süresiz itiraz yoktur.**

İtiraz kendiliğinden icra takibini durdurur (m. 66, 1). Buna karşılık, **şikayet icra takibini kendiliğinden durdurmaz** (m. 22).

İtirazda bulunmak hakkı yalnız borçluya aittir. Oysa, şikayet yoluna, bu yola başvurmakta hukuki menfaati bulunan başka kimseler de gidebilir ki, bunlar da **borçlu, alacaklı ve üçüncü kişiler** olabilir.

İtirazın tarafları, alacaklı ve borçludur. Oysa **şikayette, icra** (veya iflas) **dairesi de şikayet olunan durumunda olmalıdır.**

itiraz süresinin kaçırılması halinde **gecikmiş itiraz** yoluna (m. 65) başvurulabildiği halde, şikayet süresinin kaçırılması halinde eski hale getirme yoluna gidilemez.

itiraz ve şikayet arasındaki bu farklardan dolayı, hangi hallerde itiraz ve hangilerinde şikayet yoluna gidilebileceğini bilmek çok önemlidir.

Borçlu ödeme emrine karşı hem şikayet (örneğin, senet örneğinin ödeme emri ile birlikte tebliğ edilmediği gerekçesiyle) hem de itiraz (örneğin, borcu ödediği gerekçesiyle) yoluna başvurmuş ve icra mahkemesi şikayeti haklı görerek ödeme emrini iptal etmişse, icra dairesi borçluya yeni ödeme emri gönderir. Borçlunun bu yeni ödeme emrine karşı da yedi gün içinde itirazda bulunma hakkı vardır. önceki ödeme emrine karşı yapmış olduğu itirazın, bu yeni ödeme emrine karşı da yapılmış sayılmasına imkan olmadığı kanısındayız.

itiraz ile şikayet arasında temel nitelik ve sonuç farkları bulunduğundan, az önceki açıklamada da belirtildiği gibi, borçlu ödeme emrine karşı aynı zamanda hem itiraz hem de şikayet yoluna başvurabilir. örneğin, daha önce açıklandığı üzere tebligatın usulsüz olduğu hallerde, borçlunun ödeme emrinden haberdar olduğunu bildirdiği tarihten itibaren (aynı zamanda) süresi içinde icra dairesine itiraz etmesi gerekir[10]. Çünkü Yargıtaya göre, icra dairesi, tebligatın usulüne uygun olup olmadığını inceleme yetkisine sahip olmadığı için, borçlu aynı zamanda icra mahkemesinde de tebligatın usulsüzlüğünü tespit amacıyla şikayet yoluna başvurmalıdır.

---

[10] **Bkz. yuk.** § 7, **C, VI.**

ÖDEME EMRİNE İTİRAZIN HÜKÜMDEN DÜŞÜRÜLMESİ (İTİRAZIN GİDERİLMESİ)

Yedi gün içinde yapılan itiraz ile veya gecikmiş itirazda, icra mahkemesinin borçlunun bu talebini kabul etmesi üzerine (m. 65, iV) icra takibi durur (m. 66; karş. ASPAK m. 7, 3; ASPAY m. 11, 5). icra takibine devam edilebilmesi için, alacaklının, borçlunun itirazının hükümden düşürülmesi (giderilmesi) için harekete geçmesi gerekir. Bunu sağlamak için, alacaklı, şu iki yoldan birine başvurabilir: 1) itirazın iptali davası (m. 67), 2) itirazın icra mahkemesinde kaldırılması (m. 68-70).

icra takibi, m. 68'deki belgelerden birine dayanmakta ise alacaklı, bu iki yoldan birini seçmekte serbesttir. Yani, takibi m. 68'deki belgelerden birine dayanan alacaklı, isterse itirazın iptali için mahkemede dava açar (m. 67), isterse itirazın kaldırılması için icra mahkemesine başvurur (m. 68-68/a).

Takip konusu alacak m. 68'deki belgelerden birine bağlı değilse, alacaklı, icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını isteyemez; yalnızca mahkemede itirazın iptali davası açabilir (m. 67).

itirazın kaldırılması (m. 68), itirazın iptali davasına (m. 67) oranla çok daha basit ve çabuk bir yoldur. Bu nedenle, m. 68'deki belgelerden birine sahip olan alacaklı, alacağına daha çabuk kavuşmak için, itirazın kaldırılması yoluna başvurmak ister. Ancak, böyle bir alacaklının itirazın kaldırılması yoluna gitmeyerek, itirazın iptali davası açmasına da bir engel yoktur (m. 67, 1).

IIK m. 68'deki belgelerden birine sahip olan alacaklının, buna rağmen, genel mahkemede itirazın iptali davası açmakta hukuki yararı vardır. Böyle bir tereddüdü gidermek ve alacaklının itirazın kaldırılması veya iptali yollarından birini seçme hakkının bulunduğunu belirtmek için, m. 67, I'deki "Takip talebine itiraz edilen alacaklı, itirazın tebliği tarihinden itibaren bir sene içinde mahkemeye başvurarak, genel hükümler dairesinde alacağının varlığını ispat suretiyle itirazın iptalini dava edebilir" hükmü konulmuştur.

§ 17. İTİRAZIN İPTALİ DAVASI[1]

A) GENEL BİLGİ

itirazın iptali davası, takip alacaklısı tarafından takip borçlusuna karşı itirazla duran takibin devamını sağlamak amacıyla açılan bir davadır. Alacaklı davayı kazanır ve borçlunun itirazı hükümden düşürülürse, bununla aynı zamanda borçlunun itirazı da iptal edilmiş olur. işte bundan dolayı, bu davaya itirazın iptali davası denir.

Kanunda sayılan belgelerden birine (m. 68) sahip bulunmayan alacaklı, itirazın hükümden düşürülmesini sağlayabilmek (itirazla duran icra takibine devam edilmesini isteyebilmek) için yalnızca itirazın iptali davası yoluna başvurulabilir; icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını isteyemez. Buna karşılık, alacağı m. 68'deki belgelerden birine bağlı olan alacaklı, itirazın iptali için mahkemede dava açmak (m. 67) veya itirazın kaldırılması için icra mahkemesine başvurmak (m. 68-68/a) hususunda bir seçim hakkına sahiptir.

Bu seçim hakkını kullanarak, itirazın iptali için mahkemede dava açmış olan alacaklı, artık itirazın kaldırılması yoluna (m. 68-68/a) başvuramaz. Ancak, önce itirazın kaldırılması yoluna başvuran alacaklı, bu yolu bırakarak, mahkemede itirazın iptali davası açabilir. ilk önce itirazın kaldırılması yoluna başvuran, ancak icra mahkemesince bu talebi reddedilen alacaklı da m. 67, l'deki bir yıllık süre içinde, mahkemede itirazın iptali davası açabilir. Buna karşılık alacaklı, itirazın iptali davasını bırakarak tekrar icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını isteyemez.

Alacaklı kural olarak, bütün itiraz hallerinde (hem imzaya hem de borca itiraz hallerinde) itirazın iptali davası açabilir. Ancak, itirazın iptali davası her şeyden önce bir alacak davası olduğundan, **takip konusu alacağa ilişkin olmayan,** yani alacaklının takip yapma hakkına ilişkin olan (takip hukukundan kaynaklanan) **itiraz hallerinde, alacaklı itirazın iptali davası açamaz;** sadece itirazın kaldırılması için icra mahkemesine başvurabilir. Örneğin, alacaklı, borçlunun sadece yetki itirazının (m. 50, il) iptali için mahkemede dava (m. 67) açamaz. Bunun gibi borçlu (müflis) sadece yeni mal iktisap etmediği

---

Bkz. Ejder Yılmaz, itirazın iptali Davasının Hukuki Niteliği (Prof. Dr. Saim Üstündağ Annağanı, Ankara 2009, s. 597-615); Emel Hanağası/Kaya Burak ôztürk, idari Eylem ve işlemlerden Doğan Zararların Giderilmesinde ilamsız icra Yolu (Batider 2013/XXXIX/1, s. 79-114).

sebebine dayanarak ödeme emrine itiraz ederse (m. 251, II/c. 3), alacaklı, bu itirazın iptali için dava açamaz.

Buna karşın itirazında sebep bildirmeyen, örneğin sadece "itiraz ediyorum" demekle yetinen veya yalnızca imzaya itiraz eden borçlunun itirazının iptali için alacaklı, itirazın iptali davası (m. 67) açabilir.

B) DAVANIN AÇILMASI

itirazın iptali davası, takip konusu yapılmış ve borçlunun itiraz etmiş olduğu alacağı konu edinen bir davadır.Ticari davalar[2] ile iş ve tüketici mahkemelerinde[3] itirazın iptali davası açmadan önce **arabulucuya başvurulması** dava şartıdır (TTK m. 5/A; iş Mah. K. m. 3, 1; TKHK m. 73/A).

Dava, takip alacaklısı tarafından, takip borçlusuna karşı açılır; yani, **davacı alacaklı, davalı ise borçludur.**

itirazın iptali davasında, aleyhine icra takibi başlatılan borçlu, takibe vekil aracılığıyla itiraz etmiş olsa da bu dava genel hükümlere göre açılıp görülen bir dava olduğundan, dava dilekçesinin borçluya (asıla) tebliğ edilmesi gerekir4.

Davacı alacaklı, bu davada şu iki hususa karar verilmesini ister[5]: 1) Borçlunun itirazının iptaline; 2) Borçlunun itirazının haksızlığına, alacağının varlığına ve davalı borçlunun dava konusu alacağı bu takipte ödemek zorunda olduğuna karar verilmesi ile alacaklı, borçlunun inkar tazminatına mahkum edilmesini istiyorsa, buna hükmedilmesine (m. 67, 11).

Alacaklı, dava dilekçesinde açıkça borçlunun itirazının iptaline karar verilmesini istememiş olsa bile, borçlunun itirazını haksız bulan mahkemenin hem borçlunun itirazının iptaline hem de borçlunun bu miktarı bu takipte ödemek zorunda olduğuna karar vermesi gerekir.

---

2 Kanun değişikliğinden önceki durum hakkında bkz. Sema Taşpınar Ayvaz, Ticari Davalardan itirazın iptali Davası ve Menfi Tespit Davasında Dava Şartı Olarak Arabuluculuk, 1. Ticaret Hukuku Kongresi, Online 18-19-20 Şubat 2021, Tüketici Hukuku Enstitüsü/Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi/Hukuk Eğitim, Aristo Yayınları, Istanbul 2021, s. 95-125.

3 Tüketici mahkemelerinin görev alanına giren konularda tüketici mahkemesinde dava açmadan önce kural olarak arabulucuya başvurulması zorunludur.

4 Bkz. 03.06.2022 günlü ve E. 2021/01, K. 2022/03 sayılı IBK için bkz. RG 26.11.2022, sa. 32025.

5 itirazın iptali davasında dava dilekçesi örneği için bkz. aşa. § 73, Ek No. 40.

itirazın iptali davasının hukuki niteliği bakımından doktrinle Yargıtay arasında görüş farkı vardır. Bizim de katıldığımız görüşe göre, itirazın iptali davası, normal bir **alacak** (eda) **davası** olduğundan, davacı alacaklı bu dava ile borçlunun itirazının iptalini ve takip konusu borcu ödemeye mahkum edilmesini de isteyebilmelidir, yani dava dilekçesinde hem itirazın iptali ve icra inkar tazminatı talebinde hem de tahsil talebinde bulunabilmelidir.

Ancak Yargıtay karşı görüştedir: Yargıtaya göre, itirazın iptali davası ile alacak (tahsil-eda) davası farklıdır. Bu nedenle, itirazın iptali ve inkar tazminatı talebi ile tahsil isteminin bir arada dava edilmesi mümkün değildir. O halde, hem itirazın iptali ve inkar tazminatı hem de alacağın faizli ve faizsiz tahsili talebini içeren davalarda hakim, neye karar vereceğini saptayabilmek için HMK m. 119, 1/ğ ve 31. maddeleri hükümleri gereğince, ilk önce davacıya talep sonucunu açıklattırmalı, buna göre davanın koşullarının olup olmadığını araştırmalı ve davacının itirazın iptali veya tahsil (eda-alacak) davasını tercih etmesi durumuna göre davayı karara bağlamalıdır. Yargıtaya göre, davacının hangi davayı seçtiği hakim tarafından davacıya sorulmalı buna göre ya itirazın iptaline veya alacağın tahsiline karar verilmelidir. Böylece Yargıtay, itirazın iptali davasının eda değil, tespit davası olduğuna; davacının talebinin bu şekilde olması halinde, davalının (borçlunun) itirazının iptaline, talep edilmişse icra-inkar tazminatına ve takibin devamına karar verileceğine; ancak bu davada aynı zamanda alacağın tahsiline yönelik bir karar verilemeyeceğine dikkat çekmektedir.

Yargıtayın görüşünün pratik olarak ulaştığı sonuç ilk olarak, bu tür bir davada alınan ilam "tahsir hükmü içermediği için "ilamlı icra"ya konu edilemez. iptal kararı mevcut ilamsız icranın bir devamı olup itirazla durmuş olan ilamsız icranın sürmesini sağlar. Yargıtayın bu görüşünün devamı sayılabilecek bir başka sonuç ise, iflasa tabi borçlunun para borcuna ilişkin ilamın gereğinin icra emriyle istenildiği halde yerine getirmemesi üzerine doğrudan doğruya iflasının talep edilmesine olanak tanıyan IIK m. 177, 1/4 hükmünün burada uygulanamamasıdır. Üçüncü olarak, davacının talebini "iptal" yerine "tahsil" olarak belirtmesi halinde, bu davada icra-inkar tazminatına hükmedilemez. Son olarak, alacak davası kısmi dava olarak açılabilmesine rağmen kısmi itirazın iptali davasının açılamaması da bir başka farktır>.

---

e Takip dosyasına girmemiş iddia ve taleplerin itirazın iptali davası sırasında karşı tarafın açık rızası veya ıslah yoluyla davaya dahil edilememesi de bir sonuç olarak ortaya konulabilir. Ancak Yargıtayın bu konuda farklı yönde kararları bulunmaktadır. Yüksek Mahkeme, kimi kararlarında itirazın iptali davasını icra takibine konu edilen ve itiraz edilmesi nedeniyle hakkındaki takip duran alacak miktarına yönelik bir dava olarak nitelendirerek icra takibine konu

Yargıtayın yukarıdaki görüşü tartışılabilir. Çünkü, alacaklı takip konusu yaptığı ve borçlunun itiraz ettiği alacağı için tek bir dava açabilir ki bu da m. 67'de sözü edilen alacak (tahsil) davasıdır. Ancak, bu alacak davası, m. 67, l'deki bir yıl içinde açılırsa itirazın iptali davası ismini alır ve alacaklıya, tahsil davasının sağladığı imkanlardan başka ilamsız icra takibine devam edilmesi ve icra-inkar tazminatı haklarını da sağlar. itirazın iptali davası ile tahsil davasının ayrı iki dava olduğu görüşü, dava teorisine aykırı olduğu gibi, usul ekonomisine de aykırı düşer. Çünkü, itirazın iptali davasında alacağın tahsiline de hükmedilemez denirse, ilamsız icra takibine devam ederek alacağına kavuşamayacağını anlayan alacaklı, yalnız "itirazın iptaline" şeklindeki bir ilam ile ilamlı icra takibi (m. 32) yapamaz ve borçlunun doğrudan doğruya iflasını (m. 37; 177/4) isteyemez.

Bunun için, alacaklının ya ikinci bir dava (tahsil davası) açması gerekecek veya ilamsız icra takibini bırakarak yeni baştan iflas yolu ile takip yapması, borçluya iflas ödeme emri göndertmesi ve ondan sonra iflas davası açması gerekecektir (m. 43, il). Bu işlemleri ve bunların sebep olacağı zaman, emek ve masraf kaybını önlemek için, alacaklının, itirazın iptali davasında aynı zamanda tahsil talebinde de bulunmakta hukuki yararı vardır.

Mahkemenin alacaklının alacağının varlığına ve borçlunun itirazının doğru olmadığına ilişkin kararında açıkça itirazın iptaline karar verildiği yazılı olmasa bile, bu kararla aynı zamanda borçlunun itirazı iptal edilmiş sayılır. Çünkü, m. 67, l'deki bir yıl içinde açılan böyle bir dava kanundan dolayı itirazın iptali davasıdır.

itirazın iptali davası için yetkili mahkeme, HMK m. 5 vd. hükümlerine göre belirlenir.

Görevli mahkeme de HMK m. 1-4 hükümlerine göre belirlenir. Para alacağı söz konusu olduğu için görevli mahkeme, kural olarak, asliye hukuk mahkemesidir. Ancak icra takibinin konusu alacağın, niteliği itibariyle iş, asliye ticaret, fikri ve sınai haklar, aile veya tüketicF mahkemesi gibi mahkemelerin

---

edilmeyen bir alacak için ıslahla talep sonucunun artırılamayacağını ve ıslah talebinin dikkate alınamayacağını belirtmektedir (öm. bkz. 23 HD, 27.05.019, E. 2016/5173, K. 2019/363, e-uyar.com). Yargıtay diğer bazı kararlarında ise, itirazın iptali davasında dava konusunun ıslah yoluyla arttırılmasının mümkün olduğu ve arttırılan kısım yönünden alacak davası olarak hüküm verilmesi gerektiği görüşündedir (örn. bkz. 13 HD 20.01.2016, E. 2016/16251, K. 2018/12853; 9 HD 06.10.2015, E. 2015/35604, K. 2019/7101, Legalbank).

7 Tüketici mahkemesinde açılacak davalar bakımından geçerli olan parasal sınır dikkate alınmalıdır. Çünkü, parasal sınırın altında olan alacaklar bakımından, öncellkle tüketici hakem heyetine başvuru zorunludur (TKHK m. 68). O halde, tüketici mahkemesinde itirazın iptali davası açılması, takip konusu alacağın, tüketici hakem heyetine başvuru sınırının üzerinde

görev alanına girmesi halinde, itirazın iptali davası asliye hukuk mahkemesinde değil, bu mahkemelerde açılır.

itirazın iptali davası bir **süreye tabidir:** Alacaklı, bu davayı, itirazın kendisine tebliği (m. 62, 11) tarihinden itibaren **bir yıl** içinde açabilir (m. 67, 1)[8]. Ancak alacaklı, itirazın iptali davası açmak için borçlunun itirazının kendisine tebliğini beklemek zorunda değildir; itirazı öğrendiği zaman davayı açabilir. Buna karşılık itiraz alacaklıya tebliğ edilmemişse alacaklı bakımından dava açma süresi işlemeye başlamaz. Dolayısıyla örneğin dava şartı arabuluculuğa tabi bir itirazın iptali davasında alacaklının arabulucuya başvurmuş olması, itirazın iptali davası için bir yıllık hak düşürücü süreyi başlatmaz.

Bu bir yıllık süre içinde açılan dava, teknik anlamda bir itirazın iptali davasıdır ve ancak bir yıl içinde açılan davanın kazanılması halinde borçlunun itirazı iptal edilmiş olur. Bunun üzerine, alacaklı, itiraz ile durmuş olan icra takibine devam edilmesini, yani haciz isteyebilir. Aşağıda incelenecek olan icra-inkar tazminatına da yalnız bir yıl içinde açılmış olan itirazın iptali davasında hükmedilebilir.

Alacaklı **bir yıl içinde itirazın iptali davası açmazsa, yaptığı ilamsız takip düşer;** alacaklı bu alacağı hakkında bir daha ilamsız takip yapamaz (m. 68, l'e kıyasen). Ancak, bir yıllık süreyi geçiren alacaklının, genel hükümlerine göre alacağını dava etmek hakkı saklıdır (m. 67, iV). Yani alacaklı, alacağı zamanaşımına uğramadığı sürece, genel mahkemelerde bir alacak davası açabilir. Ancak, alacaklı böyle bir dava sonucunda alacağı ilam ile düşmüş olan ilamsız icra takibine devam edilmesini isteyemez; yalnız ilamlı icra takibi (m. 32) yapabilir. Bundan başka, bir yıl geçtikten sonra açılan alacak davasını kaybeden borçlu, icra-inkar tazminatına mahkum edilemez.

itirazın iptali davası, genel hükümlere göre harca tabidir[9] (Harçlar K. m. 28, 1/a).

---

olması halinde mümkündür. **Tüketici hakem heyetine başvuru sınırlan içinde olan tüketici uyuşmazlıklanyla ilgili para alacaklarında** genel haciz yoluna gidilmesi hAlinde, itiraz üzerine bumiktarlı alacaklar bakımından,mahkeme niteliği bulunmayan **tüketici hakem heyetinde itirazın iptali davası açılamaz; bu dava tüketici mahkemesinde açılmalıdır.**

[8] Bazı istisnai hallerde, itirazın iptali davası için bir yıllık genel süreden başka, yedi günlük özel bir süre daha öngörülmüştür (m. 65, V; 264, 11, iV). Ancak bu hallerde, bir yıllık dava açma süresi değiştirilmiş veya kısaltılmış olmayıp, sözkonusu durumlara özgü olmak üzere, haczin veya ihtiyati haczin sonucunu bir an önce belirlemek, borçlunun durumunu uzun bir süreye yayarak ağırlaştırmamak amaçlanmıştır.

[9] Alacaklının takip talebinde bulunurken yatırmış olduğu **binde bet pefln harç** (Harçlar K. m. 29, 1), kendisine **geri verilir** veya alacaklı isterse itirazın iptali davası harcına (Harçlar K. m. 28, 1/a) **mahsup edilir** (Harçlar K. m. 29, 111); yani, burada normal bir davaya oranla binde beş eksik harç yatırılarak dava açılır.

itirazın tebliği tarihinden itibaren bir yıl içinde itirazın iptali davası açılması üzerine, derdest olan ve itiraz ile durmuş bulunan icra takibi iptal edilmiş olmaz; aksine, takip durmaya devam eder. Davayı kazanan alacaklı, mahkemeden alacağı ilam ile, itiraz üzerine durmuş olan ilamsız takibe devam edilmesini (haciz) isteyebilir. Dava devam ettiği sürece, bir yıllık haciz isteme süresi işlemez (m. 78, il).

C) YARGILAMA USULÜ

itirazın iptali davası, yargılama usulü bakımından genel hükümlere, yani HMK'na tabidir (m. 67, 1).

Borçlu, bu davaya karşı vereceği cevapta veya varsa ikinci cevapta[10], **ödeme emrine itiraz ederken bildirmiş olduğu itiraz sebepleri ile bağlı değildir.** Borçlu ödeme emrine itiraz ederken imza inkarında bulunmasa bile şimdi (bu aşamada) imzayı inkar edebilir. Çünkü, borçlunun itiraz sebepleriyle bağlılığı ilkesi, alacaklının itirazın kaldırılması talebiyle icra mahkemesine başvurması halinde uygulanır (m. 63).

Borçlu, cevap veya ikinci cevap dilekçesinde, ödeme emrine itiraz ederken bildirmiş olup olmamasına bakmaksızın, bütün itiraz sebeplerini bildirmelidir; aksi halde, savunmanın genişletildiği itirazıyla karşılaşabilir (HMK m. 141).

Borçlu ödeme emrine itiraz ederken bildirdiği bir itiraz sebebini (örneğin, zamanaşımı defini), itirazın iptali davasında da usulüne uygun nir şekilde ileri sürmelidir. Aksi halde, itirazın iptali davasına bakan mahkeme, o itiraz sebebini (örneğin, zamanaşımı defini) kendiliğinden gözönüne alarak inceleme konusu yapamaz.

Alacaklı ve borçlu, **icra-inkar tazminatı** talep ediyorsa, bunu, itirazın iptali davasında iddianın ve savunmanın genişletilmesi ve değiştirilmesi yasağına ilişkin kurallara uygun olarak dava veya cevap dilekçesi ya da cevaba cevap ve ikinci cevap **dilekçesinde belirtmelidir** (HMK m. 141).

Mahkeme, bir alacak davasında olduğu gibi, bu davada tarafların iddia ve savunmalarını genel hükümlere göre inceleyerek, borçlunun ödeme emrine karşı yapmış olduğu borca itirazının haklı olup olmadığını araştırır. Burada, alacaklı alacağını ispat bakımından m. 68'de sınırlı sayıda belirtilmiş bulunan belgelerle bağlı değildir. Alacaklı, bir alacak davasında olduğu gibi, alacağının

---

10 Davanın açılacağı mahkemeye göre yazılı yargılama usulü uygulandığında tarafların ikişer; basit yargılama usulünde ise yalnızca bir dilekçe verme hakkı vardır (HMK m. 136; 317, 3).

varlığını HMK'na göre caiz olan (HMK m. 200 vd.) her türlü delille ispat edebilir (m. 67, 1).

öte yandan Yargıtay kararlarında itirazın iptali davasında geçerli bir il□msız icra takibinin varlığı, "özel dava şartlarından biri" olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle itirazın iptali davasına bakan mahkeme, geçerli bir ilamsız icra takibinin varlığını (bu kapsamda takip talebi ile ödeme emrinin Kanuna uygun olup olmadığını) da araştırır.

Mahkeme, borçlunun borçlu olduğu kanısına varırsa, borçlunun itirazının iptaline ve **talep üzerine** borçluyu icra-inkar tazminatı ödemeye mahkum eder.

Borçlunun itirazının iptal edildiğinin mahkeme kararında bildirilmesi gerekir; bu yapılmamış olsa bile, borçlunun takip konusu alacağın borçlusu olduğunu ifade eden kararla borçlunun itirazı da iptal edilmiş sayılır.

D) DAVANIN SONUÇLAR!

itirazın iptali davası iki şekilde sonuçlanır: 1) Davanın reddi, 2) Davanın kabulü.

1- DAVANIN REDDİ

Mahkeme, alacaklının takip konusu yaptığı alacağının mevcut olmadığı sonucuna varırsa, itirazın iptali davasının reddine karar verir. Bu **ret kararının kesinleşmesiyle** alacaklının başlamış olduğu ve borçlunun itirazı ile duran **icra takibi iptal edilmiş sayılır.**

Davanın reddi kararı ve bu kararın kesinleşmesiyle takip konusu alacağın mevcut olmadığı kesin hüküm olarak tespit edilmiş olur. Alacaklı, borçluya karşı aynı alacaktan dolayı yeni bir alacak davası açamaz (HMK m. 303).

Davanın reddine karar veren mahkeme, alacaklının **kötüniyetle** icra takibinde bulunduğu ve itirazın iptali davası açtığı kanısına varırsa **talep üzerine, alacaklıyı** borçluya **bir tazminat** (kötüniyet tazminatı; haksız takip tazminatı) **ödemeye mahkum eder.** Örneğin alacaklı, borçludan herhangi bir alacağı bulunmamasına veya alacağın tamamını almış olmasına rağmen takip yaparsa, kötüniyetli kabul edilir. Bu tazminat **reddolunan alacak miktarının %20'sinden aşağı** olamaz.

Mahkemenin borçlu lehine tazminata hükmedebilmesi için, borçlunun (cevap veya varsa ikinci cevap dilekçesinde) **tazminat istemiş olması** gerekir; tazminatın tespitinde davadaki talep esas alınır (m. 67, il, V).

II - DAVANIN KABULÜ

1) Genel Bilgi

Mahkeme, borçlunun borçlu olduğu (alacaklının alacağının varlığı) kanısına vanrsa borçlunun itirazının iptaline; takibin devamına; koşulları varsa borçluyu icra-inkar tazminatı ve kanımızca borçluyu borcu ödemeye mahkum eder[11].

Bundan başka mahkeme, borçluyu yargılama giderleri ve özellikle vekalet ücreti ödemeye de mahkum eder (HMK m. 326).

Ödeme emrine itiraz ettiği için o aşamada mal beyanında bulunma zorunluluğu olmayan borçlu, **itirazın iptali hakkındaki mahkeme kararının kendisine tefhim veya tebliğinden itibaren üç gün içinde mal beyanında** bulunmak zorundadır (m. 75).

Davanın kabulü hakkındaki kararın, bu genel sonuçlarından başka, icra hukuku bakımından iki önemli sonucu daha vardır: 1) itiraz ile durmuş olan icra takibine devam edilmesini sağlama; 2) Borçlunun icra-inkar tazminatına mahkum edilmesi.

2) İcra Takibine Devam Edilmesi

Borçlunun dava ve takip konusu alacağın borçlusu olduğuna ilişkin **mahkeme kararı ile** borçlunun itirazı iptal edilmiş olduğundan alacaklı, bu kararı icra dairesine vererek, itiraz üzerine durmuş olan (m. 66) **icra takibine devam edilmesini,** yani haciz isteyebilir. İtirazın iptali davasını kazanmış olan alacaklının, borçlunun mallarının haczedilmesini isteyebilmesi için hükmün kesinleşmiş olması şart değildir. Bunun için, alacaklının, m. 78, II'deki bir yıl içinde haciz talebinde bulunması gerekir[12].

itirazın iptali kararı ile yalnızca "itirazın iptaline" karar verilmiş, ayrıca tahsile karar verilmemiş ise alacaklı, böyle bir karara dayanarak itirazla durmuş olan ilamsız icra takibine devam edilmesini, yani haciz isteyebilir; ilamlı icra takibi (m. 32) yapamaz; çünkü, itirazın iptali kararı ile borçlu belirli bir parayı ödemeye mahkum edilmiş değildir.

---

11 Mahkemenin bu kararı maddi anlamda kesin hüküm teşkil eder (HMK m. 303). Bu nedenle, itirazın iptali davasını kaybetmiş olan borçlu, menfi tespit davası veya istirdat davası (m. 72) açamaz.

12 itirazın iptali davasının açılmasından, itirazın iptaline ilişkin mahkeme kararının kesinleşmesine kadar geçen zaman, bir yıllık haciz isteme süresinin hesabına dahil edilmez (m. 78, II).

3) icra- inkar Tazminatı[13]

itirazın iptali davası sonucunda, borçlunun itirazının haksızlığına karar verilirse; borçlu, **iptaline karar verilen takip konusu alacağın asgari %20'si** oranında bir tazminata mahkOm edilir (m. 67, il). Bu tazminata, uygulamada "icra-inkar tazminatı" veya kısaca "inkar tazminatı" (m. 67, V) denilmektedir[14].

icra-inkar tazminatı, kaynak Isviçre hukukunda yer almayan Türk hukukuna özgü bir düzenlemedir. Genel haciz yolunda borçlunun itirazında hiçbir sebep göstermek zorunda olmaması, hatta yalnızca itiraz iradesiyle takibi kendiliğinden durdurabilmesi, bu imkanın gelişigüzel ve haksız kullanımlara açık olması sonucunu da doğurabilir. Kanun koyucu bunu önlemek amacıyla, alacaklının takibini bu şekilde haksız itirazla kesintiye uğratan borçlu aleyhine bir tür medeni ceza (yaptırım) getirmiştir.

Mahkemenin borçluyu icra-inkar tazminatına mahkum edebilmesi için gerekli şartlar şunlardır:

a) Geçerli İlamsız İcra Takibi Yapılmış Olmalıdır

icra-inkar tazminatına para alacaklarından dolayı ilamsız icra yollarından birisine; yani, genel haciz yolu (m. 67), rehnin paraya çevrilmesi yolu ile ilamsız takip (m. 147; 150/a), kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takip (m. 170, il) veya abonelik sözleşmesinden kaynaklanan para alacağına ilişkin takip (ASPAK m. 7, 3) yollarından birisine gidilmiş olması halinde hükmedilir. Para alacağına ilişkin ilamlı icrada icra-inkar tazminatı yoktur. icra-inkar tazminatı, ilamsız icranın daha etkili olması için düşünülmüş bir tedbir, yani bir tür yaptırımdır.

icra-inkar tazminatına hükmedilebilmesi için, **ilamsız icra takibinin geçerli olması** gerekir. ilamsız takip şikayet üzerine iptal edilmişse mahkeme, takibin iptalinden önce açılmış olan itirazın iptali davasına normal bir alacak

---

[13] Bkz. Baki Kuru, icra inkar Tazminatı (Yargıtay Yüzüncü Yıldönümü Armağanı, Istanbul 1968, s. 725-765); Ejder Yılmaz, icra Tazminatı (Haluk Konuralp Anısına Armağan, C. 2, Ankara 2009, s. 675-754); Ejder Yılmaz, icra inkar Tazminatı Açısından "Likid Alacak" Kavramı (Bankacılar Dergisi 2008/67, s. 85-93); Nurullah Bal, Haksız Takip Nedenine Dayanan Tazminat Sorumluluğu, Ankara 2023.

[14] Kanunda ve doktrinde bir terim birliği bulunmamaktadır. Nitekim 6352 s. K. ile m. 67'ye eklenen 5. fıkrada, "icra inkar tazminatı, kötüniyet tazminatı ve benzeri tazminatlar" kavramı kullanılmıştır. Borçlu aleyhine hükmedilen tazminata, icra-inkar tazminatı veya inkar tazminatı denildiği gibi, genel olarak icra tazminatı kavramı da kullanılmaktadır. Buna karşılık, alacaklının mahk0m edildiği tazminat da "kötüniyet veya haksız takip tazminatı" olarak nitelenmektedir.

davası olarak devam eder; bu durumda davalı (borçlu) davayı kaybetse bile onu icra-inkar tazminatına mahkOm edemez.

b) Borçlu Süresi İçinde Ödeme Emrine İtiraz Etmiş Olmalıdır

Borçlu süresi (yedi gün) içinde ödeme emrine itiraz etmemiş (veya süresi geçtikten sonra itiraz etmiş) ve bu nedenle ilamsız icra takibi kesinleşmiş ise, alacaklının artık itirazın iptali davası açmakta hukuki yararı yoktur. Buna rağmen, alacaklı itirazın iptali davası açarsa, bu davada borçlu icra-inkar tazminatına mahküm edilemez.

c) Süresi İçinde Açılmış Bir İtirazın İptali Davası Bulunmalıdır

Bu tazminata karar verilebilmesi için öncelikle süresi içinde açılmış bir itirazın iptali davası bulunmalıdır. Alacaklının "alacağının varlığını ispat etmek suretiyle ve icra-inkar tazminatının karara bağlanması" talebiyle açtığı dava, itirazın iptali davası niteliğinde olduğundan diğer koşulların da gerçekleşmesi halinde davalı borçlunun icra-inkar tazminatına mahkum edilmesi gerekir.

Bir yıllık itirazın iptali davası açma süresi geçtikten sonra açılan bir alacak davasında borçlu icra-inkar tazminatına mahkum edilemez.

Şu halde icra-inkar tazminatı, ancak itirazın tebliği tarihinden itibaren bir yıllık süre içinde mahkemede[15] açılan itirazın iptali davasında söz konusu olabilir[16].

Yukarıda belirtildiği üzere, bir yıllık süre içinde açılmış olsa bile Yargıtay, itirazın iptali davasında, itirazın iptali ve alacağın tahsilinin birlikte istenemeyeceği, yani alacaklının talebini bunlardan birisine hasretmesi konusunda hakimin görevli olduğunu belirtmektedir. Bir yıllık süre içinde açmış olmasına rağmen, alacaklının itirazın iptali davasında **alacağın tahsiline karar verilmesini talep etmişse Yargıtaya göre** bu dava bir alacak davası olduğu için alacaklı, talep etmiş ve koşulları gerçekleşmiş olsa bile **icra-inkar tazminatına hükmedilemez.**

---

15 Belirli bir parasal sınır altında kalan tüketici uyuşmazlıklarıyla ilgili para alacaklarında genel haciz yoluna gidilmesi halinde, itiraz üzerine bu miktarlı alacaklar bakımından, mahkeme niteliği bulunmayan tüketici hakem heyetinde itirazın iptali davası açılamaz; bu durumda tüketici mahkemesine başvurulması gerekir.Öte yandan tarafların **tahkim** şartı öngörmeleri veya tahkim sözleşmesi yapmış olmaları, tahkime başvurmadan **ilamsız icra yoluna gitmeye engel kabul edilmemektedir.** Bu durumda itirazın iptalinin söz konusu olması halinde, alacaklının hakem önünde bu davayı açabileceği ancak hakemin inkar tazminatına karar veremeyeceği kabul edilmektedir.

1s Davacı bir yıl içinde mahkemede açtığı davayı açıkça itirazın iptali davası olarak nltelendirmemiş olsa bile, alacaklının talebi ve diğer koşulların da varlığı halinde, davalı borçluyu icra-inkar tazminatına mahkOm eder.

d) Talep Şartı

itirazın iptali davasında icra-inkar tazminatına hüküm verilebilmesi için, alacaklının bunu açıkça istemiş olması gerekir (m. 67, il). Genel hükümler çerçevesinde açılan ve görülen bir dava olan itirazın iptali davası, HMK'na göre açılır ve karara bağlanır. Bu nedenle, alacaklının itirazın iptali davasında iddianın genişletilmesi ve değiştirilmesi yasağına uygun olarak dava veya cevaba cevap dilekçesinde tazminat talebinde bulunması gerekir (HMK m. 141).

icra-inkar tazminatı ancak alacağın esası hakkında açılan itirazın iptali davasıyla birlikte istenebilir; **icra-inkar tazminatı yalnız başına bir davaya konu edilemez;** yani ayrı bir dava ile sadece icra-inkar tazminatı istenemez.

icra-inkar tazminatının tespitinde, takip talebi veya davadaki talep esas alınır (m. 67, V). Bu nedenle tazminata esas oluşturacak alacak, alacaklının tercihine göre takip talebinde yer verdiği ve borçlunun itiraz ettiği miktar olabileceği gibi, borçlunun takipten sonra yaptığı ödemeler dikkate alınarak, alacaklının dava açarken yapacağı hesaba göre tespit ettiği miktar da olabilir. Alacaklının takip talebinde veya itirazın iptali davasında talep ettiği miktar dikkate alınacağı için tazminata esas oluşturacak miktar **yalnızca asıl alacağı değil faizi de** kapsar[17].

e) Borçlunun İtirazının Haksızlığına Karar Verilmesi

Alacaklı lehine icra-inkar tazminatına hükmedilebilmesi için mahkemenin, itirazın iptali davasında yaptığı inceleme sonucunda borçlunun ödeme emrine

---

17 " ... 2004 sayılı Kanunun 67'nci maddesine 2004 sayılı Kanunda öngörülen icra-inkar tazminatı, kötü niyet tazminatı ve benzeri tazminatların tespitinde, takip talebi veya davadaki talebin esas alınacağına ilişkin bir fıkra eklenmiştir Fıkra, icra hukukunun genel hükmü niteliğindedir. ileride gerçekleşebilecek kapsamlı bir reformda, sistematiğe uygun yeri farklı olabilecektir. Bu Kanunda öngörülen ve önerilen fıkrada belirtilen tazminatların tespit ve tertibinde, takip talebinde yahut davada yer alan alacakların nitelikleri (sözgelimi asıl alacak-feri alacak/faiz; cezai şart ve benzeri ayırımlar) gözetilerek farklı bir uygulamaya gidilemez; alacak kalemlerinden asıl alacağın dışında kalan kalemlere; faiz, cezai şart, gecikme zammı gibi haklara, cezai şart yürütülemeyec□i çözümüne ulaşılamaz. Böyle bir çözüm, bu Tasarıdan önce ve h□len yürürlükte bulunan icra mevzuatımız ekseninde de savunulamaz. Çünkü bu yönde gerçek veya örtülü bir hukuk boşluğu yoktur. Takip ve dava talepleri, bu tazminatların tespit ve tertibi yönünden -kendisini oluşturan kalemler arasında ayırıma izin vermeyenbir bütünlük oluşturur. Esasen aynı ilke (sonuç), dava ve takip talebi müesseselerinin normatif yapısında ve icra hukukunun genel amacında mevcuttur (icra ve iflas Kanunu m. 58, 68, 72 vd.; HMK m. 26). Bundan başka, yürürlükteki yasanın hiçbir hükmü, bu tazminatların tertibi yönünden asıl alacak-faiz ve benzeri ayırıma imkan veren bir içerik taşımamaktadır. Getirilen düzenleme, tazminatların yöneldi□! önleme ve koruma amacını pekiştirdikten başka, uygulamadaki kimi duraksamaları da giderme amacını taşımaktadır" (6352 s. K. Adalet Komisyonu gerekçesi}.

karşı yapmış olduğu itirazın haksız olduğuna karar vermesi ve itirazı iptal etmesi gerekir.

Borçlunun itirazın iptali davasını kaybetmesi, her zaman onun itirazının haksız olması anlamına gelmez. Bazı hallerde, itirazın iptali davası sonucunda borçlu aleyhine karar verilmiş olmasına rağmen, borçlunun icra-inkar tazminatına mahk0m edilmesi söz konusu olmaz. Bu durum, iki şekilde ortaya çıkabilir.

İlk olarak, itirazın iptali davası, usuli bir sebeple (örneğin, icra takibi kesinleşmiş olmasına rağmen alacaklının itirazın iptali davası açması üzerine) sona ermiş ise, borçlu aleyhine tazminata hükmedilmez (m. 68, Vll'ye kıyasen). Borçlunun tazminata mahkum edilebilmesi için **esasa ilişkin bir sebeple itirazında "haksızlığı"na karar verilmiş** olmalıdır. Borçlunun haksızlığı, itiraz ettiği ana göre tespit edilir. Bu nedenle, borçlu, itiraz etmesine rağmen borcu, itirazın iptali davası açıldıktan sonra kısmen veya tamamen ödese bile, tazminata mahkum edilir. Çünkü, bu tazminat, itiraz edip takibi durdurmak suretiyle alacaklının alacağını geç elde etmesinin bir yaptırımıdır. Aynı şekilde itirazın iptali davası konusuz kalsa bile mahkeme, yargılamaya devam edip tazminat hakkında bir karar vermelidir.

İkinci olarak borçlu aleyhine esasa ilişkin olarak karar verildiği halde, borçlu itirazında "haksız" bulunmuş sayılmayabilir. Borçlunun itirazının haksız olup olmadığını tespit edebilmek için, takip konusu yapılan ve borçlunun itiraz ettiği alacağın **likit** (muayyen, belirli) **olup olmadığına bakmak gerekir:** Alacak likit ise borçlu itirazında haksızdır; alacak likit değilse, borçlu itirazında haklıdır.

Likit alacaklarda, alacağın miktarı bellidir; yani **borçlu tarafından** alacağın gerçek miktarını belirlemek için **bütün unsurlar bilinmektedir** veya **bilinebilecek durumdadır.** Alacağın gerçek miktarını tespit etmek için alacaklı ve borçlunun anlaşmalarına veya böyle bir anlaşma olmazsa bir mahkeme kararına gerek yoktur. Borçlu, yalnız başına ne kadar borçlu olduğunu tespit edebilir, yani bilebilir; örnekler:

Alacaklı bir **ödünç sözleşmesine** dayanarak 250.000 TL tutarında bir alacak için takip talebinde bulunmuş ise, borçlu bu ödünç sözleşmesinden dolayı kaç lira borçlu olduğunu bilebilecek durumdadır. Burada, borcun gerçek miktarının tespiti için mutlaka alacaklı ile borçlu arasında bir anlaşmaya veya olmazsa bir mahkeme kararına ihtiyaç yoktur. Buna rağmen, borçlu "borcum yoktur" diye borcun tamamına itiraz eder ve mahkemece örneğin 230.000 TL

ödemeye mahkum edilirse, borçlu itirazında haksız çıkmış demektir ve borçlunun icra-inkar tazminatına da mahk0m edilmesi gerekir. Çünkü, borçlu ödünç sözleşmesinden dolayı 230.000 TL borçlu bulunduğunu, mahkeme karan olmadan da bilebilirdi.

Bunun gibi, borçlu borç senedi altındaki imzasını inkar (imzaya itiraz) eder; alacaklı itirazın iptali davası açar ve bu davada imzanın borçluya ait olduğu anlaşılır ise, borçlu icra-inkar tazminatına mahkum edilir; çünkü alacak tutarı bellidir (yani likittir).

Alacaklı borçluya satıp teslim ettiği belli bir malın **satış bedeli** olan 100.000 TL için takip talebinde bulunmuşsa, borçlu, alacaklı ile böyle bir satış sözleşmesi yapıp yapmadığını, bu satış sözleşmesi gereğince o malı teslim alıp almadığını ve nihayet malın satış bedelinin ne kadar olduğunu ve bunu ödeyip ödemediğini bilebilecek durumdadır, yani **alacak likittir.** Bu satış bedelinin gerçek miktarının tespiti için mutlaka bir mahkeme kararına ihtiyaç yoktur. Buna rağmen, borçlu ödeme emrine itiraz eder ve mahkemece, (satış sözleşmesi ve buna göre malın teslim edildiği tespit edilerek) borçlu, satış bedeli olan 100.000 TL'nı alacaklıya ödemeye mahkum edilirse, itirazında haksız çıkmış demektir; icra-inkar tazminatına mahkum edilmesi gerekir.

Borçlu, likit bir alacak için yapılan icra takibinde, borcun takibe konulduğu kadar olmadığını ileri sürerek borcun bir kısmına itiraz etmek isterse, itiraz etmek istediği alacak kesiminin miktarını itirazında açıkça göstermek zorundadır (m. 62, iV). Borçlu bu zorunluluğa uymaz ve gene de borcun tamamına itiraz ederse, itirazın iptali davası sonucunda borçlu olduğu tespit edilen miktar üzerinden icra-inkar tazminatı ödemekle yükümlü olur. Çünkü, borçlunun itirazı, borçlu olduğu tespit edilen alacak kesimi bakımından haksızdır.

Likit alacaklarda borçlunun icra-inkar tazminatına mahkum edilebilmesi için borçlunun, itirazında borcu inkar etmiş olması (borcun hiç doğmadığı, imzanın kendisine ait olmadığı, borcun itfa edilmiş olduğu gibi) şart değildir. Borçlunun borcu inkardan başka sebeplerle itiraz etmiş olması halinde de itiraz sebebi haksız ise borçlu icra-inkar tazminatına mahkum edilir. Örneğin, borçlu borcun muaccel olmadığı, zamanaşımına uğradığı, erteleyici bir şarta bağlı olduğu ve erteleyici şartın gerçekleşmediği veya alacaklının alacaklısıfatına sahip olmadığı gibi bir sebeple ödeme emrine itiraz eder, alacaklı itirazın iptali davası açar ve bu davada itiraz sebebinin doğru olmadığı (alacağın

muaccel olduğu, zamanaşımına uğramadığı, erteleyici şartın söz konusu olmadığı) sonucuna varılırsa, borçlu itirazında haksız çıkmış olacağından, icra-inkar tazminatına mahk0m edilir.

Yukarıdaki örnekler dışında Yargıtay kararları doğrultusunda aşağıdaki alacakların da **likit** olması nedeniyle borçlunun icra-inkar tazminatına mahk0m edilmesi mümkün olur: Satış sözleşmesi uyarınca düzenlenen (itiraz edilmeyen) faturaya dayanan alacak; vekalet sözleşmesinden doğan alacak; noter önünde yapılan taşınmaz satış vaadi sözleşmesi uyarınca alıcı tarafından satıcıya ödenmiş olan bedel alacağı; kira sözleşmesinden doğan kira alacağı; profesyonel futbol sözleşmesinde açıkça ödeneceği belirtilen alacak; banka kredi sözleşmesinden kaynaklanan alacak; tüketici kredisinden doğan alacak; kredi kartı üyelik sözleşmesinden doğan alacak; kredi kartı ile yapılan harcamadan doğan banka alacağı; elektrik abonman sözleşmesinden doğan alacak; unsurları belli faiz alacağı; eser yapım sözleşmesi ile miktarı kesin olarak belirlenmiş alacak; satış bedelinin belli bir yüzdesi olarak kabul edilen cezai şart alacağı; işçinin ihbar ve kıdem veya kıdem tazminatı alacağı; kooperatif aidat alacağı; avukatın Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre hesaplanan alacağı gibi.

Buna karşılık, **likit olmayan alacaklarda** alacağın miktarı belirli değildir; yani, borçlu tarafından alacağın gerçek miktarını tespit edebilmek için bütün unsurlar bilinmemekte veya bilinememektedir. Alacağın gerçek miktarının tespiti için ya **alacaklı ve borçlu bir anlaşmaya varacaklar** veya (böyle bir anlaşma olmazsa) **alacağın gerçek miktarı bir mahkeme kararı ile tespit olunacaktır.** Borçlu, yalnız başına gerçekten ne kadar borçlu olduğunu tespit edememektedir. Böyle likit olmayan bir alacak için yapılan takip talebi ve gönderilen ödeme emri üzerine, borçlu, ödeme emrine itiraz ederse, **itirazında haklıdır** ve bu nedenle icra-inkar tazminatına mahkum edilemez. Örneğin, alacaklı haksız fiilden dolayı 150.000 TL alacaklı olduğunu bildirerek borçluya karşı ilamsız icra takibi yapmış ve borçlu ödeme emrine itiraz etmiştir. Alacaklının açtığı itirazın iptali davasında mahkeme, borçluyu 150.000 TL tazminat ödemeye mahkum etse bile, ayrıca icra-inkar tazminatına mahkum edemez. Çünkü, borçlu haksız fiilden dolayı ne kadar tazminat ödemesi gerektiğini miktar olarak bilmek imkanından yoksundur. Borcun (tazminatın) gerçek miktarı, taraflar anlaşamadıklarına göre, ancak mahkeme kararı ile tespit edilecektir; yani, tazminat alacağı likit değildir. Şu halde, borçlu itirazında haklıdır, icra-inkar tazminatına mahkum edilemez.

Yargıtay kararları doğrultusunda aşağıdaki alacaklar likit olmadığı için borçlu icra-inkar tazminatına mahk0m edilemez: itiraza uğrayan faturadan

kaynaklanan alacak; kaçak elektrik, doğalgaz veya su kullanımından kaynaklanan alacak; sebepsiz zenginleşmeden doğan alacak; eser yapım sözleşmesinin ayıplı ifasından doğan alacak; haksız fiilden doğan alacak; trafik kazasından doğan tazminat alacağı; kasko sigortası yapılmış aracın uğradığı zarann tazmini alacağı; iş bedelinin sözleşme ile önceden kararlaştırılmadığı durumlarda piyasa rayicine göre talep edilebilecek iş bedelinden kaynaklanan alacak; sözleşmede kararlaştırılmamış bulunan faiz alacağı; trafik kazasından dolayı ödeme yapan sigorta şirketinin halefiyetten doğan rücu alacağı; munzam zarar alacağı; kat karşılığı eser yapım sözleşmesinde kararlaştırılan cezai şart ve kira mahrumiyeti alacağı gibi.

f) Borçlunun İcra-İnkar Tazminatına Mahkum Edilebilmesi İçin Ödeme Emrine Kötüniyetle İtiraz Etmiş Olması Kural Olarak Şart Değildir

itirazının haksızlığına karar verilen borçlu, iyiniyetle itiraz etmiş olsa bile, icra-inkar tazminatına mahkum edilir.

Ödeme emrine itiraz eden borçlunun velisi, vasisi, kayyımı veya mirasçısı ise (asıl borç bu kimselerin kendi fiillerinden doğan bir işlem olmadığından) bu halde borçlunun icra-inkar tazminatına mahkum edilebilmesi için, bu kimselerin ödeme emrine kötüniyetle (borçlunun borçlu olduğunu bildikleri halde) itiraz ettiklerinin ispat edilmiş olması gerekir (m. 67, 111).

g) İcra-İnkar Tazminatının Miktarı

icra-inkar tazminatı, **hüküm altına alınan alacağın %20'sinden aşağı olamaz** (m. 67, il). Mahkeme, %20'nin altında icra-inkar tazminatına hükmedemez. Ancak davacı, dilekçesinde %20'den daha az (örneğin %1O) icra-inkar tazminatı istemişse, mahkeme, bundan (örneğin %1O'dan) fazla icra-inkar tazminatına hükmedemez (HMK m. 26).

icra-inkar tazminatına hükmedilebilmesi için borçlunun itirazının haksızlığına karar verilmiş olması yeterli olup alacaklının bir zarar görmüş olması şart değildir.

İcra-inkar tazminatı, m. 67'de TBK anlamında bir tazminat olarak değil **borçlunun haksız yere itirazını önlemek ve alacaklıyı korumak amacıyla konulmuştur.** Bu nedenle, nasıl ki asıl alacağın zamanında ödenmemesinden dolayı icra dairesi tarafından temerrüt faizi hesap ediliyorsa, mahkemenin icra-inkar tazminatına hükmetmesi halinde (özellikle hükme karşı istinaf yoluna başvurulması gibi nedenlerle, alacaklının alacağını ve bu arada icra-inkar tazminatını geç alması durumunda), icra dairesi tarafından, **icra-inkar tazminatına,**

mahkeme kararının verildiği tarihten itibaren (alacağın ve/veya icra-inkar tazminatının ödenmesi anına değin) **temerrüt faizi hesap edilmelidir.** icra-inkar tazminatına faiz yürütülmemesi, icra-inkar tazminatının niteliğine uymadığı gibi, borçlu olduğunu bile bile (itiraz ederek) borcu inkar eden borçluyu, hak etmediği şekilde korumak anlamına da gelir. icra-inkar tazminatına temerrüt faizi yürütülmesi, icra-inkar tazminatının konuluş gerekçesinin gereğidir. Buradaki temerrüt faizi de asıl alacağa uygulanan faiz oranı olmalıdır.

Kanun, **icra-inkar tazminatının azami miktarı için bir sınır koymamıştır.** Alacaklı, borçlunun itirazı üzerine uğramış olduğu zararın %20'den daha yüksek olduğunu iddia eder ve bu iddiasını ispat ederse, mahkeme %20'den yüksek bir icra-inkar tazminatına da karar verebilir. Mahkemenin, %20'den daha fazla bir icra-inkar tazminatına hükmederken, iki tarafın durumu ile davanın ve hükmolunan şeyin tahammülünü göz önünde bulundurması ve tazminat oranının uygun olması gerekir (m. 67, 11).

İtirazın iptali davası, takip konusu alacağın sonradan ödenmesi veya borçlunun itirazını geri alması gibi bir nedenle **konusuz kalsa** bile, mahkemenin yargılamaya devam ederek, icra-inkar tazminatı talebi hakkında bir karar vermesi gerekir. Çünkü bu tazminat, haksız itiraz yoluyla takibin uzatılmasıyla mücadele amacıyla kanuni düzenlemeye kavuşturulmuştur.

111 - MADDİ ANLAMDA KESİN HÜKÜM OLUŞTURMA

İtirazın iptali davası sonucunda alacağın esası hakkında hüküm verildiğinden, mahkemenin itirazın iptali kararı veya itirazın iptali davasının reddi kararı, **maddi anlamda kesin hüküm** teşkil eder (HMK m. 303). Bu nedenle, itirazın iptali davasının konusu olan alacak, artık aynı dava sebebinden dolayı ve aynı taraflar arasında yeni bir dava konusu yapılamaz. Buna göre; itirazın iptali davasını kaybetmiş olan borçlu, menfi tespit davası veya istirdat davası (m. 72) veya sebepsiz zenginleşme davası (TBK m. 78) açamaz. itirazın iptali davası reddedilen alacaklı da aynı alacak için, aynı borçluya karşı, aynı dava sebebine dayanarak yeni bir alacak davası açamaz.

İTİRAZIN KALDIRILMASI

itirazın kaldırılması, borçlunun itirazı ile duran ilamsız icra takibine, ilamsız icra prosedürü içinde devam edilmesini sağlayan yollardan biridir. Nitekim IIK'nun 67. maddesinin üst başlığı itirazın hükümden düşürülmesi şeklindedir; bu ifade ile itirazın iptali (m. 67), itirazın kesin olarak kaldırılması (m. 68; 68/b) ve itirazın geçici olarak kaldırılması (m. 68/a; 69) yolları ile itirazın hükümden düşürülmesinin mümkün olacağı belirtilmiştir.

itiraz ile duran ilamsız icra takibine devam edilmesini sağlamak için alacaklının icra mahkemesi dışındaki genel veya özel görevli mahkemelerde itirazın iptali davası açması mümkündür (m. 67). Ancak, itirazın iptali davası açmak ve bunun sonucunu beklemek uzun sürebilir.

Para (ve teminat) alacakları için, ilamlı icradan başka, ayrı bir ilamsız icra yolu kabul edilmesinin amacı, alacaklının, yalnız ilamsız icra prosedürü içinde, mahkemeden bu konuda bir ilam almadan, çabuk ve basit bir şekilde alacağına kavuşmasını sağlamaktır. Alacaklıya, borçlunun itirazını hükümden düşürmek için yalnız itirazın iptali davası açma imkanı tanınsaydı borçlu hiçbir haklı nedene dayanmayan bir itirazla alacaklıyı mahkemede dava açmaya zorlayabilir ve bununla ilamsız icra yolunu işlemez hale getirebilirdi.

İşte bu sakıncayı önlemek ve ilamsız icranın amaç edindiği çabukluk ve basitlik ilkelerini gerçekleştirmek için borçlunun itirazının ilamsız icra prosedürü içinde kaldırılmasını sağlamak üzere, itirazın iptali davasından başka, icra mahkemesinde itirazın kaldırılması yolu kabul edilmiştir (m. 68-70).

Alacaklıya, borçlunun itirazını icra mahkemesinde çabuk ve basit bir şekilde kaldırtmak imkanı tanınırken, borçlunun hakkının (savunma imkanının) tehlikeye atılmaması gerekir. Ancak borçlunun gerçekten borçlu olduğu hakkında güçlü delillerin bulunması halinde, alacaklı icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını isteyebilmelidir: Bu nedenle, **alacağı m. 68'deki belgelerden birine bağlı olmayan alacaklı, icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını isteyemez** (yalnız, mahkemede itirazın iptali davası açabilir). Başka bir deyişle, takip konusu alacağın m. 68'deki belgelerden birine bağlı olması halinde, alacaklı icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını isteyebilir. Bu halde alacaklının, itirazın iptali davası açmak veya itirazın kaldırılmasını istemek hususunda bir seçim hakkı vardır.

İtirazın kaldırılması bir dava değildir. itirazın kaldırılması, borçlunun borçlu olup olmadığının ilamsız icra prosedürü içinde tespit edilmesine yarayan bir **hukuki çare** veya yoldur. Burada icra mahkemesinin incelemesi, itirazın iptali davasına oranla daha sınırlıdır: Alacaklı, alacağını yalnız m. 68'deki belgelerden biriyle ispat edebilir. Borçlu da itirazını kural olarak yalnız belgeyle ispat edebilir. itirazın kaldırılmasında tanık (HMK m. 240 vd.) ve yemin (HMK m. 225 vd.) delillerine başvurulamaz. Bu nedenle, icra mahkemesinin **itirazın kaldırılması talebinin kabul ve reddi hakkındaki kararları maddi anlamda kesin hüküm** (HMK m. 303) **oluşturmaz.**

itirazın kaldırılması talebi bir **süreye tabidir:** Alacaklı, itirazın kendisine tebliğinden (m. 62, il) itibaren **altı ay** içinde, icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını isteyebilir; aksi halde yeniden ilamsız takip talebinde bulunamaz (m. 68, I; 68/a, I; karş. m. 169 vd.; 269, 111).

Bu **altı aylık süre hak düşürücü niteliktedir.** Alacaklı, bu altı aylık süre geçtikten sonra itirazın kaldırılmasını isterse icra mahkemesi, itirazın kaldırılması talebini, esasa girmeden, süre aşımından (usulden) dolayı reddeder. Başka bir deyişle, icra mahkemesi bu altı aylık sürenin geçip geçmediğini kendiliğinden gözetmek zorundadır; çünkü, m. 68, I hükmü kamu düzenine ilişkindir.

ilK m. 68, l'deki altı ay içinde itirazın kaldırılmasını istememiş olan alacaklı, bir daha aynı alacaktan dolayı ilamsız icra yolu ile takip yapamaz (m. 68, I; karş. m. 269, ili). Alacaklı, yeni bir ilamsız takip yaparsa, m. 68, I hükmü kamu düzenine ilişkin olduğundan, icra müdürünün takip talebini reddetmesi gerekir. icra müdürü takip talebini kabul ederek borçluya ödeme emri gönderirse, borçlu, şikayet yoluna (m. 16) başvurarak m. 68, 1 hükmüne aykırı olarak yapılmış olan ilamsız icra takibinin iptal edilmesini isteyebilir. IIK m. 68, I hükmü kamu düzenine ilişkin olduğundan, buradaki şikayetin süresiz olduğu kanısındayız.

liK m. 68, l'de altı aylık sürenin itirazın kaldırılması istenmeden geçirilmesi nedeniyle ilamsız icra takibi düşmez. Çünkü, alacaklı, m. 67, l'deki bir yıl içinde (yani m. 68, l'deki altı aydan sonraki ikinci altı ay içinde), itirazın iptali davası açmak suretiyle ilamsız takibe devam edilmesini sağlayabilir. **İİK m. 67, l'deki bir yıllık sürenin geçmesi ile ilamsız takip düşer.**

Bazı hallerde, itirazın kaldırılması talebi için altı aylık bu genel süreden başka, **yedi günlük özel bir süre** daha öngörülmüştür (m. 65, V; 264, 11, IV). Bu halde, alacaklının altı ay içerisinde itirazın kaldırılmasını talep hakkı düşmez;

sadece, borçlunun mallarına haciz konulmuş olması halinde, onun hukuki durumunu kısa bir süre içinde netleştirmek için, alacaklının yedi gün içinde itirazın kaldırılmasını talep etmesi önem kazanır.

IIK m. 68, l'deki altı ay içinde itirazın kaldırılmasının istenmesi ile, derdest olan ve itiraz ile durmuş bulunan icra takibi iptal edilmiş olmaz; takip derdest olmaya devam eder. icra mahkemesi itirazın kaldırılmasına karar verirse, alacaklı, bu kararla ilamsız icra takibine devam edilmesini, yani haciz isteyebilir (m. 78, 1).

itirazın kaldırılması talebinin yapıldığı tarihten itirazın kaldırılması hakkındaki icra mahkemesi kararının kesinleşmesine kadar geçen zaman, bir yıllık haciz isteme süresinin hesabında gözönüne alınmaz (m. 78, il).

İtirazın kaldırılması iki çeşittir: 1) Borca itiraz edilmiş olması hali için **itirazın kesin kaldırılması** (m. 68), 2) imzaya itiraz edilmiş olması hali için **itirazın geçici kaldırılması** (m. 68/a; 69).

§ 18. İTİRAZIN KESİN OLARAK KALDIRILMASI[1]

A) GENEL BiLGİ

itirazın kesin kaldırılması yoluna, borçlunun **borca itiraz** etmiş olması halinde başvurulabilir. Alacağı m. 68'deki belgelerden birine bağlı olan alacaklı, borçlunun borca itiraz etmesi üzerine, itirazın iptali davası (m. 67) açabileceği gibi, icra mahkemesinden itirazın kesin kaldırılmasını da isteyebilir.

Alacaklının itirazın kaldırılması yoluna başvurması halinde, icra mahkemesi alacaklıyı haklı bulursa, borçlunun itirazının kesin olarak kaldırılmasına karar verir. Alacaklı, bu kesin kaldırma kararıyla icra dairesinden, itiraz ile durmuş olan icra takibine devam edilmesini, yani haciz isteyebilir (m. 78). Bu haciz kesin (icrai) hacizdir. işte bundan dolayı, buradaki itirazın kaldırılmasına kesin kaldırma denilmektedir.

Borçlu itirazın kaldırılması kararına karşı istinaf yoluna başvurmuş olsa bile, alacaklı buna rağmen kesin haciz isteyebilir; çünkü, icra mahkemesi kararlarının istinaf edilmesi yalnız satışı durdurur (m. 363, iV).

B) ALACAKLININ GÖSTERMESİ GEREKEN BELGELER

Daha önce de belirtildiği gibi, medeni usul hukukunda, hukuki işlemin yapıdığı zamanki miktar ve değerine göre belirli bir parasal sınırı aşması (2025 yılı için 33.000 TL'nın üzerinde olması) halinde, kesin delille ispat zorunludur (HMK m. 200 vd.).

IIK ise, genel haciz yoluna başvurmak için alacaklının bir delil (senet veya belge) göstermesini aramamakta; borçlunun da hiçbir sebep göstermeksizin itiraz edebileceğini ve takibin duracağını kabul etmektedir. Ne var ki bu aşamadan sonra alacaklının, icra takibinde başarılı olabilmesi, elinde bazı "güçlü belgelerin" olmasına bağlıdır.

Elinde hiçbir belge olmayan alacaklının, genel hükümlere tabi olarak açacağı itirazın iptali davasında alacağını ispat etmesi ve takibine devam etmesi mümkündür. Bu, aslında alacaklının ilamsız icraya başvuruya gerek kalmadan doğrudan doğruya da tercih edilebileceği bir yoldur. icra hukuku ise, daha kısa, basit ve çabuk bir yöntemle alacağın tahsilini amaçlar. Bunu gerçekleştirmek için ise Kanun, deyiş yerindeyse, (elde bulunan belgedeki) "güce" itibar

---

Bkz. Taylan Özgür Kiraz, icra Mahkemesinde itirazın Kaldırılması, Ankara 2013; Zeliha Büşra Tanır, Genel Haciz Yoluyla Takipte itirazın Kesin Olarak Kaldırılması, Ankara 2022.

etmekte, ilk bakışta güçlü olanı "haklı" kabul etmektedir. Nitekim IIK, burada bir alacak davasında alacağın ispatı için kullanılabilecek her türlü delile de izin vermemektedir. Bu anlamda alacaklının alacağını ispat etmek için yani itirazın kaldırılması için kullanabileceği deliller m. 68, l'de sayılmıştır[2]. icra mahkemesinin burada söz edilen deliller dışında başka bir delili dikkate alması mümkün değildir.

Alacaklı, ancak m. 68, l'deki belgelerden birine dayanarak icra mahkemesinden itirazın kesin kaldırılmasını isteyebilir. Alacaklı, alacaklı olduğunu ancak m. 68, l'deki belgelerden biriyle ispat edebilir. icra mahkemesi, alacaklının dayandığı belgenin m. 68, l'deki belgelerden olmadığı kanısına varırsa, borçlunun itirazı hakkında bir inceleme yapmaksızın, alacaklının itirazın kaldırılması hakkındaki talebini reddetmek zorundadır.

Alacaklının, itirazın kesin kaldırılmasını isteyebilmek için, göstermesi gereken belgeler şunlardır:

1- İMZASI İKRAR EDİLMİŞ PARA BORCUNA İLİŞKİN ADİ SENET

icra takibinin dayanağı olan bir adi senet altındaki imza borçlu tarafından kabul edilir (inkar edilmezse) ve senet belli bir miktar para için kayıtsız şartsız bir borç ikrarını içerirse, alacaklı, bu senede dayanarak itirazın kesin kaldırılmasını isteyebilir ve alacaklı olduğunu bu senetle ispat edebilir: Örneğin, "A'ya 150.000 TL borçluyum; bu borcumu 25.01.2026 tarihinde kendisine ödeyeceğim, B (imza)" şeklindeki bir adi senet gibi. Bu adi senedin unsurları şöyledir:

1) Adi Senet

imza ikrarından (kabulünden) söz edebilmek için elde bir adi senet ve bu adi senet altında borçlunun imzasının[3] bulunması gerekir.

---

[2] Özel kanunlarla yapılan düzenlemelerle m. 68 anlamında belge niteliğinde kabul edilen bazı belgeler de vardır. ômeğin,Semıaye Piyasası Kanununun 31. maddesinin dördüncü fıkrasına 7186 s. K. ile yapılan ekleme şu şekildedir: "ihraççıların borçlanma araçlarına ilişkin ödeme yükümlülüklerini yerine getimıemesi nedeniyle, MKK tarafından düzenlenip hak sahiplerine verilen belge 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı icra ve iflas Kanununun 68 inci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen belgelerden sayılır".

[3] imza atamayanların senet düzenleyebilmesi bakımından HMK'nda özel bir hüküm bulunmaktadır. Buna göre okuma ve yazma bildiği halde imza atamayanların mühür veya bir alet ya da pamıak izi kullanmak suretiyle yapacakları hukuki işlemleri içeren belgelerin senet niteliğini taşıyabilmesi, noterler tarafından onaylanmasına veya düzenlenmesine bağlıdır. Buna karşılık, okuma ve yazma bilmeyip imza atamayanların mühür veya bir alet ya da parmak izi kullanmak suretiyle yapacakları hukuki işlemleri içeren belgelerin senet niteliğini taşıyabilmesi, noterler tarafından düzenleme biçiminde oluşturulmasına bağlıdır (HMK m. 206, 2).

Güvenli elektronik imza, elle atılan imzayla aynı hukuki sonucu do□urur. Güvenli elektronik imzayla oluşturulan elektronik veriler, adi senet hükmündedir (Elektronik imza K. m. 5; HMK m. 205; IIK m. 8/a, 11). Borçlunun imzasını taşımayan adi belgeler, örneğin delil başlangıcı (HMK m. 202) ve faturalar m. 68, l'deki belgelerden değildir.

Adi senet, ayrı bir kağıt üzerine yazılı olabileceği gibi, alacaklının defterine de yazılabilir; yalnız, alacaklının defterindeki kayıtsız şartsız para borcu ikrarı altında borçlunun imzasının bulunması gerekir. Buna karşılık, alacaklının ticari defterlerinin kendi lehine delil sayılabilmesi için ticari defterlerin HMK m. 222'de aranan şartları taşıması gerekir[4].

Buradaki adi senet, alacaklının takip talebinde bildirmiş ve aslını veya örneğini icra dairesine vermiş olduğu, başka bir deyişle, takibin dayandığı senettir (m. 68, 1). Alacaklı, takip talebinde ve ödeme emrinde yazılı olandan başka bir senede (örneğin, başka tarihli bir senede) dayanarak, itirazın kaldırılmasını isteyemez.

Adi senedin **takip alacaklısı lehine olması gerekir;** yani, senedin takip yapan alacaklının alacaklı olduğunu göstermesi gerekir.

Senet alacaklısı **alacağını** bir başkasına **temlik etmiş ise,** temlik alanın alacaklı sıfatı temliknameden anlaşılabileceğinden, temlik alan alacaklının, takip talebine belge olarak hem senedi hem de temliknameyi (TSK m. 184) veya bunların örneklerini eklemesi gerekir. Yani, temlik alan alacaklı, icra mahkemesinde alacaklı olduğunu senet ve temliknameyle ispat edebilir. Bu söylenenler, temlik alan alacaklının senet borçlusuna karşı takip yapması hali içindir. Buna karşılık, temlik alanın TBK m. 191-193 gereğince rücu alacağı için temlik edene karşı yaptığı takipte, bu rücu alacağı TBK m. 191-193'deki şartların gerçekleşmesine bağlı olduğundan ve senetle temlikname bu rücu alacağı bakımından kayıtsız şartsız bir borç ikrarı teşkil etmeyeceğinden, temlik alan alacaklı icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını isteyemez; ancak mahkemede itirazın iptali davası (m. 67) açabilir. Borçlu, TBK m. 191-193'e dayanan bir itirazda bulunmayıp, başka nedenle (örneğin, borcu ödediğini bildirerek) ödeme emrine itiraz ederse, icra mahkemesi işin esasını incelemeye yetkilidir.

Burada öngörülen şekil, bir ispat şeklidir. Bu kişilerin Kanunda belirtilen şekilde düzenlediği senet adi senet sayılmayıp, resmi senet niteliğindedir. Bu şekle uyulmadan düzenlenen senetleri, borçlu itirazında mühür veya parmak izini ayrıca ve açıkça inkar etmese de icra mahkemesi önünde itirazın kaldırılmasını sağlayan belge olarak kabul etmek doğru olmaz.

[4] Bkz. 15.03.1950 gün ve 28/06 sayılı IBK (RG 30.06.1950, sa.7546). Ayrıca bkz. Ejder Yılmaz, Ticari Defterlerin Delil Olması (HMK m. 222) ve Hukuk Muhakemeleri Kanununun Bu Konuda Getirdiği Yenilikler (Bankacılar Dergisi 2013/Özel Sayı, s. 28-41).

Alacaklının yukarıdaki niteliklere sahip bir adi senede dayanarak icra mahkemesinden itirazın kesin kaldırılmasını isteyebilmesi için adi senet altındaki **imzanın,** takip borçlusu tarafından **ikrar edilmiş olması** gerekir. Borçlu itiraz ederken imzayı ikrar ettiğini açıkça bildirebilir. Ancak, borçlu imzasını genellikle örtülü olarak ikrar eder. Borçlu, itirazında **imzayı inkar ettiğini ayrıca ve açıkça bildirmezse,** o icra takibi yönünden **adi senetteki imzayı ikrar etmiş sayılır** (m. 62, V; 60, 11/3); burada borçlunun imzaya itiraz etmemiş, aksine borca itiraz etmiş olması halini (itirazın kesin kaldırılmasını) incelediğimize göre, borçlu adi senet altındaki imzayı örtülü ikrar etmiş durumdadır.

Adi senette **borçlu** olarak görünen kimse **ölmüş ise,** alacaklı asıl borçlunun mirasçısına karşı takip yapar. Bu takipte, borçlu mirasçı ödeme emrine itirazında, kendisinin asıl borçlunun mirasçısı olmadığını (yani, örneğin, asıl borçlunun çocuğu, eşi vs. olmadığını) ileri sürerse, alacaklının, icra mahkemesinde, takip borçlusunun asıl borçlunun mirasçısı olduğunu, bir mirasçılık belgesi ile ispat etmesi gerekir. Buna karşılık, takip borçlusu itirazında, mirasçı olmadığını değil de mirası reddettiğini ileri sürerse, bu halde, borçlunun mirası reddettiğini mahkeme kararıyla ispat etmesi gerekir (m. 68, iV).

Alacaklı, takip talebi ile birlikte senedin aslını değil de sadece onaylı bir örneğini icra dairesine vermişse, itirazın kaldırılması talebi ile birlikte **senedin aslını** icra mahkemesine **vermelidir.**

Fotokopi veya **faks senet değildir.** Bu nedenle, senedin aslını ibraz edemeyen alacaklının icra mahkemesine verdiği fotokopi borçlu tarafından kabul edilmezse, icra mahkemesi, senedin fotokopisine dayanarak itirazın kaldırılmasına karar veremez. Bunun gibi, **senedin mikro filmi** de yalnız başına itirazın kaldırılması için yeterli bir belge sayılmaz.

Alacaklı senedi kaybetmişse, senetsiz alacaklarda olduğu gibi, icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını isteyemez; ancak mahkemede dava açabilir (m. 67).

Bir adi **senet** tamamen **yırtıldıktan sonra,** senedin yırtılan parçaları bir araya getirilip yapıştırılır ve alacaklı böyle yapıştırılmış bir senetle icra takibi yaparsa, bu senede dayanarak icra mahkemesinden itirazın kaldırılması istenemez. Çünkü senedin tamamen yırtılmış olması, borcun ödenmiş olduğunu gösterebilir. Senedin bu amaçla yırtılmış olup olmadığı ise, yetkisi sınırlı olan icra mahkemesi tarafından inceleme konusu yapılamaz. Ancak, bazı kağıt paralarda olduğu gibi, senet katlandığı yerden yırtılmış v_e o yerden düzenli olarak yapıştırılmış ise, bu halde senedin borcun ödenmesi nedeniyle yırtılmış

olması ihtimali zayıf olduğundan, icra mahkemesi, böyle bir senede dayanarak itirazın kaldırılmasına karar verebilmelidir.

2) Borç Ikran

Adi senedin bir borç ikrarını içermesi gerekir. Bu borç ikrarı, yukarıdaki örnekte olduğu gibi, borç sebebini göstermeyebilir. Bu halde, senetteki ikrar soyut borç ikrarıdır.

Senette borç ikrarının sebebi gösterilmiş de olabilir (sebebe bağlı borç ikrarı). Örneğin, "A'dan 150.000 TL ödünç aldım; bu parayı 25.01.2026 tarihinde kendisine ödeyeceğim, B (imza)" şeklindeki bir adi senet gibi.

Aynı şekilde, şirket yönetim kurulu üyesi, fazla aldığı parayı ödemesini bildiren şirket yazısının altına, bu borcunu, belli taksitlerle **ödemeyi kabul ettiğini yazmışsa** bu belge, 68. maddede yazılı borç ikrarını kapsayan belgelerden sayılır.

Yazılı bir satış sözleşmesinde yukarıdaki gibi, malın alıcıya teslim edilmiş olduğu; yani, satıcının sözleşmeden doğan borcunu tamamen yerine getirdiği ve borçlunun satış bedelini belli bir tarihte ödeyeceği yazılı ise, böyle bir yazılı satış sözleşmesi de borç ikrarıdır; yani m. 68, l'deki belgelerdendir. Buna karşılık, satış sözleşmesinde, alıcının malı teslim aldığı yazılı değilse, böyle bir yazılı satış sözleşmesi, yalnız başına m. 68, 1 anlamında bir belge sayılmaz.

Bunun gibi, yazılı **kira sözleşmesinde,** kiralanan şeyin kiracıya teslim edildiği yazılı ise, böyle bir kira sözleşmesi, sözleşmede kabul edilmiş olan kira alacağı için yapılan takipte, m. 68, 1 anlamında borç ikrarını içeren bir belgedir.

3) Borç İkrarının Kayıtsız ve Şartsız Olması Gerekir

Borçlu, senette hiçbir kayıt ve şart ileri sürmeksizin, borçlu olduğunu ikrar etmiş olmalıdır.

Borç ikrarı şarta bağlı ise, borçlunun senetteki şartın gerçekleşmediği hakkındaki itirazı üzerine, icra mahkemesi, alacaklının itirazın kaldırılması talebini reddeder. Ancak alacaklı, senetteki şartın gerçekleştiğini m. 68, l'deki belgelerden biriyle ispat ederse, borçlunun başkaca itirazı yoksa veya olup da icra mahkemesince yerinde görülmezse, borçlunun itirazının kaldırılmasına karar verilir.

Cezai şart alacağı, şarta bağlı olduğundan cezai şartın öngörüldüğü belge, cezai şart alacağı bakımından kayıtsız şartsız bir borç ikrarı sayılamaz. Bundan başka, icra mahkemesinin cezai şartı indirme (TBK m. 182) yetkisi

bulunmadığı için de icra mahkemesi, cezai şart alacağı için itirazın kaldırılmasına karar veremez.

4) Borç İkrarı Belli Bir Miktar Para Borcu Hakkında Olmalıdır

Borçlunun borçlu olduğunu kabul ettiği borç miktarı senette açıkça gösterilmelidir. Borç miktarını göstermeyen ve borçlunun yalnızca borçlu olduğunu bildiren belge, m. 68, 1 anlamında bir belge değildir.

5) Alacaklının Birden Fazla Belgeye Dayanması (Belgeler Zinciri)

Buraya kadar, kayıtsız şartsız borç ikrarının tek bir belgede (adi senette) bulunması halini inceledik. Bazen alacaklı ile borçlu arasında düzenlenen ilk belgeden (örneğin, bir sözleşmeden), borçlunun borcunu kayıtsız şartsız ikrar ettiği anlaşılmaz. Yukarıda görüldüğü gibi, alacaklı yalnız böyle bir belgeye dayanarak itirazın kaldırılmasını isteyemez.

Alacaklı ve borçlu arasında daha sonra düzenlenen ve ilk belge ile bağlantısı olan (birbirini tamamlayan) diğer belge (veya belgeler) ile, ilk belgenin birlikte incelenmesinden (belgeler zincirinden), borçlunun kayıtsız şartsız belli bir miktarın borçlusu olduğu sonucuna varılırsa, icra mahkemesi, bu **belgeler zincirine** dayanarak, itirazın kesin kaldırılmasına karar verir.

ilK m. 68, l'den, alacaklının sadece tek bir belge ile itirazın kaldırılmasını isteyebileceği gibi bir anlam çıkmakta ise de borçlunun belli bir para borcunu kayıtsız şartsız ödemekle yükümlü bulunduğunu gösteren ve birbirini tamamlayan birden fazla belgeyle de alacaklının icra mahkemesinde itirazın kesin kaldırılmasını isteyebileceğinden kuşku duyulmamalıdır. Çünkü icra mahkemesi, belgeler zincirine dahil olan her belgeyi m. 68'deki esaslara göre inceleyeceğinden, burada da aslında sınırlı yetkisi dahilinde hareket etmektedir. İcra mahkemesinin birden fazla belgeye dayanarak yapılan itirazın kaldırılması taleplerini incelemeye yetkili olduğu, m. 68'in gerekçesinde belirtilmiştir[5]. Bundan başka, bu husus ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile ilamsız takip bakımından açıkça hükme bağlanmıştır (m. 150/a, 1). lsviçre'deki uygulama bu şekilde olduğu gibi, Yargıtayın uygulaması da bu yöndedir.

---

[5] Nlki tarafa borç yükleyen bir mukaveleye müsteniden itirazın kaldırılmasını isteyen alacaklı, aynı zamanda bu mukavele mucibince kendisine terettüb eden borcun yerine getirilmiş olduğunu resmi veya imzası ikrar edilmiş bir makbuzla ispat etmek mecburiyetinde kalacaktır" (538 s. K. ile değiştirilen 68. maddeye ilişkin Hükümet gerekçesinden).

Bu duruma özellikle bankacılık alanında yapılan sözleşmelerde rastlanır. Örneğin, kredi açan alacaklı (genellikle bir banka) ile kredi alan borçlu arasında yapılan yazılı bir **kredi açma sözleşmesinde,** alacaklı, sadece yazılı kredi açma sözleşmesine dayanarak itirazın kaldırılmasını isteyemez. Çünkü, kredi açma sözleşmesi tek başına borçlunun kayıtsız şartsız bir borç ikrarını göstermeyip borçlunun, belli bir limit dahilinde kredi açandan (bankadan) para çekebileceğini gösterir. Borçlunun bu krediyi kullanıp kullanmadığı, başka bir deyişle, bu kredi açma sözleşmesi gereğince alacaklının borçluya ne miktar ödemede bulunduğu, borçlunun imzasını taşıyan makbuz, tediye fişi gibi bir belgeden anlaşılır. işte alacaklı, kredi açma sözleşmesi ve borçluya ödemede bulunduğunu gösteren böyle bir belge (makbuz, tediye fişi, çek, poliçe, bono vs.) ile icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını isteyebilir ve alacaklı olduğunu ispat edebilir (m. 68/b).

Bir **satış sözleşmesinde** alıcının satılan malı teslim aldığı yazılı değilse bu sözleşme, satış bedeli bakımından kayıtsız şartsız bir borç ikrarı oluşturmadığından, alacaklı (satıcı), bu satış sözleşmesine dayanarak, itirazın kaldırılmasını isteyemez. Yani icra mahkemesi, böyle bir satış sözleşmesine dayanarak itirazın kaldırılmasına karar veremez. Ancak satıcı, sattığı malı alıcı borçluya teslim ettiğini, m. 68, l'deki belgelerden biriyle ispat ederse, icra mahkemesi, satış sözleşmesi ve onu tamamlayan malın teslimi belgesine, yani belgeler zincirine dayanarak, itirazın kesin kaldırılmasına karar verir. Satış sözleşmesinde satılan malın alacaklıya teslim edildiği yazılı ise, sözleşme kayıtsız şartsız bir borç ikrarı olarak değerlendirilir.

Teminat mektubu bedelini cebri icra yolu ile veya rızası ile muhataba ödemiş olan banka, ödediği para için kontrgaranti verene rücu edebilir ve bu rücu alacağı için ilamsız takip yapabilir. Kontrgaranti veren borçlu ödeme emrine itiraz ederse, alacaklı, parayı muhataba ödemiş olduğunu gösterir makbuz ile, borçlunun itirazının kaldırılmasını isteyebilir.

Takip borçlusunun, takip alacaklısından sadece bir miktar para aldığını gösteren bir makbuz, tek başına itirazın kaldırılmasını sağlayacak bir belge niteliğinde değildir. Ancak, bu paranın borç olarak alındığı, başka bir belgeyle ispat edilebilirse alacaklı, bu belge ve onu tamamlayan makbuza dayanarak, itirazın kaldırılmasını isteyebilir. örneğin, alacaklı ile borçlu arasındaki bir kredi açma sözleşmesi ve borçlunun bu sözleşme gereğince aldığı paralar için verdiği makbuzlara dayanarak itirazın kaldırılmasının istenmesinde olduğu gibi (bkz. m. 68/b).

iI - İMZASI NOTERLİKÇE ONAYLI SENET
(ONAYLAMA BiÇiMiNDEKi NOTER SENEDi)

Buraya kadar incelenmiş olan imzası ikrar edilen adi senetler gibi kayıtsız şartsız borç ikrarını içeren imzası noterlikçe onaylanmış senetler de itirazın kesin kaldırılmasını sağlayan belgelerdendir (m. 68, 1).

Bilindiği gibi, noter senetleri ikiye ayrılır.

Düzenleme biçimindeki noter senetleri (resen düzenlenen noter senetleri) bizzat noter tarafından bir tutanak ş□klinde düzenlenir[6]. Kayıtsız şartsız bir para borcu ikrarını içeren düzenleme biçimindeki noter senetlerHlam hükmünde olup (m. 38), elinde böyle bir senet bulunan atacaktı, ilamlı icra yoluna başvurabilir. Ancak alacaklının böyle bir senetle ilamlı icra takibi yapmak yerine ilamsız icra yolunu tercih etmesi halinde, bu senet de hiç kuşkusuz itirazın kesin kaldırılmasını sağlar. İİK m. 68, I'deki noter senetleri, düzenleme biçimindeki noter senetleri değildir.

İmzası noterlikçe onaylı senetler (onaylama biçimindeki noter senetleri), noter huzurunda olmadan, herhangi bir yerde düzenlenir ve notere getirilir. Noter, kendisine verilen böyle bir adi senedi huzurunda borçluya imzalatır ve imzanın kendi huzurunda atıldığını ve imzayı atan kimseye (borçluya) ait olduğunu şerh vererek imzayı onaylar (Noterlik K. m. 60/4; 90-93). Bu imza onaylaması, onaylanan imzanın ilgiliye (borçluya) ait olduğunu belgelendirme niteliğinde olup, hukuki işlemlerin içeriğini kapsamaz. Bu işlemlerdeki imza ve tarih, sahteliği sabit oluncaya kadar geçerlidir (Noterlik K. m. 82, ili; HMK m. 204, 4). işte IIK m. 68, !'deki "imzası noterlikçe tasdik edilen senetler" bunlardır.

imzası noterlikçe onaylı bir senedin, itirazın kaldırılmasını sağlayıcı nitelikte bir belge olarak kabul edilebilmesi için, imzası ikrar edilen adi senetlerde olduğu gibi **kayıtsız şartsız bir para borcu ikrarını içermesi gerekir** (m.68, 1).

içerik bakımından, adi senet ile imzası noterlikçe onaylı senet arasında hiçbir fark yoktur. Bu senetler arasında itirazın kaldırılmasını sağlama bakımından tek fark, adi senetteki imza onaylı olmadığı halde, borçtu ayrıca ve açıkça itiraz etmediği için, imzayı ikrar etmiş sayılmakta; noter senedindeki imza ise noter tarafından onaylanmış olduğu için borçlunun bu imzayı inkar etme olanağı bu-

---

6 Bkz. Noterlik K. m. 84-89; 60/1; 72; 82, 1-11; HMK m. 206.

lunmamaktadır. Başka bir deyişle, adi senede dayanarak itirazın kesin kaldırılmasının istenebilmesi için borçlunun itirazında imzayı ayrıca ve açıkça inkar etmemiş olması gerektiği halde, borçlunun noterlikçe onaylı imzayı inkar etmesinin, itirazın kesin kaldırılması prosedürüne bir etkisi yoktur.

Borçlu itirazında noterlikçe onaylı imzayı inkar etmiş olsa bile alacaklı, itirazın kesin kaldırılmasını isteyebilir ve **icra mahkemesi inkar edilen noterlikçe onaylı imza hakkında bir inceleme yapamaz.** Çünkü, noterlikçe onaylı imza, sahteliği sabit oluncaya kadar geçerlidir (Noterlik K. m. 82, 111; HMK m. 209, 2) ve icra mahkemesi bu sahtelik iddiasını incelemeye yetkili değildir. Borçlu, noterlikçe onaylı imzanın kendisine ait olmadığını, ancak sahtelik davası (yani, IIK m. 72'deki menfi tespit davası) ile ispat edebilir (HMK m. 208 vd.).

Borçlu diğer itirazlarını ispat edemezse, icra mahkemesi itirazın kesin olarak kaldırılmasına karar verir (m. 68, 11).

Alacaklının birden fazla belgeye dayanması halinde, bu belgelerden biri imzası ikrar edilmiş adi belge, diğeri ise imzası noterlikçe onaylı bir belge olabilir.

111 -RESMİ DAİRELERİN VEYA YETKİLİ MAKAMLARIN YETKİLERİ DAHİLİNDE VE USULÜNE GÖRE VERDİKLERİ BELGELER

Resmi dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri belgeler de itirazın kaldırılmasını sağlayıcı nitelikte sayılmıştır (m. 68, 1). Bu belgeler, resmi daireler veya yetkili makamlar tarafından düzenlendiklerinden, bunlarda borçlunun imzası bulunmaz; bu nedenle, borçlunun imzasının ikrar veya onaylanmış olması şartı burada aranmaz. Ancak bu belgelerin, itirazın kaldırılmasını sağlayıcı nitelikte sayılabilmesi için, borçlunun, belli bir para borcunu kayıtsız şartsız ödemek zorunda olduğunu göstermeleri gerekir.

Resmi dairelerin veya yetkili makamların düzenledikleri bir belgenin, itirazın kaldırılmasını sağlayıcı nitelikte bir belge olduğu, genellikle özel bir kanun hükmü ile kabul edilmiştir. örneğin, borç ödemeden **aciz belgesi,** m. 68, 1 anlamında borç ikrarını içeren bir belge niteliğindedir (m. 143, il; 105, 1)7. Aynı şekilde diğer örnekler için bkz. 5464 s. K. m. 32, iV; 5411 s. K. m. 81, il; 5684 s. K. m. 24/16.

---

7 iflas tasfiyesi sonunda verilen aciz belgesinin, m. 68, 1 anlamında borç ikrarını içeren bir belge niteliğinde sayılabilmesi için, müflisin bu alacağı kabul etmiş olması (m. 230) gerekir (m. 251, 1/c. 3).

Kesin rehin açığı belgesi (m. 152, iV), borç ikrarını içeren senet niteliğindedir.

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi, bazı belgeler, açık bir kanun hükmü ile, m. 68, 1 anlamında, resmi dairelerin ve yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri belgeler niteliğinde sayılmıştır.

Böyle açık bir kanun hükmü bulunmayan hallerde, resmi dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri belgelerin m. 68, l'e göre itirazın kaldırılmasını sağlayıcı nitelikte sayılabilmesi için, bu belgelerin, borçlunun, belli bir para borcunu kayıtsız şartsız ödemek zorunda olduğunu göstermesi gerekir.

Kanun, resmi dairelerin veya yetkili makamların verdikleri makbuzları da birlikte düzenlemekte ise de bu **makbuzlar** (örneğin, posta veya banka makbuzları), yalnız başına itirazın kaldırılmasını sağlayıcı nitelikte değildir. Çünkü bu makbuzlar, borçlunun kayıtsız şartsız borçlu olduğunu (borç ikrarını) göstermez. Alacaklı, borçlunun makbuzda yazılı olan parayı borç olarak aldığını başka bir belgenin yardımı ile ispat edebilirse, o zaman bu belge ve onu tamamlayan makbuza dayanarak, icra mahkemesinden itirazın kesin kaldırılmasını isteyebilir.

iV - KREDİ KURUMLAR! İLE İLGİLİ BELGELER

Alacaklının alacaklı olduğu konusunda kanaat uyandıran bir kısım belgelerin varlığı halinde, borçlunun itirazının kaldırılması mümkündür. Bu belgeler, alacaklıdan değil, borçludan sadır olan, yani ondan kaynaklanan veya ona izafe edilebilen bir kısım senet veya belgelerdir. Ayrıca borçludan kaynaklanmamakla birlikte, uyuşmazlığın da tarafı olmayan resmi bir makam veya kurum önünde gerçekleşen bazı borç ikrarları da borçlunun itirazını gidermeye elverişlidir.

Kanun koyucu, bu yaklaşımdan, kredi kurumlarının (bankaların) alacaklı olması halinde ayrılmış; özel bir düzenleme yapmıştır[8]. Buna göre, **alacaklı bankanın borçlu müşterisine usulüne uygun olarak gönderdiği** kredi sözleşmeleri ile hesap özeti, makbuz veya diğer belgelere[9] borçlunun süresi

---

[8] Bkz. Ejder Yılmaz, Kredi Kuruluşlarının IIK m. 68/b ve IIK m. 150/ı Hükümlerinden Yararlanması (Prof. Dr. Ramazan Arslan'a Armağan, C. 2, Ankara 2015, s. 1867-1885); Cemal Fazıl Karakaş, icra ve İflâs Hukukunda Banka Alacaklarının Korunması, Ankara 2019.

[9] "Borçlu cari hesap veya kısa, orta, uzun vadeli kredi şeklinde işleyen kredilerde krediyi kullandıran taraf, krediyi kullanan tarafın kredi sözleşmesinde belirttiği adresinde, borçlu cari hesap sözleşmesinde belirtilen dönemleri veya kısa, orta, uzun vadeli kredi sözleşmelerinde

içinde ve usulüne uygun olarak itiraz etmemesi halinde[10], bu **itiraz edilmeyen belgeler,** bankanın müşterisine yaptığı icra takibine itiraz edilmesi halinde, **itirazın kesin kaldırılmasını sağlayan belge[11] işlevini görür.** Başka bir deyişle, bir icra takibi başlamadan önce müşterinin bankadan gelen bu tür ihtar, hesap özeti vb. belgelere itiraz etmemesi halinde, icra takibi bakımından bunlar adeta borçludan sadır olmuş veya onun iradesiyle gerçekleşmiş borç ikrarı gibi kabul edilir. Bu durumda borçlunun ancak bir menfi tespit veya istirdat davası açma imkanı (m. 72) kalır.

Krediyi kullanan tarafın kredi hesabının kesilmesine veya borcun ödenmesine ilişkin ihtarname içeriğine itiraz etmiş olması, kredi hesabının kesilmesi ve borcun ödenmesine ilişkin ihtarnameden önce tebliğ edilen ve itiraz edilmeyerek kesinleşmiş bulunan faiz tahakkuk dönemlerine ilişkin hesap özetlerinin içeriğine itiraz edilmemiş olmasının sonuçlarını ortadan kaldırmaz. Yani, bu (itiraz edilmemiş) hesap özetlerinde gösterilen miktar için yapılacak takipte, borçlu borcunu ödedikten sonra dava açabilir (m. 68/b, iV; 68/b, il).

Kredi kurumları için getirilen bu özel düzenleme karşısında, borçluların (müşterilerin) süresi içinde ve usulüne uygun itiraz etmeleri ile, bu belgelerin itirazın kesin kaldırılmasını sağlayan belge olma niteliğini ortadan kaldırmaları mümkündür. Buna karşılık, süresi içinde gönderilen hesap özetinin içeriğine, alındığından itibaren bir ay içinde itiraz etmeyen krediyi kullanan taraf (takip borçlusu), hesap özetinin gerçeğe aykırılığını, ancak borcunu ödedikten sonra ileri sürüp, dava açabilecektir. Bu ise, krediyi kullanan müşteri bakımından ağır bir sonuç ve yaptırımdır[12]. öte yandan, bir özel hukuk ilişkisi içerisinde

---

yazılı faiz tahakkuk dönemlerini takip eden onbeş gün içinde bir hesap özetini noter aracılığıyla göndermek zorundadır. Sözleşmede gösterilen adresin değiştirilmesi, yurt içinde bir adresin noter aracılığıyla krediyi kullandıran tarafa bildirilmesi halinde sonuç doğurur; yeni adresin bu şekilde bildirilmemesi halinde hesap özetinin eski adrese ulaştığı tarih tebliğ tarihi sayılır" (m. 68/b, 1).

10 "Süresi içinde gönderilen hesap özetinin muhtevasına, alındığından itibaren bir ay içinde itiraz etmeyen krediyi kullanan taraf, hesap özetinin gerçeğe aykırılığını, ancak borcunu ödedikten sonra dava edebilir" (m. 68/b, il).

11 "Kredi sözleşmeleri ve bunlarla ilgili süresinde itiraz edilmeyen hesap özetleri ile ihtarnameler ve krediyi kullandıran tarafından usulüne uygun düzenlenmiş diğer belge ve makbuzlar, icra ve iflas Kanununun 68 inci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen belgelerden sayılır. Krediyi kullanan taraf, itiraz etmediği hesap özetinin dayandığı belgelerde kendisine izafe edilen imzayı kabul etmiş sayılır" (m. 68/b, 111). IIK m. 68/b, 111 hükmü, m. 150/a hükmünün söz konusu olduğu hallerde de aynen uygulanır (m. 68/b, ili/son cümle).

12 IIK m. 68/b, il hükmünün Anayasaya aykırılığı ileri sürülmüşse de Anayasa Mahkemesi, kuralı Anayasaya aykırı bulmamıştır. Anayasa Mahkemesinin 14.01.201O gün ve 62/07 sayılı kararı için bkz. Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-Icra Pratik, s. 137.

alacaklıya tanınmayan yetkiler, aynı özellikteki bir özel hukuk ilişkisinde alacaklı kredi kurumlarına tanınmıştır.

V - BORÇLUNUN RESMİ DAİRELER VEYA MEMURLAR HUZURUNDA BORÇ İKRARINDA BULUNMASI

IIK m. 68, 1 hükmünde, borçlunun resmi bir daire (veya memur) huzurunda borç ikrarında bulunması ihtimali açıkça düzenlenmemiştir. Ancak bu da imzası noterlikçe onaylı senetlere kıyasen kabul edilmektedir. örneğin, **icra tutanakları,** aksi ispat edilinceye kadar geçerli kabul edilmekte; tutanaktaki imza, sahibi aleyhine de delil olmaktadır (m. 8, iV). Alacaklı, borçlunun borçlu olduğuna ilişkin bir beyanını ve imzasını içeren bir icra tutanağına dayanarak, icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını isteyebilir. Bunun gibi, borçlu **ihtiyati haciz tutanağında** borçlu olduğunu ikrar etmişse, alacaklı bu ihtiyati haciz tutanağına dayanarak, icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını isteyebilir.

Borçlunun konkordato projesinde veya ona ekli ayrıntılı bilançosunda (m. 286) göstermiş olduğu alacaklılar ve proje veya bilançoda gösterilmemekle beraber, borçlunun konkordato komiseri huzurunda kabul etmiş olduğu alacaklılar, ticaret mahkemesinin konkordato tasdiki talebini reddetmesi üzerine borçluya karşı yapacakları ilamsız takiplerde, konkordato projesine (ayrıntılı bilançoya) veya konkordato komiserinin borçlunun borcunu kabul ettiğini gösterir tutanağına dayanarak, icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını isteyebilir. Çünkü, **konkordato projesi** veya komiserin tutanağı, borçlunun resmi daireler önünde borcunu ikrar ettiğini gösterir belge (senet) niteliğindedir.

Yukarıda açıklanan nitelikteki belgeler, adi senetlerden daha güçlü olduğundan ve bu belgelerdeki imza resmi bir makam veya memur huzurunda atılmış olduğundan, bu belgeleri imzası noterlikçe onaylı senetlere paralel düşünmek gerekir. Yani borçlu, ödeme emrine itiraz ederken, bu belgelerdeki imzasını ayrıca ve açıkça inkar etmiş olsa bile, bu itirazı dikkate alınmamalı ve alacaklı buna rağmen icra mahkemesinden itirazın kesin kaldırılmasını isteyebilmelidir. Borçlu, bu belgelerdeki imzanın kendisine ait olmadığını, ancak sahtelik davası, yani IIK m. 72'deki menfi tespit davası ile ispat edebilmelidir.

C) BORÇLUNUN İTİRAZINI İSPAT ETMESİ

ispat yükü kendisine düşen alacaklının, borçludan alacaklı olduğunu icra mahkemesinde yukarıda incelenen (m. 68, l'deki) belgelerden biri ile ispat etmesi üzerine, borçlunun da itirazının haklı olduğunu ispat etmesi gerekir. An-

cak, borçlunun iflastan sonra yeni mal iktisap etmediği gerekçesiyle itiraz etmiş olması halinde (m. 251, il), alacaklı borçlunun yeni mal iktisap ettiğini ispat etmekle yükümlüdür.

Borçlu itirazını ispat edemezse, icra mahkemesi itirazın kesin kaldırılmasına karar verir (m. 68, il). Borçlu itirazının haklı olduğunu ispat ederse, icra mahkemesi, alacaklının itirazın kaldırılması talebinin reddine karar verir (m. 68, 111).

Borçlu itirazını, kural olarak, yalnız m. 68, l'deki belgelerden biri ile ispat etmekle yükümlüdür (m. 68, 11-111). Ancak, bazı itirazların niteliği bakımından belgeye bağlanması mümkün değildir. O halde, konuyu buna göre ikiye ayırarak incelemek uygun olur.

1- NİTELİĞİ BAKIMINDAN BELGEYE BAĞLANMASI MÜMKÜN OLMAYAN İTİRAZLAR

Borçlunun itirazlarından bir kısmı bir belgeye bağlanamayan, yani belge ile ispatı mümkün olmayan itirazlardır. Buna rağmen icra mahkemesi, bu itirazlardan bir kısmını incelemeye yetkiliyken; diğer bir kısmını ise incelemeye yetkili değildir:

1) İcra Mahkemesinin İncelemeye Yetkili Olduğu İtirazlar

İcra dairesinin yetkisiz olduğu (m. 50, 11) ve borçlunun (müflisin) yeni mal iktisap etmediği (m. 251, il) hakkındaki itirazların, niteliği bakımından belgeye bağlanmasına imkan yoktur. Ancak, icra mahkemesi bu itirazları incelemeye yetkilidir (m. 50, il; 251, il) ve borçlu bu itirazlarını ispat için belge göstermek zorunda değildir.

2) Niteliği Bakımından Belgeye Bağlanması Mümkün Olmadığı İçin, İcra Mahkemesinin İncelemeye Yetkili Olmadığı İtirazlar

İcra mahkemesi, yukarıdaki istisnalar dışında, niteliği bakımından belgeye bağlanması mümkün olmayan itirazları inceleyemez. Örneğin, alacaklının dayandığı borç senedinin hata (yanılma), hile (aldatma) veya korkutma (TSK m. 30-39) nedeniyle geçerli olmadığı, borçlunun borç senedini imzaladığı anda fiil ehliyetine (TMK m. 9-16) sahip bulunmadığı, borçlunun satıcıdan (alacaklıdan) satın ve teslim aldığı malın ayıplı olduğu (TBK m. 219 vd.) gibi itirazların, niteliği bakımından belgeye bağlanması mümkün değildir. Bu nedenle borçlu, bu itirazlarını ispat etmek için hiçbir belge gösteremez ve icra mahkemesi, bu itirazları incelemeden, borçlunun itirazının kaldırılmasına karar verir (m. 68, il). Çünkü

bu durumda, icra mahkemesinin bu itirazları inceleme yetkisi yoktur. Ancak icra mahkemesi "görevsizlik" kararı değil; aksine, alacaklının "itirazın kesin kaldırılması talebinin kabulüne" karar vermesi gerekir. Çünkü, alacaklı, alacağını m. 68'de gösterilen belgelerden birisiyle ispat ettiği halde, borçlu aynı tür belgelerden birisiyle itirazını (itirazının doğru olduğunu) ispat edememiştir.

icra mahkemesi, niteliği bakımından belgeye bağlanması mümkün olmadığından incelemeye yetkili bulunmadığı bir itiraz üzerine, itirazını ispat ve mahkemeye başvurabilmesi için borçluya süre veremez ve borçlu mahkemeye başvurduğu takdirde bu davayı itirazın kaldırılması talebi için bekletici sorun yapamaz (m. 68, iV son cümle). icra mahkemesi, itirazın kaldırılmasına karar vermek zorundadır.

itirazının kaldırılmasına karar verilen borçlu, borçlu olmadığının tespiti için menfi tespit davası açabilir. Ancak, bu dava icra takibini durdurmaz. Sadece, mahkeme, icra veznesindeki (icra dairesinin banka hesabındaki) paranın alacaklıya ödenmemesi için ihtiyati tedbir kararı verebilir (m. 72, 111).

Borçlu, icra takibinden önce menfi tespit davası açmış ve mahkemeden icra takibinin durdurulması için ihtiyati tedbir kararı almış ise (m. 72, 11), o zaman icra mahkemesi, borçlunun itirazının kaldırılmasına karar veremez, yani menfi tespit davasının sonuçlanmasını bekletici sorun yapar.

11- BELGE İLE İSPATI MÜMKÜN OLAN İTİRAZLAR

Yukarıda açıklananlar dışındaki itirazların, belgeye bağlanması veya belge ile ispat edilmesi mümkündür. işte borçlu, bu itirazlarını, icra mahkemesinde ancak m. 68, I'de belirtilen nitelikte bir belge ile ispat edebilir; bu halde, alacaklının itirazın kaldırılması talebi reddedilir (m. 68, 111); ispat edemezse itirazın kesin kaldırılmasına karar verilir (m. 68, il). icra mahkemesinde tanık ve yemin deliline başvurulamaz.

Borçlu bu itirazlarını belgeyle ispat etmekle yükümlü ise de bunun için gerekli belgeyi mutlaka kendisi göstermek (vermek) zorunda değildir. Çünkü, borçlu, zamanaşımı gibi bazı itirazlarını alacaklının göstermiş olduğu belgeyle ispat edebilir. Bu nedenle, m. 68, ll'deki mutlak ifade yerinde değildir. Borçlu, ancak alacaklının göstermiş olduğu belgeden anlaşılamayan itiraz sebepleri için belge göstermekle yükümlüdür:

1) Alacaklının Göstermiş Olduğu Belgeden Anlaşılan İtirazlar

Borçlu, alacaklının göstermiş olduğu belgeden anlaşılan itirazlarını ispat için belge göstermek zorunda değildir; onları alacaklının göstermiş olduğu

belgeyle ispat edebilir. örneğin borçlu, alacaklının göstermiş olduğu senetteki vadeye göre borcun zamanaşımına uğradığını [13] veya borcun muaccel olmadığını, alacaklının gösterdiği senede dayanarak ispat edebilir.

2) Borçlunun İbraz Edeceği Belgeler

Borçlu, alacaklının göstermiş olduğu belgeden anlaşılamayan itirazlarını (örneğin, ödeme itirazını), icra mahkemesinde ispat etmek için belge göstermek zorundadır. Borçlu, belge gösteremezse icra mahkemesi itirazın kesin kaldırılmasına karar verir (m. 68, il); gösterirse itirazın kaldırılması talebi reddedilir (m. 68, 111).

Alacaklının göstermiş olduğu belgeden anlaşılamayan itirazlar, borcu doğurandan başka bir hukuki işleme veya vakıaya dayanan itirazlardır. Örneğin, borcun ödenmiş olduğu, alacaklının borçluya bir süre vermiş olduğu, borçlunun da alacaklıdan alacaklı olduğu ve bu alacağı ile borcunu takas ettiği, borç senedinin muvazaalı (örneğin bedelsiz olduğu -TSK m. 19-) olduğu, senetteki borç sebebinin gerçekleşmediği, alacaklının bir sözleşme ile icra takibinden bulunma hakkından vazgeçtiği, borçlunun konkordatosunun tasdik edilmiş olduğu, borçlunun mirası reddetmiş olduğu gibi itirazlarını borçlu, ancak m. 68, I'deki belgelerden birini göstermek suretiyle ispat edebilir.

Borçlunun göstereceği belgeler de üç çeşittir:

a) Adi Belge[14] (Makbuz)

Borçlu, itirazını (örneğin, borcu ödediğini) alacaklı tarafından verilmiş bir adi belge (makbuz) ile ispat edebilir. Örneğin, "B'deki 150.000 TL tutarındaki alacağımı tamamen aldım, tarih ve imza A" şeklindeki bir adi makbuz gibi.

Alacaklı, borçlunun icra mahkemesinde **göstermiş** olduğu böyle bir adi belge (makbuz) altındaki **imzasını ikrar ederse,** icra mahkemesi **itirazın kaldırılması talebini reddeder** (m. 68, 111).

---

[13] Borçlunun zamanaşımı defini (itirazını) alacaklının ibraz ettiği belge ile ispat etmesi üzerine, alacaklı zamanaşımının kesildiğini (TBK m. 154; 157; TTK m. 750-751) veya tatile uğradığını (TBK m. 153) iddia ederse, alacaklı bu iddiasını ancak m. 68, I'deki belgelerden biri ile ispat edebilir (bkz. 15.03.1950 gün ve 28/06 sayılı IBK: RG 30.06.1950, sa. 1546; karş. m. 33/a, I; 71, il).

[14] Alacaklının alacağını ispat için göstermesi gereken belge olarak adi senetten söz ettiğimiz halde, borçlunun ibraz etmesi gereken belge bakımından teknik olarak Msenet" kavramını kullanmak doğru olmaz. Çünkü, borçlu, borcun sona erdiğine ilişkin alacaklının beyanını içeren bir belge sunacaktır ki, bu ise bir "senet" değildir.

Borçlunun gösterdiği **adi belge** (makbuz) **altındaki imza** alacaklı tarafından **inkar edilirse** icra mahkemesi, bu imzanın alacaklıya ait olup olmadığını, m. 68/a'daki usule göre inceler. icra mahkemesi, yapacağı imza incelemesi sonucunda, adi belge (makbuz) altındaki imzanın alacaklıya ait olduğu kanısına varırsa, alacaklının itirazın kaldırılması talebini reddeder ve haksız yere imzasını inkar eden alacaklıyı sözü edilen belgede gösterilen değer veya miktarın %1O'u oranında para cezasına mahkOm eder (m. 68, V). icra mahkemesi, imzanın alacaklıya ait olmadığı kanısına varırsa, borçlunun itirazının kesin olarak kaldırılmasına karar verir.

Borçlu, icra mahkemesine adi belgenin (makbuzun) aslını vermelidir. Borçlu, belgenin aslının mevcut olmadığını (örneğin, kaybolduğunu) bildirerek fotokopisini ibraz eder ve alacaklı bu fotokopiyi kabul etmezse, borçlu itirazını (ödemeyi) ispat edememiş sayılır ve icra mahkemesi itirazın kesin kaldırılmasına karar verir.

b) İmzası Noterlikçe Onaylı Belge (Makbuz)

Borçlu, itirazını (örneğin borcu ödediğini) alacaklı tarafından verilmiş imzası noterlikçe onaylı bir belge (senet, makbuz) ile de ispat edebilir (m. 68, 111). Adi belge (makbuz) hakkındaki açıklamalar, aynen imzası noterlikçe onaylı belgeler için de geçerlidir. Yalnız burada alacaklı, noterlikçe onaylı imzasını inkar edemez; daha doğrusu, icra mahkemesi böyle bir imza inkarını inceleme konusu yapamaz ve alacaklının itirazın kaldırılması talebinin reddine karar verir.

Kuşkusuz, borçlu, itirazını HMK'nun imza atamayanların durumuna ilişkin m. 206'ya uygun olarak düzenlenmiş bir belge ile de ispat edebilir.

c) Resmi Dairelerin veya Yetkili Makamların Verdikleri Belge veya Makbuzlar

Borçlu, itirazını (örneğin borcu ödediğini), resmi dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri bir makbuz veya belge ile de ispat edebilir (m. 68, 111). Borçlu, borcu ödediğini **posta idaresi havale makbuzu, banka havale makbuzu** veya aynı alacak için daha önce yapılmış ve sonuçlanmış olan takipte borcunu icra dairesinin banka hesabına ödediğine ilişkin havale makbuzu ile de ispat edebilir.

Alacaklı, daha önce aynı alacak için borçluya karşı dava açmış ve dava reddedilmişse veya borçlu daha önce alacaklıya karşı bir menfi tespit davası açmış ise; borçlu, icra mahkemesinde, böyle bir dava sonucunda almış olduğu

menfi tespit hükmü ile, borçlu olmadığını ispat edebilir ve icra mahkemesi itirazın kaldırılması talebinin reddine karar verir.

Alacaklı daha önce takip yapmış, icra mahkemesi itirazın kaldırılması talebini reddetmiş, bundan sonra aynı alacak için aynı borçluya karşı yeni bir takip yapmış ise; borçlu, bu yeni takipte, birinci takipte verilmiş olan **itirazın kaldırılması talebinin reddi kararıyla** alacaklının itirazın kaldırılması talebinin yeniden reddini sağlayabilir.

Mirasçı sıfatı ile takip edilen borçlu, **mirası reddetmiş** olduğunu, sulh hukuk mahkemesinden alacağı tespit edici karar (TMK m. 609) ile ispat edebilir.

3) Borçlunun İtirazını İspat Etmesi

Borçlu, itirazını (örneğin, borcu ödediğini) yukarıda incelenen üç çeşit belgeden biri ile ispat ederse icra mahkemesi, itirazın kaldırılması talebinin reddine karar verir (m. 68, 111). Buna karşılık, borçlu itirazını bu üç çeşit belgeden biri ile ispat edemezse, icra mahkemesi itirazın kesin kaldırılmasına karar verir (m. 68, 11)[15].

Borçlu, itirazını icra mahkemesinde ancak belgeyle ispat edebilir, tanık veya yemin deliliyle ispat edemez. Ancak, borçlu itirazını ispat için belge ibraz edememekle beraber, alacaklı, icra mahkemesinde borçlunun ödeme iddiasını **ikrar** ederse, icra mahkemesi itirazın kaldırılması talebinin reddine karar verir.

4) Borçlunun İtirazını İspat Edememesi

Borçlu, icra mahkemesinde itirazını m. 68, I'deki belgelerden biriyle ispat edemeyince, **icra mahkemesi,** itirazını ispat etmesi için **mahkemeye başvurabilmesi için borçluya bir süre veremez** ve borçlu bu süre içinde mahkemede dava açtığı takdirde bu davayı itirazın kaldırılması talebi için bekletici sorun yapamaz (m. 68, IV/c. 2); icra mahkemesi, itirazın kesin kaldırılmasına karar vermek zorundadır. Ancak icra mahkemesi istisnai olarak, murisine ait bir alacak nedeniyle takip edilen borçlunun terekenin borca batık olduğunu ileri sürmesi halinde, bu hususta bir karar getirmesi için kendisine uygun bir süre verip, itirazın kaldırılması hakkında karar vermeyi erteler (m. 68, IV/c.1).

---

[15] Borçlunun itirazını m. 68, I'deki belgelerden biri ile ispat edememesi halinde, icra mahkemesinin görevsizlik kararı vermesi yanlıştır. Çünkü, bu halde itirazın kaldırılmasına karar verileceQi, m. 68, II'de açık bir şekilde ifade edilmiştir.

5) Borçlunun Menfi Tespit Davası Açması

itirazının kaldırılmasına karar verilen borçlu, borçlu olmadığının tespiti için bir menfi tespit davası açabilirse de bu dava icra takibini durdurmaz. Mahkeme, kural olarak, icra veznesindeki (icra dairesinin banka hesabındaki) paranın alacaklıya ödenmemesi için ihtiyati tedbir[16] kararı verebilir (m. 72, 111).

Borçlu icra takibinden önce bir menfi tespit davası açmış ve mahkemeden icra takibinin durdurulması için ihtiyati tedbir kararı almış ise (m. 72, il), o zaman icra mahkemesi, borçlunun itirazının kaldırılmasına karar veremez; yani, menfi tespit davasının sonuçlanmasını bekletici sorun yapmalıdır.

D) İTİRAZIN KALDIRILMASI USULÜ

1 - İTİRAZIN KALDIRILMASI TALEBİ

Alacaklı, itirazın kaldırılması için **icra mahkemesine** başvurur. Bu talep, icra takibinin yapıldığı icra dairesinin tabi olduğu icra mahkemesine, bir dilekçeyle, elektronik ortamda UYAP üzerinden veya sözlü olarak yapılır (m. 70; 18, 11).

itirazın kaldırılması talebinde bulunan alacaklıdan başvurma harcı alınır.

itirazın kaldırılması talebi HMK anlamında bir dava olmadığından, itirazın kaldırılması dilekçesinde[17] (veya tutanağında) HMK m. 119'daki bütün kayıtların bulunması gerekmez. Ancak dilekçede, alacaklı ile borçlunun isim ve adresleri, borçluya karşı bir icra takibi yapıldığı, borçlunun ödeme emrine haksız olarak itiraz ettiği açıklanmalı ve borçlunun itirazının kaldırılması istenmelidir.

Alacaklı, itirazın kaldırılması dilekçesinde, ayrıca, itirazın kaldırılması kararı verilmesiyle birlikte borçlunun, itiraz ettiği miktarın %20'sinden az olmayan bir tazminata mahkum edilmesini de isteyebilir (m. 68, VII). Alacaklıya tazminat talep etme hakkı tanımak suretiyle, borçlunun haksız itirazda bulunarak takibi kötüniyetle uzatmasının önüne geçmek amaçlanır.

Yukarıda görüldüğü gibi, itirazın kaldırılmasını isteme süresi, **itirazın** alacaklıya **tebliği tarihinden itibaren altı** aydır. itirazın iptali davasında olduğu gibi, burada da alacaklı, itirazın kendisine tebliğini beklemeksizin itirazın kal-

---

16 Buna karşılık mahkeme, borçluya karşı takip yapılmasının yasaklanması şeklinde tedbir kararı veremez.

17 Bkz. aşa. § 73, Ek No. 41.

dırılması talebiyle icra mahkemesine başvurabilir. Ancak, itiraz alacaklıya tebliğ edilmeden, itirazın kaldırılması için öngörülen altı aylık süre işlemeye başlamaz.

il - **YARGILAMA** USULÜ

İcra mahkemesi, itirazın kaldırılması talebini **basit yargılama** usulüne (HMK m. 316-322) göre ve mutlaka **duruşmalı** olarak inceler (m. 70; 18, 1). icra mahkemesi, duruşma yapmadan dosya üzerinden karar veremez. Bu nedenle, itirazın kaldırılması talebini alan icra mahkemesi, alacaklı ve borçluyu en kısa zamanda duruşmaya çağırır (m. 70; 18, 111). Alacaklı ve borçlu ya da bunlardan biri, takibi vekille yürütüyorsa, duruşma davetiyesinin vekil veya vekillere tebliğ edilmesi gerekir.

Taraflardan biri duruşmaya gelmez, diğeri gelir ve duruşmaya devam edilmesini isterse icra mahkemesi, gelmeyen tarafın yokluğunda inceleme yaparak kararını verir. İki taraf da duruşmaya gelmez veya taraflardan biri gelir ve ancak duruşmaya devam etmeyeceğini bildirirse, itirazın kaldırılması dosyası, HMK m. 1S0'ye göre işlemden kaldırılır.

İcra mahkemesi, **ilk önce,** varsa borçlunun **alacağın esasına ilişkin olmayan itirazlarını** inceler. örneğin, icra dairesinin yetkisiz olduğu (m. 50, il), borçlunun (müflisin) yeni mal iktisap etmediği (m. 251, il), alacaklının icra takibinde bulunmak hakkından vazgeçmiş olduğu gibi itirazlar ilk önce incelenir. İcra mahkemesi, böyle bir itirazı yerinde bulursa, alacağın varlığını ve borçlunun alacağın esasına ilişkin itirazlarını incelemeden, alacaklının itirazın kaldırılması talebini reddeder.

icra mahkemesi, alacağın esasına ilişkin olmayan itirazları reddederse veya böyle bir itiraz yapılmamışsa, o zaman, itirazın kaldırılması talebini esastan incelemeye başlar. Yukarıda belirtildiği gibi, bu inceleme yalnız m. 68, l'deki belgeler üzerinde yapılır ve icra mahkemesinde tanık ve yemin delillerine başvurulamaz.

Önce, alacaklı alacağını m. 68, l'deki belgelerden biriyle ispat eder; yani, alacağın varlığını ispat yükü alacaklıya düşer. Alacaklı, alacağını m. 68, l'deki belgelerden biriyle ispat edemezse icra mahkemesi, itirazın kaldırılması talebinin reddine karar verir.

Alacaklı, alacağını m. 68, l'deki belgelerden biriyle ispat ederse, bu kez borçlu itirazının doğru olduğunu ispat etmelidir.

Borçlunun itirazı, niteliği bakımından belgeye bağlanması mümkün olmayan ve bu nedenle icra mahkemesinin incelemeye yetkili bulunmadığı bir itiraz ise, icra mahkemesi, itiraz hakkında bir inceleme yapmadan, itirazın kesin kaldırılmasına karar verir.

Borçlunun itirazı, niteliği bakımından belge ile ispatı mümkün olan bir itiraz ise, borçlu bu itirazını, alacaklının göstermiş olduğu belge veya kendi göstereceği ayrı bir belge ile ispat etmelidir. Borçlu, itirazını ispat ederse, icra mahkemesi, itirazın kaldırılması talebinin reddine; ispat edemezse, itirazın kesin kaldırılmasına karar verir.

Borçlu, icra mahkemesindeki itirazın kaldırılması duruşmasında, **yalnız itirazında bildirmiş olduğu itiraz sebepleri ile alacaklının dayandığı senet metninden anlaşılan itiraz sebeplerini** (borçlu itirazında sebep bildirmemişse, yalnız alacaklının dayandığı senet metninden anlaşılan itiraz sebeplerini) **ileri sürebilir** (m. 63).

Borçlu ayrıca, itirazın kaldırılması talebinin esasa ilişkin nedenlerle reddi halinde, alacaklının takibe koyduğu miktarın %20'sinden az olmayacak bir tazminata mahkum edilmesini de isteyebilir (m. 68, VII). Borçluya bu tazminatı isteme hakkı tanınarak, alacağı olmadığı halde haksız takipte bulunan kötüniyetli alacaklıyla mücadele amacı güdülmektedir. Bu maddede öngörülen tazminatın tespitinde, takip talebi veya davadaki talep esas alınır (m. 67, V).

Borçlu, borcun muaccel olmadığı, zamanaşımına uğradığı gibi alacaklının dayandığı **senet metninden anlaşılan itiraz sebeplerini,** icra mahkemesindeki ilk duruşmada hep birlikte ileri sürmelidir (IIK m. 70; 18, I; HMK m. 318, 319, 322; 141). Bundan sonra (yani, aynı duruşmada cevap verdikten sonra veya daha sonraki duruşmalarda) borçlu ancak alacaklının açık muvafakatı ile yeni itiraz sebepleri ileri sürebilir. Yani, HMK m. 319'daki savunmanın genişletilmesi yasağı ve onun istisnası olan alacaklının açık muvafakatı burada da uygulanır.

Borçlu, **itirazında bildirmediği ve alacaklının dayandığı senet metninden anlaşılamayan bir itiraz sebebini** (örneğin, borcu ödediğini), aynı şekilde, alacaklının açık muvafakatı ile icra mahkemesinde ileri sürebilmelidir.

E) İCRA MAHKEMESİ KARARI

icra mahkemesinin itirazın kaldırılması talebi hakkında vereceği kararın, HMK'nun 297. maddesindeki hususları içermesi gerekir; ayrıca, HMK m. 297-

302 hükümleri icra mahkemesi kararları için de uygulanır. icra mahkemesi kararları da diğer hukuk mahkemeleri kararları gibi yazılır, imzalanır, saklanır ve taraflara verilir (bkz. Y m. 82; HMK m. 297-302). icra mahkemesi kararlarından maktu harç alınır ve kararda yargılama giderleri ile harçların gösterilmesi gerekir; aksi durum, kararın kaldırılması veya bozulması sebebi olur.

icra mahkemesinin itirazın kaldırılması talebi hakkında vereceği karar iki şekilde olur: 1) itirazın kaldırılması talebinin reddi kararı; 2) itirazın kesin kaldırılması kararı. icra mahkemesi, ya itirazın kesin kaldırılmasına veya itirazın kaldırılması talebinin reddine karar verebilir. Bunun dışında, yukarıda belirtildiği üzere, icra mahkemesinin görevsizlik kararı verme yetkisi yoktur.

icra mahkemesinin itirazın kesin kaldırılması veya kaldırma talebinin reddi kararları, **maddi anlamda kesin hüküm oluşturmayıp** sadece o takip bakımından bir anlam taşır. O nedenle, icra mahkemesi kararı, yalnızca o takibe devam edilip edilmeyeceğini gösteren ve sınırlı belge ve incelemelerle oluşan geçici bir "başarı veya başarısızlığı" ifade eder. icra mahkemesinin, alacağın varlığı veya borcun sona ermesi konusunda sınırlı inceleme yetkisi yanında, tarafların ellerinde Kanunun aradığı belgelerin bulunmaması hali de bu sonucunu doğurur. Bu kararların "yargısal gerçeği" (kesin hükmü) yansıttığı söylenemeyeceği için, aynı taraflar arasında, aynı sebebe ve aynı alacağa dayalı olarak bu kez genel mahkemelerde dava açmak mümkündür. Böylece, yalnızca m. 68'de sayılan, sınırlı sayıda belge ve hakimin dar yetkileri aşılarak, HMK'nun izin verdiği şekilde yargılama yapılarak maddi anlamda "kesin hüküm" oluşturan ve uyuşmazlığı bütün bir gelecek için çözen karara ulaşılır.

1- İTİRAZIN KALDIRILMASI TALEBİNİN REDDİ KARARI

itirazın kaldırılması talebinin reddi ile, alacaklının ilamsız icra takibine devam edemeyeceğine karar verilmiş olur. itirazın kesin kaldırılması talebinin esasa ilişkin nedenlerle reddi kararı ile **alacaklı, borçlunun talebinin bulunması** koşuluyla, itiraza uğrayan alacağın %20'sinden az olmamak üzere **tazminata** mahkum edilir (m. 68, VII). Hükmolunan bu tazminatın tahsili, alacaklının genel mahkemede dava açması halinde dava sonuna kadar ertelenir. Dava alacaklı lehine sonuçlanırsa aleyhine hükmedilen tazminat kalkar (m. 68, VII). Alacaklının tazminata mahkum edilebilmesi için kötüniyetli olması (karş. m. 67, 11) gerekmez.

itirazın kaldırılması talebinin reddi kararı, **maddi anlamda kesin hüküm** (HMK m. 303) **oluşturmaz.** Bu karar, yalnız ilamsız icra bakımından kesindir.

Yani, bu karar ile, (bir yıllık süre içinde itirazın iptali davası da açılmazsa) alacaklının **ilamsız icra takibi son bulur;** bundan sonra alacaklı aynı alacak için yeni bir ilamsız takip de yapamaz.

Alacaklı, ödeme emrine itirazın tebliğinden itibaren bir yıl içinde, itirazın iptali davası açabilir (m. 67, 1) veya alacaklı, aynı alacağı için genel mahkemede bir alacak davası da açabilir. Bu davada borçlu (davalı), icra mahkemesinin itirazın kaldırılması talebinin reddi kararına dayanarak, kesin hüküm itirazında bulunamaz. Alacaklı, bu davayı kazanırsa, mahkemeden alacağı ilam ile ilamlı icra yoluna (m. 32) başvurabilir; fakat, eski ilamsız icra takibine devam edilmesini isteyemez.

il - İTİRAZIN KESİN KALDIRILMASI KARAR!

itirazın kesin kaldırılması kararıyla borçlunun yapmış olduğu itiraz kaldırılmış, yani hükümden düşürülmüş olur. Bu karar üzerine, borçlu sanki ödeme emrine hiç itiraz etmemiş gibi bir durum doğar: Alacaklı, **itirazla durmuş olan icra takibine devam edilmesini,** yani haciz isteyebilir (m. 78).

Alacaklının haciz isteyebilmesi için itirazın kesin kaldırılması kararının kesinleşmiş olmasına gerek yoktur. Çünkü, karara karşı kanun yoluna başvurulmuş olması, satıştan başka icra takip işlemlerini durdurmaz (m. 363, iV; 364, 111).

itirazın kaldırılması kararı, yalnız o ilamsız icra takibi bakımından kesin hüküm oluşturur. Ancak bu karar, taraflar arasındaki uyuşmazlığı maddi hukuk bakımından kesin olarak çözümlemiş değildir; yani, itirazın kaldırılması kararı, **maddi anlamda kesin hüküm** (HMK m. 303) **oluşturmaz.** Bu nedenle, itirazında haklı olduğu, yani borçlu olmadığı kanısında bulunan borçlu, genel mahkemede bir menfi tespit davası (m. 72, 111) veya borcu icra dairesine ödedikten sonra bir istirdat davası (m. 72, VII) açabilir. Alacaklı, böyle bir davada, icra mahkemesinin itirazın kaldırılması hakkındaki kararına dayanarak kesin hüküm itirazında (HMK m. 303) bulunamaz. Buna karşılık, itirazın kesin kaldırılması kararı, aynı alacak için yapılacak yeni bir icra takibinde, icra mahkemesinde kesin hüküm oluşturur.

icra mahkemesi, itirazın kaldırılması talebinin esasa ilişkin nedenlerle kabulüne karar verince, borçlunun itirazının kaldırılmasına karar verir. Ayrıca, **alacaklının talebi varsa, borçluyu** itiraz ettiği miktarın %20'sinden aşağı olmayan **tazminat** ödemeye ve yargılama giderlerine mahkum eder. Hükmolunan bu tazminatın tahsili, borçlunun menfi tespit ve istirdat davası açması halinde, bu davanın sonuna kadar ertelenir. Dava borçlu lehine sonuçlanırsa, bu tazminat kalkar (m. 68, VII).

Borçlu, itirazın kaldırılması kararının kendisine tefhim veya tebliğinden itibaren **üç gün içinde mal beyanında** bulunmak zorundadır (m. 74-75).

itirazın kesin kaldırılması talebinin reddi ve itirazın kesin kaldırılması hakkındaki icra mahkemesi kararları, takip konusu alacağın IIK m. 363, 1 ve m. 364'te belirtilen istinaf ve temyiz sınırını aşması koşuluyla istinaf ve sonrasında temyiz edilebilir.

111-ALACAKLININ İTİRAZIN KALDIRILMASI TALEBİNDEN VAZGEÇMESİ

Alacaklı, itirazın kaldırılması talebinden vazgeçebilir, yani talebini geri alabilir. Bu vazgeçme ile alacaklı, alacağından feragat etmiş (HMK m. 307) olmaz; alacaklı, mahkemede normal bir alacak davası açabilir. Vazgeçme sonucunda icra mahkemesinin "talep konusuz kaldığından, hakkında bir karar verilmesine yer olmadığına" şeklinde bir kararla incelemesine son vermesi gerekir. icra mahkemesi, bu kararında alacaklıyı, talebinde haksız çıkmış (itirazın kaldırılması talebinin reddi kararındaki} gibi, yargılama giderlerine (bu arada vekalet ücretine) mahkum eder.

İtirazın kaldırılması hakkındaki talebinden vazgeçen alacaklı, m. 68, l'deki altı aylık süre henüz dolmamışsa, bu süre içinde yeniden başvurma harcı ödeyerek, icra mahkemesinden yeniden itirazın kaldırılmasını isteyebilir. Bunun gibi, alacaklı, m. 67, l'deki bir yıllık süre içinde, itirazın iptali davası da açabilir.

§ 19. İTİRAZIN GEÇİCİ OLARAK KALDIRILMASI VE BORÇTAN KURTULMA DAVASI

A) İTIRAZIN GEÇİCİ OLARAK KALDIRILMASI

1- GENEL BİLGİ

Yukarıda, itirazın kaldırılmasının niteliği ve tabi bulunduğu süre incelendikten sonra, itirazın kaldırılmasının iki çeşit olduğu, borca itiraz halinde kesin kaldırma, **imzaya itiraz** halinde ise geçici kaldırma istenebileceği belirtilmiş ve kesin kaldırma incelenmişti. Burada ise, özel bir durum olan ve borçlunun imzaya itiraz etmesi halinde söz konusu olan itirazın geçici kaldırılması ele alınacaktır.

Alacaklı bir adi senede dayanarak ilamsız takip yapar ve borçlu itirazında adi senet altındaki imzayı inkar ederse, alacaklı, artık itirazın kesin kaldırılmasını isteyemez, ancak geçici kaldırma isteyebilir (m. 68/a, 1). Başka bir deyişle, itirazın geçici kaldırılması, alacaklının takibinin dayandığı adi senet altındaki imzanın borçlu tarafından inkar edilmesi, imzaya itiraz halinde söz konusu olabilir.

Borçlunun senette tahrifat yapıldığı iddiası ise borca itirazdır. Çünkü burada borçlu, imzasını inkar etmemekte, aksine, borç miktarının değiştirildiğini ileri sürmektedir.

Takibin dayandığı adi senet altındaki imzanın borçlu tarafından inkar edilmesi halinde, alacaklı icra mahkemesinden ancak itirazın geçici kaldırılmasını istemek yerine **itirazın iptali davası** da açabilir (m. 67).

Alacaklının itirazın geçici kaldırılmasını istemesi üzerine, icra mahkemesi, adi senet altındaki imzanın borçluya ait olup olmadığını inceler. icra mahkemesi, imzanın borçluya ait olduğu kanısına varırsa, borçlunun itirazının geçici kaldırılmasına karar verir.

Alacaklı, bu geçici kaldırma kararına dayanarak, itirazla durmuş olan (m. 66) icra takibine devam edilmesini isteyemez. Yedi günlük borçtan kurtulma davası süresi (m. 69, 11) içinde borçlu tarafından, borçtan kurtulma davası açılmışsa dava sonuçlanıncaya kadar icra takibi (derdest olarak) durmaya devam eder.

Alacaklı, itirazın geçici kaldırılması kararına dayanarak, yalnız geçici haciz isteyebilir (m. 69, 1). işte bundan dolayı, buradaki itirazın kaldırılmasına, geçici kaldırma denilmektedir.

II - ADI SENETTEKİ IMZANIN İNKAR EDİLMİŞ OLMASI

itirazın geçici kaldırılması yolu, yalnız alacaklının takibinin dayandığı adi senet altındaki imzanın borçlu tarafından inkar edilmiş olması içindir.

HMK m. 209, 1 hükmündeki "adi bir senetteki imza inkar edildiğinde, bu konuda bir karar verilinceye kadar, o senet herhangi bir işleme esas alınamaz" hükmü, icra takipleri hakkında kendiliğinden ve doğrudan uygulanmaz. Çünkü, IIK imzaya itirazı ayrıca düzenlemiştir (m. 68/a; 72; 170). IIK'nun bu hükümleri, HMK m. 209, 1 hükmüne oranla özel hüküm niteliğinde olduğundan HMK ile değiştirildiği söylenemez. Bu halde, adi bir senetteki imzanın sahte olduğu ileri sürülerek açılan bir sahtelik davası, IIK m. 72 anlamında menfi tespit davası olduğundan, icra takibi, ancak menfi tespit davasına bakan mahkeme tarafından IIK'nun 72. maddesine göre verilecek bir ihtiyati tedbir kararıyla durdurulabilir. Yoksa, adi senetteki imzanın sahte olduğu iddiasıyla açılmış olan bir sahtelik davası, HMK m. 209, 1 hükmüne göre icra takibini kendiliğinden durdurmaz.

Alacaklının takibi, noterlikçe onaylı bir senede veya resmi dairelerin veya yetkili makamların verdikleri bir belgeye dayanmakta ise, imzaya itiraz söz konusu olamayacağından, itirazın geçici kaldırılması da söz konusu olamaz. Bu iki halde, alacaklı itirazın kesin kaldırılmasını isteyebilir.

Kanun, borçlunun itiraz iradesinin açık ve anlaşılır olmasını istemekte ve imzaya itirazın, "ayrıca ve açıkça" yapılmasını aramaktadır (m. 60, 11/3).

Alacaklının itirazın kaldırılmasını istemesine dayanak olan adi senet kavramını ve koşullarını, yukarıda itirazın kesin kaldırılması bölümünde incelemiştik. Oradaki adi senet kavramı ve unsurları hakkındaki açıklamalar, itirazın geçici kaldırılması için aranan adi senet için de aynen geçerlidir. Yalnız, oradaki imza ikrarına ilişkin açıklamalar, itirazın geçici kaldırılması için geçerli değildir. Çünkü, burada adi senet altındaki imza borçlu tarafından ikrar değil, inkar edilmiş durumdadır.

Şu halde, adi senedin itirazın kaldırılmasını sağlayıcı nitelikte bir belge sayılması bakımından, kesin kaldırma ile geçici kaldırma arasındaki tek fark, kesin kaldırmada adi senetteki imza ikrar edilmiş olduğu (veya öyle sayıldığı) halde, geçici kaldırmada, borçlu adi senetteki imzayı inkar etmiş durumdadır.

Buna göre, **buradaki imzası inkar edilmiş adi senedin de kayıtsız şartsız bir para borcu ikrarını içermesi gerekir.** imzası inkar edilmiş olan adi senet, kayıtsız şartsız bir para borcu ikrarını ihtiva etmiyorsa, icra mahkemesi,

imza hakkında bir inceleme yapmadan, itirazın geçici kaldırılması talebini reddetmelidir.

111 - İTİRAZIN KALDIRILMASI USULÜ

itirazın geçici kaldırılması talebinde bulunulması tamamen kesin kaldırmada olduğu gibidir.

Borçlunun imzaya itiraz ettiğini öğrenen (m. 62, il) alacaklı, itirazın kaldırılması talebinde bulunmadan önce, derhal icra dairesine başvurarak, borçlunun uygulamaya elverişli (tatbike medar, uygulama için kullanılabilecek) imzalarının (HMK m. 211,1/b) resmi dairelerden getirtilmesini (HMK m. 217) isteyebilir (m. 66, il). Böylece, borçlunun imza uygulaması için kullanılabilecek imzaları, duruşmadan önce toplanmış ve icra mahkemesindeki duruşmada uygulamaya elverişli imzaların aranıp getirtilmesi ile zaman kaybedilmemiş olur.

icra mahkemesi, alacaklının borçlu tarafından imzaya yapılan itirazın kendisine tebliği tarihinden itibaren altı ay içinde yapacağı itirazın geçici kaldırılması talebini de **basit yargılama** usulüne göre ve mutlaka **duruşmalı** olarak inceler.

icra mahkemesi, takip dosyasını icra dairesinden ister. icra dairesi, istenilen takip dosyasını ve toplanmışsa, borçlunun imza uygulaması için kullanılabilecek imzalarını, (m. 66, il) hemen icra mahkemesine gönderir (Niz. m. 26).

Borçlu, icra takibi yapan icra dairesinin yetki çevresi içinde ise, icra mahkemesindeki **duruşmada bizzat kendisi[1] hazır bulunmaya** mecburdur (m. 68/a, il); borçlu geçerli bir mazereti olmaksızın hazır bulunmazsa, icra mahkemesi, imza incelemesi veya başka bir inceleme yapmaksızın, yalnız bu nedenle, itirazın geçici kaldırılmasına ve borçlunun sözü edilen senede dayanan takip konusu alacağın %1O'u oranında para cezasına mahkumiyetine karar verir (m. 68/a, V).

Borçlu, bir mazeret (engel, özür) sebebiyle duruşmada bulunamayacaksa, bu engelini duruşmadan önce belgelendirip, icra mahkemesine bildirmelidir (m. 68/a, 11/c. 2). icra mahkemesi, borçlunun mazeretini kabul ederse, yeni bir duruşma günü belirler ve borçluya o gün için yeni bir davetiye gönderir. icra mahkemesi, "borçlunun duruşma gününü kalemden veya UYAP'tan öğrenmesi" şeklinde bir karar vermekle yetinemez.

Borçlunun **vekilinin** (avukatının) **duruşmaya gelmiş olması yeterli** de□ildir; bizzat borçlunun kendisinin gelmesi gerekir. Borçlu duruşmaya gelmemişse, vekili gelmiş olsa bile, m. 68/a, V'e göre itirazın geçici kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

Buna karşılık, kendisine icra dairesinin **yetki çevresi dışında** ödeme emri tebliğ edilmiş olan borçlu, itirazın geçici kaldırılması talebini inceleyen icra mahkemesindeki duruşmada bizzat bulunmak zorunda değildir; vekili de duruşmada bulunabilir. Borçlu ya da vekili duruşmada bulunmazsa, duruşma borçlunun yokluğunda yapılır; ancak, yalnız bu nedenle, itirazın geçici kaldırılmasına ve para cezasına (m. 68/a, V) karar verilemez. Bu halde, icra mahkemesi, borçlunun bulunduğu yerdeki icra mahkemesinde **istinabe yolu** ile sorgulanmasına (isticvabına) karar vermelidir. Borçlu, istinabe olunan icra mahkemesinin usulüne uygun daveti üzerine, o icra mahkemesindeki duruşmada bizzat bulunmak zorundadır (m. 68/a, 11/c. 2). Aksi halde, yalnız bu nedenle itirazın geçici kaldırılmasına karar verilir (m. 68/a, V).

Borçlunun icra mahkemesindeki duruşmada bizzat bulunmak zorunda olmasından dolayı, icra mahkemesinin **bizzat borçluya**[2] göndereceği **duruşma davetiyesine,** yukarıda gördüğümüz hususlardan başka, "mazeretini daha önce belgelendirip bildirmedikçe duruşmada bizzat bulunmak zorunda olduğu, aksi halde başkaca inceleme yapılmaksızın itirazın geçici kaldırılmasına ve hakkında para cezasına karar verileceği" ihtarının yazılması gerekir (m. 68/a, V). Bu şekildeki ihtar, esasında soyut olarak icra takibinin başında, ödeme emri içinde de yer almaktadır (m. 60, 11/3). Böyle bir ihtarlı davetiyeyi alan **borçlu,** buna rağmen **duruşmaya bizzat gelmezse,** icra mahkemesi, başkaca inceleme yapmaksızın, itirazın geçici kaldırılmasına karar verir (m. 68/a, V). Davetiyede böyle bir ihtar yoksa, borçlu duruşmaya gelmese bile, imza incelemesi yapılmadan itirazın geçici kaldırılmasına ve para cezasına karar verilemez.

Borçlu duruşmaya gelirse, icra mahkemesi, alacaklının itirazın geçici kaldırılması talebini incelemeye başlar. icra mahkemesi hakimi, ilk önce iki taraftan bilgi alır (m. 68/a, I/c. 2).

Kanun, imza incelemesi usulü bakımından açıkça HMK'na yollama yapmış olduğu için icra mahkemesi, bu hükümleri uygulayarak sonuca varır (m. 68/a, iV; HMK m. 211, 1/b).

---

[2] icra mahkemesinin alacaklıya göndereceği duruşma davetiyesine, yukarıdaki gibi bir ihtarın konulmasına gerek bulunmadığı doğaldır. Alacaklı, HMK m. 320; 322 hükümlerine göre, gerekli ihtarları içeren bir davetiye ile duruşmaya davet edilir. Alacaklı duruşmaya gelmez, buna karşılık borçlu gelir ve duruşmaya devam edilmesini isterse, icra mahkemesi alacaklının yokluğunda inceleme yaparak kararını verir. Duruşmaya gelen borçlu, duruşmaya devam etmeyeceğini bildirirse, dosya işlemden kaldırılır. Alacaklı ve borçlunun her ikisi de duruşmaya gelmezse, dosya işlemden kaldırılır (HMK m. 150).

Duruşmaya gelen **borçlu,** icra mahkemesi önünde **isticvap sırasında** veya daha sonra da inkar etmiş olduğu **imzayı** icra mahkemesinde açıkça **kabul** (ikrar) **ederse** bununla alacaklının dayandığı senet, m. 68, 1 anlamında imzası ikrar edilmiş bir adi senet haline gelir ve alacaklının itirazın geçici kaldırılması talebi de kesin kaldırma talebine dönüşür. Bu halde, borçlu borca itiraz sebeplerini icra mahkemesinde ileri sürebilir ve icra mahkemesi, bu itirazları kesin kaldırma usulüne göre inceleyerek, itirazın kesin kaldırılmasına veya kesin kaldırma talebinin reddine karar verir.

Borçlu, icra mahkemesinde de senet altındaki imzanın kendisine ait olmadığını ifade ederse, icra mahkemesi, adi senetteki imzanın borçluya ait olup olmadığını incelemeye başlar:

İmza incelemesi, adi senetteki inkar edilen imza ile, borçluya ait bulunduğu muhakkak olan başka bir **imzanın karşılaştırılması** şeklinde yapılır (m. 68/a, 111); bu karşılaştırma sonucunda, inkar edilen imzanın borçluya ait olup olmadığına karar verilir. Borçluya ait bulunduğu muhakkak olan bir imza iki şekilde elde edilir:

1) Borçlunun daha önce başka bir nedenle imzalamış bulunduğu belgelerdeki imzalar; ki bu belgelere **uygulamaya** (karşılaştırmaya) **elverişli** (tatbike medar) belgeler denir (m. 68/a, iV). örneğin, borçlunun bir noter senedindeki, evlenme defterindeki veya icra tutanağındaki imzası veya borçlunun bir davada taraf, tanık, bilirkişi olarak mahkeme önünde atmış olduğu imzalar gibi.

2) Borçlunun böyle bir uygulamaya elverişli imzası bulunamazsa borçluya icra mahkemesi önünde yazı yazdırılır ve imza attırılır. Bu ise **istiktab** veya **yazı yazdırma** adını alır (m. 68/a, I11-IV).

Adi senetteki inkar edilen imza, borçlunun uygulamaya (karşılaştırmaya) elverişli imzası varsa bununla, yoksa yazı yazdırma sonucunda elde edilecek imzası ile karşılaştırılır (m. 68/a, il).

Adi senetteki inkar edilen imza ile, karşılaştırılacak imza arasında ilk bakışta görülebilecek derecede bir uygunluk ve benzerlik varsa, icra mahkemesi hakimi, imza karşılaştırmasını kendisi yapabilir.

iki imza arasında ilk bakışta görülebilecek derecede bir uygunluk ve benzerlik yoksa veya adi senetteki inkar edilen imzanın taklit edilmesi kolay ise, icra mahkemesi hakimi, imza karşılaştırması için bilirkişiye başvurmalıdır (m. 68/a, 111; HMK m. 211, 1/b). Ancak, **bilirkişi incelemesi,** oturumun bir defadan fazla ertelenmesine meydan vermeyecek şekilde yaptırılmalıdır (m. 68/a, 111/c.2).

Kanun, imza incelemesinin nasıl yapılacağını bir sıra dahilinde saymış olup, bu da yukarıda görüldüğü gibi, öncelikle borçlunun uygulamaya elverişli (tatbike medar) imzası, bu yoksa yazı yazdırma yoluyla elde edilen imzası ile adi senetteki inkar edilmiş olan imzanın karşılaştırılması şeklinde olur (m. 68/a, 111 ve iV). Bunun dışında, imzanın borçluya ait olup olmadığı hususunda **tanık dinlenemez** ve **yemin deliline başvurulamaz**[3]. Görüldüğü gibi icra mahkemesinin incelediğimiz bu imza incelemesiyle yollama yaptığı HMK m. 211 hükmü uyumlu hale gelmiştir. Çünkü, HMK m. 211'de de aynı usul ve sıra söz konusudur. O nedenle, imza incelemesinin icra mahkemesi veya genel mahkeme önünde yapılması bakımından bugün için hiçbir fark kalmamıştır; icra mahkemesi de genel mahkeme de imza incelemesi için tanık dinleyemez[4].

icra mahkemesi, yukarıdaki şekilde yapılacak imza incelemesi sonucunda, adi senetteki inkar edilen imzanın borçluya ait olduğu kanısına varırsa, itirazın geçici kaldırılmasına karar verir; imzanın borçluya ait olmadığı kanısına varırsa, itirazın geçici kaldırılması talebinin reddine karar verir.

iV - İCRA MAHKEMESİ KARARI

İcra mahkemesinin, itirazın geçici kaldırılması talebi hakkında vereceği karar iki şekilde olur: 1) İtirazın geçici kaldırılması talebinin reddi kararı; 2) İtirazın geçici kaldırılması kararı.

1) İtirazın Geçici Kaldırılması Talebinin Reddi Kararı

İcra mahkemesi, yukarıdaki şekilde yapacağı inceleme sonucunda, alacaklının dayandığı adi senet altındaki imzanın borçluya ait olmadığı kanısına varırsa, alacaklının itirazın geçici kaldırılmasına ilişkin talebinin reddine karar verir. Bununla alacaklının, borçlunun itirazı ile durmuş bulunan (m. 66) ilamsız icra takibine devam edemeyeceğine karar verilmiş olur. icra mahkemesi ayrıca, borçlu tarafından talep etmiş olması şartıyla, alacaklıyı takip konusu yaptığı miktarın %20'sinden az olmayan **tazminata**[5] da mahkum eder (m. 68/a, VIII). Ancak, alacaklı genel mahkemede alacak davası açarsa hükmolunan

---

[3] IIK m. 68/a, lll'de "diğer delil ve karineler" denilmekte ise de bundan kasıt, herhalde tanık ve yemin değildir. Bu deyimi, daha çok "fiili karineler" şeklinde anlamak gerekir.

Bir an için genel mahkemeler önünde "yemin" deliline başvurulabileceği akla gelebilirse de sahte senet düzenlemek veya imza taklidi suç oluşturacağından ve konusu suç oluşturabilecek vakıalar hakkında yemin teklifi de mümkün olmadığından (HMK m. 226, 1/c) genel mahkeme önünde de bu hususta yemin söz konusu olamaz (Bkz. Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-Usul, § 28, B, 1, 2, b; § 29, B.

[5] Bu maddede öngörülen tazminatın tespitinde, takip talebi veya davadaki talep esas alınır (m. 67, V).

tazminatın tahsili dava sonuna kadar ertelenir. Alacaklı bu davayı kazanırsa, aleyhine hükmolunan tazminatı ödemekten kurtulur (m. 68/a, VIII).

Alacaklının tazminata mahkCım edilebilmesi için **kötüniyetli görülmesi** (karş. m. 67, 11) **şart değildir.**

itirazın geçici kaldırılması talebinin reddi hakkındaki icra mahkemesi kararı da **maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez.** Bu nedenle alacaklı borçluya karşı genel veya özel görevli mahkemede dava açabilir.

2) İtirazın Geçici Olarak Kaldırılması Talebinin Kabulü Kararı

icra mahkemesi, yukarıdaki şekilde yapacağı imza incelemesi sonucunda, alacaklının dayandığı adi senet altındaki imzanın borçluya ait olduğu kanısına varırsa veya borçlu usulüne göre çağrılmış olduğu duruşmaya gelmezse, borçlunun itirazının geçici olarak kaldırılmasına karar verir (m. 68/a, 111). icra mahkemesi, aynı kararda haksız olarak imzasını inkar etmiş olan borçluyu sözü edilen senede dayanan takip konusu alacağın %1O'u oranında **para cezasına** mahkCım eder (bkz. m. 68/a, VI).

icra mahkemesi ayrıca, alacaklının itirazın geçici kaldırılması talebi ile birlikte tazminat da **istemiş olması halinde,** borçluyu inkar ettiği miktarın %20'sinden az olmayan **tazminata** da mahkCım eder (m. 68/a, VIII). Borçlunun borçtan kurtulma, menfi tespit veya istirdat davası açması halinde bu tazminatın tahsili dava sonuna kadar ertelenir. Borçlu açtığı davayı kazanırsa bu tazminatı ödemekten kurtulur (m. 68/a, VIII).

itirazın geçici kaldırılması kararı, yalnız takip hukukuna ilişkin olup, **maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez.** Bu karar üzerine, borçluya borçtan kurtulma davası açabilme imkanının tanınmış olması (m. 69, 11), geçici kaldırma kararının maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmediğinin açık bir delilidir.

itirazın geçici kaldırılması talebinin reddi ve itirazın geçici kaldırılması hakkındaki icra mahkemesi kararları, takip konusu alacağın iiK m. 363, 1 ve m. 364'e göre istinaf ve temyiz sınırını aşması koşuluyla istinaf ve sonrasında temyiz edilebilir. Ancak, geçici kaldırma kararının, az sonra göreceğimiz hükümleri için, kesinleşmesi şart değildir.

V - İTİRAZIN GEÇİCİ KALDIRILMASININ HÜKÜMLERİ

itirazın geçici kaldırılması, takip hukukuna ilişkin bazı sonuçlar daha doğurur.

itirazın geçici kaldırılması kararı üzerine, alacaklı kesin haciz isteyemez; ancak **geçici haciz** isteyebilir (m. 69, 1).

Geçici haciz, kesin haciz hakkındaki hükümlere göre (m. 78 vd.) yapılır. Kesin hacizle geçici haciz arasındaki tek fark, geçici haciz sahibi alacaklının satış talebinde bulunamamasıdır (m. 108; 138, iV).

Borçlu, itirazın geçici kaldırılması kararının kendisine tefhim veya tebliğinden itibaren **üç gün içinde mal beyanında bulunmak zorundadır** (m. 74-75). Ancak alacaklı, geçici haciz isteyebilmek için, borçlunun mal beyanında bulunmasını beklemek zorunda değildir (m. 78, 1).

Borçlu, itirazın geçici kaldırılması kararının kendisine tefhim veya tebliğinden itibaren **yedi gün içinde, borçtan kurtulma davası açabilir** (m. 69, 11). Borçlu, itirazın geçici kaldırılması kararının kesin kaldırma kararına dönüşmesini (m. 69, 111) önlemek istiyorsa bu yedi günlük süre içinde borçtan kurtulma davası açmalıdır.

Borçlu yedi gün içinde **borçtan kurtulma davası açmazsa, itirazın geçici kaldırılması kararı ve konulmuşsa geçici haciz kesinleşir** (m. 69, 111). Bundan sonra borçlu, menfi tespit davası (m. 72, 111) veya borcu ödedikten sonra istirdat davası (m. 72, VII-VIII) açabilir.

B) BORÇTAN KURTULMA DAVASI

1- GENEL BİLGİ

İcra mahkemesince itirazı geçici olarak kaldırılan borçlu, aleyhine başlamış olan icra takibine devam edilmesini önlemek için, yedi gün içinde (icra mahkemesi dışındaki) genel veya özel görevli mahkemede bir dava açabilir; buna borçtan kurtulma davası denir (m. 69, il).

Borçtan kurtulma davası, hukuki niteliği bakımından bir **menfi tespit davasıdır**. Borçlunun, icra takibi sonuçlanıncaya kadar menfi tespit davası açma hakkı vardır (m. 72). Ancak borçlu, menfi tespit davasını itirazın geçici kaldırılması kararından itibaren yedi gün içinde açarsa, dava borçtan kurtulma davası adını alır. Şu halde, **borçtan kurtulma davası,** icra hukukuna özgü teknik bir terimdir ve ancak **itirazın geçici kaldırılması kararı** üzerine **yedi gün** içinde **açılan menfi tespit davasına verilen bir isimdir.** Bu yedi gün geçtikten sonra, borçlunun borçlu olmadığının tespiti için açacağı bütün davalar, olağan birer menfi tespit davasıdır (m. 72).

itirazı geçici olarak kaldırılan borçlu, borçlu olmadığına inanıyorsa aleyhine başlamış olan icra takibinin durmakta (m. 66) devam etmesini ve iptal edilmesini sağlamak için, m. 69, II'deki yedi gün içinde borçtan kurtulma davası açmalıdır; açmazsa, itirazın geçici kaldırılması kararı kesinleşir; bunun üzerine alacaklı icra takibine devam edilmesini, yani kesin haciz isteyebilir (m. 69, ili; 78, 1).

Borçlu, itirazının geçici olarak kaldırılmasına karar verilmeden önce, genel mahkemede borçlu olmadığına ilişkin bir menfi tespit davası açmışsa (m. 72), artık itirazının geçici olarak kaldırılması üzerine yedi gün içinde bir borçtan kurtulma davası açamaz. Daha önce açılmış olan menfi tespit davası m. 69, il anlamında bir borçtan kurtulma davası yerine geçer ve icra takibi bu davanın sonucuna kadar durmaya devam eder. Bunun için, davacının, mahkemenin kendisine vereceği uygun bir süre içinde **dava konusu alacağın %15'i** oranında **teminatı** (m. 69, il) yatırması gerekir; davacı bu süre içinde teminat yatırmazsa, menfi tespit davası borçtan kurtulma davasına dönüşmez; davaya normal bir menfi tespit davası olarak devam edilir.

iI - YETKİ VE GÖREV

Kanun bu dava için iki özel yetki kuralı kabul etmiştir. Buna göre, iki yetkili mahkeme belirlenmiştir: 1) Alacaklının yerleşim yeri mahkemesi[6]; 2) icra takibinin yapıldığı yer mahkemesi (m. 69, il). Borçlu, bu iki yer mahkemelerinden dilediğinde borçtan kurtulma davasını açabilir. Bunlar dışında borçtan kurtulma davası için yetkili mahkeme yoktur. Ancak tacir veya kamu tüzel kişisi olan taraflar, borçtan kurtulma davası hakkında bir yetki sözleşmesi de yapabilirler (HMK m. 17). Çünkü, m. 69, II'deki yetki kuralları kesin değildir.

Davaya bakmakla görevli mahkeme, para alacağı olma_sı nedeniyle kural olarak asliye hukuk mahkemesidir (HMK m. 2). Ancak dava konusunun özel görevli mahkemenin görevine girmesi halinde, bu mahkemeler görevli olur[7].

iIi- DAVA AÇMA SÜRESİ

Borçlu, borçtan kurtulma davasını, **itirazın geçici kaldırılması kararının** kendisine **tefhim veya tebliğinden itibaren yedi gün** içinde açmalıdır (m. 69,

---

[6] Alacaklı borçtan kurtulma davasında davalı durumunda olduQu için davanın alacaklının yerleşim yeri mahkemesine açılabileceQinin hükme baQlanması ile, HMK m. G'daki genel yetki kuralı sadece teyit olunmuştur.

[7] Bkz. Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanaı')ası-Usul, § 9.

il). Borçlunun borçtan kurtulma davası açabilmesi için, itirazın geçici kaldırılması kararının kesinleşmesi şart değildir. itirazın geçici kaldırılması kararı hakkında kanun yoluna başvurulmuş olsa bile, borçtan kurtulma davasının, geçici kaldırma kararının borçluya tefhim veya tebliğinden itibaren yedi gün içinde açılması gerekir. Bu **yedi günlük süre, hak düşürücü niteliktedir; bu** nedenle mahkemece kendiliğinden gözetilir. Mahkeme, borçtan kurtulma davasının yedi günlük süresinden sonra açıldığını tespit ederse, bu nedenle davanın reddine karar vermemeli, bir ara kararı ile davanın teknik anlamda borçtan kurtulma davası olmadığını açıkladıktan sonra, davaya normal bir menfi tespit davası (m. 72) olarak devam etmelidir.

Borçlu, itirazın geçici kaldırılması kararının kendisine tefhim veya tebliğinden itibaren yedi gün içinde borçtan kurtulma davası açmazsa, itirazın geçici kaldırılması kararı kesin kaldırma kararına dönüşür; yani, alacaklı borçlunun mallarının haczedilmesini (kesin haciz) isteyebilir (m. 78).

Borçlunun mallarına geçici haciz konulmuşsa, geçici haciz de kesin hacze dönüşür (m. 69, 111). Borçlunun, süre geçtikten sonra açacağı normal bir menfi tespit davası, icra takibini durdurmaz (karş. m. 72, 111). Borçlu, bundan sonra ancak m. 71'e göre icra takibinin iptal veya ertelenmesini sağlayabilir; borcu ödemişse, istirdat davası (m. 72, VII) açabilir.

IV-YARGILAMA USULÜ

Davanın tarafları, icra takibinin alacaklısı ile borçlusudur. Burada **borçlu davacı, alacaklı ise davalı durumdadır.**

Borçtan kurtulma davasının dinlenebilmesi için, genel dava şartlarından başka, **özel bir dava şartı** daha kabul edilmiştir: Borçtan kurtulma davasının dinlenebilmesi için borçlunun, **ilk duruşma gününe kadar dava konusu alacağın %15 oranında bir teminat göstermesi** gerekir; aksi halde, dava reddolunur (m. 69, II/c. 2-3)[8].

Genel hükümlere göre bakılan bu davadaki deliller ve incelenmesi tamamen genel hükümlere tabidir. Alacaklı ve borçlunun taraf rollerinin değişmiş olması, ispat yükü bakımından bir değişiklik gerektirmez. ispat yükü bakımın-

[8] Zamanında teminat yatırılmamış olması nedeniyle davanın reddi yaptırımı (m. 69, 11/c. 3) çok ağırdır. Kanımızca, burada da (Kanunun açık hükmüne rağmen), dava reddolunmamalı, mahkeme bir ara kararı ile açılan davanın borçtan kurtulma davası olmadığını belirttikten sonra, usul/takip ekonomisi gereği davaya normal bir menfi tespit davası (m. 72) olarak devam etmelidir.

dan da genel hükümler uygulanır. Yani normal olarak, borçlu istenilen alacağın borçlusu olmadığını iddia etmekle yetinecek, **alacaklı alacağın varlığını ispat yükünü taşıyacaktır.** Alacaklı, alacağını ispat ettikten sonra borçlu, borçlu olmadığı, borcu ödediği, borcun muaccel olmadığı veya zamanaşımına uğradığı gibi hususları ispat eder.

V - BORÇTAN KURTULMA DAVASININ SONUÇLARI

Davanın sonuçlarını hükümden önce ve hükümden sonra olmak üzere ayrı ayrı incelemek gerekir.

1) Davanın Hükümden Önceki Sonuçları

Süresi içinde açılan borçtan kurtulma davası ile, borçlunun itirazı üzerine durmuş olan (m. 66) **icra takibi durmaya devam eder.** Bunun gibi, süresi içinde açılan borçtan kurtulma davası ile, varsa geçici haczin (m. 69, 1) kesin hacze dönüşmesi (m. 69, 111) de dava sonuna kadar önlenmiş olur. Borçtan kurtulma davası işlemden kaldırılmış (HMK m. 150) olsa bile, icra takibi durmaya devam eder. icra takibine devam edilebilmesi için, alacaklının davayı takip ederek reddettirmesi ve mahkemeden alacağı hükmü icra dairesine vermesi gerekir. işlemden kaldırılmış olan borçtan kurtulma davası, HMK m. 150, 5 hükmüne göre açılmamış sayılırsa, bununla itirazın geçici kaldırılması kararı kesin kaldırma kararına dönüşür ve alacaklı kesin haciz isteyebilir.

Borçlu aleyhine hükmolunan takip konusu alacağın %10'u oranındaki para cezası ile %20'si oranındaki icra tazminatının tahsili dava sonuna kadar ertelenir.

Bunların yanı sıra, borçtan kurtulma davasının açılmasından, bu dava sonucunda verilecek hükmün kesinleşmesine kadarki süre, bir yıllık haciz isteme süresinin hesabına dahil edilmez (m. 78, 11).

2) Davanın Hükümden Sonraki Sonuçları

Borçtan kurtulma davası sonucunda verilen hüküm ile, taraflar arasındaki hukuki ilişki maddi hukuk bakımından kesin olarak karara bağlanır. Yani, verilen hüküm, taraflar arasında **maddi anlamda kesin hüküm** (HMK m. 303) **oluşturur.**

a) Borçlunun Davayı Kazanması

Borçlu davayı kazanırsa, yani borçlunun borçlu olmadığı tespit edilirse, yapılmış olan icra takibi ve takibin temelini oluşturan ödeme emri, itirazın geçici kaldırılması kararı ve konulmuşsa geçici haciz hükümsüz kalır. Bundan

başka, borçlunun, borçtan kurtulma davasını kazanması ile, icra mahkemesi tarafından mahküm edilmiş olduğu para cezası ve tazminat da kalkar (m. 68/a, V-VI ve VII). Artık, alacaklının ilamsız icra takibine devam etmesine imkan yoktur. Borçlunun takip konusu alacağın borçlusu olmadığı mahkeme kararı ile kesin olarak tespit edilmiştir. Ancak bu sonuçların doğması için **hükmün kesinleşmesi** gerekir.

Borçlunun haklı çıkması üzerine, mahkeme, alacaklıyı, borçluya dava olunan meblağın %20'sinden aşağı olmamak üzere uygun bir **tazminat** ödemeye mahkum eder (m. 69, V). Bunun için, borçlunun dilekçesinde bu tazminatı **istemiş** olması gerekir. Buradaki tazminat için alacaklının kötüniyeti şart değildir (karş. m. 67, il).

Borçlunun davayı kazanması halinde, yargılama giderleri de alacaklıya yükletilir. Yani, alacaklının yapmış olduğu peşin giderlere ve ödediği peşin harçlara alacaklı kendisi katlanacağı gibi borçlunun ödediği peşin harç ve giderler de dahil olmak üzere, borçtan kurtulma davasının bütün harç ve giderleri (bu arada vekalet ücreti) alacaklıya yükletilir.

Borçtan kurtulma davası sonucunda verilen karar, **maddi anlamda kesin hüküm** (HMK m. 303) teşkil eder. Borçtan kurtulma davasını kaybeden alacaklı, borçluya karşı itirazın iptali davası (m. 67) açamayacağı gibi, aynı alacağı için genel mahkemede bir alacak davası da açamaz.

b) Borçlunun Davayı Kaybetmesi

Borçlu davayı kaybederse itirazın geçici kaldırılması kararı kesin kaldırma kararına dönüşür (m. 69, 111) ve alacaklı icra takibine devam edilmesini (haciz) isteyebilir (m. 78, 1). Borçlunun mallarına geçici haciz konulmuş ise (m. 69, 1), bu geçici haciz de kesin hacze dönüşür (m. 69, 111) ve alacaklı hacizli malların satışını isteyebilir. Borçlu, borçtan kurtulma davasının reddi hakkındaki mahkeme kararı hakkında kanun yoluna başvurmuş olsa bile, alacaklı borçlunun mallarının haczedilmesini ve hacizli malların satışını isteyebilir. Çünkü, hükme karşı istinaf yoluna başvurulmuş olması, onun icrasına engel olmaz. Ancak, istinaf yoluna başvurmuş olan borçlu, m. 36 çerçevesinde icra dairesinden mühlet isteyebilir (m. 69, iV).

Davayı kaybeden borçlu, yargılama giderlerine (bu arada vekalet ücretine) de mahkum edilir.

Borçtan kurtulma davasını kaybeden borçlu, borçlu olduğu tespit edilen alacak tutarının %20'sinden aşağı olmamak üzere, alacaklıya uygun bir **tazminat** ödemeye de mahkum edilir (m. 69, V).

Davacı borçlunun ilk duruşma gününe kadar alacağın %15'i oranında bir teminat göstermemesi halinde davanın reddolunacağı görüşü kabul edilirse, bu ret kararı esasa ilişkin olmadığından davacı asgari %20 tazminat ödemeye mahk0m edilemez (Bkz. ayrıca, m. 67, V). Bu tazminatın koşulları da icra-inkar tazminatında olduğu gibidir. Borçlunun bu tazminata mahkum edilebilmesi için bunun alacaklı tarafından cevap (veya ikinci cevap dilekçesinde) **istenmiş** olması gerekir.

Borçlunun borçtan kurtulma davasını kaybetmesi halinde, icra mahkemesince itirazın geçici kaldırılmasında hükmedilen asgari %20 tazminat (m. 68/a son fıkra) kesinleşir; yani tahsil edilebilir hale gelir. Böylece borçtan kurtulma davasını kaybeden borçlu, alacaklıya **iki kez** (asgari %20) tazminat ödemekle yükümlü olur (m. 68/a son fıkra vem. 69 son fıkra).

Borçtan kurtulma davasını kaybettiğinden dolayı borcu ödemek zorunda kalan borçlu, alacaklıya karşı bir istirdat davası (m. 72, VII) açamaz. Çünkü, borçtan kurtulma davası istirdat davası gibi genel mahkemelerde genel hükümlere göre bakılan bir dava olup, bu dava sonucunda da taraflar arasındaki hukuki ilişki maddi hukuk bakımından kesin olarak tespit edilmiş bulunmaktadır. Yani, borçtan kurtulma davası sonucunda verilen hüküm, **maddi anlamda kesin hüküm** (HMK m. 303) teşkil eder. Borçtan kurtulma davasını kaybeden borçlu, alacaklıya karşı menfi tespit davası (m. 72) da açamaz.

§ 20. İCRA TAKİBİNİN İPTALİ VE ERTELENMESİ

A) İCRA TAKİBiNİN İPTALİ VE ERTELENMESİ

icra takibi başladıktan sonra, borcu ve takibi sona erdirmek isteyen borçlunun, ödemeyi icra dairesinin banka hesabına yapması gerekir. Borçlunun bu şekilde hareket etmesi halinde herhangi bir sorun çıkmaz. Buna karşılık, borçlu, icra takibinin kesinleşmesinden sonra alacaklıya borcunu icra dairesi (takip) dışında ödemiş olabilir. Bu halde, alacaklının takibini geri alması, yani takibinden vazgeçmesi veya hiç olmazsa icra takibine devam etmemesi gerekir. Ancak alacaklı, buna rağmen, icra takibine devam etmek isterse, böyle kötüniyetli alacaklılara karşı borçluyu korumak için, icra takibinin iptali yolu kabul edilmiştir (m. 71).

Borçlu, bu halde itfa nedeniyle icra mahkemesinden icra takibinin iptalini isteyebilir. Borçlunun takibin ertelenmesini veya zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılmasını isteme hakkı da vardır.

1- İTFA SEBEBİYLE İCRA TAKİBİNİN İPTALİ

1) Şartları

a) Borcun ve Ferilerinin İtfa Edilmiş Olması

Borçlu, borcunu doğrudan doğruya icra dairesine ait, ödeme emrinde yazılı olan banka hesabına ödemiş ise (m. 9) borcundan kurtulur ve bununla yapılmakta olan icra takibi de son bulur. icra dairesi, kendisine yapılan ödemenin doğru ve tam olup olmadığını kolayca tespit eder ve bu nedenle icra takibinin son bulduğuna da kendisi karar verir.

Ancak, borçlu borcunu icra dairesi dışında alacaklıya ödemiş ise, o zaman bu ödemenin tam ve doğru olarak yapılıp yapılmadığının anlaşılabilmesi için, icra mahkemesi tarafından bir inceleme yapılması gerekir. Kanun, bu incelemeyi icra müdürüne bırakmamış, bununla icra mahkemesini görevli kılmıştır.

Şu halde, buradaki borcun itfa edilmiş olmasından kasıt, icra dairesi dışındaki, yani icra dairesinin aracılığına başvurmadan yapılan itfadır. Buradaki **itfa** terimi ("ifa" tabirinden çok daha geniş olup) **ödeme, hibe, ibra, her çeşit af, terkin ve takas** gibi **borcun son bulması** (borcun söndürülmesi) **sebeplerini** kapsar.

itfa sebebine dayanarak icra takibinin iptaline karar verilebilmesi için borcun **icra takibinin kesinleşmesinden sonraki** dönemde[1] itfa edilmiş olması şarttır. Takip tarihinden önceki ve takip tarihi ile ödeme emrine itiraz tarihine kadarki itfanın (örneğin, ödemenin), mutlaka ödeme emrine itiraz yolu ile ileri sürülmesi gerekir.

Borçlunun, itfa sebebiyle takibin iptalini isteyebilmesi için, borcun tamamının ve ferilerinin, yani bütün faizlerin ve icra giderlerinin itfa edilmiş olması gerekir. Borcun bir kısmının itfa edilmiş olması halinde, icra mahkemesinden **takibin kısmen iptali** istenebilir. Bu halde, icra mahkemesi, takibin kısmen iptaline karar verir; alacaklı, kalan alacak kesimi için takibe devam edebilir.

b) Borcun İtfa Edildiğinin Belge İle İspat Edilmesi

Borçlu, borcu itfa ettiğini (örneğin ödediğini) icra mahkemesinde ancak şu belgelerden biri ile ispat edebilir: Alacaklı tarafından verilmiş 1) **imzası noterlikçe onaylı bir belge** veya 2) **imzası** alacaklı tarafından **ikrar edilmiş bir adi belge.** Borçlu, **borcu itfa ettiğini, bu belgelerden başka bir delil** (örneğin, delil başlangıcı, tanık, yemin vs.) **ile ispat edemez.**

Alacaklı, borçlunun gösterdiği adi belge altındaki imzayı inkar ederse, icra mahkemesinde, m. 68, V hükmü kıyasen uygulanamaz ve imzanın alacaklıya ait olup olmadığı hakkında bir inceleme yapılamaz. Bu halde, icra mahkemesi, takibin iptali talebini reddetmek zorundadır. Kanun koyucu, icra takibinin kesinleşmesinden sonraki dönemde borçlu tarafından ileri sürülen itfa iddialarının sınırlı sayıda belge ile ispatı halinde, takibin durdurulabilmesine imkan tanımış; bunun dışındaki belgeler için icra mahkemesine yetki vermemiştir.

2) İcra Takibinin İptali Usulü

icra takibinin iptali, borçlu tarafından, takibin yürütülmekte olduğu icra dairesinin tabi bulunduğu **icra mahkemesinden** istenir.

icra mahkemesi, takibin iptali talebini **basit yargılama usulüne** göre inceler (m. 18).

icra takibinin iptali konusunda icra dairesi yetkili değildir. Bu nedenle örneğin, takibin kesinleştiği bir dönemde, alacaklıya ödeme yapan borçluya karşı haciz talebiyle gelinmesi halinde borçlu, yukarıda belirtilen belgelerden

---

[1] Yani, borçlu ödeme emrine itiraz etmemişse yedi günlük itiraz süresinin bitiminden, borçlu ödeme emrine itiraz etmiş ise itirazın iptali (m. 67) veya itirazın kaldırılması (m. 68-68/a) kararından sonraki bir dönemde.

birisine sahip olsa bile haczi engelleyemez. Çünkü haczi yapacak icra dairesi görevlisinin bu belgeleri inceleme yetkisi yoktur.

Borçlu, **paraların paylaştırılmasına** (m. 138-143) **kadar** icra takibinin iptalini isteyebilir. Çünkü, paraların paylaştırılması ile icra takibi son bulur. Bundan sonra, borçlu ancak bir istirdat davası açabilir (m. 72, VII).

icra mahkemesi, borcun itfa edilmiş olduğu iddiasını, yalnız yukarıda görmüş olduğumuz **iki belgeye dayanarak inceleyebilir.** Borçlu, borcunu itfa ettiğini bu belgelerden biri ile ispat edebilirse, icra mahkemesi icra takibinin iptaline; ispat edemezse, takibin iptali talebinin reddine karar verir.

Borçlunun takibin iptali için icra mahkemesine başvurması icra takibini durdurmaz; takibin iptali talebini inceleyen icra mahkemesi, bu konuda vereceği karara kadar takibin durdurulması hakkında bir ihtiyati tedbir kararı veremez (m. 72, 111 kıyasen).

il - İCRA TAKİBİNİN ERTELENMESİ (TALİKİ)

Borçlu, alacaklının, icra takibinin kesinleşmesinden sonra kendisine borcunu ödemek için bir **süre** (mehil) **verdiğini,** noterden onaylı veya imzası alacaklı tarafından ikrar edilmiş bir belge ile ispat ederse, icra mahkemesi takibin ertelenmesine (talikine) karar verir (m. 71, 1)2.

İtfada olduğu gibi, icra takibinin ertelenmesi için sürenin, takibin **kesinleşmesinden sonraki** bir dönemde verilmiş olması **gerekir.** Alacaklının ödeme emrinin tebliğinden önce süre verdiği iddiası ise, ödeme emrine itiraz süresi içinde, alacaklının takip yapma hakkına itiraz olarak ileri sürülebilir.

Borçlunun, alacaklının kendisine süre verdiğini noterden onaylı veya imzası alacaklı tarafından ikrar edilmiş bir **belge** ile ispat etmesi **gerekir.** Takibin ertelenmesi usulü, takibin iptalindeki gibidir.

---

2 Yukarıda incelendiği üzere, Kanunun öngördüğü bazı hallerde (m. 51-56) de icra takibi ertelenir; bu ertelenme (talik), başka sebeplerle gerçekleşen bir ertelemedir ve onun buradaki ertelenme hali ile ilgisi yoktur. Orada icra takibinin ertelenmesi, Kanunda belirtilen bazı sebeplerle ve talep üzerine icra dairesi tarafından gerçekleştirilen (karar verilen) bir durumdur. **Buradaki erteleme ise, alacaklının iradesinden kaynaklanır.**

111- iCRA TAKiBiNiN iPTALi ve ERTELENMESiNiN HÜKÜMLERi

1) icra Takibinin iptalinin Hükümleri

icra mahkemesi, yukarıdaki şekilde yapacağı inceleme sonucunda, borcun, icra takibinin kesinleşmesinden sonraki bir dönemde itfa edildiği kanısına varırsa, icra takibinin iptaline karar verir.

Takibin iptaline karar verilmesi ile takip durur; **iptal kararının kesinleşmesi ile** bütün takibin, yani o zamana kadar yapılmış **bütün takip işlemlerinin iptali gerekir.** Örneğin, borçlunun malları üzerine konulmuş olan haciz kalkar; hacizli mallar satılmışsa bedeli borçluya ödenir.

Takibin iptali kararı, maddi anlamda kesin hüküm **(HMK** m. 303) teşkil etmez. Alacaklı, aynı alacak için genel mahkemede borçluya karşı bir alacak davası açabilir. Bunun gibi, takibin iptali talebi icra mahkemesi tarafından reddedilen borçlu, genel mahkemede, alacaklıya karşı bir menfi tespit veya borcu ödedikten sonra istirdat davası açabilir (m. 72).

2) İcra Takibinin Ertelenmesinin Hükümleri

icra mahkemesi, borçlunun gösterdiği belgeden, alacaklının borçluya bir süre verdiği kanısına varırsa, **icra takibinin ertelenmesine karar verir.** icra mahkemesi, kararında takibin ne kadar süre için ertelendiğini bildirmelidir.

Bu **kararla icra takibi durur.** Bu süre içinde hiçbir icra takip işlemi yapılamaz. Bu süre geçince, alacaklının talebi üzerine, icra dairesi icra takibine devam eder.

icra takibinin ertelenmesi ile kanunun belirlediği süreler, özellikle haciz ve satış isteme süreleri durmaz; işlemeye devam eder. Çünkü haciz ve satış isteme sürelerinin hangi halde duracağı, işlemeyeceği (m. 78, il; 97, VIII; 108, 111, 111) Kanunda açıkça belirtilmiştir.

B) ZAMANAŞIMI NEDENİYLE İCRA TAKİBİNİN İPTALİ

icra takibi, alacaklının talebiyle ilerler. icra takibi kesinleşmiş olmasına rağmen, alacaklının bundan sonraki aşama olan haczi veya hacizden sonra satışı istememiş olması durumunda icra müdürü, kendiliğinden bir işlem yapamaz.

öte yandan, belirli bir süre hareketsiz veya işlemsiz kalan icra dosyaları bakımından davalar için söz konusu olan davanın açılmamış sayılması (HMK

m. 150) gibi bir düzenleme icra hukukunda yoktur. Bu nedenle, takip dosyası uzunca bir süre (veya aslında süresiz) "açık" kalabilir (bkz. m. 78, iV).

O nedenle burada alacağın zamanaşımına uğraması bakımından bir değerlendirme yapmak gerekir. Alacak takip talebinden önce zamanaşımına uğramış ise, borçlunun bunu ödeme emrine itiraz yolu ile ileri sürmesi gerekir; yoksa, takip talebinden önce gerçekleşmiş olan zamanaşımına dayanarak, burada söz edilen icra takibinin iptali istenemez.

Takip talebiyle zamanaşımı kesilir (TBK m. 154/1, 2). Takip talebi ile takibin (ödeme emrinin) kesinleşmesi arasındaki dönemde, özellikle TBK m. 157, 11 ve ilK m. 68, I; 68/a, 1 hükümleri nedeniyle, alacağın zamanaşımına uğraması söz konusu olmaz.

Buna karşılık, takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde alacağın zamanaşımına uğraması mümkündür. Çünkü, haciz (m. 78, 11) ve satış (m. 11O) isteme sürelerinin geçmesi hallerinde takip düşmemekte, takip dosyası derdest kalmaya devam etmekte ve bir yenileme talebi ile haciz istemek suretiyle (m. 78, V) her zaman takibe devam edilebilmektedir.

işte alacaklı, takibe ilişkin son işlem tarihinden itibaren (karş. TBK m. 157, 11), borcun tabi olduğu zamanaşımı süresini (genellikle on yıl, TBK m. 146) geçirdikten sonra yenileme talebinde bulunursa (m. 78, V), borçlu, alacağın zamanaşımına uğradığını ileri sürebilir. Ancak, takip kesinleşmiş olduğu için, borçlu bunu ödeme emrine itiraz yolu ile yapamaz. Bu halde, borçlunun başvurabileceği yol, takibin (icranın) iptali yoludur (m. 71, 11).

Zamanaşımı itfa sayılamayacağından, kanun zamanaşımı sebebiyle icranın iptalini ayrıca düzenlemek gereğini duymuştur (m. 71, 11). Bu halde, **m. 33/a kıyasen** uygulanır (m. 71, il). Buna göre, borçlu, borcun zamanaşımına uğradığını bildirerek icra mahkemesinden takibin (icranın) iptalini ister. Borçlu bu iddiasını ispat için bir belge göstermek zorunda değildir. Çünkü, takibe ilişkin son işlem tarihi icra takip dosyasında bellidir. Bu tarih ile, borçlunun takibin (icranın) iptalini istediği tarih arasında borcun tabi bulunduğu zamanaşımı süresi geçmiş ise, borçlu zamanaşımı iddiasını ispat etmiş sayılır. Bunun üzerine, zamanaşımının kesildiği (TBK m. 154, 157) veya durduğunu (TBK m. 153) ispat yükü alacaklıya düşer.

Alacaklı, zamanaşımının kesildiğini veya durdurduğunu, ancak resmi belgelerle (veya imzası borçlu tarafından ikrar edilen bir adi belge ile) ispat edebilir (m. 71, il; 33/a, 1).

§ 21. MENFİ TESPİT DAVASI VE İSTİRDAT DAVASI[1]

A) GENEL BİLGİ

Bir kimsenin, maddi hukuk bakımından borçlu olmadığı halde, takip borçlusu olarak kendisine gönderilen ödeme emrine itiraz etmeyi çeşitli nedenlerle ihmal etmesi veya itiraz edip de bu itirazını m. 68'deki belgelerden biri ile ispat edememesi nedeniyle, hakkındaki icra takibi kesinleşmiş olabilir. Böyle bir borçlu, aslında borçlu olmadığını iddia ettiği parayı, icra takibi kesinleştiği için ödemek zorundadır.

Ancak, maddi hukuk bakımından gerçekten borçlu olmadığını iddia eden böyle bir borçluya, borçlu olmadığını genel hükümlere göre tespit ettirmek imkanı da tanınmalıdır. Yalnız bu imkan, kesinleşmiş olan icra takibini sürüncemede bırakmaya yol açmamalı, başka bir deyişle kötüniyetli borçlular tarafından alacaklıya bir zarar verme aracı olarak kullanılmamalıdır. İşte kanun, alacaklı ile borçlu arasındaki bu menfaat çatışmasında, tarafların menfaatini mümkün olduğu kadar bağdaştıran iki kurum kabul etmiştir ki, bunlar menfi tespit ve istirdat davalarıdır (m. 72).

Menfi tespit davası, borçlunun, **borcu henüz ödemeden önce,** borçlu bulunmadığının tespiti için açabileceği bir davadır. Borçlu, borç henüz ödenmeden önce açacağı böyle bir menfi tespit davası ile borçlu bulunmadığını tespit ettirebilirse, hakkındaki icra takibi iptal edilir ve borcu ödemekten kurtulur. Borçlu takip konusu **borcu icra dairesinin banka hesabına ödedikten sonra** (m. 9, 1) artık menfi tespit davası açamaz; bu halde ancak **istirdat davası** açabilir.

Her iki davanın amacı aynıdır: Borçlunun takip konusu yapılan alacağın borçlusu bulunmadığının tespiti. istirdat davasında, borçlunun borçlu bulunmadığının tespitinden başka, ayrıca ödenmiş olan paranın geri verilmesi de istenir. Her iki davanın amacı aynı olduğundan, borçlu açtığı menfi tespit davası sonuçlanmadan önce borcu ödemek zorunda kalırsa, menfi tespit davasına istirdat davası olarak devam edilir (m. 72, VI); yani, menfi tespit davası istirdat davasına dönüşür. Taleple bağlılık ilkesi (HMK m. 26) uyarınca paranın

---

[1] Bkz. Baki Kuru, icra ve iflas Hukukunda Menfi Tespit Davası ve istirdat Davası, Ankara 2003; Timuçin Muşul, icra ve iflas Hukukunda Menfi Tespit ve istirdat Davaları, Ankara 2020; Nurettin Ceylan, Kambiyo Senetlerine Dayalı Olarak Açılan Menfi Tespit Davası, Ankara 2022.

ödenmesi halinde davanın konusuz kaldığı ve sona ermesi gerektiği düşünülebilirse de kanun koyucu burada açıkça tespit davasının bir eda davası olan istirdat davasına dönüşeceğini düzenlemiştir.

Menfi tespit davası yalnızca ilamsız icra içerisinde değil; ilamlı icrada, rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takipte ve iflas takibinde de açılabilecek bir davadır (m. 41).

B) MENFİ TESPİT DAVASI

1- KAVRAM

Borçlunun, takip konusu alacağın borçlusu bulunmadığının tespiti için açacağı davaya, menfi tespit davası denir (m. 72, 1). Kanunlarda belirtilen durumlarda menfi tespit davasında dava açmadan önce arabulucuya başvurulması dava şartıdır (TTK m. 5/A; iş Mah.K. m. 3, 1; TKHK m. 73/A).

Borçlunun takip konusu alacağın borçlusu olmaması çeşitli nedenlere dayanır; örneğin, borçlu borcunu **ödemiş** olduğu halde, alacaklı icra takibi yapmış, borçlu ödeme emrine itiraz etmeyi ihmal ettiği veya itiraz edip de, itirazını icra mahkemesi önünde ispat edemediği ve itirazı icra mahkemesince kesin olarak kaldırıldığı için hakkındaki icra takibi kesinleşebilir.

Alacaklı, itirazın iptali davası (m. 67) açmış ve bu davayı kazanmış ise, bu davada alacağın varlığı kesin hükümle tespit edilmiş olduğundan, borçlu menfi tespit veya istirdat davası açamaz.

Borç senedinin ayırt etme gücü olmaması, hata (yanılma), hile (aldatma) veya korkutma nedeniyle geçersiz olduğu veya geçersiz kılınabildiği halde, borçlu ödeme emrine itiraz etmeyi ihmal ettiği veya itiraz edip de itirazı icra mahkemesinde kaldırıldığı için, hakkındaki icra takibi kesinleşebilir.

Bu hallerde, borçlu, borçlu olmadığını, mahkemede açacağı bir menfi tespit davası ile ispat edebilir.

Borçlu, kendisinin de alacaklıdan alacaklı olduğunu, bu nedenle alacağı ile borcunu **takas** ettiğini bildirerek, borçlu olmadığının tespiti için bir menfi tespit davası açabilir.

Borçlu, alacaklısının takip konusu yaptığı senedin (özellikle bononun) anlaşmaya aykırı doldurulduğu veya **hatır senedi** olduğu, bu nedenle borçlu olmadığının veya senette yazılı olduğu kadar borçlu olmadığının tespiti için menfi tespit davası açabilir.

Borçlu, ödeme emrine itiraz etmemiş veya itiraz etmiş; ancak itiraz ederken veya icra mahkemesinde ileri sürülmemiş olsa bile, yukarıdaki sebeplere (borcu ödemiş olduğu, borç senedinin geçersiz olduğu, borcun takas ile son bulduğu, borç senedinin anlaşmaya aykırı doldurulduğu, hatır senedi olduğu veya sahte olduğuna) dayanarak, menfi tespit davası açabilir.

Buna karşılık ödeme emrine itiraz etmemiş veya itiraz etmiş olup da **itirazında zamanaşımını ileri sürmemiş** olan borçlu, takip konusu alacağın takip talebinden önce **zamanaşımına uğramış olduğunu bildirerek menfi tespit davası açamaz.** Ancak borçlu, itirazında veya itirazın kaldırılması duruşmasında zamanaşımı definde bulunduğu halde, bu defi yerinde görülmeyerek itirazın kesin kaldırılmasına karar verilmiş ise, borçlu, takip konusu alacağın takip talebinden önce zamanaşımına uğramış olduğunu bildirerek bir menfi tespit davası açabilir.

Borçlu, menfi tespit davasını icra takibinden önce veya sonra, yani icra takibi devam ederken açabilir (m. 72, 1). Ancak, özellikle icra takibinden sonra açılan menfi tespit davasının, alacaklının icra takibi sırasında kazandığı haklara zarar vermemesi, onun icra takibini sürüncemede bırakmak için kötüye kullanılamaması gerekir. işte Kanun, bir taraftan icra takibinin her aşamasında menfi tespit davası açılmasına izin verirken, diğer taraftan alacaklının haklarını koruyacak hükümler öngörmüştür.

11- MENFİ TESPİT DAVASININ AÇILMA ZAMANI

Menfi tespit davasını, **icra takibine etkisi bakımından,** icra takibinden önce veya sonra açılan menfi tespit davası olmak üzere, iki ihtimale göre incelemek gerekir:

1) İcra Takibinden Önce Açılan Menfi Tespit Davası

Borçlu, kendisini ödemek zorunda olmadığı bir borç ile tehdit eden kimseye karşı, böyle bir borcu olmadığının tespiti için, henüz başlamış bir icra takibi yokken bir menfi tespit davası açabilir.

Ancak, bunun için borçlunun borçlu olmadığının hemen tespitinde korunmaya değer bir hukuki yararının bulunması gerekir. Örneğin, A, B'ye protesto çekerek, B'nin imzasını taşıyan 200.000 TL tutarındaki bir senet bedelinin ödenmesini, aksi halde icra takibi yapacağını bildirmiştir. B'nin kanısına göre, bu senet sahtedir yahut senet hatır senedidir veya yanılma, aldatma ya da korkutma nedeniyle geçersizdir. Bu halde B, A'ya karşı bir menfi tespit davası açarak, senetteki borcun borçlusu bulunmadığının tespitini isteyebilir.

Borçlunun menfi tespit davası açmasından sonra, alacaklı aynı alacak için icra takibi yapabilir. Daha önce açılmış olan menfi tespit davası, bu icra takibini önlemez veya icra takibini kendiliğinden durdurmaz. Ancak, menfi tespit davasına bakan mahkeme, alacağın %15'inden aşağı olmamak üzere gösterilecek **teminat karşılığında, icra takibinin durdurulması hakkında ihtiyati tedbir kararı** (HMK m. 389 vd.) verebilir (m. 72, 11)2. Bu teminat, alacaklının ihtiyati tedbir dolayısıyla alacağına geç kavuşması halindeki zararını (m. 72, iV) karşılamak üzere alınır.

Mahkeme, gerekli teminat yatırılınca, herhalde ihtiyati tedbir kararı vermek zorunda değildir. Mahkeme, borçlunun takipten önce açmış olduğu menfi tespit davasını ciddi bulursa, borçlunun göstereceği teminat karşılığında, menfi tespit davası sonuçlanıncaya kadar icra takibinin durdurulması hakkında ihtiyati tedbir kararı verebilir (m. 72, 11). Bu ihtiyati tedbir kararı ile icra takibi durur.

Buna karşılık mahkeme, menfi tespit davasının haksız olduğu kanısında ise, borçlunun ihtiyati tedbir talebini reddeder. Özellikle, borçlunun sırf yapılacak icra takibini geciktirmek için senedin vadesinin gelmesinden ve icra takibinden çok kısa bir zaman önce menfi tespit davası açmış olması halinde, hakim, ihtiyati tedbirle icra takibinin durdurulmasının gerekip gerekmediğini dikkatle inceleyip, ondan sonra kararını vermelidir.

2) İcra Takibinden Sonra Açılan Menfi Tespit Davası

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi, borçlu, icra takibinden sonra da alacaklıya karşı menfi tespit davası açabilir.

Menfi tespit davası, icra takibi sonuçlanıncaya (borç ödeninceye, m. 9, 1) kadar açılabilir; ondan sonra, borçlu menfi tespit davası açamaz; istirdat davası açabilir (karş. m. 72, iV). Bu dava da icra takibini kendiliğinden durdurmaz.

HMK m. 209, 1 hükmündeki "adi bir senetteki imza inkar edildiğinde, bu konuda bir karar verilinceye kadar, o senet herhangi bir işleme esas alınamaz" hükmü, kanımızca icra takipleri hakkında uygulanmaz. Çünkü, IIK imzaya itirazı ayrıca düzenlemiştir (m. 68/a; 72; 170). IIK'nun bu hükümleri, HMK m. 209, 1 hükmüne oranla daha özel hüküm niteliğinde olduğundan HMK m. 209,

---

2 Menfi tespit davası açmadan önce dava şartı arabuluculuğun öngörüldüğü durumlarda davacının {borçlunun) takibi yüksek bir teminat karşılılığında durdurma gibi aleyhe bir yaptırımla karşılaşmaması için, borçlunun arabuluculuk bürosuna başvurmasından sonra, borçlu aleyhine uyuşmazlık konusuyla ilgili olarak icra takibi yapılması durumunda, borçlunun bu takibe karşı son tutanağın düzenlendiği tarihten itibaren iki hafta içinde menfi tespit davası açması ve talep etmesi halinde 72. maddenin ikinci fıkrası hükmünün uygulanacağı kabul edilmiştir (HUAK m. 18/A, 16).

1 hükmü icra ve iflas takiplerinde kendiliğinden uygulanmaz. Bu halde, adi bir senetteki imzanın sahte olduğu ileri sürülerek açılan bir sahtelik davası IIK m. 72 anlamında menfi tespit davası olduğundan, icra takibi, ancak menfi tespit davasına bakan mahkeme tarafından IIK m. 72'ye göre verilecek bir ihtiyati tedbir kararı ile durdurulabilir. Yoksa sadece adi senetteki imzanın sahte olduğu belirtilerek açılmış olan bir sahtelik davası, HMK m. 209, 1 hükmüne göre icra takibini kendiliğinden durdurmaz.

Mahkeme, kural olarak, icra takibinden sonra açılan bir menfi tespit davasında, ihtiyati tedbir yolu ile icra takibinin durdurulmasına karar veremez.

Menfi tespit davasına bakan mahkeme, borçlu davacının, alacağın %15'inden aşağı olmamak üzere, göstereceği **teminat karşılığında,** icra dairesinin banka hesabına yatırılmış paranın alacaklıya ödenmemesi (karş. m. 138 vd.) için (yani icra takibinin beşinci aşaması olan **paranın alacaklıya ödenmesi aşamasını durdurmak için) ihtiyati tedbir kararı** verebilir (m. 72, 111).

öte yandan borçlu, mallarının haczedilmesini ve satılmasını önlemek için takip giderleri ve faizleri ile birlikte, **alacağın tamamını karşılayacak parayı icra dairesine öder** ve bu paranın alacaklıya verilmemesi için menfi tespit davasına bakan mahkemeden ihtiyati tedbir kararı alırsa (m. 72, I11/c. 2), borçlu, mallarının haczedilmesini veya satılmasını (ihtiyati tedbir nedeniyle) durdurulabilir. Başka bir deyişle borçlu, **alacağın tamamını karşılayacak miktarda parayı nakit olarak icra dairesine yatırırsa mahkemeden ihtiyati tedbir kararı alabilir.** Banka teminat mektubu veya paradan başka bir teminat göstererek, haczin veya satışın durdurulmasını sağlayamaz. Ancak, ihtiyati tedbir kararı alabilmek için gerekli olan %15 oranında teminat, para dışında başka bir şey olabilir (HMK m. 87, 1). O halde, kendisine karşı başlatılan icra takibini durdurmak isteyen borçlunun, takip konusu alacağın tamamını karşılayacak miktarda parayı nakit olarak karşılamak yanında, bu paranın alacaklıya ödenmemesi için %15 oranında teminat göstermesi gerekir ki, böylece, menfi tespit davasında hakimin kararıyla, borçlunun %15 teminat karşılığında takibi durdurabilmesi mümkün olur.

111 - YARGILAMA USULÜ

Yukarıda belirtildiği gibi, menfi tespit davası, borçlu tarafından alacaklıya karşı açılır.

Yetkili mahkeme, borçlunun seçimine göre, icra takibinin yapıldığı yer mahkemesi veya davalı alacaklının yerleşim yerinin bulunduğu yer mahkemesidir (m. 72, VIII). Bu yetki kuralı **kesin değildir.** Bu nedenle, tacir veya kamu

tüzel kişisi olan taraflar, yetki sözleşmesi (HMK m. 17) ile başka bir yer mahkemesini de yetkili kılabilirler.

Görevli mahkeme, para alacakları için genel görevli mahkeme olan asliye hukuk veya niteliğine göre özel görevli mahkemedir (HMK m. 2).

Menfi tespit davası, genel hükümlere göre açılan bir davadır ve görüldüğü mahkemenin veya dava konusunun niteliğine göre, uygulanması gereken yargılama usulüne tabidir

Menfi tespit davasında **ispat yükü, kural olarak davalıya** (alacaklıya) **düşer.** Buna karşılık borçlu, varlığı ispat edilen borcun örneğin takasla son bulduğunu ileri sürmüşse, bu iddiasını ispat davacı borçluya düşmelidir.

iV- MENFİ TESPİT DAVASININ SONUÇLAR!

1) Davanın Alacaklı Lehine Sonuçlanması

Menfi tespit davasının alacaklı lehine sonuçlanması (yani davanın reddi) halinde, takip konusu alacağın mevcut olduğu maddi hukuk bakımından tespit edilmiş olur[3].

Davanın görülmesi sırasında, icra takibinin durması (m. 72, il) veya icra dairesinin banka hesabına yatırılmış paranın alacaklıya ödenmemesi (m. 72, 111) için bir ihtiyati tedbir kararı verilmiş idi ise, menfi tespit davasının reddi hakkındaki mahkeme kararı ile bu ihtiyati tedbir kararı kendiliğinden kalkar (m. 72, VI) ve alacaklı böylece icra takibine devam edebilir.

Bundan başka, menfi tespit davasının reddine karar veren mahkeme, **borçluyu,** alacaklının ihtiyati tedbir dolayısıyla alacağını geç almış bulunmasından doğan zararı oranında bir tazminata **kendiliğinden** mahkum eder. Menfi tespit davasının reddine karar veren **mahkeme, alacaklının bir talebi olmasa bile, borçluyu** kendiliğinden (haksız ihtiyati tedbir ile) durdurulan icra takibi konusu alacağın %20'si oranında bir **tazminata mahkum etmekle yükümlüdür;** çünkü, m. 72, IV/c. 3 hükmü mutlaktır; yani, bu hükümde talep koşuluna yer verilmemiştir. Uygulama da bu şekildedir[4]. Ancak, mahkeme ihtiyati

---

[3] Menfi tespit davasının reddi hakkındaki karar, şekli anlamda kesinleşmek kaydıyla, maddi anlamda kesin hüküm (HMK m. 303) oluşturur. Bu nedenle, menfi tespit davasını kaybeden borçlu, borcu ödedikten sonra alacaklıya karşı istirdat davası açamaz.

[4] Olması gereken hukuk bakımından tüm icra tazminatları için ortak bazı ilkelerden hareket edilmedir. Bu anlamda olmak üzere, takibin sürüncemede bırakılmasını ve alacağın tahsilini geciktirmesini önlemeye yönelik tazminat, ancak talep üzerine hükmedilebilmelidir; nitekim aynı davada borçlu lehine tazminata hükmedilmesi talep üzerine gerçekleşir (m. 72, V). Bu bakımdan alacaklı ve borçlu arasında farklılık yaratmayı gerektiren bir durum yoktur.

tedbir yolu ile takibin durdurulmasına karar vermemiş ise, menfi tespit davasının alacaklının alacağını almasını geciktirdiğinden söz edilemez ve mahkeme borçluyu tazminata mahkum edemez.

Mahkemenin alacaklı lehine hükmedeceği bu **tazminat,** alacağın %20'sinden az olamaz[5]. Alacaklı, lehine hükmedilen bu tazminatı, borçlunun ihtiyati tedbir kararı alırken göstermiş olduğu teminattan alır (m. 72, iV).

Davalı alacaklının haksız ihtiyati tedbir nedeniyle uğradığı zararı %20'den **fazla ise,** davalı, ayrı bir karşı dava açmaya gerek kalmadan, zararının tamamını davanın her halinde (yargılama bitinceye kadar), HMK m. 141 doğrultusunda isteyebilir. Alacaklı, %20'ye kadar olan zararını ispat etmekle yükümlü değildir; buna karşılık zararının %20'den fazla olduğunu ispat etmekle yükümlüdür.

2) Menfi Tespit Davasının Borçlu Lehine Sonuçlanması

Davanın borçlu lehine sonuçlanması, yani mahkemenin **davayı kabul ederek** borçlunun borçlu olmadığının tespitine karar vermesi ile **icra takibi derhal durur; hükmün kesinleşmesi ile icra takibi iptal edilir.** Yani, borçlunun hiç borçlu olmadığına karar verilmişse, icra tamamen; borçlunun kısmen borçlu olmadığına karar verilmişse icra kısmen eski hale iade edilir.

icranın eski hale iadesi için, ayrıca bir mahkeme hükmüne gerek yoktur (m. 72, V; karş. m. 40). Davanın sonuçlanmasından önce, borçlunun malları haczedilmişse, bu haciz kalkar; borçlunun malları satılmışsa, satış bedeli alacaklıya değil, borçluya verilir.

Borçluyu menfi tespit davası açmaya zorlayan **icra takibinin[6] haksız** ve **kötüniyetle yapılmış olduğu anlaşılırsa**[7], **borçlunun talebi**[8] üzerine, borçlunun menfi tespit davası nedeniyle uğramış olduğu **zararın da alacaklıdan tahsiline** karar verilir. Bu **zarar,** haksızlığı anlaşılan takip konusu alacağın

---

[5] IIK'nda öngörülen icra-inkar tazminatı, kötüniyet tazminatı ve benzeri tazminatların tespitinde, takip talebi veya davadaki talep esas alınır (m. 67, V).

[6] Şu halde, borçlunun icra takibinden önce açtığı menfi tespit davasını (m. 72, 1) kazanması halinde, borçlu lehine böyle bir tazminata hükmolunamaz.

[7] Davalı alacaklının icra takibinde **haksız** çıkması, böyle bir tazminatın tahsiline karar verilmesi için tek başına yeterli değildir. Ayrıca ve özellikle alacaklının **kötünlyetll** olduğunun da davacı (borçlu) tarafından ispatlanması şarttır.

[8] Davacı borçlunun, tazminat talebini dava veya cevaba cevap dilekçesinde ileri sürmesi gerekir; aksi halde davanın (iddianın) genişletildiği itirazı (HMK m. 141; 319) ile karşılaşır. Buna karşılık, dava veya cevaba cevap dilekçesinde tazminat istemiş olan borçlu (davacı), davanın her halinde (yargılama bitinceye kadar) istediği tazminat miktarını artırabilir (%20'nin üstünde tazminat isteyebilir}. Çünkü, borçlunun uOradığı zarar dava sırasında do?)maktadır ve hüküm tarihine kadar da devam etmektedir.

%20'sinden aşağı olamaz (m. 72, V).

V - MENFİ TESPİT DAVASININ İSTİRDAT DAVASINA DÖNÜŞMESİ

Menfi tespit davası icra takibinden önce sonuçlanmaz ve ihtiyati tedbir kararı verilmemiş olması nedeniyle borç alacaklıya ödenmiş olursa, **menfi tespit davasına artık istirdat davası olarak devam** edilir (m. 72, VI)[9]; yani, menfi tespit davası istirdat davasına dönüşür. Menfi tespit davası, kendiliğinden istirdat davasına dönüştüğünden borçlu davacının bir talepte bulunması gerekmez. Bu nedenle borcun ödendiğini öğrenen mahkeme, menfi tespit davasına kendiliğinden istirdat davası olarak devam eder. Borcun ödenmesi üzerinden bir yıldan fazla bir zaman geçmiş olsa bile menfi tespit davası istirdat davası olarak sürer; yani bu halde, IIK m. 72, Vll'deki bir yıllık hak düşürücü süre uygulanmaz.

C) İSTİRDAT DAVASI

IV- KAVRAM

Borçlu, ödeme emrine itiraz etmemiş veya itiraz etmiş olup da itirazının icra mahkemesince kaldırılmış olması nedeniyle kesinleşen icra takibine rağmen, borçlu olmadığı düşüncesinde olabilir. Böyle bir borçlu, borçlu olmadığını tespit ettirmek için menfi tespit davası açabilir ve bu davada hiç değilse icra

---

[9] Söz konusu düzenlemenin Anayasaya aykırı olduğu ileri sürülmüşse de Anayasa Mahkemesi, bu iddiayı kabul etmemiştir: "22. itiraz konusu kuralla, menfi tespit davası sırasında tedbir kararı alınmaması sebebiyle borcun ödenmesi durumunda davaya istirdat davası olarak devam edileceği öngörülerek borçlunun ödediği paranın yeni bir dava açmaksızın iadesini sağlayacak bir imkan sağlanmıştır. icra takibinden sonra açılan menfi tespit davalarının istirdat davasına dönüşmesi için sadece borcun ödenmesi değil aynı zamanda dava sırasında tedbir kararı alınmayarak ödemenin ancak cebri icra tehdidi altında yapılması gerektiği öngörülerek borçlu ile alacaklının menfaatlerinin dengelenmesi amaçlanmakta olup menfi tespit davasının istirdat davasına dönüşme koşullarının belirlenmesi kanun koyucunun takdirindedir. Borçlunun menfi tespit davası açmadığı halde ise takibe itiraz etmemesi veya itirazının kaldırılmış olması nedeniyle borçlu olmadığı bir parayı tamamen ödemek zorunda kalması durumunda borçlu, bir yıl içinde genel hükümler çerçevesinde mahkemeye başvurarak ödenen meblağın iadesini doğrudan istirdat davası açarak talep edebilmektedir. 23. Bu bağlamda anılan hükümlerle bir yandan alacaklı yönünden icra takip sürecinin işlevsiz kalmaması amacıyla gerekli düzenlemeler yapılırken borçlu açısından takip konusu borcun öngörülebilirliği sağlanarak borçlunun mülkiyet hakkına yönelik müdahalelerin keyfi veya hukuka aykırı olduğunu ileri sürebileceği hukuksal mekanizmaların oluşturulduğu görülmektedir. 24. Bu kapsamda söz konusu düzenlemelerle bir bütün olarak mülkiyet hakkı bağlamında tarafların çatışan menfaatlerinin dengelendiği görülmekte olup alacaklı ve borçlu arasındaki makul dengeyi bozmadığı anlaşılan kuralda devletin mülkiyet hakkından kaynaklanan pozitif yükümlülükleriyle çelişen bir yön bulunmamaktadır" (Anayasa Mahkemesinin 22.04.2025 gün ve E. 2024/142, K. 2025/97 sayılı kararı için bkz. RG 11.08.2025, sa. 32983).

dairesinin banka hesabına yatan paranın alacaklıya ödenmemesi için ihtiyati tedbir kararı alarak (m. 72, III/c. 2), aleyhine yapılmakta olan icra takibinin durdurulmasını ve davayı kazanınca da takibin iptalini sağlayabilir.

Borçlu, böyle bir menfi tespit davası açmamış ve borcu cebri icra tehdidi altında ödemiş ise, ödemiş olduğu paranın kendisine geri verilmesi için istirdat davası açabilir (m. 72, VII). Borçlunun menfi tespit davası açmış olması halinde, menfi tespit davası sonuçlanmadan önce borcun ödenmesi üzerine de menfi tespit davasına istirdat davası olarak devam edilmelidir (m. 72, VI).

İstirdat davası, esasen sebepsiz zenginleşme iddiasına dayanan (karş. TSK m. 78) bir eda davası olup bununla icra takibi sırasında sebepsiz olarak ödenmiş olduğu iddia edilen bir paranın geri verilmesi istenir. Yalnız, **davanın şartı icra hukukuna** dayanmaktadır: Borçlu, **borçlu bulunmadığı bir parayı icra takibinin kesinleşmesi nedeniyle cebri icra tehdidi altında ödemek zorunda kalmıştır.**

Öte yandan kanunlarda belirtilen durumlarda istirdat davasında dava açmadan önce arabulucuya başvurulması dava şartıdır (TTK m. 5/A; İş Mah.K. m. 3, 1; TKHK m. 73/A).

iI - İSTİRDAT DAVASININ ŞARTLAR!

İstirdat davasının biri takip hukuku, diğeri maddi hukuk bakımından olmak üzere iki koşulu vardır. Bundan başka, davanın açılması için **bir yıllık hak düşürücü süre** öngörülmüştür.

1) Paranın İcra Takibinin Kesinleşmesi Üzerine Cebri İcra Tehdidiyle Ödenmesi

istirdat davası için ilk koşul, geri verilmesi istenen **paranın icra takibi sırasında ödenmiş olmasıdır.** İstirdat davası açılabilmesi için, paranın icra dairesi hesabına yatırılmış olması (m. 9, 1) **yeterli olup, paranın icra dairesince alacaklıya ödenmiş olması da gerekmez** (karş. m. 72, VII). Hatta borçlu, paranın alacaklıya ödenmesinden önce, açacağı istirdat davasının sonucunu güvence altına almak için, alacaklıya ödenmek üzere icra dairesine yatırmış olduğu para üzerinde alacaklının haiz olduğu talep hakkını (alacağını) m. 257 vd. uyarınca ihtiyaten haczettirebilir.

Para, borçlu tarafından iradi olarak ödenmiş olabileceği gibi, borçlunun mallarının haczedilip satılması suretiyle de ödenmiş olabilir. Borçlunun borcu ödemeden önce menfi tespit davası açma hakkı olduğundan, **borcun bir kısmını** cebri icra tehdidi altında **ödemiş** olan borçlu, henüz ödenmemiş alacak

kesimi için menfi tespit davası, alacağın ödenmiş olan kesimi için de istirdat davasını aynı davada aynı dava dilekçesiyle açabilmelidir.

Her ne kadar ilK m. 72, Vll'de "parayı tamamen ödemek"ten söz edilmekte ise de bu deyimi istirdat davasının açılması koşulu olarak değil, bir yıllık istirdat davası açma süresinin başlangıcı olarak anlamak gerekir.

Bu ödemenin, borçlunun ödeme emrine itiraz etmemiş veya itiraz etmiş olup da itirazının kesin olarak kaldırılmış (m. 68) olması yüzünden yapılmış olması gerekir. Yani, borçlunun, ödeme emrine itiraz etmemesi veya itirazının kaldırılması nedeniyle **kesinleşen icra takibi dolayısıyla,** bu parayı gerek nakden, gerek mallarının haczedilip satılması suretiyle **cebri icra tehdidi** altında ödemek zorunda kalmış olması gerekir.

Buna karşılık, **borçlu bu parayı daha yedi günlük itiraz süresi içinde icra dairesine ödemişse, istirdat davası açamaz.** Çünkü, borçlunun henüz itiraz etme ve bununla icra takibini durdurma imkanının bulunduğu bir dönemde yapmış olduğu ödeme, cebri icra tehdidi altında yapılmış bir ödeme değildir. Bu halde, borçlu TBK m. 78'e göre bir sebepsiz zenginleşme davası açabilir.

İtirazı geçici olarak kaldırılan (m. 68/a) ve yedi gün içinde borçtan kurtulma davası açmamış olan borçlu da istirdat davası açabilir. Buna karşılık, borçtan kurtulma davasını kaybeden borçlu istirdat davası açamaz. Bunun gibi, itirazın iptali davasını (m. 67) kaybeden borçlu da istirdat davası açamaz. Çünkü bütün bu davalarda verilen kararlar, maddi anlamda kesin hüküm oluşturmaktadır. Bu bakımdan alacağın esasının bir başka davada tekrar tartışma konusu yapılması mümkün olmaz.

2) Borçlunun Borçlu Olmadığı Bir Parayı Ödemek Zorunda Kalması

Davacı (borçlu), maddi hukuk bakımından **borçlu olmadığı bir parayı,** cebri icra tehdidi altında **ödemek zorunda kalmış** olmalıdır. Borçlunun alacaklıya hiçbir şekilde borçlu olmadığı, borcun daha önce ödenmiş (itfa edilmiş) olduğu, borcu doğuran sözleşmenin yanılma, aldatma veya korkutma nedeniyle geçersiz olduğu gibi hallerde, borçlunun borçlu olmadığı bir parayı ödemiş olması söz konusudur.

istirdat davası açılabilmesi için, geri verilmesi istenen paranın maddi hukuk bakımından geri istenmesinin mümkün olması gerekir. Ahlaki bir ödevin yerine getirilmesi için verilen şey geri alınamaz (TBK m. 78, il). Bunun gibi, **hukuka veya ahlaka aykır! bir sonuç elde etmek için verilen şey** de geri alınamaz (TBK m. 81). işte, maddi hukuk bakımından geri alınması mümkün

olmayan bu ödemeler icra takibi sırasında yapılmış iseler, borçlu bunların geri verilmesi için istirdat davası açamaz.

Zamanaşımına uğramış olan bir borcun ödenmesi için verilen şey de geri alınamaz (TSK m. 78, il). Buna göre, **borçlu ödeme emrine itiraz etmemiş veya itiraz etmiş olup da itirazında ve icra mahkemesinde zamanaşımı derinde bulunmamış** ise, cebri icra tehdidi ile ödemiş olduğu, **zamanaşımına uğramış paranın geri verilmesi için istirdat davası açamaz.**

Buna karşılık, borçlu, itirazında veya itirazın kaldırılması duruşmasında zamanaşımı definde bulunduğu halde, bu defi yerinde görülmeyerek itirazın kaldırılmasına karar verilmiş ve bunun üzerine cebri icra tehdidi altında borcu ödemek zorunda kalmış ise, istirdat davası açabilir. Çünkü, borçlu zamanaşımı definde bulunmuş ve ancak bu defiyi yetkisi sınırlı olan icra mahkemesinde ispat edememiştir. icra mahkemesinin itirazın kaldırılması kararı maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmediğinden, borçlu açacağı istirdat davasında borcun zamanaşımına uğradığını tekrar tartışma konusu yapabilir.

Borç olmayan bir paranın ödenmiş olması, istirdat davasının maddi hukuk bakımından olan tek şartıdır. **TBK m. 78'dekinin aksine,** burada **borçlu, yalnız borçlu olmadığı bir parayı ödemek zorunda kaldığını ispat etmekle** (m. 72, VIII/c. 2) yükümlü olup, bu parayı yanılarak kendisini borçlu sanıp ödemiş olduğunu ispat etmek zorunda değildir.

3) İstirdat Davası Açma Süresi

istirdat davası açmak, bir yıllık bir süreye tabidir (m. 72, VII). Bu, **bir yıllık süre,** zamanaşımı değil, **hak düşürücü bir süredir;** bu nedenle mahkemece kendiliğinden gözetilir. Bu bir yıllık süre, **borç olmayan paranın icra dairesine tamamen ödendiği** (m. 9) **tarihten itibaren** işlemey,e başlar. Borcun ödenmesi takside bağlanmış ise (m. 111; 340), bir yıllık dava süresi son taksitin ödendiği tarihten itibaren işlemeye başlar. Paranın icra dairesince alacaklıya ödenmesi anı, bu bir yıllık sürenin başlaması bakımından önemli değildir (m. 72, VII).

111 - İSTİRDAT DAVASINDA YARGILAMA USULÜ

istirdat davası, genel hükümlere göre **genel veya özel görevli mahkemelerde** açılır.

istirdat davası yargılama usulü bakımından genel hükümlere tabii olup; IIK, bu dava için, yetki ve ispat yükü bakımından özel hükümler koymuştur (m. 72, VIII).

Davanın tarafları, sonuçlanmış icra takibinin alacaklısı ile borçlusudur. Burada **borçlu davacı, alacaklı ise davalı durumundadır.**

Davanın konusu, davalı alacaklıya ödenmiş olan borç miktarı, faiz ve giderlerden oluşur.

istirdat davası, davacı borçlunun seçimine göre, **takibin yapıldığı icra dairesinin bulunduğu yer mahkemesinde veya davalı alacaklının yerleşim yeri mahkemesinde (HMK** m. 6) açılabilir (m. 72, VIII).

istirdat davasında **ispat yükü, davacı** durumundaki **borçluya düşer.** Bu husus, m. 72, Vlll/c. 2'de açıkça yazılıdır: "Davacı (borçlu) istirdat davasında yalnız paranın verilmesi lazım gelmediğini ispata mecburdur". Buna rağmen, Yargıtay, ilamsız icra takibinin borçlunun süresinde ödeme emrine itiraz etmemesi nedeniyle kesinleşmiş olması halinde, istirdat davasında ispat yükünün davacı borçluya değil, davalı alacaklıya düştüğü görüşündedir.

Borçlu, itirazın kaldırılması sırasında icra mahkemesinde ileri sürüp ispat edemediği itiraz ve defılerini de istirdat davasında yeniden ileri sürebilir. Çünkü, itirazın kaldırılması kararı, istirdat davasında kesin hüküm oluşturmaz. Borçlu icra mahkemesinde bildirmediği itiraz ve def ilerini de istirdat davasında ileri sürebilir. Ancak borçlu, **itirazın kaldırılması sırasında icra mahkemesinde zamanaşımı definde bulunmamışsa, artık istirdat davasında dazamanaşımı defini ileri süremez.**

Bu söylenenler dışında, istirdat davası, HMK'ndaki genel hükümlere göre incelenip karara bağlanır.

İstirdat davasının amacı, davacı borçlunun, ödeme emrine itiraz etmemesi veya itiraz edip de itirazının kaldırılmış olması nedeniyle kesinleşen icra takibi dolayısıyla, cebri icra tehdidi altında ödemek zorunda kaldığı ve ancak gerçekte borçlu olmadığı bir paranın geri verilmesidir.

Davacı davayı kazanırsa, yalnız alacaklıya icra takibinde ödenen paranın değil, aynı zamanda davacının ödemek zorunda kaldığı icra harç ve giderlerinin de davalı alacaklı tarafından, davacı borçluya ödenmesine karar verilir. Bundan başka, davalının yargılama giderlerine ve bu arada vekalet ücretine de mahkum edilmesi söz konusudur.

Davacı borçlu, istirdat davasını kaybederse, davalı alacaklıya yargılama giderlerini ödemeye mahkum edilir.

Her iki halde de **davayı kaybeden tarafın asgari %20 tazminata mahkum edilmesine imkan yoktur.**

§ 22. MAL BEYANI

A) GENEL BİLGİ

Cebri icra sistemimize göre, alacaklı borçlunun mallarının haczedilip satılmasından elde edilen para ile tatmin edilir; başka bir deyişle, malvarlığı ile sorumluluk esası geçerli olduğu için, borçlunun malvarlığı, son derece önemlidir. Çünkü, ödeme emrinin kesinleşmesinden sonra, alacaklının talebi ile borçlunun malları haczedilir (m. 78 vd.).

Alacaklı veya icra dairesi, borçlunun ne gibi mallarının bulunduğunu ve bu malların nerede olduğunu bilemez. Bu nedenle, hacizden önceki bir dönemde borçlunun mallarını öğrenmek, haczin başarılı olabilmesi için faydalı ve gereklidir[1]. işte bunu sağlamak için, borçlunun mal beyanında (bildiriminde) bulunması zorunluluğu kabul edilmiştir (m. 74-77).

Borçlunun mal beyanında bulunması zorunluluğu, bir icra takibinde kendisine yollanan ödeme (m. 60) veya icra (m. 32) emri için vardır.

icra takibi başladıktan sonra, alacaklının bir talebinin yeterli olduğu bazı durumlarda, **yasal bir gereklilik olmadığı halde borçluya ödeme veya icra emri tebliğ edilmiş ise,** borçlunun bu ödeme veya icra emri üzerine yeniden **mal beyanında bulunma zorunluluğu yoktur.** Örneğin, haciz isteme süresini kaçırmış olan alacaklının haciz isteyebilmesi için bir yenileme talebinde bulunması ve bu yenileme talebinin borçluya tebliği yeterli olup (m. 78, V), bunun için borçluya yeni bir ödeme emri gönderilmesine gerek yoktur; buna rağmen borçluya ödeme emri gönderilmişse, borçlunun bu ödeme emri üzerine yeniden mal beyanında bulunma zorunluluğu yoktur.

Mal beyanı konusunda Kanun, borçluya farklı yükümlülükler yüklemiştir. Buna göre, borçlu, borca yetecek kadar malını, gerçeğe uygun bir şekilde bildirmek; yeterli malı olmamasına rağmen, yeni bir mal edinirse bunu icra dairesine beyan etmek zorundadır (m. 74-75; 77; 337- 339). Aksi halde, borçlu hakkında alacaklının talebi ile cezai yaptırımlar uygulanır.

Ancak alacaklı, haciz istemek için borçlunun mal beyanında bulunmasını beklemek zorunda değildir (m. 78, 1). Ayrıca 7251 s. K. ile m. 78, I'de yapılan değişiklikle alacaklının haciz talebinde bulunmaksızın UYAP üzerinden, bu sisteme entegre bilişim sistemleri vasıtasıyla borçlunun mal, hak veya alacağını sorgulama yapması mümkündür. Sorgulama sonunda UYAP sistemi, varsa borçlunun mal, hak veya alacağının mahiyeti ve detayı hakkında bilgi verir ve bu durumda sistem üzerinden de haciz talep edilebilir. Bu takdirde icra dairesi, tespit edilen mal, hak veya alacağı elektronik ortamda haczeder. Ancak bu durum, borçlunun mal beyanında bulunma zorunluluğunu ortadan kaldırmaz.

B) MAL BEYANININ İÇERİĞİ

Mal beyanı borçlunun gerek kendi gerek üçüncü kişilerin elinde bulunan mal, alacak ve haklarından, borcuna yetecek miktarın çeşit ve niteliklerini, her türlü gelirlerini, yaşayış şekline göre geçim kaynaklarını ve buna göre borcunu nasıl ödeyebileceği hususlarını kapsar (m. 74). Bu nedenle borçlunun, sadece hiçbir malının olmadığına ilişkin beyanı, Kanuna uygun bir mal beyanı sayılmaz. Borçlu, yaşamını nasıl ve hangi kaynaklarla sürdürdüğünü açıklamalıdır. Borçlunun tahsili istenen alacağı taksitle ödemek istediğini bildirmesi, mal beyanı olarak kabul edilemez.

Borçlu, ancak **borcuna yetecek kadar malını beyan etmek zorunda olup,** bütün mal ve haklarını bildirmekle yükümlü değildir. Borçlunun beyan ettiği malların haczedilip satılması sonunda (malların borçlunun tahmin ettiğinden daha ucuza satılması nedeniyle) borç ve masraflar tamamen karşılanmazsa, borçlunun gerçeğe aykırı beyanda bulunmaktan dolayı cezalandırılabilmesi için, alacak ve mallarını kaçırmak amacıyla beyan etmemiş olması gerekir.

Para ve malı bulunmamak, borçluyu mal beyanında bulunmak yükümlülüğünden kurtarmadığı gibi, borcun miktarı[2] veya borçlunun memur olması gibi durumlar da borçluyu mal beyanında bulunmak yükümlülüğünden kurtarmaz[3].

Aşağıda görüleceği gibi, bir malın haczedilip edilemeyeceği (m. 82-83), icra dairesi tarafından takdir edilir. Bu nedenle borçlu, kendi kanısına göre haczedilemeyen mallarını da bildirmekle yükümlüdür[4].

Mal beyanı için, bir şekil öngörülmüş değildir. Mal beyanı, **yazılı veya sözlü olarak icra dairesine** yapılabileceği (m. 74) gibi **elektronik ortamda UYAP üzerinden** de (m. 8/a; Y m. 16, V; 22, 11) gerçekleştirilebilir.

C) MAL BEYANINDA BULUNMA SÜRESİ

Borçlu, yedi günlük itiraz süresi içinde ödeme emrine itiraz etmek istemezse, aynı **yedi gün[5]** içinde mal beyanında bulunmak zorundadır (m. 60, 11/4).

---

2 Ancak, takip konusu alacak, brüt asgari ücretin altında ise, borçlu hakkında IIK'nda öngörülen tazyik ve disiplin hapsi yaptırımları uygulanmaz (m. 354, 111). Bu nedenle söz konusu miktarın altındaki alacaklar bakımından, tazyik veya disiplin hapsi geçerli olmaz.

3 08.07.1936 gün ve 16/21 sayılı IBK için bkz. Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-Icra Pratik, s. 169.

4 Ancak bununla borçlu, mal beyanında bildirmiş olduğu malların haczedilmezlik niteliğinden feragat etmiş olmaz.

5 Kambiyo senetlerine özgü haciz yolunda bu süre on gündür (m. 168/6).

Borçlu, yedi gün içinde ödeme emrine itiraz ederse, bu itirazın hükümden düşürülmesine (itirazın iptaline veya kesin ya da geçici olarak kaldırılmasına) kadar, mal beyanında bulunmak zorunda değildir. itirazı kesin veya geçici olarak kaldırılan borçlu, bu kararın kendisine tefhim veya tebliğinden itibaren **üç gün** içinde mal beyanında bulunmak zorundadır (m. 75).

Alacaklı mahkemede itirazın iptali davası (m. 67) açmış ise, borçlu mahkemenin itirazın iptali hakkındaki kararının kendisine tefhim veya tebliğinden itibaren üç gün içinde mal beyanında bulunmalıdır (m. 75 kıyasen).

itirazın kaldırılması kararına karşı kanun yoluna başvurulmuş olması, bu üç günlük sürenin işlemesine engel olmaz ve borçlunun üç gün içinde mal beyanında bulunma zorunluluğunu ortadan kaldırmaz.

O) SÜRESİ İÇİNDE MAL BEYANINDA BULUNMAMANIN YAPTIRIMI: TAZYİK HAPSİ

Borçlunun süresinde mal beyanında bulunmasını sağlamak için, hapisle tazyik yaptırımı (m. 76) öngörülmüştür[6].

Süresi içinde mal beyanında bulunmamış olan borçlunun[7], alacaklının talebi üzerine, mal beyanında bulununcaya kadar, icra mahkemesi hakimi tarafından hapis ile tazyik olunmasına karar verilir. Ancak, borçluyu hapis ile tazyik edecek olan Cumhuriyet Başsavcılığıdır. icra mahkemesi, Cumhuriyet Başsavcılığından borçlunun **mal beyanında bulununcaya kadar** hapisle tazyik edilmesini ister.

Hapisle tazyik yoluna ancak **bir defa başvurulabilir** ve bu hapsin süresi **üç ayı geçemez** (m. 76).

Borçlu, süresi geçtikten sonra mal beyanında bulunmuşsa, artık hapisle tazyik edilemez. Bunun gibi hapisle tazyik edilmeye başlandıktan sonra mal beyanında bulunan borçlu da serbest bırakılır. Çünkü, hapisle tazyik, borçlunun mal beyanında bulunmasını sağlamak için konulmuş bir tedbir olup, icra mahkemesi, hapisle tazyike "mal beyanında bulununcaya kadar" biçiminde karar verir.

---

6 Mal beyanında bulunulmaması halinde on günlük disiplin cezasını öngören m. 337, 1 hükmü, aynı fiilden iki ayrı ceza verilmesi sonucu doğurduğu için Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesinin 28.02.2008 gün ve 71/69 sayılı kararı için bkz. Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-Icra Pratik, s. 163-164.

7 Takip konusu alacak, brüt asgari ücretin altında ise, borçlu hakkında IIK'nda öngörülen tazyik hapsi yaptırımı uygulanmaz (m. 354, ili).

Borçlunun hapisle tazyikine karar verilebilmesi için, kendisine tebliğ edilen ödeme veya icra emrinin[8], mal beyanında bulunmadığı takdirde hapis ile tazyik olunacağı ihtarını içermesi gerekir (m. 60, 11/4; 168, 1/6; 32).

E) GERÇEĞE AYKIRI BEYANDA BULUNMANiN CEZASI

Kanun, borçlunun gerçeğe aykırı beyanda bulunmuş olmasını da ayrı bir suç saymıştır (m. 338, 1)[9]. Bu suçun unsurları şunlardır:

Öncelikle, borçlu Kanuna (m. 74'e) göre istenen **mal beyanını gerçeğe aykırı bir şekilde yapmış olmalıdır.** örneğin, borçlu kendisine ait mal, alacak ve hakları başkasına aitmiş gibi göstermiş olmalıdır.

İkinci olarak, **borçluda suç işleme kastı bulunmalıdır.** Yani, borçluda gerçeğe aykırı beyanda bulunarak alacaklıyı zarara sokmak istek ve arzusu bulunmalıdır.

Bu suç da takibi alacaklının şikayetine bağlı bir suçtur. Suçun cezası ise **üç aydan bir yıla kadar hapis[10]** olup (m. 338, 1), bu cezaya da icra mahkemesince karar verilir (m. 348).

Borçlu, gerçeğe aykırı mal beyanında bulunarak bir kısım mallarını gizlerse, bu durum ayrıca, borçlunun iflasa tabi olması koşuluyla, borçlu aleyhine doğrudan doğruya iflas sebebidir (m. 177, 1/1).

F) BORÇLUNUN, MAL BEYANINDAN SONRA KAZANDIĞI MALLARI VE GELİRİNDE MEYDANA GELEN ARTIŞLARI BİLDİRMEK YÜKÜMLÜLÜĞÜ

İcra dairesine yaptığı mal beyanında malı olmadığını bildirmiş veya borcuna yetecek kadar mal göstermemiş veya hiç mal beyanında bulunmamış olan borçlu, sonradan kazandığı malları ve gelirinde meydana gelen artışları, yedi gün içinde, yazılı veya sözlü olarak icra dairesine bildirmek zorundadır (m. 77). Aksi halde, borçlu, bildirmediği mal ve kazancı asıl veya bedel itibariyle mevcut ise **on gün;** bu mal veya kazancı haklı bir sebep olmaksızın elden çıkarmışsa

---

8 icra emrinin yalnızca vekile tebliğ edilmesi Mlinde, borçlunun hapsen tazyikine karar verilemez. Bu nedenle, söz konusu uyarıyı içeren icra emrinin vekil yanında borçluya da tebliğ edilmesi gerekir.

9 Anayasa Mahkemesi, söz konusu kuralı Anayasaya aykırı bulmamıştır. Anayasa Mahkemesinin 01.04.201O gün ve 91/54 sayılı kararı için bkz. RG 21.06.201O, sa. 27619.

10 Burada öngörülen ceza, "disiplin hapsi" (CMK m. 2, 1) olmayıp, "hapis" cezasıdır. Bu nedenle borçlu, alacaklının şikayeti üzerine, takip konusu alacağın miktarı ne kadar olursa olsun cezalandırılır (karş. m. 354, 111).

bir aya kadar disiplin hapsi[11] ile cezalandırılır (m. 339). Ancak, borçlu icra takibine konu olan borcu tamamen öderse bu ceza düşer (m. 339, 11)[12].

Borçlunun, bu yükümlülüğe uymamış olması bağımsız bir suçtur.

IIK'nun 339. maddesinde düzenlenen bu suç için belirlenen cezalara da alacaklının şikayeti üzerine icra mahkemesince hükmolunur (m. 339, il).

Borçlunun kişisel sorumluluğunun bulunmaması, yalnızca malvarlığıyla sorumlu olması nedeniyle, mal beyanında bulunmama veya gerçeğe aykırı mal beyanında bulunma suçları, alacaklı bakımından, alacağın tahsilini sağlamak için etkili bir araç olarak düşünülmektedir. Nitekim, yukarıda da belirtildiği üzere, bütün bu suçların takibi alacaklının şikayetine bağlıdır. O nedenle alacaklı, şikayetinden feragat eder veya borcun bütün ferileriyle itfa edildiği sabit olursa, dava ve ceza, bütün sonuçlarıyla ortadan kalkar (m. 354, 1).

öte yandan, hakim tarafından tazyik veya disiplin hapis cezasına hükmedilmişse, bu kararların, kesinleştiği tarihten itibaren iki yıl içinde yerine getirilmemesi (icrasının gerçekleştirilememesi) halinde, cezalar kalkar (m. 354, 11).

icra suç ve cezaları, kamu düzeniyle ilişkilendirilmemiş; özel hukuk ilişkisinde alacağın tahsilinde bir araç olarak düşünülmüştür. Ancak günümüzde uygulamanın (birçok nedenle) etkili olmadığı görülmektedir.

---

[11] Burada öngörülen ceza, disiplin hapsi olduğu için, takip konusu alacak, brüt asgari ücretin altında ise, borçlu hakkında IIK'nda öngörülen tazyik hapsi yaptırımı uygulanmaz (m. 354, 111).

[12] IIK m. 339 hükmünün Anayasaya aykırılığı ileri sürülmüş ise de Anayasa Mahkemesi, kuralın Anayasaya aykırı olmadığına karar vermiştir. Anayasa Mahkemesinin 29.03.2017 gün ve 14/83 sayılı kararı için bkz. Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-Icra Pratik, s. 165-167.

§ 23. HACİZ

A) GENEL BiLGi

Ödeme emrinin (takibin) kesinleşmiş olmasına rağmen, borçlu borcunu ödemezse, alacaklı, takibe devam edilmesini, yani haciz isteyebilir. Bunun üzerine icra dairesi, alacaklının talebi üzerine, borçlunun mallarını haczeder, satar ve elde edilen para ile alacaklının alacağını öder. icra ve iflas hukukumuzun en önemli **ana kuralı, alacaklının para ile tatmin edilmesidir;** yani, alacaklı alacağını para olarak alır. Yoksa, borçlunun haczedilen malları alacağına karşılık olmak üzere alacaklıya devredilemez; haczedilen mallar satılır, bedelinden alacaklının alacağı ödenir.

O halde, genel haciz yolunun, ödeme emrinin kesinleşmesinden sonraki aşamaları şunlardır: 1) Haciz (m. 78-105); 2) Hacizli malların paraya çevrilmesi (m. 106-137); 3) Elde edilen paranın alacaklıya ödenmesi veya alacaklılara paylaştırılması (m. 138-144).

Haciz, kesinleşmiş bir icra takibinin konusu olan belli bir para alacağının ödenmesini sağlamak için, bu yolda talepte bulunan alacaklı lehine, söz konusu alacağı karşılayacak miktar ve değerdeki borçluya ait mal ve haklara, icra dairesi tarafından **hukuken el** konulmasıdır[1]. Burada söz konusu olan ve tanımı yapılan haciz, **kesin** (icrai) hacizdir.

icra hukukunda düzenlenmiş farklı haciz türleri de bulunmaktadır. Buna göre, geçici haciz, ihtiyati haciz, ilave haciz ve tamamlama haczinden söz etmek mümkündür.

Yukarıda belirtildiği üzere, imzaya itiraz ve icra mahkemesinde itirazın geçici kaldırılması talebi üzerine, alacaklının talep edebileceği haciz,**"geçici haciz"** adını alır (m. 69, 1). Geçici haciz de kesin haciz gibi yapılır. Bu nedenle, m. 83'e göre borçlunun ücretine de geçici haciz konulabilir; ancak, icra dairesine yatırılan ücret (para), geçici haciz kesin hacze dönüşmedikçe, alacaklıya ödenemez.

Geçici hacizle kesin haciz arasındaki tek **fark,** geçici haciz sahibi alacaklının **satış isteye□emesidir** (m. 108, 1). Bu nedenle, üzerinde geçici haciz olan mal, aynı mal üzerindeki kesin haciz sahibi alacaklının talebi üzerine paraya çevrilirse (satılırsa), paranın paylaştırılması sırasında geçici haciz için

---

[1] Bkz. Şükran Akgün, Haczin Hukuki Niteliği (icra Hukuku ve idare Hukuku Açısından Bir inceleme), Istanbul 2020.

ayrılacak pay, alacaklıya verilmeyip, bankaya yatırılır (m. 138, iV). öte yandan geçici haciz sahibi alacaklıyı korumak için, m. 106'daki satış isteme sürelerinin işlemeyeceği kabul edilmiştir (m. 108).

icra dairesi, geçici olarak haczedilmiş olan mallardan kıymeti süratle düşen veya muhafazası masraflı olanların satılmasına her zaman karar verebilir (m. 113, il). Geçici haciz, isminden de anlaşılacağı gibi geçicidir; itirazın geçici kaldırılması kararının kesin kaldırma kararına dönüşmesi ile yani, yedi gün içinde borçtan kurtulma davası açılmaması veya açılan borçtan kurtulma davasının reddedilmesi ile (m. 69, 111), geçici haciz, kesin hacze dönüşür. Geçici haciz, satış isteme yetkisi vermese de haczedilen mallar üzerinde borçlunun tasarruf yetkisini kaldırması sayesinde (m. 86 vd.), alacaklıya, haciz kesinleşmeden bir güvence sağlamış olur.

Bir diğer haciz türü ise **"ihtiyati** haciz"dir. ihtiyati haciz (m. 257-268 vd.), bir tür geçici hukuki koruma olup; alacaklıya, henüz kesin haciz isteme yetkisinin gelmediği bir zamanda, mahkeme kararıyla borçlunun borca yetecek kadar malına el koyabilme yetkisi verir. Bu haciz de alacaklıya satış isteme yetkisi vermediği gibi herhangi bir öncelik de sağlamaz (m. 108; 268). Geçici haciz, yalnız itirazın geçici olarak kaldırılması haline özgü olduğu halde[2], ihtiyati haczin kapsamı çok daha geniştir.

Bunlar dışında IIK'nunda düzenlenmiş bulunan ilave haciz ve tamamlama haczi ise, birer kesin haciz türü olarak ortaya çıkar. Aşağıda görüleceği üzere **"ilave haciz",** hacze iştirak halinde, alacaklının talebiyle yapılan hacizdir (m. 100-101). Buna karşılık, **"tamamlama haczi",** icra müdürünün haczettiği malların değerinde yanılmış olması ve satış bedelinin alacağı karşılamaması nedeniyle, takibin sonunda resen yaptığı hacizdir (m. 139).

Kesin haciz, ancak ödeme emrinin (takibin) **kesinleşmesinden sonra istenebilir.** Ödeme emri kesinleşmeden kesin haciz yapılamaz. Aşağıda yapılacak açıklamalar, kural olarak kesin hacizle ilgili olacaktır.

B) HACiZ TALEBİ

Ödeme emrinin (takibin) kesinleşmesi üzerine, icra takibine kendiliğinden devam edilmez. Bunun için, alacaklının, takibe devam edilmesini istemesi, yani haciz talebinde bulunması gerekir (m. 78; Y m. 12/A). Haciz talebi, "haciz istiyorum" veya "takibe devam edilmesini istiyorum" gibi ifadelerle olabilir.

---

2 Bundan başka, m. 101, il gereQince hacze iştiraki geçici kabul olunan alacaklının haczi de bir geçici haciz h0km0ndedir.

Haciz isteme hakkı, ödeme emrinde alacaklı olarak gözüken kimseye veya alacaklının külli ya da cüzi haleflerine alttir[3]. Haciz talebi, ödeme emrinde borçlu olarak gösterilen kimseye veya borçlunun külli ya da cüzi hAleflerlne karşı yapılır.

Haciz talebi bir **dilekçe ile** yapılabileceği gibi, **icra dairesine sözlü** veya **elektronik ortamda UYAP üzerinden** (m. 8, 1) de bildirilebilir. Alacaklı, haciz talebi ile birlikte haczin gerektirdiği giderleri peşin öder (m. 59). Borçlu ödeme emrine itiraz etmişse, alacaklı, haciz talebi ile birlikte bu itirazın giderildiğine ilişkin mahkeme (m. 67; 69) veya icra mahkemesi (m. 68, 68/a) kararını da icra dairesine vermelidir.

Alacaklının haciz isteyebilmesi için, ödeme emrinin kesinleşmiş olması gerekir. Yukarıda görüldüğü gibi, **ödeme emri aşağıdaki hallerde kesinleşir:**

Borçlu, ödeme emrinin tebliğinden itibaren **yedi gün içinde ödeme emrine itiraz etmezse,** ödeme emri kesinleşir.

Borçlu **ödeme emrine itiraz ederse;** (a) alacaklının açtığı itirazın iptali davasını (m. 67) kazanması[4] ile veya (b) icra mahkemesinin borçlunun itirazının kesin olarak kaldırılmasına (m. 68) karar vermesi ile veya (c) itirazın geçici olarak kaldırılmasına karar verilmiş (m. 68/a) olup da borçlunun yedi gün içinde borçtan kurtulma davası açmaması veya açıp da borçtan kurtulma davasını kaybetmesi ile ödeme emri kesinleşir.

Alacaklı, haciz isteyebilmek için borçlunun mal beyanında bulunmasını beklemek zorunda değildir. Ayrıca, mal beyanında belirtilenlerle de bağlı değildir. Alacaklı dilerse haciz talebinde bulunmaksızın Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden, bu sisteme entegre bilişim sistemleri (trafik, tapu gibi) vasıtasıyla borçlunun mal, hak veya alacağı olup olmadığını sorgulayabilir5. Sorgulama sonunda UYAP, varsa borçlunun mal, hak veya alacağının mahiyeti ve detayı hakkında bilgi verir ve bu durumda **sistem üzerinden de haciz talep** edilebilir. Sorgulama sonunda edinilen bilgiler hukuka aykırı olarak paylaşılamaz. Sorgulama ve haciz işlemlerinin yürütülebilmesi için kamu kurum veya kuruluşları ile Bankacılık Kanununun 3. maddesinde tanım-

---

[3] Alacaklının vekili {avukatı), özel bir yetkiye gerek olmadan, alacaklı adına haciz talebinde bulunabilir. Ancak, vekilin konulmuş olan haczin kaldırılmasını isteyebilmesi için, veklUetnamesinde, bu hususta özel bir yetkinin bulunması gerekir (HMK m. 74).

◂ itirazın iptali davasını kazanan alacaklının haciz isteyebilmesi için h0km0n kesinleşmesi gerekmez.

[5] Bkz. Fazilet Yüce, icra Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması, Ankara 2024.

lanan kredi kuruluşları ve finansal kuruluşlar, UYAP ile kendi sistemleri arasında entegrasyonu sağlar (m. 78, 1). Sorgulamanın tür, kapsam ve sınırı ile diğer hususlar Adalet Bakanlığınca yürürlüğe konulan "Mal, Hak veya Alacağın Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi Üzerinden Sorgulanması Hakkında Yönetmelik[6]" ile belirlenmiştir. Alacaklının **haciz isteme hakkı,** süreye tabidir (m. 78, il}. Buna göre, haciz isteme hakkı, **ödeme emrinin tebliği tarihinden itibaren bir yıl** (karş. ASPAK m. 8, 4; ASPAY m. 12, 5) geçmekle düşer.

Borçlu ödeme emrine itiraz etmişse, alacaklının itirazın kaldırılması için icra mahkemesine başvurduğu (m. 68-68/a) tarihten veya itirazın iptali davasının açıldığı (m. 67) tarihten, bu hususstaki icra mahkemesi veya mahkeme kararının kesinleşmesine kadar geçen zaman veya alacaklıyla borçlunun icra dairesinde taksit sözleşmesi yapmaları halinde taksit sözleşmesinin ihlaline kadar geçen zaman bu bir yıllık haciz isteme süresinin hesabında dikkate alınmaz (m. 78, il).

Alacaklı bu bir yıllık süre içinde haciz talebinde bulunmaz veya haciz talebini geri alıp da bu bir yıllık süre içinde yenilemezse **takip dosyası işlemden kaldırılır** (m. 78, iV; Y m. 108, 11). Bu halde, sadece dosya işlemden kaldırılır, yoksa icra takibi düşmez; takip son bulmaz (karş. ASPAK m. 8, 4; ASPAY m. 12, 5). Dosyanın işlemden kaldırılmasının hükümleri şunlardır (m. 78, V):

Yeniden haciz isteyebilmek için alacaklının **yenileme talebinde** bulunması gerekir. Bu **yenileme talebi, yalnız haciz** talebi içindir. Takip talebinin (m. 58} yenilenmesine ve borçluya yeni bir ödeme emri gönderilmesine gerek yoktur; kesinleşmiş olan icra takibi devam etmektedir, yani derdesttir. Yenileme talebi borçluya tebliğ edilmelidir. ilamsız takiplerde, **yenileme talebi üzerine alacaklıdan yeniden harç** (başvurma harcı ve binde beş peşin harç) **alınır. Yenileme giderleri ve harçları borçluya yükletilemez.**

C) HACİZ İÇİN YETKİLİ İCRA DAİRESİ

Haciz için icra takibinin yapıldığı icra dairesi yetkilidir (karş. ASPAK m. 4, 2/f; ASPAY m. 5, 1/f). Yalnız, takibin yapıldığı icra dairesi ancak kendi bölgesi içinde bulunan malların haczi için yetkilidir.

Haczedilecek mallar başka bir yerde ise, haciz talebini alan icra dairesi, haciz yapılmasını, malların bulunduğu yerin icra dairesine yazar; yani o yer icra dairesini istinabe eder (m. 79, 11). Malların haczi, ancak **bulundukları yer**

---

e Bu Yönetmelik için bkz. RG 22.01.2022, sa. 31727.

icra dairesi tarafından yapılır. Bu durumda hacizle ilgili şikAyetler istinabe olunan icra dairesinin tabi bulunduğu icra mahkemesinde çözümlenir; bu hüküm, **alacak ve ücret hacizlerinde uygulanmaz.**

Burada işlemi yapan icra dairesinin tespiti bakımından uygulamada ortaya bazı tereddütler çıkmaktadır. Nitekim (yukarıda belirtildiği üzere) Yargıtay, haczedilecek malın takibin yapıldığı icra dairesinin yetki çevresinin dışında olması halinde, istinabe yoluna başvuran icra dairesi haczedilecek malı (mal beyanından öğrenerek veya haricen tespit ederek) belirleyip o malın haczini istemişse **nokta haczi;** istinabe olunan icra dairesinin haciz yapmasını istemişse **talimat haczi** bulunduğunu belirtmektedir. Buna göre, Yargıtay, "nokta haczinde", hacizle ilgili şikayetlerin takibin yapıldığı icra dairesinin bağlı olduğu icra mahkemesine; buna karşılık "talimat haczinde", istinabe olunan icra dairesinin bağlı olduğu icra mahkemesine hacizle ilgili şikayetin yapılacağı görüşündedir. Kanımızca, m. 79, il karşısında Yargıtayın bu ayrımının yasal dayanağı olduğunu söylemek kolay değildir.

Resmi sicile kayıtlı malların haczi, takibin yapıldığı icra dairesince, **kaydına işletilmek suretiyle** (kaydi haciz) **doğrudan** da yapılabilir (m. 79, il son cümle). Ayrıca, yine takibin yapıldığı icra dairesi, alacaklının m. 78, 1 hükmü çerçevesinde gerçekleştireceği sorgulama üzerine UYAP üzerinden haciz talep etmesi durumunda, tespit edilen mal, hak veya alacağı **elektronik ortamda** (e-haciz) **haczeder** (m. 78, 1).

D) HACZİN YAPILMASI

Haciz icra müdürü tarafından yapılır. Ancak icra müdürü, haczi yardımcısına ve katiplerinden (icra dairesi görevlilerinden) birine de yaptırtabilir (m. 80, I).Icra dairesinin, haciz talebinden itibaren en geç üç gün içinde haczi yapması gerekir (m. 79, 1). Bu üç günlük süre, hacze başlamak için olup, haczin bu süre içinde bitirilmesi şart değildir. Aksi halde alacaklı, süresiz şikayet yoluna (m. 16, il) gidebilir. Bundan başka, üç günlük süre geçtikten sonra yapılan hacizler de geçerlidir. Alacaklının gecikmeden kaynaklanan bir zararı doğarsa (örneğin, borçlu bu arada mallarını kaçırırsa) m. 5 uyarınca Devletin sorumluluğu da doğabilir.

Borçlunun konutunda haciz yapılabilmesi ise, diğer haciz taleplerinden farklı olarak icra dairesinin yetkisinde olmayıp bunun için icra mahkemesinin izin vermesi gerekir (m. 79/a). Bu konuya aşağıda ayrıca değinilecektir.

Aynı borçluya karşı (başka tarihlerde yapılmış) **birden fazla haciz talebi varsa,** bu **taleplerin tarihleri sırasına göre haciz yapılmalıdır.**,Haciz talepleri

aynı g0nde yapılmış ise, bu hAlde yapılan haczin o alacaklılar için müşterek (aynı derecede) olduğunu kabul etmek gerekir (Y m. 12/A).

Kanun (m. 79, 1), alacaklının haklarının korunabilmesini teminen, icra dairesine talepten itibaren üç gün içinde haczi yapması yükümlülüğü getirmiş ve haczin hemen yapılmasını amaçlamış ise de istisnai bazı mallar bakımından haczin belli bir dönemden sonra yapılabileceğini düzenlemiştir. Buna göre, aşağıda (H, il) görüleceği üzere, **yetişmemiş** toprak ve ağaç **mahsullerinin yetişmeleri zamanından iki ay önce haczedilmesi mümkün de**ğildir (m. 84).

5661 s. K. kapsamındaki **özel öğrenci barınma hizmetleri veren yurtların ve benzeri kurumların** taşınır ve taşınmaz malları (6183 s. K.'na göre yapılan takipler hariç), içinde bulunulan **eğitim ve öğretim yılı sonunda** haczedilir (m. 362/a)7. Bu istisnai hallerde haciz koyan alacaklıların ve hacze iştirak (m. 100) bakımından, ilk haciz sahibi alacaklının hakkının korunabilmesi için, olması gereken hukuk bakımından yeni düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu ve örneğin en azından taşınmaz üzerine kaydi haciz konulmasına olanak tanınması gerektiği kanısındayız.

Resmi tatil günlerinde de haciz yapılabilir (m. 51, 1). **Gece vakti, kural olarak haciz yapılamaz;** yalnız, gece iş görülen yerlerde (örneğin, gece açık olan AVM'lerde, sinema veya restoranlarda) gece vakti hasılat haczi yapılabilir (m. 51, 1). Borçlunun mal kaçırması ihtimali varsa, gece vakti (m. 51, 1) ve erteleme hallerinde (m. 54, il; 54/a, il; 55, il) dahi haciz yapılabilir.

Hukukumuza göre, borçluya hacze gelineceği hakkında önceden bir tebligat yapılması gerekmez. Ancak hacze gidildiğinde, haciz mahallinde borçlunun aranması ve mümkünse onun bilgisi dahilinde haciz yapılması uygun olur8. Ancak, borçlunun yokluğunda yapılan haciz geçerli ve Kanuna uygundur. Çünkü, borçlu haciz sırasında haczedilecek malın olduğu yerde bulunmaz ve hemen bulundurulması da mümkün olmazsa, haciz borçlunun yokluğunda yapılır (m. 80, il). Borçlunun evinde haciz yapılabilmesi için konutta hacze icra

---

7 Kanunun 362/a maddesinde yer alan "8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel ôOretim Kurumları Kanunu kapsamında faaliyet gösteren okullar" ibaresi Anayasa Mahkemesinin 22.10.2020 gOn ve E. 2019/59, K. 2020/61 sayılı kararı ile Anayasaya aykırı bulunarak iptal edilmiştir. Karar için bkz. RG 01.12.2020, sa. 31321.

a Borçlu, haciz sırasında borcunu ödeyip hacze engel olmak isterse, borcunu hacze gelen icra dairesi görevlisine öder ve karşılıOında bir geçici makbuz alır; böylece haciz işlemi durur. Bu geçici rnakbuz, icra dairesinde kesin tahsilat makbuzu ile deOiştirllir (Niz. m. 29).

mahkemesi tarafından izin (onay) verilmiş olması gerekir (m. 79/a). Bu anlamda borçlunun evinin çilingir marifetiyle açtırılması ve haciz yapılması da mümkündür.

Alacaklının haciz sırasında bulunması zorunlu değilse de menfaatini koruyabilmesi ve gerektiğinde haczi yapan icra dairesi görevlisine yardımcı olabilmesi için hangi gün ve saatte hacze gidileceğinin alacaklıya (veya vekiline) bildirilmesi doğru olur.

Borçlu, haczi yapan icra dairesi görevlisinin isteği halinde kilitli yerleri ve dolapları açmak ve mallarını göstermek zorundadır. Bu yerler gerektiğinde zorla açtırılır (m. 80, 111). Haciz yapan müdür (icra dairesi görevlisi), borçlunun üzerinde (örneğin, cebinde, elindeki çantasında) para, kıymetli evrak, altın veya gümüş ve diğer kıymetli şeyleri sakladığını anlar ve borçlu bunları vermekten kaçınırsa, borçlunun şahsına karşı zor kullanabilir (m. 80, iV). Bu yetkinin, Anayasal kişi dokunulmazlığı (Anayasa m. 17) dikkate alınarak ölçülü bir şekilde uygulanması gerekir.

Görülüyor ki, haczi yapan icra dairesi görevlisinin borçlunun mallarına ve şahsına karşı bazı hallerde **zor kullanma yetkisi** vardır[9]. Bu zor kullanma hususunda bütün kolluk memurları, icra müdürünün yazılı başvurusu üzerine, haczi yapan müdüre (görevliye) yardım etmek ve emirlerini yerine getirmekle yükümlüdürler. Köylerde, haczi yapan müdürün emirlerini köy muhtarları yerine getirmek zorundadır (m. 81; karş. m. 357).

Haczi yapan görevli, haczedeceği her malı kendisi görüp inceler ve omalın haczedilip edilemeyeceğine (m. 82) karar verir. Haczinin caiz olduğu ve böylece haczine karar verdiği her malın, bu mal sicile kayıtlı değilse, kıymetini takdir eder (m. 87) ve bunu haciz tutanağına yazar (m. 102). icra müdürü, kıymet takdiri için, gerektiğinde bilirkişiye de başvurabilir. Haczedilen mal sicile kayıtlı bir mal ise, bu malın kıymet takdirinin bilirkişilik bölge kurulu listesinde kayıtlı ve bu konuda Adalet Bakanlığınca izin verilen bilirkişilere, bunların bulunmaması halinde listede kayıtlı diğer bilirkişilere yaptırılması zorunludur (m. 87, il). Haczi yapan icra dairesi görevlisinin haczedilen malın kıymetini takdir etmemiş olması haczi geçersiz kılmaz. Bundan dolayı yapılan şikayet üzerine de icra mahkemesi haczin iptaline karar veremez. icra dairesi, şikayet üzerine veya kendiliğinden, haczedilen malın değerini sonradan takdir eder. Böylece, alacaklının alacağına ve icra giderlerine yetecek miktarda (karş. m.

---

9 icra müd0rOn0n emrine uymayan borçlu hakkında Kabahatler K. m. 32 h0km0 uygulanır **(karş.** m. 357).

85, 1) malın haczedilmesi ve borçlunun bundan fazla malına gereksiz yere haciz konulmaması sağlanmış **(aşkın/taşkın haciz** engellenmiş) olur.

E) KONUTTA HACiz[10]

Anayasanın 21. maddesinde konut dokunulmazlığı düzenlenmiş ve ancak anılan düzenlemede sayılan sınırlı nedenlerle ve kural olarak hakim kararıyla konuta girilebileceği öngörülmüştür. Usulüne göre verilmiş hakim kararı olmadıkça ya da gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; kimsenin konutuna girilemez, arama yapılamaz ve buradaki eşyaya el konulamaz. Yine Anayasanın bu temel hak ile yakından ilişkili 20. maddesinde özel hayatın gizliliği öngörülmüş ve bu temel hakka müdahalenin de yine sınırlı sayıda nedenlerle ve mutlaka bir hakim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri ile mümkün olduğu düzenlenmiştir. Bununla birlikte, icra hukuku uygulamamızda haciz işlemi için, herhangi bir hakim kararı olmaksızın ve hatta genel haciz yolu ile takipte takibe dayanak bir belge dahi bulunmadan borçlunun konutunda her türlü arama yapılabilmekte ve tespit edilen mallar haczedilerek muhafaza altına alınabilmekteydi. Anayasanın 20 ve 21. maddesinde düzenlenen temel hakların ihlali niteliğinde bulunan bu uygulamalara son verilmesi ve "haciz işlemi bakımından konut mahremiyetinin güçlendirilmesi amacıyla"[11] IIK'na 79/a maddesi eklenmiştir. Bu yeni düzenleme ile konutta haciz yapılmasına ilişkin icra müdürü kararının, icra mahkemesinin onayıyla uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Anılan madde uyarınca, icra müdürü, öncelikle, haciz talep edilen yerin konut[12] olup olmadığının tespitine yönelik araştırma yapar. Bu araştırma sonucunda haciz yapılması talep edilen yerin konut olduğunu tespit eden icra

---

[10] Bkz. Ramazan Arslan, Federal Almanya Anayasa Mahkemesi Kararı: Bir Konutun Cebri icrada Aranması için Hakim Kararı Koşulu (Ankara Barosu Dergisi 1980/3, s. 408-414).

[11] ·Konut, kişilerin temel insani ihtiyaçlarından olan barınma hakkının vücut bulduğu ve özel hayatını idame ettirdiği en önemli ve mahrem mekandır. 2004 sayılı Kanun uyarınca, para ve ekonomik deOeri bulunan malların haczi için borçlunun konutunda her türlü arama yapılabilmekte ve tespit edilen mallar haczedilerek muhafaza altına alınabilmektedir. Teklifle, haciz işlemi bakımından konut mahremiyetiningüçlendirilmesiamacıyla düzenleme yapılmakta ve konutta haciz yapılmasına ilişkin icra müdürü kararının, icra mahkemesinin onayıyla uygulanacağı h0k0m altına alınmaktadır"(7445 s. K. Teklifi gerekçesi).

[12] Anayasa Mahkemesi kararlarında konut kavramı, genellikle özel yaşamın ve aile yaşamının geliştiği maddi olarak belirlenmiş yer olarak tanımlanmakta ve işyerlerinin de konut kavramına dahil olduğu; bu çerçevede bir kişinin mesleğini sürdürdüğü bürosunun, özel bir kişinin işlettiği şirketin faaliyetlerinin yürOtüld0ğ0 kayıtlı merkezin, t0zel kişilerin kayıtlı merkezlerinin, şubelerinin ve diğer işlerferinin de bu kapsamda d90erlendlrilebilecSOi ifade edilmektedir (bkz. öm. G0nay Dağ ve diğerleri, B. No: 2013/1631, 17.12.2015, § 133; Mehmet Taşdemir,

müdOrO, bu yerde haciz yapılmasına karar verir ve bu kararı derhAI icra mahkemesinin onayına sunar (m. 79/a, 1).

icra mahkemesi, dosyanın tevdi edlldlOI tarihten itibaren en geç Oç gün içinde dosya üzerinden yapacağı inceleme sonunda karar verir. Haciz yapılması talep edilen yerin konut olduğunun anlaşılması hlıllnde mahkeme, icra dairesi kararının onaylanmasına karar verir. Bu kararın daireye bildirilmesi üzerine haciz işlemleri yapılır. Haciz yapılması talep edilen yerin konut olmadığının anlaşılması halinde ise mahkeme, icra dairesinin konutta haciz yapılmasına dair kararını kaldırır. Bu kararın icra dairesine bildirilmesi üzerine icra müdürü, mevcut haciz talebi hakkında yeniden karar verir. icra mahkemesinin vereceği bu kararlar kesindir (m. 79/a, il).

Mahkemenin onaylama kararı üzerine hacze gidilen yerin konut olmadığının anlaşılması halinde hacze devam olunur. Bununla birlikte, konut olmadığı kabul edilen ve bu nedenle icra mahkemesinin onayı alınmadan haciz kararı verilen yerin konut olduğu haciz sırasında anlaşılır ve borçlu da haczin yapılmasına rıza göstermiz ise, haciz işlemine son verilir. Bu durumda, icra müdürünün konut olduğu tespit edilen bu yerin haczine karar vermesi; bu kararı derhal icra mahkemesinin onayına sunması ve haciz işlemlerinin icra mahkemesinin onay kararını icra dairesine bildirmesi üzerine yapılması gerekir (m. 79/a, ili).

Konutta haciz gerçekleştirilmesine ilişkin öngörülen prosedür, ihtiyati hacizler hakkında uygulanmaz (m. 79/a, iV).

F) HACİZ TUTANAĞI

Haczedilen her malın, kıymeti ile birlikte haciz tutanağına yazılması gerektiği ifade edilmişti. icra dairesince hangi malların, nasıl haczedileceği de aşağıda ayrıntılı olarak incelenecektir.

Kanun, haczedilen malların tutanağa yazılması ve esasında taşınır ve taşınmaz[13] mallar hakkındaki haciz tutanağının mahallinde (malların bulunduğu yerde) düzenlenmesini öngörmektedir (m. 102). Yani, icra dairesi görevlisi bu malları yerinde gördükten sonra, bunların haczedildiğini (kıymetleri ile birlikte) haciz tutanağına yazar. Haciz tutanağının altı, haczi yapan icra dairesi görevlisi,

---

B. No: 2013/3436, 18.05.2016, § 55; Ford Otomotiv Sanayi AŞ., B. No: 2019/40991, 23.03.2023, § 54).

13 •Resmi sicile kayıtlı malların haczi, takibin yapıldığı icra dairesince, kaydına işletilmek suretiyle doğrudan da yapılabilir" (m. 79, il/son cümle) düzenlemesi nedeniyle, uygulamada taşınmazların bulunduğu yere gidilerek tutanak düzenlenmemekte, yalnızca tapu kaydına haciz (m. 91) konulmaktadır.

hazır bulunan alacaklı, varsa vekili, borçlu veya temsilcisi, varsa yediemin ve bilirkişi tarafından imzalanır (Y m. 41, il).

Borçlunun haczedilebilir (m. 82) hiçbir malı bulunamazsa veya haczedilen mallar alacağı ve takip giderlerini karşılamaya yetmezse, bu hususlar da haciz tutanağına yazılır (m. 102, iV).

Borçlunun haczedilebilir hiçbir malı bulunamadığını tespit eden haciz tutanağı, borç ödemeden **kesin aciz belgesi** (m. 143) hükmündedir (m. 105, 1).

icra dairesince takdir edilen kıymete göre (m. 87), haczedilen mallar takip konusu **alacak ve takip giderlerini tamamen karşılamıyorsa,** bu durumu belirten haciz tutanağı **geçici aciz belgesi** hükmündedir (m. 105, 11).

Haciz tutanağının bir örneğinin haciz sırasında hazır bulunan alacaklıya veya borçluya tebliği gerekmez (karş. m. 262, il; BSY m. 6). Ancak, alacaklı ve borçlu, icra dairesinden, haciz tutanağının bir örneğini isteyebilirler (m. 8, 11).

Buna karşılık, haciz sırasında hazır bulunmayan ve Tebligat Kanunu hükümlerine göre adlarına tebligatı kabule yetkili kimse de bulunmayan[14] alacaklıya veya borçluya (veya haciz her ikisinin de yokluğunda yapılmış ise, her ikisine), **üç gün** içinde haciz tutanağının incelenmesi ve diyeceği varsa bildirmesi için (icra dairesince) **davet kağıdı** gönderilir (m. 103; Y m. 45 vem. 19/2). Bu davet kağıdına, uygulamada m. 103'te düzenlenmesinden esinlenilerek **"103 davetiyesi"** veya **"103 ihtarnamesi"** de denilmektedir[15].

Davet kağıdı, alacaklı veya borçlunun veya her ikisinin yokluğunda haciz yapılmış ise, haciz sırasında hazır bulunmayanlara haciz tutanağına karşı diyeceklerini bildirmek üzere yapılan davete ilişkin olup, dosya numarasını; alacaklı ve borçlunun ad ve soyadlarını; varsa vekillerinin ad, soyad ve adreslerini; haczin yapıldığı tarihi içerir; bu davet kağıdında, üç gün içinde haciz tutanağı incelenerek hacze karşı diyeceklerini bildirmeleri hususu da ihtar olunur (Y m. 45).

Haciz istinabe yolu ile yapılmış (m. 79, il) olsa dahi, davet kağıdı takibin yapıldığı (istinabe eden) icra dairesi tarafından düzenlenip gönderilir.

---

[14] -Haciz sırasında borçlu veya alacaklı adına Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebellOOe yetkili kimse bulunduOu takdirde haciz tutanaOının bir ömeOI bulunan şahsa verilir. Borçluya veya alacaklıya ayrıca haber verilmez" (m. 103/c. 3-4).

[15] **Bkz. aşa.** § 73, Ek No. 9.

Davet kağıdı ile haciz yokluğunda yapılmış olan alacaklıya veya borçluya verilen **üç günlük süre**[16], haciz işlemine karşı şikayet süresinin (m. 16) işlemeye başlamasını ve böylece **haciz işleminin kesinleşmesini** sağlamak içindir; şöyle ki: Alacaklı veya borçlu, davet kağıdının kendisine tebliğinden itibaren üç gün içinde haciz tutanağını incelerse, şikayet süresi, haciz işlemini öğrendiği o tarihten (haciz tutanağını incelediği tarihten) itibaren işlemeye başlar. Alacaklı veya borçlu, üç gün içinde haciz tutanağını incelemezse, incelemek için icra dairesine gelmezse, şikayet süresi, üç günlük sürenin sona ermesinden itibaren işlemeye başlar; yani, alacaklı veya borçlu, bu üç günlük sürenin bitiminde, haciz tutanağının içeriğini öğrenmiş sayılır.

Davet kağıdındaki üç günlük sürenin işlevi bundan ibarettir; yani, bu üç günlük süre haciz işlemine karşı şikayet süresinin işlemeye başlamasını sağlamak içindir. üç günlük sürenin, bunun dışında bir işlevi yoktur. Özellikle, alacaklı bu üç günlük süre geçmeden (ve hatta haciz yokluğunda yapılmış olan borçluya davet kağıdı tebliğ edilmeden) önce de satış isteyebilir. Çünkü, satış isteme süresi "hacizden" itibaren işlemeye başlar (m. 106).

IIK m. 103'e göre davet kağıdı gönderilmesi, haciz için bir geçerlilik şartı değildir. Başka bir deyişle, **davet kağıdı gönderilmemesi,** alacaklının veya borçlunun (veya her ikisinin) yokluğunda yapılmış olan **haczi geçersiz kılmaz.** Bu husus, sadece haciz yokluğunda yapılmış olan tarafın haciz tutanağının içeriğini öğrenmesini (ve böylece şikayet süresinin işlemeye başlamasını) geciktirir.

Haciz tutanağı, haciz ve haczedilen şeyler (mallar) için tek ispat aracıdır. Yalnız haciz tutanağında haczedildiği yazılan şeyler (mallar) haczedilmiş sayılır ve ancak bu şeyler hakkında (m. 86 vem. 91'e göre) borçlunun tasarruf yetkisi kısıtlanmış olur. Haciz tutanağında haczedilmiş olarak gösterilmeyen şeyler, gerçekten haczedilmiş olsalar bile, bunların hacizli olduğu, haciz tutanağının aksi ispat edilmedikçe başka bir delille ispat edilemez (m. 8, iV).

G) HACZİN ETKİSİ

Haczin, alacaklı, borçlu ve bazen üçüncü kişiler bakımından da sonuçları bulunur.

---

[18] IIK m. 103'teki üç günlük süre, haciz yoklu□unda yapılmış olan alacaklının veya borçlunun (veya vekilinin) takibin yapıldı□ı (davet ka□ıdını gönderen) icra dairesinin yetki çevresi içinde otunnaları hali içindir. Haciz yoklu□unda yapılmış olan borçlu veya alacaklı, icra dairesinin yetki çevresi dışında oturuyorsa (ve icra dairesinin yetki çevresi içinde oturan bir vekil ile de temsil edilmiyorsa) icra dairesi, m. 103'teki Oç günlük süreyi uzatabilir.

1- HACZiN ALACAKLI BAKIMINDAN ETKiSi

Alacaklı, haciz sonucunda haczedilen malların paraya çevrilmesini, yani satılmasını istemek ve satış sonucunda elde edilecek paradan alacağını almak hakkını (m. 138, il) kazanır.

Böylece, alacaklı haczedilen mallar üzerinde rehin hakkına benzeyen bir hak elde etmektedir[17]. Ancak hemen belirtelim ki, alacaklının hacizli mallar üzerindeki hakkını **rehin hakkı olarak nitelendirmek imkansızdır.** Çünkü, rehin hakkı ile, alacaklının hacizli mallar üzerinde kazandığı talep hakkı arasında önemli nitelik farkları vardır.

Rehin hakkının koşulları ve hükümleri maddi hukuk tarafından tespit edildiği halde, alacaklının hacizli mallar üzerindeki hakkı yalnız takip hukuku bakımından olup, koşulları ve etkileri de takip hukuku tarafından düzenlenmiştir.

Haciz alacaklısının hakkı, aynibir hak olan rehin hakkından birçok bakımdan farklıdır: ilk olarak, rehin hakkı sahibinin, rehnin kuruluş tarihine göre öncelik hakkı mevcut olmasına rağmen; aynı derecede hacze iştirak etmiş olan alacaklılar arasında ilk haczi koydurmuş olan alacaklının, diğerlerine oranla bir rüçhan (öncelik) hakkı yoktur (m. 100). ikinci olarak, borçluya ait olmayan bir mala borçluya ait olduğu düşüncesiyle haciz konulmuş olması halinde, alacaklı iyiniyetli olsa bile bu haciz geçerli değildir. Üçüncü olarak, haczedilen malın, borçlunun iflası halinde iflas masasına girmesi (m. 186) de, rehinli malların masaya girmesine (m. 185) oranla farklıdır.

il - HACZiN BORÇLU BAKIMINDAN ETKiSi

1) Taşınır Malların Haczedilmesinin Etkisi

Borçlu, **alacaklının onayı ve icra dairesinin izni olmaksızın, hacizli taşınır malları üzerinde tasarrufta bulunamaz** (m. 86, 1). Başka bir deyişle, borçlunun hacizli taşınır malları üzerindeki tasarruf yetkisi kısıtlanır. Borçlunun tasarruf yetkisi kısıtlamasına aykırı davranması, yani hacizli taşınır malları üzerinde izinsiz tasarrufta bulunması hali için hem **cezai** hem de **hukuki yaptırım** öngörülmüştür:

Haczi uygulayan icra dairesi görevlisi, borçlunun, alacaklının onayı ve icra müdürünün izni olmaksızın hacizli taşınır malları üzerinde tasarrufta bulunamayacağını; aksi halde cezalandırılacağını borçluya ihtar eder (m. 86, 1/c. 2).

---

[17] Hatta bazı hukuk sistemlerinde Mhacizrehin hakkı"(Pfaendpfand) isimli bir hak da bulunmaktadır.

Borçlunun hacizli taşınır malları üzerinde izinsiz tasarrufta bulunması, suç-- tur (TCK m. 289). Borçlunun bu hükme göre cezalandırılabllmesl için, kendisine yukandakl (m. 86, 1/c. 2'deki) ihtarın yapılmış olması şart deOlldir.

Borçlunun TCK m. 289 hükmüne göre cezalandırılması, hacizli malın borçluya bırakılmış olması hali içindir. Hacizli mal bir yediemine (üçüncü kişiye) teslim edilmişse, borçlu TCK m. 289 hükmüne göre cezalandırılamaz. Esasen bu halde, borçlunun hacizli taşınır malı başkasına devretmesi mümkün de değildir. Borçlu yediemin ile anlaşmış ve hacizli malı başkasına devretmiş ise, yediemin TCK m. 289'a göre cezalandırılır; bu h□lde, borçlunun da yedieminin suçuna iştirakten cezalandırılması gerektiği kanısındayız (TCK m. 37 vd.).

Borçlunun hacizli malını yedieminden geri alması suçtur (TCK m. 290, 11).

Hacizle borçlunun hacizli taşınır malları üzerindeki tasarruf yetkisi kısıtlanmış olur (m. 86, 1). Bundan kasıt, borçlunun hacizli taşınır malları üzerinde tasarrufta bulunmasının mutlak olarak yasaklanması değildir; borçlunun hacizli taşınır malları üzerindeki izinsiz tasarruflarının, alacaklının o mallar üzerinde haciz nedeniyle kazanmış olduğu haklara zarar verdiği ölçüde geçersiz olmasıdır (m. 86, 111; bkz. ayrıca m. 94, 1). Yani, hacizli taşınır mal, hacizden sonra da borçlu tarafından izinsiz olarak başka bir kimseye (üçüncü kişiye) satılabilir ve devredilebilir. Yalnız, bu devir işlemi, haciz koyduran **alacaklının haklarına zarar verdiği** ölçüde (yani alacaklıya karşı) **geçersizdir;** bu alacaklıdan başkasına karşı geçerlidir. Yani, alacaklı hacizli mal başkasına devredilmemiş gibi malın satılmasını isteyebilir; bunun üzerine icra dairesi o malı borçlununmuş gibi satar, bedelinden alacaklının alacağını ve takip giderlerini de öder (m. 138); geriye bir şey artarsa, bu para borçluya değil, borçludan malı devralmış olan üçüncü kişiye verilir. örneğin, borcun ödenmiş olması veya hacizli malın satışının süresinde (m. 106) istenmemiş olması nedeniyle taşınır mal üzerindeki haciz kalkarsa, o zaman borçlunun hacizden sonraki tasarrufları tamamen geçerli olur; borçlu ve üçüncü kişi, böyle bir tasarrufun geçersiz olduğunu ileri süremez.

Burada geçe'rsiz olan borçlunun **tasarruf** işlemleridir. Buna karşılık, borçlu, izin almadan hacizli taşınır malları hakkında borçlandırıcı işlemler yapabilir; örneğin, hacizli mallarının satışı için satım sözleşmesi yapabilir ve bu sözleşme geçersiz olmaz. Bu satım sözleşmesine dayanarak borçlu malı devretmişse (tasarruf işlemi), işte bu devir işlemi, haciz koydurmuş olan alacaklıya karşı geçersizdir.

Hacizli taşınır mal üzerinde, üçüncü kişilerin zilyetlik hükümlerine dayanarak iyiniyetle kazandıkları haklar (TMK m. 763; 988-991) saklıdır (m. 86, 11). Oç0nc0 **kişi** iyiniyetli değilse, yani o malın hacizli olduğunu biliyor ise, yukarıda görOld0ğ0 gibi, kazanmış olduğu hak, haciz koyduran alacaklının haklarına zarar verdiği ölçüde geçersizdir (m. 86, 111).

2) Taşınmaz Malların Haczedilmesinin Etkisi

Taşınmazın haczedilmesi ile, borçlunun o taşınmaz üzerindeki **tasarruf yetkisi,** TMK m. 101O anlamında **kısıtlanmış olur** (m. 91, 1/c.1). Taşınmaz haczi tapu siciline tasarruf yetkisinin kısıtlanması olarak şerh verilir (m. 91, I; TMK m. 1010/2).

Haczin tapu siciline şerh verilmesinden önce, hacizli taşınmaz üzerinde iyiniyetle ayni hak kazanılması mümkündür (TMK m. 1023) ve böyle bir ayni hak alacaklıya karşı da geçerlidir.

Buna karşılık, taşınmazın haczedildiğinin **tapu siciline şerh verilmesinden sonra,** taşınmaz üzerinde **iyiniyetle aynihak kazanılması mümkün değildir;** borçlunun tasarrufları, üçüncü kişiler iyiniyetli olsa bile, haciz alacaklısına karşı geçersizdir.

Borçlu, hacizli taşınmazı üzerinde alacaklı ve icra müdürünün izni olmaksızın tasarrufta bulunabilir; örneğin, taşınmazı devredebilir. Yalnız, bu yeni ayni hak sahipleri (örnekte yeni malik) haciz alacaklısının hacizli taşınmazın bedeli üzerindeki hakkından sonra gelirler. Yani, örnekte taşınmaz (borçlunun-muş gibi) icra dairesi tarafından satılır; taşınmazın satış bedelinden önce alacaklının alacağı ve takip giderleri ödenir; artan para (borçluya değil) yeni malike verilir. Hacizli taşınmaz üzerindeki haciz herhangi bir nedenle (örneğin, borcun ödenmesi) kalkarsa, yeni malik haciz şerhinin silinmesini isteyebilir **(karş. TMK** m. 1026).

Ancak borçlunun hacizden sonra taşınmaz üzerinde alacaklının izni olmaksızın irtifak hakkı veya taşınmaz mükellefiyeti tesis etmesi halinde, alacakJı, taşınmazın bunlardan arındırılarak (ari) satılmasını isteme hakkına sahiptir (m. 132, iV).

111 - HACZiN ÜÇÜNCÜ KiŞiLER BAKIMINDAN ETKiSi

Borçlunun borcundan dolayı üçüncü kişilerin mallarına haciz konulamaz; başka bir deyişle yalnızca borçlunun mallarına haciz konulabilir. Ancak, aslında üçüncü bir kişiye ait olan bir mal borçlunun mal_ı sanılarak haczedilebilir. Bu durumda, üçüncü kişiye istihkak iddiasında bulunma hakkı tanınmıştır (m. 96-99; 85, il; 103, 1).

Bundan başka. bir üçüncü kişi. hacizli bir malı lylnlyetle borçludan devrald-0• iddiasında bulunursa, alacaklı ile üçüncü kişi arasında bu anlaşmazlıOın istihkak prosedOrO (m. 97-99) içinde çözümlenmesi gerekir.

H) HACiZDE TERTiP

Borçlunun mallarından, ancak asıl alacak, faiz ile takip giderlerini karşılayacak kadan haczedilir, daha fazlası haczedilemez (m. 85, 1).

Haczi uygulayan görevli, borçlu ile alacaklının menfaatlerini mümkün oldu□u kadar bağdaştırmakla yükümlüdür (m. 85, VI). Esasında bu kural, Anayasada düzenlenen **eşitlik** ilkesinin (Anayasa m. 1O) icra hukukundaki görOnümüdOr. Çünkü alacağın tahsiline aracılık eden icra dairesi ne alacaklının ne de borçlunun temsilcisidir. Haczi uygulayan icra dairesi, alacaklı ve borçluya eşit uzaklıkta ve onların menfaatlerini bağdaştıracak şekilde işlem yapar. Bu nedenle, borçlunun borca yetecek kadar malı haczedilmelidir. Alacaklının alacak miktarını geçecek şekilde haciz yapılamaz (m. 85)[18]. Bu anlamda özellikle borç miktarının çok üzerinde haciz yapılması,**"taşkın"** veya **"aşkın"haciz** olarak nitelenir ve **Kanuna aykırıdır.** Haciz, alacaklının asıl alacağı, faiz ve diğer giderten karşılayacak miktarda borçlunun mallarına el konulması suretiyle uygulanmalıdır. Bu bakımdan uygulanan haczin aşkın veya taşkın olarak nitelenebilmesi için her şeyden önce asıl alacak dışında faiz ve takip sonunda borçluya yükletilecek icra harç ve giderlerini karşılayabilecek miktarı aşan bir şekilde haciz yapılmış olması gerekir. öte yandan borçlunun haczedilen mallannın ihale ile paraya çevrileceği ve bunun için teklif edilen satış bedelinin malın tahmini değerinin %50'sini aşmasının yeterli olacağı dikkate alınmalıdır (m. 115; 129). Buna göre, haczedilen malın değerinin, asıl alacak, faiz ve giderterinin %50'den çok daha yüksek bir oranında olması halinde taşkın veya aşkın hacizden söz edilebilir. Başka bir deyişle, takip konusu asıl alacak, faiz ve takip giderleri toplamının iki katından fazla değerde borçlunun mallarının haczedilmesi halinde "aşkın" veya "taşkın" haciz söz konusu olur.

Hacizde tertip (sıra), aynı zamanda, icra hukukunda da geçerli olan**"ölçülülük"** (orantılılık) ilkesiyle de yakından ilgilidir. Çünkü, takip konusu alacak

---

[11] ·uygulamada, alacaklının ana, faiz ve masraflar dahil olmak üzerebütün alacaklarını aşacak şekilde haciz yapıldığı müşahede edilmekte ve bu uygulama taşkın haciz olarak nitelendirilmektedir. Bu durum alacaklı ve borçlu arasındaki menfaat dengesibakımından borçluya aşırı kOlfet getirmekte ve yakınmalara neden olmaktadır. Hükümle, alacaklının fıkrada belirtilen bOWn alacaklarına yetecek miktarı aşacak şekilde haciz yapılamayacağı açıkça düzenlenmektedir'" (7445 s. K. Teklifi gerekçesi).

miktarıyla sınırlı bir haciz, haczedilecek malların seçimi, haczi kimin ve neşekilde yapacağı gibi hususlar belirli ilkelerle tespit edilir.

Ölçülülük ilkesi[19], bir amacın izlenmesi, bu amaca ulaşmak için bir araç kullanılması ve bir değer ölçüsüne uyulması şeklinde genel olarak üç unsura sahiptir. Temel hak ve özgürlüklere yönelik müdah□lelerde, yalnızca **elverişli ve gerekli,** yani ulaşılmak istenen amaca bir katkı sağlayan ve en az yükümlülük getiren, **uygun araçlar** kullanılmalı; kullanılacak araç ve amaç arasında **orantılılık** korunmalıdır.

Hacizden beklenen fayda alacaklının alacağına kavuşması olduğu için kanun koyucu, sırf borçluyu taciz etmek amacıyla haciz yapılmasına engel olmuştur. Nitekim m. 85, V'te, hasılatı (geliri) paraya çevirme giderlerini (ve gerektiğinde muhafaza ve idare giderlerini) geçmeyeceği (karş. m. 115;129) kesin olan şeylerin haczedilemeyeceği hükmü açıkça yer almıştır.

Borçlunun alacağa yetecek kadar malı haczedilirken, icra dairesi görevlisinin hacizde izleyeceği sıra konusunda Kanunda açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak m. 85'te genel bir ifadeyle getirilen kural, **yokluğu borçluya en az yük teşkil edecek; haczi ve satılması en kolay olan mallardan □aşlamak** üzere haciz yapılmasını gerektirmektedir. Yani, borçlunun malları haczedilirken belli bir sıraya uyulması gerekir ki, buna **hacizde tertip** (sıra) denir.

Bu hükümden, haczi yapan görevlinin (memurun), hacizde belli bir sıra izlemesi gerektiği sonucuna varabiliriz. Buna göre:

ilk **önce** borçlunun **çekişmesiz mallarının** haczedilmesi gerekir. IIK'nun 85. maddesinin 2. fıkrasında yapılan değişiklikle, borçluya, haciz sırasında mallarıyla ilgili açıklama yapma ve bilgi verme yükümlülüğü getirilmiştir. ôte yandan icra dairesi görevlisi, borçlu ve üçüncü kişileri, bu beyana davet etmek zorundadır. Buna göre, haczedilecek mallarla ilgili olarak, bu mallar üzerinde mülkiyet, sınırlı ayni hak iddiası veya önceki tarihli bir haczin varlığı söz konusu ise, bu husus bildirilmelidir (m. 85, 11/c. 1)[20].

---

19 Bkz. Alican Türkay, icra Hukukunda Ölçülülük ilkesi, Ankara 2023.

20 "Teslimsiz taşınır rehninin söz konusu olduOu hallerde taşınır borçlunun elinde bulunmakta ve borçlu, taşınır üzerine bir haciz konduOu zaman icra memuruna rehinden söz etmemek suretiyle rehnin ortadan kalkmasına neden olabilmektedir. Bu nedenle maddede haciz yapan memura beyan alma ve tutanaOa geçirme yOkOmlOlOOO getirilmiştir. Ayrıca, haczi yapan memurun borçluya beyanda bulunmasını hatırlatması zorunluluOu da getirilmiştir. Ancak haczi yapan memurun borçluyu bu beyana davet etmemesi haczi geçersiz kılmayacaktır" (3494 s. KHOkOmet gerekçesi).

Borçlu tarafından başkasına alt olduğu bellrtllen (m. 96) veya üçüncü kişiler tarafından üzerinde istihkak iddia edilen (m. 96 vd.) mallara, borçlunun **çeklşmell mallan;** bunun dışındaki mallara da borçlunun **çekişmesiz malları** denir. **Çekişmeli malların haczi en sonraya bırakılır** (m. 85, il). Şu halde, ilk önce çekişmesiz mallar haczedilir.

Çekişmesiz mallardan da ilk önce taşınır mallar haczedilmelidir. Çünkü taşınır malların haczi ve satılması daha kolaydır ve bu, alacaklının menfaatine daha uygundur. Borçlunun da bunda menfaati vardır; çünkü, taşınmazlar borçlunun ve ailesinin ekonomik varlığını devam ettirmek için taşınırlardan çok daha önemli olup, taşınmazların yerine konması taşınırlara oranla çok daha zordur. Bu nedenle, borçlunun bilinen haczedilebilir taşınır malları alacağı karşılamaya yetmekte ise, borçlunun taşınmazları haczedilmemelidir. Kanunun taşınmazlardan önce taşınırların haczini tercih ettiği, m. 85, lll'teki ifadeden de anlaşılabilir. Ancak haczedilen taşınmaz artırmaya çıkarılmadan borçlu borcun ifasına yetecek taşınır mal veya vadesi gelmiş sağlam alacak gösterirse, taşınmaz üzerinde haciz baki kalmak üzere, gösterilen taşınır veya alacak da haczedilir (m. 85, ili).

Taşınırların haczinde de bir sıraya uyulmalıdır: Taşınır mallardan muhafaza ve satılması daha kolay olanlar (örneğin, para, altın ve gümüş eşya) ile yokluğu borçluya en az yük teşkil edenler daha önce haczedilmelidir. **Borçunun** üçüncü kişilerdeki **alacakları da** (m. 89), taşınırlar gibi (karş. m. 106, 11), taşınmazlardan **önce haczedilmelidir.**

Borçlunun bilinen çekişmesiz taşınır malları alacağı karşılamaya yetmezse, o zaman borçlunun **taşınmazları** haczedilir[21]. Burada da muhafaza ve satılması en kolay olan ve yokluğu borçluya en az yük teşkil eden taşınmaz ilk önce haczedilmelidir.

Borçlunun bilinen çekişmesiz malları alacağı karşılamaya yetmezse, o zaman **çekişmeli malları da** (yukarıdaki kurallara göre) **haczedilir** (m. 85, il). Çekişmeli mallar haczedilirken, bunlar üzerindeki iddialar da haciz tutanağına yazılır (m. 102, 1, 111; 96, 1).

Hacizde sıra ilkesine aykırı olarak yapılan bir haciz işlemine karşı, menfaati ihlal edilen ilgililer; özellikle işlemin hadiseye uygun olmaması ve kanuna aykırılık nedenine dayanarak, işlemin öğrenildiği tarihten itibaren yedi gün içinde; kamu düzenine aykırılık halinde ise, süresiz şikayet yoluna başvurabilirler.

---

[21] Alacaklı ve borçlu, borcu karşılamaya yetecek kadar taşınır mal olduQu Mide, taşınmazın haczedilmesi konusunda anlaşırlar ve bunu isterlerse o zaman taşınmazın haczine gidilebilmelidir.

1) HACZiN KONUSU

Haczin konusu, borçlunun taşınır ve taşınmaz malları, üçüncü kişilerdeki alacakları ve diğer malvarlığı haklarıdır. Haczin amacı, borçlunun malvarlığında yer alan değerlerinin paraya çevrilmesidir. Kural olarak "para eden herşey" haczedilebilir; kripto paranın da haczi mümkündür. Bu bakımdan borçlunun parayla ölçülebilir, yani alacaklıyı tatmine elverişli mal veya hakları, nitelik bakımından farklılık gösterir. Borçlunun taşınır, taşınmaz malları yanında alacakları veya paraya çevrilebilir diğer hakları da söz konusu olabilir. işte bu nitelik farkı, onların haczinde de bazı özellikler oluşturur. Bu nedenle, bu mal ve hakların haczindeki özellikler ayrı ayrı incelenmelidir.

A) TAŞINIR MALLARIN HACZİ

Taşınır malların[22] bulundukları yerde haczedileceği ve icra dairesi görevlisince veya başvurduğu bilirkişi tarafından tespit edilen değerleri ile birlikte (m. 87, 1,11), malın bulunduğu yerde düzenlenecek haciz tutanağına yazılacağı (m. 102, 1) yukarıda belirtilmişti.

Taşınır olmakla birlikte taşınmaz rehni ipotek akit tablosunda sayılı bulunan eklenti taşınmazdan ayrı olarak haczedilemez (m. 83/c, 1). Türk Medeni Kanununun 862. maddesi hükmü saklıdır (m. 83/c, il).

Taşınır haczinde, kural olarak, icra dairesi görevlisinin haciz konusu taşının bizzat görmesi gerekir. Başka bir deyişle, eğer taşınır resmi bir sicile kayıtlı değilse, bir taşınmazın haczinde olduğu gibi, alacaklının verdiği bilgiler çerçevesinde taşınmazın tapu kaydına haciz konulması ile (m. 79, il; 91) yetinilmesi söz konusu olmaz. Bir **taşınırın haczedilmiş sayılması için, görülüp tutanağa değeriyle birlikte yazılması yeterlidir;** kural olarak bu malın borçlunun elinden alınması gerekmez. Bu nedenle, haczin tanımında **"hukuken el koyma"** ibaresi kullanılmıştır. icra dairesinin istediği zaman bu mallara el koyabilme imkanına sahip olması yeterlidir. Bunun için, icra dairesi görevlisinin haczettiği taşınır malları ya icra dairesinde muhafaza altına alması veya bir yediemine teslim etmesi[23] ya da istenildiği zaman verilmek üzere, borçlu veya üçüncü **kişi** elinde bırakması gerekir. Her üç halde de, icra dairesi, satılacağı zaman hacizli taşınır malı elde edebilmek imkanına sahiptir.

---

22 **Açıkça** OngOrOlen istisnalar dışında, bayrağına ve bir sicile kayıtlı olup olmadığına bakılmaksızın bOton gemiler hakkında taşınırlara ilişkin hükümler uygulanır (m. 23, il).

23 TOrkiye'nin taraf olduğu uluslararası andlaşma hükümleri saklı kalmak kaydıyla, yabancı devlet **başkanı,** parlamento başkanı, hükOmet başkanı veya üyelerini taşıyan ulaşım araçları, bu kişiler TOrkiye'de bulundukları sürece, muhafaza altına alınamaz ve yediemine bırakılamaz (m. 88, 111).

Buna karşılık, haczedilen ıey para, banknot, hamlllne alt senet, pollçe ve sair cırosu kabll senet veya altın, gümüş ve dlOer kıymetli ıeylerden **ise,** bunlar bizzat icra dairesi tarafından muhafaza edilir (m. 88, I; 9, 111).Bu kıymetli şeyler icra dairesi tarafından muhafaza altına alınmadıkça, haczedilmiş sayılmaz. Yani. bu **kıymetli şeylere icra dairesinde** el konulmuı **olması,** bunlann haczi için **geçerllllk** koşuludur. O nedenle burada haczin geçerli olması için. haczi yapan görevlinin haczettıaı bu tor şeyleri tutanaOa yazmakla yetinmeyip. aynı zamanda borçlunun elinden alması gerekir. Bu şekilde yapılan hacze "fillI **haciz"** denir.

Kıymetli şeyler dışındaki diğer taşınır mallara konulan haczin geçer1ili0i için ise haciz yapan müdürün bu mallara fiilen el koyması şart deOildir. Haczi yapan icra müdürünün bunlara hukuken el koymuş olması yeterlidir (m. 88, 11/c. 2). Bu hAlde, alacaklı hacizli malların borçlunun elinde bırakılmasını istemezse, gideri peşin olarak alacaklıdan[24] alınarak (m. 88, il; 95; 59), bu mallar uygun bir yerde muhafaza altına alınır, yani bir üçüncü kişiye (yediemine) teslim edilir (m. 88, 11/c. 1, V). Yediemin, kendisine teslim edilen hacizli malları icra dairesi istediği zaman geri vermek zorundadır; aksi halde, malların kıymeti hükme hacet kalmaksızın icra dairesince resen yediemine tazmin ettirilir. Malı istendiğinde icra dairesine teslim etmeyen yediemin, ayrıca cezaya da çarptınlır (m. 358; TCK m. 289). Bu hüküm, malın borçlu veya borçluyla birlikte üçüncü **kişi** elinde haczedilmesi (m. 96; 97/a) halinde uygulanır.

Yediemin, Adalet Bakanlığı tarafından yetki verilen gerçek veya tüzel kişidir ve haczedilen mallar bu kişilere ait lisanslı yediemin depolarında muhafaza edilir (m. 88, V; ayrıca bkz. Lisanslı Yediemin Depoları Yönetmeliği). Yediemin depolarına ödenecek olan ücret, Lisanslı Yediemin Depoları Ücret Tarifesinde gösterilmiştir[25].

---

[24] Alacaklı, haczedilen malların muhafaza, idare ve işletilmesi (m. 92, 111) için gerekli giderleri, icra dairesi tarafından istenildiği takdirde, peşin olarak vermek zorundadır (m. 95). istenen gider alacaklı tarafından verilmezse, haciz hükümsüz sayılmaz; hacizgeçerli olmakta devam eder; yalnız gidere bağlı işlemin yapılmamasından icra dairesi sorumlu tutulamaz ve bu da alacaklının zararına olur.

[25] "Haczedilen mallar, Adalet Bakanlığı tarafından yetki verilen gerçek veya tüzel kişilere ait lisanslı yediemin depolarında muhafaza edilir. Yetki verilen gerçek veya tüzel kişiler, bu yetkilerini Adalet Bakanlı□ının onayıyla alt işleticilere aynı standartları sağlamak koşuluyla devredebilirler. Bu devir, yetki verilen gerçek veya tüzel kişilerin sorumluluklarını ortadan kaldırmaz. Bu depoların yönetmelikte belirlenen nitelik ve şartlara uygunluğunun saptanması sonucunda işletme belgesi Adalet Bakanlığı tarafından verilir. Haczedilen mallann muhafaza işlemleri; lisanslı yediemin depolarının kuruluşuna, bu depolarda bulunması gereken asgari niteliklere, depo için alınacak teminata, mallar için muhtemel rizikolarakarşı yapılacak sigor**taya;**işletici olma niteliklerine, işletici lisansına, Adalet Bakanlı□ı tarafından bu lisansın verilmesine; Adalet BakanlıOının lisanslı işletmelerle ilgili görev ve yetkilerine; faaliyetin durdurulması ya da iptali gibi idari tedbir ve tasarruflara; bu depoların denetimine ve dl□er hususlara

Haciz kararı üzerine yediemin deposunda bulunan mal üzerindeki **haciz daha sonra kalkarsa,** icra dairesi borçluya tebligat çıkartır ve yedieminlik ücretini ödemek suretiyle malı teslim alabileceğini bildirir. **Malın teslim alınmaması halinde** bu mal, Kanunda ve bununla ilgili Yönetmelikte belirtilen usullere göre tasfiyeye tabi tutulur (m. 88/a; Geçici Madde 20[26]).

Malın üçüncü **kişi** elinde haczedilmesi (m. 99) halinde, mal alacaklının talebi üzerine, üçüncü kişiden alınamaz. Çünkü, üçüncü kişinin elinde bulunan taşınır mallar haczedilince, üçüncü kişinin kabulü halinde, mal, üçüncü kişiye yediemin olarak bırakılır (m. 88, 11/c. 3)[27]. Buna göre, üçüncü kişi, izin vermezse, mal ondan alınamaz[28].

Borçlu ile üçüncü kişinin haczedilen malı birlikte ellerinde bulundurmaları durumunda da üçüncü kişi yedieminliği kabul ettiği takdirde bu mal muhafaza altına alınmaz. Ancak Kanunun 97. maddesinin birinci fıkrası uyarınca, haczedilen bu mala ilişkin olarak ileri sürülen istihkak iddiasına karşı alacaklı veya borçlu tarafından itiraz edilir ve ilgili dosya kendisine gönderilen icra mahkemesince takibin devamına karar verilirse mal muhafaza altına alınabilir (m. 97/a, 1, c. 3 ve 4).

---

ilişkin usul ve esaslar, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikte düzenlenir. Haczedilen malların muhafazası aşamasındaki ücretler Adalet Bakanlığı tarafından düzenlenecek tarifeyle belirlenir. icra dairesi, depo ve garajlarda ve yediemin olarak kendisine haczedilen malın bırakılmış olduğu üçüncü kişilerde saklanıp da hukuken artık muhafazasına gerek kalmayan malı, vereceği uygun süre içinde geri almasını ilgililere resen bildirir. Verilen süre içinde eşya geri alınmazsa, icra müdürü tetkik merciinin (icra mahkemesinin) kararı ile taşınır mal satışlanna ilişkin hükümler uyarınca bunları satar. Elde edilen miktardan muhafaza ve satış giderleri ödenir. Artan miktar 9 uncu madde hükmüne göre muhafaza olunur. Bu konuda ortaya çıkan ihtilaflar tetkik mercii (icra mahkemesi) tarafından basit yargılama usulüne göre çözülür" (m. 88, V-VI). Ayrıca bkz. Lisanslı Yediemin Depoları Yönetmeliği (RG 23.08.2016, sa. 29810) ve bununla ilgili Ücret Tarifesi (Bkz. RG 21.12.2024, sa. 32759).

26 7445 s. K. ile eklenen Geçici Madde 20 ile m. 88/a'ya ilişkin bir geçiş hükmü düzenlenmiştir. Ancak Anayasa Mahkemesi maddenin birinci fıkrasının, "Adalet Bakanlığı, tasfiye edilecek malların sayısını dikkate alarak takibin yapıldığı yer icra dairelerinden birini veya birkaçını ya da takibin yapıldığı yerin bağlı olduğu ilin adıyla anılan icra dairelerinden birini veya birkaçını tasfiye işlemlerini yürütmekle görevlendirebilir" şeklindeki birinci cümlesiyle, "Tasfiye edilecek mallara ilişkin bilgiler, icra dairesince Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminde duyurulur" şeklindeki ikinci fıkrasının Anayasaya aykırı olduklarına ve iptallerine karar vermiştir. iptal nedeniyle söz konusu maddenin sekizinci ve dokuzuncu fıkralarının, on birinci fıkrasının birinci cümlesi ile ikinci cümlesinde yer alan *"Kabul kararıyla, malın mülkiyeti ilgiliye geçer;..."* ibaresinin ve on ikinci fıkrasının birinci cümlesinin de uygulanma imkanı kalmamıştır (Anayasa Mahkemesinin 27.03.2025 gün ve E. 2024/205, K. 2025/88 sayılı kararı için bkz. RG 04.06.2025, sa. 32920.

v IIK m. 88, il, c.3'de yer alan "alacaklının muvafakatı ve" ibaresi, Anayasa Mahkemesinin 12.01.2012 gün ve 90/04 sayılı kararı ile (bkz. RG 19.05.2012, sa. 28297) iptal edilmiştir. 6352 s. K. ile d90işen m. 88 hükmü bu karara uygun hale getirilmiştir.

28 Bkz. Hal0k Eruygur, Yedieminlik, Ankara 2008; Ejder Yılmaz, Yedieminlik (Türk Hukuk Dünyası 2000/1, s. 7-16; Yılmaz-Makaleler C. 1, s. 1145-1158).

HaCZedIlmlı ancak muhafaza altına alınmamı, mallar satış talebi Oze. rine muhafaza altına alınır veya lhAle alıcısına teslime hazır hlıle getlrlllr; aksi takdirde satış yapılamaz. Slclle kayıtlı motorlu kara araçları bakımından 106. madde hOkmO saklıdır (m. 88, il, son c.).

icra dairesi, OçOncO **bir kişiye** rehnedllmlş olan borçluya alt malları da (&Cer bu malların rehin bedelinden fazla bir fiyatla satılaca□ı umuluyorsa) mu• hafaza altına alabilir. Ticari işlemlerde taşınır rehnl kapsamındaki taşınır**lar** ise, icra dairesince satılmalarına kar□r verilmesinden sonra muhafaza altma alınabilir (m. 88, iV). Bu mallar, herhangi bir nedenle satılamadıOı takdirde, rehin alacaklısına geri verilir (m. 88, iV).

Taşınır olmakla birlikte, bazı malların resmi sicile kayıtlı olması nedeniyle, bu malların siciline işletilen kayıtla da haciz (kaydi haciz) mümkündür. Örneğin, **trafik siciline kayıtlı araçların** kaydi (yani sadece trafik siciline haciz kaydı konulması, m. 79, il) haczi gerçekleştirilebileceği gibi aracın fiilen haczi de (m. 88) yapılabilir. Kanun koyucu, bu hacizler bakımından birbirine bir öncelik veya üstünlük düzenlemesi yapmamıştır; dolayısıyla her iki haciz de geçerlidir. Ancak, yalnızca fiili haciz yapılması halinde, iyiniyetli üçüncü kişilerin trafik siciline güvenerek hak kazanmaları ve böylece fiili haciz sahibi alacaklının haklarının ihlal edilmesi (m. 86, il) mümkündür. öte yandan, hacizli malın satılabilmesi için, aracın fiili haczi[29] gerekir; yani sadece kayıt üzerinden satış yapılamaz.

11- TAŞINMAZ MALLARIN HACZi[30]

Taşınmazların[31] haczi de bulundukları yerde yapılır. Buna göre, taşınmazın bulunduğu yerde düzenlenecek haciz tutanağına taşınmazın çeşidi, niteliği, sınırları ve diğer özellikleri yazılır (m. 102, il). Ancak, bu kural uygulamada hayata

---

29 •icra müdürlüklerinin talebi üzerine kolluk kuvvetleri tarafından yakalanan araçlar, en geç aç iş g0n0 içinde en yakın icra müdürlüğüne teslim edilir. Aracı teslim alan icra müdürlüğü, aracın yakalanmasını isteyen icra müdürlüğüne bildirimde bulunur" (m. 88, Vlll). Bununla birlikte, T0rkiye'nin taraf olduğu uluslararası andlaşma hükümleri saklı kalmak kaydıyla, yabancı devlet başkanı, parlamento başkanı, hükümet başkanı veya hükümet üyelerini taşıyan ulaşım araçları, bu kişiler Türkiye'de bulundukları sürece, muhafaza altına alınamaz ve yediemine bırakılamaz (m. 88, ili).

30 Bkz. Mert Namlı, icra Hukukunda Taşınmazların Haczi ve Paraya Çevrilmesi, Istanbul 2019.

31 Nelerin taşınmaz olduğu TMK m. 704'de gösterilmiştir. Kat mülkiyetine konu taşınmazın haczi de buradaki hükümlere göre olur. Yalnız, kat mülkiyeti, ona bağlı arsa payından ayrı olarak haczedilemez (karş. Kat Mülkiyeti K. m. 5).

geçmemiş ve taşınmazlar, tapuya yapılan bildirimle haczedilmlştir[32]• Bu uygulama, kanun koyucu tarafından da benimsenerek, resmi sicile kayıtlı malların hacz!nln takibin yapıldıOı icra dairesince, kaydına işletilmek suretiyle doğrudan da yapılablleceOi **{kaydl haciz)** (m. 79, il/ son cümle) kabul edilmiştir.

icra dairesi, taşınmazın haczedlldiOini ve haczin ne miktar alacak için konulduOunu ve alacaklının adı ile adresini tapuya bildirir (m. 91; 102, il; karş. TTK m. 986-987).

Haciz, tapu siciline **tasarruf hakkı kısıtlaması** olarak **şerh** verilir (m. 91, I; TMK m. 1010/2; Tapu Sicili Tüzüğü m. 56)[33]. Hacze yeni alacaklılar iştirak eder (m. 100-101) veya haciz kalkarsa, bu durum da tapuya bildirilir (m. 91, il). Hacizli taşınmazın el d90iştirmesi halinde IIK'nun 148/a maddesi uygulanır (m. 91, 111).

Tapu siciline şerh verilen haciz, taşınmaz üzerinde sonradan hak kazanacak olanlara karşı ileri sürülebilir. Bu kimseler, haczi bilmediklerini iddia edemezler. Şerhten önce haczin üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi, ancak bunların haczi bilmeleri halinde mümkündür. Şerhten sonra ise, üçüncü kişinin haczi bildiğinin ispatına gerek olmadığı gibi, üçüncü kişi haczin kendisince bilinmediği yolunda bir iddiada bulunamaz {TMK m. 1020).

icra dairesi taşınmaz kendilerine rehnedilmiş olan alacaklılara ve taşınmazdaki kiracılara da taşınmazın haczedilmiş olduğunu bildirir (m. 92, 11). icra dairesi ayrıca, taşınmazın idare ve işletmesi ile eklentinin korunması için gerekli tedbirleri[34] alır.

Bir **taşınmazın haczi,** onun **gelir ve menfaatlerini de kapsar** (m. 92, 1). Haciz, taşınmaz kendilerine rehnedilmiş olan alacaklıların haklarına {bkz. m. 84, il; TMK m. 862; 863) zarar vermez (m. 92, 1).

---

[32] Uygulamada, haciz için taşınmazın bulunduğu yere genellikle gidilmemekte, icra dairesince taşınmazın haczedlldlğlnin tapu sicili memurluğuna bildirilmesi ile yetinilmekteydi. Bu uygulama, m. 91'i dayanak olarak almaktaydı. Ancak m. 91, haciz değil, bir muhafaza tedbiri olarak düzenlenmiştir.

[33] Yargıtay yeni kararlarında, icra dairesinin taşınmazın haczine karar vemıesini yeterli saymakta; haczin bu andan itibaren geçerli olduğuna ve satış isteme süresinin de (m. 106) tapuya şerh tarihinden değil, haciz kararından itibaren işlemeye başlayacağına hükmetmektedir.

[34] Bu tedbirler kapsamında icra dairesi taşınmazda kiracı varsa bu kiracıya işleyecek kiraları icra dairesine ödemesini emreder; zarar görme ihtimali bulunan eklenti, rehin alacaklısının talebi üzerine, işletmenin faaliyetine engel olmayacak şekilde muhafaza altına alınır. Ayrıca, OrOnlerin toplanması (m. 93), kiraları alma (m. 92, 111/c. 2), taşınmazı kiraya vemıe ve ufak tefek tamirleri yaptımıa vs. de tedbirler kapsamında gündeme gelebilir. idare ve muhafaza masraflan satış bedelinden öncelikle ödenir (m. 92, 111).

Ta,ınmaz rehnl ipotek **akit tablosunda sayılı** bulunan **eklentl,** taşınmazdan **ayn olarak haczedilemez** (m. 83/c, 1)[35].

Bit taşınmaz Ozerindekl yetişmemiş (olgunlaşmamış) mahsuller (doOal ürilnler)ı ayrılıncaya kadar o taşınmazın bütünleyici parçaları oldu□undan (TMK m. 685), Ostande yetişmekte oldukları taşınmaz ile birlikte haczedilebilir. Ancak m. 84 hOkmü. bu kurala bir istisna getinnektedir. Kanun, **yetişmemiş mahsul**lerin, Ozerinde yetişmekte oldukları topraktan ayrı olarak da **haczedllebllece**Qlni kabul etmektedir. Bu hüküm, özellikle arazinin, mahsulü yetiştirenden başkasına (örneğin kiracıya) ait olması hali için önemlidir. Ancak, m. 84 hükmü, mahsulün bizzat taşınmaz sahibine ait olması halinde de uygulanır; şöyle ki:

Eğer mahsul (ürün) taşınmaz sahibine ait ise, taşınmaz sahibinin (borçlunun) alacaklısı hem taşınmazı hem de üzerindeki mahsulü (birlikte) haczettirebilir. Bu halde mahsulün de (birlikte) haczedildiği haciz tutanağında ayrıca yazılı olmasa bile, taşınmaz ile birlikte mahsul de haczedilmiş sayılır. Çünkü, bir taşınmazın haczi, onun hasılat ve menfaatlerini de kapsar (m. 92, 1/c. 1).

Eğer bir taşınmaz üzerindeki mahsul, taşınmazın sahibinden başka bir (üçüncü) **kişiye,** (örneğin, taşınmazın kiracısına) ait ise, taşınmaz sahibinin alacaklısı, yalnız taşınmazın haczini isteyebilir, üçüncü kişinin (örnekte kiracının) mahsulünü haczettiremez. Çünkü, haciz, borçlunun malvarlığı üzerinde gerçekleştirilir. **Aksi** halde, üçüncü kişi (kiracı) mahsulün kendisine ait olduğunu bildirerek istihkak iddiasında bulunabilir (m. 96) ve bu istihkak iddiasına itiraz edilirse, icra mahkemesinde istihkak davası (m. 97) açabilir.

Taşınmaz üzerindeki mahsulün başka bir kişiye ait olması halinde, mahsul sahibinin (örnekte kiracının) alacaklısı, borçlusuna ait bu mahsulün haczini isteyebilir; işte bu halde m. 84 hükmü uygulanır.

Yetişmemiş mahsullerin (yalnız başına) haczedilmesi ancak belli bir dönem içinde mümkündür. Yetişmemiş her çeşit (buğday, arpa, yulaf, pamuk, sebze gibi) toprak ve (fındık, elma, armut, ceviz gibi) ağaç mahsulleri, yetişmeleri (olgunlaşmaları) zamanından **en çok** (en erken) **iki ay önce haczedilebilir** (m. 84/c. 1).

Yetişmemiş mahsuller üzerine, yetişmeleri zamanından iki aydan daha önceki bir tarihte (örneğin 6 ayda yetişen tarladaki buğdaya, ekildikten üç ay sonra) konulan haciz geçerli değildir.

Kanun, 84. maddesinde mahsullerin yetişme zamanlarını tarih olarak belirtmemiş olduğundan, her mahsulün yetişme zamanı icra müdürü (veya onun

---

35 Türk Medeni Kanununun 862. maddesi hükmü saklıdır (m. 83/c, il).

başvurduğu bilirkişi) tarafından takdir ve tayin edilecektir. Alacaklının, icra müdürünün yanlış takdirinden zarar görmemesi için, mahsullerin yetişmesi zamanından iki aydan daha önceki bir tarihte konulan haczi iki aylık dönemin başlangıcına kadar şikayet konusu yapılmamış veya şikayet konusu yapılmış olup da icra mahkemesi şikayeti henüz sonuçlandırılmamış ise, mahsullerin yetişmesi zamanından önceki iki ay içinde konulmuş gibi geçerli saymak uygun olur kanısındayız. Çünkü, daha önce konulmuş olan haciz (m. 84/c. 1'deki) iki aylık dönemin başlangıcına kadar şikayet konusu yapılmış ve bu şikayet iki aylık dönemin başlangıcına kadar sonuçlandırılmış olsaydı, alacaklı, bu defa iki aylık dönemin başlangıcında yetişmemiş mahsullerin tekrar ve bu kez geçerli olarak haczini isteyebilirdi.

Yetişmeleri zamanından en çok iki ay önce haczedilen (yetişmemiş) mahsullerin borçlu tarafından başkasına devri, haciz alacaklısına karşı hükümsüz olup, icranın devamına engel olmaz (m. 84/c. 2)[36].

Hukukumuzda, yetişmemiş mahsullerin yetişmeleri zamanından iki aydan daha önceki dönemde (hatta iki aylık dönem içinde ve ancak hacizden önce) borçlu tarafından başkasına devri, o mahsulleri sonradan (devirden sonra) haczettiren alacaklıya karşı geçersiz değildir[37].

Yetişmemiş mahsullerin iki ay içinde, taşınmazdan ayrı olarak haczi halinde de borçlunun bu mahsullerden başka geçineceği yoksa kendisinin ve ailesinin geçinmeleri için yetecek miktar mahsulden (veya satıldıkça bedelinden) uygun bir miktarı borçluya bırakılır (m. 93, 11).

Yetişmemiş mahsullerin haczi, alacağı (hacizden önce) taşınmaz rehni (ipotek) ile temin edilmiş olan rehin (ipotek) alacaklısının bütünleyici parça olarak (TMK m. 685) taşınmazın yetişmemiş mahsulleri üzerinde sahip olduğu hakka (TMK m. 862) zarar vermez. Yalnız bunun için, rehin (ipotek) alacaklısının, mahsullerin yetişmesinden önce ipoteğin paraya çevrilmesi için takip talebinde (m. 148 vd.) bulunmuş olması gerekir (m. 84/c.3 ve 4).

icra dairesi, haczedilen mahsuller yetişince (olgunlaşınca), mahsullerin toplanması için gerekli tedbirleri alır (m. 93, 1).

Haczedilen yetişmemiş mahsuller, yetişmeden (olgunlaşmadan) önce, borçlunun izni olmadıkça satılamaz (m. 112, il).

---

36 Bu hüküm, m. 86, ili hükmü karşısında, gereksiz bir tekrar gibi gözükmekte ise de burada iyiniyetle iktisabın {m. 86, il} mümkün olmadığını belirtmek için konmuş olabilir.

37 Haciz alacaklısı, mahsullerin devri tasarrufunu ancak m. 278-280 hükümlerine göre iptal ettirebilir.

111 - iNTiFA HAKKI, PAY HACZi[38] ve ALACAKLININ HACIz TALEP EDEBiLECEĞi DiĞER HAKLAR[39]

Borçlunun malvartığına dahil bazı hak ve malvarlığı unsurları da parasal d□ri olduğundan hacze konu olur. Ancak bunların nasıl haczedileceği ayrıca düzenlenmiştir. Konuya ilişkin m. 94 hükmünün başlığı, **"iştirak** halinde ta**samıf edilen mallar"** biçiminde olmakla birlikte, burada sadece teknik anlamda ·etbirtiği mülkiyet" ilişkilerinden söz edilmemektedir. Aksine burada, haczi özellik taşıyan mal ve haklar düzenlenmektedir. O nedenle madde, genel ve kapsamlı bir şekilde, taşınır (m. 85-88) veya taşınmaz (m. 91) ya da alacak haczi (m. 89) dışında kalan durumları öngörmektedir.

1) intifa Hakkının Haczi

Borçlunun sahip bulunduğu bir intifa (yararlanma) hakkı (TMK m. 794-822) da haczedilebilir (m. 83, 94). Yalnız, ücretlerde olduğu gibi, intifa hakkının da ancak kısmen haczi caizdir.

Kişiye bağlı olmayan intifa hakkının kullanılması, başkasına devredilebilir40. işte bu nedenle **kullanılması başkasına devredilebilen intifa hakkının haczi de mümkündür.**

Buna karşılık, **kişiye bağlı olan intifa haklarının** kullanılması başkasına devredilemeyeceğinden, bu tür intifa haklarının **haczi caiz değildir.**

icra dairesi, borçluya ait bir intifa hakkını haciz tutanağı düzenlemek suretiyle haczedince, yerteşim yerleri bilinen ilgili üçüncü kişilere haczi bildirir (m. 94, 1). Kendisine haciz bildirilecek olan üçüncü kişi, çıplak mülkiyet sahibidir.

intifa hakkı haczinin konusu, üzerinde intifa hakkı bulunan şeyin mülkiyeti olmayıp, onun üzerindeki intifa hakkı, yani bu intifa hakkının kullanılmasıdır. Buna göre, intifa hakkı haczinin konusu, intifa olunan şeyin gelirleri (hasılatı), kar payı (temettü), ürünleri ve vadesi gelmiş kiralarıdır.

2) Pay (Hisse) Haczi

Buradaki paydan kasıt, borçlunun sahip bulunduğu bir şirket payı ve elbirliği mülkiyeti payıdır (m. 94, 1). Paylı mülkiyetin varlığı halinde yapılacak haciz ise buraya dahil değildir.

---

38 Bkz. Gökçen Topuz. Hisse Haczi ve Satışı, Ankara 2009.

• Bkz. Cansu Korkmaz, Sınai Mülkiyet Haklannın Haczi ve Paraya Çevrilmesi, Ankara 2023.

.o Bumadde, intifa hakkının d□il kullanılmasının başkasına devredilebileceQlni öngörmektedir (TMK m. 806).

a) Şirket Payı Haczl4[1]

Şirket payı haczi konusunda düzenleme getiren m. 94, 1 hükmü, hakkında bir kıymetli evrak niteliğinde pay senedi veya onun yerine çıkarılan ilmuhaber (TTK m. 486, 2) bulunmadığında uygulanır. Başka bir deyişle, borçlunun bir şirket payı, bir kıymetli evraka veya ilmuhabere bağlanmışsam. 94 değil, taşınırlar hakkındaki hükümler uyarınca (m. 88) haciz yapılır. O nedenle buradaki haciz, **çıplak payın** varlığı halinde söz konusu olur. Ayrıca, borçlunun şirketteki pay dışındaki hak ve alacaklarının nasıl haczedileceği de burada ele alınacaktır.

Sermaye şirketlerinde (TTK m. 124, 2'ye göre, anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde) alacaklılar, alacaklarını, o ortağa düşen **kar** veya **tasfiye payından** almak yanında, borçluya ait olan, **senede bağlanmış veya bağlanmamış payların** IIK'nun taşınırlara ilişkin hükümleri (m. 85 vd; 112 vd.) uyarınca haczedilmesi üzerine de alabilirler. Haciz, talep üzerine pay defterine işlenir (TTK m. 133, 2). Haciz, anonim şirket defterine işlenmemiş olsa bile **şirkete tebliğ tarihinde yapılmış sayılır.** Haciz, icra dairesi tarafından tescil edilmek üzere Ticaret Siciline bildirilir. Bu durumda haczedilen payların devri, alacaklının haklarını çiğnediği oranda hükümsüzdür (m. 94, 1).

Bunun dışında alacaklı, tüm ticaret şirketlerinde (kollektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif şirketlerinde) alacağını, ortağın şirketten olan diğer alacaklarından da alabilme ve bunun için haciz yaptırabilme yetkisine sahiptir. Kuşkusuz, alacaklının borçlu şirket ortağının şirket dışındaki mallarını haczettirmesi de mümkündür (TTK m. 133, 3-4).

Kooperatiflerde bir ortağın kişisel alacaklısı, ancak ortağa ait faiz ve gelir-gider farklarından **payına düşen miktarı ve kooperatifin dağılması halinde ona ödenecek payı** haczettirebilir (Kooperatifler K. m. 19 son fıkra).

TTK m. 133, 1'deki genel hükümden, bir **şahıs şirketi devam ettiği sürece** bir ortağın kişisel alacaklısının o **ortağın şirketteki payını haczettiremeyeceği,** ancak o ortağa şirketin bilançosu gereğince düşen (veya düşecek} kar veya tasfiye payının haczedilebileceği anlaşılmaktadır.TTK m. 124, 2 hükmüne göre, şahıs şirketi olan **kollektif ve komandit şirketlerde** (TTK m. 234; 328) ortağın kişisel alacaklısı, ortağın şirketteki **kar payını** (TTK m. 227) hac-

---

41 Buradaki şirketten kasıt, **ticaret şirketleridir** (TTK m. 124). Adi şirket payı, elbirliği mülkiyeti payı olduğundan (TBK m. 638), burada değil aşağıda (b) incelenecektir.

ıetOrebUlr (TTK m. 133, 1). Alacaklı, bu kar payından alacaQını alamazsa, **tirketin tasfiyesi sonunda borçlu ortaOa düşecek paya haciz** koydurabilir ve **şirketin feshini** de isteyebilir (TTK m. 133, 1; 249).

Borçlunun bir şirketteki (veya kooperatifteki) kar payı, tasfiye payı, faiz veya şirket payını haczeden icra dairesi, bu haczi, adresleri bilinen üçüncü kişilere, yani şirkete (veya kooperatife) ve diğer ortaklara bildirir (m. 94, 1). Bu bildiri ile, şirkete ve diğer ortaklara, bundan böyle borçlu ortağa ödenmesi gereken faiz, kAr payı ve tasfiye payının icra dairesine ödenmesi ve borçlu ortaOın payının haczedilmiş olması hAlinde borçluya payı ile ilgili olarak yapılacak bütOn tebligatın bundan böyle icra dairesine yapılması ve borçlunun izninin alınması gereken bütün ortak tasarruflar için bundan böyle borçlu ortak yerine icra dairesinin izninin alınması gerektiği ihtar edilir. Böylece, borçlunun haczedilen kAr payı, faiz, tasfiye payı ve şirket payı üzerindeki tasarruf yetkisinin kısıtlanmış olduğu (m. 86) şirkete ve diğer ortaklara bildirilmiş ve buna aykırı davranışlara karşı ge'rekli muhafaza tedbirleri (m. 90) alınmış olur.

Borçlunun şirketteki kar payının ve tasfiye payının haczi halinde, üçüncü kişi durumundaki şirkete m. 89'a göre bir haciz ihbarnamesi de gönderilebilir.

Bu şekilde haczedilen şirket payının nasıl paraya çevrileceği (m. 121) ileride incelenecektir.

b) Elbirliği Mülkiyeti Payı Haczi

IIK m. 94, l'de "taksim edilmemiş bir miras hissesi ile iştirak halinde tasarruf edilen bir mal hissesi" sayılmakta ise de, miras payı dışında da diğer elbirliği mülkiyeti paylarının haczi m. 94 hükmüne göre olur; örneğin, adi ortaklık tasfiye payı da (TBK m. 638, 1) m. 94'e göre haczedilir.

Elbirliği mülkiyeti payı üzerinde maliklerden hiçbirisinin tek başına tasarruf yetkisi bulunmadığından (TMK m. 702, 111), burada **haczin konusu,** pay değil elbirliği mülkiyeti ilişkisinin son bulması halinde (tasfiye veya ortaklığın giderilmesi sonunda) **o paya düşecek olan** kısımdır (karş. TMK m. 677/son cümle; TBK m. 638).

Alacaklı, borçlunun ortağı bulunduğu **adi ortaklığın** (şirketin) malları üzerine haciz koyduramaz[42]; ancak borçlu ortağın tasfiye sonundaki payına haciz

---

-42 Yargıtay HGK, 26.03.2019 gün ve E. 2017/12-763 ve K. 2019/344 sayılı yeni bir kararında bu kuralın ortaklardan birisinin kişisel alacaklısı hakkında uygulanacağı; buna karşılık ortaklığın borcu bakımından ortaklığın tasfiyesine gitmeden ortaklık mallan üzerine haciz konulabileceğine hükmetmiştir. Kararın değerlendirilmesi için bkz. ArslanNılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-Icra Pratik, s. 199-209.

koydurabilir. Borçlunun adi ortaklıQın tasfiye sonundaki payı üzerine haciz konulması, **eski** BK m. 535/3'dekl hükmün tersine, adi şirketin son bulmasına yol açmaz. Çünkü, yeni düzenleme uyarınca, **ortaklık,** bu **payın paraya çevrilmesiyle** son bulur (TBK m. 639, 1/3). Ancak adi ortaklık sözleşmesinde aksine hüküm bulunmakta ise, bir ortağın tasfiye payına haciz konulması ve satılması, ortaklığı sona erdirmez. Başka bir deyişle ortaklık sözleşmesinde, adi ortağın tasfiye payının haczedilip paraya çevrilmesinin ortaklığı sona erdirmeyeceği kararlaştırılabilir.

Bir adi şirket ortağının alacaklısı, borçlusunun adi şirketteki tasfiye sonundaki payına haciz koydurmak zorunda değildir; TBK m. 630, 111 uyarınca en az yılda bir defa yapılacak hesap sonucu borçlu ortağa isabet edecek **kar payı** üzerine de haciz koydurabilir (m. 89). Buna karşılık, adi şirket ortağının alacaklısı, adi şirketin günlük gelirinden borçlu ortağa düşecek paya haciz koyduramaz.

icra dairesi, borçluya ait bir elbirliği mülkiyeti payını haczedince, bunu adresleri bilinen diğer bütün paydaşlara bildirir (m. 94, 1). Bu bildiri ile, paydaşlara bundan böyle gelecek gelirlerden borçlunun payına düşecek kısmın icra dairesine verilmesi, borçluya payı ile ilgili olarak yapılacak her türlü tebligatın bundan böyle icra dairesine yapılması ve borçlunun izninin alınması gereken bütün ortak tasarruflar için bundan sonra borçlu yerine icra dairesinin izninin alınması gerektiği bildirilir ve böylece borçlunun payı üzerindeki tasarruf yetkisi kısıtlanmış (m. 86) olur. Paydaşlar, bu bildiriye rağmen gelirleri icra dairesine değil de borçluya verirlerse, bunu icra dairesine tekrar ödemek zorunda kalırlar.

Borçlunun elbirliği mülkiyeti şeklinde maliki bulunduğu bir **taşınmazdaki** tasfiye sonundaki payı haczedilince, tıpkı taşınmazlarda ve taşınmaz üzerindeki paylı mülkiyet paylarında olduğu gibi, icra dairesinin talebi üzerine, borçlunun elbirliği mülkiyeti payının haczedildiği tapuya şerh verilir (m. 94, 1/c.2; TMK m. 1010/2).

Haczedilen elbirliği mülkiyeti payının konusu **taşınır** bir mal ise, icra dairesi o taşınır malın başkasına devrine engel olmak için, gereken tedbirleri alır (m. 94, l/son cümle); örneğin, taşınır malı diğer paydaşlara yediemin olarak teslim eder.

c) Paylı Mülkiyet Payı Haczi

Paylı mülkiyet, elbirliği mülkiyetinin tersine, paydaşların bağımsız tasarruf edebilecekleri paylarının bulunduğu bir ortak mülkiyet şeklidir. Bu nedenle **paylı mülkiyet payı** yalnız başına haczedilebilir (TMK m. 688/son cümle). Bu

bakımdan buradaki durum, yukarıda belirtilen elbirlikteki mülkiyetindeki pay haczinden farklıdır. Ancak icra dairesi, burada da haczi diğer paydaşlara bildirir (m. 94, 1).

Bir **taşınmaz** üzerindeki paylı mülkiyet payı haczedilince, icra dairesi, payın haczedildiğini tapuya bildirir ve haciz tapu siciline şerh verilir (m. 91; TMK m.1010/2).

Buna karşılık, bir **taşınır** maldaki paylı mülkiyet payının haczi halinde, icra dairesinin alacağı muhafaza tedbirinin, hacizle hiçbir ilgisi bulunmayan diğer paylı mülkiyet paydaşlarının haklarına zarar yermemesi gerekir. Borçlu paydaşın payı üzerindeki tasarruf yetkisi m. 86 anlamında sınırlanmıştır ve bu durum m. 94, 1 gereğince yapılacak tebligat ile diğer paylı mülkiyet paydaşlarına bildirilir.

Bir taşınır malı başkasına devretmek için bütün paydaşların onayı gerektiğinden (TMK m. 692, 1), diğer paydaşlar kendi başlarına o malı devredemezler. Ancak, iyiniyetli kazanım burada da korunduğundan (m. 86, il), malın bir başkasına devri ve alacaklının hakkının zarar görmesi tehlikesi vardır. Diğer paylı mülkiyet paydaşlarının taşınır malı ellerinde bulundurmalarının kendilerine hiçbir yarar sağlamadığı hallerde, taşınır malın icra dairesince muhafaza altına alınması veya bir yediemine teslim edilmesi mümkündür. Aksi halde, örneğin borçluya ait bir payı haczedilen otobüs bakımından, taşınır malı diğer paydaşlara veya malı bizzat elinde bulunduran paydaşa yediemin olarak teslim etmekten başka çare yoktur. Malın, diğer paydaşlardan alınarak bir üçüncü kişiye yediemin olarak verilmesinin uygun olmadığı kanısındayız.

3) Borçluya Ait Ayni Hakların Tescilini İsteme Yetkisinin Alacaklıya Verilmesi

Maddi hukuk bakımından borçlu malik olmasına rağmen, biçimsel bazı koşulların yerine getirilmemesi nedeniyle, bu mülkiyetin bazı hallerde ispat edilememesi (belgelenememesi) mümkündür. örneğin, borçlunun babasından kalan taşınmazı bulunmasına rağmen, borçlu bu taşınmazın mülkiyetine geçmesi için bir girişimde bulunmayabilir. Çünkü, borçlu adına tescil yapıldığı an, alacaklının bu taşınmaza haciz uygulatması mümkündür. O nedenle borçlu, aslında miras yoluyla mülkiyetine geçen, hatta tescilsiz olarak edindiği bu taşınmazı, adına tescil ettirmekten kaçınabilir. Alacaklı ise, tapuda borçlu adına kayıtlı olmayan bir mala haciz konulmasını isteyemez; zira, haciz, yalnızca borçlunun malvarlığı üzerinde söz konusu olur. öte yandan, mirasçı, mirası

tescilden önce kazanır; yani miras, bir tescilsiz kazanım halidir. Buradaki tescil, yalnızca blldiricldlr. işte borçluya alt olduau kesin olan bazı mal veya hakların haczini saOlamak üzere, alacaklıya bir yetki verilmiştir. Buna göre, alacaklı, borçlunun miras, cebri icra satışı veya mahkeme ıiamı gibi bir nedenle iktisap ettiği (TMK m. 705) ve ancak henüz tapu (veya gemi) siciline tescil ettirmediği mülkiyet veya diğer bir ayni hakkını haczettirebilir. Ancak, bu hak tapu (veya gemi) siciline tescil edilmemiş olduğu için, üzerine haciz şerhi konulamaz ve bu hakkın satışı istenemez (karş. TMK m. 705, 11).

işte bu halde, alacaklı, bu hakkın borçlu adına tescilini isteme yetkisi**nin kendisine verilmesini icra dairesinden** isteyebilir. Bu talep üzerine, icra dairesi, eğer mahkeme kararı gerekmeden doğrudan doğruya tescil mümkün ise alacaklının tescil için gerekli işlemleri takip edebileceğini tapu (veya gemi) sicili dairesine ve eğer tescilin yapılması için borçlu adına dava açılması gerekiyorsa mahkemeye bildirilir (m. 94, 11). örneğin, borçlunun bir mahkeme ilamı ile veya cebri satışla iktisap ettiği taşınmazın tapuda borçlu adına tescili için, alacaklı borçlu adına tapu dairesinden tescil talebinde bulunabilir; alacaklı, ölmüş olan borçlunun mirasçılarının tespiti için, mahkemeden veya noterden mirasçılık belgesi verilmesini isteyebilir (HMK m. 382, 2/c-6; 383). Bu halde, alacaklı dava takip yetkisi alarak mahkemeye başvuru hakkı elde etmiş olur (HMK m. 114, 1/e).

Alacaklı, aynı şekilde borçlunun, sırf alacaklının haczinden kaçmak amacıyla, hak ettiği, ancak yasal olarak tamamlamadığı işlemleri de icra dairesinden yetki alarak yapabilir. örneğin, emekli ikramiyesinin haczini engellemek üzere, başlatmış olduğu emeklilik işlemlerini tamamlamaması halinde, alacaklı bu yola başvurabilir (m. 94, iV).

Alacaklının bu işlemler için yapacağı giderler, ayrıca bir takip ve hükme gerek kalmaksızın icra dairesince borçludan tahsil olunur (m. 94, V).

4) Borçlunun Zilyedi Olduğu Bir Taşınmazın Tescilini Dava Etme Yetkisinin Alacaklıya Verilmesi

Tapusuz veya tapulu bir taşınmazın zilyedine, TMK m. 713'e göre, tescil isteme yetkisi gelmiş olduğu halde, zilyet (borçlu) taşınmazı alacaklılardan kaçırmak amacıyla tescil davası açmayabilir. Böyle bir kimsenin alacaklısı, borçlunun zilyedi bulunduğu taşınmazın olağanüstü zamanaşımı ile iktisabını (tescilini) isteme hakkını haczettirebilir.

icra dairesi, borçlunun tescili isteme hakkını haczedlnce, zllyetll()ln borçlu tarafından başkasına devredllmeslnl önleyecek tedbirleri alır, örne()ln, taşınmazı bir yediemine teslim eder. Bundan sonra **icra dairesi, alacaklıya, bir ay içinde taıınmazın borçlu adına tescili** için **dava açma** (TMK m. 713) **yet• kisini verir.** Alacaklının bu bir ay içinde tescll davası (TMK m. 713) açmaması hAllnde haciz kalkmaz. Belkl sadece, zllyetllğln başkasına devrine engel olmak için konulmuş olan tedbirler kalkar (karş. HMK m. 397; IIK m. 264). Bu yetki belgesi icra dairesi tarafından verlllr; mahkemenin böyle bir belge verme yetkisi yoktur. Alacaklının bu işlemler için yapacağı giderler de ayrıca takip ve hükme gerek kalmaksızın icra dairesince borçludan tahsil edilir (m. 94, V).

Mahkeme, alacaklının borçlu adına açtığı tescil davasında, taşınmazın borçlu adına tesciline karar verirse, alacaklının tescili isteme hakkının haczedilmesi halinde (m. 94, il) haciz, kendiliğinden taşınmaz haczine dönüşür. Bunun üzerine alacaklı, tapu dairesinden, taşınmazın borçlu adına tescilini ve taşınmazın kendisi lehine hacizli olduğunun da tapu siciline şerh verilmesini isteyebilir (m. 94, 111).

5) Alacaklının Dava Takip Yetkisi Alarak Borçlu Adına Dava Açması

Yukarıda belirtilen m. 94, il ve lll'deki haller dışında, alacaklının borçlu adına dava açabileceği ve uygulamada sıkça karşılaşılan ihtimal, borçlu ile bir taşınmaz maliki arasında borçlu lehine bir taşınmaz **satış vaadi** sözleşmesi yapılmış olması ve borçlunun taşınmaz malikine karşı tescil davası açmaması durumudur. Burada da alacaklı, m. 94'e göre icra dairesinden alacağı bir yetki belgesi ile borçlu adına taşınmaz malikine karşı tescil davası açabilir. Bu dava da yine HMK m. 114, 1/e uyarınca alacaklının icra dairesinden aldığı dava takip yetkisi ile açılır. Davayı kazanan alacaklı, mahkeme kararıyla borçlu adına tescili yaptırdıktan sonra haczi uygulatır.

iV - BORÇLUNUN ÜÇÜNCÜ KİŞİLERDEKİ ALACAK ve MALLARININ HACZİ (HACiZ IHBARNAMELERI)[43]

Borçlunun, kendi elindeki malları gibi üçüncü kişilerdeki mal ve alacakları (örneğin, borçlunun bir bankadaki parası veya kiracısından elde ettiği kira geliri) da haczedilebilir (m. 85, 1).

---

[43] Bkz. Ramazan Arslan, Borçlunun Üçüncü Kişilerde Bulunan Mal ve Alacaklarının Haczi (Recai Seçkin'e Armağan, Ankara 1974, s. 81-114); Ramazan Arslan, Borçlunun Üçüncü Kişide Bulunan Alacağının Haczi, Haczin Üçüncü Kişiye Bildirilmesi ve Sonuçları (AÜHFD, Prof. Dr. Zeki Hafızoğulları'na Armağan, C.65, sa. 4, 2016, s. 3217-3242); Baki Kuru, Bankalardaki

Borçlunun üçüncü kişilerdeki mal ve alacakları, borçlu mal beyanında bildirmemişse, alacaklının bunu iddia etmesi (icra dairesine bildirmesi) üzerine haczedilir; ancak, bunların üçüncü kişide gerçekten mevcut olup olmadığının tespiti gerekir.

Ayrıca, üçüncü kişi ile borçlunun anlaşıp alacaklının koydurmuş olduğu haczi etkisiz bırakmalarına karşı da bazı tedbirlerin alınması gerekir. Ancak, bu yapılırken üçüncü kişilerin hukuki durumuna bir zarar verilmemesi de sağlanmalıdır.

işte, borçlunun üçüncü kişilerdeki mal ve alacaklarının haczinde alacaklı, borçlu ve üçüncü kişi arasındaki yarar dengesini sağlamak amacıyla, m. 89 hükmü konulmuştur.

Konuyu, borçlunun üçüncü kişilerdeki alacakları ve taşınır malları bakımından ikiye ayırarak incelemek gerekir.

1) Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Alacaklarının Haczi

Borçlunun üçüncü kişilerdeki alacaklarından kasıt, **borçlunun bir kıymetli evraka bağlı olmayan,** yani hamiline ait olmayan veya ciro edilemeyen bir senede bağlı **alacaklarıdır** (m. 89, 1)[44]. Bu alacakları da **maaş ve ücretler** (m. 355-356) ve **maaş ve ücretler dışındaki alacaklar** olmak üzere ikiye ayırmak gerekir. IIK m. 89'da öngörülen usul, daha çok, borçlunun maaş ve ücretleri dışındaki alacakları içindir.

a) Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Alacaklarının Haczi

Bunlar, borçlunun üçüncü kişilerden olan maaş ve ücret alacağı dışındaki alacaklarıdır. Örneğin, borçlunun bir bankadaki parası (mevduatı), üçüncü bir kişiye ödünç vermiş olduğu para, satmış olduğu malın satış bedeli, kiraladığı evin kirası, borçlunun taraf bulunduğu bir cari hesap sözleşmesinde diğer taraftan alacaklı olduğu hesap bakiyesi (TTK m. 100) gibi.

icra müdürü, alacaklının talebi ile borçlunun **böyle bir alacağını** (örneğin, bankadaki parasını) **haczedip bunu haciz tutanağına geçirir** ve borçluya

---

Mevduatın ve DiQer Alacakların Haczi, 2002; Murat Yavaş, Borçlunun Üçüncü Şahıslardaki Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi, Istanbul 2005. Cenk Akil, Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Mal ve Alacaklarının Haczi, Ankara 2013; Ahmet Cahit lyilikli, Haciz ihbarnameleri (IIK m. 89), Ankara 2012; Pınar Afiz, Sermaye Şirketlerinde Sermaye AlacaQının Haczedilebilirli!}i Sorunu: IIK m. 89 Çerçevesinde Bir inceleme, Ankara 2021.

[44] Buna karşılık, borçlunun bir kıymetli evraka baQlı olan alacakları (yani kıymetli evrak), taşınır mallar (m. 88) gibi haczedilir; m. 89'a göre haczedilemez.

bildirir (m, 103). Böylece, borçlunun OçOnoo kişideki alaca()ı (bankadaki pa-sı)**hacıedIlmIt** olur. IIK m. **89•da** öngörOlon usul, haczedIlmlş olan alaoek 191n blr muh fu tedbiridir.

Borçlunun üçüncü kişideki böyle bir alacaOını (örnekte bankadaki paraını) h czeden icra dairesi, OçOnco kişiye (örneOln bankaya) bir haciz Ihbarn m I gönderir, Buna birinci **haciz** ihbarnamesi denlr4[11].

Takibin yapıldıOı (ve üçüncü kişideki alacaQı haczeden) icra dairesi, yetki çevresi dışında oturan (Türklye'nln her yerindeki) üçüncü kişiye haciz Ihbamam&slnl (posta ile veya elektronik yolla- m. 89, X) kendisi gönderir: bunun için istinabe yoluna (m. 79, il) başvurmasına gerek yoktur.

Haciz ihbarnamesi (ihbarnameler!), borçlunun hak ve alacaklarının bulunablleceOI bir tüzel kişinin veya müessesenin şubesine veya tüm şubelerini **kapsayacak** şekilde **merkezine** tebliğ edilir. Haciz ihbarnamesinin tebliğ edIldiQl **merkez, tüm şubeleri veya** blrlmlerlnl **kapsayacak şekilde beyanda bulunmakla** yükümlüdür (m. 89, VII).

Birinci haciz ihbarnamesi ile üçüncü kişiye (bankaya), takip borçlusunun kendisinden olan alaca□ına (bankadaki parasına) haciz konulduğu, bundan böyle OçüncO kişinin (bankanın) borcunu ancak icra dairesine ödeyebileceği, takip borçlusuna borcu olmadığı iddiasında ise (takip borçlusunun bankada mevduatı yoksa), bunu yedi gün içinde icra dairesine bildirmesi, bildirmezse borcun zimmetinde sayılacağı (yani, borçlunun bankada birinci haciz ihbarnamesinde blldlrllen miktarda parası bulunduğunu bankanın kabul etmiş sayılacağı) bildirilir.

Birinci haciz ihbarnamesini alan üçüncü kişinin (örneğin, bankanın), buna yedi gün içinde itiraz edip etmemesine göre iki ihtimal ortaya çıkar:

*aa) Üçüncü Kişinin Birinci Haciz ihbarnamesine **itiraz Etmemesi***

Üçüncü kişi, birinci haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde bu haciz ihbarnamesine itiraz etmezse, borç zimmetinde sayılır. Yani, üçüncü kişi (örneğin, banka) birinci haciz ihbarnamesine itiraz etmemekle, kendisinden istenilen alacak miktarı kadar takip borçlusuna borçlu olduğunu (borçlunun bankada o kadar parası bulunduğunu) kabul etmiş sayılır (m. 89, 111).

---

[45] Bkz. Y Omek No. 20 (aşa. § 73, Ek No. 6).

Bunun üzerine icra dairesi, üçüncü kişiye (örneğin, bankaya) ikinci haciz **ihbamamesl"**[6] gönderir (m. 89, 111). ikinci haciz ihbarnamesi ile, üçüncü kişiye, yedi gün içinde birinci haciz ihbarnamesine itiraz etmediği için borcun zimmetinde sayıldığı bildirilir. Bu ikinci ihbarnamede ayrıca, üçüncü kişinin ihbarnamenin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde borcu olmadığı itirazında bulunabileceği bildirilir; bulunmadığı takdirde zimmetinde sayılan borcu icra dairesine ödemesi üçüncü kişiden istenir.

ikinci ihbarnameye süresi içinde itiraz etmeyen[47] ve zimmetinde sayılan borcu icra dairesine ödemeyen üçüncü kişiye, borcu (parayı) 15 gün içinde icra dairesine ödemesi veya bu süre içinde menfi tespit davası açması, aksi takdirde borcu ödemeye zorlanacağı üçüncü **haciz ihbarnamesi** (bildirim) ile (Y m. 43) bildirilir (m. 89, 111; Y m. 19/y)[48]. Burada da iki ihtimal ile karşılaşılır:

Üçüncü kişi 15 gün içinde menfi **tespit davası açmazsa,** borcun zimmetinde sayılmış olması kesinleşir. Bu halde, üçüncü kişi (örneğin, banka), aynı 15 gün içinde zimmetinde sayılan borcu icra dairesine ödemek zorundadır; ödemezse, alacaklının talebi üzerine, üçüncü kişinin, zimmetinde sayılan borca yetecek kadar malı haczedilir, satılır ve elde edilen para ile takip alacaklısının alacağı (ve takip giderleri) ödenir4[9]. Görüldüğü gibi, takibin tarafı olmayan üçüncü kişi, kendisine yüklenen sorumlulukları zamanında ve gereği gibi yerine getirmezse, alacaklı karşısında takip borçlusu gibi sorumlu olur.

Üçüncü **kişi** (banka), bu ihbarnamenin (bildirimin) kendisine tebliği tarihinden itibaren 15 gün içinde, icra takibinin yapıldığı veya yerleşim yerinin bulun-

---

[46] Bkz. Y Örnek No. 21 (aşa. § 73, Ek No. 7).

[47] Üçüncü kişi kusuru olmaksızın bir engel nedeniyle yedi gün içinde birinci veya ikinci haciz ihbarnamesine itiraz edememişse, icra mahkemesine **gecikmiş** itirazda bulunabilir (m. 89, V/c. 1; 65). icra mahkemesi, üçüncü kişinin özrünü (mazeretini) yerinde bulursa, itirazın süresi içinde yapılmış sayılmasına karar verir; bu halde üçüncü kişinin itiraz etmiş olduğu haldeki hükümler (m. 89, iV) uygulanır.

[48] Bkz. Y örnek No. 21/a (aşa. § 73, Ek No. 8). Yukarıda belirtilen gecikmiş itiraz hakkı, üçüncü haciz ihbarnamesi bakımından söz konusu değildir. Çünkü, üçüncü kişinin, üçüncü haciz ihbarnamesine itiraz hakkı bulunmayıp, bu aşamada ya bu parayı icra dairesine öder (veya cebri icra yoluyla kendisinden tahsil edilir) veya süresi içinde menfi tespit davası açar ve kendisine karşı yönelen talebi, dava süresince ertelemiş olur.

[411] Böylece zimmetinde sayılan borcu ödemek zorunda kalan üçüncü **kişi,** aslında borçlu olmadıOı bir parayı ödemiş olduOu gerekçesiyle, takip borçlusu ile kötüniyetli alacaklıya karşı (sebepsiz zenginleşme nedeniyle) **geri alma davası** (TBK m. 77 vd.) açabilir (bkz. m. 89, V/c.2).

<fuOu yer mahkemesinde, takip alacaklısına karşı, takip borçlusunun kendisinde böyle bir alacaOının mevcut olmadığının tespiti için, bir menfi **tespit davası** açabili.-SO.

Bu hAlde, üçüncü kişi, 15 gün içinde menfi tespit davasını açtı□ını göste-1'80 mahkemeden alınmış bir belgeyi ihbarnamenin alındı(lı tarihten itibaren 20 gün içinde icra dairesine vermek zorundadır[51]. Bu belgeyi alan icra dairesi, menfi tespit davası sonucunda verilen kararın kesinleşmesine kadar, cebri icra işlemlerini durdurur.

Burada **ispat** yükü, davacı üçüncü kişidedir. Davacı üçüncü kişi, takip borçlusuna borçlu bulunmadığını (örneğin, borcu daha önce ödemiş bulunduğunu) ispat etmek zorundadır (m. 89, 111).

OçOncO kişi açtığı menfi tespit davasını **kaybederse,** mahkeme, üçüncü kişiyi aynı zamanda dava konusu alacağın %20'sinden aşağı olmamak üzere bir tazminata da **kendiliğinden** mahkOm eder (m. 89, 111). Davayı kaybeden üçüncü kişi, zimmetinde sayılan borcu ve mahkum edildiği tazminatı icra dairesine ödemek zorundadır; aksi halde malları haczedilir, satılır ve elde edilen paradan alacaklının alacağı ve tazminatı ödenir. Menfi tespit davasını kaybeden üçüncü kişi, takip borçlusuna karşı sebepsiz zenginleşme davası (TBK m. 77 vd.) açabilir (m. 89, V/c. 2). Çünkü menfi tespit davasında üçüncü kişi aleyhine verilmiş olan hüküm, bu davada taraf olmayan takip borçlusuna, kesin hüküm itirazında (HMK m. 303) bulunmak hakkını vermez.

Üçüncü kişi, menfi tespit davasını **kazanırsa,** zimmetinde sayılan borcu ödemekten kurtulur. Ancak, üçüncü **kişi** lehine **bir tazminata hükmedilmez;** çünkü, yedi gün içinde birinci veya ikinci haciz ihbarnamesine itiraz etmediği için, m□nfı tespit davası açılmasına kendisi sebebiyet vermiştir.

---

[50] ·Anayasa Mahkemesi, bu davada ispat yükünü üçüncü kişiye yükleyen hükmün Anayasaya aykırı olmadığına karar vermiştir: "Böylece 89. maddede yer alan düzenlemelerle borçlu duruma düşürülerek borcu olmayan parayı ödemesinin veya malı teslim etmesinin önüne geçilmesi amacıyla üçüncü kişiye birden fazla itiraz hakkının tanındığı, itiraz usulünün kolaylaşbnldığı ve gecikmiş itiraz müessesesine yer verilerek borçlu olduğuna yönelik iddiaları reddetme imkanının geti□ildiği anlaşılmaktadır. ispat hakkına yönelik olarak herhangi bir sınırlamanın da öngörülmediği dikkate alındığında üçüncü kişinin menfi tespit davasında **takip** borçlusuna borçlu olmadığını veya malın takip borçlusuna ait olmadığını ispat **etmeye mecbur olduğunu düzenleyen kuralın** tarafların çatışan menfaat dengesini birinin aleyhine değiştirecek biçimde birinin diğerine göre daha zayıf bir duruma düşürmediği sonuama vanlmıştır. 27. Bu itibarla borçlu olduğuna yönelik iddiaları reddetme imkanı tanındıktan sonra açılan menfi tespit davasında ispat yükünün üçüncü kişide olduğunu düzenleyen kuralın adil yargılanma hakkı kapsamındaki silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerini zedeleyen bir yönü bulunmamaktadır" (Anayasa Mahkemesinin 06.03.2025 gün ve E. 2024/53, K. 2025/73 sayılı kararı için bkz. RG 26.06.2025, sa. 32938).

[51] Bu15 ve 20 günlük süreler hak düşürücü nitelikte olduğundan, mahkemenin davanın süresi içinde açılıp açılmadığını kendiliğinden araştırması gerekir.

bb) ÜÇilncıi Kişinin Birinci veya ikinci H•clz ihbarnamesine itiraz Etmesi

OçOncO kişi kendisine gönderilen birinci veya ikinci haciz ihbarnamesine tebliQinden itıbaren yedi gün içinde itiraz edebilir. Bu itiraz, icra dairesine yazılı,sözlO veya elektronik ortamda bildirilir (m. 89, il, X) vehiçbir harç ve resme ttbi değildir (m. 89, VIII).

Üçüncü kişi, itirazında takip borçlusuna borçlu bulunmadığını veya haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden önce borcun borçluya veya gösterdiği kişiye ödenmiş olduğunu bildirir (m. 89, il).

Birinci veya ikinci haciz ihbarnamesine (yedi gün içinde) itiraz etmesi halinde istenen borcun üçüncü kişinin (örneğin bankanın) zimmetinde sayılmasına imkan yoktur, yani, üçüncü kişikendisinden istenen parayı ödemekten kurtufur.

Ancak. üçüncü kişi gerçeğe aykın olarak itiraz etmiş ise (örneğin banka, borçlunun bankada parası olduğu halde. haciz ihbarnamesine itiraz etmişse), a.lacaktı, icra mahkemesine başvurarak. üçüncü kişinin (bankanın) verdiği cevabın gerçeğe uygun olmadığını ispat edebilir.

Bunun için, afacakfı, icra mahkemesinde üçüncü kişiye karşı bir ceza davası açar. Alacaklı, bu ceza davasında, iki hususa karar venlmesini ister:1) ÜÇüncü kişinin (örneğin, gerçeğe aykın cevap vermiş olan banka temsil□ nin -m.□) İİK m. 338, re göre cezalandınlması; 2) Üçüncü kişinin (örneğin, **bankanın) tazminata,** yani takip borç!usuna olan borcunu icra dairesine ödemeye mahküm edilmesi.

iaa mahkemesi, davanın tazminata ilişkin bölümünü genel hükümlere göre karara bağlar (m. 89. *f\IF.* Yani icra mahkemesi burada sınırtı yetkili bir mahkeme olarak değil. HMK anlamında tınn yetkileri kullanır ve maddianlamda kesin hüküm ofuşhıracak. (HMK m. 303) bir karar verir.

Kendilerine hacizihbarnamesi veya ücret haczibildirisi gönderiJen (geıçek -veya tüzel)**üçüncükişiler,** meslek veyabanka sırtına dayanarak cevaptan

---

!Z AfacaNı. üçfn::üüşiJe karşı. yamız tam.inat **dawası da acabiur** ve btı tazminat dawasına cıaiaa matEmesinde balalır._ Atacaldr. aa matmnesinde hemceza davası(m. 338) hem de taaniıa davası açmış -we cezadavası (m. 34TdekiSWe geçlildıeı. sona açmuş onasa -,a *al*nedeıiiyle) caışmüşolsabie.icranıaılıbınesiıiiıı. tazıiiiiıalJavasınıgenel□ **gaıie**□ 1ı:arcıiö bajtaınasa geıetiı. Bununla milde Yaıgıtay.-. haciz ıibamamesaiio s.ereQiDi ,eme g r ue.erı□ uç&ıcü□ ale.tmıe a<m. 89. rVhOlmule g&eicra□ …. i-de laaoiıaldWcısa a:taNeneji gti. islıaiiiSe habız liil □ g&e as5yıe ,.. _.naatı n ıs□ıde dıis&azmiıial davası ar:;ıtabieoe9 y&ıünöe ltaraılaıı vardır (&n.biEz. 7 HD 23.032010.E 2(187162,.K.201°'157.□ıt).

kaçınamazlar; cevap vermeye ve borçlunun mevcudunu (parasını, ücretini, malını) icra dairesine teslime ve ödemeye zorunludurlar (m. 367; 357).

cc) Oç0nclJ Kişinin Borçlu Olduğunu Blldlrmesl

Üçüncü **kişi** (banka), yedi gün içinde veya daha sonra, icra dairesine, istenen alacağı takip borçlusuna **borçlu olduğunu** yazılı veya sözlü olarak bil• **dlrebllllr** (m. 89, VIII). Bu halde, üçüncü kişi takip borçlusuna olan borcunu icra dairesine ödemek zorundadır: ödemezse, icra dairesi, alacaklının talebi ile, Oçüncü kişinin mallarını haczeder, satar ve bedelinden üçüncü kişinin kabul etmiş olduğu borcu tahsil eder.

b) Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Taşınır Mallarının Haczi

Borçlunun üçüncü bir kişide bulunan taşınır malları da (örneğin, kullanmak üzere bir arkadaşına vermiş olduğu bilgisayar, cep telefonu veya fotoğraf makinası) haczedilebilir.

Borçlunun üçüncü kişideki taşınırlarının haczedilmesi esasen taşınırlar hakkındaki hükümlere tabidir (m. 88, 11/c. 3). Buna göre, üçüncü kişideki malının haczedildiğinin borçluya bildirilmesi ve bunun haciz tutanağına geçirilmesi ile haciz tamamlanır. IIK m. 89'un taşınır mallar hakkında öngördüğü düzenleme ise, **borçlunun üçüncü kişilerde haczedilen malları için bir muhafaza tedbiridir.** Ancak bu yöntem, uygulamada hemen hemen hiç kullanılmamaktadır.

Bu tedbirler, borçlunun üçüncü kişilerdeki alacaklarının haczindekine çok benzer ve esasen alacaklar ile birlikte aynı maddede (m. 89) düzenlenmiştir. Burada, açıklanmasının ve anlaşılabilmesinin kolay olması için bir ayrım yapılarak yalnızca taşınır mallar ile ilgili özellikler belirtilecektir; bunun dışında kalan hususlar hakkında, yukarıdaki açıklamalar kıyasen burası için de geçerlidir.

Borçlunun üçüncü kişi elindeki bir taşınır malı haczedilince, icra müdürü, üçüncü kişiye bir haciz ihbarnamesi gönderir **(birinci haciz ihbarnamesi).** Bu ihbarname ile üçüncü kişiye, elindeki borçluya ait taşınır malın haczedildiği, bundan böyle taşınır malı ancak icra dairesine teslim edebileceği, malı takip borçlusuna vermemesi; aksi halde malın bedelini icra dairesine ödemek zorunda kalacağı, m. 89, 11-IV hükümleri gereğince haciz ihbarnamesine yedi gün içinde itiraz edebileceği bildirilir (m. 89, 1).

Üçüncü **kişi,** birinci haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde **itiraz etmezse,** mal elinde sayılır ve bu husus üçüncü kişiye

ikinci bir **haciz ihbarnamesi** ile blldlrlllr. Bu ikinci haciz ihbarnamesinde ayrıca, üçüncü kişinin ihbarnamenin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde malın yedinde bulunmadığı itirazında bulunabileceği, itirazda bulunmadığı takdirde elinde sayılan malı icra dairesine teslim etmesi istenir.

Bu ikinci ihbarnameye süresi içinde itiraz etmeyen ve elinde sayılan malı icra dairesine teslim etmeyen üçüncü kişiye 15 gün içinde malı teslim etmesi yahut bu süre içinde menfi tespit davası açması, aksi takdirde malı teslime zorlanacağı üçüncü haciz ihbarnamesi (bildirim) ile bildirilir (m. 89, 111).

Bu bildirimi alan üçüncü **kişi,** icra takibinin yapıldığı veya yerleşim yerinin bulunduğu yer mahkemesinde menfi tespit davası açtığına ilişkin belgeyi bildirimin yapıldığı tarihten itibaren 20 gün içinde ilgili icra dairesine teslim ettiği takdirde, hakkında yürütülen cebri icra işlemleri menfi tespit davası sonunda verilecek kararın kesinleşmesine kadar durur (m. 89, 111).

Bu davada malın takip borçlusuna ait olmadığını **ispat yükü, davacı** üçüncü **kişiye** düşer. Üçüncü kişi, davayı kaybederse, dava konusu taşınır malın bedelinin %20'sinden aşağı olmamak üzere bir **tazminata** da mahkum edilir.

Taşınır malın aynen teslimi mümkün olmazsa, alacaklı icra mahkemesine başvurarak malın değerinin üçüncü kişi tarafından ödenmesine karar verilmesini isteyebilir (m. 89, VI).

Üçüncü kişi, yedi gün içinde birinci veya ikinci haciz ihbarnamesine **itiraz ederse,** istenen taşınır malın üçüncü kişinin elinde veya borçluya ait sayılmasına imkan yoktur. Ancak, üçüncü kişi gerçeğe aykırı olarak itirazda bulunmuşsa, alacaklı, icra mahkemesinde bir ceza davası açıp üçüncü kişinin verdiği cevabın gerçeğe aykırı olduğunu ispat ederek, üçüncü kişinin cezalandırılmasını (m. 338, 1) ve tazminata mahkum edilmesini sağlayabilir (m. 89, iV).

Bu özellikler dışında, alacak haczine ilişkin açıklamalar, üçüncü kişilerdeki taşınır malların haczi için de geçerlidir.

2) Haciz ihbarnamesi Dışında Yapılan Alacak Haczi

Borçlunun üçüncü kişilerde bulunan alacaklarının haczi uygulaması, daha çok bankalar bakımından söz konusu olmaktadır[53]. Borçlunun mal beyanında üçüncü kişide (bankada) bir hesabının olduğunu bildirmesi veya alacaklının

---

[53] Nitekim, daha önce iki haciz ihbarnamesininsöz konusu olduOu rn. 89 hükmü, 4949 s. K. ile, özellikle bankalann talepleri d<>Orultusunda, yeniden düzenlenmiş ve Oçüncü bir bildirim (ihbarname) ile OçOncO kltllerln bir kez daha uyanlması saQlanmıştır.

yaptıOı araştırma ile borçlunun bankada hesabının olduOunu tespit etmesi ve haczini istemesi Ozerlne bankalara haciz ihbarnamesi gönderllmektedlr. Ancak haciz ihbarnamesi ister bankaya isterse herhangi OçOncO kişiye gönderilsin, esasında, OçOncO klşlyle borçlu arasında var olduOu ileri sOrOlen ilişki çerçeveslnde borçlunun OçOncO kişide bir alacaOı olduOu varsayımından hareket edlllr.

Kanun koyucu, takibin tarafı olmayan üçüncü kişiyi korumak amacıyla, onun bu haciz ihbarnamelerine itiraz etme hakkını tanımış ve hatta bu itirazla da alacaklının, OçOncO kişiye yönelik talebi, en azından bu takip bakımından engellenmiştir.

Uygulamada haciz ihbarnamesi yanında veya onun yerine borçlunun üçüncü kişilerdeki alacakları için, ayrıca, **haciz müzekkeresi** (haciz yazısı; ha9iz kararını bildirme) ile de haciz yapılmaktadır. Yargıtayın da benimsediği bu uygulamaya göre, borçlunun üçüncü kişideki, örneğin bankadaki alacağı hakkında bankaya haciz ihbarnamesi yerine, bankadaki paranın haczedildiğine ilişkin "müzekkere" gönderilebilir. Bu müzekkerede (yazıda), borçlunun bankadaki parası veya mevduatının haczedildiği, bu paranın borçluya ödenmemesi, icra dairesine verilmesi gerektiği bildirilir. Bankanın, bu tür bir müzekkereye, haciz ihbarnamesinde olduğu gibi bir itiraz hakkı olmadığı gibi, bu müzekkere ile haciz ihbarnamesine itiraz etmeme halinde ortaya çıkan zimmetinde sayılma veya borçtan sorumlu olma gibi bir sonuç doğmaz.

Bu uygulama, IIK'nun 106. maddesinin ikinci fıkrasında 7343 s. K. ile gerçekleştirilen değişiklikten önce yer alan ve "borçlunun üçüncü kişideki alacağının taşınır hükmünde olduğu"nu ifade eden düzenleme gerekçe gösterilerek gelişmişti. Ancak, yürürlükteki IIK'nda yer almayan bu hüküm, satışla ilgili olup, "para"nın haczedilme şekliyle ilgili değildir. Haczedilen para bakımından ayrıca bir satış (paraya çevirme) söz konusu olmadığı için, alacaklının mahcuz mallar hakkında öngörülen satış isteme süresi içinde paranın dosyaya getirtilmesi için talepte bulunması gerekir. Nitekim m. 106, I'de yer alan "alacaklı veya borçlu, hacizden itibaren bir yıl içinde haczolunan malın satışını isteyebilir. Borçlunun üçüncü şahıslardaki alacağı da bu hükme tabidir" hükmü de bu görüşümüzü doğrulamaktadır.

Öte yandan, paranın ister borçlu elinde isterse bankada (veya bir üçüncü kişide) olsun, m. 88 uyarınca fiilen hacizle haczedilmesi gerekir. Aksi h□lde, bu haciz geçerli sayılmaz. Nitekim, icra dairesinin, üçüncü kişi elinde olan malı da görmeden sırf beyana dayalı haczetmesi mümkün değildir. Ancak uygula-

mada, para alacakları bakımından adeta yeni bir kaydi haciz yaratılmıştır. Yargıtay, 88. maddenin haciz şeklini göstermeyip, bir muhafaza tedbiri olduğu gerekçesiyle, paraya fiilen el konulması gerekmediği görüşündedir. Ne var ki, bugünkü yerleşik uygulamanın Kanunun amacına ve düzenleme şekline uygun düşmediği kanısındayız. Ancak uygulamada bu şekilde yapılan haciz, özellikle aşağıda belirtilecek, henüz doğmamış alacakların haczi bakımından özel bir önem taşımaktadır.

3) Müstakbel Alacakların Haczi

Takip alacaklısı, borçlusunun üçüncü bir kişiden olan, ancak henüz doğmamış (doğacak), beklenti halinde olan bir atacağı üzerinde talep hakkına sahip olabilir mi? Haciz, borçlunun mevcut malvarlığı üzerinde mi, yoksa, onun malvarlığına dahil olması muhtemel hakları üzerinde de gerçekleşebilir mi? örneğin, alacaklı, borçlusuna babasından kalması muhtemel miras payına; emekli olması halinde almaya hak kazanacağı emekli ikramiyesine ya da borçlunun boşanması halinde eşinden alması muhtemel katılma alacağı (veya katkı payı) alacağına haciz konulmasını talep edebilir mi?

Öncelikle müstakbel (beklenen, doğmamış) bir alacaktan söz edebilmek için, bir hukuki ilişkinin (temelin) mevcut olması, takip borçlusu ile üçüncü kişi arasında doğacak alacağın cinsinin ve borçlusunun belli olması yeterlidir. Alacağın miktarının belli olması veya böyle bir alacağın doğmama ihtimalinin de bulunması önemli değildir. işçiler ve memurların işveren nezdindeki işleyecek ücret alacakları, kiralayanın kiracıdan olan işleyecek kira alacağı, beklenen alacaklara örnek olarak gösterilebilir.

Buna karşılık, takip borçlusu ile üçüncü **kişi** (örneğin banka) arasında, birinci haciz ihbarnamesinin tebliğ edildiği anda mevcut olan bir hukuki ilişkiye (temele) dayanmayan, sırf ümit ve ihtimale dayanan alacakları, buradaki anlamda beklenen alacak olarak nitelendirmek mümkün değildir. örneğin, bankada hiçbir hesabı olmayan bir kişi (takip borçlusu) adına bundan sonra bankaya gelmesi ihtimali olan havaleler, takip borçlusu bakımından beklenen bir alacak sayılamaz ve alacaklı böyle sırf ümit ve ihtimale dayanan havale alacağı için bankaya haciz ihbarnamesi göndertemez; daha doğrusu, icra dairesi, alacaklının bu şekildeki bir talebini reddeder, bankaya haciz ihbarnamesi gönderemez.

Buna rağmen, bankaya (üçüncü kişiye) bu şekilde bir haciz ihbarnamesi gönderilmiş ise, bankanın, yedi gün içinde takip borçlusunun bankada hiçbir alacağının bulunmadığını icra dairesine bildirmesi gerekir. Ancak, banka,

daha sonra takip borçlusu adına bankaya para yatırıldıQını veya gönderlldlOlnl devamlı olarak takip edip (araştırıp), yatırılınca icra dairesine bildirmek zorunda değildir.

Nitekim, Hazine ve Maliye Bakanlığı, 6183 sayılı Kanunun uygulaması bakımından, •bankalara yapılacak haciz ve ihtiyati haciz tebliğlerinin sadece tebliğ tarihi itibarıyla amme borçlularının mevcut olan varlıklarını konu alması ve bu kişilerin ileride doğabilecek alacakları için haciz ve ihtiyati haciz tebliğinde bulunulmaması" gerektiği hakkında bir genel tebliğ yayımlamıştır[54].

Bu tebliğin, yukarıdaki açıklama çerçevesi içinde doğru olduğu kanısındayız.

Takip borçlusu ile üçüncü kişi (örneğin banka) arasında mevcut olan bir hukuki ilişkiye (temele) dayanarak ileride doğması muhtemel alacaklar, şimdiden haczedilebilir.

Yargıtay, bir hukuki ilişkiye veya bir temele dayanmayan alacaklar bakımından üçüncü kişiye bir yükümlülük yüklenemeyeceğini belirtmekte; bu alacaklar hakkında gönderilen haciz ihbarnamelerine karşı süresiz şikayet yoluna başvurulacağını kabul etmektedir.

Henüz doğmamış alacakların hangi şekilde haczedileceği de ayrı bir sorundur. Yukarıda belirtildiği üzere, üçüncü kişideki alacakların haczi bakımından Yargıtayın hem haciz yazısı (müzekkere) ile hem de haciz ihbarnamesi

---

54 Bkz. Hazine ve Maliye Bakanlığının Tahsilat Genel Tebliği Seri: A Sıra No: 1: RG 30.07.2007, sa. 26568. Bu Tebliğe göre, "borçlu olan bir şahsın bankalarda bir alacak ve hakkı bulunmamasına rağmen ileride borçlu adına doğacak alacaklar için bankalara haciz veya ihtiyati haciz bildirisi tebliğ edilmesi, haczin 'borçlunun mal varlığını hedef tutması' esasına aykın düşecektir. -Amme alacağından borçlu olan bir şahsın, bankalarda alacak ve hakkının bulunmamasına rağmen ileride tahakkuk edecek alacağından istifade etmek üzere geleceğe yönelik olarak bankalara haciz veya ihtiyati haciz tebliği, muhtemel bir alacak niteliğinde dahi tanımlanamayacak bir durum oluşturması ve bankanın bu hacizleri sürekli izlemesi veya banka tarafından yapılan tüm işlemlerde bir süreye de bağlı kalınmaksızın borçlu adına mal, hak ve alacak doğup doğmadığının takip edilmesi, doğması halinde haciz veya ihtiyati haciz uygulanmasını gerektirir ki bankalara böyle bir külfet yüklemeye imkan bulunmamaktadır."

yoluyla hacze izin verdiği kararları vardır. ilgili hukuk dairelerinden birisi, haczin m. 89 uyarınca[55]; diğer bir daire ise haciz yazısıyla (müzekkere ile) yapılacağını kabul etmektedir56. Bu durum, özellikle birden fazla alacaklının bulunması ve sıra cetveli yapılması halinde, kimin hangi sırada alacaklı olduğunun tespiti bakımından, pratik önemi olan bir konudur.

Gelecekte doğacak alacakların haczedilebileceğini, Kanun, ücret hacizlerinde açıkça kabul etmektedir (m. 83; 355-356). Bunun gibi, örneğin, üçüncü **kişi** olan bankanın binası kiralanmış ise, kiralayanın alacaklısı, bankaya ileride işleyecek kiralar için haciz ihbarnamesi göndertebilir. Aynı şekilde, banka, bir müteahhide iş (örneğin, banka binasının tamirini, mobilyasını) yaptırmakta ise, müteahhidin alacaklısı, borçlusunun (müteahhidin) bankadaki istihkak alacağının haczi için bankaya haciz ihbarnamesi göndertebilir.

Bankalarda haczedilebilecek henüz doğmamış (beklenen) alacaklara birkaç örnek verelim:

Takip borçlusu bankaya tahsil için (tahsil cirosu ile) kambiyo senedi (örneğin bono) vermiş ise, takip borçlusunun bankada bir alacağı (tahsil edilecek bononun bedeli) var demektir; alacaklı, borçlusunun bankadaki bu henüz doğmamış (müstakbel) alacağına haciz koydurabilir.

---

55 Yargıtay (kapatılan) 23. Hukuk Dairesi, doğacak alacakların yalnızca m. 89 uyarınca haciz ihbarnamesi ile haczedilebileceği görüşündedir: "IIK'nın 89. maddesi, kural olarak, borçlu ile üçüncü **kişi** arasındaki bir hukuki ilişkiden kaynaklanacak **(müstakbel) alacaklar için de uygulanabilir. Haciz müzekkeresi ile ancak mevcut bir mal, hak ya da alacak üzerine haciz konulabilir;** öte yandan bu yöntemde üçüncü kişinin itirazına ilişkin bir düzenleme de bulunmamaktadır. Borçluya ait nakit parayla karşılaşan icra memuru, icra ve iflas Kanunu'nun 88. maddesi hükmü çerçevesinde bu parayı haczedebilir. Üçüncü kişinin elindeki bir paranın IIK'nın 89. maddesine göre değil de, taşınır hacizlerine ilişkin 88. maddesine göre haczedilmesinde, tıpkı taşınırlarda olduğu gibi, paranın somut olarak üçüncü kişi elinde mevcut olması gerekir. Henüz mevcut olmayan bir paranın taşınır hükümlerine göre haczine *ya*sal olanak bulunmamaktadır" (23 HD, 17.03.2014, 375/ 2007, e-uyar.com).

56 12. Hukuk Dairesi, müstakbel alacakların, haciz yazısı (müzekkere) ile haczedilebileceği görüşündedir: "... Alacaklı, borçlunun 3. kişi nezdinde doğması muhtemel bir alacağını haczettirmek istiyor ise bu amacına, IIK.nun 88. maddesine göre haciz yazısı göndermek sureliyle ulaşabilir d□mamış alacaklar yönünden IIK.nun 89. maddesine göre tebliğ edilen haciz ihbarı üçüncü kişinin bu maddeye göre sorumluluğunu doğurmayacağı gibi, muhtemel alacaklann haciz yazısı yazılmak suretiyle haczi de mümkün olduğundan üçüncü kişinin şikayetinin bu aşamada dinlenme olanağı yoktur. Pek tabiidir ki haciz ihbarnamesinde, doğacak alacaklar ifadesinin bulunması ve bu ifadeye yönelik olarak üçüncü kişinin IIK.'nun 89. maddesinde öngörülen yasal sürede icra dairesine bir itirazda bulunmamış olması nedeniyle icra m0d0r1QO0nce borcun zimmetinde sayılarak hakkında haciz kararı verilmesi Mlinde bu durum bir hakkın yerine getirilmemesi ile ilgili olduı}undan, bu işleme karşı üçüncü kişinin IIKnun 16/2. maddesi uyarınca süresiz şikayet yoluna başvurması mümkündür" (12 HD, 13.12.2013, 30570/39931, e-uyar.com)

Buradaki anlamda beklenen alacaklar kavramına geciktirici (erteleyici) şarta baOlı alacaklar (TBK m. 170-172) da dahildir. Bu nedenle, takip borçlusunun **bankadaki** geciktirici şarta bağlı alacağı üzerine de haciz konulabilir.

Kendisine birinci haciz ihbarnamesi gönderilen banka, takip borçlusunun bankada yukarıda belirtildiği anlamda bir alacağının doğması ihtimali olduğunu tespit ederse (yani takip borçlusu ile banka arasında bir hukuki ilişki mevcut olup da bundan ileride bir alacak doğması muhtemel ise), icra dairesine yedi gün içinde vereceği cevapta bu hususu şu şekilde belirtmelidir:"Banka ile takip borçlusu arasında şöyle bir hukuki ilişki vardır; bu hukuki ilişkiden şimdiye kadar takip borçlusu lehine doğmuş ve ödenebilir bir alacak yoktur. Ancak, ileride takip borçlusu lehine bir alacak doğması muhtemeldir. Bu nedenle, takip borçlusu ile banka arasındaki hukuki ilişkinin dosyasına haciz şerhi konulmuştur. Bu hukuki ilişkiden ileride takip borçlusu lehine bir alacak doğarsa, bu alacak icra dairesine bildirilecek ve ödenecektir". Daha sonra, takip borçlusu ile banka arasındaki hukuki ilişkiden bir alacak doğarsa banka, bu alacağı, takip borçlusuna değil, icra dairesine ödemelidir.

Buna karşılık, yukarıda verilen örneklerde, henüz gerçekleşmemiş bir ölüme bağlı miras payının, emeklilik ikramiyesinin ya da boşanmaya bağlı muhtemel bir alacağın haczi söz konusu olmaz. Ancak borçlu emekli olmak için Sosyal Güvenlik Kurumuna veya ilgili yerlere başvurusunu yapmışsa, artık bu ikramiye, doğması muhtemel bir alacak olup haczedilebilir.

4) Borçlunun Maaş veya Ücretinin Haczi

Kanun, borçlunun haczedilen maaş veya ücretinin kesilmesi için, 89. maddedekinden daha basit bir usul öngörmüştür (m. 355-356). Buradaki maaş ve ücretten kasıt, kamu kesimi veya özel sektörde çalışan borçlu memur veya işçilerin maaş ve ücretidir (m. 355, 1).

Borçlunun böyle bir maaş veya ücreti haczedilince[57], icra dairesi, borçlunun yanında çalıştığı işverene[58] durumu bir yazı ile bildirir. Bu bildiride, borçlunun ücretinin (bir kısmının, kural olarak dörtte birinin, m. 83, il) haczedildiği, borçlunun ücret miktarının en geç bir hafta içinde icra dairesine bildirilmesi ve

---

[57] Borçlunun ücretinin ne kadarının haczedileceğini tespit edebilmek için, daha önce borçlunun aldı□ı Ocret miktarının bilinmesi gerekirse de uygulamada borçlunun ücretinin dörtte birinin haczi (m. 83, il) ile yetinilmekte olduğundan, borçlunun ücretinin dörtte birinin haczedildiği, işverene m. 355 gereğince gönderilecek bildiriye yazılmaktadır.

[58] işverenden kasıt, Devlet dairelerinde ita yetkilisi, özel sektörde ise o işyerinln yönetimi ile görevli kimselerdir (m. 355, il}.

borç bitinceye kadar icra dairesinin bildirisi gereğince haczedilen ücret miktarının borçlunun ücretinden kesilip, hemen icra dairesine gönderilmesi hususları işverene ihtar olunur (m. 355, 1)[59]. işveren, borçlunun durumundaki değişiklikleri de derhal icra dairesine bildirmek zorundadır (m. 355, il).

IIK m. 355'in anılan hükümlerine uymamış olanların, kesmedikleri veya kesip de hemen ilk göndermedikleri para, ayrıca mahkemeden hüküm alınmasına gerek kalmaksızın, icra dairesince bu kimselerin ücretlerinden veya diğer mallarından alınır (m. 56). Bu hükümlere uymayanlar hakkında ceza kovuşturması da yapılır (m. 357).

---

[59] ücret üzerine birden fazla haciz konulmuşsa, bu hacizler konuluş tarihine göre sıraya konur. Sırada önde olan haczin kesintisi bitmedikçe sonraki haciz için kesintiye geçilemez (m. 83, il).

§ 24. HACZEDiLEMEYEN (HACZi CAiZ OLMAYAN) MALLAR VE HAKLAR[1]

Borçlunun borcuna yetecek kadar malının haczedllebllecegl; bu miktarı aşan haciz yapılmaması gerektiOi; tahmini değeri itibariyle paraya çevrilmesi, muhafazası (korunması) ve idaresi için gerekli giderleri aşmayan malların da haczedilemeyeceği yukarıda incelendi.

Borçlunun malvarlığını oluşturan malları, alacakları ve hakları, bütün alacaklılarının bir anlamda teminatıdır; bu nedenle alacaklıları tarafından, borçlunun borcu (alacakları) için haczettirilebilir. Ancak, kanun koyucu, borçlunun ve ailesinin yaşaması ve ekonomik varlığını devam ettirebilmesi için (insani ve sosyal düşüncelerle) borçlunun bazı mal ve haklarının haczedilemeyeceğini kabul etmiştir (m. 82-83).

Ayrıca, borçlunun ekonomik bir değeri olmayan şeyleri (örneğin, mektupları, aile fotoğrafları, diplomaları veya plaketleri) haczedilemez. Fakat, burada incelemekte olduğumuz bu haczedilmeme değildir. Burada söz konusu olan, • borçlunun malvarlığına dahil bulunan (yani, parasal bir değeri olan) bazı mal, alacak ve hakların haczedilememesidir. Başka bir deyişle, kural olarak, borçlunun malvarlığını oluşturan mal, alacak ve hakları borç için haczedilebilirse de borçlunun ve ailesinin yaşaması için gerekli olan ve ekonomik varlığını devam ettirebilmesi için, insani ve sosyal düşüncelerle, istisna olarak, borçlunun bazı mal ve haklarının haczedilemeyeceği kabul edilmiştir. Bu düşünceler doğrultusunda, borçlu ile geçimini sağlamakla yükümlü olduğu ailesinin geçimi için gerekli mallar haczedilemez mallar olarak belirlenmiştir. Gerçekten borçlunun yaşayabilmesi için zorunlu malları haczedilememelidir; borçlunun sahip olduğu insan onuru korunmalıdır.

Haczedilemeyen mallar ve haklar hakkındaki hükümler, ilamsız icrada (m. 82-83), ilamlı icrada (m. 41), ihtiyati hacizde (m. 261, il) ve iflasta da uygulanır. IIK m. 184'e göre, müflisin haczi caiz olmayan malları iflas masasına girmez.

Bkz. Baki Kuru, Haczi Caiz Olmayan Şeyler (AHFD, 1965/1-4, s. 277-326); Ejder Yılmaz, Devlet Malları Hak ve Rüçhanlığına Sahip Malların Haczedilememesi (Prof. Dr. Yaşar Karayalçın'a 65 inci Yaş Armağanı, Ankara 1988 s. 601-611); Sema Taşpınar, Borçlunun Bazı Mallarının Haczedilememesi ve Nedenleri (Haczedilmezlik), (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 1994; Ayça Handan Atakul ôzata, icra ve iflas Kanunu Kapsamında Tamamen Haczedilmezlik, Ankara 2023; Büşra Köseoğlu Yağcı, IIK m. 82 Uyarınca Haczi Caiz Olmayan Mallar ve Haklar, Ankara 2024; Ferhat Çelik, Haczedilmezlik Kavramı ve özel Kanunlarda Düzenlenen Haczedilmezlik Halleri, Ankara 2024.

Haczedilemeyen mal ve haklar; tamamı haczedilemeyen mal ve haklar ve bir kısmı haczedilemeyen mal ve haklar olarak iki grupta toplanabilir:

A) TAMAMI HACZEDiLEMEYEN MALLAR VE HAKLAR

Borçlunun bazı mal, hak ve alacaklarının tamamı haczedilemez; yani bunların haczine kanun izin vermemektedir. Tamamı haczedilmeyen mal ve haklar üç başlık altında incelenebilir:

1- MADDi HUKUKUN BAŞKASINA DEVRiNİ YASAKLADIĞI MAL VE HAKLAR

Maddi hukuka göre başkasına devri yasak olan mal ve haklar, haciz de edilemez. Burada **devredilmezlik niteliği kanuna dayanmaktadır** (bunun istisnası için bkz. m. 82, 1/8; karş. TBK m. 61O; 619).

Buna karşılık, tarafların kendi aralarında devredilmez olarak kabul ettikleri bir hak (örneğin bir alacak) haczedilebilir. Çünkü, bu halde devredilmezlik niteliğini kanun vermemektedir. Kanundan dolayı devredilemedikleri için, haciz de edilemeyen mal ve haklara bazı örnekler: Yalnız kişiye bağlı haklar (TMK m. 23), manevi tazminat talepleri (TMK m. 121; TBK m. 56; 58) ana babanın çocuk malları üzerindeki kullanma hakkı (TMK m. 838), oturma hakkı (TMK m. 823), diğer irtifak hakları {TMK m. 677), ölünceye kadar bakma alacaklısının hakkı (TBK m. 619) haczedilemez.

Devri mümkün olan intifa hakları ise (TMK m. 806) haczedilebilir. Ayrıca miras açıldığı zaman manevi tazminat iddiası kabul edilmiş veya bu hususta dava açılmışsa, manevi tazminat talebi mirasçıya geçeceğinden {TMK m. 121, il), bu halde manevi tazminat taleplerinin başkasına devrinin ve dolayısıyla haczinin de caiz olması gerekir (karş. m. 82, 1/11)

il- İCRA VE iFLAS KANUNUNDA TAMAMI HACZEDİLEMEZ OLARAK BELİRLENEN MAL VE HAKLAR

IIK m. 82, tamamı haczedilemeyen mal ve hakları 13 bentte saymıştır. Bu maddede sayılan mal ve hakların haczedilmesi halinde, borçlu ve ailesinin (bakmakla yükümlü olduğu kişilerin) yoksul hale geleceği; sosyal hukuk devletinde bu durumun kabul edilemeyeceği; sonuçta borçlunun Devletin sosyal yardımına muhtaç bırakılmaması; borçlunun zor duruma düşmemesi ve günümüz insan hakları anlayışına uygun olarak geçimi için ekonomik varlığını

devam ettlrebllmeslnln zorunlu olması; toplumsal huzurun bozulmaması gerektlOl dOşQncelerine uygun olarak borçlunun bir kısım mal ve hakları haczedilemez olarak bellrlenmlştlr.

İcra müdürü (haczi yapan memur) **haczi talep edilen mal veya hakların haczinin caiz olup olmadı{ını de{ıerlendlrlr**[2] ve haciz talebinin kabulüne veya reddine **karar verir** (m. 82, iV). Kuşkusuz, icra müdürü bu kararının gerekçesini de yazacaktır (m. 8, il). Kanunun bu hükmü, IIK'nun icra dairesi ve başındaki icra mOdOrOnün yetkileri konusundaki genel yaklaşımına uygundur.

1) Devlet Mallan

Devlete karşı icra takibi yapılabilir; ancak Devlet malları **(kamusal ve özel mallar aynmı olmaksızın Devletin sahip olduğu hiçbir mal)** haczedilemez[3]. Çünkü, Devletin borçlarını kendiliğinden ve zamanında ödeyeceği varsayılır. Bu hükmün konulmasının bir nedeni de Devlete güvenin sarsılmaması ve kamu yararının alacaklının yararından üstün tutulmasıdır. Ancak, Devlet mallarının tamamı, kamu hizmetine tahsis edilmiş olmayıp, Devletin özel hukuk hükümleri uyarınca tasarruf ettiği malları da bulunmaktadır. Bu bakımdan Devlet mallarının bir ayrıma tabi tutulması düşünülebilir. Aksi halde, Devlete karşı icra takibi yapılabilmesinin bir anlamı kalmaz.

Devlet malı, genel olarak kabul edildiği üzere, gerek kamu hizmetlerine doğrudan doğruya tahsis edilmiş bulunan gerek sağladığı ekonomik yarar dolayısıyla yararlanılan her türlü mallardır.

Bazı kamu tüzel kişilerinin kuruluş kanunlarında, o kamu tüzel kişisine ait malların Devlet malı sayılacağı hükme bağlanmıştır4.

---

2 Yargıtay, uzun süre içtihatlarıyla, icra müdürünün kesinleşen takip ve alacaklının haciz talebi Qzerine haciz yapmak zorunda olduğunu belirterek icra müdürünün haczedilmezlik konusunda bir yetkisi olmadığını ifade etmiştir. Bu konuda ayrıca bkz. aşa. dn. 16.

3 Devlet mallarının haczedilememesi kuralının Anayasaya aykırılığı ileri sürülmüşse de Anayasa Mahkemesi, bu hükmü Anayasaya aykırı bulmamıştır. Anayasa Mahkemesinin 21.10.1992 gün ve 13/50 sayılı kararı için bkz. Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-Icra Pratik, s. 138-143. Ordu Yardımlaşma Kurumu Kanunum. 37'de düzenlendiği gibi Devlet malları hak ve rüçhanlığına sahip mallar da haczedilemez.

4 Bkz. ömeOln: Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunum. 59; Arsa Üretimi ve Değerlendirilmesi Hakkında K. m. 17; Milli Prodüktivite Merkezi K. m. 15; Bankacılık K. m. 111/son fıkra. Ozelleştinne K geçici m. 15, özelleştirme kapsamına alınan ve alınacak kuruluşlar bakımından haczedilememe kuralı öngörmüştür. Ancak bu hüküm, Anayasa Mahkemesinin 31.01.1997 gün ve 66/07 sayılı kararı ile iptal edilmiştir (RG 28.10.1997, sa. 23154).

Özel hukuk hükümlerine tabi olan bazı kamu tüzel kişilerinin malları, ceza hukuku uygulaması bakımından Devlet malı sayıldığı gibi, IIK m. 82, 1/1 anlamında da Devlet malı sayılmış ve haczedilemeyeceği kabul edilmiştir. Örneğin, Sosyal Güvenlik Kurumu K. m. 35, 111; 205 s. K. m. 37.

Köyün orta malları, kanun karşısında Devlet malı gibi korunur (Köy K. m. 8). Bu nedenle, köy orta malları haczedilemez. örneğin, köye ait mera ve otlaklar, köyün hizmetleri için köylüden salma suretiyle toplanıp köy sandığında biriken para, köyün bankadaki parası haczedilemez. Buna karşılık, köyün orta malı sayılmayan malları haczedilebilir; örneğin köyün özel hukuktan doğan alacakları haczedilebilir.

Belediyenin proje karşılığı borçlanma yoluyla elde ettiği gelirleri, şartlı bağışlar ve kamu hizmetlerinde fiilen kullanılan malları ile belediye tarafından tahsil edilen arsa, bina, temizlik vergisi gibi resim ve harç gelirleri haczedilemez[5] (Belediye K. m. 15, son fıkra)[6]. Buna karşılık, belediyelerin içme suyu gelirlerinin haczi mümkündür.

Bu açıklamalar büyükşehir belediyeleri için de geçerlidir (5216 s. K. m. 10).

İl özel idaresinin proje karşılığı borçlanma yoluyla elde edilen gelirleri, vergi, resim ve harçları, şartlı bağışlar ve kamu hizmetlerinde fiilen kullanılan malları haczedilemez[7].

Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin mallarının haczedilemeyeceği kuralı **kamu düzenine ilişkin** olduğundan, bu malların haczedilmesi halinde, bunların haczedilemeyeceği hususu **süresiz şikayet** yolu ile ileri sürülebilir.

IIK m. 82, 1/1 hükmü, Devlet mallarının haczedilemeyeceğine ilişkindir. Bu hüküm, örneğin, Devletin kiralamış olduğu bir bina için Devlete karşı tahliye takibi (m. 269 vd.) yapılmasına ve yerin (binanın) tahliye edilmesine engel değildir.

Bu kurallar ve açıklamalar (m. 82, 1/ 1) Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin malları içindir.

---

5 Türkiye, **AIHM** nezdinde, özellikle belediye mallannın haczedilememesi kuralı nedeniyle, mülkiyet hakkını ihlAl ettıı}i gerekçesiyle tazminata mahkOm edilmektedir.

e Bu Kanunda 6552 s. K. ile yapılan de{ıişiklikle, "icra dairesi tarafından, haciz kararı alınmadan önce belediyeden borca (borcuna) yetecek miktarda mal gösterilmesi istenir ve haciz işlemi sadece gösterilen bumal üzerine uygulanır" (Belediye Kanunu m. 15, son fıkra) hükmü getirilmişti. Maddenin bukısmı, Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasaya aykırı bulunarak iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesinin 17.06.2015 gün ve 194/55 sayılı kararı için bkz. Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanaı}ası-Icra Pratik, s. 143-145.

7 Bkz. il özel idaresi K m. 7, son fıkra.

Buna karşılık, özel hukuk tüzel klşllerlnln malları, hakkında özel bir kanun hOkmO bulunmadıkça haczedllebllllr. Bu ilkeye göre:

Derneklerin malları haczedilebllllr. Dernek kamu yararına çalışan bir dernek olsa bile, aksine kanunda bir hOkOm bulunmadıkça, malları haczedilebilir; ömeOln, kamu yararına çalışan bir dernek olan Kızılayın malları haczedllebllllr.

Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre kurulmuş **vakıfların** (TMK m. 101 vd.) malları haczedilebilir.

Buna karşılık özel hukuk hükümlerine t□bi olmakla birlikte yasal düzenlemeyle haciz dışı bırakılan mallar da mevcuttur. örneğin Türkiye **Varlık Fonu** Yönetimi Anonim Şirketinin **malvarlığı,** kamu alacakları da dahil olmak üzere **haczedilemez** (6741 s. K. m. 7). Yine 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunda belirtilen iş, işlem ve hizmetlere tahsis edilmiş olan taşınır ve taşınmazlar ile her türlü hak ve alacaklar, para ve para hükmündeki kıymetli evrak, **kamu yararı amacına** tahsis edilmiş sayılır; bunlar ve bu Kanun kapsamında alınacak teminatlar hakkında her ne suretle olursa olsun haciz ve tedbir uygulanamaz (6306 s. K. m. 26, 11).

2) Para, Kıymetli Evrak, Altın, Gümüş, Değerli Taş, Antika veya Süs Eşyası Gibi Kıymetli Şeyler Hariç Olmak Üzere, Borçlu ve Aynı Çatı Altında Yaşayan Aile Bireylerine Ait Kişisel Eşya ile Ailenin Ortak Kullanımına Hizmet Eden Tüm Ev Eşyası

Haczin amacı, alacaklının alacağını tahsil etmesi olup, borçluyu taciz etmek veya baskı altına almak değildir. Bu bakımdan borçlunun her türlü malının haczine izin verilmemiştir.

IIK m. 82, 1/3 hükmünde 7445 s. K. ile yapılan değişiklik sonucu, borçlu ve borçluyla aynı çatı altında yaşayan aile bireylerine ait kişisel eşya ile ailenin ortak kullanımına hizmet eden tüm ev eşyasının haczi yasaklanmıştır. Borçlu ile aynı çatı altında yaşayan aile bireylerine ait kişisel eşya ile ailenin ortak kullanımına hizmet eden hi9bir ev eşyası haczedilemez.

Bu tür eşyanın haczedilmezlik niteliğinden yararlanılabilmesi için bu eşyanın altın, gümüş, değerli taş, antika veya süs eşyası gibi kıymetli şeylerden olmaması gerekir. Bu nedenle örneğin gümüş bir yemek takımının haczedilmesi mümkündür. Buna karşılık borçlunun evinde birden fazla da olsa televizyon veya beyaz eşyalardan birisinin haczi yasaktır.

3) IIK m. 82, V4 ve V2'de Sayılan Mallar

Bu bentte iki çeşit mal söz konusudur:

a) Çiftçi Borçlunun Malları

Borçlu çiftçi ise, kendisinin ve ailesinin geçimi için zorunlu olan arazi ve çift hayvanları ve nakil vasıtaları ve diğer eklentisi ve tarım aletleri haczedilemez (m. 82, I/4/c.1).

Bir tarım arazisini işleyen veya ortaklıkta (yarıcılıkta) veya kiraya vermek suretiyle işleten kişiler, m. 82, 1/4 anlamında çiftçi sayılır. Bu anlamda çiftçi olan bir borçlunun kendisinin ve ailesinin geçimi için zorunlu olan arazi, çift hayvanları, çiftçilikte kullanılan ulaşım araçları ve eklentileri ve tarım aletleri haczedilemez:

Tarım arazisinin ne kadarının borçlu ve ailesinin geçinmeleri için zorunlu olduğu konusunda taraflar (alacaklı ve borçlu) anlaşabilirler; anlaşamazlarsa bu konuda bilirkişiye başvurulması gerekir.

Çiftçi borçlunun, at, öküz, eşek gibi çiftçilikte kullandığı hayvanları haczedilemez (m. 82, 1/4).

Çiftçi borçlunun yalnız tarımda kullandığı at ve öküz arabası, römork gibi araçlar ve eklentisi haczedilemez (m. 82, 1/4). Buna karşılık traktör haczedilebilir.

Çiftçi borçlunun, sapan, pulluk, düven, yaba, tırmık, çapa gibi tarım araçları da haczedilemez (m. 82, 1/4).

b) Bir Sanat ve Meslek Sahibi Olan Borçlunun Malları

Borçlu bir sanat ve meslek sahibi ise, meslek ve sanatı için gerekli olan aletleri ve kitapları haczedilemez (m. 82, 1/4).

Meslek için gerekli olan aletlerin haczedilemez olduğunun kabulü için, borçlunun haciz anında bu mesleği fiilen icra etmekte ve kendisi ve ailesinin geçimi için gerekli olan parayı bu mesleğin icrası suretiyle sağlaması gerekir. Buradaki sanat ve meslek eş anlamda kullanılmıştır; bu nedenle, yalnız **meslek** terimi kullanılabilir.

Meslek terimini, **teşebbüs** (işletme) teriminden ayıracak ölçüt hakkında görüş birliğine varılmış değildir. Ancak, genellikle kabul edildiğine göre, bir kimsenin (borçlunun) ekonomik faaliyetinin sermayesinden çok bedeni çalışmasına dayanması durumunda (m. 82, 1/2) faaliyeti bir meslek faaliyeti sayılır; aksi halde ticari veya sınai bir teşebbüs söz konusu olur. Borçlunun faaliyeti meslek olarak

nftelendlrillrse, bu meslek için gerekil araçlar haczedilemez; buna karşılık borçlunun faaliyeti teşebbüs veya ticari faaliyet olarak nitelendirilirse, bunun için gerekil olan araçlar haczedilebilir.

Bu düzenleme yapılırken gözönüne alınan ilke, borçlunun sadece malvarlıOı ile sorumlu olduOu, fakat gelecek için saklı kalması (korunması) gereken iş gücü ile sorumlu olmadığıdır. Ancak günümüzde araç-gereç yardımı olmaksızın icra edilebilecek bir meslek hemen hemen kalmamıştır. Bu nedenle, borçlunun çalışabilmesi imkanı veren, kendisinin ve ailesinin geçinmesini saOlayacak aletlerin haczedilemeyeceği hükme bağlanmıştır (m. 82, 1/4).Bu kurala göre, borçlunun yaptığı işte onun kişisel çalışması ve faaliyeti ön planda; sermayesi ve yararlandığı yabancı iş gücü ikinci planda gelmekte ise, borçlu bir meslek sahibi sayılır ve bu meslek için gerekli araçlar haczedilemez. Borçlunun faaliyetini meslek olarak nitelendirmek için, borçlunun o işin eğitimini belli bir biçimde almış olması gerekli değildir. Bu kuralın (m. 82, 1/2) uygulanmasında, mesleği icra eden borçlunun kişisel çalışma ve faaliyeti ön planda gelir.

Kanun, mesleğe örnek olarak arabacı, kayıkçı ve hamal gibi kişileri saymış ve bunların geçinmelerini sağlayan ulaşım araçlarının haczedilemeyeceğini belirtmiştir (m. 82, 1/4).

Bunun gibi, borçlunun kişisel çalışma ve faaliyeti, sermaye unsuruna oranla üstün durumda olduğundan, **borçlunun mesleği için gerekli olan** avukatın bürosundaki bilgisayarı ve kitapları; pazar yerlerini takip eden seyyar satıcının aracı; ayakkabı tamircisinin veya terzinin dikiş makinesi; kuaförün döner koltuğu; manikür-pedikür-spa koltuğu; fırıncının hamur karma makinası; temizleyicinin kurutma makinası haczedilemez. Buna karşılık diş hekiminin veya doktorun, mesleğinin icrası için hangi araçlarının gerekli olduğunun somut olay bakımından tespiti gerekir.

Bunun yanı sıra, borçlunun mesleği için gerekli önlük, tulum, şapka vs. gibi giyim eşyası ile, gene mesleği için gerekli olup alet niteliğinde olmayan (bkz. m. 82, 1/4) eşyası (çanta, çizme vs.) haczedilemez (m. 82, 1/2)

Aşağıdaki hallerde, sermaye unsuru borçlunun kişisel çalışma ve faaliyetine oranla üstün durumda olduğundan, teşebbüs söz konusudur ve bu nedenle **borçlunun bu teşebbüsü** (işletmesi) **için kullandığı** araçlar haczedilebilir. Bu anlamda, org ve piyano; lokantacılıkta kullanılan taşınır eşya; emar **(MR)** cihazı; akaryakıt istasyonunda bulunan mazot pompa tabancası, benzin pompa tabancası; poşet üretim makinası; elektrikli kıyma makinesi; sanayi tipi et muhafaza dolabı; elektronik terazi; tost makinesi ve tüp; otel eşyası, fabrikatörün fabrikası; sinemacının sinema makineleri, taksi veya dolmuş şoförünün otomobili, nakliyecinin kamyonu veya otobüsü, müteahhidin otomobili,

çiftçinin traktörü, oto tamirhanesinde kullanılan aletler, peynir imalathanesin-**deki** makineler haczedilebilir.

Borçlunun bir ticaret şirketi olması halinde, faaliyetin, doğrudan doğruya sermaye ağırlıklı olduğu kabul edildiğinden bu durumda ayrıca bir araştırma yapmaya gerek yoktur.

4) Borçlu ve ailesinin idaresi için gerekli ise, borçlunun seçeceği bir süt veren mandası veya ineği yahut üç keçi veya koyunu ve bunların üç aylık yem ve yataklıkları haczedilemez (m. 82, 1/5)[8]:

Bu malların haczedilemez sayılabilmesi için borçlunun çiftçi olması gerekmez. Borçlunun buradaki seçim hakkı hayvan türü bakımındadır. Borçlunun birden çok ineği varsa, hangi ineğin kendisine bırakılacağını tespit etmek, borçluya değil haczi yapan memura ait bir iştir. Kümes hayvanları bu bent hükmüne göre haczedilebilir, ancak m. 82, 1/7 ikinci cümleye göre haczedilemez.

5) Borçlunun ve ailesinin iki aylık yiyecek ve yakacakları ve borçlu çiftçi ise ayrıca gelecek mahsul için gerekli olan tohumluğu haczedilemez (m. 82, 1/ 6): Buradaki iki ay, haczi takip eden iki aydır ve ihtiyaç bu iki aya göre belirlenir. Örneğin, haciz Eylül ayında konulmuş ise, borçluya ancak bunu takip eden iki ay için yakacak bırakılır; yoksa kış mevsiminde iki ay yakacağı miktar bırakılmaz. Yine buradaki yiyecek ve yakacak, kural olarak evindeki yiyecek ve yakacaktır. Ancak borçlunun evinde kendisi ve ailesi için iki aylık yiyecek ve yakacak yoksa, borçlunun bunları satın almaya yetecek kadar parası haczedilmeyip kendisine bırakılır. Borçlunun dükkanındaki malların haczedilmesi halinde, dükkanda bulunan yiyecek ve yakacaklar için bu kural geçerli değildir.

Borçlu çiftçi ise, normal olarak ne kadar ekmekte ise, o miktar tohumluk haczedilmeyerek (gelecek ekim dönemi için) kendisine bırakılır.

6) Borçlu bağ, bahçe veya meyve veya sebze yetiştiricisi ise kendisinin ve ailesinin geçinmeleri için zorunlu olan bağ, bahçe ve bu iş (çalışma) için **gerekli olan alet ve edevat** haczedilemez (m. 82, 1/7).

Borçlu, bahçeciliği bizzat veya ortaklık yoluyla yapabilir. Yalnız, bahçenin borçlunun ve ailesinin geçinmeleri için gerekli olup olmadığının tespiti, gerekli

---

[8] Burada ve daha önce m. 82,1/ 4'te söz edilen hayvanlar yanında ayrıca özel kanunlarla da ev hayvanlannın haczedilemeyece□i ayrıca kabul edilmiştir. Buna göre, "ticari amaç güdülmeden bakılan ev hayvanları sahiplerinin borcundan dolayı haczedilemezler" (Hayvanları Koruma K m. 5, 5). Böylece evde, işyerinde veya arazisinde özel ligi ve refakat amacıyla muhafaza edilen, bakımı ve sorumluluOu sahiplerince üstlenilen kedi, köpek, balık, papaOan, kaplumbaOa vb. hayvanlar, sayısı ne kadar olursa olsun, sahiplerinin borcundan dolayı haczedilemez.

ise haczedllemeyeceOinekarar verilmesi gerekir. Bahçenin haczedilemez olarak nltelendlrilebilmesi için, işlenmesi gerekir. Borçlunun veya ortakçısının üzerinde çalışmadı□,, terk edilmiş (ekilmeyen) bahçe haczedllebllr.

Borçlu geçimini hayvan yetiştirmek yoluyla sağlıyorsa, kendisinin ve ailesinin geçinmeleri için zorunlu olan miktarda hayvan ve bu hayvanların Oç aylık yem ve yataklıkları haczedilemez (m. 82, 1/7): IIK m. 82, 1/S'tekl hayvanlar borçlunun ve ailesinin süt ihtiyacı için haczedilemediği halde, burada (m. 82, 117) söz konusu olan hayvanlar, borçlunun mesleği gereği olarak yetiştirdiği hayvanlardır.

7) TBK m. 610 gereğince haczolunmamak üzere tesis edilmiş olan, **ömür boyu gelir ve ölünceye kadar bakma sözleşmesi gereğince sağlanan gelirler** haczedilemez (m. 82, 1/ 8).

8) Memleketin ordu ve zabıta hizmetlerinden malul olanlara bağlanan emekli maaşları ile bu hizmetlerden birinin ifası sebebiyle ailelerine bağlanan maaşlar ve ordunun hava ve denizaltı mensuplarına verilen uçuş ve dalış tazminat ve ikramiyeleri haczedilemez (m. 82, 1/9).

9) Bir yardımlaşma sandığı veya derneği tarafından hastalık, zaruret **ve ölüm gibi hallerde bağlanan maaşlar** haczedilemez (m. 82, 1/1O). örneğin, baro yardımlaşma sandığının veya Kızılayın yaptığı yardımlar haczedilemez. Yine, 65 yaşını doldurmuş muhtaç, güçsüz ve kimsesiz Türk vatandaşlarına aylık bağlanması hakkındaki 2022 s. K. göre bağlanmış aylıklar, m. 82, 1/1O hükmü gereğince haczedilemez.

1O) Vücut veya sıhhat üzerine ika edilen zararlar için tazminat olarak zarar görenin kendisine veya ailesine toptan veya irat şeklinde verilen veya verilmesi gereken paralar haczedilemez (m. 82, 1/11).

11) Borçlunun Haline Uygun Evi

Borçlunun haline uygun (münasip) evi haczedilemez (m. 82, 1/12). Buradaki evden kasıt, yerel geleneklere göre mesken (konut) olarak kullanılmaya elverişli olan yerlerdir.

Bağımsız ev, apartman katı (dairesi), bir ev veya apartmandaki (yani bunların üzerinde bulunduğu taşınmazdaki) paylı mülkiyet veya elbirliği mülkiyeti payı, m. 82, 1/12 anlamında mesken (ev) sayılır.

Bir meskenin borçlunun haline uygun olup olmadığı, borçlunun sosyal durumuna ve borçlu ile ailesinin ihtiyaçlarına göre icra müdürü tarafından

belirlenir. Kanun bu konuda, "icra memuru, haczi talep edilen mal veya hakların haczinin caiz olup olmadığını değerlendirir ve talebin kabulüne veya reddine karar verir" hükmünü (m. 82, iV) koymuştur.

Borçlunun, evinin haczedilemeyeceğini ileri sürebilmesi (meskeniyet iddiasında bulunabilmesi) için, o evde bizzat oturması zorunlu değildir. Evini kiraya veren borçlunun başka evi yoksa, borçlunun kiradaki evi (ve evin kirası) haczedilemez.

Borçlu ve ailesinin ihtiyacı için gerekli ise, borçluya iki ev dahi bırakılabilir. iki evin değeri, borçlunun ev (mesken) ihtiyacına cevap verecek normal bir evin bedelinden fazla ise, az sonraki açıklamalar (m. 82, 111) gereğince, **iki ev** de satılır ve borçluya bir ev alabileceği kadar para bırakılır.

Borçlu, işçi ve müteahhitlerin mahcuz ev üzerindeki kanuni ipotek haklarına (TMK m. 893) karşı meskeniyet iddiasında bulunamaz (m. 82, il). Bunun gibi, evini (meskenini) bir alacaklısına ipotek etmiş olan borçlu, **ipotek alacaklısına karşı** meskeniyet iddiasında bulunamaz.

Yargıtayın bazı kararlarına göre, **evini** bir alacaklısına **ipotek etmiş** olan borçlu, bununla diğer bütün alacaklılarına karşı da meskeniyet (haczedilmezlik) iddiasından önceden (zımnen) feragat etmiş (vazgeçmiş) sayılır[9]. Yargıtayın bu görüşünün isabetli olmadığı kanısındayız. Çünkü, bir malın haczedilmezlik sıfatından önceden feragat geçersizdir (m. 83/a).

Ev üzerinde aile konutu şerhi olması, kanaatimizce hacze engel değildir. Bununla birlikte, Anayasa Mahkemesi, aile konutunun bir eşin mülkiyetinde olsa dahi tüm aile bireylerini korumaya yönelik bir alan olduğu, gerek ulusal gerekse uluslararası düzenlemelerle ailenin korunduğu, ailenin korunması bakımından Devletin pozitif yükümlükleri de bulunduğu, bu yükümlülüğün alacaklıya tanınan alacak (mülkiyet) hakkından bağımsız bir yükümlülük olduğuna işaret ederek, eşin borcu için onun mülkiyetinde olup aile konutu halindeki evin haczinin belirtilen bu hakları ihlal ettiğine ve aile konutunun haczedilmesi halinde takibin tarafı olmasa da eşin şikayet yoluna başvurabileceğine karar vermiştir[10]. Yüksek Mahkemenin bu kararına göre, IIK m. 82'deki "haline uygun (münasip) meskenin haczedilmezliği"nin, aile konutu söz konusu olduğunda sadece barınma hakkını değil, yukarıda sözü edilen hususları

---

9 Yargıtay, son yıllarda, borçlunun daha önce ipotek verdii)i evi üzerinde meskeniyet şikayetinde bulunması için ipotei)in, mesken kredisi, esnaf kredisi, zırai kredi gibi, zorunlu olarak verilmiş ipotekler olması gerektii)i; borçlunun serbest iradesiyle kurdui)u ipoteklerin meskeniyet şikayetlerini engelley□i şeklinde karar vermektedir.

10 Anayasa Mahkemesinin 12.12.2019 gün ve 2016/10454 sayılı başvuru kararı için bkz. RG 08.04.2020, sa. 31093.

da kapsadıQı bellrtililerek; alacaklının alacaOını elde etmekteki menfaati (mül-**kiyet hakkı)** ile borçlunun barınma ve ailenin korunması hakkı arasındaki den-**gede, bannma ve** ailenin korunmasına üstünlük tanınmalıdır. Bu çerçevede, eşin borcundan dolayı diğer eşin de aile konutu hakkında haczedilmezlik şik.Ayetinde bulunabilmesi mümkündür.

12} Ô§rencI Bursları

Kredi ve Yurtlar Kurumu ile diğer kurumlar tarafından öğrencilere verilen burslar haczedilemez (bkz. 5102 s. K. m. 4, il; 6352 s. K. m. 16).

111- BORCUN MALIN SATIŞ BEDELiNDEN DOĞMUŞ 0LMASI

Kanunun 82. maddesinin 2. fıkrasına göre, borçlunun borcu, 82. maddenin 1. fıkrasının 2, 4, 5, 7 ve 12 numaralı bentlerinde sayılan malların bedelinden **doğmuşsa** (örneğin, borçlu peşin almamış olduğu malın bedelini daha sonra **ödememişse).** borçlu. satıcı alacaklıya karşı o malların haczedilemeyeceğini Beri süremez. Çünkü anılan bentlerindeki istisna, borcun bu eşya bedelinden doğmaması hali hakkındadır (m. 82, il). Bu çerçevede, m. 82, 1/2, 4, 5, 7 ve **12'de** sayılan mallar, ancak takip konusu borç bu malların bedelinden kaynaklanmıyorsa haczedilemez niteliktedir. Buna karşılık borç, borçlunun yine haczedilemez nitelikte olan kişisel eşyası ile ailenin ortak kullanımına hizmet eden ev eşyasının borcundan kaynaklansa bile borçlu, haczedilmezlik şikayetinde bulunabilir. Çünkü 7445 s. K. değişikliğiyle maddede üçüncü bende yapılan atıf çıkarılmıştır.

iV - HACZEDİLEMEYEN MALLARIN HACZEDİLEBİLME HALLERİ

Kanun, 2, 4, 7 ve 12 numaralı bentlerde sayılan malların değerinin fazla olması durumunda, bu malların bedelinden borçlunun o malla ilgili ihtiyacını karşılayabilmesi amacıyla ve onu satın alabileceği miktarının borçluya bırakılmak üzere bu malların haczedilebileceği hükmünü koymaktadır (m. 82, ili). Örneğin, borçlunun evinin değerinin, haline uygun bir evden daha fazla olduğunun tespit edilmesi durumunda bu ev haczedilebilir. Ancak borçlunun, evinin haline uygun olup olmadığı, haczedilmezlik şikayeti üzerine, icra mahkemesi tarafından, haczedilen evin değeri ve borçlunun haline uygun ev alabilmesi için gereken paranın ne kadar olduğunun tespit ettirilmesi üzerine ortaya çıkar. Bunun üzerine haczedilip satılan evin bedelinden, borçluya, haline uygun ev alabilecek bir miktar para verilir.

Kanun aynı şekilde, haczedilemez olarak kabul edilen meslek ve sanatın

sOrdO rOlmesi için gereken eşya (m. 82/2); çiftçi borçluya bırakılacak arazi ve

eşya (m. 82/4) ile bağ, bahçe yetiştiricisi borçluya bırakılacak şeyler (m. 82/7) bakımından da benzer düzenleme yapmıştır. Kanun koyucu, burada, aslında haczedilemez olarak kabul edilen eşya veya araçların, aynı amaca hizmet edecek, daha mütevazı eşya ile değişimini amaçlamakta, borçluya, bunları edinebilmesi için para bırakılmasını kabul etmektedir. Kaynak Isviçre Hukukunda da yer alan ve **ikame ilkesi** adını alan ilke, IIK'nda daha önce yalnızca meskenler bakımından söz konusu iken, 6352 s. K. ile bu maddenin kapsamı genişletilmiştir.

V - ÖZEL KANUNLARA GÖRE HACZEDİLEMEYEN MAL VE HAKLAR

icra ve iflas Kanununda haczedilemeyeceği belirtilen mal ve haklar yanında, özel kanunlarında haczedilemeyeceği yazılı olan mal ve haklar da haczedilemez (m. 82, 1). Gerçekten, m. 82'den başka, bazı özel kanunlarda, düzenleme konularını teşkil eden mal, alacak ve hakların haczedilemeyeceği hakkında özel hükümler vardır; örneğin:

Elektronik haberleşme hizmetleri ile ilgili olarak abone veya kullanıcılara tahsis edilen frekans, numara ve hat kullanımı ile internet alan adları gibi intifa ve kullanım hakları ile işletmecilerin yetkilendirmeleri hiçbir şekilde haczedilemez (Elektronik Haberleşme K. m. 34, 1).

Elektronik bilet satışı ve pazarlamadan elde edilen gelirler bakımından da özel bir haczedilmezlik hükmü getirilmiştir. Buna göre, merkezi pazarlama ve bilet satışından elde edilecek gelirler kulüplere ait olup federasyon ya da yetki verdiği üçüncü kişiler nezdinde oluşacak bu gelirler kamu kurum ve kuruluşlarına ilişkin alacaklar hariç olmak üzere haczedilemez (Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair K. m. 5, 11/c).

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu m. 93'e göre; gelir, aylık ve ödenekler, 88. maddeye göre takip ve tahsili gereken alacaklar ile nafaka borçları dışında haczedilemez[11]. Sosyal Güvenlik Kurumunun taşınır ve taşınmazları, bankalardaki mevduatları dahil her türlü hak ve alacakları haczedilemez (5502 s. K. m. 35, 111). Bankacılık K.'nun 82. maddesinin son

---

[11] Sosyal güvenlik kurumları tek bir çatı altında toplanmış (SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı ayrımına son verilmiş) olduğundan, bugün SGK'ndan bağlanan emekli maaşlarının tamamı haczedilemez olarak düzenlenmiştir. Anayasa Mahkemesi, bu hükmü Anayasaya aykırı bulmamıştır. **Anayasa** Mahkemesinin 06.01.2011 gün ve 19/04 sayılı kararı için bkz. ArslanNılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-Icra Pratik, s. 146-148. Bireysel emeklilik sisteminde hacze ilişkin bkz. Emel Hanağası, Bireysel Emeklilik Sisteml_□de Haciz Uygulamalarının Değerlendirilmesi (Prof. Dr. Hakan Pekcanıtez'e Armağan, DEUHFD 2014/16, C.II, s. 2631-2698).

f1kt11 hOkmOne göre, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun (BOOK'nun) malları haczedilemez. Aynı Kanunun 111. maddesinin son fıkrası hOkmO gereaınce, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun (TMSF'nun} malları da h8C2edilemez. Vatani hizmet tertibinden baQlanan aylıklar hiçbir suretle hacze-**dilemez** (1005 s. K. m. 1 son fıkra). DIQer örnekler için bkz.; 4572 s. K. m. 1; 4933 s. K. m. 13; 5846 s. K. m. 60; 5684 s. K. m. 17/6, 41; 5199 s. K. m. 5, *V;* 6362 s. K. m. 46/4, 6).

Bazı haczedilmezlik düzenlemelerinde ise, zamansal olarak bir kısıtlama getirildiği görülmektedir. Örneğin, Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunda bu yönde bir hüküm dikkat çekmektedir: "Bu Kanun uyarınca gerçekleştirilecek dönüşüm uygulamalarındaki taşınmazlar, gayrimenkul satış vaadi sözleşmesi veya arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesine istinaden yapım işini üstlenen müteahhide devredilmiş ise, malikler adına kat irtifakı kuruluncaya kadar, o yapım işine ait malzeme ve işçilik alacakları hariç olmak üzere, müteahhidin üçüncü kişilere olan borçlarından dolayı bu taşınmazlar hakkında haciz ve tedbir uygulanamaz. Yapım işine başlanmasından itibaren altı ay içerisinde kat irtifakının kurulmaması durumunda, bu taşınmazlar hakkında haciz ve tedbirler uygulanır" (6306 s. K. m. 24, 1O).

Yine yukarıda da belirtildiği üzere 5661 s. K. kapsamındaki **özel öğrenci bannma hizmetleri veren yurtların ve benzeri kurumların** taşınır ve taşınmaz malları (6183 s.K.'na göre yapılan takipler hariç), içinde bulunulan **eğitim ve öğretim yılı sonunda** haczedilir (m. 362/a), bundan önce haczedilemez[12].

Son olarak finansal kiralama konusu mallar bakımından da benzer bir düzenlemeye işaret edilmelidir. Kiralayan aleyhine icra yoluyla takip yapılması halinde finansal kiralama konusu mallar sözleşme süresi içinde kiralayanın alacaklıları tarafından haczedilemez (Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu m. 28, 2).

B) KISMEN HACZEDiLEMEYEN ŞEYLER

Borçlunun maaş veya ücretinin bir kısmı haczedilemez. Yani, borçlunun maaş veya ücretinden, borçlunun ve ailesinin geçinmeleri için gerekli olan miktar borçluya bırakılır (haczedilemez); ancak geriye kalan kısım haczedilebilir (m. 83).

---

[12] Kanunun 362/a maddesinde yer alan MB/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel ôOretim Kurumlan Kanunu kapsamında faaliyet gösteren okullar" ibaresi Anayasa Mahkemesinin 22.10.2020 gOn ve E. 2019/59, K. 2020/61 sayılı kararıyla Anayasaya aykırı bulunarak iptal edilmiştir. Karar için bkz. RG 01.12.2020, sa. 31321.

Bir kısmı haczedllmeyen maaş ve ücretlerin neler olduğu, m. 83'te **sayılmıştır.** Buna göre, maaşlar, ödenekler ve her çeşit ücretler, intifa hakları ve hasılatı, ilAma bağlı olmayan nafakalar13, sigortalar14 veya emekli sandıkları tarafından tahsis edilen iratların bir kısmı haczedilemez; diğer kısmı haczedilebilir. Yani, bu maaş ve ücretlerden borçlunun ve ailesinin geçinmeleri için zorunlu olan miktar borçluya bırakıldıktan sonra, kalan para haczedilebilir.

IIK m. 83'teki **ücret kavramına,** her çeşit ücret dahildir. Bağımsız geliri olan sanat, ticaret ve serbest meslek sahibi kimselerin gelirleri de buraya dahildir; yani bunların da bir kısmı haczedilebilir.

Borçlunun (yukarıdaki anlamda) **maaş veya ücretinin, borçlunun ve ailesinin geçinmeleri için zorunlu olan kısmı haczedilemez;** ancak ihtiyaçlarından fazla olan kısmı üzerine haciz konulabilir. Buradaki aile terimi, yukarıda belirtildiği gibi borçlu ile aynı çatı altında yaşayan aile bireylerini de kapsamak üzere geniş anlamda kullanılmıştır.

Borçlunun ve ailesinin geçinmeleri için gerekli (zorunlu) ücret miktarı, icra müdürü tarafından, borçlunun ve ailesinin sosyal, sağlık ve eğitim durumlarına göre takdir edilir (m. 82, 111). icra müdürü, bu miktarı kendisi takdir edebileceği gibi, bunun için bilirkişiye de başvurabilir. icra müdürünün ücret haczi hakkındaki kararına karşı, borçlunun, aile bireylerinin ve alacaklının işlemin hadiseye (somut olaya) uygun olmadığı gerekçesi ile şikayet yoluna başvurması mümkündür (m. 16).

Kanun, borçlunun maaş veya ücretinin dörtte birinin herhalde haczedileceğini hükme bağlamaktadır (m. 83, il). Buna göre, borçlunun ücretinin tamamı borçlunun ve ailesinin geçinmeleri için yeterli olmasa bile, icra müdürü **borçlunun ücretinin dörtte birini herhalde haczetmek zorundadır.** icra müdürü, borçlunun ücretinin dörtte birini herhalde haczedecek, ancak haczedeceği ücretin üst sınırını belirlerken borçlunun ve ailesinin ihtiyacını göz önünde bulunduracaktır. Ancak uygulamada, borçlunun ücretinin dörtte birinin haczi ile yetinilmektedir.

Borçlunun ücretine (daha doğrusu ücretin haczedilebilen kısmına) **birden fazla alacaklı tarafından haciz koydurulursa,** bu hacizler konuluş tarihlerine göre sıraya alınır. Sırada önde olan alacaklının haczinin kesintisi bitmedikçe,

---

13 Buna karşılık, nama baOlı **nafakılır** hiç haczedilemez; çünkü, mahkeme, nafaka alacaklısının geçinmesi için zorunlu olan miktarı dikkate alarak nafakayı takdir ve tayin etmiştir.

1, Bkz. Emel HanaOası, Hayat Sigortası Çerçevesinde Haciz Uygulamaları, Prof. Or. Ejder Yılmaz'a ArmaOan, C.1, Ankara 2015, s. 995-1025.

sonraki alacaklının haczi için kesintiye geçilemez (m. 83, il). Başka bir deyişle Kanun, 0cret hacizlerinde, hacze iştiraki (m. 100-101) kabul etmemiştir.

Buraya kadar, m. 83'e göre bir kısmı haczedilemeyen haklar (maaş ve QcretJer ile intifa hakları) incelendi. Bazı özel kanunlarda da bazı hakların bir kısmının haczedilmeyeceği hükme bağlanmıştır. örneğin, **işçilerin aylık** ücretlerinin dörtte birinden fazlası haczedilemez (iş K. m. 35). Buna göre, işçinin ücretinin ancak dörtte biri haczedilebilir.

C) HACZEDILMEZLIKTEN FERAGAT

Borçlunun, **hacizden önceki** dönemde (örneğin takip alacaklısı ile yapmış olduğu bir hukuki işlem sonucunda ona borçlu duruma gelirken), haczi caiz olmayan bir malın (örneğin haline uygun evinin) haczedilebileceği hakkında alacaklı ile yapmış olduğu anlaşma geçerli olmaz (m. 83/a). Çünkü borçlu, hacizden önceki bir dönemde, böyle bir feragatı, haczin sonuçlarını ve getireceği yükün ağırlığını öngöremez. Bir malın haczedilip edilemeyeceği de ancak borçlunun haciz anındaki durumuna göre tespit olunur.

Buna karşılık, borçlunun **haciz sırasında** veya **hacizden sonraki bir dönemde** belli bir mal, hak veya ücretin haczedilmezliğinden **feragat etmesi** mümkündQr. Bu feragat, açık bir şekilde yapılabileceği gibi borçlunun haczi caiz olmayan bir malının haczine karşı şikayet yoluna başvurmaması suretiyle de olabilir. Borçlunun belli bir alacaklıya karşı belli bir malın haczedilmezliğinden feragat etmiş olması, yalnız o alacaklı bakımından hüküm ifade eder. O malı haczettirmek isteyen başka bir alacaklıya karşı borçlu o malın haczedilemeyeceğini ileri sürebilir. Ancak, bir malın haczedilmezliğinden feragat etmiş olan borçlunun sonradan iflas etmesi halinde, borçlu, (müflis) iflas masasına karşı da o malın haczedilemeyeceğini ileri süremez; yani mal iflas masasına girer.

5510 s. K.'nun 93. maddesine göre, haczedilemeyen gelir, aylık ve ödeneklerin haczedilmesine ilişkin talepler, borçlunun muvafakatının bulunmaması halinde icra müdürü tarafından reddedilir. Bu hüküm, IIK m. 83/a hükmüne göre özel hüküm niteliğinde olmakla birlikte uygulanma şekli tereddüt uyandırmaktadır. Çünkü borçlunun muvafakatının bulunması halinde emekli maaşı haczedilebilir. Ancak bu muvafakatın hangi aşamada geçerli bir şekilde verilebileceği tespit edilmelidir. Her şeyden önce bu muvafakat, takibin başında veya takipten önce verilmişse geçerli değildir (m. 83/a). Buna karşılık takip başladıktan sonraki muvafakat bakımından Yargıtay, **takibin kesinleşmesinden sonra** {karş. m. 83/a) verilen muvafakatın geçerli olduğunu kabul etmektedir.

D) HACZEDILMEZLIĞIN BELIRLENMESI[15]

Yukarıda açıklanan kurallara göre, bir malın veya hakkın haczedilip edilemeyeceğine haczi yapan icra müdürü karar verir (m. 82, iV). Borçlunun ve alacaklının bir malın haczedilip edilemeyeceği hususundaki iddia ve açıklamaları, haczi yapan müdürün karar vermesini kolaylaştırabilir. Ancak, sonuçta, **bir malın haczedilip edilemeyeceğine karar verme yetkisi,** haczi yapan **müdüre aittir.**

icra müdürü borçlunun bir malının haczedilemeyeceğine karar verirse, alacaklı bu karara karşı **şikayet** yoluna başvurabilir (m. 16). icra müdürü, borçlunun haczedilemeyeceğini iddia ettiği bir malını haczederse, borçlu[16], icra müdürünün haciz kararına karşı şikayet yoluna başvurabilir.

Şikayet icra mahkemesi tarafından incelenip karara bağlanır. Yani, icra mahkemesi, bir malın haczedilip edilemeyeceğine ilişkin uyuşmazlığa, ancak şikayet üzerine el koyar; yoksa, bu hususu birinci derecede incelemeye ve karara bağlamaya yetkili değildir. Bir malın haczedilip edilemeyeceğinin belirlenmesinde birinci derecede görevli olan, haczi yapan müdürdür (icra dairesidir).

Borçlunun, haczedilemeyen bir malının haczedilmiş olması halinde buna karşı başvuracağı şikayet, kural olarak yedi günlük süreye tabidir (ni. 16); yedi günlük **şikayet süresi,** haczin öğrenildiği tarihten itibaren işlemeye başlar (m. 16). Ancak, aşağıdaki hallerde haczedilmezlik şikayeti süresizdir (yedi günlük süreye bağlı değildir):

Devletin, malları Devlet malı sayılan kurumların[17] ve diğer kamu tüzel kişilerinin mallarının haczedilemeyeceği kuralı kamu düzenine ilişkin olduğundan, bu malların haczedilemeyeceği süresiz şikayet yolu ile ileri sürülebilir.

---

15 Bkz. Sema Taşpınar Ayvaz, icra Müdürünün Yetkilerinin Kısıtlanması Üzerine Bir Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (HGK) Kararı Eleştirisi, Terazi Aylık Hukuk Dergisi, Haziran 2007, sa. 10, s. 71-79. 6352 s. K. ile 82. maddeye eklenen dördüncü fıkra ile yapılan bu değişiklik sonucu, bazı Yargıtay kararlarının gerekçesindeki "icra memurunun bir malın haczi caiz olup olmadığı hakkında karar vermek yetkisi yoktur. Memur haczi tatbik eder. Borçlu 82. maddeye muhalif bir işlem olduğu hakkında ancak süresinde mercie (icra mahkemesine) şikayet eder" görOşO Kanuna aykırı duruma geldiğinden geçerliliği kalmamıştır.

16 Haczedilen malın borçlunun ailesi için gerekli olduğu gerekçesiyle haczedilemeyeceği iddia ediliyorsa (bkz. öm□in: m. 82/2, 3, 4, 5, 6, 7, 12; 83), borçlunun aile bireylerinden biri de şikayet yoluna başvurabilir. Anayasa Mahkemesi de aile konutu şerhi verilmiş borçlunun h□line münasip evi bakımından bu görüşte olmasına rağmen (bkz. yuk. dn. 1O), Yargıtay aksi **görüştedir.**

17 Bkz. Om□in 205 s. K. m. 37.

Borçlu için giyecek, yiyecek, yakacak ve yatacak eşya gibi çok gerekli eşyanın haczedilmesi ve böylece borçlunun asgari yaşamını sürdüremez bir duruma sokulması hAlinde, insani deOerlere saygı ve kamu düzeni düşüncesi ile böyle bir hacze karşı şikayetin de süresiz (şik□yet) olması gerekir.

§ 25. HACZE IŞTIRAK[1]

icra ve IflAs Kanunu, alacaklının para ile tatmin edilmesi ilkesine uygun kurallar koymuştur. Bu ilkeye uygun olarak, takibin kesinleşmesi üzerine, alacaklının talebi ile borçlunun borca yetecek kadar malı haczedilir. Alacaklının talebi ile paraya çevrilir ve elde edilen para (bedel) alacaklıya ödenir. Bireysel takip yollarında takip alacaklısı ile takip borçlusu birebir karşı karşıya olduğundan, talebi ile borçlunun malı üzerine önce (ilk) haciz koyduran alacaklı, talebi üzerine yapılan paraya çevirme (satış) işleminden elde edilen paradan alacağını önce alır; artan miktar olursa, sonra haciz koyduran alacaklıya ödeme yapılır.

Konuyu bir örnek ile açıklamak gerekirse;

A, B'ye karşı 500.000 TL tutarında bir alacağı için icra takibi yapmış, takip kesinleşmiş ve A, B'nin bir taşınır malını haczettirmiştir **(ilk haciz).** C de, B'ye karşı 300.000 TL tutarında bir alacağı için takip yapmış, takip kesinleşmiş ve icra müdürü aynı taşınır malını (A'nın haczinden sonraki bir tarihte) C'nin alacağı için de haczetmiştir **(ikinci haciz).** Haczedilen taşınır malın değeri 400.000 TL'dır. Bu olasılıkta;

ilk haciz sahibi A alacağını önce alacak, ondan sonra C'ye ödeme yapılacaktır denirse, taşınır malın satış bedeli olan 400.000 TL'nin tamamı A'ya ödenecek, C'ye hiçbir şey kalmayacaktır.

Buna karşılık, C, A'nın koydurduğu hacze iştirak edecek ve satış bedeli A ve C arasında alacakları oranında eşit bir şekilde (garameten) paylaştırılacaktır denirse, **A'ya** 250.000 TL, C'ye ise 150.000 TL ödenecektir.

Birinci olasılıkta, C'nin, A'nın koydurmuş olduğu ilk hacze iştiraki (katılması) kabul edilmemiş, ikinci olasılıkta ise kabul edilmiş olur.

işte, ilk haciz sahibi alacaklının (A'nın) koydurmuş olduğu ilk hacze, ondan sonra aynı malı haczettiren alacaklının (C'nin) iştirak edip edemeyeceğini düzenleyen kurum, hacze iştirak (katılma) kurumudur.

icra ve iflas Kanununa göre, ilk haciz sahibi alacaklının, sonraki alacaklılara oranla (rehin hakkına benzeyen) bir rüçhan (öncelik) hakkı yoktur. Sonraki

---

Bkz. Ejder Yılmaz, Hacze Takipli Katılma (Hacze Adi iştirak), (AÜHFD, 1973/XXX/1-4, s. 271-316); Ejder Yılmaz, Hacze Takipsiz Katılma (Hacze imtiyazlı iştirak), (AÜHFD 1974/XXXl/1-2 s. 361-394); RecepAkcan, Hacze iştirak, Ankara 2005; Timuçin Muşul, Haciz ve Hacze iştirak, Ankara 2019

•-• tonlek1te C)_ nunun aradıQı şartlar varsa, ilk hacze (ilk haciz sahibi alacaklı ile birlikte) aynı derecede iştirak edebilir (m. 100-101).

Hacze iştirak (kabin\&) • şekilde olabilir: Takipli (adi) iştirak ve takipsiz (imtiyazlı) iştirak.

A) HACZE TAKiPLi IşTIRAK

Kın.nın aradtQı koşuflann varhOı Mlinde alacaklı, ilk haciz üzerine satılıaıaalıntutan icradairesi hesablna girinceye kadar, ilk hacze iştirak edeblit, hacze iştirak etmek isteyen. ikinci alacaklının da borçluya karşı takip yıp:ıuış "8 yapbflı takip kesinleştiQi için kendisine haciz isteme yetkisinin gelmiş 'olması geıekb-. Bu nedenle, bu iştirake "'takipli iştirak· veya •adi iştir81.ed&denir.

T_.iştirak (kablma) için kanun, hacze iştiraki, hacze iştirak edecek alacaklınııl alacağının dc>Oum tarihi ve bunun belgelendirilmesi bakımından sıkı Ş&ıha W>i tutmuştur.

1- HACZE TAKiPLİ İŞTİRAKİN KOŞULLARI

1) Hacze iştirak etmek isteyen alacaklının borçluya karşı icra takibi yapmışw takibin kesinleşmiş olması ve bunun sonucu olarak hacze katılmak isteyen alacakllya haciz isteme yetkisinin (m. 78, 1) gelmiş olması gerekir[2]. T&qlli iş&akte alacaklı icra takibi yapmadan hacze iştirak edemeyeceğinden, yani hacze iştirak koşullan bakımından imtiyazlı bir duruma sahip bulunmadı□•ndarı□bu iştirake. takipsiz iştirakin karşıtı olarak, adi (takipli) iştirak de denilmektedir.

2) Alacağın ilk haciz sahibinin alacağından önce doğmuş olması gerekir. Hacze iştirak bakımından ilk hacizden kasıt, ilk önce verilen haciz kararı değil önce uygulanan, yani konulan hacizdir. Hacze iştirak edecek alacaldınm alacağının,

a) ilk uygulanan haciz sahibi alacaklının takibi ilamsız takip ise, onun takip talebinden önce veya

•

% ba takiJi yapmadaıı hacze iştirak etmek, ancak imtiyazlı iştirak Mllerinde (m. 101) mOm- □- Rehnin paraya çemmesi yolu iJe takipte, kendisine geçici rehin açıQı belgesi verilen ala□.adaborçblun dfOer'mallannın haczini isteme yetkisigelmiştir: bunedenle, alacaklı gıçicirehinaçılı belgeslne dayanarak, 100. maddedeki esaslar dahilinde borçlunun diOer o_ alı&ı.nmkoydurduOu hacze iftirak edebilir (m. 150/f, il).

b) ilk uygulanan haciz sahibi alacaklının takibi ilamlı takip (m. 32) ise, bu ilamın verilmiş olduğu **davanın açıldığı tarihten önce doğmuş olması** gerekir (m. 100/1).

3) Yukarıda belirtilen alacağın önce doğmuş olması koşulunun kanunun sınırlı sayıda saydığı **belgelerden biri ile ispat edilmesi** gerekir. Buna göre, alacaklarını ve alacaklarının önce doğduğunu ancak aşağıdaki belgelerden biri ile ispat edebilen alacaklılar, ilk hacze iştirak edebilirler:

a) Yukarıda sözü edilen ilamsız takipte takip veya ilamlı takipte dava tarihinden önce yapılmış bir icra takibi üzerine alınmış **borç ödemeden aciz belgesi** (m. 143; 105; 251). Burada borç ödemeden aciz belgesinin de takip veya dava tarihinden önce alınmış olması şart değildir; aciz belgesinin alınmış olduğu icra takibinin, ilk haciz sahibi alacaklının takip veya dava tarihinden önce yapılmış olmast-gerek□i--ve--yeteFlieir-;-- ———

Rehin açığı belgesinin de buraya dahil olması gerektiği kanısındayız (m. 152; 150/f, il). Bu görüş kabul edilmezse, rehin açığı belgesinin herhalde resmi dairelerin (icra dairesinin) yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri bir belge olduğunun kabul edilmesi gerekir (m. 150/f, il; 152, iV).

b) Yukarıda adı geçen takip veya dava tarihinden önce açılmış bir dava üzerine alınmış bir ilim. Burada, ilamın da ilk haciz sahibi alacaklının takip veya dava tarihinden önce alınmış olması şart değildir; ilamın verilmiş olduğu davanın, ilk haciz sahibinin takip veya dava tarihinden önce açılmış olması gerekli ve yeterlidir.

c) Yukarıda belirtilen takip veya dava tarihinden önceki tarihli **resmi** veya tarih ve imzası tasdikli bir **senet;** örneğin noter senedi.

d) Yukarıda adı geçen takip veya dava tarihinden önceki tarihli **resmi dairelerin** veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri bir **makbuz** veya **belge.**

Hacze iştirak etmek isteyen alacaklı alacağının ilk haciz sahibi alacaklının alacağından önce doğduğunu ancak yukarıda belirtilen **dört çeşit belgeden birine dayanarak** ispatlayıp ilk hacze (aynı derecede) iştirak edebilir.

Hacze iştirak etmek isteyen alacaklının alacağı bir adi senede bağlı ise, borçlu bu senet altındaki imzasını ikrar etmiş olsa bile, bu alacaklının ilk hacze iştirak etme hakkı yoktur. Adi senede dayanarak hacze iştirak edilememesi, köt0niyetle mücadele bakımından yerindedir. Ancak, adi senedin tarihi kesinleşmişse, artık bu (tarihi kesinleşen) senede dayanarak da (tarih ve imzası onaylı bir senette olduğu gibi, m. 100, 1/3), hacze iştirak mümkün olmalıdır.

Çünkü. bundan sonra alacaklı ile borçlunun anlaşarak senedin tarihini **deOlş-**tirmeleri lmkAnsızdır. Bu hAlde hacze iştirak etmek isteyen alacaklının alacaOımn hiç deOllse adi senedin tarihinin keslnleştlOi tarihten önce doOmuş bu-ıunduOusabittir,

Bunun gibi, alacaOı hiçbir belgeye dayanmayan alacaklının da hacze iştirak etmek hakkı yoktur. Ancak, alacaOı adi senede baOlı (veya senetsiz) olan alacaklı, ilk haciz sahibi alacaklının takip veya dava tarihinden önce icra takibi yapmış ve bir borç ödemeden **aciz belgesi** almış ise, m. 100, 1/1' e göre, hacze iştirak edebilir.

Buna karşılık, ilk haciz sahibi alacaklının alacağının bu sayılan belgelerden birine dayanması şart değildir. Hatta, bu (ilk) alacaklının alacağının bir senede bağlanmış olması da gerekli değildir.

4) Hacze iştirak, ilk haciz üzerine satılan **malın bedeli icra dairesi hesabına[3] girinceye kadart** mümkündür (m. 100, 1).

Yukanda sayılan dört koşulun hepsi gerçekleşmedikçe alacaklının, ilk haciz sahibi alacaklı ile aynı derecede ilk hacze iştirak etmeleri mümkün değildir. Bu alacaklı/alacaklılar, ancak önceki dereceden artan para için hacze iştirak edebilirler, yani ikinci dereceyi teşkil ederler (m. 100, son fıkra).

Maaş ve ücret hacizlerinde hacze iştirak söz konusu olmaz. ilk alacaklı, borçlunun ücreti üzerine ilk haczi koydurduktan sonra, elinde ilk haciz sahibinin takip veya dava tarihinden önce alınmış aciz belgesi, noter senedi veya ilam bulunan alacaklı (ikinci) alacaklı, borçlunun ücreti üzerine haciz koydurursa, ilk hacze iştirak edemez. Yani, borçlunun ücretinden kesilen para ile önce ilk haciz sahibi alacaklının (ilk haczi koyduran alacaklının) alacağı tam olarak ödenir, ondan sonra ikinci haciz sahibi (ikinci sırada haciz koyduran) alacaklıya ödeme yapılmaya başlanır (m. 83, il).

Hacze iştirak kurumu, **borçlunun bütün borçlarını karşılayacak kadar malının bulunmaması** halinde önemlidir. Borçlunun yeteri kadar malı varsa, icra müdürünün iştirak talebinde bulunan alacaklının iştirak hakkının bulunup bulunmadığını araştırmadan borçlunun diğer mallarını haczetmesiuygun olur. Aksi halde, icra müdürünün ve şikayet üzerine icra mahkemesinin hacze iştirakin caiz olup olmadığını inceledikleri sırada borçlu mallarını kaçırabilir ve

---

[3] Kanunda "satılan malın tutarı vezneye girinceye kadar" ifadesi yer almakta ise de bunun m. 9 uyarınca "icra dairesi hesabı" şeklinde anlaşılması gerekir.

_. IIK m. 100'deki "satılan malın tutarı vezneye girinceye kadar" deyiminin, umal paraya çevrilinceye kadar" şeklinde anlaşılması doğru olursa da Kanunun ifadesi mutlaktır. Nitekim, 6183 S. K m. 69'a göre "mal paraya çevrilinceye kadar" hacze iştirak mOmkOndOr.

sonra da hacze iştirak etmek isteyen alacaklının hacze iştirak hakkının olmadığı tespit edilirse, bundan o alacaklı zarar görebilir. Borçlunun, başka haczedilebilir malı yoksa, işte o zaman ilk haciz koyduran alacaklının haczine aynı derecede iştirak etmek önemli (anlamlı) olur.

il- HACZE TAKiPLİ İŞTİRAK USULÜ

Hacze iştirak talebi, **ilk haczin konulduğu** icra takibinin yapıldığı (derdest bulunduğu) **icra dairesine** yapılır. icra müdürü, hacze iştirak şartlarının mevcut olup olmadığını inceleyerek, iştirak talebi hakkında olumlu veya olumsuz bir karar verir. icra müdürünün kararı olumsuz ise, iştirak talebinde bulunan alacaklı, (karar olumlu ise, ilk haciz sahibi alacaklı) buna karşı şikayet yoluna (m. 16) başvurabilir.

Haczedilen malın satış bedeli, hacze iştirak eden bütün alacaklıların alacaklarına yetmeyecekse, icra müdürü aynı derecedeki alacaklıların bütün alacaklarına yetecek kadar **ilave hacizler** yapar[5]. Yalnız, icra müdürünün **ilave haciz yapabilmesi için, bunun alacaklılar** (veya yalnız biri) **tarafından istenmiş olması gerekir** (m. 100, il).

Hacze iştirak ve ilave hacizler, ilk haciz tutanağının altına işaret olunur ve daha önce haciz koydurmuş olan alacaklılara ve borçluya bildirilir (m. 104; 103). Hacze iştirak tapu (veya gemi sicili) sicili memuruna da bildirilir (m. 91, il}.

Kamu alacağı alacaklısının hacze iştiraki hakkında 6183 s. K.'da yer alan kurallar (m. 21/1; 69) uygulanır. Bu kuralların diğer alacaklılara karşı kamu alacaklısını koruyan kurallar olduğunu ifade etmek gerekir.

B) HACZE TAKİPSİZ İŞTİRAK

A) GENEL BİLGİ

Kanun, hukuki veya fiili engellerden dolayı icra takibi yapamayan bazı alacaklıları korumak için, önceden bir icra takibi yapılmasına gerek kalmadan, bu kişilerin başka bir alacaklının talebi ile konulmuş olan hacze iştirak edebileceğini kabul etmiştir (m. 101). Bu iştirake takipsiz iştirak veya imtiyazlı iştirak (katılma) denir.

Karı koca (eşler) arasında icra takibi yapılmasına hukuki engel oluşturan, yani cebri icra yasağını düzenleyen Türk Kanunu Medenisinin (eski Medeni

---

5 Buradaki (m. 100, ll'deki) **llAve** haclz ile, m. 139'daki tamamlama haczl farklı kavramlardır; birbiri ile kanştırılmamalıdır. Bkz. aşa. § 32, A, dn 4.

Kanunun) 165. maddesi hükmüne 01 Ocak 2002 tarihinde yürürlüOe giren Türk Medeni Kanununda yer verilmemiştir6. Başka bir deyişle, karı koca arasındaki cebri icra yasaOının hukuki dayanağı ortadan kalkmıştır. Ancak velayet veya vesayet altında bulunan kişilerin velayet veya vesayet ilişkisi devam ettiği sürece, veli veya vasilerine karşı bir icra takibi yapmalarında filli engel devam ettiği gibi, kanımızca, karı koca arasında cebri icra yoluna başwrmada da fiili engelin devam ettiOini kabul etmek gerekir. Çünkü, evlilik birliği ile karı koca arasında icra takibi yapılmasını bağdaştırmak mümkün değildlr. Kan koca arasında cebri icra yasağını düzenleyen eski Medeni Kanunun 165. maddesi hükmüne yer vermeyen Türk Medeni Kanunu, IIK'nun 101. maddesinde bir değişiklik de yapmamıştır. Bu nedenlerle, borçlunun eşinin hacze takipsiz (imtiyazlı) iştirak hakkının devam etmekte olduğu kanısındayız.

Kanun, ilama dayanan nafaka alacaklısını da aynı şekilde korumuş ve nafaka alacaklısına da takipsiz iştirak yetkisini tanımıştır (m. 101, son fıkra).

11- TAKİP YAPMAYA GEREK OLMAMASI

Takipsiz (imtiyazlı) iştirakte, bu iştirak yetkisine sahip olan kişilerin önceden bir takip talebinde bulunup, takibin kesinleşmesini ve bunun sonucunda kendilerine haciz isteme yetkisinin (m. 78, 1) gelmesini beklemelerine gerek yoktur. Bu kişiler, bazı alacakları için, başka bir alacaklının koydurmuş olduğu hacze, doğrudan doğruya (imtiyazlı[7]) iştirak edebilirler.

HI-HACZE TAKİPSİZ İŞTİRAK EDEBİLECEK OLANLAR

Borçluya karşı bir takip yapıp takibini kesinleştirmeden, başka bir alacaklının talebi ile konulmuş olan hacze iştirak edebilecek olanları ve bu kişilerin hangi alacaklarından dolayı hacze takipsiz (imtiyazlı) iştirak edebileceklerini belir1emek gerekir. Bunlar:

Borçlunun eşi, çocukları ve vasi veya kayyımı olduğu kişiler (TMK m. **494).** Bu kişilerin hacze imtiyazlı olarak iştirak edebilmeleri için, alacaklarının kanunda belirtilmiş ilişkilerden doğmuş olması gerekir:

• -Yürür10kteki Kanunun karı koca (eşler) arasında cebri icra yasaQı ... maddeleri kadın-erkek eşiUiQine aykın görOldOQO ve aynı zamanda günümüz şartlarında hiç de gerekli bulunmadı-ı}ından Tasanya alınmamıştır" (TOrk Medeni Kanunu Genel Gerekçesinden).

[7] Burada söz edilen imtiyazlı iştirak, yalnızca takip yapma zorunluluQu olmamasını ifade eder. Bu imtiyazı, m. 206 anlamındaki imtiyazlı alacak ile karıştınnamak gerekir.

Borçlunun eşinin alacağının evlenmeden doğmuş olması gereklidir (m. 101). Borçlunun çocuğunun alacağının velayetten; borçlunun vasi veya kayyımı bulunduğu kişinin alacağının da vesayetten (TMK m. 466; IIK m. 206/C) doğmuş olması gerekir.

Küçükler, vesayet altında bulunanlar ve kendilerine kayyım tayin edilmiş olanlar adına, sulh hukuk mahkemesi (vesayet makamı) de onlar gibi imtiyazlı olarak hacze iştirak edebilir (karş. TMK m. 426/2, 3). Bu kişilerin hacze imtiyazlı olarak iştirak edebilmeleri belli bir süre ile sınırlıdır. Bu kişiler, haczin, evliliğin, velayetin veya vesayetin devamı sırasında veya son bulmasını takip eden bir yıl içinde yapılmış olması halinde, konulan bu hacze imtiyazlı olarak iştirak edebilirler. Bu sürenin hesabında, bu alacaklar hakkında açılan bir davanın veya yapılan bir icra takibinin devam ettiği süre hesaba katılmaz. Buradaki dava veya takipten kasıt, bu alacaklardan dolayı borçluya karşı açılmış olan bir dava veya yapılmış bir takiptir.

Borçlunun ergin çocukları, TMK m. 370'e dayanan alacaklarından dolayı konulan hacze her zaman imtiyazlı olarak iştirak edebilirler. Burada hacze imtiyazlı iştirak azami bir süre ile sınırlandırılmış da değildir.

Ölünceye kadar bakma alacaklısı, alacağının temini için ölünceye kadar bakma borçlusu aleyhine konulan hacze imtiyazlı olarak iştirak edebilir (TBK m. 619, 111).

Nafaka verilmesine ilişkin bir ilama dayanan alacaklı da nafaka borçlusunun malına konulan hacze her zaman imtiyazlı olarak iştirak edebilir (m. 101, 111; karş. m. 206/C). Burada da hacze takipsiz iştirak hakkı, azami bir süre ile sınırlandırılmamış olup, elinde nafaka verilmesine ilişkin bir ilam bulunan kimse, her zaman borçlusu aleyhine konulan hacze imtiyazlı olarak iştirak edebilir. Kanun, nafaka alacaklısının imtiyazlı iştirak talebinde bulunabilmesi için, onun kötüniyetli olmamasını şart koşmaktadır. Yani, nafaka ilamı borçludan alacaklı olan üçüncü kişilerin alacaklarını alabilmelerini önlemek amacıyla ve muvazaa yoluyla elde edilmişse, bu durum diğer alacaklılar tarafından ispat edilmek şartıyla (bkz. HMK m. 376), nafaka alacaklısının takipsiz iştirak hakkına engel olunabilir.

Takipsiz iştirak de, takipli iştirakte olduğu gibi (m. 100, 1) hacizli malın paraya çevrilip **bedelinin icra dairesi hesabına girmesi anına kadar mümkündür** (m. 101, 1).

IV-TAKIPSIz iŞTiRAK USULÜ

Takipsiz iştirak de ilk konulan haczin dayanaOı olan takibin yapıldıOı **icra dairesinden istenir.** icra dairesi, hacze takipsiz iştirak taleplerini borçluya ve alacaklılara bildirir (karş. m. 104, 111) ve onlara bu talebe, bildirim tarihinden itibaren yedi gOn içinde itiraz edebileceklerini bildirir.

Borçlu veya alacaklılardan biri, bu sOre içinde takipsiz iştirak talebine itiraz ederse, takipsiz iştirak talebinde bulunan kişinin hacze iştiraki geçici olarak kabul olunur ve kendisine yedi gOn içinde mahkemede dava açması gerektiOi bildirilir. Takipsiz iştirak talebinde bulunan, verilen bu süre içinde mahkemede dava açmazsa, hacze iştirak hakkı ve geçici haciz düşer·.Mahkemede açılan bu davaya basit yargılama usulüne (HMK m. 316-322) göre bakılır (m. 101, il). Bu (anılan) usul, bir nafaka il□mına dayanarak takipsiz iştirak talebinde bulunan alacaklının başvurusu hakkında uygulanmaz. Çünkü, onun alaca□, esasen mahkeme kararı ile tespit edilmiş, hükme bağlanmış durumdadır8.

---

8 Bir mahkeme kararını (ilamı) kaldırmak, ancak, koşulları varsa HMK m. 376 uyannca yargılamanın **iadesi ile** m0mk0nd0r. Bu nedenle, nafaka ilamı borçludan alacaklı olan 0ç0ncO kişilerin alacaklarını alabilmelerini önlemek amacıyla ve muvazaa yoluyla elde edilmişse, bu durum d□er alacaklılar tarafından ispat edilmek koşuluyla (HMK m. 376), nafaka alacaklısının takipsiz iştirak hakkına engel olunabilir.

§ 26. HACİZDE İSTİHKAK DAVALARI[1]

icra ve lflAs hukukumuzun benimsediği ilkelerden biri, borçlunun borcuna yetecek kadar olmak koşulu ile haczedilebilir bütün mallarının haczedilmesi; ancak, borçlunun borcu için üçüncü kişiye ait olan malların haczedilmemesi; haozedilmiş ise mal üzerindeki haczin kaldırılması şeklindedir. Bu ilkeye rağmen borçlunun malları haczedilirken, aslında üçüncü bir kişiye ait olan mallar da haozedilmiş olabilir. Örneğin, borçlunun evinde haciz yapılırken orada bulunan bir bilgisayarın borçluya değil, komşusu C'ye ait olduğu iddia edilebilir veya C'nin evindeki bir bilgisayarın borçluya ait olduğu, borçlunun bu bilgisayarın C'ye kullanmak için verdiği iddia edilebilir. Yani, **haciz sırasında borçluya ait bulunduğu çekişmeli olan mallar ile karşılaşılabilir.** Bu çekişmeli mallara **istihkak iddia edilen mallar** denir. işte, istihkak iddia edilen bu malların hacizden kurtarılması için başvurulan yola da **istihkak davası** denir.

istihkak iddia edilen mallar da haczedilir[2]. Böyle bir mal hakkında açılacak istihkak davası üçüncü kişi (örnekte, C) lehine sonuçlanırsa, o mal üzerindeki haciz kalkar. Buna karşılık, istihkak davası o malı haczettirmiş olan alacaklı lehine sonuçlanırsa, mal borçlunun sayılır ve alacaklı malın satılmasını ve satış bedelinden alacağının ödenmesini isteyebilir.

istihkak iddia edilen hacizli malın borçlu veya üçüncü kişi ya da borçlu ile üçüncü kişinin birlikte elinde bulunmasına göre, istihkak iddiasında ve davasında uygulanacak kurallar (m. 96-99) farklıdır.

A) İSTİHKAK DAVASININ KONUSU

Üçüncü kişinin haczedilen mal üzerinde mülkiyet ve rehin hakkı (m. 96, 1) iddia etmesi istihkak iddiası (m. 96, il) şeklinde olur. Ancak m. 99'da "mülkiyet veya diğer bir ayni hak"tan söz edilmektedir. Bu durumda, üçüncü kişinin **intifa hakkı, irtifak hakkı** veya **oturma hakkı da istihkak iddiasına** ve **davasına konu olabilir.** Bundan başka, tapuya şerh verilen önalım (şufa), geri alım (vefa) ve alım (iştira) hakları (TMK m. 735-736) da iddianın ve davanın konusu olabilir.

Bu konuda bkz. Kudret Aslan, Hacizde istihkak Davası, Ankara 2005; Timuçin Muşul, icra ve lf!As Hukukunda istihkak Davaları, Ankara 2019.

2 Bu mallann en sonra haczedilmesi gerekir (m. 55, il; 102, 1, 111; 96, 1).

Yargıtayın çeşitli daireleri ve HGK, son yıllarda, kanaatimizce haklı olarak vercliOi kararlarda, taşınmazlar hakkında istihkak iddiası ve davasının söz konusu olmayacaOına, bu konuda ancak "şikayet" hükümlerinin uygulanacaOına hOkmetmeye başlamıştır3.

Borçlar hukuku alanındaki kişisel haklar, örneğin alıcının satılanı teslim talebi veya kiracının kiralananı teslim talebi, istihkak davasına konu olamaz. Ancak, bazı kişisel hakların da istihkak iddiasının konusunu oluşturmasında pratik zorunluluk vardır. Bu haklar şunlardır: Malik olmayan bir kimsenin başkasına kiraya verdiği şeyi kiracıdan geri isteme hakkı, malik olmayan mudiin (saklatanın) tevdi ettiği (kendisine bıraktığı) şeyi saklayandan geri isteme hakkı ve malik olmayan bir kimsenin başkasına ödünç olarak verdiği şeyi ödünç alandan geri isteme hakkı istihkak davasına konu olabilir.

İstihkak iddiasının konusu, alacaklar da olabilir. Borçlunun borçlusu üçüncü kişi alacağın varlığını inkar ediyorsa, bu uyuşmazlık m. 89 veya 120'ye göre çözümlenir. Ancak, borçlunun borçlusu alacağın varlığını kabul ediyor ve fakat başka bir üçüncü kişi o alacağın takip borçlusuna değil, kendisine ait olduğunu iddia ediyorsa, bu konudaki uyuşmazlık istihkak davası yolu ile çözümlenir. örneğin, bir üçüncü kişi, borçlunun borçlusundaki alacağın kendisine temlik edildiğini iddia etmektedir. Burada alacak kimin elinde sayılacak ve istihkak davası açmak yükü kime yüklenecektir? Eğer, üçüncü kişi alacağın kendisine devredildiğini bir temlikname ibraz ederek gerçeğe yakın bir şekilde ispat ederse, üçüncü kişi, elinde bulunduran sayılarak, dava açma yükü takipte bulunan alacaklıya (m. 99), aksi halde, borçlu elinde bulunduran sayılarak, dava açma yükü üçüncü kişiye (m. 97) yüklenecektir. Burada söz konusu alacaklar, bir kıymetli evraka bağlı olmayan alacaklardır. Eğer alacak bir kıymetli evraka bağlı ise, kıymetli evrakı elinde bulundurana göre, taşınır mallar gibi davayı kimin açacağı tespit edilir.

Mülkiyetin saklı tutulması kaydı ile satılmış olan malların istihkak davasına konu olması, bundan sonraki paragrafta incelenecektir. iflastaki istihkak davaları ise aşağıda (§ 62, A) görülecektir.

---

3 "...IIKnun 96 ve bunu izleyen maddelerinde düzenlenen istihkak iddiasına ilişkin koşullar, menkul mallar için uygulanmaktadır. Taşınmaz üzerine konulan haczin kaldırılması istemi, icra memurunun işlemine yönelik şikayet mahiyetinde oldu□undan şikayet koşulları doaruıtusunda çözümlenmesi gerekir" (HGK, 07.04.2004, E. 12-210, K. 208, e-uyar.com).

B) HACiZLi MALIN BORÇLUNUN ELiNDE OLMASI HALiNDE iSTiHKAK DAVASI

1- iSTiHKAK IDDIASI

Borçlunun elinde bulunan bir mal haczedilirken, borçlu bu malı başkasının mülkü veya rehni[4] olarak gösterdiği (m. 85, il) veya borçlunun elinde haczedilen mal üzerinde bir üçüncü kişi tarafından mülkiyet veya rehin hakkı iddia edildiği takdirde, haczi yapan görevli bu iddiayı (istihkak iddiasını) **haciz tutanağına** geçirir (m. 96, I; 102, 1).

istihkak iddiasından vazgeçildiği hususu haciz tutanağına geçirilmemişse, sonuç doğurmaz; istihkak iddiasından vazgeçildiğinin tanıkla ispat edilmesi mümkün değildir.

Bunun gibi, borçlunun elinde iken haczedilen bir mal hakkında, bir üçüncü **kişi** icra dairesine başvurup istihkak iddiasında bulunursa, bu istihkak iddiası da haciz tutanağına geçirilir (m. 96, I; 8, 1).

Bir malın haczedilmiş olduğunu öğrenen **borçlu** veya **üçüncü kişi,** haczi öğrendiği tarihten itibaren yedi gün içinde **istihkak iddiasında** bulunmazsa, aynı takipte bu iddiayı ileri sürmek hakkını kaybeder (m. 96, 111).

istihkak iddiasında bulunulduğu veya istihkak davasının açıldığı tarihte istihkak davacısı ile birlikte oturan kimseler veya bu kişilerin iş ortakları, istihkak iddiasının yapıldığı tarihte veya istihkak davası m. 97, IX gereğince açılmışsa davanın açıldığı tarihte malın haczini öğrenmiş sayılırlar (m. 96, 111/ c. 2) ve bu kişiler hakkında yedi günlük süre bu tarihten itibaren işlemeye başlar.

icra dairesi, üçüncü kişinin istihkak iddiasını alacaklı ve borçluya bildirerek, bu **istihkak iddiasına karşı itirazları** olup olmadığını bildirmek üzere alacaklı ve borçluya **üç günlük bir süre** verir[5]. icra dairesinin, alacaklıya ve borçluya göndereceği bildirimde üç günlük itiraz süresinin (m. 96, Il'de yer alan kuralın) açıkça yazılı olması gerekir. Böyle bir süre içermeyen bildirime dayanarak, alacaklının ve borçlunun istihkak iddiasını kabul etmiş sayıldıkları sonucuna varılamaz (m. 96, I1/c. 2).

icra dairesinin m. 96, Il'ye göre alacaklıya ve borçluya üç günlük süre vermemiş ve bundan sonraki işlemleri yapmamış olması nedeniyle, hakkında m. 97, VI hükmüne göre yedi günlük istihkak davası açma süresi henüz işlemeye

---

Bu **sayma** sınırlayıcı deOildir.

5 **Bkz. Y örnek No.** 23 **(aşa.§** 73, Ek No. 10).

başlamamış olan üçüncü kişi, m. 97, IX'daki süre ile bağlı olmaksızın, doğrudan de>Oruya icra mahkemesinde istihkak davası açabilir.

Alacaklı ve borçlu üç gün içinde bu istihkak iddiasına karşı **itiraz etmezlerse,** istihkak iddiasını kabul etmiş sayılırlar (m. 96, il). Bu durumda üzerinde istihkak iddia edilen mal, üçüncü kişinin iddia ettiği hak ile birlikte işlem görür. Yani, Oçünca kişinin iddiası mülkiyet hakkı ise, mal üzerindeki haciz kalkar ve mal üçüncü kişiye verilir; üçüncü kişinin iddiası rehin hakkı ise, mal bu rehin hakkı ile yükümlü olarak haczedilmiş sayılır.

il - **İSTiHKAK İDDiASINA** İTİRAZ EDİLMESİ

Alacaklı veya borçlu, kendisine verilen üç günlük süre içinde üçüncü kişinin istihkak iddiasına itiraz ederse, **icra müdürü dosyayı hemen icra mahkemesine** verir (m. 97, 1). Bu durumda icra müdürü, istihkak davasını kimin açacağı konusunda bir karar veremez; dosyayı hemen icra mahkemesine vermekle yükümlüdür. Dosyayı alan icra mahkemesi, ilk önce takibin devamı veya ertelenmesi hakkında bir karar verir (m. 97, 1). icra mahkemesi, kural olarak istihkak iddia edilen mal hakkındaki takibin (yani o malın satışının) ertelenmesine karar verir6. Bu durumda, üçüncü kişiden teminat alınır (m. 97, 111-IV).

icra mahkemesi, takibin ertelenmesine karar verirse, haksız çıktığı takdirde alacaklının muhtemel zararına (m. 97, XIII) karşılık olmak üzere, istihkak iddiasında bulunan üçüncü kişiden m. 36'da gösterilen bir **teminat** alınır (m. 97, 111). Teminatın miktarı mevcut delillerin niteliğine göre takdir olunur (m. 97, iV). Bu teminatın herhalde m. 97, Xlll'deki asgari %20'sini karşılayacak derecede olması gerekir. IIK m. 97, IV'te, teminatın "cinsinin" de mevcut delillerin niteliğine göre takdir olunacağı yazılı.ise de bunun m. 97, 111 ile birlikte değerlendirilmesi gerekir. Buna göre, **icra mahkemesi, ancak m. 36'da yazılı cinsten bir teminat alınmasına karar verebilir.**

istihkak iddiasına ilişkin dosyayı alan (m. 97, 1) icra mahkemesi, üçüncü kişinin dayandığı delillerden istihkak iddiasının haksız olduğu kanısına varırsa veya istihkak iddiasının üçüncü kişi tarafından sırf satışı geri bırakmak amacıyla kötüye kullanıldığını kabul etmek için ciddi sebepler bulursa, takibin devamına karar verir (m. 97, V).

---

[8] icra mahkemesinin takibin (satışın) ertelenmesine ilişkin kararına karşı (hacizli malın deOerfnln m. 363, l'deki sınırı geçmesi şartı ile), alacaklı tarafından kanun yoluna başvurulabllir. icra takibinin ertelenmesi kararı, hukuki niteliQi bakımından ihtiyati tedbir kararıdır.

111-ISTIHKAK DAVASI

1) Davanın Açılması

Üçüncü kişi, takibin ertelenmesi veya devamına ilişkin icra mahkemesi kararının kendisine tefhim veya tebliğinden itibaren **yedi gün** içinde aynı icra mahkemesinde **istihkak davası açabilir** (m. 97, VI/c. 1). Yedi günlük istihkak davası açma süresinin başlangıcı, 96. maddenin son fıkrasında sözü edilen öğrenme tarihi değil, 97. maddenin 6. fıkrasındaki takibin devamına veya ertelenmesine ilişkin kararın üçüncü kişiye tefhim veya tebliğ tarihidir. Takibin ertelenmesi kararına karşı kanun yoluna başvurulmuşsa, üçüncü kişinin, istihkak davasını açmak için kanun yolunun sonucunu beklemeye hakkı bulunmayıp, takibin ertelenmesi kararının kendisine tefhim veya tebliği tarihinden itibaren yedi gün içinde istihkak davasını açması gerekir. Ancak, istihkak davasının icra mahkemesinin takibin ertelenmesi veya devamı kararından önce açılmış olması, dinlenmesine engel değildir. icra takibinin ertelenmesi veya devamı kararı üçüncü kişinin vekiline tefhim veya tebliğ edilmişse, vekil istifa etmiş veya azledilmiş olsa bile, yedi günlük istihkak davası açma süresi, bu (vekile) tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren işlemeye başlar.

Üçüncü kişi, yedi gün içinde istihkak davası açmazsa, haciz koydurmuş olan alacaklıya karşı istihkak iddiasından vazgeçmiş sayılır ve alacaklı o malın satılmasını isteyebilir (m. 97, VI/c. 2). Bu sonuç, üçüncü kişinin borçluya karşı olan iddiasından vazgeçmesi anlamına gelmez; üçüncü kişi, borçluya karşı bir **sebepsiz zenginleşme davası** açabilir.

Az önce açıklandığı gibi üçüncü kişi için yedi günlük istihkak davası açma süresi, icra mahkemesinin takibin ertelenmesi veya devamı kararının (m. 97, I/c. 2) kendisine tefhim veya tebliğinden itibaren işlemeye başlar (m. 97, VI/c. 1). Başka bir deyişle, haciz sırasında (m. 96, 1) veya haczi öğrendiği tarihten itibaren yedi gün (m. 96, 111) içinde istihkak iddiasında bulunmuş (istihkak iddiasını icra dairesine bildirmiş) olan üçüncü kişi için icra mahkemesinin takibin ertelenmesine veya devamına karar vermesine ve bu kararın üçüncü kişiye tefhim veya tebliğ edilmesine kadar, yedi günlük istihkak davası açma süresi (m. 97, VI/c. 1) işlemeye başlamaz. Bu durumda, üçüncü kişi m. 96 ve 97'de belirtilen işlemlerin tamamlanmasını ve icra mahkemesinin takibin ertelenmesi veya devamı kararının kendisine tefhim veya tebliğ edilmesini bekleyebilir. Üçüncü kişi, istihkak davasını icra mahkemesi kararının kendisine tebliğ veya tefhiminden itibaren yedi gün içinde açabilir (m. 97, VI/c. 1). Ancak bu durumda, haciz sırasında (m. 96, 1) veya haczi öğrendiği tarihten itibaren yedi gün (m. 96, 111) içinde istihkak

iddiasında bulunmuş olan üçüncü kişinin, m. 96 ve 97'dekl işlemlerin tamamlanmasını beklemeden, icra mahkemesinde istihkak davası açmasına da engel yoktur. Bu olasılıkta, istihkak davası için belirli bir süre yoktur. Üçüncü kişi, icra mahkemesinin takibin ertelenmesi veya devamı hakkında bir karar verip bunu kendisine tefhim veya tebliğ etmesine kadar (ve ondan sonra da yedi gün içinde, m. 97, Vl/c. 1) istihkak davası açabilir.

Buraya kadar açıklanan hükümler gereğince üçüncü kişiye istihkak talebinde bulunma imkanı verilmemişse, üçüncü kişi haczedilen şey hakkında veya hatta hacizli mal satılmış olup da bedeli henüz alacaklıya verilmemişse, bu bedel hakkında, icra mahkemesinde istihkak davası açabilir. Bu halde, daha önce istihkak iddiasından haberdar edilmemiş olan (davalı) alacaklı, ilk duruşmada (davacı) üçüncü kişinin iddiasının doğruluğunu ve bununla istihkak davasını kabul ederse, hal ve durumu ile aleyhine dava açılmasına sebebiyet vermiş sayılamaz ve bu nedenle yargılama giderlerine mahkOm edilemez (HMK m. 312). Üçüncü kişinin, bu davayı istihkak iddia ettiği malın **haczini öğrendiği tarihten** (karş. m. 96, 111) **itibaren yedi** gün **içinde açması gerekir;** aksi halde aynı takipte bu istihkak iddiasını ileri sürme hakkını kaybeder. icra mahkemesi, böyle bir dava üzerine, davacı üçüncü kişinin talebi ile dava konusu mal hakkında icra takibinin ertelenip ertelenmemesi hakkında, m. 97, I-V, VII çerçevesinde acele bir karar vermelidir. icra mahkemesi, bu konudaki kararlarını diğer tarafı dinlemeksizin de verebilir (m. 97, IX).

Görüldüğü gibi, m. 97, IX hükmü hacizli malın bedelinin alacaklıya ödenmesine kadar fakat haczin öğrenilmesinden itibaren yedi gün içinde üçüncü kişinin istihkak davası açabileceğini öngörmektedir.

Hacizli malın bedeli alacaklıya verilmişse, o mal bakımından icra takibi sona ermiş olacağından, **üçüncü kişi artık bir istihkak davası açamaz.** Bundan sonra, üçüncü **kişi,** borçluya karşı sadece bir **sebepsiz zenginleşme davası** açabilir. Çünkü, üçüncü kişinin malının satılması ile elde edilen para alacaklıya ödenmiştir. Bu nedenle, borçlu sebepsiz olarak zenginleşmiştir; yani, borçlunun borcu üçüncü kişinin malvarlığından ödenmiştir. Bu durumda, zamanında istihkak davası açmayan üçüncü kişi, TBK m. 77 vd. hükümlerine göre borçluya karşı bir sebepsiz zenginleşme davası açabilir.

Üçüncü **kişi,** m. 97'de düzenlenen yedi günlük hak düşürücü süre içinde istihkak davasını açtıktan sonra **dava** dosyası işlemden kaldırılırsa (HMK m. 150), üçüncü kişi davacının, dosyanın işlemden kaldırılması tarihinden iti-

baren aynı yedi günlük hak düşürücü süre içinde yenileme talebinde bulunması şart değildir. Davacı dosyanın işlemden kaldırılması tarihinden itibaren üç ay içinde istihkak davasını yenileyebilir.

istihkak davası **icra mahkemesinde** açılır. Ha<?izde istihkak davası için **görevli yargı yeri,** genel mahkeme değil **icra mahkemesidir.** Buna karşılık, ihtiyati tedbir kararıyla (HMK m. 389 vd.) muhafaza altına alınan (yediemine teslim edilen) mallar hakkında üçüncü kişilerin açacakları istihkak davaları, icra mahkemesinde değil genel hükümlere göre genel mahkemede görülür[7].

Yetkili icra mahkemesi, icra takibinin yapılmakta olduğu veya hacizli malın bulunduğu yerdeki icra mahkemesidir.

Burada, mal borçlunun elinde haczedildiği için, **dava açma yükü üçüncü kişiye yüklenmiştir.** istihkak davasının **davacısı** istihkak iddiasında bulunan **üçüncü kişidir; davalı** ise (haciz koydurmuş olan) **alacaklıdır.** istihkak davasında **borçlunun da** davalı **gösterilebilmesi için,** borçlunun istihkak iddia edilen malın kendisine ait olduğunu iddia etmiş olması gerekir. Borçlu, istihkak iddia edilen malın davacı üçüncü kişiye ait olduğunu bildirmişse (m. 96, 1) veya kendisine verilen üç günlük süre içinde susmak suretiyle istihkak iddiasını zımnen kabul etmişse (m. 96, 11), bu halde borçlunun taraf olarak gösterilmesine gerek yoktur.

istihkak davasında davalı durumunda olan **alacaklı,** davacı **üçüncü kişiye karşı** m. 277-284'de düzenlenen **iptal davasını karşı dava** olarak açabilir. Bu□un için, alacaklının m. 277/1'e göre gerekli olan geçici veya kesin borç ödemeden aciz belgesi ibraz etmek zorunluluğu yoktur (m. 97, **XVII).** Alacaklı, bu şekilde açacağı bir karşı dava ile davacı üçüncü kişinin ileri sürdüğü istihkak iddiasının 277 ve sonraki maddelere göre iptale tabi bir tasarruf sonucu olduğunu ve bu tasarrufun kendisi yönünden iptal edilmesini isteyebilir.

2) Yargılama Usulü

istihkak davasına genel hükümler çerçevesinde ve **basit yargılama usulüne** (HMK m. 316-322) göre bakılır (m. 97, XI).

---

7 6183 s. K.na göre açılacak istihkak davaları da icra mahkemesinde değil genel mahkemede görülür (6183 s. K. m. 66); yetkili mahkeme, haczi yapan tahsil dairesinin bulunduğu yer mahkemesidir ve bu yetki kesindir (bkz. 6183 s. K. m. 68, 1).

icra mahkemesi, istihkak davası hakkındaki incelemesini **mutlaka duruş-**malı olarak yapar-6. icra mahkemesi, istihkak davasını çabuk ve di□er davalardan önce inceleyip karara ba□lar (m. 97, son fıkra).

istihkak davasının menfaatler dengesine en uygun bir şekilde sonuçlandırılabilmesi için Kanun bazı ispat kuralları koymuştur: Alacaklı, istihkak iddiasında bulunan üçOncü **kişi** ile borçlu arasındaki ilişkilere yabancıdır; o, dış görünüşüne bakarak borçluya kredi açmıştır. Bu nedenle, istihkak davasında alacaklı ispat bakımından korunmazsa, alacaklının borçlu ile üçüncü kişi arasındaki hileli anlaşmaları ispat etmesi imkansız olur ve üçüncü kişinin haklı menfaatlerini korumak için kabul edilmiş olan istihkak davası, kötüniyetli borçlular tarafından alacaklılardan mal kaçırmak için bir araç haline getirilebilir. örneğin, borçlu komşusunun bilgisayarını bir gün kullanmak için almıştır. Tam o gün haciz için borçlunun evine gelinmiş ve komşusunun bilgisayarı da borçlunun evinde haczedilmiştir. Burada bilgisayar kendisine ait olan ve üçüncü kişi durumunda bulunan komşunun hakkını korumak ve bilgisayarı hacizden kurtarmak için üçüncü kişiye (komşuya) istihkak davası açma hakkı tanınmıştır. Üçüncü kişi, bu istihkak davasında bilgisayarın kendisine ait olduğunu durum ve koşullara göre inanılır bir şekilde ispat edince, bilgisayarın kendisine ait olduğuna karar verilir ve bilgisayar üzerindeki haciz kaldırılır. işte istihkak davası, üçüncü kişileri, bu gibi durumlarda korumak için kabul edilmiştir.

istihkak davaları kötüniyetli borçlular tarafından alacaklılarına zarar vermek için de kullanılabilmektedir. örneğin, borcu çok olan ve nasıl olsa günün birinde mallarının haczedileceğini bilen bir borçlu, mallarının haczedilmesini önlemek için, daha önce bütün mallarını karısına, çocuklarına veya bir arkadaşına aitmiş gibi gösterir ve bunun için de bir noter senedi düzenletebilir. Borçlunun evine hacze gelindiğinde, borçlu bu noter senedini göstererek malların kendisine değil, başkasına (karısına, çocuklarına, arkadaşına) ait olduğunu iddia eder. Bu durumda, böyle bir üçüncü kişi (borçlunun karısı, çocukları, arkadaşı), istihkak davası açınca, noter senedine dayanarak istihkak davasını kazanacağını düşünebilir. Kanun bu gibi hileli (aldatıcı) işlemler karşısında borçlunun gerçek alacaklılarını korumak için tedbirler almamış olsaydı üçüncü **kişi** bu düşüncesinde haklı olabilirdi.

işte, bu gibi hileli (aldatıcı) işlemlere ve anlaşmalara karşı borçlunun gerçek alacaklılarını korumak için Kanun, istihkak davası hakkında bazı **özel is-**pat hükümleri öngörmüştür. Buna göre, istihkak davacısı, malı ne suretle

---

[a] iki taraf da duruşmaya gelmezse veya diOer dosyanın işlemden kaldırılması nedenleri varsa dava dosyası işlemden kaldırılır (HMK m. 150).

iktisap ettiğini ve malın borçlunun elinde bulunmasını gerektiren hukuki ve fiili sebep ve olayları göstermekle ve bunları ispat etmekle yükümlüdür {m. 97/a, il).

Bundan başka alacaklı lehine bazı **karineler** kabul edilmiştir: Bir taşınır malı elinde bulunduran kimse (borçlu) onun maliki sayılır {m. 97/a, 1/c. 1)[9]. Davacı üçüncü **kişi,** bu karinenin aksini az önce belirtilen (m. 97/a, ll'deki) şekilde ispat etmekle yükümlüdür {m. 97/a, 1/c. 4).

Bir taşınır malı elinde bulunduran kimse onun maliki sayılır şeklindeki karine, trafik siciline tescil edilmiş araçlar hakkında uygulanmaz. Çünkü, tescil edilmiş araçların her çeşit satış ve devirleri, noterlerce yapılır; noterlerce yapılmayan satış ve devirler geçersizdir (bkz. Karayolları Trafik K. m. 20/d). Buna göre, borçlunun elinde haczedilen (m. 88, VII) bir araç (örneğin otomobil) trafik sicilinde başka bir (üçüncü) kişi adına kayıtlı ise, ispat yükü davalı alacaklıya düşer ve davalı alacaklı, o aracın borçluya ait olduğunu ancak noterde yapılmış bir satış ve devir sözleşmesi ile ispat edebilir; ispat edemezse, icra mahkemesi, üçüncü kişinin istihkak davasının kabulüne karar verir. Buna karşılık, haczedilen araç trafik sicilinde borçlu adına kayıtlı ise, ispat yükü davacı üçüncü kişiye düşer ve davacı üçüncü kişi, (araç kendi elinde haczedilmiş olsa bile) o aracın kendisine ait olduğunu ancak noterde yapılmış bir satış ve devir sözleşmesi ile ispat edebilir; ispat edemezse, icra mahkemesi, üçüncü kişinin istihkak davasının reddine karar verir.

Birlikte oturulan yerlerdeki mallardan niteliği itibariyle kadına (örneğin kadın giysisi, takısı), erkeğe (örneğin erkek için spor aletleri) ve çocuklara (örneğin çocuk eşyası, oyuncak) ait olduğu açıkça anlaşılanlar veya örf ve adet, sanat, meslek veya meşgale icabı olanlar bunların farz olunur (m. 97/a, 1/c. 3). Buna göre, örneğin borçlu koca, dükkanındaki bütün malını karısının üzerinde göstermek suretiyle mallarını hacizden kurtaramaz; dükkandaki malların kendisine ait olduğunu iddia eden borçlunun karısı, bu malların kocasına ait olduğu yolundaki karinenin aksini ancak yukarıda belirtilen (m. 97/a, ll'deki) şekilde ispat edebilir. öte yandan, evlilik birliğinde yasal mal rejimi olan edinilmiş mallara katılma rejiminde, bir eşin diğerine yönelik talebi, istihkak iddiasına konu olmaz. Çünkü evlilik birliğinin sona ermesine bağlı olarak talep edilebilecek hak, ayni olmayıp kişiseldir.

istihkak davasında tarafların gösterecekleri bütün **deliller, icra mahkemesi hakimi tarafından serbestçe takdir olunur** (m. 97, XVll/c. 2; HMK m. 198).

[il] Çünkü, TMK m. 985'de zilyetten söz edlldlOi halde, burada sadece malı elde bulundurmak yeter1idlr (karş. TMK m. 985).

Davaet OçOncO kişi aynı mal hakkında daha önce başka bir alacaklıya karşı istihkak davası açmış, kazanmış ve ilam almış olsa bile, bu ilim OçOncO kişi ile (önceki davada taraf olmayan) şimdiki alacaklı arasında kesin delil olarak kullanılamaz; çünkü, iki davanın tarafları başkadır.

Borçlunun, satın aldığı malların faturalarını (bu malları hacizden kurtarmak için) yakınlarından biri (örneğin çocuklarının veya eşinin) üzerine düzenlettinnesi mOmkOn olduğundan, faturalann delil gücü çok zayıftır; örneğin tanık delili ile çOrütolebilir.

istihkak davasında **HMK'nda** düzenlenen bütün delillere ve bu arada yemin ve tanık deliline başvurmak mümkündür. Bu nedenle de kanımızca, istihkak davasında iaa mahkemesinin verdiği karar, (kuralın aksine) **maddi anlamda kesin hüküm oluşturur.** Ancak Yargıtay son zamanlarda, "her ne kadar istihkak davalanna umumi hükümler dairesinde bakılıp, her türlü delil ileri sürülebilir ise de istihkak davalarında amacın, hacizli mal üzerinde üçüncü kişinin iddia ettiği hakkın maddi hukuka göre mevcut oİup olmadığının tespit edilmesi değildir. Aksine davanın amacı, haczedilen belli bir mal üzerinde cebri icranın cereyanedip edemeyeceğinin belirlenmesidir. Yani istihkak davası sadece takip hukuku alanında ve derdest somut icra takibi bakımından sonuç doğurabilir. Bu nedenle dava sonunda verilen karar da yalnız derdest takip bakımından kesin hüküm teşkil eder. Söz konusu karar başka bir takip bakımından kesin hüküm teşkil etmez" şeklinde karar vermektedir. Yargıtayın bu görüşüne katılmak zordur. Çünkü, icra takibinin devamına yönelik bir amaç için de olsa, icra mahkemesi, burada her türlü delili inceleyerek karar vermektedir.

ÜçOncO kişi tarafından ileri sürülen istihkak iddiası hakkında üçüncü kişi ile borçlunun bir1eşmelerinin (birlikte hareket etmelerinin), yani borçlunun üçüncü kişinin istihkak iddiasını kabul etmesinin, alacaklıya karşı bir etkisi olmaz. Borçlunun kabul etmesine rağmen, davacı üçüncü kişinin, iddiasını ispat ebnesi (m. 97/a, il) gerekir. Yalnız, borçlunun üçüncü kişinin istihkak iddiasını kabul etmesi, kendisi aleyhine delil teşkil eder ve borçlu ileride (üçüncü kişiye karşı) bu ikrara aykırı hiçbir iddiada bulunamaz (m. 97, XII).

istihkak davası sırasında m. 106'daki satış isteme süreleri işlemez (m. 97, **VIII).**

istihkak davası sonuçlanmadan önce, takibin devamına karar verildiği için, hacizJi mal paraya çevrilmiş bulunursa icra mahkemesi, bu satış bedelinin yargılama sonucuna kadar ödenmemesi veya teminat karşılığında veya duruma göre teminatsız derhal alacaklıya verilmesi konusunda ayrıca bir karar verir (m. 97, X). Bu durumda, **istihkak davası bedele dönüşür.** Yani, bundan

sonra davanın konusu, istihkak iddia edilen malın satış bedelidir. Bu satış bedeli (icra mahkemesinin, m. 97, X gereğince vereceği karar üzerine) alacaklıya ödenmiş olsa bile istihkak davası son bulmaz (konusuz kalmaz); istihkak davasına satış bedeli üzerinden devam edilir. Satış bedelinin alacaklıya ödenmesinden sonra, istihkak davası davacı üçüncü kişi lehine sonuçlanırsa, icra mahkemesi, alacaklıya ödenmiş olan satış bedelinin davalı alacaklıdan alınıp davacı üçüncü kişiye verilmesine karar verir. Bu halde, istihkak davasını kazanan üçüncü kişi, icra mahkemesinin lehine verdiği karara dayanarak ihalenin feshini isteyemez; çünkü, alıcı ihale edilen malın mülkiyetini iktisap etmiştir.

3) İstihkak Davasında Verilecek Karar

icra mahkemesinin istihkak davası sonucunda vereceği karar[10] başlıca iki şekilde olur:

icra mahkemesi, davacı üçüncü kişinin istihkak iddiasının haksız olduğu kanısına varırsa, **istihkak davasının reddine** karar verir. Bu ret kararıyla mal üzerine konulmuş olan haciz kesinleşir; alacaklı malın satılmasını isteyebilir. Alacaklının malın satılmasını isteyebilmesi için, istihkak davasının reddi hakkındaki icra mahkemesi kararının kesinleşmiş olmasına gerek yoktur. Burada icra mahkemesi kararının istinaf edilmesi halinde satışın yapılamayacağı hakkındaki m. 363'te yer alan kural uygulanmaz. Zira istihkak davasının reddi kararına karşı kanun yoluna başvuran üçüncü kişi, icra dairesine teminat göstererek icra mahkemesinden icranın (yürütmenin) durdurulmasına karar verilmesini isteyebilir (m. 97, XIV; 36; HUMK m. 443; HMK m. 350; Geçici m. 3). Bu halde kanun yolu incelemesi sonuçlanıncaya kadar mal satılamaz.

icra mahkemesi, istihkak davasından önce takibin ertelenmesine karar vermiş (m. 97, 111) ise, bu erteleme kararı, istihkak davasının reddi kararı ile kendiliğinden kalkar. Bundan başka, istihkak iddiası üzerine icra takibinin ertelenmesine karar verilmiş olması halinde, istihkak davasının reddine karar veren icra mahkemesi, bu ret kararında, alacaklının alacağının istihkak davası (icra takibinin ertelenmesi kararı) dolayısıyla alınması geciken miktarın %20'sinden aşağı olmamak üzere davacıdan (istihkak iddiasında bulunan üçüncü kişiden) **tazminat** alınmasına da hükmeder (m. 97, XIII).

---

[10] istihkak davalarında **vektlet ücreti,** haczedilen malın deOerl ile icra takibinin konusu alacaktan hangisi az ise onun üzerinden nispi tarifeye göre hesaplanır.

icra mahkemesi, davacı üçüncü kişinin iddiasını haklı görürse, **istihkak davasının kabulüne,** üçüncü kişinin iddia ettiği hakkın mevcut olduğuna karar verir. Üçüncü kişinin iddia ettiği hak mülkiyet hakkı ise, mal üzerindeki haciz kalkar ve mal üçüncü kişiye verilir. Üçüncü kişinin hacizli mal üzerinde başka bir ayni hak (örneğin rehin hakkı) sahibi olduğuna karar verilirse, mal bu ayni hakka zarar gelmemek şartı ile haczedilmiş olur; örneğin, mal rehin hakkı ile yükümlü olarak haczedilmiş sayılır. istihkak davasını davacı üçüncü kişi lehine karara bağlayan icra mahkemesi, davalı alacaklıyı (ve varsa borçluyu da) hacizli malın değerinin %15'inden (m. 97, XV; karş. m. 97, XIII) az olmamak üzere (davacıya) bir **tazminat** ödemeye mahkum eder[11]; ancak bunun için, alacaklının (ve varsa borçlunun), üçüncü kişinin istihkak iddiasına **kötüniyetle itiraz** (m. 96, il; 97, 1) etmiş bulunduğunun anlaşılmış olması gerekir (m. 97, XV)[12].

istihkak davası devam ederken, dava konusu mal üzerindeki haciz kalkarsa, **istihkak davası konusuz kalır.** Bu durumda icra mahkemesi, dava hakkında bir karar verilmesine gerek (yer) olmadığı kararı verir.

iV - ÇALINMIŞ VEYA KAYBOLMUŞ ŞEYLER

IIK m. 98, çalınmış veya kaybolmuş şeyler hakkındaki TMK hükümlerini (TMK m. 989-991) saklı tutmuştur. Yani, çalınmış veya kaybolmuş şeyler hakkında, **TMK hükümlerine göre** istihkak davası açılabilir. Buna göre, icra dairesi üçüncü kişiye ait çalınmış veya kaybolmuş bir malı borçlunun sanarak satmışsa, malın gerçek maliki bu malı iyiniyetli alıcıdan beş yıl içinde (TMK m. 989) geri isteyebilecektir. Yalnız, m. 98, 11, icra dairesi tarafından pazarlık suretiyle yapılan satışı (m. 119), TMK m. 989 anlamında resmi artırma hükmünde saydığından, icra dairesince pazarlık veya artırma yolu ile satılan bütün malların TMK m. 989 gereğince geri istenebilmesi için, iyiniyetli alıcıların icra satışında ödedikleri semenin kendilerine geri verilmesi gerekecektir. Para ve hamile yazılı senetlerin iyiniyetli alıcılarına karşı ise istihkak davası hiç açılamaz (TMK m. 990). Kötüniyetli alıcıya karşı istihkak davası her zaman açılabilir (TMK m. 991).

---

[11] icra mahkemesi davacı üçüncü kişinin tazminata ilişkin talebini reddetmiş ve karar kesinleşmiş ise, OçOncü kişi, artık alacaklıya karşı ayrı bir tazminat davası açamaz (HMK m. 303); bu durumda 24.05.1974 gün ve 05/07 sayılı IBK uygulanmaz.

[12] Bundan başka, haksız yere malı haczolunan üçüncü kişi, bu yüzden doOan gerçek zararının ödetilmesini, m. 97, XV'teki özel hüküm dışında, genel hükümlere göre ve genel mahkemelerde ayrıca dava açarak isteyebilir (bkz. 24.05.1974 gün ve 05/07 sayılı IBK: bkz. Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/HanaOası-Icra Pratik, s. 182-183).

C) HACiZLi MALIN ÜÇÜNCÜ KiŞiNiN ZiLYETLI<;INDE OLMASI HALiNDE iSTiHKAK DAVASI

Alacaklının borçluya ait olduğunu iddia ettiği haczedilen şey (mal), borçlunun elinde olmayıp da üzerinde mülkiyet veya diğer bir ayni hak iddia eden (m. 102, 1) üçüncü **kişi** nezdinde (elinde) bulunursa, bu (üçüncü) **kişi** yedieminliği kabul ettiği takdirde bu mal muhafaza altına alınmaz (m. 99, 1/ c.1).

Örneğin icra müdürü, borçlunun olduğu ileri sürülen bir işyerine haciz için gittiği zaman orada borçlu ile ilgisi bulunmayan bir üçüncü kişiyle karşılaşırsa ve alacaklı, bu işyerinin ve içindeki eşyanın borçluya ait olduğunu, borçlunun hacizden kurtulmak için dükkanına o üçüncü kişiyi oturttuğunu iddia ederse bu işyerinde bulunan ve borçluya ait olduğu ileri sürülen mallar üçüncü kişinin elinde kabul edilir. Üçüncü kişi, işyerindeki malların kendisine ait olduğunu iddia ederse, icra müdürü, işyerindeki malları haczeder; fakat üçüncü kişi yedieminliği kabul ettiği takdirde bu malları elinden alamaz.

İcra müdürü, üçüncü kişi aleyhine icra mahkemesinde istihkak davası açması için **alacaklıya yedi gün süre verir** (m. 99, I/c. 2).

Alacaklının icra müdürünün kendisine süre vermesini beklemeden, icra mahkemesinde (üçüncü kişiye karşı) istihkak davası açmasına da engel yoktur. Alacaklı, icra müdürünün (yedi gün içinde) istihkak davası açması için bir karar verip bu kararını kendisine tefhim veya tebliğ etmesine kadar (ondan sonra da bu yedi gün içinde, m. 99) istihkak davası açabilir.

Burada, yedi günlük dava açma süresi (m. 97'de olduğu gibi icra mahkemesi tarafından değil) **icra dairesi tarafından** verilmektedir. IIK'nun 99. maddesinde sözü geçen yedi günlük hak düşürücü sürenin başlangıcı, istihkak iddiasının öğrenildiği değil, bu sürenin icra müdürü tarafından alacaklıya verildiği {bildirildiği) gündür.

icra mahkemesi, bu iddiayı ancak alacaklının yedi gün içinde açacağı istihkak davasında inceleyip karara bağlar.

Alacaklı, icra dairesinin kendisine verdiği yedi günlük süre içinde icra mahkemesinde üçüncü kişiye karşı bir istihkak davası açmazsa, üçüncü kişinin iddiasını kabul etmiş sayılır {m. 99, I/c. 3) ve üçüncü kişinin malı üzerine konulmuş olan haciz kalkar.

Alacaklı, yedi gün içinde icra mahkemesinde OçOncO kişiye karşı istihkak devası açarsa[13], icra mahkemesi, bu davayı basit yargılama usulüne göre görür. Bu davada, **davacı** alacaklı, davalı ise mal elinde haczedilen OçOncO **kişidir.** Borçlu bu davada kural olarak taraf değildir[14].

Buradaki istihkak davasının (m. 99) açılmasında ve davanın tarafları hakkındaki özellik dışında kalan hususlarda, m. 97'deki istihkak davası hakkındaki (özellikle yargılama usulüne ilişkin) hükümler uygulanır. Ancak bu davada tazminata ilişkin hükümler (m. 97, XIII ve XV) uygulanmaz.

Alacaklı açtığı istihkak davasını **kaybederse** mal üzerindeki haciz kalkar.

Dava alacaklı **lehine sonuçlanırsa,** mal üçüncü kişiden alınır ve alacaklının talebi ile satılarak bedelinden alacaklının alacağı ödenir.

Üçüncü **kişi** nezdinde (elinde) bulunan malın haczi, üçüncü kişinin yokluğunda yapılırsa ve haciz sırasında hazır bulunan/bulunanlar tarafından üçüncü **kişi** lehine istihkak iddiasında bulunursa, yukarıda açıklanan kurallar bu olasılıkta da uygulanır (m. 99, 1/c. 5).

Alacaklı, borçlunun üçüncü kişideki mallarının haczinde mutlaka m. 99'da düzenlenen istihkak davası yoluna başvurmak zorunda değildir. Alacaklı, **üçüncü kişiye haciz ihbarnamesi göndertmek** (m. 89) yoluna da başvurabilir.

D) BORÇLU İLE ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN MALI BİRLİKTE ELDE BULUNDURMALARI

Borçlu ile üçüncü kişinin taşınır bir malı birlikte elde bulundurmaları halinde de **mal borçlunun elinde sayılır** (m. 97/a, 1/c. 2). Bu durumda, üçüncü **kişi** yedieminliği kabul ettiği takdirde bu mal muhafaza altına alınmaz (m. 97/a, 1/c. 3). Ancak m. 97, 1 hükmü uyarınca takibin devamına karar verilmesi halinde mal muhafaza altına alınabilir. Bu halde de, istihkak davasını borçlu ile birlikte malı elinde bulunduran üçüncü kişi (örneğin borçlunun eşi) açmalıdır.

---

13 Bu **dava** sonuçlanıncaya kadar haczedilen malın satışı yapılamaz (m. 99, 1/c. **4)**.

14 Ancak, **alacaklı ve** üçüncü **kişi** sıfatları aynı kişide birleşirse o zaman borçlu da zorunlu olarak davanın tarafı olacaktır. Borçlu haciz sırasında alacaklının elinde bulunan ve alacaklının istihkak iddia ettiği bir malın kendisine (borçluya) ait olduğunu iddia etmiş ve alacağa yetecek başkaca malı olmadığı için bu malın da haczi gerekmiş (m. 85, il) ise, bu Mide de istihkak davasının m. 99'a göre açılması gerekir. Çünkü, mal borçlunun elinde değildir. Yalnız. bu Mide alacaklının üçüncü kişi sıfatı ile kendisine karşı dava açması düşünülemeyeceğinden, yedi günlük dava açma süresinin(icra dairesi tarafından) borçluya verilmesi gerekir. Borçlu bu yedi gün içinde alacaklıya karşı istihkak davası açarsa,o zaman davacı borçlu, davalı ise alacaklı olacaktır.

Üçüncü **kişi,** m. 97'ye göre alacaklıya karşı açacağı istihkak davasında m. 97/a, I'de yer alan karine gereğince malın maliki sayılan borçlunun gerçekten malik olmadığını, aksine malın kendisine ait olduğunu ispat etmelidir. Bu ispat da m. 97/a, il hükmüne göre olur. Ancak, borçlu ile birlikte malı elinde bulunduran üçüncü **kişi** (örnekte borçlunun eşi) lehine bir karine konulmuştur (m. 97/a, 1/c. 3). Buna göre, örneğin borçlu kocanın evindeki bir kadın giysisinin borçlunun karısına ait olduğu varsayılır ve borçlunun karısı lehine olan bu karinenin aksini ispat yükü (davalı) alacaklıya düşer (m. 97/a, 1/c. 4). Bu karine yalnız ispat bakımındandır. Yani, örnekteki kadın giysisi gene borçlunun elinde sayılır (m. 97/a, 1/c. 2) ve istihkak davası borçlunun karısı tarafından açılır; fakat davada (giysiye ilişkin) ispat yükü davalı alacaklıya düşer.

§ 27. MÜLKiYETİN SAKLI TUTULMASI SÖZLEŞMESİ iLE SATILAN MALLARIN HACZi

Mülkiyetin saklı tutulması sözleşmesi (TMK m. 764) ile satılıp devredilen birtaşınır[1] malın mülkiyeti satıcı üzerinde kalır. Mülkiyetin alıcıya intikal etmesi bir geciktirici koşula (taliki şarta-TSK m. _170-172), yani alıcının satış bedelini tamamen ödemesi koşuluna bağlıdır.

Mülkiyetin saklı tutulması sözleşmesi ile satılan taşınır mal, alıcının alacaklıları tarafından veya satıcının alacaklıları tarafından ya da bizzat satıcı tarafından haczettirilebilir.

A) MÜLKİYETİN SAKLI TUTULMASI KAYOi İLE DEVREDİLEN MALIN ALICININ ALACAKLILARI TARAFINDAN HACZİ

Bu olasılıkta mal borçlunun (alıcının) elinde haczedilir. Bunun üzerine, satıcı (üçüncü kişi) veya alıcı, haczi öğrendiği tarihten itibaren yedi gün içinde istihkak iddiasında bulunmazsa, o takipte bu iddiayı ileri sürmek hakkını kaybedeceğinden (m. 96, ili; 97, IX) mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla borçluya devredilmiş olan mal, borçlununmuş gibi haciz koyduran alacaklının talebi üzerine paraya çevrilir ve bedelinden alacaklıya ödeme yapılır.

Satıcı veya alıcı yedi gün içinde, o malın mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla alındığını, mülkiyetin satıcıda olduğunu bildirirlerse, mal istihkak prosedürüne (m. 96 vd. hükümlerine) göre hacizden kurtarılabilir. Alacaklının satıcının mülkiyet iddiasına itiraz etmemesi (m. 96, 11) veya itiraz etmiş olup da satıcının açacağı istihkak davasının kazanılması suretiyle mal hacizli olmaktan çıkarılır. Buradaki istihkak davasının normal istihkak davasına göre hiçbir özelliği yoktur. Alacaklı, borçlusuna ait olmayan o malın satışını isteyemez. Ancak, borçlusunun mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla aldığı malı haczettirmeyen alacaklının alacağı için başvurabileceği bir hak olacaktır. Çünkü, borçlu henüz o malın maliki değil ise de o mal üzerinde malvarlığına ilişkin bir hakkı vardır. Bu hakkın değeri, alıcı borçlunun ödediği taksitler oranında artmaktadır. Şu halde, borçlunun alacaklısına borçlusunun bu malvarlığına ilişkin hakkını haczettirip ondan tatmin edilmesi imkanını tanımak gerekir. Bunun için alacaklının elinde iki imkan vardır:

Taşınmaz, mülkiyetin saklı tutulması kaydı ile devredilemez (TBK m. 243, il); hayvanlar hakkında da mülkiyetin saklı tutulması sözleşmesi yapılamaz (TMK m. 764).

Alacaklı, borçlunun kalan taksit borcunu ödeyerek borçlusunu malın maliki yapmak isterse:

Mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla aldığı malın alacaklıları tarafından haczedileceğini anlayan borçlu-alıcının, kalan taksitleri ödeyerek, o malın mülkiyetini elde etmekte genellikle bir yararı kalmaz ve alıcı bu nedenle taksit borçlarını ödemeye devam etmez. Bu durumda, satıcının fesih hakkını kullanmasına (TMK m. 765) meydan vermeden, alıcının alacaklısı, kalan taksit borcunu ödeyerek borçlusunu malın maliki yapabilir. Çünkü, alıcının (borçlunun) alacaklısı tarafından kalan taksit borçlarının ödenmesi ile geciktirici koşul (taliki şart) gerçekleşir {TBK m. 170, il) ve alıcı malın maliki olur; onun alacaklısı da malın haczini isteyebilir.

Alacaklı, borçlu-alıcının kalan taksit borcunu ödemek istemezse:

Bu olasılıkta, borçlu-alıcı, satıcıya ol□n taksit borçlarını düzenli olarak ödemeye devam ediyorsa veya taksit borçlarının vadesi henüz gelmemişse, satıcının fesih hakkını (TMK m. 765) kullanma yetkisi yoktur. Alacaklı da taksit borcunu ödemek istemezse, alacaklı için geciktirici koşulun gerçekleşip, borçlusunun malik olmasını beklemekten başka bir çare yoktur.

Borçlu-alıcı taksit borçlarını ödemekte temerrüt halinde ise satıcı, TMK m. 765'de düzenlenen fesih hakkını kullanabilir. Alacaklının mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla satılan mal üzerine koydurduğu hacze karşı istihkak iddiasında bulunan satıcı, bu iddiası ile TMK m. 765'de'düzenlenen fesih hakkını kullanmış sayılır. Bununla, alıcının o zamana kadar ödemiş olduğu taksitleri satıcıdan geri isteme hakkı doğar (TMK m. 765). işte alacaklı, borçlusunun (alıcının) satıcıdan olan bu alacağını haczettirebilir (m. 85, I; 90; 89).

8) MÜLKİYETİN SAKLI TUTULMASI KAYDI İLE DEVREDİLEN MALIN SATICININ ALACAKLILARI TARAFINDAN HACZİ

Geciktirici koşulun gerçekleşmesine kadar satıcı malın maliki kaldığından, satıcının alacaklıları borçlularının maliki bulunduğu bu malı haczettirebilirler. Ancak, bu haczin alıcının hakları ile çatışması olasılığı olduğundan, konu ikiye ayrılarak incelenebilir:

Alıcı taksit borçlarını düzenli olarak ödemekte ise, yani **alıcı mütemerrit değilse,** satıcının alacaklısı haczettirdiği malın icra dairesine verilmesini ve satışını isteyemez. Çünkü, satılan malın geri alınması için akdin feshi gerekir. Satıcı nasıl akdi feshetmeden malın geriye verilmesini isteyemezse, onun alacaklıları da isteyemezler. O halde, satıcının alacaklısı malı haczettirmekle ala-

caOına kavuşamaz. Ancak, satıcının alacaklısı satıcının alıcıdan olan ve henOZ ödenmemiş bulunan semen alacağı üzerine haciz koydurabilir (m. 85, I; 89; 90: 120).

Alıcı taksit borçlarını ödemekte temerrüde düşmüşse, satıcı akdi feshedebilir (TMK m. 765; TBK m. 258; 260). Bu durumda da iki olasılık çıkabilir: Satıcı fesih hakkını kullanırsa, malın iadesi istenebilir ve satıcının alacaklısı bu malın haczini ve satışını isteyebilir. Ancak bu halde, alıcının ödediği taksitlerin alıcıya geri verilmesi gerekir; alıcının bu taksitler kendisine ödeninceye kadar o mal üzerinde bir hapis hakkı vardır. Şu halde, satıcının alacaklısının talebi üzerine mal haczedilirse, bunun satılabilmesi için alıcının taksit alacağından daha fazla bir bedelin teklif edilmesi gerekir (m. 115). Satıcının fesih hakkını kullanmaması durumunda, satıcının alacaklısı, borçlusu satıcının alıcıdan olan semen alacağı üzerine haciz koydurabilir.

C) MÜLKİYETİN SAKLI TUTULMASI KAYDI İLE DEVREDİLEN MALIN BİZZAT SATICI TARAFINDAN HACZİ

Satıcı, semen alacağı için alıcı aleyhine icra takibi yapabilir. Satıcının icra takibinde bulunması, mülkiyetin saklı tutulmasından feragat anlamına gelmez. Buna karşılık satıcı, mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla devrettiği malı haczettirirse, bununla mülkiyetin saklı tutulmasından feragat etmiş sayılır. Böylece haczedilen mal satılır; ancak, alıcının şimdiye kadar ödediği taksit alacakları için olan hapis hakkı satışta ve paraların paylaştırılmasında dikkate alınır. Satıcının bu suretle kendi malı üzerine koydurduğu hacze, alıcının diğer alacaklıları iştirak (m. 100-101) edebilirler.

Satıcının başka bir alacağı için mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla sattığı kendi malını haczettirmesi halinde de mülkiyetin saklı tutulmasından feragat ettiği kabul edilmelidir. Ancak, bu durumda satıcı semen alacağından dolayı aynı hacze iştirak hakkına sahip değilse (m. 100-101) başka bir alacağından dolayı mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla sattığı malını haczettirmesi ve böylece mülkiyetin saklı tutulmasından feragat etmiş sayılması kendisi için zararlı olabilir. Bu nedenle, her iki alacağı için birlikte haciz istemek yararına olur.

§ 28. BORCUN TAKSİTLE ÖDENMESİ1

Kendisine karşı yürütülen icra takibi (ödeme emri) kesinleşmiş olan borçlu, borcunu taksitle ödemek isteyebilir.

Taksitle ödeme, alacaklı ile borçlunun anlaşrıası veya alacaklının rızası olmasa bile belli şartların gerçekleşmesi halinde Kanun gereği mümkündür.

A) ALA□AKLI _!LE BORÇLUNUN ANLAŞMASI HALİNDE TAKSiTLE ÖDEME

Alacaklı ile borçlunun değişik aşamalarda ve olasılıkta anlaşma yapmaları mümkündür.

1- TAKSİTLE ÖDEME SÖZLEŞMESİNİN YAPILIŞ BİÇİMİ

Alacaklı ile borçlu, hacizden önceki bir dönemde, icra dairesinde[2] borcun taksitle ödeneceği hakkında bir sözleşme (anlaşma) yapabilirler. Alacaklıyla borçlunun icra dairesinde taksit sözleşmeleri yapmaları halinde taksit sözleşmesinin ihlaline kadar geçen süre, bir yıl olan haciz isteme süresinin hesabında dikkate alınmaz (m. 78, il).

Haciz için borçlunun evine veya işyerine **gidildiğinde,** borçlu taksitle ödeme teklifinde bulunur ve alacaklı da bu teklifi kabul ederse, haczi yapan icra dairesi yetkilisi, borçlunun taksitle ödeme teklifini (ve şartlarını) ve alacaklının bu teklifi kabul ettiğini bir tutanağa (haciz tutanağına) yazar ve tutanağın altı borçlu[3], alacaklı[4] ve icra müdürü tarafından imzalanır. Bu sözleşme (anlaşma) ile alacaklı, haciz talebini geri almış olacağından, borçlunun malları haczedilmez.

Taksitle ödeme sözleşmesinin mutlaka hacze gidildiği sırada yapılması zorunlu değildir. Borçlu, **hacze gidilmeden önce** de icra dairesine başvurarak borcunu taksitle ödemek istediğini bildirebilir ve alacaklı bu teklifi kabul edebilir.

Bkz. Gökçe Varol, icra Hukukunda Borcun Taksitle Ödenmesi, Ankara 2021.

2 Taksitle ödeme anlaşması icra dairesinde yapılmazsa, icra takibi durmaz ve m. 78, il ile m. 340 hükmü uygulanmaz.

3 **Borçlunun vekIll,** vekaletnamesinde özel bir yetkisi bulunmasa bile, borcun taksitle ödenmesini teklif edebilir ve alacaklının kabul beyanı (muhtırası) borçlunun vekiline tebliğ edilebilir. Ancak, vekilinin yaptı□, taksitle ödeme anlaşmasına uymayan borçlu (müvekkil), m. 340'a göre cezalandırılamaz.

" HMK m. 74 ve TBK'nun 504.maddelerinde yazılı istisnalar dışında **alacaklının** genel vekAletlne sahip olan **vekilin** borcu taksitle ödeme teklifini kabul yetkisi vardır.

Alacaklı ve borçlu **icra dairesinde hazırsa,** borcun taksitle ödenmesi **sözleşmesi** icra tutanağına yazılır ve tutanağın altı borçlu, alacaklı ve icra mOdOrO tarafından imza edilir (m. 8, 1).

Alacaklı icra dairesinde **hazır değilse,** borçlu tarafından yapılan taksitle Odeme teklifi, icra dairesince alacaklıya bir yazı (muhtıra) ile tebliğ edilir. Alacaklı, borçlunun taksitle ödeme teklifini kabul ettiğini icra dairesine bildirirse, icra dairesi de bunu (kabul muhtırasını) bir yazı ile borçluya gönderir[5] ve böylece taksitle ödeme sözleşmesi (anlaşması) yapılmış olur.

11 - TAKSiTLE ÖDEME SÖZLEŞMESİNİN İÇERİĞİ

Bu halde, yani hacizden önceki dönemde yapılan taksitle ödeme sözleşmesinde kararlaştırılan taksitle ödeme şartlarının, aşağıda incelenecek olan m. 111'de düzenlenen taksitle ödeme şartlarını taşıması gerekmez. Borçlu ve alacaklı, (yukarıda incelenen şekillerden biri ile) taksitlerin miktarını ve ödeme zamanını diledikleri biçimde kararlaştırabilirler.

Taksitle ödeme sözleşmesinde, **taksitlerin miktarının belirli olması** gerekir; aksi halde, borçlu m. 340'a göre cezalandırılamaz. Borçlu ile alacaklının mutlaka borcun taksitle ödenmesini kararlaştırmaları zorunlu değildir. Taraflar, borcun tamamının (bir defada) ileriki bir tarihte ödenmesini de kararlaştırmış olabilirler. Bu halde de borcun kararlaştırılan tarihte ödenmemesi halinde m. 340 hükmü uygulanır6.

Taksit sözleşmesinde (anlaşmasında) **taksit** (ödeme) tarihlerinin açık bir biçi□de **belirtilmiş olması** gerekir; aksi durumda, borçlu m. 340'a göre cezalandırılamaz. Ancak, taksit anlaşmasından taksit tarihleri anlaşılabiliyorsa, buna aykın davranan borçlu m. 340'a göre cezalandırılır.

---

s İİK m. 340'taki taahhüdü ihlal suçunun oluşması için, taksitle ödeme teklifinln **alacaklı tarafından kabul** edilmesi ve bunun (bir kabul muhtırası) ile borçluya bildirilmesi gerekir.

[1] Anayasa Mahkemesi, İİK m. 340'ta öngörülen taahhüdü ihlal suçunun Anayasanın 38. maddesine aykırı olmadığına; burada doğrudan sözleşmeden doğan bir yükümlülüğün yerine getirilmemesinin değil kamu otoritesince yürütülen cebri icranın etkinliğinin sağlanmasının amaçlandığına ve kanundan doğan bir yükümlülüğün ihlalinin cezalandırıldığına karar vermiştir. Anayasa Mahkemesinin 21.11.2002 gün ve E. 2001/425,K. 2002/166 sayılı kararı için bkz. RG 28.02.2003, sa. 25034. Anayasa Mahkemesi, taksitle ödeme yOkOmlülüOOnO yerine getirmeyen borçlunun ayrıca tazyik hapsi ile cezalandırılmasını da Anayasaya aykırı bulmamıştır. Anayasa Mahkemesinin 28.02.2008 gün ve E. 2006/96, K. 2008/65 sayılı kararı için bkz. Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/HanaQası-Icra Pratik, s. 150.

111-TAKSİTLE ÖDEME SÖZLEŞMESiNiN HÜKÜMLERi

Yukarıda incelenen biçimde ve içerikte bir taksitle ödeme sözleşmesi yapılması ile icra takibi olduğu yerde durur. Yani, borçlu taksitle ödeme sözleşmesine (anlaşmasına) göre taksitleri zamanında icra dairesine ödediği sürece, icra takibine devam edilemez. Buna göre, taksit sözleşmesi, haciz aşamasından önce ise haciz, satış aşamasından önce ise satış yapılmaz.

Taksitle ödeme sözleşmesi veya sözleşmelerinin devamı sırasında Kanunun 106 ve rehnin paraya çevrilmesi süresine ilişkin 150/e maddelerindeki satış isteme süreleri işlemez (m. 111, 111). Ancak, bu sözleşme veya sözleşmelerin toplam süresinin on yılı aşması halinde, aştığı tarihten itibaren süreler kaldığı yerden işlemeye başlar (m. 111, 111)7.

Borçlu, taksitlerden birini anlaşmadaki tarihte **ödemezse,** alacaklı, borcun tamamı için icra takibine devam edilmesini, yani borçlunun mallarının haczedilmesini isteyebilir. Bundan başka, borçlunun bir taksiti zamanında ödememesi makul(makbul) bir mazerete dayanmıyorsa, alacaklı, borçlunun m. 340'a göre cezalandırılmasını da isteyebilir.

B) ALACAKLININ RIZASI OLMAKSIZIN TAKSİTLE ÖDEME

Borçlu, mallarının haczedilmesinden sonra (ve fakat alacaklının satış talebinden önce) borcunu düzenli taksitlerle ödemeyi taahhüt eder ve bu taahhüdü m. 111'deki şartlara uygun olursa, alacaklının rızasına gerek kalmadan, icra takibi kendiliğinden durur (m. 111); yani icra dairesi, borçlunun hacizli mallarını satamaz.

---

[7] MBazı takiplerde alacaklı ile borçlu icra dairesinde taksit sözleşmesi yapmakta ve bu suretle borcun daha rahat bir şekilde ödenmesi saOlanmaktadır. Taksitle yapılan ödemelerin devamı sırasında Ç<>Ou kez Kanunun satış talebi için aradıOı süre dolmaktadır. Taksit ödemelerinin borçlu tarafından ihlali halinde, süre geçtiOI için alacaklı satış talebinde bulunamamakta ve bakiye alacaOını tahsilde zorluklarla karşılaştıOından, bu mahzuru bertaraf için, 111 nci maddede yapılan d90lşiklikle, taksit sözleşmesinin ihlaline kadar geçen sürenin, satış isteme süresinin hesabında nazara alınmayacaOı ilkesi getirilmektedir" (3494 s. K. HOkümet gerekçesi); w--- bazı hallerde ... birden fazla taksitle ödeme sözleşmesi yapılabildlOi göz önüne alınarak ... •sözleşmenin" kelimesiusözleşme ve sözleşmelerin" olarak deOiştirllmlş, sözleşme süresince 106 ve (rehnin paraya çevrilmesine ilişkin) 150/e maddelerindeki süreler işlemeyecektir. Ayrıca, kötü niyetli kişilerin .... bu tor taksitle ödeme sözleşmeleri yaparak avantaj saOlamalannın önOne geçilmesi amacıyla anılan sözleşme veya sözleşmelerin toplam sOreslnln on yılı aşması halinde, aştıOı tarihten itibaren sürelerin kaldıOı yerden işlemeye başlaması öngOrOlmOştor" **(4949 s.** K. HOkOmet **gerekçesi).**

1- TAKSİTLE ÖDEME KOŞULLARI

Hacizden sonra borcun taksitle ödenmesinin koşulları IIK m. 111'de düzenlenmiştir. Buna göre:

1) Borçlu, alacaklının **satış talebinden** önce, borcunu muntazam taksitlerle ödemeyi taahhüt etmiş olmalıdır. Bunun satış talebinden önce yapılması şarttır; sonraki teklifler alacaklıyı bağlamaz. Burada **alacaklının muvafakabna**(kabulüne) **gerek yoktur.** Alacaklı, taksitle ödeme teklifine karşı olduğunu bBdirse bile, m.111 'de düzenlenen ve incelemekte olduğumuz koşullar varsa icra takibi durur.

2) Borçlunun yeteri kadar **malı haczedilmiş** olmalıdır. Bundan dolayı, buna hacizden sonra borcun taksitle ödenmesi denir.

3) **Her taksitin borcun dörtte birinden aşağı olmaması,** ilk taksitin derhal ödenmiş olması ve kalan taksitlerin de en geç aydan aya verilmek suretiyle, ödeme süresinin **üç aydan** fazla olmaması şarttır.

Örneğin, borç 200.000 TL ve borçlunun taksitle ödeme teklif ettiği tarih de 01.09.2025 olsun:

a) Borçlu 01.09.2025'te 50.000 TL'nı derhal ödeyerek 01.10.2025, 01.11.2025 ve 01.12.2025 tarihlerinde 50.000 TL taksit ödeyeceğini taahhüt edebilir veya

b) Borçlu 01.09.2025 tarihinde 80.000 TL'nı derhal ödeyerek, 01.10.2025 tarihinde 50.000 TL ve 01.11.2025 tarihinde de 70.000 TL ödeyeceğini taahhüt edebilir.

11- TAKSİTLE ÖDEME TAAHHÜDÜNÜN HÜKÜMLERİ

Borçlunun yukarıdaki üç koşula da uygun olan taksitle ödeme taahhüdü üzerine, alacaklının kabulüne gerek kalmadan icra takibi olduğu yerde durur (m. 111, 1); yani, icra dairesi borçlunun hacizli mallarını satamaz (m. 111, 111).

Borçlu, taahhüt ettiği bu taksitlerden birini zamanında ödemezse, icra takibine (kalan borcun tamamı için) kaldığı yerden devam edilir (m. 111, iV); yani, alacaklının talebi üzerine hacizli mallar satılır.

Bu halde, yalnız ödenmeyen taksit için değil, kalan borcun tamamı için icra takibine devam edilir. Bir taksitin zamanfnda ödenmemesi halinde, icra müdürü (alacaklının talebi üzerine) satışa başlar. Borçlu, icra müdürü satışa başladJktan (örneğin satış ilanını öğrendikten) sonra zamanında ödemediği taksiti

ödemek istese bile, satışı durduramaz. Ancak, alacaklı buna muvafakat ederse (razı olursa), icra müdürünün satışı geri bırakması gerekir.

Bundan başka, m. 111 gereğince taahhüt etmiş olduğu ödeme şartını makbul (kabul edilebilir) bir sebep olmaksızın yerine getirmeyen, örneğin, taksitlerden birini zamanında ödemeyen borçlunun, alacaklının şikayeti üzerine, icra mahkemesi tarafından bir aya kadar tazyik hapsine karar verilir. Tazyik hapsi üzerine, borçlu, ödemesi gereken miktarı (borcu) öderse tahliye edilir; ödemelerini tekrar keserse, tekrar tazyik hapsine karar verilir. Ancak, bir borçtan dolayı tazyik hapsinin süresi üç ayı geçemez (m. 340).

Borçlunun hacizden sonra yaptığı taksitle ödeme taahhüdü m. 111' deki şartlara uygun değilse, bununla icra takibi kendiliğinden durmaz.

Ancak, borçlunun taksitle ödeme teklifi m. 111'deki koşullara uygun değilse, (yukarıdaki örnekte de belirtildiği gibi) bu teklifin alacaklı tarafından kabul edilmesi halinde, alacaklı ile borçlu arasında bir taksit sözleşmesi yapılmış olur. Bu halde de borçlu taksitleri anlaşmaya göre zamanında ödediği sürece, borçlunun hacizli malları satılamaz. Ancak, alacaklı m. 111'deki şartlara uygun olmayan böyle bir taksitle ödeme teklifini kabul etmezse, talebi üzerine borçlunun hacizli malları satılır.

PARAYA ÇEVİRME
(Satış)

Alacaklının alacağı para ile ödenir. Alacaklı ile borçlu aksini kararlaştırmamışlarsa alacaklının alacağı, borçlunun haczedilen mallarının aynen alacaklıya verilmesi suretiyle ödenemez; hacizli mallar satılır ve bedeli ile alacaklının alacağı ödenir.

Borçlunun haczedilen malı para (m. 88, 1) ise, o zaman paraya çevirmeye (satışa) gerek kalmaz; doğrudan paraların paylaştırılmasına (ödenmesine) geçilir (m. 138-144). Borçlunun haczedilen malı paradan başka bir şey ise, bunun paraya çevrilmesi (satılması) gerekir.

Yürütülmekte olan takibin türü ne olursa olsun, paraya çevirme, cebri icranın en önemli aşamalarından biridir.

Borçlunun malları alacaklının alacağına ve icra giderlerine yetecek miktarda haczedildiğinden (m. 85, 1), paraya çevirme aşamasında satış bedeli alacaklıların alacağını karşılamaya yetecek bir miktara ulaşınca **satışın tatil edilmesi** gerekir (m. 109). Bu maddeye göre, satış bedeli kesin haciz sahibi alacaklıların alacaklarının toplamına ve icra giderlerine (m. 138, il) ulaşınca, satışa son verilir.

Kanunda paraya çevirme başlığı altında (4. babın 111. kısmında) yer alan maddelerde genellikle, "satış" terimi kullanılmaktadır. Ancak, bu maddelerle düzenlenen borçlar hukuku anlamında bir "satış" değil, haczedilmiş bulunan malların bir cebri icra tasarrufuyla paraya çevrilmesidir. Buna rağmen, Kanunda kullanıldığı, öğreti ve uygulamada yerleşmiş bulunduğu için "satış" terimini de "cebri icrada paraya çevi□me" anlamında kullanmaktayız.

§ 29. SATIŞ TALEBİ

icra hukukunda da kural olarak tasarruf ilkesi geçerlidir. Bu nedenle hacizli malların paraya çevrilebilmesi (yani satılabilmesi) için paraya çevirmenin (satışın) alacaklı (m. 106-107) veya borçlu (m. 106;113) tarafından istenmiş olması gerekir. Bunun yanı sıra borçlunun talep etmesi halinde hacizli malın satış yetkisinin kendisine verilmesiyle de paraya çevirme (satış) mümkündür (m. 111/a). Ancak icra dairesi, talep olmadan kendiliğinden hacizli malların satışına başlayamaz. Bu ana kuralın iki istisnası m. 113, il ve 139'da düzenlenmiştir ve aşağıda incelenecektir.

A) SATIŞ İSTEME SÜRESİ

Alacaklı veya borçlu, **kesin haciz tarihinden itibaren bir yıl içinde** haczolunan taşınır veya taşınmaz malın[1] satışını isteyebilir (m. 106, 1). Borçlunun üçüncü kişilerdeki alacağı da bu hükme tabidir[2]. Söz konusu **taleple, satış talep etme süresi durur** (m. 115, VII).

Bir yıllık süre içinde satışı istenip de artırma sonucu satışı gerçekleştirilemeyen mahcuz hakkındaki satış isteme süresi, **satış isteyen alacaklı bakımından** m. 106, l'de belirtilen (bir yıllık) sürenin sona ermesinden itibaren **bir yıl daha uzar** (m. 106, 11).

Borçlu ile alacaklının icra dairesinde yapacakları **borcun taksitlendirilmesine ilişkin sözleşme** veya sözleşmelerin devamı süresince, Kanunda belirtilen süreler (m. 106; 150/e) işlemez (m. 111, 111). Bu sözleşme veya sözleşmelerin toplam süresinin 1O yılı aşması halinde, aştığı tarihten itibaren satış isteme süresi kaldığı yerden işlemeye başlar.

İstihkak davası sırasında (m. 97, VIII); **menfi tespit** davasında takibin ihtiyati tedbir yoluyla durdurulması durumunda (m. 72, 11-111) vem. **89, 111** uyarınca üçüncü kişinin alacaklıya karşı açtığı **menfi tespit davası** süresince de satış işteme süresi işlemez.

Hacizli malların satış isteme süreleri yönünden tatınır ve taşınmaz mal aynmı, 7343 s. K. **ile kaldınlmıştır.** Buna karşılık rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takipte bu farklılık korunmuştur (karş. m. 150/e, 1).

[2] Alacaklar bakımından diğer hacizli mal veya haklarda olduğu gibi bir paraya çevirme olmamakla birlikte, borçlunun OçOncü kişilerdeki alacaklarının haczedilmesi halinde, alacağın dosyaya celbinin (getirtilmesinin) hacizden itibaren bir yıl içinde talep edilmemesi halinde bu haciz kalkar. O nedenle boçlunun üçüncü kişilerdeki atacaklarının haczinin de satış hakkındaki hükümlere tabi otduOu kabul edilmiştir.

Geçici **veya** ihtiyati hacizde de m. 106'daki satış isteme süreleri işlemez (m. 108). Bu halde, m. 106'daki satış isteme süreleri, geçici veya ihtiyati haczin kesin hacze dönüştüOO tarihten itibaren işlemeye başlar.

Borçluya mahcuz malın **rızaen** satışı için verilen 15 günlük satış süresinin (m. 111/a, 1) başlangıcından satışın onayı ile malın devir ve teslim işlemlerinin yapılmasına karar verilmesi için başvurulan icra mahkemesinin kararına kadar geçen sürede alacaklı bakımından satış isteme süresi işlemez (m. 111/a, 1, son c.).

Bir hacizli **malın paraya çevrilmesi** (satılması) **Kanunda düzenlenen** (bir yıllık) **süre içinde istenmez** veya süresi içinde yapılan **satış talebi, geri alınıp da aynı** (kanuni) **süre** (satış isteme süresi) **içinde yenilenmezse,** o mal üzerindeki **haciz** kendiliğinden **kalkar** (m. 110)[3].

Süresi içinde (m. 106) yapılmış olan **satış talebi, bir kereye** özgü olmak Ozere **geri alınabilir** (m. 11O, 1/c.2)[4]. Satış talebini geri alma iradesinin açık ve anlaşılabilir olması gerekir. Alacaklının "satışın durdurulması"nı istemesi, satış talebini geri alması anlamına gelir.

Satış talebi geri alınırsa, haciz tarihinden itibaren kalan satış isteme süresi içinde yeniden satış istenebilir. IIK'nun 110. maddesindeki "talep geri alınıp da kanuni müddet içinde yenilenmezse" ibaresindeki **"kanuni müddet", m. 106'da yer alan satış isteme süresidir.** Yargıtayın satış talebinin geri alınması üzerine, yeni bir satış isteme süresinin işlemeye başlayacağına ilişkin eski tarihli bazı kararlarının[5] Kanuna (m. 110; 106) uygun olmadığı görüşündeyiz. Çünkü, Yargıtayın bu görüşü, alacaklıya, satış talebini geri almak suretiyle m. 106'daki satış isteme süresini (dilediği gibi) uzatmak yetkisini tanımak anlamına gelir. Bu ise, IIK'nun belirlediği sürelerin kesin olduğu ve sözleşmeyle değiştirilemeyeceği ilkesme (m. 20) aykırı düşer. Nitekim Yargıtay da yeni tarihli kararlarında bu görüşünden vazgeçmiştir6.

Belirtmek gerekir ki süresinde satış istenmemesiyle yalnızca haciz kalkar; icra takibi de düşmüş olmaz; **icra takibi derdest kalmaya devam eder.** Bu nedenle

---

3 IIK m. 11O'da belirtilen durumlarda haczin kalkmasının Anayasaya aykırı olmadığına ilişkin Anayasa Mahkemesinin 04.07.2013 gün ve E. 2012/100, K. 2013/84 sayılı kararı için bkz. ArslanNılmazffaşpınar Ayvaz/Hanağası-Icra Pratik, s. 150.

" Satış talebinin sadece bir kez geri alınabilmesinin Anayasaya aykırı olmadığına ilişkin Anayasa Mahkemesinin 04.07.2013 gün ve E. 2012/100, K. 2013/84 sayılı kararı için bkz. Arslan/Yılmazffaşpınar Ayvaz/Hanağası-Icra Pratik, s. 150-151.

5 ôm. bkz. 12. HD 10.04.1986, 9874/4192: Legalbank.

6 ôm. bkz. 12. HD 10.10.2006, 15390/18841: Legalbank.

hacizden önceki işlemlerin tekrarlanmasına gerek kalmadan, alacaklı yeniden haciz isteyebilir. Alacaklının yeniden haciz isteyebilmesi için ilk önce m. 78, V'e göre yenileme talebinde bulunması gerekir. Ancak Yargıtay, bu durumda yenileme talebine ve bunun borçluya tebliğine gerek olmadığı, alacaklının doğrudan doğruya haciz isteyebileceği görüşündedir[7].

Satışın kanuni süre içinde istenmesine rağmen bu süre içinde malın paraya çevrilememesi (satılamaması) o mal üzerindeki haczin kalkmasına neden olmaz (m. 106, il).

Süresi içinde ve usulüne uygun olarak yapılmış olan satış talebi reddedilirse, bu ret kararına karşı şikayete gidilmesi hali_nde, şikayet başvurusu incelenirken, Kanunda belirlenen süre geçmiş olsa bile, sıra cetveline esas alınacak haciz düşmez. Bu durumda da süresi içinde satış talep edilmiş sayılır[8].

Haczin kalkmasına sebebiyet veren alacaklı o mala ilişkin haczin konulması ve muhafazası giderleri gibi tüm giderlerden sorumlu olur (m. 11O, 111).

B) SATIŞ TALEBİNE HAKKI OLANLAR VE TALEBİN YAPILMASI

Borçlunun mallarına **kesin haciz koydurmuş olan alacaklı** veya **borçlu** satış talebinde bulunabilir (m. 10□, 1-107;113, 1)[9]. Geçici haciz (m. 108) veya ihtiyati haciz (m. 257 vd.) sahibi alacaklı, kural olarak haciz kesin hacze dönüşmedikçe (m. 264, V) satış isteyemez. Ancak, gerek geçici olarak gerek ihtiyaten haczedilmiş olan malların kıymeti süratle düşmekte veya muhafazası masraflı ise, icra dairesi bu malların satılmasına talep olmadan her zaman karar verebilir (m. 108, il; 113, il).

Hacizli malın satışının talep edilebilmesi için Kanun özel bir şekil düzenlememiştir. Satış talebinde bulunma hakkı olan alacaklı veya borçlu, **yazılı** veya tutanağa geçirilmiş (m. 8, 1) **sözlü beyanla** veya **güvenli elektronik imzasının bulunması şartıyla UYAP üzerinden** satış talebinde bulunabilir. Ancak bir cebri icra işlemi (kamusal tasarruf) olan hacizli main satılması talebi şarta bağlı olarak yapılamaz.

---

7 Bkz. Yargıtay 12. HD 19.02.2018, E. 2017/2250, K. 2018/1541: Legalbank.

8 "Alacaklının yasal süresi içinde usulüne uygun olarak yaptığı satış talebinin reddine ilişkin kararın şikayet yoluyla kaldırılması halinde, yasal sürenin geçmesi ile özellikle sıra cetveline esas alınacak haciz düşmez" (IBK 16.02.2018, 04/01: Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-Icra Pratik, s. 183-186).

9 Üçüncü kişinin açmış olduğu istihkak davasında icra mahkemesi takibin ertelenmesine karar vermişse (m. 97, 1) ve alacaklının açmış olduğu istihkak davasında (m. 99), istihkak davası sonuçlanıncaya kadar, dava konusu malın satışı istenemez; bu nedenle istihkak davası sırasında m. 106'dakl satış isteme süreleri işlemez (m. 97, VIII}.

Satış talebi, haczi koyduran (yani icra takibini yürüten) **icra dairesine yapılır**[10].

Satış talebiyle birlikte kıymet takdiri ve satış glderlerlnin[11] tamamının peşin olarak yatırılması zorunlu olup, bu **giderler**[12] **yatırılmazsa satış talebinde bulunulmamış** sayılır (m. 106, 11I-V). Yatırılan miktarın satış işlemleri sırasında yetersiz kaldığı anlaşılırsa, icra müdürü tarafından satış isteyene **15** günlük süre verilir ve bu sürede eksik miktar tamamlanmazsa yine **satış talebinde bulunulmamış** sayılır (m. 106, VI).

Belirtilen bu giderler Adalet Bakanlığınca her yıl yürürlüğe konulan Satış Giderleri Tarifesinde belirlenir[13].

---

10 Satışı istenen hacizli mal takibi yürüten icra dairesinin yetki çevresi dışında olsa bile (m. 79, il), satış talebi yine takibi yürüten icra dairesine yapılır. bu icra dairesi, malın bulunduğu yer icra dairesinden satışın yapılmasını ister; o icra dairesini istinabe eder (m. 360).

11 Sicile kayıtlı motorlu kara araçları bakımından muhafaza, kıymet takdiri ve satış talebinin birlikte yapılması ve bunlara ilişkin giderlerin tamamının birlikte ve peşin olarak yatırılması zorunludur (m. 106, iV).

12 Sicile kayıtlı motorlu kara araçları bakımından bu giderlere ilaveten muhafaza giderinin yatınlmamış olması da aynı sonucu doğurur (m. 106, V).

13 Bu Tarife için bkz. RG 25.12.2024, sa. 32763.

§ 30. PARAYA ÇEVİRME (SATIŞ) YÖNTEMLERİ

A) GENEL OLARAK

Kanun koyucu, hacizde olduğu gibi, paraya çevirme (satış) aşamasında da taşınırlar, taşınmazlar, alacaklar ve diğer hakların paraya çevrilmesini ayrı ayrı düzenlemiştir. Bu çerçevede Kanun tarafından öngörülen paraya çevirme (satış) yöntemlerinin bir kısmı (örn. bkz. m. 111/a; 111/b) kural olarak tüm hacizli mallar bakımından uygulama alanı bulmaktadır. Bununla birlikte bazı yöntemler sadece belirli tür mahcuz mallar bakımından kullanılabilecek niteliktedir (örn. bkz. m. 119; 120; 121). Aşağıda tüm bu paraya çevirme (satışı) usulleri ayrı ayrı ele alınıp incelenecektir.

B) BORÇLUYA SATIŞ YETKİSİ VERİLMESİ

icra ve iflas hukukunda esas olan, hacizli malın **cebri** satışıdır ve bu satış icra dairesi tarafından yapılır. Bununla birlikte, borçlunun talebi halinde malın **rızaen satışı** da mümkündür (m.111/a). Böylece borçlu, hacizli malı için bir "alıcı" bulmak suretiyle malın klasik cebri icra prosedürü dışında, daha kısa sürede ve basit bir şekilde paraya çevrilmesini sağlamak üzere kendisine yetki verilmesini ister. Hacizli malların bu yöntemle satışının kuralları ve işleyişi, IIK ve bu konuda çıkarılan "iflas Kanunu Uyarınca Borçluya Satış Yetkisi Verilmesine Dair Yönetmelik"[1] tarafından düzenlenmiştir.

Borçluya satış yetkisi verilebilmesi için **kıymet takdirinin** (m. 87) **tebliğinden**[2] **itibaren yedi gün** içinde borçlunun icra dairesine başvurarak, haczedilen malının rızaen satışı için kendisine yetki verilmesini talep etmesi gerekir. Kıymet takdiri yapılmadığı durumlarda borçlunun da kıymet takdiri yapılmasını isteyebilmesi mümkündür (m.111/a, I; BSY m. 6).

Rızaen satış yetkisi talebi üzerine icra müdürü, kıymet takdirinin kesinleşmesinden sonra **cebri satış işlemlerini durdurur;** haczedilen malın rızaen

---

RG 28.05.2022, sa. 31849.

2 Haczedilen malın kıymetinin takdirine ilişkin bilirkişi tarafından düzenlenen rapor icra dairesince borçluya tebliQ edilir. Borçlunun veya borçlu namına 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebellOQe yetkili kimse huzurunda yapılan hacizlerde, kıymet takdirini içeren haciz tutana!}ının borçluya ayrıca tebliQ edilmesi gerekmez. Borçlunun veya borçlu namına Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebellü!}e yetkili kimsenin yoklu!}unda yapılan hacizlerde ise kıymet takdirini içeren haciz tutanaQı borçluya tebliQ edilir (BSY m. 6).

sabşı için bir **yetki belgesl3** düzenleyerek borçluya tebllğ eder ve on beş günlük süre verir. Bu süre, yetki belgesinin borçluya tebliğinden itibaren başlar. Borçluya verilen sürenin başlangıcından icra mahkemesinin satışın onayı veya reddine kadar geçen sürede alacaklı bakımından satış isteme süresi işlemez (m. 111/a, 1).

Sicile kayıtlı bir mal ile ilgili borçlunun rızaen satış talebinde bulunması Ozerine icra müdürü, rızai satış talebinin ilgili sicile işlenmesine yönelik gerekli işlemleri yapar (BSY m. 7, 3). Bu kapsamda, icra müdürü, rızai satışta esas alınacak **nzai satış asgari bedelini** belirlemek için haczedilen malın sicile kayıtlı yüklerini (takyidatlarını) temin eder ve mal üzerinde satış isteyen alacaklıya göre rüçhan hakkı bulunan alacaklıdan alacağının devam edip etmediğini, devam ediyorsa alacak miktarını sorar (BSY m. 7, 8).

icra dairesi tarafından bu kurallara göre belirlenen **rızai satış bedeli,** malın takdir edilen (muhammen) **kıymetinin %90'ına** karşılık gelen miktarı ile o malla güvence altına alınan ve satış isteyenin alacağına önceliği (rüçhanı) olan alacakların toplamından hangisi fazla ise bu miktarı ve ayrıca bu miktara ilave olarak bu aşamaya kadar bu mahcuz için yapılan takip masrafları toplamından az olamaz (m. 111/a, il; BSY m. 8, 2).

Borçlunun, anlaştığı alıcının adı ve soyadını, T.C. kimlik numarasını, tüzel kişi ise ünvanını, vergi kimlik numarasını, ticaret sicil numarasını, MERSIS numarasını, anlaştıkları bedeli ve malın önemli (ayırt edici) özelliklerini verilen 15 günlük süre içinde icra dairesine bildirmesi gerekir (BSY m. 1O, 1).

Aynı şekilde, alıcının da, adı ve soyadını, T.C. kimlik numarasını, tüzel kişi ise unvanını, vergi kimlik numarasını, ticaret sicil numarasını ve MERSIS numarasını, tebligata elverişli adresini, iletişime yarar bilgilerini, banka hesap bilgilerini, borçluyla anlaştıkları bedeli ve malın önemli (ayırt edici) özelliklerini borçluya verilen 15 günlük süre içinde icra dairesine bildirmesi gerekir (BSY m. 10, 2).

Alıcının, borçluyla anlaştıkları bedeli **(rızai satış bedelini)** borçluya verilen **15 günlük süre içinde,** icra dairesinin o takip dosyası banka hesabına **ödemesi gerekir** (BSY m. 11).

Alıcı süresi içinde rızai satış bedelini bu hesaba öderse **icra müdürü,** rızai satışın kurallara uygun yapıldığına ilişkin gerekli bilgi ve belgeleri temin ettikten sonra, rızai satışın şartlarının bulunduğunu tespit ederse, satışın onayı ile

---

3 Y Örnek No. 57; bkz. aşa. § 73, Ek No. 11.

malın devir ve teslim işlemlerinin yapılmasına karar verilmesi için dosyayı **derhAl icra mahkemesine gönderir** (m. 111/a, 1111; BYY m. 12).

icra mahkemesi, dosyanın mahkemeye geldiği tarihten itibaren **en geç 1O gün içinde** dosya üzerinden yapacağı inceleme sonucunda, **talebi kabul ederek satışın onayı ile malın devir ve teslimi işlemlerinin yapılmasına** veya **talebin reddine kesin olarak** karar verir4 (m. 111/a, 1111; BSY m. 13).

Mahkemenin **talebin kabulü** (satışın onayı) **kararıyla malın mülkiyeti alıcıya geçer** ve tüm hacizler kaldırılarak devir ve teslim işlemleri gerçekleştirilir (BSY m. 13, 2; 14)[5]. Bununla birlikte, rızaen satış konusu mal alıcıya teslim edilmedikçe veya teslime hazır hale getirilmedikçe alıcının dosyaya yatırmış olduğu bedel alacaklılara ödenmez (BSY m. 14,4).

icra mahkemesince rızaen satış talebinin reddine karar verilmesi durumunda ise, bu kararın icra dairesine gönderilmesinden itibaren üç iş günü içinde satış bedeli alıcının bildirdiği banka hesabına iade edilir (BSY m. 13,3).

IIK m. 111/a uyarınca, borçluya satış yetkisi verilmesi suretiyle yapılacak satışlar hakkında niteliğine uygun düştüğü ölçüde IIK'nun diğer hükümleri uygulanır (m. 111/a, iV).

C) PAZARLIK YOLU İLE SATIŞ YÖNTEMİ[6]

Borçlunun haczolunan taşınır[7] ve/veya taşınmaz[8] malları elektronik ortamda açık artırma suretiyle satılır (m. 111/b). Ancak bazı **istisnai hallerde, hacizli taşınır malların pazarlıkla satılması mümkündür** (m. 119). Bununla birlikte taşınmazlar istisnaen de olsa pazarlıkla satılamaz. Yalnız, iflasta alacaklılar taşınmazların pazarlıkla satılmasına karar verebilirler (m. 241, 1). Bunun yanı sıra, konkordato masasını oluşturan mallar da pazarlık veya açık artırma yolu ile paraya çevrilebilir (m. 309/e).

---

4 Bu karar verildiği anda kesin olduğundan, bu kesin karara karşı kanun yoluna başvurulamaz. Mahkemece verilen karar UYAP vasıtası ile icra dairesine bildirilir (BSY m. 13, 1).

5 Devir ve teslim giderlerini kural olarak alıcı öder (BSY m. 14, 3). Ödenmesi gereken vergi ve icra ve iflAs harçları da ilgili mevzuata (3065 s. K; 488 s. K. ve 492 s. K.) göre belirlenir. Yönetmeliğin 15. maddesi uyarınca, rızaen satış talep ve rızaen satış talep raporu kaydı yapılır.

8 Bkz. Seda ôzmumcu, Cebri icra Hukukunda Pazarlık Suretiyle Satış, Istanbul 2005.

7 Taşınır malların neler olduğu hakkında bkz. TMK m. 762; IIK m. 23, son fıkra; TTK m. 1353. Çıplak pay da taşınırlar gibi satılır (m. 94, I/c. 7).

8 Nelerin **tatınmaz** olduğu hakkında bkz. TMK m. 704; 998; Kat Mülkiyeti K. m. 5; karş. Maden K m.-4-0.

AşaQıda ayrıntılı olarak açıklanacağı üzere Kanun, haczolunan malın satışının, UYAP sistemine entegre elektronik satış portalında açık artırma suretiyle yapılaca□ını hükme baaıamıştır (m. 111/b, I; ESY m. 12). Bu nedenle pazarlık suretiyle satış başlıklı 119. maddenin bir istisna hükmü olduOu görü**şündeyiz.**

IIK[1]nun 119. maddesinde, maddede sayılan taşınır malların satışına ilişkin düzenleme yapmıştır. Buna göre;

1) Bir taşınır malın pazarlıkla satılmasını bütün ilgililer isterse. Bütün ilgililerden kasıt alacaklılar, borçlu, rehin alacakları ve geçici haciz sahibi alacaklılardır. Bu kişiler, pazarlıkla satış kararını oybirliği ile vermelidir.

2) Borsa veya piyasada fiyatı bulunan kıymetli evrak veya diğer mallar için, o günkü borsa veya piyasa fiyatı teklif edilirse,

3) Artırmada maden değerini bulmadığı için satılamamış olan (m. 117) altın **veya** gümüş eşyaya maden değeri teklif edilirse,

4) Hacizli malların değeri hızla düşmekte veya muhafazası masraflı olmakta ise (m. 113, 11; 119/4),

5) Hacizli malın tahmin edilen değeri m. 119/S'deki sınırı (2025 yılı için: **42.000** TL'nı) geçmiyorsa[9]

taşınırlar pazarlıkla satılabilir. Burada (m. 119/1'dekinin aksine) bütün ilgililerin pazarlıkla satışa muvafakat etmeleri şart değildir. icra müdürü, değeri, m. 119/S'deki sınırdan az olan malın pazarlıkla satılmasına kendisi karar verir.

Pazarlık yolu ile **satış bedeli peşin olarak** ödenir.

Pazarlıkla satış, olağan satış sözleşmesi hükümlerine (TBK m. 207 vd.) tabidir. Bu satışta **mülkiyet, malın teslimi ile alıcıya geçer.**

D) ELEKTRONİK ORTAMDA AÇIK ARTIRMA SURETİYLE SATIŞ YÖNTEMİ: e-SATIŞ

Haczolunan taşınır malların da (m. 106, I; 111/b), taşınmaz malların da satışı (m. 116, I; 126, 1) kural olarak UYAP sistemine entegre elektronik satış

---

8 **Bkz. Ek Madde.** 1; **4949 s.** K. m. 106.

portalında ortak kurallara tabı olarak açık artırma suretiyle[10] yapılır (m. 111/b)[11].

Açık artırma, satış ilanında ve şartnamede gösterilen gün ve saat aralığında ve teklif verme yoluyla yapılır. Teklif verenin/verenlerin kişisel bilgileri, artırma süresi içinde, sistemi işleten kamu görevlileri hariç, hiç kimse tarafından görülemez ve bilişim sisteminde gösterilemez (m. 111/b, 111).

Bu usulde, açık artırmaya teklif vermek suretiyle katılacak olanlara **yedi günlük** bir süre tanınır[12].

Açık artırmada en yüksek teklifi veren, artırma süresi içinde kendisinden yüksek bir teklif verilmedikçe teklifini geri alamaz (çekemez) ve teminatını alamaz (m. 111/b, V). Teklifler arasındaki fark, satışa çıkarılan malın takdir edilen (muhammen) kıymetinin binde beşinden ve her halde bin Türk lirasından az olamaz (m. 111/b, iV).

---

[10] **Pey ve** tekliflerin, bütün isteklilerin katılabileceği rakip alıcılar önünde alenen (açık olarak) sürülmesi ile yapılan ve en yüksek fiyatı teklif eden alıcıya malın ihale edilmesiyle (satılmasıyla) biten satış usulüne, **açık artınna ile satış** denir. Açık artırma ile satış, ihtiyari olabilir veya cebri olabilir. **ihtiyari açık artınna ile satış,** borçlar hukuku anlamında bir satış sözleşmesidir (TBK m. 275 vd.). Burada satıcı malını rızası ile artırmaya çıkarmakta ve satış sözleşmesi satıcının ihalesi ile tamamlanmaktadır (TBK m. 275). ihtiyari açık artırmada, satıcı ihaleyi yapıp yapmamakta serbest olduğuna dair hakkını saklı tutabilir ve teklif edilen bedeli yeter1i bulmazsa malı ihale etmeyebilir. **Cebri açık artınna ile satış,** borçlunun haczedilen (veya iflas masasına giren) malları, borçlunun isteğine bakılmaksızın, cebri icra organlarınca artırmaya çıkarılmasıdır. Bu satış artırma memurunun ih□Uesi ile tamamlanır (TBK m. 275). Cebri açık artırmada, sürOlen en yüksek pey Kanunun aradığı şartlara (m. 115; 119) uygunsa, artırmayı idare eden memur, en yüksek pey sürene ihaleyi yapmak zorundadır. Cebri açık artırma usulü de kısmen IIK'nda (m. 134) kısmen de TBK'nda (TBK m. 275 vd.) düzenlenmiştir. Burada söz konusu olan, cebri açık artırma ile satıştır.

[11] • ... Mezat salonlarında gerçekleştirilen açık artırmanın, bir başka ifadeyle fiziki ortamda teklif vermenin uygulamada bir takım sorunlara sebep olduğu da müşahede edilmiştir. ihalelere yüksek düzeyde katılımın olmaması, dolayısıyla artırmaya konu malın gerçek değerinde satılamaması ve bunların sonucu olarak alacaklının alacağına kavuşamaması, borçlunun da borcundan kurtulamaması gibi sorunlar bu kapsamda zikredilebilir. 6352 sayılı Kanun düzenlemesi sonrasında yaklaşık on yıldır Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) ile oluşturulan elektronik satış portalında ihalelere teklif verilmektedir. Elde edilen tecrübeye istinaden mevcut • karma usul terk edilmekte ve satışların tamamen elektronik ortamda yapılması amacıyla Kanuna 111/b maddesi eklenmektedir. Madde, mahcuz malın en az giderle ve en yüksek bedelle satılması için çok sayıda kişinin teklif verebilmesi, teklif verenlerin hukukunun korunması, elektronik satış işlemlerinin gerçekleştirileceği sistemin sağlıklı bir şekilde işleyişinin ve güvenliğinin sağlanması, hak kayıplarının önlenmesi ve uygulama birliğinin sağlanması amacıyla detaylı düzenlenmeler içermektedir. Bu kapsamda, haczolunan mallar için açık artırmanın bütünüyle UYAP sistemine entegre elektronik satış portalında yapılması kabul edilmekte ve açık artırmanın fiziki ortamda tamamlanması uygulamasından vazgeçilmektedir" (7343 s. K. Teklifi gerekçesi). Bu konuda bkz. Selçuk Oztek, Cebri Satışlarda Elektronik Ortamda Açık Artırma Suretiyle Satışa ilişkin Bazı Notlar, Istanbul 2022; Ecenur Eren, icra Hukukunda Elektronik Ortamda Açık Artırma Yoluyla Satış, Ankara 2025.

[12] Açık artırma süresinin son 10 dakikası içinde yeni bir teklifin verilmesi halinde, açık artırma bir defaya mahsus olmak üzere 10 dakika uzatılır (m. 111/b, VI).

Satış işlemlerinin güvenli bir şekilde gerçekleştirilmesini engelleyen, ilgililerin hak ve menfaatlerine zarar verenlere yönelik tedbirler alınacaOı ve cezai yaptınmlar uygulanacağı Kanunun 111/b maddesinin yedinci ve sekizinci fıkralannda hükme bağlanmışsa da bu hükümlerin bir kısmı Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir[13].

1- TAŞINIR MALLARIN SATILMASI[14]

1) Satışın Yapılması Süresi

Alacaklının, hacizli taşınır malın satılmasını hacizden itibaren bir yıl içinde isteyebileceğini yukarıda inceledik (m. 106). işte icra dairesinin, bu **satış talebinden itibaren** nihayet **iki ay** içinde taşınır malları satması gerekir (m. 112, 1). Bu (m. 112, 1) hükme rağmen, iki aylık sürenin geçmesinden sonra yapılan satış da geçerlidir.

Yetişmemiş (olgunlaşmamış) mahsuller (m. 84), borçlunun rızası olmadıkça satılamaz (m. 112, il).

2) Açık Artırmaya Hazırlık

Açık artırma suretiyle satışın yapılabilmesi için, bazı artırma hazırlıkları (satışa hazırlık işlemleri) yapılır (m. 114; ESY m. 5-6; 12); bu işlemler içinde en önemlisi **açık artırma** ilanıdır. ilan yanında **taşınır açık artırma şartnamesi** de hazırlanır.

---

[13] Maddenin "Elektronik satış portalında satış işlemlerinin güvenli bir şekilde gerçekleştirilmesini engelleyen veya elektronik satış sistemi ile ihale alıcılannın hak ve menfaatlerine zarar veren intemet siteleri hakkında, 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı Intemet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla işlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun 8/A maddesi hükümleri uygulanır" şeklindeki yedinci fıkrasında yer alan "...ile ihale alıcılarının hak ve menfaatlerine..." ibaresi; "Elektronik satış portalının işleyişini ya da g0venli□ini tehlikeye sokan veya satış portalına erişimi engelleyen ya da zorlaştıran nitelikte eylemlerde bulunan gerçek ve tüzel kişilerin, satış portalına girişi Adalet Bakanlığınca üç ay süreyle engellenir. Engelleme işlemi, derhal uygulanmaya başlanır ve satış portalının ilgili kişilerin görebileceği bir bölümünde duyurulur. Bu işleme karşı, duyuru tarihinden itibaren on beş gün içinde 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uyarınca sulh ceza hAkimliğine başvurulabilir. Hakim, başvuruyu ivedi olarak karara bağlar. Başvurunun yapılmış olması ihalenin tamamlanmasını engellemez" şeklindeki sekizinci fıkrası ve "Bu işlemler, ihalenin geçerliliğini etkilemez" şeklindeki dokuzuncu fıkrasının ikinci cümlesi Anayasa Mahkemesinin 25.12.2024 gün ve E. 2022/06; K. 2024/225 sayılı kararıyle iptal edilmiştir. iptal kararı, kararın Resmi Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra (24.12.2025'te) yürürlüğe girecektir (Bkz. RG 24.03.2025, sa. 32851).

[14] Bu konuda geniş bilgi için bkz. Ramazan Arslan, icra-iflas Hukukunda ihale ve ihalenin Feshi, Ankara 1984; Talih Uyar, icra Hukukunda ihale ve ihalenin Bozulması, Izmlr 2002; **Mine** Erturgut, icra ve iflas Hukukunda Menkullerin Paraya Çevrilmesi, Ankara 2000; Timuçin Muşul, icra ve iflas Hukukunda ihale ve ihalenin Feshi, Ankara 2016.

Birinci ve ikinci artırrnanın[15] yapılacağı gün ve saat aralığı, **artırmaya başlangıç tarihinden en az 15 gün önce** ilan edilir[16]. Kanun koyucu, ilgililerin en az 15 gün içinde satışı öğrenebileceklerini ve artırmaya katılabilmeleri için karar verebileceklerini varsaymıştır.

Taşınırın açık artırma ilanı, **elektronik satış portalında** ve **Basın ilan Kurumu İlan Portalında** yapılır. Bu ilan, artırmanın bitimine kadar erişime açık tutulur (m. 114, 11).

ilanın usulü her yıl güncellenen ve ilan edilen yasal parasal limitler dikkate alınarak belirlenir (m. 114, IV/5; ESY m. 12,3)1[7]. Buna göre, **(2025 yılı için) toplam** takdir edilen (muhammen) **bedeli 925.000 Türk lirasına kadar olan satışlar** için gazete veya internet haber sitesi ile ilan yapılıp yapılmayacağına icra dairesince ilgililerin menfaatleri dikkate alınarak karar verilir. Ancak, **toplam** takdir edilen (muhammen) **bedeli 925.000 Türk lirasının üzerinde ve 3.710.000 Türk lirasının altında olanlar,** satışın yapılacağı yerde yayınlanan resmi ilan yayınlama hakkını haiz bir yerel gazete veya bir internet haber sitesinde ilan edilir. Satışın yapılacağı yerde resmi ilan yayınlama hakkını haiz yerel gazete veya internet haber sitesi yönetimi bulunmaması halinde ilan, icra dairesinin belirleyeceği aynı il mülki sınırları içerisinde bulunan başka bir yayın yerinde resmi ilan yayınlama hakkını haiz bir yerel gazete veya bir internet haber sitesi aracılığıyla duyurulur. **Toplam** takdir edilen (muhammen) **bedeli 3.710.000 Türk lirası ve üzerinde olanlar** ise, bir internet haber sitesinde veya yurt genelinde dağıtılıp satışa sunulan ve ilan talebi tarihinde günlük fiili satışı elli bin adedin üzerinde olan resmi ilan yayınlama hakkını haiz bir gazetede yayınlatılır (m. 114, IV/1-2).

Satış ilanı bir resmi ilan olduğundan, icra müdürü gazete ve internet haber sitesi ilanlarını 195 sayılı Kanun gereğince Basın-ilan Kurumu aracılığıyla yaptırır (m. 114, 111). Gazete veya internet haber sitesinde yayınlanacak ilanlar eş zamanlı olarak Basın ilan Kurumu ilan Portalında da duyurulur (m. 114, IV/3).

---

[15] Bu (ikinci) artırmanın başlangıç tarihi, **birinci artırmanın bitimi tarihinden itibaren bir ayı geçmeyecek tekilde** bellr1enlr (m. 114, il).

[18] y örnek No. 51; 54; bkz. aşa.§ 73, Ek No. 13; 16.

[17] IIK m. 114, iV hOkmOnde yer alan parasal sınır1ar bir önceki yılın Aralık ayındaki yıllık üretici Fiyat Endeksi esas alınarak Adalet BakanlıOı tarafından gOncellenir ve her yıl 1 Şubat gOnOnden itibaren geçer1i olmak üzere aynı güne kadar Resmi Gazetede ilan edilir (bkz. icra ve IflAs Kanunu Uyannca Yapılacak Satışların ilanlarına ilişkin Parasal LimiUerin GOncellenmesl Hakkında TebliO için bkz. Bkz. RG 22.01.2025, sa. 32790). Parasal llmiUer ola□anOstO hallerde Adalet BakanlıOının teklifi Ozerine Cumhurbaşkanı kararı ile gOncellenebllir.

Gazete veya intemet haber sitesi ile yapılacak ilanlara satış şartnamesi ayrıntısıyla geçirilmeyip, satılacak şeyin cinsi, mahiyeti, önemli vasıfları, takdir edilen (muhammen) kıymeti ve bulunduğu yer, birinci ve ikinci artırmanın yapılacağı gün ve saat aralığı ile artırmaya ilişkin bilgilerin yer aldığı elektronik satış portalına erişim yapılacak internet adresi yazılmakla yetinilir (m. 114, V; ESY m. 9).

icra dairesinin yapması zorunlu bu ilanlardan başka, taraflar da elektronik satış portalında yer alan ilan metnini, masrafı kendilerine ait olmak üzere, diledikleri araçlarla ilan edebilir. Ancak bu ilanın resmi işlemlere etkisi yoktur (m. **114,V; ESY** m. 12, 5)1a.

IIK'nun "Artırma hazırlık tedbirleri" başlıklı 114. maddesinin yedinci fıkrasında, 13 bent halinde, elektronik satış portalında yapılacak ilanda yer alacak hususlar belirlenmiştir (ayrıca bkz. ESY m. 6). Bunlar özetle; satılacak mal hakkında bilgiler, bulunduğu yer ve varsa görselleri ile artırma şartnamesinde yer alan diğer bilgiler; artırmaya katılabilmek için gerekli teminata ilişkin açıklamalar, hisseli satışın mümkün olduğu hallerde icra dairesine başvurma zorunluluğu hakkında bilgiler, ihalenin kime ve hangi şartlarla yapılacağı, alıcının süresi içinde ihale bedelini ödememesinin sonuçları, ikinci artırmanın ilk açık artırmadaki şartlarla tekrar yapılacağı, ihale alıcısının satış bedelinin tamamını ihalenin yapıldığına ilişkin tutanağın elektronik satış portalında ilan edildiği tarihten itiaren en geç yedi gün içinde icra dairesi hesabına ödenmesi gerektiği, artırmaya katılanlarm ilanı ve şartnameyi görmüş ve içeriğini kabul etmiş sayılacakları ve ihalenin kesinleşmesi üzerine malın tescil ve teslim işlemlerinin yapılacağı hakkındadır (m. 114, VII; ESY m. 6).

icra dairesi, satışa hazırlık işlemleri kapsamında, ilandan başka bir de **taşınır artırma şartnamesi** hazırlar (ESY m. 5)[19]. Bu şartnameye artırmanın yapılmasına ilişkin bütün hususlar yazılır. Bunlar; icra takibinin dosya numarası, alacaklı ve borçlunun adı ve soyadı, birinci ve ikinci artırmanın yapılacağı gün ve saat aralığı, taşınırın cinsi, takdir edilen (muhammen) kıymeti, artırmaya katılacakların taşınırın takdir edilen (muhammen) kıymetinin %10'u oranında nakit teminat veya banka teminat mektubunu tevdi etmeleri gerektiği,

---

[18] Elektronik satış portalı ile Basın Iıan Kurumu ilan portalında, gazetede veya intemet haber sitesinde ilan edilen metinler arasında farklılık bulunması halinde elektronik satış portalında ilan edilen metin esas alınır.Gazetede, Intemet haber sitesinde, elektronik satış portalında veya Basın ilan Kurumu ilan Portalında ilanı yapılan metindeki hatalar, ihale tarihi de□iştirilmekslzin **sadece elektronik satı, portalında ilanen** düzeltilir. Bu düzeltme ilanı ilgililere ayrıca tebli□ edilmez (m. 114, VI; ESY m. 12, 6-7).

[18] y ômek No. 50; bkz. aşa.§ 73, Ek No. 12.

artırmaya çıkarılan taşınır üzerinde hakkı olan alacaklı veya ilgiliden teminat aranıp aranmayacağı, hangi giderlerin alıcıya ait olacağı ve diğer gerekli bilgilerdir.

3) Açık Artırmanın Yapılması/ Birinci Artırma

Satış talep edilen hacizli malın açık artırmasına elektronik ortamda[20] teklif venne[21] yoluyla başlanır (m. 115; ESY m. 14-15). Birinci ve ikinci açık artırmaya, icra müdürü tarafından, ilanda belirlenen gün ve saatte, **haczedilen malın** takdir edilen (muhammen) **kıymetinin %50'si üzerinden** başlatılır.

Satış talebi, teklif verme süresi başladıktan sonra geri alınamaz. Teklif verme süresinin bitimine kadar, **borcun tamamen ödenmesi halinde satış durdurulur** (m. 115, V; ESY m. 15, 6).

Artırmaya katılabilmek için mahcuz malın takdir edilen (muhammen) **kıymetinin %10'unu karşılayacak tutardaki teminatın** yatırılması zorunludur (m. 114, Vl/2, 3; ESY m. 13)[22]. Alıcının alacağa mahsuben artırmaya katılması halinde teminat yatırması gerekmez.

ilanda (ve şartnamede) belirtilen şartların yerine getirilmesi halinde satılan mal, **en yüksek teklif verene** ihale edilir.

Yalnız, en çok artırana (en yüksek teklifi verene) ihalenin yapılabilmesi için artırma bedelinin haczedilen malın takdir edilen (muhammen) **kıymetinin %50'si** ile o malla güvence altına alınan ve satış isteyenin alacağına rüçhanı olan alacakların toplamından hangisi fazla ise bu miktarı ve ayrıca bu miktara ilave olarak **paraya çevirme ve** (paraları) **paylaştırma masraflarını** da geçmesi şarttır (m. 115, 1)[23]. örneğin;

---

20 Anayasa Mahkemesinin fiziki ihale dışında elektronik ortamda ihale yapılmasının Anayasaya aykırı olmadıı}ına ilişkin 04.07.2013 gün ve E. 2012/100, K. 2013/84 sayılı kararı için bkz. Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanaı}ası-Icra Pratik, s. 150.

21 Bkz. Büşra Kazmaz Tepe, icra Hukukunda Elektronik Ortamda Teklif Verme, Ankara 2016.

22 Yatınlacak teminat nakit ise, söz konusu teminatın en geç artırma süresinin bitiminden önceki g0n saat 23.30'a kadar satışı yapan icra dairesinin banka hesabına elektronik satış portalı üzerinden yatırılması gerekir. Gösterilecek teminatın, teminat mektubu olması halinde ise, artırmaya katılacaklar veya ilgili banka tarafından, en geç artırma süresinin bitiminden önceki iş g0n0 mesai bitimine kadar satışa konu mahcuzun, yine takdir edilen (muhammen) kıymetinin %10'unu karşılayacak tutarda kesin ve süresiz banka teminat mektubunun, satışı *yapan* icra dairesine elden veya sistem altyapısı oluşturulduı}u takdirde elektronik olarak tevdi edilmelidir (ESY m. 13, 1, 2).

23 Bkz. Nedim Meriç, icra Hukukunda Karşılama Prensibi (T0rk-Isviçre Hukuku Kapsamında}, Istanbul 2022.

Satılan malın takdir edilen (muhammen) kıymeti 100.000 TL'dlr. Bu malın ihale edilebilmesi için, ihale bedeli en az 50.000 TL + satış ve paylaştırma giderterini geçmelidir.

Birinci örnekteki 100.000 TL değerindeki mal, hacizden önce başka bir alacaklıya 80.000 TL için rehnedilmiştir. Bu malın ihale edilebilmesi için, ihale bedelinin, 80.000 TL+ satış ve paylaştırma giderlerini geçmesi gerekir.

Bundan başka, **altın ve gümüş eşya,** maden halindeki değerlerinden daha aşağı bir bedel ile satılamaz (m. 117;119, 1/3).

Artırma (ihale) bedeli bu iki koşulu da karşılıyorsa, mal en çok arttırana ihale edilir. Başka bir deyişle, artırmanın sona erdiği gün ve saatte şartların bulunması halinde, **mal en yüksek teklif verene ihale edilmiş olur ve malın mülkiyeti ihale alıcısına geçer** (m. 115, il; TBK m. 279). Buna karşılık, satılanın yarar ve hasarı, kural olarak, taşınır satışlarında zilyetliğin devri anına kadar satıcıya aittir (TBK m. 208).

ihale alıcısı ihale bedelini yatırmazsa, alınan teminat (m. 114, Vl/2-3; ESY m. 13) iade edilmeyip öncelikle satış masraflarından düşülmek üzere hak sahiplerine alacaklarına mahsuben ödenir.

icra müdürü, elektronik satış portalında artırma bittikten sonraki ilk iş gününde artırmanın sonucuyla ilgili bir **artırma sonuç tutanağı** düzenler[24] ve bu tutanaktaki bilgileri aynı gün satış portalında ilan eder. Tutanakta; ihalenin hangi gün ve saatte tamamlandığı, şartlar yerine gelmişse en yüksek tekJifı verene malın ihale edildiği, tutanağın ilanından itibaren yedi gün içinde ihale bedelinin icra dairesi hesabına yatırılması gerektiği ve şartlar yerine gelmediği takdirde ihalenin hangi gerekçeyle yapılamadığı belirtilir (m. 115, iV; ESY m. 17).

icra müdürü, **asgari ihale bedelinin teklif edilmediği,** en yüksek teklif verenin ihale bedelini yatırmadığı veya teklif verme süresinin bitiminden önce borcun ödendiği hallerde, ihalenin yapılamadığını veya iptal edildiğini tutanakla tespit eder (m. 115, Vl).

Asgari ihale bedelinin teklif edilmediği (m. 115, 1) veya **artırmada alıcı çıkmaması nedeniyle ihalenin yapılamadığı** ya da **en yüksek teklif verenin ihale bedelini yatırmaması nedeniyle ihalenin iptal edildiği hallerde** ikinci artırma, birinci artırmadaki şartlar çerçevesinde daha önce ilan edilen tarihte başlar (m. 115, Vl; 114, Vl/1O; ESY m. 15, 5).

ıc Y örnek No. 56; bkz. aşa. § 73, Ek No. 18.

icra müdürünün, artırma süresini, daha çok teknik nedenlerle, bir gün uzatabilmesi ve bunun şekli ve sonuçları da Kanunda (m. 115, VIII) ve ilgili Yönetmelikte (ESY m. 16) ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

4) ikinci Artırma

Birinci artırmada asgari ihale bedeli teklif edilmezse, ihaleye alıcı katılmazsa veya en yüksek teklif verene mal ihale edildiği halde, alıcı ihale bedelini yatırmazsa ikinci artırma, birinci artırmadaki koşullar çerçevesinde, ilan ve şartnamede belirtilen tarihte başlar (m. 115, VI).

ikinci artırmanın yapılması ve sonuçları, birinci artırmanın tabi olduğu yukarıda belirtilen usule göre (IIK m. 115; ESY m. 15) olur[25].

Açık artırmanın ikinci artırma olduğu ve ihalenin yapılıp yapılmadığı, artırma sonuç tutanağına yazılır (m. 115, iV; ESY m. 11)[26].

Asgari ihale bedelinin teklif edilmemesi (m. 115, 1) veya **artırmaya alıcı katılmaması nedeniyle ihalenin yapılamadığı hallerde** alacaklı, önceki satış talebinden kalmışsa bu süre içinde **satış günü verilmesini talep** edebilir (m. 115, VII; ESY m. 15, 7). **Bakiye satış isteme süresi kalmamışsa** satış isteyen **alacaklı,** bir yıllık kanuni satış süresinin sona ermesinden itibaren işlemeye başlayacak ek bir yıllık süre içinde (m. 106, il) mahcuz malın **yeniden satışa çıkanlmasını talep edebilir.**

5) İhale** (Satış) **Bedelinin Ödenmesi ve Malın Teslimi

ihale alıcısı, ihalenin feshi talep edilmiş olsa dahi artırma sonuç tutanağının elektronik satış portalında ilanından itibaren **yedi gün içinde satış bedelini** satışı yapan icra dairesi hesabına nakten **ödemek zorundadır** (m. 118, I; ESY m. 20, 1).

ihale alıcısının en yüksek teklifi verip de süresi içinde ihale bedelini yatırmaması halinde, alınan teminat iade edilmeyip öncelikle satış masraflarından düşülmek üzere hak sahiplerine alacaklarına mahsuben ödenir (m. 115, 111). ihale bedelinin süresinde ödenmemesinin sonuçları hakkında taşınırlar ve taşınmazlar hakkında aynı kurallar geçerlidir.

---

[25] Hem birinci hem ikinci ihalede malın tahmini bedelinin %50'slnl bulması gereklill□ine ilişkin koşulun aranmasının Anayasaya aykırı olmadıOına ilişkin Anayasa Mahkemesinin 04.07.2013 gOn ve E. 2012/100, K. 2013/84 sayılı kararı için bkz. Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/HanaOası-lcra Pratik, s. 149.

[26] Y örnek No. 56; bkz. aşa. § 73, Ek No. 18.

Satılan mal, **ihale bedeli** süresi içinde takibi yürüten **icra dairesi hesabına yatırılmadan** ve **ihale kesinleşmeden** (yani ihale hakkındaki şikayet süresinin geçmesine veya şikayet edilmiş ise şikayetin kesin olarak reddolunmasına kadar) alıcıya teslim edilmez ve resmi sicilde alıcı adına tescil edilmez (m. 118, il; ESY m. 20, 2)[27]. Bundan başka ihale kesinleşmedikçe ve ihale konusu mal alıcıya teslim edilmedikçe veya teslime hazır hale getirilmedikçe ihale bedelinin de alacaklılara ödenmemesi gerekir (m. 134, IX kıyasen).

Alıcı ihale bedelini yatırmazsa, bu durum ve ihalenin iptal edildiği tutanakla tespit edilir (m. 115, VI). Bu durumda iptal edilen birinci ihale ise, ikinci artırma, birinci artırmadaki şartlar çerçevesinde daha önce ilan edilen gün ve saatte başlar. ikinci artırmada alıcının **ihale bedelini yatırmaması nedeniyle ihalenin iptal edildiği durumda ise alacaklı,** önceki satış talebinden (bakiye) satış isteme süresi kalmışsa bu süre içinde **satış günü verilmesini talep** edebilir (m. 115, VII; ESY m. 15, 7). **Bakiye satış isteme süresi kalmamışsa** alacaklı, bir yıllık kanuni satış süresinin sona ermesinden itibaren işlemeye başlayacak ek bir yıllık süre içinde (m. 106, il) mahcuz malın **yeniden satışa çıkarılmasını talep eder.**

ihale bedelinin ödenmemesi durumunda alınmış bulunan teminat alıcıya iade edilmez; öncelikle satış masraflarına mahsup edilir. Teminat bedelinin kalması halinde belirlenecek hak sahiplerine alacaklarına mahsuben ödenir (m. 115, 111).

---

zr ihalenin kesinleşmesi üzerine taşınırın ihale alıcısına teslimi veya sicile kayıtlı malın ihale alıcısı adına tescili, **damga vergisi ve katma değer vergisinin yatırılmasından sonra** gerçekleştirilir (m. 114, VIII). ihalenin yapılabilmesi için artırma bedelinin haczedilen malın takdir edilen (muhammen) kıymetinin %50'si ile o malla güvenceaıtına alınan ve satış isteyenin alacağına rüçhanı olan alacakların toplamından hangisi fazla ise bu miktarı ve ayrıca bu miktara ilave olarak paraya çevirme ve (paraları) paylaştırma masraflarını geçmesi yeterli olup {m. 115, 1) bunun dışındaki unsurlar ihale bedeli içinde olmadığından **kanımızca damga vergisi ve katma değer vergisi, ihale bedeli içinde değerlendirilemez.** Bu nedenle söz konusu vergilerin ödenmemiş olması, ihalenin iptali (feshi veya kaldırılması) sebebi olarak kabul edilemez. Kaldı ki, icra müdürünün ihale bedelinin ödenmemesi üzerine ihaleyi iptal edebilmesi ve gerektiğinde ikinci artırmayı yapabilmesinin süreyle sınırlandığı dikkate alınırsa icra müdürünün bu kadar ileri veya geç aşamada damga vergisi veya katma değer vergisinin yatırılmaması nedeniyle ihaleyi iptal etmesinin yasal bir dayanağı bulunmadığı; çOnk0 ihale bedelinin artırma sonuç tutanağının ilanından itibaren yedi günlük s0re içinde ödenmesi gerektiği {m. 118, 1) açıktır. O halde damga vergisi veya katma değer vergisinin ödenmiş olması, sadece teslim veya tescil şartı olarak kabul edllebilir (m. 114, VIII).

11-TAŞINMAZ MALLARIN SATILMASI[28]

Hacizli taşınmaz malların[29] satışı da kural olarak taşınırlar gibidir (m. 126, I; 129). 7343 s. K. bu anlamda önemli değişiklikler yapmıştır. O nedenle burada taşınırlara göre farklılık gösteren özelliklere değinilecektir.

1) Satışın Yapılması Süresi

Alacaklının, hacizli taşınmazın satılmasını hacizden itibaren bir yıl içinde isteyebileceği yukarıda incelendi. işte icra dairesinin, bu **satış talebinden itibaren** nihayet **üç ay** içinde hacizli taşınmazı açık artırma ile satması gerekir (m. 123). Ancak, icra müdürünün bu üç aylık süre geçtikten sonra yaptığı satış da geçerlidir.

Ticari ve ekonomik bütünlük arz eden ya da bir bütün halinde satıldığı takdirde **daha yüksek gelir elde edileceği anlaşılan** mal ve haklar bir bütün olarak paraya çevrileceğinden (m. 128, V)[30], icra dairesinin açık artırmaya hazırlık işlemlerini buna göre yapması ve ihaleyi buna göre tamamlaması gerekir.

2) Açık Artırmaya Hazırlık

Satış talebini (m. 106-107) alan icra dairesinin yapacağı işlemler, "Artırma hazırlık tedbirleri" başlıklı 126. madde ile "Ayrıca tebliğler" başlıklı 127. maddede gösterilmiştir. Bunlardan başka, mükellefiyetler listesi ve kıymet takdirine ilişkin 128 ve 128/a maddeleri de satış talebini alan icra dairesinin yapacağı işlemlere ilişkin kurallar koymaktadır. Bu çerçevede hacizli taşınmaz mala ilişkin açık artırmaya hazırlık işlemleri; artırmanın ilanı, artırma şartnamesinin düzenlenmesi ve taşınmaz üzerindeki mükellefiyetlerin tespiti ve kıymet takdiri olarak ele alınabilir.

2.11 Bu konuda geniş bilgi için bkz. Ramazan Arslan, icra-iflas Hukukunda ihale ve ihalenin Feshi, Ankara 1984; Talih Uyar, icra Hukukunda ihale ve ihalenin Bozulması, Izmir 2002; Mert Namlı, icra Hukukunda Taşınmazların Haczi ve Paraya Çevrilmesi, Istanbul 2019; NilOfer Boran Güneysu, icra Hukukunda Taşınmazların Kıymet Takdiri, Ankara 2020; Talih Uyar/Serdar Kale/Cüneyt Uyar, ihale ve ihalenin Feshi, Ankara 2025. Taşınmazların satışına ilişkin hükümlerin gemi siciline kayıtlı bütün gemiler hakkında da uygulanacağı konusunda bkz. ayrıca, m. 136; karş. m. 23/son fıkra.

29 6183 s. K. m. 90'da 7316 s. K. ile (RG 22.04.2021, sa. 31462) yapılan değişiklik uyarınca, kamu alacağı için haczedilen gayrimenkullerin "satış komisyonlarınca fiziki veya elektronik ortamda açık artırma ile" satılacağı kabul edilmiştir. Buna göre IIK'ndan farklı olarak fiziki ihale ile de satış mümkündür.

30 Madde 128, V hükm0, 7101 s. K. d90lşlkliğiyle "tatınmazların **satıtı"** (m. 123 vd.) bakımından yapılmış yerinde bir d90lşlkllktir. Bu hükmün, olması gereken hukuk bakımından, taşınıı1ann **aatıtı** hakkında da getlrtlmeılnln uygun olacaoı kanısındayız.

a) Açık Artırmanın ilanı

icra dairesi bir taraftan artırmanın şartlarını tespit ederken {artırma hazırlıklan yaparken), diğer taraftan artırmayı ilan eder[31].

IIK'nun taşınırların açık artırma hazırlık tedbirlerine ilişkin **114. maddesi hükmü** taşınmazlar hakkında da aynen **uygulanır.** Buna göre, birinci ve ikinci artırmanın yapılacağı gün ve saat aralığı, artırmaya başlangıç tarihinden en az 15 gün önce ilan edilir (m. 114, il; ESY m. 8, 12). Bu ilan da gazete veya intemet haber sitesi ve UYAP elektronik satış partalı ile Basın ilan Kurumu ilan portalında yapılır (m. 114, I11-IV).

Artırmanın ilanına ve ilanın şekli ile içeriğine ilişkin kurallar taşınmaz artınna ilanında da geçerlidir. Bununla birlikte m.126, Il'de elektronik sı;ıtış portalında yapılacak satış ilanında taşınmaz açık artırmasına özgü bazı hususların da ilanda bulunması gerekli görülmüştür. Bunlar; ipotek sahibi alacaklılar ile diğer ilgililerin taşınmaz üzerindeki hakları[32], özellikle faiz ve masrafa ilişkin iddialarını (TMK m. 875-876), day□nağı olan belgelerle birlikte 15 gün içinde icra dairesine bildirmeleri gerektiği, aksi halde hakları tapu siciliyle sabit olmadıkça, satış bedelinin paylaşmasından hariç kalacakları ve bu hususların irtifak hakkı sahipleri için de geçerli olacağı uyarılarına ilişkin hususlardır (m. 126, il; ESY m. 8, 12).

Bu **artırma ilanının birer örneği** borçluya, alacaklıya[33] ve taşınmazın tapu sicilinde kayıtlı bulunan ilgililerine (örneğin ipotek alacaklılarına)[34] tapuda yazılı bulunan adreslerine **tebliğ edilir** (m. 127)[35]. Adresin tapuda yazılı olmaması halinde, ilanın bir örneği, varsa adres kayıt sistemindeki (MERNIS) adreslerine tebliğ edilir. Bunların dışında ayrıca adres araştırması yapılmaz; gazetede

---

31 Y ômek No. 53; 55; bkz. aşa. § 73, Ek No. 15; 17.

32 Bkz. TMK m. 727; 744; 841; 865; 867; 893.

33 **Borçlu veya alacaklı icra takibinde bir vekil ile temsil edlllyors ilan örneOlnln vekile teblIA** edilmesi gerekir (Teb. K. m. 11); vekili olan borçlunun veya alacaklının kendisine yapılan tebligat geçerli de0ildlr.

34 Satış ilanının taşınmazın dij:Jer paydaşlanna da tebliQ edilmesi gerekir. Satış ilanının teblIQi gereken ilgililerin tapu sicilinde kayıtlı bulunmaları bir ayni hak nedeniyle olablle□I gibi tapu siciline şerh verilmesi gereken hususlar (TMK m. 1009-1011) nedeniyle de olabilir. Buna göre, kira sözleşmesi tapu siciline şerh verilmişse ilan suretinin kiracıya da tebliOI gerekir. Buna karşılık, kira sözJeşmesl tapu siciline şerh verilmemişse ilan suretinin kiracıya teblIj:Jlne gerek yoktur. ilan suretinin, o taşınmazı daha önce haczettlrdlj:JI tapu sicilindeki şerhten (TMK m. 101O) anlaşılan ve adresi bilinen alacaklıya da teblIQ edilmesi gerekir.

36 Artırmanın satıştan en az 15 gün önce ilan edilmesi zorunluluQu (m. 114, 11), ilan örneklerinin de ilgililere en az 15 gün önce tebliQlnl zorunlu kılmaz.

veya elektronik satış portalında yapılan satış ilanı tebligat yerine geçer. **Satış ilanının tebliO edilmemesi ihalenin feshi sebebidir** ve süre, renmeden (ıttıladan) itibaren başlar (m. 134, X).

b) Artırma Şartnamesi[36]

Taşınmazı açık artırmada satın alan kimse (alıcı), onu artırma şartnamesine göre iktisap eder. Başka bir anlatımla **artırma şartnamesinde,** daha doğru bir ifadeyle artırma şartnamesinin bir cüz'ü (bölümü) olan mükellefiyetler listesinde **gösterilmemiş olan mükellefiyetler** (yükümlülükler) **alıcıya geçmez.** Zira aşağıda (c) ayrıca açıklanacağı gibi **artırma şartnamesi alıcı için tapu sicili hükmündedir.** Bu nedenle, artırma şartlarının tam olarak tespit edilmesinde (m. 124-125; ESY m. 7) büyük yarar vardır.

Artırma şartları, icra dairesi tarafından artırma şartnamesinde tespit edilir (m. 124).

Artırma şartnamesine yazılacak hususlar, m. 125 ve özellikle ESY m. 7'de ayrıntılı olarak gösterilmiştir. öncelikle taşınmazın açık artırma şartnamesinde dosya numarası, alacaklı ve borçlunun adı ve soyadı, birinci ve ikinci artırmanın yapılacağı gün ve saat aralığı, taşınmazın tapu kaydı ve niteliği belirtilir. Bunun yanı sıra şartnamede, varsa taşınmaz üzerindeki irtifak hakları, taşınmaz mükellefiyetleri (yükümlülükler), ipotekler, ipotekli borç senetleri (m. 125, il) ve irat senetleri gösterilir. Daha doğrusu, bunlar mükellefiyetler (yükümlülükler) listesinde gösterilir ve mükellefiyetler (yükümlülükler) listesi şartnamenin bir bölümü sayıldığı için, şartnamede mükellefiyetler listesine yollama yapılmakla yetinilir. Uygulamada bütün mükellefiyetler şartnamede gösterilmekte ve hatta artırma ilanına da yazılmaktadır.

Şartnamede, taşınmazın bu mükellefiyetlerle (yükümlülüklerle) birlikte satıldığı ve borçlunun bu taşınmazla temin edilmiş (müeccel) kişisel borçlarının da alıcıya geçeceği açıklanır (m. 125, 1). Borçlunun taşınmaz rehniyle temin edilmiş borçlarından muaccel olanlar alıcıya devredilmez; bunlar satış bedelinden rüçhanlı olarak ödenir (m. 125, 111).

Bunların yanı sıra, taşınmazın takdir edilen (muhammen) kıymeti, artırmaya katılacakların **taşınmazın** takdir edilen (muhammen) **kıymetinin %10'u oranında nakit teminat** veya banka teminat mektubunu tevdi etmeleri gerektiği, artırmaya çıkarılan taşınmazın üzerinde hakkı olan alacaklı veya ilgiliden

---

36 Y örnek No. 52; bkz. aşa. § 73, Ek No. 14.

teminat aranıp aranmayacağı, hususları açıklanır. Alıcının alacaaa mahsuben artınnaya katılması halinde teminat yatırması gerekmez.

Bunlardan başka, satılacak taşınmaz belediye sınırları içinde ise, taşınmazın son imar durumunun imar daireleri veya belediyelerden sorularak artırma şartnamesine yazılması gerekir[37]. Ancak, imar durumunun sorulmamış olması tek başına ihalenin feshini gerektirmez; sorulması ihmal olunan imar durumunun şikayetçi aleyhine sonuç doğurur nitelikte olması halinde, son imar durumunun şartnamede yer almaması ihalenin feshi nedeni olur.

Artırma şartnamesinde, hangi giderlerin alıcıya ait olacağı da gösterilir (m. 125, iV).

c) Mükellefiyetler listesi

Kenar başlığı mükellefiyetler listesi olan hükümden mükellefiyetler listesinin **iki işlevi** olduğu anlaşılır (m. 128). Buna göre, mükellefiyetler listesi: 1) Artınna şartnamesinin bir cüz'üdür (parçasıdır) ve **tapu sicili hükmündedir;** 2) Satış bedelinin paylaştırılması şeklini gösterir bir **sıra cetvelidir** (karş. m. **140-142).**

"Mükellefiyetler" terimine, o taşınmaz üzerindeki her türlü irtifak hakları[38], taşınmaz mükellefiyetleri (yükümlülükleri), taşınmaz rehinleri ve tapu siciline şerh verilmiş olan kişisel haklar (TMK m. 1009) dahildir.

Mükellefiyetler listesini de icra müdürü hazırlar. Mükellefiyetler listesi artırma şartnamesinin bir cüz'ünü (parçasını - bölümünü) teşkil ettiğinden ve artırma şartnamesinin de artırmaya başlangıç tarihinden en az 15 gün önce yapılmış, kesinleşmiş ve şartnameye bağlanmış olması ve şartname ile birlikte elektronik satış portalında artırmanın bitimine kadar erişime açık tutulmalıdır.

icra müdürü, bir taraftan açık artırmayı ilan ederken diğer taraftan satılacak taşınmaz üzerindeki mükellefiyetleri (yükümlülükleri) tapu sicil müdürlüğünden sorar ve böylece tespit ettiği mükellefiyetlerin hepsinin bir listesini yapar. Artırmanın ilanı üzerine taşınmaz üzerinde hak sahibi olduklarını bildiren {m. 126) kimselerin iddia ettikleri mükellefiyetler de bu listeye geçirilir[39].

---

n Bkz. ESY m. 7 ve 18.06.1958 gün ve 11/13 sayılı IBK için bkz. Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/ Hanaöası-Icra Pratik, s. 186-187.

[38] Bazı hisseleri üzerinde intifa hakkı bulunan bir taşınmazın satışının buintifa hakkı ile yükümlü olarak yapılması gerekir (bkz. 14.03.1960 gün ve 01/03 sayılı IBK, RG 26.05.1960, sa. 10514).

[38] Bkz. Vildan Peksöz, Taşınmazların Cebri Satışında Üçüncü Klşllerin Ayni Hakları, Istanbul 2024.

Yapılan ilana rağmen taşınmaz üzerindeki haklarını bildirmeyenlerin hakları, tapu sicili ile sabit olmadıkça[40], bu kişiler satış bedelinin paylaştırılmasından hariç bırakılır. Esasen bu husus, yapılacak artırma ilanında da yer alır (m. 126).

Bu şekilde hazırlanan mükellefiyetler (yükümlülükler) listesi, **haciz koydurmuş alacaklılara** ve **borçluya tebliğ edilip** bir itirazları[41] varsa bunu bildirmeleri için kendilerine üç günlük bir süre verilir (m. 128, 1). Bu üç gün içinde itiraz edilirse, uyuşmazlığın m. 96 ve 97 gereğince istihkak prosedürü içinde çözülmesi gerekir (m. 128, 1). Buna göre, alacaklı veya borçlunun itirazı halinde, icra müdürü dosyayı hemen icra mahkemesine verir. icra mahkemesi, ilk önce takibin devamına veya ertelenmesine karar verir (m. 97, 1). icra mahkemesi takibin devamına karar verirse, taşınmazın iddia edilen (itiraz konusu) haktan bağımsız (ayrı) olarak satılması gerekir. Taşınmaz üzerinde iddia ettiği hak itiraza uğrayan üçüncü **kişi,** icra takibinin ertelenmesi veya devamı hakkındaki icra mahkemesi kararının kendisine tefhim veya tebliğ edildiği tarihten itibaren yedi gün içinde icra mahkemesinde istihkak davası açmak zorundadır; aksi halde alacaklıya karşı iddia ettiği haktan vazgeçmiş sayılır (m. 97, VI). Bu hükümlerle birlikte, istihkak davaları hakkındaki m. 96-97/a'nın diğer hükümleri de uygulanır.

Mükellefiyetler listesinin kesinleşmesi için ya verilen üç günlük sürenin itirazsız geçmiş veya itiraz üzerine yedi gün içinde istihkak davası açılmamış veya itiraz üzerine açılan istihkak davasının sonuçlanmış olması gerekir. Bu şekilde kesinleşen mükellefiyetler listesi artırma şartnamesine geçirilir.

icra dairesi, **mükellefiyetler listesinin kesinleşmesi üzerine, taşınmazın yeni değerini** (kıymetini) **takdir eder** veya ettirir; değer takdirinde mükellefiyetlerin etkisi de dikkate alınır (m. 111/a, I; 128, 11)[42]. Başka bir deyişle, taşınmazın önceden takdir edilen değerini etkileyen mükellefiyetlerin ortaya çıkması halinde icra dairesi satışa esas olmak üzere taşınmazın değerini yeniden takdir ettirir[43]. Böyle bir durum yoksa ve aradan da iki yıl geçme-

---

40 **Bkz. TMK** m. 727; 744; 841; 865; 867; 875; 876; 893.

41 Bundan kasıt, mükellefiyetler listesine geçirilmiş olan bir hakkın kendisine ilişkin itirazlardır. ömün borçlunun, mükellefiyetler listesine alınan bir ipoteQin son bulduQuna ilişkin itirazı gibi. Buna karşılık, icra dairesi mükellefiyetler listesini yaparken bu hususlaki kanun hükümlerine aykırı hareket etmiş ise, mükellefiyetler listesine karşı şikayet yoluna (m. 16) başvurulur.

42 Bkz. Nilüfer Boran Güneysu, icra Hukukunda Taşınmazların Kıymet Takdiri, Ankara 2020.

43 Konut finansmanından kaynaklanan alacaklar ile Toplu Konut idaresi BaşkanlıQının rehinle temin edilmiş alacaklarının takibinde ise, satışı istenen taşınmaz için kıymet takdiri icra dairesince bukonuda yetki verilmiş kişi vekurumlara yaptırılır (m. 128, 111). Bu hükmün yürOrlO{ıe

mişse, haciz sırasında yapılan kıymet takdiri geçerlidir (m. 128/a, 111). Kesinleşen kıymet takdirinin yapıldığı tarihten itibaren iki yıl **geçmedikçe yeniden kıymet takdiri istenemez** (m. 128/a, 111). Ancak, doğal afetler ve imar durumunda çok önemli değişiklikler meydana getiren benzer hallerde yeniden deOer takdiri istenebilir.

Kıymet takdirine ilişkin rapor, borçluya, haciz koydurmuş alacaklılara ve d□er ipotekli alacaklılara, tebligatın yapıldığı icra dosyasındaki, ayrıca bildirilmiş bulunması hali ayrık olmak üzere, tapudaki mevcut adresleri esas alınarak tebliğ edilir (m. 128, il).

Satışa çıkarılan taşınmazda eklenti niteliğinde teşvikli mal varsa bu malların değeri de icra dairesi tarafından takdir ettirilir (m. 128, iV). Bu (m. 128, ll'ye göre yapılan) kıymet takdiri, **haciz sırasında yapılandan** (m. 87) **tamamen ayndır** ve orada takdir edilen değerden az veya çok olabilir. Burada takdir edilen değer, taşınmaz üzerindeki mükellefiyetlerin son durumuna göre olup, m. 129'da belirlenen %50'yi bulması gereken artırma bedelinin hesabında esas alınır. Bu kıymet takdiri ilgililere tebliğ edilir (m. 111/a). ilgililer kıymet takdir raporunun tebliğinden itibaren yedi gün içinde raporu düzenleten icra dairesinin bulunduğu yerdeki (ilgili) icra mahkemesine şikayette[44] bulunabilirler (m. 128/a).

Kıymet takdirine ilişkin şikayet yetkisiz icra mahkemesine yapılırsa, icra mahkemesi, dosya üzerinden inceleme yaparak, başvuru tarihinden itibaren en geç 1O gün içinde yetkisizlik kararı verir. **İcra mahkemesinin bu konuda verdiği kararlar kesindir** (m. 128/a, IV-V).

Kıymet takdiri işlemine karşı süresinde şikayet yoluna başvurmayanlar kıymet takdirinin usulsüz olduğu iddiasıyla ihalenin feshini (m. 134) isteyemezler; yani, süresinde şikayete konu edilmeyen bu husus tek başına ihalenin feshi sebebi sayılamaz. Kıymet takdiri işleminin süresinde şikayet edilmemesi veya yapılan şikayetin reddi nedeniyle kesinleşmesi üzerine, taşınmaza takdir olunan bu değer (tahmini bedel) artırma şartnamesine yazılır. Ancak uygulamada taşınmaza takdir edilen değer (tahmini bedel) satış ilanında da gösterilmektedir.

---

girdiQi 06.03.2007 tarihinden itibaren üç yıl içinde kıymet takdiri uzman bilirkişilere de yaptınlabilir (5582 s. K. m. 6; IIK Geçici Madde 8}. "...de□işiklik ile malın gerçek d□eri üzerinden **satJşa** sunularak daha çabuk satılması ve böylece ilan ve ihale masraflarından tasarruf edilerek takibin sürüncemede kalmaması amaçlanmıştır" (4949 s. K.Hükümet gerekçesi}.

44 Şikayet tarihinden itibaren yedi gün içinde gerekli gider ve ücretin mahkeme (icra mahkemesi) veznesine yatırılması halinde yeniden bilirkişi incelemesi yaptırılabilir; aksi halde başka bir işlem yapılmaksızın şikayet kesin olarak reddedilir.

Bu şekilde hazırlanan ve artırma şartnamesinin bir bölümünü oluşturan mükellefiyetler listesi, o artırma bakımından **tapu sicili hükmündedir.** Yani, alıcı yalnız mükellefiyetler listesinde yazılı olan mükellefiyetlerden sorumlu olup, listede yazılı olmayan mükellefiyetler (alıcı bunları bilmedikçe), tapu sicilinde yazılı olup da yanlışlıkla mükellefiyetler listesine geçirilmemiş olsalar bile, alıcıya karşı ileri sürülemez; yani, burada TMK m. 1020 son cümle hükmü uygulanmaz. Buna karşılık **alıcı,** mükellefiyetler listesine geçmemiş olan mükellefiyetin tapu sicilinde yazılı olduğunu biliyorsa, yani **iyiniyetli değilse,** o zaman, taşınmazı, tapu sicilinde yazılı olup mükellefiyetler listesine geçmemiş olan mükellefiyetle birlikte iktisap etmiş olur (bkz. TMK m. 3).

Buna göre, **tapu sicili ile mükellefiyetler listesi arasında farklılık veya çelişki bulunması halinde mükellefiyetler listesine üstünlük** tanınmaktadır. Alıcının şartnameyi ve onun bir parçası olan mükellefiyetler listesini incelemiş olması yeterli olup, onun ayrıca tapu sicilini de inceleme yükümlülüğü yoktur. Şu halde, mükellefiyetler listesine geçmemiş (ve fakat tapu sicilinde yazılı) olan mükellefiyeti bilmeyen **iyiniyetli alıcı,** taşınmazı sadece mükellefiyetler listesinde yazılı olan mükellefiyetler ile birlikteiktisap eder. Tapu sicilinde yazılı olup da mükellefiyetler listesine geçmemiş olan mükellefiyetler son bulur.

Mükellefiyetler (yükümlülükler) listesine konulması istenen ayni hak veya tapu siciline tescil veya şerh verilmiş bir kira hakkı, hacizden sonra doğmuş (tapu siciline tescil veya şerh edilmiş) ise, haciz koyduran alacaklının hakkını etkilemez; bu halde haciz sahibi alacaklı, taşınmazın bu haklardan ayrı (arındırılmış) olarak veya bu haklar ile birlikte artırmaya çıkarılmasını isteyebilir (m. 132).

3) Açık Artırmanın Yapılması ve ihale

Taşınmazın açık artırma ile satılması[45], taşınırlarda olduğu gibidir (m. 129; 114-115; ESY m.14-15). Bu nedenle taşınırların açık artırma ile satışı hakkında yukarıdaki açıklamalar kıyasen burası için de geçerlidir. Burada daha çok taşınmazların açık artırma ile satışının özellikleri inceleme konusu yapılacaktır.

Cebri açık artırmada ihalenin yapılabilmesi, iki koşulun gerçekleşmesine bağlıdır:

---

45 Artırmadan çekilme veya artırmaya katılmama suçu ve cezası için bkz. m. 345/b.

1) Artırma bedelinin, taşınmaz için takdir edilen (muhammen) deOerln (m. 128, U) %50'slnl bulmuş ve ayrıca satış ve paylaştırma glderlerlnl **de geçmiş olması** bundan başka,

2) Artınna bedelinin, haczedilen malın takdir edilen (muhammen) kıymetinin %50'si ile o malla güvence altına alınan ve satış isteyenin alacağına nlÇhanı olan muaccel alacakların (m. 125, ili) toplamından hangisi fazla ise bu miktarı ve ayrıca bu miktara ilave olarak paraya çevirme ve (paraları) paylaştırma **masraflannı da** geçmesi (aşması) gerekir4[6].

Artırma bedeli yukarıdaki şartları karşılıyorsa, taşınmaz en çok pey sürene ihale edilir4[7] ve malın mülkiyeti ihale alıcısına geçer ve bu durum artırma sonuç Manağına yazılır (ESY m. 11).

Taşınmaz kendisine ihale edilen alıcı, ihale anında taşınmazın mülkiyetini **kazanır** (karşT BK m. 279). Mülkiyetin alıcıya geçmesi için, tapu siciline tescil gerekli değildir (TMK m. 705).

ihale ile mülkiyetin alıcıya geçmesinin bir sonucu olarak, ihale ile birlikte taşınmazın yararı ve zararı da alıcıya geçer. ihale bedelinin ödenmesi süresi içinde (m. 130) ödeme yapılıncaya kadar taşınmazın ha□ar ve masrafı alıcıya ait olmak üzere, taşınmaz icra dairesi tarafından idare olunur (m. 131). Ancak, taşınmaz m. 135 gereğince tapu sicilinde alıcı adına tescil edilmedikçe, alıcı o taşınmaz üzerinde tasarruf işlemi yapamaz (TMK m. 705, il). ihale kesinleşinceye kadar taşınmazın ne şekilde muhafaza ve idare edileceği icra dairesi tarafından kararlaştırılır (m. 134, 1).

Taşınırlann açık artırmasında asgari ihale bedelinin teklif edilmemesi (m. 115, 1) veya **artırmaya alıcı katılmaması nedeniyle ihalenin yapılamadığı durumunda** ne olacağına ilişkin olarak yukarıda yapılan açıklamalar (1, 3, 4) taşınmazlar bakımından da **aynen geçerlidir.**

4) Satış Bedelinin Ôdenmesi ve Malın Teslimi

lhaJe alıcısı, ihalenin feshi talep edilmiş olsa dahi artırma sonuç tutanağının ilanından itibaren **yedi gün** içinde satış bedelini satışı yapan icra dairesi hesabına nakten ödemek zorundadır (m. 130; ESY m. 20, 1).

• **İzaıeı fOyQ** satışlarında (ortakıiaın-paydaşlıQın satış suretiyle glderllmesi kararına göre *ya*pılan satışlarda) satış bedelinin **rüçhanlı alacaklın karşılaması ,artı aranmaz**. **Çünkü bu satıtlarda, satı91 isteyen alacaklı** yoktur. Bunun yanı sıra, lfllstakl satışlarda da satış .bedelinin rOçhanlı alacakları karşılaması , artı aranmaz.

[47] Cebri artınna yolu ile yapılan satışlarda önalım (şufa) hakkı kullanılamaz (TMK m. 733, I; TBK m. 240, il).

ihale bedeli süresi içinde ödenince, taşınmazın alıcı adına tescil edilmesi için, icra dairesi tapu idaresine bir yazı gönderir ve taşınmaz **alıcıya teslim** edilir (m. 135). Yalnız bunun için, **ihalenin kesinleşmiş olması,** yani yedi gün içinde ihalenin feshinin istenmemiş olması veya istenmiş olup da icra mahkemesinin ihalenin feshi talebini reddetmiş ve bu kararın kesinleşmiş olması gerekir (m. 134, IX; 135, 1). **Taşınırların açık artırmasında ihale bedelinin kanuni süre içerisinde ödenmemesinin sonuçlarına** ilişkin olarak yukarıda yapılan açıklamalar (1, 5) taşınmazlar bakımından da **aynen geçerlidii-48.**

Tescil için tapuya yazıldıktan sonra taşınmaz alıcıya teslim edilir. Bu sırada **taşınmaz** borçlu tarafından veya bir **üçüncü kişi tarafından işgal edilmekte ise,** borçlu veya işgal eden üçüncü kişiye 15 gün içinde taşınmazı tahliye etmesi için bir tahliye emri gönderilir. Taşınmaz bu süre içinde tahliye edilmezse, işgal eden zorla çıkarılıp taşınmaz alıcıya teslim edilir (m. 135, 11)[49].

Taşınmazın ihale olunan adına tescilinden sonra, henüz tahliye yapılmadan taşınmazı ihale alıcısından satın alan da m. 135, 11/c.3 hükmü uyarınca tahliye isteyebilir.

Taşınmazı işgal eden üçüncü **kişi,** hacizden önceki bir tarihte yapıldığı resmi bir belge ile belgelenmiş bir sözleşmeye (örneğin bir kira sözleşmesine) dayanarak taşınmazı işgal etmekte ise, kendisine tahliye emri gönderilemeyeceği gibi, taşınmazdan zorla çıkarılması da söz konusu olmaz (m. 135, il). Alıcı resmi bir belge ile ispat edilen ve haciz tarihinden önce yapılmış olan bu sözleşmenin hükümlerine uymak zorundadır. Buna karşılık, taşınmazı işgal eden üçüncü kişinin, eski malikle aralarında sözlü veya adi yazılı bir kira sözleşmesi bulunduğunu ileri sürmesi ve bunu ispat etmek istemesi dikkate alınmaz; taşınmazı tahliye etmesi gerekir. Ancak, alıcı taşınmazda bulunan üçüncü kişinin kiracılık sıfatını kabul eden bir davranışta bulunmuş ise, artık m. 135'e göre üçüncü kişinin tahliyesini isteyemez (TBK m. 31O).

Yukarıda incelenmiş olan m. 135, il hükmü, **izaleişüyu** (ortaklığın giderilmesi) satışlarında da uygulanır. Ortaklığın giderilmesi yolu ile satılan bir taşınmazı, ortaklığın giderilmesine ilişkin sulh hukuk mahkemesi kararından önceki bir tarihte yapılmış resmi kira sözleşmesine göre işgal eden bir (veya birkaç) paydaş, m. 135, ll'ye göre icra müdürü tarafından taşınmazdan çıkarılamaz[50].

---

48 **Bkz. yuk.** dn. 27.

49 işgal eden üçüncü **kişi,** zorla çıkarıldıQı bu taşınmaza tekrar girerse m. 342'ye göre cezalandırılır.

50 Bkz. 13.04.1955 gün ve 05/08 sayılı IBK: RG 29.06.1955, sa. 9041.

Yukandakl açıklamalar, kira örneOinde olduğu gibi kişisel hak iddiaları içindir; taŞınmazda bulunan üçüncü kişinin, o taşınmaz üzerindeki ayni hak iddi**alan** için uygulanmaz. Çünkü, üçüncü kişinin ayni hak iddiasını satışa hazır1ık işlemleri sırasında icra dairesine 15 gün içinde (m. 126, il) bildirmesi ve mOkeUefiyetfer listesine geçirtmesi gerekirdi. Mükellefiyetler listesine geçirilmemiş olan ayni hak iddiaları, alıcıya karşı ileri sürülemez. Mükellefiyetler listesinde yazılı olmayan bir ayni hakka dayanan üçüncü kişinin, bu iddiası dikkate alınmadan, icra müdürü tarafından (m. 135, ll'ye göre) taşınmazdan zorla çıkanlması ve taşınmazın alıcıya teslimi gerekir.

E) **PARAYA** ÇEViRMENİN DİĞER YÖNTEMLERİ

Yukanda belirtildi□i gibi Kanun, haczedilen malların taşınır veya taşınmaz olmasına göre paraya çevirme esaslarını belirlemiş ve elektronik ortamda açık artınna usuıo (m. 111/b vd.) ile pazarlıkla satışın (m. 119) koşullarını düzenlemiştir. Ne var ki IIK'nun "Ödeme yerine alacakların devri" başlığını taşıyan 120. maddesi ve "Paraya çevirmenin diğer tarzı iştirak halinde mülkiyet hisse**1en**• kenar başlıklı 121. maddesindeki kurallar da satışla ilgilidir. Bu maddelerden ilki alacaklarla; ikincisi intifa hakkı, taksim edilmemiş (paylaşılmamış) bir miraspayı, şirket payı veya elbirliği halinde tasarruf olunan bir mal gibi şeylerin paraya çevrilmesi hakkındadır.

Bu başlık altında, yukarıdaki paraya çevirme usullerinden farklı özellikler gösteren bu yöntemler açıklanacaktır.

1- HACZEDİLEN ALACAKLARIN PARAYA ÇEVRİLMESİ

1) Genel Bilgi

Borçlunun üçüncü kişilerdeki hamiline ait olmayan veya ciro edilebilir bir senede dayanmayan alacaklarının nasıl haczedileceği ve tahsil edileceği (m. 89) yukarıda incelendi. Esasen burada bir "paraya çevirme" söz konusu olmayıp.borçlunun üçüncü kişideki alacağının icra dairesi hesabına ödenmesi sözkonusudur.

Haczedilen alacakların paraya çevrilmesi, m. 89'dan ayrı olarak ödeme yerine alacaJdarın devri başlıklı m. 120'de de düzenlenmiştir. Burada paraya çevirme yerine geçmek üzere, haczedilen alacakların haciz koyduran alacakkya devri aynca hükme bağlanmıştır (m. 120). Bu düzenleme, m. 89'un yanında. haciz koyduran alacaklıya ek bir imkan tanımaktadır. Buna göre alacaklı, haczedilen alacağın m. 120'ye göre kendisine devredilmesini isteyebilir.

IIK m. 89'da öngörülen usulü kendileri için daha elverişli, çabuk ve etkili bulan alacaklılar, uygulamada çoğunlukla m. 89 hükmüne göre hareket etmektedirler. IIK m. 120'nin uygulaması çok az olmasına rağmen, konu burada kısaca incelenecektir:

2) f!_aczedilen Alacağın Ôdeme Yerine Geçmek Uzere Devri5[1]

Hacze iştirak etmiş olan (m. 100-101) bütün alacaklıların muvafakatıyla, borçlunun üçüncü kişideki alacağı, ödeme yerine geçmek üzere, itibari (nominal) değeri ile alacaklılardan bir veya birkaçına devredilebilir (m. 120, 1). Haciz koyduran alacaklı bir kişi ise, bu halde diğer alacaklıların muvafakatından söz etmeye imkan yoktur. Bu halde haczedilen alacak, haciz koyduran alacaklının talebi üzerine icra müdürü tarafından kendisine (alacaklıya) devredilir.

Alacağın bu şekilde devri, borçlar hukuku anlamında ifa yerine geçer ve TBK m. 185'e göre, kanun gereğince meydana gelen bir alacak temlikidir. Bu şekilde alacağı devralmış olan alacaklı, alacağı oranında takip borçlusunun haklarına halef olur (m. 120, 1). Bununla takip alacaklısının alacağı, devraldığı alacak miktarınca ödenmiş sayılır ve icra takibi de bu oranda sona ermiş olur.

icra dairesi, haczedilen alacağın alacaklıya devredildiğini üçüncü kişiye (borçlunun borçlusuna) bildirir (karş. TBK m. 186) ve alacağı devralan alacaklıya alacağın devredildiğine ilişkin bir belge verir. icra müdürü ayrıca takip borçlusundan, varsa alacak senedini alıp, alacağı devralmış alacaklıya/alacaklılara verir.

3) Haczedilen Alacağın Tahsil İçin Devri

Alacağın ödeme yerine geçmek üzere devrinin takip konusu alacağı sona erdirici etkisinden dolayı, bu şekildeki bir devir daha çok çekişmesiz alacaklarda söz konusu olabilir. Eğer alacak çekişmeli ise, o zaman başvurulacak yol, daha çok **tahsil için devir** yolu olacaktır (m. 120, il).

Hacze iştirak etmiş olan alacaklıların hepsi veya içlerinden bir veya birkaçı, üçüncü kişideki alacağın tahsilini veya borçlunun üçüncü kişiye karşı sahip olduğu dava hakkının kullanılmasını üzerlerine alabilirler (m. 120, il). Bu işleme tahsil için devir denir.

Tahsil için alacağı devralan alacaklı, borçlunun haklarına halef olmaz; sadece, o alacağı tahsil edebilmek için borçluyu temsil etme yetkisini yani icra veya dava takip yetkisi kazanır. Böylece alacaklı, borçlu adına (tahsil için devraldığı)

---

51 Bkz. U□ur Bulut, icra Hukukunda Ödeme Yerine Alacakların Devri (IIK m. 120), Ankara 2013.

&tar::aK için üçüncü kişiye karşı icra takibi yapabilir veya dava açabilir. Alaca{')ı tahlçin devralan alacaklının, takip borçlusuna karşı olan haklarına halel gelmez (m, 120, 11); yani, bununla devralan alacaklının alacağı ödenmiş sayılmaz. Bu ala- devrolunan alacaoın tahsil edilip bundan devralan alacaklının alaca□ının 6denmesine kadar mevcut olmakta devam eder.

icra dairesi, alacağı tahsil için devralan alacaklıya, alacağın tahsili için gerekli işlemleri yapmaya yetkili olduğu hakkında bir belge verir. Alacaklı, bu belge ile üçüncü kişiye karşı icra takibi yapabilir veya dava açabilir. Alacağın tahsili için yapılan bütün giderler, özellikle takip ve dava giderleri alacağı tahsil için devralan alacaklıya aittir. Ancak bu giderler, tahsil edilen paradan ilk önce ödenir. Bunun gibi, tahsil edilen para, ilk önce alacağı tahsil için devralan alacaklının (veya alacaklıların) alacağının ödenmesine karşılık tutulur (m. 120, 111).

iI-iNTİFA HAKKI VE PAY SATIŞI

Yukarıda da ifade edildiği üzere Kanunun "Paraya çevirmenin diğer tarzı iştirak halinde mülkiyet hisseleri" kenar başlıklı 121. maddesi intifa hakkı, taksim edilmemiş (paylaşılmamış) bir miras payı, şirket payı veya elbirliği halinde tasarruf olunan bir mal gibi şeylerin satışı hakkındadır. Ancak m. 121'de kullanılan•gibi" sözcüğünden de anlaşılacağı üzere, buradaki sayma, sınırlı sayıda değildir. Burada, maddede sayılan haklar gözönünde tutularak konu intifa hakkı ve şirket payı satışı olmak üzere iki başlık altında incelenecektir.

Bu hakların paraya çevrilmesi hususunda m. 121'in koymuş olduğu hüküm, genel niteliktedir. Buna göre, bu gibi hakların satılması gerekirse, **icra müdürü satışın nasıl yapılacağını icra mahkemesinden sorar** ve satışın nasıl yapılması gerektiğine icra mahkemesi karar verir. Oysa, üzerinde bu tür bir hak olmayan, bağımsız (bireysel) mülkiyete konu olan mallar haczedildiğinde icra müdürü, haczedilen malların taşınır veya taşınmaz olmasına göre elektronik ortamda açık artırma ile veya koşulları varsa pazarlıkla satış hükümlerine göre paraya çevirme işlemlerini gerçekleştirir. Başka bir deyişle, icra m0dürü bu satışları nasıl yapacağını icra mahkemesine sormayıp Kanunun bu malların satışına ilişkin kurallarını uygular.

Buna karşılık paraya çevrilmesi özellik gösteren bir kısım hacizli mal veya haklar bakımından icra müdürünün paraya çevirme usulüne karar ve_rebilmesi mümkün olmayıp[52], bu konudaki yetki icra mahkemesine aittir (m. 121).

icra müdürünün satışın nasıl yapılacağını sorması üzerine, icra mahkemesi, yerleşim yerleri (adresleri) bilinen ilgilileri davet edip, gelenleri dinledikten sonra bu hususta bir karar verir. icra mahkemesinin bu kararı; bu hakların **açık artırma yolu ile satışını** emretmek veya **satış için bir memuru görevlendirip satışı** bu memura havale etmek ya da **gerekli gördüğü diğer bir tedbiri almak** şeklinde olabilir.

Bu genel kuralların, intifa hakkı ve çeşitli pay satışlarında nasıl uygulanacağını ayrı ayrı incelemek gerekir.

intifa (yararlanma) hakkının nasıl ve hangi ölçüde haczedileceği yukarıda incelendi. Bu kurallara (m. 95; 83) göre haczedilen intifa hakkı, m. 121'e göre paraya çevrilir. Şöyle ki;

icra mahkemesi, intifa (yararlanma) hakkının açık artırma yolu ile satılıp, bedeli ile alacaklının alacağının ödenmesine karar verebilir.

icra mahkemesi bu intifa (yararlanma) hakkının satılması için bir memuru (örneğin, icra müdürünü) görevlendirip, satışı bu memura da bırakabilir.

icra mahkemesi, intifa (yararlanma) hakkının paraya çevrilmesi için başka bir tedbir alınmasına da karar verebilir ki, intifa hakkının paraya çevrilmesinde bu yol daha elverişlidir. Bu da özellikle intifa hakkının getirdiği gelirin (semerelerin) intifa hakkı sahibi borçluya verilmemesi, bu gelirden (semereden) alacaklının alacağının ödenmesi için tedbir alınması şeklinde olabilir. Yani, icra mahkemesi, borç ödeninceye kadar intifa hakkının icra dairesi veya görevlendireceği bir memur tarafından kullandırılmasını emredebilir. Böylece borç ödeninceye kadar intifa hakkı, icra dairesi veya icra mahkemesinin görevlendireceği bir memur tarafından kullandırılır ve elde edilen gelir ile veya gelirin bir kısmı (m. 83) ile alacaklının alacağı ödenir. Borç ödenip bitince, haciz kalkar ve intifa hakkı sahibi tekrar intifa hakkını kullanma yetkisine kavuşur.

---

[52] icra mOdürOnün m. 94 uyarınca haczedilmiş bir mal veya hakkın nasıl paraya çevrileceğini icra mahkemesinden sormadan açık artırma yolu ile satması, ihalenin feshi sebebi oluşturur (m. 134).

.. PAVIARIN PARAYA ÇEVRILMESI[53]

Burada ld ydan kasıt, ilk önce m. 121'de sayılan paylardır. Bunlar, taksim edi lrnemiş bir miras payı: bir şirket payı veya elblrll□l hAllnde tasarruf olu- NIf\ 1 payı olabilir. Bu payları da şirket payı ve elblrliOl mülklyetl payı ftbu"la11r lki grupt toplamak mümkündür. Çünkü, taksim edilmemiş miras payı da anulfu"l mülkiyeti payıdır.

1)- 8ol'Çlunun Haczedilen Şirket Payının Paraya Ç vrilmesl

□nun 133. maddesinin ikinci fıkrası hükmüne göre borçlunun senede **bıOlanmış veya** baQlanmamış sermaye şirketi payı, taşınır mallara ilişkin kuraUata (m. 85 vd.) göre haczedilir ve taşınırların paraya çevrilmesi hakkın- i kurallara göre (m. 112 vd.) paraya çevrilir. Bu nedenle bu payların paraya çevrilmesinde 121. madde hükmü uygulanmaz. Başka bir deyişle, sermaye şirketlerinde payı bulunan borçludan alacağı olan alacaklılar, alacaklarını o oıtaOa düşen kir veya tasfiye payından almak yanında, borçluya ait olan, senede baglanmış veya bağlanmamış payların IIK'nun taşınırlara ilişkin hükümleri uyannca haczedilmesini ve satışını isteyebilirler (TTK m. 133, 2; karş. m. **121,** 1).

Şahıs şirketi olan (TTK m. 124, 2) **kollektif ve komandit** (TTK m. 328) **şirketlerde** ortağın alacaklısı, ilk önce ortağın şirketteki kar payından tatmin edi**lir (TTK** m. **249;** 133). Bu kar payının icra mahkemesi kararı ile açık artırma yoluyla satılmasının mümkün olduğu kanısındayız (m. 121).

Alacaklının borçlunun kişisel malları ve kar payı ile tatmin edilmemesi nedeniyle ortağın şirketteki tasfiye payına haciz konulmuşsa, alacaklının TTK m. **249'a** göre şirketin feshini isteyebilmesi için, icra mahkemesinin m. 121 gere- Qincebir karar vermesine gerek yoktur. Mahkeme, alacaklının talebi üzerine şirketin feshine **karar** verirse, alacaklı icra mahkemesine başvurarak, şirketin tasfiyesi sırasında kendisinin menfaatlerinin korunması için gereken tedbirlerin (m. **121)** alınmasını, örneğin şirketin tasfiyesinin icra mahkemesinin görevlendire**ceği bir** memur tarafından kontrol edilmesini isteyebilir. Mahkeme şirketin fes**hine karar** vermeden önce, şirket veya diğer ortaklar borcu öderse, fesih davası dOşer (TTK m. 249). Özellikle bu son hüküm nedeniyle icra mahkemesi m. 121'e göre, borçJu ortağın şirketteki tasfiye payının açık artırma ile satılmasına karar veremez.

III **Btcz.** Gökçen Topuz, Hisse Haczi ve Satışı, Ankara 2009; Cansu Korkmaz, Sınai Mülkiyet Haldannın Haczi ve Paraya Çevrilmesi, Ankara 2023.

Kooperatiflerdeki durum kural olarak kollektif şirkettekine benzemektedir (Kooperatifler K. m. 19 son fıkra). Yalnız, burada ortağın kooperatifteki tasfiye payını haczettiren alacaklının, kooperatifin feshini (dağılmasını) isteme hakkı yoktur. Bu nedenle ve TTK m. 249'a benzer bir hüküm bulunmadığından, ortaın kooperatifteki (haczedilen) tasfiye payının, m. 121 gereğince açık artırma ile satışına karar verilebilmelidir.

2) - Elbirliği Mülkiyeti Payının Paraya Çevrilmesi

Elbirliği mülkiyeti payının nasıl haczedileceği (m. 94) yukarıda incelendi. Bu şekilde haczedilen elbirliği mülkiyeti payı, yukarıda genel olarak açıkladığımız m. 121 hükmüne göre paraya çevrilir. Burada, elbirliği mülkiyeti payının en önemli örnekleri olan taksim edilmemiş bir miras payı ile adi şirket payının paraya çevrilmesini ayrı ayrı incelemek gerekir.

a) Miras Payının Paraya Çevrilmesi

icra dairesinin başvurusu üzerine icra mahkemesi, taksim edilmemiş bir miras payının paraya çevrilmesi için, m. 121, il hükümlerine göre üç tür karar verebilir: icra mahkemesi, mirasın taksimi sonucunda borçlu mirasçıya düşecek olan payın **açık artırma yolu ile satılmasına** karar verebilir (TMK m. 677). Ancak, böyle bir artırmada miras payının değerinden çok düşük bir bedelle satılması olasılığı bulunduğundan, bu yol genellikle borçlu ve alacaklının yararlarına uygun düşmez.

icra mahkemesi, terekedeki malların gelirinden borçlu mirasçının payına düşecek para (örneğin, terekedeki bir dükkan kirasından borçlunun payına düşecek para) ile, borcun belli bir zamanda ödenebileceği kanısına varırsa, hacizli **miras payının cebri idaresine** de karar verebilir. Esasen, m. 94'e göre borçlunun payı haczedilince, diğer mirasçılara bundan böyle borçlunun payına düşen gelirin (paranın) icra dairesine verilmesi ihtar edilmiş olmalıdır. Bu gelir ile borç ödenince, takip sona ereceğinden miras payı üzerindeki haciz de kalkacaktır.

Bu konudaki alınabilecek en etkili karar, miras ortaklığına dahil olan belli mallar üzerindeki elbirliği mülkiyeti ilişkisine son verilmesini sağlamak için, **haciz koyduran alacaklıya** veya icra müdürüne **yetki verilmesidir.** Ancak icra mahkemesinin daha önce paya haciz koydurmuş olan alacaklıları, borçluyu ve diğer paydaşları (mirasçıları) çağırarak, onlara aralarında anlaşıp bir sonuca varma imkAnını vermesi uygun olur. Bu dam. 121, il anlamında diğer bir tedbir olabilir.

euna gOre icra mahkemesi, TMK m. 648 hükmüne dayanarak, m. 121, ll'deki birlerden olmak Ozere, borçlunun miras payını haczettirmiş olan alacaklıya (\tay& tcra mOdOrOne), terekedeki bir veya birden fazla mal (örneOin bir taşınmaz) hakkında **lzalei** şüyO (ortaklığın giderilmesi) davası (HMK m. 4,1/b; 322, t) açmak için yetki verir-54.

Alacaklı (veya icra müdürü), icra mahkemesinin verdiği bu yetki ile, o mal (omekte taşınmaz) hakkında (sulh hukuk mahkemesinde) ortaklığın giderilmesi (izaleişüyu) davası açar. Ortaklığın giderilmesi davasında, malın aynen paylaşımına karar verilirse, aynen taksim sonunda borçlunun payına düşen mal satılır, elde edilen para ile alacaklının alacağı ödenir. Ortaklığın giderilmesi davasında, aynen taksimin mümkün olmaması nedeniyle, malın satılmasma karar verilirse, mal satılır (HMK m. 322, 2); satış bedelinden borçlunun payına düşen para icra dairesinin banka hesabına yatırılır ve bu para ile alacaklının alacağı ödenir.

Buna göre, icra mahkemesi bu olasılıkta alacaklıya (veya icra müdürüne) yalnız ortaklığın giderilmesi davası açma yetkisini vermektedir. Bu dava sonunda borçlu mirasçıya düşen mal veya para ile alacaklının alacağı ödenmek**tedir. Yoksa,** bu yola başvurulmadan, terekedeki elbirliği halinde tasarruf edilen bir malın borçlu mirasçının borcundan dolayı satılması mümkün değildir. Çünkü, ortaklığın giderilmesi davasının sonucuna kadar, borçlunun o mal üzerindeki payı henüz belli ve ayrılmış değildir.

b) Adi Şirket Payının Paraya Çevrilmesi

Adi şirket (ortaklık) sözleşmesinde ortaklığın devam edeceğine ilişkin bir hüküm yoksa, bir ortağın iflası veya tasfiyedeki payının cebri icra yoluyla paraya çevrilmesiyle ortaklık sona erer (TSK m. 639, 1/3).

icra mahkemesi, tasfiye payının açık artırma ile paraya çevrilmesine karar verebilir (m. 121, il). Ancak, tasfiyeden önce bu paya düşecek para belli olmadığından ve hatta borçlu ortağın tasfiye sonunda adi şirkete borçlu çıkması da mümkün bulunduğundan; tasfiye payının açık artırma ile satılmasından yüksek bir bedel elde edilmesi olasılığı azdır. Bu nedenle, adi şirketin tasfiye edilmesini beklemek, alacaklı ve borçlunun yararına olur.

icra mahkemesi, adi şirketin tasfiyesinin en çabuk ve ortakların, özellikle borçJu ortağın ve dolayısıyla onun payını haczettirmiş olan alacaklının yararlanna en uygun bir şekilde yapılması için gereken tedbirlere, m. 121, il gereğince

---

64 **14.04.1943** gOn ve 48/15 sayılı IBK için bkz. RG 28.01.1944, sa. 5615.

karar verebilir. Yalnız burada adi şirkete alt mallar üzerindeki elbirliği mülkiyeti ilişkisinin kaldırılmasını ve bu malların satışını sağlamak için, (miras payında olduOu gibi) haciz koydurmuş olan alacaklıya (veya icra müdürüne) ortaklığın giderilmesi davası açma yetkisi verilemez. Çünkü, adi şirket tamamen tasfiye edilip borçJarı ödenmeden önce, borçlu ortağa bir şey düşüp düşmeyeceği belli d90ildir **(karş.** TBK m. 643-644).

111-PAYLI MÜLKiYET PAYININ PARAYA ÇEVRiLMESİ

Elbirfiği mülkiyeti payı hakkında olan m. 121 hükmü, paylı mülkiyet için uygulanmaz[55]. Çünkü paylı mülkiyet yalnız başına haczedilebilir (TMK m. 688, ili).

Bu nedenle haczedilen paylı mülkiyet payı yalnız başına satılabilir. Bu satış, paylı mülkiyet konusunun taşınır veya taşınmaz olmasına göre, taşınır veya taşınmaz satışı hakkındaki hükümlere göre olur.

---

[55] **Ancak,** bazen **paylı mülkiyet payının** yalnız başına satılması zor olabilir veya satış çok düşük bedelle olur. Bu halde, **paylı mülkiyet payını** haczettiren alacaklının icra mahkemesinden m. 121'e göre ortaklıQın glderilmesi davası açabilmek için kendisine yetki verilmesini isteyebileceği kanısındayız.

§ 31. iHALENiN FESHl1

A) GENEL BiLGi

Cebri icra yolu ile yapılan açık artırma ile satış (paraya çevirme), bir satış sözleşmesi (TBK m. 207 vd.) değil bir cebri icra işlemidir. Bu nedenle, cebri icra satışlarının feshi de cebri icra hukuku kurallarına göre olur. ihalenin feshi sonucunda ihale ile ortaya çıkan hukuki sonuçlar baştan itibaren ortadan kalkacaOından, aslında fesih değil, iptal söz konusudur.

ihalenin feshi için genel mahkemede dava açılamaz; ihalenin feshi, yalnız şikayet yolu (m. 16 vd.) ile **icra** mahkemesinden[2] istenebilir (m. 134, 11).

. ihalenin neticesi ve feshini düzenleyen m. 134 hükmü, IIK'nun taşınmazların satışını düzenleyen bölümünde olmakla birlikte, taşınır mallar ile diğer **hak ve** alacakların açık artırma yolu ile satılmasının (ihalesinin) iptalinde de uygulanır. Esasen, m. 111/b hükmü de elektronik ortamda açık artırma suretiyle yapılacak satışın haczolunan taşınır veya taşınmaz mallar için aynı kurallara göre olacağını düzenlemektedir.

ihalenin feshinde, satışa (paraya çevirmeye) hazırlık işlemleri öncesinde ve artırmaya hazırlık işlemlerinde veya artırma ve ihale sırasında yapılmış bir usulsüzlük ya da kanuna aykırılık söz konusudur. Bu nedenle icra mahkemesinden ihalenin feshi (iptali) istenmekte ve ihalenin feshine, icra müdürü değil icra mahkemesi karar vermektedir (m. 134). IIK m. 134 hükmünde düzenlenen ihalenin feshinin, "Artırma hazırlık tedbirleri" başlıklı m. 114, V/1O hükmünde yer alan, asgari ihale bedelinin teklif edilmemesi nedeniyle **ihalenin yapılamaması** veya en yüksek teklif verenin ihale bedelini yatırmaması sebebiyle **ihalenin icra dairesince iptal edilmesi** ve ikinci artırmanın ilk artırmadaki koşullarla tekrar yapılması işlemleri ile ilgisi yoktur.

Bkz.. Ramazan Arslan, icra-iflas Hukukunda ihale ve ihalenin Feshi, Ankara 1984; Timuçin Muşul, icra ve iflas Hukukunda ihale ve ihalenin Feshi, Ankara 2016; Ömer Çon, ihalenin Feshi (icra ve iflas Kanunu madde 134), Ankara 2021; Dilek Aydemir/Hafize Zülal Şaylan, ihalenin Feshinde Uygulamadaki Sorunlar, Istanbul 2023; Talih Uyar/Serdar Kale/Cüneyt Uyar, ihale ve ihalenin Feshi, Ankara 2025.

[2] **lzalel ıOyO** (paydaşlığın -ortaklığın- giderilmesi) satışlarında ihalenin feshi için, ortaklığın giderilmeslne karar vermiş olan sulh hukuk mahkemesi görevlidir. Ortaklığın giderilmesi satışının istinabe yolu ile yapılması halinde ihalenin feshi için yetkili sulh hukuk mahkemesi, istinabe olunan icra dairesinin bulunduğu yerdeki sulh hukuk mahkemesidir (m. 360) ve bu yetki kesin yetkidir; yani yetki, mahkemece kendiliğinden gözetilir.

B) iHALENiN FESHi SEBEPLERi

Satışı yapan icra müdürünün, satış için düzenlenen kurallara aykırı hareket etmiş olması hAlinde, ihalenin feshi istenebilir. ihalenin feshi talebi ile ihalenin usulüne uygun olarak yapılmadığı ileri sürülür. Bu usulsüzlük paraya çevirmenin (satışın) çeşitli dönemlerinde (aşamalarında) yapılmış olabilir:

1 - SATIŞA HAZIRLIK iŞLEMLERi ÖNCESiNDE VE HAZIRLIK iŞLEMLERiNDE USULSÜZLÜK

Artırmaya hazırlık işlemleri öncesinde veya artırmaya hazırlık döneminde, artırma ve ihaleye ilişkin birçok işlem yapıldığı, bunların neler olduğu ve nasıl yapıldığı yukarıda incelendi. işte bu işlemlerden Kanuna aykırı veya somut olaya (hadiseye) uygun olmadan yapılanlar olabilir. Örneğin, satış isteme süresine (m 106, 1) uyulmamasına veya takip kesinleşmemiş olmasına (yani süresiz şikayet konusu usulsüzlük bulunmasına) rağmen satış hazırlıkları aşamasına geçilmesi; artırma ilanının kanuna aykırı olarak yapılması, ilanın bir örneğinin (m. 127) veya mükellefiyetler listesinin (m. 128) haciz ve ipotek alacaklılarına tebliğ edilmemiş olması; artırma şartnamesi ve mükellefiyetler listesinin hazırlanmasında Kanuna aykırılıklar; elektronik satış portalında yapılacak ilanın artırmanın bitimine kadar erişime açık tutulmaması (m. 114, il); kıymet takdiri raporunun ilgililere tebliğ edilmemesi veya kıymet takdiri kesinleşmeden ihalenin yapılması gibi.

il - İHALENİN YAPILMASINDA USULSÜZLÜK

Artırmanın yapılmasına ilişkin kanun hükümlerine (m. 115; 129) uyulmamış olması; örneğin ihale bedelinin kanunda öngörülen miktarda (m. 115, I; 129) olmamasına rağmen ihale kararı verilmiş olması ihalenin feshi sebebidir.

Ekonomik bir zorunluluk olmadığı halde birden fazla taşınmazın birlikte satılmış olması ihalenin feshi sebebidir.

Ticari ve ekonomik bütünlük arz etmediği ya da bir bütün halinde satılmasının daha yüksek gelir elde edilmesini sağlamadığı halde (karş. m. 128, V; 241, 111) borçlunun haczedilmiş mallarının birlikte satılmış olması da ihalenin feshi sebebi olabilir.

Elektronik satış portalında yapılan açık artırmada teklif verme süresi yedi gün (m. 111/b, il) olmasına rağmen bu süreye uyulmadan, örneğin altıncı günün sonunda teklif verilmesinin sona erdirilmesi, ihalenin feshi sebebidir.

Borçlu vekili olan avukatın ihaleye alıcı olarak katılmış ve ihalenin avukat o.zenne yapılmış olması ihalenin feshi sebebidir.

Alıcının elektronik ortamda ileri sOrdOQO peyin teknik nedenlerden ötürü iletilememiş olması veya artırmanın elektronik satış portalından kaynaklanan nedenlerte son on dakikası içinde teklif verilemedi□inin icra müdürü tarafından tespit edillp artırma süresinin bir gün uzatılmasına karar verilmesi gerektiği halde bunun yapılmaması da ihalenin feshi nedenlerindendir.

Son olarak belirtilmelidir ki, elektronik ortamda satıştan kaynaklanan yeni bazı ihalenin feshi sebepleri de ortaya çıkmaktadır. Elektronik ortamda yanlış pey sürülmesi ve bunun ispatı halinde, örneğin alıcının 350.000 TL pey sürmek isterken 3.500.000 TL gibi bir pey sürmesi de Yargıtay tarafından maddi hata olarak kabul edilip ihalenin feshine karar verilmektedir.

111- KANUNA VEYA AHLAKA AYKIRI BİR ŞEKİLDE iHALEYE FESAT KARIŞTIRILMIŞ OLMASI

Paraya çevirmenin (artırmanın ve ihalenin) düzen içinde ve kurallara uygun olarak yapılmaması ihalenin feshi sebebi olur. Artırmaya katılmayı ya da artırmaya katılanların gerçek isteklerine uygun ve özgür iradelerini açıklamalannı hukuka veya ahlaka aykırı yollarla önlemek veya artırma sonunda elde edilmesi amaç olan en elverişli bedelin ortaya çıkmasına engel olmak ya da malın gerçek değerinden daha yüksek fiyat sağlamak amacıyla dürüstlük kurallarına aykırı olarak yapılan her türlü davranış artırmaya fesat karıştırılması anlamına gelir.

Örneğin, artırmada satılacak taşınmaz hakkında belediyece kamulaştırılacak, meydan veya park yapılacak şekilde bilgi yayılmış olması; pey sürmek isteyenlere para verilerek veya menfaat sağlanarak onların artırmadan çekilmelerinin sağlanmış olması veya alacaklının satış talebini geri almış olduğu; satışın ertelendiği gibi söylentilerin yayılması (TSK m. 281).

iV- ALICININ MALIN ESASLI NİTELİKLERİNDE YANILTILMIŞ OLMASI

Hacizli mal kendisine ihale edilen kişinin malın önemli nitelikleri hakkında yanıltılmış olması, ihalenin feshi nedenidir. örneğin, ilanda, taşınır malın kullanma süresinin olduğundan çok az gösterilmesi; satılan taşınmazın yüzölçümünün olduğundan fazla gösterilmiş veya taşınmazın ihaleden önce kamulaştırılmasına karar verilmiş olması, imar durumunun yanlış gösterilmiş bulun-

ması; taşınmazın kültür varlığı (sit) alanı veya askeri yasak bölge içinde kalması; taşınmaz mal üç odalı olmasına rağmen satış şartnamesinde ve ilanda iki odalı olarak belirtilmiş olması; ilan ve artırma şartnamesinin tapu sicilinden farklı olması gibi. Bu durum satış şartlarını etkileyecek ve rağbeti azaltacak nitelikte olduğundan, ihalenin feshi nedeni olur.

C) İHALENİN FESHİ USULÜ

İhalenin feshi, **şikayet yolu** ile **yalnız icra mahkemesinden istenebilir** (m. 134, 11; karş. TBK m. 281). İhalenin feshi talebi uygulamada ifade edildiğinin tersine, dava değildir.

Yetkili icra mahkemesi, şikayet konusu işlemi (ihaleyi) yapan icra dairesinin bağlı olduğu icra mahkemesidir (m. 1; 16; 360).

İhalenin feshine ilişkin şikayet görevsiz veya yetkisiz icra mahkemesine veya genel mahkemeye yapılırsa, icra mahkemesi veya mahkeme dosya (evrak) üzerinde inceleme yaparak, başvuru tarihinden itibaren en geç 1O gün içinde görevsizlik veya yetkisizlik kararı verir ve giderini gider avansından karşılamak suretiyle dosyayı resen görevli ve yetkili mahkemeye gönderir. İcra mahkemesi veya mahkemenin kararı kesindir; kanun yoluna başvurulamaz (m. 134, VII).

İhalenin feshini **isteme süresi, ihale tarihinden itibaren yedi gündür.** İlgililerin, ihalenin yapılmasına kadar olan işlemlerdeki yolsuzlukları, en geç ihale günü öğrenmiş oldukları varsayılır (m. 134, il).

Bu kurallara göre, ihalenin feshini isteme hakkındaki yedi günlük şikayet süresi **kural olarak,** ihale tarihinden itibaren işlemeye başlar ve ihalenin kesinleşip kesinleşmediği (örneğin, m. 134, 1, 11, **I_X)** ihale tarihinden itibaren başlayacak bu yedi günlük süreye göre tespit edilir.

Ancak, bazı **istisnai hallerde,** şikayet (ihalenin feshini isteme) süresi, fesih sebebinin **öğrenilmesinden itibaren** işlemeye başlar (m. 134, X). Buna göre; kendisine satış ilanı tebliği gereken bir ilgiliye (m. 127) ilan tebliğ edilmemişse[3]; satılan taşınmazların esaslı niteliklerindeki hata sonradan öğrenilmişse; artırmaya fesat karıştırıldığı sonradan öğrenilmişse, yedi günlük şikayet (ihalenin feshini isteme) süresi ihalenin feshi sebebinin ilgili tarafından

---

[3] Bu halde, ihalenin feshini isteme süresi kendisine ilan sureti tebliğ edilmemiş olan ilgilinin satışı (ihaleyi) öarendiOi tarihten itibaren işlemeye başlar. Çünkü, o kimseye ilanın tebliğ edilmemiş olması, onun sadece satışı öarenmesine engel olmuştur.

oOJenilme tarihinden itibaren işlemeye başlar; ancak ihalenin yapıldı□ına ilişkin karann elektronik satış portalında ilan edildi□i tarihten itibaren bir yıl geçtikten sonra, artık ihalenin feshi istenemez (m. 134, X).

ihalenin feshini, TBK'nun 281. maddesinde yazılı sebepler de dahil olmak azere.**yalnız** satış isteyen alacaklı, borçlu, mahcuzun (hacizli malın) resmi sfcllnde **kayıtlı** olan ilgililer4 ve sınırlı ayni hak sahipleri ile pey sürmek (teklif vennek) **suretiyle ihaleye iştirak edenler,** yurt içinde bir adres göstermek koşulu ile, **isteyebilirler** (m. 134, il).

ihalenin feshini isteyen ilgilinin, fesih sebebi olarak ileri sürdüğü yolsuzluk sonucunda kendi menfaatlerinin ihlal edilmiş olduğunu (zarar gördüğünü) ispat etmesi; bir başka deyişle ihalenin feshini istemekte hukuki yararının varlığını ispat ebnesi gerekir (m. 134, Xl)[5].

ihaleye fesat karıştırmış olan kişi (örneğin borçlu), kendi kusuruna dayanamayacağından, bu nedenle ihalenin feshini isteyemez.

Satış isteyen alacaklı, borçlu, resmi sicilde kayıtlı ilgililer ile sınırlı ayni hak sahipleri dışında kalan kişilerce yapılan ihalenin feshi talebinde, talepte bulunulurken, ilgili kişilerin muhtemel zararına karşılık olmak üzere ihale bedelinin yüzde beşi oranında teminat gösterilmesi şarttır (m. 134, iV).

ihalenin feshi şikayet yolu ile istendiğinden ve şikayet bir **dava olmadığından,** ihalenin feshinde[6] davadaki anlamda davacı ve davalı tarafı yoktur. ihale ile ilgili olanların tümüne ilgililer denir. Bu nedenle, ihalenin feshini iste-

---

IIK m. 134'te değişiklik yapan 7343 s. K.'la kanun koyucu, taşınır malın satışına ilişkin kurallann esas itibariyle taşınmaz malların satışı hakkında da uygulanacağını kabul ettiği için, ihalenin feshini isteyebileceklerden biri olarak, hacizli malın "tapu sicilindeki ilgililer" ifadesi yerine, taşınır sicilinin de olabileceğini öngörerek, "mahcuzun resmi sicilinde yer alan ilgililer" ifadesine yer vermiştir (m. 134, il).

5 Yargıtay, ihalenin muhammen (takdir edilen) bedelin üzerinde yapılmış olması halinde zarann gerçekleşmediği; bu nedenle ihalenin feshinin bu talepte hukuki yararının olmadığı şeklinde kararlar vermekteyse de bu görüşünü değiştirmiş ve **kanımızca da isabetli olarak,** "ihale edilen mal muhammen bedelin üstünde bir bedelle satılmış olmakla beraber yapılan usuıseızıok malın daha yüksek bedelle satılmasını önlemiş ise (yani ihalenin feshi sebebi olarak dayanılan yolsuzluk yapılmamış olsa idi mal daha yüksek bedelle satılabilecek idi ise) malın daha yüksek bir bedelle satılamamış olmasından zarar görmüş olan ilgilinin ihalenin feshini istemekte hukuki yararı bulunduğunun kabulü gerekeceği görüşü benimsenmiştir. Asıl olan malın gerçek deQerinden ihale edilmesi olup, malın salt muhammen deQerin üzerinde satılmış olması her zaman zarar unsurunun oluşmayacağı ve malın gerçek değerini bulduQu anlamında yorumlanamaz" şeklinde kararlar vermeye başlamıştır.

Uygulamada "şikayet"ten ziyade Mihalenin feshi davası" ibaresi kullanılmaktadır.

yenin, ihalenin feshi talebinde, bütün **ilgilileri** (özellikle borçlu, alacaklı ve alıcıyı) **karşı taraf** olarak göstermesi gerekir[7]. Ancak, ihalenin feshi talebinde diğer ilgililerin hepsinin karşı taraf olarak gösterilmemiş olması, ihalenin feshi talebinin reddini gerektirmez. İcra mahkemesi, diğer ilgilileri de duruşmaya davet ederek onlara fesih sebepleri hakkında açıklama yapma imkanını verir[8].

İcra mahkemesi, ihalenin feshi talebini duruşmalı olarak inceler ve taraflar gelmeseler bile gereken kararı verir (m. 134, V). Kanun, icra mahkemesinin fesih talebinden itibaren 20 gün içinde karar vermesi gerektiğini hükme bağlamaktadır. Ancak ihalenin feshi talebinin usulden reddi gereken hallerde duruşma yapılmadan da karar verilebilir.

İcra mahkemesinin, ihalenin feshi talebini incelemekteki yetkisi (itirazın kaldırılmasında olduğu gibi) sınırlı değildir. İcra mahkemesi, her türlü delile dayanarak ihalenin feshinin gerekip gerekmediğini inceler. İcra mahkemesi tanık da dinleyebilir; tarafların ikrarı ile bağlı değildir; ikrara rağmen fesih sebebinin mevcut olup olmadığını araştırır[9]. Bu nedenlerle, icra mahkemesinin ihalenin feshi talebinin reddi hakkındaki kararı **maddi anlamda kesin** hüküm teşkil etmelidir. Ancak Yargıtay son yıllarda bazı kararlarda, "ihalenin feshi isteğinin reddedilmiş olması temelde yolsuz tescil nedenini ortadan kaldırmaz" demek suretiyle sicilin düzeltilmesi (tapu iptali ve tescil) davasının her zaman açılabileceğini kabul etmektedir[10]. Buna göre, örneğin, ihale aşamasında yapıldığı ileri sürülen usulsüzlüklere dayalı olarak m. 134'te öngörülen bir yıllık süreden sonra da dava açılabilir. Kanımızca bu görüş isabetli değildir. Her şeyden önce, ihalenin feshi için öngörülen azami bir yıllık süre sonunda ihale kesinleşir. Bundan sonra, ihalenin feshini isteme sonucunu da meydana getirecek şekilde sicilin düzeltilmesi (tapu iptali ve tescil) davası açılmasına olanak tanınması, bir kamusal işlem olan cebri ihalelere duyulan güveni ve ilgiyi

---

1 Satış isteyen alacaklı, borçlu, resmi sicilde kayıtlı ilgililer ile sınırlı ayni hak sahipleri dışında kalan **kişilerce** yapılan ihalenin feshi talebi, ihale bedeli üzerinden nispi harca tabidir (m.134, 111). Bu harcın yarısı talepte bulunulurken peşin olarak yatırılmak zorundadır. Talebin kabulü hAlinde bu harç başka bir kimseye yüklenmez ve istem halinde iade edilir. Talebin reddi Mlinde ise alınan bu harç iade edilmez ve harcın kalan kısmı ihalenin feshini isteyenden tahsiledilir,

• Aynı nedenle, ihalenin feshi talebinde karşı taraf olarak gösterilmemiş olan ilgililer de ihalenin feshi talebi hakkındaki icra mahkemesi kararına karşı kanun yoluna başvurabilirler.

• Yalnız, artırmaya fesat kan9tınnak suç teşkil ettJOlnden (TCK m. 235-236), böyle bir fiil hakkında yemin tekJlf edemez.

10 BJ<z. A. Ule Sirmen/Sema Taıpınar Ayvaz, Yargıtay Kararlarına Göre ihale Feshedilmekslzdn SICIIIn OOzeffilmesi Davası Açılması, (.Yargıtay Karar1arı IşıQında Güncel Medeni Hukuk probtemlefi Sempozyumu (8-9 Kaıım 2018) Bildirileri, Istanbul 2019, s. 505-526).

azaltır. Öte yandan, sicilin düzeltilmesi (tapu iptali ve tescil davası) bakımından yolsuz bir tescilin varlığından söz edilemez. Çünkü, ihale alıcısı adına yapılan tescil, geçerli ve hukuken ortadan kaldırılmamış cebri bir işleme dayanmaktadır. ihalenin feshi talebinin reddedilmiş olması halinde ise, icra mahkemesi her türlü delili inceleyerek bir karar verdiği için bu hususun yeniden dava konusu yapılması isabetli olmaz.

ihalenin feshi talebinden önce taşınmaz alıcı adına tescil edilmiş ise (m. 134, XII; 135, 1) icra mahkemesi, taşınmazın alıcı tarafından elden çıkarılmasını önlemek için ihtiyati tedbir kararı (HMK m. 389 vd.) verebilir.

ihalenin feshinin istenmesi halinde de alıcı veya alıcılar, ihaleye alacağına mahsuben iştirak edenler hariç **ihale bedelini** derhal veya m. 130'a göre artırma sonuç tutanağının ilanından itibaren yedi gün içinde **ödemek zorundadırlar** (m. 134, VIII).

icra müdürü, ihalenin feshine yönelik şikayet sonucunda verilecek karar kesinleşinceye kadar bu parayı (ihale bedelini) bankalarda nemalandırır. ihalenin feshine ilişkin şikayetin kabulüne veya reddine ilişkin kararın kesinleşmesi üzerine, ihale bedeli nemaları ile birlikte hak sahiplerine ödenir (m. 1□4, VIII).

ihalenin feshi halinde satın aldığı mal kendisinden geri alınan alıcının, ödediği satış bedelini geri alabilmesi için alacaklıları ayrı ayrı takip etmek zorunda kalıp uğraşmaması ve bu sebeple cebri icra satışlarına rağbetin azalmaması için, ihale kesinleşmedikçe ve ihale konusu mal alıcıya teslim edilmedikçe veya teslime hazır hale getirilmedikçe ihale bedelinin alacaklılara ödenmeyeceği hükme bağlanmıştır (m. 134, IX). Buradaki kesinleşmekten kasıt, ya ihale tarihinden itibaren yedi gün içinde (m. 134, il) şikayette bulunulmamış (ihalenin feshinin istenmemiş) olması veya gene ihale tarihinden itibaren yedi gün içinde ihalenin feshi istenmiş olup da icra mahkemesinin fesih talebinin reddine karar vermesi ve bu ret kararının kesinleşmesi nedeniyle ihalenin kesinleşmesidir. Bu anlamda ihaleyi kesinleşmiş kabul etmek için, m. 134, X'daki bir yıllık sürenin geçmesini beklemeye gerek yoktur. icra mahkemesi, ihalenin feshi talebini yerinde bulmazsa, ihalenin feshi talebini reddeder[11]. Ancak bu ret kararı kesinleştikten sonra, ihale bedeli alacaklılara ödenebilir ve taşınmazın alıcı adına tescili için tapu idaresine yazı yazılabilir (m. 134, son f.).

---

[11] ihalenin feshi talebinin reddi kararlarına karşı (HUMK m. 445; HMK m. 375; Geçici m. 3) yargılamanın iadesi (yenilenmesi) yoluna başvurulabilmelidir (HMK m. 447, 2). Ancak Yargıtay, bu kararların maddi anlamda kesin hüküm gücü taşımadıOı görüşünde olduQundan yargılamanın iadesi kurallarının uygulanması mümkün olmayacaktır.

icra mahkemesi, ihalenin feshini talep edebilecekler (satış isteyen alacaklı, borçlu, mahcuzun resmi sicilinde kayıtlı olan ilgililer ve sınırlı ayni hak sahipleri ile pey sürmek suretiyle ihaleye iştirak edenler) dışında kalan kişilerce talep edilmesi nedeniyle; satış isteyen alacaklı, borçlu, mahcuzun resmi sicilinde kayıtlı olan ilgililer ve sınırlı ayni hak sahipleri dışında kalan kişiler bakımından feragat nedeniyle veya işin esasına girerek ihalenin feshi talebinin reddine karar verirse ihalenin feshini talep edeni, feshi istenen ihale bedelinin yüzde onuna[12] kadar para cezasına mahkOm eder[13] (m. 134, V[14]).

ihalenin feshi talebinin şartları ve talebin reddinin sonuçları (yaptırımları) hak aramayı zorlaştırıcı niteliktedir. Şöyle ki:

Satış isteyen alacaklı, borçlu, resmi sicile kayıtlı ilgililer ile sınırlı ayni hak sahipleri dışında kalan kişilerce yapılan ihalenin feshi talebi, ihale bedeli üzerinden **nispi harca[15] tabidir** (m. 134, 111). Yine burada sayılan kişiler dışında yapılan ihalenin feshi talebinde, **talepte bulunurken, ilgili kişilerin muhtemel zararlarına karşılık olmak üzere ihale bedelinin %5'i oranında teminat** gösterilmesi şarttır (m. 134, iV). Son olarak, yukarıda belirtilen durumlarda icra mahkemesinin ihalenin feshini talep eden ilgiliyi, ihale bedelinin

---

[12] Bu oran, **konut finansmanından kaynaklanan alacaklar** ile Toplu Konut idaresi Başkanlığının rehinle temin edilmiş alacaklarının takibinde, %20 olarak uygulanır (m. 134, VI).

[13] **AHIM,** bu hükmün hak arama özgürlüğüne aykırı olduğu gerekçesiyle Türkiye'yi tazminata mahk0m etmekle birlikte, Anayasa Mahkemesi, 7343 s. K. değişikliğinden önceki kuralı Anayasaya aykın bulmamıştır. Anayasa Mahkemesinin 02.11.2012 gün ve 68/82 sayılı kararı için bkz. Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-lcra Pratik, s. 154-155.

[14] " ... Hükmedilecek para cezasının nispi olarak belirlenmesine ilişkin mevcut hüküm muhafaza edilmekte ancak hakime takdir imkanı vermeyen sabit yüzde on oranındaki para cezası, hakime takdir hakkı verecek şekilde değiştirilmektedir. Para cezasının ihale bedelinin yüzde onunu geçmeyecek şekilde ve nispi bir oran olarak hakim tarafından belirlenebilmesine ilişkin hükümle, hak arama özgürlüğü bakımından makul bir denge gözetilmektedir. Diğer taraftan, para cezasına mahk0m edilecek haller hükümde açık bir şekilde belirtilmektedir. Bu kapsamda ihalenin feshi talebinin: satış isteyen alacaklı, borçlu, mahcuzun resmi sicilinde kayıtlı olan ilgililer ve sınırlı ayni hak sahipleri ile pey sürmek suretiyle ihaleye iştirak edenler dışında kalan kişilerce talep edilmesi nedeniyle veya satış isteyen alacaklı, borçlu, mahcuzun resmi sicilinde kayıtlı olan ilgililer ve sınırlı ayni hak sahipleri dışında kalan kişiler bakımından feragat nedeniyle ya da işin esasına girilmek suretiyle reddine karar verilmesi halinde ihalenin feshini talep eden, feshi istenilen ihale bedelinin yüzde onuna kadar para cezasına mahk0m edilecektir. Sonuç olarak h0k0mle, uygulamada sıkça karşılaşılan, sırf ihale sürecini uzatmak ve haksız menfaat saaıamak amacıyla hukuki yararı bulunmayan kişilerce ihalenin feshi talep edilmesinin önüne geçilmesi ve ihale sürecinin hızlı bir biçimde tamamlanması amaçlanmaktadır" (7343 s. K. Teklifi gerekçesi).

[15] **DeOişikJikle** maddede öngörülen nispi harç uygulamasının Anayasaya aykırı olduğu ileri sürülmüşse de Anayasa Mahkemesi, m. 134, İli ve dördüncü fıkranın birinci cümlesiyle Harçlar Kanununa ekli (1) Sayılı Tarife'nin *"(A) Mahkeme Harç/an"* başlıklı bölümünün *"il/ - Karar ve ilam harcı"* başlıklı fıkrasının *"1. Nispi harç"* başlıklı bendine 7343 sayılı Kanunun 34. mad- **desiyle** eklenen (g) alt bendinin Anayasaya aykırı olmadıklarına karar vermiştir (Anayasa Mahkemesinin 04.12.2024 g0n ve E. 2023/123, K. 2024/202 sayılı kararı için bkz. RG 12.03.2025, sa. 32839).

yOzde onuna kadar bir miktarda para cezasına mahkOm etmesi de bir yaptırım olarak ortaya çıkmaktadır.

icra mahkemesi, ihalenin feshi sebebini yerinde bulursa, ihalenin **feshine** karar verir.

D) iHALENiN FESHiNiN SONUÇLAR!

icra mahkemesi ihalenin feshine karar verir ve bu karar kesinleşirse (m. 134, son f.), bununla alıcının ihale ile kazanmış olduğu mülkiyet hakkı son bulur. Tapuya alıcı adına tescil yapılmış idi ise[16], bu tescil iptal edilir, borçlu adına tescil yapılır ve taşınmaz tekrar borçlunun mülkiyetine döner.

Bu halde, alıcının ödemiş olduğu ihale bedeli nemalarıyla birlikte hak sahibine (alıcıya) ödenir (m. 134, VIII). ihalenin feshi kararının kesinleşmesinden sonra, taşınmaz (veya taşınır mal), alacaklının satış talebi üzerine, icra dairesi tarafından yeni baştan artırmaya çıkarılır (m. 134, IX).

ihalenin feshine karar verilmeden, üçüncü kişiler o taşınmaz üzerinde iyiniyetle bir hak iktisap etmişlerse, ihalenin feshi bu iktisapları etkilemez {TMK m. 1023).

E) GEMiLERİN SATILMASI

Gemi siciline kayıtlı olan gemiler, bayrağı dikkate alınmaksızın, hacizli malların satışına ilişkin yukarıda incelenen kurallara (m. 112-135) göre satılır {TTK m. 1383)[17].

"Mahcuzun resmi sicilinde kayıtlı olan ilgililer" kavramına gemi sicilindeki ilgililer de girdiğinden, gemi sicilinde haczi bulunan alacaklılar, ihalenin feshini isteyebilir.

---

[18] KuraJ olarak, ihale kesinleşmeden tapuya alıcı adına tescil yapılmaz (m. 135, I; m. 134, son). **Ancak,** ihalenin feshinin m. 134, X'te belirtilen bir yıl içinde talep edilmesi hAlinde bu arada tapuya alıcı adına tescil yapılmış olması mümkündür. ihale konusu malın teslim edilemeye-□! veya teslime hazır hale getirilemeyeceği durumlarda ihale icra müdürü tarafından iptal olunarak ihale bedeli alıcısına ödenir (m. 134, IX).

n Gemi siciline kayıtlı olmayan Türk ve yabancı bayraklı gemiler ise, taşınır malların satışına ilişkin, yukarıda incelenen kurallara (m. 112-118) göre satılır (TTK m. 1383). TTK'nda ayrıntılı olarak dQzenlenen konu hakkında bkz. Kerim Atamer, Deniz Ticareti Hukuku Cilt iV Deniz icra Hukuku, Istanbul 2019.

PARALARIN ÖDENMESİ AŞAMASI

§ 32. PARALARIN ÖDENMESİ

Paraların ödenmesi (paylaştırılması), icra takibinin son aşamasıdır. Yukarıda incelemiş olduğumuz, takip talebi, ödeme emri ve kesinleşmesi, haciz ve satış aşamalarına geçilebilmesi için alacaklının talepte bulunması gerekir. Buna karşın, cebri icra takibinin son aşaması olan paraların ödenmesi (paylaştırılması) aşamasına geçilmesi için alacaklının bir talebine gerek yoktur. icra müdürü, satış sonucunda elde edilen paraları, dosya üzerinde yaptığı hesaptan[1] sonra kendiliğinden alacaklıya öder veya alacaklılara paylaştırır.

Paraların ödenmesine veya paylaştırılmasına geçilebilmesi için, haczedilen bütün mal ve hakların satışının bitmiş olması gerekir (m. 138, 1). Ancak, hacizli malların bir kısmı satıldıktan sonra, icra müdürü, eldeki parayı alacaklılara hisseleri oranında avans olarak dağıtabilir (m. 138, 1).

Paraların paylaştırılması, aynı mal veya malların birden fazla alacaklı için haczedilmiş (hacze iştirak edilmiş) olması halinde söz konusudur. Hacizli mallar bir alacaklı için haczedilmişse, o zaman paraların paylaştırılması değil, elde edilen paranın alacaklıya ödenmesi söz konusu olur.

A) ÖDEMENiN YAPILMASI

Bütün hacizli mallar paraya çevrildikten sonra, elde edilen para alacaklılara paylarına göre paylaştırılır (m. 138, 1).

Hacizli malların satış bedelinden, ilk önce haciz, satış ve paylaştırma gider1eri gibi bütün alacaklıları ilgilendiren ortak gider1er çıkarılır. Artan para, alacaklılara[2] alacakları oranında (garameten) paylaştırılır (m. 138, il).

Bu paylaştırmada, alacaklılara; takip konusu yapılmış olan alacağın aslı; alacaklının takip talebinde faiz istemiş olması halinde alacağın işlemiş olan faizleri (m. 58, 11/3) ve icra müdürü tarafından resen hesaplanacak takip giderleri ödenir (m. 138, il).

---

icra dairesinin yaptıOı bu hesaba, yapılan hesaplamanın ayrıntılarını içeren belgenin (kağıdın) icra dosyasının kapaQına iliştirilmesi sebebiyle uygulamada •**kapak** (kapanış) **hesabı"** denilmektedir.

[2] Bu alacakJılar, kesin haciz sahibi alacaklılardır. Geçici haciz sahibi alacaklılar da paylaştırmada gözOnOnde bulundurulur; ancak bunlara ödeme yapılamaz. **Geçici haciz** sahibi alacaklılar için ayrılan paylar, durum anlaşılıncaya kadar bankaya yatırılır (m. 138, iV; 9; 144/a).

Satış tutarı, bütün alacakları ödemeye yeterse, bütün alacaklılar arasında yukarıdaki gibi paylaştırılır. icra dairesi, alacaklı veya vekili adına ödemenin yapılacaOı banka hesabına {m. 58, 11/1) icra dairesine alt banka hesabından ôdeme yapar (m. 60, 11/2). Paralarını alırken alacaklılardan %2 oranında bir **cezaevleri harcı** kesilir; bu harç (alacaklı ile borçlu aksini kararlaştırmamışlarsa) **borçluya yükletilemez.**

Satış tutarı aynı derecede hacze iştirak etmiş olan (m. 100-101) bütün **alacaklan ödemeye yetmezse,** icra dairesi paylaştırmaya başlamadan önce; tamamlama hacizleri yapmak {m. 139) ve sıra cetveli düzenlemek {m. 140-142/a) zorundadır.

icra müdürünün, satış tutarının bütün alacakları ödemeye yetmediğini tespit etmesi üzerine, **kendiliğinden[3] borçlunun başka mallarını haczetmesine, tamamlama haczi** denir {m. 139). icra müdürü, tamamlama suretiyle haczettiği malları, alacaklının bir satış talebine gerek olmadan mümkün olduğu kadar çabuk bir şekilde paraya çevirir. Buna göre, tamamlama haczi, normal bir hacizden, haciz ve satış taleplerine gerek olmaması bakımından ayrılmaktadır. **Tamamlama haczi,** m. 100, ll'de düzenlenen **ilave hacizden tamamen farklıdır4.**

Tamamlama hacziyle haczedilen malların bedeli ve daha önce satılmış olan diğer hacizli malların bedeli toplamı, bütün alacaklıların alacaklarını tamamen ödemeye yeterse, icra dairesi yukarıda görüldüğü gibi, bütün alacakları faiz ve takip giderleri ile birlikte öder.

Hacizli malların satışından elde edilen toplam miktar (para), bütün alacaklıların alacaklarını ödemeye yetmezse, o zaman icra müdürünün, paylaştırma yapabilmesi için, ilk önce bir sıra cetveli düzenlemesi ve sıra cetvelinin kesinleşmesi gerekir {m. 140-142/a).

---

[3] Satış tutarının bütün alacakları ödemeye yetmemesi, icra müdürünün, alacağa yetecek miktarda haciz yaparken (m. 85, 1) malların değerinin takdirinde yanıldığını gösterir. Bu yanılgısını düzeltebilmesi için, **Kanun, icra** müdürünün **resen tamamlama haczi yapacağını** ve bunları resen, yani satış talebini beklemeden satacağını düzenlemektedir (m. 139).

[4] Tamamlama haczinde, icra müdürünün daha önce haczetmiş olduğu malların değerinde yanılması veya düşük bedelle satış yapılması nedeniyle bütün alacaklılar tatmin edilmedikleri için borçlunun başka malları haczedilmektedlr. Buna karşılık, ilAve hacizde, hacze başka alacaklıların iştirak etmeleri nedeniyle, daha önce bir alacaklı için haczedilmiş olan malların büton alacaklılara yetmeyeceQi tahmin edildiği için yeniden mal haczedilmektedir. icra müd0ıOn0n **ııave** haciz yapabilmesi ve haczettiQl malları satabilmesi için alacaklıların talebi **gerektlOi** halde, burada icra müdürü, resen tamamlama haczi yapmakta ve bu malları alacaklıların talebini beklemeden satmaktadır.

B) SIRA CETVELİ[5]

Tamamlama haczi sonucunda haczedilen malların satış tutarı ile daha önce haczedilmiş ve satılmış bulunan malların satış tutarı toplamı, aynı derecede hacze iştirak etmiş olan (m. 100-101)[6] **bütün alacaklıların alacağını tamamen ödemeye yetmezse,** icra dairesi alacaklıların bir **sıra cetvelini** yapar[7] (m. 140, I; Y m. 59).

icra müdürü **sıra cetveli kesinleşmeden paraları paylaştıramaz**[8]. Sıra cetveline dayanarak yapılan paylaştırmada bütün alacaklıların alacağının tam olarak ödenmesi mümkün değildir. imtiyazlı alacaklılar alacaklarını tam olarak alır, diğer (imtiyazsız) alacaklılara ise ancak alacaklarının bir kesimi ödenebilir.

Aynı derecede hacze iştirak etmiş olan (m. 100-101) bütün alacaklılar sıra cetvelinde alacak miktarlarıyla gösterilir. Bu alacaklıların her biri belli bir sıraya girer. Bu sıra, adi ve rehinli alacakların sırası kenar başlıklı m. 206'da gösterilmiştir[9]. Bu madde hükmünü burada kısaca açıklamak gerekir:

iflasta borçlunun bazı alacaklılarına (örneğin, işçi alacaklarına, nafaka alacaklarına, özel kanunlarda belirtilen alacaklara) imtiyaz tanınmıştır. Bu imtiyazlı alacaklılar da kendi aralarında üç sıraya ayrılmaktadır. Örneğin işçi alacakları[10] ile nafaka alacakları birinci sırada; velayet ve vesayetten doğan alacaklar ikinci sırada; özel kanunlarda imtiyazlı olduğu belirtilen alacaklar ise

---

5 **Bkz. Nedim Meriç,** Türk-Isviçre icra Hukukunda Paylaştırma Kuralları ve Sıra Cetveline Müracaat Yolları, **Ankara** 2015; **Nevzat** Boztaş, Geminin Cebri icra Yoluyla Satışı ve Sıra Cetveli (Deniz icra Hukuku), Istanbul 2024.

6 Uygulamada hacze iştirak söz konusu olmasa da icra daireleri her durumda **"derece kararı"** adı altında IIK m. 100'e dayalı bilgi ve belge temin edip, ödemelerin hangi sırada ve oranda olacağına karar vermektedirler.

7 Bkz. Y Omek No. 36 (aşa. § 73, Ek No. 19). Paranın paylaştırılmasına ilişkin hükümler, gemilerin satışı halinde de uygulanır. Bu çerçevede, Kanunun 140. maddesi uyarınca yapılacak sıra cetveli, bayrağına ve sicile kayıtlı olup olmadığına bakılmaksızın, bütün gemiler hakkında TTK'nun 1389 ilA 1397. maddesi hükümlerine tAbidir (m.144/a, 1).

8 Bununla birlikte, sıra cetvelinin düzenlenmesi üzerine tebligatı alan ve sıra cetvelinde hak sahibi görünen her alacaklı, bir bankanın kesin ve süresiz teminat mektubunu dosyaya ibraz ederek payına düşen meblAğı tahsil edebilir (m. 142/a, 1). Ayrıca belirtelim ki; Anayasa Mahkemesi, alacağın tahsili amacıyla başlatılan icra takibi sırasında borçlunun mallarının satışından elde edilen bedelin sıra cetvelinin kesinleşmesi sürecinde nemalandırılmadan uzun süre ödenmemesinin alacaklının mülkiyet hakkını ihAl ettiği görüşündedir. (ör. bkz. Anayasa Mahkemesinin 31.03.2022 gün ve 2019/20771 sayılı bireysel başvuru kararı için Anayasa **Mahkemesi** Kararlar Bilgi Bankası)

9 Adi ve rehinli alacakların sırası (m. 206) konusu iflAs hukuku bölümünde incelenecektir. Bkz. **aşa.** §57, K

10 IIK m. 308/c, iV uyarınca, Mkredi kurumları tarafından verilen krediler de dahil olmak üzere **geçici** mühlet **karanndan sonra** komiserin izniyle akdedllmı, borçlar, adi konkordatoda konkordato şartlarına tabi değildir, temerrüt hIllnde mühlet sırasında dahi icra takibin• konu edllebllIr ve 206 ncı **madde** kapsamında rehlnll alacaklardan hemen sonra,

OçOncü sıradadır. Bu üç sıradaki imtiyazlı alacaklar ödendikten sonra dördOncO sıradaki imtiyazsız alacaklar (örneğin ödünç, satış, kira sözleşmesinden dc,Oan alacaklar) için ödeme yapılabilir. işte, buradaki sıra cetveli de bu **esasJara** (ilkelere) göre düzenlenir. Şu halde, ilk önce rüçhanlı **olan rehinli alacaklar, ondan sonra gümrük resmi ve akar vergisi gibi satılan malın aynından doğan kamu alacakları** (resim ve vergi) **gelir**[11]. Bundan sonra ilk üç sıradaki **imtiyazlı** alacaklar, en sonra ise dördüncü sıradaki **imtiyazsız alacaklar** için ödeme yapılır.

Bu sıra cetvelinin birer sureti bütün **ilgililere** (haciz ve rehin alacaklılarına) **tebliğ edlllr** (m. 141). Alacaklılar, bu tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde sıra cetveline karşı şikayet yoluna başvurabilir veya mahkemede sıra cetveline itiraz davası açabilirler (m. 142):

1- SIRA CETVELiNE KARŞI ŞiKAYET YOLU

icra müdürünün sıra cetvelini yaparken bu hususlaki takip hukuku hükümlerine **aykırı** hareket ettiği ve yapılan işlemin somut olaya (hadiseye) uygun olmadığı iddia edilmekte ise, bu durumda sıra cetveline karşı gidilecek olan yol **şikayet** yoludur (m. 16). IIK m. 142, ili hükmünden, sıra cetveline karşı **şikayet** yolunun sadece sıraya karşı bir itirazda bulunulması hali ile sınırlıymış gibi bir anlam çıkmakta ise de **icra müdürünün uymak ve resen yapmak zorunda olduğu bütün hususlardan dolayı** m. 16 gereğince şikayet yoluna başvurulabilir. Şikayet sebeplerinden çoğunluğunu, alacaklının istediği sıraya kabul edilmemesi oluşturur (m. 142, ili). Bu çerçevede, alacaklının alacağı **sıra cetveline hiç alınmamış** veya alınmış olmakla birlikte bulunduğu **sıra veya alacağının miktarı doğru** değilse, alacaklı sıra cetveline karşı şikayet yoluna başvurmalıdır. Ancak bunun dışında da pek çok şikayet sebebinden söz edilebilir. örneğin, sıra cetvelini düzenleyen icra dairesinin ilk haczi uygulayan icra dairesi olmaması, ihale kesinleşmeden sıra cetveli düzenlenmesi, haczi kalkan alacaklının sıra cetveline alınması, sıra cetvelinin tebliğ edilmemiş olması, alacağın veya faizinin yanlış hesaplanması, ihtiyati haczin kesin hacze dönüşmüş gibi sıraya alınması durumları gibi.

---

dlOer bOtOn alacaklardan önce ödenir; malvarlı!')ının terki suretiyle konkordatoda yahut sonrakJ bir iflasta 248 inci **madde kapsamında** masa borcu sayılır".

,, Alacaklan rehinli olan alacaklıların satış tutarı üzerinde rüçhan hakları vardır. 7101 s. K. m. 5 ile IIK m. 206 hükmünde yapılan de!')lşiklik sonucu, gümrük resmi **ve akar vergisi gibi** satılan malın aynından doğan kamu alacaklarının (resim ve vergi) rehinli alacaklardan sonra, imtiyazlı alacaklardan önce ödenmesi esası kabul edilmiş; böylece rehinli alacakların OnOne hiçbir alacaQın geçmeyeceOI öngörülmüştür.

Sıra cetveline karşı şikayet yoluna gidilmişse, sıra cetvelinde hak sahibi görünen her alacaklı, bir bankanın, icra dairesince belirlenecek miktarı içeren kesin teminat mektubunu vererek, payına düşen meblağı tahsil edebilir (m. 142/a; 36).

Şikayet üzerine icra mahkemesi şikayeti kabul eder ve sıra cetvelinin düzeltilmesine karar verirse, icra müdürü sıra cetvelini buna göre düzelterek m. 141 gereğince düzeltilmiş şekli ile ilgililere tebliğ eder; bu suretle değiştirilen sıra cetveli aleyhine tekrar şikayet ve itiraz yollarına gidilebilir.

icra mahkemesinin sıra cetvelinin düzeltilmesi kararı bir alacaklının şikayeti üzerine verilmiş olsa bile karardan diğer alacaklılar da yararlanır.

il - SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASI

Sıra cetveline karşı koymak isteyen alacaklı, bu hususstaki takip hukuku kurallarının yanlış uygulandığını iddia etmeyip, **sıra cetveline alınmış olan bir alacaklının alacağına** veya kanaatimizce **onun sırasına** itiraz etmek istiyorsa, o zaman sıra cetveline karşı mahkemede itiraz yoluna başvurması, yani o alacaklıya karşı genel mahkemede dava açması gerekir (m, 142).

Burada, **davacı** sıra cetveline alınmış olan alacaklının alacağına veya sırasına itiraz eden alacaklıdır. **Davalı** ise, alacağına veya sırasına itiraz edilen alacaklıdır. Borçlu, sıra cetveline karşı şikayet yoluna gidebildiği halde, borçlunun sıra cetveline karşı itiraz davası açmasına imkan yoktur. Eğer itiraz eden alacaklı, kendisine daha önce o alacağa karşı itiraz etmek imkanı verildiği halde itiraz etmemişse, örneğin m. 128'e göre mükellefiyetler listesine itiraz etmek imkanı verildiği halde bu hakkını kullanmamışsa, artık bu alacaklının sıra cetveline itiraz yolu ile o alacaklının alacağına itiraz etmek hakkı yoktur.

Bu davanın konusu, davalı olarak gösterilen alacaklının hiç veya gösterilen miktarda **alacağının bulunmadığı** veya ona tahsis edilen **sıranın ona ait olmadığıdır.**

Yetkili mahkeme, **icra takibinin yapıldığı yer** mahkemesidir (m. 142). Görevli mahkeme, **asliye hukuk mahkemesidir** (HMK m. 2; IIK m. 142).

Bu dava bir süreye tabidir ki, bu da sıra cetvelinin en kısa süre içinde kesinleşmesini sağlamak için zorunludur. Bu süre, sıra cetveli suretinin itiraz eden alacaklıya tebliğinden itibaren **yedi** gündür. itiraz eden, bu yedi günlük müddet içinde dava açmazsa, sıra cetveli kesinleşir. Alacaklı sıra cetveline itiraz etmişse, tebligatı alan ve sıra cetvelinde hak sahibi görünen bu alacaklı bir bankanın kesin teminat mektubunu icra dosyasına ibraz ederek payına düşen miktarı tahsil edebilir. Teminat mektubunda, alacaklının icra dosyasından

tahsil ettiOi meblaO ile bu miktarın kısmen veya tamamen icra dosyasına iade**sinin gerekmesi** hAlinde iade tarihine kadar geçecek süreye alt olan faizin, icra **dairesinin ilk** yazılı talebi üzerine icra dosyasına ödenmesi taahhüt edilir. Buna göre hesaplanıp teminat mektubu ile garanti altına alınacak miktar icra dairesince belirlenir (m. 142/a).

itiraz davası basit yargılama usulü ile (HMK m. 316-322) görülür (m. 142, il). Bu davada **ispat yükü davalıya düşer.** Yani davalı alacağının mevcut olduğunu ispat etmek zorundadır.

Davacı davayı kazanırsa, sonucundan **sadece kendisi yararlanır.** Yani, dava sonunda davalıya ödenmesi öngörülenden indirilecek miktar davacının alacağının tamamen ödenmesine tahsis edilir. Geriye bir şey kalırsa, bu, alacağı itiraza uğramış olan davalı alacaklıya verilir.

Sıra cetveline yedi gün içinde hiçbir şikayet ve itiraz yapılmazsa, sıra cetveli gene kesinleşecek ve ancak bundan sonra sıra cetveli gereğince paraların paylaştırılması yapılabilecektir. Bu paylaştırma sonucunda alacağını tamamen alamamış olan alacaklılara borç ödemeden aciz belgesi verilir (m. 143).

Yukarıda kısaca değinildiği gibi, az önce incelenen paylaştırma işlemleri, aynı malların birden fazla alacaklı için haczedilmiş (hacze iştirak edilmiş) olması hali içindir.

Hacizli mallar **bir alacaklı için** haczedilmişse ve **satış bir alacaklı için yapılmışsa,** paylaştırma değil, **paranın** o alacaklıya **ödenmesi** söz konusudur. Bu halde, paylaştırma ile ilgili olarak yukarıda incelenmiş olan işlemlerden birçoğuna gerek yoktur; ö□ellikle bu halde sıra cetvelinin yeri yoktur. Satıştan elde edilen paradan, alacağı rüçhanlı olanların alacağı ile haciz ve satış giderleri çıktıktan sonra, o tek alacaklının alacağı ve faizi ödenir. Para yetmezse, tamamlama haczi (m. 139) yapılır; gene yetmezse, o zaman alacaklıya ödenmeyen alacak kesimi için borç ödemeden aciz belgesi verilir (m. 143). icra dairesi, yanlışlıkla alacaklıya fazla para öderse, ayrıca bir mahkeme hükmüne gerek olmadan, fazla ödediği parayı alacaklıdan zorla geri alır (m. 361).

§ 33. BORÇ ÖDEMEDEN ACİZ BELGESİ[1]

Paraya çevirme işlemlerinin tamamlanmasından sonra toplanan paranın alacaklıya ödenmesi veya alacaklılara paylaştırılması sonucunda alacağını tamamen alamamış olan alacaklıya[2], ödenmeyen alacak kesimi için bir borç ödemeden aciz belgesi verilir (m. 143, 1).

icra müdürü, aciz belgesini kendiliğinden düzenleyip alacaklıya ve bir örneğini de borçluya verir. Aciz belgesi harç ve resme tabi değildir.

Aciz belgesinin bir örneği de her il merkezinde Adalet Bakanlığınca tespit edilen icra dairesi tarafından tutulan **özel sicile[3] kaydedilmek üzere** bu icra dairesine **gönderilir.** Aciz belgesi sicili aleni olup ne şekilde tutulacağı ve hangi hususları içereceği vb. konular icra ve iflas Kanunu Yönetmeliğinin 94-101. maddelerinde düzenlenmiştir.

Borçlu, aciz belgesini düzenlemiş olan icra dairesine borcunu işlemiş faizleriyle birlikte her zaman ödeyebilir. icra dairesi ödenen parayı alacaklıya verir veya gerektiğinde 9. madde hükümleri dahilinde bir bankaya yatırır. Borcun bu şekilde tamamının ödenmesinden sonra aciz belgesi, sicilden terkin edilir ve borçluya borcunu ödeyerek aciz belgesini sicilden terkin ettirdiğine dair bir belge verilir. Aynı şekilde, icra takibi batıl ise veya iptal edilirse yahut borçlunun borçlu olmadığı mahkeme kararıyla sabit olursa ya da alacaklı icra takibini geri alırsa, aciz belgesi sicilden terkin edilir ve borçluya buna ilişkin bir belge verilir (m. 143, VII; ayrıca bkz. Y m. 100).

Aciz belgesine, alacaklı ve borçlunun kimlikleri ve adresleri, yapılan takibin türü (haciz veya iflas), paylaştırma işleminin sonucu, faiz ve takip giderleri de dahil alacağın miktarı ve aciz belgesinin ne miktar alacak için verildiği yazılır (Ym. 51).

Bu belgenin verilmesi ile alacaklının alacağı son bulmaz; aksine bu alacak borçluya karşı mevcut olmakta devam eder; hatta alacaklının durumu borç

Bkz. Selçuk öztek, icra **ve iflas** Hukukunda Borç Ödemeden Aciz Vesikası, Istanbul 1994; Melih Ituk. İcr.a Hukukunda Borç Ödemeden Aciz Belgesi ve Bu Nitelikteki Haciz Tutanakları (HK m. 1□3. 105), Istanbul 20f9; Feriha Kuru, Cüzi Takipte Aciz Vesikasının Hukuki Rejimi, **fstanbul 2024.**

ı Borç Odemeden acizbetgeal, borçluya **deı)II;** alacaklıya vertlmektedlr. Bazen, bu belgenin adından hareket ederek, bu belgenin "borcunu ödemekten aciz olan borçluya verileceiJi• sanJlabltir. Bu d90er1endlrme doOru deı)ildlr.

• Bkz. Sema Tatpmar Ayvaz., TOrk Hukukunda Bir icra Sicili Düzenlemesi ômeOI -Aciz Belgesi (veeikaeı) Sicili" (HalOk Konuralp Anısına Arm&Oan, Ankara 2009, c. 11, s. 579-622).

6demeden aciz belgesi ile bir ölçüde kuvvetlendirilmiş de olur; örneOin alacaOm zamanaşımı süresi, belgenin düzenlenmesinden itibaren 20 yıl olur (m. 1□ VI). Bundan başka aciz belgesi, alacaklı için önemli bir ispat aracıdır. **Alacaklı** bu belgeyi aldıktan sonraki devrede alacağını ispat ile yükümlü olmayıp. sadece aciz belgesini ibraz etmekle yetinecektir. Borçlu alacağın mevcut olmadığını iddia ederse, bu iddiasını ispat zorunda kalır.

Aciz belgesi, ·kesin aciz belgesi" ve "geçici aciz belgesi" şeklinde ikiye ayrılır.

A) ACIz BELGESiNiN ÇEŞiTLERi

1- KESiN ACİZ BELGESİ

icra takibinin sonunda (paranın ödenmesi veya paraların paylaştırılmasından sonra) verilen aciz belgesine **kesin aciz belgesi** denir; şimdiye kadarki açıklamalar kesin aciz belgesi içindir4.

Haciz sırasında borçlunun haczedilir malı bulunamazsa, durum haciz tutanağı ile tespit edilir. Bu şekilde borçlunun haczedilebilir malının bulunmadığını gösteren **haciz tutanağı,** m. 143 anlamında (yani yukarıda incelenen hükümleri ortaya çıkaran) **kesin aciz belgesi** niteliğindedir (m. 105, 1). Bu halde alacaklıya ayrıca bir aciz belgesi verilmez; bu haciz tutanağı doğrudan doğruya aciz belgesi yerine geçer. Bu sebeple, aciz belgesinin hükümleri de haciz tutanağının düzenlendiği tarihten itibaren başlar. Ancak haciz tutanağının bu özelliği taşıyabilmesi için, borçlunun haczedilebilir hiçbir malının olmadığı konusunda gerekli araştırma yapılmış ve bunun tutanağa geçirilmiş olması gerekir. Yani yalnızca haciz mahallinde tutulan tutanak, tek başına bu özelliği taşımaz.

il - GEÇiCi ACİZ BELGESi

Haciz sırasında borçlunun haczedilebilir bi·rmiktar malı bulunur ve fakat bumaJların takdir edilen değerine göre takip konusu alacağa yetmeyeceği antaşılırsa, bu hususiaki haciz tutanağı geçici aciz belgesidir (m. 105, il).

Geçici aciz belgesi alacaklıya sadece **tasarrufun iptali davası** açma hakkı verir (m. 105, il; 277/1). Kesin aciz belgesinin yukarıda incelemiş oldu□umuz diğer hükümleri, geçici aciz belgesi için söz konusu değildir.

• 8kz. Y örnek No. 28 (aşa. § 73, Ek No. 20).

iflas tasfiyesi sonunda verilen aciz belgesi ve hükümleri aşaQıda iflas hukuku bölümünde incelenecektir.

B) ACiZ BELGESiNiN HÜKÜMLERi

icra müdürünün düzenleyip alacaklıya vereceQi aciz belgesinin takip hukuku, maddi hukuk ve ceza hukuku bakımından bazı hükümleri (sonuçları) ortaya çıkar.

1- ACİZ BELGESİNİN TAKİP HUKUKU BAKIMINDAN HÜKÜMLERİ

Aciz belgesinin takip hukuku bakımından önemli sonuçları vardır. Bunlar:

1) **Aciz belgesi,** m. 68 anlamında **borç ikrarını içeren** bir belgedir; yani itirazın kesin kaldırılmasını sağlayıcı nitelikte bir **belgedir** (m. 143, 11).

2) **Alacaklı,** aciz belgesini aldığı tarihten itibaren **bir yıl içinde** borçluya karşı **takip yaparsa** yeniden **ödeme emri** tebliğ edilmesine **gerek yoktur** (m. 143, 111); alacaklı, eski takip dosyası üzerinden borçlunun yeni bulunan mallarının hemen haczedilmesini isteyebilir. Bu bir yıl içinde borçluya ödeme emri tebliğ edilmeyeceğinden, borçlunun ödeme emrine itiraz etmesi de söz konusu değildir.

Hakkında aciz belgesi (m. 143; 105, 1) düzenlenmiş borçlunun asgari ücretin üstünde bir geçim sürdürdüğü, aciz belgesi hamili alacaklının alacağının aciz belgesine bağlanmasından en geç beş yıl içinde başvurması üzerine sabrt olursa, borçlu, asgari ücretin üstünde kalan gelirlerinden icra mahkemesinin dörtte birden az olmamak üzere tespit edeceği kısmını, icra mahkemesi kararının kesinleşmesinden itibaren en geç bir ay içinde ve aciz belgesindeki borcun ödenmesine kadar her ay icra dairesine yatırmaya mecburdur. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyen borçlu hakkında bir yıla kadar tazyik hapsine karar verilir. Hapsin tatbikine başlandıktan sonra borçlu borcun tamamını veya o tarihe kadar icra dairesi hesabına yatırmak zorunda olduğu meblağı öderse tahliye edilir. Borçlu ödemelerini tekrar keserse, hakkında tazyik hapsine yeniden karar verilir. Ancak, bir borçtan dolayı tazyik hapsinin süresi bir yılı geçemez (m. 338, il).

Borçlunun nafaka borçluları dahil üçüncü kişiden yardım görmesi, asgari ücretin üstünde eline geçen para ve menfaatlerin icra mahkemesi kararı ile belirlenecek kısmını, icra dairesinin hesabına yatırma yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz (m. 338, 111).

338, maddenin yukarıda anılan ikinci fıkrası hükmünün uygulanmasını bir**den fazla aciz** belgesi hamili alacaklı talep etmiş ise, bunlar talep tarihi sıra**sıyla** öncelik hakkını haizdir (m. 338, iV).

3) **Aciz** belgesi, alacaklıya tasarrufun **iptali davası** açabilme hakkını verir (m. 143, il; 277/1). Başka bir deyişle, aciz belgesi, borcun ikrarını içeren senet niteUOinde olduğundan, alacaklıya m. 277'de yazılı iptal davası açma hakkını **verir.**

4) Elinde aciz belgesi bulunan alacaklı, bu belge ile m. 100, 1/1'deki şartlara göre, alacağının ilk haciz koyduran alacaklının alacağından önce doğduOunu ispat ederek, **hacze iştirak** edebilir.

11- ACİZ BELGESİNİN MADDİ HUKUK BAKIMINDAN HÜKÜMLERİ

Alacaklıya aciz belgesi verilmesi ile maddi hukuka ilişkin sonuçlar da çıkar. Bunlar:

1) Borcun aciz belgesine bağlanması ile borç yenilenmiş **(tecdit edilmiş;** TBK m. 133) **olmaz.** örneğin, borç için bir kefalet varsa, aciz belgesi verilmesinin bu kefalete bir etkisi yoktur, kefalet devam eder.

2) Aciz belgesine bağlanmış olan alacak, borçluya karşı aciz belgesinin düzenlenmesinden itibaren **20 yıl** geçmesiyle **zamanaşımına uğrar.** Yani alacak, aciz belgesi tarihinden itibaren 20 yıl içinde borçludan istenebilir. Buna karşılık, aciz belgesine bağlı alacak, borçlunun mirasçılarından mirasın açılmasından itibaren bir yıl içinde istenmezse, mirasçılar borcun zamanaşımına uğradığını ileri sürebilirler (m. 143, VI). Örneğin, aciz belgesi 02.01.2015 tarihinde alacaklıya verilmiştir; bu borç aslında on sene sonra (yani 03.01.2025 tarihinde) zamanaşımına uğrar (TBK m. 140); fakat, aciz belgesine bağlanmış **borç,** borçluya karşı 20 yıllık zamanaşımına tabi olur (m. 143, VI/ c. 1). örneğin alacaklı, bu alacağını borçludan 2035 yılına kadar isteyebilir ve borçlu zamanaşımı definde bulunamaz.

Ancak, borçlunun ölümü halinde, alacaklının alacağını, mirasın açılmasından itibaren bir yıl içinde borçlunun mirasçılarından istemesi gerekir. Bir yılın geçmesinden sonra alacaklının ödeme talebinde bulunması halinde, mirasçılar borcun zamanaşımına uğradığını ileri sürebilirler (m. 143, VI).

3) Aciz belgesindeki alacak miktarı için **faiz istenemez** (m. 143, iV). Ancak alacaklı, borçlu ile birlikte müşterek borçlu olanlardan ve borçlunun kefillerinden faiz isteyebilir ve bu kimseler ödedikleri faizden dolayı borçluya rücu edemezler (m. 143, V).

4) Bunlardan başka, aciz belgesinin maddi hukuk bakımından bazı hükümleri daha vardır; bunlar örneOin; TMK m. 206/1; 209; 21O; 393; 513; 562; 648; TBK m. 98; 296; 390; 436; 585. Karş. TTK m. 237; 713; 806; 828'de düzenlenen hükümlerdir.

111- ACIz BELGESiNiN CEZA HUKUKU BAKIMINDAN HÜKÜMLERi

Aciz belgesi, alacaklıya, borçlunun m. 331, 332 ve 338, ll'deki icra suçlarından dolayı cezalandırılmasını istemek hakkını verir.

§ 34. BORÇ SENEDİNİN GERİ VERİLMESİ

icra takibinin amacı, alacaklının alacağını almasıdır. Alacaklı alacağını tamamen veya kısmen almış[1] ise, alacak bu oranda sona erer. Borçlu ile alacaklının yararlarını aynı şekilde korumakla yükümlü olan icra müdürünün, borcun tamamen veya kısmen ödenmesi halinde, ödeme oranında borçluyu borcundan ibra ettiğine dair bir işlemde bulunması gerekir; bu işlemler m. 144'te düzenlenmiştir.

Alacaklının alacağı tamamen ödenmiş ise, icra müdürü alacaklının senedini borçluya verir (m. 144, I; karş. TBK m. 103, 1). Alacağının yalnız bir kesimi ödenmiş olan alacaklı, senedini icra dairesinden geri alabilir. Yalnız, icra dairesi, senetteki alacağın ne miktarının ödenmiş olduğunu ve senedin bundan sonra ne miktar para için geçerli olacağını senet üzerine yazar (m. 144, il; karş. TBK m. 103, il; bkz. ayrıcam. 144, 111-V)[2].

Bir taşınmazı paraya çeviren icra dairesi, o taşınmaz üzerinde mevcut olup, alıcıya geçmeyecek olan irtifak haklarına, taşınmaz mükellefiyetlerine (yüklerine) ve ipotek haklarına (m. 125, 111) ilişkin kayıtların tapu sicilinden terkinini ve alıcıya geçecek olanlarının (m. 125, 1) ise alıcı üzerine naklini kendiliğinden yaptırır (m. 144, iV).

Aynı şekilde, **Türk gemi siciline kayıtlı olan gemiyi paraya çeviren icra dairesi,** sicile kayıtlı ipotek ve intifa haklarına ait kayıtların terkin veya nakillerini yaptır!r; yabancı sicile kayıtlı gemilerde, bu işlemin yapılması için geminin bayrağını taşıdığı devletin en yakın konsolosluğuna bildirimde bulunur (m. 149/a, 11).

Alacaklı, icra dairesinden alacaOını alırken, borç senedini icra dairesine vermek zorundadır. Senedin verilmesinin mümkün olmaması halinde TBK m. 105'e göre işlem yapılır.

2 ilamların icrasında da, borçlu isterse kendisine icra dairesince namın kısmen veya tamamen icra edilmiş olduOuna dair bedava ve pulsuz bir belge verilir (m. 144,111; Y m. 52).

İKİNCİ BÖLÜM

§ 35. KAMBİYO SENETLERİNE ÖZGÜ HACİZ YOLU İLE TAKİP

Kambiyo senetlerine özgü haciz yolu da bir özel ilamsız icra yoludur (m. 167-176)[1]. Alacaklının bu yola başvurabilmesi için, **alacağının mutlaka bir kambiyo senedine bağlı olması gerekir**[2].

Kambiyo senetlerinden kasıt, çek {TTK m. 780 vd.), **poliçe** {TTK m. 671 vd.) ve emre yazılı senet veya bonodur (TTK m. 776 vd.). Alacaklının elinde böyle bir kambiyo senedi yoksa veya senet kambiyo senedi niteliğinde değilse, alacaklı, kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takip yapamaz; yalnız (buraya kadar incelenmiş olan) genel haciz yolu ile takip yapabilir. Alacaklı, bir kambiyo senedine bağlı alacağı için mutlaka kambiyo senetlerine özgü takip yapmak zorunda değildir; **genel haciz yoluna başvurması için bir hukuki engel yoktur.** Kambiyo senetlerine bağlı alacak rehinle temin edilmiş olsa bile, alacaklı, ilk önce rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takipte bulunmadan, doğrudan doğruya kambiyo senetlerine özgü takip yapabilir (m. 45, 111; 167, 1). Buna göre, söz konusu hüküm, alacaklıya seçim hakkı vermektedir. Bu hak, alacaklının her iki takibi eş zamanlı sürdürebilmesi anlamına gelmez. O nedenle, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapmak zorunda olmayan alacaklı, kambiyo senetlerine özgü haciz yolunda alacağını alamazsa rehni paraya çevirtip kalan alacağını tahsil edebilir.

Yargıtayın verdiği 20.01.2023 gün ve E. 2021/02, K. 2023/01 sayılı IBK'na göre de rehinle teminat altına alınmış ve ayrıca kambiyo senedine de bağlanmış alacağın tahsili amacıyla, borçlu aleyhine tahsilde tekerrür olmamak kaydı ile aynı anda ve sıra gözetilmeksizin hem rehnin paraya çevrilmesi yoluyla

---

Kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takip, kaynak İsviçre Hukukunda bulunmayan, Türk Hukukunda yer alan ve genel haciz yoluna oranla çok daha hızlı işleyen bir yoldur. İsviçre Hukukunda yalnızca kambiyo senetlerine özgü iflAs yolu vardır. Bu nedenledir ki, esasında •İflAsYolileTakip• başJıOını taşıyan İİK'nun altıncı babında, başka bir deyişle ·iMs· hükümleri içinde İİK m. 167-170/b arasında kambiyo senetlerine özgO haciz, m.171-172 hükümlerinde ise İftAs yoluyla takip düzenlenmiştir.

[2] Bir senedin kambiyo senedi niteliOinde olup olmadıOını, icra (iflAs) müdOrO takdir ve tayin eder (m. 168,İ;171, İ). İcra (İflts) mOdOrOnOn bu takdiri aleyhine şlkAyet yoluna başvurulabilir (m. 168/3; 170/a).

hem de kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takip yapılması mümkün deQildtr3.

Kambiyo senetlerine özgü haciz yolu, şimdiye kadar incelemiş oldu□umuz genel haciz yoluna çok benzer ve ona paralel biçimde düzenlenmiştir. Takibin aşamalan bu takip yolunda da takip talebi; ödeme emri ve kesinleşmesi; haciz; paraya çevinne ve paranın ödenmesi veya paraların paylaştırılması şeklindedir.

iki takip yolu, yani genel haciz yolu ile kambiyo senetlerine özgü haciz yolu arasında yalnız **ilk iki** aşamada, yani takip talebi ve ödeme emri ile kesinleşmesi aşamalarında çok önemli **farklar** vardır. Son üç aşama ise, her iki takip yolunda da aynıdır. Bu nedenle, burada kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takibin ilk iki aşaması (takip talebi ile ödeme emri ve kesinleşmesi aşamaları) incelenecektir. Bu yapılırken, kambiyo senetlerine özgü takibin genel haciz yoluna oranla farklılıkları üzerinde durulacak, iki takip yolu için de aynı olan hususlarda genel haciz yolundaki açıklamalara yollama yapılmakla yetinilecektir.

Ôdeme emrinin kesinleşmesinden sonraki dönemde iki takip yolu arasında hiçbir fark olmadığından, haciz, paraya çevirme ve paraların paylaştırılması (ödenmesi) aşamalarının tamamı için genel haciz yolundaki açıklamalara yollama yapılmakla yetinilecektir.

A) TAKiP TALEBi

Kambiyo senetlerine özgü takip talebinde bulunulması ve takip talebinin içeriği, genel haciz yolundaki gibidir; yani, yetkili icra dairesine takip talebinde bulunulur ve takip talebi m. 58'deki kayıtları içerir[4]. Bu nedenle, aynı basılı takip talebi örneği kullanılır. Yalnız, bu örneğe takibe konu yapılan kambiyo senedinin cinsinin (çekin, poliçenin veya bononun), tarihinin ve numarasının yazılması gerekir.

Kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takiplerde de yetkili icra dairesi m. 50'ye göre belirlenir. Ancak, kambiyo ilişkisinin niteliğinden kaynaklı olarak yetkili mahkemenin belirlenmesi bazı özellikler gösterir. örneğin, kambiyo senetlerinden doğan alacaklar, aranacak alacak niteliğinde olduğundan, bu alacaklar için TBK'nun 89, 1/1 maddesi hükmü uygulanmaz. Yani, kambiyo senedi **alacaklısı,** TBK m. 89, 1/1, IIK m. 50 ve HMK m. 1O hükümlerine göre, kendi yerleşim yerinde kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile **takip** yapamaz;

---

3 IBK için bkz. RG E. 2021/02, K. 2023/01: RG 16.07.2023, sa. 32250.

• Bkz. Y Omek No. 1 (aşa. § 73, Ek No. 1).

borçlunun **yerteılm** yerinde yapabilir. Bunun yanı sıra m. 50, 1 hükmü uyannca, takibe esas olan akdin yapıldığı icra dairesi de takibe yetkili olduğundan, kambiyo senetlerinin zorunlu unsuru olan "düzenleme yeri" icra dairesi de kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takip açısından yetkilidir.

Kambiyo senedinin **alacaklısı, o senedin yetklll** hamilidir. Kambiyo senedi ciro edilmemişse, yetkili hamil, senedin lehdarıdır (ilk hamildir). Kambiyo senedi lehtar tarafından ciro edilmişse, yetkili hamil, kendi hakkı müteselsil ve birbirine bağlı cirolardan anlaşılan (lehine sonuncu ciro yapılmış olan) son hamildir (TTK m. 686; 778; 790).

Kambiyo senedinin bedelini ödemiş olan ciranta, (kendisinin önceki senet borçlularına karşı yaptığı takipte) kambiyo senedinin yetkili hamilidir.

Kambiyo senedinin bedelini ödemiş olan aval veren kimse, (lehine aval vermiş olduğu kişiye ve ona karşı kambiyo senedi gereğince sorumlu olan kişilere karşı yaptığı takipte) kambiyo senedinin yetkili hamilidir (TTK m. 702, 1/3; 778; 818).

Poliçeyi veya bonoyu araya girme suretiyle ödemiş olan kimse, (lehine ödemede bulunduğu kişiye ve poliçeden veya bonodan dolayı ona borçlu olan kişilere karşı yaptığı takipte) kambiyo senedinin yetkili hamilidir (TTK m. 742; 778).

Kambiyo senedinin **borçlusu,** poliçede **poliçeyi kabul eden** muhatap, keşideci, cirantalar, bunlar lehine aval verenler, araya girme suretiyle kabul edenler ve bunların yetkisiz temsilcileridir (TTK m. 698; 702; 713; 724; 678); **bonoda tanzim eden** (keşideci), cirantalar, bunlar lehine aval verenler ve bunların yetkisiz temsilcileridir (TTK m. 778; 779; 702; 713; 724; 678); **çekte keşideci,** cirantalar, bunlar lehine aval verenler ve bunların yetkisiz temsilcileridir (TTK m. 808; 794; 818; 678; 724).

Genel haciz yolunda alacak bir belgeye dayanmakta ise belgenin aslının veya örneğinin takip talebi ile icra dairesine verilmesi gerektiği halde (m. 58, 111) bu takip yolunda takibin bir kambiyo senedine dayanması ve takip talebine **kambiyo senedinin aslının** ve borçlu adedi kadar alacaklı tarafından onaylı örneOinin (m. 167, İl; Y m. 21/c) **eklenmesi zorunludur** (m. 167, il). Ancak muhatap banka tarafından kısmi ödeme yapılması halinde çekin onaylı fotokopisi hamile verilir. Bu fotokopi ile de takip yapılabilir5. Takibin elektronik ortamda açılması

---

5 Çek Kanunu m. 3, *vı* hükmüne göre, muhatap bankanın bu Kanuna göre ödemekle yükümlü olduQu tutar dahil kısmi ödeme Mllnde, çekin ön ve arka y0z0n0n onaylı fotokopisi ücretsiz olarak hamile verilir. Çek hamili, bu fotokopiyle müracaat borçlulanna veya kambiyo senetleri

durumunda da, takip talebine eklenecek kambiyo senedi, elektronik ortama aktanlarak güvenli elektronik imza ile imzalanır. Bununla bir1ikte, kambiyo senedinin aslının, en geç üç gün içinde ilgili icra dairesine ibraz edilmesi zorunludur. **Aksi takdirde** ödeme emri düzenlenmez (Y m. 21, 111).

icra müdürü, kambiyo senedinin aslını, icra kasasında saklar. Kambiyo senedinin, beş günlük itiraz süresince icra dairesinde bulundurulması zorunludur. ÇOnkO, kıymetli evrak olan kambiyo senedinin icra takibine konu olmasından sonra alacaklı elinde kalarak dolaşımına izin verilmesi söz konusu olamaz. Bundan başka, icra müdürünün senedin kambiyo senedi olup olmadıOına karar verebilmesi için ve takip borçlusunun kambiyo senedini icra dairesinde görerek takibe (ödeme emrine) itiraz edip etmeyeceğine karar verebilmesi için ve ayrıca, borçlunun senet karşılığında borcunu icra dairesinin banka hesabına ödeyebilmesini sağlamak için de kambiyo senedinin aslının icra dairesinde bulunması zorunludur.

Alacaklı, **kambiyo senedinin aslını icra dairesine vermemişse** veya beş günlük itiraz süresi geçmeden senedini geri almışsa, borçlu **şikayet yolu ile ödeme emrinin iptal edilmesini** icra mahkemesinden isteyebilir. Buradaki şikayet, IIK'nun 168. maddesinin 3, 4, 5. bentlerinde yazılı haller dışında olduğundan, **şikayet süresi yedi** gündür (m. 16). Borçlu yedi gün içinde şikayette bulunmazsa, daha sonra ödeme emrinin iptalini isteyemez.

Borçlu yedi gün içinde şikayette bulunursa, icra mahkemesi, kambiyo senedinin aslının icra dairesine verilmediği gerekçesiyle, ödeme emrini iptal etmek zorundadır. Bu halde yalnız ödeme emrinin iptaline karar verilebilir; icra takibinin iptaline karar verilemez.

icra mahkemesinin ödeme emrini iptal etmesi ve bundan sonra alacaklının kambiyo senedinin aslını icra dairesine vermesi üzerine, icra dairesi borçluya yeni bir ödeme emri gönderir. Borçlu, bu ödeme emrine karşı itiraz edebilir.

Kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takipte kambiyo senedinin aslının iaa dairesine verilmesi zorunlu olduğundan, senet aslını vermeden sadece mahkemenin iptal kararına (TTK m. 651 vd.) dayanarak kambiyo senetlerine özgü takip yapılamaz.Alacaklının (yetkili hamilin), takip borçlusundan alacaI)ını isteyebilmesi için, ödememe protestosu çekmesinin zorunlu olduğu hallerde, **kambiyo** senedinin aslı ile birlikte ödememe protestosunu da takip **talebine eklemesi** (icra dairesine vermesi) zorunludur. Çünkü bu halde,

hakkındaki takip usullerine başvurabileceOl gibi, Cumhuriyet Başsavcılı□ına şikayette bulununcen dilekçesine bu fotokopiyi ekleyebilir ve bunu icra daireleri ile mahkemelerde ispat *araa* oıarak kullanabilir.

kambiyo senedi ile protesto bir bütün oluşturur ve icra müdürü bu bütünden (kambiyo senedinden ve protestodan) alacaklının kambiyo hukuku gereğince **takip hakkına sahip olup olmadığını** (m. 170/a, il) tespit edebilir.

Protestonun takip talebine eklenmesinin zorunlu olup olmadığının, çeşitli ihtimallere göre incelenmesi gerekir:

a) Poliçe: Poliçeyi kabul edene, kabul eden lehine aval verene (TTK m. 702) ve bunların yetkisiz temsilcilerine (TTK m. 678) karşı takip yapan alacaklının (yetkili hamilin), ödememe protestosu çekmiş olmasına ve bu protestoyu (poliçenin aslı ile birlikte) **takip talebine eklemesine gerek yoktur.** Çünkü yetkili hamil, bu kişilere karşı doğrudan doğruya talep hakkına sahiptir (TTK m. 698). Buna karşılık, keşideciye, cirantalara, bunlar lehine aval verenlere, araya girme suretiyle kabul edenlere ve bunların yetkisiz temsilcilerine karşı takip yapabilmek için, alacaklının (yetkili hamilin), poliçeyi kabul eden muhataba ödememe protestosu (TTK m. 714 vd.) çek,:niş olması ve bu protestoyu poliçenin aslı ile birlikte icra dairesine vermesi şarttır (TTK m. 730).

Protestodan muafiyet halinde, yetkili hamilin protesto çekmesine ve protestoyu takip talebine eklemesine gerek yoktur (TTK m. 722). ihbar zorunluluğunu yerine getirmemiş olan poliçe hamili, müracaat hakkını (yani poliçe borçlularına karşı icra takibi yapma hakkını) kaybetmezse de ihmalinden doğan zarardan sorumlu olur (TTK m. 723).

b) Bono: Bonoyu tanzim edene (keşideciye), onun lehine aval verene ve bunların yetkisiz temsilcilerine karşı takip yapan **alacaklının** (yetkili hamilin), **ödememe protestosu çekmiş olmasına ve bu protestoyu** (bononun aslı ile birtikte) **takip talebine eklemesine gerek yoktur.** Çünkü, bonoyu tanzim eden kimse, tıpkı poliçeyi kabul eden gibi sorumludur (TTK m. 779; 778, 702, 678; 698). Buna karşılık, bonoda cirantalara, bunlar lehine aval verenlere ve bunların yetkisiz temsilcilerine karşı icra takibi yapabilmek için, alacaklının (yetkili hamilin), tanzim edene (keşideciye) ödememe protestosu (TTK m. 778, 714 vd.) çekmiş olması ve bu protestoyu bononun aslı ile birlikte icra dairesine vennesi şarttır (TTK m. 778; 730).

Protestodan muafıyet halinde, yetkili hamilin bonoyu tanzim edene (keşideciye) protesto çekmesine ve protestoyu takip talebine eklemesine gerek yoktur (TTK m. 778; 722). ihbar zorunluluğunu yerine getirmemiş olan bono hamili, müracaat hakkını (yani. bono borçlularına karşı icra takibi yapma hakkını) kaybetmezse de ihmalinden doQan zarardan sorumludur {TTK m. 778; 723).

c) **Çek:** Çekte ödemeden kaçınma halinin nasıl tespit edlleceQI TTK m. 808'de düzenlenmiştir. aa) Çekin üzerinde süresinde ibraz edlldlQI halde OdenmediQini gösteren (muhatap banka tarafından yazılmış) tarihli bir beyanı **varsa,** çekin yetkili hamili bu çekin aslını veya Çek Kanununun 3. maddesinde belirtenen tutar dahil olmak üzere kısmi ödeme halinde, muhatap banka tarafından ücretsiz olarak verilen çekin ön ve arka yüzünün onaylı fotokopisini eklemek suretiyle, cirantalara, keşideciye, bunlar lehine aval verenlere ve bunlann yetkisiz temsilcilerine (diğer çek borçlularına) karşı kambiyo senetlerine özgü takip yapabilir. Bu halde, alacaklının (yetkili hamilin) takip talebine, ayrıca bir protesto eklemesine gerek yoktur (TTK_m. 808). bb) Çekin üzerinde bir takas odasının (TTK m. 798) çeki vaktinde teslim edildiği halde ödenmediğini tespit eden tarihli bir beyanı varsa, ayrıca protestoya gerek yoktur. cc) Çeki takas odasına ibraz etmemiş (veya ibraz ettiği halde çek üzerine bir be*yan* yazdıramamış) olan yetkili çek hamilinin, bu çeke dayanarak cirantalara, keşideciye ve diğer çek borçlularına karşı kambiyo senetlerine özgü takip yapabilmesi için, ödememe protestosu {TTK m. 809) çekmiş olması ve bu protestoyu (çekin aslı ile birlikte) takip talebine eklemesi şarttır (TTK m. 808).

Çekin ödenmemiş olduğunu ve ödemeden kaçınma durumunu yukarıdaki (TTK'nun 808. Maddesindeki) üç şekilden biri ile tespit ettirmemiş (çeki süresinde muhatap bankaya veya bir takas odasına ibraz etmemiş ve protesto da çekmemiş} olan (yetkili) çek hamili bu çeke dayanan, cirantalara, keşideciye ve diğer çek borçlularına karşı kambiyo senetlerine özgü takip yapamaz.

Çekin yetkili hamili, çeki süresinde ibraz etmiş veya protesto etmiş olsa bile, muhatap bankaya karşı kambiyo senetlerine özgü takip yapamaz.

Bir kez daha belirtmek gerekirse, genel haciz yolundakinden farklı olarak, burada icra müdürü, yetkili hamilin takip talebi ile birlikte kendisine verdiği **senedin kambiyo senedi olup olmadığını** ve senedin **vadesinin gelip gelmediği ile ödememe protestosunun çekilmesi gereken hallerde bunun yapılıp yapılmadığını** incelemek zorundadır (m. 168, 1).

B) ÖDEME EMRi

icra müdürü, alacaklının vermiş olduğu, kambiyo senedinden ve gerekli olan durumlarda ödememe protestosundan, alacaklının kambiyo senetlerine özgü yolla takip yapma yetkisinin bulunduğunu ve kambiyo senedinin vadesinin gelmiş olduğunu tespit ederse, borçluya hemen kambiyo senetlerine özgü bir **ödeme emri gönderir** (m. 168, 1).

Bu ödeme emrinde bulunması gereken hususlar, genel haciz yolundakinden (m. 60) farklıdır. Burada özellikle bu farklar üzerinde durulması gerekir. Kambiyo senetlerine özgü takipteki ödeme emrinde aşağıdaki bilgi ve uyarılar bulunur (m. 168; Y m. 32)[6]:

Alacaklının veya vekilinin banka hesap numarası hariç olmak üzere, takip talebindeki kayıtlar (m. 168, 1/1; 60, 11/1),

Borcun ve takip masraflarının **10 gün** içinde ödeme emrinde yazılı olan icra dairesine ait banka hesabına ödenmesi ihtarı (m. 168, 1/2),

Takibin dayanağı olan senet kambiyo senedi niteliğinde değilse, borçlunun **beş gün** içinde icra mahkemesine **şikayet** etmesi gerektiği (m. 168/3; 170/a),

Borçlu, takibin dayanağı olan kambiyo senedindeki **imzanın kendisine ait olmadığı iddiasında** ise, borçlunun bu iddiasını (imzaya itirazını) **beş gün** içinde ayrıca ve açıkça bir **dilekçe ile icra mahkemesine bildirmesi,** aksi halde kambiyo senedindeki imzanın bu kambiyo takibi bakımından kendisine (borçluya) ait sayılacağı ve imzasını haksız yere inkar ederse sözü edilensenede dayanan takip konusu alacağın %10'u oranında para cezasına mahkum edileceği ve icra mahkemesinden itirazın kabulüne dair bir karar getirmediği takdirde cebri icraya devam olunacağı (m. 168, 1/4; karş. m. 60, 11/3/c. 1) ihtarı.

Borçlu, **borçlu olmadığı** veya borcun itfa veya imhal edildiği (ertelendiği) veya alacağın zamanaşımına uğradığı veya icra dairesinin yetkisi **hakkında itiraz etmek istiyorsa,** bunu, yani **borca itirazını sebepleriyle birlikte beş gün içinde icra mahkemesine bir dilekçe ile bildirerek,** icra mahkemesinden itirazın kabulüne dair bir karar (m. 169/a) getirmedikçe, cebri icraya devam olunacağı ihtarı (m. 168, 1/5; 169-169/a; karş. m. 60, 11/3/c. 3),

itiraz edilmediği ve borç ödenmediği takdirde aynı **10 gün** içinde, m. 74'e göre, itiraz edilip de reddedildiği takdirde ise **üç gün** içinde, 75. maddeye göre mal beyanında bulunması ve bulunmazsa hapisle tazyik edileceği (m. 76); gerçeğe aykırı beyanda bulunursa hapisle cezalandırılacağı (m. 338) ihtarı (m. 168, 1/6; karş. m. 60, 1/4).

Borçlu, ödeme emrinin kendisine tebliğinden itibaren **beş gün** içinde **ödeme emrine itiraz etmezse,** (ödeme emrinin tebliğinden itibaren işlemeye başlayan) **10 günlük ödeme süresi** (m. 168, 1/2) **içinde borcu ödemek zo-**

---

8 Bkz. Y örnek No. 10 (aşa.§ 73, Ek No. 21).

nındadır. Aksi halde alacaklı, itiraz edilmemesi nedeniyle kesinleşmiş bulunan icra takibine dayanarak borçlunun mallarının haczedilmesini isteyebilir (m. 78 vd.).

C) **ÖDEME EMRiNE** iTiRAZ VE İNCELENMESİ

Ödeme emrine itiraz etmek isteyen borçlu, itirazını sebepleriyle birlHcte, ödeme emrinin tebliğinden itibaren beş gün içinde bir dilekçe ile yapmak zorundadır (m. 168/4, 5). Borçlu, imzaya veya borca itiraz edebilir.

1- **İMZAYA** iTiRAZ VE İNCELENMESİ

imzaya itiraz, borçlunun takip konusu yapılan kambiyo senedindeki **imzanın kendisine ait olmadığını iddia etmesi;** imzayı inkar etmesidir (m. 168/4; 170, 1). Borçlu, takibe konulan kambiyo senedindeki imzanın kendisine (borçluya) ait olmadığı iddiasında ise, bunu **beş günlük itiraz süresi içinde açıkça bir dilekçe ile icra mahkemesine bildirmek zorundadır;** aksi halde kambiyo senedindeki imza (bu takip bakımından) kendisine (borçluya) ait sayılır (m. 168, 1/4).

imza itirazı, **satıştan başka icra takip işlemlerini durdurmaz** (m. 170, ile. 2). HMK m. 209, 1 hükmündeki "adi bir senetteki imza inkar edildiğinde, bu konuda bir karar verilinceye kadar, o senet herhangi bir işleme esas alınamaz- hükmü, kanımızca icra takipleri hakkında uygulanmaz. Çünkü, IIK, imzaya itirazı ayrıca düzenlemiştir (m. 68/a; 72; 170). IIK'nun bu hükümleri, HMK m. 209, 1 hükmüne oranla daha özel hüküm niteliğinde olduğundan HMK m. 209, 1 hükmü icra ve iflas takiplerinde kendiliğinden uygulanmaz. Bu halde, adi bir senetteki imzanın sahte olduğundan bahisle açılan bir sahtelik davası IIK m. 72 anlamında menfi tespit davası olduğundan, icra takibi, ancak menfi tespit davasına bakan mahkeme tarafından m. 72'ye göre verilecek bir ihtiyati tedbir kararı ile durdurulabilir[7]. Yoksa senetteki imzanın sahte olduğundan bahisle mücerret (soyut) bir iddia üzerine açılmış olan bir sahtelik davası, HMK m. 209, 1 hükmüne göre icra takibini kendiliğinden durdurmaz. Ancak, icra mahkemesi duruşmadan önce yapacağı incelemede, borçlunun itiraz dilekçesi kapsamından veya eklediği belgelerden edindiği kanaate göre itirazı ciddi görürse, alacaklıya tebliğe gerek görmeden, itirazla ilgili kararına kadar icra takibinin geçici olarak durdurulmasına evrak üzerinde karar verebilir (m. 170, 11). Bu karar, esas itibariyle bir tedbir niteliğindedir.

' **Bkz.Nurettin** Cey1an, Kambiyo Senetlerine Dayalı Olarak Açılan Menfi Tespit **Davası, Ankara 2022.**

imza itirazı satıştan başka icra takip işlemlerini durdurmadığından **bu takip yolunda,** genel haciz yolundan farklı olarak **geçici kaldırma, borçtan kurtulma** davası ve **itirazın iptali** davası söz konusu olmaz.

icra mahkemesi, incelemesini m. 62 ila 68/a maddeleri hükümlerine göre yapar (m. 170, ili).

icra mahkemesi IIK'nun 68/a maddesinin 4. fıkrasına göre yaptığı inceleme sonucunda, inkar edilen **imzanın borçluya ait olmadığına kanaat getirirse** (yani, imza itirazını yerinde görürse), **itirazın kabulüne karar verir** ve itirazın kabulü kararı ile **takip durur.** Bu durumda alacaklının genel hükümlere göre dava açmak hakkı saklıdır (m. 170, 111/c. 1-3).

icra mahkemesi itirazın kabulüne karar verirse, senedi takibe koymakta kötüniyetJi veya ağır kusurlu bulunduğu takdirde, alacaklıyı senede dayanan takip konusu alacağın %20'sinden aşağı olmamak üzere **tazminata** ve alacağın **%10'u** oranında **para cezasına** mahkum eder. Alacaklı genel mahkemede dava açarsa, para cezasının tahsili dava sonuna kadar tehir olunur ve bu davayı kazanırsa hakkında verilmiş olan para cezası kalkar (m. 170, iV).

Buna karşılık, icra mahkemesi yaptığı inceleme sonucunda, inkar edilen **imzanın borçluya ait olduğu** sonucuna varırsa ve itiraz ile birlikte takip durdurulmuş ise, **itirazın reddi** ile birlikte borçlu sözü edilen senede dayanan takip konusu alacağın %20'sinden aşağı olmamak üzere **inkar tazminatına** ve takip konusu alacağın %10'u oranında **para** cezasına mahk0m edilir8. Borçlu, menfi tespit veya istirdat davası (m. 170, il) açarsa, hükmolunan inkar tazminatının tahsili dava sonuna kadar tehir olunur (ertelenir) ve davanın borçlu lehine sonuçlanması halinde, daha önce hükmedilmiş olan tazminat kalkar (m. 170, 111)[9].

il - BORCA iTİRAZ ve iNCELEMESİ

imzaya itiraz dışındaki diğer bütün itirazlara borca itiraz denir. Borcun mevcut olmadığı, ödendiği, ertelendiği, zamanaşımına uğradığı, takas, yetki itirazı gibi itirazlar borca itirazdır.

• imzanın **borçluya** alt oldu0unun anlaşılması üzerine (m. 170, 111/c. 4), durdurma karannın **ortadan kalkması gerekir.**

t ÇOnkü, icra mahkemesi karar1an kural olarak maddi anlamda kesin h0k0m teşkil etmez.

Borçlu borca itirazını ödeme emrinin tebliğinden itibaren **beş gün içinde**[10] **bir dUekçeyle**[11] **icra mahkemesine yapar** ve icra mahkemesinden itirazının kabul edilmesine karar verilmesini ister. Burada **borca itirazla takip durmadığına** ve borçlu itirazın kabulü için icra mahkemesine kendisi başvurduğuna göre, kambiyo senetlerine özgü haciz yolunda, **itirazın kesin kaldırılması** (m. 68/a; 68) ile **itirazın iptali davasının** (m. 67) **yeri yoktur.**

Borca itiraz da borçlunun mallarının **haczedilmesini durdurmaz.** Yani, alacaklı, ödeme emrinin tebliğinden itibaren işlemeye başlayan 1O günlük ödeme süresi (m. 168, 1/2) geçtikten sonra, borçlunun mallarının haczedilme-Stni isteyebilir. Borca itiraz yalnız hacizli malların satılmasını durdurur (m. 169). Mallarının haczedilmesini önleyebilmek (takibi durdurabilmek) için borçlunun icra mahkemesinden itirazın kabul edildiğine ilişkin bir karar getirmesi gerekir {m. 169/a).

icra mahkemesi hakimi, borçlunun borca itirazı hakkındaki incelemesini mutlaka duruşmalı[12] olarak yapar. **icra mahkemesi,** borçlunun borca itiraz dilekçesine ekli olarak verdiği belgelerden borcun itfa edildiği veya ertelendiği **veya** kambiyo senedinin metninden alacağın zamanaşımına uğradığı veya borçlunun borçlu olmadığı yahut icra dairesinin yetkili olmadığı kanısına vanrsa, duruşmadan önce, **icra takibinin geçici olarak durdurulmasına karar verebilir.** Bu geçici durdurma, bir ihtiyati tedbir niteliğinde olup, icra mahkemesinin borca itirazın esasını incelemesine engel olmaz.

Takibin geçici olarak durdurulması kararının hükmü, icra mahkemesinin itirazın esası hakkındaki kararına kadar devam eder. icra mahkemesi, borçlunun itirazının reddine karar verirse, bu ret kararının kesinleşmesini beklemeden, alacaklı takibe devam edilmesini (haciz) isteyebilir (m. 169/a, 11, VII).

Borçlu, itirazında bildirdiği sebeplerle bağlıdır; yani bunları icra mahkemesinde değiştiremez ve genişletemez (m. 170/b; 63). Ancak, borçlu icra mahkemesindeki ilk duruşmada takip konusu **kambiyo senedinin metninden anlaşılan itiraz sebeplerini ileri sürebilir** (m. 170/b; 63). örneğin, itirazında zamanaşımını ileri sürmemiş {bildirmemiş) olan borçlu, icra mahkemesindeki ilk duruşmada borcun zamanaşımına uğradığını ileri sürebilir. Borçlu icra mahkemesindeki ilk duruşmada zamanaşımını ileri sürmemişse, bundan

---

[10] itirazın bu beş günlük süre içinde yapılıp yapılmadı!},, icra mahkemesi hakiminin **itiraz dilek**çesini havale ettiOi tarihe göre belirlenir.

[11] Borca itiraz da mutlaka dilekçeyle yapılır (m. 168/5; 169) sözlQ itiraz **geçersizdir.**

[12] Duruşma yapılmadan dosya üzerinde incelemeyle yetinilerek karar verilmesi kanuna aykırıdır. Duruşmaya alacaklı ve borçlu gelmezse, dosya işlemden kaldınlır (HMK m. 150).

sonraki duruşmalarda karşı tarafın muvafakat, olmadıkça zamanaşımını ileri süremez; yani icra mahkemesi böyle bir zamanaşımı itirazını inceleme konusu yapamaz.

icra mahkemesi hAkimi, itiraz sebeplerinin incelenmesi için iki tarafı en geç 30 g0n içinde duruşmaya çağırır. Hiklm, **duruşma** sonucunda borcun ol**madığının** veya borcun itfa edildiğinin, örneğin borcun ödendiğinin; borcu ile takas etmek istediği karşılık alacağının veya borcun ertelendiğinin resmi veya imzası alacaklı tarafından ikrar edilmiş bir belgeyle ispatı halinde itirazı kabul eder. Yetki itirazı incelemesine taraflar gelmeseler bile hakim gereken kararı verir (m. 169/a, 1).

Alacaklı (veya vekili) çağrıldığı (m. 169/a, 1) **duruşmaya gelmezse,** icra mahkemesi hakimi, alacağın itiraz edilen kesimi için, icra takibinin geçici olarak durdurulmasına karar verir. Bununla icra takibi durur ve harekete geçme (icra takibini devam ettirmek) yükü artık alacaklıya düşer: Alacaklı, bu geçici durdurma kararından itibaren altı ay içinde icra mahkemesine başvurarak, borçlunun ibraz etmiş olduğu belge (makbuz) altındaki imzanın kendisine (alacaklıya) ait olmadığını ispat edebilir; ispat ederse, icra mahkemesi hakimi, icra takibinin devamına karar verir (m. 169/a, ili/ c.2-4).

Alacaklı, borçlunun ibraz ettiği adi belge (makbuz) altındaki **imzayı inkar** ederse, icra mahkemesi, bu imza inkarını m. 68/a'ya göre inceler. Bu inceleme sonucunda icra mahkemesi, inkar edilen imzanın alacaklıya ait olduğu kanısına varırsa, borçlunun itirazının kabulüne karar verir ve ayrıca alacaklıyı inkar edilen belge (makbuz) bedelinin %10'u oranında para cezasına mahkum eder (m. 169/a, 111/c.1; 169/a, VI).

icra mahkemesi, belirtilen bu delillerle bağlı olup tanık dinlemek veya yemin verdirmek suretiyle karar veremez.

Borçlunun icra mahkemesine yapacağı **zamanaşımı** itirazı, kambiyo senedindeki tarihe göre incelenir. Kambiyo senedindeki tarihe (vadeye) göre senedin zamanaşımına uğradığının (TTK m. 749; 778; 814) anlaşılması halinde, alacaklı, zamanaşımının kesildiğini (TTK m. 750; TBK m. 154) veya tatil edildiğini (TBK m. 132) ancak resmi veya imzası borçlu tarafından ikrar edilmiş bir belge ile ispat edebilir; ispat edemezse itirazın kabulüne, ispat ederse itirazın reddine karar verilir (m. 169/a, iV).

icra mahkemesi yapacağı inceleme sonucunda, borçlunun itirazının ka**bulOne** karar verirse, bununla icra takibi durur (m. 169/a, V). itirazın kabulü kararının kesinleşmesi üzerine takip iptal edilir.

Borçlunun itirazının icra mahkemesince esasa ilişkin nedenlerle kabulü hitinde kOtoniyeti veya ağır kusuru bulunan alacaklı, takip konusu alacaQın %2<rsinden aşaOı olmamak üzere; takip geçici olarak durdurulmuş ise itirazın reddi hAlinde borçlu. diQer tarafın isteği üzerine takip konusu alacaQın %20'sinden aşaOı olmamak üzere tazminata mahkOm edilir (m. 169/a, VI). Borçlu, menfi tespit veya istirdat davası açarsa yahut alacaklı genel mahkemede dava (alacak davası) açarsa, hükmolunan tazminatın tahsili dava sonuna kadar ertelenir ve dava lehine sonuçlanan taraf aleyhine daha önce hükmedRmiş olan tazminat kalkar (m. 169/a, VI).

icra mahkemesinin borçlunun itirazının reddine karar vermesi halinde, bu ret kararına karşı kanun yoluna başvurulması, (paranın alacaklıya ödenmesi dahH) hiçbir takip işlemini durdurmaz. Ancak, borçlu alacağın tamamı için teminat gösterirse, icra takibi durur (m. 169/a, VII).

111 - GENEL HACiZ YOLUNA İLiŞKİN HÜKÜMLERİN UYGULANMASI

Genel haciz yolundaki hükümler, takibin niteliğine aykırı düşmedikçe, kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takip hakkında da uygulanır (m. 170/b).

IIK m. 170/b'de, 61. maddenin 2., 3., 4. ve 5. fıkraları ve 62-72. maddelerin bu fasıl hükümlerine aykırı olmadıkça, kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takip hakkında da uygulanacağı belirtilmektedir. Buna göre, örneğin borçlu itiraz sebepleriyle bağlıdır (m. 63), gecikmiş itirazda bulunulabilir (m. 65); itiraz süresi içinde yapılmamışsa, icra müdürü, alacaklının talebi üzerine icra işlemlerine alacağın tamamı için devam eder (m. 66, 1); takibin kesinleşmesinden sonra borcun itfa veya imhal edilmesi veya zamanaşımına uğraması halinde icra mahkemesinden takibin iptal veya ertelenmesi veya geri bırakılması istenebilir (m. 71) ve borçlu menfi tespit ve istirdat davası açabilir (m. 72). Bundan başka, m. 60, il ve lll'ün (bkz. m. 168, son fıkra) vem. 64'ün (m. 170/b) burada da uygulanacağı iki defa hükme bağlanmıştır (m. 176/a). itirazın süresi ve yapılış şekli hakkında kambiyo senetleri konusunda özel hükümler bulunduğundan öncelikle bunlar uygulanır[13].

---

u ômeQln m. 62, VI h0kmO m. 176/a, ll'de tekrar edilmiştir.

D) ÖDEME EMRiNE KARŞI ŞIKAYET

Borçlu, alacaklının **kambiyo senetlerine özgü takip yoluna başvurma hakkının bulunmadığı** iddiasında ise, bu iddiasını, **beş gün** içinde icra mahkemesine şikayet yolu ile bildirir (m. 168/3; 170/a). Senedin kambiyo senedi niteliğinde olmaması veya alacaklının kambiyo hukukuna göre takip hakkına sahip (yetkili hamil) olmaması durumunda şikayet süresi beş gün olup, borçlu şikayet yoluyla **takibin iptalini** sağlayabilir.

Kanunun 170/a ve 168/3 maddelerinin kapsamı dışında kalan hallerde ise, şikayet süresi genel şikayet süresinde olduğu gibi **yedi** gündür. Bu nedenle, senedin vadesinin gelmemesi ve senedin aslının icra dairesine verilmemesi, **yedi** günlük şikayet süresine tabidir.

Şikayet kendiliğinden **icrayı durdurmaz.** Ancak icra mahkemesi, şikayet üzerine icranın durdurulmasına karar verebilir (m. 22).

icra mahkemesi süresinde ve usulüne uygun olarak yapılan şikayet veya itiraz dolayısıyla, kendisine gelen işlerde takibin dayanağı olan kambiyo senedinin bu nitelikte olmadığı veya alacaklının kambiyo hukuku gereğince takip hakkına sahip bulunmadığı hususlarını kendiliğinden gözönüne alarak yapılan takibi iptal edebilir (m. 170/a, il).

Ancak, m. 170/a, il hükmü, sadece ödeme emrine karşı süresinde şikayet veya itiraz yoluna gidilmiş olması halleri ile sınırlı olup, takibin daha ileri bir aşamasında uygulanmaz. Örneğin, borçlu ödeme emrine karşı hiçbir itiraz ve şikayette bulunmamış ve fakat haciz aşamasında meskeniyet iddiasında (m. 82/12) bulunmuştur. Meskeniyet iddiası hakkındaki şikayet üzerine takip dosyası icra mahkemesine geldiğinde, icra mahkemesi, alacaklının kambiyo hukukuna göre takip hakkının bulunmadığını tespit etse bile, yapılan takibi iptal edemez; sadece meskeniyet hakkındaki şikayeti inceleyip karara bağlamakla yetinmelidir.

imza itirazının geri alınması veya borcun kısmen ya da tamamen kabul edilmesi halinde m. 170/a hükmü uygulanmaz (m. 170/a, 111).

E) BiRDEN FAZLA BORÇLU BULUNMASI

Bir kambiyo senedinin takip edilen borçlusu birden fazla olup da bunların hepsi iflasa tabi kişilerden (m. 43) ise, alacaklının bunlar hakkında aynı talepte (haciz veya iflas takibinde) bulunması gerekir. Bu durumda borçlu tarafından itiraz olursa, talebin niteliğine göre haciz yolunda m. 169-169/a ve 170 veya **iflAs** yolunda 174. madde hükümleri uygulanır (m. 176/b, 1).

Buna karşılık, bir kambiyo senediyle takip edilen borçlu adedi birden fazla olup, bunlardan bir kısmı iflasa tabi, diğerleri değilse ve alacaklı da iflAsa tabi otantan iflas yoluyla takip etmek isterse, haciz ve iflAs olmak üzere iki ayrı takip talebinde bulunabilir. Alacaklı, bu halde kambiyo senedinin aslını ilk takip talebine ekler ve bu takip talebini alan icra müdürü, senedin örneğini onaylayarak alacaklıya verip senet aslının kendisinde olduğunu yazar. Alacaklı, bu senet örneğini ikinci takip talebine birinci takip haciz ise, şimdi iflas takip talebine ekler ve böylece her iki takip birbirinden bağımsız olarak devam eder (m. 1761b, il).

F) Yukarıda belirtildiği gibi, kanunun yalnız kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takibin kesinleşmesine kadarki (ilk iki) aşama için koymuş olduğu özel hükümleri inceledik.

Bu takibin ödeme emrinin kesinleşmesinden **sonraki aşamalan, tamamen genel haciz yolundaki gibidir.** Yani, borçlunun malları oradaki hükümlere göre haczedilir (m. 75-105), satılır (m. 106-107) ve elde edilen paralar genel haciz yolundaki hükümlere göre ödenir veya paylaştırılır (m. 138-144).

Burada kambiyo senetlerine özgü haciz yolu incelendi. Kambiyo senetlerine özgü iflas yolu, aşağıda iflas hukuku bölümünde incelenecektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

§ 36. ABONELİK SÖZLEŞMESİNDEN KAYNAKLANAN PARA ALACAKLARI HAKKINDA HACİZ YOLUYLA İLAMSIZ TAKİP[1]

"Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına ilişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Kanun[2]" (ASPAK) ile "Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına ilişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Yönetmelik[3]" (ASPAY), **abonelik sözleşmelerinden** ve bu sözleşmelerin ifası amacıyla tüketiciye sunulup **bedeli faturaya yansıtılan** mal veya hizmetten kaynaklanan **para alacaklarına** ilişkin haciz yoluyla yapılacak **ilamsız icra takipleri** bakımından, takip talebi ve ödeme aşamasına ilişkin olarak, genel haciz yoluyla takiptekinden (m. 74-144) farklı özel bazı düzenlemeler getirmiştir.

Getirilen düzenlemenin genel gerekçesi, icra dairelerinin işyükünün önemli bir kısmını oluşturan abonelik sözleşmelerinden kaynaklanan para alacaklarına ilişkin takip işlemlerinin daha az emek ve mesai ile daha ucuz ve hızlı bir şekilde yerine getirilerek icra dairelerinin işyükünün azaltılmasıdır[4].

Bu özel takip usulü, TKHK ve diğer mevzuatta düzenlenen **abonelik sözleşmeleri** ile bu sözleşmelerin **ifası amacıyla tüketiciye sunulup bedeli faturaya yansıtılan** mal veya hizmetten kaynaklanan ve **avukatla takip edilen** para alacaklanna ilişkin icra takiplerini kapsamaktadır (ASPAK m. 2,1; ASPAY m. 2, 1).

Buradaki özel hükümlerin uygulanabilmesi a) Taraflar arasında bir abonelik sözleşmesinin bulunması; b) Takip konusu para alacağının abonelik sözleşmesinin ifası amacıyla tüketiciye sunulup bedeli faturaya yansıtılan mal **veya** hizmetten kaynaklanması ve c) Avukatla takip edilmesi, şartlarına baOlıdır.

Bkz. Adem içen, 7155 Sayılı Kanun'a Göre Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklanna ilişkin Haciz Yoluyla ilamsız Takip UsulO, Istanbul 2023.

2 Bkz. RG 19.12.2018, sa. 30630.

3 Bkz. RG 29.05.2019, sa. 30788.

Abonelik Sözleşmesinden KaynakJanan Para Alacaklarına ilişkin Takibin Başlatılması Hakkında Kanun Teklifi (2/1286) ve Adalet Komisyonu Raporu (TBMM, Yasama Dönemi 27, **Yauma** Y1lı 2, Sıra Sayısı 16), s. 4-5.

Anılan şartlardan birinin eksik olması halinde, bu özel düzenleme uygulanamQ. ômeOin takip konusu alacak türü, 7155 s. K. kapsamına (m. 2; ASPAY m. 2) girse dahi, avukatla takip edilmiyorsa, ASPAK hükümleri değil, genel haciz yoluyla takip hükümleri uygulanır[5].

Genel olarak, **abonelik sözleşmesi,** tüketicinin, belirli bir mal veya hizmeti sürekli veya düzenli aralıklarla edinmesini sağlayan bir sözleşmedir (TKHK m. 52; Abonelik Sözleşmeleri Yön.[6] m. 4/a). Ancak vurgulamak gerekirse, 7155 s. K.'daki Ozel takip hükümleri yalnızca TKHK'ndaki abonelik sözleşmelerini d&OHmevzuatımızdaki diğer abonelik sözleşmelerini de kapsamaktadır.

Bu Kanun kapsamına giren alacak takibi, yalnızca bu Kanunda belirlenen usutle yapılabilir; aksi halde icra dairesi takip talebini reddeder (ASPAK m. 2. 2; karş. ASPAY m. 2, 2). Böylece **"başka takip** yoluna (özellikle genel haciz yolu ile takip yoluna) **başvurma yasağı"** getirilmiştir. Emredici nitelikteki bu hükme aykırı hareket edilmesi halinde **şikayet** yolu (m. 16) açıktır. 7155 s. K'un konuluş gerekçesinin, "icra dairelerinin iş yükünün önemli ölçüde azalblması" ve bu hususun kamu düzenine ilişkin olması sebebiyle buradaki şıUyetin süresiz olması gerektiği düşünülebilir.

Takiplerin daha az emekle daha hızlı ve ekonomik şekilde yapılmasını sağlamak üzere, takiplerin başlatılması ve yürütülmesi (haciz aşamasına kadar olan bölümü) elektronik ortamda yapıldığından, UYAP bünyesinde **Merkezi Takip Sistemi** (MTS) adıyla yeni bir sistem oluşturulmuştur (ASPAK m. 3; ASPAY m. 4, 1/g). O nedenle bu takibin başlatılmasında icra dairesi yetkili değildir.

A) TAKiP TALEBİ

Afacaklı avukatı, icra takibini başlatmak için MTS'nde yer alan takip talebini doldurur. Takip talebinde nelerin yer alacağı, Kanunda ayrıntılı şekilde belirtilmiştir. Bu takip, icra dairesi aracılığıyla başlamamakla birlikte, takibin sonraki aşamalarında icra dairesinin görevli olması nedeniyle, alacaklının haciz ve moteakip işlemler için yetkili icra dairesini de göstermesi gerekir (ASPAK m. 4, 2; ASPAY m. 5,1; karş. IIK m. 58).

Takip talebiyle birlikte, son ödeme tarihi belirtilen alacağa ilişkin fatura veya benzeri belgeler de MTS'ne yüklenir; takip harç ve masrafları elektronik

---

[5] B1<z. ASPAK m. 2 gerekçesi.

• Bkz. RG 24.01.2015, sa. 29246.

ortamda ödenir[7]; takip talebi, güvenli elektronik imzayla onaylanır ve Sisteme kaydedilir. Bu takipte genel haciz yolundan farklı olarak takip talebine yukarıda söz edilen belgelerin eklenmesi ve Sisteme yüklenmesi şarttır.

Bu takibe, bir MTS numarası verilir ve icra takibi, Sisteme kaydedilmekle başlar (ASPAK m. 4, 3-4; ASPAY); yani, takip talebinde bulunmanın takip hukuku ve maddi hukuku bakımından doğurduğu sonuçlar bu andan itibaren ortaya çıkar.

8) ÖDEME EMRİ

Yukarıda belirtildiği üzere MTS'ne takip talebinin kaydedilmesinden sonra, Sistem tarafından otomatik olarak bir ödeme emri düzenlenir.

Ödeme emrinde, takip talebindeki bilgiler yanında, a) Toplam borç miktarı ile takip harç ve masraflarının, tebliğden itibaren **yedi gün içinde** alacaklının veya avukatının MTS ile ilişkilendirilmiş hesap numarasına **ödenmesi** gerektiği; b) Alacaklı tarafından gösterilen icra dairesinin yetkisine, borcun tamamına veya bir kısmına ya da alacaklının takibat icrası hakkına dair bir **itirazı varsa** bunun da aynı süre içinde beyan edilmesi gerektiği; c) Sadece yetkiye itiraz halinde yeniden ödeme emri tebliğ edilmeksizin alacaklının talebi üzerine, yetki itirazında gösterilen veya mahkemece yetkili görülen icra dairesinden haciz işlemlerinin başlatılacağı; ç) itirazların, herhangi bir icra dairesi aracılığıyla veya güvenli elektronik imza kullanılarak MTS ile entegre çalışan UYAP Vatandaş Partalı üzerinden yapılabileceği; d) Borç ödenmez veya itiraz olunmazsa yetkili icra dairesi aracılığıyla cebri icraya devam edileceği hususları da yer alır (ASPAK m. 5; ASPAY m. 7).

Ödeme emri, Tebligat Kanunu hükümleri çerçevesinde borçluya tebliğ edilir (ASPAK m. 6; ASPAY m. 8). Borçlu, tebligatın elektronik yolla yapılması zorunlu olan kişilerden ise zorunlu elektronik tebligata ilişkin hükümler uygulanır.

Borçluya tebligat yapılamaması veya borçlunun yerleşim yeri adresinin yurt dışında bulunduğunun anlaşılması halinde, alacaklı avukatının talebi üzerine, harçlar ikmal edilerek icra dairesinde takibe devam edilir. icra dairesinde **takibe** devam edilebilmesi için alacaklı avukatının MTS üzerindeki takibi "tebliğ lmk□nsızlığı• seçeneğini seçerek kapatması zorunludur (ASPAY m. 8,6). Bu

---

[7] Bu Kanun kapsamındaki takiplerde, alacak üzerinden o/□2 oranında MTS harcı peşin olarak alınır (ASPAY m. 14; Harçlar K 'Z!iJ/A; 1 sayılı Tarife, B, 1/5); haciz aşamasına geçilmeden MTS araclfıı)ıyla sonuçlanan icra takipleri için ayrıca **icraya ba9vunna** harcı **ile tahsil** harcı alınmaz (A.5PAK m. 5, 2: ASPAY m. 14, 2)

sebeple dosyanın kapatılmaması hAlinde son işlem tarihinden itibaren beş yıl geçmekle takip otomatik olarak kapatılır.

Ödeme emrini alan **borçlu,** takip konusu **borcu** takip harç ve masrafları ife birlikte, ödeme emrinde belirtilen alacaklı yeya avukatının MTS ile ilişkilendirilmiş hesap numarasına **öderse takip sona erer** (ASPAK m. 6, 6; ASPAK m. 9). Kısmi ödeme durumunda alacaklı ödemeyi reddedemez ve bu halde, haciz yoluyla takibe geçilmesi durumunda, kalan miktar üzerinden takibe devam olunur (ASPAY m. 10).

Borçlu, yukarıdaki şekilde ödeme yaparsa takip sona erer. Buna karşılık borçlu, ödeme emrinde yer alan alacağa veya takibe itiraz etmek isterse, ödeme emrinin tebliğinden itibaren **yedi** gün içinde, **herhangi bir icra daire**sine başvurarak veya elektronik ortamda **ödeme emrine itiraz** edebilir (ASPAK m. 7; **ASPAY** m. 11; karş. IIK m. 62). MTS ile entegre çalışan UYAP Vatandaş Portalı üzerinden güvenli elektronik imza kullanılarak da takibe itiraz edilebilir **(ASPAK** m. 7,1-2; ASPAY m. 11, 3).

icra dairesi, itiraza ilişkin evrakı, en geç iki iş günü içinde Sisteme yükler, aslını alacaklının takip talebinde bildirdiği icra dairesine gönderir. Borçluya, itiraz ettiğine ilişkin ücretsiz bir alındı belgesi verilir. Ödeme emrine itiraz, itirazın sisteme yüklendiği tarihi izleyen beşinci günün sonunda alacaklı avukatına tebliğ edilmiş sayılır.

Süresi içinde borca yapılan **itiraz icra takibini durdurur** (ASPAK m. 7, 3; **ASPAY** m. 11, 5).

Yapılan itirazın hükümden düşürülmesi ve icra takibinin devamının sağlanması hakkında IIK'nun ilgili hükümleri uygulanır (ASPAK m. 7, 3; ASPAY m. 11, 6).

Borçlu, yalnızca icra dairesinin yetkisine itiraz etmişse[8], alacaklı avukatı, yetki itirazında gösterilen icra dairesinde haciz işlemlerini başlatabilir; ancak, takip talebinde belirtilen icra dairesinde haciz işlemleri_nin başlatılabilmesi için bu dairenin bağlı bulunduğu icra mahkemesinde yetki itirazının kaldırılması şarttır. Mahkeme, yetki itirazını dosya üzerinden inceleyip kesin olarak karara

---

• HOkmOn gerekçesine göre; MBu tor takiplerde,haciz aşamasına kadar olan işlemlerin Merkezi Takip Sistemi üzerinden, bir başka ifadeyle tek bir merkezden yapılacaOı dikkate alındıOında yetki kuralının, yapılan işlemler bakımından herhangi bir etkisinin bulunmadıOı açıktır. Borçluya **yetki itirazında bulunma hakkı verilmesi, takibin kesınıe,meslnden sonra yapılacak cebri icra itlemlertnln yürOtOleceOl yer icra dairesi bakımından önem arz etmektedir-.**

bağlar. Mahkemenin yetkili gördüğü icra dairesinde haciz işlemlerinin başlatılabilmesi için yeniden ödeme emri tebliği gerekmez (ASPAK m. 7,3 ve 5; ASPAY m. 7).

Borçlu **ödeme emrine itiraz etmezse** veya itiraz eder de bu **itiraz,** mahkemece yerinde görülmeyerek **hükümden düşürülür** ve borçlu buna rağmen borcunu ödemezse, alacaklının talebi ile icra ve iflAs Kanununa göre cebri icraya devam olunur (ASPAK m.8,1-2; ASPAY 12).

icra müdürü, cebri icraya devam edilmesi talep edildiğinde; alacağın bu Kanun kapsamında bulunduğunu, ödeme emrinin tebliğ edildiğini, takibe itiraz edilmediğini veya itirazın hükümden düşürüldüğünü tespit ederse cebri icra işlemlerine devam eder. Aksi hAlde gerekçesini belirterek talebi reddeder. Verilen kararlara karşı alacaklı veya borçlu şikAyet yoluna başvurabilir. (ASPAK m. 8, 2).

Alacaklı avukatının talebi, haciz olabileceği gibi, alacaklı avukatı dilerse haciz talebinde bulunmaksızın UYAP üzerinden, bu sisteme entegre bilişim sistemleri vasıtasıyla borçlunun mal, hak veya alacağı olup olmadığını sorgulayabilir. Bu durumda m. 78 uyarınca avukatın UYAP üzerinden elektronik ortamda haciz talep etmesi de mümkündür.

Ödeme emrinin tebliği tarihinden itibaren **beş yıl içinde haciz talep edilmezse takip düşer** (ASPAK m. 8, 4; ASPAY m. 2, 5; karş. IIK m. 78).

itirazın hükümden düşürülmesine ilişkin dava açılması halinde davanın açıldığı tarihten hükmün kesinleşmesine kadar geçen süre; beş yılın hesabında dikkate alınmaz (ASPAK m. 3-4).

C) AÇI□_DÜZE□L□ME BULUNMAYAN HALLERDE İK HUKUMLERININ UYGULANMASI

7155 s. K.'da ve ilgili Yönetmelikte açık hüküm bulunmayan hallerde IIK'nun ve IIK Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uygulanır (ASPAK m. 9; ASPAY m. 20). Kanun, ayrıca bu Kanunun uygulanmasına ilişkin hususların yönetmelikle düzenleneceğini öngörmüştür. Bu Yönetmelik ise, daha önce işaret edilen ·Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına ilişkin Takibin BaşlatJlması Usulü Hakkında Yönetmelik"tir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KIRALAR HAKKINDA ÖZEL HÜKÜMLER

icra ve iflas Kanunu, 269-276. maddelerinde düzenlenen kurallarla, kira bedelinin ödenmemesi ve kira süresinin sona ermesi sebeplerine dayanılarak kiralanan taşınmazların ilamsız icra yolu ile boşaltılmasına (tahliyesine) imkan vennektedir.

§ 37. KİRALANAN TAŞINMAZLARIN İLAMSIZ İCRA YOLU İLE TAHLİYESİ[1]

Yukanda ayrıntılı olarak incelediğimiz gibi, ilamsız icranın konusu, kural olarak yalnız para (ve teminat) alacaklarıdır. Ancak istisnai olarak, sadece iki halde kiralanan taşınmazların ilamsız icra yoluyla tahliyesi düzenlenmiştir (m. 269-276).

Kiraya verilmiş bir taşınmazı, örneğin bir konutu (evi) tahliye ettirebilmek için kiralayanın (ev sahibinin) kural olarak ilk önce kiracıya karşı yetkili sulh hukuk mahkemesinde bir tahliye davası (HMK m. 4) açması gerekir. Kiralayan, bu tahliye davasını kazanırsa, mahkemeden alacağı tahliye ilamına dayanarak, ilamlı icra takibiyle konutun tahliyesini (m. 26 vd.) sağlar.

Ancak Kanun istisnai olarak, kiralayanın iki sebebin varlığı halinde, ilk önce mahkemede tahliye davası açmadan, doğrudan icra dairesine başvurarak, kiralanan taşınmazın tahliyesini isteyebileceğini kabul etmiştir: Bunlar, \ kira bedelinin ödenmemesi hali (m. 269-269/d} ile kira süresinin bitmesi halidir (m. 272-275).

A) KIRA BEDELİNİN ÖDENMEMESİNE DAYANAN ILAMSIZ TAHLİYE

Bilindiği gibi, konut ve çatılı işyeri kirasında (TBK m. 339 vd.) ve ürün kirasında (TBK m. 357 vd.) kiracı kirayı zamanında (vadesinde) ödemezse (TBK m. 315; 362) kiralayan, kiranın ödenmesi için kiracıya TBK m. 315 ve 362'de öngörülen süreyi vererek, bu süre içinde kira ödenmezse, kira sözleşmesini

---

[1] Bkz. Şanver Keleş, Kiralanan Taşınmazların ilamsız Tahliyesi, Ankara 2009.

feshedeceOini ihtar edebilir (TBK m. 315; 347; 362). Kiracı bu süre içinde kirayı ödemezse, kiralayan, kiracıya karşı sulh hukuk mahkemesinde (HMK m. 4,1/a) bir tahliye davası açabilir ve bu davada ödenmeyen kirayı da isteyebilir[2].

Kiracı, kiralananın tesliminden sonra muaccel olan kirayı ödemezse (TSK m. 315; 362), kiralayan (alacaklı), borçlu kiracıya karşı, ödenmeyen kira alacaOı için genel haciz yolu ile takip de yapabilir. Kiralayanın yalnız ödenmeyen kiranın tahsili için yaptığı böyle bir takip, yukarıda incelediğimiz genel haciz yolu ile takiptir (m. 58-144).

Klralayan, kira alacağı için hapis hakkını kullanırsa, rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip de yapabilir (m. 270-271; TBK m. 336).

Kiralayan (alacaklı), kiranın ödenmesi ile birlikte, aynı zamanda taşınmazın tahliyesini de istiyorsa, o zaman, incelemekte olduğumuz ilamsız tahliye **takibi** yapabilir.

Burada kiralayanın kira alacağı için yapacağı ilamsız icra takibiyle açacağı tahliye davasını birleştiren bir ilamsız tahliye takibi yolu kabul edilmiştir. Buna göre, kiralayan, kiracısına karşı bir ilamsız tahliye takibi yaparak kiranın ödenmesini ve kiracının tahliyesini ister; kiracı kirayı ödemezse, kiralayan, icra **mahkemesinden** kiracının tahliyesine karar verilmesini isteyebilir.

1- TAKIP TALEBi

Takip talebi genel haciz yolundaki gibidir (m. 58)[3]. Yani, kiralayan (alacaklı)[4] ilamsız tahliye takibi için doğrudan doğruya icra dairesine başvurur.

Kiralayan[5] takip talebinde ilk önce **ödenmemiş olan kiranın[6] ödenmesini** ister; ikinci olarak kiracının **tahliyesini** (taşınmazı boşaltmasını) ister (m. 269, 1). Yani, kiralayan, ödenmemiş kiranın tahsili için yaptığı ilamsız takip talebinde, kiracıya {ödeme emri ile) TBK'nun 315. veya 362. maddesindeki ihtarın da yapılmasını isteyebilir. Bu şekilde, kiralayan, **kira bedeli için olan genel haciz yolu ile takiple tahliye takibini birleştirir.** Alacaklı (kiralayan) takip

---

[2] Kiralanan taşınmazların ilamsız icra yoluyla tahllyeslne ilişkin hükümler hariç olmak üzere, kira ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlıklar hakkında dava açmadan önce arabuluculu{ıa başvurulması dava şartıdır (HUAK m. 18/A, 1-a).

[3] Bkz. Y **ômek** No. 1 **(aşa.** § 73, Ek No. 1).

Kira sözleşmesinde birden fazla kiralayan **varsa,** ilamsız tahliye takibinin zorunlu takip arkadaştan olan kiralayanların tOmO tarafından (birlikte) yapılması zorunludur.

[6] Kiralayan, taşınmazın maliki olmasa bile, kiralayan sıfatı ile IIAmsız tahliye takibi yapabilir.

[e] Takip talebinde islenen kiranın hangi aya (veya aylara) alt olduOu blldlrilmemlşse, bu husus alacaklıya (kiralayana) açıklattırılır; yoksa, bundan dolayı alacaklının itirazın kaldınlması talebi reddedilemez.

talebinde yalnız kiranın ödenmesini istemekle yetinmiş, yani tahliye talebinde bulunmamış ise, icra müdürü borçluya m. 269'a göre ödeme emri gönderemez. GOndermiş olsa bile, alacaklı, böyle bir ödeme emrine dayanarak taşınmazın tahliyesini isteyemez.

Kiralayanın ilamsız tahliye takibi yapabilmesi için, **yazılı bir kira sözleşmesinin bulunması şart** (zorunlu) **değil** ise de kiralayan ile kiracı arasında yazılı kira sözleşmesi yapılmışsa kiralayanın, takip talebinde yazılı kira sözleşmesinin aslını veya bir örneğini eklemesi ve bundan başka borçlu (kiracı) sayısı kadar örneğini takip talebiyle birlikte icra dairesine vermesi gerekir (m. 58, 111).

Kiralayan, yazılı kira sözleşmesi bulunmasa, yani kira sözleşmesi sözlü yapılmış olsa da ilAmsız tahliye yoluna başvurabilir. Bu durumda, kiracı ödeme emrine itiraz ederken **kira sözleşmesini açık ve kesin olarak inkar etmezse,** kira sözleşmesini kabul etmiş sayılır (m. 269, 11/c. 2) ve kiralayan ilamsız tahliye takibine devam edebilir. Buna karşılık, kiracı itirazında kira sözleşmesini **inkar ederse,** kiralayan ilamsız tahliye takibine devam edemez; **mahkemede tahliye davası açabilir** (m. 269/b, IV-V).

il - ÖDEME EMRİ[7]

Takip talebini alan icra dairesinin hazırlayıp borçlu kiracıya göndereceği ödeme emrine şunlar yazılır (m. 269; Y m. 35):

Takip talebindeki kayıtlar (m. 58),

TBK'nun 315. veya 362. maddesinde yazılı kira sözleşmesinin feshedileceğine ilişkin ihtar (m. 269, 1),

Ödeme emrine kural olarak **yedi** gün içinde itiraz edilebileceği; ancak TBK'nun 315. maddesinde kiralayana en az 1O günlük, konut ve çatılı işyerleri kiralarında ise en az 30 günlük mühlet sonunda fesih hakkı tanınan durumda itiraz süresinin **üç gün** olduğu ihtarı (m. 269, iV),

Borçlu kiracının kira akdini ve varsa yazılı kira sözleşmesindeki imzasını açık ve kesin olarak reddetmezse (inkar etmezse}, kira akdini kabul etmiş sayılacağı (m. 269, il),

Yedi (veya üç) günlük itiraz süresi içinde (m. 62'ye göre) borca itiraz edilmez ve TBK m. 315 veya 362'deki (en az 10, konut ve çatılı işyeri kiraları için

---

7 Bkz. Y Omek No. 13 (aşa. § 73, Ek No. 22}.

en az 30; ürOn kirasında en az 60 gün) ödeme süresi[8] içinde borç ödenmezse, kesinleşen kira alacağı için alacaklının haciz isteyebileceği (m. 78 vd.) ve ihtar süresinin bitim tarihini takip eden altı ay içinde alacaklının icra mahkemesinden borçlunun kiralanan taşınmazdan çıkarılmasını (tahliyesini) isteyebileceği (m. 269/a).

Kira bedelinin ödenmemesi sebebiyle tahliyeye yönelik ilamsız icra takibine ilişkin ödeme emrinde, **mal beyanında bulunma yükümlülüğüne ilişkin bir ihtar yer almamamaktadır.**

111 - ÖDEME EMRİNE iTiRAZ

Ödeme emrine itiraz icra dairesine yapılır. **İtiraz süresi** kural olarak, ödeme emrinin tebliğinden itibaren **yedi** gündür (m. 269, il).

Genel olarak kira borcunun ödeme zamanı ve kiracıya verilecek ödeme süresi kural olarak 30 gündür[9].

1) Ôdeme Emrine itiraz Edilmezse

Borçlu süresi içinde ödeme emrine itiraz etmezse, tahliye takibinin **kira alacağına ilişkin bölümü kesinleşir.** Bunun üzerine, kiralayan (alacaklı) kira alacağı için borçlunun mallarının haczedilmesini isteyebilir (m. 78 vd.). Ancak, kiralayanın **haciz isteyebilmesi için,** 1O veya 30 ya da 60 günlük **ödeme süresinin de kira ödenmeden geçmiş olması gerekir** (bkz. Y m. 35/e). Haciz, haczedilen malların satılması ve bedelinden kiralayanın kira alacağının ödenmesi, tamamen genel haciz yolundaki hükümlere göre olur (m. 78-144).

Ödeme emrine itiraz etmeyen borçlu (kiracı), bununla **kira sözleşmesini kabul etmiş sayılır** (m. 269, il). Bunun üzerine kiralayanın, **tahliye isteyebilmesi için** de TBK m. 315 veya 362'deki 10, 30 veya 60 günlük **ödeme süresinin sona ermesini beklemesi gerekir.** Ödeme süresi dolmadan (yani borçlunun temerrüdü sabit olmadan), kiralayan icra mahkemesinden tahliye isteyemez; istese bile icra mahkemesi kiracının tahliyesine karar veremez.

Borçlu (kiracı) bu ödeme süresi içinde **kira borcunu** icra dairesine **öderse,** icra takibi son bulur; **kiracının tahliyesi ve haciz istenemez.** Ödeme

---

• Ödeme emrine **ödeme** s0rnI yazılmamıfH (boş bırakılmışsa), kiralayan (icra mahkemesinden) tahliye isteyemez. Bunun gibi, ödeme emrinde ödeme süresinin yanlıt olarak gösterllmlf olması hAlinde de kiralayan tahliye isteyemez.

Oct.me sOrNI, TBK m. 314, 315 ve 362'de gösterilmiştir. Oran kirasında ödeme süresinin (60 g0n yerine) 30 g0n olarak gösterilmiş olması hAllnde, alacaklı (böyle bir ödeme emrine dayanara.k) icra mahkemesinden tahliye isteyemez.

emrini alan borçlu (kiracı), kirayı icra takibinden önce tayin edilmiş olan tevdi mahalline de (ödeme süresi içinde) yatırabilir.

Kural olarak yedi gün olan itiraz süresi içinde ödeme emrine itiraz etmemiş otan borçlu (kiracı), **kira borcunu** (TBK m. 315 veya m. 362'deki 10, 30 veya 60 günlük) ödeme (ihtar) süresi içinde **ödemezse, alacaklı** (kiralayan) ihtar süresinin bitim tarihini takip eden **altı ay içinde icra mahkemesinden kiracının tahliyesine** (kiralanan taşınmazı boşaltmasına) **karar verilmesini isteyebillr** (m. 269/a).

Kiralayanın tahliye talebini alan icra mahkemesi, borçlu kiracının yedi gün içinde ödeme emrine itiraz etmediğini ve ödeme süresi içinde kirayı ödemediğini tespit ederse, kiracının taşınmazı tahliye etmesine karar verir. Borçlu (kiracı) ödeme süresi geçtikten (temerrüde düştükten) sonra kira borcunu ödese bile icra mahkemesi borçlunun tahliyesine karar verir. Bu karar üzerine, kiracı, icra müdürü tarafından taşınmazdan zorla çıkarılır. icra mahkemesi alacaklı ile borçlu arasında bir kira akdi olup olmadığını araştıramaz; çünkü, borçlu itiraz etmediği için kira akdini kabul etmiş durumdadır (m. 269, 11/c. 2). **Borçlu, icra mahkemesinde kirayı ödediğini de ileri süremez ve böyle bir iddia dinlenmez.** Çünkü borçlu borca itiraz etmediği için, bu husus da kesinleşmiştir.

Kiracı, ödeme süresi içinde kira borcunu ödemiş ise, kiradan sayılmayan **faiz, icra giderleri** ve **avukatlık** ücretinin süresinde ödenmemesi nedeniyle tahliye kararı verilemez.

Buna karşılık, kira sözleşmesinde **yakıt** (kalorifer), **elektrik, su** ve **apartman görevlisi parasının** kiracıya ait olduğu yazılı ise, bunlar da kiraya dahildir ve bunların (ödeme süresi içinde) ödenmemesi halinde de kiracının tahliyesine karar verilir.

2) Ôdeme Emrine itiraz Edilirse

Kiracı süresi içinde ödeme emrine itiraz ederse (m. 269, 11), bununla ilamsız tahliye takibi durur (m. 269, 111). Bunun üzerine, takibe devam edilebilmesi için alacaklının (kiralayanın), itirazın kendisine tebliğinden (m. 62, il) itibaren **altı ay içinde icra mahkemesinden kiracının itirazının kaldırılmasına ve taşınmazı tahliye etmesine** karar verilmesini istemesi gerekir. Alacaklının icranın devamı ile tahliyeye karar verilmesini istemiş olması, itirazın kaldınlması talebini de içerir.

Alacaklı, süresi içinde **itirazın kaldırılmasını ve tahliyesini istemezse, takip sona erer;** bir daha aynı kira alacağından dolayı ilamsız tahliye takibi yapamaz (m. 269, 111). Bu altı ay geçtikten sonra yapılan itirazın kaldırılması ve tahliye talebi, alacaklının Kanunun kendisine tanıdığı hakkı süresi içinde kullanmamış olduğu gerekçesi ile icra mahkemesi tarafından (resen) reddedilir.

Borçlu, itirazında bildirmiş olduğu sebeplerle bağlıdır (m. 269, il; 269/d; 63).

Borçlunun itirazı, kira sözleşmesine yönelik olabilir veya kira sözleşmesi dışında bir itiraz olabilir.

a) Kira Sözleşmesine İtiraz

Kira sözleşmesine itiraz, borçlunun kira sözleşmesinin varlığını inkar etmesi, yani kabul etmemesidir. **Borçlu, itirazında kira sözleşmesini inkar ettiğini açık ve kesin olarak bildirmelidir.** Aksi halde, kiracı kira sözleşmesini kabul etmiş sayılır (m. 269, 11/c. 2). Borçlu, kira sözleşmesine itirazı ile birlikte (terditli olarak) diğer itirazlarını, örneğin kirayı ödediğini ileri süremez (karş. m. 269/b, 111).

Bu durumda alacaklı, yazılı kira sözleşmesi gösteremezse, yani **kira sözleşmesi yazılı değilse,** icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını ve tahliye isteyemez. **Alacaklı, ancak sulh hukuk mahkemesinde kira alacağının ödenmesi ve tahliye davası açabilir**[10]; borçluya gönderilmiş olan ihtarlı ödeme emri, bu tahliye davasında TBK m. 315 veya m. 362'de yazılı ihtar yerine geçer (m. 269/b, iV).

Kira sözleşmesi **yazılı** ve fakat **noterden onaylı değilse,** alacaklı gene icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını ve tahliye isteyemez. Burada imza incelemesi ve itirazın geçici kaldırılması (m. 68/a) yoktur. Alacaklı (kiralayan) bu durumda da sulh hukuk mahkemesinde ancak tahliye davası[11] açabilir ve ihtartı ödeme emri bu tahliye davasında da TBK m. 315 veya m. 362'deki ihtar yerine geçer (m. 269/b, iV). Alacaklı tahliye davasını kazanırsa, borçlu yazılı **kira** sözleşmesindeki imzasını haksız yere inkar ettiği için para cezasına da mahkOm edilir (m. 269/b, V).

---

10 Bu durumda dava açmadan önce arabulucuıuaa başvurulması dava şartıdır (HUAK m. 18/A, **1/a).**

11 Bu durumda dava açmadan önce arabuluculu!':)a başvurulması dava şartıdır (HUAK m. 18/A, **1/a).**

Kira sözleşmesi noterlikçe düzenlenmlş veya onaylanmıt **ise,** alacaklı (kiralayan), icra mahkemesinden itirazın kaldırılması ve tahllye **Isteyebillr** (m. 269/b,I). Bu durumda, borçlu kira sözleşmesine itirazını yalnız noter11kçe düzenlenmiş veya onaylanmış belgelerle ispat edebilir (m. 269/b, 11). IIK m. 269/b, ll'de belirtilmemekle beraber, imzası kiralayan tarafından ikrar edilmiş olan bir belgeyi de buraya dahil saymak gerekir. Buna karşılık, kiralayan belge altındaki imzayı inkar ederse, icra mahkemesi imza incelemesi yapamaz.

Kira sözleşmesine itiraz eden borçlu, bu itiraz sebebiyle bağlı olduğundan, itirazının doğru olmadığı anlaşıldıktan sonra, ödeme, takas vs. gibi başka bir itiraz Heri süremez (m. 269/b, 111).

Borçlunun kira sözleşmesine itirazının doğru olmadığı, yani alacaklı ile borçlu arasında bir kira sözleşmesi bulunduğu kanısına varan icra mahkemesi, borçlunun ileri sürdüğü diğer itiraz sebeplerini araştırmadan, borçlunun itirazının kaldırılmasına ve taşınmazı tahliye etmesine (boşaltmasına) karar verir.

b) **Kira** Sözleşmesi Dışındaki İtirazlar

Kira sözleşmesine açıkça itiraz etmeyip, kira sözleşmesi dışında bir itirazda (örneğin ödeme itirazında) bulunan borçlu, bununla kira sözleşmesini kabul etmiş sayılır (m. 269, il/ c. 2). Bu nedenle, icra mahkemesinde artık kira sözleşmesi hakkında bir inceleme yapılamaz.

Kira sözleşmesi dışındaki itiraz sebepleri, kiranın ödenmiş olduğu, başka bir nedenle (örneğin erteleme, süre verme nedeniyle) kiranın istenemeyeceği ve takas olabilir (m. 269/c. 1). Bu itiraz ile de ilamsız tahliye takibi durur. Takibe devam edilebilmesi için, alacaklının icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını ve tahliye istemesi gerekir. Bu, itirazın **kesin** kaldırılmasıdır. Burada itirazın geçici kaldırılması söz konusu olmaz. Borçlu kira sözleşmesini kabul etmiş durumdadır. Artık bu durumda, kira sözleşmesinin mevcut olup olmadığı araştmlamaz; yalnız borçlunun ödeme, takas gibi kira sözleşmesi dışındaki itirazlan incelenir.

Bu halde, ödeme emrine itiraz ederken kira sözleşmesini açık ve kesin olarak inkar etmediği için kira sözleşmesini kabul etmiş sayılan borçlu (kiracı), icra mahkemesinde itirazını (örneğin kirayı ödemiş olduğunu) ispat etmekle yükümlüdür.

Borçlunun icra mahkemesinde itirazını ispat edebileceği belgeler, m. 68'deki belgeler gibidir {m. 269/c, 1-11; 269/d; 68). Borçlu itirazını bu belgelerden biri ile ispat edemezse, icra mahkemesi, borçlunun itirazının kaldırılmasına ve taşınmazı tahliye etmesine karar verir.

Kiracının, kira borcunu ödeme emrinin tebliğinden önce, TBK m. 107'ye göre hAkimin tayin etmiş olduğu **tevdi yerine** veya kiralayan ile açıkça veya zımnen kararlaştırmış oldukları bir **bankaya yatırmış olması halinde, icra mahkemesi kiracının tahliyesine karar veremez.**

c) İtirazın Kaldırılması ve Tahliye Kararı

Gerek kira sözleşmesine itiraz gerek kira sözleşmesi dışındaki itiraz hallerinde icra mahkemesinin ne zaman itirazın kaldırılması ve tahliye kararı vereceğini inceledik. icra mahkemesinin itirazın kaldırılması ve tahliye kararına karşı kanun yoluna başvurulması takibi durdurmaz; şöyle ki:

Alacaklı {kiralayan), **kira alacağı için borçlunun** {kiracının) **mallarının haczedilmesini isteyebilir;** yalnız (icra mahkemesi kararı kesinleşmedikçe) haczedilen mallar satılamaz (m. 363, iV; 364, 111).

icra mahkemesi kararının tahliyeye ilişkin bölümünün icra edilmesi için de kararın kesinleşmesini beklemeye gerek yoktur. Yalnız, **tahliye için,** icra mahkemesi kararının borçluya tefhimi veya tebliği tarihinden itibaren **1O gün geçmesi gerekir** (m. 269/c, ili). icra mahkemesinin itirazın kaldırılması ve tahliye kararından 10 gün sonra, borçlu (kiracı) icra dairesi tarafından taşınmazdan zorla çıkarılır (tahliye edilir). Bunun için kiracıya ayrıca bir icra veya tahliye emri gönderilmesine (tebliğe edilmesine) gerek yoktur[12].

Borçlu {kiracı), m. 36'ya göre teminat[13] yatırarak icra dairesinden bir süre alabilir ve bunun üzerine üst derece mahkemesinden icra mahkemesi kararının tahliyeye ilişkin bölümü için icranın geri bırakılmasına karar verilmesini isteyebilir (m. 269/c. ili).

incelenmiş olan bu özellikler dışında, genel haciz yoluna ilişkin hükümler, kira bedelinin ödenmemesi sebebine dayanan ilamsız tahliye takibi hakkında da kıyas yoluyla uygulanır (m. 269/d). Bu takip yolu, kira (para) alacağının tahsiHyle birlikte taşınmazdan tahliyeyi de sağlayan istisnai bir yoldur. ilamsız takibe ilişkin kıyasen uygulanacak maddeler arasında **itirazın iptaline ilişkin**

---

12 Bkz. 04.12.1957 gün ve 01/12 sayılı IBK: RG 30.01.1958, sa. 9821.

13 Bu teminat 0ç aylık kira tutarı kadardır.

m. 67 h0km0 sayılmamıştır (m. 269/d). Yukarıda belirtildiği üzere burada itirazın giderilmesi konusunda başvurulabilecek yol, **yalnızca itirazın kesin kaldınlmasıdır.** icra mahkemesi önünde başarılı olamayan (Kanunda öngörülen belgelere sahip olmayan) alacaklının bu takibi itirazın iptali ve tahliye şeklinde devam ettirebilme olanağı yoktur. Bu durumda takip sona erer; alacaklının suJh hukuk mahkemesinde bu takipten bağımsız olarak bir tahliye ve alacak davası açması gerekir[14].

B) KiRA SÜRESiNiN BiTMESiNE DAYANAN İLAMSIZ TAHLiYE

1- KONUT VE ÇATILI iŞYERİ OLMAYAN TAŞINMAZLARIN TAHLİYESi

Yazılı kira sözleşmesi ile kiralanan, **konut ve çatılı işyeri olmayan** bir taşınmazın, **kira süresinin bitmesi sebebine dayanılarak, ilamsız yolla tahliyesi** istenebilir (m. 272; karş. TBK m. 352). Buna karşın, sözlü bir kira sözleşmesi ile kiraya verilen bir taşınmazın kira süresinin bitiminde ilamsız icra yolu ile tahliyesi istenemez.

Kira süresinin bitmesi sebebine dayanan ilamsız tahliye, bir tahliye talebi ne başlar (m. 272, I; Y m. 21/d}.

1) Tahliye (Takip) Talebi

Kiralayan, açık veya örtülü biçimde belirlenmiş olan kira süresinin bitiminde kira sözleşmesinin susma ile yenilenmesini (TBK m. 327; 367) istemiyorsa[15], **kira süresinin bitiminden itibaren bir ay içinde icra dairesine başvurarak,** kiracının tahliyesi için ilamsız tahliye takibi yapabilir. Kiralayan, tahliye (takip) talebi ile birlikte yazılı kira sözleşmesini de icra dairesine vermelidir (m. 272, I; Y m. 21/d).

2) Tahliye Emri

Tahliye talebini alan icra müdürü, kiracıya bir **tahliye emri[16]** gönderir. Bu takip, ilamsız icranın para alacakları hakkında geçerli olmasının gerçek anlamda istisnasıdır. Çünkü buradaki talep, borçlunun (kiracının) taşınmazdan

---

[14] Bu durumda dava açmadan önce arabuluculuğa başvurulması dava şartıdır (HUAK m. 18/A, 1/a).

[15] Kira sözleşmesi TBK m. 327, Il'ye göre susma ile belli olmayan bir süre için yenilenmişse, bu taşınmaz artık m. 272 vd. hükümlerine göre tahliye edilemez.

[18] Bkz. Y Örnek No. 14 (aşa.§ 73, Ek No. 23).

tahliyesidir. O nedenle artık icra dairesi "ödeme emri" değil, "tahliye emri" düzenler.

Bu tahliye emrine şunlar yazılır (m. 272, 11-111; Y m. 36):

Kiralayanın ve kiracının ve varsa temsilcilerinin kimlikleri ve adresleri,

Kira sözleşmesinin tarihi, kiracının kira sözleşmesinin yenilendiğine veya uzatıldığına ilişkin bir itirazı varsa bunu yedi gün içinde bildirmesi,

Kiracı yedi gün içinde itiraz etmez ve taşınmazı kendiliğinden tahliye etmezse, kiracının **tahliye emrinin tebliğinden itibaren 15 gün içinde taşınmazı tahliye ve teslim etmesi,** aksi halde icra dairesi tarafından taşınmazdan zorla çıkarılacağı ihtarı.

3) Tahliye Emrine itiraz

a) Tahliye Emrine İtiraz Edilmemesi

Kiracı yedi gün içinde tahliye emrine itiraz etmezse, tahliye takibi kesinleşir. Kiracı, tahliye emrinin tebliğinden itibaren 15 gün içinde taşınmazı boşaltmazsa, icra dairesi tarafından taşınmazdan zorla çıkarılır ve taşınmaz kiralayana teslim edilir (m. 273). Görüldüğü gibi, (m. 269'dakinin aksine) bu olasılıkta tahliye emrine itiraz edilmemesi ile tahliye emri (ve bununla tahliye takibi) kesinleşmekte, **icra mahkemesinin ayrıca tahliye kararı vermesine gerek kalmadan,** taşınmaz **icra dairesi** tarafından zorla boşaltılarak kiralayana teslim edilmektedir.

b) Tahliye Emrine İtiraz Edilmesi

Kiracı, tahliye emrinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde tahliye emrine itiraz edebilir. itiraz dilekçe ile veya sözlü olarak icra dairesine bildirilir. itiraz ile, yapılan ilamsız tahliye takibi durur (m. 274).

Kiracının itirazı, yalnız kira sözleşmesinin inkarına, yenilendiğine veya uzatıldığına ilişkin olabilir (m. 272, 111; 275). Kiracının itirazında bildirdiği sebeplerle bağlı olduğu, kiralayana verilecek tahliye emri örneği ve gecikmiş itiraz hakkındaki m. 63--65 hükümleri burada da uygulanır (m. 274, 111).

Kiracı, tahliye emrine itiraz ederken kiralayanın icra dairesine verdiği **kira sözleşmesindeki imzayı ayrıca ve açıkça inkar etmezse, bu imzayı ikrar etmiş sayılır.** Çünkü, kiracı itiraz sebepleri ile bağlıdır (m. 274, 111; 63).

Kiracı, itirazında (adi yazılı) kira sözleşmesindeki **imzayı inkar** ederse, kiralayan icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını isteyemez. Çünkü, icra

mahk&lnesinin burada imza inceleme yetkisi yoktur[17]. Bu durumda, kiralayan, **kif'8Cıya karşı** sulh hukuk mahkemesinde tahliye davası açabilir. Bu davada, kiracfnın imzasını haksız yere inkar ettiOi ispat edilirse, kiracının m. 275, V'e **göre para** cezasına mahkQm edilmesi gerekir.

Kiracı itirazında (adi yazılı) kira sözleşmesindeki **imzayı** (ayrıca ve açıkça) **inkar ebnemlş** (böylece ikrar etmiş sayılmış) ise veya kira sözleşmesi **noter-Ukçe düzenlenmiş** veya **onaylanmış** ise **kiralayan** icra mahkemesinden **itirazın kaldınlmasını isteyebilir** (m. 275). Kiralayan, icra mahkemesinden kiracı le kendi arasında bir kira sözleşmesi bulunduğunu noterlikçe düzenlenmiş veya onaylanmış veya tarih ve imzası (kiracı tarafından) ikrar edilmiş bir kira sözleşmesi ile ispat edince, itirazını ispat yükü kiracıya düşer.

Kiracı, kira sözleşmesinin yenilendiğini veya uzatıldığını noterlikçe düzenlenmiş veya onaylanmış veya tarihi ve imzası kiralayan tarafından ikrar edilmiş bir belge ile ispat edemezse, icra mahkemesi kiracının itirazının kaldırılmasına karar verir (m. 275, il).

Kiralayan borçlunun dayandığı (noterlikçe onaylı olmayan, adi) belgedeki imzayı inkar ederse, icra mahkemesi, imza incelemesi yapamaz; itirazın kaldınlmasına karar verir. Bunun üzerine kiracı, genel mahkemede, kiralayanın tahliye hakkı olmadığının tespitine ilişkin bir menfi tespit davası açabilir (m. 275, iV) ve kiralayanın para cezasına mahkum edilmesini isteyebilir (m. 275, V).

Kiracı, kira sözleşmesinin yenilendiğini veya uzatıldığını noterlikçe düzenlenmiş veya onaylanmış veya tarih ve imzası kiralayan tarafından ikrar edilmiş bir belge ile ispat ederse, icra mahkemesi kiralayanın itirazın kaldırılması talebinin reddine karar verir (m. 275, 111).

icra mahkemesinin **itirazın kaldırılması kararı üzerine,** icra dairesi tarafından **kiracı taşınmazdan zorla çıkarılır** ve taşınmaz kiralayana teslim edilir (m. 273, 1). Tahliye edilecek taşınmazda kiralayana ait olmayan eşya bulunursa, m. 26 hükmü kıyasen uygulanır (m. 273, il).

Kiracının itirazının kaldırılması üzerine tahliye ve teslim icra edildikten **veya** itirazın kaldırılması talebi reddolunduktan sonra, birinci halde kiracının; ikinci halde kiralayanın genel hükümlere göre mahkemeye başvurarak dava açma hakları saklıdır (m. 275, iV). Mahkemede açılan davada, tahliye takibi sırasında inkar olunan imzanın kendisine ait olduğu anlaşılan (kira sözleşmesindeki imzayı reddetmiş olan) kiracı veya (kiracının itirazını haklı göstermek

---

" Bkz_ 04.12.1957 gün ve 11/26 sayılı IBK: RG 10.02.1958, sa. 9830.

üzere ibraz ettiği belge altındaki imzayı inkar etmiş olan) kiralayan para cezasına mahkOm edilir (m. 275, V).

il - KONUT VE ÇATILI IŞYERi KiRALARINDA TAŞINMAZLARIN TAHLiYESi

Türk Borçlar Kanununun konut ve çatılı işyeri kiralarında sözleşmenin sona annesine ilişkin 347. Maddesine göre, kiracı, belirli süreli sözleşmelerin süresinin bitiminden en az 15 gün önce bildirimde bulunmadıkça, sözleşme aynı koşullarla bir yıl için uzatılmış sayılır. Kiraya veren, sözleşme süresinin bitimine dayanarak sözleşmeyi sona erdiremez. Ancak, on yıllık uzama süresi sonunda kiraya veren bu süreyi izleyen her uzama yılının bitiminden en az üç ay önce bildirimde bulunmak koşuluyla, herhangi bir sebep göstermeksizin sözleşmeye son verebilir. Bu hükme göre (kiracı istemezse) kiralayanın kira süresinin bitiminde kiracıyı taşınmazdan çıkarma hakkı, kural olarak, yoktur. Kiracı taşınmazı boşaltmak istemezse, kira süresi aynı şartlarla bir yıl daha uzatılmış sayılır. Bu durumda, kiralayanın kira sü□esinin bitiminde kiracıyı çıkanna hakkı olmadığı için, kiralayan yukarıda gördüğümüz m. 272-275 hükümlerine göre kiracıya karşı ilamsız tahliye takibi de yapamaz.

Ancak **kiracı,** kiralananın teslim edilmesinden sonraki bir zamanda, kiraya verene karşı, kiralanan yeri belli bir tarihte tahliye edeceğine dair (ayrı) **bir yazılı taahhütte (yazılı tahliye taahhüdü)**[18] **bulunmuş ise** (boşaltmayı yazılı olarak üstlenmişse), o zaman **kiraya veren,** kira süresinin bitiminde (veya yazılı tahliye taahhüdünde bildirilen tarihte), kiracının **taşınmazı tahliye etmesini** bir ay içinde icraya başvurmak suretiyle **isteyebilir** (TBK m. 352, 1).

Boşaltmayı yazılı olarak üstlenme, kira sözleşmesi ile birlikte yapılmış ise, kiracı taahhüdü genellikle iradeyi bozucu etkenlerle yapacağından ve budurum, TBK m. 347'nin kira sözleşmesinin kendiliğinden uzatılmış sayılacağına ve kiralayana kira sözleşmesine son venne yetkisi tanımayan hükmüne aykırı düşeceğinden, böyle bir tahliye taahhüdü (boşaltmayı yazılı olarak üstlenme) kamu düzenine aykırı ve bu nedenle geçersiz sayılmaktadır. Buna karşılık, tahliye taahhüdünün kira sözleşmesinin yapılmasından sonraki bir zamanda, örneğin kira sözleşmesinin uzatılmasına veya yenilenmesine ilişkin bir sözleşmede, bir mektup ile veya noterde kiracının tek taraflı bir beyanı ile yapılması geçerlidir.

---

[18] Tahliye taahhOdOnOn hiçbir koşula ba!}lı olmadan verilmesi gerekir. Aksi takdirde, **tahliye taahhUdO** geçer1i olmaz.

işte. elinde kiracı tarafından verilmiş geçerli bir yazılı tahliye taahhüdü bulunan **kiralayan** (kiraya veren), kira süresinin (veya yazılı tahliye taahhüdQnde bHdirilen tarihin) bitiminden itibaren bir ay içinde, bu yazılı tahliye taahhOd0n0 ve yazılı kira sözleşmesini icra dairesine vererek, IIAmsız tahliye **taktbJ yapabllir** (TBK m. 352).

Bunun üzerine, icra dairesi, kiracıya yukarıdaki gibi bir tahliye emri gönderir. Bundan sonraki işlemler, konut ve çatılı işyeri olmayan taşınmazlardaki gibidir. yani bu halde de m. 272-275 hükümleri uygulanır.

Kiracı tahliye emrine yedi gün içinde itiraz ederse, tahliye takibi durur. Bunun üzerine, kiralayan icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını isteyebilir. Kiralayan (kiraya veren), icra mahkemesinde ilk önce noterlikçe düzenlenmiş veya onaylanmış veya tarih ve imzası kiracı tarafından ikrar edilmiş bir kira sözteşmesini ispat etmelidir. Bundan başka, kiralayan noterlikçe düzenlenmiş veya onaylanmış veya tarih ve imzası kiracı tarafından ikrar edilmiş bir yazılı tahliye taahhüdü (kiracının boşaltmayı yazılı olarak üstlendiğini) göstermelidir. Kiralayan böyle bir yazılı tahliye taahhüdünü de gösterir ve kiracı, kira sözleşmesinin yenilendiğini veya uzatıldığını aynı nitelikte (noterlikçe düzenlenmiş veya onaylanmış veya tarih ve imzası kiralayan tarafından ikrar edilmiş) bir belge ile ispat edemezse, icra mahkemesi itirazın kaldırılmasına karar verir (m. 275, il).

Buna karşılık, kiracı kira sözleşmesinin yenilendiğini veya uzatıldığını noterfıkçe düzenlenmiş veya onaylanmış veya tari_h ve imzası kiralayan tarafından ikrar edilmiş bir belge ile ispat ederse, icra mahkemesi, kiralayanın itirazın kaldınlması talebinin reddine karar verir.

tQracı, tahliye emrine itiraz ederken, (adi yazılı) kira sözleşmesindeki veya tahliye taahhüdündeki (veya her ikisindeki) imzayı veya tarihi açıkça inkar **ederse,** kiralayan icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını isteyemez; isterse,icra mahkemesi imza (veya tarih) incelemesi yapmadan, kiralayanın itirazın kaldırılması talebinin reddine karar verir. Bu halde kiralayan, sulh hukuk mahkemesinde kiracıya karşı tahliye davası açabilir.

Ancak, tahliye taahhüdünün tarih ve imzası noterlikçe onaylanmış ise, borçlu adi yazılı kira sözleşmesindeki tarihi inkar etse (kabul etmese) bile, itirazın kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

Buna karşılık, kiracının tahliye taahhüdünün kesin hükümsüz (TBK m. 27)bulunduğu, **yanılma, aldatma,** korkutma (TBK m. 30; 36; 37) veya hakkın

kötüye kullanılması {TMK m. 2) **nedeniyle geçersiz olduğu yolundaki iddialannı incelemek, icra mahkemesinin görevi dışındadır.** icra mahkemesi, bu iddiaları incelemeden kiracının itirazın kaldırılmasına ve tahliyesine karar vennelidir.

Kiracı tarafından verilmiş böyle bir yazılı tahliye taahhüdüne sahip olmayan kiralayan, kira süresinin bitiminde konut ve çatılı işyeri olan bir taşınmazın tahliyesi için ilamsız tahliye takibi yapamaz. Esasen bu halde, kiralayan, yalnız kira süresinin bitmiş olması sebebine dayanarak kiracıya karşı tahliye davası da açamaz; kiracı kirayı düzenli bir şekilde ödediği sürece ve on yıllık uzama süresi dolmadan önce {TBK m. 347, 1/c. 3) kiralayan kira sözleşmesini devam ettinnek zorundadır.

Kiracı, konut veya çatılı işyeri olan bir taşınmazın kirasını ödemezse, kiralayan (alacaklı), kiracıya {borçluya) karşı m. 269-269/d hükümlerine göre ilAmsız tahliye {icra) takibi yapabilir. Yani, yukarıda (A) başlığı altında incelenmiş olan "kira bedelinin ödenmemesi sebebine dayanan ilamsız tahliye", kiraya verilmiş her tor taşınmazlar içindir.

C) KİRALANAN TAŞINMAZDA ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN BULUNMASI

Yukarıda incelenen **her iki çeşit ilamsız tahliye takibinin** de kiracı aleyhine sonuçlanmasına karşın kiracı kendiliğinden taşınmazı boşaltmaz ise, icra müdürü, kiracıyı taşınmazdan zorta çıkararak taşınmazı kiralayana teslim eder.

icra müdürü taşınmazı zorla boşaltmak (tahliye) için geldiğinde, taşınmazda (örneğin evde) kiracıdan başka bir üçüncü **kişi** bulunursa, tahliye m. 276 hükümlerine uygun olarak yapılır. Bu hükme göre:

Taşınmazda bulunan kişi, borçlunun (kiracının) eşi, çocukları, ana babası, kardeşi veya iş ortağı gibi yakınlarından veya borçlu adına kiralananda oturdukları anlaşılan {örneğin kiracının kiracısı) bir kimse ise, bu kimseler üçüncü **kişi** sayılmaz (m. 276, iV). Bu kimseler, borçlu-kiracının üst soy ve altsoyu, kan veya kocası, ikinci dereceye kadar kan ve kayın hısımları ve iş ortaklarıdır (m. 276, iV). Borçlunun bu fıkrada sayılan dereceler dışında kalan hısımları bu madde anlamında üçüncü **kişi** sayılırsa da icra mahkemesi böyle bir kimsenin iddiasını takdir ederken borçlu ile olan yakınlık derecesini özellikle gözönOnde bulundurur. icra müdürü böyle bir kimseyi kiracı gibi zorta taşınmazdan çıkarır.

Taşınmazda bulunan kimse, bu sayılanlar dışında bir üçüncü kişi ise, bu kimse taşınmazı işgalde haklı olduğuna dair tapu senedi veya imzası noterlikçe onaylı bir kira sözleşmesi gibi resmi bir belge gösterirse, taşınmazdan çıkanlamaz; böyle bir belge gösteremezse, icra dairesince derhal tahliye olunur (m. 276, 1).

Ancak, üçüncü kişi, taşınmazı işgalde haklı olduğuna dair resmi bir belge gösterememekle beraber, icra dairesine verilen kira sözleşmesi tarihinden önceki bir zamandan beri orayı işgal etmekte olduğunu beyan edebilir. örneğin, üçüncü **kişi,** icra dairesine verilen kira sözleşmesi tarihinden önceki bir zamandan beri o taşınmazın kiracısı olduğunu ve fakat kiralayan ile aralarında yazılı bir kira sözleşmesi bulunmadığını veya yazılı kira sözleşmesi bulunmakla beraber kiralayanın imzasını inkar ettiğini beyan edebilir. Bunun üzerine icra müd0rü, taşınmazın bulunduğu yerde bir soruşturma yapar ve bu iddianın doğru olduğu kanısına varırsa taşınmazın tahliyesini erteleyerek, üç gün içinde durumu icra mahkemesine bildirir (m. 276, 11).

icra mahkemesi, tarafları dinleyerek[19] bu hususta bir karar verir. Burada, icra mahkemesinin geniş bir takdir yetkisi vardır; icra mahkemesi, bu geniş takdir yetkisini isabetle kullanarak uygulamada başvurulabilecek kötüye kullanımlan önleyebilir.

icra mahkemesi, üçüncü kişinin haksız olduğu kanaatine varırsa (örneğin, üçüncü kişinin kiracının aleyhine yapılan tahliyeyi önlemek veya geciktirmek için oraya getirilmiş bir kimse olduğu kanaatine varırsa), taşınmazdan tahliyesini emredecektir. icra mahkemesi, böyle kesin bir kanaate varamazsa, o zaman taraflardan birinin yedi gün içinde mahkemeye müracaat etmesi gerektiğine karar verecektir. Bunu yaparken, edindiği kanaate göre diğerine oranla daha haksız olan tarafa mahkemeye başvurma yükünü yükleyecektir. Bu süre içinde, o taraf mahkemeye başvurmazsa iddiasından vazgeçmiş sayılır. O kimse, üçüncü **kişi** ise bunun üzerine taşınmazdan zorla çıkarılır; kiralayan ise, bununla üçüncü kişinin taşınmazı işgal hakkını kabul etmiş sayılır. Yedi g0n içinde mahkemeye başvurulursa, tahliye, davanın sonuçlanmasına kadar durur. Dava hakkındaki karara karşı kanun yoluna başvurulması halinde m. 36'ya göre icranın geri bırakılması kararı alınabilir (m. 276, 111).

,. **Icıa mahkemesi, evrak** (dosya) üzerinde karar veremez; tarafları duruşmaya çaı'.)ırıp dinledikten sonra karar verebilir.

§ 38. KIRALAYANIN HAPİS HAKKININ KORUNMASI[1]

Bilindiği gibi, kiralayanın, geçmiş bir yıllık ve işlemekte olan altı aylık kira alacağı için kiralanan taşınmazda bulunan taşınır malları üzerinde hapis hakkı vardır (TBK m. 336; 362, il). Genel hapis hakkındakinin (TMK m. 950) aksine, burada kiralayan, üzerinde hapis hakkı olan taşınır mallara zilyet bulunmadığından, kiralayanın hapis hakkının korunması için bazı özel hükümler kabul edilmiştir:

TBK m. 338, kiralayanın, hapis hakkının korunması için resmi makamlara[2] başvurabileceğini genel olarak düzenlemektedir. IIK m. 270-271 hükümlerinde ise, bunun nasıl yapılacağı düzenlenmiştir.

Hapis hakkı, kiralayanın hapis hakkı için defter tutulması (m. 270) ve hapis hakkına tabi eşyanın kaçırılması halinde geri alınması (m. 271) şeklinde kullanılır.

A) HAPİS HAKKI İÇiN DEFTER TUTULMASI

Kiralayan, daha önce bir icra takibinde bulunmadan, hapis hakkının geçici olarak korunması için icra dairesinin yardımını isteyebilir (m. 270, 1). Kiralayan, icra dairesine kiracı ile aralarında bir kira sözleşmesi bulunduğu hakkında kanaat verecektir (örneğin, yazılı bir kira sözleşmesi ile).

icra müdürünün, kiralayanın hapis hakkının mevcut olup olmadığını incelemek yetkisi yoktur; ancak, kiralayanın ibraz ettiği belgelerden (örneğin, kiranın ödendiğine dair makbuzlardan), kiralayanın hapis hakkı olmadığı açık bir şekilde anlaşılmakta ise, icra müdürü, hapis hakkının defterini yapmaktan kaçınacaktır. Ancak, hapis hakkının şüpheli olduğu hallerde de icra müdürü defter tutmaya mecburdur.

Geçmiş bir yıllık kira hakkında hapis hakkına tabi eşyanın defterinin tutulabilmesi için, kiralayanın, TBK m. 338'deki gibi hakkının tehlikeye girdiğini ispat etmesine gerek yoktur. Geçmiş (muaccel) bir yıllık kira hakkındaki talebi, icra dairesince başka bir şart aranmaksızın yerine getirilir. işlemekte olan altı aylık kira henüz muaccel olmadığından, burada kiralayanın talebinin yerine

---

Bkz. Ali Cem Budak, icra ve iflas Hukukunda Kiralayanın Hapis Hakkının Kullanılması, An*kara* 2003.

2 TBK m. 338, I'de bu görev, sulh hakimine ve icra müdürüne verilmiştir. IIK m. 270'e göre de hapis hakkı için defter tutmak icra dairesinin görevine dahlldlr.

getirilebilmesi için, kiralayanın, kiracının kiralanandan çıkmak yahut kiralanan dahDinde bulunan şeyleri alıp götürmek teşebbüsünde bulunduğu (TBK m. **338), başka** bir deyişle hapis hakkının tehlikeye girdiği hakkında icra dairesine **kanaat** vermesi gerekir.

icra dairesi, kiralayanın talebini yukarıdaki şartlara uygun bulursa, kiralayJnın üzerinde hapis hakkı bulunan eşyanın bir defterini yapar (m. 270, 111). Kanunda bu defterin nasıl yapılacağı hakkında ayrıntılı hükümler yoktur. Burada, haciz hakkındaki hükümler kıyasen uygulanabilir. Örneğin, kiralayanın alacağı, faiz ve masraflarını karşılayacak maldan fazlasının deftere alınması (m. 85, 1), kıymet takdiri (m. 87), haczi caiz olmayan şeylerin (m. 82) deftere geçirilmemesi (TBK m. 336), üzerinde istihkak iddia edilen malların en sonra (m. 85, il) deftere geçirilmesi ve bundan taraflara haber verilmesi (m. 96)[3] gibi. Kiracının alacaklıları tarafından daha önce haczettirilmiş malları da hapis hakkı defterine geçirilir ve bu malların satışı halinde, kiralayanın satış bedeli üzerinde rüçhan hakkı vardır.

Kiracı, hapis hakkına tabi malların defterinin tutulmasına karşı koyarsa, icra müdürü zabıtadan (kolluktan) yardım isteyebilir. Bundan başka, icra dairesine başvurup yardım istemenin hapis hakkına tabi malların kiracı tarafından kaçırılmasını önleyemeyeceği (yani gecikmesinde tehlike olan) hallerde, kiralayan doğrudan doğruya zabıtaya başvurarak yardım isteyebilir (m. "270, 11). Bu halde, zabıta (kolluk), hapis hakkına tabi malların kaçırılmasına engel olur ve aldığı tedbiri icra dairesine bildirir. Malların defterini yapmak görevi sadece icra dairesine aittir.

Defter yapılmasının etkisi geçici olduğundan, kiralayanın, bunun devam etmesi için icra takibinde bulunması gerekir. Defteri yapan icra müdürü, kiralayana icra takibinde bulunması için 15 günü geçmemek üzere uygun bir süre verir (m. 270, 111).

Hapis hakkı taşınır rehni sayıldığından (m. 23, il) kiralayanın kendisine verilen bu süre içinde başvuracağı yol, taşınır rehninin paraya çevrilmesi yoludur (m. 145-147). Hapis hakkına tabi malların defteri yapılmamışsa, kiralayan rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapamaz.

Burada m. 45'tekinin aksine, kiralayan mutlaka rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takipte bulunmak zorunda değildir; haciz (veya ifl□s) yolu ile takipte de bulunabilir. Yalnız, kiralayan kendisine verilen süre içinde rehnin paraya

---

a Buradaki istihkak davasında TBK m. 337 ve IIK m. 97, VIII hükümleri gözönünde tutulur.

çevrilmesi yolu ile takipte bulunmazsa, hapis hakkı defteri hükümsüz kalır; mOddetinde takip yapılırsa, takibin sonucuna kadar defter hükmünü korur.

B) KAÇIRILAN HAPiS HAKKINA KONU EŞYANIN GERi ALINMASI

Hapis hakkına konu eşyanın kaçırılması hAlinde, kiralayan icra dairesine **başvurarak** bu eşyanın geri alınmasını isteyebilir ve bu eşya icra dairesinin emri ve zabıta kuvvetiyle geri alınabilir (m. 271; TBK m. 338). Bu hüküm, hem m. 270'e göre defteri tutulmuş[4] hem de tutulmamış olan hapis hakkına konu eşya içindir.

Kaçınlan eşyanın geri alınabilmesi için aşağıdaki koşulların gerçekleşmesi gerekir:

Eşyanın gizlice[5] veya cebirle götürülmüş olması ve kiralayanın eşyanın geri alınmasını, kaçırılması (götürülmesi) tarihinden itibaren 1O gün içinde talep etmiş olması.

Bu koşulların varlığı halinde, icra dairesi kaçırılan eşyanın geri alınmasına karar verecek ve eşya, zabıta (kolluk) kuvveti ile geri alınacaktır. Ancak, iyiniyetli üçüncü kişilerin hakları saklıdır (m. 271, 1/ c. 2). örneğin eşya kaçırıldığı sırada iyiniyetli bir başkasına devredilmiş veya kiracı onun evine taşınmak suretiyle onun eşya üzerinde hapis hakkı doğmuş ise, kiralayan bu kimselere karşı hapis hakkını ileri süremez. Iyiniyetli olduğunu iddia eden üçüncü kişinin iddiasını kabul etmeyen kiralayan, malın geri verilmesi için üçüncü kişi aleyhine genel mahkemede dava açar; bu dava basit yargılama usulü (HMK m. 316-322) ile görülür (m. 271, 11).

YaJnız,defteri yapılmış eşya içinm. 271, !'deki 10 günlük müddet şartı yoktur. Bundan başka, defteri yapılmış eşyanın kaçınlması veya glzlenmesl halinde, borçlu kiracı cezalandırılır (m. 335).

• **8**□ glzlilikten kasıt. kiraJayanın haberi olmadan bir malın götürülmesi ve iyiniyetli bir kiracının hayatın oıaoan akışına gOf9 kiralayanın bugötürmeye karşı çıkaca!}ını tahmin edebllmeaidlr.

İlAMLI **iCRA**

Konusu para ve teminattan başka (ilamsız icraya konu olamayan) alacaklar, öm□in taşınır teslimi, taşınmaz tahliye ve teslimi, bir işin yapılması veya yapılmaması, çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulması gibi alacaklar için alacaklının ilk önce mahkemede dava açarak bir hüküm alması; diğer bir deyişte, alacaOının bir ilama (HMK m. 301, 2) bağlanmasını sağlaması gerekir. Aksi takdirde bu tür alacaklar bakımından doğrudan doğruya icra dairesine başvurularak ilamsız icra takibi yapılamaz. Bu nedenle, para (ve teminat) alacaktan dışındaki alacakların icra yoluyla tahsili, bir ilam alınması ön şartına baglanmış bulunmaktadır.

Bir nama (veya ilam niteliğinde belgeye) dayanılarak yapılan icra takibine •**namlı icra"** adı verilmektedir. IIK, 24-41. maddelerinde, ilamlı icranın özelliklerini düzenlemekte, bunun dışında kalan hususlar için ilamsız icra hakkındaki hükümlere yollama yapılmaktadır (m. 41). Bu yüzden, Kanunun düzenleme sırasından ayrılarak, ilk önce (yukarıda) ilamsız icrayı inceledik; burada yalnız ilamlı icranın özelliklerini inceleyip, ilamsız icra ile ortak olan hususlarda, □amsız icraya ilişkin olarak yukarıdaki açıklamalara yollama yapmakla yetinilecektir

BİRİNCİ BÖLÜM

ORTAK HÜKÜMLER

İcra ve iflas Kanunu, **"ilAmlann icrası"** başlığı altında, ilamların konularının farklılığı nedeniyle para ve teminat verilmesi hakkındaki ilamların icrası için ayrı (m. 32-33/a), para ve teminattan başka borçlar hakkındaki ilamların icrası için ayrı hükümler (m. 24-31) koymuştur.

Kanun, konusu para ve teminattan başka borçlar hakkındaki ilamların icrası başlığı altında da taşınır teslimi, taşınmazların tahliye ve teslimi, bir şeyin yapılmasına veya yapılmamasına ilişkin ve irtifak haklarıyla gemi üzerindeki intifa haklarına ilişkin ilamların icrası için ayrı ayrı hükümler koymuştur. Bunların her biri aşağıda sırasıyla incelenecektir. Ancak, bu kuralların incelenmesine geçmeden önce bütün ilamlı icra yolları için ortak olan hükümlerin incelenmesi gerekir.

§ 39. İLAM VE İLAM NİTELİĞİNDEKİ BELGELER[1]

Alacaklının ilamlı icra takibi yapabilmesi için, elinde bir mahkeme tarafından verilmiş ilam (hüküm) veya **kanunların mahkeme ilamı niteliğinde saydığı bir belgenin** bulunması gerekir. Aksi takdirde ilamlı icra takibi yoluna başvurulamaz. öte yandan, daha önce açıklandığı üzere[2], Yargıtayın 2017 yılında verdiği bir IBK uyarınca, para alacağı hakkında **ilam alan alacaklının** ilamsız icra takibi yapması mümkün olmayıp, mutlaka **ilamlı icra yoluna başvurması gerekir[3]**.

Mahkeme kararının (hükmünün) iki taraftan her birine verilen mühürlü örneklerine ilam denir (HMK m. 301, 2).

Buradaki ilamdan kasıt, her şeyden önce **hukuk** (sulh hukuk, asliye hukuk, asrıye ticaret, aile, Wketici, icra, fikri ve sınai haklar hukuk mahkemeleri gibi) **mahkemelerinden** alınmış olan uamıarta **hakem** kararlandır (HMK m. 436; 439, 4).

Bkz. SOha Tanrıver, IIAmlı icra Takibinin Dayanakları ve icranın iadesi, Ankara 1996; Mustafa Serdar Özbek, Avrupa Blı1ii)I ve Türk Hukukunda IIAmlı icranın EtklnllOi, Ankara 2022.

2 Skz. yuk. Blrinc4BOIOm.

3 10.07.2017 gün ve 02/03 sayılı IBK için bkz. Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/HanaOası-Icra Pratik, a. 175-180.

Bundan başka ceza mahkemesi tarafından verilen kişisel haklara (örneğin CMKm. 141-144) ilişkin ilAmlar (CMK m. 324, 4); tam yargı davası sonucunda verilmiş olan idari yargı ilamları (idari Yargılama Usulü K. m. 28/2); Uyuşmazlık Mahkemesinin hüküm uyuşmazlığının çözümü hakkında verdiği karar (Uyuşmazlık Mahkemesi K. m. 25; 28-29); Sayıştay ilamları (Sayıştay K. m. 53), hakem kararları (HMK m. 436)[4] ile usulüne göre tenfız kararı verilmiş bulunan yabancı mahkeme ilamları ve yabancı hakem kararları (MÖHUK m. 41 ve 43) da buradaki anlamda ilam kavramına dahildir. Bu ilamlar da ilamlı icra hükümlerine göre icra edilir.

Yukarıda sayılan bu ilamlar, eda (edim, ifa) hükmü içeren ilamlardır. Buna karşılık tespit hükmü içeren ilamlar, ilamlı icra yoluyla takip edilemez; tespit hükümlerinin yalnızca yargılama giderlerine ilişkin bölümü ilamlı icra yoluyla icraya konulabilir. Aynı şekilde mahkemeler tarafından verilen geçici hukuki koruma (ihtiyati tedbir, ihtiyati haciz veya delil tespiti gibi) kararları da ilamlı icraya konu edilemez. Ancak bu kararlardan örneğin dava sırasında verilen tedbir nafakasının para alacağı olarak ilamsız icra yoluyla talep edilmesi mümkündür.

Yukarıda sayılan mahkeme ilamlarından başka, IIK m. 38 hükmü ile bazı belgeler ilam niteliğinde kabul edildiğinden ve bu belgelere dayanılarak da ilamlı icra yoluna başvurulabilir. Bazı özel kanunlarda da ilam niteliğinde belgelere ilişkin hükümler vardır.

IIK m. 38'e göre ilam niteliğinde sayılan belgeler şunlardır:

1) Mahkeme huzurunda yapılan sulhler (HMK m. 313)[5].

2) Mahkeme huzurunda yapılan kabuller (HMK m. 308). Mahkeme önünde yapılan feragatlerin de ilam niteliğinde belge sayılması gerekir (HMK m. 307-315).

3) Kayıtsız şartsız {tek taraflı) para borcu ikrarını içeren düzenleme biçimindeki noter senetleri {Noterlik K. m. 84-89). Düzenleme biçimindeki noter senetlerine dayanılarak ilamlı icra takibi yapılabilmesi için senedin kayıtsız şartsız bir para borcu ikrarına ilişkin olması gerekmektedir (m. 38). Mahkeme huzurunda yapılan sulhlar ve kabuller bakımından böyle bir koşul aranmamaktadır.

• Mecburi Tahkim Kanununa **göre** hakemler tarafından verilen lIAmlar da IIK'ne **göre** icra edilir (bkz. 3533 s. K. m. 7). Bundan başka dispeç raporunun tasdiki hakkındaki kararlar da UAm nitsliOindedlr (bkz. TTK m. 1284).

[5] Mahkeme, taraftann talepleri d<>Orultusunda, karar verilmesine yer olmadıOına *ya* de sulha gOre karar verebilir. SulhOn mahkeme karan gibi icra edilebilmesi için şarta b&Olı olmaması gerekir (karş. HMK m. 313, 4).

4} istinaf ve temyiz kefaletnameleri (HUMK m. 443; Geçici Madde 3; HMK m. 447, 2; 350; 367; IIK m. 33; 36}. Bunlar istinafa başvuru veya temyiz halinde icranın geri bırakılması için verilmiş bulunan kefaletnamelerdir.

5} icra dairesindeki kefaletler[6]. Bunlar, takip konusu borcun ödenmesini sağlamak için özellikle borcun takside bağlanması durumunda, üçüncü bir kişinin (kefilin}, icra dairesi huzurunda borçlunun borcuna kefil olmasıdır. Bu icra kefaletleri, kanundan dolayı müteselsil kefalet hükmündedir (m. 38, son cümle).

Özel kanunlara göre ilam niteliğinde sayılan belgelere ise şu örnekler gösterilebilir:

Tarım kredi kooperatiflerinin kredi ile ilgili alacak senetleri, kağıtları ve her türlü taahhütname ve sözleşmeler, ortağın oturduğu veya kooperatifin bulunduğu köy veya mahalle ihtiyar heyetleri tarafından parasız olarak onaylanır. Bu şekilde onaylanan senet ve belgeler, IIK'nun 38. Maddesinde yazılı belgeler hükmündedir (Tarım ve Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri K. m. 12).

Avukatlık Kanununun 35/A maddesine göre, avukatlar ile müvekkilleri (uyuşmazlığa düşmüş taraflar) tarafından birlikte imzalanan uzlaşma tutanakları m. 38 anlamında ilam niteliğinde belge sayılır[7].

Baroların para cezasına veya giderlerin ödenmesine ilişkin olan kararları, IIK'nun ilamlarının yerine getirilmesi hakkındaki hükümlerine göre yerine getirilir (AK m. 162; 64; 86).

Para cezasına veya giderlerin ödenmesine ilişkin Türkiye Noterler Birliği Disiplin Kurulu Kararları, IIK'nun ilamlarının icrası hakkındaki hükümleri uyarınca yerine getirilir (Noterlik K. m. 145, 11-111; 117, I; 20, V)[8].

Arabuluculuk faaliyeti sonunda tarafların anlaşmaları ve bu anlaşmaya mahkemeden icra edilebilirlik şerhi verdirmeleri halinde, bu şerhi içeren anlaşma, ilam niteliğinde belge sayılır (HUAK m. 18, 2). Ayrıca kanunlarda icra edilebilirlik şerhi alınmasının zorunlu kılındığı haller hariç, taraflar ve avukatları ile arabulucunun, ticari uyuşmazlıklar bakımından ise avukatlar ile arabulucunun birlikte imzaladıkları anlaşma belgesi, icra edilebilirlik şerhi aranmaksızın ilam niteliğinde belge sayılır (HUAK m. 18, 4).

Aynı şekilde **tüketici hakem heyetinin kararları,** IIK'nun ilamların yerine getirilmesi hakkındaki hükümlerine göre yerine getirilir (TKHK m. 70).

---

6 Bkz. Zeynep S0meyra Deveci, icra Kefaletnameleri, Ankara 2020.

7 Bkz. Ejder Yılmaz, Avukatın Uzlaşma Sağlama Yetkisi (Prof. Dr. Baki Kuru Armağanı, Ankara 2004, s. 843-856).

6 Başka örnekler için bkz. 5957 s. K. m. 10, 5; CMK m. 253, 19; IIK m. 149, I.

IIAmlı icraya başvurabilmek için, alacaklının elinde kural olarak bir IIAm veya ilAm niteliğinde sayılan bir belge olmalıdır. Ancak, bunların dışında bazı alacakların tahsili için kanunlarda "ayrıca bir mahkeme hükmüne **gerek** ol-**madığı"** öngörülmüş olabilir. Bu gibi durumlarda da (eğer, ayrıca takibe de gerek olmadığı yazılı değilse) ilamlı icra yoluna başvurulur[9].

Görüldüğü gibi namlı icraya dayanak oluşturan belgeler sadece "ilam"lar olmayıp ilam niteliğinde belgeler ile ilamların icrası hakkındaki hükümlere göre yerine getirile□i (icra edilebileceği) kanunlarda ifade edilen belgeler veya kararlar olabilir. Ancak söz konusu belgelerin ilamlı icraya konu edilebilmesi, onları ·nam· g0c0ne kavuşturmaz; özellikle ilamların sahip olduğu kesin hük0m etkisi (HMK m. 303) bu belgeler için geçerli değildir[10].

---

1 **Bkz. Om90in.** m. 15, I; 24, iV; 30, il; 40, il; 94, V; Harcırah K. m. 59, VII.

10 Anayasa Mahkemesi de kanunlarda yer alan ilam niteliQinde belge düzenleme yetkisinin **Anayasaya** aykın olmadıOına karar vermiştir. Buna göre,• ...itiraz konusu kuralda, yıllık aidatla ilgili kararıarın ıiam hükmünde olmasına baOlanan sonuç, ilamlar gibi infaz edilmesini veDamların yerine getirilmesi usulOnOn uygulanmasını göstermesinden ibarettir. Bu nedenle, 1<urakfa, yönetim kurullannın yıllık aidat ile ilgili karartannın ilam hOkmOnde olduQunun betirtıltnesi, bu karartann maddi anlamda kesin hüküm niteliOi taşıdıı}ı sonucunu d<>Ourmaz. Kuralla getirilen düzenlemenin ıiamıı icra yoluyla alacaı}ın tahsilini kolaylaştırmak dışında bir ôzeUlk **içermediOi** açıktır. Dolayısıyla, itiraz konusu kuralla getirilen dOzenleme, Anayasa'nın 9. **maddesinde** belirtilen yargı yetkisinin kullanılması anlamına gelmediOlnden kuralda, Anayasa'ya aykın bir yön bulunmamaktadır" (Anayasa Mahkemesinin 18.06.2013 gün ve 53/81 sayılı karan için bkz. RG 22.11.2013, sa. 28829).

§ 40. Ii.AMLI iCRADA YETKi

IIAmlı icrada yetki kuralı, ilamsız icrada düzenlenen yetki kuralından (m. 50) çok farklıdır. Buna göre, alacaklı, ilamlı icra takibi için Türklye'deki **herhangi bir yer icra dairesine** başvurabilir (m. 34). Yani, alacaklı elindeki ilamı **diledi0l** icra dairesinde icraya koyabilir. Bu nedenle borçlu ilamlı icrada yetki itirazında bulunamaz; çünkü, m. 34'e göre başvurulan her (yer) icra dairesi ilAmlı icra takibi bakımından yetkilidir.

ilamın konusu bir taşınmazın aynına ilişkin bile olsa, bu ilam o taşınmazın bulunduğu yerde değil Türkiye'nin herhangi bir yerinde icraya konulabilir. Yani, HMK m. 12 hükmü, ilamlı icra bakımından uygulanmaz. Çünküm. 34 hükmü herhangi bir istisnaya yer vermemekte; mutlak bir ifade taşımaktadır. Bududurumda ilam taşınmazın bulunduğu yerden başka bir yerde icraya konulacak olursa, taşınmazın bulunduğu yer icra dairesi istinabe olunur.

IIK'nun 34. maddesinde mutlak olarak her icra dairesi denildiğine ve ilamlı icrada yetkili icra dairesinin belirlenmesinde borçlunun bulunduğu yer (yerleşim yeri) dikkate alınmadığına göre, Türkiye'de yerleşim yeri olmayan (örneğin, yerleşim yeri Fransa'da bulunan) bir borçlu aleyhine de Türkiye'de her icra dairesinde ilamlı icra takibi yapılabilir.

Alacaklı, ilamlı **icra takibine başladıktan sonra yerleşim yerini değiştirirse,** ilamlı icra takibinin yeni yerleşim yerindeki icra dairesine havale edilmesini de isteyebilir (m. 34). Görüldüğü gibi, m. 34/c. 2, ilam alacaklısını bu açıdan oldukça koruyan bir hükümdür. Alacaklının bu hükümden yararlanabilmesi için, yerleşim yerini gerçekten değiştirmiş bulunması (TMK m. 20) gerekir; kuşkusuz, yerleşim yeri değişikliğinde sırf borçluya zarar verme kastı (amacı) varsam. 34/c. 2 hükmü uygulanamaz (bkz. TMK m. 2, il); borçlunun bu (m. 34/c. 2) hükmün uygulanmasına itiraz etmek hakkı vardır.

Kanunda her ne kadar yalnızca "ilam"dan söz edilmekte ve ilam niteliğinde sayılan belgelerden söz edilmemekte ise dem. 34 hükmü bütün ilamlı icra takiplerine ilişkin olduğundan, elde ilam veya ilam niteliğinde bir belge bulunması durumunda (ve ayrıca kanunlarda ilam veya ilam niteliğinde belge olmadan dahi namlı icra yolunun açık tutulduğu durumlarda) m. 34 hükmü uygulanır.

§ 41. 11.AMLI iCRA TAKiBiNiN BAŞLAMASI

A) GENEL BiLGi

Alacaklı, elindeki uamı[1] veya ıiam niteli□Indeki belgeyi bir icra dairesine **vererek** takip talebinde bulunur. Bu takip talebi, ıiamsız icradaki takip talebinin aynısıdır. Takip talebine, ilamın veya ilam niteli□indeki belgenin tarihi, numarası ve Ozeti yazılır[2] (m. 58).

ilamlı takip talebinde bulunan alacaklıdan binde beş peşin harç alınmaz; yalnızca başvunna harcı alınır3.

Iıamıı icraya başvunna hakkı, ilAmda taraf olan (yani ilama göre alacaklı olan) kimseye; bu kimse ölmüş veya alacağını başkasına devretmişse, mirasçılanna veya alacağı devralana aittir. ilamlı icrada borçlu, ilam aleyhine olan, yani ilama göre borçlu durumunda bulunan kimsedir; bu kimse ölmüş ise, ilam mirasçılanna karşı icraya konur.

ilamlı icra takibinin başarılı olabilmesi için, ilamın (yani ilamdaki alacağın) zamanaşımına uğramamış olması gerekir. Eğer **ilam zamanaşımına uğramış ise, borçlu** icra mahkemesinden **icranın geri bırakılmasını isteyebilir** (m. 33-33/a). Çünkü ilama dayanan takip, son işlem üzerinden **10 yıl** geçmekle zamanaşımına uğrar (m. 39, I; TBK m. 156). Buna göre kural olarak, rıamıar 1O yıllık bir zamanaşımına tabidir. Ancak, **taşınmaz mülkiyetine ve taşınmaz üzerindeki ayni haklara** ilişkin ilamlar ile **kişiler** ve **aile hukukuna ilişkin** ilamlar zamanaşımına uğramaz. **Taşınır mallar üzerindeki ayni haklar** da **zamanaşımına uğramaz.** Buna karşın, resen düzenlenmiş noter senedine (m. 38) dayanan ilamlı takip, noter senedindeki alacağın niteliğine göre TBK

Yukanda da belirtildiği üzere ilamlı icra takibinin dayanağı bir ilamdır. O nedenle kısa karar veya tutanak ile ilamlı icraya başvurulamaz. Mahkemenin gerekçeli kararının yazılmış, imzalanmış ve tarafa verilmiş bir örneğinin mevcut olması şarttır.

[2] Bkz. Y m. 20 (aşa. § 73, Ek No. 1).

[3] Bundan başka, konusu para ile değerlendirilmesi mümkün olmayan (değeri belli olmayan) ilAmlı icra takiplerinde {örneğin çocuk teslimi, m. 25), alacaklı, takip talebi ile birlikte icranın yerine getirilmesi harcının yarısı kadar, maktu harç ile cezaevleri harcını da peşin olarak öder (2548 s. K. m. 1). Konusu para ile değerlendirilmesi mümkün olan ilamlı icra takiplerinde **(Omeğin** param. 32, taşınır teslimim. 24, taşınmaz tahliye ve teslimi, m. 26) alacaklı cezaevteri harcını peşin ödemez; bu halde, %2 olan cezaevleri harcı ilAmlı icra takibinin sonunda alacaklıdan alınır. ilamlı icra takibinde alacaklıdan %2 cezaevleri harcı alınmasının Anaya**saya** aykınlıQı ileri sürOlmüşse de Anayasa Mahkemesi, Ceza Evleriyle Mahkeme Binaları inşası Karşılı□ı Olarak Alınacak Harçlar ve MahkOmlara Ödettirilecek Yiyecek Bedelleri Hakkında Kanunun 1. maddesindeki "ilamlı" takipler bakımından da Anayasaya aykırı olmadı-0ına karar vermiştir {Anayasa Mahkemesinin 06.03.2025 gün ve E. 2024/01, K. 2025/70 sayılı karan için bkz. RG 03.06.2025, sa. 32919).

ve TTK'ndaki zamanaşımı sürelerine tabidir (m. 39, il). Yani, resen düzenlenen noter senetlerindeki alacakların zamanaşımı hakkında, diğer bütün alacaklarda olduğu gibi TBK ve TTK'ndaki genel zamanaşımı süreleri uygulanır.

Alacaklının Hamlı icra takip talebini alan icra dairesi, bir **icra emri** düzenler ve bunu ilam (ve takip) borçlusuna[4] gönderir.

icra müdürü, burada ilamsız icradakinden daha geniş bir yetkiye sahiptir. Bu bakımdan örneğin alacaklının dayandığı belgenin cebri icraya elverişli (eda hükmü içeren) bir ilam olup olmadığı; kesinleşmeden icra edilemeyen ilamlardan ise kesinleşip kesinleşmediği gibi hususları resen gözetmek zorundadır. ilam, kesinleşmeden icraya konulamayacak ilamlardan ise, icra müdürünün icra emri göndermemesi gerekir. Eğer gönderirse, bu işleme karşı şikayet yoluna gidilebilir ve icra mahkemesi bu durumda takibi iptal eder.

Buna karşılık **icra müdürünün ilamı yorumlama yetkisi yoktur.** ilamın icrasında bir tereddüt olduğu veya ilamın icra bakımından yeterli açıklığı taşımadığı durumlarda, taraflardan birisinin hükmü veren mahkemeye başvurup hükmün açıklanmasını (tavzihini - HMK m. 305) talep etmesi gerekir.

icra emri, ilamsız icradaki ödeme emrine benzer. icra emri ile ödeme emri arasındaki en önemli fark, borçlunun icra emrine itiraz edememesidir; yani borçlu, icra emrine karşı, icra dairesine yapacağı bir itiraz beyanı ile kendisine karşı yapılmakta olan ilamlı icra takibini durduramaz. Borçlu, ancak bazı sebeplere dayanarak icra mahkemesinden icranın geri bırakılmasını isteyebilir (m. 33-33/a).

icra emriyle borçlunun ilamda yazılı borcu icra emrinde belirtilen belli bir süre içinde ödemesi veya teslim etmesi, buna uymazsa, ilam hükmünün icra müdürü tarafından zona yerine getirileceği (icra edileceği) borçluya ihtar olunur.

Borçlu, bu süre içinde·borcunu yerine getirmezse, ilam hükmü icra müdürü tarafından zarta icra edilir. örneğin, ilamda yazılı para borcu için borçlunun malları haczedilir, ilamda yazılı taşınır mal zorla borçludan alınarak alacaklıya teslim edilir veya borçlu ilamda yazılı taşınmazdan {örneğin bir konuttan) zorla çıkarılarak, taşınmaz icra müdürü tarafından alacaklıya teslim edilir.

---

[4] icra emrinin borçlunun (davalının) davayı takip etmiş olan vekiline tabii!} edilmesi gerekir **(HMK** m. 73). Ancak icra emri borçlunun kendisine tebllO edilmedikçe borçlu hakkında m. 76 □e m. 338'deki cezai yaptırımlar uygulanamaz.

icra emri ve ondan sonraki aşamalar, genel haciz yolu ile takibe göre farklı olan hususlara işaret edilerek, çeşitli konulara ilişkin ilamların icrası ayrı ayrı açıklanacaktır.

B) ilAMLI iCRA YOLUNA BAŞVURABiLMEK İÇİN HÜKMÜN KESiNLEŞMiŞ OLMASI KURAL OLARAK ŞART DEĞiLDiR

Bir mahkeme hükmüne (ilamına) karşı kanun yoluna (bfMK m. 341 vd.) **başvurulmuş olması, kural olarak o** hükmün (ilamın) i_cfasını **durdurmaz.** Yani alacaklı, hükmün henüz kesinleşmemiş (hükme karşı kanun yoluna başvurulmuş) olmasına rağmen, ilamı icraya koya□_ilir',(HMK m. 367). örneğin, konusu para (m. 32} veya taşınır bir mal (m. 24) olan ilamların icraya konabilmesi için, hükmün kesinleşmiş olması şart değildir.

Ancak, istisnai olarak, bazı ilamlar (hükümler) kesinleşmedikçe icraya konamaz[5]. icraya konulabilmesi için kesinleşmiş olması şart olan ilamlar **(istisnalar)** şunlardır:

Taşınmaza ve buna ilişkin ayni haklara dair hükümler, kesinleşmedikçe icra edilemez (HMK m. 367/2). Buna karşılık, taşınmaz üzerindeki kişisel haklara ilişkin hükümlerin (örneğin, kiraya verilmiş bir taşınmazın tahliyesine ilişkin mahkeme hükmünün} icra edilebilmesi için, bunların kesinleşmesi zorunlu değildir.

Kişiler ve aile hukukuna (TMK m. 8 vd.; 118 vd.) ilişkin hükümler (örneğin boşanma veya babalık davası sonunda verilen hükümler), kesinleşmedikçe icra edilemez (HMK m. 367/2)[6]. Fakat, nafaka hükümlerinin icrasını isteyebilmek için bunların kesinleşmesini beklemeye gerek yoktur[7]. Yani, nafaka verilmesine ilişkin bir hükme karşı kanun yoluna başvurulması, hükmün (ilamın)

---

[5] Kesinleşmeden icraya konulamayacak olan ilamlarda yazılı **yargılama giderleri** (ve bu arada vekalet 0creti) **de** ilamın teferruatından (asıl hakkın eklentisinden) olduklarından hükQm **keslnlqmedlkçe icraya** konulamaz, Buna karşılık, bu tür davalarda Yargıtayda duruşma yapılması nedeniyle hükmolunan vekalet ücretleri, bozulan karara ait davanın sonucu ile dc>Orudan doOruya ilgili bulunmadığından (diğer bir deyişle, esas dava nasıl sonuçlanırsa sonuçlansın mahkemenin d□işen bir sonuca göre, Yargıtayın tespit ve yükümlü olan tarafa tayfn **ettiOl vekAlet** ücretini d□iştirebilmesihukuken mümkün olmadığından) davanın sonucu beklenmeden (yani, kesin hükme gerek kalmadan) bağımsız olarak icraya konabilir.

• Aile hukukuna ilişkin namıann kesinleşmeden icra edilememesi Anayasaya aykırı d□ildir. **Anayasa** Mahkemesinin 16.03.2016 gün ve 04/20 sayılı kararı için bkz. Arslan/Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/HanaOası-Icra Pratik, s. 158.

[1] Yargıtay **boşanma** ilAmı ile bir1ikte hükmedilen yoksulluk ve iştirak nafakalan bakımından, bu nafakalan boşanma hükmünün fer'lsi niteliğinde görerek icrası içinkesinleşme şartı aramaktadır. Buna karşılık Yargıtay, aile ve kişiler hukukundan kaynaklanan uyuşmazlıklarda -kişintn dOOrudan d<>s)ruya şahsı veya ailevi yapısı üzerinde sonuç doQurma ya da bunların ferisl niteliO]nde olma" OlçOtOn0 geliştirmiş olup, örneğin TMK m. 277 vd. dayalı katılma alacakları TMK'nun aile hukuku kitabında yer almasına rağmen bu karartarın icrası için keslnleşmeyl aramamaktadır.

icrasını durdurmayacağı gibi, Ost mahkeme (teminat karşılığında bile) nafaka ilAmının icrasının durdurulmasına karar veremez (m. 36, iV).

Gemilere ve bunlarla.ilgili ayni haklara ilişkin kararlar, kesinleşmedikçe icra edilemez (m. 31/a-l).

Para alacağı olmasına rağmen menfi tespit davasında hükmedilen tazminatların tahsil edilebilmesi için menfi tespit davasında verilen hükmün kesinleşmesi şarttır (!TI, 72, IV-V).

Yabancı mahl<□_me ilamlarının tenfızi hakkındaki kararlara karşı kanun yoluna gidilirse, icra durdurulur (geri bırakılır; MÖHUK m. 41, 11)[8].

Bunlar dışında Yargıtaya göre[9], "kira bedelinin belirlenmesine ilişkin yargı kararıyla belirlenen kira farkı alacağının ödenme zamanının gelmiş sayılması için sadece alacaklının borçludan edada bulunmasını isteyebileceği zamanın gelmiş olması yeterli olmayıp, aynı zamanda kararın kesinleşmesi de gerekir".

Aynı şekilde Yargıtay, kararın kesinleşmeden icrasının, telafisi güç veya olanaksız sonuçlar doğurabileceği bazı hallerde de (örneğin yıkım kararlarının da), hükmün kesinleşmeden icra edilemeyeceğine karar vermektedir.

Yukarıda sayılan bu istisnalar dışında, bir ilamın (örneğin konusu para veya taşınır mal olan ilamın) icraya konulabilmesi için, kesinleşmiş olması şart değildir. Bu ilamlara (hükümlere) karşı kanun yoluna gidilmiş olması, kendiliğinden ilamın icrasını durdurmaz.

Hükme karşı kanun yoluna başvuran borçlunun, ilamın icrasını durdurabilmek için, teminat karşılığında **icranın** (yürütmenin) **durdurulması kararı** almış olması gerekir (HMK m. 350; 367/2; IIK m. 36).

icraya konulmuş bir hükmü kanun yoluna taşımış (istinaf veya temyiz yoluna başvuran) borçlunun icranın durdurulması kararı alabilmesi için izleye□i yol şöyledir:

Borçlu, kendisine gönderilen icra emri üzerine, **ilk önce icra dairesine başvurarak,** icranın (yürütmenin) durdurulması hakkında bir karar getirinceye kadar, kendisine **uygun bir süre verilmesini ister.** Bunun üzerine, icra müdOrO, alacağın tamamı kadar bir teminat[10] alır ve borçluya takibin yapıldığı yer

---

11 Bkz. aynca 353 s. K. m. 244, I; Sayıştay K. m. 64; karş. TTK m. 33-34.

e Bkz. 12.11.1979 g0n ve 01/03 sayılı IBK: Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/HanaQası-Icra Pratik, s. 192-194.

10 Nelerin **teminat** gösteri□lni Kanun saymıştır (HUMK m. 443, I; HMK Geçici m. 3; karş. HMK m. 84 vd.; IIK m. 36, 1): 1) Borçlunun, h0kmolunan para veya eşyanın resmi bir mercie depo edikfiOinl ispat etmesi veya 2) Borçlunun h0kmolunan para veya eşya kıymetinde icra mahkemesince kabul edilecek taşınır rehni, hisse senedi veya tahvil, taşınmaz rehni veya

aa mahkemesinden icranın durdurulması kararı getirebilmesi için uygun bir **sOıe verir**[11] (m. 36, I}; yani bu süre içinde ilamın icrasını durdurur. Verilen bu süte içinde icra mahkemesi henüz bir karar vermemişse, icra müdürünün yeniden süre vermesi gerekir.

1cra dairesinden teminat karşılı□ında böyle bir süre alan borçlu, icra mah• **Jtemesine**[12] **başwrarak,** icranın (yürütmenin) durdurulmasını ister. Bu mahkeme, dosya üzerinde inceleme yaparak, borçlunun icranın durdurulması talebi hakkında acele bir karar verir (HMK m. 341). icra mahkemesi, herhalde icranın **<M'duruJmasına** karar vennek zorunda olmayıp, bu hususta takdir yetkisine sahiptir. icranın durdurulmasına karar verilirse icra dairesi, ilamın icrasını ilgili ka**mın yolu** incelemesinin sonuna kadar erteler.

Ücreti ilgililer tarafından verilirse, icra mahkemesi, icranın geri bırakılması talebi hakkındaki kabul veya ret kararını icra dairesine en uygun vasıtalarla bildirir (m. 36, 111}.

istinaf (bölge adliye) mahkemesi başvurunun kesin olarak esastan **red**dine karar verirse ve bu karara karşı temyiz yolu açıksa, temyiz yoluna baş**vurma süresinin dolmasına kadar** icranın geri bırakılması kararının etkisi devam eder (m. 36, VI}.

Buna karşılık **Yargıtay** hükmü onarsa, icranın durdurulması kararı kalkar ve **ilamın icrasına devam edilir.** Bunun üzerine, alacaklının talebi ile başkaca hiçbir işleme gerek kalmadan icra müdürü, teminat para ise parayı alacaklıya öder; teminatparadan başka bir mal veya hak ise, çeşidine göre, teminat gösterilen mal veya hakkı paraya çevirir (satar} ve bedeli ile alacaklının alacağını öder. Her iki halde de lam alacaklısının teminat üzerinde rüçhan (öncelik) hakkı vardır (m. 36, VI).

---

muteber bir banka kefaleti göstermesi veya 3) Borçlunun hükmolunan para veya eşyayı karşılayacak malının haczedilmiş olması. Borçlu, Devlet veya adli yardımdan faydalanan (HMK m. **334 vd.)** bir kimse ise, kendisine icra dairesince süre verilebilmesi için teminat göstermesi **şart deOikfir** (m. 36, il).

-" **Bu sürenin** verildijjini gösteren belgeye uygulamada»mehil **belgesi** (vesikası)" denilmekte**dir.**

12 icranın geri bırakılması karannın icra mahkemesi tarafından verilmesi Anayasa Mahkemesi **-taıatından Anayasaya** aykırı bulunmamıştır. »Dolayısıyla icranın geri bırakılması davalarına **batmakta yetkili ve** görevli mahkemenin ne suretle karar vereceQine dair, kuraldan ziyade kuralın yorumlanması ve uygulanması ile ilgili olarak çıkabilecek sorunlar anayasallık dene**timinin konusu** dışında kalmaktadır. Bu itibarla kural kapsamında hukuk mahkemeleri tara**fından verften** ilamlara ilişkin olarak icrasının geri bırakılması kararını vermekle görevli ve **yatkilj mahkemenin** takibin yapıldı□, yer icra mahkemesi olarak öngörülmesinin yargılama **18JIQne Uişkln** kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında davaların hızlı ve adil bir şekilde **pQlmesl ve** sonuçlandırılması amacına yönelik olduQu, dolayısıyla kuralın hukuk devleti lkasiileadil yargılanma hakkına aykırı bir yönünün bulunmadıQı sonucuna ulaşılmıştır" (Ana**yasa Mahkemesinin** 03.06.2025 gün ve 92/127 sayılı karan için bkz. RG 08.08.2025, sa. l2980).

Kanun yolu mahkemesi (istinaf mahkemesi veya Yargıtay), kanun yolu baıvurusunu kabul **ederse** lllmlt icra takibi durmaya devam eder. Bu halde, bölge adliye (istinaf) mahkemesince başvurunun haklı görülmesi halinde teminatın geri verilip verilmeyeceğine karar verilir. Yargıtayca hükmün bozulması hAllnde borçlunun başvurusu üzerine, bozmanın niteliğine (usulden veya esastan olmasına) göre teminatın geri verilip verilmeyeceğine hükmü bozulan kural olarak bölge adliye (istinaf) mahkemesi, istisnaen ilk derece mahkemesi (HMK m. 373) tarafından kesin olarak karar verilir (m. 36, V)[13].

[3] Yukarıdaki açıklamalar istinaf mahkemelerinin faaliyete geçtlOi 20 Temmuz 2016 tarihinden sonra verilen karartara karşı başvurulan kanun yollarına ilişkindir. Buna karşılık önceki kanun *yolu* **sisteminde** var olan karar dQzeltme bakımından konu özellik gösterir. Hükmün onanmasına illşkin Yargıtay karanna karşı, **karar düzeltme yoluna** (HUMK m. 440-442; HMK Geçici m. 3) **bqvurulmuı olmaaı** hOkmOn **Icraaını durdunnu** (HUMK m. 442 son cümle). Bu hakkt, teminat □•lıOında olsa bUe, icranın (yOrOtmenln) durdurulmasına karar verilemez. Ancak, Yargıtay kanır dOzeltme talebini yerinde bularak hOkmO bozarsa, icra takibi oldu()u *yerde* durur (m. 40, 1). Karş. HMK m. 341 vd.; 361 vd.

§ 42. İCRANIN GERİ BIRAKILMASI[1]

A) GENEL BiLGi

Yukanda belirtildiQi üzere ilamlı icra takibinde bir "itiraz" yolu yoktur. Ancak kesinleşmeden icra takibine konu edilen bir mahkeme kararının icrasının, karann kanun yoluna götürülmesi halinde, m. 36'da belirtilen usulle durdurulması mümkündür.

icra emrini alan borçlunun bunun dışındaki bazı sebeplerle de ilamın icrasını durdurabilmesi IIK'nunda düzenlenmiştir. Buna göre borçlu, **icra mahkemesinden icranın geri bırakıldığına** dair bir karar getirebilir. Buradaki icranın geri bırakılması, m. 36'ya göre icra mahkemesinden alınan icranın (yürütmenin) durdurulması kararından tamamen başkadır. Oradaki icranın durdurulması, hükme karşı kanun yoluna başvurulmuş olması nedenine dayanmakta iken buradaki icranın geri bırakılması, borcun itfa edilmiş veya **ertelenmiş** (imhal edilmiş) ya da **zamanaşımına uğramış** olması sebeplerinden kaynaklanmaktadır.

ôte yandan m. 36 uyarınca icranın geri bırakılması, yalnızca mahkeme kararlarına (ilama) dayalı takipler bakımından söz konusu olur. icra mahkemesinden icranın geri bırakılması talep edilebilecek durumlar, takibin ilam niteliğinde belgeye dayanması halinde de geçerlidir. Ayrıca bu iki yolda başvuru yapılan merci ve karar verilmesi farklı usullere dayanır. O nedenle icra emrine karşı bu iki yol birbirine alternatif olabildiği gibi bazı hallerde birlikte de kullanılabilir. Davanın aleyhine hükme bağiaridığını gören borçlu, borcunu kendiliğinden alacaklıya ödemiş olabilir. Bu durumda alacaklının artık ilamı icraya koymaması beklenir. Fakat, alacaklı alacağını elde etmiş olmasına rağmen ilAmı icraya koyarsa, böyle kötüniyetli alacaklılar karşısında borçluyu korumak için, borçluya icra mahkemesinden icranın geri bırakılmasını isteme hakkı tanınmıştır.

icra mahkemesine icranın geri bırakılması için yalnız ödeme (itfa) halinde **değil,** borcun ertelenmiş veya zamanaşımına uğramış olması hallerinde de başvurulabilir.

Bkz. Mehmet Köle, ilamlı icra Takibinde icra Mahkemesi Tarafından icranın Geri Bırakılması, Istanbul 2020; Tahsin Mavzer, ilamlı icrada icranın Durdurulması (icranın Geri Bırakılması-ltK m. 36), Ankara 2021.

Kendisine icra emri tebliğ edilmiş olan borçlu, borcun itfa edilmiş veya **ertelenmiş** olduQu veya ilAmın **zamanaşımına** uğramış olduğu (m. 39) iddiasında ise, **icra mahkemesine** bir **dilekçe** ile başvurarak, icranın geri bırakılmasına karar verilmesini isteyebilir (m. 33, 1). IIK m. 33, I'de itirazdan söz edilmekte ise de, borçlunun icra mahkemesinden olan talebi, il□msız icradaki (**teknik)** anlamda bir itiraz değildir. Çünkü bu talep icra dairesine yapılmamakta ve borçlunun yalnız böyle bir talebi (itirazı) ile ilamlı icra takibi kendiliğinden durmamaktadır.

Borçlunun ileri sürdüğü **itfa, erteleme** veya **zamanaşımına** uğrama halinin, icra emrinin tebliğinden önce veya sonra meydana gelmiş olmasının sonuçları farklıdır:

B) iCRA EMRİNİN TEBLİĞİNDEN ÖNCE BORCUN İTFA EDİLMİŞ VEYA ERTELENMİŞ VEYA ZAMANAŞIMINA UĞRAMIŞ OLMASI

Borçlu, **icra emrinin tebliğinden önceki** ve fakat **hükmün verildiği tarihten sonraki bir dönemde**[2] borcun itfa edilmiş veya ertelenmiş veya zamanaşımına uğramış olduğu iddiasında ise, icra emrinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde, icra mahkemesinden icranın geri bırakılmasını istemek zorundadır (m. 33, 1). Aksi durumda, yani yedi gün geçtikten sonra, borçlu icra emrinin tebliğinden önceki sebeplere dayanarak icra mahkemesinden icranın geri bırakılmasını isteyemez ve borcu ödemek zorunda kalır. Böylece borcu ödemek zorunda kalan borçlu, borcu ödedikten sonra, alacaklıya karşı bir istirdat davası açabilir (m. 33, iV; 72, VII).

Borçlunun yedi gün içinde icra mahkemesine başvurması halinde, icra mahkemesi icranın geri bırakılması talebini, talebin dayandırıldığı sebeplere göre inceleyip karara bağlar:

1- Borçlu, icra emrinin tebliğinden önceki bir dönemde **borcun itfa edilmiş** veya **ertelenmiş** olduğunu icra mahkemesinde ancak belli belgelerle ispat edebilir. Bu belgeler, yetkili mercilerce (örneğin noterlerce) resen **düzenlenmiş** veya **onaylanmış** veya imzası icra dairesinde, icra mahkemesinde veya mahkeme önünde alacaklı tarafından **ikrar edilmiş** olan belgelerdir (m. 33, 1).

icra mahkemesi, bunlar dışındaki bir belgeye dayanarak, icranın geri bırakılmasına karar veremez. örneğin alacaklı, borçlunun gösterdiği adi bir

---

[2] Borçlu, hükmün verildiOi tarihten önceki bir dönemde borcun itfa edilmiş veya ertelenmiş veya zamanaşımına uOramış oldUOunu ileri sürerek, icra mahkemesinden icranın geri bırakılmasını isteyemez. ÇOnkO, bu iddialarını **dava** sırasında ileri sünnesi gerekirdi. Aksi durumun kabulü, mahkemenin **verdiOi** hOkmO icra mahkemesinin inceleyip deOiştinnesi anlamına gelir ki; bu da maddi anlamda kesin hOkme aykırı olurdu (HMK m. 303).

ödeme belgesindeki (makbuzdaki) imzayı inkar ederse, icra mahkemesi, m. 68, V'e göre bir imza incelemesi yapamaz; borçlunun icranın geri bırakılması talebini reddeder.

Takas da, m. 33 anlamında i,tfa terimine dahildir. Yani borçlu, alacaklıdan olan alacağı ile borcunu takas ettiğini bildirerek, m. 33'e göre, icra mahkemesinden icranın geri bırakılmasını isteyebilir. Yalnız borçlunun takas ettiğini bildirdiği karşılık alacağını, yetkili mercilerce resen düzenlenmiş veya onaylanmış veya imzası icra dairesinde, icra mahkemesinde veya mahkemede alacaklı tarafından ikrar olunmuş belge ile ispat etmesi gerekir (m. 33). Takas için ileri sürülen karşılık alacak, aynı ilamda tespit edilmişse, borçlu karşılık alacağını aynı ilam ile ispat etmiş sayılır ve icra mahkemesi icranın geri bırakılmasına karar verir.

Borçlu itfa veya erteleme iddiasını yetkili mercilerce resen düzenlenmiş veya onaylanmış veya alacaklı tarafından imzası ikrar edilmiş bir belge ile ispat ederse, icra mahkemesi icranın geri bırakılmasına karar verir. Bu karar ile, ilamlı icra takibi durur.

Buna karşılık, borçlu borcun itfa edilmiş veya ertelenmiş olduğunu böyle bir belge ile ispat edemezse, icra mahkemesi, borçlunun icranın geri bırakılması talebinin reddine karar verir. Bu durumda, borçlunun icra mahkemesinden icranın geri bırakılmasını talep etmesiyle esasen durmamış olan icra takibi, sonuna kadar devam eder; yani, borçlunun malları haczedilir, satılır ve bedelinden alacaklının alacağı ödenir. Borçlu, borcu olmadığı bir parayı ödemek zorunda kaldığı iddiasında ise, bir istirdat davası açabilir (m. 33, iV; 72, VII).

11- Borçlunun, icra emrinin tebliğinden önceki bir dönemde **ilamın zamanaşımına uğramış** (m. 39) olduğunu ispat için, belge göstermesi gerekmez. Çünkü; ilamın zamanaşımına uğramış olduğunu alacaklının icraya koyduğu ilam ile ispat edebilir. Bu konuyu düzenleyen m. 39, I'de "ilama dayalı takip, son işlem üzerinden on sene geçmekle zamanaşımına uğrar'' hükmü yer almaktadır. Buna göre, ilam tarihi ile ilamın icraya konulduğu takip talebi tarihi arasında on yıl geçmiş ise, borçlunun zamanaşımı iddiası ispat edilmiş sayılır[3].

---

[3] Noter senedine (m. 38) dayalı takip, senedin niteliQine göre borçlar veya ticaret kanunlannda belini olan zamanaşımına (TBK m. 146 vd.; TTK m. 749-751; 778/1, h; 814) tabidir.

Bunun üzerine zamanaşımının kesildiğini (TBK m. 154; 157) veya durduğunu {TBK m. 153) ispat yükü alacaklıya düşer. Alacaklı, zamanaşımının kesildiğini veya durduğunu ancak resmi belgelerle ispat edebilir (m. 33/a, 1). imzası borçlu tarafından ikrar edilmiş adi belge ile de zamanaşımının kesildiğini ***veya*** durduğunu ispatın mümkün olduğu (m. 33, 1) kanısındayız.

icra mahkemesi, yukarıdaki şekilde yapacağı inceleme sonucunda, ilamın zamanaşımına uğramadığı kanısına varırsa, borçlunun **icranın geri bırakılması talebinin reddine** (icranın devamına) karar verir. Bu durumda, borçlunun icra mahkemesinden icranın geri bırakılmasını istemesiyle esasen durmamış olan ilamlı icra takibine devam edilir; yani borçlunun malları haczedilir, satılır ve bedelinden alacaklının alacağı ödenir. Borçlu, zamanaşımına uğramış olan ilamdaki borcu ödemek zorunda kaldığı iddiasında ise, alacaklıya karşı genel mahkemede istirdat davası açabilir (m. 33/a, 111; 33, iV; 72, VII).

icra mahkemesi, ilamın zamanaşımına uğramış olduğu kanısına varırsa, icranın **geri bırakılmasına** karar verir; bu kararla ilamlı icra takibi durur. Zamanaşımına dayanarak icranın geri bırakılmasına karar verilmesi halinde de itfada olduğu gibi takip son bulur. Ancak, bunun için alacaklının m. 33/a, ll'ye göre dava açıp açmayacağına bakılır. Buna göre, dava için m. 33/a, ll'de öngörülen sürenin sonuna kadar icra takibi sadece durdurulmalı, alacaklı bu süre içinde dava açarsa, icra takibinin iptali için bu davanın sonucu beklenir. Alacaklı, bu davayı kazanırsa, duran icra takibine devam edilir. Alacaklı bu davayı kaybederse veya yedi gün içinde hiç dava açmazsa, o zaman icra takibi iptal edilir.

Alacaklı, icranın geri bırakılmasına ilişkin icra mahkemesi kararının kesinleştiğinin kendisine tebliği tarihinden itibaren yedi gün içinde, alacağının (ilamın) zamanaşımına uğramadığının tespiti için, genel mahkemede dava açabilir. Aksi durumda, yani alacaklı yedi gün içinde dava açmazsa ilamın zamanaşımına uğramış olduğu hususu kesinleşir (m. 33/a, il; HMK m. 303).

C) iCRA EMRiNiN TEBLİĞİNDEN SONRA, BORCUN İTFA EDiLMİŞ VEYA ERTELENMİŞ VEYA ZAMANAŞIMINA UĞRAMIŞ OLMASI

Borçlu, icra emrinin tebliğinden sonraki bir dönemde, borcun itfa edilmiş veya ertelenmiş veya zamanaşımına uğramış olduğu iddiasında bulunacak ise, yedi gün içinde değil, ilamlı icra takibinin son bulmasına kadar, **her zaman,** icra mahkemesinden icranın geri bırakılmasını isteyebilir (m. 33, 11). Takip son bulduktan sonra, borçlu ancak bir istirdat davası açabilir (m. 33, iV; 33/a, 111; 72, VII).

Bu durumda, borçlu borcun itfa edilmiş veya ertelenmiş olduğunu, ancak notertikçe resen düzenlenmiş veya onaylanmış bir belge veya icra tutanağı (m. 8) ile ispat edebilir (m. 33, ille. 2)[4].

Borçlu **namın zamanaşımına uğramış** olduğu hakkındaki iddiasını takip dosyasına dayanarak ispat eder. Çünkü, zamanaşımının başlangıç tarihi (son işlem tarihi) icra takip dosyasında bellidir. Bu tarih ile, borçlunun icranın geri bırakılmasını istediği tarih (veya icra dosyasındaki iki takip işlemi) arasında kural olarak on yıl olan zamanaşımı süresi geçmiş ise, borçlu zamanaşımı iddiasını ispat etmiş olur. Bunun üzerine, zamanaşımının kesildiğini veya durduğunu resmi bir belge ile ispat etmek yükü alacaklıya düşer (m. 33/a).

D) İCRANIN GERİ BIRAKILMASI TALEBİNİN SONUÇLARI

icranın geri bırakılması talebi reddedilen borçlu, borcunu icra dairesine ödemek zorundadır; aksi halde malları haczedilir, satılır ve bedelinden alacaklının alacağı ödenir. Borçlu, borcu olmadığı bir parayı ödemek zorunda kaldığı iddiasında ise, alacaklıya karşı bir istirdat davası açabilir (m. 33, iV; 33/a, 111; 72, VII).

icranın geri bırakılması talebi reddedilen veya icranın geri bırakılması yoluna hiç başvurmamış olan borçlu, borcunu icra dairesine ödemeden önce, hükmün verildiği tarihten sonraki bir dönemde borcun itfa edilmiş veya zamanaşımına uğramış olduğunu ileri sürerek, alacaklıya karşı bir menfi tespit davası açabilir (m. 41; 72). Buna karşılık, borçlu, hükmün verildiği tarihten önce borcunu ödemiş olduğunu ileri sürerek alacaklıya karşı menfi tespit davası açamaz.

Aynı şekilde, icra mahkemesinin icranın geri bırakılmasına karar vermiş olması nedeniyle ilamlı icra takibini devam ettirmeyen alacaklı, m. 33/a, ll'deki halde yedi gün içinde, itfa halinde zamanaşımı süresi içinde genel mahkemede borçluya karşı bir dava açarak, alacağının halen mevcut olduğunun tespitini isteyebilir.

ilk durumda alacaklı, ikinci durumda borçlu, icra mahkemesi kararına dayanarak mahkemede kesin hüküm itirazında (HMK m. 303) bulunamaz; çünkü icra mahkemesi kararları maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez.

Yukanda açıklanan "icranın geri bırakılması", yalnız para (ve teminat) verilmesine ilişkin ilamlar hakkında olmayıp bütün ilamların icrası için söz konusudur (bkz. örneğin, m. 24, il).

---

[4] Borçlu itfa **veya** erteleme iddiasını, imzası alacaklı tarafından ikrar edilmiş bir **belge ile de** ispat edebilmelidir (m. 33, ile. 2 kıyasen).

§ 43. ICRANIN iADESi1

Kesinleşmeden icrası mümkün olan bir hüküm (ilam) icraya konulmuş ve aynı zamanda aleyhine takip yapılan tarafça kanun yoluna başvurulmuş ve fakat istenmediği (talep edilmediği) veya icra mahkemesince talep reddedildiği içln icra (yürütme) durdurulmamış veya durdurulamamış olabilir. Bu durumda, bir taraftan kanun yolu incelemesi yapılırken, diğer taraftan icra dairesi ilamın icrasına devam eder (örneğin, borçlunun mallarını haczeder, satışa çıkarır, satar ve hatta parayı alacaklıya ödeyebilir). Yani ilamın icrası devam ederken veya sonuçlandıktan sonra, hüküm istinaf yolunda kaldırılabilir veya temyiz aşamasında bozulabilir. işte, bu durumda ne yapılacağı m. 40'da düzenlenmiştir.

Kanun yolu denetimi sonucunda ilimın **istinaf mahkemesince** kaldırılması **veya** temyizen bozulması üzerine, icra işlemleri olduğu yerde durur (m. 40, 1). Bununla ilamın icrası sadece olduğu yerde durur. Kanun yolu mahkemesi kararından önce yapılmış olan icra işlemleri, örneğin borçlunun malları üzerine konulmuş olan haciz devam eder; ancak artık haczedilen mallar satılamaz. Mal satılmış ve para icra dairesi hesabına girmişse, alacaklıya ödenmez.

Bir ilam hükmü tamamen icra edildikten sonra örneğin, borçlunun malları haczedilip, satılıp elde edilen para alacaklıya ödendikten sonra istinaf mahkemesince kaldırılır veya yeniden esas hakkında karar verilir ya da Yargıtayca hüküm bozulur ve bu karar (hüküm, ilam) kesinleşirse, icra tamamen (veya kısmen) eski haline iade olunur (m. 40, il).

Bu durumda icra, hemen eski haline iade edilmez. Bunun için, **bu kararın kesinleşmiş olması gerekir.**

Böylece kesinleşen yeni hüküm ile, borçlunun hiç borcu olmadığı (veya ilamda yazılı olduğu kadar borçlu bulunmadığı) tespit edilince, icra, tamamen **(veya** ikinci halde ise kısmen) eski haline iade olunur. Yani, icra dairesi alacakJıya ödemiş olduğu parayı (m. 32) veya teslim etmiş olduğu malı (m. 24) alacaldıdan geri alır ve borçluya verir. icranın kısmen iadesi halinde ise yalnız bu kısım alacaklıdan geri alınarak borçluya verilir.

Bkz. Sema Taşpınar **Ayvaz.,** icranın **iadesi,** [MJHBIR 14. Abant Toplantısı, "ilamlı icra· (15-16 Nisan 2016), Adalet BakanlıOı Yayını, Ankara 2018, s. 385-395).

icra dairesinin icrayı eski haline iade edebilmesi için, ayrıca bir mahkeme hükmüne **gerek** yoktur (m. 40, il). Bu nedenle, borçlunun burada icranın iadesini istemek yerine ayrı bir dava açmasında hukuki yararı yoktur. icranın iadesi için borçlunun bir ilamlı icra takibi yapmasına ve alacaklıya icra emri gönderilmesine de gerek yoktur; icranın iadesi işlemleri daha önce yapılan takip dosyası üzerinden yürütülür[2]. Yargıtaya göre de, bu usul, icra işlemlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi ve takip ekonomisi bakımından kanunun ruhuna uygundur.

icranın bu şekilde eski haline iadesi sağlanırken, üçüncü kişilerin iyiniyetle kazanmış oldukları haklara (TMK m. 763; 988) halel gelmez (m. 40, 111). Örneğin, daha önce borçludan alınıp alacaklıya teslim edilen taşınır bir mal (m. 24), alacaklı tarafından iyiniyetli bir üçüncü kişiye devredilmişse, üçüncü kişi taşınır malın mülkiyetini iktisap eder (TMK m. 763). Bu örnekte, daha sonra taşınır malın alacaklıya değil, borçluya ait olduğuna karar verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi üzerine, icrayı eski haline iade edecek olan icra müdürü taşınır malı iyiniyetli üçüncü kişiden geri alamaz (m. 40, ili). icra müdürü, m. 24, IV-V hükümlerini kıyasen uygulayarak, taşınır malın değerini alacaklıdan alarak borçluya verir.

öte yandan konusu para olan bir alacaktan ötürü borçlunun mallarının haczedilip satılması üzerine, iade edilecek şey borçlunun malvarlığından çıkan taşınır veya taşınmazlar olmayıp, alacaklıya ödenen para ile bu paranın ilamın kesinleşmesi tarihinden itibaren hesaplanacak faizinden ibarettir. Borçlunun uğradığı zararın giderilmesi konusunda bir yasal düzenleme mevcut değildir. Türk hukukunda ilamların kesinleşmeden icra edilebilmesi kural olup borçlunun icrayı durdurabilmesi, sıkı koşullar çerçevesinde mümkün olabilmektedir.

---

[2] **Dava** açılmasına ve takip yapılmasına gerek bulunmadıOından ve ayrıca ortada bir istirdat davası da söz konusu olmadıOından, burada sebepsiz zenginleşmeye ilişkin TBK m. 82 hOkmO uygulanamaz.

İKİNCİ BÖLÜM

§ 44. PARA VE TEMİNAT VERİLMESİ HAKKINDAKİ İlAMLARIN İCRASI

A) PARA ALACAKLAR! HAKKINDAKI ilAMLARIN İCRASI

Alacaklı, para alacağı[1] hakkındaki ilamı icra dairesine vererek **takip talebinde** bulunur[2]. Takip talebini alan icra müdürü, bir icra emri düzenleyerek borçluya gönderir.

Bu **icra** emrine şunlar yazılır[3] (m. 32; Y m. 26):

Takip talebindeki kayıtlar (m. 32; 24, il; 58; Y m. 20, il);

Para borcunun yedi gün içinde ödenmesi ihtarı;

Borç yedi gün içinde ödenmezse, icra mahkemesinden (m. 33-33/a; 36; HMK m. 447/2; 350; 367) veya yargılamanın iadesi yoluna gidilmiş ise yargılamanın iadesi talebini incelemekte olan mahkemeden (HMK m. 381) icranın geri bırakılması hakkında bir karar getirilmedikçe, cebri icra yapılacağı (yani borçlunun mallarının haczedileceği) ihtarı4;

Borçlunun, yedi gün içinde mal beyanında bulunması; bulunmazsa hapisle tazyik olunacağı veya disiplin hapsi ile cezalandırılacağı (m. 76; 337) veya gerçeğe aykırı mal beyanında bulunursa hapisle cezalandırılacağı (m. 338, 1) ihtarı (m. 168, 1/6).

Görüldüğü gibi, ilamsız icradaki ödeme emrindekinin (m. 60, 11/3) aksine, icra emrine borçlunun buna itiraz edebileceği hakkında bir kayıt konulmaz. Çünkü **ilamlı icrada,** ilamsız icradaki anlamda (takibi kendiliğinden durduran) bir **itiraz olanağı yoktur.** ilama dayalı takipte borçlunun, yedi gün içinde icra dairesine başvurup, "icra emrine itiraz" etmesi ve takibi durdurması söz konusu olmaz.

Para alacaQı hakkında elinde ilam bulunan alacaklı namsız icra yoluna başvuramaz. Bu konuda bkz. yuk. Birinci Bölüm, Genel Haciz Yolu.

[2] Alacaklının, para alacaQı hakkındaki ilamı icraya koyabilmesi için hükmün kesinleşmiş olması kural olarak şart deaildir.

[3] Bkz. Y Ômek No. 4-5 (aşa.§ 73, Ek No. 24).

Yabancı devlet aleyhinebaşlatılannamlı icratakiplerine ilişkin icra emrinde, uluslararası andlaşmalar saklı kalmak kaydıyla, borçlu devlete ait olan mallar hakkında cebri icra yapılabileC80i hususu ayrıca ihtar edilir (m. 32, il; 6352 s. K. m. 106; Geçici madde 10).

Yalnız borçlu, üç halde icranın geri bırakılmasını aşaQıdaki mahkemelerden isteyebilir:

1) ilam kesinleşmeden icraya konulmuş ise, borçlu **icra mahkemesinden icranın** (yürütmenin) **durdurulması** (tehiri icra) kararı verilmesini isteyebilir (m. 36).

2) Borçlu, ilam verildikten sonra borcu ödemişse (itfa) veya alacaklıdan mehil almışsa (imhal) veya ilam zamanaşımına uğramışsa (m. 39), bu sebeplerden birine dayanarak **icra mahkemesinden icranın geri bırakılmasını is**teyebilir (m. 33-33/a).

3) Borçlu, hükme karşı yargılamanın iadesi yoluna (HMK m. 374 vd.) başvurmuş ise, **yargılamanın iadesi talebini inceleyen mahkemeden icranın geri bırakılmasına karar verilmesini** isteyebilir (HMK m. 381).

Borçlu, bu üç mahkemeden birinden icranın geri bırakılması hakkında bir karar alırsa bu kararı icra dairesine vererek ilamlı icra takibini durdurabilir. **Aksi** halde, ilamlı icra takibi durmaz.

Borçlu yedi gün içinde borcunu icra dairesine öderse, icra dairesi bu parayı alacaklıya öder ve bununla ilamlı icra takibi son bulur.

Borçlu, yedi □ün içinde borcunu ödemez ve yukarıdaki üç yoldan birinden verilmiş bir icranın geri bırakılması kararı da gösteremezse, alacaklının talebi ile cebri icraya devam edilir. Bu durumda alacaklı, iflasa tabi olan (m. 43) borçlusu hakkında haciz veya iflas istemekte serbest olur (m. 37).

Alacaklının ilamlı takip talebinde haciz veya iflas yollarından hangisini istediğini bildirmesine gerek yoktur. Çünkü **alacaklı, icra emrindeki** yedi günlük **süre geçtikten sonra, haciz veya iflas yollarından birini seçebilir** (m. 37)[5]. Alacaklı, borçlunun mallarının haczedilmesini isterse[6], icra dairesi, genel haciz yolundaki hükümlere (m. 74-144) göre, borçlunun mallarını haczeder, satar ve elde edilen para ile alacaklının alacağını (faiz ve giderleri dahil) öder. Yani

---

[6] Bu nedenle alacaklı, ilamlı takip talebinde haciz isteyeceğini bildirmiş olsa bile, yeni bir takip taJebinde bulunmasına gerek olmaksızın, icra emrindeki yedi günlük süre geçtikten sonra. borçlunun doğrudan doğruya iflasını isteyebilir (m. 37; 177/4). Burada m. 43, II'nin aksine, bir takip yolunun bırakılıp diğer bir takip yoluna başvurulması gibi bir durum söz konusu del)ildir. Ancak, icra emrindeki süre geçtikten sonra (m. 37'ye göre) haciz veya iflas istemiş olan alacaklının, başvurduğu takip yolunu değiştirebilmesi m. 43, il hükmüne göre olur.

Alacaklının haciz isteme hakkı, icra emrinin borçluya tebliği tarihinden itibaren bir yıl geçmekle dOşer (m. 41; 78, il). Bundan sonra, alacaklının haciz isteyebilmesi için yenileme talebinde bulunması ve bu talebin borçluya tebllQ edilmesi gerekir. Alacaklının bu yenileme talebi hama tabi del)ildlr (m. 78, V).

ilAmlı icrada, haciz, satış ve paraların paylaştırılması, tamamen genel haciz yolunda olduğu gibidir.

Borçlu, iflasa tabi bir kişi ise alacaklı, icra emrinin tebli□inden sonra borcun ödenmemesi üzerine borçlunun do□rudan do□ruya iflasını asliye ticaret mahkemesine (m. 154) başvurmak suretiyle isteyebilir (m. 37; 177/4). Ancak ilam alacaklısı, hiç ilamlı icra takibi yapmadan, ilam borçlusuna karşı genel iflas yolu ile de takip yapabilir. Yargıtay da "ilama dayalı olarak IIK'nun 155 ve takip eden maddelerine göre takip yapmayı yasaklayan bir hüküm mevcut değildir" görüşündedir.

B) TEMiNAT VERİLMESİ HAKKINDAKİ İlAMLARIN ICRASI

Teminat verilmesine dair olan ilamın alacaklı tarafından icra dairesine verilmesiyle, yani teminat alacağı için alacaklının takip talebinde bulunması ile teminat alacağı için ilamlı takip başlar. Bu talebi alan icra dairesi, m. 32'de yer alan uyan ve kayıtları içeren icra emrini hazırlar ve borçluya gönderir. Borçlunun bu icra emrine itiraz ederek takibi durdurması mümkün değildir. Ancak, bu konuda yapılan takipte de borçlu, m. 33, 33/a ve 36'ya göre icranın geri bırakılması için icra mahkemesine ya da yargılamanın iadesi yoluna başvurulmuşsa talebi inceleyen mahkemeye icranın geri bırakılması talebi ile başvurabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KONUSU PARADAN BAŞKA BİR ŞEY OLAN İtAMLARIN İCRASI

Para ve teminat alacağı dışındaki alacaklar ancak ilamlı icra takibi ile elde edilebilir. Başka bir deyişle, para ve teminattan başka alacaklar hakkında icra takibi yapabilmek için, alacağın bir mahkeme ilamı ile hüküm altına alınmış olması veya ilam niteliğinde bir belgeye bağlanmış olması gerekir. Yani, konusu paradan ve teminattan başka bir şey olan alacaklar için ilamsız icra yoluna başvurulamaz (karş. m. 269 vd.).

Konusu paradan ve teminattan başka bir şey olan alacaklar; taşınır teslimi, taşınmazın tahliye ve teslimi, bir şey yapılması gibi veya yapılmaması gibi alacaklar olarak m. 24-41'de düzenlenmiştir. Bu çeşitli alacaklara ilişkin ilamların nasıl icra edileceğini de incelemek gerekir.

§ 45. TAŞINIR TESLİMİ

Taşınır tesliminden kasıt, taşınır bir malın (m. 23, 1/2) bir kimseden (borçludan, davalıdan) alınarak, diğer bir kimseye (alacaklıya, davacıya) verilmesine ilişkin ilamların icrasıdır. Örneğin, bir taşınır malın maliki A, malını haksız olarak elinde bulunduran B'ye karşı açtığı istihkak davasını (TMK m. 683) kazanır; mahkeme, B'yi malı A'ya teslim etmeye mahkum ederse ve A, bu ilama dayalı takip yapmaya karar verirse, bu takipte uygulanacak kuralların neler olduğunu açıklamak gerekir. Bu kurallara göre:

Alacaklı, taşınır teslimi hakkındaki ilamı icra dairesine vererek **takip talebinde** bulunur. Alacaklının taşınır teslimi hakkındaki ilamı icraya koyabilmesi için, hükmün kesinleşmiş olması şart değildir. Takip talebini alan icra müdürü, bir icra emri düzenleyerek borçluya gönderir.

Bu **icra emrinin** nasıl düzenleneceği ve neleri içerdiği m. 24, 1-11ve Y m. 23'te gösterilmiştir[1]. Bu icra emrinde, borçlunun ilamda yazılı olan taşınır malı, icra emrinin tebliğinden itibaren yedi gün içinde, icra dairesine teslim etmesi bildirilir. Bundan başka, borçluya, **taşınır malı yedi gün içinde teslim etmezse** veya icra mahkemesinden (m. 33-33/a; 36; HMK 341,5; 352; 361; 367) ya da yargılamanın iadesi yoluna gitmiş ise yargılamanın iadesi talebini

---

Bkz. Y örnek No. 2 (aşa. § 73, Ek No. 25).

inceleyen mahkemeden (HMK m. 381) **icranın geri bırakılmasına** dair bir **karar getirmedikçe,** cebri icraya devam edileceği bildirilir.

Borçlu; icra emrine uygun olarak, taşınır malı icra dairesine teslim ederse, icra dairesi de bunu alacaklıya verir ve bununla icra takibi sonuçlanır.

Borçlu icranın geri bırakıldığına dair bir karar getirmez ve taşınır malı teslim etmez (veya ilama aykırı bir şekilde teslim eder) ise, ilamda yazılı olan mal, icra dairesi tarafından borçludan zorla alınarak alacaklıya teslim edilir. Bu durumda, ilamda yazılı olan taşınır mal (veya misli), borçlunun elinde ise icra dairesi tarafından zorla borçlunun elinden alınıp alacaklıya teslim edilir (m. 24, ili) veya ilamda yazılı olan taşınır mal (veya misli), borçlunun elinde (yedinde) bulunamazsa, borçlu artık aynen ifaya zorlanamaz. Taşınır mal borcu, kanundan dolayı **para borcuna dönüşür;** yani, borçlu malın değerini para borcu olarak ödemek zorunda olur. Ancak bunun için borçluya icra emri tebliği gerekmez. Söz konusu para, haciz yoluyla tahsil edilir (m. 24, iV).

Bu olasılıkta; borçlu hükmolunan taşınır malın değeri ilamda yazılı ise bu miktar parayı ödemek zorunda kalır. ilamda yazılı olması gereken değer, harca esas teşkil eden rakam olmayıp mahkemenin davalıyı taşınır malı teslime veya bunun gerçekleşmemesi halinde belirli bir miktarda ödemeye mahkum eden kararında (hüküm sonucunda) yer alan miktardır.

ilamda, hükmolunan taşınır malın değeri yazılı değil ise Kanun iki seçenek öngörmüştür. Buna göre, alacaklı ve borçlu hükmolunan şeyin değeri üzerinde anlaşırlarsa, borçlu, üzerinde anlaşılan miktar parayı ödemekle borcundan kurtulur. Alacaklı ve borçlu hükmolunan şeyin değeri üzerinde anlaşamazlarsa, bu durumda malın değeri icra müdürü tarafından takdir olunur. icra müdürü o şeyin değerini takdir ederken tahsil edilecek paranın sağlanması için yapılacak **haciz tarihinde** malın rayiç değerini göz önünde bulundurur. Örneğin, 2020 model sıfır kilometre ve diğer özellikleri ilamda belirtilen bir otomobili teslime mahkum edilen davalının elinde bu araba bulunmaz ve ilamda da davalı bu aracın bedelini ödemeye mahkum edilmemiş; taraflar da para borcuna dönüşen arabayı teslim borcunun miktarı üzerinde anlaşamamış iseler 2025 yılı itibariyle bu arabanın değerinin icra müdürü tarafından tespit edilmesi gerekir. Bu tür bir değerlendirme çoğunlukla uzmanlık gerektirdiği için icra müdürünün o malın rayiç değerini borsa ve ticaret odalarından, bu kuruluşların bulunmadığı yerlerde kendisi tarafından seçilecek bilirkişiden sorması gerekir (m. 24, IV-V). ilgililerin (özellikle alacaklı ve borçlunun) icra müdürünün takdir ettiği değere karşı icra mahkemesinde şikayet hakları vardır (m. 24, VI; 16).

§ 46. TAŞINMAZ TAHLİYESİ VE TESLİMİ

Bir taşınmazın tahliyesi ve teslimine ilişkin ilamın konusu, taşınmaz üzerindeki mülkiyet veya başka bir ayni hakka ilişkin ise, böyle bir ilam (örneğin, TMK m. 683, II'e göre açılmış istihkak davası sonucunda verilen ilam), kesinleşmedikçe icraya konulamaz (HMK m. 367, 2).

Buna karşılık ilam, taşınmaz üzerindeki bir kişisel hakka ilişkin ise, böyle bir ilamın (örneğin, kira sözleşmesine dayanarak açılan tahliye davası sonucunda verilen ilamın) icraya konabilmesi için ilamın kesinleşmiş olması şart değildir. Bu durumda borçlu, teminat[1] karşılığında icra mahkemesinden icranın durdurulması kararı verilmesini talep edebilir.

Bir taşınmazın tahliye ve teslimine ilişkin ilamın icrası bakımından da Kanun, yukarıda açıklanan taşınır teslimine ilişkin ilamın icrasına atıfla icra emri düzenleneceğini ifade etmiştir (m. 26, I; Y örnek No. 2). Ancak burada taşınmazlara özgü farklı bir düzenleme yapılmıştır. Bu takip başlatılınca iki olasılık ile karşılaşılır:

Taşınmaz ya borçlu elindedir ya da üçüncü bir kişi elindedir.

A) TAŞINMAZDA BORÇLUNUN BULUNMASI

Alacaklı, taşınmazın tahliye ve teslimi hakkındaki ilamı icra dairesine vererek **takip talebinde** bulunur. Takip talebini alan icra müdürü, bir icra emri düzenleyerek borçluya gönderir. Bu icra emri ile borçlunun taşınmazı **yedi gün** içinde boşaltıp teslim etmesini emreder[2]. Görüldüğü gibi bu **icra emri,** taşınır teslimindeki icra emrine çok benzer (m. 26, 1)[3]. Bu icra emri ile borçluya, ilamda yazılı taşınmazı (veya gemiyi) yedi gün içinde boşaltıp teslim etmesi, bu yedi güniçinde teslim etmez ve icranın geri bırakıldığına dair bir karar da getirmezse, ilam hükmünün zorla yerine getirileceği bildirilir (m. 26, I; 31/a, 111).

Borçlu taşınmazı rızasıyla tahliye ve teslim ederse, bununla icra takibi sonuçlanır. **Ancak,** icra müdürünün taşınmazın bulunduğu yere gidip ilamı icra etmesi, yani taşınmazı alacaklıya teslim etmesi gerekir.

Borçluya icra dairesince icranın durdurulması kararı getirebilmesi amacıyla süre verilebilmesi için icra dairesine yatırması gereken teminat (m. 36, 1) genellikle üç aylık kira tutarı kadardır (karş. 04.12.1957 gün ve 10/25 sayılı IBK: RG 30.01.1958, sa.9821).

2 Aynı şek.ilde, bayrağına ve sicile kayıtlı olup olmadığına bakılmaksızın bir geminin tahliye ve teslimine ilişkin ilam, icra dairesine verilince icra müdürü, bir icra emri tebliği suretiyle borçluya yedi gün içinde o geminin teslimini emreder (m. 31/a, 111).

3 Bkz. Y örnek No. 2 (aşa. § 73, Ek No. 25).

Taşınmazı bizzat işgal eden borçlu, yedi gün içinde taşınmazı rızası ile tahliye ve teslim etmezse, ilam hükmü icra dairesi tarafından zorla yerine getirilerek, taşınmaz alacaklıya teslim edilir (m. 26, il; 31/a, IV)[4].

Alacaklıya teslim edilen taşınmaza haklı bir sebep olmaksızın yeniden giren borçlu, ayrıca bir mahkeme hükmüne gerek olmaksızın icra dairesi tarafından taşınmazdan zorla çıkarılır (m. 26, 111; 31/a, V) ve alacaklının şikayeti üzerine icra mahkemesi tarafından cezaya çarptırılır (m. 342; TCK m. 290).

icra müdürü tarafından zorla tahliye olunan taşınmaz (veya gemide) bulunup da ilama dahil olmayan eşya çıkartılarak borçluya ve hazır değilse vekiline veya aile bireylerinden veya çalışanlarından ergin bir kimseye tevdi olunur. Bunlardan da kimse bulunamazsa, bu eşyalar masrafı ileride borçludan alınmak üzere alacaklıdan peşin olarak alınarak emin bir yerde veya alacaklıda saklanır. Bunun üzerine, icra dairesi borçluya eşyayı teslim alması için bir tebligat yapar ve bunun için borçluya (borçlu eşyanın bulunduğu yerde teslim alması için bir tebligat yapar ve bunun için borçluya, borçlu eşyanın bulunduğu yerde ise beş, değilse 30 günlük) bir süre verir. Borçlu kendisine verilen bu süre içinde eşyayı almaktan veya masrafı ödemekten kaçınırsa veya gerek görürse, icra müdürü icra mahkemesinin kararı ile bu eşyayı satar ve satış bedelinden masrafı öder; geriye para artarsa borçlunun adına, Adalet Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikte nitelikleri belirlenen bankalardan birine yatırır (m. 26, iV; 31/a, V).

B) TAŞINMAZDA ÜÇÜNCÜ BİR KİŞİNİN BULUNMASI

Alacaklının taşınmazın tahliye ve teslimine ilişkin ilamı icraya koyacağı sırada, taşınmazda borçlu değil de, üçüncü bir kişinin bulunması halinde ne gibi işlemler yapılacağını m. 27-29 hükümleri kısmen düzenlemektedir (m. 31/a, IV/2). Başka bir deyişle, bu maddelerde bütün olasılıklar hakkında hüküm bulunmamaktadır. Bu durumda, taşınmazı elinde bulunduran üçüncü kişinin, o taşınmaz üzerinde ayni veya şahsi bir hak iddia etmesine göre bir ayrımda bulunmak gerekir:

Bir taşınmazın tahliye ve teslimine dair olan icra takiplerinde tahsil harcı, bir yıllık kira bedeli, yoksa bu süreye gOre takdir edilecek bir bedel üzerinden hesaplanır. Taşınmaz veya gemilerin tahliye ve teslimine dair icralarda tahsil harcı (1} sayılı Tarifede yazılı miktarların yarısı oranında alınır (Harçlar K. m. 18; 24).

1- ÜÇÜNCÜ KiŞiNiN TAŞINMAZ ÜZERiNDE AYNI BiR HAK IDDIASINDA BULUNMASI

Oç0ncü kişinin ayni hakkı kazandığı zamana göre aşağıdaki gibi hareket ediUr:

1) Üçilncü Kişi Taşınmazı Davadan ônce iktisap Etmiş Olabilir

Borçlu, kendisine karşı açılan davadan önce taşınmazı bir üçüncü kişiye devretmiş ve üçüncü kişi adına tapuda tescil de yapılmış ise; esasen, borçluya karşı dava açılamaması gerekirdi. Çünkü, onun bu davada artık taraf olma sıfatı (pasif husumet ehliyeti) kalmamıştır. Buna rağmen kendisine karşı dava açılmış ve alacaklı bu davayı kazanmış olabilir. Alacaklının elde ettiği bu ilam, taşınmazı elinde bulunduran üçüncü kişiye karşı icra edilemez. Alacaklının üçüncü **kişiye** karşı bir dava açarak yeni bir ilam alması gerekir.

2) Üçüncü Kişi Taşınmazı Dava Devam Ederken iktisap Etmiş Olabilir

Bu olasılık m. 27'de öngörülmüştür. Bu hükme göre, üçüncü kişinin taşınmazı davadan sonra ve fakat hükümden önce iktisap etmiş olması ve bu iktisabın da tapu siciline tescil edilmiş olması halinde, alacaklının borçluya karşı almış olduğu tahliye ilamını üçüncü kişiye karşı icraya koyması mümkün değildir. Çünkü, bu ilam sadece alacaklı ile borçlu arasında kesin hüküm teşkil edip, üçüncü kişi hakkında kesin hüküm etkisine sahip değildir[5]. Bu halde, alacaklının üçüncü kişiden taşınmazın tahliyesini isteyebilmesi için ona karşı yeni bir dava açıp ilam alması gerekir. Bu ise, ancak üçüncü kişinin iktisabında kötüniyetli olması halinde mümkündür (m. 27, 1 son cümle: TMK m. 1024-1025). Üçüncü kişi iyiniyetli ise, artık ona karşı bir sicilin düzeltilmesi davası açılamaz (TMK m. 1023).

Alacaklıya bundan başka iki imkan daha tanınmaktadır; alacaklı bunlardan birini seçmekte serbesttir:

Alacaklı, borçlunun taşınmazı iktisap etmiş olan üçüncü kişiye karşı sahip olduğu haklara sahip olacağından; örneğin, borçlu sattığı taşınmazın parasını üçüncü kişiden henüz almamışsa, borçlusuna karşı davayı kazanmış olan ala-

---

6 **Aslında HMK** m. 125 hükmü nedeniyle böyle bir durumun ortaya çıkmaması **gerekir.**

caklı, borçlunun bu üçüncü kişideki satış bedeli alacağının kendisine ödenmesini üçüncü kişiden isteyebileceği gibi; bu yolu seçmeyip, borçlusuna karşı bir tazminat davası açabilir (m. 27, 1).

3) Üçüncü Kişi Tapuda Ayni Hak iktisap Etmemiş Olmakla Birlikte Dava Anında Zilyet Olabilir

Dava anında taşınmaza zilyet bulunan kişi o taşınmaz üzerinde, örneğin olağanüstü zamanaşımına göre (TMK m. 713), ayni bir hak iddia etmekte ise de, tapu siciline göre henüz ayni bir hak iktisap etmiş değildir. Bu durumda da, borçlu aleyhine alınan ilamın üçüncü kişiye karşı kesin hüküm teşkil etmediğini ve bu nedenle üçüncü kişinin bu ilama göre tahliye edilemeyeceğini kabul etmek gerekir.

4) Üçüncü Kişi Zilyetliği Dava Tarihinden Sonra Kazanmış Olabilir

Borçlu dava açıldığı sırada taşınmaza zilyet olmakla beraber, bu zilyetliği daha sonra üçüncü kişiye devretmiş ise, borçlu aleyhine alınan tahliye ilamının üçüncü kişiye karşı da icra (infaz) edilebilmesi gerekir. Aksinin kabulü, alacaklının alacağına kavuşmasının borçlu iradesiyle önlenmesi sonucunu doğurur.

5) Üçüncü Kişi Zilyetliği Hükümden Sonra Kazanmış Olabilir

Borçlu aleyhine hüküm verildikten sonra taşınmazın zilyetliği üçüncü kişiye geçmiş ise ne yapılacağı üzerinde durmak gerekir. Taşınmaz davalarında davacının lehine hüküm verilince, mahkeme davacının talebine gerek kalmaksızın hükmün tefhimi ile birlikte hükmün özetini tapu dairesine bildirir (m. 28). Tapu dairesi, bu hususu hükmolunan taşınmazın kaydına şerh verir. Bu şerh, TMK m. 1010, il hükmüne tabidir (m. 28, 1). Bu şerh ile borçlunun tasarruf hakkı sınırlanmış olur. Taşınmaz davası üzerine verilen karar ileride davacının aleyhine kesinleşirse, mahkeme derhal bu hükmün özetini de tapu dairesine bildirir (m. 28, il).

Hükmün bu şekilde tapu dairesine bildirilmesinden ve tapu siciline şerh verilmesinden sonraki el değiştirmelerin, hükmün icrası işlemlerine etkisi olmaz. Yani hüküm, taşınmazı hükümden sonra ele geçiren kişilere karşı da icra olunur. Hükümde gösterilen taşınmaz kimin elinde ise, ondan alınarak alacaklıya teslim edilir (m. 29, 1). Hükümden sonra ve fakat hükmün tapu siciline şerh verilmesinden önceki el değiştirmelerin de icra işlemlerine bir etkisi olmaz. Yalnız, şerh verilmeden önce taşınmazın iyiniyetle iktisap edilmesi mümkündür.

Bu açıklamalar, taşınmazı hükümden sonra ele geçiren üçüncü kişinin onu **borçludan** almış olması hAlinde uygulanır. Eğer taşınmazı ele geçiren üçüncü kişi, onu borçludan teslim almadığını, doğrudan doğruya işgal etmekte bulunduOunu iddia eder ve bu iddiasını ispat için **tapu sicili kaydı gösterirse,** icra müdürü bu üçüncü kişiye, mahkemeye başvurarak dava açması için yedi günlük **bir süre verir.** Üçüncü kişi bu süre içinde mahkemede dava açarsa, icra geri bırakılır (m. 29, 11). Aksi halde, üçüncü kişi zorla tahliye edilir.

il- ÜÇÜNCÜ KiŞİNİN TAŞINMAZ ÜZERiNDE KİŞİSEL BİR HAK İDDİASINDA BULUNMASI

Taşınmazda bulunan üçüncü kişi, o taşınmaz üzerinde ayni bir hak değil de, kişisel bir hak iddiası ileri sürerse, örneğin o taşınmazı bir üçüncü kişiden kiraladığını iddia ederse, yukarıdaki açıklamalar bu kiracı durumundaki **kişi** hakkında uygulanmaz. Bu halde, kiralayan durumundaki kişiyi yukarıda (1) başlığı altındaki hallerden birine göre taşınmazdan çıkarmak mümkün ise, kiracıyı da çıkarmak mümkün olacaktır. Eğer kiralayan durumundaki üçüncü kişiyi **çıkarmak** mümkün değil ise, o zaman ondan taşınmazı kiralamış olan üçüncü kişinin de tahliyesi imkansızdır. Eğer üçüncü kişi taşınmazı borçludan kiralamış ise, borçlu gibi üçüncü kişinin de tahliyesi mümkün olur.

111-TAHLİYE İ□MININ KİRA SÖZLEŞMESİNE DAYANMASI

Yukarıdaki açıklamalar, taşınmazın kiradan başka bir nedenle, örneğin sicilin düzeltilmesi davası sonucunda tahliyesine karar verilmiş olması ve taşınmazda bir üçüncü kişinin bulunması halleri içindir. Eğer tahliye ilamı bir kira sözleşmesine dayanılarak verilmiş ve tahliyesi istenilen taşınmazda davalıdan (borçludan) başka bir üçüncü kişi bulunursa, bu durumda m. 276 hükmünün kıyasen uygulanması gerekir (m. 41). Çünkü kira nedeniyle verilen tahliye ilamlarının üçüncü kişiye karşı icrası hakkında ilamlı icra bölümünde özel bir hüküm yoktur.

§ 47. BiR İŞİN YAPILMASINA VEYA YAPILMAMASINA, İRTİFAK HAKKINA İLİŞKİN İLAMLARIN İCRASI

A) BiR İŞiN YAPILMASINA İLiŞKiN ILAMLARIN İCRASI1

Bir işin yapılmasına ilişkin ilamların icrasının da, taşınır teslimine ilişkin ilamların icrasında (m. 24) olduğu gibi, ayni bir icra olduğu söylenebilir. Yani, burada da ilamın konusunu teşkil eden iş aynen yapılacaktır; ilama göre, alacağın aynen yerine getirilmesi asıl olup, borçlunun ilamdaki işi yapmaması halinde, ilamdaki alacak, taşınır teslimindekinin aksine, (m. 24, iV) para alacağına dönüşmez.

Alacaklı, bir işin yapılmasına (örneğin, bir müzisyenin bir beste yapmasına veya bir yüklenicinin bir bina inşa etmesine) dair ilamı icra dairesine vererek takip talebinde bulunur. Takip talebini alan icra müdürü, bir icra emri düzenleyerek borçluya gönderir.

Bu icra emri[2], diğer icra emirlerine çok benzer (m. 30, I; 24; Y m. 25). Bu icra emri ile borçluya, ilamda yazılı işi belli bir süre içinde yapması, aksi halde ilam hükmünün zorla yerine getirileceği bildirilir. Bu süre, o işin yapılması için ilamda gösterilmiş olan süredir. Eğer, ilamda işin yapılması için belli bir süre gösterilmiş değilse, icra müdürü, işin niteliğine göre, işe başlama ve işi bitirme zamanlarını kendisi belirler ve bunu icra emrinde borçluya bildirir (m. 30, 1).

Borçlu, icra emri ile kendisine verilen süre içinde işe başlamak ve bitirmek zorundadır. Aksi halde, ilam hükmü icra dairesi tarafından zorla yerine getirilir. **Ancak,** bir işin yapılmasına ilişkin ilamda yazılı işin niteliğine bakılır:

ilamın konusu, **yalnız borçlu tarafından yapılabilecek bir iş ise** (örneğin, bir müzisyenin beste yapması gibi), bu halde artık ilamın icra dairesi tarafından aynen yerine getirilmesi (icra ettirilmesi) mümkün olmaz. Çünkü alacaklının amacı, işin yalnız o belli borçlu (müzisyen) tarafından yapılmasıdır. Verdiğimiz örnekte bestenin başka bir müzisyene yaptırılması suretiyle borcun yerine getirilmesi mümkün değildir. Yalnızca kendisi tarafından yapılabilecek bir **işi, icra emrine rağmen yapmayan** (veya zamanında bitirmeyen) **borçlunun,** alacaklının şikayeti üzerine **üç aya kadar tazyik hapsine karar verilir**

Bu konuda bkz. Mine Akkan, Bir işin Yapılması veya Yapılmamasına ilişkin ilamların icrası (IIK m. 30, m. 343), Istanbul 2020.

2 Bkz. Y örnek No. 4-5 (aşa.§ 73, Ek No.24).

(m. 343). Burada Kanun, tazyik hapsi tehdidi ile ayni icra ilkesine uyulmasını s&Qlamak istemiştir.

Aynen ifayı sa□layamamış olan alacaklının, TBK hükümlerine göre borçludan tazminat istemek hakkı saklıdır (TBK m. 113).

ilamın konusu, yalnız borçlu tarafından yapılabilecek bir iş **değilse,** yani bu iş başka bir kimse tarafından da yapılabilecek bir iş ise, o zaman ilamın icra dairesi tarafından aynen icra ettirilmesi mümkündür (m. 30, il). Bu işlerden kasıt. mutlaka borçlu tarafından yapılması şart olmayan, başka bir kimse tarafmdan da yapılabilen işlerdir. örneğin, bir bina inşa edilmesinde olduğu gibi. Alacaklı için önemli olan, belli niteliklere sahip bir binanın yapılmasıdır. Bu binanın mutlaka borçlu yüklenici tarafından inşa edilmesi şart değildir; aynı işle uQraşan başka bir yüklenici tarafından da yapılabilir.

Bu halde alacaklı isterse, ilam konusu olan iş, icra müdürü tarafından bir başkasına yaptırılır. Bu iş için gerekli giderlere sonuç olarak borçlu katlanmak zorundadır. Ancak, işin yapılması sırasında bu giderlerin kimin tarafından ödeneceği alacaklının davranışına bağlıdır. ilk önce, bu işin bir başkasına yaptırılması için gereken gider, icra müdürü tarafından bir bilirkişiye takdir ettirilir. Alacaklı, bu giderin ileride hükme gerek kalmaksızın borçludan tahsil edilip kendisine verilmesi koşulu ile, bu **gideri peşin olarak ödemeye razı olursa,** gider alacaklıdan alınır ve hükmolunan iş icra dairesince başka bir kimseye yaptırılır. Buhalde, borçlu işin ifası için yapılan bütün giderlerden sorumludur. Bunun kendisinden tahsili için, ayrıca bir mahkeme hükmüne gerek yoktur. Borçlunun yeteri kadar malı haC?edilerek bu gider tahsil olunur ve alacaklıya verilir.

Alacaklı, işin yapılması için gerekli **gideri peşin ödemeyi kabul etmezse,** o zaman ilk önce borçlunun yeterli miktarda malı haczedilir. Bunun için ayrı bir hükme ve icra emrine gerek yoktur. Doğrudan borçlunun yeteri kadar malının haczine geçilir ve bu mallar paraya çevrilerek elde edilen para ile hükmolunan iş icra dairesince başka birine yaptırılır (m. 30).

B) BiR İŞİN YAPILMAMASINA İLİŞKİN İlAMLARIN İCRASI

Bir işin yapılmamasına, örneğin, kötü koku yayılmamasına, duman çıkarblmamasına veya bir şeye katlanılmasına (örneğin, su alınmasına katlanılmasına veya geçit hakkı tanınmasına) ilişkin bir ilam icra dairesine verilince **(takip talebi},** icra dairesi borçluya bir **icra emri3** gönderir. Bu icra emri ile borçluya, belli bir süre içinde ilamda gösterilen şey yapmaması (örneğin duman

---

3 Bkz. Y ômek No. 4-5 (aşa. § 73, Ek No. 24).

çıkartılmaması, alacaklının geçit hakkına tahammül etmesi), aksi halde hakkında tazyik hapsine karar verileceği (m. 343; 30, 111; Y m. 25/e) bildirilir.

Bu **icra emrine kabul edilebilir bir nedene dayanmadan** uymayan **borçlunun,** alacaklının şikayeti üzerine, icra mahkemesi tarafından üç aya **kadar tazyik hapsine karar verilir** (m. 30, 111; 343). Kanun burada da, ilamın aynen icra edilmesini ceza tehdidi ile gerçekleştirmek istemiştir.

C) BiR iŞiN YAPILMASINA VEYA YAPILMAMASINA İLİŞKİN ILAMIN TEKRAR İCRASI

Bir işin yapılmasına veya yapılmamasına ilişkin ilam hükmü yerine getirildikten sonra borçlu, ilam hükmünü ortadan kaldıracak (etkisiz kılacak) bir eylemde bulunursa, mahkemeden ayrıca hüküm almaya gerek kalmadan, icra edilmiş ilam hükmü tekrar zorla yerine getirilir (m. 30, iV; karş. TCK m. 290).

D) İRTİFAK HAKKINA İLİŞKİN İlAMLARIN İCRASI

Bir irtifak hakkının yükletilmesine (konulmasına) veya kaldırılmasına ilişkin ilamların icrası m. 31'de düzenlenmiştir. Alacaklı, böyle bir ilamı icra dairesine vererek **takip talebinde** bulunur. Bunun üzerine, icra dairesi bir icra emri düzenleyerek borçluya gönderir.

Bu **icra emri**[4] de, diğer icra emirlerine çok benzer (m. 31; 31/a; 34; Y m. 25/g). Bu icra emrine, alacaklının ve borçlunun kimlikleri ve adresleri, ilamı veren mahkeme ve ilamın tarih ve numarasından sonra, borçlunun **yedi** gün içinde ilam hükmünü yerine getirmesi (yedi gün içinde ilamda yazılı irtifak hakkını yüklenmesi veya kaldırması), aksi halde, ilam hükmünün zorla yerine getirileceği ve ilam hükmüne aykırı davranmanın 343. Maddedeki yaptırımı gerektireceği ihtarı yazılır.

Borçlu icra emrine uymazsa, ilam hükmü zorla yerine getirilir. Yani, icra dairesi, irtifak hakkının (veya intifa hakkının) yükletilmesi veya kaldırılması için tapu (veya gemi) sicili müdürlüğüne yazı yazar. Bundan başka, irtifak hakkı konusu olan şey lehine irtifak hakkı tesis edilene, icra dairesi tarafından teslim edilir.

Bundan başka, **icra emrine haklı bir sebebe dayanmadan uymayan borçlu hakkında,** alacaklının şikayeti üzerine, icra mahkemesi tarafından, üç **aya kadar tazyik hapsi kararı verilir** (m. 343).

---

[4] Bkz. Y örnek No. 4-5 (aşa.§ 73, Ek No. 24).

§ 48. ÇOCUK TESLiMİNE VE ÇOCUKLA KiŞİSEL iLiŞKi KURULMASINA İLİŞKİN İLAMLARIN VERiNE GETiRiLMESi

7343 sayılı ·icra ve iflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda De□lşiklik Yapılması Haktcmda Kanun[1]· ile, çocuk teslimine veya çocukla kişisel ilişki kurulmasına ilişftin ilamıann (veya tedbir kararlarının) icra dairelerince yerine getirilmesi uygutemasına son verilmiş ve IIK'nun bu konudaki hükümleri (m. 25;25/a; 25/b) yürürtükten kaldırılmıştır. Anılan Kanunla, çocuk teslimi veya çocukla kişisel ffişki kurulmasına ilişkin işlemleri yapmak görevi, icra dairelerinden alınmış ve Adalet Bakanlığının Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığına bağh taşra birimi olan **adli destek ve** mağdur hizmetleri müdürlüklerine verilmiştir.

Bu kapsamda, aile mahkemeleri tarafından verilen çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına ilişkin ilamların (ve tedbir kararlarının) yerine getirilmesine ilişkin usul ve esaslar, mahkemeler ile adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüklerinin görev ve yetkileri, tarafların hak ve yükümlülükleri, teslime ilişkin emre muhalefet nedeniyle disiplin hapsine ve diğer hususlara yönetik hükümler, **Çocuk Koruma** Kanununda yer almıştır. Bu hükümlerin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar "Çocuk Teslimi **ve Çocukla Kişisel bişki Kurulmasına İlişkin** İlam ve Tedbir **Kararlarının Yerine Getirilmesine Dair Yönetmelik"te** düzenlenmiştir.

Kanunun Genel Gerekçesinde ifade edildiği üzere[2], çocuk teslimi veya çocukta kişisel ilişki kurulması hakkındaki yeni düzenlemelerde "çocuğun üstün yararı· ölçütü esas alınmış; ilgili süreçlerin çocuğun anne ve babası ile aileleri arasında başkaca yeni ihtilafların doğmasına yol açmayacak şekilde yürütülmesi amaçlanmıştır. Bu çerçevede, çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına yönelik temel ilkeler kabul edilmiş (m. 5) ve ilamların (ve tedbir kararlarmın) yerine getirilmesinde "çocuğun üstün yararı"ndan anlaşılması gerekenler[3] açıkJanmıştır (m. 6).

---

[1] B:kz. RG 30.11.2021, sa. 31675.

[2] 1cra ve iflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/3911) ve Adalet Komisyonu Raporu (TBMM, Yasama Dönemi 27, Yasama Yılı 5, Sıra Sayısı 285), s. 9.

[3] *Buna* göre, çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına ilişkin uzman veya öQretmen, çoeuğ'un duygu durumunun gözetilmesi ve olası çatışmalardan mümkün olduQunca uzak tutulması amacıyla mesleki müdahalelerde bulunur. Çocuklar yapılacak iş ve işlemler hakkında

Bunların yanı sıra, Kanunda, ilgili süreçlerin taraflara herhangi bir mali külfet yüklenmeksizin yürütülmesi anlayışı benimsenmiştir. Buna göre, çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilamların (veya tedbir kararlarının) yerine getirilmesine ilişkin olarak yapılacak işlemler, Harçlar Kanunu ile diğer kanunlar uyarınca alınması gereken tüm harçlardan istisnadır. Ayrıca bu iş ve işlemlerin yürütülmesi için yapılacak tüm masraflar, avukatlık ücreti hariç, Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanır (ÇKK m. 41/H).

Son olarak, üzerinde durulması gereken önemli bir husus da ilamların (veya tedbir kararlarının) yerine getirilmesi sırasında elde edilen kişisel veriler ile bilgilerin, düzenlenen tutanak ve raporların gizliliğinin korunacak olmasıdır. Bu veriler ve bilgiler ilgili mevzuatın zorunlu kıldığı haller dışında hiçbir kurum ve kişiyle paylaşılamaz (Çocuk Teslimi Yön. m. 5, 7/g). Ayrıca, hak sahibi veya yükümlü hakkında Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun uyarınca gizlilik kararı ya da başka bir tedbire karar verilmesi halinde çocuk teslimi veya çocukla-kişisel ilişki kurulması i_şlemleri bu kararlar dikkate alınarak yerine getirilir (ÇKK m. 41/C, 11; Çocuk Teslimi Yön. m. 7).

A) G_ÖREVLİ VE YETKİLİ BİRİM

Çocuk teslimi veya çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair aile mahkemeleri tarafından verilen ilamlar (veya tedbir kararları), çocuğun üstün yararı esas alınarak, Adalet Bakanlığınca kurulan **adli destek ve mağdur hizmetleri** müdürlüklerince yerine getirilir (ÇKK m. 41/A, 1; Çocuk Teslimi Yön. m. 1O). Müdürlük bulunmayan yerlerde bu görevler, yine Adalet Bakanlığınca belirlenen hukuk mahkemeleri yazı işleri müdürlüğü tarafından gerçekleştirilir (ÇKK m. 41/A, 3).

ilgili iş ve işlemler için yetkili müdürlük ise, **çocuğun yerleşim yeri müdürlüğüdür** (ÇKK m. 41/A, 4; Çocuk Teslimi Yön. m. 11)[4].

Müdürlüklerde müdür, yeteri kadar müdür yardımcısı ve personel ile psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacı Adalet Bakanlığı tarafından görevlendirilir

---

gelişim düzeylerine uygun şekilde bilgilendirilir ve çocukların örselenmesine neden olabilecek eylemlerin önlenmesi amacıyla gerekli tedbirler alınır. Hak sahibi ve yükümlü, çocuğun üstün yararı ilkesine uygun davranır; bu kişilerin menfaatlerinin çatışması Mlinde ise, çocuğun üstün yararına öncelik tanınır. Son olarak, çocuğun yaşı ve gelişim düzeyi göz önünde bulundurularak, çocuğun kendisini ilgilendiren konularda görüş oluşturma ve bu görüşleri serbestçe ifade etme hakkı gözetilir.

TOrldye'de yerleşim yeri bulunmayan çocuklar bakımından çocuğun Türklye'de bulunduğu yerdeki m0dür10k yetkilidir (ÇKK m. 41/A, 1; Çocuk Teslimi Yön. m. 11, 2).

(ÇKK m. **41/A,** 2; Çocuk Teslimi Yön. m. 12)[5]. ilam ve tedbir kararları mOdOrlOk tarafından görevlendirilen bu uzmanlarca yerine getirillr[6]. Uzman sayısının **yeter1i** olmadıOı yerterde ise, bu görevler öğretmen aracılığıyla yerine getirilir **(ÇKK** m. **41/A,** 5; Çocuk Teslimi Yön. m. 13).

ilamların (veya tedbir kararlarının) yerine getirilmesine ilişkin işlemler, müd0r1ük tarafından, çocuğun üstün yararı uyarınca fiziksel ve ruhsal gelişimi göz önünde bulundurularak belirlenen teslim mekanlarında gerçekleştirilir (ÇKK m. 41/0, 1; Çocuk Teslimi Yön. m. 20, 1-2). Bu mekanlar, müdürlüğün **başsavcılık** aracılığıyla talebi üzerine, il ve ilçelerde kamu kurum ve kuruluşları ile belediyelerin çocuk teslimine elverişli yerlerinden, ilgisine göre valilikler **veya** belediyeler tarafından belirlenir, yoksa oluşturulur (ÇKK m. 41/D, 2-3; Çocuk Teslimi Yön. m. 21)7.

B) ÇOCUK TESLiMİNE İLİŞKİN İlAMLARIN (VEYA TEDBiR KARARLARININ) YERİNE GETİRİLMESİ[8]

1- TALEP ve TESLİM EMRİ

Çocuk teslimine dair ilamlar (veya tedbir kararları) yükümlüsü tarafından rızasıyla yerine getirilmediği takdirde **hak sahibi,** ilgili ilamı (veya tedbir kararını) da ekleyerek, çocuğun yerleşim yerindeki müdürlüğe[9] **başvurabilir**[10] (ÇKK m. 41/8, 1; Çocuk Teslimi Yön. m. 1). Başvuru esnasında hak sahibi,

---

[5] **MOdOr10klerde** görevli personel ile uzman ve öğretmenlerin görevleriyle çalışma usul ve **esaslan, Çocuk** Teslimi Yön. m. 14-18 hükümlerinde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

● Uzman sayısının yeterli olmaması durumunda, ilam ve tedbir kararlarının yerine getirilmesinde görevlendirilmek üzere, müdürlüğün talebiyle, valilikler tarafından kamu kurum ve kuruluşlannda görevli psikolog, pedagog, sosyal çalışmacı, çocuk gelişimci ve rehber öğretmen gibi uzmanların, bu uzmanların yeterli sayıda olmaması halinde öğretmenlerin de yer aldığı **bir görevli** listesi oluşturulur (ÇKK m. 41/A, 6).

[7] Testim mekAnlarının genel standartlarına ilişkin olarak bkz. Çocuk Teslimi Yön. m.22.

● Bkz. Ça()n Mardin, Çocuk Teslimi ve Çocukla Kişisel ilişki Kurulmasına ilişkin ilamların ic-**rası, Ankara** 2019; Derya Belgin Güneş, (Çocuk Koruma Kanunu'na Göre) Çocuk Teslimi Ve Çocukla Kişisel ilişki Kurulmasına Dair IlAmlann Ve Tedbir Kararlarının Yerine Getlrilmesf, Ankara 2022.

• Hak sahibinin ilamın (veya tedbir kararının) yerine getirilmesi için çocuğun yerleşim yeri dı-**tındald** bir mOdürlOOe başvurması halinde bu müdürlük tarafından başvuruya esas olan ilAmın **(veya** tedbir kararının) ibrazı istenir. Hak sahibinin adres ve iletişim bilgileri ile bilinmesi hAlinde yOkOmlünün en son adres ve iletişim bilgilerinin bildirilmesi istenerek bu husus tutanak atlına alınır. ibraz edilen ilam veya tedbir kararı ile tutulan tutanak dosyaya eklenJr **ve demli** çocuQun yerleşim yeri müdürlüğüne gönderilir (Çocuk Teslimi Yön. m. 26, 7).

ıo Bu b8fVuru Ozerine dosya açıldıktan sonraki herhangi bir dönemde hak sahibinin ilgili mod0r10kten dosyanın işlemden kaldırılmasını talep etmesi Mllnde, müdür tarafından **doayanın 1,1.mc1.n**kaJdıntmaaına ve **tffllm** emrinin hUkümaüz hile gefmealne karar verilir. Bu karar hak sahibi ve yOkOmlOye tebliO edilir (Çocuk Teslimi Yön. m. 42, 3).

kendisi ile hangi iletişim vasıtasıyla irtibat kurulabileceğini müdürlüğe bildirir ve bu husus tutanak altına alınır.

Talebi alan **müdürlük,** her türlü iletişim vasıtasını kullanarak **yükümlüyle irtibata geçer** ve müdürlük tarafından belirlenen gün ve saatte hak sahibine teslim edilmek üzere çocuğun belirlenen yere getirilmesini derhal bildirir; bu bildirimin yapıldığını veya yükümlüyle-irtibat kurulamadığını tutanağa bağlar **(ÇKK** m. 41/B, 2; Çocuk Teslimi Yön. m. 25, 3-4).

Yükümlüyle irtibat kurulamaz veya yükümlü çocuğu getirmeyeceğini beyan ederse yahut yükümlü çocuğu belirlenen yere getirmezse **müdürlük,** derhal **yükümlüye,** çocuğun teslimine dair bir **teslim emri gönderir** (ÇKK m. 41/8, 3; Çocukla Teslimi Yön. m. 25, 5). Emir, Tebligat Kanunu hükümlerine göre yükümlüye tebliğ edilir. Bu emirde aşağıdaki hususlar yer alır (ÇKK m. 41/B, 3; Çocuk Teslimi Yön. m. 26):

a) Müdürlük tarafından belirlenen gün ve saatte çocuğu emirde belirtilen yere getirmek zorunda olduğu,

b) Çocuğu emirde belirtilen yere getirmesine engel teşkil edecek derecede haklı bir mazereti varsa teslim gününden önce müdürlüğe bildirimde bulunarak çocuğun müdürlükçe alınmasını talep etmesi gerektiği,

c) Çocuğu getirmez veya haklı mazereti nedeniyle müdürlükçe alınmasını talep etmezse, çocuğun, uzman veya öğretmen marifetiyle gerekirse kolluktan yardım alınarak ve zor kullanılarak teslim alınacağı,

d) Emrin gereğinin yerine getirilmemesi halinde disiplin hapsiyle cezalandırılacağı (ÇKK m. 41/F),

e) Müdürlükçe yapılan iş ve işlemlere karşı, öğrenme veya tebliğ tarihinden itibaren bir hafta içinde, işlemi yapan müdürlüğün bulunduğu yer aile mahkemesine şikayette bulunabileceği (ÇKK m. 41/E).

11- ÇOCUĞUN TESLİMİ

Müdürlüğün belirlediği yere getirilen veya yükümlünün haklı mazereti nedeniyle müdürlükçe alınan çocuk, hak sahibine teslim edilir (ÇKK m. 41/8, 4; Çocuk Teslimi Yön. m. 27).

Yükümlü, emrin gereğini yerine getirmezse, çocuk nerede bulunursa bulunsun müdürlük tarafından alınarak hak sahibine teslim edilir. Bu halde kolluktan yardım istenebilir (ÇKK m. 41/B, 5; Çocuk Teslimi Yön. m. 31).

Çocuk hak sahibine teslim edildikten sonra, yükümlü haklı bir sebep olmadan çocuğu tekrar alırsa ayrıca yeni bir hükme veya yükümlüyle irtibata geçmeye *ya* da teslim emri tebliğine gerek olmaksızın çocuk nerede bulunursa bulunsun müdürt0k tarafından alınarak hak sahibine teslim edilir (ÇKK m. 41/8, 6; Çocuk Teslimi Yön. m. 28).

Çocuk teslimine ilişkin ilamların (veya tedbir kararlarının) yerine getirilmesi sırasında, kaçırılma ihtimali gibi çocuğun üstün yararına aykırı durumların **ortaya çıkması** halinde, yükümlüyle irtibata geçmeye veya teslim emri tebli- ine gerek olmaksızın çocuk müdürlük tarafından alınarak hak sahibine teslim edilir **(ÇKK** m. 41/8, 7; ÇocukTeslimi Yön. m. 30).

Müdürlükçe çocuğun teslim edildiği, çocuğa ulaşılamadığı ve yükümlünün emrin gereğini yerine getirmediği gibi hususlar tutanak altına alınır (Çocuk-Teslimi Yön. m. 27, 5; 30, 2).

111- ÇOCUĞUN TESLİMİNE İLİŞKİN İLAMLARIN (VEYA TEDBiR KARARLARININ) YERİNE GETİRİLMESİNE MUHALEFET

Çocuk teslimine dair ilamların (veya tedbir kararlarının) yerine getirilmesine ilişkin teslim emrine aykırı hareket edenler ile emrin gereğinin yerine getirilmesini engelleyenler, **bir ay içinde yapılacak şikayet üzerine,** fiil suç teşkil etse dahi[11], **üç aya kadar disiplin hapsi** ile cezalandırılır (ÇKK m. 41/F, 1).

Şikayete bakacak görevli ve yetkili mahkeme, **işlemi yapan müdürlüğün bulunduğu yer aile mahkemesidir** (ÇKK m. 41/F, 4).

---

[11] • ... kurallarda aynı fiil nedeniyle cebri icra sistemiyle sınırlı bir alandaki düzenin sağlanması amacıyla disiplin hapsinin, genel anlamda kamu düzeninin sağlanması amacıyla da hapis cezasının uygulanmasına imkan tanınmıştır. 193. Bu kapsamda kurallarda öngörülen ce*zaya* ifişkin süreçlerin bir bütünün parçaları olacak şekilde bağlantılı olarak ve etkileşim içinde yOrOtOlmesini açıkça dışlayan bir hüküm bulunmadığından bu süreçlerin bir bütünün parçalan olarak işlediQinin kabul edilmesi mümkündür 194. Öte yandan kurallar uyarınca aynı fiil nedeniyle uygulanacak birden fazla yaptırımın ilgililer açısından öngörülebilir nitelikte olduQu *ve* iki yargılama sonucunda uygulanacak cezanın toplamda orantısız bir sonuca yol açmadıQı da kuşkusuzdur. 195. Bu itibarla kurallar uyarınca çocuk teslimine dair ilam veya tedbir karaı1annın yerine getirilmesine ilişkin teslim emrine aykırı hareket eden ve emrin gereQlnln yerine getirilmesini engelleyen kişiler ile çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararında belirtilen sürenin bitiminde çocuQu belirlenen yere getirmeyen hak sahiplerinin gerçekleştirdikleri fiiller suç teşkil etse dahi bu kişilerin şikayet üzerine üç aya kadar disiplin hapsiyle cezalandırılmaları adil yargılanma hakkının bir unsurunu oluşturan *aynı fiilden dolayı birden fszla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesiyle* çelişmemektedlr" {Anayasa Mahkemesinin 25.12.2024 gOn ve E. 2022/06, K. 2024/225 sayılı kararı için bkz. RG 24.00.2025, sa. 32851).

Şikayet olunana, şikayet dilekçesi ile birlikte duruşma gün ve saatini bildiren davetiye gönderilir. Davetiyede, savunma ve delillerini duruşma gününe kadar bildirmesi gerektiği; duruşmaya gelmediği takdirde yargılamaya yokluğunda devam olunarak karar verileceği ihtar olunur (ÇKK m. 41/F, 5).

Mahkeme, duruşmaya gelen şikayet olunanın, 5271 sayılı CMK'nun 147. maddesinde belirtilen haklarını hatırlatarak savunmasını alır; gerekli araştırmayı yapar; dosyadaki delilleri değerlendirir; şikayet olunanın teslim emrine aykırı hareket ettiğini veya emrin gereğinin yerine getirilmesini engellediğini tespit ederse disiplin hapsi ile cezalandırılmasına, aksi takdirde şikayetin reddine karar verir (ÇKK m. 41/F, 5). Aile mahkemesince verilen bu **kararlara karşı,** ÇKK m. 41/E, 3 uyarınca tebliğ tarihinden itibaren iki hafta **itiraz edilebilir (ÇKK** m. 41/F, 8).

Disiplin hapsi ile cezalandırmaya ilişkin kararlar, **kesinleşmesini müteakip Cumhuriyet başsavcılığı tarafından infaz** edilir. Bu kararlar kesinleştiği tarihten itibaren iki yıl geçtikten sonra yerine getirilemez (ÇKK m. 41/F, 6).

Şikayetten vazgeçilmesi halinde veya çocuğun velayet hakkı sahibine teslim edilmesi durumunda dava ve bütün sonuçlarıyla beraber ceza düşer (ÇKK m. 41/F, 7).

C) ÇOCUKLA KİŞİSEL İLİŞKİ KURULMASINA İLİŞKİN İLAMLARIN 0/EYA TEDBiR KARARLARININ) YERİNE GETİRİLMESİ

1- TALEP ve TESLİM EMRİ

Çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilamlar (veya tedbir kararları), yükümlüsü tarafından rızasıyla yerine getirilmediği takdirde **hak sahibi,** ilgili ilamı (veya tedbir kararını) da ekleyerek, çocuğun yerleşim yerindeki **müdürlüğe[12] başvurabilir** (ÇKK m. 41/C, 1; ÇocukTeslimi Yön. m. 32, 1)[13]. Başvuru esnasında hak sahibi, kendisi ile hangi iletişim vasıtasıyla irtibat kurulabileceğini müdürlüğe bildirir ve bu husus tutanak altına alınır.

---

[12] Hak sahibinin ilamın (veya tedbir kararının) yerine getirilmesi için çocuğun yerleşim yeri dışındaki bir müdürlüğe başvurması halinde bu müdürlük tarafından başvuruya esas olan ilamın (veya tedbir kararının) ibrazı istenir. Hak sahibinin adres ve iletişim bilgileri ile bilinmesi halinde yükümlünün en son adres ve iletişim bilgilerinin bildirilmesi istenerek bu husus tutanak altına alınır. ibraz edilen ilam veya tedbir kararı ile tutulan tutanak dosyaya eklenir ve derhal çocuğun yerleşim yeri müdürlüğüne gönderilir (Çocuk Teslimi Yön. m. 32, 7).

[13] Bu başvuru üzerine dosya açıldıktan sonraki herhangi bir dönemde hak sahibinin ilgili müdürlükten dosyanın işlemden kaldırılmasını talep etmesi halinde, müdür tarafından **dosyanın** ı,ıemden kaldırılmasına ve teslim emrinin hükümsüz hlle gelmesine karar verilir. Bu karar hak sahibi ve yükümlüye tebliğ edilir (Çocuk Teslimi Yön. m. 42, 3).

Talebi alan **müdürlük,** her türlü iletişim vasıtasını kullanarak yOkOmlOyle lr- **gaçar, il4m veya** tedbir kararında belirt.ilen gün ve saatte hak sahibine tes- lim **edlmek üzere** çocuğun müdürlük tarafından belirlenen yere getirilmesini **derhal bildirir; bu** bildirimin yapı□dığını veya yükümlüyle irtibat kurulamadığını tu- **lanaoa baQlar (ÇKK** m. 41/C, 2; ÇocukTeslimi Yön. m. 32, 3-4).

YOkümlOyte irtibat kurulamaz veya yükümlü çocuğu getirmeyeceğini beyan **ederse yahut** belirtenen yere getirmezse müdürlük, derhal **yükümlüye,** çocukla kişisel Dişki kurulmasına dair bir **teslim emri gönderir** (ÇKK m. 41/C, 3; Çocuk- **Testmi YOn. m. 32,** 5)[14]. Tebligat Kanunu hükümlerine göre yükümlüye tebliğ edi- **len aşağıdaki**hususlar yer alır (ÇKK m. 41/C, 3; ÇocukTeslimi Yön. m. 33):

a) IIAmda (veya tedbir kararında) belirtilen gün ve saatte, gün ve saatin belir- **blmemesi** halinde müdürlük tarafından belirlenen gün ve saatte çocuğu emirde **belirtilen yere** getirmek zorunda olduğu,

b) Çocuğu emirde belirtilen yere getirmesine engel teşkil edecek derecede **haldı bir** mazereti varsa teslim gününden önce müdürlüğe bildirimde bulunarak çocuğun müdürtükçe alınmasını talep etmesi gerektiği,

c) lıam (veya tedbir kararı) kapsamında emrin tebliğinden sonraki dönemde de yukanda (a) ve (b)'de yer alan yükümlülüğünün devam edeceği, bunun için yeniden emir çıkarılmayacağı,

d) Emrin gereğinin yerine getirilmemesi halinde disiplin hapsiyle cezalandırılacağı (ÇKK m. 41/F),

e) Yerteşim yeri veya iletişim bilgilerinin değişmesi halinde yeni adres veya iletişim bilgilerinin müdürlüğe derhal bildirilmesi gerektiği,

f) **Müdür1ükçe** yapılan iş ve işlemlere karşı, öğrenme veya tebliğ tarihinden itibaren bir hafta içinde, işlemi yapan müdürlüğün bulunduğu yer aile mahkeme- **sine şikayette** bulunulabileceği (ÇKK m. 41/E).

ilamı **(veya** tedbir kararını) nzasıyla yerine getirdiğini iddia eden yükümlü, **kendisine yapılan bildirimin** (ÇKK m. 41/C, 2) **veya bu bildirim yapılama- mışsa gönderilen teslim emrinin** (ÇKK m. 41/C, 3) **haksız olduğunu,** bildirim

---

" Teslim emrinin tebliğinden sonraki dönemde yükümlü, en az bir yıl boyunca emrin gereğini usutone uygun bir şekilde yerine getirir ve müteakip dönemde de kişisel ilişki kurulmasına dair mahkeme karanna uygun olarak hareket edeceğini taahhüt ederse müdürlük, ilgili uzmanın kanaatini de alarak dosyanın işlemden kaldırılmasına ve teslim emrinin hüküm- **süz hlle getmesJne** karar verebilir. Bu karar hak sahibi ve yükümlüye tebliğ edilir. Yükümlü **bu** taahhOdOnü yerine getirmezse hak sahibinin talebiyle yükümlüye doğrudan tesllm emri t.ebl(ı edilir (ÇKK m. 41/C, 13; Çocuk Teslimi Yön. m. 42, 2).

veya emrin tebliğ tarihinden itibaren **bir hafta içinde, işlemi yapan** müdürlüğünün **bulunduğu yer aile mahkemesinde şlkAyet yoluyla** ileri sürebilir (ÇKK m. 41/E, 1; 41/C, 9; Çocuk Teslimi Yön. m. 49).

11- ÇOCUĞUN TESLiMi

Müdürlüğün belirlediği yere (teslim yeri)[15] getirilen çocuk hak sahibine teslim **edilir.**

Hak sahibine; ilamda (veya tedbir kararında) belirtilen sürenin bitiminde çocuğu, belirlenen yere getirmek zorunda olduğu, çocuğu getirmez veya kendisinden kaynaklanmayan makul sebepler hariç olmak üzere geç getirirse disiplin hapsiyle cezalandırılacağı, hakkında suç duyurusunda bulunulacağı hususu tutanağa bağlanarak tebliğ edilir (ÇKK m. 41/C, 4; Çocuk Teslimi Yön. m. 34, 3).

Kişisel **ilişki** kurulmasından sonra hak sahibi tarafından teslim yerine getirilen **çocuğun yükümlüye** veya yükümlünün belirlediği kişiye **teslimi mümkün olmazsa** çocuk hak sahibinde bırakılır. Bu da mümkün olmazsa müdürlüğün talebi üzerine, aile ve sosyal hizmetler il müdürlüğü tarafından çocuğun geçici olarak barınmasına yönelik tedbirler alınır (ÇKK m. 41/C, 5; Çocuk Teslimi Yön. m. 35).

Yükümlü haklı mazereti nedeniyle **çocuğun müdürlükçe alınmasını talep ederse,** gerektiğinde hak sahibi de hazır bulundurulmak suretiyle çocuk, müdürlük tarafından yükümlüden alınarak hak sahibine teslim edilir (ÇKK m. 41/C, 6; Çocuk Teslimi Yön. m. 36).

Hak sahibi, emrin yükümlüye tebliğinden sonraki dönemde, teslim saatinden en az 48 saat önce çocuğu teslim almaya geleceğini müdürlüğe yazılı olarak, elektronik ortamda veya başvuru aşamasında beyan ettiği iletişim kanalıyla bildirmek zorundadır (ÇKK m. 41/C, 7; Çocuk Teslimi Yön. m. 37)[16]. Hak sahibi, kanuni süresi içinde çocuğu teslim almaya geleceğini müdürlüğe bildirdiği halde haklı bir mazeret olmaksızın art arda iki kez veya bir yılda üç kez gelmezse müdürlük tarafından **dosyanın işlemden kaldırılmasına ve teslim emrinin hükümsüz hale gelmesine** karar verilir. Bu karar hak sahibi ve yükümlüye tebliğ edilir (ÇKK m. 41/C, 12; Çocuk Teslimi Yön. m. 41, 1).

---

[15] Çocuğun yerleşim yerinin başka müdürlüğün yetki alanında kalacak şekilde değişmesi halinde halinde dosya resen ilgili yer müdürlüğüne gönderilir ve ilgili müdürlük işlemlere kaldığı yerden devam eder. Bu müdürlük, dosyadaki teslim emri kapsamında sadece teslimin gerçekleştirileceği yeni yeri yükümlüye tebliğ eder. Teslim yeri değişikliği hak sahibine her türlü iletişim vasıtasıyla bildirilir (ÇKK m. 41/C, 10; Çocuk Teslimi Yön. m. 41).

[15] Hak sahibinin bildirimde bulunmadığı veya gelemeyeceğini bildirdiği hallerde bu husus ve çocuı)u emirde belirtilen yere getirme zorunluluğu bulunmadığı yükümlüye bildirilir. Tüm bu işlemler tutanak altına alınır (ÇKK m. 41/C, 7; Çocuk 'Teslimi Yön. m. 37).

Çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair işlemlerin çocuQun üstün yararını koruyacak şekilde yerine getirilebilmesi amacıyla müdürlüğün önerisi üzerine aile mahkemesince, çocuk, hak sahibi veya yükümlü hakkında danışmanlık tedbiri uygulanmasına karar verilebilir[17] (ÇKK m. 41/C, 8; Çocuk Teslimi Yön. m. 40). Bunun yanı sıra, mahkemece karar verilmiş olması halinde kişisel ilişki üçüncü kişi refakatinde gerçekleştirilir (Çocuk Teslimi Yön. m. 38). Mahkemece, kişisel ilişkinin uzman veya oOretmen refakatinde gerçekleştirilmesine ilişkin karar verilmiş olması halinde kişisel ilişki müdürlükçe belirlenen teslim mekanında bu kişiler refakatinde gerçekleştirilir.

111 • ÇOCUKLA KiŞİSEL İLİŞKİ KURULMASINA İLİŞKİN İl.AMLARIN (>JEYA TEDBiR KARARLARININ) YERİNE GETİRİLMESİNE MUHALEFET

Çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilamların (veya tedbir kararlarının) yerine getirilmesine ilişkin teslim emrine aykırı hareket edenler ile emrin gereğinin yerine getirilmesini engelleyenler, bir ay içinde yapılacak şikayet üzerine, üç günden 10 güne kadar disiplin hapsi ile cezalandırılır (ÇKK m. 41/F, 2).

Kişisel ilişki kurulması için kendisine çocuk teslim edilen hak sahibi, ilamda (veya tedbir kararında) belirtilen sürenin bitiminde çocuğu belirlenen yere getirmezse, **bir ay içinde yapılacak şikayet** üzerine, fiil suç teşkil etse dahi, üç aya **kadar disiplin hapsi** ile cezalandırılır (ÇKK m. 41/F, 3).

Şikayete bakacak görevli ve yetkili mahkeme, **işlemi yapan** müdürlüğünün **bulunduğu yer aile mahkemesidir** (ÇKK m. 41/F, 4).

Şikayet olunana, şikayet dilekçesi ile birlikte duruşma gün ve saatini bildiren davetiye gönderilir. Davetiyede, savunma ve delillerini duruşma gününe kadar bildinnesi gerektiği; duruşmaya gelmediği takdirde yargılamaya yokluğunda devam olunarak karar verileceği ihtar olunur.

Mahkeme, duruşmaya gelen şikayet olunanın, Ceza Muhakemesi Kanununun 147. maddesinde belirtilen haklarını hatırlatarak savunmasını alır; gerekli araşbnnayı yapar; dosyadaki delilleri değerlendirir; şikayet olunanın teslim emrine aykın hareket ettiğini veya emrin gereğinin yerine getirilmesini engellediğini yahut sürenin bitiminde çocuğu belirlenen yere getirmediğini tespit ederse disiplin hapsi ile cezalandırılmasına, aksi takdirde şikayetin reddine karar verir (ÇKK m. 41/F,

---

11 YOkOml0n0n tesfim emrine aykırı ilk hareketinde müdürlük de, yükümlü hakkında danışman**lık tedbiri** uygulanmasını aile mahkemesinden talep eder (ÇKK m. 41/C, 8; Çocuk Teslimi Yon. m. 40).

5). Bu **karar1ara karşı,** ÇKK m. 41/E, 3 uyarınca tebliğ tarihinden itibaren iki hafta **itiraz edilebilir** (ÇKK m. 41/F, 8).

Disiplin hapsi ile cezalandırmaya ilişkin kararlar, **kesinleşmesini müteakip Cumhuriyet başsavcılığı tarafından infaz** edilir. Bu kararlar **kesinleştiği tarihten itibaren iki yıl geçtikten sonra yerine getirilemez** (ÇKK m. 41/F, 6).

Şikayetten vazgeçilmesi halinde veya hak sahibinin, ilamda (veya tedbir kararında) belirtilen sürenin bitiminde çocuğu belirlenen yere getirmediği durumda çocuğun velayet hakkı sahibine teslim edilmesi durumunda dava ve bütün sonuçlarıyla beraber ceza düşer (ÇKK m. 41/F, 7).

öte yandan Velayet kendisine bırakılan ana veya baba, kişisel ilişki düzenlemesinin gereklerini yerine getirmezse çocuğun menfaatine aykırı olmamak kaydıyla velayet değiştirilebilir (TMK m. 324, 3).

D) ŞİKAYET

Çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilamların (veya tedbir kararlarının) yerine getirilmesine ilişkin müdürlükçe yapılan işlem ve verilen kararlara karşı, **öğrenme veya tebliğ tarihinden itibaren bir hafta içinde, işlemi yapan müdürlüğün bulunduğu yer aile mahkemesine şikayette** bulunulabilir (ÇKK m. 41/E, 1; Çocuk Teslimi Yön. m. 43-44). Şikayet üzerine, mahkeme, yapılan işlemlerin yerine getirilmesini durdurabilir.

Şikayet incelemesi, kural olarak dosya üzerinden veya gerektiğinde ilgilileri dinlemek suretiyle gerçekleştirilir ve mahkeme, ivedilikle karar verir (ÇKK m. 41/E, 2; Çocuk Teslimi Yön. m. 45).

Şikayet üzerine verilen karara karşı, **tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde itiraz** edilebilir. Mahkeme, itirazı incelemesi için dosyayı o yerde aile mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunması halinde, numara olarak kendisini izleyen daireye, son numaralı daire için birinci daireye, o yerde aile mahkemesinin tek dairesi bulunması halinde asliye hukuk mahkemesine, aile mahkemesi hakimi ile asliye hukuk mahkemesi hakiminin aynı hakim olması halinde ise en yakın aile mahkemesine veya asliye hukuk mahkemesine ivedilikle gönderir (ÇKK m. 41/E, 3; Çocuk Teslimi Yön. m. 46-48). itiraz mercii, bir hafta içinde kararını verir. Merci, itirazı yerinde görürse işin esası hakkında karar verir. **İtiraz üzerine verilen karar** kesin olup, bu karar aleyhine **kanun yoluna gidilemez.**

REHNİN PARAYA ÇEVRİLMESİ YOLU İLE TAKİP

§ 49. REHNİN PARAYA ÇEVRİLMESİ HAKKINDA GENEL KURALLAR

A) GiRiŞ

Yukanda, rehinle güvenceye (teminata) bağlanmamış para alacaklarının Mmsız ve il□mlı takip yolu ile elde edilmesi konularını inceledik. Şimdi, rehinle temin edilmiş (güvence altına alınmış) olan para alacaklarının cebri icra yolu ie nasıl tahsil edileceği açıklanacaktır[1].

Rehin alacaklısı, kural olarak, doğrudan doğruya ilamsız veya ilamlı haciz yoluna (ve borçlu iflasa tabi ise iflas yoluna) başvuramaz; ilk önce rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapmak zorundadır (m. 45)[2]. işte, bu başvuru ile başlayıp, rehnin satılarak bedelinden rehin alacaklısının alacağının ödenmesi le biten takip yoluna, rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip denir.

Borcun vadesinde ödenmemesi halinde, rehin alacaklısının yalnızca **rehninparaya çevrilmesi yoluyla takip yapması** ve takip sonucunda rehinli mahn sablması ve alacaklının alacağının satıştan elde edilen paradan ödenmesi **esastır.** Başka bir ifadeyle, hukukumuzda borcun vadesinde ödenmemesi halinde rehnin paraya çevrilmesi yoluna başvurulmaksızın, rehinli malın mülkiyetinin alacaklıya ait olması, **lex commissoria yasağı** nedeniyle mümkiln değildir. Çünkü, Türk Medeni Kanununa (m. 873, il; 949) göre borcun

---

[1] **8kz.. Burhan** GOrdoQan, TOrk-Isviçre icra ve iflas Hukukunda Rehnin Paraya Çevrilmesi, Ankara1967; Ali Cem Budak, Ipot□in Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takip, Istanbul 2008; Müjgan Tunç YOcet. Banka Alacaklannın Ipot□in Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takibi, Istanbul 2010; Adnan Oeynekli, icra ve iflas Hukukunda ipoteğin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takip, Ankara 2013; *Tımuçin* Muşul, icra ve iflas Hukukunda Rehnin Paraya Çevrilmesi, Ankara 2017 Rehnin paraya çevrilmesine ilişkin hükümlerin gemilere uygulanması konusunda bkz. ayrıca m. 153/a.

[2] **0nce retme** başvunna kuralı, borçlunun diğer alacaklılarını korumaya yönelik bir kuraldır. ÇOnkCı, rehin alacaklısının alacaOını tahsil edebileceği mal, ayni hak ile güvence altına alın**rruşken, <fiOer** alacaklılar borçlunun malvarlığında yer alan diğer mallardan tatmin edilir. Zira çoOu kez rehinli mal yalnızca rehin alacaklısının alacağını karşılayabileceğinden diğer alacaldıtar borçlunun rehinli olmayan malvar1ığından tatmin edilir. O nedenle de rehinli alacak*lının* **adetA çifte** teminata kavuşması, menfaatler dengesi ve borçlunun malvarlığının tam ala**ca6dıtarımn ortak gOvencesl** olması kuralına aykırı olur. Bu nedenle rehinli alacaklı, öncelikle **rahne başvurmak** zorundadır.

ödenmemesi halinde rehinli malın mülkiyetinin alacaklıya geçeceğine ilişkin sözleşme hükmü geçersizdir[3].

Genel kural bu olmakla birlikte, **Ticari işlemlerde Taşınır Rehni Kanu**nuna (m. 14) göre, bu Kanunun kapsamındaki borçların süresinde ifa edilmemesi (temerrüt) halinde birinci derece alacaklı, isterse IIK'nun 24. maddesi uyarınca rehinli taşınırın mülkiyetinin devrini talep edebilir[4] (6750 s. K. m. 14, 1/a); isterse genel hükümler (IIK[5]) çerçevesinde takip yapabilir (6750 s. K. m. 14, 1/ç)[6].

Rehnin paraya çevrilmesi yolu, kural olarak bir ilamsız icra yoludur. Çünkü, burada da rehin alacaklısının takip yapabilmesi için bir mahkeme ilamı göstermesi gerekli değildir. Ancak, alacak veya rehin hakkı veya her ikisi birden bir ilama veya ilam niteliğindeki bir belgeye bağlı ise, rehin alacaklısı ilamlı icra yoluna başvurur; yani bu durumda, rehnin paraya çevrilmesi, bir ilamlı icra takibiyle olur (m. 150/h).

Görüldüğü üzere, rehnin paraya çevrilmesi yolu, hem ilamsız hem de ilamlı icra yoludur. Yani, rehnin paraya çevrilmesi ilamsız ve ilamlı olmak üzere iki yolla sağlanabilir.

B) ÖNCE REHNİN PARAYA ÇEVRİLMESİ YOLUNA BAŞVURMA ZORUNLULUĞU

Alacağı bir rehinle (m. 23, 111) temin edilmiş olan alacaklı (rehin alacaklısı), alacağını **cebri icra** yolu ile almak isterse, kural olarak, önce rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapmak zorundadır[7]; ilamsız veya ilamlı haciz yoluna, borçlu iflasa tabi ise iflas yoluna, başvuramaz (m. 45). Başvurursa icra müdürü bu istemi kendiliğinden r□ddetmek zorundadır. Önce rehne başvurma kuralı,

---

3 ***Lex commissoria* yasağı** günümüzde iki bakımdan yumuşatılmıştır. ilk olarak, borcun muaccel olmasından önce yapılan bu tür anlaşmalar geçersiz kabul edilirken, borcun muacceliyetinden sonraki anlaşmaların geçerli olduğu benimsenmektedir. ikinci olarak da, rehinli malın değeri ile alacak arasında bir oransızlık bulunmuyorsa aşırı yararlanmanın gündeme gelmeyeceği, dolayısıyla geçersizlik yaptırımının uygulanmayacağı kabul edilmektedir.

4 Bu hüküm, tarafların yaptığı ve borcun ödenmemesi halinde rehin konusu malın mülkiyetinin alacaklıya ait olacağı şeklinde */ex commissoria* yasağına aykırılık teşkil etmez. Zira, burada mülkiyeti talep hakkı, sözleşmeden değil, Kanundan kaynaklanmaktadır. *Lex comissoria* yasağı, sözleşme yapma yasağını ifade eder.

5 Burada genel hükümden kasıt, m. 45 uyarınca alacaklının tabı olduğu kurallar, özellikle de Once rehne başvurma kuralıdır.

6 Bu konuda ayrıca bkz. Ticari işlemlerde Rehin Hakkının Kurulması ve Temerrüt Sonrası Hakların Kullanılması Hakkında Yönetmelik, m. 41. Ejder Yılmaz, Ticari işlemlerde Taşınır Rehni Kanununa Göre Rehinli Alacaklının Alacağını Tahsil Etme Yolları (Ticari işlemlerde Taşınır Rehni Sempozyumu, Ankara 2018, s.227-258).

7 Bkz. Birce Arsland<>Oan, Rehnin Paraya Çevrilmesi Yolu ile Takip Yapma Zorunluluğu, Istanbul 2023.

alacaklının icra veya iflas takibi yapmak istemesi halinde geçerli olup, dava açma yolunu seçen alacaklı bakımından böyle bir yasak veya kural söz konusu d□ildir. Dolayısıyla rehin alacaklısı isterse bir alacak davası açabilir; ancak. bu durumda elde edilen ilam ile yalnız rehnin paraya çevrilmesi yoluyla ilAmlı takip yapabilir.

ilk önce başvurulan rehnin paraya çevrilmesi yolunda, icra dairesi, rehnedilen malı satar ve bedeli ile rehin alacaklısının alacağını öder. Satış bedeli rehinli alacağı karşılamaya yetmezse, rehin alacaklısı, karşılanamayan alacak kesimi için namsız veya ilamlı haciz (veya borçlu iflasa tabi ise iflas) yoluyla takip yapabilir (m. 45, 1/c. 2; 152, il).

Önce rehne başvurma kuralının bazı **istisnaları** vardır. Aşağıdaki hallerde, rehin alacaklısı, ilk önce rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapmadan, namsız/ilamlı haciz veya borçlu iflasa tabi ise iflas yollarından birine başvurabilir:

Konut finansmanından kaynaklanan rehinle temin edilmiş alacaklar ile Toplu Konut idaresi Başkanlığının rehinle temin edilmiş alacakları için, rehin alacaklısı, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yoluna veya haciz yoluna başvurabilir (m. 45, il).

Alacağı bir kambiyo senedine bağlı olan alacaklı, alacak rehinle temin edilmiş olsa bile, doğrudan doğruya kambiyo senetlerine özgü haciz veya borçlu iflasa tabi ise iflas yoluna başvurabilir (m. 45, 111; 167, 1).

İpotekle temin edilmiş olan faiz {TMK m. 875) ve **yıllık taksit alacakları** için de, rehin alacaklısı, rehnin paraya çevrilmesi, haciz veya borçlu iflasa tabi ise iflas yollarından birine başvurmak konusunda bir seçim hakkına sahiptir (m. 45, iV).

TTK'nun 1379. maddesine göre, gemi üzerinde yasal rehin hakkına sahip olan alacaklılar, haciz yolu ile veya kambiyo senetleri hakkındaki özel usullere göre takip yapabilirler.

Bütün bu durumlarda alacaklıya önce rehne başvurmak zorunda olmaksızın diğer (haciz veya iflas) yollara başvurma olanağı sağlanmıştır. Alacaklının her iki yola birden aynı anda gitmesinin mümkün olup olmadığı sorununda ise, Yargıtay, yakın zamana kadar aynı alacak için hem kambiyo senedi düzenlenmiş hem de ipotek alınmışsa, tahsilde tekerrür olmamak kaydıyla bu iki takip yoluna birlikte başvurulabileceğini kabul etmekteydi. Bununla birlikte, Yargıtay son yıllarda kambiyo senetleri bakımından verdiği kararlarda, alacaklının bu yollardan birisini seçmesi gerektiği; iki takibi birlikte başlatmış veya devam

ettirmişse bunun süresiz şikayete konu olacağı ve ikinci takibin iptal edileceği şeklinde kararlar vermeye başlamış ve bu konuda içtihat aykırılıkları ortaya çıkmıştır. Bunun üzerine Yargıtay, içtihatların, urehinle teminat altına alınmış *ve* ayrıca kambiyo senedine de bağlanmış alacağın tahsili amacıyla borçlu aleyhine tahsilde tekerrür olmamak kaydı ile aynı anda ve sıra gözetilmeksizin hem rehnin paraya çevrilmesi yolu ile hem de kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip yapılamayacağı" şeklinde birleştirilmesine karar vermiştir[8].

Alacaklı **rehin hakkından feragat ederek** (rehni düşürüp, m. 147/2), haciz veya iflas yoluyla takip yapabilir.

Alacağın bir kısmı rehinle temin edilmiş idi ise, rehinle temin edilmemiş kısım haciz veya iflas yolu ile takip edilebilir. örneğin, A'nın B'den olan 300.000 TL tutarında alacağının 150.000 TL ipotekle (rehinle) temin edilmemiş ise, A, ipotekle temin edilmemiş bulunan 150.000 TL için B'ye karşı haciz veya B iflasa tabi ise, iflas yoluna başvurulabilir. Çünkü, **m. 45 hükmü yalnızca rehinle temin edilmiş alacak** kısmı hakkında uygulanır.

IIK m. 45 hükmü **taşınmaz rehninin söz konusu olduğu durumlarda müteselsil kefil hakkında uygulanmaz** (TBK m. 586, 1). Bu halde alacaklı, taşınmaz rehinini paraya çevirmeden müteselsil kefili haciz veya iflas yolu ile takip edebilir. Ancak, bunun için borçlunun, ifada gecikmesi ve ihtarın sonuçsuz kalması veya açıkça ödeme güçsüzlüğü içinde olması gerekir.

Alacak, teslime bağlı taşınır rehni veya alacak rehni ile güvenceye alınmışsa, rehnin paraya çevrilmesinden önce müteselsil kefile başvurulması mümkün değildir (TBK m. 586, il). Bununla birlikte, alacağın rehnin paraya çevrilmesi yoluyla tamamen karşılanamayacağının önceden hakim tarafından belirlenmesi veya borçlunun iflas etmesi ya da konkordato mehli verilmesi halleri bu kuralın istisnasıdır.

Adi kefaletin söz konusu olduğu durumlarda ise, adi kefil, alacağın öncelikJe rehin konusundan alınmasını isteyebilir (TBK m. 585, il). Ancak, asıl borçlunun iflasına veya kendisine konkordato mehli verilmesine karar verilmişse, adi kefili, önce rehnin paraya çevrilmesi yoluna başvurmadan haciz veya iflas yolu ile takip etmek mümkündür.

Rehinli alacaklının durumu iflasa tabi borçlu bakımından da ayrıca düzenlenmiştir. Buna göre, **takip alacaklısı,** iflastan önce başlamış olduğu rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takipten vazgeçerek, **rehnin 185. maddeye göre satılmasını** isteyebilir. Bundan başka, rehin sahibi alacaklı, istediği takdirde,

---

• 20.01.2023 **gOn ve** E. 2021/02, K 2023/01 sayılı IBK için bkz. RG 16.07.2023, sa. 32250.

iflAstan sonra da masaya karşı rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapılabilir (m. 193, iV;185, 1).

C) REHNIN PARAYA ÇEVRiLMESi YOLLARI

Rehnln paraya çevrilmesi yolu ile takip, taşınır rehnlnin paraya çevrilmesi ve ipoteOin paraya çevrilmesi[9] biçiminde öngörülmüştür[10]. Bu takipler de kendi içinde ilAmlı ve ilAmsız olmak üzere iki şekilde düzenlenmiştir.

Rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip ilamsız veya ilamlı haciz yoluyla takibe çok benzer. Yalnız rehnin paraya çevrilmesi yolunda **haciz aşaması yoktur.** Çünkü, alacaklı rehinli malın satış bedelinden tatmin edilir. Buna göre, rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takibin aşamaları şöyledir:

1- Rehnin paraya çevrilmesi yolu ile ilamsız takibin aşamaları: 1) Takip talebi, 2) Ödeme emri ve kesinleşmesi, 3) Paraya çevirme (satış) ve 4) Paranın ödenmesi veya paraların paylaştırılması.

il- Rehnin paraya çevrilmesi yolu ile ilamlı **takibin** aşamaları: 1) Takip talebi, 2) icra emri, 3) Paraya çevirme (satış) ve 4) Paranın ödenmesi veya paralann paylaştırılması.

Alacaklı rehin konusu şeyin satılması sonucunda elde edilecek paradan tatmin edilir. Bu nedenle, rehin konusu şeyin alacaklıya terk edilmesi hukuka uygun olmaz; bu sonucun aksine yapılan anlaşmalar yukarıda da belirtildiği üzere lex comissoria yasağına aykırılık oluşturduğundan geçersizdir {TMK m. 873; 949).

O) REHNiN PARAYA ÇEVRİLMESİ YOLU İLE İL..AMSIZ TAKİP

Rehin alacaklısının alacağının veya rehin hakkının, bir ilama veya ilam niteliğindeki bir belgeye bağlı olduğu hallerde, ilamlı icra yoluna başvurulabilir (m. 150/h; 150/ı). Alacak veya rehin hakkı bir ilama veya ilam niteliğindeki bir belgeye bağlı değilse ve ipotek akit tablosu kayıtsız şartsız bir para borcu ikrarını içermiyorsa (m. 149), rehin alacaklısının başvurabileceği takip yolu, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla ilamsız takiptir. Bu da, rehnedilen malın taşınır veya taşınmaz olmasına göre ikiye ayrılır:

• **Bkz. Gökhan Aykut,** ipoteğin Paraya Çevrilmesi, Istanbul 2025.

10 **Rehin ve ipotek** terimlerinin kapsamı bakımından m. 23 dikkate alınmalıdır.

1- TAŞINIR REHNININ PARAYA ÇEVRiLMESi YOLU iLE II.AMSIZ TAKIP

1) Takip Talebi

Takip talebi (m. 145; Y m. 21/b), genel haciz yolundakine çok benzer. Ancak ek olarak, buradaki takip talebine, rehnedilen taşınır malın ne olduğu, rehin üçüncü bir kişi tarafından verilmişse bu üçüncü kişinin isim[11] ve adresi ile rehnedilen taşınır mal üzerinde sonra gelen rehin hakkı (TMK m. 941) varsa bu rehin hakkı sahibinin de isim ve adresi yazılır.

Taşınır rehninin paraya çevrilmesine ilişkin hükümler, bayrağına ve sicile kayıtlı olup olmadığına bakılmaksızın bir gemi üzerindeki hapis hakkı ile gemi alacağının verdiği rehin hakkının paraya çevrilmesinde de uygulanır (m. 153/a, 1).

2) Ödeme Emri

Takip talebini alan icra dairesi, borçluya ve varsa rehnedilenin maliki üçüncü kişiye bir ödeme emri (m. 146)[12] gönderir. ·Bu ödeme emrine; takip talebindeki kayıtlar; **ödeme** süresinin **15 gün** olduğu; **yedi** gün içinde **itiraz** olunmaz ve 15 gün içinde borç ödenmezse rehnin satılacağı; borçlu yedi gün içinde rehin hakkına açıkça itiraz etmezse, artık bu takipte rehin hakkını kabul etmiş sayılacağı; borçlu yalnız rehin hakkına itiraz ederse alacaklının, rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takipten vazgeçerek, takibin haciz yolu ile devamını isteyebileceği yazılır (m. 146; Y m. 30).

3) Ödeme Emrine İtiraz

Ödeme emrine itiraz (m. 147) ve itirazın incelenmesi (iptali/kaldırılması), genel haciz yolundaki gibidir (m. 147, I; 62-72). Buna ek olarak, aşağıdaki özellikler vardır:

Yedi günlük itiraz süresi içinde alacaklının **rehin hakkına** ayrıca ve açıkça **itiraz etmemiş olan borçlu,** bu takip bakımından alacaklının bildirdiği **rehin hakkını kabul etmiş sayılır.**

---

11 **Rehin maliki ile** borçlunun **farklı kişiler** olması hAllnde borçlu **tarafta şekli** bakımından zorunlu **takip arkadaşlıOından söz edilir.**

12 **Bkz. Y örnek No. 8 (aşa.** § 73, **Ek No.** 26).

Borçlu, yalnız rehin hakkına itiraz ederse, bununla ödeme emrindeki **atacaQı kabul etmiş olur.** Bu halde alacaklı rehin hakkına ilişkin itirazın,iptalini veya kaldırılmasını isteyebileceği gibi (m. 147, I; 67 vd.), rehnln paraya çevnlmesi yolu ile takipten ve bununla itiraz edilen rehin hakkından bu takip bakımından vazgeçerek, takibin aynı dosyada genel haciz yolu ile devamını, yani borçlunun mallarının haczedilmesini isteyebilir (m. 147/2).

Borçlu burada zamanaşımt-itirazında bulunamaz. Çünkü, taşınır rehninde **alacak** zamanaşımına uğrarsa· da alacaklı, rehinden hakkını almak yetkisini korur (TBK m. 159).

BorçJu, yedi gün içinde ödeme emrine itiraz etmez ve 15 gün içinde borcu ödemezse veya itiraz eder de itirazı mahkemece iptal edilir (m. 67) veya icra mahkemesince kaldırılırsa (m. 68-70), alacaklı rehnedilmiş olan taşınır malın sattlmasını, ödeme emrinin tebliğinden itibaren altı ay içinde isteyebilir (m. 150/e).

11- iPOTEĞiN PARAYA ÇEVRİLMESİ YOLU İLE iIAMSIZ TAKİP

Bilindiği gibi, ipotek (m. 23, 1), halen mevcut (doğmuş) bir alacağın temini için veya ileride doğacak bir alacağın temini için ya da ileride doğması ihtimali olan bir alacağın temini için (TMK m. 881, 1) konulabilir.

Birinci durumda, yani mevcut (doğmuş) bir alacağın temini için alınan (anapara-sabit) ipoteğin, ipotek akit tablosu[13] kayıtsız şartsız bir para borcu ikrannı ihtiva ediyorsa, başvurulacak yol, ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile ilamlı takiptir (m. 149-149/a). Çünkü borç resmi bir makam önünde kayıtsız şartsız ikrar edilmiştir (m. 38'e kıyasen).

Buna karşılık, ileride doğacak veya doğma olasılığı olan bir alacağın temini için alınan (üst sınır-maksimal) ipoteğin ipotek akit tablosu kayıtsız şartsız bir para borcu ikrarını içermediğinden (örneğin, ipotek bir cari hesap veya kredi açma sözleşmesinin teminatı olarak verilmiş ise) borçlunun üstlendiği borç miktan kesin olarak belli değildir. Bu durumda başvurulacak yol, ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile ilamsız takiptir. Ancak, alacak veya ipotek hakkı veya her **ikisi** bir mahkeme ilamı ile tespit edilmişse, o zaman, gene ipoteğin paraya

---

[13] **(potek akit tablosu,** ipotek tesisi hakkında tapu memuru tarafından düzenlenen resmi senettir (TMK m. 856, il; Tapu K. m. 26; Tapu Sicili Tüzüğü m. 20). ipotek senedinde yazılı adresini değiştiren alacaklı veya borçlu durumu diğer tarafa bildirmek zorundadır (bkz, m. 21, 11-111).

çevrilmesi yolu ile ilamlı takip yapılır (m. 150/h, 1). Burada•ipotek akit tablosunun kayıtsız şartsız bir para borcu ikrarını ihtiva etmemesi ve ipoteğin veya alacağın bir mahkeme ilamı ile tespit edilmemiş olması halinde başvurulacak ilamsız icra yolu inceleme konusu yapılmaktadır.

ipoteğin paraya çevrilmesine ilişkin hükümler, gemi ipoteğinin (TTK m. 1014) paraya çevrilmesinde de uygulanır (m. 153/a, il).

1) Takip Talebi

Takip talebi (m. 148; Y m. 19/a), burada da genel haciz yolundaki gibidir. O takip talebine ek olarak, bu takip talebine, hangi taşınmazın ipotek edildiği ve ipotek edilen taşınmaz bir üçüncü kişiye ait ise, bu üçüncü kişinin isim[14] ve adresi de yazılır.

Alacaklı, takip talebine ipotek akit tablosunun tapu idaresince verilmiş resmi bir örneğini ve ipotek, cari hesap veya kredi açma sözleşmesi gibi bir sözleşmenin teminatı olarak verilmişse (karş. m. 150/a/1), bu sözleşme ve bununla ilgili diğer belge ve makbuzların aslı veya örneklerini eklemek zorundadır (m. 148, Y m. 21/e).

Yetkili icra dairesi, ilamsız icrada yetkili olan icra daireleri (m. 50) veya taşınmazın bulunduğu yerdeki icra dairesidir (m. 148).

Takip talebini alan icra dairesinin ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı takipte olduğu gibi (m. 149, 1), burada da alacağın muaccel olup olmadığını incelemesi gerekir. Zira, m. 149/b, l'de açıkça, icra memurunun "muaccel alacaklar için" borçluya ve varsa taşınmaz sahibi üçüncü şahsa ödeme emri göndereceği hüküm altına alınmıştır.

Bundan başka, ipotek edilmiş taşınmaz kirada ise, icra dairesi, kiracılara takibi bildirir ve işleyecek kiraların icra dairesine ödenmesini emreder[15]. Kiracı, ihtara rağmen kira paralarını icra dairesine yatırmazsa hakkında 356. madde

---

[1]. ipotekli taşınmazın maliki ile borçlunun farklı kişiler olması halinde borçlu tarafta şekli bakımından zorunlu takip arkadaşlığından söz edilir. Yargıtaya göre, asıl borçlu dışında taşınmaz maliki kişiye karşı takip yapılırsa, asıl borçlunun takibe dahil edilmesi mümkün değilken, aksi mümkündür (bkz. öm. 12 HD, 10286/10717; KBIBB). Bunun yanı sıra, yine Yargıtay, TMK m. 887 uyannca, ipotek veren üçüncü kişi hakkında takip yapılabilmesi için, alacağın kendisinden istenilmesi, yani üçüncü kişiye muacceliyet ihtarı gönderilmesi gerektiği; aksi halde ipotek veren OçOncO kişi hakkında icra takibi başlatılmayacağı görüşündedir (öm. bkz. 12 HD, 08.04.2021, 5718/4343; 12 HD, 01.06.2018, 4533/8967: KBIBB). Yüksek Mahkeme, bu zorunluluğu kimi kararlarında açıkça "takip koşulu" olarak adlandırmaktadır (örn. bkz. 11 HD, 20.06.2011, 15097/7433: KBIBB).

[15] Bkz. Sema Taşpınar Ayvaz, ipoteğin Paraya Çevrilmesi Yolu ile Takipte Kiracılara Haber Venne OIK m. 150/b) HOkmO ve *Ortaya* Çıkan Sorunlar (Prof. Dr. Necmeddin Berkin'e Arma**ğan),** Istanbul 2021, s. 1003-1033).

hükmü kıyasen uygulanır (m. 150/b/c. 2). Bu işlemin yapılması Kanunun 132. ve 135. maddelerinde düzenlenen hakları ortadan kaldırmaz (m. 150/b). icra müdürü, takip talebini tapu dairesine de bildirmek zorundadır. Tapu memuru durumu taşınmazın siciline şerh verir ve taşınmazı bu şerh tarihinden sonra iktisap edenlere icra veya ödeme emri tebliğ olunmaz (m. 150/c).

icra dairesi, takip talebi üzerine satış hazırlıklarına başlar. Bu amaçla tapudan kayıt örneklerini ve belediyeden imar durumunu getirtir, takibin kesinleşmesini beklemeden kıymet takdirini yaptırır (m. 150/d).

2) Ôdeme Emri

Takip talebini alan icra müdürü borçluya (ve varsa taşınmaz sahibi üçüncü **kişiye)** bir ödeme emri (m. 149/b; Y m. 31)[16] gönderir.

Bu ödeme emrine; takip talebindeki kayıtlar; **ödeme** süresinin **30 gün** olduğu; **yedi gün** içinde **borca itiraz** edilmez ve 30 gün içinde borç ödenmezse, alacaklının taşınmazın satılmasını isteyebileceği (m. 150/e) ihtarı; ipotek hakkına itiraz edilemeyeceği yazılır (m. 149/b; 60; Y m. 31).

Ödeme emri borçlunun tapuda görülen adresine veya daha sonra tapuya bildirilmiş adrese gönderilir. ipotek sözleşmesinin tarafları veya ipotekli taşınmazı daha sonra satın alanlar ya da bunların halefleri, tapu sicili müdürlüğüne yurt içinde bir tebligat adresi bildirmek zorundadırlar; aksi takdirde ilgililerin tescil talebi tapu sicili müdürlüğünce reddolunur. Adresin değiştirilmesi, tapuya bildirilmesi halinde sonuç doğurur. Yeni adresin bildirilmemesi halinde tebligatın eski adrese ulaştığı tarih tebellüğ tarihi sayılır (m. 148/a).

3) Ôdeme Emrine İtiraz

Borçlu (ve varsa taşınmaz sahibi üçüncü kişi) yedi gün içinde icra dairesine başvurarak ödeme emrine itiraz (m. 150) edebilir. Bu itirazın süresi, şekli, sebepleri ve etkisi genel haciz yolundaki gibidir (m. 150/a, I; 62-66). Yalnız burada itiraz sebepleri bakımından bir sınırlama vardır: Borçlu, alacaklının ipotek hakkına itiraz edemez. Bundan başka, borçlu zamanaşımı itirazında da bulunamaz. Çünkü, taşınmaz rehni ile temin edilmiş olan alacaklar hakkında zamanaşımı işlemez (TMK m. 864). ipotek hakkı bir resmi senede bağlanmıştır. Ancak borçlu, ipoteğin iptali için bir menfi tespit davası açabilir (m. 150 son cümle; m. 72).

---

19 **Bkz. Y örnek No.** 9 **(aşa.** § 73, Ek No. 27).

4) Ôdeme Emrine itirazın incelenmesi

Ödeme emrine itirazın incelenmesi (m. 150/a) de genel haciz yolundaki gibidir (m. 150/a; 67-70).

Alacaklının itirazın iptali davası açması hali tamamen genel haciz yolundaki gibidir (m. 67).

Alacaklının icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını istemesi halinde, icra mahkemesinin inceleme yetkisi açıkça belirtilmiştir. ipotek cari hesap veya kredi açma sözleşmesi gibi bir sözleşmenin teminatı olarak verilmişse, icra mahkemesi, bu sözleşme ve bununla ilgili (örneğin, sözleşmeye dayanarak yapılmış ödemeleri gösteren) diğer belge ve makbuzları (zincir oluşturan belgeleri) m. 68'deki esaslara göre inceleme yetkisine sahiptir (m. 150/a/1). Buna göre örneğin, icra mahkemesi, ipotekle temin edilmiş bir kredi sözleşmesini ve bu kredi sözleşmesi gereğince yapılmış olan ödemeleri belgeleyen makbuzlarım. 68'deki esaslara göre inceler; bu inceleme sonucunda borçlunun kayıtsız şartsız bir borç ikrarında bulunduğu sonucuna varırsa, borçlunun itirazının kaldırılmasına karar verir.

Borçlu cari hesap veya kısa, orta, uzun vadeli kredi şeklinde işleyen kredilerde itirazın kesin kaldırılmasına ilişkin olan m. 68/b hükmü, burada da uygulanır (m. 68/b, 111/son cümle).

Bu sözleşme, belge ve makbuzlar adi olup da bunlardaki imzalar açıkça inkar edilirse (m. 60, 11/3; 62, V), icra mahkemesi inkar edilen imzaların inkar edene ait olup olmadığını yine m. 68/a'daki esaslara göre inceleme yetkisine sahiptir.

icra mahkemesinin itirazın kaldırılması kararına karşı istinaf yoluna başvurulması halinde 149/a maddesinin 2. fıkrasının hükmü kıyasen uygulanır.

icra mahkemesi kararıyla takibin ertelenme ve iptali, menfi tespit ve istirdat davaları hakkındaki hükümler (m. 71-72), burada da aynen uygulanır (m. 150/a, I; 150/c. 3).

Borçlu, yedi gün içinde ödeme emrine itiraz etmez ve 30 gün içinde borcu ödemezse veya itiraz eder de itirazı mahkemece iptal edilir (m. 67) veya icra mahkemesince kaldırılırsa (m. 68-70), alacaklı, ipotekli taşınmazın satılmasını, ödeme emrinin tebliğinden itibaren **bir yıl** içinde isteyebilir (m. 150/e).

E) REHNIN PARAYA ÇEVRiLMESi YOLU iLE ILAMLI TAKIP

1- **TAŞINIR REHNININ PARAYA ÇEVRiLMESi** YOLU iLE **ILAMLI TAKIP**

Taşınır rehninin paraya çevrilmesi yolu ile ilamsız takibin tersine Kanun, taşınır rehninin ilamlı yolla paraya çevrilmesi bakımından ayrı bir düzenleme yapmamış; ortak hükümler başlığı altında m. 150/h'de genel bir hükümle yetinilmiştir.

Alacak veya taşınır bir mal üzerindeki rehin hakkı veya her ikisi bir ilama veya nam niteliğindeki bir belgeye bağlanmış ise (m. 38), rehin alacaklısı, rehnin (taşınınn) paraya çevrilmesi için ilamlı takip yapabilir (m. 150/h).

Rehin alacaklısının ilamlı **takip** talebini alan icra müdürü, borçluya ve varsa rehin maliki üçüncü kişiye m. 32 hükmüne uygun olarak yedi günlük bir **icra emri**[17] gönderir. Bu icra emri ile, borçluya, yedi gün içinde borcu ödemez ve icranın geri bırakılmasına ilişkin bir karar (m. 33; 36; HMK m. 341, 5; 352; 361; 367) getirmezse rehnin satılacağı ihtar edilir.

Bu icra emrini alan borçlu, yedi gün içinde borcu ödemez ve icranın geri bırakılması hakkında bir karar da getirmezse, alacaklı rehnedilmiş olan taşınır malın satılmasını icra emrinin tebliğinden itibaren altı ay içinde isteyebilir (m. 150/e).

il- İPOTEĞİN **PARAYA** ÇEVRİLMESİ YOLU İLE İlAMLI TAKİP

Bu ilamlı takip iki şekilde olabilir:

1) Alacak veya ipotek hakkı veya her ikisinin bir ilam veya ilam niteliğindeki **belgede** (m. 38) **tespit edilmiş** (ilam veya ilam niteliğindeki bir belgeye bağlanmış) **olması halinde,** ipotek alacaklısı ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile ilamlı takip yapabilir (m. 150/h).

Alacaklı, takip talebi ile birlikte elindeki ilam veya ilam niteliğindeki belgeyi icra dairesine verir. Alacaklı, bu takip için Türkiye'deki her icra dairesine başvurabilir {m. 34).

ipotek alacaklısının ilamlı **takip** talebini alan icra müdürü, borçluya ve varsa taşınmaz maliki üçüncü kişiye m. 32 hükmüne uygun olarak yedi günlük

---

17 **Skz. Y** ômek No. 44 (aşa. § 73, Ek No. 28).

bir **icra emri** gönderir[18]. Bu icra emriyle borçluya, **yedi gün** içinde borcu ödemez ve icranın geri bırakılmasına ilişkin bir karar (m. 33; 36; HMK m. 341, 5; 352; 361; 367) getirmezse, ipotekli taşınmazın satılacağı ihtar edilir.

Bu icra emrini alan borçlu, yedi gün içinde borcu ödemez ve icranın geri bırakılması hakkında bir karar da getirmezse, ipotek alacaklısı, taşınmazın satılmasını icra emrinin tebliğinden itibaren **bir yıl** içinde isteyebilir (m. 150/e).

2) İpotek akit tablosunun kayıtsız şartsız bir para borcu ikrarını içermesi (anapara-sabit ipoteğin bulunması) halinde özel bir ilamlı icra yolu öngörülmüştür (m. 149-149/a):

a) Takip talebi: Buradaki takip talebi de ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile ilamsız takipte olduğu gibidir (m. 148). Ancak, takip talebine ipotek akit tablosunun tapu dairesince verilen resmi örneği eklenir.

b) İcra emri: Takip talebini alan icra müdürü, ipotek alacaklısının takip talebiyle birlikte kendisine vermiş olduğu ipotek akit tablosunun kayıtsız şartsız bir para borcu ikrarını ihtiva ettiğini ve alacağın muaccel olduğunu anlarsa, borçluya ve varsa taşınmaz sahibi üçüncü kişiye bir icra emri gönderir (m. 149). IIK m. 32'de icra emrinden farklı olan bu icra emrine takip talebindeki kayıtlar; borcun **30 gün**[19] içinde **ödenmesi** gerektiği; borç 30 gün içinde ödenmez ve icra mahkemesinden icranın geri bırakılması hakkında bir karar (m. 149/a) getirilmezse, alacaklının taşınmazın satılmasını isteyebileceği ihtarı (m. 149, il) yazılır (m. 149, il; Y m. 27).

Borcun itfa edilmiş veya ertelenmiş olduğunu iddia eden borçlu, ilamlı icra bölümünde incelenmiş olan m. 33, 1-11, iV hükümlerine göre, icra mahkemesinden icranın geri bırakılmasını isteyebilir (m. 149/a, 1).

Burada da, borçlu borcun itfa edilmiş veya ertelenmiş olduğunu, yalnız m. 33, l'de belirtilen belgelerden biri ile ispat edebilir. Alacaklı, borçlunun gösterdiği adi bir ödeme belgesindeki (örneğin makbuzdaki) imzasını inkar ederse, icra mahkemesi, bu belgedeki imza hakkında bir inceleme yapamaz; borçlunun icranın geri bırakılması talebini reddetmek zorundadır.

icra mahkemesinin icranın geri bırakılması talebinin reddine ilişkin kararını istinaf yoluna götüren (m. 363, 1) borçlu veya rehin maliki üçüncü kişi,

---

[18] Bkz. Y ômek No. 6 (aşa. § 73, Ek No. 31).

[111] Dikkat edllirse her ikisi de ıiamlı olan icra takiplerinden m. 150/h hükmüne dayalı olan takipte icra emrinde borçluya yedi günlük ödeme süresi verilirken; ipotek akit tablosunun kayıtsız şartsız bir para borcu ikrarını içermesi hallnde m. 149 uyarınca gönderilen icra emrinde borçluya verilen ödeme süresi 30 gündür.

takip konusu alacağın %15'i oranında[20] teminat (m. 33, 111) yatırmadıOı takdirde satış dahil (karş. m. 364, 111) hiçbir icra işlemi durmaz. istinaf başvurusunun reddi halinde bu teminat, ayrıca bir mahkeme hükmüne gerek olmaksızın alacaklıya tazminat olarak ödenir (m. 149/a, 11). Bu tazminatın ödenmesi, alacağın normal olarak işlemekte olan faizini etkilemez.

Borçlu 30 gün içinde borcu ödemez ve icra mahkemesinden icranın geri bırakıldığı hakkında bir karar da getirmezse, alacaklı icra emrinin tebliğinden itibaren **bir yıl** içinde taşınmazın satılmasını isteyebilir (m. 150/e).

Kiracılara ve tapu idaresine haber verme ve satış hazırlıkları hakkındaki m. 150/b-150/d hükümleri, ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile ilamsız takipte olduğu gibi, burada da (yani, ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ilamlı takibin her iki şeklinde de) aynen uygulanır.

*3) **Kredi** Kurumları İle İlgili Özel Düzenleme[21]*

Yukarıda belirtilen ve ilamlı icraya dayanak teşkil edebilecek belgelere sahip olmayan alacaklılardan kredi kurumları bakımından getirilen özel bir düzenleme ile de alacaklının ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile ilamlı takip yapması mümkün kılınmıştır.

Buna göre borçlu cari hesap veya kısa, orta, uzun vadeli kredi şeklinde işleyen nakdi veya gayrinakdi bir krediyi kullandıran tarafın (alacaklının) takip talebiyle birlikte icra dairesine verdiği ipotek akit tablosu kayıtsız ve şartsız bir para borcu ikrarını içermese bile, krediyi kullandıran taraf (alacaklı) krediyi kullanan tarafa (borçluya) ait cari hesabın kesilmesine veya yukarıda anılan türde bir kredi hesabının muaccel kılınmasına ilişkin hesap özetinin veya gayrinakdi kredinin ödenmiş olması halinde tazmin talebinin veya borcun ödenmesine ilişkin ihtarın noter aracılığı ile krediyi kullanan tarafa k□edi sözleşmesinde yazılı ya da ipotek akit tablosunda belirtilen adrese tebliğ edildiğini veya 68/b maddesi gereğince tebliğ edilmiş sayıldığını gösteren noterden tasdikli bir sureti icra müdürüne verirse, icra müdürü 149. madde uyarınca işlem yapar. Yani, borçluya **icra emri** gönderir (m. 150/ı).

Borçlu hesap özetine ve borcun ödenmesine ilişkin ihtara veya gayrinakdi kredi nedeniyle tazmin talebine süresi (sekiz gün) içinde ve usulüne uygun olarak itiraz etmiş olduğunu ispat etmek suretiyle icra mahkemesine şikayette

---

31 Konut finansmanından kaynaklanan alacaklar ile Toplu Konut idaresi Başkanlıı,ının rehinle temin edilmJş alacaklarının takibinde bu oran %30 olarak uygulanır (m. **149/a,** 111).

21 Bkz. Ejder Yılmaz, Kredi Kuruluşlarının IIK m. 68/b ve IIK m. 150/ı Hükümlerinden Yararlanması (Prof. Or. Ramazan Arslan'a Armaı}an, c. 2, Ankara 2015, s. 1867-1885).

bulunabilir. Bu şikayet üzerine icra mahkemesi, alacaklının alacağını 68/b maddesi çerçevesinde ispatlaması halinde, borçlunun şikayetini reddeder. icra mahkemesinde yapılan inceleme sırasında, borçlu, borcun sona erdiğine veya ertelendiğine ilişkin resmi veya imzası ikrar edilmiş bir belge sunamazsa takibin durdurulması kararı verilemez (m. 150/ı).

Hesap özetinin, tazmin talebinin veya ihtarın ipotekli taşınmaz maliki üçüncü kişiye tebliğ edilmesi veya tebliğ edilmiş sayılması TMK'nun 887. maddesinde öngörülen ödeme istemi yerine geçer[22].

F) REHNİN PARAYA ÇEVRİLMESİ YOLUYLA TAKiPTE ORTAK HÜKÜMLER

Başlatılan takibin türüne göre taşıdığı özellikler ile gönderilecek ödeme ve icra emirleri ana hatlarıyla incelendikten sonra bütün rehnin paraya çevrilmesi yolları için ortak olan paraya çevirme (satış) ve paranın ödenmesi veya paraların paylaştırılması (yani takibin diğer aşamalarının) incelenmesi gerekir.

1- PARAYA ÇEVİRME

1) Satış İsteme Süresi

Alacaklı, ödeme veya icra emrinin tebliğinden itibaren **altı ay** içinde taşınır rehninin satışını isteyebilir; taşınmaz rehninin satışını ise aynı tarihten itibaren **bir yıl** içinde isteyebilir (m. 150/e, I; karş. m. 153/a1; 6352 s. K. Geçici m. 10). Alacaklı bu altı ay veya bir yıllık süre içinde rehinli taşınır veya taşınmazın malın satışını istemezse, yapmış olduğu **rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip düşer** (m. 150/e, il).

Görüldüğü gibi, genel haciz yolundakinden (m. 110) farklı olarak, burada takip düşmekte, yani iptal edilmektedir. Bu nedenle, altı ay veya bir yıllık satış isteme süresini geçiren alacaklının, eski takibe devam etmesi mümkün değildir; yeni baştan rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapması gerekir.

2) Paraya Çevirme Usulü

Rehinli mallar, genel haciz yolundaki hükümlere göre, hacizli mallar gibi, icra dairesi tarafından satılır (m. 150/g; 112-137). Burada ihale bedelinin tespiti bakımından dikkate alınması gereken husus, rehin konusu malda, rehin

---

22 Yargıtay karartannda, ipotekli taşınmaz malikine icra emri gönderilebilmesi için, m. 150/ı, I h0km0nde öngörOlen ihtarın alacaklı tarafından gönderilmesi gerektiğine; bunun "kamu düzeninden ve ıiamlı takip *yapma* şartı" olduğuna: aksi davranışın süresiz şikayete tabi bulunduğuna hükmetmektedir (öm. bkz. 12 HD, 27.09.2018,10739/8765: KBIBB).

aJacakfısına rOçhanlı bir alacak yoksa, rehinli malın takdir edilen (muhammen) **deOerlnln en az** %50'slnln ve satış ve paylaştırma glderlerlnln teklif edilmesinin yeterti oldu□udur. Başka bir ifadeyle, bu durumda karşılama ilkesi sOz konusu olmaz ve rehinli malın rehin bedelinden aşaQı satılamaması kuralı uygulanmaz. Buna karşılık, rehinli alacaklıya rüçhanı olan başka bir alacaklı mevcut ise, bu durumda teklif edilen bedelin malın takdir edilen (muhammen) **değerinin %50'si** ile o malla güvence altına alınan ve satış isteyenin alaca-□ına rOçhanı olan alacakların toplamından hangisi fazla ise bu miktarı ve aynca bu miktara ilave olarak paraya çevirme ve paylaştırma masraflarını da geçmesi şarttır (m. 115; 129).

Alacak için birden fazla taşınmaz rehin gösterilmişse, alacaklı bunların hepsinin satışını aynı zamanda istemelidir {TMK m. 873). Bunun üzerine, icra müdürü şu iki olasılığa göre hareket eder: a) Taşınmazlar aynı malike ait ise, icra müdürü bunlardan ancak satımı zorunlu olanları satar (TMK m. 873 son cOmle). Bunlardan elde edilen para, alacaklıyı tatmine yetiyorsa, o zaman diğerlerinin satışına gerek kalmaz. b) Taşınmazlar başka başka kimselere ait ise (karş. TMK m. 855), o zaman rehnedilmiş bütün taşınmazların satılması istenir, alacağı karşılayacak miktar elde edilene kadar satış yapılır ve elde edilen paradan alacaklının alacağı ödenir.

Son olarak konuyla ilgili olan m. 83/c hükmünü de dikkate almak gerekir. Buna göre, taşınmaz rehni ipotek akit tablosunda sayılı bulunan teferruat (eklenti) taşınmazdan ayrı olarak haczedilemez; m. 331, IV'e göre ise, taşınmaz rehni kapsamında bulunan teferruatın (eklentinin) rehin alacaklısına zarar vermek kastı ile taşınmaz dışına çıkarılması halinde, teferruatın (eklentinin) zilyedi iki yıldan dört yıla kadar hapis ve bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

11- **PARALARIN PAYLAŞTIRILMASI**

Paraya çevirme (satış) sonucunda elde edilen paraların paylaştırılması da genel haciz yolunda olduğu gibidir (m. 151; 138; 141-142; 144).

Rehnin satış tutarı (aynı derecedeki, TMK m. 874, il) bütün rehinli alacakları ödemeye yetmezse, icra dairesi bir sıra ve pay cetveli düzenler (m. 151, il; 206, 11-111).

Aynı malla temin edilmiş birden fazla rehin alacaklısı arasındaki sıra TMK hükümlerine göre belirlenir (taşınır rehni için bkz. TMK m. 948; taşınmaz rehni için bkz. TMK m. 870; 874).

111- REHiN AÇI□I BELGESI[23]

IIK'nda iki tünü rehin açığı belgesi düzenlenmiştir. Bunlar: a) geçici rehin □ı belgesi, b) kesin rehin açı□, belgesi.

1) Geçici Rehin Açığı Belgesi

Rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip devam etmekte iken, rehnin satışı sonucunda elde edilecek paranın rehin alacaklısının alacağına yetmeyeceği (alacağı karşılamayacağı) anlaşılırsa[2·4],alacaklı isterse icra dairesi kendisine bir geçici rehin açığı belgesi[25] verir (m. 150/f; Y m. 53).

Geçici rehin açığı belgesi verilmesinin amacı, önce rehne başvurma zorunluluğundan (m. 45) doğan sakıncanın giderilmesidir.

Alacaklı, bu geçici rehin açığı belgesine dayanarak, **aynı takip dosyasında** (yani yeni bir haciz takibi yapmadan), alacağının rehinle karşılanamayacağı tahmin edilen kesimi için, icra dairesinden borçlunun **diğer mallarının haczedilmesini isteyebilir** (m. 150/f, 11).

Elinde geçici rehin açığı belgesi bulunan alacaklı, rehin satılıp açık kesin olarak belli olmadıkça haczettirdiği malların **satışını isteyemez.** Diğer alacaklıların talebi ile hacizli mallar satılırsa, elde edilen paradan rehin alacaklısının hissesine düşen para, rehin satılıp açık kesin olarak belli oluncaya kadar kendisine ödenmez; icra dairesince muhafaza olunur (m. 9). Rehin alacaklısı, herhalde, rehnin satışı sonucunda alacağının tahsil edilmeyen kısmını borçlunun diğer hacizli mallarından rüçhansız (önceliksiz) olarak alır (m. 150/f, il).

2) Kesin Rehin Açığı Belgesi

Rehin, satış isteyen alacaklının alacağına derece itibariyle rüçhanı (önceliği) olan diğer rehinli alacakların tutarından fazla bir bedelle alıcı çıkmadığı için satılamazsa (m. 150/g; 115, 111; 129, 111) veya satılıp da satış bedeli takip yapmış olan rehin alacaklısının alacağına yetmezse, rehin alacaklısına birinci olasılıkta bütün alacağı için, ikinci durumda (olasılıkta) ise geri kalan (karşılanamayan) alacağı için bir belge verilir; buna kesin rehin açığı belgesi[26] denir (m. 152, I; Y m. 54).

---

23 Bkz. Nurdan Korkmaz, icra Hukukunda Rehin AçıQı Belgesi, Istanbul 2019.

24 Bunun için mutlaka takibe başlanması ve kıymet takdiri yapılması gerekir.

25 **Bkz. Y Örnek No.** 30 (aşa. § 73, Ek No. 30).

211 8kz. Y Örnek No. 31 (aşa. § 73, Ek No. 31).

Burada, rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip sonuçlandıOı, rehin açığı kesin olarak belli olduğu ve ortada geçici bir durum kalmadıOı için, bu belgeye, geçici rehin açığı belgesinin karşıtı olarak kesin rehin açıOı belgesi denir.

Kesin rehin açığı belgesinin bazı hükümleri vardır. Bunlar:

Alacaklı, rehin açığı belgesini gösterip, rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip yaptığını (yani m. 45 hükmünün gereğini yerine getirdiğini) ve fakat alacaOını kısmen veya tamamen alamamış olduğunu ispat ederek, borçluya karşı haciz veya (borçlu iflasa tabi ise) iflas takibi yapabilir (m. 45, I; 152, il).

Alacaklı bir yıl içinde (ilamlı veya ilamsız) haciz yolu ile takip yaparsa, borçluya yeniden icra veya ödeme emri tebliğ edilmesine gerek yoktur (m. 152, 111).

Bir yıl geçtikten sonra, alacaklının rehin açığı belgesine dayanarak yeniden takip yapması gerekir. Rehin açığı belgesinin verildiği takip, rehnin paraya çevrilmesi yolu ile ilamsız takip idi ise, alacaklı, rehin açığı belgesine dayanarak ancak ilamsız takip yapabilir ve bu takipte borçluya ödeme emri gönderilir; borçluya ödeme emri yerine icra emri gönderilmesi, kanuna aykırılık sebebine göre bir şikayet nedeni olur.

hamlı takip sonucunda verilen rehin açığı belgesi dayanağı olan ilam veya ilam niteliğindeki belge ile birlikte rehin açığı belgesi ilam hükmünde olduğundan, ona dayanarak yapılacak takip de aynı şekilde ilamlı takip olacaktır.

Kesin rehin açığı belgesi, m. 68, 1 anlamında **borç ikrarını içeren senet** niteliğindedir (m. 152, iV). ilamsız takipte, rehin açığı belgesinin m. 68, 1 anlamında borç ikrarını içeren senet niteliğinde olması, etkisini ancak bir yıl sonra gösterir. Çünkü, bir yıl içinde borçluya ödeme emri göndermeye gerek olmadığından (m. 152, 111), ödeme emrine itiraz ve dolayısıyla itirazın kaldırılmasını sağlayacak bir belgeye gerek yoktur.

Rehin açığı belgesi, borç ödemeden aciz belgesinin diğer hükümlerinden (m. 143) yararlanamaz. örneğin alacaklı, rehin açığı belgesine dayanarak **tasarrufun iptali davası** (m. 277 vd.) **açamaz.** Bunun nedeni, rehin açığı belgesinin, borçlunun aczini gösteren bir belge olmamasıdır. Eğer alacaklı alacağını rehinli maldan alamamışsa, alamadığı kısım için borçluya karşı haciz (veya iflas) takibi yaparak, diğer malları üzerine haciz koydurup, bunların sabşını isteyip alacağını alabilir. Alacaklı bu şekilde alacağına kavuşursa, tasarrufun iptali davası açmaya gerek kalmayacaktır. Buna karşılık, alacaklı, yaptığı haciz takibi de sonuçsuz kalacak olursa, işte o zaman kendisine verilecek

olan borç ödemeden aciz belgesine dayanarak tasarrufun iptali davası açabilir.

Rehin açığı belgesi ile takip yapılır ve borçlunun malları haczedildikten sonra, alacaklı gene tatmin edilemezse (alacağını alamazsa), o zaman alacaklıya bir borç ödemeden aciz belgesi verilir (m. 143).

G) İPOTEK ALACAKLISININ GAİP OLMASI VEYA BORCU ALMAKTAN KAÇINMASI

ipotekle temin edilmiş ve vadesi gelmiş bir alacağın alacaklısı gaip olur veya yerleşim yeri (adresi) bilinmez veya borcu almaktan ve ipoteği çözmekten kaçınırsa, Kanun borçluya borcunu icra dairesine yatırmak suretiyle ipoteğin kaldırılmasını sağlamak imkanını vermiştir.

Borçlu bu sebeplerden birine dayanarak icra dairesinden ipoteğin çözülmesini ister ve talebine ipotek belgesini de ekler. Borçlunun aynı zamanda borcunu tamamen icra dairesine yatırması gerekir. Alacaklı da kendisine yapılacak tebligat üzerine gelip ipoteği çözdürerek alacağını icra dairesinden alabilir.

Bunun üzerine icra dairesi, 15 gün içinde icra dairesine gelerek ipoteği çözdürüp parayı almasını alacaklıya usulüne göre tebliğ eder.

Alacaklı bu süre içinde gelmez veya gelip de kanunen geçerli bir mazeret bildirmeksizin ipoteği çözmekten ve parayı almaktan kaçınırsa, icra dairesi dosyayı icra mahkemesine verir.

Bunun üzerine icra mahkemesi, verilen paranın alacaklı adına saklanmasına ve ipoteğin kaldırılmasına karar verir. Bu karar, tapu dairesine tebliğ edilerek, ipotekli taşınmazın siciline geçirilir; yani ipotek kaldırılır (m. 153, 1).

Borçlunun vadesi gelmemiş bir borç için aynı işlemi isteyebilmesi için, ipotek senedi gereğince işlemiş ve işleyecek bütün faizleriyle birlikte borcunu ödemeyi kabul etmesi gerekir (m. 153, il).

IIK'nun 153. maddesi hükmü, ipotek alacaklısının icra takibi yapmamış olması hali içindir. Eğer, ipotek alacaklısı, borçluya (ve varsa ipotekli taşınmaz maliki üçüncü kişiye) karşı ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile (ilamsız veya ilamlı) takip yapmış ise, borçlu (veya ipotekli taşınmaz maliki üçüncü kişi), borcu (faiz ve icra giderleri ile birlikte) icra dairesinin banka hesabına ödemek suretiyle, icra dairesinden, ipoteğin kaldırılması için tapu sicil müdürlüğüne yazı yazılmasını isteyebilir. Takip konusu borcun (ve fer'ilerinin) tamamen

ödenmesi halinde ipot□in kaldırılması, icra takibinin doQal sonucu olduOundan ipot90in kaldırılması için (IIK'nun 153. maddesine göre) icra mahkemesine başvurulmasına gerek yoktur.

§ 50. iHTİYATİ HACİZ[1]

A) GENEL BiLGi

ihtiyati haciz (m. 257-268), alacaklının bir **para alacağının** zamanında ödenmesini garanti (güvence) altına almak için, mahkeme kararı ile, borçlunun borcuna yetecek kadar malına (önceden) geçici olarak hukuken el konulmasıdır.

Yargıtay yeni bir IBK ile, ihtiyati haciz kararının konusunun sadece para alacakları olduğu; **teminat alacakları hakkında ihtiyati haciz kararı verilemeyeceğine** hükmetmiştir[2].

Alacaklı, borçlusunun borcunu zamanında ödeyeceğinden kuşku duyuyorsa, ilk önce borçlunun borcuna yetecek kadar malına ihtiyati haciz konulmasını sağlar; ondan sonra davasını açar veya ilamsız icra takibini yapar. Alacaklı, açtığı davayı kazanırsa veya yaptığı ilamsız icra takibi kesinleşirse artık borçlunun mallarını bu aşamada haczettirmek için bir çaba harcamaz. Konulan ihtiyati haciz kesin hacze dönüşünce hacizli mal/mallar alacaklının talebi ile icra dairesince satılır ve satış bedeli ile alacaklının alacağı ödenir.

ihtiyati haciz, geçici hukuki korumalardan biridir (HMK m. 406, 2). ihtiyati haciz HMK'ndaki ihtiyati tedbirlere (HMK m. 389 vd.) benzer; fakat ihtiyati haczin şartları ve etkileri IIK'nda düzenlenmiştir.

ihtiyati haczin, ihtiyati tedbirden farklarını belirtmek gerekir:

ihtiyati haciz rehinle temin edilmemiş ve vadesi gelmiş (hatta bazı hallerde vadesi gelmemiş) bir para borcunun alacaklısı tarafından istenebildiği halde

---

Bu konuda bkz. Muhammet ôzekes, icra Ifliis Hukukunda ihtiyati Haciz, Ankara 1999; Ejder Yılmaz, Geçici Hukuki Himaye Tedbirleri, c. 2, Ankara 2001, s. 1073 vd.; Adnan Deynekli/Mustafa Saldırım, Öğretide ve Uygulamada ihtiyati Haciz, Ankara 2011; Ferhat Kayış, Kambiyo Senetlerinde ihtiyati Haciz, Ankara 2020; Ecehan Yeşilova Aras, Geminin ihtiyati Haczi Kararının infazı "Arrest", Ankara 2023; Onur Yılmaz, Gemilerin ihtiyati Haczi, Istanbul **2023.**

2 •icra ve iflas Kanunu'nun 257'nci maddesinde ihtiyati haciz şartları sayılmıştır. Bu maddede 17.07.2003 gün ve 4949 sayılı Kanunun 59 uncu maddesiyle yapılan değişiklikte, madde başlığı 'ihtiyati haciz' iken 'ihtiyati haciz şartları'; birinci fıkrasında yer alan 'borcun' ibaresi, 'para borcunun' şeklinde değiştirilmiştir. Bu değişiklik göstermektedir ki, teminat alacakları için icra ve iflas Kanunu'nun 42 nci maddesi gereğince genel haciz yolu ile ilamsız takip yapılabilir ise de ihtiyati haciz kararı verilemez. Çünkü icra ve iflas Kanunu'nun 257'nci maddesinde ihtiyati haciz, sadece 'para alacakları' için öngörülmüştür. ihtiyati haciz; 'icra işlemi' değil, özel geçici hukuki koruma müessesesi olduğundan, ancak icra ve iflas Kanunu'nun 257'nci maddesindeki şartlar çerçevesinde karar verilebilir. O halde, teminatın 'depo edilmesi' için ihtiyati haciz kararı verilemez" 27.12.2017 gün ve 01/06 sayılı IBK için bkz. Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanaı}ası-Icra Pratik, s. 189-191).

(m. **257)..** ihtiyati tedbir kural olarak paradan başka şeyler (haklar, taşınırlar, **taşınmazlar)** hakkındaki davalarda alınır. Başka bir deyişle, **ihtiyati haciz,** ihtiyati **tedbirden** farklı olarak, **sadece para alacakları için** öngörülmüş bir tedbifdir.

ihtiyati tedbirde çekişmeli ve bu nedenle dava konusu olan şey (örneğin, taşınır **veya** taşınmaz bir mal) hakkında önleyici nitelikte tedbir alınır; buna karşılık, ihtiyati hacizde, alacaklıya henüz kesin haciz isteme yetkisinin (m. 78; 37) gelmediOi bir dönemde, alacaklının para alacağının zamanında ödenmesini sağlayacak ilamsız veya ilamlı icra takibinin sonucu garanti altına alınır.

ihtiyati hacizde (ihtiyaten) haczedilen mallar üzerinde bir çekişme yoktur ve bu nedenle bu mallar alacaklının açtığı veya yaptığı (veya açmayı veya yapmayı düşündüğü) bir dava veya icra takibinin konusu değildir. Oysa ihtiyati tedbirde, üzerine ihtiyati tedbir konulan mal/mallar, çekişmeli olup, davacının açmış olduğu veya ileride açmayı düşündüğü bir davanın konusudur.

Alacaklı davasında veya icra takibinde haklı çıkarsa, yani ihtiyati haciz kesin hacze dönüşürse, üzerine ihtiyati haciz konulmuş olan mal icra dairesi tarafından satılır ve bedeli ile alacaklının alacağı ödenir. Oysa ihtiyati tedbirde davacı davayı kazanırsa, üzerine ihtiyati tedbir konulmuş olan mal aynen davacıya verilir (teslim edilir).

Alacaklının alacağının **vadesi gelmişse** (alacak muaccel ise) ve alacak için bir **rehin yoksa,** alacaklı mahkemeye başvurarak ihtiyati haciz kararı verilmesini isteyebilir (m. 257, 1). Bu durumda alacaklı, mahkemede, yalnız alacağın varlığını, vadesinin geldiğini ve alacak için bir rehin bulunmadığını ispat etmekle yetinir (karş. TTK m. 237, 2). Alacaklının başka bir hususu, örneğin borçlunun davranışı yüzünden alacağın ödenmesinin tehlikeye girdiğini ispat etmesine gerek yoktur.

Alacaklının alacağının **vadesi henüz gelmemişse** (alacak müeccel ise), alacaklı kural olarak borçlunun mallarına ihtiyati haciz konulmasını isteyemez. Ancak alacaklı, mahkemede, borçlunun belli bir yerleşim yeri bulunmadığını veya borçlunun taahhütlerinden kurtulmak amacıyla mallarını gizlemeye, kaçınnaya hazırlandığını veya borçlunun kendisinin kaçmaya hazırlandığını yahut kaçtığını ya da bu amaçla alacaklının (kendisinin) haklarını ihlal eden hileli işlemler yaptığını yaklaşık olarak ispat ederse, mahkeme bu sebeplerden birine dayanarak ihtiyati haciz kararı verir. Borçlunun mallarına ihtiyati haciz konulunca, borç yalnız borçlu bakımından muaccel hale gelir; yani, vadesi gelmiş bir borç gibi ödenmesi istenebilir (m. 257, 11-111).

8) iHTiYATi HACiZ KARARI

Alacaklı, yukarıdaki sebeplerden birine dayanarak, ihtiyati haciz kararı almak için **mahkemeye** başvurur3.

Yetkili mahkeme, genel haciz yolundaki yetki kurallarına göre (m. 258; 50) görevli mahkeme, HMK'na (m. 1-4) göre belirlenir.

Alacaklının, bir dilekçe ile mahkemeye başvurarak borçlunun mallarına ihtiyati haciz konulmasına karar verilmesini istemesi üzerine[4] mahkeme, alacaklının dilekçesinin bir örneğini borçluya tebliğ edip etmemekte ve borçluyu dinleyip dinlememekte serbesttir (m. 258, il). Borçluya tebligat yapılması ve borçlunun dinlenmesi için gerekli zaman içinde borçlunun mallarını kaçırması olasılığı varsa, mahkeme, borçluyu dinlemeden ihtiyati haciz kararı verir; uygulamada genellikle borçlu dinlenmeden (duruşmasız olarak) ihtiyati haciz kararı verildiği görülmektedir.

Alacaklının, **alacağı** ve (özellikle müeccel alacaklarda, m. 257, 11) **ihtiyati haciz sebeplerinin varlığı** hakkında, mahkemeye **kanaat verecek deliller göstermesi** gerekir (m. 258, 1). Buradaki ispat, esas davadaki gibi tam bir ispat değildir; **yaklaşık ispattır.** Mahkemenin, **alacağın ve ihtiyati haciz sebeplerinin varlığına kanaat getirmesi** yeterlidir.

Hukukumuzda miktar veya değeri belli meblağı aşan hukuki işlemlerin senetle ispat edilmesi gerektiğinden, mahkemenin, HMK m. 200'e göre senetle ispatı gereken bir alacak hakkında ihtiyati haciz kararı verebilmesi için, alacaklının bir senet, sözleşme veya hiç olmazsa delil başlangıcı (HMK m. 202), teşkil edecek bir belge göstermesi gerekir. Fakat, mahkeme bu belgeler hakkında, HMK'ndaki gibi bir incelemeye girişmez; gösterilen delillere dayanarak alacaklının talebi hakkında bir kanaat edinmeye çalışır.

Mahkeme, alacağın ve ihtiyati haciz sebeplerinin varlığına kanaat getirirse, borçlunun mallarına ihtiyati haciz konulmasına karar verir; aksi halde alacaklının ihtiyati haciz talebini reddeder.

ihtiyati hacze karar veren mahkeme, aynı zamanda alacaklıdan bir **teminat** alınmasına da karar verir (m. 259). Alacak bir ilama dayanıyorsa, alacaklının teminat göstermesi gerekmez (m. 259, 11); alacağın ilam niteliğindeki bir belgeye dayanması halinde teminat gösterilmesine gerek olup olmadığına mahkeme karar verir (m. 259, 111).

---

3 Davadan önce ihtiyati haciz talebinde bulunandan başvurma harcı ve karar harcı (peşin olarak) alınır; bkz. Harçlar Kanunu (1) sayılı Tarife A, 1 ve A, 11112d.

4 Kitabın sonuna ekli ihtiyati haciz dilekçesi örneOine bakınız (aşa. § 73, Ek No. 41).

Teminat, ihtiyati haciz isteyen alacaklının ileride haksız çıkması halinde, borçlunun (ve üçüncü kişilerin) bu yüzden uOrayacaQı bütün zararları karşılamak için alınır ve teminatın miktarı bunu karşılayacak oranda olur. Uygulamada **atacaOın** % 1O'u **veya** 15'i oranında bir teminatla yetinilmektedir.

Gösterilecek teminatın cinsi HMK m. 87'ye göre belirlenir. H□kim, teminatın şektini serbestçe tayin eder. Ancak, tarafların teminatın şeklini sözleşmeyle kararfaştınnaları hAlinde, teminat ona göre belirlenir (m. 259, 1). Borçlu, mahkemece gösterilmesine karar verilen teminatın cinsine veya yeterli olmadıQına ilişkin olarak, aynı mahkemede itiraz edebilir (m. 265, 1).

Alacaklı, istenilen teminatı mahkeme veznesine yatırmadıkça ihtiyati haciz karan kendisine verilmez ve alacaklı bu kararın icrasını (m. 261) isteyemez.

Mahkemenin **ihtiyati** haciz kararında şu kayıt ve uyarılar yer alır (m. 260): Alacaklının (ve varsa vekilinin) ve borçlunun adı, soyadı ve yerleşim yeri (adresi); ihtiyati haciz kararının hangi belgelere dayanarak ve ne miktar alacak için verildiği; ihtiyati haciz konulmasının sebebi; alacaklının haksız çıktığı takdirde borçlunun uğrayacağı zararı ödemek zorunda olduğu (m. 259, 1) ve göstenlen teminatın nelerden ibaret bulunduğu; ihtiyaten haczedilmesine karar verilen şeyler.

Borçlunun mallarının mahkemece bilinmesi mümkün olmadığından, ihtiyaten haczedilecek olan şeyler kural olarak kararda gösterilemez. Bu nedenle, uygulamada "borçlunun gerek elindeki, gerek üçüncü kişilerdeki taşınır ve taşmmazJarıyla hak ve alacaklarının borca yetecek miktarının ihtiyaten haczine karar verildi" şeklinde genel bir ifade kullanılmaktadır.

ihtiyati haciz kararında, ihtiyati haciz isteyenin talepte bulunurken ödemiş olduğu başvurma harcı ve karar harcının karşı tarafa yükletilmesine karar veritir. **Ayrıca,** dava açılmadan önce ihtiyati haciz kararı isteyen kişi, ihtiyati haciz talebini bir vekil (avukat) aracılığıyla yapmış ise, mahkeme ihtiyati haciz karannda, ihtiyati haciz isteyen lehine (karşı taraf aleyhine) yargılama gideri olarak vekalet ücretine de karar verir[5].

İhtiyati haciz talebinin reddi kararı **gerekçeli** olarak verilir ve bu karara karşı alacaklı istinaf yoluna başvurabilir (m. 258, 111). Yüzüne karşı aleyhinde ihtiyati haciz kararı verilen borçlu da istinaf yoluna başvurabilir. istinaf (bölge adliye) mahkemesi bu başvuruyu öncelikle inceler ve **verdiği karar kesindir;** yani temyiz yolu kapalıdır (m. 258, 111 HMK m. 362, 1/f).

---

[5] **AAOT 2.** Kısım, 1. Bölüm No. 1. ihtiyati haciz isteyen, ihtiyati haciz kararının harçlara ve vekalet (avukatlık) Ocretlne ilişkin bölümünü, ihtiyati haciz m. 264'e göre tamamlanmadan, yan;, kesin hacze dönüşmeden önce icraya koyamaz.

Ayrıca borçlu ihtiyati haciz kararına bazı sebeplerden dolayı aynı mahkemede itiraz edebilir (m. 265).

C) iHTiYATi HACiZ KARARININ YERiNE GETiRiLMESi (ICRASI)[6]

Mahkemeden ihtiyati haciz kararı alan alacaklı, bu kararın yerine getirilmesi (yani borçlunun mallarına ihtiyati haciz konulması) için, hemen icra dairesine başvurur. Başvurulacak (yetkili) icra dairesi, ihtiyati haciz kararını vermiş olan mahkemenin yargı çevresindeki icra dairesidir (m. 261, 1).

Alacaklının ihtiyati haciz kararının **verildiği tarihten** itibaren **1O gün** içinde yerine getirilmesini istemesi gerekir. Alacaklı, yetkili icra dairesine bu süre içinde başvurarak **ihtiyati haciz kararının yerine getirilmesini** (icrasını) **istemezse,** ihtiyati haciz kararı kendiliğinden kalkar (m. 261, I; karş. HMK m. 397, 1).

ihtiyati haciz kararı, haciz yolundaki hükümlere (m. 79-99) göre yerine getirilir (m. 261, il). Yani icra dairesi, borçlunun mallarına genel haciz yolundaki hükümlere göre ihtiyati haciz koyar ve ihtiyaten haczettiği mallar üzerinde oradaki hükümlere göre muhafaza tedbiri alır (örneğin taşınır malları yediemine teslim eder, taşınmazlar için tapu dairesine yazı yazar). Borçlunun ihtiyaten haczedilmiş olan malları üzerindeki tasarruf yetkisi de kısıtlanır (m. 86; 91). Böylece alacaklı bakımından bir güvence sağlanmış olur.

Borçlunun mallarına genel haciz yolundaki hükümlere göre ihtiyati haciz koyan icra müdürü, bir **ihtiyati haciz tutanağı** düzenler. Bu tutanakta, ihtiyaten haczedilen şeyler ve değerleri gösterilir (m. 262, I; karş. m. 102). icra dairesi, üç gün içinde, ihtiyati haciz tutanağının birer örneğini, ihtiyati haciz konulması sırasında hazır bulunmayan alacaklıya ve borçluya (mal üçüncü kişi elinde haczedilmişse, bu üçüncü kişiye) tebliğ eder (m. 262, il; karş. m. 103)7. ihtiyati haczin icrası (infazı) ile ilgili şikayetler kararı icra eden (infazı yapan) icra dairesinin bağlı olduğu icra mahkemesine yapılır (m. 261, son fıkra).

Borçlu **teminat gösterirse icra dairesi,** bu teminat karşılığında, ihtiyaten haczedilmiş olan taşınır malları borçluya bırakabilir; ancak bu durumda mallar üzerindeki ihtiyati haciz kalkmış olmaz (m. 263).

---

e Bkz. Tolga Akkaya, icra ve iflas Hukukunda ihtiyati Haciz Hakkındaki Mahkeme Kararlarına ve ihtiyati Haczin infazına Karşı Konulması, Istanbul 2024

7 Haciz sırasında hazır bulunan alacaklı ve borçluya (ve elindeki mal haczedilen üçüncü kişiye) ihtiyati haciz tutanaQının ayrıca tebliQ edilmesine gerek yoktur.

Bundan **başka** borçlu, **teminat göstererek, mahkemeden** ihtiyati haczin taldmlmasını isteyebilir (m. 266). ihtiyati haciz üzerine takip başlatıldıktan sonra teminat göstenlerek ihtiyati haczin kaldırılması için icra mahkemesine başvurulur (m. 266). Bu madde hükmüne göre ihtiyati haczin kaldırılması, m. 263'e göre ihtiyaten haczedilmiş olan malların teminat karşılığında borçluya bırakıtmasından farklıdır. Şöyle ki:

Malların teminat karşılığında borçluya bırakılmasında, mallar üzerindeki ihtiyati haciz devam etmektedir; borçlu istenildiği (örneğin, ihtiyati haciz kesin hac-ze dön0ştOğ0 zaman) kendisine bırakılan malı aynen veya para olarak icra dairesine vermek zorundadır (m. 263). Buna karşılık, ihtiyati haciz m. 266'ya göre (teminat karşılığında) mahkeme (veya icra mahkemesi) tarafından kaldıntınca, mallar üzerindeki ihtiyati haciz tamamen kalkmakta ve onun yerine, gösterilen teminat ihtiyaten haczedilmiş sayılmaktadır.

Teminat karşılığında ihtiyati haczin kaldırılması borçlu tarafından istenir. Buna karar vermek yetkisi, icra (veya iflas) takibinden önce ihtiyati haciz kararnı vermiş olan **mahkemeye;** takibe başlandıktan sonra ise **icra mahkemesine** aittir. ihtiyati haczin kaldırılabilmesi için, borçlunun haczedilen mallarının tahmin edilen kıymetini karşılayacak oranda teminat göstermesi gerekir. Bu teminat, para veya mahkemece veya icra mahkemesince kabul edilecek taşınır rehni veya esham veya tahvilat depo edilmesi veya taşınmaz rehni veya muteber bir banka kefaleti şeklinde olabilir (m. 266).

D) iHTiYATİ HACİZ KARARINA KARŞI İTİRAZ VE iSTİNAF[8]

Borçlu, kendisi dinlenmeden[9] verilen ihtiyati haciz kararını veren **mahkemenin yetkisine,** ihtiyati haczin **dayandığı sebeplere** ve **teminata** karşı; kendisinin de hazır bulunduğu hacizlerde haczin uygulanması; aksi durumda haciz tutanağının kendisine tebliği tarihinden itibaren yedi gün içinde (m. 265, 1) aynı mahkemede **ihtiyati haciz kararına itiraz edebilir** (m. 265).

Bkz. M. Ertan Yardım, icra ve iflas Kanunu Çerçevesinde ihtiyati Haciz Kararına Karşı Başvuru Yorıan, Ankara 2023;

[9] Kural olarak ihtiyati haciz kararları duruşma yapılmaksızın, dosya üzerinden verildi!}! için oorçtuoun ihtiyati hacizden bilgisi genellikle haczin uygulanmasıyla olabilmektedir. Buna karşılık ihtiyati haciz kararının borçlun□n da bulunduğu du□şmada verilmesi halinde, borçlu ·dinlenmiş• olduğu için bu şekilde venlen kararlara ayrıca ıtıraz hakkı bulunmadığı kabul edilmektedir. Buna karşılık 7251 s. K. ile m. 258, lll'te yapılan değişiklik sonucu, kendisi dinlenerek (yüzOne karşı) aleyhinde ihtiyati haciz kararı verilen borçlu, bu karara karşı doı}rudan istinaf yoluna başvurabilir.

ihtiyati haciz kararı ile borçlunun değil de üçüncü kişinin mallarına haciz konulmuşsa, menfaati ihlal edilen üçüncü kişiler de ihtiyati haczi öğrendiği tarihten itibaren yedi gün içinde ihtiyati haczin dayandığı sebeplere veya teminata aynı mahkemede itiraz edebilir (m. 265, il).

Yetki, görev ve teminat itirazı bakımından, ihtiyati hacze muaccel veya müeccel bir alacak için karar verilmiş olması arasında bir fark yoktur; yani, bu iki itiraz sebebi her ihtiyati haciz kararına karşı ileri sürülebilir.

ihtiyati haczin dayandığı sebeplere itiraz: Muaccel alacaklarda (daha doğrusu muaccel olduğu iddia edilerek hakkında ihtiyati haciz kararı alınan alacaklarda), alacağın muaccel olmadığı veya rehin ile temin edilmiş olması nedeniyle ihtiyati hacze gerek bulunmadığı itirazı ve müeccel alacaklarda, alacağın rehinle temin edilmiş olduğu veya kararda ihtiyati haciz sebebi olarak gösterilen m. 257, ll'de düzenlenen sebeplerden birinin mevcut olmadığı itirazı şeklinde yapılır.

Borçlu, ihtiyati haciz kararına karşı, alacaklının iddia ettiği alacağın mevcut olmadığı hakkında bir itirazda bulunamaz. Borçlu, alacağın esasına ilişkin olan bu itirazını, alacaklının açacağı (veya açmış olduğu) davada veya alacaklının yapacağı (veya başlamış olduğu) icra (veya iflas) takibinde ileri sürebilir.

Borçlu, yukarıda incelenen (m. 265'te düzenlenen) sebeplerden birine dayanarak, kendisi dinlenmeden verilen ihtiyati haciz kararına **yedi gün içinde itiraz edebilir.** Bu yedi günlük süre, borçlu hazır iken yapılan ihtiyati hacizlerde haczin konulduğu; borçlunun yokluğunda yapılan ihtiyati hacizlerde ise ihtiyati haciz tutanağının borçluya tebliğ edildiği (m. 262, 11) tarihten itibaren işlemeye başlar (m. 265, 1). itiraz, ihtiyati haciz kararını vermiş olan mahkemeye bir dilekçe ile yapılır. Borçlu, itirazını dayandırdığı bütün belgeleri itiraz dilekçesine eklemek zorundadır (m. 265, IV/c. 1).

itiraz üzerine mahkeme, alacaklı ve borçluyu duruşmaya çağırır; taraflar veya taraflardan yalnız biri gelirse duruşma yapar. iki taraf da gelmezse, mahkeme dosya üzerinde inceleme yaparak kararını verir (m. 265, 111).

Mahkeme, borçlunun bildirdiği **itiraz sebeplerine hasren** (sadece bu sebeplerle sınırlı) inceleme yapar (m. 265, 111). ihtiyati haciz kararı verirken yapıldığının aksine, burada mahkeme, itiraz edilen ihtiyati haciz sebebinin mevcut olup olmadığı hakkında tam bir araştırma yapmalı, bu hususta tam bir kanaate sahip olduktan sonra karar vermelidir. Burada tarafların rolü değişmiş (çünkü itiraz eden borçlu; karşı taraf alacaklı) olmasına rağmen, ispat yükü

gene alacaklıdadır. Yani, alacaklı ihtiyati haciz sebebinin varlıQını **ispat edecektir.**

Mahkeme, itiraz sebebini yerinde bulursa, itiraz talebinin nitell□lne göre gereken karan verir; örneğin teminatın arttırılmasına veya ihtiyati haciz karannın katdınlmasına karar verir. Başka bir deyişle, mahkeme, teminat hakkındaki itirazı haklı bulursa bu konuda; ihtiyati haciz sebebinin bulunmadığı veya ataca Oın rehinle temin edilmiş olduğu şeklindeki itirazı kabul ederse, ihtiyati haciz karannın kaldırılmasına karar verir.

Mahkeme, itiraz sebebini yerinde bulmazsa, itirazın reddine karar verir.

itiraz üzerine verilen karara karşı istinaf yoluna başvurulabilir. Bölge adliye mahkemesi bu başvuruyu öncelikle inceler ve kesin karar verir[10]. istinaf yoluna başvurulması ihtiyati haciz kararının uygulanmasını durdurmaz (m. 265, V).

Yukanda belirtildiği üzere burada söz konusu olan ihtiyati hacze itiraz ve sebepleri, borçlunun yokluğunda aleyhine ihtiyati haczi kararı verilmiş olması **çindir.** Buna karşılık 7251 s. K. ile m. 258, lll'te yapılan değişiklik sonucu, duruşmada (yüzüne karşı) aleyhinde ihtiyati haciz kararı verilen borçlu, bu karara itiraz edemez; önce itiraz yolu kullanılmadan ihtiyati haciz kararı, itirazda belirtilen sebeplerle ancak istinaf edilebilir.

E) iHTİYATİ HACZİN ETKİSİ

ihtiyati haciz, alacaklının devam etmekte olan veya henüz başlamamış otan bir takibinin veya davasının sonunda alacağının ödenmesini garanti albna almak için, borçlunun mallarına (önceden) geçici olarak el konulmasıdır. Bu nedenle, ihtiyati haczin kesin bir etkisi yoktur. Alacaklı ihtiyati haciz kesinleşmeden (m. 264) önce, ihtiyaten haczedilen malların **satılmasını ve bedelinden alacağının ödenmesini isteyemez.** Alacaklının, ilk önce ihtiyati haczin kesinleşmesi için harekete geçmesi gerekir (m. 264).

Alacaklının, ihtiyati haciz koydurmuş olduğu mallar üzerinde **rüçhan** (öncelik) **hakkı** da yoktur. Yalnız, ihtiyati haciz koydurmuş olan alacaklı, ihtiyati haciz giderlerini, malın satış bedelinden ilk önce alır (m. 268, 11-111). Bu mallar, borçlunun başka alacaklıları tarafından da haczettirilebilir; borçlunun iflas etmesi halinde ise iflas masasına girer (m. 186, 1). Alacaklının giderlerden dolayı

1ti Her ne kadar 265. madde başlı□ı "temyiz" şeklinde olsa da madde metninde açıkça belirtildit}i üzere bu kararlar kesin olup, **temyiz edilemez** (bkz. aynı şekilde HMK m. 341, 1; 362, 1/f).

bu rüçhan hakkı, borçlunun iflası halinde de vardır. ihtiyati haciz, bunu koyduran alacaklıya başkaca rüçhan hakkı vermez (m. 268, 111).

ihtiyati haczin alacaklıya sağladığı temel fayda, haczin borçlunun tasarruf yetkisini kısıtlaması nedeniyle, alacaklının, kendisine haciz isteme yetkisinin geldiği dönemde, alacağını tahsil etmeye çalışacağı takibin başarılı olmasına hizmet etmesidir.

ihtiyati haciz kesinleşmeden, yani kesin hacze dönüşmeden (m. 264, V) önce, ihtiyaten haczedilmiş olan mallar (m. 261), diğer bir alacaklı tarafından IIK'na veya diğer bir kanuna göre (kesin) haczedilirse, ihtiyati haciz sahibi alacaklı, bu hacze IIK'nun 100. maddesi şartları çerçevesinde **kendiliğinden ve geçici olarak iştirak** eder. Rehinden önce ihtiyati veya kesin haciz bulunması halinde kamu alacağı dahil hiçbir haciz, rehinden önceki hacze iştirak edemez (m. 268, I; karş. 6183 s. K. m. 21, 1/c.1).

ihtiyati haciz sahibi alacaklının o mal üzerine konulan kesin hacze (m. 1OO'deki şartları haiz olması sebebiyle) iştirak etmesi ve kendi haczi kesin hacze dönüştükten sonra onun haczine başka alacaklıların iştirak etmesi halinde, ihtiyati haciz sahibi diğer alacaklılarla birlikte (diğer alacaklıların m. 206 hükmüne göre rüçhanlı alacaklı olmamaları halinde) bir sıra teşkil eder ve satış tutarı bunlar arasında garameten paylaştırılır.

F) İHTİYATİ HACZİ TAMAMLAYAN İŞLEMLER

Yukarıda, mahkemenin, ihtiyati haciz kararını hangi koşulların varlığı halinde ve nasıl bir inceleme sonucunda vereceğini inceledik. Verilen ihtiyati haciz kararı ve buna dayanarak borçlunun mallarına ihtiyati haciz konulması ile, aslında borçlu olup olmadığı kesin olarak bilinmeyen borçlunun hukuki durumuna yönelik bir el atma işlemi (müdahale) yapılmaktadır. Bu ihtiyati haciz kararı ve kararın malları üzerinde uygulanmasına karşılık olarak borçlunun ihtiyati hacze konu yapılan alacak hakkındaki itirazlarını bildirebilmesi gerekir. Bunun için de (m. 261'de öngörülen "ihtiyati haciz kararının 1O gün içinde icra edilmesi"nin yanı sıra) borçluya karşı ya icra (veya iflas) takibi yapılmalı ya da alacak davası açılmalıdır.

işte, borçlunun ihtiyati haciz sebebiyle karşılaştığı bu geçici durumun bir an önce kesin bir çözüm şekline bağlanması için, alacaklının ihtiyati haczin konulmasından itibaren **yedi gün** içinde harekete geçerek, **ihtiyati haczi** m. 264 veya 267 hükümlerine göre, **tamamlattırması,** yani ihtiyati haczin kesin hacze dönüşmesi (veya borçlu iflasa tabi ise, onun iflasını sağlaması) **gerekir.**

Konunun, ihtiyati haczin dava veye takipten önce veya sonra konulmuş olmasına gOre, ikiye ayırarak incelenmesi gerekir:

1- DAVA VEYA TAKiPTEN ÖNCE KONULMUŞ OLAN **IHTiYATI HACZiN TAMAMLANMASI**

Alacaklı, borçluya karşı bir icra (veya iflas) takibi yapmadan veya dava açmadan önce ihtiyati haciz kararı almış ve buna dayanarak borçlunun mallanna ihtiyati haciz koydurtmuş ise, yedi gün içinde borçluya karşı (haciz veya **iftAs) takip talebinde** bulunmak veya bir alacak davası açmak zorundadır (m. 264, I); aksi halde ihtiyati haciz hükümsüz kalır; yani düşer (m. 264, iV). 8u yedi günlük süre, alacaklı ihtiyati haciz sırasında hazır bulunmuşsa, ihtiyati haczin konulmasından; ihtiyati haciz alacaklının yokluğunda yapılmışsa, ihtiyati haciz tutanağının alacaklıya tebliğinden (m. 262, 1) itibaren işlemeye başlar (m. 264, 1).

1htiyati haciz kararının düşmesine ilişkin karar kurucu değil açıklayıcı nitelik taşır. icra mahkemesinin ihtiyati haciz kararının kalkıp kalkmadığına ilişkin karan istinaf yoluna götürülebilir (m. 363, 1).

Alacaklının yedi gün içinde takip talebinde bulunması veya dava açmasını ayn ayn incelemek gerekir.

1) Alacaklının Yedi Gün İçinde Takip Talebinde Bulunması

Alacaklının bu yedi gün içinde yapacağı takip, icra (haciz) veya iflas takibi aabilir:

a) Alacaklının Yedi Gün İçinde İcra Takibi Yapması

Alacaklı, hazır bulunduğu ihtiyati haczin konulmasından, ihtiyati haciz yoktuğunda yapılmışsa, ihtiyati haciz tutanağının tebliğinden itibaren yedi gün içinde icra takibi yaparsa (m. 58 vd.), icra dairesi borçluya bir ödeme emri gönderir (m. 60-61).

Borçlu bu ödeme emrine yedi gün içinde **itiraz etmezse,** ödeme emri kesinleşir; bununla ihtiyati haciz de kendiliğinden kesin hacze dönüşür (m. 264, V).

Borçlu ödeme emrine **itiraz ederse** (m. 62-66), bu itiraz icra dairesi tarafından hemen alacaklıya tebliğ olunur (m. 264, il; karş. 62, il). Alacaklı, bu itirazı gidennek (hükümden düşürmek) için, itirazın kendisi□e tebliğinden itibaren **yedi** gOn içinde (karş. m. 67, I; 68, 1) harekete geçmek zorundadır. Yani alacaklı,

yedi gün içinde ya icra mahkemesinden **itirazın kaldırılmasını** istemek (m. 68-70) veya mahkemede **itirazın iptali davası** (m. 67) açmak zorundadır (m. 264, il); aksi halde, ihtiyati haciz hükümsüz kalır (m. 264, iV). Başka bir deyişle, bu durumda hükümsüz kalan sadece ihtiyati hacizdir; icra takibi derdest kalmakta devam eder. Alacaklı, altı ay içinde itirazın kaldırılmasını isteyebilir (m. 68, 1) veya bir yıl içinde itirazın iptali davası açabilir (m. 67, 1).

Alacaklı yedi gün içinde itirazın iptali davası (m. 67) açarsa, ihtiyati haciz bu davanın sonuna kadar devam eder. Alacaklı, itirazın iptali davasını kazanırsa, ihtiyati haciz kendiliğinden kesin hacze dönüşür (m. 264, V); kaybederse ihtiyati haciz hükümsüz kalır (m. 264, iV).

Alacaklı yedi gün içinde icra mahkemesinden itirazın (kesin veya geçici) kaldırılmasını isterse, ihtiyati haciz, icra mahkemesinin itirazın kaldırılması talebi hakkındaki incelemesinin sonuçlanmasına kadar devam eder.

icra mahkemesi itirazın kesin kaldırılmasına karar verirse (m. 68), bu kararla ihtiyati haciz kendiliğinden kesin hacze dönüşür (m. 264, V).

icra mahkemesinin itirazın geçici kaldırılmasına karar vermesi halinde (m. 68/a), borçlu yedi gün içinde borçtan kurtulma davası açmazsa, ihtiyati haciz kesin hacze dönüşür (m. 69, 111; 264, V). Borçlu yedi gün içinde borçtan kurtulma davası açarsa, ihtiyati haciz davanın sonuçlanmasına kadar devam eder; borçtan kurtulma davası reddedilirse, ihtiyati haciz kesin hacze dönüşür (m. 69, 111; 264, V). Borçlu borçtan kurtulma davası açarsa ve davası kabul edilirse ihtiyati haciz kararı verilebilmesinin ön şartı olan alacağın olmadığı anlaşılacağından ihtiyati haciz düşer.

icra mahkemesi, alacaklının itirazın (kesin veya geçici) kaldırılması talebini reddederse, bununla ihtiyati haciz hemen hükümsüz kalmaz; alacaklı, icra mahkemesinin bu ret kararının tefhim veya tebliği tarihinden itibaren yedi gün içinde genel mahkemede borçluya karşı bir alacak davası açarsa, ihtiyati haciz bu alacak davasının sonuçlanmasına kadar devam eder (m. 264, il son cümle).

Alacaklının ihtiyati haczi ayakta tutabilmek için, yukarıda görmüş olduğumuz yedi günlük süreleri (m. 264, 1-11) kaçırmaması gerekir; aksi halde ihtiyati haciz hükümsüz kalır (m. 264, IV)[11].

---

[11] Buradaki düzenleme esasen alacaklının genel haciz yoluyla takip yapması durumunda geçer1idir. Çünkü kambiyo senetlerine özgü takipte itirazın iptali veya kaldırılması ya da borçtan kurtulma davası gibi olasılıklar yoktur. Borçlunun ödeme süresi olan 10 gün içinde ödeme yapmaması halinde alacaklı kesin haciz isteme yetkisine kavuşur; işte bu durumda daha önce ihtiyaten haczedilen mallar üzerindeki haciz, kesin hacze dönüşür.

Bunun gibi, alacaklı talebinden vazgeçerse veya kanuni sürelerin geçmesiyle dosya işlemden kaldırılır (m. 78, il, iV) veya alacaklı m. 67 veya m. 264, il/son cümle gereOlnce açtıQı davada haksız çıkar veya böyle bir dava dosyası işlemden kaldırılıp (HMK m. 150) da bir *ay* içinde yenilenmezse ihtiyati haciz yine hOkOmsOz kalır (m. 264, iV).

Buna karşılık, yukarıda ayrı ayrı görüldüğü gibi, borçlu yedi gün içinde ödeme emrine itiraz etmezse, itirazı icra mahkemesince kaldırılırsa veya alacaklı itirazın iptali davasını kazanırsa, ihtiyati haciz kendiliğinden kesin hacze dönOşOr (m. 264, V).

b) **Alacaklının Yedi** Gün içinde iflas Takibi Yapması

Alacaklı yedi gün içinde, iflasa tabi (m. 43) borçlusuna karşı iflas takibi (m. 154 vd.;167; 171-176) yaparsa, borçluya bu defa bir iflas ödeme emri gönderilir (m. 155; 171).

Borçlu, (duruma göre yedi veya beş günlük süresi içinde) iflas ödeme emrine itiraz etmezse, bu durum hemen alacaklıya tebliğ edilir. Bunun üzerine alacaklı, yedi gün içinde, ticaret mahkemesinde borçluya karşı iflas davası açmaya (m. 156, 1-11; 173) mecburdur (m. 267, 111); aksi halde ihtiyati haciz hükümsüz kalır (m. 267, iV; 264, iV).

Borçlu, iflas ödeme emrine itiraz ederse (m. 156, 111; 172), bu itiraz icra dairesince hemen alacaklıya tebliğ edilir. Bunun üzerine alacaklı, **yedi** gün içinde, borçluya karşı ticaret mahkemesinde iflas davası açmaya (m. 156, 111; 174) mecburdur (111. 267, il); aksi halde ihtiyati haciz hükümsüz kalır (m. 267, iV; 264, iV).

Alacaklı yukarıdaki süreleri kaçırırsa veya iflas davasında haksız çıkarsa (iflas davası reddedilirse), ihtiyati haciz hükümsüz kalır (m. 267, iV; 264, iV). Ticaret mahkemesi borçlunun iflasına karar verirse (m. 158; 173;174), ihtiyati haciz düşer ve ihtiyaten haczedilmiş olan mallar iflas masasına girer (m. 186, 1).

2) Alacaklının Yedi Gün İçinde Alacak Davası Açması

Alacaklı, yedi gün içinde borçluya karşı genel mahkemede bir alacak davası açarsa[12], ihtiyati haciz bu davanın sonuçlanmasına kadar devam eder.

---

[12] Dava şartı arabuluculuı}un söz konusu olduı}u hallerde, dava açılmadan ihtiyati haciz kararı verilmesi Ozerine m. 264, l'de yer alan dava açma süresi, arabuluculuk bürosuna başvurulmasından son tutanaı}ın dOzenlendiQI tarihe kadar işlemez (HUAK m. 18/A, 16).

Alacaklı, bu davayı kaybederse, ihtiyati haciz hükümsüz kalır (m. 264, iV). ihtiyati haciz, mahkemenin alacak davasını ret kararı ile kendiliğinden hükümsüz kalır; bunun için ret kararının kesinleşmesini beklemeye gerek yoktur.

Alacaklı davayı kazanırsa, ihtiyati haciz devam eder. Ancak bunun için, alacaklının, hükmün mahkemece tebliğinden itibaren **bir ay** içinde, ilamlı takip talebinde (m. 32) bulunması gerekir (m. 264, 111); aksi halde ihtiyati haciz hükümsüz kalır (m. 264, iV).

il - DAVA VEYA TAKiPTEN SONRA KONULMUŞ OLAN İHTİYATİ HACZİN TAMAMLANMASI

Alacaklı, borçluya karşı dava açtıktan veya icra (veya iflas) takibi başlattıktan sonra, borçlunun mallarına ihtiyati haciz koydurmuş olabilir. Bu halde de, durumu ikiye ayırarak incelemek gerekir:

1) Takip Talebinden Sonra İhtiyati Haciz Konulması

a) İcra takibinden sonra: Borçluya karşı icra takibi yapmış olan alacaklı, takip kesinleşmeden (kendisine kesin haciz isteme yetkisi gelmeden, m. 78) önce, haklarını tehlikede görmüş ve borçlunun mallarına ihtiyati haciz koydurtmuş olabilir. Bu halde, alacaklının artık yeni bir takip talebinde bulunmasına gerek yoktur. Fakat, alacaklı m. 264, ll'deki sürelere uymak zorundadır; aksi halde ihtiyati haciz hükümsüz kalır (m. 264, iV). Buna göre, borçlunun ödeme emrine itirazı hemen alacaklıya tebliğ edilir. Alacaklı, **yedi gün** içinde itirazın kaldırılması (m. 68-70) veya iptalini (m. 67) istemek zorundadır.

icra mahkemesi itirazın kaldırılması talebini reddederse, alacaklının, bu ret kararının tefhim veya tebliği tarihinden itibaren **yedi gün** içinde mahkemede dava açması gerekir (m. 267, il).

b) İflas takibinden sonra:. Alacaklı, iflasa tabi (m. 43) borçlusuna karşı iflas takibi yaptıktan sonra borçlunun mallarına ihtiyati haciz koydurtmuş ise, artık m. 264, l'in uygulanmasına gerek yoktur. Ancak, m. 267, 11-IV hükümleri burada da uygulanır.

2) Dava Açıldıktan Sonra İhtiyati Haciz Konulması

Borçlusuna karşı bir alacak davası açmış olan alacaklı, davanın mahkemede görüldüğü sırada (alacağının ödenmesini garanti altına almak için), borçlunun mallarına ihtiyati haciz koydurtmuş olabilir. Bu halde, davanın sonuçlanmasına kadar ihtiyati haciz devam eder. Esas hakkında verilecek hükmün mahkemece kendisine tebliğinden itibaren **bir ay** içinde alacaklı ilamlı

takip talebinde bulunmaya mecburdur. Aksi halde ihtiyati haciz hükümsüz kalır {m. 264, 111-IV).

111-ILAMLI iCRADA iHTiYATi HACZiN TAMAMLANMASI

Kanun, alacak hakkında mahkeme ilamı elde ettikten sonra, bu ilamın icraya konulmasından (m. 32) önce veya sonra borçlunun mallarına ihtiyati haciz konulmasından söz etmemektedir. Buna rağmen, ilamlı icrada da ihtiyati haczin caiz olduğundan kuşku duymamak gerekir.

Alacaklı, ilamlı icra takibinden önce ihtiyati haciz koydurmuş ise, m. 264, t'deki yedi gün içinde ilamlı icra takibinde bulunmalıdır (m. 264, 1 kıyasen). ilamlı icrada itiraz olmadığından, icra emrindeki yedi günlük ödeme süresi geçtikten sonra alacaklı haciz talebinde bulunabilir (m. 37) ve bununla ihtiyati haciz de icraihacze dönüşmüş olur. Alacaklı haciz isteyeceği yerde iflasa tabi borçlusunun doğrudan doğruya iflasını da isteyebilir (m. 37, 177, 1/4; 308). Bu halde, borçlunun iflası ile birlikte ihtiyaten haczedilen mallar iflas masasına dahil olur (m. 186, 1).

icra emrini alan borçlu, icra mahkemesinden (m. 33-33/a; 36; HUMK m. 443; HMK Geçici Madde 3; 367) veya yargılamanın iadesi (yenilenmesi) talebini inceleyen mahkemeden (HMK m. 378; 381) icranın geri bırakılmasına dair bir karar getirirse, bu halde icra geri bırakılır. O zaman, kanun yolu mahkemesinin veya yargılamanın iadesi talebini inceleyen mahkemenin esas hakkındaki kararlarına kadar ihtiyati haczin devam etmesi uygun olur. Buna karşılık, icranın geri bırakılması kararı icra mahkemesi tarafından verilmiş ise (m. 33-33/a), bu halde alacaklının icranın geri bırakılması kararının kendisine tefhim veya tebliğinden itibaren **yedi** gün içinde genel mahkemeye başvurarak dava açması ve bu davasında icranın geri bırakılması kararının haksız olduğunu ve alacağın halen mevcut bulunduğunu (örneğin ödenmediğini, mehil verilmediğini veya zamanaşımın.auğramadığını) ispat etmesinin, ihtiyati haczin uzun süre devam etmesini önlemek bakımından (m. 264, il son cümlenin kıyasen uygulanmasıyla) doğru olacağı kanısındayız. Alacaklı, bu yedi gün içinde dava açmazsa, m. 264, IV'e kıyasen ihtiyati haciz hükümsüz kalmalıdır.

Alacaklı ilamlı icra takibinde bulunduktan sonra borçlunun mallarına ihtiyati haciz koydurmuş ise, o zaman yedi günlük ödeme süresi (m. 32) geçince haciz talebinde bulunmak (m. 37) suretiyle, ihtiyati haczi icrai hacze çevirtebilir. icranın geri bırakılması kararı ibraz edilirse, yukarıda söylendiği gibi hareket edilmelidir.

G) iHTiYATi HACiZDEN DOLAYI TAZMiNAT DAVASI[13]

ihtiyati haciz koyduran alacaklının (sonuçta haksız çıkarsa) borçlunun (ve 0çilnc0 kişilerin) bu yüzden uğrayacağı bütün zararlardan sorumlu olduğunu ve bunun için bir teminat göstermek zorunda bulunduğunu yukarıda görmüştük (m. 259; 260, 1/5). Şimdi, haksız ihtiyati hacizden zarar gören borçlunun **(veya** üçüncü kişinin), alacaklıya karşı açabileceği tazminat davasını incelemek **gerekir.**

Alacaklının tazminata mahk0m edilebilmesi için;

1) Borçlunun malları için **ihtiyati haciz kararı** alınmış ve bu kararın **yerine getirilmiş** olması, yani borçlunun malları üzerine ihtiyati haciz konulmuş olması,

2) ihtiyati haciz koydurmuş olan alacaklının, **haksız** çıkmış olması. Örneğin, borçlunun ihtiyati hadz sebeplerine itirazı kabul edilmiş ve ihtiyati haczin kaldırılmış olması (m. 265) veya alacaklının açmış olduğu itirazın iptali davasını (m. 67) kaybetmiş olması,

3) Borçlunun (veya üçüncü kişinin) malları üzerine ihtiyati haciz konulmuş olmasından bir **zarar** görmüş olması (örneğin, borçlu ihtiyaten haczedilen otobüsünü kullanamadığı için, otobüsün getireceği gelirden yoksun kalması) gerekir.

Bu örnekte de görüldüğü gibi, zarar ile haksız ihtiyati haciz arasında **uygun illiyet bağı** bulunmalıdır.

Burada davalı alacaklının kusurlu olması şart değildir; yani buradaki sorumluluk, **kusursuz sorumluluktur.**

Bu davada davalı durumunda daima haksız ihtiyati haciz koydurmuş olan alacaklı vardır. Davacı ise borçlu veya mallarına haksız olarak ihtiyati haciz konulmuş olan üçüncü kişidir.

Bu tazminat davası, genel mahkemelerde normal bir tazminat davası gibi görülür. **Dava, HMK** m. 6 vd.na göre yetkili olan mahkemelerde veya ihtiyati haciz kararını vermiş olan mahkemede açılabilir (m. 259, iV).

Haksız ihtiyati hacizden dolayı tazminat davası, haksız fiillerde olduğu gibi (TBK m. 72), **iki yıl** ve herhalde **on yıllık zamanaşımına** tabidir.

---

13 Bkz. Ramazan Kori<maz, Haksız ihtiyati Tedbir ve ihtiyati Hacizden Kaynaklanan Tazminat Davası, Istanbul 2020.

Davacı (borçlu veya üçüncü kişi), tazminat davasını kazanırsa, lehine hükmolunan tazminatı, alacaklının ihtiyati haciz kararı alırken yatırmış olduOu teminattan (m. 259) alır.

İFLAS HUKUKU

§ 51. İFLAS HUKUKUNA GİRİŞ

A) iFLASIN HUKUKi NiTELiĞi VE ÖZELLiKLERi

Yukarıda da gördüğümüz üzere, takip yolları (cebri icra türleri); **icra yolları** (cüz'i -bireysel- icra) ve **iflas yolları** (külli -toplu- icra) olarak ikiye ayrılır. Kitabımızın yukarıdaki bölümünde icra takipleri incelenmişti; iflas takipleri ise, bu bölümde incelenecektir.

iflas, borcunu ödemediği için belli usuller çerçevesinde ticaret mahkemesince iflasına karar verilen bir borçlunun (müflisin), iflas masasına (m. 184) giren bütün mal, hak ve alacaklarının (malvarlığının aktifinin) cebri icra yolu ile paraya çevrilerek, bu para ile bilinen bütün alacaklıların tatmin edilmesini (alacaklıların alacaklarının ödenmesini) sağlayan bir (cebri) takip yoludur.

icra yolları ile iflas yolları arasındaki **farklara** Kitabımızın başında kısaca değinmiştik. icra takiplerini yakından gördükten sonra, her iki yol arasındaki farkları, şimdi daha ayrıntılı olarak açıklayabiliriz. Şöyle ki:

icra takiplerinde, borçlunun **bir** veya birkaç **alacaklısı** borçluya karşı takip yapar ve icra işlemleri borçlunun **yalnızca borca yetecek kadar malı** üzerinden yürütülerek bunlar üzerine haciz konulur, satılır ve elde edilen para, takip yapan bir veya birkaç alacaklıya ödenir. Yani icra takibi, yalnızca takip yapan bir veya birkaç alacaklı ve borçlunun yalnızca takip konusu borca (veya borçlara) yetecek malvartığı bakımından sonuç doğurur. Buna karşılık iflas takiplerinde, takibi yapan bir veya birkaç alacaklı da olsa, borçlunun **bütün malvarlığı** (yani, borçlunun haczi caiz mal, hak ve alacaklarından oluşan iflas **masası)** tasfiye edilir ve takip yapmış olma şartı aranmaksızın tasfiye sonucundan **bütün alacaklılar** yararlanır.

Bundan da anlaşıldığı üzere, icra takibi, gerek alacaklı sayısı ve gerek borçJunun haczedilip satılacak malları bakımından bireysellik (cüz'ilik) niteliği taşırken; iflas takibi, gerek alacaklı sayısı ve gerek satılacak mallar bakımından genellik {bütünsellik) gösterir.

Bir veya bjrkaç alacaklının borçluya karşı yaptığı iflas takibinin ve açtığı iflas davasının kabulü halinde yapılacak iflas tasfiyesinden **bütün alacaklılar yararlanır.** Alacaklıların tasfiye sonucundan yararlanabilmeleri için, onların

borçluya karşı daha önce takip yapmış olup olmamalarının hiçbir önemi yoktur.alacaklılann, yapılacak ilan üzerine iflas masasına alacak yazdırmaları yetertidir (m. 218, il; 219, 11/2). Oysa icra takibinde, hacizli malların satışından elde edilen paradan yararlanabilmek için, her alacaklının ayrı ayrı icra takibi yapmış olması gerekir.

icra takibi tacir olsun olmasın (bütün) borçlulara karşı yapılabilir. Oysa iflas takibi, kural olarak, yalnızca **tacirler** ve **tacirler hakkındaki hükümlere tAbl olanlar** bakımından mümkündür (m. 43; TTK m. 20, 1); tacir olmayanlar, kural olarak, iflasa tabi değildir. Bu nedenle, iflas takiplerinin uygulama alanı, icra takiplerine oranla daha dardır.

iflas hukukunda alacaklılar arasında (adi ve rehinli alacakların sırası hakkındaki m. 206 hükümleri çerçevesinde) **eşitlik ilkesi** geçerlidir. Bu sebeple, yaptığı iflas takibi sonucunda mahkemeden **iflas kararı alan alacaklının,** diğer alacaklılara oranla bir **öncelik hakkı yoktur.** Hakkında iflas kararı verilen borçlunun (müflisin) iflas masasındaki mal, alacak ve hakların tasfiyesi sonunda elde edilen para, bütün iflas alacaklıları arasında (alacakları oranında) paylaştırılır. Bu bakımdan iflasta alacaklılar arasında **eşitlik** vardır. Buna karşılık, icra takibinde (hacze iştirak söz konusu değilse) ilk haczi koydurmuş olan alacaklı, satılan maldan elde edilen paradan öncelikle yararlanır, geriye para artarsa, ancak o zaman, diğer alacaklılar bundan yararlanabilir.

Borçlunun iflas etmiş sayılması ve bunun sonucunda iflas tasfiyesinin yapılabilmesi için, **mahkemenin** (asliye ticaret mahkemesinin) **iflas kararı vermesi** gerekir. Oysa, icra takibinde (ilamlı icra hariç) mahkeme kararına gerek olmaksızın icra müdürü (dairesi) borçlunun borcuna yetecek kadar malını haczedip, satarak elde edilen parayı takip yapan alacaklıya öder.

icra takibinde, borçlunun malları resmi bir organ olan **icra dairesi** tarafından haczedilir, satılır ve satış bedeli icra dairesi tarafından alacaklıya ödenir (veya alacaklılara paylaştırılır). Oysa iflasta tasfiye ile ilgili kararlar, kural olarak, alacaklılardan oluşan **"alacaklılar toplanması"** tarafından alınır ve müflisin iflas masasına giren malları, (alacaklılar tarafından kendi aralarından veya dışarıdan önerilen ve icra mahkemesince seçilen) özel kişilerden kurulu özel bir iflas organı olan **iflAs idaresi** (m. 223) tarafından tasfiye edilir (m. 226) ve paralar, iflas idaresi tarafından alacaklılara paylaştırılır (m. 247).

icra takiplerinde, alacaklının borçlusuna karşı bir icra takip talebinde bulunması gerekir. Başka bir ifadeyle, borçlu (bizzat) kendi aleyhine icra takibi

yapamaz. *Oysa* if1Asta, iflAsa tAbi bir borçlu, alacaklılarının talebini beklemeden, ticaret mahkemesinden, **kendi** lflisını **Isteyebllllr** ve hatta bazen istemek zorundadır (m. 178).

Son yıllarda ülkemizdeki iflAs takiplerinin, toplam icra takiplerinin yıllık ortalama sayısının[1] %1'i dolaylarında olduğu gözlemlenmektedir. iflas takiplerinin az olmasının sebeplerinden biri de iflas tasfiyesinin sonuçlarından (iflas davası açanın davacı olarak bir önceliği bulunmaksızın) bütün alacaklıların yararlanmakta oluşudur.

B) iFLAS ORGANLARI

iflas organları, iflasa ilişkin işlemlerin yapılması ile görevli olan resmi organlar ve özel organlardır.

1- İfu\SIN RESMİ ORGANLARI

Resmi iflas organları, iflasa ilişkin işlemler için görevli resmi Devlet makamlarıdır. Bunlar esas olarak, icra dairesi, iflas dairesi, icra mahkemesi, asliye ticaret mahkemesi ve bölge adliye (istinaf) mahkemeleri ile Yargıtayın ilgili daireleridir. Bunların yanı sıra, dolaylı da olsa, cumhuriyet savcıları ile adalet müfettişlerinin de istisnai bazı görevleri vardır.

1) icra Dairesi

icra ve iflas Kanununa göre, her asliye hukuk mahkemesinin yargı çevresinde, yeteri kadar icra dairesi (m. 1) ve iflas dairesi (m. 2) bulunur. Ancak, icra ve iflas işleri, **"icra ve iflas dairesi"** şeklinde bir (tek) dairede de birleştirilebilir (m. 3); ki, ülkemizde ayrı iflas dairelerinin (iflas müdürlüğünün) kurulduğu Ankara, Istanbul ve Izmir gibi yerler dışında, icra ve iflas daireleri birleştirilmiş durumdadır. Bu nedenle ayrı iflas dairesi bulunan yerlerin dışındaki bütün icra ve iflas işlerini, aynı daire (icra ve iflas dairesi) yapar; yani, bu yerlerdeki "icra ve iflas dairesi müdürü ve görevlileri", hem icra müdürü hem de iflas müdürü ve görevlileri olarak görev yaparlar.

iflas işlerinin, icra ve iflas dairesinin çok küçük bir kısmını (yaklaşık %1'ini) oluşturması sebebiyle **"icra ve IflAs** müdürü", uygulamada kısaca, **"icra** müdürü• olarak anılır.

O,neOin 2024 yılı için icra ve If!As dairelerindeki derdest (mevcut) takip dosyası sayısı toplam 32.703.968'dir; bunun yalnızca 4.451'i iflas takibidir; ki, 2024 yılı içinde yeni gelen toplam 9.256.342 takip dosyası olup, bunun sadece 387'slnl iflas takibi oluşturmaktadır (2024 yılı adli istatistlkleri için bkz. www.adlislcll.adalet.gov.tr).

iflas işlerinin çok olduğu yerlerde, o yerde birden çok icra ve iflas dairesinin bulunması hAlinde, bunlardan birinin yalnızca veya özellikle iflas işleri için görev1endirilebilmesi de mümkündür.

Bu sebeple, görev ve yetkilerini yukarıda (icra hukuku kısmında) ayrıntılı olarak gördüğümüz icra dairesi (m. 1), hukuken (m. 3 hükmü gereğince) aynı zamanda bir iflas organıdır.

Itıis yolu ile takip de (icra takibi gibi), alacaklının, yetkili **icra dairesine vereceği** bir **takip talebi** (m. 58; Y örnek No.1) **ile başlar** ve alacaklı, takip talebinin (9) nolu bendinde "iflas yolu"nu seçtiğini belirtir.

Takip talebini alan **icra dairesi,** borçluya bir **iflas ödeme emri** (m. 155; 171) **gönderir.** Borçlu, iflas ödeme emrine itiraz etmek isterse, bu itirazını (kendisine ödeme emri gönderen) **icra dairesine** yapar (m. 154-155; 167; 171-172); kambiyo senetlerine özgü iflas yolunda borçlu, ödeme emrine karşı şikayetini de aynı **icra dairesine** bildirir (m. 171/3; 172).

Bu nedenlerle, esas itibariyle icra takipleri bakımından görevli olan icra dairesi, iflas hukukunda da (iflas takibinin başlangıcında) asıl iflas organlarından biridir.

2) İflas Dairesi

Ayrı iflas dairesinin (veya dairelerinin) kurulduğu yerlerdeki her iflas dairesinde, Adalet Bakanlığı tarafından atanan bir iflas (dairesi) **müdürü,** yeteri kadar iflas müdür yardımcısı, katip ile mübaşir ve hizmetli bulunur (m. 2, il; 1).

iflas dairesinin görevi, kural olarak, asliye ticaret mahkemesinin borçlunun iflasına karar vermesi ve **iflas kararını iflas dairesine bildirmesinden sonra başlar** (m. 166). Bununla birlikte, iflas dairesinin görevi, bundan önce de başlayabilir. Çünkü, iflas davası devam ederken, asliye ticaret mahkemesi alacaklıların menfaatini korumak amacıyla muhafaza tedbirleri alınmasına (m. 159) ve borçluya ait malların defterinin tutulmasına karar verirse (m. 161), bu kararların (emirlerin) yerine getirilmesi görevleri, iflas dairesine aittir (m. 159; 161-162).

Aşağıda yeri geldikçe açıklanacağı üzere iflas dairesi (müdürü), örneğin: iflas kararını ilan eder ve ilgili kurum ve kuruluşlara bildirir (m. 166); müflisin mallarının defterini tutar ve bunların korunması için gerekli tedbirleri alır (m. 208, 1-11); iflas tasfiyesinin hangi usule göre yapılacağını belirler ve ilan eder (m. 208, 111); alacaklıları toplantıya davet eder (m. 221); iflas bürosuna ve alacaklılar toplantılarına başkanlık yapar (m. 221; 237); iflas idaresini denetler

(m. 223, V); iflas idaresi seçilmezse tasfiye işlemlerini yürütür; basit tasfiye işlemlerini yapar (m. 218); iflas idaresini toplantıya çağırır, gereken hallerde iflas idaresi adına tek başına karar alır (m. 223, il); iflasın kaldırılmasını ve kapatılmasını ilan eder vb.

3) icra Mahkemesi

icra mahkemesi, icra ve iflas daireleri ile aşağıda incelenecek olan iflasın özel organları iflas idaresi, alacaklılar toplanmaları ve iflas bürosunun karar ve işlemlerine karşı yapılan şikayetleri inceleme yeri (m. 16; 227, I; karş. m. 172) olması bakımından iflas işlerinde de çok önemli görevler yapar. icra dairesi başkanlığı kurulmayan yerlerde iflas dairelerinin daimi gözetim ve denetimi ile idari işlerine bakma yetki ve görevi icra mahkemesine aittir (m. 4; 13).

Bunun dışında icra mahkemesi, örneğin birinci alacaklılar toplanmasının gösterdiği adaylar arasından iflas idaresini (iflas idare memurlarını) seçer (m. 223, I); gerektiğinde iflas idaresinin görevine son verir (m. 227, il); istihkak davalarına bakar (m. 228) vb.

4) Asliye Ticaret Mahkemesi

Asliye ticaret mahkemesi de iflas işlemlerinde asıl iflas organıdır. Çünkü, her şeyden önce iflas davasında **görevli mahkeme** asliye ticaret mahkemesidir (m. 154, IV)2.

Asliye ticaret mahkemesi, iflasın kaldırılması (m. 182), iflasın kapatılması (m. 254), konkordato mühleti verme, konkordato komiseri tayin etme gibi konularda karar verir. Asliye ticaret mahkemesi ayrıca, konkordato ve yeniden yapılandırmadan kaynaklanan davaların hepsine toplu mahkeme olarak (bir başkan ve iki üye ile) bakar ve karar verir (5235 s. K. m. 5, 11).

Bundan başka, asliye ticaret mahkemesi, örneğin, kambiyo senetlerine özgü iflas yolunda şikayet taleplerini inceler (m. 174); sıra cetveline itiraz davasına bakar (m. 235) vb.

Ayrı bir asliye ticaret mahkemesinin bulunmadığı yerlerde (Ankara, Istanbul, lzmir, Bursa, Antalya ve Mersin gibi yerler dışında) o yer asliye hukuk mahkemesi, ticari dava ve işlerle iflas davalarına aynı zamanda asliye ticaret mahkemesi olarak bakar.

---

[2] **Bkz. aşa.** § **56, B,** dn. 1.

5) istinaf (Bölge Adliye) Mahkemesinin ve Yargıtayın İlgili Hukuk Daireleri

Takip hukukuna ilişkin kanun yollarına HMK'ndaki kurallara göre başvurulur (m. 364, il). istinaf mahkemelerinin faaliyete geçtiği **20 Temmuz 2018 tarihinden sonra verilen kararlar** hakkında HMK'nun kanun yolları uygulanmaktadır. Bu çerçevede, asliye ticaret mahkemesince verilen **İflâsa** ilişkin hüküm ve kararlar; İİK uyarınca icra mahkemeleri ile genel mahkemelerde görülen **sıra cetveline ilişkin şikayet** ve **davalar** sonucunda verilen hüküm ve kararlar; İİK'nun 235. maddesi uyarınca iflas tasfiyesinde düzenlenen sıra cetveline yönelik şikayet ve davalar (kayıt kabul, kayıt terkin davaları ile sıraya yönelik şikayetler) sonunda verilen hüküm ve kararlar hakkında HMK'nun kanun yollarına ilişkin hükümlerine göre istinaf (HMK m. 341-360; 361-373) ve temyiz yollarına başvurulabilecektir. işte, istinaf için başvurulan m. 35'e göre HSK tarafından belirlenmiş bulunan istinaf (bölge adliye) mahkemesi ilgili dairesi/daireleri ile temyiz için başvurulan (Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulunun işbölümü kararları[3] ile belirlenmiş bulunan) Yargıtayın ilgili dairesini/dairelerini de iflas organları olarak nitelendirmek mümkündür.

İİK m. 363-366'daki kanun yolları ile ilgili hükümler, kural olarak icra mahkemesi kararlarına karşı kanun yollarına başvuru içindir. Asliye ticaret mahkemesinin iflas ve (konkordato) hukukuna ilişkin kararlarına karşı kanun yollarına başvuru genel hükümlere[4] tabidir. Bu yüzden, örneğin asliye ticaret mahkemelerinin kararlarına karşı başvurulacak kanun yolları kural olarak HMK m. 341 vd.na tabidir (karş. m. 363-364).

Asliye ticaret mahkemesinin iflas ve konkordato hukukuna ilişkin kararlarına karşı **istinaf ve temyiz süresi iki haftadır** (7499 s. Kile değişik m. 164, il; 293; 308/a, I; 308/e, 309/p).

11- İFLASIN ÖZEL ORGANLARI

Aşağıda incelenecek olan **adi iflas tasfiyesi** (m. 219 vd.), Kanunun düzenlediği esas ve usuller çerçevesinde alacaklılar ve onlar tarafından önerilen adaylar arasından icra mahkemesince seçilen bir organ tarafından yerine getirilir. Bu organların (icra dairesi, iflas dairesi gibi) resmi nitelikleri yoktur; bu yüzden bunlara, **İflâsın özel organları** denir.

---

[3] Bkz. 26,06.2025 gün ve 2025/01 sayılı karar için bkz. RG 27.06.2025 sa. 32939.

20.07.2016'dan Once verilen nihai kararlar hakkında HUMK m. 427-444: 20.07.2016'dan sonra verilen nihai karartar hakkında HMK m. 341 vd. (HMK m. 447, 2: Geçici **Madde** 3) uygulanır.

tflAsın özel organlan; **ilk** (birinci) alacaklılar toplanması (m. 221); iflAs bürosu, **Iflls idaresi** (m. 226) ve ikinci alacaklılar toplanmasıdır (m. 237-238).

Basit tasfiyede ise, özel iflas organları yoktur; basit tasfiye (m. 218; 256), resmi organ olan iflas dairesi tarafından yapılır.

C) iFLAS SEBEBi

iflas sebebi, iflas kararının dayanağıdır (gerekçesidir}. icra ve iflas Kanunu'ndaki düzenleme·ıer dikkate alındığında, iflas sebepleri5, **"genel iflas sebebr** ve **•özel iflas sebepleri"** olarak ikiye ayrılabilir.

Kanunumuzun çeşitli hükümlerine göre genel **iflas sebebi, "borcun ödenmemesi8dir.** Çünkü, takipli iflas yollarında açılan iflas davalarında (adi iflas yoluyla takipte m. 158, il; kambiyo senetlerine özgü takipte m. 173, 111) mahkeme, yaptığı yargılama sonunda alacaklının alacaklı olduğunu ve fakat iflasa tabi **borçlunun borcunu ödemediğini** tespit edince, borçluya borcunu **yedi gün** içinde ödemesi (depo etmesi} için bir imkan tanımakta ve borç bu süre **içinde de ödenmezse** iflasa karar vermektedir.

Benzeri durum, genel olarak, **takipsiz** (doğrudan doğruya) **iflas yolları** için de söz konusudur. Çünkü, alacaklının talebi ile açılan iflas davalarındaki sebebin ikisinde (m. 177, 1/2 ve 4'te) doğrudan**"borcu ödememe"** hali, diğer ikisinde de (m. 177, 1/1 ve 3'te} dolaylı "borcu ödememe" hali vardır.

Hukukumuzda iflasa tabi bir borçlu, mali durumu ne kadar kötü olursa olsun, kendisini iflas yolu ile takip eden alacaklısının alacağını **(iflasına karar verilmeden önce)** öderse, iflas etmekten kurtulur. Buna karşılık borçlu, mali durumu ne kadar iyi olursa olsun, kendisini iflas yolu ile takip eden alacaklısının alacağını fiilen ödemezse, (borçlunun malvarlığının, borcu ödemeye yeterli olup olmadığına bakılmaksızın} açılan iflas davası sonucunda iflasına karar verilir. Yani, örneğin 100.000.000 TL malvarlığı olan bir borçlu, iflas davasının sonunda ödemesi gereken 10.000 TL'nı ödemezse, iflas eder ve müflis sıfatını alır.

Kanun, genel iflAs sebebinin yanı sıra, bazı özel durumların gerçekleşmesi halinde de iflas davası açılabileceğini ve hatta açılmasının zorunlu olduğunu da düzenlemiştir. Buna göre:

• Bkz. Cumhur Rozgaresen, iflas Sebepleri, Ankara 2011.

iflasa tabi bir **borçlu, aciz** (ödeme güçlüğü) **hâlinde**[6] bulundu()unu bldl-**re□k.** mahkemeden **kendisinin iflâsını isteyebilir.** Bu durumda mahkeme, yapacaQı inceleme sonucunda, borçlunun talebini kabul edecek olursa borçlunun iflasına karar verir (m. 178, 1-11).

Borçlunun **ödemelerini tatil etmesi** (m. 177/2) de bir doğrudan doğruya **iflas sebebi** olarak kabul edilmiştir.

Alacaklılarından birinin (aleyhine) yaptığı icra takibinde koydurduğu haciz sonucunda, **malvarlığının** (aktifinin) **yarısı elinden çıkan** ve mevcudunun geri kalan kısmı da vadesi gelmiş ve vadesi bir yıl içinde gelecek olan diğer borçlarını ödemeye yetmeyen **borçlu,** derhal mahkemeye başvurup aczini bildirerek **iflâsını istemek zorundadır** (m. 178, 111).

Sermaye şirketlerinde ve kooperatiflerde sermaye kaybı ve **borca batıklık** halinde (sermaye şirketleri ile kooperatiflerin borçlarının aktifinden fazla olduğunda), yönetim kurulunun mahkemeye başvurarak iflas talebinde bulunması zorunludur (TTK m. 376; IIK m. 179).

Mevcudu borcuna yetmeyen tereke, iflas hükümlerine göre tasfiye edilir (TMK m. 636; WMT m. 52).

Yukarıda belirtilen bu özel hallerde, mahkeme iflas kararı vermektedir. Ancak dikkat edilirse, bütün bu hallerde de, borçlunun, bütün borçlarını ödeyememesi söz konusudur. Bu durumlar da aslında, birer borcun ödenmemesi durumudur.

D) HER ALACAKTAN DOLAYI İFLAS İSTENEBİLMESİ

Tacirler, **her türlü borçlarından** dolayı iflasa tabidir (TTK m. 18, 1). Buna göre tacir, hem ticari işletmesi ile ilgili olan **ticari borçlarından,** hem de ticari işletmesi ile ilgili olmayan **adi borçlarından** dolayı iflasa tabidir.

Kamu alacaklarından dolayı da borçlunun iflası istenebilir (6183 s. K. m. 54, 3). Kamu alacaklarının tahsili usulünü düzenleyen 6183 sayılı Kanun, iflas takibi ile ilgili hükümler içermemektedir. Kamu alacağından dolayı iflas talebi halinde de icra ve iflas Kanununun iflasa ilişkin hükümleri uygulanır (6183 s. *K.* m. 100).

önce **rehnin paraya çevrilmesi** yoluyla takip zorunluluğundan (m. 45) dolayı, yaptığı bu takip sonucunda alacağının tamamını alamayan alacaklı,

---

e Aciz hali (ödeme goçıoao), borçlunun ödeme zamanı gelmiş {muaccel) borçlarını ödemek için gerekli ödeme araçlarından sürekli {geçici olmayan) bir şekilde yoksun olmasını ifade **eder**.

borçtan kişisel olarak sorumlu olan borçluya karşı, iflas yolu ile de takip yapabilir (m. 45, 1).

Rehinle temin edilmiş olan alacak bir kambiyo senedine bağlı ise, önce rehnin paraya çevrilmesi zorunluluğu bulunmadığından (m. 167/1), alacaklı, **iflasa tabi** borçluya karşı kambiyo senetlerine özgü iflas yolu (m. 167-176) ile takibe başvurabilir (ayrıca bkz. m. 45, 111).

İlamsız icranın konusu, para ve teminat alacakları olduğundan (m. 42) **konusu paradan** (veya teminat verilmesinden) **başka bir şey olan alacaklar** (örneğin taşınır bir malın teslimi alacağı, m. 24) için **iflas yoluna başvurulamaz;** alacağın bir miktar altın veya gümüş olması halinde de böyledir.

§ 52. iFLASA TABİ OLAN KİŞiLER

Hukukumuzda bütün borçluların iflası istenemez; **iflasa tabi olan borçlular sınırlıdır. iflas** yoluyla takip (ve iflas davası), TTK gereğince tacir sayılan veya tacirler hakkındaki hükümlere tabi olanlar ile tacir olmadıkları halde özel kanunlara göre iflasa tabi bulundukları anlaşılan gerçek veya tüzel kişiler hakkında yapılır (m. 43, ile. 1).

iflasa tabi kişilere karşı alacaklının, mutlaka iflas yoluna gitmesi gerekmez; alacaklı isterse, bunlara karşı (iflas yoluna gitmeyerek) haciz yolu ile de takip yapabilir (m. 43, 1/c. 2).

A) TACİRLER VE TTK GEREĞİNCE TACİR SAYILAN KİŞİLER

Tacir olmanın sonuçlarından biri de **iflas** yolu ile takip edilmektir. Tacir her tarta borcundan dolayı iflasa tabidir (TTK m. 18, 1). Kimlerin tacir olduğu **veya** tacir sayıldığı, TTK'nda veya özel kanunlarda belirlenmiştir. Tacirler veya tacir sayılanlar, gerçek kişi yahut tüzel kişi olabilir.

Tacir **gerçek kişiler** ve TTK gereğince tacir sayılan **gerçek kişiler** iflasa tabidirler.

Bir ticari işletmeyi[1] {TTK m. 11) kısmen de olsa kendi adına (fiilen) **işleten** gerçek kişiye **tacir** denir (TTK m. 12, 1)[2].

Gerçek **kişi,** ticari işletmeyi **fiilen işletmeye başlamamış olsa bile,** ticari işletmeyi kurup açtığını sirküler, gazete, radyo, televizyon veya diğer iletişim araçlarıyla halka bildirmiş veya işletmesini ticaret siciline kaydettirerek durumu **ilan etmiş ise tacir sayılır** (TTK m. 12, 2).

Kişisel durumları ya da yaptıkları işlerin niteliği sebebiyle yahut meslek veya görevleri dolayısıyla kanundan veya bir yargı kararından doğan yasağa aykırı bir şekilde ya da başka bir kişinin iznine veya resmi bir makamın onayına gerek olmasına rağmen, **izin** yahut **onay almadan bir ticari işletmeyi**

Bkz. Melis Taşpolat Tuğsavul, icra ve iflas Hukuku Yönünden Ticari işletme Devrinde Alacaklıların Korunması, Istanbul 2023.

2 fster gezici olsun ister bir dükkanda veya bir sokağın belirli yerlerinde sabit bulunsun, ekonomik faaliyeti sennayesinden fazla bedeni çalışmasına dayanan ve geliri, TTK'nun 11. maddesinin 2. fıkrası uyarınca çıkarılacak kararnamede gösterilen sınırı aşmayan ve sanat veya ticarette u()raşan kişiye, esnaf denir. **Esnaflar** (tacir olmadıklarından) **IflAsa tibl deQlldlr** (TTK m.15).

işleten gerçek **kişi** de tacir sayılır (TTK m. 14, 1). örneğin devlet memurlarının, hakimlerin, avukatların, noterlerin, tabi oldukları kanuna göre ticaret yapmaları (ticari işletme işletmeleri) yasaktır. Ancak, bu kişiler yasak olmasına rağmen ticari işletme işletirlerse (ticaret yaparlarsa), tacir sayıldıklarından iflasa tabidirler.

Hukukumuzda bazı **tüzel kişiler** de tacir sayılırlar (m. 16) ve iflasa tabidirler. Buna göre:

Ticaret şirketleri3 {TTK m. 124) tacir sayılır. Ticaret şirketlerinin hangileri olduğu, TTK m. 124,1'de sayılmıştır. Bu maddeye göre ticaret şirketleri, kollektif şirketler (TTK m. 211 vd.); komandit şirketler {TTK m. 304 vd.); sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler {TTK m. 564 vd.); anonim şirketler (TTK m. 269 vd.); limited şirketler (TTK m. 573 vd.) ve kooperatif şirketlerdir (Kooperatifler K.).

Amacına varmak için ticari işletme işleten **dernekler** (TMK m. 55; 60) ve **vakıflar** tacir sayıldığından (TTK m. 16, 1) iflasa tabidir.

Kendi kuruluş kanunları gereğince özel hukuk hükümlerine göre yönetilmek veya ticari şekilde işletilmek üzere Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri tarafından kurulan kurum ve kuruluşlar da tacir sayılırlar (TTK m. 16, 1). Bu nedenle, bu kurum ve kuruluşlar da iflasa tabidir4.

Özel kanunlarına göre, bazı kamu kuruluşları iflasa tabi değildir. örneğin, Sosyal Güvenlik Kurumu hakkında iflas hükümleri uygulanmaz (5502 s. K. m. 35, ili).

B) TACİR OLMAMALARINA RAĞMEN TACİRLERE İLİŞKİN HÜKÜMLERE TABİ OLAN KİŞİLER

Bir ticari işletme açmış gibi, ister kendi adına, ister bir adi şirket veya her ne suretle olursa olsun hukuken var sayılmayan diğer bir şirket adına ortak sıfatıyla işlemlerde bulunan kimse, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı tacir gibi sorumlu olur (TTK m. 12, 3). Bu nedenle, hükümde belirtilen kişiler, kendisiyle hukuki iş veya işlem yapan iyiniyetli kişilere borçlanmışlarsa, iyiniyetli kişiler

---

3 Bkz. Barış Toraman, Topluluk Şirketlerinin iflası, Istanbul 2022.

Buna karşılık, Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diQer kamu tüzel kişileri ile **kamu yararına çalıfan dernekler** ve gelirinin yarısından fazlasını kamu görevi niteliğindeki işlere harcayan vakıflar, bir ticari işletmeyi, ister do0rudan doQruya ister kamu hukuku hükümlerine göre yönetilen ve işletilen bir tüzel kişi eliyle işletsinler, kendileri tacir sayılmazlar (TTK m. 16, 2). Bu nedenle IflAıa t.Abl de(ılldlrler.

bu tor alacaktannı tahsil edebilmek için mas takibi yapabilirler. GörOldOOO gibi buradaki iftAs talebi, sınırtı durumlara özgüdür.

Tacire ilişkin hükümler (m. 18 dahil), donatma iştirakine de uygulaneca-Otndan (TTK m. 17) donatma iştiraki de masa tabidir. Nitekim, TTK m. 1084'te **de iftAsın** açılması ile donatma iştirakinin sona ereceği hakkında açık düzenleme vardır.

C) TACiR OLMADIKLARI HALDE iFLASA TABI OLAN KiŞiLER

Yukanda görüldüğü üzere, hukukumuzda tacirler ve tacir sayılanlar iflasa tabidir. Ancak, çeşitli kanun hükümlerinde, tacir olmayan ve tacir sayılmayan bazı kişilerin (karş. TTK m. 12 vd.) de tacir olmadıkları ve tacir sayılmadıkları halde, işin niteliği gereği, iflasa tabi olduğu öngörülmüştür.

1- ŞAHIS ŞiRKETLERiNİN ORTAKLARI

Ticaret şirketlerinin türlerini belirten TTK m. 124'e göre, **kollektif şirket** ve (sennayesi paylara bölünmüş komandit şirket -TTK m. 564 vd.- dışındaki) **adi komandit şirket** (TTK m. 304 vd.) **şahıs şirketidir.**

Kollektif şirketin tüzel kişiliği vardır (TTK m. 232). Kollektif şirket, tacirdir (TTK m. 16) ve bu nedenle iflasa tabidir (TTK m. 18). Bu nedenle, kollektif şirketten (şirket tüzel kişiliğinden) alacaklı olanlar, alacaklılarını tahsil edebilmek için (diğer tüzel kişiliklerde ve ticaret şirketlerinde olduğu gibi) kollektif şirkete karşı iflas takibi yapabilirler ve bu takip sonucunda kollektif şirket hakkında iflas kararı verilebilir. Buna karşın, sırf kollektif şirket ortaklığı, ortağa, tacir sıfatı vermez ve kollektif şirket ortağı, şirket tüzel kişiliğinin borçlarından, kural olarak, sorumlu değildir. Ancak TTK m. 238-240 hükümleri bu kurala bazı istisnalar getirmiştir. Şöyle ki;

Kotlektif şirketten olan alacak için açılan alacak davası sonunda elde edilen ilam üzerine, borçlu kollektif şirkete tebliğ edilen **icra** emrine rağmen borç ödenmezse, alacaklı, şirketle birlikte ortakların (ortakların tamamının veya bazdarının) doğrudan iflasını isteyebilir (TTK m. 238, 2; IIK m. 177).

Ayrıca, kollektif şirketin iflası, ortaklarının da iflası sonucunu doğurmamakla birtikte, şirket hakkında verilen **depo kararına** (m. 158) rağmen para yatmlmadığı takdirde alacaklı, depo kararının ortaklara veya içlerinden bazılanna da tebJiğini ve gereğini yerine getirryıedikleri takdirde şirketle birlikte iffasiarına karar verilmesini mahkemeden isteyebilir. Bu hakkını kullanmamış

olan alacaklının, şirket masasından alacağını tamamen alamaması halinde ortakları iflas yoluyla da ayrıca takip hakkı saklıdır (TTK m. 240, 1).

Adi komandit şirketle ilgili TTK m. 317, uygulanacak hükümlerle alakalı olarak, kollektif şirketler hakkındaki 232 na 242. maddelere yollama yapmaktadır. Bu nedenle, yukarıda kollektif şirket ortakları hakkındaki açıklamalar, adi komandit şirket ortakları hakkında da geçerlidir.

il - MİRAS ORTAKLIĞI

Mirasın (terekenin) mirasçılara geçmesinin (intikalinin) sonucu olarak, birden çok mirasçı bulunması halinde, mirasın geçmesiyle birlikte paylaşmaya kadar, mirasçılar arasında terekedeki bütün hak ve borçları kapsayan bir ortaklık meydana gelir. Buna, **miras ortaklığı** (şirketi) denir. Miras ortaklığının tüzel kişiliği yoktur; mirasçılar, **terekeye elbirliğiyle** (TMK m. 701 vd.) **sahip olurlar** (TMK m. 640).

iflasa tabi olan bir kişinin, aleyhine iflas yolu ile takip yapıldıktan sonra ve takip yürümekte iken ölmesi halinde, alacaklı, isterse iflas takibini, miras ortaklığına (terekeye) karşı devam ettirebilir (m. 53, 11).

Borçlunun sağlığında iflas takibi başlamamışsa, borçlunun ölümünden sonra miras ortaklığı aleyhine iflas takibi yapılamaz. Bu durumda, alacaklılar miras ortaklığına karşı değil, bütün mirasçılara (veya varsa tereke mümessiline) karşı haciz yolu ile takip yapabilirler.

Alacaklının, borçlunun sağlığında başlamış olan iflas takibini miras ortaklığına (terekeye) karşı devam ettirilebilmesi için; terekenin henüz taksim edilmemiş (TMK m. 640 vd.) veya terekenin resmi tasfiyeye tabi tutulmamış (TMK m. 632 vd.) veya mirasçılar arasında aile malları ortaklığı (TMK m. 373 vd.} kurulmamış olması gerekir. Eğer bu üç olumsuz şarttan herhangi biri yoksa ve alacaklı, borçlunun sağlığında başlamış olan iflas takibine (iflas davası açılmış idi ise, iflas davasına) miras ortaklığına karşı devam etmek istediğini bildirirse, **ticaret mahkemesi,** takip borçlusunun (murisin) borçlu olduğu kanısına varır ve bu borç depo kararına rağmen ödenmezse, **miras ortaklığının** (terekenin) **iflasına** karar verir. Kanun bu (m. 53, 11) hükmüyle, (tüzel kişiliği bulunmamasına rağmen) sanki. tüzel kişiliği varmış gibi miras ortaklığına taraf ehliyeti (HMK m. 50) tanımakta ve iflas takibinin (iflas davasının) ona karşı yürütülmesini kabul etmektedir.

Mahkemenin verdiği **iflas kararı, miras ortaklığı hakkındadır.** Miras ortaklığının ortakları (yani, mirasçılar) bakımından (bunlar tacir olsalar dahi) iflas

kararı verilemez. Miras ortaklıQının iflAs masasına girecek olan malları (m. 184; 208), miras ortaklıQının (terekenin) mallarıdır; mirasçıların malları IflAs **masasına girmez ve** tasfiye konusu olmaz.

Başlayan iflas takibine baQlı olarak (veya doğrudan doğruya) açılan IflAs **davasında IfIIs karan verilmiş** ve (müflis) borçlu, bundan **sonra ölmOıse,** m. 53, il hükmü uygulanmaz; müflis hakkındaki tasfiye işlemleri devam eder. ÇOnkO iflas idaresi, (müflisin değil), iflas masasının temsilcisidir (m. 226).

111- TiCARETİ TERK EDEN KiŞiLER

Ticaretin terki, tacirin fiilen işletmekte olduğu ticari işletmenin faaliyetlerine son vermesi, işletmeyi kapatması veya üçüncü kişiye devretmesi gibi hallerin sonucunda ticari faaliyetini tamamen bitirmesi, ticari faaliyetine son vermesidir. Bunun sonucunda, o ana kadar tacir olan kişinin tacir sıfatı da sona erer. IIK m. 44, ticareti tamamen terk eden tacirler hakkında ayrıntılı hükümler **getirmiştir.**

Eğer tacir, ticareti kısmen terk ederse (örneğin, birden fazla ticari işletmesinin bir veya birkaçını terk ederse veya tek işletmesini kısmen terk ederse), tacir olmaya devam eder. Çünkü, TTK m. 12, 1'e göre, bir ticari işletmenin kısmen dahi işletilmesi tacir sıfatı için yeterlidir. Bu yüzden, ticaretin kısmen terkedilmesi halinde, m. 44 hükmünün o kimse bakımından uygulanması gerekmez.

Ticareti (tamamen) terk eden bir tacir, 15 gün içinde, ticareti terk ettiğini, kayıtlı bulunduğu ticaret siciline bildirmek ve bu bildirim ile birlikte bütün aktif ve pasifi ile alacaklılarının isim ve adreslerini gösteren bir mal beyanı vermek zorundadır. Durum, bunun üzerine ticaret sicili müdürlüğünce ticaret sicili ilantanın yayımlandığı gazetede ve alacaklıların bulunduğu yerlerde de alışılmış ve uygun araçlarla ilan olunur (m. 44, 1). Mal beyanını alan merci, ayrıca, durumu tapu veya gemi sicil daireleri ile Türk Patent ve Marka Kurumuna ve Türkiye Bankalar Birliğine bildirir. Bu bildiri üzerine sicile, devir (temlik) hakkının iki ay süre ile sınırlanmış (tahdit edilmiş bulunduğu) şerhi verilir (m. 44, V). Tıcareti terk eden tacir, mal beyanını verme tarihinden itibaren iki ay süreyle haczi caiz malları (m. 82) üzerinde tasarruf edemez (m. 44, 111). Bu tasarruf yetkisinin kısıtlanması, ticareti terk eden (eski) tacirin alacaklıları içindir; yani ornar lehine konulmuştur. Bu kısıtlamaya rağmen işlem yapılacak olursa, bu işlemler (haciz ve iflasta olduğu gibi) sadece alacaklılar bakımından hükümsüzdür. Fakat, üçüncü kişilerin zilyetlik ve tapu siciline dayanarak iyiniyetle elde ettikleri haklar saklıdır. Ancak, karı ve koca ile altsoy ve üst soy (usul ve

fOru), ikinci dereceye kadar (bu derece dahil) kan ve kayın (neseben veya sıhren) hısımlar, evlat edinenle evlatlık arasındaki kazanımlarda iyiniyet iddiasında bulunulamaz (m. 44, iV).

TIcareU terk eden (eski) **tacir, ticareti terk ettiğinin ilanından** (m. 44, 1) itibaren **bir yıl içinde, iflIsa tAbi olmakta devam eder** (IIK m: 44, il). Bu dOzenleme sebebiyle, ticareti terk eden kimse artık tacir olmamakla beraber, **bir yıl süreyle tacir gibi IflIsa tIbi olur.**

Ticareti terk eden tacirin, kötüniyetli davranışlarla alacaklılarına zarar vermesini önlemek için ticaretin terki üzerine yapılacak işlemler ayrıca düzenlenmiştir. Ticareti terk edenlerin cezasını düzenleyen m. 337/a hükmünde; 44. maddeye göre mal beyanında bulunmayan veya beyanında mevcudunu eksik gösteren veya aktifinde yer almış malı veya yerine geçen değerini haciz veya iflas sırasında göstermeyen veya beyanda bulunduktan sonra bu malları üzerinde tasarruf eden borçlu hakkında, bundan zarar gören alacaklının şikayeti üzerine, icra mahkemesi tarafından üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına **karar** verileceği düzenlenmiştir (m. 337/a, 1). Eğer borçlu, yapılan işlemlerden dolayı alacaklının zarar görmediğini ispat ederse ceza verilmez (m. 337/a, 11). Ticareti terk eden (eski) tacirin daha sonra iflası istenirse, birinci fıkradaki durum taksirti (taksiratlı; kusurlu) iflas (TCK m. 162) sayılır (m. 337/a, 111).

iV - **BANKA** YÖNETİCiLERİ VE DENETÇİLERİ

Kanuna aykırı karar ve işlemleri sonucunda bankacılık faaliyeti yapma izninin kaldırılması ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna (Fon) devir işlemlerinin yapılmasına kusurlarıyla sebebiyet veren **banka yöneticileri** ile **denetçileri** hakkında, Fonun talebi üzerine ticaret mahkemesince doğrudan iflas kararı verilebilir (Bankacılık K. m. 11O). Kişisel iflasları talep edilen yönetici ve denetçiler hakkında, Bankacılık Kanununun 106 ve 109. maddesinde düzenlenen özel iflas hükümleri uygulanır (Bankacılık K. m. 11O).

V - SERMAYE PIYASASI KURUMU ORTAKLARI VE YÖNETiCiLERi

Sermaye piyasası kurumlarının iflası veya tedrici tasfiyeye girmesi durumlannda; Sermaye Piyasası Kurulu, kurumun, sorumlulukları tespit edilen doğrudan veya dolaylı %10'undan fazla paya sahip ortaklarının, (görevden ayrılmış olan veya görevde bulunan) yönetim kurulu üyelerinin ve imzaya yetkili

yöneticilerinin, portföy yönetim şirketi yöneticilerinin ve konut finansmanı fontan ile vartık finansmanı fonlarının fon kurulu üyelerinin şahsen iflaslarını istemeye yetkilidir (Sermaye Piyasası K. m. 98).

D) iFLASA TABI OLMANIN iFLAS DAVASININ ÖZEL DAVA ŞARTI OLMASI

Yukarıda belirtildiği üzere, yalnızca tacirler, tacir sayılanlar ve kanunlarda hakkında iflas kararı verilebileceği açıkça belirtilen kişilere karşı iflAs **takibi yapılabilir** veya şartlarının gerçekleşmesine bağlı olarak (m. 177) doğrudan doğruya iflas davası açılabilir. Sınırlı olarak sayılan bu kişiler dışındaki kişiler hakkında iflas kararı verilemez. Çünkü, iflasın (aşağıda görüleceği üzere) borçlular ve üçüncü kişiler bakımından önemli hukuki ve cezai sonuçları vardır (m. 184-207; 331 vd.; TCK m. 161-162).

Borçluya gönderilen iflas ödeme emrinde, iflasa tabi olmayan borçlunun, bu hususu **yedi gün** içinde icra dairesine **itiraz** şeklinde bildirmesi gerektiği bildirilir (m. 155). Bu hükümden icra dairesinin, borçlunun iflasa tabi kişilerden olup olmadığını inceleme zorunluluğu bulunmadığı anlaşılır.

Buna karşılık, **iflasa tabi olma,** kamu düzeni ile ilgili olmanın doğal sonucu olarak, **iflas davasının özel bir dava şartıdır.** Bu sebeple, iflas davasını inceleyen asliye ticaret mahkemesinin borçlunun iflasa tabi olup olmadığını, HMK m. 114, 2 hükmü çerçevesinde, **kendiliğinden** araştırması gerekir. Kanun yolunda da borçlunun iflasa tabi olup olmadığının mahkemece kendiliğinden araştırılması gerektiğine işaret edilmelidir.

E) İFLASA TABI KİŞİYE KARŞI BAŞVURULAN TAKİP YOLUNUN DEĞİŞTiRİLEBİLMESİ

Alacaklı, iflasa tabi olan borçluya karşı iflas takibi yapmak (veya duruma göre, doğrudan iflas davası açmak) zorunda değildir. Alacaklı, iflasa tabi borçlusuna karşı iflas yoluna gidebileceği gibi, haciz yoluyla takip de yapabilir (m. 43, 1)

iflasa tabi borçluya karşı haciz veya iflas yollarından birini seçerek bu yolda takibe başl_amış olan alacaklı, bir defaya özgü olmak üzere, başlamış olduğu yolu (örneğin, haciz yolunu) bırakıp, harç ödemeksizin, diğer yola (örneğimizde, iflas yoluna) yeni baştan başvurabilir (m. 41; 43, il).

§ 53. 1 Fi.ASTA YETKİ

Takipli iflas yolunun, alacaklının icra dairesine verdiği iflas takip talebiyle başladığı (m. 154, 1) ve daha sonra; asliye ticaret mahkemesinde iflas davası açıldığı (m. 173;177 vd.); takipsiz iflas yolunda doğrudan doğruya iflas davası açıldığı ve mahkemenin verdiği iflas kararını iflas dairesine bildirdiği (m. 166) gözönüne alınırsa, iflasta yetki kurallarının bilinmesinin önemi anlaşılır.

A) YETKiLi iCRA DAiRESi

iflas takibinin başlangıcında icra dairesi görevlidir. Bu husus, özellikle ayrı iflas dairesi (müdürlüğü) bulunan yerler bakımından önem gösterir. Ayrı iflas dairesi bulunan yerlerde (iflas) takip talebi iflas dairesine verilemez; verilirse iflas dairesi, görevsiz olması sebebiyle, bu talebi reddeder.

iflas yolu ile takip yolunu seçen (m. 43, 1) alacaklı, iflas yolu ile takipte takip talebini **icra dairesine** verir.

Yetkili icra dairesi, **borçlunun işlem** (muamele) **merkezinin bulunduğu yerdeki** icra dairesidir (m. 154, 1).

işlem (muamele) merkezi, **gerçek kişiler** bakımından, kural olarak, borçlunun ticari işletmesinin bulunduğu yerdir. Ancak borçlu, üçüncü kişilerle ilişkilerinde işlerini (ticari işletmesinin bulunduğu yerde değil de) yoğun olarak fiilen başka bir yerden yönetiyorsa, işlem merkezi, işlerin fiilen yürütüldüğü o yerdir. iflas takibinde yetkili icra dairesi de, işlerin fiilen yürütüldüğü yerdeki icra dairesidir.

Tüzel kişilerin işlem merkezi, statüsüne göre belirlenir. örneğin **ticaret şirketlerinde** merkezin (işlem merkezinin) neresi olduğu şirket (esas) sözleşmesinde yazılıdır (TTK m. 213, 1/c; 339, 2/a; 576, 1/a; Kooperatifler K. m. 4, 1). **iflas** takibinde yetkili icra dairesi de, merkezin bulunduğu yerdeki icra dairesidir.

Amacına ulaşmak için ticari işletme işleten **dernek** ve vakıflara (TTK m. 16, 1) karşı yapılan iflas takiplerinde yetkili icra dairesi, dernek tüzüğünde (TMK m. 58, il) ve vakıf senedinde (TMK m. 106) belirtilen yerleşim yeridir.

Merkezleri yurt dışında bulunan ticari işletmeler hakkında, Türkiye'deki şubenin; birden fazla şube bulunması halinde ise, merkez şubenin bulunduğu yerdeki icra dairesi yetkilidir (m. 154, il).

Taraflar, HMK m. 17 hükmündeki şartlara uygun yetki sözleşmesi yaparak iflasta yetkili icra dairesini belirleyebilirler. Bu durumda, kararlaştırılan yer icra dairesi de yetkili hale gelir (m. 154, 111). Ancak Kanunun (m. 154, iV) açık hOkmO nedeniyle, iflas davasında mahkeme hakkında yetki sözleşmesi yapılamaz.

Alacaklı yetkisiz icra dairesinde iflas takibi yaparsa borçlu, iflas ödeme emrine karşı yetki itirazında (m. 155; 172) bulunabilir; itiraz yapılmazsa, yetkisiz icra dairesi yetkili hale gelir (HMK m. 19, 4).

iflas takibinin başında icra dairesinin görevli olması sebebiyle, kendisine iflas ödeme emri gönderilen borçlu yetkiye itiraz ederse, bu **itirazını icra dalresine bildirmesi** gerekir (m. 155).

B) YETKiLi ASLiYE TİCARET MAHKEMESİ

iflas davalarında **görevli mahkeme,** ayrı asliye ticaret mahkemesi kurulan yerterde HSK tarafından belirlenen 1, 2 veya 3 numaralı[1] asliye ticaret mahkemesinden biridir (m. 156).

Mahkemenin açılan davada görevli olması dava şartı olduğundan aksine sözleşme yapılamaz. Mahkeme de görevli olduğunu kendiliğinden gözetir.

Ayrı asliye ticaret mahkemesi kurulan· yerterde iflas davaları, bir başkan ile iki üyeden oluşan (üç kişilik) kurul tarafından görülür (5235 s. K. m. 5, 111/1).

7101 s. **K. ile IIK'na** eklenen Geçici 14. madde ile iflas davası ve **iflasa** ilişkin dl()er hususlara uzmanlaşmış asliye ticaret mahkemeleri tarafından bakılmasını saOlamak üzere HSK tarafından görevlendirilen belir1i mahkemelerin bu iş ve davaları göreceOi kabul edilmiştir. Buna göre, ·1) iflas yoluyla adi takipten doOan; a) iflas davası (icra ve iflas Kanunu 156. madde) b) itirazın kaldırılması ve iflas davası (icra ve iflas Kanunu 156. madde) 2) Kambiyo senetlerine mahsus iflas yoluyla takipten doOan; a) iflas davası (icra ve iflas Kanunu 173. madde) b) itirazın kaldınlması ve iflas davası (icra ve iflas Kanunu 174. madde) 3) Ooörudan d<>Qruya; a) Alacaklı tarafından talep edilen iflas davaları (icra ve iflas Kanunu 177. madde) b) Borçlu tarafından talep edilen iflas davaları (icra ve iflas Kanunu 178. madde) c) **Sermaye** şirketleri ile kooperatiflerin iflası davaları (icra ve iflas Kanunu 179. madde) 4) iflas tasfiyesinde düzenlenen sıra cetveline yönelik davalar {iflas tarihinden önce açılıp yargılama sırasında kayıt kabul davasına dönüşen alacak davaları hariç olmak üzere kayıt kabul ve kayıt terkin davaları) (icra ve iflas Kanunu 235. madde) 5) Takasa itiraz davaları (icra ve IflAs Kanunu 201. madde) 6) iflasın kaldırılması talepleri (icra ve iflas Kanunu 182. madde) 7) iflasın kapanması talepleri (icra ve If!As Kanunu 254. madde) 8) itibarın yerine gelmesi talebi (icra ve IflAs Kanunu 313 ve 314. maddeleri) ; 1- Uç ve daha az asliye ticaret mahkemesi bulunan yer1erde 1 numaralı asliye ticaret mahkemesinin, 2- Üçten fazla asliye ticaret mahkemesi bulunan yer1erde ise 1, 2 ve 3 numaralı asliye ticaret mahkemelerinin, ihtisas mahkemesi olarak belir1enmesine ...karar verlldlH(HSK'nun 03.04.2018 günlü, 538 sayılı kararı: RG 05.04.2018, sa. 30382).

Ayrı asliye ticaret mahkemesi kurulmayan yerlerdeki iflas davasında görevli mahkeme, (diğer ticari davalarda olduğu gibi) o yer asliye hukuk mahkemesidir.

iflas davasında asliye ticaret mahkemesinin yetkisini belirleyen m. 154, 1 hükmüne göre, iflas davası mutlaka **borçlunun işlem merkezinin bulunduğu yerde** açılır. Bu nedenle, iflas davasında **kesin yetki** hali vardır. Kesin yetki hali, dava şartı olduğundan (HMK m. 114, 1/ç), iflas davasının açıldığı asliye ticaret mahkemesi, iflas davasında yetkisiz ise bunu davanın her aşamasında kendiliğinden gözetmek zorundadır (HMK m. 19). Borçlu da, yetkisiz olduğunu, iflas davasını gören mahkemeye her zaman hatırlatabilir.

Taraflar, iflas davası için yetki sözleşmesi (m. 154, iV) yapamazlar. Aksine yapılan sözleşme (anlaşma), kamu düzenine aykırı olduğundan kesin hükümsüzdürve mahkemeyi bağlamaz. öte yandan buradaki kesin yetki, bir dava şartıdır.

C) YETKİLİ İFLAS DAİRESİ

iflas dairesinin görevi, kural olarak, asliye ticaret mahkemesinin iflas kararı vermesinden sonra başlar. Çünkü, asliye ticaret mahkemesi gerekli işlemleri yapması için iflas kararını iflas dairesine bildirir (m. 166).

Kanun, bazı durumlarda iflas kararı verilmeden önce de iflas dairesinin bazı görevlerinden söz etmektedir. Örneğin, iflas takibinin kesinleştiğinin ilanı (m. 158, I; ki, aşağıda da belirtileceği üzere, uygulamada bu hüküm işlememektedir); mahkemenin karara bağlayacağı muhafaza tedbirlerinin yerine getirilmesi (m. 159, 1) ve defter tutulması (m. 161) gibi.

iflas daireleri, asliye mahkemesinin yargı çevresinde kurulur (m. 2). Asliye mahkemesinin yargı çevresi, bulundukları her il merkezi ve kuruldukları ilçeler ile bunlara adli yönden bağlanan ilçelerin idari (mülki) sınırlarıdır. Büyükşehir belediyesi bulunan illerde, büyükşehir belediyesi sınırları içindeki il ve ilçelerin adı ile anılan sulh veya asliye hukuk mahkemelerinin yargı çevresi, il ve ilçe sınırlarına bakılmaksızın Adalet Bakanlığının önerisi üzerine Hakimler ve Savcılar Kurulunca belirlenir (5235 s. K. m. 7). Bu sebeple, iflas kararı veren asliye ticaret mahkemesinin (gereği yapılmak üzere) kararını göndereceği iflas dairesi de, kendi yargı çevresinde bulunan iflas dairesidir. Başka bir ifade ile **yetkili iflas dairesi, iflas kararını veren asliye ticaret mahkemesinin yargı çevresinde** bulunan iflas dairesidir.

IffAs dairesinin yetkisi de asliye ticaret mahkemesinin yetkisi gibi **kesin** bir**yetkidir.** Bu nedenle taraflar, yetki sözleşmesi ile Kanunun gösterdl□i iflas dairesinden başka bir iflas dairesini yetkili kılamazlar. Yetki sözleşmesi, bir usul sözleşmesi olarak istisnai niteliktedir ve ancak kanunun açıkça izin ver-diQi hallerde ve sınırlı şartlarla yapılabilir. Kanun (m. 154, 111), yalnızca icra dairesinin yetkisi konusunda yetki sözleşmesi yapılabilece□lni öngörmüş, mas dairesinin yetkisi konusunda düzenleme yapmamıştır. Bu durumda, ancak iflAs kararını veren ticaret mahkemesinin yargı çevresindeki iflas dairesinin, iflas kararı veren mahkemenin kararı çerçevesinde iş ve işlem yapması söz konusu olabilir.

iFLAS VOLLARI

iflasa tAbl bir kişinin iflas ettlrilebilmesl için takip edilmesi gereken yola (usule) **IflAa** yolu denir.

Günlük dilde (sözlük anlamıyla) iflas, "parasal olanakların bitirilmesi", "malvarlıaının batması", "mali tükenme" gibi anlamlara gelir; müflis de özetle varlıklarını kaybeden, "batan kişi"dir[1]. Oysa hukukta (teknik anlamda), "iflas" ve **(iflas** eden kişi olan) "müflis" kavramının özel anlamı vardır. "iflas" durumu, kanunun öngördüğü belli usullerin uygulanmasına bağlı olarak asliye ticaret mahkemesinin "iflas kararı" vermesi ile ortaya çıkar ve hakkında mahkemece iflas kararı bulunan kişiye de "müflis" denir. Mahkeme kararı olmadan iflastan ve müflisten söz edilemez.

Bütün iflas yolları, asliye ticaret mahkemesinden geçer.

iflas yolları ikiye ayrılabilir: 1) Genel (adi) iflas yolu (m. 155-166); 2) Özel IfIls yolları.

Özel iflas yolları da kendi arasında, **kambiyo senetlerine özgü iflas yolu** (m. 167; 171-176) ve **doğrudan doğruya iflas yolu** (m. 177-181) olarak ayrılır. Sermaye şirketleri ile kooperatiflerin doğrudan iflası (m. 179) ayrıca düzenlenmiştir.

Kanun esas olarak, ayrıntılı bir şekilde, genel (adi) iflas yolunu düzenlemiştir. Kambiyo senetlerine özgü iflas yolu hakkında Kanunda açıkça düzenlenen özel hükümler dışında, genel iflas yolu ile takibe ilişkin hükümler de uygulanır.

Genel iflas yolu ile kambiyo senetlerine özgü iflas yolu birbirine çok benzer. Her iki iflas yolunda da alacaklı ilk önce iflas yolunu seçtiğini bildirerek hazırladığı takip talebi (m. 58, 11/5) ile icra dairesine başvurarak borçlusuna karşı bir iflas takibi yapar; icra dairesi borçluya bir iflas ödeme emri gönderir; borçlu (yedi veya beş günlük) süresi içinde borcunu ödemezse, alacaklı asliye ticaret mahkemesine başvurarak borçlunun iflasını ister; yani, iflas davası açar. Her iki yolda, alacaklı, ilk önce icra dairesinde iflas takibi yaptığı için,

---

Yabancı dillerde iflas karşılığı kullanılan, "bankrupt, banqueroute, bancarotta, Bankrott" gibi kelimeler de parasal gücün yitirilmesi anlamındadır. Borçlarını ödeyemez duruma düşen borçluların çarşı pazarda bulunan "banca" denilen tezgahlarının, alacaklılar tarafından kırılması geleneği sonucunda, "tezgahın kırılması", iflası simgelemekte ve tezgahı kırılan kişiye de "tezgahı kırık" denilmektedir.

genel iflas yoluna ve kambiyo senetlerine özgü iflas yoluna taklpll lflAs yolları denir.

Doğrudan doğruya iflas yolunda ise, alacaklının borçluya karşı iflas davası açabilmesi için, ilk önce icra dairesinde bir iflas takibi yapmış ve borçlusuna bir ödeme emri göndertmiş olmasına gerek yoktur. Kanunda sınırlı olarak sayılmış bulunan sebeplerden birinin varlığı halinde, alacaklı doQrudan asliye ticaret mahkemesine başvurarak borçlunun iflasını isteyebilir; yani mas davası açabilir. Hatta bazı durumlarda borçlunun kendisi, asliye ticaret mahkemesine başvurarak kendisinin iflasını isteyebilir; bazı hallerde ise istemek zorundadır. işte bu hallerde, alacaklı (veya borçlu) icra dairesine başvurarak borçluya karşı takip yapmadan doğrudan ticaret mahkemesinde iflas davası açabildiği için, bu iflas yoluna **doğrudan doğruya iflas yolu** denilir. Bu yolda, ilk önce icra dairesinde iflas takibi yapılmadığı için, doğrudan doğruya iflas yoluna, **takipsiz iflas yolu** da denir.

§ 54. GENEL İFLAS YOLU

A) GENEL OLARAK

Genel (adi) iflas yolu deyimi, kambiyo senetlerine özgü (özel) iflas yolundan (m. 167; 171-176) farkı belirtmek için kullanılmaktadır.

Genel iflas yoluna başvurabilmek için alacaklının elinde alacaklı olduğuna ilişkin bir belge (senet) bulunmasına gerek yoktur. Alacak bir ilama bağlı ise alacaklı iflas takibi yapmadan (ancak ilamlı icraya başvurmak suretiyle) doğrudan doğruya iflas yoluna başvurabilir (m. 177, 1/4). Alacaklı, ilam veya ilam niteliğindeki belgeye dayanarak, genel iflas yoluna da başvurabilir.

Genel iflas yolu, yukarıda diğer takip yollarında da gördüğümüz **takip talebi** ile başlar. Alacaklı, takip talebinde iflas yolu ile takibi seçtiğini bildirir. Bunun üzerine, icra dairesi borçluya bir **iflas ödeme emri** gönderir. Borçlu yedi gün içinde borcunu öderse iflas takibi son bulur; ödemezse, ödeme emrine itiraz etsin veya etmesin alacaklı, asliye ticaret mahkemesinde bir **iflas davası** açarak borçlunun iflasına karar verilmesini ister.

Buradaki takip talebi ve ödeme emri aşamaları, genel haciz yolundaki takip talebi ve ödeme emri aşamalarına çok benzer. Bu nedenle, aşağıda, takip talebi ve iflas ödeme emrinin yalnız iflas hukukuna ilişkin özellikleri üzerinde durulacaktır. iflas davası ise tüm yönleri ile incelenecektir.

B) İFLAS TAKİP TALEBİ

Genel iflas yolu ile takibin başlayabilmesi, alacaklının, bir takip talebi ile yetkili icra dairesine (m. 154) başvurması ve takip talebinde (m. 58, 11/5) açık bir şekilde "iflas" yolunu seçtiğini bildirmesi gerekir. Alacaklı, takip talebinde iflas yolunu seçtiğini açıkça yazmazsa, icra dairesi borçluya iflas ödeme emri gönderemez; aksi takdirde, iflas ödeme emrinin süresiz şikayet yoluyla iptali istenebilir.

Alacaktı, takip talebini, yukarıda diğer takip yollarında gördüğümüz şekilde hazırlayarak icra dairesine verir.

C} iFLAS ÖDEME EMRi

icra dairesi, takip talebini aldıktan sonra, Oç gün içinde "iflas Yolu ile Adi Takipte Ödeme Emri"[1] düzenleyerek borçluya gönderir (m. 155; Y m. 33).

IflAs ödeme emrinin içeriği şöyledir:

1) Takip talebindeki kayıtlar (yani, alacaklı ve borçlunun kimliği, alacağın miktan ve varsa senet ve tarihi);

2) Borcun ve takip giderlerinin **yedi** gün içinde icra ve iflas dairesine ait banka hesabına yatırılması;

3) Borçlunun gerek borcu olmadığına gerek kendisinin iflasa tabi kişilerden bulunmadığına ilişkin bir itirazı varsa, itirazlarını **yedi gün içinde** dilekçe ile icra dairesine bildirmesi gerektiği ve konkordato teklif edebileceği;

4) Borç yedi gün içinde ödenmediği takdirde, alacaklının ticaret mahkemesinden borçlunun iflasına karar verilmesini isteyebileceği ihtarı.

Borçlu, iflas ödeme emrinin **tebliğinden itibaren yedi gün** içinde[2] iflas ödeme emrine **itiraz etmezse, ödeme emri kesinleşir.** Burada da iki ihtimal ile karşılaşılır: i) Borçlu, borcunu ve yapılan iflas takibinin harç ve giderlerinin tamamını icra ve iflas dairesine ait banka hesabına yatırırsa **(öderse)** iflas takibi son bulur. ii) Borçlu, borcunu ve yapılan iflas takibinin harç ve giderlerinin tamamını icra ve iflas dairesine ait banka hesabına yatırmazsa (**ödemezse),** alacaklı, asliye ticaret mahkemesinde borçluya karşı iflas davası açabilir (m. 156, 1}.

Borçlu, iflas ödeme emrinin tebliğinden itibaren yedi gün içinde borcu olmadığı veya kendisinin iflasa tabi kişilerden bulunmadığına ilişkin **itiraz ederse,** iflas takibi durur (m. 156, 111). Buradaki itirazın mutlaka bir **dilekçe** ile yapılması gerekir (m. 155}.

iflas ödeme emrine itirazda, haciz yolundakinden farklı olarak, **"imzaya itiraz"** ve **"borca itiraz" ayırımı yoktur.** iflasta ödeme emrine karşı her türlü itirazı inceleme görevi, yalnızca iflas davasını gören asliye ticaret mahkemesine aittir. Başka bir ifadeyle, burada, itirazın (icra mahkemesi tarafından) geçici kaldırılması (m. 68/a-69) veya kesin kaldırılması (m. 68) ile itirazın iptali davası (m. 67} bulunmamaktadır.

---

1 **Bkz. Y** örnek No. 11 (aşa. § 73, Ek No. 32).

2 **Geclkmlt** itirazla ilgili m. 65 hükmü burada da uygulanır.

Alacaklı iflas davasında, borçlunun itirazının yerinde olmadığının tespiti (borçlunun itirazının kaldırılması) ile borçlunun iflasına karar verilmesini de ister (m. 156, 111).

Borçlu, iflas davasında, iflas ödeme emrine karşı yaptığı **itiraz sebepleriyle bağlı değildir.** Borçlu, aleyhine açılan iflas davasında yapacağı savunmada, ödeme emrine itirazında bildirip bildirmediğine bakılmaksızın, bütün itiraz ve defilerini ileri sürebilir.

iflas davasını gören asliye ticaret mahkemesi, önce borçlunun itirazının yerinde olup olmadığını inceler. itirazı yerinde görürse, iflas davasını reddeder; itirazı yerinde görmezse (itirazı kaldırarak), iflas davasını görüp karara bağlar.

Ödeme emrinin içeriğinde açıkça yer almasa da Kanundan (m. 16) dolayı (şikayet hakkindaki genel hükümlere göre) borçlunun ödeme emrine karşı icra mahkemesi ne□dinde **şikayet** yoluna gitmesi de mümkündür. örneğin, iflas ödeme emrinin düzenlenmesinde veya tebliğinde kanuna aykırılık söz konusu ise borçlu şikayet yoluna başvurabilir.

D) İFLAS DAVASI3

1- DAVANIN AÇILMASI

Borçlunun takipli iflas yollarında kendisine gönderilen iflas ödeme emrinde belirtilen süre içerisinde borcunu ödememesi veya takipsiz iflas yollarında belli hallerin gerçekleşmesiyle alacaklının asliye ticaret mahkemesine başvurarak borçlunun iflasını istemesinin hukuki niteliği öğretide tartışmalıdır.

iflas talebi, bir görüşe göre bir dava niteliğindedir; diğer bir görüşe göre ise, iflas takibine bağlı olarak ortaya çıkan ara sorun (hadise-ön sorun) niteliğindedir. Tartışmanın pratik önemi, esas itibariyle, iflas talebine uygulanacak olan hükümler bakımındandır.

icra ve iflas Kanunumuzun bazı maddelerinde "iflas talebi" (örneğin m. 156) denirken, bazı maddelerinde ise "dava" (örneğin m. 158) veya açıkça "iflas davası" (örneğin m. 173-176 üst başlığı) terimi kullanılmıştır. Konuya uygulanacak hükümlerin tespiti ve karşılaşılan sorunların çözümü açısından, dava görüşü daha yerindedir.

Alacaklının açtığı iflas davası, bir alacak davasına benzetilebilir ise de davanın kabulü halinde, davanın sonuçlarından (iflas takibi yapıp yapmadığına

---

3 Bkz. **S.**Serhat Kırtıl<>Qlu, iflas Davası, Ankara 2009.

veya iflas davası açıp açmadığına bakılmaksızın) bütün alacaklılar yararlanacaQından ve iflas davası açan alacaklının, dava açmasından dolayı herhangi bir ayrıcalığı (önceliği) bulunmadığından, davacının normal bir alacak davasında olduğu gibi alacağına doğrudan kavuşması (ve iflas kararını ilamlı icraya koyması) söz konusu değildir.

iflas davasında görevli mahkeme, HSK tarafından belirlenen 1, 2 veya 3 numaralı• asliye ticaret mahkemesi; yetkili mahkeme ise borçlunun işlem merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemedir (m. 154, iV).

iflas davasının açılabilme süresi, iflas ödeme emrinin tebliği tarihinden **itibaren bir** yıldır (m. 156, iV). Dava hakkının bir yıl içinde kullanılmaması halinde dava açma hakkı düşer. Bu durumda alacaklının, borçlunun iflasını isteyebilmesi ve iflas davası açabilmesi, yeni bir iflas takibi yapmasına bağlıdır.

iflas davası alacaklının davacı; borçlunun ise davalı olarak gösterildiği bir dava dilekçesiyle açılır (HMK m. 119). Dava dilekçesi, borçlunun iflas ödeme emrine itiraz etmiş olup olmamasına göre değişiklik gösterir. Borçlu itiraz etmemişse dilekçeye, borçlunun itiraz etmediğini gösterir ödeme emrinin örneği eklenerek mahkemeye verilir (m. 156, 11) ve borçlunun iflasına karar verilmesi talep edilir. Borçlu itiraz etmişse, dava dilekçesinde itirazının kaldırılmasıyla beraber borçlunun iflasına karar verilmesi talep edilir (m. 156, 111).

Davacı, asliye ticaret mahkemesi **iflas kararı verinceye kadar** iflas davasını geri alabilir. iflas talebini geri alan alacaklı bir ay geçmedikçe bu talebini yenileyemez (m. 157; karş. HMK m. 123, 150).

Genel olarak davacının davasından her zaman feragat edebilmesi mümkündür **(HMK** m. 307). Buna karşılık, iflas davası sonunda verilen iflas kararı, yalnızca iflas davasını açan alacaklı bakımından değil, bütün alacaklılar hakkında kendiliğinden sonuçlar doğurduğu için iflas kararı verilmesinden **sonra,** iflas davasından **feragat** geçersizdir (m. 165, il).

11- **YARGILAMA** USULÜ

iflas davasında **basit** yargılama usulü (HMK m. 316-322) uygulanır (m. 158, il). iflas dava dilekçesinin tebliği üzerine, davalının süresi içinde cevap dilekçesi verme hakkı vardır. Ancak, taraflar, cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçesi veremezler (HMK m. 317, 3).

---

[4] **Bkz. yuk.** § 53, B, dn. 1.

Davanın açılması üzerine, asliye ticaret mahkemesi, icra dairesinden icra takip dosyasını getirtir (m. 158).

Asliye ticaret mahkemesi, ilk önce alacaklıların menfaatini korumak için iflAs muhafaza tedbiri alınmasına gerek olup olmadığına, gerekli ise söz konusu muhafaza tedbirlerinin alınmasına karar verir (m. 159, 1).

ön inceleme ve tahkikat hakkında basit yargılamayla ilgili HMK m. 320 hükmü iflas davasında da geçerlidir. Ancak davayı gören mahkeme, iflas incelemesini dosya üzerinden yapıp karar veremez (karş. HMK m. 320, 1); mahkeme mutlaka **duruşmalı** inceleme yapar (m. 158, 11).

iflas davası, adli tatilde de görülen davalardandır (HMK m. 103, 1/e).

Mahkemenin yapacağı inceleme, borçlunun iflas ödeme emrine itiraz etmiş olup olmamasına göre farklılık gösterir:

1) Ôdeme Emrine İtiraz Edilmemişse

Borçlu, yedi gün içinde ödeme emrine itiraz etmemişse alacaklı, iflas davasında borçlunun ödeme emrine itiraz etmediğini ve borcunu ödemediğini bildirerek, yalnızca borçlunun iflasına karar verilmesini istemekle yetinir (m. 156, 1-11). Borçlu, iflas ödeme emrine itiraz etmediği (borcunun bulunmadığını itiraz yoluyla ileri sürmediği) için mahkeme taleple bağlılık kuralı gereği iflas davasında alacaklının gerçekten alacaklı olup olmadığını kendiliğinden araştıramaz (HMK m. 24-26).

iflas ödeme emrine itiraz etmemiş bulunan borçlu iflas davasında, **borçlu olmadığına dair bir itiraz** veya **deride bulunamaz.**

Mahkemenin burada yapacağı inceleme, yalnızca borçlunun iflas ödeme emrine itiraz edip etmediğini tespitten ibaret **şekli** (biçimsel) **bir incelemedir.** Mahkeme yaptığı inceleme sonucunda, borçlunun iflas ödeme emrine itiraz etmediğini tespit ederse, **iflas takibi kesinleşmiş olur.**

Menfi tespit ve istirdat davası ile ilgili m. 72 hükmü, **iflasta da uygulanır.** Borçlu menfi tespit davasını iflas davasından önce açmışsa, iflas davasını gören asliye ticaret mahkemesi, bu davayı bekletici sorun yapar. Buna karşılık, iflas davasından sonra açılan menfi tespit davası bekletici sorun yapılamaz; mahkeme iflas davasını görmeye devam eder. Menfi tespit davası bitmeden, mas davasının sonuna (karar aşamasına) gelinecek olursa, borçlunun iflasını önleyebilmesinin tek yolu, en geç depo kararı (m. 158, 11) üzerine borcu ödemektir. Böyle bir durumda, şartlarının gerçekleşmesine bağlı olarak borçlu istirdat davası açabilir.

Itıls takibi kesinleştiğinde, bu durum m. 166, II'de belirtilen usulle ilan **edlllr ve alacaklılann** ilandan itibaren 15 gün içinde davaya **müdahale** ede**rek veya itiraz ederek** iflası gerektiren bir hal olmadığını ileri sürerek mahke**meden davanın reddini isteyebilecekleri** belirtilir. Bu hükmün konuluş ge**rekçesi,** borçlunun hileli olarak iflas etmesini önlemektir. Kanundaki "müdahale ve itiraz" hükmü, HMK (m. 65 vd.) anlamında müdahale değildir.

Yapılan ilan üzerine davaya müdahale veya itiraz eden alacaklı olmazsa veya olur da yapılan itirazlar yerinde görülmezse, borçlunun iflasına hemen **karar verilemez.**

iflas kararı verilebilmesi için, borçluya borcunu ödeyebilmesi ve böylece iflas etmekten kurtulabilmesi için, mahkemece son bir olanak verilmesi gerekir. Borçluya tanınan bu son olanak, **"depo** kararı"dır (m. 158, 11). Buna göre, alacaklının yaptığı iflas takibinde haklı (borçlunun borçlu) olduğunu tespit eden mahkeme borçluya, borcunu faiz ve icra masraflarıyla birlikte, yedi gün içinde ödemesini veya o miktardaki tutarın mahkeme veznesine depo edilmesini emreder. Borçlu veya vekili duruşmada hazır iseler, yüzlerine karşı sözlü olarak; hazır değillerse, kararın **tebliğinden itibaren yedi gün içinde** borç, faiz ve masraflarıyla birlikte **ödenmezse** (depo edilmezse), mahkemece yapılacak **ilk duruşmada borçlunun iflasına karar verilir** (m. 158, 11); ancak bunun için, alacaklının ilk alacaklılar toplantısına kadar olan masrafları {kendisine mahkemece bildirilecek olan **iflas avansını) yatırması şarttır** (m. 160).

2) Ôdeme Emrine İtiraz Edilmişse

Borçlu yedi gün içinde iflas ödeme emrine itiraz ederse, **iflas takibi durur** (m. 156, 111). Kanunda kullanılmış bulunan "durma" tabirinin (genel haciz yolu takipte olduğunun aksine) pratik açıdan bir anlamı yoktur. Çünkü, iflas ödeme emrinden sonraki aşama, iflas davasıdır ve ödeme emri ile dava arasında borçluya karşı (genel haciz yolunda olduğu üzere, "haciz ve satış" gibi) yapılacak ve durmayı gerektirecek bir icra takip işlemi yoktur.

Alacaklı, borçlunun iflas ödeme emrine itirazı üzerine açtığı iflas davasında borçlunun itirazının kaldırılmasını (reddini) ve borçlunun iflasına karar verilmesini talep eder (m. 156, 111). Borçlu, vereceği cevap dilekçesinde (m. 158, il; HMK m. 317), **ödeme emrine karşı yaptığı itirazlarla bağlı olmaksı**zın her türlü itiraz ve savunmada bulunabilir. Davalının cevap dilekçesini mahkemeye verdikten sonra yeni vakıalar ve savunma sebepleri ileri sürmesi ise,

savunmanın genişletilmesi yasağına tabidir (bkz. HMK m. 319; 141).

Ifl□s davasını gören mahkeme, önce alacaklının itirazın kaldırılması hakkındaki talebini inceler. Bu inceleme, yukarıda gördüğümüz, genel haciz yolundaki (dar yetkili) icra mahkemesinin görevli olduğu itirazın kaldırılması talebinin incelenmesinden (m. 68-70) farklıdır. Zira, genel haciz yolunda icra mahkemesinin incelemesi, yalnızca belli belgelere (m. 68; 68/b) göre ve ilamsız icra kuralları çerçevesinde yapılan dar bir inceleme olduğu ve icra mahkemesinin verdiği kararlar genel mahkemeler yönünden maddi anlamda kesin hüküm oluşturmadığı halde, burada asliye ticaret mahkemesinin yaptığı itirazın kaldırılması incelemesi, genel hükümlere göre (yani HMK'ndaki hükümlere göre) yapılan ve maddi anlamda kesin hüküm oluşturan bir incelemedir.

iflas davasında asliye ticaret mahkemesinin yaptığı inceleme, genel haciz yolunda genel mahkemede açılan itirazın iptali davasındaki incelemeye (m. 67) benzetilebilir.

Mahkemenin incelemesi, olağan bir alacak davasında yapılan bir incelemeden farklı değildir. Taraflar, iddia ve savunmalarını ispat için, herhangi bir alacak davasında başvurulabilecek delillere (HMK m. 187 vd.) dayanırlar ve mahkeme de tarafların iddia ve savunmalarını, bir alacak davasında olduğu gibi genel hükümlere göre değerlendirerek karara bağlar.

Mahkeme, borçlunun itirazlarını yerinde görür ve alacaklının alacaklı olmadığı sonucuna varırsa, iflas davasını reddeder.

Mahkeme, davacının talebini yerinde görürse, borçlunun itirazının reddine {başka bir ifadeyle "itirazının kaldırılmasına") karar verir. Böylece **iflas takibi kesinleştiğinden durum,** m. 166, ll'deki usule göre **ilan edilir** ve **diğer alacaklıların davaya müdahale veya itiraz ederek,** iflası gerektiren bir hal bulunmadığını ileri sürerek, mahkemeden **iflas talebini reddini** isteyebilecekleri belirtilir (m. 158, 1).

Yukarıda iflas ödeme emrine itiraz edilmemesi ihtimali için yapılan açıklamalarda olduğu gibi ilan üzerine davaya müdahale veya itiraz eden alacaklı olmazsa veya olur da yapılan itirazlar yerinde görülmezse, **borçlunun iflasına** hemen **karar verilemez.**

Ödeme emrine itiraz edilmemesi halinde olduğu gibi, itiraz edilmesinde de iflas kararı verilebilmesi için borçluya borcunu ödeyebilmesi ve böylece iflas etmekten (iflasın doğuracağı hukuki ve cezai sonuçlardan) kurtulabilmesi için, **mahkemece son bir olanak verilmesi gerekir.** Borçluya tanınan bu son olanak, **"depo kararı"dır** (m. 158, il). Buna göre, alacaklının yaptığı iflas takibinde haklı (borçlunun borçlu) olduğunu tespit eden mahkeme, borçluya (veya iflas

davıısında kendisini temsil etmiş olan vekiline), borcunu faiz ve icra (takip) gl-iyle, yedi gün içinde ödemesini veya o miktardaki tutarın mahkeme vez-nesine depo edilmesini emreder. Borçlu veya vekili duruşmada hazır iseler, yüz-lerine karşı sözlü olarak tefhiminden; hazır değillerse, kararın tebllCJlnden iti-**baren yedi** gün içinde borç, faiz ve giderleriyle birlikte ödenmezse (depo edil-mezse), mahkemece yapılacak ilk duruşmada borçlunun lfl□sına karar veri-lir (m. 158, il); ancak bunun için, alacaklının ilk alacaklılar toplantısına kadar olan masrafları (kendisine mahkemece bildirilecek olan iflas avansını) ve iflas karannın kanun yolları için gerekli tebliğ giderlerini yatırması şarttır (m. 160).

111- **iFLAS DAVASINDA MUHAFAZA** TEDBiRLERİ

iflas davası sırasında alacaklıların menfaatlerinin korunması için borçlu-mm malvar1ığı üzerinde çeşitli muhafaza (koruma) tedbirleri alınması ihtiyacı ortaya çıkar. Özellikle, borçlunun iyiniyetli olmaması ve mallarını kaçırmaya, gizlemeye veya muvazaa yolu ile başkalarına devretmeye hazırlanması hal-lerinde muhafaza tedbiri alınması gerekir. iflas davasının kabulü halinde, bu-nun sonucundan yalnızca davacı alacaklı değil bütün alacaklılar yararlanacağı için, davayı gören mahkeme davacının talebine bağlı kalmaksızın kendiliğin-den de gerekli gördüğü muhafaza tedbirleri alınmasına karar verebilir (m. 159, 1).

Muhafaza tedbiri alınmasına gerek olup olmadığını takdir etmek, asliye ticaret mahkemesine aittir. Ancak, **borçlu iflas ödeme emrine itiraz etme-mişse,** mahkeme, alacaklının talebi üzerine, **muhafaza tedbirlerine karar vermek** zorundadır (m. 159, I/c. 2). Alınan muhafaza tedbirlerine ilişkin ka-rarlar, mahkemenin yargı çevresindeki iflas dairesi tarafından yerine getirilir (m. 159, 1/son cümle).

Kanun, **borçlunun mallarının defterinin** tutulmasını muhafaza tedbirle-rinden biri olmakla birlikte ayrıca düzenlemiştir (m. 161-163). **Mahkeme,** diğer muhafaza tedbirlerinde olduğu gibi, **defterin tutulmasına kendiliğinden** de karar verebilir. Alacaklının talebi halinde, defter tutulmasına karar verilebilmesi için, alacaklının teminat gösterme yükümlülüğü yoktur (karş. m. 159, il). Çünkü, borçlunun mallarının yalnızca defterinin tutulması sonucunda borçlu-mm o mallar üzerinde tasarruf yetkisi kısıtlanmış olmayacağından, defter tu-tulması. borçlunun zararına yol açan bir muhafaza tedbiri değildir.

Mahkemenin defter tutulmasına karar vermesi halinde, iflas dairesi, borç-lunun mallarının defterini tutar. Deftere geçirilecek olan mallar, yalnızca iflas davasını açan davacının alacağı miktarı karşılayacak kadar olan malları değil,

borçlunun haczi caiz olan bütün mallarıdır. Defter tutulması sırasında borçlu, bütün mallarını göstermek ve kilitli yerlerini açmak zorundadır. Buna uymayan borçluya karşı, iflas dairesi zor kullanabilir (m. 161, il; 80-81).

Borçlu, defteri tutulmuş olan mallarını aynen veya istenildiği zamanki kıymetiyle iflas dairesine (iflas idaresine) vermek zorundadır (m. 162). Aksi takdirde, iflas idaresinin şikayeti üzerine disiplin cezası ile cezalandırılır (m. 337, il).

Tutulan defterin hükmü (m. 162), mahkemece uzatılmamışsa, dört ayın geçmesiyle sona erer (m. 163, il). Ayrıca, takipte bulunan bütün alacaklıların talebi halinde, iflas dairesi defteri iptal eder (m. 163, 1).

Kanun, **defter tutma dışındaki muhafaza tedbirlerinin** ne olacağını göstermemiştir. Muhafaza tedbirleri, her somut olayın özelliklerine göre değişebileceğinden, bu konu mahkemenin takdirine bırakılmıştır.

Uygulamadan bazı örnekler verilecek olursa: Borçlunun ticari işletmesini (mağaza, dükkan ve depolarını) mühürlemek; işletilmesi söz konusu olan yerlerin ticari faaliyetini iflas davasının sonucuna kadar iflas dairesinin denetimine tabi tutmak; borçlunun malları (örneğin, taşınmazları, araçları, gemileri, madenleri) üzerinde tasarrufta bulunmasını engellemek üzere gerekli sicillere (tapu, trafik, maden ve gemi sicilleri gibi) şerh verdirmek; bankalardaki hesaplara bloke koymak; borçlunun mallarını yediemine teslim etmek gibi.

Mahkeme, defter tutmak dışında muhafaza tedbiri isteyen alacaklıdan, ileride haksız çıktığı takdirde borçlunun ve üçüncü kişinin bu yüzden uğrayabilecekleri zararı karşılamak üzere, (HMK m. 87'de belirtilen türden) bir teminat vermesini isteyebilir; borçlu ödeme emrine itiraz etmemişse veya alacak bir ilama bağlı ise teminat aranmaz. Devlet ve adli yardımdan yararlanan kişiler, teminat göstermek zorunda değildir (m. 159, il).

Muhafaza tedbirlerinin alınması, borçluya karşı başlamış ve başlayacak olan **icra takiplerini etkilemez** (m. 159, 111; karş. m. 193). Bu nedenle borçluya karşı başlamış olan icra takiplerine iflas muhafaza tedbirlerine rağmen devam edilir ve daha önce borçlunun malları haczedilmiş ise, bunların satışı yapılabilir.

Defter tutma dışındaki muhafaza tedbirlerinin devamı süresi hakkında kanunda bir hüküm bulunmamaktadır. Bu tedbirler, aksine karar verilmedikçe (m. 164, 111), mahkemenin iflas davası hakkındaki kararının kesinleşmesine kadar devam eder (HMK m. 397, 2 kıyasen).

iV - iFLAS KARARI

Asliye ticaret mahkemesinin iflasa karar verdiği anda, borçlu (müflis) hakkmda iflas açılmış olur. iflas kararında, **IflAsın açılma anı** (zamanı) gün, saat ve dakika olarak gösterilir (m. 165; Tic. Sic. Yön. m. 136-137). iflasın hukuki sonuçları (m. 184 vd.), iflas kararında belirtilen andan itibaren ortaya çıkar.

iflasa karar veren asliye ticaret mahkemesi, iflas kararını derhal yargı çevresindeki iflas dairesine bildirir (m. 166, 1).

iflas dairesi, iflas kararını **kendiliğinden ve derhal** aşağıdaki yerlere **bildirmek zorundadır** (m. 166, 11): Tapu müdürlüğü, ticaret sicili memurluğu, gemi sicili müdürlüğü, maden sicili müdürlüğü, gümrük idaresi, posta idaresi, o yerdeki ticaret odası, sanayi odası, menkul kıymetler borsası, o yerdeki noterler, bankalar, kamu idaresi, vergi dairesi, Ticaret Bakanlığı, Türkiye Bankalar Birliği, Sermaye Piyasası Kurulu ve gerekli diğer yerler.

iflas dairesi ayrıca, iflas kararını **kendiliğinden ve derhal,** karar tarihinde tirajı (baskı sayısı) elli binin üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan gazetelerden biri ile birlikte iflas edenin işlem merkezinin bulunduğu yerdeki (yerel) bir gazetede ve Ticaret Sicili Gazetesinde **ilan eder;** karar tarihinde tirajı elli binin üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan gazetenin yayımlandığı yer aynı zamanda işlem merkezi ise yerel gazetede ilan yapılmaz (m. 166, 11)[5].

iflas açıldıktan sonra iflas davası, iflas davasını açmış olan davacı (alacaklı) ile davalı (borçlu) arasinda bir dava olmaktan çıkar ve iflas, takibe ve davaya uzak kalmış veya iflasa rıza göstermemiş olsa bile, borçlunun bütün alacakJıları için hüküm ve sonuç doğurur. Bu nedenledir ki **iflas kararının verilmesinden sonra** (iflas kararı kesinleşmeden önce), davacı alacaklı iflas davasından **feragat edemez** ve iflas hali son bulmaz (m. 165, 11)[6].

İflas davasında verilen **karar,** mahkemece **kendiliğinden taraflara tebliğ olunur** (m. 164, 1).

iflas davasının reddi veya kabulü kararına karşı, **parasal sınırla bağlı olmaksızın** (karş. HMK m. 341; 362) kanun yolu açıktır (m. 164). Asliye ticaret mahkemesi tarafından verildiği için, bu kararlara karşı kanun yolu süresi, **iki**

---

5 Bkz. Y m. 55; Y örnek No. 32 (aşa. § 73, Ek No. 33).

e Bkz. Ejder Yılmaz, iflas Karan Verilmesinden Sonra iflas Davasından Feragat (Malf Sorunlara Çözüm, 1985/6 s.73-80).

haftadır[7] (HMK m. 361/1; HUMK m. 432[8]); süre, tebliğle başlar (m. 164, il). Bu çerçevede iflas davasında verilen kararlara karşı tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde istinaf yoluna; istinaf kararına karşı da tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde temyiz yoluna başvurulabilir. Burada HMK'nun istinaf (m. 341 vd.) ve temyize (m. 361 vd.) ilişkin hükümleri uygulanır (HMK m. 341 vd.; 447 ve HMK Geçici Madde 3; HUMK m. 427-444)[9].

iflas kararına karşı kanun yoluna başvurulması, iflasın **ilanını** (m. 166, il) ve **masanın teşkilini** (m. 208 vd.) **durdurmaz** (m. 164, ili). Teminat karşılığı da olsa, **iflas kararının icrasının durdurulmasına karar verilemez** (karş. HUMK m. 443). Bu sebeple, iflas kararı üzerine iflas dairesi, iflas kararını derhal gereken yerlere bildirir ve ilan eder (m. 166, il); iflas masasının teşkili için gerekli işlemler (m. 208 vd.) yapılır ve örneğin birinci alacaklılar toplantısı yapılır; iflas idaresi seçilir ve işe başlar.

iflas kararına karşı kanun yoluna başvurulmuş olması, iflasın hukuki sonuçlarının doğmasını (m. 184-207) engellemez. Buna karşılık **iflas kararı kesinleşmedikçe, ikinci alacaklılar toplantısı** (m. 237-239) **yapılamaz** ve **masa malları,** kural olarak **satılamaz** (m. 241-245;164, 11/c. 2).

Bir kişi hakkında kesinleşmiş bir iflas kararı varsa, onun hakkında başka iflas davası açılmasında hukuki yarar yoktur. Aynı şekilde, açılan birden fazla iflas davasından birinde iflas kararı verilir ve kesinleşirse, diğer iflas davasında da yeniden iflas kararı verilmesine gerek yoktur. Böyle bir durumda derdest davada mahkemenin, önündeki davada yeniden iflas kararı verilmesine yer olmadığına karar vermesi gerekir.

V - İFLAS HARÇ VE GİDERLERİ

iflas takibi, iflas davası ve iflas tasfiyesi sırasında çeşitli harçlar ödenir ve giderler yapılır.

---

7 Bu süre 7499 s. K. Geçici Madde 1 uyarınca 01.06.2024 tarihinden sonra verilen kararlar için geçerfidir. Bundan önceki kararlar bakımından kanun yolu süresi "1O gün" olarak uygulanmışbr.

il Asliye ticaret mahkemesinin 20.07.2016 tarihinden önce verilen kararının onanmasına veya reddine ilişkin Yargıtay ilgili dairesi kararına karşı karar düzeltme yolu açıktır (HUMK m. 440-442; HMK Geçici Madde 3).

9 iflas davasında verilen kararlar hakkında, IIK m. **363-366** hükümleri **uygulanmaz;** çünkü IIK m. 363-366 hükümleri, asliye ticaret mahkemesi kararlarıyla deail icra mahkemesinin verdlQi karar1ar1a ilgilidir. Bkz. yuk. § 51, B, 1, 5.

iflas harçlarını kanun tayin eder (m. 15, 1). Harçlar Kanununa göre, iflas takibi yapan alacaklıdan, takibin başında (takip talebini vermesi sırasında) **başvurma** harcı ile binde beş peşin harç alınır.

IflAs davası, **başvurma** harcına ve (bugün için %068,31 oranında) **karar ve Hlm harcına** tAbidir. iflas takibi başında yatırılan binde beş peşin harç, iflas davası için alınacak olan dörtte bir nispi karar ve ilam harcına mahsup edilir veya alacaklının isteği üzerine kendisine iade olunur (Harçlar K. m. 29, 111).

Bunların dışında diğer bazı iflas harçları da vardır: iflasın açılması ve masaya katılma harcı, iflasta paylaşılan para üzerinden hesaplanan harç; iflas dairesi tarafından tutulan defter harcı gibi (Harçlar K. (1] sayılı Tarife B, il ve D, 111, c).

iflas t□kibi, iflas davası ve iflasın tasfiyesi için yapılan giderlerin (masraflannın) tümü, **iflas giderleridir;** ki, m. 158, il ve m. 173, lll'de bunlara da icra gideri denilmiştir. iflas kararı verilmesine kadar olan giderler, icra hukukunda olduğu gibidir.

iflas davasındaki giderler, alışılmış bir davadaki yargılama giderlerinin aynıdır. Örneğin, tebligat giderleri, bilirkişi, keşif ve tanık giderleri gibi.

iflas tasfiyesi sırasında da çeşitli giderler yapılır. Söz gelimi, defter tutma giderleri, masa mallarının muhafazası giderleri (örneğin, kiralanan depo ücreti), ilan giderleri, iflas idaresinin ücreti, iflas idaresinin tayin ettiği avukat ücreti, satış giderleri vb.

Alacaklı, iflas takibi ve davasının gerektirdiği harç ve giderleri peşin olarak öder (m. 59; Harçlar K. m. 32; 127). iflas davasında, **iflas kararının verilebilmesi için** davacı alacaklının, pirinci alacaklılar toplantısına kadar gerekli olan iflas giderlerini ve iflas kararının kanun yolları için gerekli bütün tebliğ masraflarını peşin ödemekle yükümlüdür (m. 160). Bu giderler, tasfiye sonunda alacaklıya öncelikli olarak ödenir (m. 248).

iflas harç ve giderlerinden sorumlu olan, iflas takibi ve davasında **haksız çıkmış olan borçludur** (m. 15, I; 59; 158, II/c. 2; 173, 111).

iflas takibindeki ve iflas davasındaki en önemli iflas gideri, vekalet (avukatlık) ücretidir. Vekalet ücreti, iflas hukukunda da takip gideri olan vekalet ücreti ve müvekkilin vekile ödemekle yükümlü olduğu vekalet ücreti olmak üzere ikiye ayrılır:

Alacaklı, iflas takibi ile iflas davasını vekil (avukat) aracılığıyla yürütmüş ve sonuçta haklı çıkmışsa borçlu, alacaklıya iflas gideri olarak (Avukatlık Asgari ücret Tarifesine göre hesaplanan) vekalet ücreti öder. Ancak, borçlunun alacaklıya ödey□ği bu ücret avukata aittir (AK m. 164, V). Uygulamada, iflas takibi ile iflas davası birbirinden bağımsız düşünüldüğünden, borçlu aleyhine (iflas takibi ve iflas davası için ayrı ayrı olmak üzere) iki defa vekalet ücretine hükmedilmektedir.

§ 55. ÖZEL iFLAS YOLLARI

A) KAMBiYO SENETLERiNE ÖZGÜ iFLAS YOLU

Kambiyo senetlerine özgü iflas yolu (m. 167; 171-176/b)1,kambiyo senetlerine özgü haciz yolunun (m. 167-170/b) iflas hukukundaki karşılığıdır.

Alacağı bir kambiyo senedine bağlı olan alacaklı, borçlusunu mutlaka kambiyo senetlerine özgü iflas yolu ile takip etmek zorunda değildir. Alacaklı, borçlusu aleyhine adi iflas veya kambiyo senetlerine özgü haciz veya iflas yollarından birine başvurabilir.

Kambiyo senetlerine özgü iflas yolu, yalnızca kambiyo senetleri **(bono, çek, poliçe)** içindir (m. 167, 1). Kambiyo senetlerine benzeyen senetlere (TTK m. 826 vd.) ve diğer kıymetli evraka dayanarak kambiyo senetlerine özgü iflas yolu ile takip yapılamaz.

Kambiyo senedine bağlı alacağı aynı zamanda **rehinle** (m. 23) **temin edilmiş olan alacaklı,** ilk önce rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapma zorunluluğuna **(m. 45 vd.)** tabi değildir. Bu alacaklı, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takibe başvurmaksızın, (iflasa tabi borçlusuna karşı) kambiyo senetlerine özgü iflas yoluna başvurabilir (m. 45, 111; 167, 1).

Kambiyo senetlerine özgü iflas yolu da takipli iflas yoludur. Buradaki iflas takibi ve davası da genel (adi) iflas yolu ile takibe benzer.

Kanun, kambiyo senetlerine özgü iflas yolunu tüm ayrıntılarıyla düzenlemeyip bu takip yoluna özgü bazı hükümler getirmekle yetinmiştir. Özel hükümler bulunmayan hallerde genel iflas yoluyla takibe ilişkin kurallar uygulanır.

1- iFLAS TAKİP TALEBİ

Kambiyo senetlerine özgü iflas yoluna başvurabilmek için borçlunun iflasa tabi kişilerden olması gerekir (m. 167, 1). Takip talebinin şekli ve içeriği (m. 58) genel iflas yolundaki gibidir (m. 167, il).

işin niteliği gereği burada takip talebine, takibe konu yapılan kambiyo senedinin cinsi (bono, çek, poliçe), tarihi ve numarası yazılır. **Senedin aslının** ve borçlu adedi kadar örneğinin **takip talebine eklenmesi** zorunludur (m. 167, 11).

Bkz. Adnan Deynekli, Türk Hukukunda Kambiyo Senetlerine Özgü **iflas** Yoluyla **Takip, Ankara** 2005.

Genel iflas yolunda olduğu gibi alacaklı, takip talebinde borçlunun iflasını **istediğini** açıkça bildirmelidir (m. 167, il; 58/5; Y m. 21/11).

Takip talebi, yetkili icra dairesine (m. 154) verilir.

11 - ÖDEME EMRİ

Alacaklının takip talebini alan icra dairesi (icra müdürü), genel (adi) iflas yoluyla takipten farklı olarak, **kambiyo senedinin aslının takip talebine ekli olarak verilip verilmediğini** ve verilmişse bu senedin **kambiyo senedi niteliğini haiz olup olmadığını** ve **vadesinin gelip gelmediğini** kendiliğinden incelemek zorundadır.

icra müdürü, senet aslının icra dairesine verilmemiş olduğunu görürse veya senedin aslı verilmekle birlikte senedin kambiyo senedi niteliğini haiz olmadığı yahut kambiyo senedinin vadesinin gelmediği kanısına varırsa, borçluya kambiyo senetlerine özgü iflas ödeme emri göndermekten kaçınır. Alacaklı, icra dairesinin bu işlemine karşı şikayet yoluna (m. 16) gidebilir.

icra dairesi, kambiyo senedinin takip talebine ekli senedin kambiyo senedi olduğunu ve kambiyo senedinin vadesinin geldiğini görürse, borçluya, senet örneğini de ekleyerek **hemen** bir "kambiyo senetlerine (bono, çek, poliçe) özgü iflas yolu ile takipte ödeme emri"[2] gönderir (m. 171, 1).

Bu ödeme emrinde aşağıdaki hususlar bulunur (m. 172; Y m. 34):

1) Alacaklının veya vekilinin banka hesap numarası hariç olmak üzere, takip talebindeki kayıtlar (alacaklı ve borçlunun kimliği, alacağın miktarı, kambiyo senedinin cinsi ve tarihi),

2) Borcun ve takip giderlerinin **beş gün** içinde ödeme emrinde yazılı olan icra dairesine ait banka hesabına ödenmesi ihtarı,

3) Kambiyo senedine ve borca ilişkin her türlü itiraz ve şikayetlerin (alacaklıya tebliğ edilecek nüshadan bir fazla) **dilekçe** ile beş gün içinde **icra dairesine** bildirilmesi ihtarı,

4) Beş gün içinde borç ödenmediği, itiraz ve şikayet edilmediği takdirde, alacaklının asliye ticaret mahkemesinden iflas isteyebileceği, itiraz ve şikayet edildiği takdirde alacaklının itiraz ve şikayetin kaldırılmasını ve keza iflas kararı verilmesini asliye ticaret mahkemesinden isteyebileceği ihtarı.

---

2 **Bkz. Y Örnek No. 12 (bkz. aşa. § 73 Ek No. 34).**

Borçlu, ödeme emrinin kendisine **tebllğlnden itibaren beş gün** içinde **ödeme emrine itiraz edebilir.** itiraz, alacaklı sayısından bir fazla sayıda **dilekçe ile icra dairesine** yapılır. itiraz dilekçesinin bir nüshası derhal alacaklıya tebllO edilir (m. 172; 171/3).

Borçlunun, itiraz dilekçesinde sebep bildirme zorunluluğu yoktur; bildirmiş ise, borçlu, iflas davasında bu sebeplerle bağlı değildir.

Ödeme emrine karşı, hukuki yararı bulunması şartıyla alacaklı veya borçJu, **şikayet yoluna gidebilir.** Örneğin, alacaklı takip talebinde iflas istemediği halde borçluya iflas ödeme emri gönderilmişse; kambiyo senedinin aslı takip talebine eklenmemişse, takibe konulan senet kambiyo senedi niteliğinde değilse; senedin vadesi henüz gelmemişse, borçlu şikayet yoluna başvurabilir (m. 170/a). iflas ödeme emri gönderilmemesi gibi sebeplerin varlığı halinde de alacaklı, şikayet yoluna gidebilir.

Kanun, **borçlunun** kambiyo senedi ve borca ilişkin **şikayeti bakımından** şikayet süresini, ödeme emrinin tebliğinden itibaren beş gün olarak belirlemiş (m. 168/3); şikayet dilekçesinin, diğer tarafa tebliğ edilecek nüshadan bir fazla olarak icra dairesine bildirilmesini öngörmüş (m. 171, 11/3; 172) ve bu şikayetin, iflas davasını gören **asliye ticaret mahkemesi tarafından karara bağlanacağını** düzenlemiştir (m. 174).

Kanunun açık düzenlemesi karşısında, bu özel hükümleri (m. 171, 11/3; 172; 174) borçlunun kambiyo senedine ve borca ilişkin olmayan şikayeti ile alacaklının şikayeti bakımından uygulayabilmek mümkün değildir. Bu konularda şikayetle ilgili genel hüküm (m. 16) geçerli olduğundan, şikayet süresi (beş gün değil) **yedi** gündür ve şikayet, icra mahkemesine yapılır.

111 - iFLAS DAVASI

Kambiyo senetlerine özgü iflas yolunda iflas davasının açılması ve incelenmesi, borçlunun ödeme emrine itiraz ve şikayet edip etmemesi ayrımına göre düzenlenmiştir.

Bu ayrıma geçmeden önce, iflas davasının bir yıl içinde açılması süresi (m. 156, iV); iflas talebinin geri alınması halinde alacaklının bir ay geçmedikçe bu talebi yenileyemeyeceği (m. 157); yargılama usulü (m. 158); muhafaza tedbir1eri (m. 159); iflas talebinde bulunan alacaklının, ilk alacaklılar toplantısına kadar olan masrafları peşin ödemesi (m. 160); defter tutulması (m. 162-163); iflas davasında verilen karara karşı kanun yollarına başvurulması (m. 164);

iflasın açılması tarihi ve bundan itibaren iflas davasından feragat edilemeyeceği (m. 165); iflas kararının tebliği ve ilanı (m. 166) hükümlerinin kambiyo senetlerine özgü iflas yolunda da uygulanacağını belirtmek gerekir.

1) Ôdeme Emrine itiraz Edilmemesi ve Şikayet Yoluna Başvurulmaması Halinde İflas Davası

Borçlu, yasal süresi içinde ödeme emrine itiraz etmez ve şikayet yoluna da gitmezse **iflas takibi kesinleşir.** Alacaklı, icra dairesine başvurarak, borçlunun ödeme emrine itiraz etmediğinin ve şikayet yoluna başvurmadığının ödeme emri örneğine (nüshasına) yazılmasını talep eder. Alacaklı, bu yönde şerh taşıyan ödeme emri örneğiyle (m. 176/a; 64) birlikte, HSK tarafından belirlenen ve borçlunun yerleşim yerindeki 1, 2 veya 3 numaralı [3] asliye ticaret mahkemesinde iflas davası açarak borçlunun iflasına karar verilmesini ister (m. 173, 1).

Asliye ticaret mahkemesinin **basit yargılama** usulüne (HMK m. 316-322) göre yapacağı inceleme, **şekli** incelemeden ibarettir. Mahkeme, borçlunun süresi içinde ödeme emrine itiraz edip etmediğinin, şikayet yoluna başvurup başvurmadığının ve süresi içinde borç ile takip masraflarını ödeyip ödemediğinin tespitiyle yetinir.

Borçlu, süresi içinde ödeme emrine itiraz etmemişse, iflas davası sıra..: sında itiraz ve defide bulunamaz; bulunursa, mahkeme kural olarak, bunları inceleyemez. Ancak istisnaen, borçlu ödeme emrinde yazılı sürenin geçmesinden sonra borcu ödediği hakkında resmi bir belge gösterirse veya alacaklının ikrarı varsa bunu inceler; borcun ödendiği sonucuna varırsa iflas davasını reddeder ve borçluyu, süresi içinde borcu ödemediği için davanın açılmasına sebebiyet vermiş olmasından dolayı yargılama giderine mahkum eder.

Borçlu, süresi içinde itiraz etmediği, şikayet yoluna başvurmadığı ve borç ile takip masraflarını ödemediği için takip kesinleştiğinden, davanın açıldığı mahkeme, takibin kesinleştiğini (iflas davasını) **ilan** eder. ilandan itibaren 15 gün içinde diğer alacaklılar **davaya müdahale veya itiraz** ederek iflası gerektiren bir hal bulunmadığını ileri sürerek iflas talebinin reddini isteyebilirler (m. 173, il).

Mahkeme, davaya müdahale veya itiraz eden olmazsa veya olup da yapılan itirazları yerinde görmezse, 158. madde çerçevesinde **depo kararı** verir

---

Bkz. yuk. § 53, B, dn. 1.

ve **yedi gün** içinde faiz ve icra giderleri ile birlikte borcunu ödemesi veya mahkeme veznesine depo etmesi için borçluya yedi günlük süre tanır. Borçlu yedi gOn içinde depo kararının gereğini yerine getirirse iflas davası reddedilir. Depo kararı üzerine borç ödenmez veya depo edilmezse mahkeme, depo kararından sonra yapacağı ilk oturumda **borçlunun iflasına karar verir** (m. 173, I11/c. 2).

Ödeme emrine süresi içinde itiraz etmemiş bulunan borçlu (davalı), şartlarının varlığına bağlı olarak davayı gören mahkemeye **gecikmiş itirazda** (m. 65) bulunursa mahkeme, bu talebi karara bağlar (m. 173, iV). Mahkeme, gecikmiş itirazı yerinde görmezse reddeder; itirazı yerinde görürse borçlunun (gecikmiş) itirazını (borçlu ödeme emrine itiraz etmiş ve alacaklı da itirazın kaldırılması talebi ile iflas davası açmış gibi) değerlendirerek sonuca varır.

Ödeme emrine itiraz etmemesi sebebiyle borçlu olmadığı bir parayı, iflas etmemek için, ödemek zorunda kalan (ödeme emrinde borçlu olarak gösterilen) **kişi,** ödediği parayı geri alabilmek amacıyla, m. 72'ye göre **istirdat davası** açabilir (m. 175).

2) Ôdeme Emrine İtiraz Edilmesi veya Şikayet Yoluna Başvurulması Halinde İflas Davası

Borçlu süresi içinde ödeme emrine itiraz etmiş veya şikayet yoluna başvurmuşsa alacaklı, iflas davasında borçlunun itiraz veya şikayetinin (yapılmışsa ikisinin birden) kaldırılmasına ve borçlunun iflasına karar verilmesini talep eder.

iflas davasının açılması üzerine, mahkeme icra dosyasını getirtir ve basit yargılama usulüne göre duruşma yaparak gerek iflas talebini gerek itiraz ve şikayeti, genel hükümler çerçevesinde inceleyerek karara bağlar. itiraz (şikayet) yerinde görülmezse, itirazın (şikayetin) kaldırılması ile takip kesinleştiğinden, davanın açıldığı mahkeme, takibin kesinleştiğini (iflas davasını) **ilan** eder. ilandan itibaren 15 gün içinde diğer alacaklılar **davaya müdahale veya itiraz** ederek iflası gerektiren bir hal bulunmadığını ileri sürerek iflas talebinin reddini isteyebilirler (m. 173, il). Bundan sonra mahkeme m. 158, 2 uyarınca **depo karan** verir; yedi gün içinde faiz ve icra giderleri ile birlikte borcunu ödemesi veya mahkeme veznesine depo etmesi için borçluya yedi günlük süre tanır. Borçlu yedi gün içinde depo kararının gereğini yerine getirirse ifl□s davası reddedilir. Aksi takdirde (depo kararı üzerine borç ödenmez veya depo edilmezse), mahkeme, depo kararından sonra yapacağı ilk oturumda **borçlunun IflAsına karar verir** (m. 173, 111/c. 2).

iflas isteyen alacaklının ilk alacaklılar toplantısına kadar olan giderlerden sorumlu olması (m. 160) ve iflas kararının verilmesi, iflas dairesine bildirilmesi ve kararın tebliği, kanun yolları konuları ile muhafaza tedbirleri konularında, genel iflas yolunda uygulanan kurallar bu takip yolunda da uygulanır (m. 176, 160).

B) DOĞRUDAN DOĞRUYA İFLAS YOLU

Bazı durumların gerçekleşmesi halinde, borçluya karşı **önceden bir iflas takibi yapılmasına gerek kalmaksızın,** doğrudan doğruya asliye ticaret mahkemesine başvurularak iflas talebinde bulunulabileceği kabul edilmekte ve bu durumlar **"doğrudan doğruya iflas halleri"** olarak sayılmaktadır (m. 177-181).

Bu yollara, **"takipsiz iflas yolları"** adı da verilmektedir. Doğrudan doğruya iflas talebi bir dava değildir. Çünkü doğrudan doğruya iflas halleri, HMK m. 382, II/f-2'de **çekişmesiz yargı işi** olarak belirtilmiştir.

Doğrudan doğruya iflas halleri, Kanunda, "evvelce takibe hacet kalmaksızın iflas" (m. 177-178); "sermaye şirketleri ile kooperatiflerin iflası" (m. 179-179/c); "reddolunan miraslar" (m. 180) başlıkları altında düzenlenmiştir.

1- ALACAKLININ TALEBİ İLE DOĞRUDAN DOĞRUYA İFLAS

Alacaklı, aşağıdaki durumlarda önceden bir iflas takibi yapmaya gerek kalmaksızın, HSK tarafından belirlenen 1, 2 veya 3 numaralı[4] asliye ticaret mahkemesine başvurarak iflasa tabi borçlusunun iflasını isteyebilir (m. 177, 1).

1- **Borçlunun** bilinen bir **yerleşim yeri** (daha doğru bir ifadeyle, kendisine fiilen ulaşılabilecek herhangi bir adresi) yoksa yahut **borçlu** taahhütlerinden kurtulmak amacıyla **kaçarsa,** alacaklılarının haklarını ihlal eden **hileli işlemler yaparsa** veya bunlara teşebbüs eder veyahut haciz yoluyla yapılan takip sırasında **mallarını saklarsa** (m. 177, 1/1) alacaklı, borçluya karşı önceden takip yapmadan, doğrudan doğruya asliye ticaret mahkemesine başvurarak iflas talebinde bulunabilir. Çünkü, borçlunun bir yerleşim yeri yoksa önceden yapılacak takipte kendisine zaten ulaşılamayacağı (tebligat yapılamayacağı) için zaman kaybedilecek; borçlunun kaçması, mallarını saklaması veya hileli işlemlerin yapılması ihtimali varsa, önceden takip yapılmasından bir sonuç alınamayacağı gibi, borçlunun kötüniyetli davranışlarının daha da artırılmasına sebep olacaktır.

Bkz. yuk. § **53, 8,** dn. 1.

2- **Borçlu, ödemelerini** durdurursa (tatil ederse); başka bir anlatımla, borçlu kanundan veya sözleşmeden, haksız fiilden ya da benzeri sebeplerden kaynakJanan **muaccel ve çekişmesiz** borçlarını genel olarak **ödemiyorsa** (m. 1TT, 1/2), alacaklı, borçluya karşı önceden takip yapmadan do□rudan doöruya asliye ticaret mahkemesine başvurarak borçlunun iflasına karar verilmesini **isteyebilir.** Çünkü, borçlarını genel olarak ödemeyen, ödemelerini genel **ve yaygın** biçimde tatil etmiş bulunan borçlunun, kendisine karşı yapılacak **yeni bir takip** sonucunda da borcunu ödememesi kuwetle muhtemeldir.

3- Konkordato tasdik edilmez veya konkordato **tamamen feshedilirse,** alacaklı, borçluya karşı önceden takip yapmadan doğrudan doğruya asliye ti**caret** mahkemesine başvurarak iflas talep edebilir (m. 177, 1/3)[5].

4- Borçlu, ilama dayalı bir para alacağını icra emrine rağmen ödemezse (m. 177, 1/4) alacaklı, borçluya karşı önceden bir iflas takibi yapmadan doğrudan doğruya asliye ticaret mahkemesine başvurarak iflas talebinde bulunabilir (m. 37).

Borçlu mahkeme kararına bağlı olan borcunu (alacağı) ödemediğine göre, ona karşı önceden iflas takibi yapılmasının pratik bir yararı yoktur. Doğrudan doğruya iflas sebebi olan, icra emrine rağmen **ödememe,** ilamın konusunun **para alacağı** olması bakımındandır; konusu bunların dışında olan bir ilama (örneğin, taşınır mal teslimine ilişkin ilama) dayanılarak doğrudan doğruya iflas yoluna başvurulamaz.

Ancak itirazın iptali davası sonunda verilen ilam da kanımızca doğrudan doğruya iflas davası açılabilmesi için yeterli olmalıdır.

Buradaki ilamdan kasıt, iflas talebinde bulunan alacaklının, alacaklı oldu-

Ouna dair bir ilamdır. Başka bir alacaklıya ait ilam ile hükme bağlanan alacağın ödenmemesi vakıasına dayanılarak iflas talebi yapılamaz.

---

[5] Konkordatonun tasdik edilmemesi üzerine, iflasa tabi borçlu hakkında doğrudan **doğruya ifil• sebeplerinin birisi varsa** mahkemece resen iflas kararı verilmesini gerektirir (m. 308, 1). Aynı sonuç, konkordatonun tamamen feshedilmesi durumunda da geçerlidir (m. 308/f}. Buna karşılık m. 177, l/3'de alacaklının talebine bağlı bir iflas sebebi söz konusudur. Konkordatosu tasdik edilmeyen veya tamamen feshedilen borçlunun alacaklısı, sırf bu sebeplere dayanarak borçlunun doğrudan doğruya iflasını isteyebilir. Buna karşılık m. 308 ve m. 308/f uyannca mahkemenin resen iflasa karar verebilmesi için m. 177'de yer alan sebeplerden birisinin vartıı}ı aranır. Başka bir deyişle, borçlunun konkordatosunun tasdik edilmemesi, m. 117, l/1-4'te yer alan sebeplerden birisi yoksa, mahkeme tarafından resen itıas kararı verilmesini gerektirmez. Ayrıca, Kanunun malvarlığının terki suretiyle konkordatoya ilişkin m. 309, 2 hOkm0nde, adi konkordatoyu düzenleyen 302 il□ 307. maddeler ile 308/a IIA 308/g maddelerin malvartı()ının terki suretiyle konkordatoda da uygulanacağı bellrtildiQlnden, yapılan açıklamanın bu yolda da geçerli olduğu söylenebilir.

Öte yandan Kanunun açık ifadesi karşısında burada ilamlı takibin dayanağının mutlaka ilam olması gerektiği ve dolayısı ile ilam niteliğini haiz belgelerden birine dayanılarak yapılan ilamlı takiplerde gönderilen icra emrine rağmen borcun ödenmemesi üzerine iflasa tabi borçlunun doğrudan doğruya iflasının istenemeyeceği kanaatindeyiz.

Doğrudan doğruya iflas için dayanılan **ilam,** istinaf kanun yolunda **kaldınlır** veya temyiz üzerine **bozulursa,** iflas talebini inceleyen mahkemenin, kaldırılan/bozulan ilamın verildiği davanın sonucunu bekletici sorun yapması gerekir.

ilama bağlı bir alacak, icra emri ile istenmeden doğrudan doğruya iflas yoluna başvurulamaz. Çünkü, **icra emrinin gönderilmiş olması,** zorunlu ve özel bir dava şartıdır.

Doğrudan doğruya iflas talebinde (m. 177, 1/4) bulunulabilmesi için alacaklının ilama dayalı alacağının tahsili amacıyla borçluya icra emrinin gönderilmesi ve buna rağmen alacağın ödenmemiş olması yeterli olup, borçluya ayrıca iflas ödeme emri gönderilmesine gerek yoktur. Alacaklı, ilama bağlı alacağını ilamlı icraya koyduktan ve icra emri gönderttikten sonra borçlunun ödeme yapmaması üzerine, bu takipten vazgeçerek, borçluya **iflas ödeme emri** göndertirse, m. 177/4'deki doğrudan doğruya iflas talebinde bulunma hakkından da vazgeçmiş olur.

ilama bağlı alacağın icra emrine rağmen ödenmemesine ilişkin bu hükme benzer düzenleme, **kollektif şirketler** bakımından Türk Ticaret Kanununda da yer almaktadır. Buna göre; yalnız kollektif şirket aleyhine alınmış olan mahkeme kararı, şirket hakkındaki takip semeresiz kalmadıkça veya şirket herhangi bir sebeple sona ermiş olmadıkça ortaklar hakkında icra edilemez (TTK m. 238, 1) ise de icra emri kollektif şirkete tebliğ edilmesine rağmen borç ödenmezse, alacaklı, şirketle birlikte ortakların veya bazılarının da doğrudan iflasını isteyebilir (TTK m. 238, 2).

Ayrıca, kollektif şirketin iflası (aynı zamanda) ortakların da iflasını gerektirmemekle birlikte şirket hakkında verilen depo kararına rağmen para yatırılmazsa alacaklı, depo kararının ortaklara veya içlerinden bazılarına da tebliğini ve gereğini yerine getirmedikleri takdirde şirketle birlikte iflaslarına karar verilmesini mahkemeden isteyebilir; bu hakkını kullanmamış olan alacaklının şirket masasından alacağını tamamen alamaması halinde ortakları iflas yoluyla da ayrıca takip hakkı saklıdır (TTK m. 240, 1).

Alacaklının talep edebileceği doğrudan doğruya iflas sebepleri yukarıda saytlanlardan ibaret deOildir. Bunların dışında, sermaye şirketinden (veya kooperatiften) **alacaklı** olan kişi, borçlu sermaye şirketinin (veya kooperatifin) **borçlarının aktifinden fazla** olduğu iddiasına dayanarak da borçlu sermaye şirketinin (veya kooperatifin) doğrudan doğruya iflasını isteyebilir ve mahkeme, yapacağı yargılama (tahkikat) sırasında davalı borçlu sermaye şirketinin (veya kooperatifin) borçlarının aktifinden fazla olduğunu (borca batık) tespit ederse, şirketin (kooperatifin) iflasına karar verir (m. 179, 1).

Öte yandan Kanunun 309/s hükmü gereğince, yeniden yapılandırmanın tamamen feshine karar verilir ve bu karar kesinleşirse, durum mahkemece **288.** maddede öngörülen usule göre ilanen duyurulur. ilandan itibaren 1O gün içinde, projeden etkilenen alacaklılar tasdik kararını vermiş olan mahkemeden borçlunun derhal iflasına karar verilmesini isteyebilirler. Keza Kanunun 309/t maddesinin birinci fıkrasının dördüncü cümlesi gereğince, mahkeme, borçlunun yükümlülüklerini kısmen veya tamamen yerine getirmediğini, projenin uygulanmayıp tadilinin de söz konusu olmadığını veya finansman alacaklısının alacağını tamamen ya da kısmen elde edemediğini tespit edince, derhal borçlunun iflasına hükmeder.

Alacaklının talebiyle doğrudan doğruya iflas hallerinin bulunduğu durumlarda alacaklı, (önce bir iflas takibi yapılmasına; yani, takip talebinde bulunmaya ve borçluya iflas ödeme emri gönderilmesine gerek olmaksızın) borçlunun işlem merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine başvurur.

Alacaklı olduğunu ve **doğrudan doğruya iflas sebeplerinin** varlığını **ispat yükü,** talepte bulunan kişiye **aittir.** Mahkeme bu konuda, gerekli delilleri değerlendirdikten sonra karar verir.

Türkiye'de yerleşim yeri veya temsilcisi bulunan borçlu, hakkındaki iflas talebi incelemesinde dinlenmek için mümkün olan en kısa sürede mahkemeye çağırılır (m. 177, il).

DoOrudan doğruya iflas talebi üzerine, **iflas talebi,** mahkeme tarafından m. 166'daki usulle **ilan edilir** ve **alacaklılar,** ilandan itibaren 15 gün içinde mahkemenin yapacağı incelemeye **müdahale veya itiraz ederek,** iflas talebinin **reddini** talep edebilirler (m. 177, lll'ün atfıyla m. 178, il). Burada alacaklılara tanınan müdahale (veya itiraz) olanağı, HMK'nun düzenlediği davaya fer1 müdahale müessesesini (HMK m. 66-69) çağrıştırmakla birlikte (teknik anJamda) fer'i müdahaleden daha geniş anlam taşır ve oradaki şartların var1ıO1 gerekmez. iflas talebi sonucunda verilecek olan ifl□s kararı, yalnızca

iflas isteyen alacaklıyı değil bütün alacaklıları ilgilendirdiğinden ve borçlunun bütün malvarlığının tasfiyeye tabi tutulması söz konusu olduğundan, alacaklılar bu yolla, incelemeye katılarak (veya itiraz ederek) borçlu hakkında iflas kararı verilmemesi gerektiğini ileri sürme hakkını sahiptirler.

Doğrudan doğruya iflas incelemesinde uygulanacak **yargılama usulü,** Kanunda ayrıca düzenlenmemiştir. Ancak Kanunda adi iflas takibindeki iflas davası hakkında geçerli bulunan muhafaza tedbirleriyle ilgili 159.; iflas giderlerinin peşin verilmesi ile ilgili 160.; iflas davası hakkındaki mahkeme kararının kanun yoluna götürülmesi ile ilgili 164.; iflas tarihi ile ilgili 165.; iflas kararının tebliği ve ilanı ile ilgili 166. maddelerinin doğrudan doğruya iflas halinde de uygulanacağı belirtilmiştir (m. 181). Buna göre mahkeme, doğrudan doğruya iflas davasını, yollama yapılan hükümler çerçevesinde inceler ve karara bağlar.

Burada depo kararı verilmesiyle ilgili maddeye yollama yapılmadığı (m. 181) için 158. madde doğrudan doğruya iflas incelemesinde uygulanmaz. Bu nedenle asliye ticaret mahkemesi, doğrudan doğruya iflas talebi hallerinin varlığını ve talebe konu alacağın ödenmediğini tespit ederse, **depo kararı vermeden** borçlunun iflasına karar verir. Kanun koyucu "depo kararı" verilmesi hakkındaki hükmün burada uygulanmasında bir yarar görmemiş; hakkında doğrudan doğruya iflas talep edilen borçluya bir "depo kararı" süresi tanınmasından bir sonuç alınamayacağını düşünmüştür.

11- BORÇLUNUN TALEBİ İLE DOĞRUDAN DOĞRUYA İFLAS

iflas talebinin alacaklı tarafından yapılması (başka bir deyişle, iflası alacaklının istemesi), iflas talebinin alışılmış ve olağan olanıdır. Ancak hukukumuzda (iflasa tabi bir) **borçlunun da kendi kendisinin iflasını isteyebileceği** ve hatta bazı durumlarda **iflasını istemesinin zorunlu olduğu** kabul edilmektedir (m. 178). Buna göre:

iflasa tabi bir borçlu, bir şarta bağlı olmaksızın, **aciz halinde (muaccel borçlarını sürekli ve yaygın biçimde ödeyemez durumda) bulunduğunu** bildirerek yetkili asliye ticaret mahkemesinden (m. 154) kendisi hakkında iflas kararı verilmesini **isteyebilir** (m. 178, 1/c. 1). Bu hal, **borçlunun kendi isteğine** (ihtiyarına) **bağlı iflas talebidir>.**

---

[6] Bkz. Ejder Yılmaz, Borçlunun ihtiyarıyla Kendi iflasını istemesi Durumunda Mahkemenin inceleme Yetkisi (ABD 1985/1, s. 61-64).

Borçfu, yapaca□ı **iflAs** talebine, bütün aktif ve pasifi ile alacaklılarının tgmtf)rini ve adreslerini **gösteren** mal beyanını eklemek zorundadır (m. 178, ite. 2□ Bu belge verilmedikçe, mahkeme iflasa karar veremez (m. 178, I/c. 3).

Borçlunun iflAs talebi, 166. maddenin ikinci fıkrasındaki usulle ilan edilir (m. 178, ille. 1). Alacaklılar, iflas talebinin ilanından itibaren 15 gün içinde iflas talebi incelemesine **müdahale** veya itiraz ederek, borçlunun iflas talebini, hakkındaki takipleri ertelemek ve borçlarını ödemeyi geciktirmek için yaptığını ileri sOrerek mahkemeden talebin reddini isteyebilirler (m. 178, II/c. 2).

Borçlunun zorunlu (mecburi) iflas talebine gelince:

iflasa tAbi bir borçlunun aleyhine alacaklılardan biri haciz yolu ile takip yapar ve bu takipte **yapılan haciz** borçlunun yarı mevcudunun elinden çıkmasına **sebep** olursa ve borçlunun geriye kalan mevcudu da vadesi gelmiş (muaccel) veya vadesi bir yıl içinde gelecek diğer borçlarını ödemeye yetişmiyorsa, borçlu derhal aczini bildirerek iflasını istemek zorundadır (m. 178, 111).

Buna göre, alacaklılarından biri veya birkaçı, borçluya karşı yaptıkları takip sonucunda (ki, bu genel haciz yoluyla adi takip, kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takip veya ilamlı icra takibi de olabilir) borçlunun mevcudunun yansmın elden çıkmasına neden olacak şekilde haczettirdikleri için borçlunun yan mevcudu elinden çıkarsa ve borçlunun geriye kalan mevcudu da, diğer alacaklıların vadesi gelmiş ve vadesi bir sene içinde gelecek alacaklarını karşılayamayacak durumda ise, borçlu aciz haline düşmüş demektir. Bu durumda borçlu kendi kendisinin iflasını istemek zorundadır. Hükümde açıkça, yarı mevcudun elden çıkmasından söz edildiği için, borçlunun yarı mevcudu haczedilmiş olsa dahi, hacizli mallar satılmadıkça m. 178, 111 hükmünün uygulanması mümkün değildir.

Borçlu bu durumdayken iflasını talep etmez ve bir sene içinde iflası ederse, taksiratlı müflis sayılır ve Türk .Ceza Kanununa göre cezalandırılır (m. 310, 1/10).

C) SERMAYE ŞİRKETLERİNiN VE KOOPERATİFLERİN DOĞRUDAN DOĞRUYA İFIASF

TOrk Ticaret Kanununun 376-377. madde hükümleri, anonim şirketlerde **ıermayenln kaybı** ve **borca batık** olma durumunda, yönetim kuruluna. genel

---

[1] **Bukonuda geniş** bilgi için bkz. Oı)uz Atalay, Anonim Şirketlerin iflası, Izmir 1996; OQu.zAta-**lay, Borca Batıklık ve** IflAsın Ertelenmesi, Izmlr 2006; Hakan Pekcanıtez, Anonim Ortaklıkla, nn **iflası, Ankara** 1991; Selçuk öztek, Iflt!ısın Ertelemesi, Istanbul 2007; Timuçin Muşu!,

kurulu **çağırma ve bildirim yükümlülüğü** getirmiştir. Bu hükümler, limited şirketler bakımından da uygulanır (TTK m. 633-634). Benzer düzenleme kooperatifler bakımından da vardır (Kooperatifler K. m. 63).

Sermaye şirketlerinin iflasının anlaşılabilmesi için, önce TTK'nun "Sermayenin kaybı, borca batık olma durumu" üst başlığını taşıyan 376. ve 377. maddelerinin bilinmesi gerekir.

"Çağrı ve bildirim yükümü" kenar başlığını taşıyan 376. maddeye göre; son yıllık bilançodan, sermaye ile kanuni yedek akçeler **toplamının yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılırsa,** yönetim kurulu, genel kurulu hemen toplantıya çağırır ve bu genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunar (TTK m. 376, 1). Son yıllık bilançoya göre, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşıldığı takdirde, derhal toplantıya çağrılan genel kurul, sermayenin üçte biri ile yetinme veya sermayenin tamamlanmasına karar vermediği takdirde şirket kendiliğinden sona erer (TTK m. 376, 2). **Şirketin borca batık durumda bulunduğu** şüphesini uyandıran işaretler varsa, yönetim kurulu, **aktiflerin hem işletmenin devamlılığı** esasına göre hem de **muhtemel satış fiyatları** üzerinden bir **ara bilanço** çıkartır. Bu bilançodan aktiflerin, **şirket alacaklılarının alacaklarını karşılamaya yetmediğinin anlaşılması** halinde, **yönetim kurulu,** bu durumu şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine bildirir ve **şirketin iflasını ister.** Meğer ki, iflas kararının verilmesinden önce, şirketin açığını karşılayacak ve borca batık durumunu ortadan kaldıracak tutardaki şirket borçlarının alacaklıları, alacaklarının sırasının diğer tüm alacaklıların sırasından sonraki sıraya konulmasını yazılı olarak kabul etmiş ve bu beyanın veya sözleşmenin yerindeliği, gerçekliği ve geçerliliği, yönetim kurulu tarafından iflas isteminin bildirileceği mahkemece atanan bilirkişilerce doğrulanmış olsun. Aksi halde mahkemeye bilirkişi incelemesi için yapılmış başvuru, iflas bildirimi olarak kabul olunur (TTK m. 376, 3).

Anonim şirket **yönetim kurulu** (veya herhangi bir alacaklı), 376. maddenin 3. fıkrası uyarınca yapacağı **iflas talebiyle birlikte** veya bu kapsamda

---

IftAsın Ertelenmesi, Istanbul 2008; Ibrahim Ermenek, iflasın Ertelenmesi, Ankara 2009; seyithan Deliduman, iflasın Ertelenmesinin Etkileri, Kocaeli 2008; Sabri Burak Arzova/Murat **Yavaş/Banş** Küçük, Hukuki ve Mali Yönden iflasın Ertelenmesi ve Borca Batıklık Bilançosu Ankara 2016; Ramazan Arslan, iflasın Ertelenmesi U□gulamal□rı (Bankacılar Dergisi: 2008/67, s.116-123); Ramazan Arslan, Ifla□ın Ertelenmesı Talebi Uzerine Mahkemece Alınan Tedbir1er ve iflasın Ertelenmesi Kararı Üçüncü Kişiye Ait Rehinli Malın Paraya Çevrilmesini önlemez, Prof. Dr. Sefa Reis<>Olu Armağanı, Ankara 2016, s. 171-213; Munise Seray GöncO Döner, Anonim Ortaklığın Borca Batıklık Nedeniyle iflası ve iflasın Konkordato Yoluyla Önlenmesi, Ankara 2022.

yapılan iflas yargılaması sırasında IIK'nun adi konkordatoya ilişkin 285 ve devamı maddeleri uyarınca **konkordato da talep edebilir** (TTK m. 377). Benzeri dQzenleme Kooperatifler K. m. 63, lll'te de vardır. Buna göre, mali durumun dOzelmesinin mümkün görülmesi halinde, yönetim kurulu veya alacaklılardan biri konkordato da talep edebilir. Bu takdirde IIK'nun adi konkordatoya ilişkin **285 ve** devamı maddeleri uygulanır.

Madde 179'un kenar başlığı **"Sermaye şirketleri** ile kooperatiflerin iftAsı•dır. Bu nedenle, m. 179 hükmü, yalnızca sermaye şirketleri (anonim şirket, limited şirket ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket) hakkında uygulanabilir; şahıs şirketleri hakkında uygulanmaz.

Sermaye şirketinin borçlarının aktifinden fazla olması halinde yönetim ve temsil ile görevli kimseler (TTK m. 376; 377) iflas davası açar (iflas talebinde bulunur; TTK m. 376). Bu hüküm, zorunlu bir iflas talebi halidir (m. 178).

Vekilin (avukatın) vekaletnamesinde iflas konusunda **özel yetkisinin** bulunması gerekir (HMK m. 74).

Sermaye şirketlerinin ve kooperatiflerin iflasını istemek zorunda olanlar, iflils davası açmazlarsa (iflas talebinde bulunmazlarsa), **iflas istememe suçunu** işlemiş olurlar ve alacaklılardan birinin şikayeti üzerine hapis cezası ile cezalandırılırlar (m. 345/a). iflas istememek suçunda görevli mahkeme, icra (ceza) mahkemesidir ve icra mahkemesi, iflas isteme koşulları doğduğu halde bunun istenip istenmediğini belirleyerek sonuca varır.

Mahkeme, yapılan iflas talebi üzerine, sermaye şirketinin (veya kooperatifin) aktiflerinin muhtemel satış fiyatları üzerinden düzenlenen ara bilançoya göre borca batık olduğunu tespit ederse, önceden takip yapma şartını aramaksızın **iflas kararı verir** (m. 179)[8].

O) TEREKENiN İFLAS HÜKÜMLERİNE GÖRE TASFiYESİ[9]

Kanunun gösterdiği bazı durumlarda, tereke de iflas hükümlerine göre tasfiye edilir. Bu durumlarda miras bırakan kişinin veya mirasçılarının iflasa tabi olması şartı yoktur.

- Bu durumdaki şirketlerin iflasının önlenmesi bakımından söz konusu olan Mifllısın ertelenmesr düzenlemesi 7101 s. K. ile kaldırılmıştır. Bununla birlikte, IIK Geçici m. 14 hükmü uyannca, bu maddenin yürürtü!)e girdi!)i (15.03.2018) tarihte ifllısın ertelenmesi ve konkordato talepleri hakkında talep tarihinde yürürlükte bulunan hükümlerin uygulanmasına devam olunur.
- Bkz. Şaziye Tuba Ulukuş Bulut, Terekenin iflas Hükümlerine Göre Tasfiyesi, Ankara 2025.

Türk Medeni Kanununa (TMK m. 612, 1) göre, en yakın mirasçıların tamamının **mirası reddi (veya** ölümü tarihinde miras bırakanın ödemeden aczinin açıkça belli veya resmen tespit edilmiş olması halinde **mirasın reddedilmiş sayılması) halinde,** tereke (miras) iflAs hükümlerine (m. 208 vd.) göre tasfiye edilir. Tasfiye sonunda arta kalan değerler, mirası reddetmemişler gibi hak sahiplerine verilir (TMK m. 612, il).

Ayrıca, **terekenin Türk Medeni Kanununa göre yapılan resmi tasfiyesi** sırasında da tereke mevcudunun borcuna yetmediği anlaşılırsa, resmi tasfiyeyi yapmakta olan (WMT m. 45, 11) murisin son yerleşim yerindeki **sulh hakimi,** terekenin iflas usulüyle tasfiyesine kendiliğinden karar verir (WMT m. 58, 1). Bu konuda alacaklıların veya mirasçıların bir talepte bulunmasına gerek yoktur (WMT m. 52). Sulh hakimi, aynı zamanda terekenin iflas usulüne göre tasfiyesi için bir veya birkaç tasfiye memuru tayin eder (WMT m. 52). Sulh hakiminin tayin ettiği tasfiye memuru, terekenin tasfiyesini, IIK'nun iflasın tasfiyesi hakkındaki hükümlerine (m. 208-256) göre yapar (WMT m. 52, 11). Bu tür tasfiyede, iflas idaresinin görevi tasfiye memuru; asliye ticaret mahkemesinin ve icra mahkemesinin görevleri ise, sulh hukuk mahkemesi hakimi tarafından yerine getirilir.

IFLASIN HUKUKi SONUÇLARI

iflas davasını gören asliye ticaret mahkemesinin, inas davasını kabul ederek lftAs kararı vermesi ile birlikte, o andan (kararın verildi□i, gün, saat *ve* dakikadan) itibaren, öncelikle borçlu bakımından ve ayrıca borçludan alacatdı olanlar açısından, çok önemli hukuki sonuçlar ortaya çıkar. iflas kararının kanun yoluna götOrOlmesi, hukuki sonuçların ortaya çıkmasına engel değildir.

Borçlu, iflas kararının verilmesinden itibaren "müflis" (ifl□ eden) sıfatını alır. Borçlunun mevcut bütün mal, alacak ve hakları, kendiliğinden özel bir matvartığını ifade eden **"IflAs masası"** oluşturur ve iflasın kapanmasına kadar müflisin edineceOi mal, alacak ve haklar da kural olarak, bu masaya girer (m. 184-190).

Üçüncü kişilerin borçlunun borcu için gösterdiği (üçüncü kişilere ait) rehinler hariç, mülkiyeti borçluya ait olan rehinler, rehin alacaklısının rüçhan hakları saklı kalmak üzere iflas masasına girer (m. 185). Alacaklıların haczettirdiği {henüz paraya çevrilmemiş durumda bulunan) mallar da iflas masasına dahil olur(m.186).

Borçlunun, iflas masasına giren mal, alacak ve hakları üzerindeki **tasarruf yetkisi sınırlanır** ve yapacağı tasarruflar, alacaklılara karşı hükümsüzdür (m. 191). iflas masası, tasfiyeye tabi tutulur ve masaya giren mal, alacak ve hakJar paraya çevrilerek, alacakların ödenmesine tahsis olunur.

iflas, alacaklıların alacakları bakımından da takip hukuku ve maddi hukuk bakımından çok önemli çeşitli sonuçlar doğurur. örneğin:

Müflisin henüz vadesi gelmemiş (müeccel) borçları da muaccel hale gelir (m. 195). Faizli alacakların faizleri işlemeye devam eder ve ancak faizler, asıl alacakların ödenmesinden sonra ödenir (m. 196). Şarta bağlı alacaklar ve vadesi belli olmayan alacaklar da iflas masasına alacak olarak yazdırılır (m. 197). Konusu para olmayan alacaklar, güncel değerleri üzerinden paraya çevrilerek kaydedilir (m. 198). Belli şartların varlığına bağlı olarak alacaklı, alacaOını, müflisin kendinde olan alacağı ile takas edebilir (m. 200). Müflisin (iflas kararı verilmeden önce) kefil olduğu borçlar, vadeleri gelmese bile masaya yazdırılır (m. 202). Müşterek borçluların aynı anda iflası halinde alacaklı, alaca□ının tamamını iflas eden bütün müşterek borçluların iflas masalarına ayrı ayrı yazdırabilir (m. 203). Alacaklı, müflisle birlikte müşterek borçlu olan **kişi**den alacaOını kısmen almış ise, müşterek borçlunun müflise rücu hakkının bulunup bulunmadığına bakılmaksızın borcun tamamı iflas masasına yazdırılır (m. 204). Bir kollektif şirket ile şirket ortaklarından birisinin iflas işlemleri

aynı zamana rastlarsa, şirket alacaklıları bütün alacaklarını, ortağın masasına da kaydettlrebillrler (m. 205). iflas masasına kaydedilen adi ve rehinli alacakların sırası, m. 206'dekl sıraya göre belirlenir

iflas, yukarıda örnekleri verilen özel hukuka ilişkin sonuçları yanında, kamu hukuku bakımından da bazı hukuki sonuçlar doğurur. Bu sonuçlar da aşat')ıda incelenecektir.

§ 56. İFLASIN MÜFLİS BAKIMINDAN DOĞURDUĞU HUKUKİ SONUÇLAR

A) IFLASIN BORÇLUNUN (MÜFLiSiN) MAL, ALACAK VE HAKLARI HAKKINDA DOĞURDUGU HUKUKİ SONUÇLAR

1- iFLAS MASASI

iflasın borçlunun (müflisin) mal, alacak ve hakları bakımından doğurduğu en önemli sonuç, **iflas masasının** oluşmasıdır.

iflasın açılması anında (zamanında) müflisin haczedilebilen bütün malları (alacak ve hakları da) nerede olursa olsun bir masa oluşturur ve alacakların ödenmesine tahsis olunur (m. 184). Buradaki "masa" tabiri, genel olarak "kitle, kütle, yığın, topluluk" anlamındadır ve "iflas masası", müflise ait mal, alacak ve hakların toplamını (topluluğunu) ifade eder[1]. Kanuni düzenlemeler dikkate alındığında iflas masasını bir **"özel malvarlığı"** olarak nitelemek mümkündür.

iflas masasına giren mal, alacak ve hakların fiilen bir araya getirilmesi (toplanması) söz konusu değildir. Masaya giren mallar, bulundukları yerde paraya çevrilebilirler.

ileride görüleceği üzere, iflas masası, yukarıdaki anlamının yanı sıra, **iflas idaresi** veya **alacaklıların oluşturduğu topluluk** anlamında da kullanılmaktadır.

iflas masasının **tüzel kişiliği yoktur.** Kanuna (m. 226) göre, iflas idaresi iflas masasının kanuni temsilcisidir.

iflas tasfiyesi sırasında, iflas idaresi (veya iflas idaresinin seçilmesinden önce iflas dairesi) masa ile ilgili çeşitli giderler yapmak durumundadır. Örneğin, masa mallarının muhafazası için kiralanan depo kirası, iflas idaresi ücreti, iflas masası ile ilgili dava ve takipler için kendisine vekalet verilen avukat ücreti gibi. Bu giderler, masada bulunan (masaya doğrudan giren veya masadaki malların satışı sonucunda elde edilen) paralardan karşılanır. Bu tür giderlere **masa borcu** {bu tür alacakların alacaklıları açısından, **masa alacağı)** denir. Masa alacakları, iflas alacaklarından (müflise ait borçlardan, yani iflas alacaklılarının alacaklarından) önce ve tam olarak ödenir.

---

[1] Yani, buradaki "masa"nın, günlük dildeki masa (örneğin, çalışma masası, yemek masası gibi) **veya** resmi kurumlarda belli konulardaki işlerin gören bölüm veya daire (örneğin, kaçakçılık masası, Kıbrıs Masası gibi) ile ilgisi yoktur.

II - iFLAS MASASINA GiRECEK MAL, ALACAK VE HAKLAR

1) iflas açıldığı anda müflisin, **malvarlığına dahil olan** (haczi caiz) **bütün mal, alacak ve hakları iflas masasına girer.** örneğin, müflisin taşınır ve taşınmaz malları, parası (vadeli, vadesiz veya şarta bağlı bütün), alacakları, paylı ve elbirliği mülkiyeti payları, intifa hakkı, taksim edilmemiş bir mirastaki payı, fikir ve sanat eserleri üzerindeki mali hakları vb. iflas masasına girer[2]. Müflisin bu malları, nerede bulunursa bulunsun iflas masasına girer (m. 184, 1). Söz gelimi, müflisin evinde, yazlığında, ticarethanesinde, üçüncü kişilerde, bankalarda, gümrüklerde, postanelerde, noterlerde vb. yerlerde bulunan mal, alacak ve hakları iflas masasına girer. Buna karşılık, müflisin haczedilemeyen mal, alacak ve hakları (m. 82-83) iflas masasına girmez. iflas açıldığı anda tahakkuk etmiş olan m. 83'teki ücretler, alacaklar ve haklar da haczedilebildiği ölçüde (kısmen) iflas masasına girer.

iflasın açılmasından sonra **iflasın kapanmasına kadar, müflisin** (çalışarak elde ettiği ücretler dışında) **edindiği mal, alacak ve haklar da iflas masasına girer** (m. 184, I/c. 2). Bununla birlikte müflisin **iflastan sonraki çalışması sonucunda elde ettiği ücret,** iflas masasına **girmez** ve bu ücret müflise ait olur. Çünkü, borçlu (müflis) alacaklılarına karşı ancak malvarlığı ile sorumlu olup, emek (iş) gücü ile sorumlu değildir; kaldı ki müflis, kendisini ve ailesini geçindirmek zorundadır.

Müflisin elde ettiği bu ücret üzerine, müflisin iflastan sonra doğmuş bulunan ve iflas masasından istenemeyecek olan borçlarından dolayı haciz konulabilir. Çünkü, m. 193, 111 hükmü, iflastan önce doğmuş ve iflas masasından istenebilecek alacaklar hakkındadır; alacağı iflastan sonra doğan (yeni) alacaklı, müflisi (iflas sırasında) haciz yolu ile takip edebilir ve müflisin masasına girmeyen bu ücretini haczettirebilir.

2) Mülkiyeti borçluya (müflise) **ait olup** da başkasına **rehnedilmiş olan mallar da,** rehin alacaklısının iflas masasına giren rehinli mallar üzerindeki rüçhan hakkı (m. 206, 1) saklı kalmak üzere, **iflas masasına girer.**

iflas masasına giren bu rehinli malların satılabilmesi ve bedelinden (ilk önce) rehin alacaklısının alacağının ödenebilmesi için, iflas tasfiyesinin sonuç-

---

2 Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi K.'na (m. 17, 1) göre, "fonun malvarlığı" iflas masasına dahil edilmez. Bu vesile ile belirtelim ki, mal ortaklığını kabul etmiş olan eşlerden birinin **iflasına** karar verilince, o andan itibaren mal ortaklığı, kendiliğinden mal ayrılığına dönüşür (TMK m. 209).

ıanması beklenmez. Rehinli mallar, iflas idaresi tarafından en yakın ve uygun **zamanda** satılır. Satış sonucu elde edilen paradan, ilk önce rehnin muhafaza ve satılması giderleri çıkarıldıktan (m. 185, I; 248) sonra rehin alacaklısının alacağı ödenir ve geriye bir şey artarsa bu da iflas masasına ait olur. Rehnin satış bedeli, rehin alacaklısının alacağını tamamen ödemeye yelmezse, alacağın rehinle karşılanamamış olan kesimi, diğer (dördüncü sı**radaki)** adi alacaklar gibi masa mallarının satış tutarından ödenir (m. 206, iV).

Rehin alacaklısı, rehinli malların iflas idaresi tarafından en yakın ve uygun zamanda satılmasını beklemeden başlamış olduğu rehnin paraya çevrilmesi yolu Ue takibe iflas masasına karşı devam edebilir (m. 193, 111).

Daha önce rehnin paraya çevrilmesi ile takip başlatılmamış ise, iflastan sonra da masaya karşı rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapılabilir (m. 185, 1/son cümle). Rehin alacaklısı, bu işlere ilişkin işlemlerden dolayı şikayet hakkına sahiptir (m. 185, 111; 227). Yani, örneğin iflas idaresi rehni en yakın ve uygun zamanda satmaz veya sattığı halde bedelini rehin alacaklısına hemen ödemezse, rehnin alacaklısı icra mahkemesine şikayette bulunabilir. Buna karşılık, iflas idaresi bir alacaklının iddia ettiği rehin hakkını kabul etmezse, alacaklı, buna karşı icra mahkemesinde şikayet yoluna değil, asliye tir.aret mahkemesinde sıra cetveline itiraz davası yoluna (m. 235) başvurabilir.

Mülkiyeti borçluya (müflise) ait olmayıp da borçlunun borcunu temin için üçüncü **kişilerin vermiş** oldukları rehinler ise iflas masasına girmez. Alacağı üçüncü kişinin vermiş olduğu rehinle temin edilmiş olan rehin alacaklısı, alacağının tamamını iflas masasına yazdırabilir; müflis aleyhine rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip (m. 145 vd.) de yapabilir; hatta, (tahsilde tekerrür olmamak koşuluyla) aynı anda ikisini de birlikte yapabilir. Ancak, alacaklının alacağını mükerrer (iki kez) alması mümkün değildir. Alacaklının her iki yola da başvurması sonucunda tahsil ettiği alacak tutarı, diğer yoldan yapılacak ödemede dikkate alınır. Örneğin, rehin takibi daha önce sonuçlanır ve rehin alacaklısı, rehin takibi sonucunda alacağını tamamen alırsa, iflas masasından kendisine bir ödeme yapılmaz.

3) Alacaklıların iflas kararından önce haczettirdiği ve henüz satılmamış durumda bulunan **hacizli mallar da iflas masasına girer** (m. 186, 1). Bu mallar iflAs masasındaki diğer mallarla birlikte satılır; bedelinden müflisin bütün alacaklıları tatmin olunur. Haciz koydurmuş olan alacaklının haczettirdiği mal Ozerinde herhangi bir öncelik hakkı yoktur. Ancak, hacizli mallar iflasın açılmasından önce satılmışsa satış bedeli iflas masasına girmez. Bu para,m. 138-144 hükümlerine görehaciz koydurmuş olan alacaklılara paylaştırılır. Geriye

para artarsa, bu para iflas masasına girer (m. 186, 11). Satış bedeli haciz alacaklılarına yetmezse, icra müdürü açık kalan miktar için alacaklılara borç ödemeden aciz belgesi (m. 143) verir ve alacaklılar, bu aciz belgesi ile kalan alacaklarını iflas masasından isterler.

Borçlunun iflas açılmadan önce ihtiyaten haczedilmiş (m. 257 vd.) olan malları (m. 186, 1) ile üzerine geçici haciz (m. 69, I; 108; 138, iV) konulmuş olan malları da iflas masasına girer.

4) Tasarrufun iptali davası (m. 277-284) **açma hakkı,** iflasın açılması ile **iflas masasına geçer** ve bu iptal davalarını iflas idaresi açar (m. 187; 277, 1/2).

111 -İFLAS MASASINDAN ÇIKARILABİLECEK OLAN MAL, HAK VE ALACAKLAR

iflas masasına girecek olan mal, hak ve alacaklar, borçluya (müflise) ait olanlardır (m. 184, 1). Üçüncü kişilere ait mal, hak ve alacaklar ise iflas masasına girmez. Bu sebeple, üçüncü kişinin bir malı, iflasın açıldığı anda müflisin elinde (yedinde) olduğu için iflas masasına girmişse, iflas idaresinin (iflas masası temsilcisinin) bu malı iflas masasından çıkararak üçüncü kişiye vermesi gerekir. Aksi halde, üçüncü kişinin malın masadan çıkartılarak kendisine verilmesi için iflas idaresine karşı bir istihkak davası (m. 228) açma hakkı vardır.

Kanunda, iflas masasından çıkartılacak bazı mal, alacak ve haklarla ilgili özel düzenlemeler de vardır. Buna göre:

1) iflas açılmadan önce, **sırf bedelini tahsil etmek için** yahut **ilerideki belirli bir ödemeye karşılık olmak üzere, hamiline** veya **emre yazılı birsenedi** müflise devretmiş olan kimse, bu senedini müflisin iflas masasından geri isteyebilir (m. 188). Burada emre veya hamiline yazılı senet (örneğin bono, çek veya poliçe), borçluya ciro edilirken bu senedin borçluya devredilmediği, borçlunun bu senedin yalnız bedelini tahsil edeceği ve elde edilecek parayı, devredene (ciro edene) ödeyeceği veya ilerideki ödeme için devredildiği kararlaştırılmıştır.

Yapılan ciro tahsil cirosu (TTK m. 688) ise, o zaman devreden, senedi buna dayanarak geri isteyebilir. Bazen, devir cirosu yapılmasına rağmen, bununla kast edilen sadece tahsil cirosu olabilir. O zaman devreden kimse, bu durumu ispat etmek şartıyla, senedin kendisine geri verilmesini isteyebilir. Borçlunun elindeki senet, başlangıçta iflas masasına girmekle beraber, senet, devredenin isteği üzerine, masadan çıkartılarak kendisine geri verilmelidir.

EQer senet, masada mevcut değilse, örneğin borçlu iflas etmeden önce bu senedi bir başkasına devretmiş veya kendisine tahsil için devredilen senedin bedelini tahsil etmiş ise, bu halde senedi devreden, masadan sadece bir **iflas alacaşı** isteyebilir. Yalnız, senet bedelini tahsil eden müflisin aldığı para, kendi parası ile karışmadan ayrı olarak (örneğin, senedi tahsil eden bankada ayrı bir hesapta) durmakta ise, o zaman senedi tahsil için devreden kimse, bu ayrı duranparanın kendisine verilmesini **masa alacağı** olarak isteyebilir (bkz. TBK m. 509, 11).

2) **Müflis başkasına ait malı satıp** da iflasın açılmasından önce **parasını tahsil etmemişse,** mal sahibi, bu mal için yapılan giderlerin masaya ödenmesi karşılığında, alıcıda olan alacağın kendisine devrini (TBK m. 183), eğer satılan şeyin (malın) bedeli masaya ödenmişse (para iflas masasına girmişse) bu paranın kendisine ödenmesini talep edebilir (m. 189),

Müflis, iflas etmeden önce, başkasına ait bir malı kendi adına satmış ve fakat satış bedelini alıcıdan henüz tahsil etmemiş olabilir. Bu durumda, müflisin alıcıya karşı sahip olduğu satış bedeli alacağı iflas masasına girer (m. 184, 1). **Ancak,** henüz tahsil edilememiş olan bu satış bedeli, müflise değil, malı satılmış olan mal sahibi üçüncü kişiye aittir. Eğer m. 189 hükmü olmasa idi, mat sahibi bu alacağını, iflas alacağı olarak, iflas masasına yazdıracak ve tasfiye bitiminde iflas masasının genel olarak yapacağı ödeme oranında (ki, muhtemelen düşük bir oranda) alacağını alabilecekti. Bu durum ise, alacağı üçüncü kişiden tam olarak alan ve fakat mal sahibine düşük oranda ödeme yapan iflas masası lehine sebepsiz (haksız) zenginleşme yaratacaktı. Kanun koyucu bu sakıncayı önlemek üzere m. 189 hükmünü kabul etmiştir. Buna göre mal sahibi, müflisin malın satışı için yaptığı giderleri ödeyerek, m. 184 uyarınca masaya ait olan satış bedeli alacağının kendisine devrini (TBK m. 183) iflas masasından talep edebilir.

3) Borçlu (müflis), **iflas açılmadan önce bir mal satın almış,** mal müflise **gönderilmiş ve** ancak henüz **müflisin eline geçmemiş** ve **bedeli de ödenmemiş ise,** satıcı malın iflas masasından çıkartılmasını talep edebilir (m. 190).

Bu talep üzerine iflas idaresi, isterse malı iade edebilir; isterse malın satış bedelini satlcıya ödemek suretiyle, malın masada kalmasını sağlayabilir. Özellikle, mal ileride satıldığında elde edilecek olan bedelin, satıcıya şimdi **Odem□cek** olan paradan çok fazla olacağı tahmin ediliyorsa, iflas idaresi satış bedelini ödeme yolunu tercih edebilir. Bu durum, **masanın sözleşmeye girmesine** bir örnektir.

B) IFLASIN MÜFLiSiN TASARRUF YETKiSi ÜZERİNDEKİ SONUÇLARI3

iflas kararının verilmesi (iflasın açılması), müflisin tasarruf yetkisi üzerinde de çeşitli sonuçlar doğurur.

Hakkında iflas kararı verilen kişi, **hak ehliyetini** (TMK m. 8) ve **fiil ehliyetini** (TMK m. 9) **kaybetmez** ve iflas kararı, kısıtlılık (vesayet) hallerinden de (TMK m. 404 vd.) değildir. Ancak iflasın amacı, müflisin masaya giren mal, hak ve alacaklarının tasfiye edilmesi ve tasfiye sonucunda elde edilecek para ile alacaklıların tatmin edilmesi olduğundan, iflasın açılması ile, müflisin masaya giren mal, alacak ve hakları üzerindeki **tasarruf yetkisi kısıtlanır.** Masaya giren mal, alacak ve haklar üzerindeki tasarruf yetkisi, iflas masasının yasal temsilcisi olan iflas idaresi (m. 226, 1) tarafından kullanılır.

1 - MÜFLiSiN iFLAS MASASINA GİREN MAL, HAK VE ALACAKLAR ÜZERiNDEKİ TASARRUF YETKİSİNİN KISITLANMASI

Müflisin iflas açıldıktan sonra iflas masasına giren mal, alacak ve hakları üzerindeki her türlü **tasarrufu** alacaklılara (iflas masasına) karşı **hükümsüz**dür (m. 191, 1),

Hükümde yer alan "tasarruftan maksat, **iflas masasının mevcudunu azaltıcı nitelikteki tasarruf işlemleridir.** Bu nedenle müflisin, iflas masasına giren mal, hak ve alacaklarını, örneğin üçüncü kişilere satması veya bunlar üzerinde yükümlülükler tesis etmesi, iflas masasının mevcudunu azalttığı için, kural olarak, hükümsüzdür.

Müflisin yaptığı **taahhüt** (borçlandırıcı, vaade dayalı) **işlemleri hükümsüz değildir.** Örneğin müflis, iflas masasına giren mal, alacak veya hakkını, üçüncü kişiye satmayı vaat edebilir ve bu vaat hukuken geçerlidir. Fakat vaat konusu mal, alacak veya hak iflas masasında olduğu için, iflas tasfiyesi devam ettiği sürece, müflisin bu vaadini (taahhüdünü) fiilen yerine getirebilmesi, kural olarak, mümkün değildir. Buna karşılık, örneğin iflasın kaldırılması (m. 182) ve buna bağlı olarak iflas tasfiyesinin sona ermesi durumunda, bu vaadin (taahhüdün) fiilen gerçekleşmesi olanaklı hale gelebilir.

öte yandan, m. 191, l'de belirtilen hükümsüzlük, "mutlak butlan" (kesin hükümsüzlük) anlamında değil **"iptal edilebilirlik"** anlamındadır. Bu sebeple iflas idaresi [rflas masası), müflisin yaptığı tasarruf işlemini, masa yararına görecek otursa, müflisin yaptığı işleme onay (icazet) verebilir; yani, bu işlemin

---

3 **Bkz.. Ahmet Başöz.en, MOffısin TasamıfYetkisi, Ankara** 2005.

\:)tafi (hükümsüzlüğü) iddiasında bulunmayabilir. örneğin, müflis piyasa de-O&ri 100.000 TL olan iflas masasındaki bir malı, 200.000 TL'na satmış ve bu bedel iMs masasına girmişse, iflas idaresi, iflas masasının yararına olan (ifl□s masasının mevcudunu azaltmayıp artıran) bu satış işlemine onay verir ve iptalini istemez.

Müflisin masa malları üzerinde yaptığı tasarrufların iptali (m. 191, l'in ifadesiyle: hükümsüzlüğü) açısından, üçüncü kişinin iyiniyetli olup olmadığı önemli bir konudur. TMK m. 3'e göre, kanunun iyiniyete bir sonuç bağladığı durumlarda, asıl olan iyiniyetin varlığıdır. Bu hükmü burada uyguladığımızda üçOncOkişinin iyiniyetli olması esas olacağından, bu kişinin iyiniyeti korunur. Buna karşılık, **müflisin** iflas masasına giren mal, alacak ve haklar üzerinde **yaptığı tasarruflar bakımından,** üçüncü kişinin iyiniyetinin korunduğu hal**ler istisnai niteliktedir.** Kanun, üçüncü kişinin iyiniyetini, iflas kararının verilmesi (iflasın açılmast) anı (m. 165) ile iflas kararının ilanı (m. 166, il) arasındaki döneme özgü olarak yalnızca üç halde korumaktadır. iflasta, bu hallerin dışında, müflisle tasarruf işlemi yapan üçüncü kişinin iyiniyeti korunmaz. Bu üç istisnai durum şunlardır:

1) Yukarıda, iflas masasından çıkartılacak mal, alacak ve hakların neler olduğunu incelerken, satıldığı ve gönderildiği halde iflas kararı verilmesinden önce müflisin eline geçmemiş ve bedeli (borçlu -müflis- veya iflas masası tarafından) ödenmemiş olan malın, satıcı tarafından talep edilebileceğini (m. 190, 1) görmüştük. Bu mal, iflasın ilanından önce, taşıma senedi (TTK m. 856 vd.), konişmento (TTK m. 1228), makbuz senedi (TTK m. 834), varant (TTK m. 835) gibi malı (emtiayı) temsil eden bir senetle iyiniyet sahibi üçüncü **bir kişiye** satılmış veya rehnedilmiş ise, mal üçüncü kişiden **geri alınamaz** (m. 190, 11). Çünkü, bu halde üçüncü kişinin iyiniyeti korunur.

2) iflas kararının verilmesinden (iflasın açılmasından) sonra, müflisin bütün hak, alacak ve malları (yani, parası da) iflas masasına girmiş olacağından (m. 184), müflis üçüncü kişilere, kural olarak, herhangi bir ödeme yapamaz. Yaparsa, bu ödeme tasarrufu iflas idaresi tarafından iptal edilir (m. 191, 1). Ancak, **iflas kararının** verilmesinden önce borçlu tarafından imzalanan bono (emre muharrer) veya borçlu tarafından keşide olunan poliçe, iflasın **ilanından önce vadesinde** müflis tarafından ödenmiş olursa bu tutar, iflas kararı ödeme tarihi itibariyle henüz ilan edilmemiş olduğundan, iflastan haberdar olmayan ve ödemenin reddi halinde üçüncü bir kişiye rücu hakkı bulunan iyiniyetli üçüncü kişiden geri alınamaz (m. 191, il). Çünkü, bu halde üçüncü kişinin iyiniyeti korunur.

3) iflas kararının verilmesiyle tasarruf yetkisi sınırlandığından, müflise (borçluya) borçlu olanların, borçlarını müflise değil iflas masasına ödemeleri gerekir; başka bir ifadeyle, müflis ödeme kabul edemez (m. 192/c. 1). Kural bu olmasına rağmen, müflisin borçlusu (iflasın açılmasından sonra, iflas masasına değil de) müflisin kendisine ödeme yaparsa, bu kişinin borcundan kurtulabilmesi, müflisin aldığı parayı (veya malı) iflas masasına vermiş olması şartına bağlıdır. Eğer müflis, kendisine yapılan ödemeyi iflas masasına vermezse, müflise borçlu olan kişi, borcundan kurtulmuş olmaz ve iflas idaresinin talebi üzere borcunu (bir kez daha) iflas masasına ödemek zorunda kalır (m. 192/c. 2). Ancak, müflisin iflasından haberi olmayan borçlunun **müflise yaptığı ödeme, iflasın ilanından önce yapılmış ise,** borçlu borcundan kurtulur (m. 193/c. 3). Çünkü, bu halde üçüncü kişinin iyiniyeti korunur.

il- MÜFLİS ALEYHİNDEKİ BAZI TAKİPLERİN DURMASI VE DÜŞMESİ[4]

iflasın açılmasıyla, müflis (borçlu) aleyhindeki bazı takipler durur (m. 193, 1) ve bu takipler, iflas kararının kesinleşmesiyle düşer (m. 193, il). Buna paralel olarak, iflasın açılmasından sonra, müflise (veya iflas masasına karşı) haciz yoluyla takip veya teminat gösterilmesine ilişkin takip yapılamaz (m. 193, ili). Bunun nedeni, iflas tasfiyesinde alacaklıların eşit bir şekilde işlem görmeleridir. Müflisten alacaklı olanlardan iflasın açılmasından önce takip yapanlar ile henüz takip yapmamış olan alacaklılar, alacaklarını iflas masasına yazdırırlar ve tasfiyenin sonucundan yararlanırlar.

iflasın açılması ile duracak olan takipler, m. 193, l'de, haciz yoluyla takipler ve teminat gösterilmesine ilişkin takipler olarak gösterilmiş olmasına rağmen, duracak olan takipler bunlarla sınırlı değildir. **Aşağıdaki takipler de iflasın açılması ile durur:** ilamlı (m. 32) ve ilamsız (m. 58 vd.) haciz yolu ile takipler; kambiyo senetlerine özgü haciz ve iflas yolu ile takipler (m. 167 vd.;167; 171 vd.); genel iflas yoluyla takipler (m. 155 vd.); teminat gösterilmesine ilişkin takipler; kamu alacaklarının tahsili için 6183 s. K.'a göre tahsil dairelerince yapılan takipler.

Buna karşılık, örneğin **rehnin paraya çevrilmesi yolu ile ilgili takipler** (m. 145-153/a) veya **müflis aleyhine başlamış olan tahliye takipleri** (m.

" Bkz. Hakan Hasırcı, IffAsın Takiplere Etkisi, Istanbul 2021.

:69-276) ütuınTı□. *Yine* müflisin mecburi takip arkadaşı olduğu takipler takip-
er CJI!Nrarn **eder. Ancak** haciz aşamasında masa mallan haczedilemez. Alacak
ıı&.::ın atlaıa:llOt **olarak** masaya kaydedilir.

:n□ duraca olan takipler, iflasın açılması ile durur ve artık bu
198:idere **devam** edilemez. Örneğin, haciz yapılamaz veya haczedilmiş olan
ıılslw **satılamaz.. Ancak.** iflas karan kanun yolunda kaldınlır veya bozulur ve
□**MıemıA bukararlar** Qzerine iflas davasının reddine karar verir ve bu ret karan
kesinleşirse, durmuş olan bu takiptere kaldıklan yerden devam edilir. Buna kar-
şılık, ii□:fti5 hakkında verilmrş bulunan iflas karan (kanun yolundan geçerek
□ geçrneyerek) kesinleşirse, iflasın açılması ile dunnuş olan yukandaki ta-
ı:.ıw düşer (m. 193, il) ve bu takiplere dayanarak borçlunun mallan haczedil-
• ö ise. bu hacizli mallar kesin olarak iflas masasına geçer (m. 186, 1).

Buradaki takiplerin durmasını ve düşmesini, m. 186, il hükmü ile birtikte şu şeklde anlamak gerekir. Eğer iflasın açılmasından önce haczedilen mallar satımJS durumda değil ise, bu takipler iflasın açılması ile durur ve iflas karan-
tesinleşmesi ite düşer. Buna karşılık, hacizli mallar iflasın açılmasından **önce satılmış** durumda ise, takipler iflasın açılması ile dunnayacağı gibi,
• **ltarannın kesinleşmesi** ile de düşmez. Bu takiplere iflas karanna rağ-
men devam edifır. yani paralar, haciz koydunnuş olan alacaklıya ödenir veya alacaklılara paytaştınlır (m. 186, il).

Müflise karşı başlamış olan takiplerin dunnası ve düşmesi, müflise karşı **yeni takip** yapılamaması kuralı (m. 193), yalnızca tasfiyenin devamı süre-
since uygulanabilir. Buna karşılık, iflas tasfiyesinin bitiminden sonra müflise **karşı takip** yapılması mümkündür.

Müflisin iflastan sonra doğan ve bu nedenle iflas masasından istene-
meyeoek oian borçlanndan dolayı, iflas tasfiyesi sırasında müflise karşı haciz **yakı le** takip yapılabilir ve özellikle varsa müflisin ücreti (geliri) haczedilebilir.

Rehnin paraya çevrilmesi yoluyla yapılan takiplere iflastan sonra da takip atacatdılan tarafından iflas masasına karşı devam edilebilir (m. 185; 193, iV). Taq> sonucunda elde ecfüen bedel, 151. maddeye göre rehinli alacaklılara paytaştı,ltır. geriye para artarsa iflas masasına verilir.

Madde 193 hükmü müflis aleyhine olan takiplerdir. Buna karşılık müflisin (bofçlunun) üçüncü kişiler aleyhine olan takipleri dunnaz ve düşmez. Bt.nar iflas idaresi tarafından takip edilir.

111-BAZI HUKUK DAVALARININ iKiNCi ALACAKLILAR TOPLANTISINDAN 10 GÜN SONRASINA KADAR DURMASI

Müflisin tasarruf yetkisinin kısıtlanmış olması (m. 191), müflisin iflas masasına giren alacak, mal ve haklarına ilişkin davaları takip etme yetkisini de etkiler.

iflasın açılması sonucunda iflas masasına giren mal, alacak ve haklar üzerindeki tasarruf yetkisi sınırlanan müflis, iflas masası ile ilgili hukuk davalarını takip edemez, **dava takip yetkisi** (HMK m. 53) iflas idaresine aittir. iflas idaresinin dava takip yetkisini kullanıp kullanmayacağını (yani davalara devam edip etmeyeceğini) tespit edebilmek için, ilk önce iflas organlarının oluşması ve her dava hakkında esaslı bilgi sahibi olunması gerekir. Bunun için zamana ihtiyaç bulunduğundan, Kanun, müflisin taraf bulunduğu bazı hukuk davalarının, iflasın açılması ile belli bir süre için durmasını kabul etmiştir (m. 194). Bu **durma, ikinci alacaklılar toplanmasından (m. 237) 1O gün sonraya kadar** devam eder.

iflasın açılması ile duracak olan hukuk davaları, **iflas masasına giren mal, alacak ve haklarla ilgili olarak iflas kararından önce** (tahkimde görülenler dahil) **açılan** ve o anda **derdest bulunan** davalardır. Müflisin (borçlunun), bu davalarda davacı veya davalı konumunda bulunmasının önemi yoktur (karş. takipler bakımından m. 193, 1).

Takiplerdeki durumun (m. 193) aksine, **hukuk davaları yalnızca durur,** düşmez. Bununla birlikte, müflise karşı açılmış olan diğer iflas davaları, müflis hakkında iflas kararı verilmesi ile durur ve iflas kararının kesinleşmesi ile düşer.

Duran hukuk davalarında, durma süresince **zamanaşımı** ve **hak düşürücü süreler işlemez** (m. 194, il).

iflas idaresi, duran hukuk davaları hakkında zaman içerisinde araştırma yapar ve bu davalara daha sonra (ikinci alacaklılar toplanmasından 1O gün sonrasında} devam edip etmeyeceği (m. 194, 1) hakkında karar verir.

iflas idaresinin vereceği karar bakımından, duran davada müflisin (borçlunun) davacı veya davalı olmasına göre bir ayırım yapılması uygun olur:

iflas idaresi, **müflisin davacı olduğu davada,** davanın başarı şansı olduğu kanısına varırsa, bu davayı takip etmeye karar verir. Bu karar, ikinci alacakJılar toplanmasının uygun bulması ile kesinleşir ve davaya iflas idaresi tarafından devam edilir. iflas idaresi ve ikinci alacaklılar toplanması, davanın başarı şansı olmadığı sonucuna varırsa, iflas idaresi, o davayı takip etmek

yen alacaklı varsa, dava takip yetkisi ona devredilir (m. 245). E□er hiçbir Jdı da o davayı takip etmek istemezse, müflisin davayı takip yetkisi yeniden cıooar ve müflis, iflasın kapanmasını beklemeden, davayı kendi adına dem ettirebilir. Müflisin davacı olduğu bir davada iflas idaresi davaya devam etmek istemezse, davalı, iflas açılıncaya kadar yapılan yargılama giderlerini masadan iflas alacağı olarak alır. Bu halde, müflis davayı kendi adına devam ettirirse, davalı iflastan sonraki yargılama giderlerini, iflas masasından de□il. mOftisten isteyebilir. iflas idaresi, dava takip yetkisini m. 245'e göre bir alacaklıya devreder ve bu alacaklı davayı kaybederse, yargılama giderleri devralan alacaklıya ait olur.

Müflisin **davalı** olduğu davaya gelince: iflas idaresi alacakları incelerken (m. 230 **vd.},** müflise karşı dava açan alacaklının alacağının mevcut olup olmadığı hakkında bir karar vermez; sadece bu alacağı, "davalı alacak" olarak Stra cetveline geçirir. Bu alacağın ve dolayısıyla davanın kabul edilip edilmeyeceği hakkındaki kararı, ikinci alacaklılar toplanması verir. ikinci alacaklılar toplanması, davaya devam edilmesine karar verirse, iflas idaresi, ikinci alacakhlar toplanmasından 1O gün sonra davayı takip eder. Müflisin davalı olduğu bir davada iflas idaresi davayı kabul ederse, davacı, iflasın açılmasına kadar yapmış olduğu yargılama giderlerini, iflas alacağı olarak masadan isteyebilir. Buna karşılık iflas idaresi, müflis (borçlu) aleyhine açılmış olan davayı kabul etmez ve bu yüzden davacı da davayı masaya karşı devam ettirir ve kazanırsa, davacı yargılama giderlerini, masa alacağı olarak alır. Çünkü burada, iflas idaresinin yaptığı veya yapmasına neden olduğu giderlere benzeyen bir durum söz konusudur.

iflasın açılması ile ikinci alacaklılar toplanmasından 1O gün sonrasına kadar geçecek zaman, uzunca bir zamandır ve bu süre içinde davaların durması, onlann önemli ölçüde gecikmesine sebep olur. işte bu nedenle, Kanun, gecikmesini istemediği bazı davaların, iflasın açılması ile durmayacağını kabul etmiştir (m. 194, 1).

iflasın açılmasıyla durmayacak olan hukuk davalarına örnekler: Acele davalar (bkz. örneğin HMK m. 103; TMK m. 983); haksız fiilden doğan maddi ve manevi tazminat davaları (şeref ve haysiyete tecavüzden, bedensel bütünlOğOn ihlalinden doğan tazminat davaları), evlenme ve kişisel durum işlerine ait davalar (boşanma davaları gibi), nafaka davaları; rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takiplerte {m. 145-153/a) ilgili olarak açılmış olan hukuk davaları iflasın açılması ile durmaz.

Müflis, bir hukuk davasında zorunlu dava arkadaşlarından (HMK m. 59) biri ise, onun hakkındaki davayı ayırmak mümkün olmadı□ından ve bu tür bir hukuk davasının di□er arkadaşlar bakımından da durması haklı bir çözüm olamayaca□ından, bu hukuk davasının da durmaması gerekir.

Ceza davalan ile **müflisin IflAs masasına giren malvarlığını etkilemeyen idari davalar** da iflAsın açılması ile durmaz.

§ 57. İFLASIN ALACAKLILAR BAKIMINDAN DOĞURDUĞU HUKUKİ SONUÇLAR

İflasın açılması, alacaklıların alacakları bakımından da çeşitli hukuki sonuçlar doğurur. Buradaki alacaktan kasıt, iflas alacaklarıdır. iflas alacakları, iflas açıldığı anda müflise karşı hukuken mevcut olan alacaklardır. Bu alacaklar, duruma göre, muaccel (vadesi gelmiş), müeccel (vadesi henüz gelmemiş), geciktirici şarta (taliki şarta) veya belli olmayan vadeye bağlı bir alacak olabileceği gibi, konusu para yahut paradan başka bir alacak da olabilir. iflasta müflisin haczedilebilen bütün malvarlığı, tüm borçlarının ödenmesine tahsis edileceğinden ve bu yapılırken de bütün iflas alacaklarının eşit işlem görmeleri gerektiğinden, Kanun, bunu sağlamak için, iflasın açılması ile, bazı iflas alacaklarının hukuki durumlarında değişiklikler olacağını öngörmektedir (m. 195-207).

A) MÜFLİSİN BORÇLARININ MUACCEL HALE GELMESİ

Muaccel (vadesiz veya vadesi gelmiş, TBK m. 90) bir iflas alacağının, iflasın açıldığı güne kadar işlemiş faiz ve takip giderleri ile birlikte iflas masasına yazdırılması, alışılmış olandır.

Hukukta esas olan, müeccel (süreye bağlı; vadesi henüz gelmemiş) alacakların (TBK m. 91 vd.) vadeden önce talep edilememesidir. Bu kuralın iflasta da aynen uygulanması çeşitli sakıncalar yaratır. vadenin beklenmesi yolu seçilirse, iflas tasfiyesi uzayacak; vade beklenmeyip iflas tasfiyesine devam yolu seçilirse, müeccel alacaklının alacağının vadesi geldiğinde iflas tasfiyesi bitmiş olabileceğinden müflise ait hiç veya yeteri kadar mal bulunamayacağından,bu alacaklılar zarara uğramış olacaklardır. işte buna engel olmak ve özellikle iflasta alacaklılar arasında eşitlik sağlamak için, Kanun, müflisin müeccel borçlarının iflasın açılması ile muaccel hale geleceğini kabul etmiştir (m. 195, 1). Buna göre, **iflasın açılması ile, müflisin müeccel borçları, kural olarak, kendiliğinden muaccel hale gelir.**

iflasın açılması ile muaccel hale gelecek olan müeccel iflas alacakları, para alacağı veya paradan başka bir şey de olabilir (karş. m. 198).

iflasın açılması ile muaccel hale gelecek olan borçlar, **müflisin** müeccel **borçlandır** (müeccel iflas alacaklarıdır). Buna karşılık, **müflisin** üçüncü **kişi**lerden olan **müeccel alacakları** (iflasın açılmasıyla) **muaccel hale gelmez.**

iflas idaresi, bu alacakları ancak vadeleri gelince (muaccel olunca) isteyebilir (m. 229, 1).

Müflisin müeccel borçlarının iflasın açılması ile muaccel hale geleceği kuralı mutlak değildir. Müflisin **taşınmaz mallarının rehni yoluyla temin edilmiş olan müeccel (rehinli) alacaklar,** iflasın açılması ile **muaccel hale gelmez;** müeccel kalmakta devam eder (m. 195, 1/c.1). Çünkü, borçlunun taşınmaz mallarının rehni ile temin edilmiş olan alacaklının hakkı (alacağı), borçlunun iflas etmesi ve mallarının iflas yoluyla tasfiye edilmesi sebebiyle tehlikeye girmez. Zira, borçlunun rehinli taşınmazı, alacaklının rehin hakkı ile birlikte satılacak (paraya çevrilecek) v_emüflisin müeccel olan kişisel borcu da alıcıya geçecektir (m. 244; 245, 1). Müflisin rehinli malları, iflas idaresi tarafından en yakın ve uygun zamanda satılacağından, bu satış sonucunda rehinli taşınmazın satış bedeli müeccel rehinli alacağı tamamen karşılamaya yetmezse, alacağın rehinle karşılanamayan kısmı, muaccel hale gelmiş sayılarak rehinle kapatılmamış alacak olarak (m. 206, iV) iflas masasına yazdırılır.

Kanundaki (m. 195, 1) istisna, yalnızca taşınmaz rehinleri bakımındandır. Bu nedenle taşınır rehni ile temin edilmiş müeccel alacaklar, diğer rehinsiz alacaklar gibi iflasın açılması ile muaccel hale gelir.

iflasın açılması ile müflisin borçları hakkında bir **zamanaşımı kesilmesi meydana gelmez.** Bir iflas alacağı hakkında zamanaşımının kesilebilmesi için, alacaklının alacağını iflas masasına yazdırması (m. 218-220; 236) gerekir (TBK m. 154, 1/2; TTK m. 750).

Madde 195 hükmü müflisin borçları bakımındandır. Buna karşılık **müflisin alacakları, iflasın açılmasıyla muaccel hale gelmez.**

B) FAİZLERİN İŞLEMEYE DEVAM ETMESİ

iflasın açılması ile birlikte, iflas masasına giren alacaklarda **faiz işlemeye devam eder** (m. 196).

Adi (yani, rehinli olmayan) **alacakların** faizleri de iflasın açılması ile durmaz, işlemeye devam eder (m. 196, 1). Adi alacaklar için, **iflasın açılmasından sonraki dönem için tahakkuk edecek faiz ödemeleri,** 195. maddeye göre hesaplanan **anaparalar ödendikten sonra** bakiyesi üzerinden **yapılır** (m. 196, 111).

Rehinle (m. 23) **temin edilmiş olan alacaklarda,** iflastan önceki gibi faiz oranı uygulanır. Bu açıdan, rehnedilen şeyin müflise veya üçüncü kişiye ait olması arasında fark yoktur. Bunun gibi, rehinle temin edilmiş olan alacaklarda

iflAstan önceki gibi faiz oranı uygulanması bakımından, rehnedilen şeyin taşınır veya taşınmaz olması arasında da bir fark yoktur (m. 23, 111).

Rehinle temin edilmiş olan alacaklara faiz ödenebilmesi için iflAs tasfiyesinin sonuçlanmasının beklenmesine ve adi alacaklılara anaparaların ödenmesinden sonra geriye para artmış olmasına gerek yoktur; yani, bu halde, IIK'nun 196. maddesinin 3. fıkrası hükmü uygulanmaz. Çünkü, rehin, alacaklıya alacağın aslı gibi, faizlerini de temin eder (TMK m. 875; 946). Bu nedenle, rehinle temin edilmiş olan alacağın aslı gibi, faizleri de rehnin satış bedelinden rüçhanlı olarak ödenir. Rehin alacaklısı, hem iflasın açıldığı tarihe kadar işlemiş olan faizleri, hem de iflasın açılmasından sonra rehnin satıldığı tarihe kadar işleyecek olan faizleri rehnin satış bedelinden alır.

Rehnin satış bedeli rehin alacaklısının alacak ve faizini tam olarak karşılamaya yetmiyorsa (veya üst sınır ipoteğinde alacak ve faiz toplamı, üst sının -ipotek limitini- aşıyorsa) o zaman, TBK'nun 100. maddesi kıyasen uygulanmalıdır. Rehnin satış bedelinden ilk önce iflasın açılmasından rehnin satıldığı tarihe kadar işlemiş olan faizler ödenir; ondan sonra iflasın açıldığı tarihe kadar işlemiş olan faizler ödenir; geriye kalan para alacağın aslına mahsup edilir. Böy1ece rehnin satış bedeli ile karşılanamayan alacak (karşılanamamışsa, faiz) kesimi (üst sınır ipoteğinde, alacağın üst sınırını -ipotek limitini- aşan kesimi), teminatsız (adi) alacak olarak iflas masasına yazdırılır (m. 206, iV).

C) GECİKTİRİCİ KOŞULA (ŞARTA} VEYA BELİRSİZ SÜREYE BAĞLI ALACAKLARIN DURUMU

Müflisin (borçlunun) borcu, geciktirici koşula (taliki bir şarta) (TBK m. 170) **veya** belirsiz süreye (gayrimuayyen vadeye) bağlanmış olabilir. Örneğin müflis, hukuk fakültesine girip bitirmesi şartına bağlı olarak yeğenine, belli bir miktar parayı bağış olarak vermeyi vaat etmiş olabilir. Böyle bir alacak da iflas masasına yazdırılabilir.

Iflas tasfiyesi sonunda bu alacaklar için de pay ayrılır. Ancak, bu pay alacaklıya verilmeyip, bankaya yatırılır (m. 250/c. 2; 9). ileride koşul gerçekleşir veya vade gelirse, o zaman bankadaki para alacaklıya ödenir (m. 197, 1/c. 2). Koşul gerçekleşmez veya vade gelmezse, bankadaki bu para, iflas kapandıktan sonra iflas dairesi tarafından, alacağını tamamen alamamış olan iflas alacaklılarına dağıtılır (m. 255, 11). Müflisin alacaklısı bulunduğu geciktirici koşula **veya** belirsiz süreye bağlı olan alacaklara, iflasın hiçbir etkisi yoktur.

Müflisin borçlusu bulunduğu bozucu koşula (infısahi şarta) bağlı alacaklar (TBK m. 173), şarta bağlı olmayan iflas alacakları gibi işlem görür. Yani, bu

alacaklar iflas masasına yazdırılır ve iflas tasfiyesi sonunda ödenir. iflas kapandıktan sonra bozucu şart gerçekleşirse, alacaklıya ödenen para, iflas dairesince m. 255 gereğince geri alınır ve alacağını tamamen alamamış olan alacaklılara dağıtılır. Eğer iflas tasfiyesi sırasında bozucu şartın gerçekleşip gerçekleşmeyeceğinin belli olması ihtimali varsa, iflas idaresinin alacağın ödenmesini geciktirmesi uygun olur.

D) KONUSU PARA OLMAYAN ALACAKLARIN PARA ALACAĞINA ÇEVRİLMESİ

Konusu para olmayan (mal alacağı olan) iflas alacakları da iflas masasına kaydettirilir. Ancak, bütün alacaklar aynı ölçü ile değerlendirilmedikçe, alacaklıların iflasta eşit bir şekilde işlem görmeleri mümkün olmadığından, Kanun, konusu paradan başka bir şey olan alacakların, para alacağına çevrileceğini düzenlemiştir (m. 198, I/c. 1). Örneğin:

Borçlu (müflis), fabrikasının hammadde ihtiyacı için bir kişiden bin ton kömür ödünç almış ve kömür borcunu {TBK m. 386) yerine getirmeden iflas etmişse, alacaklı (ödünç kömür veren) alacağını, iflas masasından kömür olarak isteyemez; kömürün iflasın açıldığı andaki değerini para alacağı olarak masadan isteyebilir.

Konusu para olmayan alacağın ona eşit bir kıymette **para alacağına çevrilmesi işlemi,** iflas idaresi tarafından değil, **bizzat alacaklı tarafından yapılır** (m. 219/2). iflas idaresi, alacaklının yaptığı hesabı (yani, istediği miktarı) doğru bulmazsa o zaman kendisine göre alacağın para ile değerini hesaplar ve bu miktar parayı, alacak olarak sıra cetveline alır; fazla miktarı reddeder. Bunun üzerine alacaklı, alacağının haksız olarak indirildiğinden söz ederek sıra cetveline karşı itiraz davası (m. 235) açabilir.

Yukarıdaki örnekte görüldüğü gibi, alacaklı, konusu para olmayan alacağını para alacağına çevirerek iflas masasına yazdırır. Fakat iflas idaresinin iflas masasının yararına görmesi halinde, konusu para olmayan bu mal borcunu (para olarak değil de) mal olarak yerine getirmesi **(sözleşmeye girmesi)** mümkündür (m. 198, 1/c. 2). Şöyle ki:

Yukarıdaki örnekte olduğu üzere, alacaklı bin ton kömürün bedeli olarak iflas masasına masaya 5.000.000 TL tutarında bir alacak yazdırmış olsun. Yapılan tahminlere göre, iflas tasfiyesi sonucunda iflas alacaklılarına %40 oranında bir ödemede bulunulacaksa ve bu arada kömür fiyatlarının düşmesi nedeniyle, ınas idaresi bin ton kömürü piyasadan 1.000.000 TL'na satın alabilecekse, iflas idaresinin kömür borcunu aynen yerine getirmesi, iflas masasının

yararınadır. Çünkü, 5.000.000 TL para alacağı için alacaklıya iflas masasından 2.000.000 TL, oysa piyasadan temin edilecek bin ton kömür için 1.000.000 TL ödenmesi söz konusu olacaktır. Bu sebeple, borcun kömür olarak yerine getirilmesi halinde, iflas masası 1.000.000 TL kazançlı olacaktır.

E) iFLASTA TAKAS[1]

iflas alacaklıları, tasfiye sonunda alacaklarını genellikle tam olarak alamayıp, yalnız o alacağa düşen iflas hissesini alırlar. Buna karşılık, müflisin borçluları, borçlarını iflas masasına tam olarak ödemek zorundadırlar.

iflasta takas yapılmasına izin verilirse, iflas açıldığı anda müflisin hem alacaklısı hem de borçlusu olan kişilerin durumu, müflisten yalnızca alacaklı olanlara oranla daha avantajlı hale gelir. Çünkü, müflisten hem alacaklı hem de ona borçlu olan kişiler, müflise olan borçları kadar, iflas alacaklarını tam olarak tahsil etmiş olurlar. Örneğin:

A, müflise 500.000 TL borçludur ve müflisten 300.000 TL alacaklıdır; masa %20 dağıtmaktadır. A'ya iflasta takas etme yetkisi tanınmasa idi, A, 500.000 TL borcunu iflas masasına aynen ödeyecek, buna karşılık masadan 300.000 TL alacağı için kendisine 60.000 TL ödenecekti; yani A'nın elinden çıkan para, (500.000TL-60.000 TL=) 440.000 TL olacaktı. Eğer A'ya iflasta takas yetkisi tanınırsa, A (alacaklı olduğu 300.000 TL'nı takas etme imkanı olduğundan) iflas masasına yalnızca 200.000 TL ödeyecektir.

iflastaki takas, TBK'na oranla iki bakımdan **kolaylaştırılmıştır.** Şöyle ki:

TBK'na göre, takas edilecek iki borcun muaccel olması gerekir (TBK m. 139, 1). Oysa, müflisin müeccel borçları iflasın açılması ile muaccel hale gelir (m. 195). Buna göre, müflisten alacaklı olan bir iflas alacaklısı, alacağı muaccel olmasa bile (iflas ile muaccel hale geldiği için) alacağını, müflise olan bir borcu ile takas edebilir. TBK'na göre, takas edilecek iki borcun konusunun aynı olması (para veya aynı cins ve nitelikteki mallar olması) gerekir (TBK m. 139, 1). Buna göre, örneğin para borcu ile mal alacağı takas edilemez. iflasta, konusu para olmayan alacaklar (mal alacakları) para alacağına çevrildiğinden (m. 198), müflisten bir mal (örneğin, kömür) alacaklı olan kimse, bu malın değeri ile, müflise olan para borcunu takas edebilir.

Hukukumuzda iflasta takas, kural olarak mümkündür (m. 200, I; TBK m. 142). Ancak, yukarıdaki örnekten de görüldüğü gibi, iflasta takas bunu yapan iflas alacaklısının durumunu (diğer iflas alacaklılarına oranla) iyileştirdiği için,

---

Bkz. Hamide Özden ôzkaya Ferendeci, **iflas** Hukukunda **Takas,** Istanbul **2013.**

iflAsta takas yetkisinin diğer alacaklıların zararına olarak kötüye kullanması da mümkündür. Kanun bu sebeple, bir taraftan ifüista takasa izin verirken, diğer taraftan da, takasın diğer alacaklıların zararına işleyen muvazaalı bir işlem olmasını önleyici tedbirler almıştır (m. 200 ve 201) Buna göre, bazı hallerde takas yapılamaz (m. 200): Müflisin borçlusu, iflas açıldıktan sonra müflisin alacaklısı olmuş ise; mü□isin alacaklısı, iflas açıldıktan sonra müflisin veya iflas masasının borçlusu olmuş ise; alacaklının alacağı hamile yazılı (muharrer) bir senede dayanmakta ise; anonim ve limited şirketler ile kooperatiflerin iflası halinde, ortaklar, ana sözleşme gereğince verilmesi gereken hisse senedi bedellerinin henüz ödenmemiş olan kısmına ilişkin borçlarını veya koymayı taahhüt ettikleri halde henüz koymadıkları sermaye borçlarını, bu şirketlerden olan alacakları ile takas edemezler. TBK m. 144'deki haller iflasta da geçerli olup bunlar birer takas engelidir.

Alacaklı, takasın mümkün olmadığı yukarıdaki hallerde takas ettiğini bildirirse, iflas idaresi bu takası kabul etmez.

Müflisin bir borçlusu, iflasın açılmasından önce, alacaklısının (müflisin) aciz halinde bulunduğunu bilerek iflas masasının zararına olarak, kendisine veya bir üçüncü kişiye takas suretiyle bir yarar sağlamak için, müflise karşı bir alacak yaratırsa iflas idaresi, takasa itiraz edebilir (m. 201). Takasa itiraz, bir dava (m. 277-284'deki iptal davasına benzeyen bir dava) şeklinde olur. Bu dava, iflasa karar veren ticaret mahkemesinde açılır. Davacı, iflas idaresi veya davayı takip yetkisi m. 245'e göre kendisine devredilen alacaklıdır. Davalı ise, takas yapan borçludur. Davanın kazanılması halinde takas hükümsüz kalır ve müflisin borçlusu borcunu tam olarak iflas masasına öder; devraldığı alacağı ise ancak iflas alacağı olarak iflas masasına yazdırabilir.

Yukarıdaki haller dışında, alacaklı, alacağını müflisin kendinde olan alacağı (müflise olan borcu) ile takas edilebilir (m. 200, 1). iflastaki takasın şartları ve hükümleri de TBK m. 139-145 hükümlerinde olduğu gibidir.

F) MÜFLİSiN KEFİL OLDUĞU BORÇLAR

Bir borca kefil olan (TBK m. 581 vd.) kimsenin iflası halinde, alacaklı, borcun vadesi henüz gelmemiş olsa dahi, alacağını kefilin iflas masasına yazdırabilir (m. 202, 1). Bu kural hem adi kefalet hem de müteselsil kefalet için geçerfidir.

Kefilin iflas masası, kefalet alacaklısına ödediği para oranında, kefalet alacaklısının yerine geçerek (m. 202, 11), kefalet alacaklısının haklarına halef olur ve rücu hakkını kullanır (TBK m. 596).

Kefil ile birlikte asıl borçlu veya birlikte kefillerden (TBK m. 587) biri de iflas ederse, m. 203 hükmü; asıl borçlunun veya birlikte kefillerden birinin iflası hafında ise m. 204 hükmü uygulanır (m. 202, 11/c. 2).

G) MÜŞTEREK BORÇLULARIN AYNI ZAMANDA IFLASI

Müşterek borçlulardan maksat, bir borcu birlikte taahhüt edenler (örneğin, müteselsil borçlular, TBK m. 162), kefil ile asıl borçlu veya birlikte kefiller (m. 202, 11/c. 2) gibi kimselerdir. Müşterek borçlular hakkında birlikte veya ayrı ayrı iflAs kararı verilmesi ve iflas tasfiye işlemlerinin aynı zamana rastlaması halinde, alacaklı, alacağının tamamını müşterek borçlu müflislerin her birinin iflas masasına ayrı ayrı yazdırabilir (m. 203, 1).

Bu şekilde yazdırılan alacaklarda, iflas masalarının dağıtmak durumda olduğu paylar toplamı, alacak toplamından fazla ise, bu fazla, hissesinden daha fazla ödemede bulunan iflas masasına verilir (m. 203, il). Örneğin, alacaklı 100.000 TL alacağını her iki müşterek borçlunun iflas masasına ayrı ayrı yazdınr ve iflas masalarından biri %70, diğeri %40 dağıttığından birinci iflas masası alacaklıya 70.000 TL ödemiş ise, ikinci iflas masası alacaklıya 30.000 TL öder ve geriye kalan,10.000 TL'nı birinci iflas masasına verir. Buna karşılık, masaların alacaklıya ödedikleri paylar toplamı alacağın tutarını geçmiyorsa (söz gelimi, iflas masalarından biri %80, diğeri %1O dağıtıyorsa) iflas masaların birbirlerine karşı rücu hakları yoktur (m. 203, 111).

H) MÜFLİSLE BİRLİKTE BORÇLU OLANLARDAN BİRİNİN BORCU KISMEN ÖDEMİŞ OLMASI

Hakkında iflas kararı verilen borçlu (müflis), bir borcun müşterek borçlularından biri olabilir ve alacaklı, alacağının bir kısmını diğer müşterek borçlulardan almış olabilir. Alacaklı, buna rağmen alacağının tümünü müflisin iflas masasına yazdırabilir (m. 204, 1). Alacaklıya tanınan bu hakkın, müşterek borçlunun müflise rücu hakkı bulunup bulunmaması ile ilgili yoktur.

Borcu kısmen ödemiş olan müşterek borçlu da alacaklıya yapmış olduğu ödeme dışında alacağın tamamını iflas masasına yazdırmak yetkisine sahiptir (m. 204, il).

Bu durumda iflas masası, alacaklıya. müşterek borçludan aldığı kısımdışında kalan alacağı kadar ödeme yapar. Geriye kalan paradan müşterek borçluya rücu hakkı olduğu miktara düşen hisse ödenir. Bu ödemeden sonra bakiye artarsa, bu para iflas masasında kalır (m. 204, 111).

1) KOLLEKTIF ŞiRKET VE ORTAKLARININ IFLASI2

Kollektif şirket ve kollektif şirket ortaklarının iflası, birbirine benzer ve fakat bazı bakımlardan farklılık gösterir.

Kollektif şirket hakkında verilen iflas kararı, yalnızca şirket tüzel kişiliği ile ilgilidir ve bu karar, ortakların da iflası sonucunu doğurmaz (TTK m. 240, 1. Ancak alacaklı, kollektif şirketle birlikte ortakların (veya içlerinden bazılarının) da iflasını isteyebilir {TTK m. 238, 2; TTK m. 240, 1). Müflis kollektif şirketin iflas masasına yalnız şirket alacaklıları alacaklarını yazdırabilir. Şirket alacaklıları alacaklarını tamamen almadıkça, kollektif şirket ortaklarının kişisel alacaklıları şirket mallarına müracaat edemezler (TTK m. 239).

Kollektif şirket ortağı hakkında verilen iflası kararı, yalnızca ilgili ortak ile ilgilidir ve bu karar, kollektif şirketin de iflası sonucunu doğurmaz. Fakat, bir ortağın iflası halinde (TTK m. 253 hükmü saklı kalmak üzere) kollektif şirket sona erer (TTK m. 243, 1/e).

Kollektif şirket alacaklıları, alacaklarının tamamını müflis ortağın iflas masasına yazdırabilirler (m. 205/c. 3). Ortağın iflas masasında, ortağın kişisel alacaklıları ile şirket alacaklıları arasında bir öncelik ve imtiyaz hakkı yoktur (TTK m. 240, 2). Müflis ortağın iflas masası, şirket alacaklılarına ödediği para oranında şirket alacaklılarının yerine geçer ve şirkete (ve hissesinden fazla ödediği para için, diğer ortaklara) rücu eder (m. 205/c. 4; 202, I; TBK m. 596). Bir şirket alacaklısı, alacağının bir kısmını şirketten veya diğer ortaklardan almış olsa bile, şirketten olan alacağının tamamını müflis ortağın iflas masasına yazdırabilir (m. 205/c. 2; 204).

Kollektif **şirket ile bir ortağının** aynı zamanda iflası halinde, şirket alacaklıları, alacaklarının tamamını müflis ortağın iflas masasına da yazdırabilirler. Fakat şirket alacaklıları, tasfiye sonunda müflis şirketin iflas masasından alamadıkları miktarı ortağın masasından isteyebilirler (m. 205/ c. 1).

Kollektif **şirket ve birden fazla ortağın aynı zamanda iflası** halinde, şirket alacaklıları, alacaklarının şirket masasından alamadıkları bölümünü her ortağın iflas masasına yazdırabilirler (m. 205/c. 1). Ancak, şirket alacaklıları, ortakJarın iflas masasında (ortakların şahsi alacaklıları ile birlikte) yalnız şirketten alamadıkiarı miktarm tamamı oranında dağıtıma katılırlar.

---

2 Bu konuda bkz. Baki Kuru, Şahıs Şirketleri ve Ortaklannın iflası, Ankara 1963.

J) KOMANDiT ŞiRKET VE KOMANDiTE ORTAKLARIN IFL.Ası

Komandit şirketin iflası halinde, şirket alacaklıları alacaklarını almadıkça, ortakların kişisel alacaklıları şirket mallarına başvuramaz. Komandlterlertn koydukları sermaye de şirket alacaklılarının öncelikle haklarını elde edecekleri mallardan sayılır (TTK m. 324). Şirketin varlığı, şirket alacaklılarına yetmezse, bu alacaklılar, geri kalan alacaklarından dolayı komandltelerln kişisel mallarına başvurabilirler. Ortakların kişisel mallarına başvurulması halinde şirket alacaklılarının, ortakların kişisel alacaklılarına karşı rüçhan hakkı yoktur (TTK m. 325).

Şirket ve iflas halinde iflas masası veya şirket alacaklıları, iflas etmiş bir komanditerin masasına başvururlarsa, bunların, müflis komanditerin kişisel alacaklılarına karşı rüçhan hakkı yoktur (TTK m. 326).

K) ADİ VE REHİNLİ ALACAKLARIN SIRASI

iflas tasfiyesinde her ne kadar alacaklılar arasında eşit işlem yapma ve eşitlik kuralı söz konusu ise de bazı alacakların ödenmesinde bir sıra uygulanır (m. 206).

Bu anlamda öncelikle **masa alacakları** (borçları) ve **iflas alacaktan** arasında bir ayrım yapılır. Masa alacakları, iflas masasının yaptığı borçlardır (örneğin, iflas mallarının muhafaza edildiği depo kirası, malların satış ilan masrafları, iflas masası ile ilgili davaların takibi için iflas idaresinin vekaletname verdiği avukatın ücreti gibi) ve bunlar adi alacakların ödenmesine geçilmeden önce ödenir (m. 248).

iflas alacakları ise, müflisin iflasın açılmasından önce doğan borçlarıdır.

IIK m. 206'nın kenar başlığı, "adi ve rehinli alacaklar" şeklindedir.

Rehinli alacaklar, rehin (m. 23) ile temin edilmiş olan alacaklardır.

Adi alacaklar deyimi ise, rehinli alacaklar deyiminin karşıtı olarak kullanılmıştır ve rehin (m. 23) ile temin edilmemiş olan diğer alacaklara, adi alacaklar denir. Adi alacak deyimi hem özel hukuktan doğan alacakları hem de kamu alacaklarını (6183 s. K. m. 21, 111) kapsar. öte yandan adi alacak imtiyazlı veya imtiyazsız olabilir.

1 - REHiNLİ ALACAKLAR

iflas kararının verilmesi sonucu, mülkiyeti müflise ait olan rehinli mallar, iflA.s masasına girmekle (m. 185) birlikte, rehinli alacaklıların rehinden doğan

rOçhan hakkı saklıdır. Bu sebeple rehinli mal satılınca, rehnin satış bedelinden **ilk önce** (o malla temin edilen) **rehlnll alacaklar ödenir** (m. 206, 1).

Gümrük resmi ve akar vergisi gibi Devlet tekliflerinden **belli eşya ve akardan alınması gereken resim ve vergi, rehinli alacaklardan sonra gelir** (m. 206, I); ancak diğer alacaklardan önce ödenir.

Rehnin satış bedeli, o mal üzerindeki bütün rehinli alacakları karşılar ve geriye para artarsa, bu para iflas masasına kalı·rve adi alacakların ödenmesine tahsis olunur.

Buna karşılık, rehinli alacaklılar alacaklarının tamamını rehnin satış bedelinden alamamışlar ve müflis de bu alacaklardan ayrıca kişisel olarak sorumlu ise, alacağın rehinle karşılanamayan kısmı, adi bir alacak haline gelir ve adi alacakların sırasına tabi olur (m. 206, iV).

il - ADI ALACAKLAR

Adi alacaklar, kendi aralarında imtiyazlı alacaklar ve imtiyazsız alacaklar olmak üzere ikiye ayrılır. Kanunda (m. 206, iV) belirtilen ilk üç sıradaki alacaklara, **imtiyazlı adi alacaklar;** dördüncü sıradaki alacaklara ise, **imtiyazsız adi alacaklar** denir.

Adi alacaklar, iflas masasının tasfiyesi sonunda elde edilen paradan rehinlerin satış bedelinden rehinli alacaklar ödendikten sonra ödenir. Yalnız, tasfiye sonunda elde edilen paranın adi alacaklılar arasında paylaştırılmasına geçmeden önce bu paradan öncelikle başka bazı alacaklar ödenir.

L) ADI ALACAKLARIN ÖDENME SIRASI

1- IMTIYAZLi ADİ ALACAKLAR

Bunlar m. 206'nın ilk üç sırasında yazılı olan alacaklardır. Kanun koyucu, iflasın açılmasından önceki bir yıl içinde tahakkuk etmiş işçi alacakları, aile hukukundan doğan her türlü nafaka alacakları gibi özel olarak korunmaya muhtaç olan bazı alacaklıların alacaklarının, diğerlerinden daha önce ödenmesi gerektiğini kabul ederek, bu alacaklara imtiyaz (öncelik) tanımıştır. Bu imtiyaz, rehin hakkındaki gibi ayni bir hak (rüçhaniyet-öncelik) olmayıp, yalnız icra ve iflas hukukunun, alacakların ödenme sırası bakımından kabul ettiği bir imtiyazdır (m. 206, iV).

1. Sıra: a) işçilerin, iş ilişkisine dayanan ve iflasın açılmasından önceki bir yıl içinde tahakkuk etmiş ihbar ve kıdem tazminatları dahil alacakları ile iflas

nD11MQm·yte iş ilişkisinin sona ennesi üzerine hak etmiş oldukları ihbar ve kıdem inattan, b) işverenlerin, işçiler için yardım sandıkları veya sair yardım teşb kurulması veya bunların yaşatılması maksadıyla meydana gelmiş ve tüzel kişilik kazanmış bulunan tesislere veya derneklere olan borçları, c) iflasın imasından önceki son bir yıl içinde tahakkuk etmiş olan ve nakden ifası gerek.en aile hukukundan doğan her türlü nafaka alacakları.

2. Sıra: Velayet ve vesayet nedeniyle malları borçlunun idaresine bırakılan kimselerin bu ilişki nedeniyle doğmuş olan tüm alacakları. Ancak bu alacaklar, iflas, vesayet veya velayetin devam ettiği müddet yahut bunların bitmesini takip eden yıl içinde açılırsa imtiyazlı alacak olarak kabul olunur. Bir davanın veya takibin devam ettiği müddet hesaba katılmaz.

3. Sıra: ôzel kanunlarında imtiyazlı olduğu belirtilen alacaklar {örneğin: **Kat Mülkiyeti K.** m. 22, 111; Avukatlık K. m. 166, 11, iV; TTK m. 1418, 2; Ordu Yardımlaşma Kurumu K. m. 37; IIK m. 36, VI; Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birtik1eri K. m. 16, iV; Sosyal Güvenlik Kurumu K. m. 35, il; Sigortacılık K. m. **10/4;** Bankacılık Kanunu m. 63, iV).

11- İMTİYAZSIZ ADİ ALACAKLAR

Yukarıda görüldüğü şekilde, rehinli alacaklar ile önce ödenmesi gereken diğer bazı alacakların ödenmesinden sonra, adi alacaklılara ödenecek olan paradan, ilk önce, birinci sırada bulunan bütün imtiyazlı alacaklılara eşit ödeme yapılır (bu sıranın kendi içinde ayrıca bir öncelik sıralaması yoktur). Eldeki para, birinci sıradaki bütün alacakların ödenmesine yetmiyorsa, alacaklılara, alacakları oranında (garame usulüne göre) ödeme yapılır. Örneğin, eldeki para 100.000 TL ve fakat birinci sıradaki alacakların toplamı 1.000.000 Tl ise, alacaklılara %1O oranında ödeme yapılır.

Birinci sıradaki alacakların tamamen ödenmesinden sonra geriye para artarsa, ikinci sıradaki; oradan artan para, üçüncü sıradaki; eğer oradan da para artarsa, imtiyazsız adi alacakların bulunduğu dördüncü sıradaki alacaklılara yukarıdaki açıklama çerçevesinde ödeme yapılır.

IIK m. 206'da belirtilen ilk üç sıra dışındaki diğer bütün iflas alacakları imtiyazsız adi alacaktır.

İFLAS MASASININ OLUŞMASI, YÖNETİMİ VE TASFİYESİ

Asliye ticaret mahkemesi, verdiği iflas kararını iflas dairesine bildirir. Bunun üzerine **iflas dairesi,** iflas kararını derhal **ilan eder** ve **gerekli yerlere bildirir** (m. 166, il).

iflas dairesi bir taraftan iflas kararım ilan ederken ve gerekli yerlere bildirirken, diğer taraftan da hemen **müflisin mallarının defterini tutmaya ve malların muhafazası için gerekli muhafaza tedbirlerini almaya** başlar (m. 208, 1). Başka bir deyişle, iflas dairesi, iflasın tasfiyesi için gerekli ilk işlemleri yapmaya ve böylece iflas tasfiyesine başlamaya mecburdur. Ancak ikinci alacaklılar toplantısı, iflas kararı kesinleşinceye kadar yapılamaz (m. 164, 111). iflas tasfiye işlemlerinin yapılabilmesi için ise, iflas kararının kesinleşmesini beklemeye gerek yoktur (m. 164, il).

iflasın tasfiyesine iflas dairesi başlar; fakat, iflasın tasfiyesine devam etmek ve tasfiyeyi yapıp bitirmek görevi iflasın özel organlarına (alacaklılar toplanması, iflas idaresi) aittir.

Kanun (m. 184), iflas açıldığı anda müflisin mal, alacak ve haklarının iflas masası oluşturduğunu belirtmekte ise de tasfiyenin hemen başında masanın fiilen oluşturulabilmesi için çeşitli muhafaza tedbirleri alınır ve **tasfiye şekli** belirlenir.

Tasfiye şekli, **iflas masasının yönetiminin** nasıl olacağını da gösterir. Tasfiye sırasında açılacak **istihkak davaları** ile masa alacaklarının tahsili gibi özel durumlar dışında, **alacakların incelenmesi** ve **sıra cetvelinin** hazırlanması tasfiyenin önemli aşamalarını oluşturur. Daha sonra, çeşitli konularda karar alacak olan **ikinci alacaklılar toplanması** yapılır. Toplanmanın alacağı kararlardan biri de iflas masasına giren mal, alacak ve hakların satışıdır. Satış sonunda elde edilen **paraların paylaştırılması** ve alacağını alamayan alacaklılara borç ödemeden aciz belgelerinin verilme.si gündeme gelir. Tasfiye işlemlerinin bitimi **üzerine, iflasın kapanmasına** karar verilir.

Bu genel açıklamadan sonra, şimdi iflas tasfiyesinin aşamalarına geçebiliriz.

§ 58. iFLAS MASASININ OLUŞMASI

Müflisin iflas masasına girmesi gereken mal, alacak ve haklarının neler olduOunu yukarıda gördük. Burada ise, masaya girmesi gereken mal, alacak ve hakların tespiti ve bunlara iflas dairesi tarafından el konulması suretiyle, **iflAs**masasının fiilen (tespit, kayıt ve muhafaza itibariyle) nasıl oluşacağı incelenecektir.

A) DEFTER TUTULMASI

Asliye ticaret mahkemesince iflas kararı kendisine bildirilen (m. 166, 1) iflas dairesi, hemen müflise ait mal ve hakların (masanın aktifinin) bir defterini tutmaya başlar ve müflisin mallarının muhafazası için gerekli tedbirleri alır (m. 208).

Buradaki defter tutulması, asliye ticaret mahkemesinin iflas davası sırasında muhafaza tedbiri olarak karar verdiği defter tutulmasından (m. 161-163) başkadır. Oradaki defter tutulması, iflas davası sırasındaki muhafaza tedbirlerinden olduğu halde, **iflas açıldıktan sonra tutulacak defterle,** müflisin iflas masasına giren mal, alacak ve hakları tespit edilmekte ve ona göre **iflas tasfiyesinin şekli belirlenmektedir.**

İflas dairesi, iflas kararının kendisine **tebliğinden itibaren en geç iki ay içinde** (iflas tasfiyesinin tatili dışında) **tasfiyenin** adi veya basit **şekilde** yapılacağına **karar vermek zorundadır** (m. 208, 111)[1].

iflas davası sırasında muhafaza tedbiri olarak bir defter tutulmuş ise, şimdi iflas açıldıktan sonra defter tutulurken, daha önce tutulmuş olan defterden de yararlanılır. Ancak, bu iki defter tutmadaki amaç farklı olduğu gibi, müflisin malvarlığı durumu, önceki defterin tutulduğu zamandan bu yana değişmiş olabileceğinden, bu iki defterin içerikleri değişik de olabilir.

Bu deftere, ilk önce müflisin iflas masasına giren (m. 184) mal, alacak ve hakları yazılır. Bundan başka, müflisin haczedilemeyen (m, 82 vd.) ve bu nedenle iflas masasına girmeyen malları da deftere yazılır; haczedilemeyen mal□ lar, deftere yazılmakla beraber müflisin elinde bırakılır (m. 211).

Ayrıca. üçüncü kişilerin mülkü olarak gösterilen veya üçüncü kişiler tarafından istihkak iddia olunan ve müflisin elinde bulunan mallar da bu deftere

---

Bu yetkinin iflas dairesinden alındıQı özel düzenleme (nı. 308, !!) uy□nnca mühlet içinde tftAs karan veren asliye ticaret mahkemesi, tasfiyenin adi veya basit şekilde yapılacaQına da karar **ve.rtır.**

yazılır; yani **üçüncü kişilerin istihkak iddiaları** (m. 228) deftere şerh verilir (m. 212; Niz. m. 45; karş. m. 96; 102).

iflas dairesi, deftere geçirdiği her malın kıymetini takdir eder veya bir bilirkişiye takdir ettirir (m. 214; karş. m. 87) ve takdir edilen değeri deftere yazar.

Müflis, mallarının defteri tutulurken hazır bulunarak mallarını iflas dairesine göstermek ve iflas dairesinin emrine hazır bulundurmak zorundadır (m. 209, 1).

iflas dairesi, tuttuğu defteri, doğruluğu ve noksanlığı hakkında beyanda bulunması için müflise gösterir. Müflisin vereceği cevap, deftere yazılır ve kendisine imzalatılır (m. 215).

B) İFLAS MASASINDAKİ MALLARIN MUHAFAZASI

iflasın açılması ile, masa mallarının kaçırılması veya kaybolması, değer kaybına uğraması tehlikesi kendini gösterebilir. Bunu önlemek için, iflas dairesinin derhal harekete geçmesi gerekir. Bundan dolayı, Kanun (m. 208, 1), iflas kararı kendisine bildirilen (m. 166, 1) iflas dairesinin, müflisin mallarının muhafazası için gerekli tedbirleri alacağını belirtmektedir.

Müflisin mallarının defterinin tutulmasının amacı, masa mallarının tespitidir. Bu malları gerçekten masaya alabilmek ve masada tutabilmek için, bu mallara el konulması ve gerekli muhafaza tedbirlerinin alınması, ilerde masa mallarının paraya çevrilmesi aşamasına gelindiği zaman, iflas idaresinin elinin altında bulunan bu malları hemen satabilmesi için önem arz eder.

iflas dairesinin iflas kararını ilan etmesi ve gerekli yerlere bildirmesi (m. 166), aynı zamanda masa mallarının muhafazası için de ayrı bir tedbir niteliğindedir.

Bundan başka, Kanun özellikle taşınır mallar hakkında alınacak muhafaza tedbirlerini düzenlemektedir. Buna göre, iflas dairesi, müflisin parasını, kıymetli evrakını (m. 88, 1), ticari defterlerini {TTK m. 83-85), ev idaresine ait defterlerini ve herhangi bir önemi olan diğer belgelerini muhafaza altına alır (m. 210, 111;m. 9). Bunlar dışındaki mallar, iflas dairesince mühürlenir (m. 21O, iV); mührü bozanlar TCK m. 203'e göre cezalandırılır.

iflas dairesi, müflisin kullandığı yerler dışındaki müflise ait malları da muhafaza altına alır (m. 21O, V). iflas dairesi, bundan başka, müflisin mağazalarını, eşya depolarını, fabrikalarını, imalathanelerini, üretime yönelik sair yerlerini, perakende satış dükkanlarını ve bunlara benzer yerlerini, masa hakkında yararlı olacağı anlaşılırsa ilk alacaklılar toplantısına kadar kontrolü altında tu-

tar ve idare eder; aksi takdirde bu yerleri kapatıp mühürler (m. 21O, 1)[2]. Kapatılıp mühürlenen yerler (m. 21O, 1) üzerinde rehin bulunmasa dahi, ilk alacaklılar toplanması tarafından da uygun bulunması halinde iflas idaresince derhal satılır (m. 185, iV)

iflas dairesinin masa malları hakkında alacağı muhafaza tedbirleri bunlardan ibaret değildir. iflas dairesi, müflisin mallarının muhafazası için gerekli gördüğü diğer tedbirleri de alabilir (m. 208, 1). örneğin, vadesi gelmiş poliçe ve bonolann ibrazı ve bunun için protesto çekilmesi, bozulacak şeylerin hemen satılması, zamanaşımını kesmek için takip talebinde bulunulması veya dava açılması gibi.

C) MÜFLİSİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Yukarıda defter tutulmasını incelerken müflisin, mallarının defteri tutulurken hazır bulunmak, mallarını göstermek ve iflas dairesi emrine hazır bulundumıak zorunda olduğunu (m. 209) belirtmiştik. Bundan başka müflis, kendisjne ayrıca izin verilmedikçe, iflas tasfiyesinin devamı süresince iflas idaresinin **(ve dairesinin)** emri altında bulunmakla yükümlüdür. Bu yükümlülüğe uymayan müflis, gerektiğinde kolluk kuweti ile zorla getirilir (m. 216/c. 1; 81). Ayrıca, bu yükümlülüğe uymayan müflis taksirli müflis sayılarak, TCK m. 162'ye göre cezalandırılacağı gibi, "yükümlülüklerin yerine getirilmemesi"ni düzenleyen m. 337, ll'ye göre de cezalandırılır.

iflas idaresi, müflise uygun miktarda yardımda bulunabilir (m. 216/c. 2). Bu yardım, özellikle müflisin, iflas idaresinin (ve dairesinin) emri altında kalması nedenfyfe bir işte çalışamaması ve bundan dolayı yardıma muhtaç kalması hallerinde yapılır. Müflise yapılacak yardımın, masaya giren mal ve hakları ile oranblı olması ve müflis için zorunlu olan miktarı geçmemesi gerekir.

D) TASFİYE ŞEKLİNİN BELİRLENMESİ

Masa mallarının defteri tutulduktan sonra, malların defterde gösterilen kıymetlerine (m. 214) göre, **üç ihtimal"** ile karşılaşılır: 1) Masaya ait hiçbir mal bulunamamıştır; bu halde **iflas tasfiyesi tatil** edilir (m. 217). 2) Defteri tutulan malların bedeli adi tasfiye masraflarını karşılayacak durumda değildir; bu halde **basit tasfiye** usulü uygulanır (m. 218). 3) Defteri tutulan malların bedeli

---

[2] 7101 s. K. ile yapılan deQişiklik sonucunda, iflas dairesinin iflasın açılmasıyla müflisin maOaza,depo, imalathane veya satış yerleri gibi tüm iş yerlerinin derhal mühürlenip kapatılması şeklindeki kural tersine çevrilmi□t!r. □una göre, müflisin söz konusu iş _yerlerinin ç□lıştırılması masanın yaranna ise buralar bırıncı alacaklılar toplanmasına kadar ıflas dalresı tarafından idare edilir ve açık tutulur.

adi tasfiye masraflarını karşılayacak durumdadır; bu halde ise **adi tasfiye** usulüne gidilir (m. 219).

1- iFLAS TASFiYESİNiN TATiLi

Hacizde haczedilecek mal bulunamamasında olduğu gibi (m. 105), iflasta da müflisin iflas masasına girecek herhangi bir mal, alacak ve hakkı bulunmayabilir. Müflisin haczedilemeyen malları bulunsa bile, bunlar masaya girmeyeceğinden, masaya ait hiçbir mal bulunmamış sayılır.

Tuttuğu deftere göre masaya ait hiçbir mal, alacak ve hak bulunmadığını tespit eden iflas dairesi, **tasfiyenin tatiline** karar verir ve bunu ilan eder. Bu ilanda, alacaklılar tarafından **30 gün** içinde iflasa ilişkin işlemlerin yürütülmesinin devamı istenmediği ve gideri peşin verilmediği takdirde, iflasın kapatılacağı (m. 254) ihtarı yazılır (m. 217; Y m. 56).

Bu ilandan itibaren 30 gün içinde, hiçbir alacaklı giderini peşin vererek tasfiyeye devam edilmesini istemezse, iflas dairesinin yazısı (başvurusu) üzerine, iflasa karar vermiş olan asliye ticaret mahkemesi, **iflasın kapatılmasına** karar verir (m. 217; 254). Bu kapatma kararı da ayrıca ilan edilir (m. 254, iV).

iflasın kapanmasına bu yolla karar verilmesi, masanın tasfiyesi sonucundaki gibi normal bir kapanma olmadığından ve özellikle burada bir sıra cetveli düzenlenmediğinden, kimlerin gerçekten iflas alacaklısı olduğu tespit edilmiş değildir. Bu yütôe□b!.!r□da (açtı□ı iflas davası sonucunda alacağının miktarı belirlenmiş olan davacı dışında) alacaklılara, borç ödemeden aciz belgesi (m. 251) verilmez.

iflas tasfiyesinin tatili sonucunda verilen iflasın kapanması karan üzerine, alacaklılar, müflis aleyhine daha önce başlattıkları ve fakat iflas kararı ile duran icra takiplerine kaldıkları yerden devam edebilirler ve yeni takip yapabilirler. Müflis (borçlu), bu yeni takiplere karşı, yeni mal iktisap etmediği yolunda bir itiraz (m. 251, il) ileri süremez. Benzer şekilde, iflas kararı ile durmuş bulunan hukuk davaları da kaldıkları yerden devam eder.

iflas dairesinin iflas tasfiyesinin tatil edildiği hakkındaki ilanından itibaren 30 gün içinde, alacaklılardan biri iflas dairesine başvurarak, iflas tasfiyesine devam edilmesini ister ve giderini de peşin verirse, iflas tasfiyesine devam edilir. Alacaklı, iflas tasfiyesine, basit tasfiye (m. 218) veya adi tasfiye (m. 219) usulü ile devam edilmesini isteyebilir. Basit tasfiye daha az masraflı olduğundan, alacaklı, genellikle basit tasfiye usulünü tercih eder.

11- **BASiT** TASFiYE USULÜNÜN UYGULANMASI

Müflisin defteri tutulan (m. 208 vd.) masa malları bulunur; fakat bu malların bedelinin (m. 214) adi tasfiye giderlerini karşılamayacağı anlaşılırsa, iflas dairesi, iflasın basit tasfiye usulüne göre tasfiye edilmesine karar verir ve durumu ilan eder. Bu ilan üzerine, alacaklılardan biri, giderini peşin vermek suretiyle tasfiyenin adi tasfiye usulü (m. 219 vd.) ile yapılmasını isterse, adi tasfiye usulü uygulanır. Buna karşılık, alacaklılardan hiçbiri adi tasfiye istemezse, iflAs tasfiyesi basit tasfiye usulüne göre yapılır (m. 218).

Basit tasfiye usulünün uygulanacağı durum, burada belirtilenden ibaret d□ildir. ileride görüleceği üzere, adi tasfiye usulünde tasfiye altı ay içinde bitirilemezse, alacaklılar basit lasfiye usulünün uygulanmasına karar verebilir1er (m. 256).

111 - **ADİ TASFİYE USULÜNÜN UYGULANMASI**

Müflisin mallarının tutulan defterine (m. 208-215) göre, iflas masasına ait malların bedelinin **adi tasfiye giderlerini karşılayacağı** anlaşılırsa, iflas tasfiyesi, adi tasfiye usulüne göre yapılır (m. 219).

Adi tasfiye, iflasın **normal tasfiye** usulüdür ve Kanunun bundan sonraki hükümleri (m. 219 vd.) hep adi tasfiyeyi düzenlemektedir.

Buna göre adi tasfiyenin aşamaları şöyledir: Adi tasfiyenin ilanı (m. 219-220); birinci alacaklılar toplanması (m. 221; 225); bu toplantıda gösterilen adaylar arasında icra mahkemesince seçilen iflas idaresinin (m. 226-227) masa alacaklarını tahsil etmesi ve bazı hallerde acele satışlar yapması(m. 229), üçüncü kişilerin istihkak iddiaları hakkında karar vermesi (m. 228), iflas alacaklarını incelemesi (m. 230-231), sıra cetvelini düzenlemesi (m. 232-236); ikinci alacaklılar toplantısı yapılması (m. 237-240); masa mallarının satışı (m. 241-246) ve paraların paylaştırılması (m. 247-253).

Adi tasfiyeye bir **ilan** ile başlanır ve bu ilan, iflas dairesinin 208. maddeye göre vereceği karar tarihinden itibaren en geç **1O** gün içerisinde m. 166, ll'ye göre, karar tarihinde tirajı elli binin üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan gazetelerden biri ile yapılır (m. 219, 1;166, il). Bu ilana şunlar yazılır (m. 219; Y m. 58):

1) Müflisin kimliği, adresi ve iflasın açıldığı gün, saat ve dakika.

2) Müflisten alacaklı olanların (yani iflas alacaklılarının) ve masaya giren mallar üzerinde istihkak iddiasında bulunanların (m. 188-190; 212; 228), alacaklarını ve istihkak iddialarını bu ilandan itibaren bir ay içinde yazdırmaları

ve bunların dayanağı olan belgeleri veya onaylı örneklerini (yani yazılı delillerini) venneleri. Bu bir aylık süre içinde alacaklarını bildirmemiş olanların alacakları son bulmaz. Bunlar, iflasın kapanmasına (m. 254) kadar alacaklarını yazdırabilirler.

3) Müflisin borçlularının, aynı süre (bir ay) içinde kendilerini ve borçlarını bildinneleri, aksi halde (m. 336 uyarınca) cezalandırılacakları.

4) Müflisin mallarını her ne sıfatla olursa olsun ellerinde bulunduranların, o üzerindeki hakları saklı kalmak koşuluyla, bunları aynı süre **(bir ay)** içinde iflas dairesi (seçildikten sonra iflas idaresi) emrine vermeleri; kabul edilebilir bir sebebe dayanmaksızın vermezlerse (m. 336 uyarınca) cezalandırılacakları ve rüçhan haklarından (m. 206, I; 248) yoksun kalacakları. Müflisin mallarını iflas dairesi (veya idaresi) emrine vermekten kasıt. malı elinde bulunduranların, malı iflas dairesine teslim etmeleri değildir. Bu kimselerin, malın kendilerinde olduğunu ve iflas dairesinin emrine hazır bulunduğunu bildirmeleri yeterlidir. Malı gidip teslim almak, iflas dairesine ait bir görevdir. Malı elinde bulunduran üçüncü kişi malın mülkiyetinin müflise ait olmadığını, kendisine ait olduğunu iddia ediyorsa, o zaman masanın (iflas masası temsilcisinin) üçüncü kişiye karşı dava açması gerekir.

5) Bu ilanı takip eden en geç **1O gün** içinde ve ilanda belirtilen yer, gün ve saatte birinci (ilk) alacaklılar toplantısı (m. 221-225) yapılacağı; alacaklıların bu toplantıya gelmeleri veya vekil göndermeleri ve bu toplantıya müflis ile müşterek borçlu olanların (m. 203-204) ve müflisin kefillerinin ve müflisle birlikte borcu tekeffül eden diğer kimselerin katılmaya hakları olduğu.

Adi tasfiye ilanından itibaren en geç **10 gün** içinde ve ilanda gösterilen yer, gün ve saatte birinci alacaklılar toplantısı (m. 221-225) yapılır. Bununla, iflas masasının idare ve tasfiyesi iflas dairesinden, iflasın özel organları olan alacaklılar toplanması ve iflas idaresine geçer.

Yukarıda adi tasfiye ilanından itibaren bir ay içinde yapılması gerektiği belirtilen iş ve işlemler (örneğin, alacakların yazdırılması, borçların bildirilmesi, masa mallarının verilmesi), birinci alacaklılar toplantısına kadarki dönemde iflas dairesine, ondan sonra, birinci alacaklılar toplantısında belirlenen adaylar arasından icra mahkemesince seçilen iflas idaresine (iflas idaresi seçilemezse, gene iflas dairesine) yapılır (m. 222).

Adi tasfiye ilanı ile başlayan sürecin bundan sonraki aşamaları aşağıda görülecektir.

§ 59. IFLAS MASASININ YÖNETiMi

A) GENEL OLARAK

Ifl□ masasının yönetiminden (idaresinden) kasıt, masanın (fiilen) oluşması (m. 208-216) ve adi tasfiyenin ilanı (m. 219-220) ile başlayan ve masa mallarının satışı ile paraların paylaştınlmasını kapsayan (m. 241 vd.) ifl□s tasfiye işlemlerinin yapılmasıdır.

Yukarıda, masanın oluşumu aşamasında iflas masasının mevcudunun (aktifinin) ne olduğu görülmüştü. Şimdi inceleyeceğimiz iflas masasının yönetimi aşamasında ise daha çok masanın borçları (pasifi) tespit edilecek daha sonraki iki aşamada ise, iflas masasında bulunan mal, alacak ve haklar satılacak ve satıştan elde edilen para ile borçları (iflas alacaklılarının alacakları) ödenecektir.

iflas tasfiyesinin başlangıcında iflas dairesi görevli bulunmakla birlikte, iflas masasının yönetiminde görevli asıl organlar, birinci ve ikinci alacaklılar toplanmaları ile iflas idaresidir.

Birinci alacaklılar toplanması, iflas dairesinin yaptığı ilandan (m. 219) sonra bazı kararları almak ve iflas idaresinde görev yapacak olan kişileri aday göstermek Ozere yapılır. iflas idaresinin icra mahkemesince seçiminden sonra, tasfiye işlemleri iflas dairesi tarafından iflas idaresine havale olunur (m. 223, il) ve iflas dairesi, iflas idaresini denetleyen bir organ olarak görev yapar (m. 23, iV).

B) BİRİNCİ ALACAKLILAR TOPLANMASI[1]

iflas alacaklılarının, iflas masasının yönetim ve tasfiyesi için gerekli karartan vermek amacıyla yaptıkları toplantıya **alacaklılar toplanması** (toplantısı) denir.

Alacaklılar toplanması, iflas alacaklılarının ortak iradelerinin oluşmasını sağlayan özel bir iflas organıdır. Alacaklılar toplanması, müflisin veya alacaklıların temsilcisi değildir. Alacaklılar toplanması, iflas tasfiyesinin yapılması sırasında, kanunun kendisine verdiği görev ve yetkiler çerçevesinde aldığı çeşitli kararlarla **iflas tasfiyesini yönlendiren en yetkili iflas** organıdır. Alacaklılar toplanmasının kararları, yalnız toplantıya katılan alacaklılar için değil bütün iflAs alacaklılan için ba□layıcıdır.

Bu konuda bkz. Seylthan Deliduman, iflas Tasfiyesinde Alacaklılar Toplanması, **Ankara** 2002; GOray Erdönmez, iflasta Alacaklılar Toplanmasının Yetkileri, Istanbul 2005.

Adi tasfiye ilanı (m. 219/5) üzerine alacaklılar, adi tasfiye ilanında bildirilen yer, gün ve saatte toplanırlar; bu toplantıya **birinci alacaklılar toplantısı** denir. Birinci alacaklılar toplantısına iflas müdürü (veya yardımcısı) başkanlık eder (m. 221, 1).

Toplantıya başkanlık eden iflas müdürü, alacaklı oldukları, tercihan ellerinde noter veya ipotek senedi gibi resmi senetle yahut IIK'nun 68/b ve 150/ı maddelerinde belirtilen belgelerle sabit olan kişilerden bir veya iki alacaklı yahut mümessilleriyle birlikte özel bir kurul oluşturur. Bu kurula, **iflas bürosu** denir.

iflas bürosunun görevi, tereddüt halinde, toplantıya kimlerin katılacağını ve toplantıda kullanılan oyların geçerli olup olmadığını tespit etmektir. iflas bürosunun işlemlerine karşı ilgililer, toplantı tarihinden itibaren yedi gün içinde icra mahkemesine şikayette bulunabilirler. Şikayet sebebinin yerinde görülmesi ancak karar çoğunluğunun bozulacak olması halinde dikkate alınır, aksi takdirde şikayet reddolunur (m. 221, 1, iV).

Birinci alacaklılar toplantısının yapılabilmesi için gerekli çoğunluk **(toplantı nisabı),** toplantıda hazır bulunan alacaklıların (veya temsilcilerinin) bilinen alacaklar tutarının en az dörtte birini temsil etmesi halinde sağlanır. Toplantıda bulunanlar beş kişiden az ise toplantının yapılabilmesi, bunların alacak tutarının yarısına sahip olmalarına bağlıdır (m. 221, il).

Toplantıda karar alınabilmesi **(karar nisabı)** için, alacak tutarı çoğunluğu gerekir (m. 221, 111).

Toplantıya başkanlık eden iflas müdürü toplantının başında, alacaklılara, müflisin tutulan defteri, iflas masasına giren mal, alacak ve haklar, bunların tahmin edilen değeri, mallar hakkında alınan muhafaza tedbirleri, şimdiye kadar kendini yazdıran alacaklıların durumuna göre masanın pasifi (borçları) hakkında açıklama yapar.

Toplantıda yapılan işler ve alınan kararlar hakkında bir tutanak düzenlenir (Niz. m. 48).

Birinci alacaklılar toplanmasının en önemli **görevi,** iflas idaresine (m. 226-227) aday göstermektir (m. 223, 1).

Birinci alacaklılar toplanmasının diğer görevleri, m. 224'te gösterilmiştir. Birinci alacakJılar toplantısı, iflasın tasfiyesi için gerekli olan acele kararları verir. Bukararlar m. 224'te örnek olarak sayılmıştır. Buna göre, alacaklılar toplanması, müfli-

sin sanat ve ticaretinin devamı, müflisin imalathaneleri ile ma□azalarının ve perakende satış yerferinin, faaliyetlerine devam edip etmemesi (m. 210, 1)[2], iflasın açılması ile duran (m. 194) ve fakat acele sonuçlandırılması istenen davalara devam edilmesi, bazı malların (m. 229, 11) pazarlıkla satılması (m. 224, 1) hakkında acele **karartar** verebilir (m. 224, 1). Buradaki görevler örnek olarak sayılmıştır. Bu sebeple birinci alacaklılar toplanması, bunların dışındaki acele işler hakkında da karar alabilir. Örneğin zamanaşımına uğramak üzere olan davaların açılmasına karar vennek, müflisin taraf olduğu bir sözleşmede müflisin borcunun hemen yerine getirilmesi gerekiyorsa, masanın sözleşmeye girmesine karar vermek gibi.

Birinci alacaklılar toplanması iflas organı olduğu için, toplantıda alınan kararlara karşı, her alacaklı yedi gün içinde icra mahkemesinde **şikayet** yoluna (m. 16) başvurabilir (m. 225). Bir karara katılarak olumlu oy vermiş olan alacaklının, hukuki yararı olmadığı için, o karara karşı şikayet hakkı yoktur. Şikayet üzerine icra mahkemesi, iflas dairesinin düşüncesini aldıktan ve gerekirse şikayet edeni ve dinlenmelerini isteyen alacaklıları da dinledikten sonra, kısa bir zamanda kararnı verir (m. 225; 18).

Birinci alacaklılar toplanması mümkün olmazsa (örneğin, toplantı yeter sayısının sağlanamaması nedeniyle toplantı yapılamazsa), durum bir tutanak ile tespit edilir. Bu halde iflas dairesi, ikinci alacaklılar toplantısına kadar (m. 237 vd.) iflas idaresinin görevlerini yapar, yani iflas masasını yönetir ve gerekli tasfiye işlemlerine devam eder (m. 222).

C) İFLAS İDARESİ[3]

iflas idaresi, iflas tasfiye işlemlerini yapan özel iflas organıdır. Kanuna göre (m. 223), **iflas idaresi üç kişiden** oluşur.

iflas idaresine seçilecek olan kişiler için birinci alacaklılar toplanması, bu konuda yeterli bilgi ve tecrübeye sahip **altı aday** gösterir. Bu adaylardan dört tanesi, alacak tutarına göre çoğunluğu oluşturanlarca, iki tanesi ise alacaklılar sayısı itibariyle □unluğu oluşturanlarca seçilir ve icra mahkemesine bildirilir.

---

[2] 7101 **s. K.** ile 210. maddede yapılan değişikliğe paralel bu maddede de değişiklik yapılmış ve masanın yararına görülüyorsa müflisin iş yerleri, dükkanları veya imalathanelerinin iflas idaresi denetiminde faaliyetini devam ettirmesi sağlanmıştır. Değişiklikten önce kural, iflAsın açılmasıyla birlikte müflisin söz konusu faaliyetlerinin tamamen durdurulması ve iş yerlerinin mOhO.rfenip kapatılması şeklindeydi.

[3] Bu konuda bkz. Ejder Yılmaz, iflas idaresi, Ankara 1976; Ejder Yılmaz, Banka Tasfiyelerinde Ifl6s idaresi (Batider 2007/XXIV/2, s. 173-185); Yakup Oruç, iflas idaresi, Ankara 2019: Sema Taşpınar Ayvaz, 7327 Sayılı Kanun ile Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde iflas idaresinin Seçimi, Prof. Dr. Selçuk öztek'e AnnaOan, Istanbul 2022, C. 111, s. 2187-2211.

icra mahkemesi, iflas idaresini teşkil edecek üç kişiden ikisini alacak çoğunluğuna sahip olanların gösterdiği dört aday, birini ise alacaklı çoğunluğunun gösterdiği iki aday arasından **seçer.** Yani, iflas idaresinin seçiminde, alacak tutarı itibariyle çoğunluğa sahip olanlar asıl söz sahibidirler.

iflas idaresine "iflas idare memurları", "iflas idaresi görevlileri", iflas idaresi üyeleri" de denir.

iflas idaresi memurlarının alacaklılar arasından seçilmesi şart değildir.

iflas idaresine alacaklılar veya vekilleri seçilebilecekleri gibi, üçüncü kişiler de seçilebilir. Müflis iflas idaresine seçilemez; çünkü, müflisin masa malları üzerinde tasarrufta bulunması yasak olduğu (m. 191) gibi, müflisin menfaatleri ile alacaklıların menfaatleri, genellikle çatışma halindedir. iflas müdürü ve iflas dairesi çalışanları da iflas idaresine seçilemez. Çünkü, adi tasfiyede iflas idaresi ile iflas dairesi ayrı organlardır ve iflas idaresi, iflas dairesinin denetimi altındadır (m. 223).

iflas idare memurları Adalet Bakanlığı tarafından oluşturulacak[4] listelerden seçilir (m. 223) ve iflas idaresi, yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir ve hukukçudan oluşur[5]. Listeye kayıt için, Adalet Bakanlığı tarafından izin verilen kurumlardan alınacak eğitimin tamamlanmış olması şarttır. Listede görevlendirilecek memurun bulunmaması halinde liste dışından görevlendirme yapılır ve bu durum bölge kuruluna bildirilir. Bir iflas idare memuru, eş zamanlı olarak beşten fazla dosyada görev alamaz. iflas idare memurlarının nitelikleri, denetimi, eğitimi, eğitim verecek kurumlar ve eğitimden muaf tutulacaklar ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar Adalet Bakanlığınca yürürlüğe konulan iflas idaresi Memurluğu Yönetmeliğinde gösterilmiştir'.

"iflas idare memurları, bilirkişilik bölge kurulları tarafından oluşturulan iflas idare memurları listesinden seçilir" (m. 223, VI).

[5] "Bu şekilde seçilen iflas idare memurlarından birinin yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir, birinin ise hukukçu olması zorunludur" (m. 223, VI).

[6] 7327 s. K. m. 1 ile eklenen son fıkra Kanunun yayımı tarihinde {19.06.2021) yürürlüğe girmiştir:• ...iflas idare memuru olarak seçilebilmek için yönetmelikte belirlenen eğitimin alınması ve bilirkişilik bölge kurullan tarafından oluşturulan iflas idare memurları listesine kayıtlı olunması zorunlu hale getirilmektedir. Ayrıca listede görevlendirilecek memurun bulunmaması halinde liste dışından da görevlendirme yapılabilecek ve bu durum bölge kuruluna bildirilecektir. Teklifle, iflas idare memurlarından birinin yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir, birinin ise hukukçu olması zorunluluğu getirilmektedir. Diğer iflas idare memurunun ise sektörü bilen kişiler arasından seçilebilmesi konusunda alacaklılara tercih hakkı tanınmaktadır. iflas idare memuru eş zamanlı olarak beşten fazla dosyada görev alamayacaktır. Böylece iflas idare memurlarının aşırı iş yükü altında kalarak kendilerine tevdi edilen görevle ilgilenememelerinin ve tasfiye sürecinin uzamasının önüne geçilecektir. Düzenlemeyle, iflas tasfiye sürecini yürütmekle görevli ve yetkili olan iflas idare memurlarının niteliklerinin artırılması ve böylece tasfiye sürecinin daha etkin ve hızlı bir şekilde tamamlanması amaçlanmaktadır" (7327 s. K. Teklifi gerekçesi). iflas idaresi Memurluğu Yönetmeliği

İflâs idaresi müflisin veya alacaklıların temsilcisi değildir. İflâs masasının tüzel kişiliği bulunmamasına rağmen, Kanun, "masanın kanuni mümessili **İflâs idaresidir'** diyerek (m. 226, 1), iflas masasına hukuki bir varlık tanımaktadır. Böylece tflts idaresi, müflis ve alacaklılardan soyutlanmakta ve iflas idaresinin, masanın {iflâsın) bir organı olduğu belirtilmektedir.

Şu halde, iflas masasının tek bir kanuni temsilcisi vardır ve o da iflas idaresidir. Masanın idare ve tasfiyesi için gerekli bütün işlemlerde masayı iflas idaresi temsil eder. Bütün alacaklılar anlaşsalar bile, iflas masasını dışarıya (üçüncü kişilere) karşı temsil edemezler. Aynı şekilde, iflas müdürünün de masayı temsil yetkisi yoktur.

İflâs dairesi, iflas idaresini sadece belli konularda denetleme yetkisine sahiptir (m. 223). iflas idaresini seçen birinci alacaklılar toplanması aksine karar vermemişse, iflas idare memurları, iflas masasını birlikte temsil ederler.

iflas masası ile ilgili davalar (ve icra iflas takipleri) iflas idaresi tarafından açılır ve daha önce müflis tarafından veya müflise karşı açılmış olan davalara iflas idaresi tarafından devam edilir. Yani, masa ile ilgili davalarda **dava** (ve icra iflas takiplerindeki) **takip yetkisi** (HMK m. 53) müflise değil, **iflas idaresine aittir.** Müflis bu davalarda tanık olabilir; yemin, müflise değil, iflas idaresine yöneltilir; müflis böyle bir davada verilen kararı kanun yoluna götüremez; istinaf ve/veya temyiz yoluna başvuramaz; kanun yoluna başvurma yetkisi iflas idaresine aittir.

iflas idaresi özel bir iflas organı olmakla beraber, icra ve iflas daireleri hakkındaki bazı hükümler iflas idaresi hakkında da uygulanır (m. 227). Buna göre, iflas idare memurları, kusurlarından ileri gelen zarar ve ziyandan sorumludurlar (m. 227, iV); kendi kendileriyle sözleşme yapamazlar (m. 227;11); iflas idaresi, iflas masasına kabul edilen alacaklılara, talepleri halinde iflas tasfiyesinin seyri ile müteakip işlemlerin planı ve takvimi hakkında bilgi vermekle yükümlüdür (m. 227, 1, c. 2). iflas idaresinin işlemlerine karşı **şikayet** yoluna başvurulabilir (m. 227;16).

iflas idaresi, icra mahkemesinin şikayet üzerine verdiği kararlara uymak zorunda olup, bunlara karşı iflas idaresi olarak itiraz veya kanun yoluna başvuramaz (m. 227, il).

iflas idare memurları, Türk Ceza Kanununun uygulanmasında **kamu görevtisi** (memur, TCK m. 6/c) sayılır (m. 227, V).

İflâs idare memurları, kendi aralarında toplanarak, gerekli işlemleri yaparlar. İflâs idaresi, kararlarını çoğunlukla alır (m. 223, 111). Alacaklılardan birinin gündemi

---

için bkz. Bkz. RG 27.12.2023, sa. 32412; ArslanNılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hana!}ası-llK, ilgili Mevzuat

de belirteyerek yapacağı talep üzerine, iflas dairesi müdürünün toplantı gününden en az yedi gün önce göndereceai çağrı üzerine toplantı yapılır (m. 223, ili). Toplantıya her **üç iflAs idare memurunun da katılmaması** halinde, **iflas müdürü iflAs idaresinin görevini yüklenir** ve **iflAs idaresi adına tek başına** karar alır. Toplantıya iflas idare memurtarından birinin veya ikisinin iştiraki halinde, iflas müdürü de toplantıya katılır. Karar alınamaması halinde iflas dairesi müdürünün oyu d□rultusunda işlem yapılır (m. 223, ili).

iflas idaresine, Adalet Bakanlığınca hazırtanan ve iki yılda bir yenilenen, "iflas idaresi ücreti, Yazı ve Tebliğ Masrafı Tarifesi Hakkında Tebliğ"e[7] göre ücret ödenir (m. 223, iV).

iflas idaresi seçilince, **iflas dairesi,** masanın yönetim ve tasfiye işlerini iflas idaresine havale eder (m. 223, 1). Tasfiyenin bundan sonraki aşamasında iflas dairesi, **iflas idaresini** m. 223, V/1,2'de belirtilen konularda **denetler.**

iflas dairesi denetim yetkisini aşağıdaki şekilde kullanır:

iflas dairesi, alacaklılar toplanması kararlarına, alacaklıların menfaatine uygun görmediği bütün tedbirlere ve özellikle iflas idaresi tarafından kabul edilen alacaklar (m. 230) ile istihkak iddialarının kabulüne ilişkin olan kararlardan (m. 228) kanuna ve hadiseye uygun görmediklerine karşı yedi gün içinde icra mahkemesine (Kanunun ifadesiyle itiraz eder) **şikayet yoluna** başvurur (m. 223, V/1). iflas dairesi, iflas idare memurlarının ücretleriyle giderleri de dahil olmak üzere, hesap belgelerini icra mahkemesinin onayına sunar (m. 223, V/2). iflas dairesi, iflas idaresi üyelerinin tasfiye işlemlerini yapmamaları halinde, iflas idaresi üyelerinin değiştirilmesi hakkında bir karar verilmek üzere, alacaklıları olağanüstü bir toplantıya çağırır.

icra mahkemesinin de iflas idaresi üzerinde denetim yetkisi vardır. Bu denetim yetkisi, esas olarak, şikayet yolu ile yerine getirilir. Bunun yanı sıra, icra mahkemesi, iflas idare memurlarının görevine son verebilir.

iflas idare memurlarının görevden alınmaları veya istifaları halinde, icra mahkemesi, önceki adaylar arasından m. 223'deki esaslar dairesinde yeniden seçim yapar (m. 227, 111). Buna göre, ayrılan üye alacak çoğunluğuna sahip olanların gösterdiği adaylar arasından seçilmiş ise, onun yerine yine alacak çoğunluğuna sahip olanlarca gösterilen adaylar arasından (veya ayrılan üye alacaklılar çoğunluğunca gösterilen üye ise) alacaklı çoğunluğunun gösterdiği adaylar arasından) seçilir.

---

[7] Bkz. RG 26.12.2023, sa. 32411.

IflAs idaresinin görevi, iflas masasını idare ve tasfiye etmektir (m. 223, 1). Bu **sebeple iflas** idaresinin görevi de iflasın kapanmasına (m. 254) kadar devam eder. **IftAs idaresi,** tasfiyeyi yaparken iflas masasının menfaatlerini gözetmek zorundadır (m. **226,** ile. 2). Aksi halde, iflas dairesi, iflas idaresinin kararlarına karşı icra mahkemesine şikayet yoluna gidebilir.

IftAs idaresi, Kanunda gösterilen (m. 226, 1) belli miktara kadar alacaklarda ooOrudan doğruya, daha çok alacaklarda ise alacaklılar toplantısının verece□i yetki ile sulh olabilir ve tahkim yoluna gidebilir (m. 226, il).

iflas idaresi, yaptığı bütün işlemler ve kendisine yapılan talep ve beyanlar hakkında bir tutanak düzenlemek zorundadır (m. 227;8, I; Niz. m. 37). ilgililer bu tutanaktan görebilirler ve bunların örneğini alabilirler. iflas idaresi, aldığı para ve kıymetli evrakı ve değerli şeyleri, nihayet ertesi iş günü bankaya yatırmak zorundadır. Müflis adına gelen bütün mektuplar iflas idaresi tarafından açılır (m. 184, il).

iflas idaresinin tasfiyedeki görevi; bir yandan iflas masasının aktifini muhafaza etme, arttırma ve paraya çevirme ile iflas masasının pasifini (borçlarını) tespit etmektir.

iflas idaresi, iflas masasının aktifi ile ilgili olarak, deftere geçirilmemiş masa mallan bulunup bulunmadığını araştırır, bulunursa muhafaza altına alır; birinci alacaklılar toplanması, müflisin sanat ve ticaretinin devamına karar vermiş (m. 224, 1) ise, bunu devamlı olarak denetleyerek, bundan masa menfaatine en uygun olan verimliliği sağlar; rehinli malların, fabrikaların, imalathanelerin ve bunlara benzer üretime yönelik yerlerin (üzerinde rehin bulunmasa dahi) derhal satılmasını sağlar (m. 185, 1, iV); birinci alacaklılar toplanmasının karar verdiği acele satışları (m. 224, 1) yapar; masa mallarının muhafazasını ve müflisin işletmesinin verimliliğini sağlamak için gerekli olan (sigorta, kira ve hizmet sözleşmesi gibi) sözleşmeleri yapar; müflisin iflastan önce yapmış olduğu (masanın menfaatine bulunan) sözleşmelere girer; üçüncü kişilerin istihkak iddiaları hakkında karar verir (m. 228); iflas masası alacaklarını tahsil eder ve acele satışları yapar (m. 229).

iflas idaresi, iflas masasının pasifini tespitle de görevlidir. Yani iflas masasından ödenecek olan borçları da tespit eder.

§ 60. İFIAS MASASI İLE İLGİLİ BAZI DURUMLAR VE İKİNCİ ALACAKLILAR TOPLANMASI

A) iFLASTA iSTiHKAK DAVALARI1

Bir malın müflise (iflas masasına) veya bir üçüncü kişiye ait olup olmadığı konusunda uyuşmazlık çıkabilir. Bu uyuşmazlıklar, istihkak davasıyla çözülür.

iflastaki istihkak iddiası ve davası, hacizdeki istihkak iddiası ve davasından farklılıklar gösterir. Hacizde istihkak davasının (m. 96 vd.) konusu, mülkiyet ve mülkiyet dışında başka bir hak olabilirken, **iflasta istihkak davasının konusu, yalnızca mülkiyettir.**

Mülkiyetten başka hakların incelenmesi, (istihkak davası ile değil) herhangi bir alacağın incelenmesi (m. 230-231) şeklinde olur.

Hacizde, üçüncü kişinin üzerinde istihkak iddia ettiği malın borçlu veya üçüncü **kişi** elinde bulunması ihtimaline göre ayrı ayrı hükümler mevcut olduğu (m. 96-99) halde, iflasta yalnız malın müflisin (iflas masasının) elinde olması hali düzenlenmiştir (m. 228).

iflas masasına (müflise) ait olduğu iddia edilen malın, üçüncü kişinin elinde bulunması halinde de uyuşmazlığın bir dava ile çözümlenmesi söz konusu olmakla birlikte, bu dava, m. 228'e tabi bir istihkak davası değildir. Bu nedenle, iflastaki istihkak davalarını da istihkak iddia edilen malın masanın veya üçüncü kişinin elinde bulunmasına göre, ikiye ayırarak incelemek uygun olur:

1 - MALIN İFLAS MASASININ ELİNDE OLMASI HALİNDE İSTİHKAK DAVASI

Müflisin elinde (yedinde) bulunan bütün mallar, iflas masasına giren malların defteri tutulurken deftere yazılır. Bu mallardan, üçüncü kişilerin mülkü olarak gösterilen veya üçüncü kişiler tarafından mülkiyeti iddia olunan (istihkak iddia edilen) mallar deftere yazılırken, bunlar üzerindeki **istihkak iddiası** da deftere şerh verilir (m. 212).

Müflis ile üçüncü kişilerin (örneğin, müflisin ortaklarının, eşinin, çocukJarının) bir taşınır malı birlikte elde bulundurmaları halinde, mal, müflisin elinde sayılır ve iflas idaresi, üçüncü kişiler hakkında m. 228 hükümlerini uygular.

Bkz. Şanal Görgün, **iflasta** istihkak Davası, Ankara 1977.

OçOncü kişilerin istihkak iddialarını, kural olarak, adi tasfiye ilanından ttibaren **bir ay içinde** bildirmeleri gerekir (m. 219/2). Ancak, sürenin geçirilmesinden sonra da istihkak iddiasında bulunulabilir. Hakkında istihkak iddiası bulunan mal acele satış veya normal satış sonucunda satılmış durumda ise, istihkak iddiası, satış bedeli üzerinde olur.

ÜçOncü kişinin istihkak iddiasının incelenmesi ve iddianın kabulü halinde malın **iflas** masasından çıkartılarak üçüncü kişiye verilip verilmeyeceğine karar verme yetkisi iflas idaresine aittir (m. 228, 1). iflas idaresi, üçüncü kişinin istihkak iddiasını reddederse, üçüncü kişiye, icra mahkemesinde **istihkak davası** açması için **yedi** günlük bir süre verir (m. 228, 11).

Üçüncü **kişi,** yedi gün içinde istihkak davası açmazsa, masaya karşı istihkak iddiasından vazgeçmiş sayılır (m. 228, I1/c. 2). Üçüncü kişinin bu vazgeçmesi, yalnız iflas masasına karşıdır; müflise karşı değildir. Bu nedenle, iflas kaldınlırsa (m. 182), üçüncü kişi, bu malı müflisten isteyebilir ve müflis vermezse, ona karşı genel hükümlere göre, normal bir istihkak davası açabilir.

Üçüncü kişinin yedi gün içinde açacağı istihkak davasında görevli mahkeme, **icra** mahkemesidir. Yetkili icra mahkemesi iflas kararını veren asliye ticaret mahkemesinin bulunduğu yerdeki mahkemedir. istihkak davasında davalı iflas masasıdır. Dava, iflas masasının yasal temsilcisi olan (m. 226) iflas idaresi tarafından takip edilir (HMK m. 53).

icra mahkemesi, istihkak davasını, **basit yargılama** usulüne (HMK m. 316-322) göre genel hükümler çerçevesinde inceler (m. 228, 111). Hacizdeki istihkak davaları hakkındaki usul hükümleri (m. 97) ve özellikle ispat yüküyle ilgili m. 97/a hükmü, niteliğine aykırı düşmedikçe, iflastaki istihkak davaları hakkında da uygulanır.

istihkak davasına bakan icra mahkemesi, gerekli görürse davacı üçüncü kişiden, iflas masasının muhtemel zararına karşılık olmak üzere teminat (m. 36) isteyebilir (m. 228, iV; karş. m. 97, 111).

icra mahkemesi istihkak davasını reddederse, malın müflise (iflas masasına) alt olduğu, icra mahkemesi kararı ile tespit edilmiş olur. Bunun üzerine iflas idaresi, malı satarak bedelini alacaklılara paylaştırır.

icra mahkemesi istihkak davasını kabul ederse, malın üçüncü kişiye ait olduğu hükme bağlanmış olacağından iflas idaresi, malı masadan çıkararak OçOncü kişiye teslim eder.

il - MALIN ÜÇÜNCÜ KiŞiNiN ELiNDE OLMASI HALiNDE iSTiHKAK DAVASI

iflas tasfiyesi sırasında iflas idaresi, üçüncü kişinin elinde bulunan bir malın, müflise ait olduğunu ve iflas masasına girmesi gerektiğini ileri sürebilir (yani, istihkak iddiasında bulunabilir). Bu halde m. 228 hükmü uygulanmaz.

iflas idaresinin, mülkiyetinin müflise ait olduğunu iddia ettiği üçüncü kişi elindeki mal da iflas masası mallarının tutulduğu defterine yazılır (m. 212); fakat mal üçüncü kişinin elinden alınamaz. Çünkü, mal üçüncü kişi elinde olduğundan, mülkiyet karinesi (TMK m. 985; 992) üçüncü kişi lehinedir.

Bu nedenle, malın üçüncü kişiden alınıp masa malı olarak satılabilmesi için, iflas idaresinin üçüncü kişiye karşı bir dava açması gerekir. iflas idaresinin üçüncü kişi elindeki malın masaya verilmesi için üçüncü kişiye karşı açacağı dava, **genel hükümlere tabi bir istihkak davasıdır.** Bu davada m. 228 hükmü uygulanmayacağından, davanın yedi gün içinde açılması şart değildir.

Bu dava, iflas masası (iflas idaresi) tarafından, HMK'na göre belirlenecek olan görevli ve yetkili genel mahkemede üçüncü kişiye karşı açılır ve mahkeme tarafından genel hükümlere göre incelenerek karara bağlanır.

Davayı iflas idaresi kazanırsa, mal masaya girerek satılır; davayı üçüncü kişi kazanırsa, malın üçüncü kişiye ait olduğu tespit edilmiş olur ve iflas masası yargılama giderlerini ödemeye mahkum edilir.

iflas idaresi tapuda üçüncü kişi adına tescilli olan taşınmazın müflise ait olduğu iddiasında ise, m. 228, il hükümlerine göre işlem yapamaz; üçüncü kişiye karşı TMK m. 1025 hükmüne göre genel mahkemelerde dava açılabilir.

B) İFLAS MASASI ALACAKLARININ TAHSİLİ

iflasın açılmasıyla, müflisin üçüncü kişilerden olan alacakları da iflas masasına gireceğinden ve müflisin bu alacaklar üzerindeki tasarruf işlemleri yapma yetkisi sınırlandığından, bu alacakların tahsili de iflas idaresine aittir.

Müflisin kimlerden ne kadar alacaklı olduğu kural olarak, müflisin borçlularının (m. 219/3 gereğince) kendilerini ve borçlarını bildirmeleri sonucunda belli olur. Bundan başka iflas idaresi, müflisin defter ve kayıtlarını inceleyerek müflisin üçüncü kişilerden olan alacaklarını tespit edebilir. Müflis de iflas idaresine kimlerden ne kadar alacaklı olduğunu bildirebilir (m. 215). Nihayet, iflas alacaklıları da müflisin kimlerden alacaklı olduğu hususunda iflas idaresine yardımcı olurlar.

IflAs idaresi, iflas masasının (müflisin) vadesi gelmiş olan alacaklarını tahsil **eder.** Müflisin bazı borçluları, vadesi geldiği halde borçlarını ödemezlerse, bun**lara karşı** icra veya iflas takibi yapmak veya dava açmak[2] gerekir. Bu takipleri yapmak ve davaları açmak da iflas idaresine düşen bir görevdir (m. 229, 1).

C) ACELE SATIŞLAR

iflas masasına giren mal, alacak ve haklar, kural olarak ikinci alacaklılar toplanmasından sonra satılır (m. 229, 11/c. 3; 241). Acele hallerde, satış için ikinc.i alacaklılar toplanmasına kadar beklemek masanın zararına yol açabilir. Bu sebeple acele hallerde, iflas idaresinin ikinci alacaklılar toplanmasını beklemeden daha önce de satış yapabilir (m. 229, il).

Buna göre, zaman içerisinde kıymeti düşecek veya muhafazası masraflı olacak mallar (örneğin, ikinci alacaklılar toplanması beklenirse, büyük tutarda depo kirası ödenecek olması gibi) zaman geçirilmeden iflas idaresi tarafından satılır (bkz. m. 113, il).

Borsa ve piyasada fiyatı bulunan hisse senetleri ve diğer malların derhal satılabilmesi mümkündür (m. 229, il).

Acele hallerde, gerekli ise, satış pazarlıkla da yapılabilir. Ancak, iflasta pazar1ıkla satışa alacaklılar karar verir (m. 241, 1). Bu nedenle, birinci alacaklılar toplanması pazarlıkla satışlar için acele karar verebilir (m. 224, 1). Birinci alacaklılar toplanmasının karar vermediği ve olağanüstü alacaklılar toplantısının çağrılmasının uzun zaman alacak olması durumunda da iflas masasının menfaati gerektiriyorsa, iflas idaresi acele satış yapabilir.

Üzerinde rehin hakkı bulunan mallar ve üretime yönelik yerler, m. 185 hükmüne tabidir (m. 229, 111). Bu nedenle rehinli malların satılması için ikinci alacaklılar toplanmasını beklemeye (m. 229, 111; 241) gerek yoktur. Rehinli mallar ve masa yararına olmayacağı anlaşıldığı için kapatılan üretime yönelik yerler iflas idaresi tarafından en yakın ve uygun bir zamanda satılabilir.

D) ALACAKLARIN İNCELENMESİ

Adi tasfiye ilanı ile müflisten alacaklı olanlara ve müflisin elindeki mallar üzerinde istihkak iddiasında bulunanlara, alacaklarını ve istihkak iddialarını

---

[2] ItıAs idaresinin dava açma yetkisi, vadesi gelmiş alacaklar bakımındandır. Çünkü müflisin alacaktan bakımından dava açıp açmama konusundaki asıl yetkili organ ikinci alacaklılar toplanmasıdır. Burada verilecek karar doı)rultusunda iflAs idaresi dava açar.

yazdırmaları için verilen bir aylık süre (m. 219, 11/2) bitince iflas idaresi, masaya yazdırılan alacakların ve istihkak iddialarının doğru olup olmadığını incelemeye başlar (m. 230).

iflas idaresinin alacakların yazdırılması için verilen bir aylık süre (m. 219, 11/2) geçtikten sonra ve iflas idaresinin seçilmesinden itibaren en geç iki ay içinde bu incelemesini bitirmesi gerekir (m. 232).

iflas idaresi, masaya yazdırılan her iflas alacağı hakkında ayrı ayrı inceleme yapar. iflas idaresi, masaya yazdırılan alacağın mevcut olup olmadığını, mevcut ise ne oranda (miktarda) olduğunu, alacağı yazdıran kimsenin o alacağın gerçek alacaklısı olup olmadığını ve alacağın imtiyazlı (m. 206) olup olmadığını, imtiyazlı ise sırasının ne olduğunu araştırır ve tespit eder.

Alacaklı, alacağını ispata yarayan delillerini m. 219, ll/2'ye göre iflas idaresine vermek zorundadır; vermemişse, iflas idaresi, alacağı tespit edilmemiş sayarak reddedebilir; iflas idaresi alacaklıya delillerini gösterebilmesi için bir süre de verebilir. Alacaklı ek süre içinde delillerini gösterirse, deliller iflas idaresince incelenir. Alacaklının gecikmesi, gider yapılmasını gerektirmişse (örneğin, bu yüzden sıra cetvelinin düzeltilmesi ve yeniden ilanı gerekirse) bu gider, alacaklı tarafından ödenir.

iflas idaresi, alacakların incelenmesi sırasında sadece alacaklının gösterdiği delilleri incelemekle yetinemez; müflisin defter ve belgelerini de birlikte inceleyerek bir sonuca varır.

iflas idaresi, m. 219, 11/2 gereğince masaya yazdırılan istihkak iddiaları hakkında da yukarıdaki gibi inceleme yapar (m. 230/c. 1).

istihkak iddiasının konusu mülkiyet ise, m. 228 hükmüne göre hareket edilir. istihkak iddiasının konusu, mülkiyetten başka hak ise, bu hakkın incelenmesi ve bunlar hakkında verilecek karar üzerine yapılacak işlemler, tamamen diğer alacaklarda olduğu gibidir. iflas idaresi, bu hakların kabul veya reddi hakkında bir karar verir ve durumu sıra cetveline geçirir. **Hak iddiası kabul edilmeyenler,** mülkiyet hakkında olduğu gibi istihkak davası yoluna (m. 228) değil, **sıra cetveline karşı itiraz** yoluna (m. 235) başvurabilirler.

iflas masasının borçlarını (pasifini) en iyi bilen müflis olduğu için, iflas idaresi, her alacak ve istihkak iddiası hakkında ne diyeceğini müflisten sorar (m. 230/c. 2). Müflis, bu soruya cevap vermek ve iddia edilen her alacak ve istihkak iddiasını kabul edip etmediğini açıkça bildirmek zorundadır. Müflisin vereceği cevap önemlidir. **Müflis borcu kabul etmişse,** bu husus borç ödemeden

aciz belgesine geçirilir ve bu belge m. 68 anlamında borç ikrarını içeren ae-**n t hiteUQlni** kazanır. Buna karşılık, müflis borcu kabul **etmemişse,** aciz belgesinin borç ikrarını içeren senet niteliği yoktur (m. 251, 1). IflAs idaresi, mOflisin inandırıcı bulduğu açıklamalarından ve gösterdiği delillerden yararlanır; ancak müflisin vereceği cevap iflas idaresini bağlamaz.

IflAs idaresi, alacak ve istihkak iddiasında bulunanların gösterecekleri delillerden. müflisin yapacağı açıklamadan ve göstereceği delillerden ve nihayet mOflisin defter ve kayıtları üzerinde kendi yapacağı incelemelerden edineceği kanıya göre her alacak ve istihkak iddiası hakkında (açık bir şekilde) kabul veya ret kararı verir (m. 230/c. 2) ve bunu sıra cetvelinde gösterir (m. 232-233). iflas idaresinin bu kabul veya ret kararına karşı, ilgililer sıra cetveline itiraz davası açabilirler (m. 235).

E) SIRA CETVELİ[3]

Sıra cetveli, alacakların ve mülkiyet dışındaki istihkak iddialarının incelenmesinin sonucunu gösterir. Başka bir anlatımla, iflas masasına yazdırılan veya iflas idaresi tarafından kendiliğinden gözetilen (m. 231) her alacağın ve (mülkiyet dışındaki) istihkak iddiasının iflas idaresince kabul edilen kısmıve sırası, sıra cetvelinde gösterilir. Sıra cetvelinde, yalnızca kabul edilen alacaklar değil, reddedilen alacak ve (mülkiyet dışındaki) istihkak iddiaları da gösterilir.

Böylece, sıra cetveli ile, iflas masanın pasifi (müflisin borçları) tespit edilmektedir.

1- SIRA CETVELİNİN DÜZENLENMESİ

Hacizde sıra cetveli, yarnız satış tutarının bütün alacaklıların alacaklarını tamamen ödemeye yetmemesi üzerine düzenlendiği halde (m. 140) **iflasta, her zaman bir sıra cetveli düzenlenir.**

Kanuna göre sıra cetvelinin belli bir sürede düzenlenmesi gerekir. Buna göre iflas idaresi tarafından, alacakların kaydı için öngörülen bir aylık başvuru sOresi (m. 219, 11/2) geçtikten sonra ve iflas idaresinin seçilmesinden itibaren en geç iki ay içinde, 206 ve 207. maddelerde yazılı hükümlere göre, alacaklıların sırasını gösteren bir cetvel yapılır ve iflas dairesine bırakılır. Zorunlu hallerde iki aylık sürenin dolmasından önce iflas idaresinin icra mahkemesine başvurması halinde icra mahkemesi bir defaya özgü olmak üzere bu süreyi

---

[3] **Bkz. Nedim Meriç,** Türk-Isviçre Hukukunda Paylaştırma Kuralları ve Sıra Cetveline Müracaat Yollan, **Ankara** 2015; TuQçe Aslanpınar Tat, Türk ve Isvlçre iflas Hukukunda Paylaştırma, 1stanbul 2021.

en çok iki ay daha uzatabilir. Bu süre içinde sıra cetveli hazırlanıp iflas dairesine bualcılamazsa iflAs dairesinin, durumu icra mahkemesine intikal ettirmesi üzerine icra mahkemesi tarafından iflas idaresi üyelerinin görevine son verilir **ve yaptıldan** hizmetleri için kendilerine bir ücret tahakkuk ettirilemeyeceği gibi bu kişilerin belli bir süre {1-3 yıl} herhangi bir iflas idaresinde görev alamayacaklan konusunda kesin olarak karar verilebilir {m. 232}.

Sıra cetvelinde alacaklann sırası, m. 206 ve 207 hükümlerine göre tespit **edilir.**

Masaya yazdırılan ve tapu sicilinde yazılı olan (m. 231} bütün alacak ve (mülkiyet dışındaki} istihkak iddiaları hakkında sıra cetvelinde açıkça bilgi bulunması gerekir.

iflas idaresinin kabul ettiği bütün iflas alacakları, miktarı ve sıraları (m. 206) ile bir1ikte sıra cetvelinde gösterilir. Sıra cetvelinde iflas alacaklarından başka, iflas idaresi tarafından kabul edilen rehin, intifa ve irtifak hakları gibi (mülkiyet dışındaki) istihkak iddiaları da gösterilir.

Kabul edilmeyen alacaklar da sıra cetvelinde ret sebepleri ile birlikte gösterilir (m. 234, il}. Ancak, iflas idaresi ipotekle temin edilmiş alacak bakımından alacağın sebebi veya miktarı ile ipotek limiti hakkında ret kararı veremeyip, bu konudaki görüşünü ikinci alacaklılar toplanmasına bildirir. ipoteğin iptali veya miktannın indirilmesi iddiasını takip hakkı, isteyen alacaklıya m. 245 çerçevesinde devrolunur (m. 233}.

Sıra cetveline müflisin borçları, yani **iflas alacakları** geçirilir. Buna karşılık, masa alacaklannın m. 219, ll/2'ye göre bir ay içinde bildirilmesi şart olmadığı gibi iflas idaresinin bunlar hakkında verdiği kabul veya ret kararının sıra cetvelinde gösterilmesine de gerek yoktur. Masa alacaklıları, alacaklarını paralann paylaştmlmasına kadar (m. 248) iflas idaresinden isteyebilirler; iflas idaresi bir masa alacaklısının talebini reddederse **masa alacaklısı,** m. 235'e göre **sıra cetveline itiraz davası açamaz;** masa alacaklısı genel mahkemede iflas masası aleyhine dava açabilir veya icra takibi yapabilir. Aynı şekilde, iflas idaresi, konusu mülkiyet olan istihkak iddiaları hakkında verdiği kabul veya ret kararını da sıra cetveline geçiremez; bunlar hakkında üçüncü kişilerin istihkak idöıası konusunu düzenleyen m. 228 hükmü uygulanır. iflas idaresi, düzenlediği sıra cetvelini iflas dairesine verir ve sıra cetvelinin iflas dairesine verildiğini ve orada alacaklıların ve istihkak iddiası sahiplerinin incelemesine hazır olduğunu ilan eder (m. 234, I; Y m. 60).

iflas idaresi, iddiaları tamamen veya kısmen reddedilen alacaklılar (ve istihkak iddiası sahipleri) ile istedikleri sıraya (m. 206) kabul edilmeyen alacaklılara durumu, sıra cetvelinin bir örneğini de ekleyerek ayrıca yazılı olarak bildirir (m. 234, il). isteyen alacaklılar da gerekli giderleri avans olarak vermek ve tebligat adresi göstermek suretiyle kendilerine ayrıca tebligat yapılmasını sağlayabilirler (bkz. m. 223, 111/c. 2).

11- SIRA CETVELİNE KARŞI BAŞVURU YOLLARI

iflas idaresi, müflisten alacaklı olduğunu iddia eden kimselerin bu iddialarını, kabul veya ret şeklinde karara bağlamakta ve bu kararlarına sıra cetvelinde yer vermektedir. Hazırlanan sıra cetvelini doğru bulmayan ilgililer, iflas idaresinin düzenlemiş olduğu sıra cetveline karşı duruma göre, şikayet yoluna (m. 16) başvurabilirler veya sıra cetveline itiraz davası (m. 235) açabilirler.

1) Şikayet

Alacaklı, iflas idaresinin sıra cetvelini düzenlerken uyması gereken iflas hukuku kurallarına aykırı hareket ettiği veya yaptığı bir işlemin somut olayın gereklerine (hadiseye) uygun olmadığı gerekçesiyle, sıra cetveline karşı şikayet yoluna başvurabilir (m. 227; 16).

Şikayet sebeplerinden en önemlisi, bir **alacaklının kendisine verilen sıraya itiraz etmesidir** (m. 235, iV). Buna göre, alacağı sıra cetveline kabul edilen bir alacaklı, alacağının esas ve miktarına değil de yalnız alacağına verilen sıraya itiraz ediyorsa, bunu şikayet yolu ile icra mahkemesine bildirir.

unun dışında örneğin: sıra cetvelinin ilan edilmemiş olması; masaya yazdırılmış olan bir alacağın unutulmuş olması; masa alacaklarının da sıra cetvelinde gösterilmiş olması; reddedilen bir alacağın neden dolayı reddedildiğinin gösterilmemiş olması hallerinde de şikayet yoluna başvurulabilir.

Sıra cetveline karşı şikayet yoluna bütün ilgili alacaklılar, istihkak iddiası sahipleri ve hatta müflis başvurabilir. Şikayetin süreye bağlı olduğu hallerde, yedi günlük şikayet süresi, sıra cetvelinin ilanından (m. 234, 1) itibaren işlemeye başlar (karş. m. 223, 111/ son cümle).

icra mahkemesi, şikayet üzerine sıra cetvelinin değiştirilmesine veya düzeltilmesine karar verirse, iflas idaresi sıra cetvelinin değişik şeklini iflas dairesine verir ve yeniden ilan yapar (m. 234, 1). Bu şekilde değiştirilen sıra cetveline karşı tekrar şikayet ve itiraz yollarına başvurulabilir.

Sıra Cetveline İtiraz Davası

Bir alacaklı, kendi sırasına ve y ın hukuku ku il rının y nlı uyoul 111 dığına değil, **ken** dl •l•caO1 h □ın v rll n t v y kı m n k bul kororınıı **esasına veya bir baş** kı 1 oı hnm al cıOın• v y onun aır ın ltlnıı **ediyorsa** başvu Fftf't"ı **yol, s ıra cetvelln• ıtır ı d** v •• y ludur. u dovn llo, **iflâs** 1d ki r (mülki t dı ınd ki) 1 tlhk k ldl l rı h kkınd8 (ut **y ret** llnd) nrıl oldu u k rl r , m ddl hukuk b kımınd n **itiraz edllmektedlr.**

U ; 1 klının, reddedil n k ndl l c Qı için çtıOı ır c tv - **ine itiraz davas**ın **"kayıt kabul d** v ı"; 1 c klının, sır y lınmış bulun n **başka alaca**klı ı için çtıQı ı cetveline ıtır z d vasına ise "k yıt lime (terkin) **davası"** d d nllmektedlr.

Sıra cetveline itiraz davası, iflAs alacaklıları ve (mülkiyet dışındaki) istihkak iddiasında bulunan üçüncü kişiler tarafından açılır. Müfit in sıra cetveline ka ı itiraz dava ı açm k y tkl l yoktur.

Sıra cetveline itiraz davasında yetkili ve görevli mahkeme, iflasa karar verilen **yerdeki asliye ticaret mahkemesidir** (m. 235, 1). Dava açma süresi, sıra cetvelinin ilanından (m. 234, 1) itibaren 15 gündür (m. 235, 1). Sıra cetveline itiraz davası basit yargılama usulüne (HMK m. 316-322) göre görülür (m. 235, lll/son cOmle).

a) iflas Masasına Karşı Açılan Sıra Cetveline itiraz Davası (Kayıt Kabul Davası)

Alacağı iflAs idaresi tarafından tamamen veya kısmen **reddedilen** (m. 234, il) ve bu reddin haksız olduğunu iddia eden **alacaklı,** davayı (kayıt kabul davasını) **iflas masasına** (iflas idaresine) **karşı açar** (m. 235, 11/c. 1). Bu dava, nonnal bir eda davasıdır. Davacı alacaklı, iflas idaresinin alacağını tamamen veya kısmen haksız olarak reddettiğini iddia ederek, masanın bu alacağı ödemeye mahkOm edilmesini (sıra cetveline alınmasını) ister. Davada ispat **yükü, davacı alacaklıya aittir.**

Davaya bakan mahkeme, davacının isteği halinde ikinci alacaklılar toplantısına katılıp katılmaması ve ne oranda katılması gerektiği konusunda 302. maddenin altıncı fıkrasına kıyasen, 15 gün içinde karar verir (m. 235, 1/ son cOmle).

Alacaklı davayı kazanırsa, iflas idaresi sıra cetvelini mahkemenin kararına **gOre** düzeltir; fakat sıra cetvelinin yeniden ilan edilmesine (m. 234, 1) gerek yoktur.

b) Bir Alacaklının Diğer Bir Alacaklıya Karşı AçtıOı itiraz Davası {Kayıt Silme -Terkin- Davası)

Bir **alacaklı,** sıra cetveline alınmış bulunan **başka bir alacaklının alacağına veya ona verilen sıraya** (örneğin, bu alacaklının alacağının imtiyazlı olmadığına) **itiraz ediyorsa** sıra cetveline itiraz (kayıt silme) davasını, iflas masasına **(iflas** idar□sine) karşı değil, **alacağına veya sırasına itiraz ettlOl alacaklıya karşı açar** (m. 235, 11/c.2). Bu dava, hukuki niteliği itibariyle, davalı alacaklının alacağının bulunmadığına veya alındığı sıradaki alacakların niteliğinde olmadığına ilişkin bir **tespit davasıdır.**

Davalı alacaklı bu davada alacağının varlığını veya alacağının niteliğini (imtiyazını) **ispat etmek zorundadır;** yani, ispat yükü davacıya değil, davalı alacaklıya düşer.

Davacı alacaklı davayı kazanırsa, davayı kaybeden davalı alacaklıya sıra cetveli gereğince ödenmesi gereken pay ile sıraya bakılmaksızın (yargılama giderleri de dahil olmak üzere) davacı alacaklının alacağı ödenir. Geriye para artarsa bu para, davalı alacaklıya değil diğer alacaklılara sıra cetveline göre dağıtılır (m. 235, 111).

Davacı alacaklı davayı kaybederse, davalı alacaklıya yargılama gideri ödemeye mahkum edilir ve ödediği bu yargılama giderini iflas masasından isteyemez.

Sıra cetveline karşı şikayet veya itiraz davası yoluna gidilmezse veya gidilir de şikayet ve itiraz davası reddedilirse, sıra cetveli kesinleşir ve kesinleşen sıra cetveline dayanarak pay cetveli (m. 247) düzenlenir.

F) **ALACAKLARIN** GEÇ BİLDİRİLMESİ

Kanun (m. 219), iflas alacaklarının adi tasfiye ilanından itibaren bir ay içinde iflas masasına yazdırılması gerektiğini öngörmesine rağmen, bir aylık yazdırma süresi (m. 219/2) içinde, alacağını herhangi bir nedenle masaya yazdırmamış olan iflas alacaklıları, **iflas kapanıncaya** (m. 254) kadar, iflas idaresine başvurarak alacaklarını **masaya yazdırabilirler** (m. 236, 1). iflas idaresi, bu alacaklar hakkında da inceleme yapar ve kabul veya ret şeklinde bir karar verir. iflas idaresi geç kalan alacaklının alacağını kabul ederse, sıra cetvelini ona göre değiştirir; sıra cetvelinin değişik şeklini iflas dairesine vererek ilan eder; bu değişik sıra cetveline karşı da şikayet ve itiraz yollarına (m. 235) başvurulabilir.

Alacağın bu şekilde geç bildirilmesi, iflas tasfiyesinin sonuçlanmasını geciktirir. Bu sebeple Kanun bir taraftan iflasın kapanmasına kadar masaya alacak yazdırılmasına izin verirken, diğer taraftan da bunu bazı yaptırımlara tabi tutmuştur (m. 236, 11-111).

iflas idaresi, kendisine geç bildirilen alacak hakkında da inceleme yapar (m. 230). Bu incelemesi sonucunda, iflas idaresi, alacağın kabul edilmesine karar verirse, alacağı sıra cetveline geçirir ve **yalnızca o alacak bakımından** sıra cetvelini düzeltir. Bunun üzerine iflas idaresi, düzeltilmiş sıra cetvelini iflas dairesine verir ve bunu ilan eder (m. 236, iV; 234, 1).

Geç başvuran alacaklı, alacağı kısmen reddedilmişse, bu kısmi ret kararından dolayı, sıra cetvelinin son ilanı tarihinden itibaren **15** gün içinde masaya karşı sıra cetveline itiraz davası açabilir (m. 235, il). Geç başvuran alacaklı istediği sıraya alınmamışsa, sıra cetveline karşı şikayet yoluna da gidebilir (m. **235, iV).**

Sıra cetveline daha önce kabul edilmiş olan diğer alacaklılar, geç başvuran alacaklının alacağına veya ona verilen sıraya itiraz etmek isterlerse, o alacaklıya karşı sıra cetveline itiraz davası açabilirler (m. 236, V; 235).

Geç başvuran alacaklı, daha önce sıra cetveline kabul edilmiş olan alacaklar veya onların sıraları hakkında sıra cetveline itiraz davası **açamayacağı** gibi, daha önce sıra cetveline kabul edilmiş olan bir alacaklı da masaya karşı veya daha önce sıra cetveline kabul edilmiş olan bir alacaklıya karşı sıra cetveline itiraz davası açamaz. O halde burada açılacak sıra cetveline itiraz davası, sonradan başvuran alacaklının alacağının sıra cetveline alınmış olması haline münhasırdır. Sonradan başvuran alacaklının, daha önce düzenlenmiş sıra cetveline kabul edilmiş olan alacaklara ve sıralarına bir itiraz hakkı olmadığı gibi daha önce düzenlenmiş sıra cetveline kabul edilmiş olan alacaklılar da o sıra cetvelinin ilanından itibaren, kullanmadıkları şikayet ve itiraz haklarını, şimdi sıra cetvelinin geç başvuran alacaklının alacağı için düzeltilmesi üzerine de kullanamazlar.

iflas idaresi, geç başvuran alacaklının alacağını tamamen reddederse, o zaman sıra cetvelini düzeltmeye, iflas dairesine vermeye ve bunu ilan etmeye (m. 236, iV; 234, 1) gerek yoktur. iflas idaresi, geç başvuran alacaklıya alacağının tamamen reddedildiğini bildirir (m. 234, 11). Alacağı tamamen reddedilen alacaklı, durumun kendisine bildirilmesinden itibaren sıra cetveline karşı şikayet veya itiraz davası (m. 235, 11/c.1) yollarına başvurabilir.

Geç başvuran alacaklı, **daha önceki alacaklılar toplanması kararları ve kesinleşmiş işlemlerle baölıdır;** bunlara itiraz edemez. Bu nedenle daha

once dOzenlenmiş olan sıra cetveline şikayet ve *itiraz* müddetleri geçmiş ise, o sıra cetveline karşı şikayet ve itiraz davası yoluna gidemez. Geç kalan alacaklının alacaOı iflas idaresi tarafından tamamen veya kısmen kabul edilmiş ise alacaklı, daha önce karartaştırılmış ve toplantı daveti yapılmış olan ikinci alacaklılar toplanmasına (m. 237) katılabilir.

IflAs idaresince alacağı tamamen veya kısmen kabul edilmiş olan geç başvuran alacaklı, **daha** önce kararlaştırılmış olan geçici **dağıtmaya** (m. 252) **iştirak etme hakkına sahip değildir** (m. 236, 111). Geç kalan alacaklının başvunnasından önce sıra cetveline alınmış olan alacaklılara geçici dağıtma yapılmış ise, geç başvuran alacaklı, alacağını zamanında bildirmiş olsa idi, bu geçici dağıtmadan alabileceği payı artık kesin dağıtımda (m. 250) isteyemez. Örneğin, daha önce yapılan geçici dağıtmada sıra cetvelindeki alacaklılara alacaklarına düşecek iflas payının dörtte biri ödenmiş ise, geç başvuran alacaklı, kesin dağıtmada, alacağına düşecek olan iflas payının ancak dörtte üçünü alabilir, kalan dörtte birini alamaz.

Geç kalmadan ileri gelen giderler (örneğin, sıra cetvelinin yeniden ilanı giderten, m. 236, iV; 234, 1) **geç başvuran alacaklıya aittir.** İflas idaresi, geç başvuran alacaklıyı, bu giderleri peşin vermeye zorlayabilir (m. 236, il). Bu gider1eri yatırması için alacaklıya iflas idaresi tarafından bir süre verilir. Bu süre içinde giderler yatırılmazsa, geç başvuran alacaklının alacağı dikkate alınmaz ve sıra cetveline geçirilip, sıra cetveli düzeltilmez. Ancak geç başvuran alacaklı alacağından feragat etmiş de sayılamaz.

G) İKiNCİ ALACAKLILAR TOPLANMASI

iflas idaresi, alacakların incelenmesini bitirdikten sonra, düzenlediği sıra cetvelini iflas dairesine verip sıra cetvelini ilan ederken (m. 234, 1), aynı ilan ile alacaklılan ikinci alacaklılar toplantısına davet eder (m. 237, 1).

ikinci alacaklılar toplantısının yapılabilmesi için, iflas kararının **kesinleşmiş** olması şarttır (m. 164, il). Buna karşılık, ikinci alacaklılar toplantısının yapılabilmesi için, **sıra cetvelinin kesinleşmiş olması şart değildir.** ikinci alacaklılar toplantısına alacakları, iflas idaresi tarafından tamamen veya kısmen sıra cetveline kabul edilmiş olan (m. 230) iflas alacaklıları ile sıra cetveline itiraz davası açmış olan alacaklılardan 235. maddeye göre katılmalarına karar verilmiş olanlar davet edilir (m. 237, 1/c. 2). Alacakları tamamen reddedilmiş otan alacaklılar toplantıya katılamaz. Geç bildirilmiş (m. 236) olmasından dolayı alacakları hakkında henüz bir karar verilememiş olan alacaklılar da top-

lantıya katılamaz. Ayrıca, iflastan önce borçluya karşı dava açmış ve bu davası m. 194 gereğince durmuş olan alacaklılar da ikinci alacaklılar toplantısına katılamazlar.

ikinci alacaklılar toplantısına davet ilanı, toplantı gününden en az 20 gün önce yapılır ve ilanın bir örneği toplantıya katılacak alacaklılara gönderilir (m. 237, il). Toplantıda, müflisin konkordato teklifi (m. 224, il; 309) hakkında görüşme yapılacaksa, ikinci alacaklılar toplantısına davet ilanında, bu hususun da açıkça bildirilmesi gerekir (m. 237, 111). Aksi halde, ikinci alacaklılar toplantısında müflisin konkordato teklifi görüşme konusu yapılamaz.

ikinci alacaklılar toplantısına da birinci alacaklılar toplantısında olduğu gibi (m. 221, 1), iflas müdürü (veya yardımcısı) başkanlık eder (m. 237, iV). Buradaki toplantı ve karar yeter sayısı hakkında da birinci alacaklılar toplantısındaki hükümler (m. 221, 11-111) uygulanır (m. 237, iV).

Toplantının başında iflas idaresi, iflas tasfiyesinin yürütülmesi ve alacakların ve borçların durumu hakkında ayrıntılı bir rapor sunar (m. 238, 1); iflas tasfiyesinin yapılışı, iflas masasının aktifi ve pasifi, varsa istihkak iddiaları ve davalar hakkında alacaklılara bilgi verir. Alacaklılar da toplantıda iflas idaresine dilediği soruları sorabilir ve iflas idaresinden açıklama yapmasını isteyebilir.

İkinci alacaklılar toplantısına davet edilen alacaklıların alacakları iflas idaresi tarafından incelenmiş ve sıra cetveline kabul edilmiş olduğu için, bu toplantıya **gerçek alacaklılar katılmaktadır.** Bu nedenle, ikinci alacaklılar toplanmasının yetkileri, birinci alacaklılar toplanmasının yetkilerinden (m. 224) daha geniştir.

Alacaklılar toplanması, iflas idaresinin verdiği raporu ve yaptığı açıklamayı dinledikten sonra, iflas idaresini görevin9e bırakmak isteyip istemediği hakkında bir karar verir (m. 238, 11) ve bu yöndeki kararını icra mahkemesine bildirir (m. 227, 11). Bundan başka alacaklılar toplanması, iflas masasının menfaati için gerekli gördüğü diğer bütün hususlar hakkında da karar verir (m. 238, il).

ikinci alacaklılar toplanmasının hangi hususlarda karar vereceği, kanunda kısmen belirtilmiştir. örneğin, **ikinci alacaklılar toplanması,** konusu mülkiyet olan istihkak iddiaları hakkındaki iflas idaresi kararlarını (m. 228) nihai olarak inceler. iflasın açılması ile duran hukuk davalarına devam edilip edilmemesine (m. 194); alacaklıların masa tarafından takip edilmesine gerek görmedikleri bir davanın takip yetkisinin isteyen alacaklıya devredilmesine (m. 245); bazı

masa mallarının pazarlıkla satılmasına (m. 241) karar verir. Müflis tarafından yapılmış ve toplantı ilanında bildirilmiş olan konkordato teklifini (m. 155; 237, Hl) görüşür; Kanunda (m. 226, il) gösterilen tutardan fazla alacaklar hakkında iflas idaresine sulh, tahkim, feragat ve kabul yetkisi verilmesine ve iflas tasfiyesi altı aydan daha fazla sürecek ise, basit tasfiye usulünün uygulanmasına (m. 256) karar verebilir.

ikinci alacaklılar toplantısının sonunda, kimlerin toplantıya katıldığını, bunlann konuşmalarının özetlerini ve toplantıda verilen kararları gösteren bir tutanak düzenlenir (Niz. m. 48).

Alacaklılar toplanmasının kararlarına karşı, menfaati olan ilgililer (alacaklılar, istihkak iddiası sahipleri ve müflis) icra mahkemesinde **şikayet** (m. 16) yoluna gidebilirler. **İflas dairesi** de alacaklılar toplanması kararlarına karşı **şikayet** yoluna başvurabilir (m. 223, V/1).

Alacaklıların toplanması mümkün olmazsa veya ikinci alacaklılar toplantısı (çoğunluk sağlanamaması nedeniyle, m. 237, iV; 221, il) yapılamazsa durum bir tutanak ile tespit edilir. Bu halde **iflas idaresi,** tasfiye kapanıncaya (m. 254) kadar **işe devam eder** (m. 239) ve ikinci alacaklılar toplanması tarafından karara bağlanması gereken bazı hususları, iflas idaresi kendiliğinden karara bağlar. Örneğin, istihkak iddiaları hakkında nihai karar vermek, hukuk davalarına devam edilip edilmeyeceğine karar vermek, masa tarafından takibinde yarar görülmeyen iddia ve davaları takip yetkisini isteyen alacaklıya devretmeye (m. 245) karar vermek gibi.

Alacaklıların çoğunluğu isterse veya iflas idaresi gerekli görürse, alacaklılar yeniden **(üçüncü, dördüncü** ve daha fazla) toplantıya davet edilebilir (m. 240). Bu yeni alacaklılar toplantıları, davet edilmesi, toplantı ve karar yeter sayısı, görüşmeler ve tutanak düzenlenmesi bakımından, tamamen **ikinci alacaklılar toplantısı hakkındaki hükümlere tabidir.** Nisap (toplantı yeter sayısı) hakkında yine 221. madde uygulanır (m. 240).

Ayrıca yeniden yapılmak istenen (üçüncü veya sonraki) alacaklılar toplantısının gündemindeki konular hakkında toplantı yapmak yerine, alacaklıların oyu, kendilerinin bilinen adreslerine taahhütlü mektupla yapılacak davet üzerine ve imzası noterlikçe tasdikli cevap yazısı ile elde edilebilir. Bu halde **toplantı yapılmaz;** bir tür **sirküler yoluyla** alacaklıların görüşü sorulmuş olur. Ancak böyle bir yetki sadece ikinci alacaklılar toplantısından sonra yapılmak istenen toplantılar bakımından geçerli olup, ikinci alacaklılar toplantısının bu şekilde yapılması mümkün değildir.

Yeniden alacaklılar toplantısı yapılması, özellikle aşağıdaki hallerde gerekli olabilir: Bazı malların pazarlıkla satılması (m. 241); müflisin ikinci alacaklılar toplantısından sonra konkordato teklif etmesi (m. 309, il); görülmekte olan bir davaya ilişkin sulh, feragat veya kabul teklifinin görüşülmesi; gecikmiş istihkak iddiaları (m. 228) hakkında karar vermek; sonradan ortaya çıkan bir iptal davası açma hakkının (m. 187) kullanılıp kullanılmayacağı, kullanılmayacaksa bu iptal davasını açma yetkisinin isteyen alacaklıya devredilmesi (m. 245) için karar vermek; iflas tasfiyesinin altı ay içinde bitirilememesi nedeniyle basit tasfiye usulüne karar vermek (m. 256); görevini yapmayan veya ihmal eden iflas idaresinin değiştirilmesine karar vermek (Niz. m. 56) ve bu kararını teklif olarak icra mahkemesine bildirmek (m. 227, 11) gibi.

§ 61. İFLAS MASASI MALLARININ SATIŞI VE PARALARIN PAYLAŞTIRILMASI

icra hukukunda olduğu gibi iflas hukukunda da alacaklıların alacakları para ile ödenir; iflas masasına giren mallar, alacaklarına karşılık olmak üzere (aynen) alacaklılara dağıtılmaz. iflas masasındaki mallar ve haklar satılarak paraya çevrilir ve elde edilen para, alacaklılara paylaştırılır.

iflasta satış kural olarak, ikinci alacaklılar toplantısından sonra yapılır (m. 229, 11/c. 3). Ancak, acele satışlar (m. 229, il) ve müflisin rehinli mallarının satışı için (m. 185; 229, 111) ikinci alacaklılar toplantısı beklenmez.

iflas masasına ait malların ve hakların satışı için de görevli ve yetkili organ, iflas idaresidir.

A) İFLAS MASASI MALLARININ SATIŞI

1- SATIŞ USULÜNÜN BELİRLENMESİ

iflasta masa mal ve haklarının hangi usule göre satılacağına ikinci alacaklılar toplanması karar verir. Bundan dolayı, acele satışlar hariç, iflas masasındaki mal ve hakların satışı ikinci alacaklılar toplantısından sonra yapılır (m. 229, 11/c. 3). iflas idaresi, iflas masasının vadesi gelmiş alacaklarını tahsil eder ve gerektiğinde takip yapar veya dava açar (m. 229, 1).

icra hukukunda olduğu gibi, iflastaki normal satış usulü de **açık artırma yoluyla satıştır.** ikinci alacaklılar toplanması aksine bir karar vermemişse, satış, açık artırma yoluyla yapılır (m. 244).

ikinci alacaklılar toplanması, masaya ait bazı (taşınır veya taşınmaz) malların, alacak ve hakların pazarlıkla satılmasına karar verebilir (m. 241). Pazarlık1a satış istisna olduğundan, buna karar verebilmeleri için alacaklıların, pazarlıkla satışın açık artırma ile satışa oranla iflas masasına daha çok para gireceğine kanaat getirmeleri gerekir.

üzerinde rehin hakkı bulunan iflas masası mal alacak ve haklarının pazarlıkla satılabilmesi, ikinci alacaklılar toplanmasının kararı dışında, rehin hakkı sahibi alacaklıların onayına bağlıdır (m. 241, 11).

iflastaki **pazarlıkla satış,** peşin parayla veya alacaklılar toplanmasının kararıyla **taksitle** yapılır.

Alacaklılar pazarlıkla satışa karar verirlerse iflas idaresinin, pazarlıkla satışına karar verilen malı daha yüksek bir bedelle satın almak isteyip istemediklerini alacaklılara sorması gerekir. Alacaklıların hiçbiri daha yüksek bir bedelle malı satın almak istemezse, o zaman iflas idaresi, malı alacaklıların kararlaştırdıkları bedelden düşük olmamak şartıyla pazarlıkla satar.

Ticari ve ekonomik bütünlük arz eden ya da bir bütün halinde satıldığı takdirde daha yüksek gelir elde edileceği anlaşılan mal ve haklar ile bu mal ve hakları bünyesinde bulunduran işletmeler bir bütün olarak satılır. Satışta işletmenin devamlılığı ve ekonomiye olan katkısı gözetilir. Bu halde taşınmazın paraya çevrilmesi hükümleri uygulanır. Bir bütün olarak satış gerçekleşmezse mal ve haklar ayrı ayrı satılır. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikte düzenlenir (m. 241, 111)[1].

il - SATIŞIN YAPILMASI

ikinci aJacaklılar toplanması, bazı taşınır ve taşınmaz mal ve hakların pazarlık suretiyle satılmasına karar vermişse, iflas idaresi, pazarlıkla satışı normal satış sözleşmesi hükümlerine (TBK m. 207 vd.) göre yapar.

iflasta açık artırma ile satışı icra dairesi değil iflas idaresi yapar (m. 244).

Kanun, iflastaki açık artırma ile satış için, hacizdeki artırma ilanı ve hazırlık tedbirlerine ilişkin 126. maddeye atıf yapmakla yetinmiştir (m. 242). Artırma ve ihale başlığını taşıyan 243. madde ise, iflas idaresi tarafından artırma ile satılacak taşınır ve taşınmaz malların ihalesinin 115 ve 129. maddelerin 185.

•...Bir bütün olarak yapılacak bu satışlarda işletmenin devamlılığı ve ekonomiye olan katkısı gözetilecektir. 28/2/2018 tarihli ve 7101 sayılı Kanunla 2004 sayılı Kanunun 210 uncu maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle, masa hakkında faydalı olacağı anlaşılan müflise ait mağazaların, eşya depolarının, fabrikaların, imalathanelerin ve üretime yönelik yerler ile perakende satış dükkAnlannın ve buna benzer yerlerin kapatılması yerine açık tutularak işletmenin devam ettirilmesi esası benimsenmiştir. Buna göre iflasın açılmasıyla iflas organları tarafından tasarruf yetkisi üstlenilerek idare edilen bu işletmeler, ilke olarak kapatılmayacak, iflas tasfiyesi kapsamında işletilecek ve faal vaziyette bir bütün olarak malvarlığıyla birlikte satılacaktır. Teklifle, bu esasın daha etkin bir şekilde uygulanabilmesi zımnında fıkraya eklenen 'bu mal ve haklan bünyesinde bulunduran işletmeler' ibaresiyle bu husus açıkça hükme bağlanmaktadır. Böylece yapılan bu satışla sadece müflise ait işletmelerin mülkiyetinde değişiklik olacak ve bu sayede işletmenin sürekliliği sağlanarak ekonomiye olan katkısı devam ettirilecektir. Zira, o işletmede sağlanan istihdamın ve ekonomik hayata verdiği katma des}erin korunabilmesi, ancak o işletmenin devamlılığının sağlanması ile mümkün olabilecektir. Yapılacak cebri satışlarda da bu ilkenin benimsenmesiyle hem modem tasfiye hukuku prensiplerine uygunluk hem de belirtilen sosyal ve ekonomik amaç gerçekleştirilmiş olacaktır. Bu fıkraya göre yapılacak olan satışlar kapsamında taşınır ve taşınmaz mallar ile hakların da blrfikte bulunacai)ı dikkate alındığında, tartışmaya mahal vermemek için taşınmazların paraya çevrilmesine ilişkin kuralların yeknesak olarak uygulanması kuralı benimsenmiştir" (7327 s. K Teklifi gerekçesi).

maddeye aykırı olmayan hükümlerine göre yapılacağını belirtmiştir. İflas idaresi, hacizdeki paraya çevirme hükümlerinden 111/b, 117, 118, 124, 125, 130, 131, 134 ve 135. maddeleri uygulamakla görevlendirilmiştir (m. 244). iflasta satış yapabilmek için alacaklıların satış talebinde (karş. m. 106) bulunmalarına gerek yoktur. iflas idaresi, ikinci alacaklılar toplantısından sonra kendiliğinden, satış için gereken hazırlıkları yapar ve satışı gerçekleştirir. iflasta ayrı bir mükellefiyetler listesi (m. 128) düzenlenmez. Bu mükellefiyetler sıra cetveline geçirilir ve orada gösterilir. iflas idaresinin yapmış olduğu açık artırma ile satışın sonucunda taşınmazın mülkiyeti alıcıya geçer (m. 244; 134, I; TBK m. 279; TMK m. 705).

iflas masasındaki **alacakların tahsiline** (satışına) gelince: iflas masasına giren alacakları (müflise borçlu olan kişilerden olan alacakları), iflas idaresi takip ve tahsil eder. iflas idaresi, bazı alacakların takip edilip edilmemesi konusunu ikinci alacaklılar toplanmasına getirebilir.

ikinci alacaklılar toplanması, bir alacağın iflas idaresi tarafından takip edilmesine gerek görmezse, o alacağı takip etme yetkisi, isteyen alacaklıya devredilir (m. 245, c. 1). Devralan alacaklı bu yetkiyi, giderler kendisine ait olmak üzere, iflas masası yerine ve fakat kendi adına kullanır; yani, çekişmeli hakkı dava edebilir veya o hakla ilgili icra veya iflas takibi yapabilir; müflisin, iflastan önce açmış olduğu veya müflise karşı açılmış olan davalara veya müflisin başlamış bulunduğu takiplere devam edebilir.

Takip yetkisini devralan alacaklı, masanın aktifine ilişkin bir çekişmeli hak ile ilgili davayı veya takibi kazanırsa, bu dava veya takip sonucunda iflas masasına girecek paradan, ilk önce bu alacaklının dava veya takip için yapmış olduğu giderler alacaklıya ödenir; kalan paradan, çekişmeli hakkı devralmış olan alacaklının alacağı ödenir. Geriye para artarsa, o da iflas masasına kalır (m. 245, c.2).

Devralan alacaklı, takip ettiği davayı veya takibi kaybederse, bu konuda yaptığı giderler için masadan hiçbir şey isteyemez; bu giderlere kendisi katlanır.

B) PARALARIN PAYLAŞTIRILMASI

Satış aşaması tamamlandıktan ve satılan mal ve hakların bedelleri ile alacaklar tahsil edildikten sonra iflas masasında biriken paraların alacaklılara paylaştırılmasına geçilir. Paraların alacaklılara paylaştırılabilmesi için, **sıra cetvelinin kesinleşmiş olması** gerekir (m. 247).

Paylaştırmaya başlanabilmesi için, iflas idaresi, **pay cetveli** ile son he**sabı** yapar (m. 247).

1-PAY CETVELİ VE SON HESAP

Satılan masa mallarının bedeli tamamen tahsil edildikten ve sıra cetveli kesinleştikten sonra iflas idaresi, bütün iflas alacaklılarına düşen iflas paylarını gösterir bir **pay cetveli** düzenler.

Pay cetveli, kesinleşmiş olan sıra cetveli esas alınarak düzenlenir. Sıra cetvelindeki her alacaklıya ödenmesi gereken tutar, pay cetvelinde gösterilir.

Pay cetveli düzenlenirken, ilk önce, müflisin rehinli mallarının satış bedeliyle işe başlanır (m. 206, 1-111). Rehnin satış bedelinden önce rehinli alacaklar, ondan sonra gümrük resmi ve akar vergisi gibi satılan rehinli malın aynından doğan kamu alacakları için pay ayrılır (m. 206, 1).

Bütün rehinli alacaklar için pay ayrıldıktan sonra, rehnin satış bedelinden geriye para artarsa bu para, masaya kalır ve diğer paralarla birlikte adi alacakların (yani, rehinle temin edilmemiş alacakların) ödenmesine tahsis edilir.

Rehinli alacaklardan sonra, masadaki paradan, **masa borçları** (iflasın açılmasından ve tasfiyesinden doğan giderler) **için pay ayrılır** (m. 248, c.1).

Daha sonra **adi alacaklar** için pay ayrılmasına geçilir ve sırasıyla önce ilk üç sıradaki imtiyazlı alacakların ve dördüncü sıradaki imtiyazsız alacakların payları belirlenir.

Pay cetvelinin yukarıdaki esasa göre hazırlanması sonucunda, iflas masasındaki para, (hemen hemen hiçbir iflas tasfiyesinde) bütün alacaklıların alacaklarının ödenmesine yetmez. Bu halde eldeki para, duruma göre, rehinli alacaklılar veya adi alacaklıların sırasına göre o sırayı oluşturan alacaklılar arasında, alacaklarının miktarı oranına göre eşit olarak (garameten) paylaştırılır.

İflas idaresi, pay cetveli ile birlikte aynı zamanda **son hesabı** da yapar. Son hesaptan kasıt, iflas idaresinin, iflas tasfiyesindeki bütün para işlemleri hakkında hesap vermesidir. Burada, bütün masa aktifinin paraya çevrilmesinden elde edilen para miktarı ve bundan yapılan giderler çıktıktan sonra, masada kalan paranın alacaklılara nasıl paylaştırıldığı, yani pay cetvelindeki pay1arın nasıl hesaplandığı gösterilir.

IflAs idaresi, hazırtadığı pay cetvelini ve son hesabı iflas dairesine bırakır. iflas idaresi, aynı zamanda son hesap ve pay cetvelinin iflas dairesine bırakıldığını ve pay cetveline göre kendisine düşen payın miktarını her alacaklıya ayrı ayn bildirir.

Pay cetveli ve son hesap iflas dairesinde 10 gün süre ile kalır (m. 249).

Alacaklılar, pay cetveli ve son hesabın iflas dairesine bırakılmasından ve alacaklanna düşen pay miktarının kendilerine bildirilmesinden (m. 249, 11) itibaren **yedi gün** içinde, **pay cetveli ve son hesap** hakkında **şikayet** yoluna gidebilirler (m. 250; 227 ve 16). Yedi gün içinde şikayet yoluna gidilmezse, pay cetveli kesinleşir. Şikayet yoluna gidilirse, pay cetvelinin kesinleşmesi için şikayet hakkında verilen icra mahkemesi kararının kesinleşmesi gerekir. Pay cetveli kesinleşmeden, kesin dağıtmaya geçilemez (m. 250).

11- PARALARIN DAĞITILMASI

Pay cetveli **kesinleştikten sonra** iflas idaresi, iflas masasında biriken parayı, pay cetveline göre dağıtır (m. 250).

iflas masasındaki mal ve hakların tamamı satıldıktan ve alacaklar tahsil edildikten sonra (tasfiyenin bitiminde) yapılan dağıtmaya, **kesin dağıtma** denir (m. 247). Alacağı geciktirici koşula (TBK m. 170) veya belirsiz vadeye bağlı bulunmayan alacaklılara, pay cetveline göre kendilerine düşen para hemen dağıtılır.

Pay cetveli ve son hesap hakkında süresi içinde şikayet yoluna başvurulmuşsa dağıtım, bu şikayet üzerine verilecek kararın dağıtıma etkili olabileceği ölçüde ertelenebilir.

Alacağın varlığını gösteren senedin geri verilmesi ve ilamın icra edildiğine ilişkin belge verilmesi hakkındaki 144. madde hükmü burada da uygulanır.

Geciktirici koşula veya belirsiz vadeye bağlı alacaklar için ayrılan paylar, bankaya yatırılır (m. 9; 250).

iflas tasfiyesi sonucunda, bütün masa alacaklıları ile iflas alacaklıları alacaklarını tam olarak alır ve geriye para artarsa bu para, ilk önce iflasın açıldığı tarihten itibaren faiz alamamış olan alacaklıların alacakları için hesaplanacak faiz ödemesinde kullanılır (m. 196, ili); geriye para artarsa, bu da müflise verilir.

Bazı durumlarda iflas tasfiyesinin bitirilmesi (yani, bütün malların satılması) ve sıra cetvelinin kesinleşmesi sıra cetveline itiraz davalarının, hatta

masa ile ilgili bütün davaların uzaması gibi nedenlerle gecikebilir. Bu gibi hallerde tasfiyenin sonuna gelinmemekle birlikte, bir kısım alacakların iflas idaresi tarafından tahsil edilmesi ve iflas masasındaki bir kısım mal ve hakların satılmış olması sonucunda iflas masasında para birikmiş olabilir. Tasfiyenin uzaması ihtimali bulunan hallerde, iflas idaresi, iflas masasında biriken parayı, tasfiyenin sonunu beklemeden dağıtabilir. Bu dağıtmaya, **geçici dağıtma** denir (m. 252).

Geçici dağıtma yapabilmek için de sıra cetvelinin düzenlenmiş olması ve hatta sıra cetveline itiraz süresinin (m. 235, 1) geçmesi gerekir (m. 252, 1). Buna karşılık, geçici dağıtma için sıra cetvelinin kesinleşmiş olması şart değildir. Bu nedenle sıra cetveline itiraz davası açılmış olması geçici dağıtma yapılmasına engel değildir (m. 252, il).

Geçici dağıtma için de iflas idaresi **geçici** bir **pay cetveli** düzenler, 1O gün süre ile iflas dairesine bırakır ve alacaklılara bildirir. Geçici pay cetveli kesinleşince geçici dağıtım yapılır. Geç başvuran (alacağını geç yazdıran) alacaklının, daha önce kararlaştırılmış olan geçici dağıtmaya katılma hakkı yoktur (m. 236, 111).

111 - BORÇ ÖDEMEDEN ACİZ BELGESİ[2]

Paraların kesin dağıtımı sonunda bazı iflas alacaklıları (uygulamadan gözlemlendiği kadarıyla, özellikle dördüncü sıradaki imtiyazsız alacaklılar) alacaklarını tam olarak alamazlar. iflas tasfiyesi sonunda **alacağını tamamen alamamış olan alacaklılara, ödenmemiş alacak kesimi için iflas idaresi** tarafından bir belge verilir. Kanun bu belgeye (hacizde olduğu gibi, m. 105; 143; 251) **borç ödemeden aciz vesikası** (belgesi) demektedir. Bu ibarede yer alan "borç ödemekten aciz" ifadesi yanıltıcıdır ve sanki borçluya verilen belge gibi anlaşılmaya müsaittir. Bu yüzden, "borç ödemeden aciz belgesi" yerine, kısaca "aciz belgesi" (aciz vesikası) denilmesi daha uygundur.

Aciz belgesi, yalnız kesin dağıtma (m. 250) sonunda verilir, geçici dağıtmada (m. 252) alacaklılara aciz belgesi verilmez. Aciz belgesi, iflas idaresi tarafından alacağının tamamını alamamış olan her alacaklıya verilir (m. 251, 1); **masa alacaklılarına verilmez.** iflasta yalnız kesin aciz belgesi verilir; burada geçici aciz belgesi (m. 105, il) söz konusu değildir.

---

[2] Bu konuda bkz. Selçuk ôztek, icra ve iflas Hukukunda Borç Ödemeden Aciz Vesikası, Istanbul 1994.

IflAstaki aciz belgesinin düzenlenmesi ve içeriği (m. 251) kural olarak, hacizdeki aciz belgesine benzer; ancak, iflastaki aciz belgesine, müflisin alacaQı kabul edip etmediği (m. 230) yazılır ve iflastaki aciz belgesi, iflas idaresi taraftndan düzenlenir ve alacaklıya verilir (m. 251, 1).

IflAstaki aciz belgesinin maddi hukuk bakımından olan hükümleri, tamamen hacizdeki aciz belgesinde (m. 143) olduğu gibidir. iflas masasına giren alacaklarda faizin işlemeye devam etmesi ve oranı ile faizin ödenmesini düzenleyen m. 196 hükmü saklıdır (m. 251, il).

iflastaki aciz belgesinin takip hukuku bakımından olan hükümleri, hacizdekinden önemli ölçüde farklıdır. Buna göre:

iflastaki aciz belgesinin, m. 68, **I** anlamında borç ikrarını içeren bir belge niteUğinde (m. 143, 11) sayılabilmesi için müflisin bu alacağı **kabul etmiş** olması gerekir (m. 230; 251, 1/c. 3).

Aciz belgesi sahibi iflas alacaklısının iflas kapandıktan sonra müflis borçluya karşı aciz belgesine dayanarak yeniden takipte bulunabilmesi için, müflis borçlunun **yeni bir mal edinmiş** (iktisap etmiş) olması gerekir (m. 251, il).

Müflise yeni mal edinmediği itirazında bulunma imkanını sağlamak niyetiyle üçüncü kişinin hak sahibi kılındığı ama müflisin fiilen tasarruf ettiği mallar, üçüncü **kişi** durumu biliyor veya bilmesi gerekiyorsa, yeni mal sayılır (m. 251, il). Yeni mal ediniminden kasıt, müflisin aktifinde meydana gelen bir fazlalıktır. Bu fazlalık, müflisin iflastan sonra kazandığı aktifinden, iflastan sonra meydana gelen borçları çıkarılmak suretiyle bulunur. iflastan önceki borçlar (yani, aciz belgesine bağlanan borçlar) bu çıkarmada hesaba dahil edilmez. Müflisin iflastan sonraki ücreti, genellikle (m. 251, il anlamında) yeni mal edinimi sayılmaz. Müflis, iflastan sonra kendisine karşı yapılan takip üzerine gönderilen ödeme emrine karşı, yeni mal edinmediği gerekçesiyle itiraz edebilir. Bu itiraz üzerine uyuşmazlık, icra mahkemesinde genel hükümlere ve basit yargılama usulüne göre karara bağlanır.

iflastaki aciz belgesine dayanarak bir yıl içinde müflise karşı takip yapılması halinde de müflise **yeni bir ödeme emri gönderilmesi** gerekir; yani m. 143, 111 hükmü burada uygulanmaz.

Elinde iflas aciz belgesi bulunan alacaklı, bu belgeye dayanarak **doğrudan doğruya iptal davası** (m. 277 vd.) **açamaz.** Açabilmesi için, iptal davası açma yetkisinin, m. 255, 111 (ve m. 245) gereğince, o alacaklıya devredilmiş olması gerekir (m. 277, 1/2).

iflastaki aciz belgesi de alacaklıya m. 100, 1/1 gereğince başka bir alacaklının koydurmuş olduğu **hacze iştirak** etme hakkının varlığını ispata yarar. Burada aciz belgesi takip üzerine alınmadığı için, m. 100, 1/1'deki takip tarihi yerine, aciz belgesinin verilmiş olduğu **iflasın açılma tarihi** esas alınır.

iV - MASAYA YAZDIRILMAMIŞ OLAN ALACAKLAR

iflas masasına yazdırılmayan ve iflas idaresi tarafından da kendiliğinden dikkate alınmayan iflas alacakları (m. 219, 11/3; 236), maddi hukuk bakımından sona ermez. Alacağını masaya yazdırmamış olan iflas alacaklısı, alacağının tamamını iflastan sonra da müflisten istemek hakkına sahiptir.

Zamanında (ewelce) kaydedilmemesinden dolayı tasfiyeye girmemiş olan alacaklara aciz belgesi verilen alacaklar hakkındaki hükümler uygulanır (m. 253). Buna göre, iflas tasfiyesine katılmamış olan alacaklar, hakkında aciz belgesi düzenlenmiş olan alaçaklarla aynı sınırlamalara tabi olur. Bu alacakların alacaklıları, aciz belgesinin alacaklı lehine olan hükümlerinden yararlanamaz. Buna göre:

Masaya yazdırılmamış olan alacaklılar için faiz işlemez; müflis böyle bir alacaklının yapacağı takibe karşı da yeni mal edinmediği itirazını (m. 251, 11/c. 2 ve 3) ileri sürebilir. Alacakları normal zamanaşımına tabi olan bu alacaklılar, iptal davası (m. 277 vd.) açamazlar ve iflas kapandıktan sonra m. 255'e göre yapılacak dağıtıma da katılamazlar.

§ 62. IFLASIN KAPANMASI VE IFı.ASIN KALDIRILMASI

IflAs tasfiyesinin normal son bulma şekli, iflasın kapanmasıdır (m. 254). Ancak, **iflas** tasfiyesi devam ederken, bazı nedenlerle mas kaldırılabilir (m. 182) ve bununla da iflas sona erer.

iflasın kapanması ile iflasın kaldırılması, iflas tasfiyesini sona erdirmeleri bakımından birbirine benzemekle birlikte, hukuki nitelikleri ve doğurdukları hukuki sonuçları bakımından farklı düzenlemelerdir.

A) IFLASIN KAPANMASI

1- GENEL OLARAK

Masadaki paraların kesin dağıtılması (m. 250) ve alacağını tamamen alamamış olan alacaklılara aciz belgesi verilmesi (m. 251) sonucunda, iflas tasfiyesi fiilen biter. Ancak, iflas tasfiyesinin bitmesi ile iflas tasfiyesinin hukuken sona ermesi için, iflas kararı veren asliye ticaret mahkemesinin, iflasın kapanmasına da karar vermesi gerekir (m. 254).

iflasın kapanmasına karar verilmesi, **iflas idaresi** tarafından asliye ticaret mahkemesine verilecek bir **son rapor** ile istenir (m. 254, 1). iflas idaresinin, asliye ticaret mahkemesinden iflasın kapanmasına karar verilmesini isteyebilmesi için, iflas tasfiyesini fiilen bitirmiş olması; yani, masaya ait bütün mal ve hakların satılmış, alacakların tahsil edilmiş, elde edilen paraların alacaklılara kesin olarak dağıtılmış ve alacağını tamamen alamamış olan alacaklılara aciz belgelerinin verilmiş olması gerekir.

iflas idaresinin asliye ticaret mahkemesine vereceği son raporda; iflas tasfiyesinin yapılış şekli, alacakların tahsil edildiği, davaların ve takiplerin sonuçlandırıldığı, satışın tamamlandığı, paraların paylaştırıldığı, aciz belgelerinin dağıtıldığı gibi konulara yer verilir. Son rapora, ifl_as tasfiyesine ilişkin dosya ve ilgili bütün belgeler eklenir.

iflasın kapanması talebi üzerine **asliye ticaret mahkemesi,** basit yargılama usulüne göre inceleme yapar (HMK m. 103, 1/e; 316, 1/g) ve gerekli görürse, müflisi ve alacaklıları da duruşmaya davet ederek dinler. Mahkeme, duruşmaya gelen müflis ve alacaklıları dinledikten ve son rapor ile eklerini in-

celedlkten sonra, **IflAsın tasfiyesinde hata ve noksan** (eksik) **görürse, durumu icra mahkemesine bildirir** (m. 254, il). Bunun üzerine, icra mahkemesi bu hata ve noksanların giderilmesi için gerekli tedbirleri almasını iflas idaresinden ister. Asliye ticaret mahkemesi hata ve noksanların giderildiği hakkındaki icra mahkemesi yazısına kadar, iflasın kapanması kararını erteler. icra mahkemesi, hata ve noksanları iflas idaresine tamamlattırdıktan sonra, durumu asliye ticaret mahkemesine bildirir ve mahkeme de hata ve noksanların giderildiğini görünce, iflasın kapanmasına karar verir.

Başka bir deyişle, asliye ticaret mahkemesi, son rapor üzerinde yapacağı inceleme sonucunda, iflas tasfiyesinin kanun hükümlerine uygun olarak yapılıp bitirildiğini tespit ederse, iflasın kapanmasına karar verir (m. 254, 111). Bu karar, iflas dairesi tarafından ilan edilir (m. 254, iV) ve iflasın açıldığını bildirmiş olduğu yerlere (m. 166, il) de bildirilir (m. 166, 111).

iflasın kapanması kararı ile iflas tasfiyesi (iflas hali) hukuken sona ermiş olur; iflas idaresinin görevi son bulur; müflise karşı yeni takip yapılmasına bir engel kalmaz (karş. m. 251, il).

iflasın kapanmasıyla **müflis sıfatı ortadan kalkmaz** ve bu durum, itibarın yerine getirilmesine (m. 312-316) kadar devam eder.

Ticaret mahkemesinin iflasın kapatılması hakkındaki kararına karşı **tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde** istinaf yoluna; istinaf mahkemesi kararına karşı **tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde** temyize başvurulabilir (m. 254, iV).

il - İFLAS KAPANDIKTAN SONRA YENİ MAL BULUNMASI

iflasın açılmasıyla müflise ait bütün haczedilebilen mal, alacak ve haklar ile iflasın kapanmasına kadar müflise geçen hak, alacak ve mallar, hukuken iflas masasına girmekle (m. 184) birlikte, aslında masaya ait olan bir mal, alacak veya hak, herhangi bir nedenle, fiilen iflas masasına girmemiş ve iflas tasfiyesinden hariç kalmış olabilir. örneğin, müflis bir mal, alacak veya hakkını iflas tasfiyesi sırasında saklamış ve bu durum iflas kapandıktan sonra öğrenilmiş olabilir.

Böyle bir mal, alacak veya hakkın iflas tasfiyesi dışında kaldığı, iflas kapandıktan sonra öğrenilirse **iflas dairesi,** iflas tasfiyesi devam ediyormuş gibi bu mal, alacak veya hakka el koyar; duruma göre, onu tahsil eder veya satar ve elde edilen parayı alacağını eksik almış olan alacaklılara sıralarına göre dağıtır (m. 255, 1).

iflas dairesinin bu işlemleri yapabilmesi için iflflsın yeniden açılması gerekli olmadığı gibi, alacaklıların toplanmasına ve yeni bir iflas idaresi seçerek tasfiyeyi bu iflas idaresine havale etmelerine de gerek yoktur. iflas dairesi, sanki iflas devam ediyormuş gibi sonradan meydana çıkan alacağı tahsil eder, mala el koyar ve satar. iflas dairesi, buradaki satışı da m. 241'e göre ya pazarlıkla veya açık artınna yolu ile yapar; pazarlıkla satışa iflas dairesi kendisi de karar verebilir. iflas dairesi, buradaki satış sürelerini kısaltabilir. Satış sonunda elde edilen para, düzenlenecek pay cetveline göre alacaklılara dağıtılır.

Buna benzer başka durumlar da olabilir. örneğin:

Geciktirici koşula veya belirsiz vadeye bağlı alacaklarda (m. 197) şart gerçekleşmez veya vade gelmezse, bunlar için bankaya yatırılmış olan para (m. 250), iflas masasına kalır. Bunun üzerine, iflas dairesi, bu parayı, alacağını tamamen alamamış olan alacaklılara sıralarına göre dağıtır (m. 255, 11).

Takip yetkisi m. 245 çerçevesinde bir alacaklıya devredilmiş olan bir dava, iflas kapandıktan sonra kazanılır ve elde edilen paradan davacı alacaklı masraf ve alacağını aldıktan sonra geriye bir şey artarsa, bu para da aynı şekilde alacaklarını tamamen alamamış olan alacaklılara, iflas dairesi tarafından dağıtılır.

iflas tasfiyesi sırasında alacağını almış olan bozucu koşula (TBK m. 173) bağlı alacak sahibinin, bozucu koşulun iflasın kapanmasından sonra gerçekleşmesi halinde, aldığı parayı iflas dairesine geri vermesi gerekir. iflas dairesi aldığı bu parayı da alacağını tamamen alamamış olan alacaklılara sıralarına göre dağıtır.

B) iFu\SIN KALDIRILMASI[1]

iflas tasfiyesi devam ederken müflis, bütün borçlarını tamamen ödemiş veya alacaklıları ile anlaşarak onlardan iflas tasfiyesine devam edilmemesi hususunda bir vaat almış olabilir. Böyle durumlarda Kanun, bütün alacaklılarını tatmin eden veya onlarla bir anlaşma yapmış olan müflise, iflasa karar veren asliye ticaret mahkemesine başvurarak iflasın bütün sonuçları ile birlikte kaldırılmasını istemek yetkisini vermektedir (m. 182).

iflasın kaldırılması, iflasın kapanmasından farklıdır: iflasın kapanmasına, bütün masa mallarının tasfiyesinden ve elde edilen paraların alacaklılara daQıtılmasından sonra karar verilir. Oysa iflasın kaldırılmasında, iflas tasfiyesi henüz bitmemiştir ve iflas tasfiyesi devam ederken, alacaklıların muvafakatı veya bütün borçların ödenmesi ya da konkordatonun onaylanması üzerine,

---

[1] Bkz. Hakan Albayrak, iflasın Kaldırılması, Ankara 2007.

müflis hakkındaki iflas bütün sonuçları ile kaldırılmakta, müflis hiç iflas etmemiş gibi olmakta, dolayısıyla **müflis sıfatı da son bulmaktadır.** Buna karşılık, iflasın kapanmasından sonra da iflasın kamu hukuku bakımından olan sonuçları devam etmekte ve borçlu, müflis sıfatını taşımaktadır.

Müflisin iflasın kaldırılmasını isteyebilmesi için, bütün borçlarını ödemiş (itfa etmiş) olması veya bütün alacaklılarının, iflasın kaldırılmasına rıza göstermesi şarttır. Bu nedenle, müflisin iflasın kaldırılmasını isteyebilmesi için, bütün iflas alacaklılarının belli olması gerekir. Bu bakımdan iflasın kaldırılması, en erken, alacakların yazdırılmasıyla ilgili bir aylık sürenin (m. 219, 11/2) bitiminden sonraki dönemde istenebilir (m. 182, il); bu bir aylık süre geçmeden önce iflasın kaldırılması istenemez. Bundan başka iflasın kaldırılması, en geç iflasın kapanmasına (m. 254) kadar istenebilir (m. 182, 11).

1 - İFI.ASIN KALDIRILMASI SEBEPLERİ

iflasın kaldırılması sebepleri, 182. maddede sınırlı olarak gösterilmiştir. Buna göre:

Bütün alacaklılar alacak taleplerini geri alırlarsa iflas kaldırılır. Bunun için müflis, bütün alacaklıların alacak taleplerini geri aldıklarını, yazılı bir belge ile ispat etmelidir. Alacaklılar, taleplerini geri almakla, yalnız iflasın kaldırılmasına rıza göstermiş olurlar; yoksa, bununla alacaklarından feragat etmiş olmazlar.

Bütün alacaklar sona erdirilirse (itfa edilirse) iflas kaldırılır. Alacağın sona ermesi (itfası), alacağın ödenmesinden (ifasından) farklıdır ve ödeme dahil, takas, ibra, bağışlama gibi borcu sona erdiren bütün halleri kapsar. Borçlu müflis, bütün alacaklıların alacağının itfa edilmiş (örneğin ödenmiş) olduğunu, bir belge ile ispat etmelidir.

Borçlunun (müflisin) teklif ettiği **konkordato tasdik edilirse** (m. 224, il; 237, 111; 309) iflas kaldırılır.

11- IFI.ASIN KALDIRILMASI USULÜ

Bütün alacak taleplerinin geri alınması ve bütün alacakların sona erdirilmesi hallerinde **müflis,** konkordatonun tasdiki halinde ise **iflas idaresi** (m. 309, V}, iflasa karar veren asliye ticaret mahkemesine başvurarak iflasın kaldırılmasına karar verilmesini ister.

Asliye ticaret mahkemesi, iflasın kaldırılması talebini basit yargılama usulüne (HMK m. 316-322) göre inceler (HMK m. 103,1/e; 316, 1/g). Mahkeme, bOtOn alacaklıların taleplerini geri alıp almadıkları veya bütün alacakların itfa

edilip edllmedlgi hususunda şüpheye düşerse, istedlOl alacaklıları ça□ırıp dinleyebilir. Mahkemenin iflas idaresini de dinlemesi ve mas idaresinden gerekli gördOQü açıklamaları alması uygun olur. Mahkeme, yapacaQı inceleme sonunda, iftAsın kaldırılması sebebini yerinde bulursa, iflasın kaldırılmasına karar verir.

Asliye ticaret mahkemesinin iflasın kaldırılması hakkındaki kararına karşı **tebHO** tarihinden itibaren iki hafta içinde istinaf yoluna; istinaf mahkemesi karanna karşı **tebliğ** tarihinden itibaren iki hafta içinde temyize başvurulabilir (m. 182, il).

iflasın kaldırılması kararı kesinleştikten sonra iflas kararı gibi iflas dairesi tarafından ilan edilir ve iflas kararının bildirilmiş olduğu yerlere (m. 166, il) bildirilir (m. 166, 111; 182, 111). Mahkeme, ileri sürülen iflasın kaldırılması sebebini yerinde bulmazsa, iflasın kaldırılması talebini reddeder.

111 - **İFIASIN KALDIRILMASININ** HÜKÜMLERİ

iflasın kaldırılması kararının kesinleşmesi ile, iflasın açılması ile meydana gelen bütün hüküm ve sonuçları (m. 184 vd.) sona erer. Borçlunun müflis sıfatı kalkar ve borçlu sanki hiç iflas etmemiş gibi olur.

Borçlu malları üzerinde serbestçe tasarruf etme yetkisini kazanır ve masaya girmiş olan mallar borçluya geri verilir.

iflas idaresinin görevi son bulur. iflas tasfiyesi sırasında yapılmış olan işlemler geçeni olarak kalır; fakat bu işlemlere artık devam edilemez. Örneğin, masa malları satılmış ise satış geçerlidir; fakat satış bedeli, alacaklılara değil borçluya verilir. Müflisin iflas açıldıktan sonra masa malları üzerindeki tasarrufları sadece alacaklılara karşı hükümsüz olduğundan (m. 191, 1), iflasın kaldırılması halinde bu gibi tasarrufların iptali istenemez. Karşı taraf ve müflis, bu tasarruf ile bağlıdır; çünkü bu tasarruf kendilerine karşı hükümsüz değildir.

iflas kararının kesinleşmesi ile düşmüş takipler (m. 193, il), iflasın kaldırılmasıyla canlanmaz; borçluya (eski müflise) karşı yeniden haciz veya iflas yolu ile takip yapılması gerekir.

iflas kaldırılınca, eski müflis, iflastan önce derdest olan ve taraf bulunduOu hukuk davalarına devam edebilir. iflas idaresi, bu davaları takip etmek istemeyip, takip yetkisini m. 245 gereğine isteyen alacaklılara devretmiş ise, iflasın kaldırılması ile bu devir hükümsüz kalır ve davalara (eski) müflis devam eder veya eski müflise karşı devam edilir. Hakkındaki iflas kaldırılan {eski) müflis, tflas idaresinin açmış olduQu veya iflas idaresine karşı açılmış olan davaları

devam ettirebilir; bu davaları devam ettirmek istemezse, davalar HMK m. 114, I/e uyarınca dava takip yetkisi yokluğundan usulden reddedilir.

iflasın kaldırılması kararının kesinleşmesi ile, alacağın (alacakların) zamanaşımı yeniden işlemeye başlar (TBK m. 157, 111).

§ 63. BASİT TASFİYE

iflas tasfiyesi, yukarıda gördüğümüz üzere kural olarak, adi tasfiye şeklinde olur. Ancak bazı hallerde, basit tasfiyenin uygulanması söz konusudur (bkz. yukarıda§ 60/D). Bu haller, masa mallarının yetmemesi {m. 218) ve adi tasfiyenin uzamasıdır {m. 256). Ayrıca bu durumlardan farklı ve iflas dairesi ya da alacaklıların iradesinden bağımsız olarak konkordatoda mahkemeye tanınan takdir yetkisi sonucunda da tasfiye, basit tasfiye olarak yapılabilir {m. 308, il).

A) MASA MALLARININ YETMEMESİ NEDENİYLE BASİT TASFİYE

iflas dairesince defteri tutulan masa mallarının takdir edilen değerlerinin {m. 214), adi tasfiye {m. 219 vd.) giderlerini karşılamayacağı anlaşılırsa iflas, basit tasfiye usulüne göre tasfiye edilir {m. 218). Defteri tutulan masa mallarının adi tasfiye giderlerini karşılamayacağını anlayan iflas müdürü {dairesi), basit tasfiye usulünün uygulanmasına doğrudan doğruya kendisi karar verir ve basit tasfiyeye başlar.

Basit tasfiye yapılacağı ilan edilir. Bu ilanda, iflas müdürü alacaklıları, 20 günden az ve iki aydan çok olmamak üzere belirteceği süre içinde, alacaklannı ve iddialarını bildirmeye davet eder.

Alacaklılardan biri, ilanda belirtilen süre içinde, iflas dairesine başvurarak, gjderini peşin vennek suretiyle, tasfiyenin adi tasfiye usulüne göre yapılmasını isterse, adi tasfiye ilanı yapılır ve tasfiyeye yukarıda gördüğümüz adi tasfiye usulüne göre devam edilir. Alacaklılardan hiçbiri adi tasfiye istemezse, tasfiyeye basit usul ile devam edilir.

Bu tasfiye, kanunda ayrıntılı olarak düzenlenmiş değildir. Genel olarak, adi tasfiyenin {basit tasfiyenin niteliğine aykırı olmayan) hükümleri, burada da uygulanır. Bu usulde sürelerin kısa tutulması ve tasfiyenin basit, çabuk ve az gidene bitirilmesi esastır. Basit tasfiye, adından da anlaşılacağı gibi, basit ve kısa bir tasfiye usulüdür. Tasfiyenin şeklini ve sürelerini, tasfiyeyi yapacak olan iflAs dairesi belirler. iflas dairesi, masa mallarını alacaklıların menfaatine uygun olarak satar ve başka merasime gerek kalmadan alacakları inceler ve sıralarını tespit ederek paraları alacaklılara dağıtır {m. 218, 111).

Basit tasfiyede **tflAs idaresi yoktur;** onun **görevlerlnl Iflls dairesi yapar.**

Basit tasfiyede **alacaklılar toplantısı da yoktur.** Bununla beraber, iflas dairesinin gerekli gördüğü hallerde alacaklıları toplantıya çağırmasına bir engel de yoktur. Basit tasfiyede müflis konkordato teklif eder (m. 309) ve alacaklıların toplanması için gerekli giderleri de peşin öderse, iflas dairesi alacaklıları konkordatoyu görüşmek için toplantıya çağırmaya mecburdur (Niz. m. 53).

iflas dairesi, alacak taleplerini inceleyerek, sıra cetvelini yapar ve alacaklılar bu sıra cetveline itiraz edebilirler (m. 235). Basit tasfiyede de pay cetveli düzenlenir ve alacağını tamamen alamayan iflas alacaklılarına aciz belgesi verilir.

Basit tasfiye bitince iflas dairesi, asliye ticaret mahkemesine bir son rapor sunar ve iflasın kapanmasına karar vermesini talep eder; bunun üzerine mahkeme, iflasın kapanmasına karar verir (m. 254). Bu kapanma kara□ı da ilan edilir (m. 218, iV).

B) ADİ TASFİYENİN UZAMASINDAN DOLAYI BASİT TASFİYE

Adi iflas tasfiyesinin, iflasın açılmasından itibaren altı ay içinde bitirilmesi gerekir (m. 256). Bu hükme göre, altı ay içinde masa malları satılmış ve elde edilen paralar alacaklılara kesin olarak dağıtılmış olmalıdır.

Bu **altı aylık süre** içinde iflasın (adi) tasfiyesi bitmediği takdirde (ki, uygulamada görüldüğü üzere hemen hemen hiçbir iflas tasfiyesi altı ayda bitmemektedir), **alacaklılar** toplanarak, basit tasfiye usulünün uygulanmasına karar verebilirler. Bu karar, alacak (meblağ) çoğunluğunca alınabilir (m. 256).

Alacaklılar bu şekilde toplanıp basit tasfiye usulünün uygulanmasına karar verirlerse, bununla iflas idaresinin görevi son bulur ve iflas dairesi, iflasın tasfiyesine kaldığı yerden basit tasfiye usulüne göre devam eder.

iflas tasfiyesinin altı ayda bitirilememesi halinde, mutlaka basit tasfiye usulü uygulanacak değildir. Alacaklılar böyle bir karar vermemişler veya hiç toplanamamışlarsa, icra mahkemesi, bu altı aylık süreyi uzatabilir (m. 256) ki, uygulamada genellikle başvurulan yol budur.

iflas tasfiyesini altı ayda bitiremeyen iflas idaresinin, bitirilememe nedenlerini bildirerek sürenin uzatılması için icra mahkemesine başvurması gerekir. icra mahkemesi, tasfıyenin uzamasında iflas idaresini kusurlu bulmazsa, tasfıye süresini uzatır. Buna karşılık, icra mahkemesi, tasfiyenin iflas idaresinin gevşeklik ve ihmali nedeniyle uzadığı sonucuna varırsa, iflas idaresi üyelerinin görevine son verir (m. 227, 111).

C) KONKORDATO SÜRECiNDE GERÇEKLEŞEN iFLAS

Konkordato süreci iflasla sonuçlandığı takdirde, iflas kararını veren mahkeme, tasfiyenin basit (m. 218, 111) veya adi tasfiye (m. 219 vd.) usulüne göre yapılmasına ve gerektiğinde adi tasfiyenin komiserler tarafından yerine getirilmesine karar verir. Bu halde iflas idaresine ait görev ve yetkiler komiserler tarafından kullanılır (m. 308, il).

Bu durumda tasfiyenin türünü doğrudan doğruya asliye ticaret mahkemesi, borçlunun konkordatosunun bulunduğu aşama, borçlunun malvarlığı, alacaklı sayısı vb. gibi çeşitli ölçütlerle tespit edip sonuca varır.

§ 64. İFLASIN KAMU HUKUKU BAKIMINDAN DOĞURDUĞU SONUÇLAR[1]

Buraya kadar, iflasın özel hukuk bakımından olan hüküm ve sonuçlarını inceledik. iflasın kamu hukuku bakımından da bazı sonuçları vardır. örneğin bazı iflas halleri, Türk Ceza Kanununa göre suç oluşturur (TCK m. 161-162); müflisin bazı kamu hizmetlerini (avukatlık, noterlik gibi) yapabilmesi mümkün değildir.

A) KAMU HUKUKU BAKIMINDAN İFLAS ÇEŞİTLERİ

iflas, kamu hukuku bakımından doğurduğu hukuki sonuçları bakımından üçe ayrılır:

1-ADİ İFLAS

Adi iflas, taksirli (taksiratlı) ve hileli (dolanlı) olmayan iflastır; yani, müflisin kusuruna kastına dayanmayan iflastır. Burada müflisin iflas etmiş olması, kendi kusurunun sonucu değildir. Müflisin kusuru dışındaki bazı nedenler (örneğin ekonomik krizler) onun iflasına sebep olmuştur.

Adi iflasta, iflas eden borçluya **adi müflis** denir. Adi müflise ceza verilmez. iflasın normal şekilde kapanmasından (m. 254) sonra da adi müflisin bu sıfatı devam eder ve bu kamu hukuku bakımından bazı sonuçlar doğurur. Örneğin, adi müflis avukat, noter ve banka yönetim kurulu başkan ve üyesi ile denetleyicisi veya banka genel müdürü, genel müdür yardımcısı veya birinci derece imza yetkisini haiz bir görev sahibi olamaz; olabilmesi için, itibarının yerine getirilmiş olması gerekir (bkz. m. 314).

Asliye ticaret mahkemesinin iflasa karar verdiği bütün hallerde, iflas başlangıçta adi iflastır. Asliye ticaret mahkemesinin iflas kararından sonra, ceza mahkemesi müflisi taksirli iflas (TCK m. 162) veya hileli iflas (TCK m. 161) suçlarından dolayı cezalandırırsa, o zaman, bu hallerde, adi iflas, taksirli veya hileli iflasa dönüşür.

---

[1] Bu konuda bkz. Ejder Yılmaz, iflasın Kamu Hukuku Bakımından Sonuçları ve Müflisin SaygınlıOını Yeniden Kazanabilmesi (TNBHD 1976/9 s. 53-56; 1976/10, s. 73-78).

il - T**AKSIRLI ve** HiLELi IFL.As2

Adi mas bir suç sayılmadığı halde, taksirli (taksiratlı) ve hileli mas **suçtur.**

Kanımızca **taksiratlı iflAs** hallerini düzenleyen IIK m. 310 hükmü, aynı konuyu düzenleyen TCK m. 162; hileli iflas hallerini düzenleyen m. 311 hükmü, aynı konuyu düzenleyen TCK m. 161 tarafından zımnen yürürlük**ten kaldınlmıştır.**

Bir iflasın taksirli veya hileli olduğuna karar vermek yetkisi, iflas kararı veren asliye ticaret mahkemesine değil ceza mahkemesine aittir. Ceza mahkemesinin bir kimseyi taksirli veya hileli müflis olarak cezalandırabilmesi için ise, ilk önce o kimsenin asliye ticaret mahkemesince iflasına karar verilmiş olması gerekir.

Taksirli veya hileli müflis hakkında belirlenen cezanın verilebilmesi için açılan iflasın mutlaka tasfiye edilmiş ve kapanmış olması şart değildir. iflas, m. 182'ye göre kaldırılmış olsa bile, şartları varsa müflis taksirli veya hileli iflastan dolayı cezalandırılır.

Borçlu bizzat kendi isteği üzerine iflas etmiş (m. 178) olsa bile şartları varsa, ceza mahkemesince taksirli veya hileli müflis olarak cezalandırılır.

Taksirli ve hileli müflis aleyhine ceza soruşturması yapılabilmesi için bir müracaatın beklenmesine gerek yoktur; çünkü, bu suçların takibi şikayete bağlı olmayıp, resen soruşturma yapılır. Bunun için iflas dairesi ve iflas idaresi, taksiratlı ve hileli iflas sebeplerini öğrenmeleri halinde, bunu Cumhuriyet Başsavcılığına bildirmek zorundadırlar (TCK m. 279). Bundan başka, alacaklılar da bu hususta Savcılığa ihbarda bulunabilirler.

Hileli ve taksirli müflisler avukat, noter, banka genel müdürü vs. olamaz. Ayrıca, hileli müflis, arabulucu, devlet memuru, milletvekili, belediye başkanı, belediye meclisi üyesi, köy muhtarı ve köy ihtiyar meclisi üyesi olamaz.

B) MÜFLİSİN İTİBARiNi YENİDEN KAZANMASI

Görüldüğü gibi, iflasın kapanmış olmasına (m. 254) rağmen, müflisin bu sıfatı devam etmektedir. Bu sıfatın kaldırılmasını ve müflisin avukat, noter, devlet memuru, yedeksubay, milletvekili vs. olamamak gibi yasaklardan kurtulmasını sağlamak için, itibarın yerine gelmesi (itibarın iadesi) müessesesi

---

2 Bkz. Timuçin Muşul, **iflas** Suçlan, Istanbul 1998; K□mil Yıldırım, Hileli **iflas** Suçları, Istanbul 2000; Ali Hakan Evik, Tür1< Ceza Hukuku'nda Hileli ve Taksirli iflas Suçları, Istanbul 2015.

kabul edilmiş ise de Ceza Muhakemesi Kanununda (mülga Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun aksine) bu konuda hüküm bulunmamaktadır. Türk Ceza Kanununda ceza mahkOmiyetinden kaynaklanan müebbet ehliyetsizlikler de öngörülmediğinden (TCK m. 5; 53) yargı yolu ile hakların iadesi konusu burada düzenlenmemiştir. Ancak **Adli Sicil Kanunu** m. 13/A hükmüyle, yasaklanmış hakların geri verilmesinin koşulları ve bir cezanın sonucu ortaya çıkan hak yoksunluklarının giderilebilmesi düzenlenmiştir. Buna göre, TCK dışındaki kanunların belli bir suçtan dolayı veya belli bir cezaya mahkumiyete bağladığı hak yoksunluklarının giderilebilmesi için, yasaklanmış hakların geri verilmesi yoluna gidilebilir. Bunun için; Türk Ceza Kanununun 53. maddesinin 5. ve 6. fıkraları saklı kalmak kaydıyla,

a) Mahkum olunan cezanın infazının tamamlandığı tarihten itibaren üç yıllık bir sürenin geçmiş olması,

b) Kişinin bu süre zarfında yeni bir suç işlememiş olması ve hayatını iyi halli olarak sürdürdüğü hususunda mahkemede bir kanaat oluşması, gerekir.

Mahkum olunan cezanın infazına genel af veya etkin pişmanlık dışında başka bir hukuki nedenle son verilmiş olması halinde, yasaklanmış hakların geri verilmesi yoluna gidilebilmesi için, hükmün kesinleştiği tarihten itibaren beş yıl geçmesi gerekir.

Yasaklanmış hakların geri verilmesi için hükümlünün veya vekilinin talebi üzerine, hükmü veren mahkemenin veya hükümlünün yerleşim yerinin bulunduğu yerde aynı derecedeki mahkemenin karar vermesi gerekir.

Müflis sıfatını almanın sonucu olan bazı yasaklardan (örneğin, AK m. 5/f; Noterlik K. m. 7/10) müflisin kurtulması için yukarıda belirtildiği şekilde yasaklanmış hakların geri verilmesi koşullarını yerine getirmesi gerekir. Bunun dışında bütün iflas çeşitlerinde, müflisin **iflas alacaklılarının** (ellerinde borç ödemeden aciz belgesi bulunan alacaklıların) **alacağını sona** erdirmiş (itfa etmiş) **olması** da (m. 182) gerekir.

TASARRUFUN İPTALİ DAVASI[1]

§ 65. TASARRUFUN İPTALİ DAVASININ HUKUKİ NİTELİĞİ VE İPTALETABİ TASARRUFLAR

A) GENEL OLARAK

Mal, alacak ve hakları üzerinde haciz bulunmayan veya hakkında iflas kararı verilmemiş olan borçlu, o mal, hak ve alacakları üzerinde serbestçe tasarruf edebileceğinden (tasarruf hakkı sınırlandırılmış olmadığından) borçlu her türfü tasarrufta bulunabilir. Buna göre borçlu, mal, alacak ve haklarını :serbestçe üçüncü kişilere satabilir, bağışlayabilir, herhangi bir şekilde devredebilir **veya** bunlar üzerinde üçüncü kişiler lehine ayni haklar tesis edebilir. Borçlunun bu tasarrufları tamamen iyiniyetli yapılmış olabileceği gibi, alacaklılarından mal kaçırma amacıyla da olabilir.

iflas etmek üzere olan veya yakında mallarına haciz konulması ihtimali bulunan kişilerin, alacaklılarından mal kaçırmak amacıyla mal, alacak ve hakları üzerinde tasarruflarda bulunduklarına sıkça rastlanmaktadır. Bu amaçla borçlu, mal, alacak ve haklarını tamamen veya kısmen yakınlarına veya üçüncü kişilere bağışlamış veya mallarını onlara satıp devretmiş gibi işlem yapabilir. Bunun sonucunda alacaklılar, yaptıkları takipte borçlunun haczedilebilecek (veya iflas masasına girecek) yeterli mal, alacak ve hakkını bulamayabileceklerinden, alacaklarına kısmen veya tamamen kavuşamayabilirler.

Bu gibi durumlarda alacaklılara, borçlunun yaptığı tasarruf işlemlerinin iptali için dava hakkı tanınmıştır. Bu davaya **tasarrufun iptali davası** veya Kanundaki (m. 277 vd.) ifadeyle **iptal davası** denir.

Bu konuda bkz. Bilge Umar, Türk icra ve iflas Hukukunda iptal Davası, Istanbul 1963; KAmil Yıldınm, icra ve IflAs Hukukunda iptal Davası, Istanbul 1995; Talih Uyar/Alper Uyar/ Cüneyt Uyar, icra ve IflAs Hukukunda Tasarrufun iptali Davalan, Ankara 2011 (2 cilt); idil Tuncer Kazancı, Tasarrufun iptali Davalarında ispat, Ankara 2015; Güray Erdönmez, Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarrufların iptali, Istanbul 2019; Timuçin Muşul, icra ve iflas Hukukunda Tasarrufun iptali Davaları, Ankara 2021; Ahmet Cahit Iyillkli, Tasarrufun iptali Davasında ihtiyati Haciz, Ankara 2024; Tamer Emre Yardımcı, Tasarrufun iptali Davası, Ankara 2024; Serpil Işık, icra ve iflas Hukukunda ivazsız Tasarrufların iptali Davası, Ista□bul 2024.

Tasarrufun iptali davasının amacı borçlunun, haciz veya iflastan önce yapmış olduğu ve aslında geçerli olan tasarruf işlemleriyle malvarlığından çıkardığı mal, alacak ve haklardan, bunlar halen sanki borçluya aitmiş gibi alacaklıların tatmin edilmesini sağlamaktır.

Alacağını borçlunun malvarlığından alamamış olan her alacaklı (iflasta iflas idaresi) tasarrufun iptali davası açabilir.

Alacağı, borçlunun iptale tabi tasarruf işleminden önce doğan alacaklı, tasarrufun iptali davası açabilir. **Alacağı, borçlunun iptale tabi tasarrufundan sonra doğan alacaklının** da tasarrufun iptali davası açma hakkı olduğu kanısındayız. Yargıtay ise, borçlunun iptale tabi tasarrufunun alacaklının alacağının doğmasından sonra yapılması gerektiğini ve bu hususun da dava ön koşulu olduğunu kabul etmektedir[2]. Kanımızca borçlunun Kanunda sayılan tasarrufları bakımından aranan hak düşürücü süre ve diğer koşullar birlikte değerlendirildiğinde, malvarlığını azaltıcı ve alacaklıya zarar verici tasarrufların borç ilişkisi kurulmadan önce veya sonra yapılmış olmasının bir önemi yoktur. Alacaklı, borçlunun malvarlığından alacağını tahsil edememiştir. Kanunda öngörülmüş hak düşürücü veya diğer koşullar dışında, hukukumuzda bulunmayan "ön koşul" nitelemesi ile daraltıcı bir yoruma gidilmesi doğru olmaz. Aksi halde, borç ilişkisinden önce yaptığı tasarrufun iptal edilmeyeceğini düşünen borçlunun alacaklıyı zarara uğramak amacıyla önce bu tür bir tasarruf yapıp arkasından borçlanması (bir anlamda planlı hareket etmesi) daha kolay bir şekilde mümkün olabilir. Kaldı ki alacaklının borç ilişkisinin kurulduğu sırada borçlunun malvarlığı veya mali durumuna ilişkin bilgisinin yetersizliği, bir cezaya dönüşmemelidir.

Kanun, iptale tabi tasarrufların bazıları hakkında "butlan" tabirini kullanmış ise de buradaki "butlan", borçlar hukukundaki (TBK m. 27'deki) "hükümsüzlük" (mülga BK m. 20'deki "butlan") anlamında değildir. Çünkü, tasarrufun iptali davasının kabulü halinde tasarruf tamamen iptal edilmez (hükümsüz sayılmaz) ve tasarrufa konu mal, alacak ve hak, borçlunun mülkiyetine geri dönmez.

Konuya bu açıdan bakıldığında, tasarrufun iptali ve muvazaalı işlemin hükümsüzlüğü (TBK m. 19) birbirinden farklıdır. Her iki davanın açılma sebepleri, dava açma süresi ile uygulanacak hükümler ve verilecek kararlar tamamen

---

[2] Yargıtayın bu kabulünde, alacaklının borçlunun mevcut durumunu bilerek ona kredi açtığı veya borç verdiği, başka bir deyişle, borçlunun malvartığına göre hareket ettiği; borçlanma sırasında borçlunun malvartığında bulunmayan bir mal hakkında alacaklının dava açamayacağı d0ş0ncesi yatmaktadır. O nedenle Yargıtay, borçlunun iptale tAbi tasarrufunun alacaklının alacağının de>Omasından sonra yapılması gerektiQini şart olarak görmektedir.

başkadır. Uygulamada her iki talebin birlikte ileri sürüldüğü görülmekle birlikte, hAkimin aydınlatma ödevi çerçevesinde (HMK m. 31) davacıya talebini açıklattırması uygun olur. Öte yandan davacının bu taleplerini koşulları varsa terditJi olarak ileri sürmesi de mümkündür (HMK m. 111).

Tasarrufun iptal davası, hukuki niteliği itibariyle, dava konusu **mal, alacak ve hakkın aynına ilişkin bir ayni dava olmayıp, kişisel nitelikte bir davadır.** Buna göre:

Hacizde, açtığı iptal davasını kazanan alacaklı, dava konusu mal, alacak ve hakkı, sanki borçlunun malvarlığında duruyormuş gibi haczettirir, sattırır ve satış bedelinden alacağını alır (m. 283, I); geriye para artarsa, bu para borçluya değil, kendisine karşı iptal davası açılmış olan üçüncü kişiye verilir. Tasarrufun borçlar hukuku (maddi hukuk) anlamında iptali söz konusu olsaydı, malın tekrar borçlunun mülkiyetine dönmesi gerekirdi. Oysa burada iptal edilen tasarrufun konusu olan mal, alacak ve hak, yalnızca tasarrufun iptali davası açan davacı alacaklı bakımından borçlunun malvarlığına dahil sayılmakta ve bu alacaklı alacağını aldıktan sonra geriye para artarsa, bu para borçluya değil, lehine tasarruf yapılmış olan davalı üçüncü kişiye verilmektedir.

iflasta da durum böyledir; dava konusu malın değeri çok yüksek olur ve bütün iflas alacakları ödendikten sonra geriye para artarsa, bu para borçluya (müflise) değil lehine tasarruf yapılmış olan (davalı) üçüncü kişiye verilir.

Tasarrufun iptali davası ile istihkak davası (m. 97; 99; 228) da birbirinden farklıdır. istihkak davasında, malın borçlunun olduğu iddia edilir. Oysa, tasarrufun iptali davasında, borçlu ile üçüncü kişi arasındaki tasarrufun geçerli olduğu ve bu tasarruf sonucunda malın borçlunun malvarlığından üçüncü kişinin malvarlığına geçtiği kabul olunur; ancak bu tasarrufun m. 277-280'deki sebeplerden dolayı iptale tabi olduğu, bu nedenle davacı alacaklının veya iflas masasının, tıpkı mal borçlunun malvarlığında imiş gibi, cebri icra yoluyla o malın bedelinden alacağını almak yetkisinin bulunduğu iddia edilir. Şu halde, istihkak davası ile iptal davası birbirlerinden tamamen farklı niteliktedir. Bununla birlikte, bu davaların amacı, alacaklılarına zarar vermek isteyen borçlunun işlemlerine karşı alacaklıları korumak olduğundan, görülmekte olan istihkak davasında, tasarrufun m. 278-280'e göre iptale tabi olduğu iddiası (m. 97, XVII) alacaklı tarafından, karşı dava veya davaya cevap şeklinde ileri sürülebilir.

B) IPTALETABITASARRUFLAR

Kanun, borçlunun iptale tabi tasarruflarını üç grup altında düzenlemiştir (m. 278-280). Bu maddelerde, iptal edilebilecek bütün tasarruflar sınırlı (numerus clausus} olarak sayılmış değildir. Kanun genellikle, her grup tasarruf için genel bir tanımlama yaparak hangi tasarrufların iptale tabi bulunduğunu olaya, zamana ve şartlara göre hakimin takdirine bırakmıştır.

Buradaki tasarruftan kasıt, borçlunun üçüncü kişilerle yapmış olduğu **tasarruf işlemleridir.** Buna karşılık, **taahhüt işlemleri** (borçlandırıcı işlemler} tasarrufun iptali davasına konu olamaz. Bu sebeple, söz gelimi borçlunun malını satışı ve buna bağlı olarak üçüncü kişiye yapılmış bulunan devir işlemi, bir tasarruf işlemi olarak tasarrufun iptali davasının konusunu oluşturmasına rağmen; borçlunun, malını üçüncü kişiye devri vaadi bir taahhüt işlemi olduğundan, buna karşı tasarrufun iptali davası açılamaz.

iptale tabi tasarruflar (m. 278-280), borçlunun hukuken geçerli olan tasarruflarıdır. Bu tasarruf ile tasarrufa konu mal, alacak ve hak, borçlunun malvarlığından çıkmış, üçüncü kişinin malvarlığına geçmiştir. Yukarıda da belirtildiği üzere, tasarrufun iptali davası ile o mal, alacak ve hakkın borçlunun malvarlığına tekrar geçmesi istenemez; sadece, davacı alacaklı (veya iflas masası), o mal veya hak üzerinde (sanki porçlunun malvarlığında imiş gibi) cebri icra yolu ile hakkını almak yetkisini elde eder (m. 283, 1). Buna karşılık, hükümsüz (batıl; TBK m. 27) tasarruflarda veya muvazaalı (TBK m. 19) işlemlerde, tasarruf konusu mal veya hak borçlunun malvarlığı dışına çıkmadığı için, bu tasarruflar için buradaki iptal davası yoluna gidilmez. Fakat, muvazaalı tasarruflar hakkında Yargıtay kararları genellikle aksi yöndedir. Hükümsüz veya muvazaalı tasarruflar, ancak istihkak davasına konu olur. Hükümsüz veya muvazaalı bir tasarrufa dayanarak istihkak iddia eden üçüncü kişinin istihkak davası açması halinde (m. 97; 228), davalı alacaklı veya iflas masası, davaya cevap yoluyla hükümsüzlük veya muvazaa iddiasını ileri sürebilir.

iptale tabi tasarruflar şunlardır:

1-İVAZSIZ TASARRUFLAR

Kanun, ivazsız (karşılıksız, parasız) tasarruf işlemlerini bir grup olarak iptale tabi tutmuş ve bunlar hakkında tasarrufun iptali davası açılabileceğini kabul etmiştir (m. 278). Kanun koyucu bu suretle, borçluya karşı takip yapıp da alacağını alamayan alacaklının alacak hakkını, borçludan ivazsız olarak bir menfaat elde etmiş olan üçüncü kişinin kazanımına üstün tutmuştur.

Bu nedenle, alışılmış hediyeler (bağışlar) dışında, son **iki yıl** içinde borçlunun üçüncü **kişiye** yaptığı bütün bağışlamalar (TBK m. 285) ve Kanunda (m. **278,** 111/1-3) bağışlama gibi kabul edilen tasarruflar iptale tabidir (m. 278).

Bunun için öngörülen iki yıllık süre, hacizden (m. 86) veya haczedilecek hiç mal bulunamaması nedeniyle acizden (m. 105) veya iflasın açılmasından (m. 165) başlamak üzere geriye doğru hesaplanır. ivazsız tasarrufun m. 278'e göre iptal edilebilmesi için tasarrufun, bu tarihten geriye doğru gidilmek suretiyle, haczin veya aciz belgesinin verilmesinin nedeni olan alacaklardan veya iflas halinde masaya kabul edilen alacaklardan en eskisinin tesis edildiği tarihe kadar geriye doğru olan dönem içinde yapılmış olması gerekir. Ancak bu dönem, geriye doğru sürenin başlangıç noktası olan haciz, aciz veya iflasın açılması tarihinden önceki iki yılı geçemez. Buna kısaca, son iki yıl içindeki ivazsız tasarruflar denir.

Evlenme, doğum günü, bayram, sünnet gibi vesilelerle verilen alışılmış hediyeler (bağışlamalar; TMK m. 565/3; 675) iptale tabi değildir (m. 278).

Borçlu bazı zamanlarda yaptığı ivazsız veya ivazlı tasarrufları.başka bir isim altında gizleyebilir. Bunu önlemek için, bazı tasarruflar bağışlama hükmünde sayılarak iptale tabi tutulmuştur (m. 278, 111)[3].

IIK m. 278'de ayrıca bağışlama hükmünde olan ve bu nedenle iptale tabi bulunan tasarruflar sayılmıştır. Borçlu ile belli derecedeki yakınlık (akrabalık) halinde bu kişilere yapılan tasarruflar bağışlama kabul edilerek iptale tabi tutulmuştur. Anayasa Mahkemesinin çeşitli tarihlerde verdiği iptal kararları sonucunda maddede sayılan akrabalık bağı sadece alt soy ile yapılan ivazlı tasarruflarla (m. 278, 111/1)[4] sınırlı hale gelmiştir. Bunun dışında kendi verdiği şeyin, tasarrufun (sözleşmenin) yapıldığı sıradaki değerine göre borçlunun

---

[3] Kanun koyucu burada bir fiksiyon (varsayım) kabul etmiş ve bunun aksini ispata izin vermemiştir. Buna göre ömeOin borçlu, annesine bir taşınmazını satmış (ivazlı olarak devretmiş) olsa bile, şartlan varsa bu tasarruf, baOışlama kabul edilip iptale tabi olabilecektir. Yani borçlu **veya** OçüncO **kişi** anne, bu satışın ivazlı olduOunu iddia ve ispat edemezler.

[4] IIK m. 278, 111/1'de yer alan• ...neseben veya... " ibaresi (Anayasa Mahkemesinin 11.07.2018 gOn ve 09/84 sayılı kararı için bkz. Arslan/Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/HanaOası-lcra Pratik, s. 158-161); ·Kan ve koca ile..•. ibaresi (Anayasa Mahkemesinin 16.12.2021 gün ve 52/97 sayılı karan için bkz. Arslan/Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/HanaQası-lcra Pratik, s. 161-163); "usul **ve•** . "sıhren OçOncO dereceye kadar (bu derece dahil) hısımlar" ibareleri (Anayasa Mahkemesinin 26.012022 gün ve 09/04 sayılı kararı için bkz. Arslan/Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/HanaQası-lcra Pratik, s. 164-165) ve "evlat edinenle evlatlık· ibaresi (Anayasa Mahkemesinin 09.05.2024 gOn ve 200/103 sayılı kararı için bkz. RG 22.10.2024, sa. 32700) Anayasaya aykın gOrOJmOş ve anılan hükmün bu kısımları Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş*tir.*

ivaz olarak pek aşağı bir fiyat kabul ettiği tasarruflar (m. 278, 111/2)[5] ile kendisine veya üçüncü bir kişi yararına, ömür boyu gelir (TBK m. 607-610) ve intifa hakkı (TMK m. 794 vd.) tesis ettiği sözleşmeler ve ölünceye kadar bakma sözleşmeleri de (TBK m. 611-619; IIK m. 278/3) ivazsız tasarruf olarak iptale tAbidir.

il -ACİZ HALiNDE YAPILAN BAZI TASARRUFLAR

Kanunun 279. maddesinde üç grup halinde sayılan tasarruflar, borcunu ödemeyen bir borçlu tarafından, hacizden (m. 86) veya mal bulunamaması nedeniyle acizden (m. 105) veya iflasın açılmasından (m. 165) önceki **bir yıl** içinde yapılmış olmaları şartı ile iptale tabidir. Bu bir yıllık dönem, borçlunun aciz halinde bulunduğu dönemdir.

Bu bir yıllık dönemde borçlunun aciz halinde iken yapmış olduğu aşağıdaki tasarruflar iptale tabidir:

Borçlunun teminat göstermeyi daha önce taahhüt etmiş olduğu haller hariç olmak üzere, borçlu tarafından mevcut bir borcu temin etmek için gösterilen rehinler (m. 23);

Para ve alışılmış ödeme vasıtalarından başka bir şekilde yapılan ödemeler (örneğin, borçlunun bir borcuna karşılık olmak üzere alacaklısına bir malını vermiş olması gibi);

Vadesi gelmemiş bir borç için yapılan ödemeler; kişisel hakların kuwetlendirilmesi için tapuya verilen şerhler (m. 279, 1/4).

IIK m. 279'daki tasarruflardan yararlanan **üçüncü kişi, borçlunun** borç ödeyemeyecek durumda olduğunu (aciz halini) **bilmediğini** ispat ederse **iptal davası dinlenmez** (m. 279, son fıkra). Yani, ispat yükü, lehine tasarruf yapılan üçüncü kişiye yükletilmiştir.

111 - ZARAR VERME KASTINDAN KAYNAKLANAN TASARRUFLAR

IIK m. 280'de, malvarlığı borçlarına yetmeyen bir borçlunun, alacaklılarına zarar verme kastıyla yaptığı tüm tasarrufların iptali düzenlenmiştir. Ancak, bu tor tasarrufların iptal edilebilmesi için, işlemin diğer tarafı olan üçüncü kişinin,

---

5 IIK m. 278, 111/2 hükmünün de Anayasaya aykınlıQı ileri sOrOlmOşse de Anayasa Mahkemesi, burada kuralın mülkiyet hakkını ölçOsOz bir şekilde sınırlamadıQı ve OçOncO kişiye ispat olanaQı geürdlQi için bu iddiayı reddetmiştir. Anayasa Mahkemesinin 11.07.2018 gün ve 09/84 sayılı karan için bkz. Arslan/Yılmaz/TaşpınarAyvaz/HanaOası-Icra Pratik, s. 158-161.

borçlunun içinde bulunduOu malf durumu ve alacaklılarına zarar verme kastı ile bu işlemi yaptıQını bilmesi veya bilmesini gerektiren açık belirtilerin (emarelerin) bulunması gerekir.

Borçlunun alacaklılanna zarar verme kastıyla yapmış olduQu tasarruf kapsamına. bütün alacaklılara zarar verici tasarruflar girdiği gibi, borçlunun alacaklılanndan biri ile anlaşarak diğer alacaklılarına zarar verme kastı ile yaptığı tasarruflar da girer.

Borçlunun yapmış olduğu tasarrufun (örneğin, borçlunun borcunu ödememek için, taşınmazını çok düşük bir bedelle üçüncü kişiye devretmiş olmasının) **alacaklılanna zarar verme kastı** ile yapılmış olduğunun, tasarrufun iptali **davacısı tarafından ispat edilmiş olması gerekir.** Bunun ispatı alacaklı için çok zor olduğundan Kanun alacaklı lehine karineler getirmiştir. Buna göre:

Borçlu ile tasarruf yapan üçüncü kişi; borçlunun eşi, alt veya üst soyu ile OçüncO derece dahil kan veya kayın hısımı, evlat edineni veya evlatlığı ise, borçfunun, alacaklılarına zarar verme kastını ve borçlunun mali durumunu bildiğikabul edilir. Üçüncü kişinin aksini ispat etmesi halinde iptal kararı verilmez {m. 280, il; 279, son fıkra).

Aynı şekilde, borçluya alt bir ticari işletmenin veya işyerindeki ticari mallann tamamını veya önemli bir kısmını devir veya satın alan yahut bir kısmını iktisapla birtikte işyerini sonradan işgal eden üçüncü kişinin, borçlunun alacaklılanna zarar verme kastını bildiği ve borçlunun da bu hallerde zarar verme kastıyla hareket ettiği kabul olunur. Bu karine, ancak iptal davasını açan alacaklıya devir, satış veya terk tarihinden itibaren en az üç ay önce durumun yazılı olarak bildirildiğinin veya ticari işletmenin bulunduğu yerde görülebilir levhaları asmak ve Ticaret Sicili Gazetesiyle, bu mümkün olmadığı takdirde bütün alacaklılarının bilgilendirilmelerini sağlayacak uygun araçlarla ilan olunduğunun ispatı ile çürütülebilir (m. 280, 111).

Borçlunun alacaklılarına zarar verme kastıyla yapmış olduğu tüm tasarrufların, yukarıda açıklanan koşulların varlığı halinde, iptal edilebilmesi için **iptale** tabi işlemin gerçekleştiği tarihten itibaren beş yıl içinde bu tür işlemi yapan borçlu aleyhine haciz veya iflas yoluyla takipte bulunulmuş olması gerekir (m. 280, 1).

§ 66. TASARRUFUN İPTALİ DAVASINDA YARGILAMA USULÜ VE DAVADA VERİLEN İPTAL KARARININ SONUÇLARI

A) TASARRUFUN iPTALi DAVASINDA YARGILAMA USULÜ

Hacizde iptal davasının konusu, iptale tabi tasarrufla borçlunun üçüncü kişiye devretmiş olduğu mal, alacak veya hak üzerinde davacı alacaklının cebri icra yolu ile hakkını alma yetkisini elde etmesi (m. 283, I); borçlu iflas etmişse, iflas idaresinin açacağı iptal davasının konusu, iptale tabi tasarrufun konusu olan mal veya hakkın masaya verilmesidir (girmesidir).

Bu dava ile davaya konu mal, alacak ve hakkın, lehine tasarruf yapılmış olan üçüncü kişinin elinde olması halinde, davacı alacaklının alacağı için o malın haczedilip satılması veya iflastaki iptal davasında o malın borçlunun iflas masasına verilmesi; mal, alacak ve hakkı üçüncü kişi elinden çıkarmış ise, o zaman davanın konusu, üçüncü kişinin o malın değeri nispetinde tazminata mahkum edilmesi amaçlanmıştır.

Tasarrufun iptal davasını borçlunun mallarına konulan haciz sonucunda alacağını tamamen veya kısmen alamamış olan **haciz alacaklısı** açar.

Bu davada, her davada aranan dava şartlarının (HMK m. 114) yanı sıra **özel bir dava şartı** daha aranır. Haciz yolundaki tasarrufun iptali davasını açabilmek için alacaklının elinde, alacağını tamamen veya kısmen alamamış olduğunu gösteren kesin (m. 105, I; 143) veya geçici (m. 105, il) **borç ödemeden aciz belgesi** bulunmalıdır.

Hacizdeki tasarrufun iptali davası, borçlu ile iptale tabi tasarruf lehine olan üçüncü kişiye karşı birlikte açılır (m. 282). Şu halde, burada **borçlu ile** (lehine tasarruf yapılan) **üçüncü kişi, zorunlu dava arkadaşı** (HMK m. 59-60) durumundadır.

iflastaki tasarrufun iptali davasının davacısı, kural olarak, **iflas idaresi**dir (m. 277, 111/2); iflas idaresi, dava açmak istemezse, bu davayı açma hakkı, isteyen alacaklıya devredilebilir (m. 277, 111/2; 245). iflastaki tasarrufun iptal davasında yalnızca lehine tasarruf yapılan üçüncü kişi davalı olarak gösterilir; borçlu iflas etmiş olduğundan müflis davalı olarak gösterilmez. Lehine tasarruf yapılan üçüncü **kişi** ölmüş ise, tasarrufun iptal davası, üçüncü kişinin mirasçılarına karşı açılır (m. 282/c. 1).

Tasarrufun iptali davası, tasarrufun tarafı olan üçüncü kişiden malı (alacak ve hak) alan iyiniyetli kişilerin haklarını ihlal etmez (m. 282/c. 3). Lehine tasarruf yapılan üçüncü kişi, iptale tabi tasarruf ile edindiği mal, alacak ve hakkı, iyiniyetli bir (dördüncü) kişiye devretmiş ise, bu iyiniyetli dördüncü kişiye karşı iptal davası açılamaz. Buna karşılık, dördüncü kişi kötüniyetli ise, dördüncü **kişiye** karşı iptal davası açılabilir (m. 282/c. 2).

Tasarrufun iptali davasını açma hakkı, **iptale tabi tasarrufun yapıldığı tarihten itibaren beş yıl geçmekle düşer** ve sürenin geçtiği, mahkeme tarafından kendiliğinden gözetilir (m. 284). Bu süre, 280. maddede düzenlenen beş yıllık süreden farklıdır. Çünkü 280. madde, borçlunun alacaklılarına zarar verme kastıyla yaptığı tasarrufların iptalinin istenebilmesi için işlemin gerçekleştiği tarihten itibaren beş yıl içinde borçlu aleyhine bir takipte bulunma zorunluluğu ile ilgilidir. Buna göre, 280. maddede düzenlenen nedenlerle tasarrufun iptali davası açılabilmesi için, tasarruf tarihinden itibaren beş yıl içinde borçlu aleyhine bir haciz veya iflas takibi yapılması gerekir. Buna karşılık m. 284'teki beş yıllık süre, tüm iptal sebepleri için geçerli olan ve tasarrufun yapıldığı tarihten itibaren iptal davasının tabi olduğu hak düşürücü süreyi düzenlemektedir.

Tasarrufun iptali davasında **görevli mahkeme,** asliye hukuk mahkemesidir (HMK m. 2)[1]. **Yetkili mahkeme** HMK'nun yetkiye ilişkin hükümlerine göre belirlenir. Buna göre, borçlu ile üçüncü kişi aynı yerde ikamet etmekte iseler, iptal davası, ikisinin müşterek yerleşim yerinde açılır (HMK m. 7, 1). Borçlu ile üçüncü kişinin yerleşim yerleri farklı yerlerde ise, dava her ikisinin yerleşim yerinin birinde açılabilir (HMK m. 6-7).

Mahkeme, iptal davasını **basit yargılama** usulüne (HMK m. 316-322) göre inceleyip karara bağlar (m. 281, 1).

Mahkeme iptal davalarına ilişkin uyuşmazlıkları, hal ve şartları gözönünde tutarak serbestçe takdir eder ve çözer; yani, mahkeme bir tasarrufun m. 278-280 hükümleri gereğince iptale tabi olup olmadığını **serbestçe takdir eder.** Borçlu ile üçüncü kişi arasındaki ilişkilere yabancı olduğundan, tasarrufun iptali davasının davacısının, iddiasını (diğer davalardan farklı olarak) kesin bir şekilde ispatı güçtür; bu yüzden, davadan beklenen amacın gerçekleşmesini teminen davayı gören hakim, serbest takdir hakkını Kanunun koymuş olduğu karinelerden de yararlanarak kullanmak durumundadır. Hakimin bu serbest takdir hakkı, HMK'nun deliller için koyduğu sınırlamalar ile bağlı olmaksızın

---

Yargıtaya göre tasarrufun iptali davasında asliye ticaret mahkemesi **veya** di()er özel görevli mahkemeler görevli deQildir.

her türlü delile (özellikle tanık deliline) dayanarak hüküm verebileceğini de kapsar.

Hacizdeki tasarrufun iptali davasında, davacının ödeyeceği **peşin harç** ve davalının mahk0m edileceği **karar ve** ilim **harcı,** iptali istenen tasarrufun de□erinin tümü üzerinden değil, **davacının alacağı üzerinden hesaplanır.** Fakat iptali istenen tasarrufun değeri, davacının alacağından az ise, o zaman karar ve ilam harcının tasarrufun tamamı üzerinden hesaplanması gerekir. Yargılama gideri olan vekalet ücretinin de yukarıdaki gibi birinci halde davacının alacağı üzerinden, ikinci halde ise tasarrufun değeri üzerinden hesaplanması gerekir. iptale tabi tasarrufun değerinin, alacaklının alacağından çok fazla olması halinde, yargılama giderleri bakımından, sadece alacaklının alacak miktarını göz önünde bulundurmak, hakkaniyete uygundur; aksi halde, örneğin 100.000 TL alacağı bulunan bir kimsenin, söz gelimi 300.000 TL tutarında bir tasarrufu iptal ettirmesi halinde ödemek durumunda kalacağı yargılama giderleri alacaklının altından kalkamayacağı bir yük olurdu.

B) TASARRUFUN İPTALi DAVASININ SONUÇLARI

Yukarıda da belirtildiği üzere, tasarrufun iptali davasının davacısı alacaklı, davayı kazanınca, dava konusu olan mal, alacak ve hak, borçlunun mülkiyetine geri dönmez; davalı üçüncü kişi, gene o malın maliki olarak kalmakta devam eder. iptal edilmiş olan tasarruf, iptal davasını açmış ve kazanmış olan alacaklıya karşı hüküm ifade etmez; yani, yalnız bu alacaklı bakımından iptal edilmiş sayılır. iptal davasını kazanan alacaklı, bununla, tasarruf konusu mal sanki borçlunun mülkiyetinde imiş gibi, takip yapma hakkını kazanır (bkz. m. 283, 1). Buna göre:

Hacizde tasarrufun iptali davasının kabulü halinde alacaklı, tasarruf konusu (taşınır veya taşınmaz) malı borçlununmuş gibi haczettirir, sattırır ve elde edilen paradan alacağını alır. Geriye para artarsa bu para, borçluya değil, davalı üçüncü kişiye verilir. Dava, üçüncü kişinin elinden çıkarmış olduğu mallar yerine geçen değere ilişkinse, üçüncü kişi bu değer oranında nakden tazminata mahk0m edilir (m. 283, 11)[2]. Bu halde, davacı alacaklı iptal davası sonucunda alacağı ilamı doğrudan doğruya davalı üçüncü kişiye karşı icraya koyarak (m. 32) alacağına kavuşur.

iflasta tasarrufun iptali davasının kabulü halinde, dava konusu mal, alacak ve hak, halen borçlununmuş (müflisinmiş) gibi iflas masasına alınır, iflas ida-

---

2 Bkz. Anıl Köf'oOlu, Tasarrufun iptali Davasında Nakden Tazmin, Ankara 2022.

resi tarafından satılır ve satış bedeli bütün IflAs alacaklarının ödenmesine tahsis olunur. Malın satış bedeli, bütün alacakları karşılar ve **iflls** masasında geriye bir para artarsa, bu para, davalı üçüncü kişiye verilir.

Tasarrufun iptali davası, bir borçlunun, alacaklılarının zararına olarak yapmış olduğu tasarrufların (m. 278-280) hukuki yaptırımıdır. öte yandan, IIK m. 278-280'de yazılı tasarrufların önemli bir kısmı, m. 331-332'deki ve hatta TCK m. 161-162'deki taksirli ve hileli iflAs suçlardan birini oluşturabilir. O zaman alacaklı, borçlunun ve borçluya yardım etmiş olan, lehine tasarruf yapılan üçüncü kişinin cezalandırılması için (m. 331-332'deki hallerde) icra mahkemesine veya (TCK m. 161-162'deki hallerde) Cumhuriyet Başsavcılığına başvurabilir. Anılan bu ceza hükümlerinin de kapsadıkları iptale tabi tasarruflar bakımından cezai yaptırımı olduğu söylenebilir.

KONKORDATO[1]

§ 67. KONKORDATO KAVRAMI

A) GENEL OLARAK

Konkordato, çeşitli nedenlerle işleri iyi gitmeyen ve mali durumu bozulmuş olan ve bu nedenle vadesi gelen borçlarını ödeyemeyen veya ödeyememe tehlikesiyle karşı karşıya kalan borçluları korumak ve bu durumda olan bir borçlunun alacaklıları arasındaki eşitliği sağlamak için kabul edilmiş bir icra-iflas hukuku kurumu ve bir iyileştirme (yeniden yapılandırma) aracıdır. Bu yola başvurabilmek için borçlunun iflasa tabi kişilerden olması şart değildir; herkes konkordatodan yararlanabilir.

Piyasa şartlarının elverişli olmaması, işlerinin öngördüğü gibi gitmemesi, tahminlerinde yanılmış olması gibi nedenlerle bir borçlunun mali durumu bozulmuş ve elinde bulunan malvarlığının aktifi, bütün borçlarını ödemeye yeterli olmayacak duruma gelmiş olabilir. Bu sebeple, borçlu iflasa tabi ise hakkında iflas kararı verilebilecek; iflasa tabi değilse, çabuk davranıp borçlunun mallarını daha önce haczettiren alacaklılar, alacaklarına tam olarak kavuşacaklar, biraz daha geç kalanlar ise alacaklarını alamayacaklardır. Borçlunun yeterince malvarlığı veya kaynakları bulunsa dahi, borçlunun borçlarını ödeyebilmesi için likidite sorunu olabilir. Bu halde de borçlunun borçlarını zamana yayarak ödeme ihtiyacı bulunabilir.

işte bu tür bir durumda olan borçlu ile alacaklıları, borcun belli koşullarda ödenmesi için anlaşma yapabilirler. Taraflar bu sözleşme ile örneğin, borcun belli bir yüzdesinin ödenmesi; borcun belli bir yüzdesinin veya tamamının belli bir süre sonra ödenmesi üzerinde anlaşabilirler. Borçlu ile alacaklıların yaptığı bu anlaşmaya **konkordato** denir[2].

Bkz. ilhan E. Postacı□lu, Konkordato, Istanbul 1965; Baki Kuru, iflas ve Konkordato Hukuku, Ankara 1971; Hakan Pekcanıtez/Güray Erdönmez, 7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, Istanbul 2018; Selçuk öztek/Ali Cem Budak/Müjgan Tunç Yücel/Serdar Kale/Bilgehan Yeşilova, Yeni Konkordato Hukuku (Editör. Bilgehan Yeşilova), Ankara 2023; M. Serhat Sarısözen, Konkordato, Ankara 2021; Cenk Akil, Sorularla Adi Konkordato, Ankara 2019; Serdar Kale, Sorularla Konkordato (iflas Dışı ve IflAs içi Adi Konkordato), Istanbul 2017; 4949 s. K. ile yapılan değişiklikler için bkz. Sema Taşpınar, Adi Konkordato Hakkında icra ve iflas Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler (Batlder, Aralık 2003, c. XXII, sa. 2, s. 49-92).

2 Yabancı dillerdeki **wconcordaf** kelimesinin genel karşılığıuanlaşma"dır.

B) KONKORDATO ÇEŞiTLERi

Alacaklıların alacaklarının belli bir yüzdesinden vazgeçmeleri ve borçlunun da anlaşmaya varılan yüzde üzerinden borçlarını ödemeyi kabul etmesi halindeki konkordatoya, **"tenzilat konkordatosu"** veya **"yüzde konkordatosu·** denir. Alacaklılar ile borçlu arasında, alacağın tamamının belli bir vade sonra ödenmesi konusundaki konkordato ise, **"vade konkordatosu"dur.** Alacaklılar ile borçlunun hem yüzde hem vade üzerinde anlaşarak **karma** (kombine, bileşik) bir konkordato yapabilmeleri de mümkündür.

icra ve iflas Kanununun (m. 285-309/1) öngördüğü esas ve usuller çerçevesinde yapılan konkordatoya, **"resmi konkordato"** (mahkeme içi konkordato) denir.

Alacaklılar ile borçlunun icra ve iflas Kanununun öngördüğü esas ve usuller dışında da anlaşarak konkordato yapabilmeleri mümkündür. Bu konkordato ise, **"özel konkordato"** (gayri resmi konkordato) olarak adlandırılır. Özel konkordato, sözleşme serbestisi ilkesi çerçevesinde yapılır ve borçlar hukuku kurallarına tabidir.

Tasdik edilen resmi konkordato, konkordatoya olumlu oy vermemiş olan alacaklıları da bağlamasına karşın, özel konkordato yalnızca konkordatoyu kabul eden alacaklıları bağlar.

Bizim inceleme konumuz, resmi konkordatodur. IIK'nda düzenlenen resmi konkordato üç şekilde olur:

Adi konkordato: iflasa tabi olsun veya olmasın, herhangi bir borçlunun alacaklılan ile yapmış olduğu konkordatodur. Burada borçlu veya iflas talebinde bulunabilecek alacaklılardan birisi konkordato teklif edebilir. iflasa tabi olan borçlu, henüz iflas etmeden önce, konkordato teklif eder; konkordato teklifi kabul ve tasdik edilirse, iflas etmekten kurtulur. Bu nedenle, adi konkordatoya, iflasa tabi borçlular bakımından "iflası önleyici konkordato" veya "iflas dışı konkordato" da denir. Kanunun (m. 285-308), ayrıntılı şekilde düzenlediği konkordato türü de, adi konkordatodur.

iflastan sonra (iflas içi) **konkordato:** Hakkında iflas kararı verilen borçlu da konkordato teklif edebilir. Bu durumda borçlu (müflis), iflfıstan kurtulmak için konkordato teklif etmektedir. Konkordato kabul ve tasdik edilirse, borçlu hakkındaki iflas bütün hüküm ve sonuçlarıyla kaldırılır (m. 182). Kanun, mastan sonra konkordatoyu tek bir maddede (m. 309), iflastan sonra konkordato-

nun özellikferini belirterek düzenlemiş ve adi konkordato hükümlerine atıf (yollama) yapmakla yetinmiştir (m. 309). Bu düzenlemelere uygun olarak, önce iflas dışı konkordato, sonra da iflas içi konkordato incelenecektir.

Malvarlığının terki suretiyle konkordato: Alacaklılara, borçlunun malvar1ıOı üzerinde tasarruf etme veya borçluya ait malları tamamen ya da kısmen OçüncO kişilere devretme yetkisi tanıyan konkordatoya, malvarlığının terki suretiyle konkordato denir (m. 309/a-309/1).

§68. ADİKONKORDATO
(İFLAS DiŞi KONKORDATO)

Adi konkordato, Iflisa tibi olup olmadığına bakılmaksızın borçlarını vadesi geldiği halde ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunan **bütün borçluların** başvurabilecekleri bir yoldur (m. 285, 1).

Iflis talebinde bulunabilecek her alacaklı da borçlusu hakkında konkordato işlemlerinin başlatılmasını talep edebilir (m. 285, il). iflasa tabi bir borçlunun herhangi bir alacaklısı değil sadece, borçlunun iflasını isteyebilecek (hakkında iflas sebepleri gerçekleşmiş) alacaklısı, borçlu hakkında konkordato talep edebilir.

Adi konkordato, iflasa tabi borçlu açısından **iflas dışı konkordatodur;** çünkü burada borçlu hakkında (henüz) bir iflas kararı bulunmamaktadır. iflasa tabi bir borçlu, iflas dışı kondordatodan (adi konkordatodan) yararlanarak, hakkında iflas kararı verilmesini önlemek ister. Bu nedenle adi konkordato, iflasa tabi borçlu bakımından, **iflası önleyici konkordato** olarak da adlandırılır. Borçlunun alacaklılarının da teklif edilen adi (iflas dışı) konkordatoyu kabul etmekte menfaatleri olabilir. Çünkü borçlu iflas ederse, iflas tasfiyesinin uzun sürmesi, tasfiye giderlerinin çokluğu ve iflasta borçlunun mallarının gerçek değeri ile satılamaması gibi nedenlerle, alacaklıların iflasta alacaklarını daha az oranda almaları ihtimali vardır. öte yandan iflas, ticari faaliyetin sona ermesine ve çok sayıda çalışanın da işsiz kalmasına neden olur. Bu nedenle borçlunun iflas etmeyip, bir yandan işlerine devam edip, diğer yandan borçlarını belli bir plan dahilinde ödemesi menfaatler dengesi bakımından çok daha uygun olabilir. Kaldı ki, borçlunun konkordato teklifinin alacaklılar tarafından kabulü ve mahkeme tarafından tasdiki için, alacaklılara proje ile teklif edilen oranın, borçlunun muhtemel bir iflası halinde eline geçecek miktardan daha fazla olması şarttır (m. 305, 1/a). Bu yüzden konkordato teklif eden borçlu, teklifinde samimi ve projesi gerçekçi ise (örneğin sağlayacağı bir krediye güvenerek) alacaklılarına kaynaklarının üzerinde bir para ödemeyi teklif etmiş ise, alacaklıların bu konkordato teklifini kabul etmeleri kendi menfaatleri gereğidir.

Yukarıda (§ 55, C) belirtildiği üzere, sermaye şirketi **yönetim kurulu** (veya herhangi bir alacaklı), TTK'nun 376. maddesinin 3. fıkrası uyarınca yapacağı **ifJAs talebiyle birlikte** veya bu kapsamda yapılan iflas yargılaması sırasında IIK'nun adi konkordatoya ilişkin 285 vd. maddeleri uyarınca **konkordato da talep edebilir** (TTK m. 377). Benzeri düzenleme Kooperatifler K.m. 63, lll'de

de vardır. Buna göre, mali durumun düzeltilmesinin mümkün görülmesi halinde yönetim kurulu veya alacaklılardan biri konkordato da talep edebilir ve bu takdirde IIK'nun adi konkordatoya ilişkin 285 vd. maddeleri uygulanır. Her iki düzenleme, 7101 s. K. ile yeniden düzenlenen **adi konkordatonun,** bir anlamda 7101 s. K. ile kaldırılan **iflasın ertelenmesi1 müessesesinin yerine geçtiğini** de göstermektedir[2].

Adi konkordatonun aşamaları kısaca şöyledir:

Borçlu (veya iflas talebinde bulunabilecek bir alacaklı), HSK tarafından tespit edilen 1, 2 veya 3 numaralı yetkili asliye ticaret mahkemesine vereceği bir dilekçe ile **konkordato talebinde** bulunur.

Mahkeme, yapacağı inceleme sonucunda konkordato talebine eklenmesi gereken belgelerin eksiksiz olduğunu görürse, borçluya **geçici mühlet verir; geçici konkordato komiseri** atar ve gerekli muhafaza tedbirlerini alır.

Şartların gerçekleşmesi halinde, mahkeme, geçici mühlet süresi bitmeden **kesin mühlet** verir; gerekirse yeni **konkordato komiseri** tayin eder (veya geçici komiser göreve devam eder); ihtiyaca göre **alacaklılar kurulu** oluşturulabilir.

Konkordato komiseri, alacaklılara **alacaklarını bildirmeleri** için **ilan** ve **bildirim** yapar; borçlu ile birlikte **konkordato projesi** üzerinde çalışır; alacaklıları toplantıya çağırır ve **alacaklılar toplantısında** borçlunun projesi müzakere edilir.

Alacaklıların konkordato projesini kabul etmeleri halinde, Kanunda öngörülen koşullar da sağlanmışsa konkordato **asliye ticaret mahkemesi tarafından tasdik** edilir.

IIK'nun Geçici 14. maddesine göre, bu maddenin yürürlüğe girdiği (15.03.2018) tarihte görülmekte olan iflasın ertelenmesi ve konkordato talepleri hakkında talep tarihinde yürürlükte bulunan hOkOmlerin uygulanmasına devam olunur.

2 •...Tasarıda yer alan en önemli değişiklik, bünyesinde pek çok sorunu barındıran **iflas erteleme kurumunun yürür1ükten kaldınlması** ve **konkordato kurumunun etkin ve işlevsel yapıya kavuıturulmasıdır.** Ülkemizde 2003 yılından bu yana uygulanan iflasın ertelenmesi kurumu, ihdas amacının gerçekleştirilmesi konusunda isteneni vermemiştir. Bu sebeple 17.07.2016 tarihinde kabul edilen 6728 s. K.'la iflasın ertelenmesi kurumu revize edilmiştir. iflasın ertelenmesi kurumunda **alacaklılann herhangi bir şekilde söz sahibi olmaması,** sürecin borçlu ile mahkemeler arasında yürütülmesi ve yaşanan yargılama sorunları birlikte değeı1endirildiOinde bu kurumun tamamıyla yürürlükten kaldırılması ve bunun yerine **alacaklılar ile borçlunun bir müzakere sonrasında antaımalan** ve bu anlaşmanın mahkemece tasdiki esasına dayanan konkordato kurumunun daha etkin ve aktif bir şekilde kullanılması ticari ve sosyal hayat bakımından bir ihtiyaç olarak görülmüştür ₙ (7101 s. K. Genel gerekçesi).

Bunun üzerine borçlu, tasdik edilen konkordato çerçevesinde borçlarını öder, konkordato ile vazgeçilen (ibra edilen) borç kesiminden kurtulmuş olur; haciz ve iflas yollarının tersine burada bir aciz belgesi düzenlenmez ve borç-- lunun geri kalan borçtan bir sorumluluğu olmaz.

A) KONKORDATO TALEBİ

Adi konkordato, mahkemeye verilecek bir taleple başlar. Menfaati nedeniyle **borçlunun** talepte bulunması esastır. Kanun ayrıca, alacaklıya da borç-- lusu hakkında konkordato isteyebilme hakkı tanımıştır; ancak, her alacaklı değil, **iflasa tabi bir borçlunun, hakkında iflas isteyebilecek alacaklısı** iflfıs yerine konkordato talep edebilir.

Konkordatodan yararlanmak isteyen borçlu (veya iflas talebinde bulunabilecek her alacaklı), dilekçe ile HSK tarafından görevlendirilen 1, 2 veya 3 numaralı **asliye ticaret mahkemesine**[3] başvurur.

Yetkili asliye ticaret mahkemesi, iflasa tabi olan borçlu için borçlunun işlem merkezinin (merkezi yurt dışında bulunan ticari işletme için Türkiye'dekimerkez- şubenin) bulunduğu yerdeki mahkeme; iflasa tabi olmayan borçlu için ise, kendi yerleşim yeri mahkemesidir (m. 285, 111).

Konkordato talebinde bulunan, **Konkordato Gider Avansı Tarifesine**[4] göre gerekli avansı yatırmak zorundadır. Bu husus, (HMK m. 114-115'e kıyasen) mahkemece kendiliğinden dikkate alınır (m. 285, iV); avansın yatırılmamış veya eksik yatırılmış olması halinde, tamamlanması için kesin süre verilir; gereğinin yapılmaması halinde konkordato talebi usulden reddedilir.

Borçlu konkordato talebine aşağıdaki belgeleri ekler (m. 286; Konkordato Talebine Eklenecek Belgeler Hakkında Yönetmelik)[5]:

a) Borçlunun borçlarını hangi oranda veya vadede ödeyeceğini, bu kapsamda alacaklıların alacaklarından hangi oranda vazgeçmiş olacaklarını, ödemelerin yapılması için borçlunun mevcut mallarını satıp satmayacağını, borçlunun faaliyetine devam edebilmesi ve alacaklılara ödemelerini yapabilmesi için gerekli mali kaynağın sermaye artırımı veya kredi temini yoluyla yahut

---

3 **Bkz. yuk.** § 53, B, dn. 1'de belirtilen HSK kararı.

4 Bk.z. Bk.z. RG 16.08.2025, sa. 32988.

5 Bkz. RG 30.01.2019, sa. 30671.

başka bir yöntem kullanılarak sağlanacağını gösteren **konkordato ön projesi**[6];

b) Borçlunun **malvarlığının durumunu gösterir belgeler;** borçlu defter tutmaya mecbur kişilerden ise Türk Ticaret Kanununa göre hazırlanan son **bilanço,** gelir tablosu, **nakit akım tablosu,** hem işletmenin devamlılığı esasına göre hem de aktiflerin muhtemel satış fiyatları üzerinden hazırlanan ara bilançolar, ticari defterlerin açılış ve kapanış tasdikleri ile elektronik ortamda oluşturulan defterlere ilişkin e-defter berat bilgileri, borçlunun mali durumunu açıklayıcı diğer bilgi ve belgeler, maddi ve maddi olmayan duran varlıklara ait olup defter değerlerini içeren listeler, **tüm alacak ve borçları vadeleri ile birlikte gösteren liste ve belgeler;**

c) Alacaklıları, alacak miktarlarını ve alacaklıların imtiyaz durumunu gösteren liste;

d) Konkordato ön projesinde yer alan teklife göre **alacaklıların eline geçmesi öngörülen miktar** ile borçlunun iflası halinde alacaklıların eline geçebilecek muhtemel miktarı karşılaştırmalı olarak gösteren tablo;

e) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yetkilendirilen bağımsız denetim kuruluşu tarafından Türkiye Denetim Standartlarına göre yapılacak denetim kapsamında hazırlanan ve konkordato ön projesinde yer alan **teklifin gerçekleşeceği hususunda makul güvence veren denetim raporu**[7] ile dayanakları[8].

Borçlu, konkordato sürecinde mahkeme veya komiser tarafından istenebilecek diğer belge ve kayıtları da ibraz etmek zorundadır.

Konkordato talebinin alacaklı tarafından yapılması halinde de alacaklının 286. maddedeki belgeleri sunması gerekir. Alacaklının bu belgeleri sunmaması veya eksik sunması halinde talebi inceleyen mahkeme, belgeleri sunabilmesi

---

[8] Hükmün gerekçesine göre, •... Bu bir ön projedir; **geçici mühlet ve kesin mühlet zarfında değltfirflerek netleJtlrilebllecek** ve böylece alacaklılar toplantısına başlangıçtaki ön projeden farklı bir konkordato projesi sunulabilecektir" (7101 s. K. m. 13 gerekçesi).

[7] Söz konusu denetim raporunu vermeye yetkili kurumlar, kamu yararını ilgilendiren kuruluşlar (KAYIK) dahil bağımsız denetim yetkisine sahip bağımsız denetim kuruluşlarıdır. Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu kararı için bkz. RG 25.03.2020, sa. 31079.

[6] 7155 s. K. d90işikliği ile getirilen bu hükümden önce yine aynı fıkrada yer alan düzenleme şu şekilde idi: "Sermaye Piyasası Kurulu veya Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartlan Kurumunca yetkilendirilen bağımsız denetim kuruluşu tarafından hazırlanan ve konkordato ön projesinde yer alan teklifin gerçekleşmesinin kuwetle muhtemel olduğunu gösteren finansal analiz raporları ile dayanakları. Şu kadar ki bu şart 3/6/2011 tarihli ve 635 sayılı Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 28 inci maddesi kapsamında küçük işletmeler bakımından uygulanmaz".

için alacaklıya uygun (makul) süre verir (m. 287, 11/c. 1). Dikkat edlllrse, m. 287, 11/c.1 hükmü (lafzen), yalnızca alacaklının konkordato talebi haline özgü olarak kaleme alınmıştır. Kanımızca, (bizzat) borçlunun talebinde eksik belge bulunması halinde de mahkeme borçlunun talebini hemen reddetmemeli ve eksiklerin tamamlanabilmesini teminen borçluya da uygun bir süre vermelidir.

B) KONKORDATO TALEBİNiN iNCELENMESi

Konkordato talebini inceleyen mahkeme, talebe eklenmesi **gerekli belgelerin eklenmediğini** (eksik eklendiğini) **görür** ve talepte bulunan kişiye verdiği sürede de belgeler tamamlanmaz **ise,** konkordato talebi reddedilir (m. 287, 11)[9].

Buna karşılık mahkeme, konkordato talebine eklenen **belgelerin eksiksiz olduğunu tespit ederse,** konkordato talebinin yerinde ve haklı olup olmadığı hakkında başkaca bir inceleme yapmadan, **derhal** bazı kararlar alır (m. 287). **Başka** bir ifadeyle, mahkemenin burada yapacağı inceleme tamamen **biçimsel** (usuli ve şekli) bir **incelemedir.**

Mahkemenin vereceği kararlar, "geçici mühlet", "geçici komiser" ve "muhafaza tedbirleri" ile ilgilidir.

1- GEÇİCİ MÜHLET VERME, GEÇİCİ KONKORDATO KOMİSERİ ATAMA VE MUHAFAZA TEDBİRLERİ ALMA

Konkordato talebine eklenen belgelerin tamam olması halinde mahkeme, **Oç aylık geçici mühlet**[10] verir. Geçici mühlet müessesesinin amacı, ödeme güçlüğü içindeki **borçluya süratle geçici hukuki koruma sağlamaya yöneliktir**[11].

Bu üç aylık süre dolmadan borçlunun veya geçici komiserin talebi üzerine mahkeme geçici mühleti **en fazla iki ay** daha uzatabilir; uzatmayı borçlu talep etmişse, geçici komiserin de görüşü alınır. Geçici mühletin **toplam süresi beş ayı geçemez** (m. 287, iV).

• •...Konkordato sürecinin başarısız olması halinde tacir olmayanlar hakkında iflas kararı verilemeyecektir. Bu noktada kaynak kanundan ve·mevcut Kanundaki düzenlemesinden aynlmak suretiyle farldı bir hukuki sonuç kabul edilmektedir" (7101 s. K. m. 12 gerekçesi).

10 Bkz. Mesut Köksoy, Adi Konkordatoda Geçici Mühlet Kararının Etkileri, Ankara 2022.

11 • ... Maddeyle, 'geçici konkordato mühleti' adı altında yeni bir kurum ihdas **edilmekte;** bu mOhletin uzatılmasıyla birlikte beş ayı geçmemek üzere 'geçici olarak' tanınabll□i hükme baQlanmaktadır. Amerika Birteşik Devletlerindeki 'otomatik durdurma' kurumundan esinlenilerek yapılan lsviçre icra ve iflas Kanunu de□işlkliklerinl (Kanuna eklenen m. 293a-294d maddelerini) örnek alan bu düzenleme ödeme güçlO!}O içindeki borçluya süratle geçici hukuki koruma saOlamaya yöneliktir. Şimdiye kadar aynı ihtiyaç iflas erteleme talepleri Ozerine verilen ihtiyati tedbir karartarıyla karşılanmaya çalışılmaktaydı" (7101 s. K. m. 14 gerekçesi).

Geçici mühlet talebinin kabulü veya uzatma kararına karşı kanun yolu kapalıdır (m. 287, VI).

Borçlunun **mali durumunun düzelmesi** halinde geçici mühlet kaldırılır (m. 287, V'in yollama yaptığı m. 291) ve ayrıca bazı hallerin gerçekleşmesi halinde konkordato talebinin reddi ile iflasa tabi borçlunun iflasına da karar verilir (m. 287, V'in yollama yaptığım. 292).

Geçici mühlet, aşağıda (B, il) görülecek olan **kesin mühletin sonuçlarını doğurur** (m. 288, 1).

Mahkeme, geçici mühlet kararını, Ticaret Sicili Gazetesinde ve Basın-ilan Kurumunun resmi ilan portalında **ilan eder** ve derhal **gerekli yerlere** (tapu müdürlüğüne, ticaret sicili müdürlüğüne, vergi dairesine, gümrük ve posta idarelerine, Türkiye Bankalar Birliğine, Türkiye Katılım Bankaları Birliğine, mahalli ticaret odalarına, sanayi odalarına, taşınır kıymet borsalarına, Sermaye Piyasası Kuruluna ve diğer lazım gelen yerlere) **bildirir.** ilanda ayrıca **alacaklılann,** ilandan itibaren **yedi** günlük kesin süre içinde dilekçeyle **itiraz ederek** konkordato mühleti verilmesini gerektiren bir hal bulunmadığını delilleriyle birlikte ileri sürebilecekleri ve bu çerçevede mahkemeden **konkordato talebinin reddini isteyebilecekleri de belirtilir** (m. 288, 11)

Mahkemenin, geçici mühletin uzatılmasına (m. 287, iV) ve geçici mühletin kaldırılarak konkordato talebinin reddine ilişkin kararları (m. 287, V; 291-292) da ilan olunur ve ilgili yerlere bildirilir (m. 288, ili).

Mahkeme, geçici mühlet kararı ile birlikte aynı zamanda, **geçici konkordato komiseri**[12] tayin eder. Konkordato maliyetini artırmamak için, yalnızca bir geçici komiser seçilmesi esastır; ancak, alacaklı sayısı ve alacak miktarının ihtiyaç göstermesi halinde, komiser sayısı üç olarak da belirlenebilir. üç komiser görevlendirilmesi durumunda komiserlerden biri, mahkemenin bulunduğu ilde faaliyet göstermek şartıyla Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yetkilendirilmiş bağımsız denetçiler arasından seçilir (m. 287, 111). **Geçici komiserin niteliklerine** aşağıda (B, 11, 2) değinilecektir.

Geçici konkordato komiseri tayinine ilişkin karara karşı kanun yolu kapalıdır (m. 287, VI).

Geçici konkordato komiserinin görevi, esas itibariyle, **konkordato talebinin başarıya ulaşmasının** mümkün olup olmadığını yakından incelemek ve bu konuda mahkemeye bilgi sunmaktır (m. 289, il). Bunun yanısıra, kesin

---

12 **Buradaki "komiser"** tabiri, Fransızca'dan dilimize girmiştir; "commissaire" kelimesinin karşılığıdır ve **"g6revll"** (konkordato görevlisi) anlamındadır.

konkordato mühleti verilmesi durumunda atanacak olan konkordato komiserinin görevleri ile ilgili olarak aşaQıda incelenecek olan m. 290 hükmü, burada da kıyasen uygulanır.

Konkordatonun amacı, borçlu ile alacaklılar arasında yapılacak olan görOşmeler sonucunda anlaşmaya varılması halinde, kararlaştırılan şartlar çerçevesinde alacakların alacaklarını alması ve borçlunun da borcunu ödemesidir. Bu nedenle, geçici mühlet ve kesin mühleti içinde borçlu, konkordato komiserinin gözetim ve denetimi altında faaliyetine devam eder ve mühlet içinde borçluya karşı takip yapılamaz ve başlamış takipler durur vb. Bu sebeple, mühlet içerisinde **borçlunun malvarlığının muhafazası için gerekli tedbir kararlannın** alınması gerekir.

Bu sebeple, konkordato talebini inceleyen mahkeme, geçici mühlet verme ve geçici konkordato komiseri tayin etme kararıyla birlikte **gerekli gördüğü bütün tedbir kararlarını** da alır (m. 287, 1). Bu tedbir kararları 297. maddeyle sınırfı olmayıp, mahkeme uygun gördüğü takdirde başka tedbirlere de karar verebilir. Buna karşın, Kanundan anlaşılmayan ve maddi hukuka göre alacaklılann haklarını kullanmasını engelleyecek [örneğin, banka teminat mektuplarının paraya çevrilmesinin veya kefile başvurulmasının yasaklanması (karş. TBK m. 585) gibi] kararlar verilmemesi gerekir. Çünkü alacaklıların haklarına yapılacak müdahalenin sınırları Kanunda (m. 294-296) belirlenmiş olup, bunun dışındaki tedbirlerin verilmesinde mahkemeye tanınan yetki, "borçlunun malvarlığının korunması" ölçütüyle sınırlıdır. O nedenle doğrudan borçlunun malvarlığını korumaya elverişli olmayan tedbir kararları verilmemesi gerekir.

Geçici ve kesin mühletin sonuçları Kanunda (m. 288, I; 294) açıkça öngörüldüğü için bunların **mahkeme kararında ayrıca belirtilmesi gerekmez.** Esasen bunlar tedbir kararı olmayıp, mühletin Kanundan doğan etkileridir. Örneğin, mühletten önce borçlu aleyhine başlatılmış icra takipleri durur ve borçluya karşı kural olarak yeni takip yapılamaz (m. 294). Buna karşılık mahkeme, borçlunun tasarruf yetkisini kısıtlamaya yönelik bir tedbir kararı verebilir (m. 297).

Bu kararlara karşı kanun yoluna başvurulamaz (m. 287, VI).

11-KESiN MÜHLET VERME, KONKORDATO KOMİSERi, ALACAKLILAR KURULU OLUŞTURMA

1) Kesin Mühlet ve Sonuçları

Mahkeme, **geçici mühlet bitmeden önce** (geçici mühlet dönemi içinde), konkordatonun başarıya ulaşmasının mümkün olup olmadıQı hakkında geçici

komiserden yazılı rapor alır ve borçluyu (varsa, konkordato talep eden alacaklıyı) duruşmaya davet eder. Mahkemece gerekli görülmesi halinde geçici komiser de beyanı alınmak üzere duruşmada hazır bulunur (m. 289, il).

Geçici mühlet kararı verilmesi geçici hukuki koruma niteliğinde olduğu için dosya (belgeler) üzerinden yapılan inceleme sonucu olmakta iken, kesin mühlet kararının verilebilmesi için duruşma yapılması şarttır (m. 289, il).

Mahkeme, varsa itiraz eden alacaklıların (m. 288, 11/c. 2) ileri sürdükleri itirazları da dikkate alarak, borçluya kesin mühlet verme konusunda karar verir.

Konkordatonun başarıya ulaşmasının mümkün olduğunun anlaşılması halinde mahkeme, borçluya **bir yıllık kesin mühlet** verir (m. 289, II/c. 1). Güçlük gösteren özel durumlarda kesin mühlet, komiserin bu durumu açıklayan gerekçeli raporu ve talebi üzerine mahkemece **altı aya kadar uzatılabilir.** Borçlu da uzatma talebinde bulunabilir; bu takdirde komiserin de görüşü alınır. Her iki halde de uzatma talebi **kesin mühletin sonra ermesinden önce** yapılır ve uzatma kararı vermeden önce, varsa alacaklılar kurulunun da görüşü alınır.

Kesin mühlet verilmesine, kesin mühletin uzatılmasına ve kesin mühletin kaldırılarak konkordato talebinin reddine ilişkin kararlar, 288. madde uyarınca ilan edilir ve ilgili yerlere bildirilir (m. 289, IV-V). Kesin mühlet talebinin kabulü kararına karşı kanun yoluna başvurulamaz (m. 293, 1).

Komiserin, konkordato talebi ile amaçlanan **iyileşmenin** kesin mühletin sona ermesinden önce **gerçekleştiği** konusunda yazılı rapor vermesi halinde, mahkeme, borçluyu (ve varsa konkordato talep eden alacaklı ile gerekli görürse diğer alacaklıları) ve alacaklılar kurulunu duruşmaya davet ederek dinledikten sonra, **kesin mühleti kendiliğinden kaldırır** ve **konkordato talebinin reddine** karar verir. Bu karar, m. 288 uyarınca ilan edilir ve ilgili yerlere bildirilir (m. 291).

Buradaki **iyileşmeden kasıt,** borçlunun mali durumunun, konkordato talebinde bulunduktan sonra ve mühlet içinde bütün borçlarını tam olarak ve zamanında ödeyebilecek şekilde düzelmesi ve artık konkordato tasdiki kararına ihtiyaç kalmamasıdır[13].

---

13 Bkz. 7101 s. Km. 18 gerekçesi.

Kesin mühlet içinde iflasa tabi borçlu bakımından borçlunun malvarlıQının korunması için iflasın açılmasının gerekmesi; konkordatonun başarıya ulaşamayaca□ının[14] anlaşılması[15]; borçlunun, 297. maddeye aykırı davranması veya komiserin talimatlarına uymaması ya da borçlunun alacaklılar zararına hareket etmesi, borca batık olduğu anlaşılan bir sermaye şirketinin veya kooperatifin konkordato talebinden feragat etmesi hallerinde, mahkeme, komiserin yazılı raporunu da alarak, kesin mühleti kaldırır ve iflasa tabi borçlunun **Iflisına resen karar verir** (m. 292, 1).

iflasa tabi olmayan borçlu bakımından ise, kesin mühlet içerisinde, konkordatonun başarıya ulaşamayacağı anlaşılır veya borçlu, 297. maddeye aykırı davranır veya komiserin talimatlarına uymazsa ya da borçlunun alacaklıları zarara uğratma amacıyla hareket ettiğinin anlaşılması halinde mahkeme, komiserin yazılı raporunu da alarak **kesin mühleti kaldırır** ve **konkordato talebinin reddine karar verir** (m. 292, 11).

Kesin mühletin kaldırılması talebinin reddine ilişkin kararlara karşı da kanun yoluna başvurulamaz (m. 293, 1). Bununla birlikte, kesin mühlet talebinin değerlendirilmesi sonucunda, hakkında iflas kararı verilmeyen borçlunun konkordato talebinin reddine karar verilirse, borçlu veya varsa konkordato talep eden alacaldı bu kararın **tebliğinden itibaren iki hafta** içinde istinaf yoluna başvurabilir. istinaf (bölge adliye) mahkemesinin kararı kesindir ve istinaf mahkemesi tarafından ilk derece mahkemesi kararı kaldırılarak mühlet kararı verildiği hallerde dosya, komiserin görevlendirilmesi de dahil olmak üzere müteakip işlemlerin yürütülmesi için ilk derece mahkemesine gönderilir (m. 293, 11).

---

[14] Buradaki "... **bapnya** uıa,ma ibaresi ile kasdedilen haller, iyileşmenin veya konkordatonun tasdikinin hiç mümkün olmadıQı hallerdir" (7101 s. K. m. 19 gerekçesi).

[15] Kesin mühlet içinde konkordatonun başarıya ulaşamayacaQının anlaşılması üzerine mühletin kaldınlıp borçlunun iflasına karar verilebilece!)i hükmünün Anayasaya aykın olduQu iddiası Anayasa Mahkemesi tarafından reddedilmiştir: "31. Kural kapsamında kesin mühletin kaldırılması kararıyla birlikte söz konusu mühletin alacaklı ve borçlu bakımından ortaya çıkan sonuçlan sona ermektedir. Bu kapsamda borçlunun tasarruf yetkisine ilişkin sınırlamalar kalkarken alacaklılar bakımından mühlet ile beraber duran takipler ve tedbir kararlarına ilişkin hukuki işlemler devam edilebilir hale gelmektedir. Dolayısıyla konkordatonun başarıya ulaşmayacaQının anlaşılması halinde sadece mühletin kaldırılmasına karar verilmesi borçlunun matvartıQı üzerinde serbestçe tasarruf edebilir hale gelmesi sebebiyle alacaklılardan mal kaçıntmasına yol açabilecektir. 32. Kural uyannca mühletin kaldırılmasının yanı sıra iflasa da karar verilmesi borçlunun alacaklılar aleyhine olası tasarruflarını önleyebilecektir. Bu yönüyle kuralla mlllkiyet hakkı baQlamında tarafların çatışan menfaatlerinin dengelendiQi anlaşıldıOından kuralda devletin bu konudaki pozitif yükümlOlüQüyle çelişen bir yön bulunmamaktadrr" **(Anayasa** Mahkemesinin 11.02.2025 gün ve E. 2024/27, K. 2025/38 sayılı kararı için bkz. RG 03.06.2025, sa. 32919).

Asliye ticaret mahkemesinin veya istinaf mahkemesinin konkordato talebinin reddiyle birlikte borçlunun iflAsına da karar verdiği hallerde 164. madde hükmü uygulanır (m. 293, 111).

Kesin mühlet, alacaklılar, borçlu ve borçlunun taraf olduğu bazı sözleşmeler bakımından **çeşitli sonuçlar ortaya çıkarır.**

a) Kesin Mühletin Alacaklılar Bakımından Sonuçları[16]

Kesin mühlet içinde borçlu aleyhine, rehinli alacaklar hariç (m. 295), Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre yapılan takipler de dahil olmak üzere **hiçbir takip yapılamaz** ve evvelce başlamış takipler durur; **ihtiyati tedbir** ve **ihtiyati haciz kararları uygulanmaz;** bir takip muamelesi ile kesilebilen zamanaşımı ve hak düşüren müddetler işlemez; ancak, 206. maddenin birinci sırasında yazılı imtiyazlı alacaklar için haciz yoluyla takip yapılabilir (m. 294, 1-11).

Borçlu aleyhine başlatılmış veya talepten sonra başlatılacak icra ve iflas takiplerinin durdurulmasına veya yasaklanmasına ilişkin olarak yasağın, icra ve iflas takibinin başlatılmaması olarak değil, başlatılıp yürütülmemesi (örneğin, ödeme emri gönderilmemesi, haciz talep edilememesi) olarak anlaşılması gerekir[17].

Rehinli alacaklılar bakımından ise esasen takip başlatma yasağı bulunmayıp, kural olarak rehinli malın satılamaması veya muhafaza altına alınamaması söz konusudur (m. 295, 1). Buna karşılık belli koşullarla rehinli malın mahkeme kararıyla satışına izin verilmesi mümkündür. Buna göre, "şu kadar ki, rehinli malın konkordato projesine göre işletme tarafından kullanılması öngörülmüyor veya kıymeti düşecek ya da muhafazası masraflı olacak ise 297 nci maddenin ikinci fıkrasındaki usule göre satışına izin verilebilir. Satış gelirinden rehinli alacaklıya rehin bedeli kadar ödeme yapılır" (m. 295, 11).

Tasdik edilen konkordato projesi, aksine hüküm içermediği takdirde, kesin mühlet tarihinden itibaren rehinle temin edilmemiş her türlü alacağa **faiz işlemesi durur** (m. 294, 111).

iflasta takas hükümleri (m. 200-201), geçici konkordato mühletinin ilan tarihi esas alınarak konkordatoda **takas bakımından** da uygulanır (m. 294, iV).

---

[18] **Bkz. Müjgan** Tunç Yücel, Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları, Istanbul 2020; Rukiye Duran, Konkordato Mühleti ve Alacaklılar Bakımından Sonuçları, Ankara 2020; ÇaOatay Serdar Şahin, Amerikan Hukuku ile Karşılaştırmalı Olarak Konkordato Mühletinin Alacaklılar Yönünden Sonuçları, Istanbul 2020.

[17] Bkz. 7101 s. K. m. 14 gerekçesi.

ihtiyati veya icrai hacizle ilgili m. 186 hükmü, niteliğine uygun düştüğü ölçüde burada da uygulanır (m. 294, V).

Konkordato mühletinin verilmesinden önce, müstakbel bir alacağın devri sözleşmesi yapılmış ve devredilen alacak konkordato mühletinin verilmesinden sonra doğmuş ise, bu devir hükümsüzdür (m. 294, VI). Bu hükmün amacı, borçlunun konkordato alacaklılarının müracaat edebileceği malvarlığını korumaktır. Böylece alacaklıların tasarrufun iptali davası (m. 277 vd.) açmasına gerek kalmaz.

Konkordatoda borçlunun para borçları dikkate alınarak ödeme planı yapılır. Ancak konusu para olmayan alacaklar, alacaklı tarafından, ona eşit kıymette para alacağına çevrilerek komisere bildirilir; şu kadar ki borçlu, komiserin onayıyla taahhüdün aynen ifasını üstlenmekte serbesttir (m. 294, VII).

b) Kesin Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları[18]

Borçlu, komiserin nezareti altında **işlerine devam edebilir.** Şu kadar ki, mühlet kararı verirken veya mühlet içinde mahkeme, bazı işlemlerin geçerli olarak ancak komiserin izni ile yapılmasına veya borçlunun yerine komiserin işletmenin faaliyetini devam ettirmesine karar verebilir (m. 297, 1).

Borçlu, mahkemenin izni dışında mühlet kararından itibaren rehin tesis edemez, kefil olamaz ve ivazsız tasarruflarda bulunamaz; taşınmazını, işletmenin faaliyetinin devamı için önem arz eden taşınırım ve işletmenin devamlı tesisatını devredemez ve takyit edemez. Aksi halde yapılan işlemler hükümsüzdür. Mahkeme bu işlemler hakkında karar vermeden önce komiserin görüşünü almak zorundadır (m. 297, 11)[19].

Borçlu bu hükme yahut komiserin ihtarlarına aykırı davranırsa mahkeme, gerekli görürse, borçlunun malları üzerindeki tasarruf yetkisini kaldırabilir veya kesin mühleti kaldırarak konkordatonun reddine (m. 292) karar verir (m. 297, 111).

---

tt **Bkz.** Cemil Simil, Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları, Istanbul 2020.

1. 7327 s. K. ile mahkemenin alacaklılar kurulunun muvafakatini de alması gerektlQi d0zenlemesl getirflmiştl. Bu yeni düzenleme Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasaya aykın bulunarak iptal edilmiştir (Anayasa Mahkemesinin 04.04.2024 gün ve 10/97 sayılı karan için bkz. RG 06.06.2024, sa. 32568).

c) Kesin Mühletin Borçlunun Taraf Olduğu Bazı Sözleşmeler Bakımından Sonuçları[20]

Kanunda konkordatonun etkinliğinin sağlanması açısından, borçlunun taraf olduğu bazı sözleşmelerle ilgili çeşitli hükümler yer almaktadır (m. 296).

Kanun öncelikle, borçlunun taraf olduğu bir sözleşmede (örneğin borçlu ile üçüncü **kişi** arasında mevcut bir satış sözleşmesinde) **konkordatoya gidilmesi halinde sözleşmenin etkileneceğine ilişkin düzenlemelerin uygulanamayacağına** dair önemli bir düzenleme getirmiştir (m. 296, 1). Buna göre; sözleşmenin karşı tarafının konkordato projesinden etkilenip etkilenmediğine bakılmaksızın, borçlunun taraf olduğu ve işletmesinin faaliyetinin devamı için önem arz eden sözleşmelerin devamı esastır. Bu sözleşmelerde yer alıp da borçlunun konkordato talebinde bulunmasının sözleşmeye aykırılık teşkil edeceğine, haklı fesih sebebi sayılacağına yahut borcu muaccel hale getireceğine **ilişkin** hükümler, borçlunun konkordato yoluna başvurması durumunda uygulanmaz. Sözleşmede bu yönde bir hüküm bulunmasa dahi sözleşme, borçlunun konkordatoya başvurduğu gerekçesiyle sona erdirilemez. Bu fıkra kapsamında geçici ve kesin mühlet süresince devam eden sözleşmeler nedeniyle borçlanılan edimler karşılıklı olarak ifa edilir (m. 296, 1).

Borçlu, tarafı olduğu ve konkordatonun amacına ulaşmasını engelleyen aşırı külfetli sürekli borç ilişkilerini, komiserin uygun görüşü ve mahkemenin izniyle herhangi bir zamanda sona erecek şekilde feshedebilir. Bu çerçevede ödenmesi gereken tazminat, konkordato projesine tabi olur. Hizmet sözleşmelerinin feshine ilişkin özel hükümler saklıdır.

2) Konkordato Komiseri[21]

Yukarıda, geçici mühlet kararı verilmesi halinde konkordato talebinin başarıya ulaşmasının mümkün olup olmadığını yakından incelemesi ve bu konuda mahkemeye bilgi sunması amacıyla, mahkemenin geçici konkordato komiseri atayacağını ve geçici komiserin çeşitli görevleri bulunduğunu (m. 287, 111) görmüştük.

---

20 Bkz, Hakan Albayrak, **iflas** Dışı Konkordatoda Konkordato Mühletinin Sözleşmeler Bakımından Sonuçlan, Ankara 2020; Bünyamin Kartal, Konkordato Mühleti Verilmesinin Sürekli Borç ilişkilerine Etkisi, Ankara 2022; Gökben< Ozsöker, Konkordato Mühletinin Sözleşmeler Bakımından DoOurduQu Sonuçlar, Ankara 2024.

21 Bkz. Süha Tanrıver, Konkordato Komiseri, Ankara 1993; Hakan Kepir, Konkordato Sürecinde Borca BatıklıOın Tespiti Konusunda Konkordato Komiserlerinin YetkinliQi, Ankara 2025.

Kesin mühlet verilmesi halinde de konkordato komiserine ihtiyaç vardır. Bu nedenle mahkeme, geçici komiserin (komiserlerin), "konkordato komlseri-[22] olarak görevine devam etmesine karar verebilir veya gerekirse yeni konkordato komiseri (komiserleri) tayin eder ve dosyayı komisere verir (m. 289, 111/c. 2).

Komiser/komiserler, bilirkişilik bölge kurulları tarafından oluşturulan **komiser listesinden** seçilir. Listeye kayıt için Adalet Bakanlığı tarafından izin verilen kurumlardan alınacak eğitimin tamamlanmış olması zorunludur. Ayrıca, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, komiser olarak görevlendirilebilecek, yetkilendirilmiş bağımsız denetçileri liste halinde bilirkişilik bölge kurullarına bildirir. Listede görevlendirilecek komiser bulunmaması halinde liste dışından görevlendirme yapılır ve bu durum bölge kuruluna bildirilir. Bir **kişi** eş zamanlı olarak beşten fazla dosyada geçici komiser ve komiser olarak görev yapamaz. Komiserin sorumlulukları hakkında 227. maddenin dördüncü ve beşinci fıkrası hükümleri uygulanır (m. 290, V-VI).

Kimlerin konkordato komiseri (ve geçici konkordato komiseri) seçilebileceği (komiserin nitelikleri) ve komiserlik eğitimi, Yönetmelikle belirlenmiştir (m. 290, V)[23].

Konkordato komiserinin **görevleri** şunlardır: Konkordato projesinin tamamlanmasına katkıda bulunmak; borçlunun faaliyetlerine nezaret etmek; mahkemenin istediği konularda ve uygun göreceği sürelerde ara raporlar sunmak; alacaklılar kurulunu konkordatonun seyri hakkında düzenli aralıklarla bilgilendirmek; talepte bulunan diğer alacaklılara konkordatonun seyri ve borçlunun güncel mali durumu hakkında bilgi vermek; Kanun ve mahkeme tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek (m. 290, il).

Konkordato komiseri, yaptığı işlemler hakkında tutanak düzenler (m. 8); kendisi ve yakınlarının menfaatleri bulunan işleri göremez (m. 1O); görevlendirildik.leri konkordatoda kendileri ve başkaları adına sözleşme yapamaz (m. 11); Tebligat Kanununa göre tebligat yapar ve her türlü daire ve kurumla haberleşme yetkisine sahiptir (m. 359).

---

22 Adi konkordatoda, hukuki niteliği itibariyle bir geçici hukuki koruma tedbiri olan geçici mühlet aşamasını düzenleyen 287. maddede, **konkordato "geçici komiseri"** kelimesinin kullanıldığına bak1larak, kesin mühlet aşamasındaki "konkordato komlseri"ne, şeklen □elki, **konkordato •kesin komiseri"** denilebilir. Ancak, kullanılış kolaylığı bakımından, kasın mühlet aşamasındaki komisere, Kanunda olduğu üzere (yalnızca) "konkordato komiseri" denilmeye devam edilecektir.

23 Bkz. Konkordato Komiserliği ve Alacaklılar Kuruluna Dair Yönetmelik m. 4-20.

Konkordato komiserinin yaptığı işlemlere karşı, **asliye ticaret mahkemesinde şikAyet** yolu (m. 16) açık olup, mahkemenin verdiği karara karşı kanun yoluna başvurulamaz (m. 290, 111).

Komiser, Türk Ceza Kanununun uygulanmasında kamu görevlisi (memur) sayılır; kusurlarından ileri gelen zararlardan sorumlu olup, bu davalarda adliye (asliye hukuk) mahkemesi görevlidir (m. 290, V).

Komiser, görevlendirilmesini müteakip, **borçlunun mevcudu hakkında defter düzenler** ve malların kıymetlerini takdir eder. Borçlunun başka yerlerde malları varsa bu işlem o yer icra dairesi marifetiyle yaptırılabilir. Komiser, rehinli malların kıymetinin takdirine ilişkin kararını alacaklıların incelemesine hazır bulundurur; kıymet takdiri kararı, alacaklılar toplantısından önce yazılı olarak rehinli alacaklılara ve borçluya bildirilir.

ilgililer, **yedi** gün içinde ve masrafını önceden vermek kaydıyla, mahkemeden rehinli malların kıymetini yeniden takdir etmesini isteyebilirler. Eğer yeni kıymet takdiri bir alacaklı tarafından istenmiş ve takdir edilen kıymet, kayda değer bir şekilde değişmişse alacaklı borçludan masraflarının ödenmesini talep edebilir. Rehinli taşınmaz malların bu madde kapsamındaki kıymet takdiri, Sermaye Piyasası Kanunu uyarınca gayrimenkul değerleme uzmanlığı lisansı ile yetkilendirilen kişilere yaptırılabilir (m. 298).

Alacaklılar, komiser tarafından 288. madde uyarınca yapılacak ilanla, ilan tarihinden itibaren **15 gün** içinde **alacaklarını bildirmeye davet olunur.** İlanın birer sureti, adresi belli olan alacaklılara, ayrıca posta ile de gönderilir. ilana, alacaklarını bildirmeyen alacaklıların bilançoda kayıtlı olmadıkça konkordato projesinin müzakerelerine kabul edilmeyecekleri ihtarı da yazılır (m. 299).

Komiser borçluyu, iddia olunan alacaklar hakkında açıklamada bulunmaya davet eder.

Komiser, alacaklıların alacak taleplerinin gerçek olup olmadığı hakkında, borçlunun defterleri ve belgeleri üzerinde gerekli incelemeler yapar ve bunların sonuçlarını 302. madde gereğince vereceği raporda belirtir (m. 300). Ancak bir **alacağı çekişmeli hale getirme yetkisi borçludadır.** Alacağın reddedilmesi üzerine, alacak çekişmeli sayılır ve bu alacaklının konkordato için gerekli çoğunluk hesabına katılıp katılmayacağına mahkeme karar verir (m. 302, VI; 308/b).

3) Alacaklılar Kurulu

Mahkeme, kesin mühlet kararıyla beraber veya kesin mühlet içinde uygun görOlecek bir zamanda, komiserin görüşünü de alarak, yedi alacaklıyı geçmemek. herhangi bir ücret takdir edilmemek ve tek sayıda olmak kaydıyla ayrıca bir **alacaklılar** kurulu oluşturabilir (m. 289, iV).

Alacaklı sayısı, alacak miktarı ve alacakların çeşitliliği dikkate alınarak alacaklılar kurulunun zorunlu olarak oluşturulacağı haller ile alacaklılar kuruluna ilişkin diğer hususlar Yönetmelikle belirlenir[24]. Alacakları, hukuki nitelik itibanyla birbirinden farklı olan alacaklı sınıfları ve varsa rehinli alacaklılar, alacaklılar kurulunda hakkaniyete uygun şekilde temsil edilir.

Konkordatodaki **alacaklılar kurulu** (m. 289), yapısı ve görevleri itibariyle, aşağıda (C) görülecek olan, **alacaklılar toplantısından farklı** bir organdır.

Alacaklılar kurulunun görevi, esas itibariyle, **konkordato komiserinin faaliyetlerine nezaret etmek,** konkordato komiserine tavsiyelerde bulunmaktır.

Alacaklılar kurulu, komiserin faaliyetlerini yerinde bulmazsa, mahkemeden komiserin değiştirilmesini isteyebilir (m. 290, VI).

Alacaklılar kurulu her ay en az bir kere toplanır ve hazır bulunanların oy çokluğuyla karar alır. Komiser bu toplantıda hazır bulunarak alınan kararları toplantıya katılanların imzasını almak suretiyle tutanağa bağlar. Alacaklı sayısı, alacak miktarı ve alacakların çeşitliliği dikkate alınarak alacaklılar kurulunun zorunlu olarak oluşturulacağı haller Yönetmelikte düzenlenmiştir (m. 289, iV).

C) KONKORDATODA ALACAKLILAR TOPLANTISI[25]

Komiser, konkordato projesinin hazırlanması, alacakların bildirilmesi ve bunların incelenip değerlendirilmesi tamamlandıktan sonra, yapacağı yeni bir **ilanla** {m. 288) alacaklıları, **konkordato projesini müzakere etmek üzere toplanmaya davet** eder ve ilanın birer sureti adresi belli olan alacaklılara posta ile gönderilir. ilanda, alacaklıların, toplantıdan önceki **yedi** gün içinde belgeleri inceleyebilecekleri de bildirilir (m. 301).

ıanla belirtilen yer, gün ve saate **alacaklılar toplantısı** yapılır. Toplantıya konkordato komiseri başkanlık yapar ve borçlunun durumu hakkında bir rapor vertr. Borçlu da gerekli açıklamaları yapmak üzere toplantıda hazır bulunmaya mecburdur (m. 302, 1-11).

2A Bkz. Konkordato Komiser1i□i ve Alacaklılar Kuruluna Dair Yönetmelik m. 21-24.

15 Bkz. Levent BörO, iflas Dışı (Adi) Konkordatoda Alacaklılar Toplantısı, Ankara 2023.

Bu toplantının yapılması bakımından herhangi bir çoğunluk aranmaz. Esasında bu toplantı bir oylama toplantısı da değildir. Alacaklılar toplantısında yapılan görüşmeler sonunda oluşturulan konkordato tutanağı kabul ve ret oylarını içerecek şekilde imzalanır. Burada yalnızca konkordato projesinden **etkilenen alacaklılar oy kullanabilir.**

Borçlunun eşi ve çocuğu ile kendisinin ve evlilik bağı ortadan kalkmış olsa dahi eşinin anası, babası ve kardeşi, konkordatodan etkilenmekle birlikte, istisnaen, alacak ve alacaklı çoğunluğunun hesabında dikkate alınmaz.

Rehinle temin edilmiş olan alacaklar, 298. madde uyarınca takdir edilen kıymet sonucunda teminatsız kaldıkları kısım için oy kullanabilirler.

Çekişmeli veya geciktirici koşula bağlı yahut belirli olmayan bir vadeye tabi alacakların hesaba katılıp katılmamasına ve ne oranda katılacağına konkordato talebini inceleyen mahkeme karar verir. Şu kadar ki bu iddialar hakkında ileride görevli mahkemece verilecek hükümler saklıdır. Kanunda çekişmeli alacaklar için kimin, ne zamana kadar başvuracağı ile ne zamana kadar bu kararın alınacağı konusunda bir açıklık yoktur. Kanımızca konkordato komiserinin alacak bildirimi için yaptığı ilan üzerine verilen cevap ile borçlunun beyanı doğrultusunda (m. 299-300), atacağı çekişmeli hale gelen alacaklılara mahkemeye başvurması ve alacaklılar toplantısına kadar bir karar getirmek üzere süre vermesi uygun olur.

Konkordatodan etkilenmeyen ve dolayısıyla oy kullanmayacak olan alacaklılar ise, rehnin kıymetini karşılayan miktardaki alacakları için rehinli alacaklılar; 206. maddenin birinci sırasında yazılı imtiyazlı alacakların alacaklıları ile 6183 sayılı Kanun kapsamındaki kamu alacaklısı olan alacaklıdır.

Toplantı sonucunda oluşturulan konkordato tutanağı, kabul ve ret oylarını içerecek şekilde derhal imza olunur. Toplantının **bitimini takip eden yedi** gün **içinde gerçekleşen iltihaklar** da kabul olunur ve teklifin (projenin) kabulü için gereken **çoğunluğun tespitinde dikkate alınır.**

Konkordato teklifinin (projesinin) kabul edilebilmesi için, kaydedilmiş olan **alacaklılann ve alacakların yarısını** veya kaydedilmiş olan **alacaklıların dörtte birini ve alacakların üçte ikisini aşan bir çoğunluk** tarafından imza edilmiş olması gerekir (m. 302, ili).

Komiser, iltihak süresinin bitmesinden itibaren **en geç yedi gün** içinde konkordatoya ilişkin bütün belgeleri, konkordato projesinin kabul edilip edilmedi(Jine ve tasdikinin uygun olup olmadığına dair **gerekçeli raporunu mahkemeye** sunar.

Konkordatoya muvafakat etmeyen alacaklı, borçtan birlikte sorumlu olanlara (örneOin, kefillere) karşı bütün haklarını muhafaza eder. Konkordatoya muvafakat eden alacaklı da kendi haklarını, borçtan birlikte sorumlu olan **kişi**lere ödeme mukabilinde devir teklif etmek ve onlara toplantıların günü ile yerini en az 1O gün önce haber vermek şartıyla bu hükümden yararlanır. Alacaklı müracaat hakkına halel gelmeksizin borçtan birlikte sorumlu olan kişilere konkordato müzakerelerine katılma yetkisini verebilir ve onların kararını kabul taahhüdünde bulunabilir (m. 303).

D) KONKORDATONUN MAHKEMEDE İNCELENMESİ VE TASDİKİ[26]

Mahkeme, komiserin gerekçeli raporunu (m. 302, VIII) ve dosyayı aldıktan sonra, konkordato hakkında karar vermek üzere duruşma günü belirler ve bunu ilanla (m. 288) duyurur; itiraz edenlerin, itiraz sebeplerini duruşma gününden en az **üç gün** önce yazılı olarak bildirmek kaydıyla duruşmada hazır bulunabilecekleri de ilana yazılır.

Mahkeme, **kesin mühlet içinde kararını vermek zorundadır.** Bununla birlikte, kesin mühlet içinde bir karar verilemeyeceği anlaşılırsa; mahkeme, gerekli görürse komiserden gerekçeli bir rapor da alarak, karar verilinceye kadar mühlet hükümlerinin (m. 294-297) devamına karar verebilir; ancak bu süre, **altı aydan fazla olamaz** (m. 304).

Böylece, başlangıçta ilk olarak üç ay, daha sonra iki ay daha uzatılırsa toplam beş ay geçici mühlet ve arkasından 12 ay kesin mühlet, güçlük arz eden özel durumlarda 6 ay daha uzatılarak **toplam 23 ay** olabilir. Kanun, konkordatonun mühlet içinde tasdikini emrettiği için kural olarak bu sürede (en fazla 23 ayda) yargılamanın bitirilmesi gerekir. Ancak istisnaen, tasdik yargılamasının kesin mühlet içinde bitirilemeyeceği (karar verilemeyeceği anlaşıyorsa), mahkeme son kez ve **altı ayı aşmamak** üzere, mühlet hükümlerinin devamına karar verebilir (m. 304). Bu durumda **mühletin etkileri 29 ay boyunca** devam eder.

Konkordatonun tasdiki, bir **çekişmesiz yargı** işidir (HMK m. 382, 1/f-7). Mahkeme, yapacağı inceleme ve değerlendirme sırasında konkordato projesini yetersiz bulursa, vereceği karara esas olmak üzere, kendiliğinden veya talep üzerine gerekli gördüğü düzeltmenin yapılmasını isteyebilir (m. 305, il).

---

[29] Bkz. Emsalg0l D<>Oan, Konkordatonun Tasdiki Yargılaması, Ankara 2020; Murat Yavaş/Pınar Daşlıçay, Konkordatonun Tasdiki ve Tasdik Olunan Konkordatonun H0küm ve Sonuçlan. Ankara 2024.

Konkordato projesinin **tasdiki, aşağıdaki şartların gerçekleşmesine bağlıdır** (m. 305):

a) Adi konkordatoda **teklif edilen tutarın,** borçlunun iflası halinde alacaklıların eline geçebilecek **muhtemel miktardan fazla olacağının anlaşılması;** malvarlığının terki suretiyle konkordatoda paraya çevirme halinde elde edilen hasılat veya üçüncü kişi tarafından teklif edilen tutarın iflas yoluyla tasfiye halinde elde edilebilecek bedelden fazla olacağının anlaşılması;

b) Teklif edilen tutarın borçlunun **kaynakları ile orantılı olması** (bu kapsamda mahkeme, borçlunun beklenen haklarının di□kate alınıp alınmayacağını ve alınacaksa ne oranda dikkate alınacağını da takdir eder);

c) Konkordato projesinin konkordato alacaklılar toplantısı ile daha sonraki iltihaklarda kullanılan oylarla birlikte, 302. maddede öngörülen **çoğunlukla kabul** edilmiş bulunması;

d) 206. maddenin birinci sırasındaki **imtiyazlı alacaklıların alacaklarının tam olarak ödenmesinin** ve mühlet içinde **komiserin izniyle akdedilmiş borçlann ifasının,** alacaklı bundan açıkça vazgeçmedikçe **yeterli teminata bağlanmış olması** (burada 302. maddenin 6. fıkrası kıyasen uygulanır);

e) Konkordatonun tasdikinin gerektirdiği **yargılama giderleri.ile** konkordatonun tasdiki durumunda alacaklılara ödenmesi kararlaştırılan para üzerinden alınması gereken **harcın,** tasdik kararından önce, borçlu tarafından **mahkeme veznesine depo edilmiş olması** (m. 305, 1).

Konkordatonun tasdiki şartlarından biri olarak hükümde gösterilen **"teminat gösterme"** şartı, **sınırlı bir teminat** olup, konkordato anlaşmasında belirlenen bütün alacaklar için değil, yalnızca imtiyazlı alacaklıların ve mühlet içinde **komiserin izniyle akdedilmiş borçların ifasını** sağlamaya yöneliktir.

Mahkeme, **tasdik şartlarının oluştuğu** sonucuna varırsa, **konkordatoyu tasdik eder.** Konkordatonun tasdiki kararında, alacaklıların hangi ölçüde alacaklarından vazgeçtiği ve borçlunun borçlarını hangi takvim çerçevesinde ödeyeceği belirtilir (m. 306, 1).

Kararda, tasdik edilen konkordatonun yerine getirilmesini sağlamak için gerekli gözetim, yönetim ve tasfiye tedbirlerini almakla görevli bir **kayyım tayin edilebilir.** Bu takdirde kayyım, borçlunun işletmesinin durumu ve proje uyannca borçlarını ödeme kabiliyetini muhafaza edip etmediği konusunda iki ayda bir tasdik kararını veren mahkemeye rapor verir; alacaklılar bu raporu inceleyebilirler (m. 306, il).

Tasdik kararı mahkemece, 288. madde uyarınca ilan olunur ve llglli yerlere bildirilir (m. 306).

Kanunda (m. 307) belirtilen şartların gerçekleşmesine bağlı olarak mahkeme, tasdik kararında **rehinli malların** muhafaza altına alınması ve **satıı ile** finansal kiralama konusu olan malların[27] iadesinin bir yılı geçmemek üzere **ertelenmesine** de karar verebilir.

Tasdik edilen konkordato projesi kapsamında yapılacak işlemler, 492 sayılı Harçlar Kanununa tabi harçlardan ve kanunun gösterdiği diğer bazı vergi ve resimlerden istisna edilmiştir. Konkordato projesine göre borçları yeni bir itfa planına bağlanan borçlulara ait olan teşvik belgelerinin süreleri ile ihracat taahhüt süreleri, geçici mühlet kararının verildiği tarihten konkordatonun bağlayıcı hale geldiği tarihe kadar işlemez (m. 308/g).

Konkordatonun tasdiki kararına karşı, itiraz eden alacaklılar, **tasdik kararının ilanından** (m. 288) **itibaren;** konkordatonun tasdik edilmemesi kararına karşı ise, borçlu (veya konkordato talep eden alacaklı), **karann tebliği tarihinden itibaren iki hafta** içinde **istinaf** yoluna başvurabilirler. istinaf (b.ölge adliye) mahkemesinin vereceği karşı **iki hafta** içinde **temyiz** yolu açıktır. istinaf ve temyiz incelemeleri, HMK hükümlerine (HMK m. 341 vd.; 361 vd.) göre yapılır (m. 308/a).

Alacakları itiraza uğramış olan alacaklılar, **tasdik kararının ilanı tarihinden itibaren bir ay** içinde dava açabilirler. Tasdik kararını veren mahkeme, konkordato projesi uyarınca çekişmeli alacaklara isabet eden payın, kararın kesinleşmesine kadar borçlu tarafından, mahkemece belirlenen bir bankaya yatırılmasına karar verebilir. Süresi içinde dava açmamış olan alacaklılar, bu paydan ödeme yapılmasını talep edemezler[28]; bu durumda yatırılan pay borçluya iade edilir (m. 308/b).

Mahkeme, **tasdik şartlarının oluşmadığı** sonucuna varırsa, **konkordatoyu tasdik etmez;** konkordato talebinin reddine karar verir ve bu karar 288. madde uyarınca ilan edilerek ilgili yerlere bildirilir.

---

[27] Bkz. Okay Dunnan, icra ve iflas Hukuku Açısından Finansal Kiralama (Leasing) Sözleşmesi, Ankara 2025.

[28] Çekişmeli alacakların m. 302, VI uyarınca oylamaya katılması konusunda mahkemece bir karar verilmesi ve proje çerçevesinde onlara pay ayrılması, onların alacaQının kesin olarak kabul edildiQini göstennez. Çünkü, m. 302, VI uyarınca mahkemenin incelemesi biçimsel ve yaklaşık ispat ölçüsünde gerçekleştirilir. O nedenle alacaklının proje çerçevesinde alacaQına ayrılan payı talep edebilmesi için, tasdik kararının ilanından itibaren bir ay içinde dava açması **gerekir.** Bu sürede dava açmayan alacaklının dava hakkı düşmez; yalnızca kendisine ayrılan paydan alacaQını alma hakkını kaybeder.

Borçlunun **Ifllsa tAbl şahıslardan olması** ve hakkında doğrudan doğruya **iflAs** sebeplerinden birinin mevcut olması halinde mahkeme, **borçlunun iflasına** resen karar verir (m. 308)[29]. Buna karşılık, konkordatonun tasdik edilememesi halinde **iflasa tabi şahıslardan olmayan borçlunun iflasına karar verilemez.**

Kanun, mahkemenin borçlunun iflasına karar vermesi halinde tasfiyenin türüne de karar verebilmesine olanak tanımıştır (karş. m. 218 vd.). Buna göre, ·konkordato süreci iflasla sonuçlandığı takdirde, iflas kararını veren mahkeme tasfiyenin basit veya adi tasfiye usulüne göre yapılmasına ve gerektiğinde adi tasfiyenin komiserler tarafından yerine getirilmesine karar verir. Bu halde iflas idaresine ait görev ve yetkiler komiserler tarafından kullanılır (m. 308, 11).

E) KONKORDATONUN HÜKÜMLERİ

Konkordato kural olarak, mahkemenin verdiği tasdik kararıyla **bağlayıcı** hale gelir. Ancak, tasdik edilen konkordato projesinde konkordatonun, tasdik kararının kesinleşmesiyle bağlayıcı hale geleceği de kararlaştırılabilir; bu takdirde mühletin etkileri, Kanunda öngörülen istisnalar saklı kalmak kaydıyla konkordatonun bağlayıcı hale geldiği tarihe kadar devam eder. Böyle bir durumda mühletin etkilerinin en fazla 29 ay ile sınırlı olması kuralı bertaraf edilmiş olur.

Konkordatonun bağlayıcı olması tarihinden itibaren, borçlunun tasdik edilen projesindeki ödeme planı yürürlüğe girer. Başka bir deyişle, borçlunun bu tarihten önce, alacaklılara ödeme yapma yükümlülüğü bulunmamaktadır.

Bağlayıcı hale gelen konkordato, konkordato talebinden önce veya komiserin izni olmaksızın **mühlet içinde doğan bütün alacaklar için mecburi**dir (m. 308/c, 1-11). Bu, konkordatonun **"mecburiliği"** ilkesinin bir sonucudur.

Buna karşılık, 206. maddenin birinci sırasında yazılı **imtiyazlı alacaklar,** rehinli alacaklıların **rehnin kıymetini karşılayan miktardaki alacakları** ve 6183 sayılı Kanun kapsamındaki **kamu alacakları** tasdik edilen konkordato ile bağlı değildir (m. 308/c, ili).

Kredi kurumları tarafından verilen krediler de dahil olmak üzere geçici mühlet kararından sonra komiserin izniyle akdedilmiş borçlar, adi konkordatoda konkordato şartlarına tabi değildir, temerrüt halinde mühlet sırasında dahi icra takibine konu edilebilir ve 206 ncı madde kapsamında rehinli alacaklardan

---

21 **Bkz. Şefika Memiş,** Konkordato Sürecinde Borçlunun D<>Crudan Do□ruya iflasına Karar Verilmesi, Istanbul 2023.

hemen sonra, diğer bütün alacaklardan önce ödenir; malvarlıı:)ının terki suretiyle konkordatoda yahut sonraki bir masta 248 inci madde kapsamında masa borcu sayılır (m. 308/c, iV). Aynı kural karşı edimin ifasını komiserin izniyle kabul eden borçlunun taraf olduğu sürekli borç ilişkilerindeki karşı edimler için de geçertidir (m. 308/c, iV).

Konkordatonun taraflar için bağlayıcı hale gelmesi (m. 308/ç, lll'de sayılan hacizler hariç) geçici mühlet kararından önce başlatılmış takiplerde konulan ve henüz paraya çevrilmemiş olan **hacizleri** hükümden **düşürür** (m. 308/ç, 1).

Borçlu tarafından alacaklılardan birine konkordato projesinde öngörülenden fazla olarak yapılan vaatler hükümsüzdür (m. 308/d). Bu ilke de konkordatoda alacaklılar arasındaki **"eşitlik"** ilkesinin bir görünümüdür. Dolayısıyla, bu tür alacakların talep edilebilmesi mümkün değildir. Kaldı ki böyle bir durum, konkordatonun tamamen feshi sebebi olarak kabul edilir (m. 308/f).

F) KONKORDATONUN FESHi[30]

Tasdik edilen konkordato, bazı hallerde tasdik kararı veren mahkeme tarafından **kısmen** veya **tamamen** feshedilebilir.

Konkordatosu tasdik edilen borçlunun, konkordatoda belirtilen borçlarını zamanında ödemesi gerekir. Aksi takdirde, **kendisine ödeme yapılmayan her alacaklı,** konkordato uyarınca kazanmış olduğu yeni hakları muhafaza etmekle birlikte konkordatoyu tasdik eden mahkemeye başvurarak, kendisi hakkında **konkordatonun kısmen** (yani, yalnızca kendisi bakımından) **feshini** isteyebilir. Fesih talebi üzerine verilecek olan kabul veya ret kararına karşı, **hükmün tebliğinden itibaren iki hafta** içinde istinaf yoluna başvurulabilir. istinaf (bölge adliye) mahkemesi kararına karşı **tebliğ tarihinden itibaren iki hafta** içinde temyiz yoluna başvurulabilir (m. 308/e).

Konkordatonun **kötüniyetle** sakatlanması halinde ise, her alacaklı, tasdik kararını veren mahkemeye başvurarak konkordatonun **tamamen feshini** isteyebilir. Konkordatonun tamamen feshi kararı kesinleştiğinde, durum 288. madde uyarınca ilan edilir ve ilgili yerlere bildirilir.

Tamamen fesih halinde, borçlunun iflasa tabi olması ve doğrudan doğruya iflas sebeplerinden birisinin bulunması halinde borçlunun iflasına (m. 308) resen karar verilir (m. 308/f).

---

[30] **Bkz. Sema** Taşpınar **Ayvaz,** Konkordatonun Tamamen Feshi, 7101 sayılı Kanun **Çerçevesinde** Konkordato, MIHBIR 16. Antalya Toplantısı, Ankara 2019, s. 197-205; Ömer Ulukepı, Konkordatonun Feshi, Konya 1998.

G) KONKORDATODA REHiNLi ALACAKLILARLA MÜZAKERE VE REHiNLi BORÇLARIN YAPILANDIRILMASI[31]

Kanun (m. 308/h), adi konkordatoda rehinli alacaklılarla müzakere ve rehinli borçların yapılandırılmasını, 302. maddedeki **alacaklılar toplantısından ayn bir şekilde** (ve alacaklılar toplantısı ile karışıklığa meydan vermemek ve bağlantı kurulmasının önüne geçmek için) **özel olarak** düzenlemiştir[32]. Esasen rehinli alacaklılar alacağın rehinle karşılanan kısmı bakımından konkordatoya tabi değildir. öte yandan rehinli alacaklılar maddi hukuk bakımından da sınırlı bir ayni hakka (alacaklarını rehinli maldan alabilme olanağına ve hakkına) sahip oldukları için onların alacakları üzerinde kural olarak bir pazarlık veya oylama söz konusu değildir. Ancak Kanun, konkordatodan ayrı ve özel bir yapılandırma anlaşması öngörmüştür. Buna göre:

Adi konkordatoda borçlu, ön projede belirtmek suretiyle, alacaklı lehine **rehinle temin edilmiş borçlarının yapılandırılmasını,** m. 308/h hükmü uyarınca talep edebilir. Bu durumda komiser, kesin mühlet içinde uygun göreceği zamanda bütün rehinli alacaklıları borçlunun anapara indirimi, faiz indirimi, vadelendirme veya diğer ödeme tekliflerini müzakere etmek üzere tebligat çıkartarak davet eder.

Müzakerede ve müzakereyi takip eden yedi günlük iltihak süresi içinde, borçlu ile rehinli alacaklıların **alacak miktarı itibarıyla üçte ikiyi aşan çoğunluğu** arasında anlaşma sağlanırsa, komiser, imzalanan anlaşmayı tutanağa bağlar ve rehinli alacaklılarla yapılan bu anlaşmayı, mahkemeye tevdi edeceği gerekçeli raporuna (m. 302) ayrı ve bağımsız bir başlık altında işler.

---

31 Bkz. Ramazan Arslan, Adi Konkordatoda Borçlunun Alacaklı Lehine Rehin Tesis Edilmiş Borçlarının Yapılandınlması, Prof. Dr. Sabih Arkan'a Armağan, Istanbul 2019, s. 211-222.

32 "Belirtilmelidir ki, rehinli alacaklılarla yapılacak olan bu toplantı, 302'nci madde uyarınca yapılan **alacaklılar toplantısıyla bir karıtıklıOa yer vennemek** ve bir bağlantı kurulmasının önüne geçmek için **müzakere olarak adlandınlmakta** ve "rehinli alacaklılar ile müzakere"den söz edilmektedir. Nitekim, **rehinli alacaklılarla müzakerenin** 302'nci madde çerçevesinde yapılan alacaklılar **toplantısının hukuki nltellOl, lçerlOl ve gündemiyle hiçbir ilgisi** bulunmamaktadır. Adi konkordatoda asıl olan 302'nci madde uyarınca gerçekleştirilen alacaklılar toplantısıdır. **Rehinli alacaklılarla müzakerenin adi konkordatoyla ilgisi tamamen tall niteliktedir.** Bu nedenledir ki borçlunun yapacağı yapılandırma ve ödeme teklifi üzerine rehinli alacaklılarla müzakere, Kanunun Onlkinci Babına eklenen yeni bölümde (ikinci bölüm) ve yeni maddede (madde 308/h) düzenlenmekte ve böylece herhangi bir tereddüt veya kanşıklığa meydan verilmesinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır... Düzenlemeyle, rehinli alacaklıları müzakereye davet bakımından borçlu ve komisere mümkün olduğu kadar fazla bir hareket serbestlsi tanınmaktadır. Müzakerenin kesin mühlet içinde ne zaman, **alacaklılar toplantısından önce** mi, yoksa **sonra** mı **yapılacaOı** tamamen somut olayın özelliklerine göre borçlu ve komiser tarafından birlikte serbestçe takdir edilecektir." (7101 s. K. Alt Komisyon raporu).

Borçlunun tekliflerinin alacak miktarı itibarıyla üçte ikiyi aşan çoOunlukla kabul edilmesi halinde, **borçlu ile anlaşamayan rehlnll alacaklı,** konkordato talep tarihinden itibaren, taraflar arasındaki sözleşmede kararlaştırılan temerrüt öncesi faiz oranı uygulanmak suretiyle, diğer rehinli alacaklılarla yapılan anlaşmalardan **en uzun vadelisine tAbl olur.** Bu husus ve anlaşmaya varılamayan rehinli alacaklılara borçlu tarafından yapılacak ödemelere ilişkin plan, komiser tarafından tutanağa geçirilir ve komiserin 302. madde uyarınca mahkemeye tevdi edeceği gerekçeli rapora da işlenir. Rehinli alacaklılarla bir anlaşmaya varılamamışsa, bu husus da komiserin gerekçeli raporuna işlenir.

Mahkeme, rehinli alacaklılarla yapılan anlaşmalara, üçte iki çoğunluk oranına ulaşılıp ulaşılmadığı ve anlaşmaya varılamayan rehinli alacaklılar varsa bunlara uygulanacak ödeme planının bu maddede öngörülen şartlara uyup uymadığına bakarak, anlaşmaları ve ödeme planını, konkordatonun tasdiki ile ilgili kararına (m. 305-306) yazar (m. 308/h, VI).

Alacaklılar toplantısı (m. 302), borçlunun konkordato projesini kabul etmezse, bu madde uyarınca anlaşma yapmış olan rehinli alacaklıların borçluyla akdetmiş bulundukları anlaşmalar ve anlaşma yapmamış olan rehinli alacaklılar için hazırlanmış olan ödeme planı geçerli hale gelmez.

Yapılan anlaşmaya uygun olarak kendisine karşı ifada bulunulmayan her rehinli alacaklı tasdik kararını veren mahkemeye başvurarak o rehinli alacağa ilişkin anlaşmayı feshettirebilir. Ancak bu fesih sonucunda 308/h maddesinin 3. fıkrasında belirtilen üçte iki oranının altına düşüldüğü takdirde, borçlunun teklifini kabul etmeyip ödeme planına tabi tutulan rehinli alacaklılar bu planla bağlı olmaktan çıkar, borçlu ile anlaşmış olan rehinli alacaklılar ise anlaşmayı sona erdirebilir.

Bu madde, münhasıran adi konkordatoda borçlunun, alacaklı lehine rehin tesis edilmiş borçlarının yapılandırılması teklifinde bulunması halinde uygulanır. Kanunun 285 ila 309/1 hükümleri, açıkça belirtilmedikçe rehinli alacaklılar hakkında uygulanmaz[33].

Madde gerekçesinde de belirtildiği üzere, rehinli alacaklılarla müzakere ve borçların yapılandırılması, temel olarak başlı başına bir amaç değildir. Adi

---

33 MKanunun Onikinci Babının 'Adi Konkordato' başlıklı Birinci Bölümü rehinli alacaklılar dışındaki alacaklılar bakımından kurgulanmaktadır. Rehinli alacaklıların konkordato karşısındaki durumları ise bu maddeyle Onikinci Baba eklenen ikinci Bölüm ve 308/h maddesinde düzenlenmektedir. Bu sebeple herhangi bir karışıklı□a meydan vermemek için Kanunun 285 ila 309/1 maddelerinin, açıkça bellrtllmedikçe rehinli alacaklılar hakkında uygulanmayacaı}ı hükme bai}lanmaktadır" (7101 s. K. Alt Komisyon Raporu).

konkordato içerisinde, onun tasdikine bağlı ve bir anlamda ona paralel işlemesi düşünülen ayrı bir mekanizmadır. Nitekim, adi konkordatoda alacaklılar arasında eşitlik ilkesi geçerli iken ve borçlu alacaklılarına aynı oran veya vadeyi önermek zorunda olmasına rağmen (m. 308/d), burada rehinli alacaklılarla ayrı ayrı müzakere ve anlaşma söz konusudur. Hatta alacaklıların bu anlaşmaların içeriğinden haberdar olması dahi gündeme gelmez. Her rehinli alacaklı ile ayrı koşullarda müzakere ve anlaşma yoluna gidilir. öte yandan esasında rehinli alacaklıların hakları ayni bir güvenceye sahip olduğundan onların alacak haklarına cebri bir müdahale mümkün olmamalıdır. Bu nedenledir ki, öngörülen yaptırım, herhangi bir indirim olmayıp, anlaşmaya razı olmayan alacaklının diğer rehinli alacaklılarla yapılan anlaşmalardan **en uzun vadelisine tabi olması** biçimindedir. Son olarak tekrar belirtmek gerekir ki, rehinli alacaklılarla anlaşma sağlanamamış olması, tasdik edilen adi konkordatoyu etkilemez. Ancak adi konkordatonun alacaklılarca kabul edilmemesi halinde rehinli alacaklılarla yapılan anlaşma hükümsüz hale gelebilir (m. 308/h, VII).

§ 69. İFLAS İÇİ KONKORDATO

Hakkında ifllıs kararı verilen ve iflas tasfiyesi devam eden kişi (müflis) de, iflas tasfiyesini sona erdirmek amacıyla, konkordato teklif edebilir. Kanun (m. 309), bu konkordatoya, **"iflastan sonra konkordato"** demektedir.

iflas içi konkordatoyu düzenleyen 309. madde, iflas içi konkordatonun bazı özelliklerini düzenlemiş ve iflas içi konkordatoda uygulanacak diğer hükümler için adi konkordato hükümlerine yollama yapmıştır.

A) KONKORDATO TEKLİFİ

Kendisine karşı henüz iflas takibine başlanmamış olan iflasa tabi borçlunun konkordato teklif etmesi, tamamen adi konkordato (iflas dışı konkordato) şeklinde cereyan eder. Genel iflas yolunda, borçluya gönderilen ödeme emrine, borçlunun konkordato teklif edebileceği de yazılır (m. 155). Bunun üzerine, gerek yedi günlük itiraz ve ödeme süresi içinde, gerek iflas davası açıldıktan sonra iflas davasının incelenmesi sırasında, borçlu veya borçlu hakkında iflas talebinde bulunabilecek alacaklılardan birisi, adi konkordato talebinde bulunursa (m. 285), bu konkordato teklifinin (borçluya m. 287'ye göre konkordato mühleti verilinceye kadar), iflas takibi ve iflas davası üzerine hiçbir etkisi olmaz.

iflas ödeme emrini alan borçlu, konkordato talep edersem. 287, l'e göre kısa süre içinde geçici mühlet kararı verilmesi gerekli olmasına rağmen geçici mühlet kararı verilmemiş olursa, alacaklı iflas takibine devam edebilir. Yani, borçlu yedi gün içinde borcunu ödemezse alacaklı, iflas davası açabilir (m. 156, 111). iflas davasını gören mahkeme de borçluya konkordato mühleti verilmediği sürece, iflas davasını inceleyip karara bağlayabilir. iflas davasının herhangi bir aşamasında borçlu hakkında mühlet verilmiş olması halinde, iflas davasının da durması gerekir. Her ne kadar mühletin borçlunun taraf olduğu davalara bir etkisi bulunmasa da mühlet içinde borçluya karşı hiçbir takip yapılamayacağı ve başlamış olanlar da duracağı için (m. 294, 1), iflas takibinin de durması gerekir. iflas davası, iflas takibinin içinde açılan bir dava (bu takibin bir parçası) olduğu için mühlet içinde iflas davası durmalıdır. Ancak mühletten önce iflas kararı verilmişse borçluya konkordato mühleti verilemez. Bu halde, borçlu (müflis), konkordato teklifini, iflas içi konkordato teklifi olarak iflas idaresine yapabilir.

iflastan sonra konkordato iflas tasfiyesi içinde ancak bir defa istenebilir (m. 309, VI).

B) KONKORDATO TEKLiFiNiN GÖRÜŞÜLEREK KARARA BAĞLANMASI

iflas içi konkordatoda, borçluya bir **konkordato** mühleti **verilmez.** Çünkü iflas ile, borçlunun haczedilebilen bütün malları (hak ve alacakları) iflas masasına ginniş, borçlunun bu mallar üzerindeki tasarruf yetkisi kısıtlanmış ve borçluya karşı tak.ip yapma ve başlamış takiplere devam etme yasağı yürürlüğe ginniştir (m. 184-194).

iflas içi konkordatoda, **konkordato komiseri tayin edilmez.** Çünkü, adi konkordatoda komiserin asıl görevi, borçlunun tasarruflarını denetlemektir. Oysa, iflasta müflisin tasarruf yetkisi sınırlandığı ve iflas masasının yasal temsilcisi iflas idaresi olduğu için, komiser tayinine ihtiyaç yoktur.

Defter tutmak, alacaklıları ilan ile davet etmek ve alacakları incelemek, iflasta esasen iflas idaresi tarafından yapılmaktadır. Komisere ait diğer görevler de iflas idaresi tarafından yapılacağından (m. 290, I; 309, I1/c. 2), burada aynca konkordato komiseri tayin edilmesine gerek yoktur. Başka bir anlatımla, iflas içi konkordatoda, konkordato komiserine ait görevler iflas idaresi tarafından yapılır (m. 309, I1/c. 2).

Müflis **konkordato teklifini** iflas idaresine verir. iflas idaresi, müflisin konkordato teklifini, teklif hakkındaki gerekçeli raporu ile birlikte, **ikinci alacaklılar toplantısına** sunar (m. 237, 111). iflas tasfiyesi sırasındaki konkordato teklifi, ikinci alacaklılar toplantısında incelenir (m. 237, 111; 309, 1). Bu inceleme, kural olarak, adi konkordatodaki gibidir.

ikinci alacaklılar toplantısının sonunda, müflisin konkordato teklifi hakkında bir oylama yapılmaz; ayrı bir konkordato tutanağı düzenlenir ve konkordatoyu kabul eden alacaklılar tutanağı hemen imza edebilirler. Ancak, alacaklıların yedi gün içinde de konkordatoya katılmaları (konkordatoya kabul oyu venneleri) mümkündür (m. 309, il; 302).

Burada da konkordatonun kabulü için gerekli çoğunluk, adi konkordatodaki gibidir (m. 309, il; 302).

C) KONKORDATONUN MAHKEMEDE İNCELENMESİ VE TASDiKİ

Yedi günlük katılma süresi bitince, **iflas idaresi,** iflas ve konkordato dosyasını ve gerekçeli raporunu, iflasa karar vermiş olan **asliye ticaret mahkemesine sunar.** Bunun üzerine, mahkeme, konkordatoyu inceler.

Konkordatonun tasdiki için gerekli şartlar da adi konkordatodakl gibidir. Asliye ticaret mahkemesi, gerekli şartların varlığını tespit edince, konkordatoyu **tasdik eder.**

Konkordatonun tasdiki kararı kesinleşince, asliye ticaret mahkemesi durumu, iflas idaresine bildirir (m. 309, iV). **Iflis idaresi,** bunun üzerine, iflasa karar vermiş olan asliye ticaret mahkemesine başvurarak, **iflisın kaldırılmasını ister** (m. 309, V; 182).

Asliye ticaret mahkemesi konkordatonun **tasdiki talebini reddederse,** kararını gene iflas idaresine bildirir (m. 309, iV). Bunun üzerine, iflfıs idaresi iflasın tasfiyesi işlemlerine devam eder.

Konkordatonun tasdiki veya reddi hakkındaki asliye ticaret mahkemesi kararına karşı başvurulacak kanun yolları, iflas dışı konkordatodaki gibidir (m. 309, il; 308/a). Burada konkordatonun tasdiki veya reddi hakkındaki mahkeme kararı ilan (m. 306) edilmez (m. 309, 11). iflasın kaldırıldığının ilanı (m. 182, 111; 166, 111), m. 306'daki ilanın yerini tutar.

Konkordato talebinin alacaklılar tarafından kabul edildiği toplantının yapıldığı tarihten, konkordatonun mahkemece tasdik edildiği tarihe kadar geçen sürede müflisin **mallarının paraya çevrilmesi durur.** Bu süre altı ayı geçemez (m. 309, 111).

D) TASDİK EDİLEN KONKORDATONUN HÜKÜMLERİ

Konkordatonun hükümleri, konkordatonun tasdiki kan;m ile değil, buna dayanarak iflasın kaldırılması (m. 309, V; 182) ile yürürlüğe girer.

iflas içi konkordato da kural olarak, bütün iflas alacaklıları için mecburidir; fakat rehinli alacaklıların rehnin kıymetini karşılayan alacakları ile 206. maddenin birinci sırasında sayılan imtiyazlı alacaklılar ve kamu alacakları bakımından mecburi değildir (m. 309, il; 308/c).

Konkordatoya dayanarak hakkındaki iflas kaldırılan borçlu (eski müflis), konkordatoya tabi (yani, kendileri için konkordato mecburi olan) borçlarını, konkordato ile kabul edilen zaman ve şartlarla ödemek zorundadır.

Konkordatonun takiplere etkisi hakkındaki m. 308/ç hükmü burada uygulanmaz. Çünkü, iflastan önce borçluya karşı başlamış olan takipler, m. 193 hükmü gereğince düşmüş durumdadır.

Konkordatonun müşterek borçlulara ve kefillere etkisi, adi konkordatodaki gibidir (m. 309, il; 303). Konkordato dışında yapılan vaatlerin batıl olması da adi konkordatodaki gibidir (m. 309, il; 308/d).

E) KONKORDATONUN FESHİ

Bir alacaklı için konkordatonun feshi, adi konkordatodaki gibidir (m. 309, il; 308/e-308/f). Burada konkordatonun tamamen feshedilmesi ile, iflas hali kendiliğinden geri gelir ve borçlu (müflis) hakkındaki iflas tasfiyesine devam edilir. Konkordatonun tamamen feshi de adi konkordatodaki gibidir (m. 309, il).

§ 70. MALVARLI□ININ TERKi SURETiYLE KONKORDAT0[1]

A) GENEL OLARAK

Malvarlığının terki suretiyle konkordato, hukukumuzda ayrı bir konkordato çeşidi olarak mevcut değildi. 30.07.2003 tarihinde yürürlüğe giren 4949 sayılı Kanun ile bu konkordato türü IIK'nda düzenlenmiştir.

IIK'nun 309/a ila 309/1. maddelerinde düzenlenen malvarlığının terki suretiyle konkordato ile alacaklılara, borçlunun malvarlığı üzerinde tasarruf etmek veya bu malların tamamını ya da bir kısmını üçüncü kişiye devretmek yetkisi verilir. Yani, **borçlu malvarlığını alacaklılara terk ederek** bu malvarlığının alacaklılar tarafından tasfiye edilmesini ister. Başka bir deyişle, burada borçlunun alacaklılarına borçlarının belli bir yüzdesini ödeme teklifinde bulunması söz konusu olmaz.

Konkordato teklifi alacaklılarca kabul edilip konkordato mahkemece tasdik edilince, borçlunun malvarlığı üzerinde tasarrufta bulunmak yetkisi alacaklılara geçer. **Alacaklılar, bu tasarruf yetkisini seçecekleri konkordato tasfiye memurları ve alacaklılar kurulu eliyle kullanır.** Asliye ticaret mahkemesinin seçilmelerine ilişkin alacaklılar kurulu kararını onaylamasından sonra göreve başlayan tasfiye memurları, borçlunun mallarını **iflas tasfiyesine benzer bir şekilde** tasfiye eder ve elde edilen parayı alacaklılara dağıtırlar.

Malvarlığının terki suretiyle konkordatonun bir diğer şekli de; borçlunun malvarlığının tamamını veya bir kısmını, alacaklılara genellikle belli bir vadeye yayılan taksitler halinde ödeme yapılması karşılığında, **bir üçüncü kişiye devretmesidir.** Fakat malvarlığının alacaklılara terki ile üçüncü kişiye devri arasında, durumun özelliklerine göre yürürlüğe konulabilecek çeşitli seçenekler vardır; örneğin borçlunun malvarlığının kurulacak bir şirkete devredilerek alacaklılara bu şirket hisselerinin verilmesi gibi.

Malvarlığının terki suretiyle konkordato bu yönüyle, hukukumuzda alacaklının parayla tatmin edilmesi gereğine (ilkesine) bir istisna oluşturur. Zira, burada alacak, para ile değil; örneğin hisse ile karşılanmaktadır. Malvartığının terki suretiyle konkordatoda, alacaklıların kararı ile borçlunun veya işletmenin sürdürülmesi sağlanabilir. Böylece, alacaklıların kendilerinin veya devretmek

---

Bkz. Ibrahim Ercan, icra ve iflas Hukukunda MalvarlıQının Terki Suretiyle Konkordato. Konya 2008.

suretiyle üçüncü kişilerin, borçlu işletmeyi yaşatmaları mümkün olabilir. **Malvarlığının terki suretiyle konkordato,** bu şekilde kullanıldığında bir **yeniden yapılandınna aracı** olabilir.

Ancak, malvartığının terki suretiyle konkordato, bir tasfiye aracı olarak da görülebilir. Burada da iflasın ağır işleyen prosedüründen alacaklıları kurtardığı için malvartığının terki suretiyle konkordato alacaklıların lehinedir. Bu tasfiye yöntemi borçluyu iflas etmekten ve dolayısıyla müflis olmaktan kurtardığı için borçlunun da lehinedir. Ancak, asliye ticaret mahkemesinin, borçlunun gerçekten himayeye layık olup olmadığını esaslı bir şekilde inceleyerek bu tasfiye yönteminin her borçlu için iflası önleyici bir araç haline gelmemesine dikkat etmesi gerekir. Kanun bu konuda, **temel ölçüt** olarak, alacaklıların muhtemel bir tasfiyeye (iflasa) oranla daha kötü duruma düşürülmemesini esas almıştır (m. 305, 1/a). Buna göre malvarlığının terki suretiyle konkordatonun mahkeme tarafından tasdik edilebilmesi için, paraya çevirme halinde elde edilen hasılat **veya** üçüncü **kişi** tarafından teklif edilen meblağın, iflas yoluyla tasfiye halinde elde edilebilecek bedelden fazla olacağının öngörülmesi gerekir (m. 305, 1/a).

Malvarlığının terki suretiyle konkordato, borçlunun özellikle tasfiyesi uzun zaman isteyen ve paraya çevrilmesi zor olan mallara sahip olması halinde tercih edilecek bir tasfiye şeklidir. Malvarlığının terki suretiyle konkordatoda **tasfiye** tamamen **alacaklılara** ve onların seçeceği ehil **konkordato tasfiye memurlanna bırakılmış olacağından,** alacaklılar borçlunun mevcudunu (konkordato masasını) en uygun şartlarla paraya çevirip alacaklarını mümkün olduğu kadar yüksek oranda tahsil edebilmek için gayret göstereceklerdir. Oysa, bilindiği üzere, iflasın tasfiyesinde iflas alacaklıları tasfiyeye yabancılaşmakta, onun için müflisin malları çok kere düşük fiyatla satılmakta ve bundan hem alacaklılar hem müflis zarar görmektedir. işte bu nedenlerle ve Isviçre'de genellikle olumlu sonuçlar verdiği düşünülen uygulaması da gözönüne alınarak, malvarlığının terki suretiyle konkordatonun icra ve iflas Kanununa alınması isabetli olmuştur. Bu konkordato türüne ilişkin hükümler esas itibariyle tasfiye ile ilgili hükümler olup iflastaki hükümlerle paralellik arz etmektedir.

Konkordato talebinden konkordatonun tasdikine kadarki aşamada, kural olarak, malvarlığının terki suretiyle konkordatoya ilişkin hükümlerle ve bu konkordatonun temelindeki düşünce ile çelişmediği ölçüde, adi konkordato hükümleri uygulanır. Fakat, belirtmek gerekir ki, malvarlığının terki suretiyle konkordato, ismine rağmen adi **konkordatodan ziyade iflasa yaklaşmaktadır.** Çünkü kurumun temelindeki düşünce, borçlunun mali durumunu düzeltmek

deQil, onun mevcudunu en avantajlı şekilde paraya çevirerek alacaklıların alacaklarına kavuşmalarını sağlamaktır. Böyle olmakla birlikte, malvarlıs'.)ının terki suretiyle konkordato ile adi konkordatonun bir araya gelmesi de mümkündür. Özellikle borçlunun belli bir asgari ödeme yapmayı teklif edip aynı zamanda malvarlığının bir kısmını alacaklılara terk etmesinde durum böyledir. Malvarlığının terki suretiyle konkordato bazı bakımlardan iflasa benzemekle birlikte, **iki temel noktada iflastan ayrılmaktadır. Bir kere,** malvarlığının terki suretiyle konkordato prosedürü, içerdiği **özel ve akdi unsur** nedeniyle, **iflas prosedürüne göre daha esnektir.** Burada bir anlamda özel (alacaklıların inisiyatifine bırakılmış) bir tasfiye söz konusudur; böylece alacaklılar, iflas hükümleriyle bağlı olmadan tasfiyeyi gerçekleştirebilirler. Örneğin, borçlunun mallarının kısmen veya tamamen satılması, satış şartlarının serbestçe belirlenmesi gibi. **Sonra,** mevcudunu alacaklılara terk eden **borçlu,** mevcudu iflas prosedürü çerçevesinde tasfiye edilen borçlunun aksine, **kural olarak borçlarından kurtulur;** yani, **borç sona erer.**

B) MALVARLIĞININ TERKİ SURETİYLE KONKORDATONUN ORGANLARI

Konkordato talebinin kural olarak, adi konkordatoda (m. 285) olduğu gibi yapılması; borçlunun konkordato talebinde, malvarlığının terki suretiyle konkordato teklif ettiğini açıkça bildirmesi gerekir.

Borçlu konkordato teklifinde, kural olarak, haczi caiz olmayan malları da dahil olmak üzere **bütün malvarlığını terk etmeyi teklif etmelidir.** Borçlunun konkordato teklifinde, bir kısım haczi caiz olmayan mallarını teklif dışı tutabilmesi de mümkündür; bu takdirde, borçlunun haczi caiz olmayan mallarından hangisini konkordato teklifine dahil etmediğini açıkça belirtmesi lazımdır.

Alacaklılar, haklarını **konkordato tasfiye memurları** ve konkordato talebi hakkında karar veren alacaklılar tarafından belirlenen en çok beş kişiden oluşan (Y m. 106) **alacaklılar kurulu aracılığı ile kullanır**[2].

Tasfiye memurları da konkordato talebi hakkında karar veren alacaklılar, alacaklılar temsilcileri veya üçüncü kişiler arasından üç kişiyi geçmemek üzere

---

2 Malvartıl')ının terki suretiyle konkordatoda zorunlu bir organ olarak öngörülen**"alacaklılar kuruıu•** (m. 309/b, 2) ile adi konkordatoda düzenlenen "alacaklılar kuruıu· (m. 290, V) birbirinden farklıdır. Koşulları varsa malvarlıQının terki suretiyle konkordatoda da mühlet içerisinde alacaklılar kurulu oluşturulabilir (m. 309/1).

alacaklılar toplanmasında seçilir ve asliye ticaret mahkemesinin onaylamasından sonra göreve başlar fi m. 107). Ancak, konkordato tasfiye memurları, asliye ticaret mahkemesi seçime ilişkin kararı onayladıktan sonra göreve başlar.

Alacaklılar kurulu ve **konkordato tasfiye memurları** malvarlığının terki suretiyle konkordatonun **iki temel organını** teşkil etmektedir (m. 309/a).

C) MALVARLIĞININ TERKi SURETiYLE KONKORDATONUN ZORUNLU iÇERİĞİ

IIK'nun 309/b maddesine göre, malvarlığının terki suretiyle konkordato aşağıdaki hususları içerir:

1) Alacaklıların malların tasfiyesi ya da üçüncü kişiye devri suretiyle karşılanamayan alacaklarından feragat edip etmedikleri, feragat etmiyorlarsa borçlunun sorumluluğunun ne olduğu,

2) Konkordato tasfiye memurları ile alacaklılar kurulu üyelerinin belirlenmesi ve bunların yetkileri,

3) Kanun tarafından belirlenmemişse, malların tasfiye usulü ve eğer mallar üçüncü kişiye devredilecekse, bu devrin şekli ve teminatlandırılması,

4) Alacaklılara yönelik ilanların ve ilgili yerlere bildirimlerin 288. madde uyarınca yapılacağı,

5) Konkordato kapsamı dışında kalan mallar varsa bunların neler olduğu.

Maddede, malvarlığının terki suretiyle konkordatoda asgari hangi hususlar hakkında düzenleme yapılması_gerektiği sayılmıştır. Bu çerçeve içinde kalmak kaydıyla borçlu ile alacaklılar diledikleri şekilde anlaşabilirler. Bu hususları içermeyen bir konkordato tasdik edilmez; ancak mahkeme yetersiz bir düzenlemeyi resen tamamlayabilir.

Alacaklıların borçlunun malvarlığının tasfiyesi veya üçüncü kişiye devri sonucunda ödenemeyen alacak kesimini ileride istemekten feragat etmemiş olmaları halinde, konkordatoda bu alacak kesimi hakkında saklı tutulan hakların kapsam ve niteliğinin açık bir şekilde gösterilmiş olması gerekir (m. 309/b).

D) TASDİKiN SONUÇLARI

Malvarlığının terki suretiyle konkordatoyu tasdik eden asliye ticaret mahkemesi kararının **kesinleşmesi** ile borçlunun malvarlığı üzerindeki tasarruf yetkisi sona erdiği gibi bu mallar hakkında tasarruf yetkisine sahip kişilerin yetkisi de sona erer. Bundan (asliye ticaret mahkemesi kararının kesinleşmesinden)

sonra, borçlunun malvartığı üzerindeki tasarruf yetkisi alacaklılara geçer **ve alacaklılar** da bu yetkiyi konkordato tasfiye memurları vasıtasıyla kullanırlar.

Konkordatonun tasdiki ile borçlunun malvarlığının mülkiyeti alacaklılara geçmez. Konkordatonun tasdiki, borçlunun malvarlığı üzerindeki tasarruf yetkisinin alacaklılara geçmesine veya her malın niteliğine uygun işlem yapılmasından sonra, borçlunun mallarının tamamının veya bir kısmının mülkiyetinin 0ç0ncO **kişiye** (devralana) intikal etmesine imkan sağlar.

Malvarlığının terki suretiyle konkordato sürecine giren bir borçlunun, mevcut malvarlığı ve bunun akıbeti yönünden durumu müflisin durumuna çok benzediğinden, onunla işlem yapacak üçüncü kişileri korumak için borçlunun ticaret unvanına **"konkordato tasfiyesi halinde"** ibaresinin konulması şart kılınmıştır. **Konkordato masası,** konkordato kapsamına girmeyen borçlardan dolayı bu unvan altında takip edilir (m. 309/c).

Konkordato tasfiye memurları, konkordato masasının muhafazası ve paraya çevrilmesi veya gerektiğinde malların devri için gerekli bütün işlemleri yerine getirir (m. 309/c).

Konkordato tasfiye memurları mahkemelerde konkordato masasını temsil eder.

iflasta üçüncü şahısların istihkak iddiaları hakkındaki 228. madde kıyas yoluyla uygulanır (m. 309/c).

E) KONKORDATO TASFİYE MEMURLARININ HUKUKİ DURUMU

Konkordato tasfiye memurlarının durumu, **büyük ölçüde iflas idaresinin durumuna benzemektedir.**

Konkordato tasfiye memurları, masanın yasal temsilcisi olup, masaya dahil mal ve hakların muhafazası ve konkordato şartları dairesinde paraya çevrilerek elde edilen paranın alacaklılara dağıtılması için gerekli bütün işlemleri yaparlar. Alacaklıların, masaya giren mallar üzerinde haiz oldukları tasarruf yetkisi onlar adına konkordato tasfiye memurları vasıtasıyla kullanılır.

Konkordato tasfiye memurları, alacaklılar kurulunun nezaret ve denetimi altında görev yaparlar. Konkordato tasfiye memurlarının masa mevcudunun paraya çevrilmesine (ve paraların paylaştırılmasına) ilişkin işlemlerine karşı, işlemin öğrenildiği tarihten itibaren yedi gün içinde alacaklılar kurulu nezdinde itirazda bulunulabilir; alacaklılar kurulunun itiraz hakkındaki kararına karşı da **asliye ticaret mahkemesi** nezdinde **şikayet yoluna** başvurulabilir.

Konkordato tasfiye memurlarının işlemleri hakkında IIK'nun 8, 9, 1O, 11, 21 ve 359. maddeleri kıyas yoluyla uygulanır (m. 309/ç).

F) SIRA CETVELi HAZIRLANMASI

Tasfiyeden elde edilen hasılatın paylaşımına katılacak olan alacaklıları ve sıralarını belirlemek üzere konkordato tasfiye memurları, alacaklılara yeni bir davet yapmaya gerek kalmaksızın, borçlunun ticari defterlerine ve konkordato prosedürünün başlangıcında alacaklılara alacaklarını bildirmek için yapılan davet üzerine tevdi edilen belgelere dayanarak sıra cetvelini düzenlerler (m. 309/d, 1).

Sıra cetvelinin yapılmasında (paylaştırmaya katılacak alacaklıların belirlenmesinde), iflasta alacakların tahkiki ve sıraların tayinine ilişkin 230 ila 236. maddeler kıyas yoluyla uygulanır. Bu kapsamda sıra cetveline itiraz davası ve şikayet hükümlerinin burada da uygulanacağı kabul edilmiştir (m. 309/d, il).

G) PARAYA ÇEViRME

1- GENEL OLARAK

Konkordato masasını oluşturan malvarlığı ayrı ayrı veya bir bütün halinde paraya çevrilir. Paraya çevirme, eğer bir alacak söz konusu ise bu alacağın tahsili veya talep hakkının satılması (devri), diğer mallar için pazarlık veya açık artırma yoluyla gerçekleştirilir (m. 309/e, 1).

Paraya çevirmenin usulü ve zamanı konkordato tasfiye memurlarının teklifi üzerine alacaklılar kurulunca kararlaştırılır (m. 309/e, 11).

Borçlunun malvarlığı, konkordato tasfiye memurlarınca paraya çevrilir. Paraya çevirme konusunda büyük bir esneklik kabul edilmiştir. Organlar, kendilerine en uygun görünen paraya çevirme usulünü kabul etmekte serbesttirler. Burada, **paraya çevirme iflastaki gibi sıkı kurallara tabi tutulmamıştır.** Alacaklılar bakımından, malvarlığının terki suretiyle konkordatonun ifla□Jasfiyesine üstünlüğü özellikle bu bakımdandır.

11- REHİNLİ MALLAR

1) Rehinli Taşınmazlar

Malların üçüncü kişiye devredildiği haller dışında, rehinli taşınmazların konkordato tasfiye memurları tarafından pazarlık suretiyle satışı ancak, rehinli taşınmazın satış bedelinden alacağını tahsil edemeyen rehinli alacaklıların

muvafakatıyla mümkündür. Muvafakat verilmezse söz konusu taşınmazlar an□ cak açık artırma yoluyla paraya çevrilebilir. Rehini! taşınmazın pazarlıkla satışının satış bedelinden alacaklarını tahsil edemeyecek olan rehinli alacaklıların muvafakatı şartına bağlanması ile sıra itibariyle sonra gelen rehinli alacaklıların zaranna olabilecek satışlara engel olunmak istenmiştir. Taşınmaz üzerindeki irtifaklar, taşınmaz yükleri, ipotekler ve şerh edilmiş kişisel hakların varlığı ve sırası, sıra cetveline göre belirlenir (m. 309/f).

2) Taşınır Rehinleri

Alacağı taşınır rehniyle temin edilmiş olan alacaklılar, rehinli taşınır1arı konkordato tasfiye memurlarına tevdi etmek zorunda değildirler. Konkordatoda başka bir süre öngörülmedikçe, rehinli alacaklılar rehinli taşınırı uygun gördükleri zamanda, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla veya rehin sözleşmesinde yetki verilmişse pazarlık yoluyla ya da borsada satmak suretiyle paraya çevirebilirler (m. 309/g, 1).

Ancak, rehnin paraya çevrilmesi konkordato masasının yararına ise, konkordato tasfiye memurları rehinli alacaklıya malı altı ay içinde paraya çevirmesi için yetki verebilir. Konkordato tasfiye memurları, rehinli alacaklıya, bu süre içinde paraya çevirme işlemini gerçekleştirmediği takdirde rehinli malı kendilerine teslim etmesini, haklı bir sebep olmaksızın teslim etmezse rüçhan hakkından mahrum kalacağını ihtar eder (m. 309/g, il).

Konkordato tasfiye memurları rehinli taşının teslim etmeyen rehinli alacaklıya karşı genel mahkemelerde teslim davası da açabilirler.

3) Rehin Açığı

Konkordato tasfiye memurları, her dağıtımdan önce geçici pay cetveli düzenleyip iflas dairesine tevdi ederler. işte, bu geçici pay cetvelinin tevdii sırasında rehni paraya çevrilmiş bulunan rehinli alacaklılar, alacaklarının açık kalan kısmı için geçici dağıtıma katılırlar. Açık kalan kısım konkordato tasfiye memurları tarafından belirlenir. Bu (alacağın açık kalan kısmına ilişkin) karara karşı asliye ticaret mahkemesi nezdinde şikayet yoluna gidilebilir (m. 309/ı, 1).

Geçici pay cetvelinin tevdii sırasında rehin paraya çevrilmemişse, rehinli alacaklı komiser tarafından açık kalacağı öngörülmüş olan miktar için dağıtıma katılır. Rehnin paraya çevrilmesinden elde edilen bedelin öngörülen miktarın altında kaldığını ispatlayan rehinli alacaklı, buna tekabül eden ödemelere hak kazanır (m. 309/ı, il).

Rehnin paraya çevrilmesinden elde edilen bedel ile o zamana kadar yapılan geçici ödemeler toplamı alacak tutarını aşarsa, rehinli alacaklı fazlayı iade etmek zorundadır (m. 309/ı, ili).

111 - TAHSiLi GÜÇ VE IHTil.AFLI HAKLARIN ALACAKLILARA DEVRİ

Alacaklılar kurulu, konkordato tasfiye memurlarının teklifi üzerine ihtilaflı veya tahsili güç bir alacaktan, özellikle bir iptal davasından, borçlunun (varsa) organlarına veya çalışanlarına karşı sorumluluk davasından vazgeçerse, alacaklıları yazıyla veya ilan yoluyla haberdar eder ve 245. maddeye uygun olarak bu iddiaların takibi hakkını devretmeyi teklif eder (m. 309/ğ).

H) PARALARIN PAYLAŞTIRILMASI

Konkordato tasfiye memurları, geçici de olsa her dağıtımdan önce, bir **geçici pay cetveli** düzenler ve payının miktarını her alacaklıya bildirir; konkordato tasfiye memurları pay cetvelini 10 gün süreyle iflas dairesinde alacaklıların incelemesine hazır tutar. Pay cetveline karşı şikayet yoluna (m. 16 vd.) başvurulabilir (m. 309/h, 1). Paylaştırma pay cetveli kesinleşmeden yapılamaz.

Konkordato tasfiye memurları, pay cetveli ile birlikte masrafları da içeren **son hesabı** iflas dairesine tevdi ederler (m. 309/h, 11).

Borçlunun bütün malvarlığının paraya çevrilmesi uzunca bir zaman sürebilir. Bu sebeple, paraların paylaştırılması için, tasfiyenin sonuna kadar beklenmeyecektir. Onun için, konkordato tasfiye memurlarına masa malları tasfiye edildikçe geçici dağıtımlarda bulunma yetkisi tanınmıştır. Bütün masa malları tasfiye edilince de **kesin dağıtım** yapılır.

Konkordato tasfiye memurları tarafından belirlenen sürede hak sahipleri tarafından tahsil edilmeyen paylar 9. madde hükümlerine göre bankaya yatırılır (m. 309/i, 1).

Beş yıl içinde hak sahipleri tarafından tahsil edilmeyen paylar iflas dairesi tarafından dağıtılır; iflas kapandıktan sonra tasfiye dışı kalmış mal bulunması halinde yapılacak işlemleri gösteren 255. madde hükmü kıyas yoluyla bu konkordatoda da uygulanır (m. 309/i, il).

1) FAALiYET RAPORU

Tasfiye sona erince, konkordato tasfiye memurları bir **nihai rapor** düzenler. Bu nihai rapor alacaklılar kurulunun onayına sunulur. Kurul onayladığı raporu asliye ticaret mahkemesine gönderir ve mahkeme, raporu alacaklıların incelemesine hazır tutar.

Tasfiyenin bir yıldan uzun sürmesi halinde konkordato tasfiye memurları, her yıl en geç Aralık ayı sonuna kadar, tasfiye edilen malvarlığının ve henüz paraya çevrilmemiş malların durumunu belirten bir cetvel ve faaliyetleri hakkında bir rapor düzenleyip alacaklılar kuruluna tevdi eder. Bu raporla alacaklılar tasfiye hakkında bilgi sahibi olurlar ve hukuki yararları bulunduğu takdirde yapılan işlemlere (veya rapora) karşı şikayet yoluna gidebilirler. Bu cetvel ve rapor, takip eden yılın Şubat ayı sonuna kadar alacaklıların incelemesine hazır bulundurulmak üzere alacaklılar kurulu aracılığıyla asliye ticaret mahkemesine sunulur (m. 309/j).

J) HUKUKİ İŞLEMLERİN İPTALİ

Borçlu tarafından konkordatonun tasdikinden önce yapılmış hukuki işlemler hakkında 277 ila 284. maddelere göre iptal davası açılabilir.

Geçici konkordato mühletinin verildiği tarih, iptal davası açma sürelerinin hesaplanmasında haczin veya iflasın açılmasının yerini tutar (m. 309/k, 11).

Konkordato masasına yöneltilen taleplerin tasarrufun iptali yoluyla kısmen veya tamamen reddini sağlamak mümkün ise, konkordato tasfiye memurları, defi yoluyla iptal talebinde bulunmaya yetkili ve yükümlüdürler (m. 309/k).

K) ADİ KONKORDATO İLE ORTAK HÜKÜMLER

Adi konkordato hakkındaki 285 ila 308/g maddelerinde düzenlenen hükümleri, özellikle malvarlığının terki suretiyle konkordato talebinde bulunulmasından tasdikine kadar (ve bu tasfiye şeklinin niteliğine aykırı düşmediği ölçüde), malvarlığının terki suretiyle konkordatoda da uygulanır (m. 309/1).

YENİDEN YAPILANDIRMA

§ 71. SERMAYE ŞİRKETLERİ VE KOOPERATİFLERİN UZLAŞMA YOLUYLA YENİDEN YAPILANDIRILMASI[1]

A) GENEL OLARAK

Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması kurumu, konkordatodan farklı olarak, esas itibarıyla büyük işletmelerin borçlarının yeniden yapılandırılması amacıyla düzenlenmiştir. □u kurumu düzenleyen kurallar, bütün borçlular hakkında değil, sadece sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması hakkındadır. Bununla birlikte özel düzenleme olan bazı sermaye şirketleri hakkında bu kuralların uygulanmayacağı da hükme bağlanmıştır. Örneğin, mali durumu bozulan bankalar ve sigorta şirketleri, sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması kurumuna (bu konudaki kurallara) borçlu sıfatı ile başvuramazlar (m. 309/t, il).

Hukukumuzda borçluların borçlarını ödeyebilmesi ve sonuçta bir aciz belgesi söz konusu olmadan borçtan kurtulabilmeleri bakımından öngörülen temel araç, konkordatodur. Konkordato, kara Avrupası sistemlerinin ürünüdür. Buna karşılık, Amerikan hukuku kökenli bir kurum olan yeniden yapılandırma (Chapter Eleven, 11. Bölüm) ise bir anlamda konkordatonun farklı bir şeklidir. 5092 s. K. ile Türk Hukukuna, yalnızca sermaye şirketleri ve kooperatifler bakımından, Amerikan sistemi örnek alınmak suretiyle bu tür bir düzenleme getirilmiştir. Yeniden yapılandırma ile konkordato arasındaki temel farklılık, konkordatoda borçlunun alacaklılarına eşit davranma yükümlülüğüne karşın; yeniden yapılandırmada bu tür mutlak bir eşitliğin bulunmaması, hatta borçlunun alacaklılarını farklı sınıflara ayırmak suretiyle, hepsine ayrı öneriler götürebilmesidir. Yine konkordato, bütün alacaklıları bağlamadığı [rehinli alacaklılarla müzakere ve borçların yapılandırılması (m. 309/h'de düzenlenen durum hariç)], yani tamamı için zorunlu olmadığı halde, yeniden yapılandırmada bütün

---

Bkz. Sema Taşpınar Ayvaz, icra iflas Hukukunda Yeniden Yapılandırma, Ankara 2005; Hülya Yarıcı, Sennaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması, Istanbul 2007; Bilgehan Yeşilova, Modem iflas Hukukunun Gereklilikleri ve Temel Haklar Çerçevesinde Sustunna Hakkı/Engelleme YasaQı (Cramdown Power/Obstruktionverbot) (BC § 1129, b, 1-2; lnsO § 245), Ankara 2015.

alacaklılann (örneğin rehinli alacaklıların da) projeden etkilenmesi m0mkünd0r. Ote yandan, konkordato başından itibaren yargısal bir süreç olarak işlerken; yeniden yapılandırmada, borçlu, alacaklılarıyla mahkeme dışında anlaşmak, projesini kabul ettirmek ve sonunda tasdik için mahkemeye başvurmak durumundadır.

Bir sermaye şirketinin veya kooperatifin bu düzenlemeden yararlanabilmesi için muaccel para borçlarını ödeyemeyecek durumda olması veya mevcut ve alacaklarının borçlarını karşılamaya yetmemesi ya da böyle bir duruma düşme tehlikesi ile karşı karşıya kalmasının kuwetle muhtemel bulunması gerekir (m. 309/m, 1).

Bu durumda bulunan bir sermaye şirketi veya kooperatif, önceden görüşüp müzakere ettiği ve projeden etkilenen (yeniden yapılandırmadan) ve belli oranda alacağa sahip alacaklıların çoğunluğuyla borçlarının yeniden yapılandınlması konusunda anlaşabilirse, muamele merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine başvurabilir (m. 309/m, 1).

Mahkemeye başvuran borçlu şirket veya kooperatif, bütün alacaklılarla uzlaşmak zorunda değildir; sadece, projeden etkilenen alacaklılarla uzlaşması yeterlidir. Böylece, borçlunun bir kısım alacaklılarla ilişkilerini sürdürürken diğer bir kısım alacaklılarla borçlarını yeniden yapılandırmak için uzlaşabilmesi mümkün kılınmaktadır. Hatta, borçlunun, benzer alacağa sahip alacaklılar arasında **alacaklı sınıfları** oluşturması da mümkündür. Bu sayede borçluların bu kurumdan daha kolay yararlanmaları ve sistemin daha işlevsel olması sağlanmıştır. Ancak, bu durumda her alacaklı kategorisinin projeyi kanunda öngörülen çoğunlukla kabul etmesi gerekmektedir (m. 309/m, 111).

Uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırmaya ilişkin olarak öngörülen bu sistemde uzlaşmanın tasdiki veya reddi mahkemenin **kararına bağlanmakta ve sistem mahkemenin denetiminde işlemektedir.** Bu şekilde, özellikle uzlaşmayı kabul etmemiş olan alacaklıların hak ve menfaatlerinin ihlal edilmesinin önüne geçilmiş olmaktadır.

B) YENİDEN YAPILANDIRMADA GÖREVLİ ORGANLAR

Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasında, **asliye ticaret mahkemesi,** iflasta ve konkordatoda olduğu gibi, birinci derecede **görevli ve yetkilidir** (m. 309/m, I; 309/ö, p, r, s, t).

Bu yola başvuran sermaye şirketi veya kooperatifin alacaklılarının özellikle projeden etkilenenlerin kararlarının yeniden yapılanmada belirleyici etkisi vardır.

Projeden etkilenen alacaklılar, yeniden yapılandırma projesi ile, alacakları, hakları veya menfaatleri yeniden yapılandırılacak olan alacaklılardır (m.309/m, 11).

Borçlunun (sermaye şirketi veya kooperatifin) ödeme kabiliyetine kavuşabileceğini ve projede yer alan koşullara uymasının mümkün olduğunu gösteren finansal analiz raporunu hazırlayacak olan **bağımsız denetim kuruluşunu** da (m. 309/o, bent 9) yeniden yapılandırmada **görevli organlar arasında saymak gerekir.**

Yeniden yapılandırma başvurusunu inceleyen asliye ticaret mahkemesi, alacaklılar ve borçlu tarafından seçilmiş, atanmasından projenin tasdikine veya reddine ilişkin kararın verilmesine kadar borçlu şirket veya kooperatifin faaliyetlerinin sevk ve idaresini bizzat üstlenecek ya da bu faaliyetleri denetleyecek bir veya birkaç **ara dönem denetçisi** atayabilir. Alacaklılar ve borçlunun ara dönem denetçisi seçmedikleri veya seçemedikleri hallerde, **mahkeme, gerekli görüyorsa, ara dönem denetçisini resen de atayabilir**[2]. Asliye ticaret mahkemesi, yeniden yapılandırmanın tasdiki kararı ile birlikte, borçlu ve alacaklıların görüşünü de dikkate alarak veya resen projenin yerine getirilmesini denetleyip alacaklılara düzenli olarak rapor verecek bir veya birkaç **proje denetçisi** atayabilir[3] **Ara dönem denetçisi ve proje denetçisi de,** sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasında **görevli organ sayılabilirler.**

C) UZLAŞMA YOLUYLA YENİDEN YAPILANDIRMA BAŞVURUSU

Uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırmadan yararlanmak isteyen bir sermaye şirketi veya kooperatif, icra ve iflas Kanunu'nun 309/m maddesi uyarınca, a) muaccel para borçlarını ödeyemeyecek durumda ise veya b) mevcut ve alacakları borçlarını karşılamaya yetmiyorsa veya c) bu (a ve b'deki) koşullardan birine düşme tehlikesiyle karşı karşıya kalması kuwetle muhtemel ise, **muamele merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine başvu**rur. Bu başvuru ile borçlu sermaye şirketi veya kooperatif, **önceden müzakere edilmiş ve projeden etkilenen alacaklılar tarafından gerekli çoğunluk sağlanarak kabul edilmiş olan bir yeniden yapılandırma projesi sunar** (m. 309/m, 1). Yeniden yapılandırma projesi, projeden etkilenip oylamaya ka-

---

2 Bkz. m. 309/ö, il; Semıaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılmasına Dair Yönetmelik m. 19.

3 Bkz. m. 309/p, il; Semıaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandınlmasına Dair Yönetmelik m. 19.

tllacak **alacaklıların sayı itibarıyla en az yarısını aşan** ve oy kullanan alacaklıların **alacaklarının en az üçte ikisini oluşturan çoğunluk** tarafından kabul edilmişse, gerekli çoğunluk sağlanmış sayılır. Projenin birden fazla alacaklı sınıfı içermesi halinde, her alacaklı sınıfının kendi içinde projeyi gerekli çe>Ounluk ile kabul etmiş olması gerekir (m. 309/m, il).

Yeniden yapılandırma projesinde; projeden etkilenen alacaklıların t□bi olacağı koşullar ve benzer alacaklara sahip olan alacaklılar arasında eşitliğin ne şekilde sağlanacağı, projenin, borçlunun taraf olduğu sözleşmelere etkisi, projenin, borçlunun malvarlığı üzerindeki tasarruf yetkisine etkisi, borçların yeniden yapılandırılması için gerekli görülüyorsa, borçlunun kredi gibi finansman kaynaklarına başvurup başvurmayacağı, borçlunun işletmesinin kısmen ya da tamamen devri, diğer bir şirket veya şirketlerle birleşmesi, sermaye yapısının veya ana sözleşmesinin değiştirilmesi, borçlu işletmenin yönetiminde yer alacak kişilerin belirlenmesi, borçların vadelerinin uzatılması, faiz oranlarının değiştirilmesi, menkul kıymet ihracı gibi projenin uygulanabilirliğini sağlayabilecek yöntemler, ayrıntılı biçimde açıklanır. Projede ayrıca; tasdik kararından sonra projenin uygulanmasının kim tarafından ve nasıl denetleneceği, projeyi reddeden alacaklının alacağının, bu alacaklı projede kendi sınıfı için öngörülen haktan daha azını açıkça kabul etmediği sürece, nitelik itibarıyla benzerlik gösteren alacaklarla eşit muameleye tabi olacağı gösterilir (m. 309/n, 1).

Projede alacaklılar, hukuki nitelikleri büyük ölçüde birbirine benzer olan alacakların aynı sınıfta yer almaları şartıyla, birden fazla sınıf içerisinde gruplandırılabilir (m. 309/n, il).

IIK m. 309/o maddesine göre, asliye ticaret mahkemesine yapılacak başvuruya aşağıdaki belgeler eklenir:

1) Biraz önce içeriği açıklanan yeniden yapılandırma projesi,

2) Borçlunun mali durumunu gösterir belgeler, ayrıntılı bilanço, defterlerinin vaziyetini bildiren bir cetvel, gelir tablosu ve borçlunun mali durumunu açıklayıcı diğer bilgi ve belgeler,

3) Projenin, borçluyu yeniden ödeme kabiliyetine kavuşturarak muaccel borçlarını ödeme planına göre ödeyebilecek ve nakit akışını gerçekleştirecek duruma getireceğini gösteren belgeler,

4) Projeden etkilenen ve etkilenmeyen alacaklılar ile bunların alacaklarının Ustesi,

5) Başvuru öncesi müzakere sürecini tanımlayan ve projeden etkilenen alacaklıların proje hakkında karar vermelerine olanak sağlayan yeterli bilgilendinnenin iadeli taahhütlü mektup ya da noter ihbarnamesi gibi uygun araçlarla yerine getirildiğini gösteren delilleri de içeren açıklamalar,

6) Projeden etkilenip de onay veren alacaklıların, bu beyanlarını içeren, imzası ve tarihi noterlikçe onaylı tutanaklar,

7) Projeye göre alacaklıların eline geçecek miktar ile borçlunun iflası halinde alacaklıların eline geçebilecek muhtemel miktarı karşılaştırmalı olarak gösteren belge,

8) Sayı ve meblağ itibarıyla çoğunluk koşulunun gerçekleştiğini gösteren cetvel,

9) Borçlunun ödeme kabiliyetine kavuşabileceğini ve projede yer alan koşullara uymasının mümkün olduğunu gösteren ve gerekli nitelikleri haiz bir bağımsız denetim kuruluşu tarafından hazırlanmış bulunan **finansal analiz raporlan ile dayanaklan.**

Başvuruya eklenen bu belgeler ve verilen bilgiler esas itibarıyla alacaklıları korumaya yöneliktir. Mahkemeye sunulacak bu belgeler sayesinde mahkeme objektif olarak şirketin mali durumu ve alacaklıların haklarının korunup korunmadığı hakkında bilgi sahibi olabilir ve mahkeme başvurunun ret veya tasdiki konusunda karar verirken bu bilgi ve belgeleri esas alır.

D) UZLAŞMA YOLUYLA YENİDEN YAPILANDIRMA BAŞVURUSUNUN İNCELENMESİ VE TASDİKİ

1 - BAŞVURU ÜZERİNE VE ARA DÖNEMDE MAHKEMECE YAPILACAK İŞLEM VE ALINACAK TEDBİRLER

Mahkeme, uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırma başvurusu üzerine, başvurudan itibaren 30 günlük süre içinde bir duruşma günü belirler; başvuruyu, alacaklıları bu durumdan haberdar etmek için, duruşma gününün belirlendiği tarihte, tirajı ellibinin üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan gazetelerden birinde ilanen duyurur ve projeden etkilenip adresi bilinen tüm alacaklılara tebliğ eder. Yapılacak olan ilan ve tebligatta, başvurunun kapsam ve sonuçları, başvuru dosyasının hangi tarihten itibaren nerede görülebileceği ve itirazlarında ileri sürülebileceği duruşmanın günü ve saati gösterilir (m. 309/ö, 1). Bu sayede özellikle projeden etkilenecek alacaklıların haklarını koruyabilmeleri ve itirazlarını ileri sürebilmeleri sağlanmış olur.

Mahkeme, ayrıca, borçlunun veya alacaklılardan birinin talebi üzerine, **başvuru** hakkında nihai kararın verilmesine kadar geçecek olan dönem için borçlunun malvartığını korumaya yönelik ve borçlunun faaliyetleri bakımından gerekli gördüğü tedbirleri derhal alır. Bu durumda mahkeme, tespit edilen duruşma gününü beklemeksizin ayrıca bir duruşma günü belirleyebilir ve ara dönem denetçisini resen atayabilir (m. 309/ö, 1).

Mahkeme, projeden etkilenen alacaklıların borçluya karşı başlattıkları takiplerin ve bu takiplerle ilgili olan davaların, (Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre yapılan takipleri ve davaları da kapsayacak şekilde) durdurulmasına, yeni icra takibi yapılmasının projeden etkilenen alacaklılar için yasaklanmasına, ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararlarının uygulanmamasına, ara dönemde geçerli olacak şekilde karar verebilir. Bu durumda, bir takip muamelesiyle kesilebilen zamanaşımı ve hak düşüren süreler işlemez (m. 309/ö, 111).

Ara dönemde borçlu, işletmenin de.vamı için zorunluysa veya malvarlığının kıymetinin korunması ya da artırılması için gerekli görülmesi halinde, kredi gibi finansman araçlarına başvurabilir. Bir finansman kaynağının kullanılabilmesi için teminat verilmesi gerekiyorsa, bu teminat öncelikle borçlunun daha önce üzerinde rehin tesis edilmemiş taşınır veya taşınmaz malları üzerinde sağlanır (m. 309/ö, iV).

11- UZLAŞMA YOLUYLA YENİDEN YAPILANDIRMA BAŞVURUSUNUN TASDİKİ VEYA REDDİ

Başvuru üzerine belirlediği duruşmada (tasdik duruşmasında) mahkeme, ara dönem denetçisini, borçlu işletmenin yetkililerini ve duruşmada hazır bulunan alacaklıları dinler. Mahkeme, borçlunun yeniden yapılandırmaya iyiniyetle başvurduğunu, yeniden yapılandırma projesinin önceden müzakere edilmiş ve projeden etkilenen alacaklılar tarafından gerekli çoğunluk sağlanarak kabul edilmiş olduğunu (m. 309/m), projenin ve projeye eklenmesi gereken belgelerin Kanun (m. 309/n; 309/o) ve Yönetmeliğe uygun olarak hazırlanmış olduğunu ve projeyi reddetmiş olan her alacaklının projeyle eline geçecek miktarın en az iflas tasfiyesi sonunda eline geçecek miktara eşit olduğunu tespit ederse, en geç 30 gün içinde başvurunun tasdikine, aksi halde reddine karar verir (m. 309/p, I}.

Mahkeme, tasdik kararı ile birlikte, borçlu ile alacaklıların bu konudaki görüşlerini de dikkate alarak, yetkileri sadece projenin yerine getirilmesine ilişkin esasları denetleyip alacaklılara durumu düzenli olarak rapor etmekten ibaret olan bir veya birkaç proje denetçisi atayabilir. Borçlu ve alacaklılar, denetçi

seçmedikleri ya da herhangi bir denetçi üzerinde anlaşmaya varamadıkları takdirde, mahkeme, nitelikleri ve görev alanı Yönetmelikle belirlenen proje denetçisini resen atayabilir (m. 309/p, il).

111 -ASLiYE TiCARET MAHKEMESİNiN KARARINA KARŞI KANUN YOLLARI

Tasdik veya ret kararına karşı borçlu ve tasdik duruşması sırasında itirazda bulunmuş olan alacaklılar; **tebliğ tarihinden itibaren iki hafta** içinde istinaf yoluna, istinaf incelemesi üzerine verilen karara karşı da **tebliğ tarihinden itibaren iki hafta** içinde temyiz yoluna başvurabilirler. Bu konudaki kanun yolu incelemesi **ivedilikle** yapılır (m. 309/p, 111).

Tarafların itirazı ve temyiz maktu harca tabidir (m. 309/p, iV).

E) TASDiK KARARININ SONUÇLARI

Yeniden yapılandırma projesi, tüm hüküm ve sonuçlarını, başvurunun tasdikine ilişkin kararın verildiği andan itibaren doğurmaya başlar. Projenin koşulları, projeden etkilenen alacaklılarla yapılmış olan tüm sözleşme hükümlerinden önce gelir (m. 309/r, 1).

Kararın kanun yolu denetimi sonucunda kaldırılması veya bozulması üzerine, projenin tasdik kararının icrası kendiliğinden durur. Bozma kararına kadar yapılan işlemler geçerliliğini korur (m. 309/r, il).

Projeden etkilenip etkilenmediğine bakılmaksızın, borçlunun taraf olduğu sözleşmelerde projenin tadiline veya feshine yol açabilecek veyahut borçlunun yeniden yapılandırma yoluna başvurmasının temerrüt hali oluşturacağına ya da akde aykırılık teşkil edeceğine ilişkin hükümler bulunması halinde, bu hükümler borçlunun yeniden yapılandırma yoluna başvurması durumunda uygulanmaz (m. 309/r, 111).

Başvurunun tasdiki talebinin reddine ilişkin mahkeme kararının verilmesi h□linde, mahkemece verilmiş tedbirler kalkar; durmuş olan dava ve takiplere devam edilir (m. 309/r, iV).

F) UZLAŞMA YOLUYLA YENiDEN YAPILANDIRMANIN FESHi

Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasında, Kanunun 308/e ile 308/f maddeleri hükümleri kıyasen uygulanır (m. 309/s/c. 1). Buna göre, kendisine karşı uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırma şartları ifa edilmeyen, yani alacağı uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırmadaki

zaman ve miktarda ödenmeyen her alacaklı, uzlaşma yoluyla yeniden yapılandınna ge□ince kazanmış olduğu yeni hakları muhafaza etmekle beraber, uztaşma yoluyla yeniden yapılandırmayı tasdik eden ticaret mahkemesine başvurarak kendisi hakkında uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırmayı feshettirebilir. Fesih talebi üzerine verilecek hüküm, tebliğ **tarihinden itibaren 1O gün** içinde kanun yoluna götürülebilir (m. 309/p kıyasen).

Ayrıca her alacaklı, kötüniyetle elde edilmiş bir uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırmanın tamamen feshini tasdik kararını vermiş olan asliye ticaret mahkemesinden isteyebilir (m. 308, 1 kıyasen).

Yeniden yapılandırmanın tamamen feshine karar verilir ve bu karar kesinleşirse, durum mahkemece, kararın kesinleşmesi tarihinde, tirajı elli binin üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan gazetelerden birinde ilanen duyurulur. ilandan itibaren 1O gün içinde, projeden etkilenen alacaklılar tasdik kararını vermiş olan mahkemeden borçlunun derhal iflasına **karar verilmesini isteyebilirler** (m. 309/s).

G) UZLAŞMA YOLUYLA YENİDEN YAPILANDIRMA PROJESİNİN TADİLİ

Projenin bir kısmının ihlali halinde, bu ihlal sadece bazı alacaklıları etkiliyorsa, hakları ihlal edilen bu alacaklıların borçlu ile projenin tadili konusunda anlaşmaya varmaları durumunda, tadil edilmiş proje mahkemenin tasdikine sunulur. Projenin devamı için bu tadilatın yapılması zorunlu ise ve tadil edilmiş proje, hakları ihlal edilmiş olan alacaklıları projeden etkilenen diğer alacaklılardan daha uygun bir duruma getirmiyorsa, mahkeme tadil edilmiş projeyi tasdik eder. Bu durumda, yeniden yapılandırma projesinin tasdikine ilişkin usul, projenin tadili hakkında da uygulanır (m. 309/ş).

H) UZLAŞMA YOLUYLA YENİDEN YAPILANDIRMA PROJESİNİN İHLALİ

Borçlunun projeden doğan yükümlülüklerini tamamen veya kısmen zamanında yerine getirmemesi halinde durum proje denetçisi, borçlu veya projeden etkilenen alacaklılar tarafından projeyi tasdik etmiş olan mahkemeye bildirilir. Aynı hak, projenin tasdikinden önce borçluya teminat mukabili veya teminatsız olarak kredi gibi finansman kaynağı yaratıp bundan kaynaklanan alacaOını kısmen veya tamamen elde edemeyen alacaklı için de söz konusudur. Bu bildirim üzerine mahkeme, borçlunun malvarlığının korunabilmesi için, borçlunun malvar1ıOı üzerindeki tasarruflarını önleyici tedbirler de dahil olmak üzere, gerekli muhafaza tedbirlerini alır ve bir duruşma günü tayin ederek bunu (bu

kararını), duruşma gününün belirlendiği tarihte, tirajı ellibinin üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan gazetelerden birinde ilanen duyurur. Mahkeme, projeden etkilenen veya etkilenmeyen alacaklıların vaki itirazlarını inceledikten sonra, borçlunun yükümlülüklerini kısmen veya tamamen yerine getirmediğini, projenin uygulanmayıp tadilinin de söz konusu olmadığını veya finansman alacaklısının alacağını tamamen ya da kısmen elde edemediğini tespit **edince derhal borçlunun iflasına hükmeder** (m. 309/t, 1).

İCRA VE İFLASLA İLGİLİ CEZA HÜKÜMLERİ

§ 72. İCRA VE İFLAS SUÇLARI[1]

A) GENEL OLARAK

icra ve iflas Kanunumuzun 16. babı, "cezai hükümler"i düzenlemektedir. Bu hükümlerde, icra ve iflas takipleriyle ilgili olarak yapılan (olumlu) veya yapılmayan (olumsuz) çeşitli eylem ve işlemlerin cezaya tabi olduğu öngörülmüş ve "kanunsuz suç ve ceza olmaz" ilkesi çerçevesinde, hangi eylem ve işlemlerin cezalandırılacağı ayrı ayrı gösterilmiştir.

Bu cezalann önemli bir bölümü, doğrudan **borçlu** (veya **müflis borçlu)** ile ilgilidir. örneğin, alacaklısını zarara sokmak kastıyla mevcudunu eksilten (m. 331), aczine kendi fiiliyle sebebiyet veren veya vaziyetinin fenalığını bilerek ağırlaştıran (m. 332), konkordatoda veya sermaye şirketleri ile kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasında yetkili kimseleri hataya düşüren ya da konkordato veya uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırma koşullarına uymayan (m. 334), mal beyanından sonra mal ve kazancında ortaya çıkan artışı bildirmeyen (m. 339), ödeme şartını ihlali eden (m. 340), ticareti terk edip de 44. maddeye göre yapılması gereken işlemleri yapmayan (m. 337/a), gerçeğe aykırı beyanda bulunan (m. 338, 1), asgari ücretin üstünde bir geçim sürdürmesine rağmen borç ödemeden aciz belgesine bağlanan borcunu ödemeyen (m. 338, il), icra dairesince teslim edilen taşınmaz mala veya gemiye tekrar giren (m. 342), bir işin yapılmasına veya yapılmamasına yahut irtifak hakkına dair ilama aykırı davranan (m. 343), nafakaya ilişkin kararlara uymayan (m. 344) **borçlu;** tutulan defterdeki malları verme, mallarını iflas dairesine gösterme, iflas idaresinin çağrısına uyma yükümlülüklerine aykırı davranan (m. 337) **müflis borçlu** cezalandırılır.

Bir kısım suçların faili (cezaların muhatabı) **üçüncü kişilerdir.** Örneğin, iflas ve konkordato işlerinde özel menfaa_t temin eden kişiler (m. 333), ticari işletmenin borçlarını ödemeyerek alacaklıları zarara uğratan yöneticiler (m. 333/a), üzerinde kiraya veren lehine hapis hakkı tanınan malları kaçıran kiracılar (m. 335), müflisin mallarını iflas masasına vermeyenler (m. 336), gerçeğe aykırı beyanda bulunan kişiler (m. 338, 1), çocuk teslimi emrine muhalefet eden kişiler (m. 341), sermaye şirketlerinin iflasını isteme zorunda olup da (m.

Bkz. Mehmet GOnay, icra Suçları, Ankara 2014.

179) istemeyen kişiler (m. 345/a), menfaat nedeniyle arttırmadan çekilen kişiler ve aracılar (m. 345/b) cezalandırılırlar.

icra ve iflas Kanununun bugün için düzenlediği suçlar, **icra suçlandır.** Taksiratlı ve hileli **iflas suçlarını** düzenleyen IIK m. 310 ve 331 hükümleri, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 161 ve 162. maddeleri ile üstü kapalı olarak (zımnen) yürürlükten kaldırılmıştır.

B) İCRA CEZA HÜKÜMLERİNİN AMACI VE ÖZELLİKLERİ

Yukarıda sayılan icra ceza hükümlerinin başlıklarından da anlaşılacağı üzere bu cezaların amacı; esas itibariyle, **alacaklının alacağına kavuşması** için **borçlunun yasal yükümlülüklerine uymasını** sağlamak ve **kötüniyetli davranışlarda bulunulmasını engellemektir.** Aslında, icra ve iflas Kanununun değişik hükümlerinde yer alan ve şartlarının gerçekleşmesine bağlı olarak, borçlu aleyhine hükmedilen icra inkar tazminatları (m. 67-68, 6.8/a; 69; 72; 169/a gibi) ve kötüniyetli alacaklı aleyhine hükmedilen kötüniyet tazminatları ile inkara dayalı para cezalarının (m. 68, 170 gibi) mantığı da budur[2].

Gerek icra suçu oluşturan eylemlerin cezalandırılması ve gerek icra tazminatlarına hükmedilmesi, **adalete olan güvenin sağlanmasına** da hizmet eder. Çünkü, özellikle kötüniyete karşı alınan önlemler sayesinde alacağın, hukuk çerçevesinde, icra ve iflas daireleri tarafından kısa sürede tam olarak tahsil edilerek, hak sahibine teslim edilmesi, **etkin adalet sisteminin gereğidir.**

Çağdaş hukuk sistemlerinde, borçlunun borcunu ödememesi (ödeyememesi), bir cezalandırma nedeni olarak kabul edilmemektedir. Anayasamızın 38. maddesine göre hiç kimse, yalnızca sözleşmeden doğan bir yükümlülüğü yerine getirememesinden dolayı özgürlüğünden alıkonamaz. Bu hüküm, uluslararası insan hakları sözleşmelerine de paraleldir. **İcra ve iflas Kanunundaki ceza hükümleri** de bu çerçevede olup, **Anayasaya aykırı değildir[3]**.

Yeterli malvarlığı olmadığı için borcunu ödeyemeyen bir borçlu, icra hukukunun gereklerini yerine getirmiş ve Kanunda öngörülen yükümlülüklerine ay-

---

2 Bkz. Ejder Yılmaz, icra Tazminatı (Hal0k Konuralp Anısına Arma□an, C. 2, Ankara 2009, s.675-754).

3 Bkz. Ejder Yılmaz, "Borçlunun Sözleşmeden D□an Yükümlül□ünü Yerine Getirememesi"ne ilişkin Anayasa Hükmü ve icra iflas Suçları (Prof. Dr. Ergun Önen'e Arma!lan, Istanbul 2003, s. 493-502).

kırı davranmamışsa, ne kadar borçlu olursa olsun, bu borçlarından dolayı cezalandırılmayacaktır. Çünkü borç için hapis cezası modern cebri icra hukukunda uygulanmaz.

Anayasanın 38. maddesinin 8. fıkrası hükmünün 17.10.200.1 tarihinde yürürlüğe girmesinden sonra, Kanunun 25/a, 331, 337, 338, 340, 341 ve 344. maddelerinde yer alan disiplin hapsi veya tazyik hapsi hükümleriyle 134. maddesinde yer alan para cezasına ilişkin hükmü ve icra suç ve cezalarına ilişkin hükümlerin Anayasaya aykırılığı ileri sürülmüştür.

Anayasa Mahkemesi, 21.11.2002 tarihli kararında, özetle, alacaklının alacağını alabilmek için yürüttüğü icra takibinde, borçlunun bu takibi karşılıksız bırakıp alacaklıyı zarara sokmaya ilişkin giriştiği işlem ve eylemlerin yaptırıma bağlanmış olduğunu, hürriyeti bağlayıcı cezanın, borçlu ile alacaklı arasında önceden var olan sözleşmeden doğan yükümlülüğün yerine getirilememesinden dolayı öngörülen ceza olmadığını; kanunda belirtilen şartların yerine getirilmemesinden doğan bir yaptırım düzenlendiğini belirterek Anayasaya aykırılık iddiasını reddetmiştir. Anayasa Mahkemesi, diğer hükümler bakımından da IIK'nda yer alan hapis cezalarının doğrudan sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüğün yerine getirilememesine dayanmadığı; kanunla getirilen belirli yükümlülüklerin (mal beyanında bulunma zorunluluğunun veya icra dairesi önünde yapılan anlaşmanın) ihlalinin cezalandırıldığını ifade etmiştir. Anayasa Mahkemesine göre, bununla **korunmak istenen hukuki yarar, yasa hükmüne uymak suretiyle cebri icranın etkin bir şekilde yürütülerek kamu otoritesinin sağlanmasıdır4.**

Anayasa Mahkemesi, yukarıda söz edilen hükümlerden 337. madde hakkında, yeniden yapılan başvuru sonucu 2008 yılında verdiği kararda, 337. maddenin birinci fıkrasını Anayasaya aykırı bularak iptal etmiştir[5]. Bununla birlikte, bu hükmün Anayasaya aykırı bulunmasının nedeni, Anayasanın 38. maddesinin 8. fıkrası değildir. Bu kararın gerekçesine göre, mal beyanında bulunmayan borçlu, zaten IIK m. 76'ya göre tazyik hapsi ile cezalandırılmaktadır. Aynı eylemden dolayı hem 76 hem de 337. maddeye göre iki kez ceza verilmesi, Anayasanın 2. maddesine aykırıdır.

• Anayasa Mahkemesinin 21.11.2002 gün ve 415/166 sayılı kararı için bkz. RG, 28.02.2003, sa. 25034.

5 Anayasa Mahkemesinin 28.02.2008 gOn ve 71/69 sayılı kararı için bkz. Arslan/Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/Hanaı}ası-Icra Pratik, s. 168-169.

Anayasa Mahkemesi, taksitle ödeme taahhüdünü yerine getirmeyen borv lunun ayrıca tazyik hapsiyle cezalandırılmasını da Anayasaya aykırı bulmamıştır. Anayasa Mahkemesi, kişinin kendi iradesiyle oluşan yükümlülüğünden caymaması ve borcun zamanında ödenmesinin amaçlandığı, bunun doğrudan doğruya sözleşmeden kaynaklanan bir yükümlülüğün yerine getirilmemesi niteliğinde olmadığını belirtmiştir[6].

Anayasa Mahkemesi, gerçeğe aykırı beyanda bulunan kişilere hapis cezası verilmesini de (m. 338, 1), kanun koyucunun takdirinde olan bir yaptırım olarak nitelemiştir[7].

Anayasa Mahkemesi, cebri satışlar bakımından söz konusu olan ihalenin feshi talebinin reddi halinde para cezasına hükmedilmesiniöngören 134. madde hükmünün de hak arama özgürlüğüne aykırı olmadığına karar vermiştir[8].

öte yandan, icra ve iflas Kanununda düzenlenen icra suçlarından, takibi şikayete bağlı olanların, borcun sona ermesi (itfası) halinde dava ve bütün sonuçlarıyla birlikte cezanın düşmesi de (m. 354), cezaların, borçlunun özgürlüğünün ortadan kaldırılmasına değil, yalnızca alacağın tahsiline yönelik olduğunu göstermektedir.

---

6 Anayasa Mahkemesinin 28.02.2008 gün ve 96/65 sayılı kararı için bkz. RG, 10.04.2008, sa. 26843.

7 Anayasa Mahkemesinin 01.04.2010 gün ve 91/54 sayılı kararı için bkz. RG, 21.06.2010, sa. 27619.

8 "Takip hukukuna özgü bir yaptırımın düzenlendiği itiraz konusu kuralla, gereksiz ve dayanaksız başvurular önlenerek ihalenin kesinleşmesinin sürüncemede bırakılmasının engellenmesi, ihale sürecinin en kısa süre içerisinde gerçekleştirilmesi ve bu sayede kamusal bir işlem olan ihaleye olan güvenin korunması ve artmasının sağlanması amaçlanmıştır. itiraz konusu kural ile ihalenin feshi davasının reddi durumunda para cezası koşulu bulunmakla birlikte kamusal bir işlem niteliğinde olan ihale süreci yargı denetimi kapsamındadır... Ayrıca, kuralla ihale ilgililerinin, icra mahkemeleri önünde davacı veya davalı olarak sahip oldukları anayasal hakları zedelenmemiş; bir takip hukuku tasarrufu olan ihaleye karşı yargı yolu kapatılmamış; mahkemelerin, bu işlemlerle ilgili açılmış olan davaları inceleyerek gerekli kararları vermeleri engellenmemiştir. Dolayısıyla, itiraz konusu kuralın hak arama özgürlüğünü engelleyen bir yönü bulunmamaktadır. itiraz konusu kural ile ihalenin feshi davasının reddedilmesi durumunda hükmedilecek olan para cezası, ihalelerin parasal büyüklükleri ve haksız açılan ihalenin feshi davasıyla ihalenin kesinleşmesinin engellenmesi neticesinde doğacak zarar miktarının somut olaya göre değişeceği göz önünde tutularak nispi olarak belirlenmiştir. Düzenlemenin amacının, ihalenin feshi davasını açacakları iyi niyetli, esas saiki hak arama amacı olan, haklı nedenleri olan davaların açılmasına sevk etmek, bununla birlikte ihale sürecinin hızlı ve etkili biçimde gerçekleşmesini temin etmek olduğu anlaşıldığından, ihalenin feshi davasının reddedilmesi durumunda para cezasına hükmedilmesinin ve bu para cezasının da nispi bir oran olarak belirlenmesinin amaç ve araç arasında makul ve uygun bir ilişki kurduğu ve düzenlemenin amacına ulaşmaya elverişli olduğu görülmekle, kuralın ölçüsüzce düzenlendiği söylenemeyeceğinden söz konusu düzenlemede hukuk devleti ilkesi ile çelişen bir yön bulunmamaktadır" (Anayasa Mahkemesinin 22.11.2012 gün ve 68/182 sayılı kararı için RG 28.03.2013, sa. 28601}.

Hukuk sistemimizde suç ve cezaların düzenlendiği genel kanun, Türk Ceza Kanunudur. TCK'nun 5. maddesinde, bu Kanunun genel hükümlerinin (TCK m. 1-75), özel ceza kanunları ve ceza içeren kanunlardaki (örneğin icra ve iflas Kanunundaki) suçlar hakkında da uygulanacağı belirtilmekte ise de, Türk Ceza Kanunundaki suç ve cezalar ile, icra ve iflas Kanununda öngörülen suç ve cezalar arasında, işin niteliği gereği önemli farklılıklar vardır. Bu nedenle, icra suç ve cezalarının, kendine özgü olduğu söylenebilir.

icra ve iflas Kanununda belirtilen cezalar bakımından, iki maddede, uygulanacak ceza hakkında doğrudan doğruya Türk Ceza Kanununun ilgili hükümlerine yollama yapılarak, oradaki hükmün (yani, m. 335'de TCK m. 289'un; m. 342'de TCK m. 290'ın) uygulanacağı belirtilmiştir. Diğer maddelerde ise, verilecek ceza özel olarak gösterilmiştir.

icra ve iflas Kanununda genellikle gösterilen cezalar, (Türk Ceza Kanunu sistemi içinde yer alan) hapis cezası ve/veya adli para cezasıdır. Ancak, borçlu hakkında **bazı maddelerde** (m. 337: yükümlülüklerin yerine getirilmemesi; m. 339: mal beyanı verilmesinden sonra artmayı bildirmeme) **disiplin** hapsi (m. 337; 339) ve örneğin, bazı ilamların yerine getirilmemesi gibi hallerde (m. 338; 340; 341; 343; 344) ise **tazyik** (zorlama) **hapsi** uygulanacağı belirtilmiştir[9]. **Disiplin hapsi,** kısmi bir düzeni korumak amacıyla yaptırım altına alınmış olan fiildolayısıyla verilen, seçenek yaptırımlara çevrilemeyen, ön ödeme uygulanamayan, tekerrüre esas olmayan, şartla salıverilme hükümleri uygulanamayan, ertelenemeyen ve adli sicil kayıtlarına geçirilmeyen hapistir (CMK m. 1, 1/1). **Tazyik hapsi** ise, ceza hukukunda kabul edilen suç tanımı açısından bakıldığında, suçtan daha çok takibin sağlıklı bir şekilde yürütülmesine yönelik tedbir niteliğindedir. Borçlunun, yapılması gereken işlem veya eylemi yapması halinde, tazyik hapsi sona erer.

Bu hükümlerin temel amacı, borcun yerine getirilmesi amacıyla borçlunun bedenine (şahsına) yaptırım uygulanması olmayıp, kötüniyetli borçluların bu davranışlarının önüne geçmek ve takibin sağlıklı işlemesini sağlamaktır. Bu tür hükümlerle genel olarak cebri icra takibinin ilerlemesine engel olan kötüniyetli davranışlar cezalandırılır. örneğin, alacaklı, borçlunun malvarlığı üzerinden tatmin edileceğinden, borçlunun mallarını ve mallarının nerede olduğunu tespit edebilmek için bazı hallerde (fakat, istisnai ve ikinci derecede olmak üzere) hapis yoluna başvurulabilmesi, yani beyanda bulunmaya kadar borçlu-

---

9 Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin infazı Hakkında Kanuna (m.14,2/b) göre, tazyik hapsi cezası, açık ceza infaz kurumlannda yerine getirilir.

nun **hapisle tazyik** edilmesi (m. 76) mümkündür. Yine beyandan sonra mallarında veya kazancında meydana gelen artışı bildirmeyen borçlu da cezalandırılır (m. 339). Ancak borca yetecek kadar malını beyan eden borçlu bakımından bu tür bir ceza söz konusu değildir.

Konusu bir şeyin yapılmaması olan mahkeme kararını yerine getirmeyen borçlunun da, bu kararı yerine getirmesini sağlamak üzere ve kararı yerine getirinceye kadar **tazyik** hapsine maruz kalması söz konusu olabilir (m. 343). Bu anlamda örneğin, çocuk teslimi veya nafaka konusundaki mahkeme kararının gereğini yerine getirmeyen borçlu da ceza ile karşılaşır (m. 341, 344).

Tazyik hapsi de disiplin hapsi gibi, **seçenek yaptırımlara çevrilemeyen,** ön ödeme uygulanamayan, tekerrüre esas olmayan, şartla salıverilme hükümleri uygulanamayan, **ertelenemeyen** ve adli sicil kayıtlarına geçirilmeyen bir hapistir.

Ceza hukuku mevzuatında, "kabahat-cürüm ayırımı" ile ilgili olarak, gerek Türk Ceza Kanununda gerek Kabahatler Kanununda yapılan yeni düzenlemelere paralel olarak, icra ve iflas Kanununun cezai hükümlerinde de değişikler yapılmıştır. Bunun sonucunda; hukuki nitelikleri itibariyle IIK'nun 337; 338/2; 339-341; 343 ve 344. maddelerdeki eylemler kabahat olarak düzenlenmiş ve disiplin hapsi veya tazyik hapsi şeklinde; buna karşılık, 331-333/a; 334-336; 337/a; 338/1; 342; 345/a ve 345/b. maddelerindeki eylemler ise, suç kapsamında sayılmış, hapis cezası veya adli para cezası biçiminde yaptırımlara bağlanmıştır.

C) İCRA CEZA YARGILAMA USULÜ

icra ve iflas Kanunu, icra suçlarının yargılanması ile ilgili olarak özel hükümler getirmiştir. Bu özel hükümlerde açık düzenleme bulunmayan durumlarda, Ceza Muhakemesi Kanununun hükümleri uygulanır (ayrıca bkz. m. 349, VII; 353, il).

icra ve iflas Kanununda düzenlenen suçlardan; iflas ve konkordato işlerinde özel menfaat temin eden kişiler (m. 333); üzerinde kiraya veren lehine hapis hakkı tanınan malları kaçıran kiracılar (m. 335); müflisin mallarını iflas masasına vermeyenler (m. 336); asgari ücretin üstünde bir geçim sürdürmesine rağmen borç ödemeden aciz belgesine bağlanan borcunu ödemeyen borçlu (m. 338, il); icra dairesince teslim edilen taşınmaz mala veya gemiye tekrar giren (m. 342) borçlu ve menfaat nedeniyle arttırmadan çekilen kişiler ve aracılar (m. 345/b) hakkındaki suçların **takibi, şikayete tabi** değildir. Bu

suçların takibi, ihbar (bildirim) üzerine ve kendiliğinden başlar ve sonuçlandırılır.

Anılan bu maddeler (m. 333; 335; 336; 338, il; 342 ve 345/b) haricinde kalan diğer icra suçlarının **takibi** ise, **şfkAyete** bağlıdır. Bu husus ilgili maddelerde, "alacaklının şikayeti üzerine takip olunur" (m. 331; 332; 333/a; 337; 337/a; 339; 340; 344; 345/a); "alacaklının müracaatı üzerine" (m. 338, il); "lehine hüküm verilmiş kimsenin şikayeti üzerine" (m. 341; 343) veya "ilgilinin şikayeti üzerine" (m. 334) ibareleriyle açıkça belirtilmiştir.

icra ve iflas Kanununun cezai hükümlerle ilgili 16. babında yer alan **bütün** suçlara (takibi şikayete bağlı olup olmadığına bakılmaksızın), **icra ceza mahkemesinde** bakılır (m. 336, 111) ve karara bağlanır (bkz. m. 346, 1).

Şikayette görevli makam (C. Savcılığı değil), **icra** ceza **mahkemesidir.** Şikayet, doğrudan icra ceza mahkemesine yapılır; iddianame düzenlenmez. **Yetkili icra** ceza **mahkemesi,** icra takibinin yapıldığı yerdeki mahkemedir (m. 348).

Şikayet süresi, fiilin öğrenildiği tarihten itibaren **üç aydır** ve şikayet hakkının her durumda fiilin işlendiği tarihten itibaren bir yıl içinde kullanılması gerekir. Aksi halde, şikayet hakkı düşer (m. 347).

Suçun faili, yasaklanan eylem veya işlemi yapan (yapmayan) kişidir. Suç, tüzel kişinin yönetimi veya işlemlerinin yapılması sırasında işlenmiş ise, ceza, o tüzel kişinin müdürlerinden, temsilci ve vekillerinden, tasfiye memurlarından, yönetim kurulu başkanı ve üyelerinden veya denetçi ve müfettişlerinden, fiili yapmış olan hakkında hükmolunur (m. 345).

Şikayet, dilekçe ile veya sözlü (dava beyanı) olarak yapılır. Dilekçeyi veya dava beyanını alan icra mahkemesi, duruşma için hemen bir gün belirleyerek şikayetçinin imzasını alır ve sanığa davetiye gönderir. Şikayetçi tanık göstermişse, duruşmaya o da çağrılır. iki taraf, belirlenen gün ve saatte icra mahkemesinin huzuruna gelmek veya vekilini (avukatını) göndermek zorundadır. Mahkeme, gerekirse, tarafların bizzat hazır bulunmasını da emredebilir. Sanık, mahkemenin yargı çevresi dışında oturuyorsa, istinabe yoluyla sorguyla çekilir. Sanık, şikayeti alan veya istinabe edilen icra mahkemesinin huzuruna gelmez veya vekil (müdafi) göndermezse yahut bizzat bulunmasına gerek görülürse, kolluk kuvetleri aracılığıyla getirilir; sanık bu şekilde de bulunamazsa, yokluğunda yargılama yapılır. Şikayetçinin duruşmaya gelmemesi ve vekil de göndermemesi halinde, şikayet hakkı düşer. Gelmeyen tanıklara yapılacak işlem (CMK m. 44; Y m. 88) ile borçlunun yokluğunda verilen karara karşı eski

hale getirme talebi (CMK m. 40-42, 274, 292) hakkında, Ceza Muhakemesi Kanununda yazılı hükümler uygulanır (m. 349).

icra mahkemesi, iki tarafı ve delillerini dinler; tarafların, şahitlerin ifadelerini duruşma tutanağına geçirir. Duruşmada, Cumhuriyet Savcısı hazır bulundurulmaz (m. 350).

Şikayetçi, dilekçesinde veya beyanında göstermiş olduğu delillerle bağlıdır. Sanık, savunmasının genişletilmesini ancak bir kere isteyebilir (m. 351).

icra mahkemesinin görevine giren bu işler, diğer mahkemelerde görülen ceza davaları ile birleştirilemez (m. 346, il). Bunun nedeni, icra suçları ile ilgili yargılama usulünün, genel ceza yargılamasının farklı olmasıdır.

icra mahkeme si, iki tarafın ifadelerini, bütün delillerini, iddia ve savunmalarını dinledikten sonra, en çok beş gün içinde kararını verir ve karar özetini Cumhuriyet Savcısına bildirir. Takibi şikayete bağlı suçlarda, dava ve cezanın, 354. maddede yazılı sebeplerle (şikayetten feragat edilmesi veya borcun sona ermesi) düşeceği kararda belirtilir (m. 352).

icra mahkemesinin verdiği **tazyik hapsine** ve **disiplin hapsine ilişkin kararlara karşı, tebliğ tarihinden itibaren iki hafta** içinde **itiraz** edilebilir. Mahkeme, yapılan bu itirazı incelemesi için, dosyayı, o yerde icra mahkemesinin birden fazla dairesi varsa, numara olarak kendisini izleyen daireye; son numaralı daire için birinci daireye; o yerde icra mahkemesinin tek dairesi varsa asliye ceza mahkemesine; icra mahkemesi hakimi ile asliye ceza mahkemesi hakiminin aynı hakim olması halinde ise en yakın asliye ceza mahkemesine gönderir. itiraz incelemesi sonucunda verilen **karar kesindir** (m. 353, 1).

icra mahkemesinin IIK'nun 16. babında (m. 331-354) yer alan suçlardan dolayı verdiği (tazyik hapsi ve disiplin cezalarıyla ilgili kararları dışında kalan) hükümleriyle ilgili olarak, **Ceza Muhakemesi Kanununun kanun yollarına ilişkin hükümleri** (CMK m. 367 vd.) **uygulanır** (m. 353, il).

icra-iflas suçlarından dolayı şikayet hakkı, fiilin öğrenildiği tarihten itibaren üç ay ve herhalde fiilin işlendiği tarihten itibaren bir yıl geçmekle düşer (m. 347).

Kanunda (m. 331-345/b) yazılı suçlardan, **takibi şikayete bağlı olanların** (m. 331; 332; 333/a; 334; 337; 337/a; 338, I; 339; 340; 341; 343; 344; 345; 345/a) şikayetçisi, **şikayetinden feragat ederse** veya **borcun sona erdirildiği** (itfa edildiği; ödendiği, ibra olunduğu, takas yapıldığı gibi) **ispat edilirse, dava** ve bütün sonuçlarıyla beraber ceza **düşer** (m. 354, 1). icra mahkemesinin bu Bap hükümlerine göre verdiği tazyik veya disiplin hapsine ilişkin karar,

kesinleşme tarihinden itibaren iki yıl içinde yerine getirilmezse, ceza düşer (m. 354, il).

Ayrıca kanun koyucu, takip konusu alacak veya ilamdaki dava konusunun değerinin belirli bir değerin altında olması halinde, Kanunda öngörülen bazı cezalara karar verilemeyeceğini de hükme bağlamıştır. Buna göre, nafaka alacaklarına ilişkin takipler hariç, alacak miktarı Asgari ücret Tespit Komisyonu tarafından her yıl belirlenen **aylık en yüksek brüt asgari ücret tutarının altında kalan takiplerde** bu Kanunda öngörülen **disiplin ve tazyik hapsi uygulanmaz** (m. 354, 111)10.

O) İFLAS SUÇLAR111

Bir kişi hakkında iflas kararı verilmesi (IIK m. 165) hali, kural olarak cezayı gerektirmez. Buna karşılık iflas kararı, borçlunun (müflisin) hileli veya kusurlu (taksirli, taksiratlı) eylem ve işlemlerinin sonucunda verilmişse, bu durum suç oluşturur. Bundan hareketle, hileli iflas ve kusurlu iflas halleri dışındaki iflas halleri, adi iflas olarak adlandırılır ve bu durumdaki müflise, **adi müflis** denir.

icra ve iflas Kanununda düzenlenen taksiratlı iflas ile ilgili m. 310 ve hileli iflasla ilgili m. 311 hukmünün, daha sonraki tarihli TCK m. 161 ve 162 ile üstü kapalı olarak (zımnen) yürürlükten kaldırıldığı, yukarıda belirtilmiş idi.

1- HİLELİ İFLAS SUÇU

Borçlu; alacaklıların alacaklarının teminatı niteliğindeki mallarını kaçırır, gizler veya değerinin azalmasına neden olursa; malvarlığını kaçırmaya yönelik tasarruflarının ortaya çıkmasını önlemek için ticari defter, kayıt veya belgeleri gizler veya yok ederse; gerçekte bir alacak ve borç ilişkisi olmadığı halde, sanki böyle bir ilişki mevcutmuş gibi, borçlarının artmasına neden olacak şekilde belge düzenlerse; gerçeğe aykırı muhasebe kayıtlarıylaveya sahte bilanço tanzimiyle aktifinin olduğundan az gösterirse **hileli iflas suçunu** işlemiş olur (TCK m. 161/c. 2). Hileli iflas suçunu işleyen müflise, **hileli müflis** denir.

Malvarlığını eksiltmeye yönelik hileli tasarruflarda bulunan kişinin (hileli müflisin), bu hileli tasarruflardan önce veya sonra iflasına karar verilmiş olması halinde (m. 165), üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır (TCK m. 161/c. 1).

---

10 Brüt asgari ücretin altında kalan takipler bakımından disiplin ve tazyik hapsinin uygulanmaması da Anayasa Mahkemesince Anayasaya aykırı bulunmamıştır. Anayasa Mahkemesinin 01.11.2012 gün ve 64/168 sayılı kararı için bkz. RG 13.03.2013, sa. 28586.

11 Bkz. Ali Hakan Evik, Türk Ceza Hukukunda Hileli ve Taksirli iflas Suçları, Istanbul 2015.

Hileli iflas suçu sebebiyle C. Savcılığı kendiliğinden harekete geçebileceği gibi, hileli iflas sebeplerinin varlığı, alacaklılar, iflas kararını veren mahkeme veya iflas tasfiyesini yapmak üzere seçilen iflas idaresi (seçilmemesi halinde, iflas dairesi) tarafından C. Savcılığına bildirilir. •

Hileli iflas suçunda, iflas kararını veren asliye ticaret mahkemesinin (IIK m. 156) bulunduğu yerdeki **ağır ceza mahkemesi** görevlidir.

Etkin pişmanlığı düzenleyen TCK m. 168, 1-2'ye göre, **"hileli iflas, taksirli iflas suçları** tamamlandıktan sonra ve fakat bu nedenle hakkında kovuşturma başlamadan önce, failin, azmettirenin veya yardım edenin bizzat pişmanlık göstererek mağdurun uğradığı zararı aynen geri verme veya tazmin suretiyle tamamen gidermesi halinde, verilecek cezanın üçte ikisine kadarı indirilir. Etkin pişmanlığın kovuşturma başladıktan sonra ve fakat hüküm verilmezden önce gösterilmesi halinde, verilecek cezanın yarısına kadarı indirilir".

il - TAKSİRLİ İFLAS SUÇU

Tacir olmanın gerekli kıldığı dikkat ve özenin gösterilmemesi dolayısıyla iflasına sebebiyet veren kişi, iflasına karar verilmiş olması halinde (IIK m. 165), **taksirli** (kusurlu) **iflas suçunu** işlemiş olur. Taksirli iflas suçunu işleyen müflise, **taksirli müflis** denir.

Taksirli müflis, iki aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır (TCK m. 162).

Hükümde yer alan, "tacir olmanın gerekli kıldığı dikkat ve özen" ibaresi, tacir olmanın sonuçlarını gösteren TTK m. 18'teki "Her **tacirin,** ticaretine ait bütün faaliyetlerinde **basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekir"** kuralı ile paraleldir.

Taksirli iflas suçunda, iflas kararını veren asliye ticaret mahkemesinin (m. 156) bulunduğu yerdeki **asliye ceza mahkemesi** görevlidir.

§ 73. UYGULAMADAN ÖRNEKLER[1]

Kitaptaki açıklamaların daha iyi anlaşılabilmesi için, bu bölüm uygulamadan örneklere ayrılmıştır. Burada iki çeşit örnek söz konusudur:

1) Basılı örnekler: IIK Yönetmeliğine göre hazırlanan ve icra ve iflas dairelerinde kullanılan basılı örneklerden, uygulama bakımından en önemli bulduğumuz otuz iki adet örnek, doldurulmuş şekilde Kitaba eklenmiştir[2].

2) Dilekçe örnekleri: icra ve iflas hukukuna ilişkin konularda, mahkemelere veya icra mahkemesine yapılan başvurulardan en önemli beş adedi için, basit birer dilekçe örneği hazırlanmış ve Kitaba eklenmiştir (şikayet dilekçesi, itirazın kaldırılması dilekçesi, itirazın iptali davası dilekçesi, ihtiyati haciz talebi dilekçesi ve iflas davası dilekçesi örnekleri).

Bu örneklere kendi aralarında bir sıra numarası verilmiş ve kitaptaki açıklamalarda, bu sıra numarasına göre yollamada (atıfta) bulunulmuştur. Her örneğin altına, kitabın hangi sayfasına ilişkin olduğu işaret edilmiştir.

Bütün bu örnekler, (takip konusu para alacağı olan hallerde) aşağıdaki basit borç ilişkisine göre doldurulmuştur: Ali Hakarar, 15.09.2024 tarihinde, tacir Bekir Borçsevmez'e 120.000 TL ödünç vermiş ve Bekir Borçsevmez'den 01.01.2025 vadeli bir adi senet (veya bir bono) almıştır. Bekir Borçsevmez, vadesinde (yani 01.01.2025 tarihinde) borcunu ödememiştir. Ali Hakarar, 03.02.2025 tarihinde, Bekir Borçsevmez'e karşı bu adi senede (veya bonoya) dayanarak bir icra (veya iflas) takibi yapmaktadır:

Bu konuda bkz. Ejder Yılmaz/Ümit Yılmaz, Hukuk Rehberi (5 cilt), Ankara 2006; Talih Uyar, Uygulamalı icra ve iflas Hukuku, Manisa 1986.

[2] Bu yapılırken, IIK YönetmeliQine göre (m.114) YönetmeliQln ekinde yer alan örnekler **aynen** alınmış ve bu örnekler aşaQıda belirteceOimiz basit borç ilişkisine göre italik harflerle doldurulmuştur. Aynca, örneklerde yer alan konunun kitabın hangi paragrafında lncelendlQI de örneQin altında gösterilmiştir.

TAKIP TALEBİ

(Esas kayıt No. ve tarihi)

2025/23-03.02.2025

Ali Hakarar
Alacaklı

Bekir Borçsevmez
Borçlu

Örnek No: 1

1- Alacaklının ve varsa kanuni temsilcisinin ve vekilinin adı, soyadı, vergi kimlik numarası T.C. kimlik numarası, alacaklı veya vekili adına ödemenin yapılacağı banka adıyla hesap bilgileri ve yerleşim yerindeki adresi, alacaklı yabancı ülkede oturuyorsa Türkiye'de göstereceği yerleşim yerindeki adresi:	*Ali Hakaıar, (T.C. Kimlik No: 11111111111), Incek Caddesi No. 879, Ankara, Vekili: Avukat Mehmet Şen, Mevlana Cad., No. 1011, Ankara*
2- Borçlunun ve varsa kanuni temsilcisinin adı, soyadı ve yerleşim yerindeki adresi, alacaklı tarafından biliniyorsa vergi kimlik numarası:	*Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi* No. *1111/2 Dikmen - Ankara*
3- Takip terekeye karşı açılmışsa mirasçıların adı, soyadı ve yerleşim yerindeki adresleri:	
4- Alacağın veya istenen teminatın Türk parasıyla tutarı ve faizli alacaklarda faizin miktarı ile işlemeye başladığı gün; alacak veya teminat yabancı para ise alacağın hangi tarihteki kur üzerinden talep edildiği ve faizi:	*120.000,00 TL asıl alacak* *2.603,84TL yüzde yirmi dört gecikme* *+ faizi (01.01.2025-03.02.2025)* *122.603,84 TL toplam alacağın yanında asıl alacak olan 120.000 TL'sının takip tarihinden itibaren yüzde yirmi dört gecikme (temerrüt) faizi ile birlikte tahsili.*
5- Taşınır rehni veya ipotekle temin edilmiş olan bir alacak talebinde rehnedilenin ne olduğu, rehnedilen üçüncü şahıslar tarafından verilmiş veya mülkiyeti üçüncü şahsa geçmiş ise adı ve soyadı, rehnedilen şey üzerinde, sonra gelen rehin hakkı varsa bu hakka sahip olan kişinin adı, soyadı, yerleşim yerindeki adresi:	*Borçlunun ben alacaklıya rehin vermiş olduğu bilgisayar (veya borçlunun bana birinci derecede ipotek ettiği, Dikmen 173 pafta, 1711 ada ve 23 parsel nolu taşınmazı)*
6- Takip, ilama veya ilam hükmündeki belgeye müstenit ise ilam veya belgeyi veren makamın adı, ilam veya belgenin tarihi, numarası ve özeti:	*Ankara Asliye 52. Hukuk Mahkemesinin 10.01.2025 gün ve 2023/915 Esas ve 2025123 karar sayılı ilamı*

7- Adi veya hasılat kiralarına ait takip talebi:	*Borçluya kiraya vermiş olduğum evimin 2024 Ağustos-Eylül-Ekim-Kasım-Ara/ık ve 2025 Ocak aylarına ait toplam 120.000 TL kirasının tahsili ve borçlunun tahliyesi (veya kira süresi bittiğinden borçlunun tahliyesi)*
8- Tevdi edilen senet (poliçe, emre muharrer senet, çek) in tarih ve numarası, özeti, senede dayalı değilse borcun sebebi:	*Borçlunun imzaladığı 15.09.2024 gün/O adi senet (veya bono veya 15.09.2024 günlü ipotek akit tablosunun resmi ômeği veya 10.01.2025 gün/O ilam veya 01.01.2023 günlü kira sôzleşmesi).*
9- Alacaklının takip yollarından hangisini seçtiği:	*Haciz (veya iflas veya haciz ve tahliye)*

Yukarı ki[3] bentte yazdığım hakkımın alınma□ını talep ederim.

Yönetmelik Örnek No: 1
(IIK m. 8, 58)

Alacaklı veya vekilinin
imzası
03.02.2025

[3] Alacaklı, başvurmak istediği takip yoluna göre 4, 5, 7 numaralı kısımlardan yalnız birini doldurur ve o kısmın numarasını bu yere yazar; diğer numaraların karşısı boş bırakılır.

EK No. 2

T.C. Örnek No: 17
Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025/23

**TAKIP TALEBiNDE BULUNULDUĞUNA,
VERiLEN BELGELERE VE ÖDENEN GİDERLERE
iLiŞKİN VERiLECEK MAKBUZ**

1- Alacaklı ve varsa vekilin adı ve soyadı:	*Ali Hakarar, Incek Caddesi No. 879, Ankara, Vekili: Avukat Mehmet Şen, Mevlana Cad., No. 1011, Ankara*
2- Ödenen giderler:	*(1.650 TL) yalnız bin altı yüz elli TL'dır.*
3- Makbuzun kime verildiği:	*Ali Hakarar vekili Avukat Mehmet Şen*
4- Takip talebinde bulunduğu tarih:	*03.02.2025*
5- Verilen belgenin adedi, cinsi, tarih ve numarası:	*Bir adet 15.09.2024 günlü adi senet sureti (veya 15.09.2024 günlü bononun aslı)*

iş bu makbuz icra ve iflas Kanununun 58. maddesi gereğince verilmiştir.

03/02/2025

Makbuzu alan
imza

İcra Müdürü
Mühür ve imza

Yönetmelik Örnek No: 17

EK No. 3

T.C.
Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025/23

Örnek No: 7

IIAMSIZ TAKiPLERDE ÖDEME EMRi

1- Alacaklı ve varsa kanuni temsilcisinin ve vekilinin adı, soyadı, vergi kimlik numarası ve yerleşim yerindeki adresi, alacaklı yabancı ülkede oturuyorsa Türkiye'de göstereceği yerleşim yerindeki adresi:	*Ali Hakarar, Incek Caddesi No. 879, Ankara. Vekili: Avukat Mehmet Şen, Mevlana Cad., No. 1011, Ankara*
2- Borçlunun ve varsa kanuni temsilcisinin adı, soyadı ve yerindeki adresi, alacaklı tarafından biliniyorsa vergi kimlik numarası:	*Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi* No. *111112 Dikmen -Ankara*
3- Alacağın veya istenen teminatın Türk parasıyla tutarı ve faizli alacaklarda faizin miktarı ile işlemeye başladığı gün; alacak veya teminat yabancı para ise alacağın hangi tarihteki kur üzerinden talep edildiği ve faizi:	*120.000,00 TL asıl alacak* *2.603,84TL yüzde yinni dört gecikme* *+ faizi (01.01.2025-03.02.2025)* *122.603,84 TL toplam alacağın yanında asıl alacak olan 120.000 TL'sının takip tarihinden itibaren yüzde yinni dört gecikme (temerrüt) faizi ile birlikte tahsili.*
4- Senet ve tarihi ve senet yoksa borcun sebebi:	*15.09.2024 günlü adi senet*
5- Bir terekeye karşı yapılan takiplerde mirasçıların adı, soyadı, yerleşim yerindeki adresleri:	

işbu ödeme emrinin tebliği tarihinden itibaren borcu ve takip giderlerini (7) gün içinde ödeme emrini gönderen icra dairesine ait banka hesabına yatırmanız (teminatı vermeniz); borcun tamamına veya bir kısmına veya alacaklının takibat icrası hakkına dair bir itirazınız varsa, senet altındaki imza size ait değilse yine bu (7) gün içinde *ay*rıca ve açıkça bildirmeniz; aksi halde icra takibinde bu senedin sizden sadır olmuş sayılacağı, imzayı reddettiğiniz takdirde icra mahkemesi önünde yapılacak duruşmada hazır bulunmanız, buna uymazsanız itirazınızın geçici olarak kaldırılacağı; senet veya borca itirazınızı yazılı veya sözlü olarak icra dairesine yedi gün içinde bildirmediğlniz takdirde aynı müddet içinde 74 üncü madde gereğince mal beyanında bulunmanız, aksi halde hapisle tazyik olunacağınız, hiç mal beyanında bulunmaz veya gerçeğe aykırı beyanda bulunursanız hapisle cezalandırılacağınız; dava ve takip işlemlerine esas

olmak üzere kendinize ait bir adresi itirazla birlikte bildirmek zorunda olduğunuz; adresinizi değiştirdiğiniz halde yurt içinde yeni bir adres bildirmediğiniz ve yeni adresinizin de tespit edilemediği durumda, takip talebinde gösterilen adrese çıkarılacak tebligatın size yapılmış sayılacağı; borç ödenmez veya itiraz edilmezse cebri icraya devam edileceği ihtar olunur.

(IIK m. 60) 06/02/2025

icra Müdürü
Mühür ve imza

icra Dairesi Hesap Bilgileri
Banka Adı
Iban No

YönetmeJik Örnek No: 7

EK No. 4

T.C. **Örnek No: 18**

Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025/23

iTiRAZ BELGESi

1- Borçlu ve varsa vekilinin adı ve soyadı: *Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi* No: *1111/2 Dikmen - Ankara*

2- itirazın niteliği ve tarihi: *10.02.2025*

işbu belge icra ve iflas Kanununun 62, 176/a maddeleri gereğince Borçlu Bekir Borçsevmez'e verilmiştir.

(IIK m. 62/son, 176/a, son)

Belgeyi alan *10.02.2025*

imza **icra Müdürü**

Mühür ve imza

Yönetmelik Örnek No: 18

EK No. 5

T.C. **Örnek No: 19**
Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025/23

HACİZ TUTANAĞI

Alacaklının ve varsa vekilinin veya temsilcisinin adı ve soyadı:	*Ali Hakarar,* ***Vekili: Avukat*** *Mehmet Şen*
Borçlunun ve varsa vekilinin veya temsilcisinin adı ve soyadı:	*Bekir Borçsevmez*
Haczin hangi gün ve saatte ve nerede ve kimin huzurunda yapıldığı:	*05.08.2025 günü saat 10'da borçlunun Dikmen Caddesi No.1111/2'deki evinde*
Alacağın miktarı:	*122.603,84 TL*

Haciz edilen mallar ve takdir edilen kıymetler4:

TL	Kuruş	Adet	*Cinsi*
100.000		1	*Antika Acem halısı*
24.000		24	*Gümüş çatal bıçak takımı*
124.000		25	*TOPLAM*

Kıymeti takdir eden bilirkişinin adı, soyadı, mesleği ve adresi:

Bilirkişiye takdir edilen ücret miktarı:

Yeni alacaklıların iştirak ve bu yüzden ilave suretiyle yapılan yeni hacizler:

Borçlunun ve üçüncü kişilerin iddiaları:

Yediemin adı, soyadı ve yerleşim yerindeki adresi, kendisine takdir edilen ücreti, edilmemişse sebebi:
Haciz taşınmaza ilişkin ise cinsi, niteliği, sınırları, kıymeti ve gerekli diğer hususlar:

icra Müdürü Mühür ve imza **Alacaklı veya Vekili veya Temsilcisi** **Borçlu veya Vekili veya Temsilcisi** **Yediemin** **Bilirkişi**

Yönetmelik Örnek No: 19

" Haczedilen mal daha önce ihtiyaten haczedilmişse ihtiyati haciz sahibinin iştirak hakkı, haczi kabil malların kAfi gelmemesi veya hiç bulunmaması hali (IIK m. 102).

EK No. 6

T.C. **Örnek No: 20**
Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025/23

BiRiNCi HACiZ iHBARNAMESi

1- Üçüncü şahsın adı, soyadı ve adresi:	*T.C. X Bankası A.Ş. Cebeci Şubesi, Cebeci Caddesi No. 911, Cebeci - Ankara*
2- Alacaklının ve varsa vekilinin adı, soyadı ve adresi:	*Ali Hakarar, Incek Caddesi No. 879, Ankara*
3- Borçlunun ve varsa vekilinin adı, soyadı ve adresi:	*Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 1111/2, Dikmen - Ankara*
4- Haczin neye ilişkin olduğu ve haczin hangi miktar için yapıldığı:	*Borçlunun bankanızdaki mevduatının 105.000 (yüz beş bin) TL'na haciz konulmuştur.*
5- Alacak tutarı ile faiz ve giderler:	*120.000 TL+ 2.603,84 TL faiz+ 1.650 TL giderler= toplam 124.253,84 TL*

Yukanda adı yazılı borçfunun sizdeki 105.000 TL alacağı (malı) üzerine 04.08.2025 tarihinde haciz konulmuştur. Alacak tahsil edilinceye kadar bundan böyle borcu yalnız icra dairesine ait banka hesabına yatırmanız gerektiği; borçluya yapılan ödemenin geçerli olmayacağı; hacizli malı ancak icra dairesine teslim etmeniz ve borçluya vermemeniz, aksi halde alacağı (malın bedelini) icra dairesine ödemek zorunda kalacağınız; borcunuz olmadığı veya haciz edilen malın elinizde bulunmadığı veya haciz ihbarnamesinin tebliğinden önce borcun ödenmiş olduğu; malın istihlak edilmiş, kusurunuz olmaksızın telef olduğu, malın borçluya ait olmadığı veya malın kendinize rehnedilmiş olduğu veya alacağın borçluya veya emrettiği yere verilmiş olduğu gibi bir iddiada iseniz işbu haciz ihbarnamesinin tebliğinden itibaren (7) gün içinde yazılı veya sözlü olarak icra dairesine bildirmenizi aksi halde borcun zimmetinizde ve malın elinizde sayılacağı; borcu icra dairesine ödemek, malı icra dairesine teslim etmek zorunda kalacağınız ihtar olunur[5].

04.08.2025
icra Müdürü
Mühür ve imza

<u>icra Dairesi Hesap Bilgileri</u>
Banka Adı
Iban No

Yönetmelik Örnek No: 20
(IIK m. 89,1)

---

[5] ilgili 89. madde metni bu ihbann arkasında yazılıdır (ancak, yer tasarrufu yüzünden buraya yazılmamıştır).

EK No. 7.

T.C.
Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025/23

Örnek No: 21

iKİNCi HACiZ İHBARNAMESİ

1- Üçüncü şahsın adı, soyadı ve adresi:	*T.C. X Bankası A.Ş. Cebeci Şubesi, Cebeci Caddesi No. 911, Cebeci - Ankara*
2- Alacaklının ve varsa vekilinin adı, soyadı ve adresi:	*Ali Hakarar, Incek Caddesi No. 879, Ankara*
3- Borçlunun ve varsa vekilinin adı, soyadı ve adresi:	*Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 1111/2, Dikmen - Ankara*
4- Haczin neye ilişkin olduğu hangi miktar için yapıldığı:	*Borçlunun bankanızdaki mevduatının 105.000 (yüz beş bin) TL'na haciz konulmuştur.*
5- Birinci haciz ihbarnamesinin tebliği tarihi:	*07.08.2025*
6- Alacak tutarı ile faiz ve giderler:	*120.000 TL+ 2.603,84 TL faiz+ 1.650 TL giderler= toplam 124.253,84 TL*

Yukarda adı yazılı borçlunun sizdeki alacağı 105.000 TL üzerine ve masraflarla birlikte *124.253,84 TL* borçtan dolayı haciz konularak yapılan birinci ihbara rağmen müddeti içinde itiraz etmemeniz sebebiyle borç zimmetinizde (mal yedinizde) sayılmıştır. Bu ihbarın tebliğinden itibaren (7) gün içinde borcunuz olmadığı veya malın yedinizde bulunmadığı veya haciz ihbarnamesinin tebliğinden önce borç ödenmiş veya mal istihlak edilmiş veya kusurunuz olmaksızın telef olmuş veya malın borçluya ait olmadığı veya malın kendinize rehnedilmiş olduğu veya alacağın borçluya veya emrettiği yere verilmiş olduğu gibi bir iddianız varsa yazılı veya sözlü olarak icra dairesine itirazda bulunmanız; itirazda bulunmadığınız takdirde zimmetinizde sayılan borcu (malı) icra dairesine ait banka hesabına yatırmanız (teslim etmeniz, aksi halde cebri icra yolu ile tahsil edileceği aynen alınacağı) ihtar olunur.

(IIK m.89)

25.08.2025
icra Müdürü
Mühür ve imza

<u>icra Dairesi Hesap Bilgileri</u>
Banka Adı
Iban No

Yönetmelik Örnek no: 21

EK No. 8

T.C.
Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025/23

Örnek No: 21/a[6]

ÜÇÜNCÜ HACiZ iHBARNAMESi (BiLDiRiM)

1- Üçüncü şahsın adı, soyadı ve adresi:	*T.C. X Bankası A.Ş. Cebeci Şubesi, Cebeci Caddesi No. 911, Cebeci - Ankara*
2- Alacaklının ve varsa vekilinin adı, soyadı ve adresi:	*Ali Hakarar, Incek Caddesi No. 879, Ankara*
3- Borçlunun ve varsa vekilinin adı, soyadı ve adresi:	*Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 1111/2, Dikmen - Ankara*
4- Haczin neye ilişkin olduğu hangi miktar için yapıldığı:	*Borçlunun bankanızdaki mevduatının 105.000 (yüz beş bin) TL'na haciz konulmuştur.*
5- Alacağın tutarı ile faiz ve giderler:	*120.000 TL+ 2.603,84 TL faiz+ 1.650 TL giderler= toplam 124.253,84 TL*
6- ikinci haciz ihbarnamesinin tebliğ tarihi:	*28.08.2025*

Yukarıda adı yazılı borçlunun sizdeki alacağı *105.000 TL* üzerine ve giderlerle birlikte *124.253,84 TL* borçtan dolayı haciz konularak yapılan ikinci ihbara rağmen müddeti içinde itiraz etmemeniz sebebiyle borç zimmetinizde (mal yedinizde) sayılmıştır. Bu ihbarın tebliğinden itibaren (15) gün içinde borcu icra dairesine ödemeniz veya malı aynı sürede teslim etmeniz; ihbarnamenin tebliğinden itibaren (15) gün içinde takibin yapıldığı veya kendi yerleşim yerinizin bulunduğu yer mahkemesinde menfi tespit davası açabileceğiniz ve bu davayı açtığınıza dair belgeyi, bu bildirimin yapıldığı tarihten itibaren (20) gün içinde ilgili icra dairesine vermeniz; dava açmaz veya davayı açtığınızı gösterir belgeyi vermemeniz halinde ise ihbarnamenin tebliğinden itibaren (15) gün içinde zimmetinizde sayılan borcu haciz ihbarnamesini gönderen icra dairesine ait banka hesabına yatırmanız veya elinizde sayılan malı icra dairesine teslim etmeniz; aksi halde cebri icra yolu ile borcun tahsil edileceği veya malın aynen alınacağı ihtar olunur.

(IIK m.89)

15.09.2025
icra Müdürü
Mühür ve imza

icra Dairesi Hesap Bilgileri
Banka Adı
Iban Na

Yönetmelik Örnek no: 21/a

---

6 ilgili 89. maddenin 3,4 ve 5. fıkraları metni bu ihbarın arkasında yazılır.

EK No. 9

T.C.
Ankara 15. Genel icra Dairesi **Örnek No: 22'''**
Dosya No: 2025123

DAVET KAĞIDI

1- Alacaklının ve varsa vekilinin adı, soyadı ve adresi	*Ali Hakarar, Incek Caddesi No. 879, Ankara*
2- Borçlunun ve varsa vekilinin adı, soyadı ve adresi	*Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 1111/2 Ankara*
3- Haczin yapıldığı gün ve saat	*15.09.2025*

icra ve iflas Kanununun 102 nci maddesi uyarınca yapılan haciz sırasında kendiniz veya Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebellüğe yetkili kimse hazır bulunmadığından işbu kağıdın tebliğ tarihinden itibaren sözü edilen Kanunun 103 üncü maddesi gereğince (3) gün içinde haciz tutanağını tetkik ve bir diyeceğiniz varsa bildirmeniz için icra dairesine başvurmanız tebliğ olunur. *

(IIK m.103)

15.09.2025
icra Müdürü
Mühür ve imza

**: Bu örnek, bu Yönetmelikten önceki uygulamada kullanılan Örnek 58'e karşılık gelmektedir.

EK No. 10

T.C.

Örnek No: 23

Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025/23

iSTiHKAK IDDIASININ BiLDiRiLMESiNE iLiŞKiN BELGE

1- Alacaklının, adı, soyadı ve yerleşim yerindeki adresi:	*Ali Hakarar, Incek Caddesi No 879, Ankara*
2- Borçlunun adı, soyadı ve yerleşim yerindeki adresi:	*Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 1111/2, Dikmen - Ankara*
3- Üçüncü şahsın adı, soyadı ve yerleşim yerindeki adresi:	*Ümit Soylu, Istanbul Caddesi No. 333, Ankara*
4- istihkak beyan eden kişinin adı, soyadı ve yerleşim yerindeki adresi:	*Ümit Soylu, Istanbul Caddesi No. 333, Ankara*
5- istihkak beyanı üzerine kime ihbar yapıldığı:	*Alacaklı Ali Hakarar'a*
6- istihkak konusu malın neden ibaret olduğu:	*X marka 2024 model bir cep telefonu*

işbu kağıdın tebliği tarihinden itibaren (3) gün içinde istihkak iddiasına karşı itiraz etmediğiniz takdirde icra ve iflas Kanununun 96 ve 150/g maddeleri gereğince istihkak iddiasını kabul etmiş sayılacağınız tebliğ olunur.

(IIK m. 86, 96, 150/g)

04.08.2025
icra Müdürü
Mühür ve imza

Yönetmelik Örnek No: 23

EK No.11

Örnek No: 57

T.C.
Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025/23

RIZAEN SATIŞ YETKi BELGESi

Alacaklının varsa kanuni temsilcisi ile vekilinin adı ve soyadı, adresi ve iletişim bilgileri	Ali Hakarar, Incek Caddesi No. 879, Ankara
Borçlunun varsa kanuni temsilcisi ile vekilinin adı ve soyadı, adresi ve iletişim bilgileri	Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 111/2 Dikmen - Ankara
Hacizli malın cinsi	Halı
Hacizli malın mahiyeti ve önemli özellikleri	Antika Acem Halısı
Hacizli malın muhammen kıymeti	100.000 TL
Asgari rızai satış bedeli	94.500 TL

Açıklamalar:

1. Satış bedeli malın muhammen kıymetinin yüzde doksanına karşılık gelen miktarı ile o malla güvence altına alınan ve satış isteyenin alacağına rüçhanı olan alacakların toplamından hangisi fazla ise bu miktarı ve ayrıca bu miktara ilave olarak bu aşamaya kadar haczedilen mal için yapılan takip masrafları toplamından az olamaz.
2. Borçlu, anlaştığı alıcının adı ve soyadı, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını, tüzel kişi ise unvanını, vergi kimlik numarasını, ticaret sicil numarasını, merkezi sicil kayıt sistemi (MERSIS) mumarasını, anlaştıkları bedeli ve malın ayırt edici özelliklerini; alıcının ise adı ve soyadım, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını, tüzel **kişi** ise unvanını, vergi kimlik numarasını, ticaret sicil numarasını ve MERSIS numarasını, tebligata elverişli adresini, iletişime yarar bilgilerini, banka hesap bilgilerini, borçluyla anlaştıkları bedeli ve malın ayırt edici özelliklerini borçluya verilen on beş günlük süre içinde icra dairesine bildirmesi gerekmektedir.
3. Alıcı, belirlenen asgarı rızai satış bedelinden az olmamak kaydıyla borçluyla anlaştıkları bedeli borçluya verilen on beş günlük süre içinde icra dairesi banka hesabına ödemesi gerekir.
4. Mahkemenin kabul kararıyla malın mülkiyeti alıcıya geçer ve tüm hacizler kaldırılarak devir ve teslim işlemleri gerçekleştirilir.
5. Mahkemece rızaen satış talebinin reddine karar verilmesi halinde, kararın icra dairesine gönderilmesinden itibaren üç iş günü içinde yatırılan bedel afıcının bildidiği banka hesabına iade edilir.
6. ilgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla, devir ve teslim masrafları alıcıya aittir.

15.09.2025
icra Müdürü

Mühür ve imza

(IIK m.111/a)

EK No.12

Örnek No: 50

T.C.
Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025/23

TAŞINIRIN AÇIK ARTIRMA ŞARTNAMESİ

Alacaklının adı ve soyadı : Ali Hakarar, Incek Caddesi No. 879, Ankara

Borçlunun adı ve soyadı : Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 111/2 Dikmen - Ankara

Birinci Artırmanın yapılacağı gün ve saat aralığı : 01.08.2025 - 08.08.2025-10:48

ikinci artırmanın yapılacağı gün ve saat aralığı : 29.08.2025-05.09.2025-10:48

Muhammen kıymeti	**Adedi**	Cinsi
7.500 TL	2	S. marka klima
25.000 TL	1	masaüstü bilgisayar a.marka

ARTIRMA ŞARTLAR!

1- Artırmaya katılabilmek için mahcuz malın muhammen kıymetinin yüzde onunu karşılayacak tutardaki nakit teminatın en geç artırma süresinin bitiminden önceki gün saat 23.30'a kadar satışı yapan icra dairesinin banka hesabına Elektronik Satış Poftalı üzerinden yatınlması gerekmektedir. Gösterilecek teminatın, teminat mektubu olması hAlinde, artımaya katılacaklar veya ilgili banka tarafından, en geç artırma süresinin bitiminden önceki iş günü mesai bitimine kadar satışa konu mahcuzun kıymetinin yüzde onunu karşılayacak tutarda kesin ve süresiz banka teminat mektubunun, satışı yapan icra dairesine elden veya sistem alt yapısı oluşturulduğu takdirde elektronik olarak tevdi edilmesi zorunludur.

2- Satış talep ederek artırmaya katılmak isteyen alacaklıdan ve ortaklığın satış suretiyle giderilmesinde artırmaya katılmak isteyen pay sahibinden, en geç artımıa süresinin sona ermesinden önceki iş günü mesai bitimine kadar satışı yapan icra dairesine müracaat etmeleri halinde alacak veya ortaklık payının teminatı karşıladığı miktar kadar teminat alınmaz. Alacağın veya ortaklık payının teminata yeteni gelmemesi hAlinde eksik kısmın başvuru anında icra dairesi hesabına yatırılması veya teminat mektubunun icra dairesine tevdi edilmesi zorunludur.

3- Birinci ve ikinci arttırma belirtilen gün ve saatler aralığında açık artırma suretiyle Elektronik Satış Portali'nda yapılacaktır. Bu artırmada Elektronik Satış Portali'nda verilecek teklifler malın muhammen kıymetinin yüzde ellisi üzerinden başlatılır. Şu kadar ki, artıma bedelinin malın muhammen kıymetinin yüzde ellisi ile omalla güvence altına alınan ve satış isteyenin alacağına rüçhanı olan alacakların toplamından hangisi fazla ise bu miktarı ve aynca bu miktara ilave olarak paraya çevirme ve paylaştırma masraflarını da geçmesi şartı ile ihale olunur.

4- Asgari ihale bedelinin teklifedilmemesinedeniyle ihalenin yapılamadığı veya en yüksek teklif verenin ihale bedelini yatırmaması sebebiyle ihalenin iptal edildiği hallerde ikinci artırma ilk açık artırmadaki şartlar çerçevesinde tekrar yapılır.

5- ihale alıcısının en yüksek teklifi verip de süresi içinde ihale bedelini yatırmaması halinde alınan teminat iade edilmez. Öncelikle satış masraflarına mahsup edilir. Teminat bedelinin kalması halinde Kanun hükümlerine göre belirlenecek hak sahiplerine alacaklarına mahsuben ödenir.

6- %18 KDV, damga vergisi ve teslim masrafları alıcıya aittir. Birikmiş vergiler satış bedelinden ödenir.(icra ve iflas Kanununun 206 ncımaddesinin birincifıkrasıile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 21 inci maddesinin ikincifıkrasındaki hükümleri mahfuzdur,)

?-Alıcıya ihale bedelini ödemek üzere yedi (7) günü geçmemek şartıyla mühlet verilebilir.

icra Müdürü
Mühür ve imza

(IIK m.114)

EK No.13

Örnek No: 51

T.C.
Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025/23

TAŞINIRIN ELEKTRONiK SATIŞ ORTAMiNDA AÇIK ARTIRMA ILANI

Bi□borçtan dolayı aşağıda cins, miktar, bulunduğu yer ve değerferi yazılı mallar satışa çıkarılmış olup:

Muhammen kıymeti	Adedi	Cinsi	Mahiyeti ve önemli vasıflan
7.500 TL	2	Klima	split
5.000 TL	1	Bi!gjsayar	Masaüstü a. marka

1. Artırma	**Başlangıç tarihi ve saati** :	01.08.2025, 10.48
	Bitiş tarihi ve saati .	08.08.2025, 10.48

2. Artırma	**Başlangıç tarihi ve saati** :	29.08.3025, 10.48
	Bitiş tarihi ve saati .	05.09.2025, 10.48

Satış şartları:

1- Birinci ve ikinci arttırma belirtilen gün ve saatler aralığında açık artırma suretiyle Elektronik Satış Portalı'nda yapılacaktır. Bu artırmada Elektronik Satış Portalı'nda verilecek tekliflerin malın muhammen kıymetinin yüzde ellisi ile o malla güvence altına alınan ve satış isteyenin alacağına rüçhanı olan alacakların toplamından hangisi fazla ise bumiktarı ve ayrıca bu miktara ilave olarak paraya çevirme ve paylaştırma masraflarını geçmesi şartı ile ihale olunur.

2- Artırmaya katılabilmek için, mahcuzun muhammen kıymetinin yüzde onunu karşılayacak tutardaki nakit teminatın en geç artırma süresinin bitiminden önceki gün saat 23.30'a kadar satışı yapan icra dairesinin banka hesabına Elektronik Satış Portalı üzerinden yatırılması, gösterilecek teminatın, teminat mektubu olması hAlinde, artırmaya katılacaklar veya ilgili banka tarafından, en geç artırma süresinin bitiminden önceki iş günü mesai bitimine kadar satışa konu mahcuzun muhammen kıymetinin yüzde onunu karşılayacak tutarda kesin ve süresiz banka teminat mektubunun, satışı yapan icra dairesine elden veya sistem alt yapısı oluşturulduğu takdirde elektronik olarak tevdi edilmesi zorunludur.

3- Temsilci vasıtasıyla artırmaya katılacak kişilerin, temsilcileriyle birlikte en geç artınna süresinin bitiminden önceki iş günü mesai saati bitimine kadar satışı yapan icra dairesine müracaat etmeleri gerekmektedir. Ancak noterlerin, resmi dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri vekaletnameyi veya belgeyi bulunduran temsilcinin icra dairesine müracaatları yeterli olup bu şekilde ihaleye katılacakların teminat miktarını başvuru anında icra dairesi hesabına yatınnaları veya teminat mektubunu icra dairesine tevdi etmeleri zorunludur.

4- Hisseli satışın mümkün olduğu hallerde açık artınna konusu malı belirli paylarla satın almak isteyen müşterek alıcıların, en geç artırma süresinin sona annesinden önceki mesai bitimine kadar satışı yapan icra dairesine müracaat ederek hisse oranlarını ve artınnada adlarına pey sürecek hissedarı veya temsilciyi bildirmeleri gerekmektedir. Ancak noterlerin, resmi dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri vekaletnameyi veya belgeyi bulunduran hissedarın veya temsilcinin icra dairesine müracaatları yeterli olup bu şekilde ihaleye katılacakların teminat miktarını başvuru anında icra dairesi hesabına yatınnaları veya teminat mektubunu icra dairesine tevdi etmeleri zorunludur.

5- Satış talep ederek artırmaya katılmak isteyen alacaklıdan ve ortaklığın satış suretiyle giderilmesinde artınnaya katılmak isteyen pay sahibinin, en geç artırma süresinin sona annesinden önceki iş günü mesai bitimine kadar satışı yapan icra dairesine müracaat etmeleri halinde alacak veya ortaklık payının teminatı karşıladığı miktar kadar kendilerinden teminat alınmaz, alacağın veya ortaklık payının teminata yeterli gelmemesi halinde eksik kısmın başvuru anında icra dairesi hesabına yatırılması veya teminat mektubunun icra dairesine tevdi edilmesi zorunludur.

6- ihale alıcısının, satış bedelinin tamamını ihalenin gerçekleştiğine ilişkin tutanağın Elektronik Satış Portalı'nda ilan edildiği tarihten itibaren en geç yedi gün içinde icra dairesi hesabına ödemesi gerekmektedir.

7- ihale alıcısının en yüksek teklifi verip de süresi içinde ihale bedelini yatınnaması halinde, alınan teminat iade edilmeyip öncelikle satış masraflarından düşülmek üzere alacaklarına mahsuben hak sahiplerine ödenecektir.

8- Asgari ihale bedelinin teklif edilmemesi nedeniyle ihalenin yapılamaması veya en yüksek teklif verenin ihale bedelini yatırmaması sebebiyle ihalenin iptal edildiği hallerde, ikinci artırma ilk açık artırmadaki şartlar çerçevesinde tekrar yapılacaktır.

9- Satışa katılanlar bütün ekleriyle birlikte şartnameyi görmüş ve içeriğini kabul etmiş sayılırlar.

1O- Malın tescil ve teslim işlemleri ihalenin kesinleşmesi üzerine yapılacaktır.

11- %..... KDV, damga vergisi ve teslim masrafları alıcıya aittir. Birikmiş vergiler satış bedelinden ödenir. (icra ve iflas Kanununun 206 ncı maddesinin birinci fıkrası ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 21 inci maddesinin ikinci fıkrasındaki hükümleri mahfuzdur.)

23.06.2025
icra Müdürü
Mühür ve imza

(İlK m.114)

EK No.14

Örnek No:52

T.C.
Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025123

TAŞINMAZIN AÇIK ARTIRMA ŞARTNAMESİ

Alacaklının adı ve soyadı	Ali Hakarar, İncek Caddesi No. 879, Ankara
Borçlunun adı ve soyadı	Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 111/2 Dikmen -Ankara
Birinci artırmanın yapılacağı gün ve saat aralığı	29.08.2025 - 05.09.2025 günü saat 15:00
ikinci artırmanın yapılacağı gün ve saat aralığı	26.09.2025 - 03.10.2025 günü saat 15:00
Taşınmazın tapu kaydı ve niteliği	Ankara il, Çankaya ilçe, Gaziosmanpaşa Mahalle, 2549 Ada, 6 Parsel, Bodrum kat, 1 nolu bağımsız bölüm, MESKEN nitelikli

Ana Taşınmaz Özellikleri;

Ana taşınmaz 1319 m2 yüz ölçümlü arsa üzerinde bodrum+Zemin Kat +3 Normal kattan oluşmaktadır. Ana taşınmaz 5 katlı ve 14 bağımsız bölüm içermektedir. Taşınmazın yer aldığı bina 1976 yılında inşaatına başlanmış olup, 46 yaşındadır. Taşınmazın yer aldığı binaya ait dosya içeriğinde enerji kimlik belgesi bulunmamaktadır.

Bağımsız Bölüm Özellikleri;

Taşınmaz mesken nitelikli ve ana yapının bodrum katında yer almaktadır. Taşınmaz güney ve batı cepheli olmak üzere 2 cephelidir. Taşınmaz projesinde ve fiiliyatta 85 m^2 net 97 m^2 brüt kullanım alanına sahiptir. Taşınmaz projesinde 3 oda, S@lon, mutfak, wc, antre, banyo bölümlerinden oluşmaktadır. Taşınmaz fiiliyatta 3 oda, salon, mutfak, antre, banyo bölümlerinden oluşmaktadır. Taşınmazın projesinden fari<lı olarak wc bölümünün iptal edilerek hol kullanım alanına katıldığı belirlenmiştir. Taşınmaz iç mekan olarak kısmi yapılı durumdadır. Daire içerisinde kalorifer petekleri mevcuttur. Taşınmazın kısmi tadilat ihtiyacı bulunmaktadır. Taşınmaz keşif anında dolu durumdadır. Taşınmaz keşif anında borçlu firma tarafından kullanılmaktadır. Fiili durumu işyeridir. (Taşınmazın geniş evsafı dosyada mevcut biliri<işi raporunda açıklanmıştır.) (Gazi Osman Paşa Mahallesi, Billur Sokak No:35 Daire No:1 Çankaya/ **ANKARA** adresli) -----

Tapu sicilindeki diğer bilgiler : Dosyada mevcut tapu kaydında olduğu gibidir.

Taşınmaz üzerindeki mükellefiyetler	: Dosyada mevcut tapu kaydında olduğu gibidir.
Muhammen kıymeti	: 575.000,00 TL
Artırmaya iştirak için alınan teminatın miktan	: 57.500,00 TL
Taşınmazın son imar durumu	: Var (Müdürlüğümüz dosyasında geniş evsafı mevcuttur.)

%20 KDV bedeli, Damga Vergisi, Tapu harcının yarısı ile teslim masrafları alıcıya olup, satıcı adına tahakkuk edecek tapu harçları ile taşınmazın aynından doğan vergiler ihale bedelinden ödenecektir. (icra ve iflas Kanununun 206. maddesinin birinci fıkrası ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 21. maddesinin ikinci fıkrasındaki hükümleri mahfuzdur.)

19.06.2025
icra Müdürü

Mühür ve İmza

ARTIRMA ŞARTLARI

1- Artımıaya katılabilmek için mahcuz malın kıymetinin yüzde onunu karfılayacak tutardaki nakit teminatın en geç artımıa süresinin bitiminden önceki gOn **saat** 23.30'a kadar satışı yapan icra dairesinin banka hesabına Elektronik Satış Porteli Ozerlnden yatırılması gerekmektedir. Gösterilecek teminatın, teminat mektubu olması hAllnde, artımıaya katılacaklar veya ilgili banka tarafından, en geç artırma süresinin bitiminden önceki iş günü mesai bitimine kadar satışa konu mahcuzun kıymetinin yOzde onunu karşılayacak tutarda kesin ve süresiz banka teminat mektubunun, satışı yapan icra dairesine elden veya sistem alt yapısı oluşturulduğu takdirde elektronik olarak tevdi edilmesi zorunludur.

2- Satış talep ederek artımıaya katılmak isteyen alacaklıdan ve ortaklığın satış suretiyle giderilmesinde artımıaya katılmak isteyen pay sahibinden, en geç artırma süresinin sona emıesinden önceki iş günü mesai bitimine kadar satışı yapan icra dairesine müracaat etmeleri hAlinde alacak veya ortaklık payının teminatı karşıladığı miktar kadar teminat alınmaz. Alacağın veya ortaklık payının teminata yeterli gelmemesi halinde eksik kısmın başvuru anında icra dairesi hesabına yatırılması veya teminat mektubunun icra dairesine tevdi edilmesi zorunludur.

3- Taşınmaz üzerindeki .. irtifak hakları, taşınmaz mükellefiyetleri, ipotekler, ipotekli borç senetleri, irat senetJeriyle ile birlikte satılacak borçlunun bu taşınmaz ile temin edilmiş şahsi borcu alıcıya intikal edecektir. ipotek ve ipotekli borç senediyle temin edilmiş olup bu suretle müşteriye devrolunan borçtan asıl borçlunun kurtulması alacaklının müracaat hakkının mahfuz olduğunu ihaleden itibaren bir sene içinde kendisine bildimiiş olmasına bağlıdır. (Türk Medeni Kanunu madde:888 Taşınmaz üzerindeki rehinle temin edilmiş muaccel borçlar müşteriye devredilmeyerek satış bedelinden tercihan ödenecektir.)

4- Birinci ve ikinci arttımıa belirtilen gün ve saatler aralığında açık artırma suretiyle Elektronik Satış Portalı'nda yapılacaktır. Bu artırmada Elektronik Satış Portalı'nda verilecek teklifler malın muhammen kıymetinin yüzde ellisi üzerinden başlatılır. Şu kadar ki, artırma bedelinin malın muhammen kıymetinin yüzde ellisi ile o malla güvence altına alınan ve satış isteyenin alacağına rOçham olan alacakların toplamından hangisi fazla ise bu miktarı ve ayrıca bu miktara ilave olarak paraya çevirme ve paylaştırma masraflarını da geçmesi şartı ile ihale olunur.

5- Asgari ihale bedelinin teklifedilmemesi nedeniyle ihalenin yapılamadığı **veya** en yüksek teklif verenin ihale bedelini yatımıaması sebebiyle ihalenin iptal edildiği hallerde ikinci artıma ilk açık artımıadaki şaftlar çerçevesinde tekrar yapılır.

6- ihale alıcısının en yüksek teklifi verip de süresi içinde ihale bedelini yatırmaması halinde alınan teminat iade edilmez. öncelikle satış masraflarına mahsup edilir. Teminat bedelinin kalması Milinde Kanun hükümlerine göre belirlenecek hak sahiplerine alacaklarına mahsuben ödenir.

7- %..... KDV, damga vergisi, tapu harç ve teslim masrafları alıcıya aittir..Biri□!"□ vergiler satış bedelinden ödenir. (icra ve iflas Kanununun 206 ncı maddesinın bınncı fıkrası ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 21 inci maddesinin ikinci fıkrasındaki hükümleri mahfuzdur.)

8- Başkaca lüzumlu izahat

icra Müdürü
Mühür ve imza

(IIK m.124, 125)

EK No.15

Örnek No: 53

T.C.
Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025/23

TAŞINMAZIN ELEKTRONiK SATIŞ ORTAMINDA AÇIK ARTIRMA iLANI

Satılmasına karar verilen taşınmazın cinsi, niteliği, bulunduğu yer, kıymeti ve önemli özellikleri:

Ankara il, Çankaya ilçe, Gaziosmanpaşa Mahalle, 2549 Ada, 6 Parsel, Bodrum kat, 1 nolu bağımsız bölüm, MESKEN nitelikli taşınmaz;

Ana Taşınmaz Özellikleri;

Ana taşınmaz 1319 m2 yüz ölçümlü arsa üzerinde bodrum+Zemin Kat +3 Normal kattan oluşmaktadır. Ana taşınmaz 5 katlı ve 14 bağımsız bölüm içermektedir. Taşınmazın yer aldığı bina 1976 yılında inşaatına başlanmış olup, 46 yaşındadır. Taşınmazın yer aldığı binaya ait dosya içeriğinde enerji kimlik belgesi bulunmamaktadır.

Bağımsız Bölüm Özellikleri;

Taşınmaz mesken nitelikli ve ana yapının bodrum katında yer almaktadır. Taşınmaz güney ve batı cepheli olmak üzere 2 cephelidir. Taşınmaz projesinde ve fiiliyatta 85 m^2 net 97 m^2 brüt kullanım alanına sahiptir. Taşınmaz projesinde 3 oda, salon, mutfak, wc, antre, banyo bölümlerinden oluşmaktadır. Taşınmaz fiiliyatta 3 oda, salon, mutfak, antre, banyo bölümlerinden oluşmaktadır. Taşınmazın projesinden farklı olarak wc bölümünün iptal edilerek hol kullanım alanına katıldığı belirlenmiştir. Taşınmaz iç mekan olarak kısmi yapılı durumdadır. Daire içerisinde kalorifer petekleri mevcuttur. Taşınmazın kısmi tadilat ihtiyacı bulµnmaktadır. Taşınmaz keşif anında dolu durumdadır. Taşınmaz keşif anında borçlu firma tarafından kullanılmaktadır. Fiili durumu işyeridir. (Taşınmazın geniş evsafı dosyada mevcut bilirkişi raporunda açıklanmıştır.)

Adresi	Gazi Osman Paşa Mahallesi, Billur Sokak No:35 Daire No:1 Çankaya / **ANKARA**
Yüzölçümü	1.319,00 m2 (ana taşınmaz)
Arsa Payı	12/226
imar Durumu	Var (Müdürlüğümüz dosyas_ında gen_iş evsafı mevcuttur.)
Kıymeti	575.000,00 TL
KDV Oranı	%20

Kaydındaki Şerhler : Dosyada mevcut tapu kaydında olduğu gibidir.

1. Artırma	**Başlangıç tarihi ve saati** : 29.08.2025, 15.00
	Bitiş tarihi ve saati : 05.09.2025, 15.00

2. Artırma	**Başlangıç tarihi ve saati** : 26.09.2025, 15.00
	Bitiş tarihi ve saati : 03.10.2025, 15.00

Satış şartları:

1- Bi□nci ve ikinci arttırma belirtilen gOn **ve saatler aralıOında açık artırma suretJyte** Elektronık Satış Portalı'nda yapılacaktır. Bu artırmada Elektronik **Satış Portalı'nda ve**rilecek tekliflerin malın muhammen kıymetinin yOzde elllsl ile o **malla gOVence altına** alınan ve satışisteyenin alacağına rüçhanı olan alacakların toplamından **hangisi fazla** ise bu miktarı ve ayrıca bu miktara ilave olarak paraya çevirme ve paylaştırma masraflarını geçmesi şartı ile ihale olunur.

2- Artırmaya katılabilmek için, mahcuzun muhammen kıymetinin yOzde onunu karşılayacak tutardaki nakit teminatın en geç artırma sOreslnln bitiminden önceki gOn saat 23.30'a kadar satışı yapan icra dairesinin banka hesabına Elektronik Satış Portalı Ozerinden yatırılması, gösterilecek teminatın, teminat mektubu olması halinde, artırmaya katılacaklar veya ilgili banka tarafından, en geç artırma süresinin bitiminden önceki iş günü mesai bitimine kadar satışa konu mahcuzun muhammen kıymetinin yOzde onunu karşılayacak tutarda kesin ve süresiz banka teminat mektubunun, satışı yapan icra dairesine elden veya sistem alt yapısı oluşturulduğu takdirde elektronik olarak tevdi edilmesi zorunludur.

3- Temsilci vasıtasıyla artırmaya katılacak kişilerin, temsilcileriyle birlikte en geç artırma süresinin bitiminden önceki iş günü mesai saati bitimine kadar satışı yapan icra dairesine müracaat etmeleri gerekmektedir. Ancak noterlerin, resmi dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri vekaletnameyi veya belgeyi bulunduran temsilcinin icra dairesine müracaatları yeterli olup bu **şekilde** ihaleye katılacakların teminat miktarını başvuru anında icra dairesi hesabına yatırmaları veya teminat mektubunu icra dairesine tevdi etmeleri zorunludur.

4- Hisseli satışın mümkün olduğu hallerde açık artırma konusu malı belirli paylarla satın almak isteyen müşterek alıcıların, en geç artırma süresinin sona ermesinden önceki mesai bitimine kadar satışı yapan icra dairesine müracaat ederek hisse oranlarını veartırmada adlarına pey sürecek hissedarı veya temsilciyi bildirmeleri gerekmektedir. Ancak noterlerin, resmi dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri vekaletnameyi veya belgeyi bulunduran hissedarın veya temsilcinin icra dairesine müracaatları yeterli olup bu şekilde ihaleye katılacaklann teminat miktannı başvuru anında icra dairesi hesabına yatırmaları veya teminat mektubunu icra dairesine tevdi etmeleri zorunludur.

5- Satış talep ederek artırmaya katılmak isteyen alacaklıdan ve ortaklığın satış suretiyle giderilmesinde artırmaya katılmak isteyen pay sahibinin, en geç artırma süresinin sona ermesinden önceki iş günü mesai bitimine kadar satışı yapan icra dairesine müracaat etmeleri halinde alacak veya ortaklık payının teminatı karşıladığı miktar kadar kendilerinden teminat alınmaz, alacağın veya ortaklık payının teminata yeterli gelmemesi halinde eksik kısmın başvuru anında icra dairesi hesabına yatırılması veya teminat mektubunun icra dairesine tevdi edilmesi zorunludur.

6- Varsa ipotek sahibi alacaklılar ile diğer ilgililerin taşınmaz üzerindeki haklarını, hususiyle faiz ve masrafa dair olan iddialarını evrakı müsbitesiyle on beş gün içinde icra dairesine bildirmeleri gerekmektedir. Aksi halde hakları tapu siciliyle sabit olmadıkça, satış bedelinin paylaşmasından hariç kalacak ve bu hususlar irtifak hakkı sahipleri için de geçerli olacaktır.

7- ihale alıcısının, satış bedelinin tamamını ihalenin gerçekleşti□ine ilişkin tutanağın Elektronik Satış Portalı'nda ilan edildi□i tarihten itibaren en geç yedi gün içinde icra dairesi hesabına ödemesi gerekmektedir.

8- ihale alıcısının en yüksek teklifi verip de süresi içinde ihale bedelini yatırmaması halinde, alınan teminat iade edilmeyip öncelikle satış masraflarından düşülmek üzere alacaklarına mahsuben hak sahiplerine ödenecektir.

9- Asgari ihale bedelinin teklif edilmemesi nedeniyle ihalenin yapılamaması veya en yüksek teklif verenin ihale bedelini yatırmaması sebebiyle ihalenin iptal edildiği hallerde, ikinci artırma ilk açık artırmadaki şartlar çerçevesinde tekrar yapılacaktır.

1O- Satışa katılanlar bütün ekleriyle birlikte şartnameyi görmüş ve içeriğini kabul etmiş sayılırlar.

11- Malın tescil ve teslim işlemleri ihalenin kesinleşmesi üzerine yapılacaktır.

12- % KDV, damga vergisi, tapu harç ve teslim masrafları alıcıya aittir. Birikmiş vergiler satış bedelinden ödenir. (icra ve iflas Kanununun 206 ncı maddesinin birinci fıkrası ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 21 inci maddesinin ikinci fıkrasında_ki hükümleri mahfuzdur.)

19.06.2025
İcra Müdürü
Mühür ve İmza

(İİK m.114 ve m.126)

(*) **İlgililer tabirine irtifak hakkı sahipleri de dahildir.**

EK No.16

ÔrnekNo: 54

T.C.
Ankara 1S. Genel **İcra Dairesi**
Dosya No: 2025/23

TAŞINIRIN GAZETE VEYA İNTERNET HABER SİTESİ İLANI

Bir borçtan dolayı aşağıda cins, miktar ve değerleri yazılı mallar satışa çıkarılmış olup mahcuzun ayrıntılı görsellerine, artırmaya ilişkin şartlara ve ayrıntılı açıklamalara esatis.uyap.gov.tr adresi üzerinden [2025/23 sayılı dosya numarası ile] erişim sağlanabilir.

Muhammen kıymeti	Adedi	Q!!!i	Mahiyeti ve önemli vasıflan
7.500 TL	.. 2	Klima.....	s□lit.....
25.000 TL	..J.....	Bilgisayar	Masa üstü a. marka .....
.....			
.....			
.....			

1. Artırma	Başlangıç tarihi ve saati : 01.08.2025, 10.48
	Bitiş tarihi ve saati : 08.08.2025, 10.48

2. Artırma	**Başlangıç** tarihi **ve saati** : 29.08.3025, 10.48
	Bitiş tarihi **ve saati** . 05.09.2025, 10.48

23.06.2025
icra Müdürü
Mühür ve imza

(ÜK m.114/4)

EK No.17

Örnek No: 55

T.C.
Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025/23

TAŞINMAZIN GAZETE VEYA İNTERNET HABER SİTESİ İLANI

Bir borçtan dolayı aşağıda cins, miktar ve değerleri yazılı mallar satışa çıkarılmış olup mahcuzun ayrıntılı görsellerine, artırmaya ilişkin şartlara ve ayrıntılı açıklamalara **esatis.uyap.gov.tr** adresi üzerinden [2025/23 sayılı dosya numarası ile] erişim sağlanabilir.

Sablmasına karar verilen taşınmazın cinsi, mahiyeti, bulunduğu yer, muhammen kıymeti ve önemli vasıfları:

Ankara it, Çankaya ilçe, Gaziosmanpaşa Mahalle, 2549 Ada, 6 Parsel, Bodrum kat, 1 notu bağımsız bölüm, MESKEN nitelikli taşınmaz borçlu firma tarafından kullanılmaktadır; fiili durumu işyeridir. Taşınmaz mesken nitelikli ve ana yapının bodrum katında yer almaktadır. Taşınmaz güney ve batı cepheli olmak üzere 2 cephelidir. Taşınmaz projesinde ve fiiliyatta 85 m^2 net 97 m^2 brüt kullanım alanına sahip olup muhammen .!ç!YJ!l□_tj_575.000,00 TL_□Ç_İf

1. Artırma	**Başlangıç tarihi ve saati** : 29.08.2025, 15.00
	Bitiş tarihi ve saati ·. 05.09.2025, 15.00

2. Artırma	**Başlangıç tarihi ve saati** : 26.09.2025, 15.00
	Bitiş tarihi ve saati · 03.10.2025, 15.00

19.06.2025

icra Müdürü
Mühür ve imza

(IIK m.114 ve m.126)
{*) ilgililer tabirine irtifak hakkı sahipleri de dahildir.

EK No.18

Örnek No: 56

T.C.
Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025/23

ARTIRMA SONUÇ TUTANAĞI

İhale alıcısının **adı ve soyadı**	Arslan Türker
ihalenin **tamamlandığı gün ve saat**	03.10.2025, 15.00
İhale **edilen malın muhtevası**	Ankara Ankara İl,Çankaya ilçe, Gazi-osmanpaşa Mahalle, 2549 Ada, 6 Parsel, Bodrum kat, 1 nolu bağımsız bölüm
İhale bedeli	400.000 TL
Ödenmesi gereken bedel	500.000 TL

Açıklama

.....

.....

.....

06.10.2025
icra Müdürü
Mühür ve imza

(İİK m.11514)

EK No.19

T.C. **Örnek No: 36**

Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025/23

iCRA VE iFLAS KANUNUNUN 206 VE 207 NCİ MADDELERi GEREĞiNCE DÜZENLENEN SIRA CETVELİ

Müflisin adı, soyadı ve muamele merkezi adresi: *Bekir Borçsevmez, Dikmen Cad.* No. 1111/2, Dikmen - Ankara

Alacaklının adı soyadı	Talep edilen		Kabul edilen		Reddedilen		**KARAR**	*Sırası*
	TL	Krs	TL	Krş	TL	Krs		
işçi Azmi Cantekin'in ihbar tazminatı	300.000		250000		50.000		50.000 TL ödenmiş olduğundan red	1
Bahri Bozca (MOflisin K0c0k Oölu)	100.000		100000		-			il
Avukat Ahmet Haktanıvıcı	50.000		50.000		-			111
Ahmet Tangür	70.200		70.2000		-			
Necmi Uğurlu	15.000		-		15.000		Zamanaşımına uğradığından retse-	
Şeref Y0kselkan	50.000		-		50.000		net sahte olduğundan ret	
Arslan Türker	70.500		50.500		20.000		20.000TL ödendiğinden ret	
Esat Saray	10.600		10.600		-			iV
Yani Yanioğlu	60.700		60.700		-			
Sıtkı Söylemezoğlu	13.300		-		13.300		Hiçbir delil ibraz etmediğinden ret	
Yusuf Fınnca	70.700		70.700		-			
Ahmet Haksever vs.	51.210		51.210		-			
							06.08.2025 (lflAs idaresi) (imza)	

Yönetmelik Örnek No: 36

EK No. 20

T.C. **Örnek No: 28**
Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025/23

BORÇ ÖDEMEDEN ACiZ VESIKASI

Alacaklının adı, soyadı ve yerteşim yerindeki adresi:	*Ali Hakarar, Incek Caddesi No. 879, Ankara*
Borçlunun adı, soyadı ve yerteşim yerindeki adresi:	*Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 111112, Dikmen - Ankara*
Takibin hangi yolla yapıldığı:	*Haciz (veya iflas)*
Yapılan işlemin sonucu:	Satış (veya iflas tasfiyesi)
Alacağın faiz ve gider ile birlikte miktarı:	*124.253,84 TL (yüz yirmi dört bin iki yüz elli üç TL seksen dört kunış)*
Aciz vesikasının ne miktar alacak için verildiği ve kanuni dayanağı:	*65.000 (altmış beşbin) TL 05.09.2024 günlü adi senet (veya bono)*
Takip iflas yolu ile yapılmakta ise müflisin alacağı kabul veya reddettiği:	*Müflis alacağı kabul etmiştir.*

işbu aciz vesikası icra ve iflas Kanununun (143), (251) inci maddeleri gereğince alacaklı Ali Hakarar'a verilmiştir.

(IIK m.143, 251)

Yönetmelik Örnek No: 28

04.11.2025
icra Müdürü
Mühür ve imza

EK No. 21

T.C. **Örnek No: 10**
Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025/23

KAMBiYO SENETLERiNE (ÇEK, POLiÇE VE EMRE MUHARRER SENET) ÖZGÜ HACİZ YOLU İLE YAPILACAK TAKİPTE ÖDEME EMRi

1- Alacaklı ve varsa kanuni temsilcisinin ve vekilinin adı, soyadı, vergi kimlik numarası ve yerleşim yerindeki adresi; alacaklı yabancı ülkede oturuyorsa Türkiye'de göstereceği yerleşim yerindeki adresi:	*Ali Hakarar, Incek Caddesi No. 879, Ankara, Vekili: Avukat Mehmet Şen, Mevlana Cad., No. 1011, Ankara*
2- Borçlunun ve varsa kanuni temsilcisinin adı, soyadı ve yerleşim yerindeki adresi, alacaklı tarafından biliniyorsa vergi kimlik numarası:	*Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 1111/2 Dikmen -Ankara*
3- Alacağın veya istenen teminatın Türk parasıyla tutarı ve faizli alacaklarda faizin miktarı ile işlemeye başladığı gün; alacak veya teminat yabancı para ise alacağın hangi tarihteki kur üzerinden talep edildiği ve faizi:	*120.000,00 TL asıl alacak* *5.777,26 TL yüzde 53,25 gecikme* *+ faizi (01.01.2025-03.02.2025)* *125.777,26 TL toplam alacağın yanında asıl alacak olan 120.000 TL'sının takip tarihinden itibaren yüzde 53,25 gecikme (temerrüt) faizi ile birlikte tahsili.*
4- Senet ve tarihi:	15.09.2024 günlü bono (emre muharrer senet)
5- Bir terekeye karşı yapılan takiplerde mirasçıların adları, soyadları ve yerleşim yerindeki adresleri:	

Yukarıda yazılı borç ve giderleri işbu ödeme emrinin tebliği tarihinden itibaren (10) gün içinde ödeme emrini gönderen icra dairesine ait banka hesabına yatırmanız; takibin dayanağı senet kambiyo senedi niteliğini haiz değilse (5) gün içinde icra mahkemesine şikayet etmeniz; takip dayanağı senet altındaki imza size ait değilse yine bu (5) gün içinde ayrıca ve açıkça bir dilekçe ile icra mahkemesine bildirmeniz; aksi takdirde kambiyo senedindeki imzanın sizden sadır sayılacağı; imzanızı haksız yere inkar ederseniz takip konusu alacağın yüzde onu oranında para cezası ile mahk0m edileceğiniz; borçlu olmadığınız veya borcun itfa veya imhal edildiği veya alacağın zamanaşımına uğradığı veya yetki hakkında itirazınız varsa bunu sebepleriyle birlikte (5) gün içinde icra mahkemesine bir dilekçe ile bildirerek icra mahkemesinden itirazınızın kabulüne dair bir karar getirmediğiniz takdirde cebri icraya devam olunacağı; itiraz edilmediği ve borç ödenmediği takdirde (10) gün içinde 74 üncü maddeye, itiraz edilip de

reddedildi□i takdirde ise (3) gün içinde 75 inci maddeye göre mal beyanında bulunmanız; bulunmazsanız hapisle tazyik olunaca□ınız, mal beyanında bulunmaz **veya gerçe□e** aykırı beyanda bulunursanız ayrıca hapisle cezalandırılacaQınız ihtar olunur.

(IIK m.168)

03.02.2025
icra MOdOrO
MOhOr ve imza

icra Dairesi Hesap Bilgileri
Banka Adı
Iban No

Yönetmelik Örnek No: 10

EK No. 22

T.C. **Örnek No: 13**

Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025/23

ADf KIRAYA VE HASILAT KIRALARINA AİT TAKiPTE ÖDEME EMRi

1- Alacaklı ve varsa kanuni temsilcisinin ve vekilinin adı, soyadı ve yerfeşim yerindeki adresi; alacaklı yabancı ülkede oturuyorsa Türkiye'de göstereceği yerfeşim yerindeki adresi:	*Ali Hakarar, Incek Caddesi No 879, Ankara, Vekili: Avukat Mehmet Şen, Mevlana Cad., No. 1011, Ankara*
2- Borçlunun ve varsa kanuni temsilcisinin adı, soyadı ve yerfeşim yerindeki adresi,- alacaklı tarafından biliniyorsa vergi kimlik numarası:	*Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 1111/2 Dikmen - Ankara*
3- Alacağın Türk parasıyla tutarı, faiz miktarı ve işlemeye başladığı gün; alacak veya teminat yabancı para ise alacağın hangi tarihteki kur üzerinden talep edildiği ve faizi:	*2024 Ağustos-Eylül-Ekim-Kasım-Aralık ve 2025 Ocak aylarına ait toplam 120.000 TL alacak ve takip tarihinden itibaren yüzde yirmi dôıt temerrüt faizi*
4- Bir terekeye karşı yapılan takiplerde mirasçıların adı, soyadı ve yerfeşim yerindeki adresleri:	
5- Sözleşme ve tarihi:	*01.01.2023 günlü kira sôzleşmesi*

Yukarda yazılı borcu işbu ödeme emrinin tebliği tarihinden itibaren 30 (otuz) gün içinde ödeme emrinde yazılı olan icra dairesine ait banka hesabına yatırmanız; borcun bir kısmına veya tamamına veya alacaklının takibine karşı bir itirazınız varsa, yine bu ödeme emrinin tebliği tarihinden itibaren 7 (yedi) gün içinde açıkça ve sebepleri ile birfikte icra ve iflas Kanununun 62 nci maddesi hükmü gereğince dilekçe ile veya sözlü olarak icra dairesine bildirmeniz; kira aklini ve sözleşmedeki imzanızı kesin ve açık olarak reddetmediğiniz takdirde, akdi kabul etmiş sayılacağınız; yukardaki süreler içinde borcu ödemeniz veya itiraz etmezseniz, alacaklının icra mahkemesinden tahliyenizi isteyebileceği ve kesinleşen kira alacağından dolayı da haciz talep edebileceği ihtar olunur[7].

(IIK m. 269)

06.02.2025
icra Müdürü
Mühür ve imza

icra Dairesi Hesap Bilgileri
Banka Adı
Iban No

---

7 **A** - Ödeme süresi; Türk Borçlar Kanununun, 315. maddesi ger□ince, otuz gün, aynı Kanunun 362. maddesi uyannca ürün kiralarında altmış gündür.

B - itiraz süresi; Ödeme süresi 30 ve 60 gün olan adi ve ürün kiralarında itiraz süresi yedi gündür.

EK No. 23

T.C.
Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya **No: 2025/23**

Örnek No: 14

YAZILI SÖZLEŞME iLE KiRALANAN TAŞINMAZIN KIRA SÜRESiNiN BiTMESi DURUMUNDA TAHLiYE EMRi

1- Kiralayanın ve varsa temsilcisinin adı, soyadı ve yerleşim yerindeki adresi:	*Ali Hakarar, Incek Caddesi No. 879, Ankara. Vekil/: Avukat Mehmet Şen, Mevlana Cad., No. 1011, Ankara*
2- Kiracının ve varsa temsilcisinin adı, soyadı ve yerleşim yerindeki adresi:	*Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 111112 Dikmen - Ankara*
3- Tahliyesi istenen taşınmazın nev'i ve mevkii:	*Dikmen Caddesi No. 1111/2 deki bağ evi*
4- Sözleşme ve tarihi:	*01.01.2023 günlü kira sôzleşmesi*

Üç numaralı bendde yazılı kira süresi bitmiş olan taşınmazı işbu tahliye emrinin tebliği tarihinden itibaren (15) gün içinde tahliye ve teslim etmeniz, kiranın yenilendiğine veya uzatıldığına dair bir itirazınız varsa (7) gün içinde dilekçe ile veya sözlü olarak icra dairesine bildirmeniz, müddeti içinde itiraz etmez veya kendiliğinizden tahliye etmezseniz icraen çıkarılacağınız, itirazınız kaldırılırsa icra ve IflAs Kanununun 273 üncü maddesi gereğince zorla tahliye olunacağınız ihtar olunur.

(IIK m. 272, 273)

06.02.2025
icra Müdürü
Mühür ve imza

Yönetmelik Örnek No: 14

EK No. 24

T.C. **Örnek No: 4-5**
Ankara 15. Genel İcra Dairesi
Dosya No: 2025/23

PARA BORCUNA VEYA TEMiNAT VERiLMESiNE VEYA BiR İŞİN YAPILMASI VEYA YAPILMAMASINA, iRTiFAK HAKKININ VEYA GEMİ İZERİNDEKİ İNTiFA HAKKININ KALDIRILMASINA İLİŞKİN İlAMLARIN YERiNE GETİRİLMESİNDE iCRA EMRi

1- Alacaklı ve varsa kanuni temsilcisinin ve vekilinin adı, soyadı, vergi kimlik numarası ve yer1eşim yerindeki adresi, alacaklı yabancı ülkede oturuyorsa, Türkiye'de göstereceği yerleşim yerindeki adresi:	*Ali Hakarar, Incek Caddesi No 879, Ankara, Vekili: Avukat Mehmet Şen, Mevlana Cad., No. 1011, Ankara*
2- Borçlunun ve varsa kanuni temsilcisinin adı, soyadı ve yerleşim yerindeki adresi, alacaklı tarafından biliniyorsa vergi kimlik numarası:	*Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 1111/2 Dikmen -Ankara*
3- Alacağın veya istenen teminatın Türk Parasıyla tutarı ve faizli alacaklarda faizin miktarı ile işlemeye başladığı gün; alacak veya teminat yabancı para ise alacağın hangi tarihteki kur üzerinden talep edildiği ve faizi:	*120.000,00 TL asıl alacak* *4.497,53TLyüzde dokuz gecikme faizi (01.01.2024-31.05.2024)* *19.726,03 TL yüzde yirmi dört gecikme faizi (01.06.2024-06.02.2025)* *+ 3.000 TL yargılama masrafları* *140.173,56 TL alacağın yanında asıl alacağın takip tarihinden itibaren yüzde yirmi dört gecikme faizi ile birlikte tahsili.*
4- Takip terekeye karşı açılmışsa mirasçıların adı, soyadı ve yerleşim yerindeki adresleri:	
5- ilamı veren mahkeme ve ilamın tarih ve numarası:	*Ankara Asliye 52. Hukuk Mahkemesinin 10.01.2025 gün ve 2025123 K sayılı ilamı*
6- ilam veya belgeye dayalı olarak istenen alacağın veya teminatın; yapılması veya yapılmaması istenen işin; kaldırılacak veya yükletilecek irtifak hakkının veya gemi üzerindeki irtifak veya intifa hakkının neden ibaret olduğu ve faizi:	

A) Yukarda yazılı borcu (teminatı) işbu i□ra emrinin tebliği tarihinden itibaren (7) gün içinde icra emrini gönderen_icra d□iresine ait b_□nk_a_hesabına yatı□anız; icra ve iflas Kanunu'nun 32 nci maddesi gereğınce ve bu-sure ıçınde borcu (temınatı) ödemez

(vermez) iseniz, icra mahkemesinden veya Yargıtay'dan veya yargılamanın yenilenmesi yolu ile ait olduğu mahkemeden icranın geri bırakılmasına dair bir karar getirmediğiniz takdirde cebri icra yapılacağı; yine bu müddet içinde 74 Onca madde gereğince mal beyanında bulunmanız, beyanda bulunmaz veya hakikate aykırı beyanda bulunursanız 337 nci madde gereğince hapis ile cezalandınlacağınız,

B) Yukarda yazılı işi, işbu icra emrinin, tebliği tarihinden itibaren.....sOre içinde yapmanız, aksi halde, 30 uncu madde gereğince ilam hükmünün icraen yerine getirileceği; iş yalnız tarafınızdan yapılmasına dair ise bu süre içinde yapılmaması halinde 343 üncü maddedeki cezayı gerektireceği,

C) Yukarda yazılı işin ..... süre içinde yapılmaması, aksi halde, 343 OncO maddedeki cezayı gerektireceği,

D) Yukanda yazılı işin yapılmasına veya yapılmamasına ilişkin ilam hükmü yerine getirildikten sonra, ilam hükmünü ortadan kaldıracak bir eylemde bulunursanız mahkemeden ayrıca hüküm almaya gerek kalmadan, önceki ilam hükmünün tekrar zorfa yerine getirileceği,

E) Yukarda yazılı irtifak hakkını veya gemi üzerindeki intifa hakkının icra emrinin tebliği tarihinden itibaren (7) gün içinde yüklenmeniz (kaldırmanız), aksi halde ilam hükmünün zorfa yerine getirileceği ve ilam hükmüne muhalefetin ayrıca icra ve iflas Kanununun 343 üncü maddesindeki cezayı gerektireceği,

ihtar olunur.

(IIK m. 30, 31, 32).

06.02.2025
icra Müdürü
Mühür ve imza

icra Dairesi Hesap Bilgileri
Banka Adı
Iban No

Yönetmelik Örnek No: 4-5

EK No. 25

T.C. **ÖmekNo: 2**
Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025123

TAŞINIR TESLİMiNE VEYA TAŞINMAZ TAHLiYE VEYA TESLiMiNE iLİŞKiN iCRA EMRİ

1-Alacaklının ve varsa kanuni temsilcisinin ve vekilinin adı, soyadı ve yerteşim yerindeki adresi; alacaklı yabancı ülkede oturuyorsa Türkiye'de göstereceği yerteşim yerindeki adresi:	*Ali Hakarar, Incek Caddesi No. 879, Ankara. Vekili: Avukat Mehmet Şen, Mevlana Cad., No. 1011, Ankara*
2- Borçlunun ve varsa kanuni temsilcisinin adı, soyadı ve yerteşim yerindeki adresi, alacaklı tarafından biliniyorsa vergi kimlik numarası:	*Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 1111/2 Dikmen - Ankara*
3- ilamı veren mahkeme ve ilamın tarih ve numarası:	*Ankara Asliye 52. Hukuk Mahkemesinin 10.01.2025 gün ve 2025/23 K. sayılı ilamı*
4- Talebin neden ibaret olduğu:	*/Jamda yazılı X marka 2024 model binek otomobilinin teslimi (veya Dikmen 173 pafta, 1711 ada ve 23 parsel nolu taşınmazın tahliye ve teslimi*

Yukarda yazılı taşının (veya taşınmazın) işbu icra emrinin tebliği tarihinden itibaren (7) gün içinde (tahliye) ve teslim etmeniz; bu müddet içinde (tahliye) ve teslim etmezseniz, icra mahkemesinden veya[8] yargılamanın yenilenmesi yolu ile ait olduğu mahkemeden yahut Yargıtay'dan icranın geri bırakılmasına dair bir karar getirmezseniz, icra iflas Kanununun 24 ve 26 ncı maddeleri gereğince ilam hükmünün zorla icra olunacağı, (teslimi emredilen mal yedinizde bulunmazsa, ilamda yazılı değerinin, taşınır malın değeri ilamda yazılı olmadığı halde veya ihtilaf halinde, icra müdürü tarafından haczin yapıldığı tarihteki rayice göre takdir olunan değerinin alınacağı, bu değer de ödenmediği takdirde ayrıca icra emri tebliğine gerek kalmaksızın haciz yolu ile icra olunacağı) ihtar olunur.

(IIK m. 24, 26)

06.02.2025
İcra Müdürü
Mühür ve imza

Yönetmelik Örnek No: 2

8 bu «veya» kelimesinden sonra, «muhakemenin iadesi yoliyle» kelimelerinin bulunması gerekir (bkz. IIK m. 24, 11).

EK No. 26

T.C.
Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025/23

Örnek No: 8

TAŞINIR REHNININ PARAYA ÇEVRiLMESi YOLU iLE TAKiPTE ÖDEME EMRi

1- Alacaklının ve varsa kanuni temsilcisinin ve vekilinin adı, soyadı ve yerleşim yerindeki adresi; alacaklı yabancı ülkede oturuyorsa Türkiye'de göstereceği yerleşim yerindeki adresi:	*Ali Hakarar, Incek Caddesi No. 879, Ankara, Vekili: Avukat Mehmet Şen, Mevlana Cad., No. 1011, Ankara*
2- Borçlunun ve varsa kanuni temsilcisinin adı, soyadı ve yerleşim yerindeki adresi, alacaklı tarafından biliniyorsa vergi kimlik numarası:	*Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 1111/2 Dikmen - Ankara*
3- Alacağın veya istenen teminatın Türk parasıyla tutarı ve faizli alacaklarda faizin miktarı ile işlemeye başladığı gün; alacak veya teminat yabancı para ise alacağın hangi tarihteki kur üzerinden talep edildiği ve faizi:	*120.000,00 TL asıl alacak* *2.603,84TL yüzde yirmi dôrt gecikme* ± *faizi (01.01.2025-03.02.2025)* *122.603,84 TL toplam alacağın yanında asıl alacak olan 120.000 TL'sının takip tarihinden itibaren yüzde yirmi dôrt gecikme (temerrüt) faizi ile birlikte tahsili.*
4- Borç senedi ve tarihi ve taahhüdün sebebi:	*15.09.2024 günlü adi senet (ôdünç alma)*
5- Rehnedilen şeyin ne olduğu:	*X marka bir dizüstü bilgisayar*
6- Rehnedilen üçüncü şahıs tarafından verilmiş veya mülkiyeti üçüncü şahsa geçmişse onun ve daha sonra gelen rehin hakkı sahibinin adı, soyadı, yerleşim yerindeki adresi:	

işbu ödeme emrinin tebliği tarihinden itibaren (15) gün içinde ödeme emrinde yazılı olan icra dairesine ait banka hesabına yatırmanız; rehin hakkına karşı bir itirazınız varsa tebliğ tarihinden itibaren (7) gün içinde dilekçe ile veya sözlü olarak icra dairesine bildirmeniz; borcun bir kısmına itirazınız varsa o kısmın cihet ve miktarını açıkça göstermediğiniz takdirde itiraz etmemiş sayılacağınız; senet altındaki imzayı Jnkftr ediyorsanız ayrıca ve açıkça bildirmeniz; aksi halde senetteki imzayı kabul etmiş sayılacağınız; bu süre içinde rehin hakkında açıkça itiraz etmediğiniz takdirde alacaklının rehin hakkını takip safhası içinde artık tartışma konusu olamayacağı; sırf rehin hakkına itiraz

edildiği takdirde alacaklının bu takip yolundan vazgeçerek takibin haciz yolu ile devamını ve 74 üncü madde gereğince mal beyanında bulunmanızı isteyebileceği, bu süreler içinde itiraz edilmez ve borç ödenmezse rehnin satılacağı ihtar olunur.

(IIK m. 146, 147)

06.02.2025
icra Müdürü
Mühür ve imza

icra Dairesi Hesap Bilgileri
Banka Adı
Iban No

Yönetmelik Örnek No: 8

EK No. 27

T.C.

Örnek No: 9

Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025/23

iPOTEĞiN PARAYA ÇEVRiLMESi YOLU iLE TAKiPTE ÖDEME EMRi

1- Alacaklı ve varsa kanuni temsilcisinin ve vekilinin adı, soyadı, vergi kimlik numarası ve yerleşim yerindeki adresi; alacaklı yabancı ülkede oturuyorsa, Türkiye'de göstereceği yerleşim yerindeki adresi:	*Ali Hakarar, Incek Caddesi No 879, Ankara, Vekili: Avukat Mehmet Şen, Mevlana Cad., No. 1011, Ankara*
2- Borçlunun ve varsa kanuni temsilcisinin adı, soyadı ve yerleşim yerindeki adresi, alacaklı tarafından biliniyorsa vergi kimlik numarası:	*Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 1111/2 Dikmen - Ankara*
3- Alacağın veya istenen teminatın Türk Parasıyla tutarı ve faizli alacaklarda faizin miktarı ile işlemeye başladığı gün; alacak veya teminat yabancı para ise alacağın hangi tarihteki kur üzerinden talep edildiği ve faizi:	*120.000,00 TL asıl alacak* *2.603,84 TL yüzde yirmi dört gecikme faizi (01.01.2025-03.02.2025)* *+ 3.000 TL yargılama masrafları* *125.603,84 TL alacağın yanında asıl alacak olan 120.000 TL'sının takip tarihinden itibaren yüzde yirmi dört gecikme faizi ile birlikte tahsili.*
4- Takip terekeye karşı açılmışsa mirasçıların adı, soyadı, yerleşim yerideki adr□sleri:	
5- ipotek belgesi ve tarihi (ipotek bir cari hesap veya işlemeyecek kredi ve saire gibi bir mukavelenin teminatı olarak verilmişse tarih ve numarası):	*15.09.2024 günlü ipotek akit tablosu*
6- Rehnedilenin ne olduğu:	*Dikmen 173 pafta, 1711 ada ve 23 parsel sayılı taşınmaz*
7- Rehnedilen üçüncü şahıslar tarafından verilmiş **veya** mülkiyeti üçüncü şahıslara geçmiş ise onun ve daha sonra gelen rehin hakkı sahibinin adı, soyadı, yerleşim yerindeki adresi:	

işbu icra emrinin tebliği tarihinden itibaren (30) gün içinde borcu ödeme emrinde yazılı olan icra dairesine ait banka hesabına yatırmanız; borca karşı bir itirazınız varsa tebliğ tarihinden itibaren (7) gün içinde yazılı veya sözlü olarak (ipotek hakkına itiraz edilemez mad. 150) icra dairesine bildirmeniz; borcun bir kısmına itirazınız varsa o kısmın cihet ve miktarını açıkça göstermediğiniz takdirde itiraz etmemiş sayılacağınız; senet altındaki imzayı inkar ediyorsanız ayrıca ve açıkça bildirmeniz, aksi takdirde senetteki imzayı kabul etmiş sayılacağınız; süresi içinde itiraz edilmez ve borç ödenmezse alacaklının taşınmazın satışını isteyebileceği ihtar olunur.

(IIK m. 149/b)

06.02.2025
İcra Müdürü
Mühür ve imza

icra Dairesi Hesap Bilgileri
Banka Adı
Iban Na

Yönetmelik Örnek No: 9

EK No. 28

T.C.
Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025123

OmekNo:44

TAŞINIR REHNININ PARAYA ÇEVRiLMESi YOLU iLE ILAMLI TAKiPTE iCRA EMRi

1- Alacaklı ve varsa kanuni temsilcisinin veya vekilinin adı, soyadı, vergi kimlik numarası ve yeıieşim yerindeki adresi; alacaklı yabancı ülkede oturuyorsa, Türkiye'de göste□i yeıieşim yerindeki adresi:	*Ali Hakarar, Incek Caddesi No 879, Ankara, Vekili: Avukat Mehmet Şen, Mevlana Cad., No. 1011, Ankara*
2- Borçlunun ve varsa kanuni temsilcisinin adı, soyadı ve yeıieşim yerindeki adresi, alacaklı tarafından biliniyorsa vergi kimlik numarası:	*Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 111112 Dikmen - Ankara*
3- Alaca□ın veya istenen teminatın Türk Parasıyla tutarı ve faizli alacaklarda faizin miktarı ile işlemeye başladı□ı gün; alacak veya teminat yabancı para ise alaca□ın hangi tarihteki kur üzerinden talep edildi□i ve faizi:	*120.000,00 TL asıl alacak* *19.489,32 TL yüzde yirmi dôrt gecikme faizi (01.06.2024-03.02.2025)* *+ 3.000 TL yargılama masraflan* *142.489,32 TL alacat}ın yanında asıl alacak olan 120.000 TL'sının takip tarihinden itibaren yüzde yirmi dôrt gecikme faizi ile birlikte tahsili.*
4- IlAmı veren mahkeme ve ilAmın tarihi, numarası ve saat:	*Ankara Asliye 52. Hukuk Mahkemesinin 10.12.2024 gün ve 2024123 K. sayılı il□mı*
5- Rehin edilenin ne oldu□u:	*X marka bir dizüstü bilgisayar*
6- Rehin üçüncü kişi tarafından verilmiş veya mülkiyeti üçüncü kişiye geçmişse adı, soyadı, yer1eşim yerindeki adresi:	

Yukarıda yazılı borcu işbu icra emrinin tebli□i tarihinden itibaren (7) gün içinde icra emrinde yazılı olan icra dairesine ait banka hesabına yatırmanız; bu süre içinde borcu ödemezseniz, icra mahkemesinden veya Yargıtaydan veya yargılamanın yenilenmesi yolu ile ait oldu□u mahkemeden icranın geri bırakılmasına ilişkin bir karar getirilmezse alacaklının rehnedilmiş malın satışını Isteyebllec□I ihtar olunur.

(IIK m. 150/h)

06.02.2025
icra Müdürü
Mühür ve imza

icra Dairesi Hesap Bilgileri
Banka Adı
Iban No

Yönetmelik Örnek No: «

EK No. 29

T.C. **Örnek No: 6**

Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025123

iPOTEĞiN PARAYA ÇEVRiLMESi YOLU iLE TAKiPTE iCRA EMRi

1- Alacaklı ve varsa kanuni temsilcisinin ve vekilinin adı, soyadı, vergi kimlik numarası, yerleşim yerindeki adresi; alacaklı yabancı ülkede oturuyorsa, Türkiye'de göstereceği yerleşim yerindeki adresi:	*Ali Hakarar, Incek Caddesi No. 879, Ankara, Vekili: Avukat Mehmet Şen, Mevlana Cad., No. 1011, Ankara*
2- Borçlunun ve varsa kanuni temsilcisinin adı, soyadı ve yerleşim yerindeki adresi, alacaklı tarafından biliniyorsa vergi kimlik numarası:	*Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 1111/2 Dikmen - Ankara*
3- Alacağın veya istenen teminatın Türk Parasıyla tutarı ve faizli alacaklarda faizin miktarı ile işlemeye başladığı gün; alacak veya teminat yabancı para ise alacağın hangi tarihteki kur üzerinden talep edildiği ve faizi:	*120.000,00 TL asıl alacak* *2.603,84 TL yüzde yirmi dôrt gecikme* ***faizi*** *(01.01.2025-03.02.2025)* *+ 3.000 TL yargılama masrafları* *125.603,84 TL alacağın yanında asıl alacak olan 120.000 TL'sının takip tarihinden itibaren yüzde yirmi dôrt gecikme* ***faizi*** *ile birlikte tahsili.*
4- Takip terekeye karşı açılmışsa mirasçıların adı, soyadı ve yerleşim yerindeki adresleri:	
5- Borç senedi ve tarihi ve taahhüdün sebebi:	*15.09.2024 günlü ipotek akit tablosu*
6- Rehnedilenin ne olduğu:	*Dikmen 173 pafta, 1711 ada ve 23 parsel sayılı taşınmaz*
7- Rehnedilen üçüncü şahıs tarafından verilmiş veya mülkiyeti üçüncü şahsa geçmişse onun ve daha sonra gelen rehin hakkı sahibinin adı, soyadı, yerleşim yerindeki adresi:	

işbu icra emrinin tebliği tarihinden itibaren (30) gün içinde icra emrini gönderen icra dairesine ait banka hesabına yatırılması; bu süre içinde borç ödenmez veya icra mahkemesinden icranın geri bırakılmasına dair bir karar getirilemezse alacaklının taşınmazın satışını isteyebileceği ihtar olunur.

(IIK m. 149)

06.02.2025
icra Müdürü
Mühür ve imza

icra Dairesi Hesap Bilgileri
Banka Adı
Iban No

Yönetmelik Örnek No: 6

EK No. 30

örnek No: 30

T.C.
Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025/23

MUVAKKAT REHiN AÇI□I BELGESi

Alacaklının adı, soyadı	*Ali Hakarar*
Borçlunun adı, soyadı	*Bekir Borçsevmez*
Alacağın miktarı	*(125.000) TL.*
Rehnedilenin takdir edilen kıymeti	(100.000) *TL.*
Takdir edilen kıymete göre açık kalan miktar	*25.000 (yinni beşbin) TL*

işbu rehin açığı belgesi icra ve iflas Kanununun 150/f maddesi uyarınca 17.07.2025 tarihinde atacaktı Ali Hakarar'a verilmiştir.

(IIK m. 150/f)

17.07.2025
icra Müdürü
Mühür ve imza

Yönetmelik Örnek No: 30

EK No. 31

Örnek No: 31

T.C.
Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025/23

REHiN AÇIĞI BELGESi

Alacaklının adı, soyadı	:	*Ali Hakarar*
Borçlunun adı, soyadı	:	*Bekir Borçsevmez*
Alacağın miktarı	:	Yalnız *125.000 TL.*
Rehnedilene takdir edilen değer	:	*100.000 TL.*
Satış tutarı	:	*90.000 TL.*
Satış yapılmamışsa sebebi		
Geriye kalan alacak miktarı	:	*35.300 (otuz beş bin üç yüz) TL.*

işbu rehin açığı belgesi icra ve iflas Kanununun 152 nci maddesi uyarınca 06.11.2025 tarihinde alacaklı Ali Hakarar'a verilmiştir.

(IIK m. 152)

06.11.2025
icra Müdürü
Mühür ve imza

Yönetmelik Örnek No: 31

EK No. 32

T.C. **örnek No:** 11
Ankara 15. Genel icra **Dairesi**
Dosya No: 2025123

iFLAS YOLU iLE **ADI TAKiPTE ÖDEME EMRi**

1- Alacaklı ve varsa kanuni temsilcisinin ve vekilinin adı, soyadı, vergi kimlik numarası ve yerteşim yerindeki adresi; alacaklı yabancı ülkede oturuyorsa, Türkiye'de göstereceği yerteşim yerindeki adresi:	*Ali Hakarar, Incek Caddesi No. 879, Ankara, Vek/11: Avukat Mehmet Şen, Mevlana Cad., No. 1011, Ankara*
2- Borçlunun ve varsa kanuni temsilcisinin adı, soyadı ve yerteşim yerindeki adresi, alacaklı tarafından biliniyorsa vergi kimlik numarası:	*Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 1111/2 Dikmen - Ankara*
3- Alacağın veya istenen teminatın Türk parasıyla tutarı ve faizli alacaklarda faizin miktarı ile işlemeye başladığı gün; alacak veya teminat yabancı para ise alacağın hangi tarihteki kur üzerinden talep edildiği ve faizi:	*120.000,00 TL asıl alacak* *2.603,84TL yüzde yinni dôrt gecikme* *+ faizi (01.01.2025-03.02.2025)* *122.603,84 TL toplam alacağın yanında asıl alacak olan 120.000 TL'sının takip tarihinden itibaren yüzde yinni dôrt gecikme (temerrüt) faizi ile birlikte tahsili.*
4- Senet ve tarihi:	*15.09.2024 günlü adi senet*

işbu ödeme emrinin tebliği tarihinden itibaren borcu ve takip masraflarını (7) gün içinde ödeme emrini gönderen icra ve iflas dairesine ait banka hesabına yatırmanız; bu süre içinde borcunuz olmadığına veya iflasa tabi şahıslardan bulunmadığınıza dair bir itirazınız varsa dilekçe ile icra dairesine bildirmeniz ve konkordato teklif edebileceğiniz, aynı süre içinde borç ödenmediği takdirde alacaklının ticaret mahkemesinden iflas karan isteyebileceği ihtar olunur.

(IIK m. 155)

06.02.2025
icra Müdürü
Mühür ve imza

icra Dairesi Hesap Bilgileri
Banka Adı
Iban No

Yönetmelik Örnek No: 11

EK No. 33

Örnek No: 32

T.C.
Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025/23

iFLASA (IFLASIN KAPANMASINA - IFLASIN KALDIRILMASINA) İLiŞKiN iLAN

Müflisin adı, soyadı ve adresi:	*Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 1111/2, Dikmen - Ankara*
iflasın açılması veya kapanması veya kaldınlması kararı veren mahkeme:	.....
Kararın tarih ve sayısı ile özeti:	.....

Yukarda adresi yazılı Bekir Borçsevmez hakkında Ankara Asliye 13. Ticaret Mahkemesinin 22.05.2025 gün ve 2025/573 sayılı kararıyla iflasına (iflasın kapanmasına ewelce verilen iflas kararının kaldırılmasına) karar verilmiş bulunduğu icra ve iflas Kanununun 166 (254 - 182) maddesi gereğince tebliğ ve ilan olunur.

(IIK m. 166, 181, 182,254)

23.06.2025
İflas Müdürü
Mühür ve imza

Yönetmelik Örnek No: 32

Not: Bu ilanda iflasın açıldığı saat ve dakikasının da gösterilmesi gerekir.

EK No. 34

T.C.
Ankara 15. Genel icra **Dairesi**
Dosya No: 2025123

Örnek No: 12

KAMBiYO SENETLERiNE (ÇEK, POLiÇE VE EMRE MUHARRER SENET) ÖZGÜ iFLAS YOLU iLE **TAKiPTE ÖDEME EMRi**

1- Alacaklı ve varsa kanuni temsilcisinin ve vekilinin adı, soyadı, vergi kimlik numarası ve yerleşim yerindeki adresi; alacaklı yabancı ülkede oturuyorsa Türkiye'de göstereceği yerleşim yerindeki adresi:	*Ali Hakarar, Incek Caddesi No. 879, Ankara, Vekili: Avukat Mehmet Şen, Mevlana Cad., No. 1011, Ankara*
2- Borçlu ve varsa kanuni temsilcisinin adı, soyadı ve yerleşim yerindeki adresi, alacaklı tarafından biliniyorsa vergi kimlik numarası:	*Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 111112 Dikmen -Ankara*
3- Alacağın veya istenen teminatın Türk parasıyla tutarı ve faizli alacaklarda faizin miktarı ile işlemeye başladığı gün; alacak veya teminat yabancı para ise alacağın hangi tarihteki kur üzerinden talep edildiği ve faizi:	*120.000,00 TL asıl alacak* *+ 5.777,26 TL yüzde 53,25 gecikme faizi (01.01.2025-03.02.2025)* *125.777,26 TL toplam alacağın yanında asıl alacak olan 120.000 Tl'sının takip tarihinden itibaren yüzde 53,25 gecikme (temerrüt) faizi ile birlikte tahsili.*
4- Senet ve tarihi:	*15.09.2024 günlü bono (emre muharrer senet)*

işbu ödeme emrinin tebliği tarihinden itibaren borcu ve takip giderlerini (5) gün içinde ödeme emrini gönderen icra ve iflas dairesine ait banka hesabına yatınnanız; kambiyo senedi ve borca ait her türlü itiraz ve şikayetlerinizi yine bu (5) gün içinde sebepleriyle birlikte ve diğer tarafa tebliğ edilecek nüshadan bir fazla dilekçe ile icra dairesine bildirmeniz; (5) gün içinde borç ödenmediği; veya itiraz ve **şikayet** edilmediği takdirde; alacaklının ticaret mahkemesinden iflasınızı isteyebileceği; itiraz **ve şikayet** edildiği takdirde alacaklının ticaret mahkemesinden itiraz ve şikayetin kaldırılması ve iflasınıza karar verilmesini isteyebileceği ihtar olunur.

(IIK m. 171)

06.02.2025
icra Müdürü
Mühür ve imza

icra Dairesi Hesap Bilgileri
Banka Adı
Iban No
Yönetmelik Örnek No: 12

EK No. 35

Örnek No: 33

T.C.
Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025/23

TASFİYENİN TATİL İLANI

Müflisin adı, soyadı ve yerleşim yerindeki adresi: *Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 1111/2, Dikmen - Ankara*

Yukarıda adı ve adresi yazılı müflisin masaya ait hiç bir malı bulunmadığından icra ve iflas Kanununun 217 nci maddesi uyarınca tasfiyenin tatiline karar verilmiştir. işbu ilan tarihinden itibaren (30) gün içinde alacaklılar tarafından gideri peşin verilerek iflasa ilişkin işlemlerin yürütülmesinin devamı istenmediği takdirde iflasın kapatılacağı tebliğ ve ilan olunur.

(IIK m. 217)

12.06.2025
İflas Müdürü
Mühür ve imza

Yönetmelik Örnek No: 33

Not: Bu ilanda, peşin verilmesi gereken gider tutarının açıkça gösterilmesi gerekir.

EK No. 36

T.C.
Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025/23

Örnek No: 34

BASiT TASFiYEDE ALACAKLILARI DAVET ILANI

Müflisin adı, soyadı ve yerleşim yerindeki adresi: *Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 1111/2, Dikmen - Ankara*

Yukarıda adı yazılı müflisin, iflas dairesince defteri tutulan mallarının bedellerinin tasfiye giderlerini koruyamayacağı anlaşıldığından basit tasfiye usulünün uygulanması kararlaştırılmıştır.

Bu sebeple, alacaklıların bu ilan tarihinden itibaren (20) gün içinde[9] alacaklarını ve iddialarını bildirmeleri, bu müddet içinde alacaklılardan birinin giderleri peşin vermek sureti ile tasfiyenin adi şekilde yapılmasını istiy□bileceği icra ve iflas Kanununun 218. maddesi gereğince ilan olunur.

(IIK m. 218)

12.06.2025
İflas Müdürü
Mühür ve imza

Yönetmelik Örnek No: 34

---

9 Bu müddet, iflas dairesince 20 günden az veya iki aydan çok olmamak Ozere tayin **edilir.**

Not: Bu ilanın muhtevası eksiktir. Bu ilanda, yalnız alacaklıların bildirilmesini yazmakla yetinmemeli, m. 219, 11/3 ve 4'te olduğu gibi (bkz. aşa. 37 nolu örnek), müflisin borçluları ve müflisin mallarını ellerinde bulunduranlar da borçlarını bildirmeye ve müflisin mallarını testim etmeye davet edilmelidir.

EK No. 37

T.C. **Örnek No: 35**

Ankara iflas Dairesi
Dosya No: 2025/23

ADI TASFİYE VE IFLASIN AÇILMASININ İLANI

Müflisin adı, soyadı ve adresi	*Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 1111/2, Dikmen - Ankara*
iflasın açıldığı tarih	*22.05.2025 saat 10.00*

Ankara 13 üncü Ticaret mahkemesince iflasına karar verilmiş olan yukarda ismi ve adresi yazılı müflis hakkında tasfiyenin şimdilik adi tasfiye şeklinde icrası tensip kılınmış olduğundan:

1 - Müflisten alacaklı olanlarla taşınır ve taşınmazlar üzerinde istihkak iddiasında bulunanlar ilandan itibaren bir ay içinde[10] ..... icra ve iflas Dairesine yazılı olarak alacak ve istihkak iddialarını kaydettirmeleri ve delillerini (senet, defter, hülasası vesaire) nin asıl veya onaylı örneklerini tevdi etmeleri,

2 - Müflise borçlu olanların aynı süre içinde kendilerini ve borçlarını bildirmeleri, aksi halin icra ve iflas Kanunu'nun 336 ncı maddesi uyarınca cezai sorumluluğu gerektireceği,

3 - Müflisin mallarını her ne suretle olursa olsun ellerinde bulunduranlar, o mallar üzerindeki kanuni hakları saklı kalmak şartıyla bunları aynı süre içinde iflas dairesi emrine tevdi etmeleri ve etmezlerse geçerli mazeretleri bulunmadıkça cezai sorumluluğa uğrayacakları ve rüçhan haklarından mahrum kalacakları,

4 - 23.06.2025 günü saat 10.00 da Ankara 1. Ağır Ceza Mahkemesi Salonunda ilk toplantı yapılacağından alacaklıların bu toplantıya gelmeleri veya yetkili bir vekil göndermeleri ve aynı zamanda müflis ile müşterek borçlu olanlar ve kefillerinin ve borcu tekeffül edenlerin veya bunların vekillerinin bu toplantıda hazır bulunmaya hakları olduğu ilan olunur.

(IIK m. 219, 336)

12.06.2025
İflas Müdürü
Mühür ve imza

Yönetmelik Örnek No: 35

---

[10] Pek uzak yerlerde veya yabancı ülkelerde ikamet eden alacaklılar için süre uzatılabilir.

Reddedilen bir mirasın tasfiyesi lazım geldiğinde miras hükümleri gereğince ewelce alacaklılar davet edilmişse süre (1O) güne indirilir.

EK No. 38

T.C.
Ankara IflAs Dairesi
Dosya No: 2025/23

Örnek No: 37

SIRA CETVELiNiN VE
iKiNCi ALACAKLILAR TOPLANTISININ ILANI

Müflisin adı, soyadı ve adresi : *Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 1111/2, Dikmen - Ankara*

Müflis Bekir Borçsevmez hakkındaki alacak ve istihkak iddialarının tahkik ve tetkik işlemi bitmiş olup, icra ve iflas Kanununun 206 ve 207 nci maddeleri gereğince düzenlenen alacaklılar sıra cetveli (Ankara iflas Dairesinde) incelemeye hazırdır.

Alacağın esasına ve miktarına ilişkin itirazların (15) gün içinde iflasa karar verilen yerdeki ticaret mahkemesinde dava yolu ile ileri sürülebileceği; yalnız sıraya ilişkin itirazların ise (7) gün içinde şikayet yoluyla icra mahkemesinde ileri sürülebileceği; gereken kanuni işlemin ifası (müflis alacaklılarına konkordato teklif ettiğinden bu konunun müzakeresi) için ikinci alacaklılar toplantısı günü olarak tayin edilen 28.08.2025 günü saat 10.00 da Ankara 1. Ağır Ceza Mahkemesi Salonunda hazır bulunmaları veya yetkili bir vekil göndermeleri lüzumu icra ve iflas Kanununun 232, 234, 235, 309/d maddeleri gereğince ilan ve tebliğ olunur.

(IIK m. 232, 234, 235, 309/d)

04.08.2025
iflas Müdürü
Mühür ve imza

Yönetmelik Örnek No: 37

EK No. 39

ŞIKAYET DİLEKÇESİ
(İİK m. 16)

İCRA MAHKEMESİNE
Ankara

Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025123

Şikayet eden (Alacaklı):	*Ali Hakarar, Incek Caddesi No. 879, Ankara*
Vekili:	*Avukat Mehmet Şen, Mevlana Cad., No. 1011, Ankara*
Karşı taraf (Borçlu):	*Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 1111/2, Dikmen - Ankara*
Konusu:	*Borçlunun ücretinin dôrtte birinin haczedilmesi hakkındaki icra müdürlüğünün kararının düzeltilmesi ve borçlunun ücretinin daha fazla kısmının haczine karar verilmesi talebinden ibarettir.*

Olaylar (Vakıalar):

1) Müvekkilim Ali Hakarar, borçlu Bekir Borçsevmez'e karşı 120.000 TL alacağı için bu ilamsız icra takibini yapmış, borçlu ödeme emrine itiraz etmiş, talebimiz üzerine, icra mahkemesi borçlunun itirazının kesin olarak kaldırılmasına karar vermiş ve böylece icra takibi kesinleşmiştir.

2) Bunun üzerine, icra dairesine başvurup, borçlunun X Anonim Şirketi Yönetim Kurulu Başkanı olduğunu bildirerek, bu şirketten aldığı 80.000 TL aylık ücretin bir kısmının haczedilmesini istedik. icra Müdürü, borçlu ve ailesinin durumu hakkında hiç bir araştırma yapmadan, X Anonim Şirketine borçlunun ücretinin dörtte birinin haczedilmiş olduğunu bildirmekle yetindi. X Anonim Şirketinin verdiği cevapta, borçlunun aylık (net) ücretinin 80.000 TL olduğu ve bunun dörtte biri olan 20.000 TL'nın her ay borçlunun ücretinden kesilerek, icra dairesine gönderileceği yazılıdır.

3) X Anonim Şirketinin bu cevabından sonra, icra dairesine başvurup, borçlunun bekar olduğunu, geçindirmekle yükümlü olduğu kimsesinin bulunmadığını, kendi evinde oturduğunu ve bu nedenle kendisinin geçimi için ayda net 40.000 TL'nın yeterli olduğunu bildirerek, borçlunun ücretinin 40.000 TL'nın haczedilmesini istedik. icra müdürü, «İİK m.83, II'ye göre, borçlunun ücretinin ancak dörtte biri haczedilebilir, bu nedenle ücretinin yarısının haczedilmesi hakkındaki talebin reddine karar verildi» şeklindeki 07.04.2025 günlü kararı ile, bu talebimizi reddetti.

4) icra müdürünün bu kararı kanuna aykırı olduğundan ve hadiseye uygun bulunmadığından, işbu karara karşı şikayet yoluna başvurmak zorunda kalınmıştır.

ŞlkAyet **sebepleri:**

1) icra müdürünün bu kararı kanuna aykırıdır: Çünkü, IIK m. 83, il hükmü, ücretin haczedilebilecek olan azami sınırını deQII, bllAkls asgari sınırını göstermektedir. Bu husus, IIK m. 83,ll'deki «aşağı olamaz» (demek ki, yukarı olablllr) kellmelerlnden ve IIK m. 83,1 hükmünden açıkça anlaşılmaktadır.

2) icra müdürünün bu kararı hadiseye de uygun deQlldlr: Çünkü, IIK m. 83, 1 hükmüne göre, icra müdürü, borçlu ve ailesinin geçinmeleri için lüzumlu miktarı borçlunun ücretinden düştükten sonra, ücretin kalan kesimini haczetmek zorundadır. Borçlu bekAr olup, kendi evinde oturduğuna ve geçindirmekle yükümlü olduğu kimsesi de bulunmadığına göre, borçlunun kendisinin geçimi için ayda net 4.000 TL yeter1ldlr.

ŞlkAyet süresi:

Her ne kadar icra müdürünün şikAyet konusu kararının tarihi olan 06.04.2025 tarihine göre, yedi günlük şikAyet süresi geçmiş gibi gözükmekte ise de şikAyet süresini kaçırmış değiliz. Çünkü, 07.04.2025 günlü icra müdürlüğü kararı bize tebllğ edllmedlğl için, bu kararı ancak 15.04.2025 günü icra dosyasını incelediğimizde öğrenebildik. Bu nedenle, IIK m.16, 1 hükmüne göre, yedi günlük şikAyet süresi öğrenme tarihimiz olan 15.04.2025'den itibaren işlemeye başlamış ve henüz dolmamıştır.

Kaldı ki, icra müdürünün 07.04.2025 günlü kararı, bir hakkın yerine getirilmemesi niteliğinde olduğundan, IIK m.16,ll'ye göre bu konudaki şikAyetimiz s0r□ye tAbi değildir.

Deliller: Ankara 15. Genel icra Müdürlüğünün 2025/23 sayılı dosyası içindeki belgeler ve sair kanuni deliller.

Hukuki sebepler: IIK'nun yukarda anılan 83 ve 16 ncı maddeleri ve diğer ilgili mevzuat.

İstem sonucu:

Yukarda arzedilen nedenlerden dolayı, icra müdürünün şikAyet konusu işlemini düzelterek, borçlunun ücretinin 40.000 TL'nın haczedilmesine karar verilmesini, bilvekale, saygı ile arz ve talep ederim.

21.04.2025
Şik□yet eden alacaklı
Ali Hakarar vekili
Avukat Mehmet Şen

EK No.40

ITIRAZIN iPTALi DAVASI DiLEKÇESi
(IIK m. 67)

ASLiYE HUKUK MAHKEMESi HAKiMLiĞiNE
Ankara

Davacı (Alacaklı):	*Ali Hakarar, Incek Caddesi No. 879, Ankara*
Vekili:	*Avukat Mehmet Şen, Mevlana Cad., No. 1011, Ankara*
Davalı (Borçlu):	*Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 1111/2, Dikmen -Ankara*
Konusu:	*Müvekkilime 120.000 TL borçlu bulunan ve ödeme emrine itiraz etmiş olan davalı borçlunun, bu parayı asgari yüzde yirmi ink□r tazminatı ile birlikte ödemeye mahk0m edilmesi ve itirazının iptaline karar verilmesi talebinden ibarettir.*

Olaylar (vakıalar):

1) Borçlu Bekir Borçsevmez, 15.09.2024 tarihinde müvekkilim Ali Hakarar'dan 120.000 TL ödünç almıştır. Borçlunun müvekkilime vermiş olduğu adi senede göre, bu borcun 01.01.2025 tarihinde müvekkilime ödenmesi gerekmektedir. Borçlu Bekir Borçsevmez, vadesinde (yani 01.01.2025 tarihinde) borcunu ödemediği için, müvekkilim 03.02.2025 tarihinde borçluya karşı bir genel haciz yolu ile takip yapmak zorunda kalmıştır (Ankara 15. Genel icra Dairesi, Dosya Esas No: 2025/23).

2) Borçlu 06.02.2025 tarihinde ödeme emrine itiraz etmiş ve bu itiraz bize 14.02.2025 tarihinde tebliğ edilmiş olduğundan, (IIK m. 76, I'deki) bir yıllık süresi içinde, işbu itirazın iptali davasını açıyoruz.

3) Borçlunun itirazı haksızdır. Çünkü, davalı borçlu, müvekkilimden ödünç almış olduğu 120.000 TL'nı ödememiştir.

D.elIller: 15.09.2024 düzenleme tarihli 01.01.2025 vade tarihli adi senet, borçlunun 06.022025 günlü itiraz dilekçesi (inkar belgesi), Ankara 15. Genel icra Dairesinin 2025/23 sayılı dosyası içindeki belgeler ve sair kanuni deliller.

Hukuki sebepler: Borçlar Kanununun 306-312 nci maddeleri, IIK'nun 67 nci maddesi ve diğer ilgili mevzuat.

istem sonucu:

Yukarda aızedilen nedenlerden dolayı,1) Davalı borçlunun (takip talebi tarihine kadar işlemiş olan 2.603,84 TL temerrüt faizi ile bir1ikte) 122.603,84 TL borcunu (ve asıl alacağa takip tarihinden itibaren işleyecek yüzde yirmi dört faizini) ve asgari yüzde yirm-i inkar tazminatını müvekkilime ödemeye mahkQm edilmesi ile

=2) Borçlunun itirazının iptaline karar verilmesini

bilvekale, saygı ile arz ve talep ederim. 27.02.2025

Davacı Alacaklı Ali Hakarar
Vekili
Avukat Mehmet Şen

EK No.41

ITIRAZIN KALDIRILMASI DiLEKÇESi
(IIK. m. 68)

iCRA MAHKEMESiNE
Ankara

Ankara 15. Genel icra Dairesi
Dosya No: 2025/23

itirazın kaldırılmasını isteyen (alacaklı):	*Ali Hakarar, /ncek Caddesi No. 879, Ankara*
Vekili:	*Avukat Mehmet Şen, Mevlana Cad., No. 1011, Ankara*
Karşı taraf (Borçlu):	*Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 1111/2, Dikmen - Ankara*
Konusu:	*Borca itiraz etmiş olan borçlunun itirazının kesin kaldırılması talebinden ibarettir.*

Olaylar (vakıalar):

1) Borçlu Bekir Borçsevmez, 15.09.2024 tarihinde müvekkilim Ali Hakarar'dan 120.000 TL ödünç almıştır. Borçlunun müvekkilime vermiş olduğu adi senede göre, bu borcun 01.01.2025 tarihinde müvekkilime ödenmesi gerekmektedir. Borçlu Bekir Borçsevmez, vadesinde (yani 01.01.2025 tarihinde) borcunu ödemediği için müvekkilim 03.02.2025 tarihinde borçluya karşı bir genel haciz yolu ile takip yapmak zorunda kalmıştır.

2) Borçlu, 06.02.2025 tarihinde ödeme emrine itiraz etmiştir. Borçlunun itiraz beyanı «itiraz ediyorum» kelimelerinden ibaret bulunduğundan ve böylece borçlu adi senetteki imzayı kabul etmiş sayıldığından (IIK m.62, *VI;* 60/3), IIK m.68 hükmüne göre, itirazın kesin olarak kaldırılmasını talep etmekteyiz.

3) Borçlunun itirazı haksızdır. Çünkü, borçlu müvekkilimden ödünç almış olduğu 120.000 TL'nı ödememiştir. Esasen, borçlu itirazında sebep bildirmediği için, itirazın kaldırılması duruşmasında bu borcu ödediğini ileri dahi süremez (IIK m. 63). Takibimizin dayandığı senet metninden anlaşılacak hiç bir itiraz sebebi de bulunmadığından, borçlunun itirazının kesin olarak kaldırılması gerekmektedir.

4) Borçlunun ödeme emrine itiraz ettiği, bize 14.02.2025 tarihinde tebliğ edildiğinden, işbu itirazın kaldırılması talebimiz altı aylık süresi (IIK m. 68, 1) içinde yapılmıştır.

Deliller: 15.09.2024 günlü (imzası ikrar edilmiş sayılan) adi senet (IIK m.70, 18 ve HMK m. 318 gereğince, bu adi senedin aslı işbu dilekçeye eklidir), Ankara 15. Genel icra Müdürlüğünün 2025/23 sayılı dosyası içindeki belgeler ve sair kanuni deliller.

Hukuki **sebepler:** IIK'nun yukarıda anılan 60, 62, 67 ve 68 inci maddeleri ve diğer ilgili mevzuat.

istem sonucu:

Yukarıda arzedilen nedenlerden dolayı, borçlunun itirazının (kesin) kaldırılmasına ve borçlunun yüzde yirmiden az olmayan bir tazminat ödemesine karar verilmesini, bilvekale, saygı ile arz ve talep ederim.

17.02.2025
Alacaklı Ali Hakarar
Vekili
Avukat Mehmet Şen

EK No. 42

iHTiYATi HACiZ TALEBi DiLEKÇESi

ASLiYE HUKUK MAHKEMESi HAKIMLI□INE
Ankara

ihtiyati haciz isteyen (Alacaklı):	*Ali Hakarar, /ncek Caddesi No. 879, Ankara,*
Vekili:	*Avukat Mehmet Şen, Mevlana Cad., No. 1011, Ankara*
Karşı taraf (Borçlu):	*Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 111112, Dikmen - Ankara*
Alacağın Miktarı:	*120.000 TL*
Konusu:	*Vadesi gelmiş borcunu ôdemeyen Bekir Borçsevmez'in mal, hak ve alacaklarının ihtiyaten haczine karar verilmesi talebinden ibarettir.*

Olaylar (vakıalar):

1) Borçlu Bekir Borçsevmez, 15.09.2024 tarihinde müvekkilim Ali Hakarar'dan 120.000 TL ödünç almıştır. Borçlunun müvekkilime vermiş olduğu adi senede göre, bu borcun 01.01.2025 tarihinde müvekkilime ödenmesi gerekmektedir. Alacak için verilmiş bir rehin yoktur.

2) Vadesinde (yani 01.01.2025 tarihinde) borcunu ödememiş olan borçluya karşı icra takibi yapacağız.

3) Ancak, borçlunun mallarını kaçıracağından endişe ettiğimiz için, borçlunun taşınır ve taşınmaz malları ile üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklarının ihtiyaten haczini istemek zorunluluğunu duymuş bulunuyoruz. Aynı nedenle, borçlu dinlenilmeden (duruşmasız olarak) ihtiyati haciz kararı verilmesini talep ediyoruz.

Deliller: 15.09.2024 günlü adi senet.

Hukuki sebepler: IIK'nun 257 ve sonraki maddeleri.

istem sonucu:

Yukarda arzedilen nedenlerden dolayı, talebimizin kabulü ile, borçlunun taşınır ve taşınmaz malları ile üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklarından, müvekkilimin alacağını ve giderferi karşılayacak miktarının ihtiyaten haczedilmesine karar verilmesini, bilvekale, saygı ile arz ve talep ederim.

02.01.2025
Alacaklı Ali Hakarar
Vekili
Avukat Mehmet Şen

EK No.43
iFLAS DAVASI DiLEKÇESi

ASLiYE TiCARET MAHKEMESi **BAŞKANLIĞINA**
Ankara

Davacı (Alacaklı):	*Ali Hakarar(T.C. Kimlik No: 11111111111), Incek Caddesi No. 879, Ankara*
Vekili:	*Avukat Mehmet Şen, Mevlana Cad., No. 1011, Ankara*
Davalı (Borçlu):	*Bekir Borçsevmez, Dikmen Caddesi No. 1111/2, Dikmen -Ankara*
Konusu:	*iflas ödeme emrine rağmen, borcunu ödememiş ve ödeme emrine itiraz etmiş olan borçlunun, itirazının kaldırılmasına ve iflasına karar verilmesi talebinden ibarettir.*

Olaylar (vakıalar):

1) Borçlu Bekir Borçsevmez, 15.09.2024 tarihinde müvekkilim Ali Hakarar'dan 120.000 TL ödünç almıştır. Borçlunun müvekkilime vermiş olduğu aynı tarihli adi senede göre, bu borcun 01.01.2025 tarihinde müvekkilime ödenmesi gerekmektedir.

2) Borçlu Bekir Borçsevmez, vadesinde (yani 01.01.2025 tarihinde) borcunu ödemediği için, müvekkilim 03.02.2025 tarihinde borçluya karşı iflas takibi yapmak zorunda kalmıştır (Ankara 15. Genel icra Dairesi, Dosya No: 2025/23). Borçlu tacirdir.

3) Borçlu, 06.02.2025 tarihinde iflas ödeme emrine itiraz etmiş olduğundan, (IIK m.156, IV'teki) bir yıllık süresi içinde, işbu iflas davasını açıyoruz.

4) Borçlunun itirazı haksızdır. Çünkü davalı borçlu, müvekkilimden ödünç almış olduğu 120.000 TL'nı ödememiştir.

Deliller: 15.09.2024 günlü adi senet (IIK m.158 ve HMK m.318 gereğince, bu adi senedin aslı işbu dava dilekçesine eklidir); Ankara 15. Genel icra Dairesinin 2025/23 sayılı dosyası içindeki belgeler ve sair kanuni deliller.

Hukuki Sebepler: Borçlar Kanununun 306-312.maddeleri, IIK'nun 115 ve sonraki maddeleri ve diğer ilgili mevzuat.

istem Sonucu:

Yukarda arzedilen nedenlerden dolayı,

1) davalı borçlunun itirazının kaldırılmasına ve

2) iflasına

karar verilmesini, bilvekale, saygı ile arz ve talep ederim.

14.02.2025
Davacı Alacaklı Ali Hakarar
Vekili
Avukat Mehmet Şen

KAVRAMLARA GÖRE ARAMA CETVELİ

-A-

Abonelik sözleşmelerinden kaynaklanan para alacaklarına ilişkin haciz yoluyla ilamsız takip 448-452

-borcun ödenmesi 451

- kısmi ödeme 451

- ödeme emri 450-452

-- itiraz 450,451

- - itiraz edilmemesi 452

- - itirazın hükümden düşürülmesi 451

- - ödeme emrinin tebliği 450

- takibin başlaması 449

-takibin sona ermesi 451

- takip talebi 450

Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına ilişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Kanun 448-452

Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına ilişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Yönetmelik 448-452

Acele davalar 609

Acele satışlar 627, 630, 637, 639, 651

Aciz belgesi (bkz. borç ödemeden aciz belgesi)

Aciz hali 592-593, 616, 676

Aciz halinde yapılan bazı tasarruflar 676

Açık artırma ile satış

-cebri 387

- iflasta 651

- ihtiyari 388

- kavramı 387

- taşınır mallarda 389 vd.

-taşınmazlarda 396 vd.

Adalet Bakanlığı 57, 59, 60, 73, 74, 112,152,290,293,305,383,428, 503,504,551,656,632,634,653, 697

Adalet müfettişleri 86

Adi alacaklar 163, 601, 612, 613, 619, 620-621, 654

- önce ödenecek 620-621

-sırası 619

Adi belge (bkz. adi senet)

Adi haciz yolu (bkz. genel haciz yolu)

Adi iflas yolu (bkz. genel iflas yolu)

Adi iştirak (bkz. hacze iştirak)

Adi kefalet 516, 616

Adi müflis 668, 739

Adi senet (belge)

- alacaklının gösterdiği 230, 274, 350

- borçlunun gösterdiği 243, 266

- genel haciz yolunda 159, 183, 191, 230 vd.,

- hacze iştirakte 350

- imzası ikrar edilmiş 230

- imzaya itiraz 191-192

- itirazın geçici kaldırılmasında 253-257, 261

- itirazın kesin kaldırılmasında 230-232

Adi şirket (ortaklık)

- hisse haczi 313 vd.

- payının paraya çevrilmesi 411 vd.

- taraf ehliyeti yoktur 141

Adi tasfiye 626, 627 vd.

- biçiminin belirlenmesi 626

- ilanı 627-628

-süresi 627

- yapılması 627 vd.
Adi ve rehinli alacakların sırası 619 vd.
Adi konkordato 683, 685 vd.
Adli tatil
- icra dairesinde uygulanmaz 127
- icra mahkemesinde uygulanmaz 127
Adli yardım
- icra işlerinde 109
- teminattan muafiyet 578
Ağır ceza mahkemesi 740
Aile malları ortaklığı 560
Akdin (sözleşmenin) yerine getirileceği (ifa edileceği) yer 153 vd.
Alacağın temliki (devri)
- iflasta 602
- iptale tabi tasarruf 671 vd.
- ödeme yerine 406
- tahsil için 406-407
- takip sırasında 148, 149
Alacak
- adi (bkz. adi alacaklar)
- bildirilmesi
- - iflasta 627
- - konkordatoda 686,
-davası
- - ihtiyati hacizden sonra 540, 541, 542, 543
- - iflas ile durması 608
- - itirazın iptali davası 211 vd.
- geç bildirilmesi 645 vd.
- imtiyazlı (bkz. imtiyazlı alacaklar)
- imtiyazsız (bkz. imtiyazsız alacaklar)
- incelenmesi
- - iflasta 639
-- konkordatoda 686 vd.
- - istihkak iddiası 357
-- masaya yazdırılmamış 658 vd.
- masaya yazdırılması (bkz. alacak bildirilmesi)
- paraya çevrilmesi (tahsili) 405, 638
Alacaklı
-adresi 172
- değişmesi 148-149
-ölmesi 149
- sıfatı 144 vd.
- takip talebinde gösterilmesi 172
-taraf 141
- vekili 107, 184
-yerleşim yeri 153, 172, 260, 274, 281
Alacaklılar
- arasında eşitlik 549
- arasında takip arkadaşlığı 140
Alacaklılar toplanması
- basit tasfiyede 666
- birinci (bkz. birinci alacaklılar toplanması)
- iflasın özel organı 554
- ikinci (bkz. ikinci alacaklılar toplanması)
- konkordatoda 699 vd.
- mahiyeti 554, 630
- yeniden 649-650
Alacaklılar toplantısı (bkz. alacaklılar toplanması)
Alıcı
- açık artırma yolu ile satışta 393, 394,398,403,404
- borçluya satış yetkisi verilmesinde 385,386
- ihalenin feshi halinde durumu 415,419, 421vd.
- pazarlık yolu ile satışta 387 vd.
- satış bedelini ödememesi 391, 394-395
Altın
- alacağı 162
-para 162
- - haczi 303, 305
- - muhafazası 65, 305
- - satışı 393
Amme (kamu) alacakları
- adi alacak 619

- hacze iştirakte 352
- için iflfls 47, 555
- ihtiyati hacizde 540
-kavramı 47
- konkordatoya tAbi değildir 700
- malın aynından doğan 425, 620, 654
-tahsili 47
- takibin iflas ile durması 606
Ana babanın çocuk malları üzerindeki kullanma hakkı 332
Anayasaya aykırılık 38
Anonim **şirket**
- doğrudan doğruya iflası 593 vd.
- hisse haczi 311
-iflasa tabi olması 558
- iflası 593
- iflasta takas 616
- pay satışı 409
- pasifinin aktifinden fazla olması 593
- yönetim kurulunun iflas isteme mecburiyeti 593
Artırma
- açık (bkz. açık artırma ile satış)
-bedeli 392
- fesat karıştırılması 415
- ikinci 389, 394
- ilanı 389
- sonuç tutanağı 393
- şartnamesi 391, 398
-yapılmasında usulsüzlük 414
Asker borçlu 134-135, 138
Asliye hukuk mahkemesi
-görev 260
- icra mahkemesi görevi 74
- ticaret mahkemesi görevi 552
-yargı çevresi 74
Avans olarak dağıtma 422
Avukat
- adi müflis 668, 669
- ağır hastalığı 203
- haciz talebi 289
- hileli müflis 669
- icrada vekalet görevi 146 vd.
- iflas idaresi üyesi 631
- ihaleye alıcı olarak katılması 415
- ödeme emrine itiraz 196
- taksiratlı müflis 669
Avukatlık
- Asgari Ücret Tarifesi 105
- ücreti (bkz. vekalet ücreti)
Ayni
-icra 495
-dava 673
-hak
- - ilamların icrası 477,479 vd.
-- istihkak davası 356
- - mükellefiyetler listesine geçirilmesi 399 vd.
- - sıra cetveline geçirilmesi 640, 642
- tahliye 495 vd.
- takiplerine iflasın etkisi 606 vd.
- - tescilini isteme yetkisinin alacaklıya verilmesi 315-316

-B-

Babalık davası 479
Bağ-Kur 342
Bağışlama
- doğum günü sebebiyle 675
- evlenme sebebiyle 675
- hükmünde olan tasarruflar 675 vd.
- iflastan sonra 662
- iptal davası konusu 674
- iptale tabi olan 674
- konkordatoda 694-695
- mal kaçırmak amacıyla 671
Banka
- aldıkları ipotekler 526-527
- genel müdür 668, 669
- kefaleti 537
- mevduatın haczi 318, 325
- rehinli alacakları için icra takibi yapması 513

- taşınmaz ipoteği karşılığında kredi açması 519 vd.
- teminat mektubu 166, 274, 391-392, 398

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu 343

Banknot 65, 305

Baro 111, 339, 474

Basılı örnekler 741 vd.

Basın - ilan Kurumu 129, 390, 690

Basit tasfiye 665 vd.

- adi tasfiyenin uzamasından dolayı **627,649,650,666**
- biçiminin belirlenmesi 625
- iflas dairesi yapar 665
- ilanı 627, 665
- masa mallarının yetmemesi nedeniyle 666 vd.

Basit yargılama usulü

-davetiye 247
- dosya üzerinde inceleme 97
- duruşma 97, 247, 659
- gecikmiş itirazda 204
- hapis hakkında 470
- icra mahkemesinde 76
- icra takibinin iptalinde 266
- iflas davasında 571, 573, 585-586
- iflasın kaldırılmasında 662
- iflasın kapanmasında 659
- iptal davasında 679
- istihkak davasında 76, 362
- itibarın yerine gelmesinde 669
- itirazın kaldırılmasında 76, 247
- sıra cetveline itiraz davasında **427**
- şikayette 76, 96
- yokluğunda inceleme 247

Başkasına ait malın satış bedeli 603

Başvurma harcı

- asliye mahkemesinde 535
- icra mahkemesinde 101, 246
- icra takibinde 101, 171
- iflas takibinde 58,1
- ihtiyati hacizde 534-535
- ilamlı icrada 101,477
- ilamsız icrada 101, 171
- yenileme talebinde 290

Başvurulan takip yolunun değiştirilmesi 68-169

Bekletici sorun

- doğrudan doğruya iflas davasında ilamın kesinleşmesinin beklenmesi 590
- icra mahkemesinin menfi tespit davasının sonucunu beklemesi 245

Belediye

- başkanı 118
- imar durumunu bildirmesi 399
- kuruluşlarının iflasa tabi olması 558
- malları haczedilemez 334
- meclisi üyesi 668, 669

Bilanço

- ayrıntılı 240, 725
- konkordatoda 688

Bilirkişi

- bir işin yapılmasına veya yapılmamasına ilişkin ilamların icrasında 501
- hacizde 293, 304, 309, 336, 344
- imza incelemesinde 257
- taşınır tesliminde 494

-ücreti 103

Birinci alacaklılar toplanması/toplantısı 629 vd.

- acele davalar için karar vermesi 631
- daveti (çağrılması) 630
- görevleri 630-631

-toplantı yeter sayısı 630
- yapılamaması (toplanamaması) 631

-yapılması 630-631

Birinci haciz ihbarnamesi 319 vd.

Bono
- bankaya tahsil için verilmesi 328
- haciz yolu 434 vd.
- hatır senedi 271
- iptali (menfi tespit) davası 271
- müflisin ödemesi 605-606
- ödememe protestosu 438
- zamanaşımı 443

Borca batıklık 501, 593, 693
Borca itiraz (bkz. itiraz)
Borç
- bildirilmesi (iflasta) 628
- ertelenmesi (imhal edilmesi) 267
- icra hukukundaki anlamı 40

-ifası 37
- ikrarı 230,233,430
- - kayıtsız şartsız 230-231, 233-234, 238,254,473
- - şarta bağlı 233
- nakli 148
- **ödemeden aciz belgesi 428-433**
- - geçici 429
- - hacizde 296
- - hacze iştirakte 350
- - hükümleri 430-432
- - iflasta 656-657
- - iptal davasında 679
- - itirazın kaldırılmasında 237, 430

--kesin 429
-sebebi 175
- senedi (bkz. senet)

Borçlandırıcı işlem 299, 604, 674
Borçlu
- aciz halinde bulunması 593

-adresi 172
- adresinde bulunamaması 203
- ağır hastalığı 135
- ailesi 331-332, 335
- asker olması 134-135
- çocukları 353, 363, 466
- değişmesi 148
- engell (mazereti) 254

-eşi 353,363,466
- haline uygun (münasip) evi 339
- hileli işlemlerde bulunması 65. 588,668,669,739
- icra harç ve giderlerinden sorumluluğu 104
- ihtiyari iflas talebi 593
- iptale tabi tasarrufları 674 vd.
- kaçması 588
- kendi iflasını istemesi 593 vd.
- kimliği 172
- konkordatoda 686
- kötüniyetli davranışları 732
- mallarını gizlemesi, kaçırması saklaması 533, 588
- mecburi iflas talebi 593 vd.
- muamele merkezi (bkz. muamele merkezi)
- ödemelerini tatil etmesi 555
- ölmesi 133-134, 149

-sıfatı 144
- takip talebinde gösterilmesi 172

-taraf 140
- tasarruf yetkisinin kısıtlanması 297,597,691,595
- - hacizde 297
- - iflasta 597
- - konkordatoda 695
- temerrüdü 456-657
- tutuklu veya hükümlü olması 134
- ücretinin haczi (bkz. maaş ve ücret haczi)

-vekili 415
- yakınlarının ölümü 133
- yerleşim yeri 153
- yerleşim yerinin belli olmaması 588

Borçluya satış yetkisi verilmesi (bkz. rızai satış)
Borçtan kurtulma davası 259
- genel haciz yolunda 262 vd.
- sonuçları 261

-süresi 261
- teminat şartı 260
- yargılama usulü 261

Boşanma davası
- hükmün icrası 479

-nafaka 479

Bölge adliye mahkemesi (bkz. istinaf mahkemesi)

Büro (alacaklılar toplantısında) 630

–C–

Cari hesap sözleşmesi
- bakiyesinin haczi 318
- ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile ilamsız takipte 519-520, 522, 525

Cebri icra
- organları 56 vd.
- satışları (bkz. satış)
- türleri 42 vd.

Cevap ve ikinci cevap dilekçesi 215

Ceza
-davaları
- - iflasta durmaz 610
- ilamları 473
- sorumluluğu (icra - iflas müdürlerinin) 69

Cezaevleri harcı
- ilamlı icrada 477
- ilamsız icrada 102

Cezaişart 162,220,222,234

Cüz'i icra 42, 548

–Ç–

Çek
- haciz yolu 150,434 vd.
- iflas yolu 583 vd.
- ödememe protestosu 439
- vasfı bulunmaması 439

Çekişmeli alacaklar
- hacizler 406
- iflasta 653
- konkordatoda 698, 700, 703

Çekişmeli hakları takip yetkisinin devri 653

Çekişmeli (ihtilaflı) mallar 303

Çekişmesiz alacaklar
- hacizde 406

Çekişmesiz (ihtilafsız) mallar 303

Çekişmesiz yargı 588, 701

Çiftçi 89, 336, 338, 342

Çocuk teslimine ilişkin ilamların (veya tedbir kararlarının) yerine getirilmesi 503-504, 505 vd.

Çocukla kişisel ilişki kurulmasına ilişkin ilamların (veya tedbir kararlarının) yerine getirilmesi 503-505, 508 vd.

–D–

Dava arkadaşlığı 146, 610

Defiler 189, 215

Defter tutma
- iflasta 575, 578, 622, 624
- hapis hakkına tabi mallar için 468 vd.
- konkordatoda 688, 697, 710
- zorunluluğu 688

Değerli (kıymetli) şeylerin haczi 305

Değerli şeylerin icra dairesi görevlisi tarafından zimmete geçirilmesi 69

Düzelterek esasa ilişkin karar verme (istinaf) 79

Depo kararı (emri)
- doğrudan doğruya iflas yolunda yoktur 592
- genel iflas yolunda 575
- kambiyo senetlerine mahsus iflas yolunda 587

Derdestlik
- itirazı 179
- - incelenmesi 179

Derecelerin teşkili (hacze iştirakte) 351

Dernekler
- alacaklarının imtiyazlı olduğu hal 621
- iflasa tabi olanlar 558
- malları haczedilebilir 335
- muamele merkezi 564

Devlet
- alacakları (bkz. amme alacakları)
- hukuki sorumluluk 69
- malları haczedilemez 333 vd.
- memuru 668, 669
- rücu hakkı 72
- sorumlu memura rücu etmesi 72

Direnme kararı 81, 83, 85,
Disiplin sorumluluğu 73
Doğrudan doğruya iflas 588 vd.
- alacaklının talebi ile 588 vd.
-- halleri 588 vd.
- - yargılama usulü 569
- borçlunun talebi ile 591 vd.
- - ihtiyari 591
- - mecburi 591
- - yargılama usulü 569
- kavramı 588
- kollektif ve komandit şirket ortaklarının 618-619

Dolanlı iflas (bkz. hileli iflas)
Donatma iştiraki
- iflasa tabi olması 559

Dosya düzenlemek 63
Dosyanın işlemden kaldırılması
- borçtan kurtulma davasında 262
- ihtiyati hacizde 542
- istihkak davasında 361-362
- itirazın geçici kaldırılmasında 255
- itirazın kesin kaldırılmasında 247
- şikayette uygulanmaz 97

-takip dosyasının 290
Duruşma
- davetiyesi 255
- gecikmiş itirazda 205
- ihtiyati hacizde 534, 537
- itirazın geçici kaldırılmasında 254
- itirazın kesin kaldırılmasında 247
- kambiyo senetlerine mahsus haciz yolunda 443
- konkordatonun tasdikinde 701
- şikayette 97-98

Düzenleme biçimindeki noter senetleri (bkz. noter senetleri)

-E-

Eda davası 212, 278
Elbirliği mülkiyeti
-haczi 313
- iflas masasına girmesi 600
- iflasta istihkak iddiası 636

-satışı 409
Elektrik parası (kiraya dahil olması) 457
Emekli maaşı 342, 345,
Emekli Sandığı 342
Emre muharrer senet (bkz. bono)
Emre yazılı senetler 434, 602
Emtiayı temsil eden senetler 605
Erteleme (talik, imhal)
- ilamlı icrada 483 vd.
- ilamsız icrada 267 vd.
- kanundan dolayı 132 vd.

E-satış 387 vd.
Eski tacir 561, 562
Evlat edinen 145, 562, 675
Evlatlık 562, 675
Evlenme defteri 256
Evlenme işlerine ait davalar 609

-F-

Falz
- aciz belgesinde 428, 432
- gecikme (bkz. temerrüt faizi)
- icra takibinde 174, 422

-iflasta 612
- işlemeye başladığı tarih 174

- itirazın iptali davasında 220, 222, 224
- kira alacağında 457
- takip talebinde istenmesi 174
- temerrüt (bkz. temerrüt faizi)

Feragat
- haczedilmezlikten 345
- iflas davasından 573
- mahkeme huzurunda 473

Fesih
- iflas dışı konkordatonun (adi) 705
- iflastan sonraki konkordatonun (iflas içi) 712
- kollektif şirketin 409
- komandit şirketin 409
- kooperatifin 41O
- limited şirketin 409

Fiil Ehliyeti 143
Fiilen el koyma (hacizde) 305
Fiili karineler 257
Fikir ve sanat eserleri üzerindeki mali haklar 600

–G–

Garame 348,422,540,621,654
Gece haciz yapılması 133
Geçici dağıtma (iflasta) 647
Geçici (muvakkat) haciz 253, 259, 287,355
- iflas masasına girmesi 602
- ihtiyati hacizden farkı 288
- itirazın geçici kaldırılmasında 253,259
- kesin hacizden farkı 259, 287
- kesin hacze dönüşmesi 259, 288
- satış isteme süresinin işlememesi 288
- satış istenememesi 287
- yapılması 287

Gecikmiş itiraz 202 vd.
- avukatın ağır hastalığı 203
- basit yargılama usulü 204
- borçlunun engeli (mazereti) 202
- - adresinde bulunmaması 203
- - ağır hastalığı 202
- - kusuru olmaması 202
- - seyahatte olması 203
- delillerin bildirilmesi 205
- duruşmalı inceleme 205
- geçersiz 204

-genel iflas yolunda 571
- icra mahkemesine yapılır 204
- icra takibinin durdurulması 204-205
- ilanen tebligatta 203
- incelenmesi 204 vd.
- kambiyo senetlerine mahsus haciz yolunda 445
- kambiyo senetlerine mahsus iflas yolunda 587
- kanuni (yasal) temsilcinin hakkı 203
- kararı 205
- mazeretin (engelin) bildirilmesi 204
- paraya çevirme işlemi bitinceye kadar yapılır 204

-süresi 204
- takibin qurdurulması 204-205
- tanık dinlenmesi 205
- ticaret mahkemesine yapılacağı hal587
- usulsüz tebligatta 203
- verilecek karar 205
- yapılması 203

Geç başvuran alacaklılar (iflasta) 645 vd.
Gemi
- alacaklılarının rehin hakkı 515
- sicile kayıtlı 316

--haczi 316
- sicile kayıtlı olmayan 316

--haczi 316
Genel haciz yolu 159 vd.
- başlaması 170 vd.

- iflas yolunda uygulanması 570, 576,583
- ilamsız tahliyede uygulanması 454,456, 460-461
- kambiyo senetlerine mahsus haciz yolunda uygulanması 445
-kavram 159
-konusu 161 vd.

Genel IflAs yolu 570 vd.
- başlaması 570
- iflas davası (bkz. iflas davası)
- ödeme emri 571-572
-kavram 570
- takip talebi 570

Genel mahkemeler
- borçtan kurtulma davasında 260
- icra-iflas işlerindeki görevleri 56, 152
- ihtiyati hacizde 534
- ilamların icrası (bkz. ilamlı icra)
- iptal davasında 679
- istirdat davasında 280
- kararlarına karşı kanun yolları 76, 553
- menfi tespit davasında 275
- sıra cetveline itiraz davasında 426

Gerçek kişiler
- iflasa tabi olmaları 557
- muamele (işlem) merkezleri 564
- *taraf* ehliyeti 141
- yerleşim yerinin bilinmemesi 588

Giderler
- hacizde 294
- icrada 106 vd.
- iflasta 578
- - tasfiye giderleri 627, 665
- konkordatoda 687, 702
- satışta 383
- tebligatta 113

Görevli mahkeme
- borçtan kurtulma davasında 260
- iflas davasında 573
- ihtiyati hacizde 534
- ihtiyati hacizden dolayı tazminat davasında 546
- **iptal davasında**
- - haclzdekl 679
- - **IflAstakl** 679
- istihkak davasında 362,637
- istirdat davasında 280
- itibarın yeniden kazanılması 669-670
- konkordato mühletlnde 687
- konkordatonun feshinde 705
- konkordatonun tasdikinde 708
- menfi tespit davasında 275
- sıra cetveline itiraz davasında 426

-H-

Haciz 287 vd.
- adi şirket hissesi 313-314
- alacaklarda 318 vd., 326 vd.
- bankalardaki mevduatın 318-319
- borçlunun yokluğundaki 292, 296
- borçlunun üçüncü kişilerdeki alacaklarında 318 vd.
- borçlu bakımından etkisi 298 vd.
- caiz olmayan mallar (bkz. haczedilemeyen mal ve haklar)
- dereceleri 292
- edilemeyen mal ve haklar (bkz. haczedilemeyen mal ve haklar)
- eklenti (teferruat) 309
- elbirliği mülkiyeti payı haczi 313
- emekli maaşı 342, 345
- etkisi 297 vd.
- geçici (bkz. geçici haciz)
- icrai (bkz. haciz-kesin)
- için yetkili icra dairesi 290
- ihbarnamesi 319 vd.
-- birinci 319
- - ikinci 320
- - üçüncü 320
- ihtiyati (bkz. ihtiyati haciz)
- intifa hakkı 311
- isteme hakkı 289-290

- isteme süresi 290
- istinabe yolu ile 290
- istihkak davaları (bkz. istihkak davaları)
- iştirak (bkz. hacze iştirak)
-kalkması 381
- kar payı 311-313
- kat mülkiyeti 307
- kesin (icrai) 259-261, 287, 532
- kiracılara bildirilmesi 308
- kıymetli evrakına bağlı alacaklar 318
- kollektif şirket hissesi 312
- komandit şirket hissesi 312
- konusu 304 vd.
- kooperatif hissesi 312
- limited şirket hissesi 312
- maaş ve ücretler 329-330
- memurun zor kullanması 293
- miras hissesi 313
- muvakkat (bkz. geçici haciz)
- mülkiyetin saklı tutulması (bkz. mülkiyetin saklı tutulması)
- müşterek mülkiyet hissesi (paylı mülkiyet payı) 314
- pay (hisse) senedi 312
- şirket hissesi 312 vd.
- talebi 288 vd.
- tapu siciline şerh verilmesi 308
-tarifi 287
- tasfiye payı 312
- taşınır mallar (bkz. taşınır malların haczi)
- taşınmaz (bkz. taşınmaz haczi)
-tertip 301
- tutanağı 295
- - ihtiyati hacizde 536
- üçüncü kişiler bakımından etkisi 300 vd.
- üçüncü kişideki malların 317 vd.
- yapılması 291 vd.
- yetişmemiş mahsuller 309 vd.
- yetkili icra dairesi 290 vd.

Hacizli mallar
- iflas masasına girmesi 601
- konkordatoda 694
- muhafaza giderleri 305
- satılması (bkz. satış)

Hacze iştirak 348 vd.
- takipli iştirak 349 vd.
- - gerekli belgeler 350-351
- - ilave haciz 352
- - malın bedeli icra veznesine girinceye kadar 351
- - öncelik şartı 349-350
- - şartları 349 vd.
- - usulü 352 vd.
- geçici (iştirak) 540
- ihtiyati hacizde 540
- **takipsiz iştirak 352 vd.**
- - hakkı olan kişiler 353 vd.
- - malın satış bedeli icra veznesine girinceye kadar 354
- - kavram 352
--usulü 355
-kavram 348

Haczedilemeyen mal ve haklar 331 vd.
- arazi 336
- bağ ve bahçe 339
- belediyelerin malları 334
- belirlenmesi 346 vd.
- bilgisayar 337
- bir kısmı (kısmen) 344 vd.
-borçlunun haline uygun (münasip) evi 339 vd.
- çift hayvanları 336
- Devlet malları 333 vd.
- dikiş makinesi 337
- emekli maaşı 339
-ev 339vd.
- feragat 345 vd.
- hayvanlar 336
- iflas masasına girmez 331
- il özel idarelerinin malları 334
- intifa hakkı 342, 344

- işçi ücretleri 345
- kamu tüzel kişilerinin malları 334
-kavram 331
- kaydı hayatla irat 339
- kısmi 344 vd.
- köyün orta malları 334
- maaş ve ücretleri 344
- maddi hukuka göre 332
- manevi tazminat 332
- mesken 339 vd.
- meslek aletleri 336 vd.
- nafaka 343-344
- nakil vasıtaları 336
- oturma hakkı 332
- öğrenci bursları 341
- özel kanunlara göre 342
- şikayet 345
- tamamı 332 vd.
- tarım aletleri 336
- tazminat 339
- ücretler 344 vd.
- yakacak 338
- yiyecek 338

Hadiseye (somut olaya) uygun olmamak 89 vd.

Hafif hapis

- bir şeyin yapılmamasına ilişkin ilamların icrasında 502
- çocuk teslimine ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına ilişkin ilamların yerine getirilmesinde 507
- gerçeğe aykırı mal beyanında bulunanlar için 285
- irtifak hakkı tesisine ilişkin ilamların icrasında 502
- mal beyanında bulunmayanlar için 183, 284
-taksitleri zamanında ödemeyenler için 378
- ticareti terkeden tacirler için 562
- yalnız borçlu tarafından yapılabilecek bir iş hakkındaki ilamların icrasında 500

Hafif para cezası

- mal beyanında bulunmayanlar için 284

Hak düşürücü süre (müddet)

- borçtan kurtulma davasında 261
- iflAs davasında 573
- iflAs ile duran davalar hakkında 608
- iptal davasında 679
- istirdat davasında 280
- itirazın kaldırılmasında 227

Hak Ehliyeti 141, 604

Hakem kararı (icrası) 473

Hakkın kötüye kullanılması 121, 160, 467

Hakkın sürüncemede bırakılması 89

Hakkın yerine getirilmemesi 89

Haksız fiil

- icra-iflas dairesi görevlilerinin sorumluluğu 69
- icra inkar tazminatı gerekmez 222
- ihtiyati hacizden dolayı tazminat davası 546
- ilamsız icra takibi yapılması 162

Hamiline yazılı senetler 616

Hapis cezası 38, 735 vd.

Hapis hakkı

- için defter tutulması 468 vd.
- için icra takibi yapılması 468, 518
- kira akdinde 468
- tabi eşyanın kaçırılması halinde geri alınması 470
- taşınır rehni 41

Hapisle tazyik 183, 186

Hapisli (tutuklu) 134

Harçlar

- başvurma (bkz. başvurma harcı)
- cezaevleri (bkz. cezaevleri harcı)
- icra harçları 101 vd.
- icra mahkemesinde 103
- icranın yerine getirilmesi harcı 102
- iflas harçları 581 vd.

- - iflasın açılması harcı 581
-- masaya katılma (yazılma) harcı 581
- - sorumluluk 581
-Kanunu 101
- karar ve ilam harcı (bkz. karar ve ilam harcı)
- konkordatoda 703
- muafiyet 103
-peşin 102
-pulu 101
- tahsil harcı 102
- sorumluluk 104
Hasılat
- haczi 67, 292
Hata
- icra mahkemesi inceleyemez 241
- ihalenin feshi sebebi 415-416
- menfi tespit davası 271
Hatır senedi 271
Her alacaktan dolayı iflas istenebilir 555-556
Hile
- icra mahkemesi inceleyemez 241
- menfi tespit davası 271
Hileli
- iflas 669
- - cezası 739
- - itibarın iadesi 669
- - müflis 669, 739
- - müflisin yapması yasak olan işler 669
- **muameleler**
- - doğrudan doğruya iflasta 588
- - iflasta 669
- - ihtiyati hacizde 533
- - iptal davalarında 673
- - konkordatoda 695
- **tasarruflar**
- - hukuki niteliği 672, 673
- - iptal davası konusu 674 vd.
- - iptali süresi 679
- - yapıldığı dönem 675, 676, 677
Hisse
- haczi 311 vd.
- - adi şirket hissesi 313
- - iştirak halinde mülkiyet hissesi (elbirlliği mülkiyeti hissesi) 313
- - kollektif şirket hissesi 312
-- komandit şirket hissesi 312
- - kooperatif hissesi 312
-- limited şirket hissesi 312
-- miras hissesi 313
- - müşterek mülkiyet hissesi (paylı mülkiyet payı haczi) 314
- -taşınır hissesi 314-315
- -taşınmaz hissesi 314-315
- **satışı**
- - adi şirket hissesi 411
- - elbirliği mülkiyeti payı 41O vd.
- - kollektif şirket hissesi 409
- - komandit şirket hissesi 409
- - kooperatif hissesi 41O
- - limited şirket hissesi 409
-- miras payı 410
- - paylı mülkiyet payı 412
-senedi
--haczi 311
- - iflasta acele satışı 639 vd.
- - satışı 409 vd.
Hukuk davalarının durması (iflasta) 608 vd.
- iflas ile duran davalar 608
- iflas ile durmayan davalar 609
Hukuken el koyma (hacizde) 292
Hukuki
- sorumluluk 69
-yarar (menfaat)
- - icra tutanaklarını incelemede 64
- - ihalenin feshinde 420
- - itirazın iptali davasında 209
- - menfi tespit davasında 272
- - şikayette 89
Husumet (bkz. sıfat)

Hususf konkordato (bkz. özel konkordato)
Hususf senet (bkz. adi senet)
Hükmf şahıslar (bkz. tüzel **kişiler)**
Hükmün kesinleşmesi (icrası için) 479

-1-

Ibra
- icra takibinde 265
- itfa anlamında 265
- konkordatoyu kabul 687

icazet 604

icra
- başmüdürü 57, 73
- cüz'i (bireysel) 42
- daireleri başkanlığı 73

-dairesi
--bağımsız oluşu 61
- - banka hesabı 182
- - cebri icra organı 56
- - denetlenmesi 73
- - görevleri 61 vd.
-- icra organı 60
-- iş dağılımı 59
- - organları 56 vd.
- - şikayet (bkz. şikayet)
- - yetkisi 62 vd.
- dosyası 63, 200

-emri
- - bir şeyin yapılmasına veya yapılmamasına dair 500
- - ile ödeme emri arasındaki fark 478
- - ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile ilamlı takiplerde 523
- - irtifak hakkına ilişkin ilamların icrasında 502
- - para borcuna veya teminat verilmesine dair 490, 492
- - taşınır rehninin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı takiplerde 523
- - taşınır teslimine dair 493
- - taşınmaz tahliye ve teslimine dair 495
- - vekile tebllQl 478
- giderleri 103
- - adli yardım 119
-. - paylaştırmada (ödenmede) **422**
- - sorumlul□k 104
- - vekAlet ücreti (bkz. vekalet Oer retl)
- hAklmi 74, 103
- harçları 101 vd.

-hukuku 37
- - iflas hukuku ile farkı 46
- iflas hukuku 45
- - kaynakları 48 vd.
- iflas suçları 39

-ve iflas Kanunu (IIK) 48
- ve iflas Kanunu Nizamnamesi (Niz.) 52
- ve iflas Kanunu Yönetmeliği (Y) 52
- inkar tazminatı (bkz. inkar tazminatı)
- katipleri 74
- kefaleti 474
- külli 548 vd.
- masrafları (bkz. icra giderleri)

-müdürü 57
- - atanması 57
- - denetlenmesi 59, 73
- - görevleri 61

--sorumluluğu 69 vd.
- - takdir yetkisi 61
- -yardımcısı 57, 59
- - yükümlülükleri 62 vd.
- organları (teşkilatı) 56 vd.
- **takibi**
- - başlaması (bkz. takip talebi)
- - ertelenmesi (bkz. takibin taliki)
- - giderleri (bkz. icra giderleri)
- - llAmlı (bkz. llAmlı icra)

- - ilamsız (bkz. ilamsız icra)
- - iptali (bkz. takibin iptali)
- - kötüniyetle yapılması 276
- - tarafları 140 vd.
- - - temsili 145 vd.
- takip işlemleri (muameleri) 129 vd.
- talikleri (bkz. erteleme, talikleri)
- zaptı (bkz. tutanaklar)

icrada vekalet ücret (bkz. vekalet ücreti)

icra Mahkemesi 74 vd.
- hakimin reddi 76
- **görevleri 74 vd.**

--ceza işlerinde 75
- - direnme kararı 79
- gecikmiş itiraz 203
- - icra takibinin iptali ve ertelenmesi 265 vd.
- - icranın geri bırakılması 483 vd.
- - iflasta 552
- - ihalenin feshi 413
- - istihkak davaları 360 vd., 636 vd.
- - itirazın kaldırılması 226 vd., 456 vd.
- - şikayet 87
- kararları maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez 75
- kararlarına karşı kanun yolları 76 vd.
- teşkilatı 74
- vekalet ücreti 106-107
- yargı yeri belirlenmesi 158

İcranın durdurulması (ilamlı icrada)
- hükme karşı kanun yoluna başvuru halinde 480
- icra mahkemesinden 481
- ilamlı icrada 480
- karar düzeltme halinde olmaz 482
- teminat 480

İcranın geri bırakılması (icra mahkemesince) 483 vd.
- belgeler 484 vd.
- icra emrinin tebliğinden önce 484 vd.
- icra emrinin tebliğinden sonra □86 vd.
- gösterilecek belgeler 484 vd.

-ilamlı icrada 483 vd.
- imhal nedeniyle 483-484 vd., 486 vd.
- ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile ilamlı takipte 524
- itfa nedeniyle 483-484 vd., 486 vd.
- itirazdan farkı 483
- süresi 484, 486
- zamanaşımı nedeniyle 485-487

icranın (eski hale) iadesi 488 vd.

icranın yerine getirilmesi harcı 102

idare mahkemesi 69

idari yargı mercileri ilamları 473

İflas
- açılma anı 579
- açılması 579
- açılması harcı 581
- alacağı 603, 609
- alacaklıları 549
- alacaklılar bakımından hukuki sonuçları 611 vd.

-çeşitleri 568 vd.

-dairesi 551

-davası
- - açılması 572
- - bekletici sorun 575
- - depo kararı (bkz. depo kararı)
- - doğrudan doğruya iflas yolunda 588 vd.
- - durması 574
- - feragat 573
- - genel iflas yolunda 572 vd.
- - geri alınması 573
- - görev (bkz. görevli mahkeme)
- - incelenmesi 574

- - - doğrudan doğruya iflas yolunda 588 vd.
- - - ödeme emrine itiraz edilmiş olması halinde 574, 576
- - - ödeme emrine itiraz edilmemiş olması halinde 574, 587
- - - kambiyo senetlerine mahsus iflas yolunda 583 vd.
-- karar (bkz. iflas kararı)
- - niteliği 572
- - reddi 576, 586, 587
- - süresi 573
- - temyiz (bkz. temyiz)
- - vekalet ücreti 580-581
- - yargılama usulü 573 vd.
- - yetkili asliye ticaret mahkemesi 565 vd.

-dışı konkordato (bkz. konkortado)

-giderleri 581
- harçları 580-581
- huku□i sonuçları 597 vd.
- hukuku 548 vd.
- içi konkordato (bkz. konkordato)

-idaresi
- - ceza sorumluluğu 633
- - görevleri 635
  hukuki mahiyeti 633
  iflas dairesinin denetimi altındadır 634
- - iflas masası da denir 599
- - iflas organı 554, 631
- - işlemlerine karşı şikayet 633-634
- - seçilmesi 632
- - şikayet 634
- - ücreti 634

-ilanı 579
- ile duran davalar 608
- ile durmayan davalar 609-61O
- ile faizlerin işlemeye devam etmesi 612 vd.
- kamu hukuku bakımından sonuçları 668 vd.
- kapandıktan sonra yeni mal bulunması 660-661

-kararı 579
- - gerekli yerlere bildirilmesi 579

--ilanı 579
- - kanun yoluna başvurma 579-580
- mahkemesi (bkz ticaret mahkemesi)
- **masası 599 vd. (bkz. aynca Masa)**
- - çıkarılabilecek mal ve haklar 602
- - giren mallar 600 vd.

--giren rehinler 601
- - hacizli malların girmesi 601

--yönetimi 629 vd.
- - iflas idaresi anlamında 599
- - iptal davası açma hakkının girmesi 602
- - memuru (bkz. iflas idaresi)
- - oluşumu 599, 620 vd.
- - terimi 599

-müdürü 551
- müflis bakımından hukuki sonuçları 599 vd.
- müflisin malları hakkında hukuki sonuçlar 599
- müflisin tasarruf yetkisi üzerindeki sonuçları 604 vd.
- organları 550-554
- ödeme emri (bkz. ödeme emri)
- sebebi 554-555
- sonra konkordato (bkz. konkordato)
- sonra yeni hukuk davası açılması 608-609
- takip talebi 570, 583

-talebi
- - ihtiyari 592
- - mecburi (zorunlu} 593
- talebinin geri alınması 573

-tasfiyesi 622 vd.
- tasfiyesinin tatili 626

- teşkilatı 550-554
- vekalet ücreti (bkz. vekalet ücreti)
-yollan 568 vd.
- - doğrudan doğruya iflas yolu **588 vd.**
- - genel iflas yolu 570 vd.
- - kambiyo senetlerine mahsus iflas yolu 583 vd.
- yolu ile adi takip (bkz. genel iflas yolu)

iflasa tabi olan kişiler 557-563
- banka yöneticileri 562
- dernekler 558
- donatma iştiraki 559
- gerçek kişiler 557
- kollektif şirket ortaktan 559
- komandit şirket ortaklan 559
- miras ortaklığı 560-561
- tacirler 557-558
- ticaret şirketleri 558
- ticareti terkedenler 561-562
- tüzel kişiler 558

iflasın kaldınlması **661-664**
- iflasın kapanmasından farkı 661-662

-ilanı 663
-karan 663
-kavram 661
- sebepleri 662
- - alacakların itfa edilmesi 662
- - alacaklılann taleplerini geri almalan 662
- - konkordatonun tasdiki 662
- usulü 662-663

iflasın kapanması 659-661
- iflas tasfiyesinin bitmesi nedeniyle 659
- iflas tasfiyesinin tatili nedeniyle 626
- iflasın kaldırılmasından farkı 661-662
- ilanı 660
- kanun yoluna başvurulması 660
- kavramı 659
- sonra mal bulunması 660-661
- usulü 659-660

İhale
- bedeli 392, 394, 403
- bedelinin ödenmesi 394-395, 403
- bedelinin ödenmemesinin sonuçları 394, 395
- feshi (bkz. ihalenin feshi}

-ile mülkiyet alıcıya geçer 387,403
- ikinci 394, 395
- kesinleşmesi 394, 403, 416, 418, 419,421
- rüçhanlı alacakları karşılama şartı 392,403
- şartları 392, 403
- yapılması 392, 403
- yüzde elli şartı 392, 403

İhalenin feshi 413-421
- hukuki yarar 417
- icra mahkemesinden istenir 413, 416
- ihtiyati tedbir 419
- isteyebilecek kişiler 417
- izalei şüyu satışlarında 413
- kararlarına karşı kanun yolları 77, 84

-sebepleri
- - artırmaya hazırlık dönemindeki usulsüzlükler 414
- - artırmanın yapılmasındaki usulsüzlükler 414-415
- - artırmaya fesat karıştırılmış olması 415
- - alıcının hataya düşürülmüş olması 415-416
- satış bedelinin ödenmemesi halinde (bkz. satış bedelinin ödenmemesi nedeniyle ihalenin iptal edilmesi)
- sonuçları 421

-süresi 416
- şikayet yolu ile 416
- tarafları 417-418

-temyizi 80
- usulü 416-421
- yetkili icra mahkemesi 95, 416
lhkakı hak (bkz. kendiliğinden hak alma)
ihtilaflı mallar (bkz. çekişmeli mallar)
ihtilafsız mallar (bkz. çekişmesiz mallar)
İhtiyari
- iflas talebi 592
- takip arkadaşlığı (bkz. takip arkadaşlığı)
İhtiyati haciz 532-547
- alacak davasında 540, 543, 544, 545
- dilekçesi 534
- dolayı tazminat davası 546
- etkisi 539-540
- giderleri 535, 539
- görevli mahkeme 534
- hacze geçici iştirak 540
-harç 535
- hükümsüz kalması 540, 541, 542, 543,545,546
- icra takibinde 541 vd.
- icrası .536-537
- iflas takibinde 543
- ihtiyati tedbirden farkı 532-533
- ilamlı icrada 545
- itiraz 537-539
- **kararı 534 vd.**
- - içeriği 535
- - itiraz 537-539
- - yerine getirilmesi 536-537
- konkordato mühleti içinde 694
- malların iflas masasına girmesi 602
- muaccel alacaklar için 533
- müeccel alacaklar için 533
- satış isteme süresi işlemez 380
-talebi (dilekçesi) 534
- tamamlayan işlemler 540 vd.
- tazminat davası 546-547
- yetkllI mahkeme 534
-teminat
- - ihtiyati haciz kararı verilmesi için 534-535
- - ihtiyati haczin kaldırılması için 537
- - malların borçluya bırakılması için 537
- sonra yapılacak takipler için yetkllI icra dairesi 153
- tutanağı 536-537
- uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırmada 727
- vadeli alacaklar için 533
- vekalet ücreti 535
ihtiyati tedbir
- ihalenin feshinde 419
- ihtiyati hacizden farkı 532-533
- istihkak davasında 359, 362
- menfi tespit davasında 273, 274
-şikayet 98
- uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırmada 727
ikinci alacaklılar toplanması 647-650
- görevleri 648-649
- iflas organı 554
-ilanı 648
- katılma hakkı olanlar 647-648
- konkordato teklifini görüşmesi 649
- satış kararı vermesi 648-649
-yapılması 647-649
ikinci haciz ihbarnamesi 320, 321, 324
ikrah (korkutma) 192, 241, 271, 272, 279,465
ikrar 230
İl özel idareleri 47, 334, 558
IIAm
- icrası (bkz. ıiamlı icra)
- hacze iştirakte 350
- harcı (bkz. karar ve ıiam harcı)

- kesin hüküm (bkz. kesin hüküm)
- kesinleşmeden icra edilmesi 479 vd.
- mahkeme ilamları 472
- niteliğindeki belgeler 473-475

İlamlı **icra 471-512**
- başlaması 477 vd.
- başvurabilmek için hükmün kesinleşmesi kural olarak şart değildir 479-482
- bir işin yapılmasına veya yapılmamasına dair ilamlar 500-502
- taşınmazların tahliye ve teslimine dair ilamlar 495 vd.
- geri bırakılması (bkz. icranın geri bırakılması)
- iadesi 488-489
- iflasta 589 vd.
- ihtiyati haciz 545
- ilamsız icra ile karşılaştırılması 43-45
- ilamsız icraya ilişkin hükümlerin uygulanması 471
- ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile 523 vd.

-kavramı 43
- konusu paradan başka bir şey olan ilamlar 493 vd.
- taşınır rehninin paraya çevrilmesi yolu ile 523
- taşınır teslimi hakkındaki ilamlar 493-494
- para ve teminat alacakları hakkındaki ilamlar 43, 490-492
- takip yolunun değiştirilmesi 168-169
- yetki 476 vd.

ilamsız haciz yolu (bkz. genel haciz yolu)

İlamsız icra 150 vd.
- çeşitleri 150-151

-genel haciz yolu 159 vd.

-görev 152
- ilamlı icra ile karşılaştırılması 43-45
- ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile ilamsız takip 519-522
- kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip 434-447
- kavramı 44-45, 150
- kiralanan taşınmazların ilamsız icra yolu ile tahliyesi 453-470
- taşınır rehninin paraya çevrilmesi yolu ile ilamsız takip 518 vd.

-yetki 152 vd.

ilamsız tahliye takibi (bkz. kiralanan taşınmazların ilamsız icra yolu ile tahliyesi)

İlan
- adi tasfiyede 627
- açık artırma ile satışta 389 vd., 3
- basit tasfiyede 665
- birinci alacaklılar toplantısı 630
- taşınmaz satışında 396
- gazete ile 390, 397, 557, 561, 579,627,726,729,730
- iflas tasfiyesinin tatili 626
- iflasın açılması 579
- iflasın kaldırılması 663
- iflasın kapanması 660
- ikinci alacaklılar toplantısı 648
- konkordato duruşması 701
- konkordato mühleti 690, 692
- konkordatoda alacaklılar toplantısı 699
- konkordatonun tasdiki veya reddi kararı 702, 703
- sıra cetveli 642, 643

-yolu ile tebligat 119-120, 203

ilave haciz 288,352,423

ilk alacaklılar toplanması (bkz. birinci alacaklılar toplanması)

illiyet bağı 546

İmtiyazlı alacaklar

-icrada 424
- iflasta 620, 621

- konkordatoda 694, 700, 702, 704, 711
imtiyazlı iştirak (bkz. hacze iştirak)
imtiyazsız alacaklar 424, 425, 620, 621,654
imza
- ikrarı 230, 232
- incelemesi 256-257
- inkarı 215, 222, 232, 237, 240, 244,252,253,273,441,444,522
- itiraz (bkz. itiraz)
- takip talebinde 177
- uygulaması (tatbikatı) 256
- uygulamaya elverişli 256
imzası ikrar edilmiş adi senet 230-235
imzası ikrar edilmiş belge 444, 449
imzaya itiraz (bkz. itiraz)
lnfisahi şarta bağlı alacaklar (bozucu koşul) 613, 661
İnkar tazminatı
- alacaklı lehine 218 vd., 442
- asgari haddi 218, 442
- borçlu lehine 442
- haksız fiil alacaklarında 223, 229
- icra mahkemesinde 256
- imza inkarında 222, 258, 442
- istenemeyecek haller 218-224
- itirazın haksız olması şartı 220-224
- itirazın iptali davasında 218-225
- likit alacaklarda 220-223
- miktarı 223-225
- satış akdinde 222
- satış vaadi sözleşmesinden doğan alacaklarda 223
-şartları 218-224
- talep şartı 220
-vekalet ücreti alacağında 223
- borçlunun iyi veya kötüniyetli olması 224
intifa hakkı
- haczi 311, 344
- iflAs masasına girmesi 600
- iptale tAbl olması 676
- istihkak davasında 356
- mükellefiyetler listesinde 399
-satışı 408
ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile ilamlı takip 523-526
ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile ilamsız takip 519-522
ipotek
- alacaklıları 397
- alıcıya geçmesi 398
- akit tablosu 517, 518, 524
- hakkına itiraz 521
- iflas masasına girmesi 600
- iptale tabi tasarruf 676
- iptali davası 522
-kavramı 41
- rüçhanlı 398
-terimi 41
ipotekli borç senedi 398
İptal davası 671-681
- aciz belgesi şartı 429, 678
- açma hakkının iflas masasına geçmesi 602
- açma hakkının isteyen ala□klıya devri 678
- görevli mahkeme 679
-harç 680
- hukuki niteliği 673
- istihkak davasına karşılık dava olarak açılması 362,673
- istihkak davasından farkı 673
- kavramı 671-673
-konusu 674
-sonuçları
- - hacizdeki 680
- - mastaki 680-681
-süresi 679
- tabi tasarruflar 674-677
- - aciz halinde iken yapılan tasarruflar 676
- - hileli tasarruflar 674

- - ivazsız tasarruflar 674-676
- tarafları 678-679
- yargılama usulü 678-680
- yetkili mahkeme 679
irtifak hakkı 300, 332, 356, 397, 398 399,433,472,502
ispat yükü
- borçtan kurtulma davasında 262
- doğrudan doğruya iflasta 593
-- iflas davasında 575
- ihtiyari iflas talebinde 593
- ihtiyati hacizde 538
- iptal davasında 676, 677
- istihkak davasında 364, 370
- istirdat davasında 281
- itirazın kaldırılmasında 247, 262
- menfi tespit davasında 275
- sıra cetveline itiraz davasında 427
isticvap 256
İstihkak davaları
- **hacizde 356-370**
- - açılması 360-362
- - borçlunun da davalı gösterilmesi 362
- - delillerin takdiri 365
- - görevli icra mahkemesi 75, 362
-- hazırlık safhası 357-358
- - ispat yükü 364
- - kanun yoluna başvuru 366
- - karineler 364
- - karşılık dava 362
--konusu 356-357
--konusuz kalması 367
- - malın borçlunun elinde olması halinde 358-367
- - malın borçlu ile birlikte üçüncü kişinin elinde bulunması halinde 369-370
- - malın üçüncü kişinin zilyedliğinde olması halinde 368-369
- - mülkiyeti muhafazada 371
- - mükellefiyetler listesine itirazda 400
- - özel ispat hükümleri 363
- - sonuçlanması 366-367
- - - davanın kabulü 367
- - - davanın reddi 366
- - süresi 360
- - tarafları 362
- - tazminat 367
- - vekalet ücreti 366
- - yargılama usulü 362-366
- **iflasta 636-638**
- - malın masanın elinde olması halinde 636-637
- - - istihkak iddiasının deftere yazılması 638
- - -istihkak iddiasının konusu 636
- - - masadan mal çıkarma 637
- - - süresi 637
- - - yargılama usulü 637
- - - yetkili icra mahkemesi 637
- - malın üçüncü kişinin elinde olması halinde 638
- - - görevli mahkeme 638
- - - taraflar 638
- - - yargılama usulü 638
-. iptal davasından farkı 673
istihkak iddiası
- **hacizde 358-359**
- - alacaklı ve borçluya bildirilmesi 358
- - haciz tutanağına geçirilmesi 358
- - itiraz edilmesi 359
- - süresi 358
- hapis hakkında 468
- **iflasta 636-638**
- - deftere yazılması 623
- - incelenmesi 637, 638
-- mülkiyet 636,640
- - mülkiyetten başka ayni haklar 636,640
Istiktap 256

istinabe
- alacak haczinde gerek yok 291, 319
-hacizde 62, 291
- ihalenin feshi 95, 413
- satışta 95, 383
-şikayet 95
istinaf 77-80, 100, 225, 229, 251, 258,263,366,482,488,524,535, 539,541,553,580,590,633,660, 663,693,703,705,728
istirdat davası 277-281
- açılamayacak olan haller 279, 280
-amacı 281
- görevli mahkeme 280
- ilamlı icrada 484, 485, 486
-ilamsız icrada 277-281
- ispat yükü 281
- kambiyo senetlerine mahsus iflas yolunda 587
-kavramı 277-278
- rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takipte 522
- süresi 278, 280
- şartları 278-280
-yargılama usulü 280-281
- yetkili mahkeme 280
- zamanaşımına uğramış borç için 280,281
İşbölümü 152
işçi alacakları 424, 620-621
iştira {alım) hakkı 356
itfa
- iflasın kaldırılmasında 662
- ilamlı icra takibinin geri bırakılmasında 483-487
- ilamsız icra takibinin iptalinde 265-267
- kambiyo senetlerine mahsus haciz yolunda 443
itibarın yerine gelmesi {iadesi) 669-670
itiraz
- belge ile ispatı mOmkOn olan 242-246
- belgeye baOlanması mOmkOn olmayan 241-242
- **borca 192-193, 442-445, 571**
- - genel haciz yolunda 192-193
- - kambiyo senetlerine mahsus haciz yolunda 442-445
- dilekçe ile 199
- etkisi 201
- gecikmiş {bkz. gecikmiş itiraz)
- geçerlik şartları 195-198
- haciz ihbarnamesine 319 vd.
- haksızlığı 220
- ihtiyati haciz kararına 537-539
- ihtiyati haciz sebeplerine 537
- ile şikayet arasındaki farklar 206-208
-imzaya
- - genel haciz yolunda 191-192
- - kambiyo senetlerine mahsus haciz yolunda 441-442
- - rehnin paraya çevrilmesi yolu ile namsız takipte 522
- iptali {bkz. itirazın iptali davası)
- istihkak iddiasına 359
- kaldırılması {bkz. itirazın kaldırılması)
- kısmi 197-198
- konkordato mühletine 690, 692
- konkordatonun tasdikine 701, 703
- kötüniyetle 224
- müflisin yeni mal iktisap etmediOi hakkında 657
- mükellefiyetler listesine 400
- ödeme emrine (bkz. ödeme emrine itiraz)
- **sebepleri 188-195**
- - ile baOlı olma 193-195, 442
- - senet metninden anlaşılan 195, 248,443
- sıra cetveline 425-427

-sözlü 199
-süresi
- - genel haciz yolunda 200-201
- - genel iflas yolunda 571
- - ilamsız tahliyede 455, 462
kambiyo senetlerine mahsus haciz yolunda 440
- - kambiyo senetlerine mahsus iflas yolunda 584
- - rehnin paraya çevrilmesi yolu ile ilamsız takipte 519, 521
-takasa 615
- tahliye emrine 462-464
-tarihi 199
- vazgeçilmesi 200
- yapılması 198-200, 441
-yetkiye 155-158, 190
İtirazın iptali davası 210-225
- açılması 211-215
- dilekçesi 211
- gecikmiş itirazda 205, 206
- genel haciz yolunda 209, 210-225
-görevli mahkeme 213-214
- kesin hüküm 225
- rehnin paraya çevrilmesi yolu ile ilamsız takipte 522
- sonuçları 216-225
-- davanın kabulü 217-225
--davanın reddi 216
-süresi 214
- yargılama usulü 215-216
- yetkili mahkeme 213
İtirazın kaldırılması 229-264
- banka makbuzu 238
- dava değildir 227
- dilekçesi 246
- gecikmiş itirazda 205
- **geçici (muvakkat) 252-264**
- - genel haciz yolunda 252-264
- - hükümleri 258
- - icra mahkemesi kararı 257-258
- - imzaya itiraz halinde 252, 442
- - talebi 252
- - usulü 254-257
-genel haciz yolunda 226 vd.
-genel iflas yolunda 571
- ilamsız tahliyede 458
- **kesin 229-251**
- - **alacaklının göstermesi gereken belgeler 229-240**
- - - birden fazla belgeye dayanması 234-235
- - - borçlu cari hesap 239
- - - hesap özeti 239
- - - imzası ikrar edilmiş adi senet 230-235
- - - imzası noterlikçe onaylı senet 236-237
- - - kredi kurumları ile ilgili belgeler 238-240
- - - resmi dairelerin veya yetkili makamların verdikleri belgeler 237-238
- - borca itiraz halinde 193, 229 vd.
- - borçlunun itirazını ispat etmesi 240-246
- - **borçlunun göstereceği belgeler 243-245**
- - - adi belge (makbuz) 243-244
- - - imzası noterlikçe onaylı belge (makbuz) 244
- - - resmi dairelerin veya yetkili makamların verdikleri belge veya makbuzlar 244-245
- - genel haciz yolunda 229 vd.
- - gerekli belgeler 229 vd.
- - icra mahkemesi kararı 248-251
- - ilamsız tahliyede 458, 459
- - kavram 226 vd.
- - kredi kullanan taraf 239
- - rehnin paraya çevrilmesi yolu ile ilamsız takipte 519, 522
- - talebi 246
- - usulü 246-248
- - vazgeçilmesi 251

-süresi 227
ivazsız tasarruflar 674-676
iyiniyetle iktisap
- hacizde 300
- ihalenin feshinde 421
- istihkak davalarında 367
Izalei şüyu (paydaşlığın giderilmesi) davası açmak için alacaklıya yetki verilmesi 410-411
Izalei şüyu (paydaşlığın giderilmesi) satışları 404, 413

-K-

Kabul
-davayı 473
- konkordatoyu 683, 685, 686, 699, 700,702
Kalorifer parası (kiraya dahil olması) 457
Kambiyo senetleri 150, 151, 159, 434
Kambiyo senetlerine özgü haciz yolu 151, 159, 434-447
- birden fazla borçlu bulunması 446
- borca itiraz ve incelenmesi 442-445
- genel haciz yoluna ilişkin hükümlerin uygulanması 445
- icra inkar tazminatı 442
- iflas ile durması 606
- imzaya itiraz ve incelenmesi 441-442
- ödeme emri 439-441
- ödeme emrine itiraz ve incelenmesi 441-445
- ödeme emrine şikayet 446
- ödememe protestosu 437, 438, 439
- safhaları (aşamaları) 435
- senedin aslını icra dairesine vermek zorunludur 436
- takip talebi 435-439
Kambiyo senetlerine özgü iflas yolu 583-588
- iflas davası 585-588
- ödeme emri 584-585
- ödeme emrine itiraz 585
- ödeme emrine karşı **şikayet** 585, 587
- takip talebi 583-584
Kamu- düzenine ilişkin haller 182, 227
Kamu düzenine aykırı işlemler 93, 94
Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu 688, 690
Kamu hukuku bakımından iflas çeşitleri 668 vd.
Kamu tüzel kişileri' 154, 260, 274-275,333,334,346,558
Kamulaştırma 94, 415
Kanuna aykırı 87, 187, 206, 301, 303,414,529,572
Kanunda belirtilen terimler 40-41
Kanuni halefiyet (mirasçı) 90, 133, 141,142,595,596
Kanuni (yasal) ifa yeri 153
Kanuni (yasal) temsil 145
Kanuni (yasal) temsilci (mümessil) 145,196,203
Kapıcı parası (kiraya dahil olması) 457
Karar düzeltme
- icra mahkemesi kararları hakkında 84
- icranın iadesinde 482
- icraya etkisi 84, 482
- iflas kararları hakkında 580
- Uamın icrasına etkisi 482
-süresi 84
Karar ve ilAm harcı
- icra mahkemesinde görülen davalarda 103
- iflas davasında 581
- ihtiyati hacizde 534, 535
- iptal davasında 680
- konkordatoda 702
- şikayette 96, 99
Karineler
- iptal davalarında 677, 679

- istihkak davalarında 364, 370
Karşılık dava 362
Kat mülkiyeti 307
Katipler 57, 59
Kefalet sözleşmesi
- banka kefaleti 537
- icra dairesinde 474
Kefil
- icra dairesindeki 474
- iflası 597, 616-617
- temyiz için 474
Kendi iflasını isteme
- ihtiyari 592-593
- mecburi 593
Kendilerinin ve yakınlarının işlerini görme yasağı 67-68
Kendiliğinden hak alma 37
Kendisiyle sözleşme yapma yasağı 68-69
Kesin dağıtma 646-647, 656
Kesin Hüküm
- borçtan kurtulma davasında 262, 263
- icra mahkemesi kararı 75, 249, **258**
- icranın icra mahkemesi tarafından geri bırakılması kararı 487
- iflas davasında 576
- ihalenin feshinde 418
- itirazın iptali davası 216, 225
- itirazın kaldırılması kararı 227, **249**
- menfi tespit davası 271, 321
Kesin kaldırma (bkz. itirazın kaldırılması)
Kesinleşmeden icra edilebilecek ilamlar479
Kesinleştikten sonra icra edilebilecek ilamlar 479-480
Kesin yetki 95,413, 566
Kısmi itiraz 190, 197-198
Kısmi ödeme 66, 436, 439, 451
Kısmi takip 174, 180
Kıymet takdiri 78, 82, 293, 383, 384, 396,400,401,414,469,521,698
Kıymetli evrak 67, 293, 312, 335, 357,387,437,583
Kira
- **akdi (sözleşmesi)**
- - birden fazla kiracı bulunması 147
- - birden fazla kiralayan bulunması 454
- - dışındaki itirazlar 459-460
- - ilamsız tahliyede 453 vd.
- - imzanın inkarı 462, 463
- - imzası ikrar edilmiş 462, 463, 465
- - inkarı 455, 458.
- - itiraz 458-459
- - itirazın kesin kaldırılması belgesi 233
- - noterden onaylı 458, 459, 463
- - noterlikçe düzenlenmiş 459, 463
--sözlü 455
- - taşınmaz satışında 404
- - yazılı 455, 458, 461
- **bedelinin ödenmemesi sebebiyle ilamsız tahliye 453-461**
- - iflasta durması 606-607
- - ödeme emri 455-456
- - ödeme emrine itiraz 456 vd.
- - ödeme emrine itirazın kaldırılması 460-461
- - tahliye 453
- - takip talebi 454-455
- hakkında özel hükümler 453 vd.
- hasılat (bkz. hasılat kirası)
- taşınmazda üçüncü kişinin bulunması 466-467
- **kiracı**
- - birden fazla olması 147
- - haczin bildirilmesi 308
- - rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takibin bildirilmesi 521
- **kiralayan**

- - birden fazla olması 454
--hapis hakkının korunması 468-470
-parası
- - bankaya yatırılması 460
- - icra dairesine ödenmesi 456
- - elektrik parası 457
--faiz 457
- - kalorifer masrafı 457
- - kapıcı parası 457
- - su parası 457
- - tevdi mahalline (yerine) ödenmesi 457
- - yakıt parası 457
- **süresinin bitmesi sebebiyle ilamsız tahliye 461-466**
- - iflasta durmaz 606-607
- - itirazın kaldırılması 463
- - Kiralananın konut ve çatılı işyeri olması 464-466
- - Kiralananın konut ve çatılı işyeri olmaması 461-464
- - tahliye 461 vd.
--tahliye emri 461-462
- - tahliye emrine itiraz 462-464
- - takip talebi 461
--yazılı kira sözleşmesi şartı 461
Kiralanan taşınmazların ilamsız icra yolu ile tahliyesi 453-467
- - kira bedelinin ödenmemesi sebebiyle 459-461
- - kira süresinin bitmesi sebebiyle 461-466
- - kiralanan taşınmazlarda üçüncü kişinin bulunması 466-467
Kişisel durumlara ilişkin davalar 609
Kollektif şirket
- depo kararı verilmesi 597
- doğrudan doğruya iflas 597
-hissesi
--haczi 312
- - satışı 409
- icra emri tebliği 559
- iflas masası 597
- iflasa tabi olması 559-560
- iflası 618
- **ortakları**
- - depo kararı tebliği 559
- - doğrudan doğruya iflası 590
- - iflasa tabi olması 559
- - iflası 618
- - - bir ortağın iflası 618
- - - bir ortağın şirketle aynı zamanda iflası 618
- - - birden fazla ortağın şirketle aynı zamanda iflası 618
Komandit şirket
- doğrudan doğruya iflası 595
-hissesi
--haczi 312
- - satışı 409
- iflasa tabi olması 559-560
- ortakların iflası 559
Komiser (bkz. konkordato komiseri)
Konkordato 682 vd.
- **adi 683, 685-708**
- - alacakları bildirmeye davet 698
- - alacaklılar kurulu 699
- - alacaklılar toplantısı 686, 699-701
- - alacaklılar toplantısına davet 699
- - borçluyu beyana davet 698
- - borçtan birlikte sorumlu olanlar 700-701
- - çekişmeli alacaklar 698, 700, 703
- - defter tutulması 698
--feshi 705
--harç703
- - hükümleri (doğurduğu sonuçlar) 704-705
--ilanı 686
- - incelenmesi 689
- - kabulü için gerekli çoğunluk 700
- - mecburi olması 704

- - müşterek borçlulara ve kefillere etkisi 701
- - ön projesi 688
- - projenin kabulü için çoğunluk 700
- - reddi 690, 692, 693, 695, 703
- - rehinli alacaklılar 694, 695, 698, 700, 706-708
- - rehinli alacaklılarla müzakere 706-708
- - rehinli malların kıymetinin takdiri 698, 700
- - takiplere etkisi 694
- - talebi 687-689
- - tasdiki 701-704
- - teşvik belgeleri 703
- - ticaret mahkemesinin incelemesi 686, 689
- - vergi istisnaları 703
- **denetim raporu 688**
- **dışında yapılan vaatler 705**
- **doğrudan doğruya iflas 704**
- **geçici komiser 686, 689 vd.**
- **gider avansı 687**

-gider avansı tarifesi 687

- **hükümleri (doğurduğu sonuçlar)**
- - adi konkordatoda 704-705
-- iflastan sonra 716-717
- **iflastan sonra 709-712**
- - alacaklılar toplantısı 71O

--feshi 712

- - hükümleri 711
-- incelenmesi 710-711
- - kabulü için gerekli çoğunluk 710
- - komiser yoktur 71O
- - konkordato mühleti yoktur 71O

--reddi 711

- -tasdiki 711
- - **teklifi 709**
- **incelenmesi**
- - adi konkordatoda 701-704
- - iflastan sonra konkordatoda 710-711
- **kabulü için gerekli çoğunluk**
- - adi konkordatoda 700
- - iflastan sonra konkordatoda 710
- **komiseri 689 vd., 696-698**
- - atanması 686, 696
- - - alacakların incelenmesi 698
- - - borçluyu denetlemek 698
- - - defter tutmak 698
- - - ilan ile alacaklıları davet etmek 698
- - rapor vermek 698
- - hukuki durumu 698
- **Malvarlığının terki suretiyle**
- - alacaklılar kurulu 713, 715
- - faaliyet raporu 721
- - geçici pay cetveli 719
- - hukuki işlemlerin iptali 721

--masası 717,718,720

- - paraların paylaştırılması 720
- - paraya çevirme 718-720
-- rehin açığı 719-720
- - sıra cetveli 718

--tasdiki 714, 716-717, 721

- -- sonuçları 716-717
- - tasfiye memuru 714, 715, 716, 717,718,720
--- hukuki durumu 717-718
- - tahsili güç ve ihtilaflı hakların alacaklılara devri 720
- - **zorunlu içeriği 716**
- **mühleti 689, 692**
- - **geçici 689 vd.**
- - - ilanı 690
- - - kabulü 689
- - - kaldırılması 690
- - - reddi 690
- - - sonuçları 691
- - - uzatılması 689, 690
- - **kesin 691 vd.**
- - - ilanı 692

— — — kabulü 692
— — — kaldırılması 692, 693
— — — kanun yolları 692, 693
— — — reddi 692, 693
— — — sonuçları 692-696
— — — uzatılması 692
— ön projesi 688
— feshi
— — adi konkordatoda 705
— — — kısmen 705
— — — tamamen 705
— incelenmesi 689, 701
kaıı.saım 703
paraların paytaşbnlması 720
- paraya çevı'mle 718-720
--- mmaztar718
- -- taşınır rehiNeri 719
-pay VıAti720
- projesi 688
- reddi 690. 692 693, 694, 703
alebi
- - adi «>nkordatoda 687-689
- - iflastan sonra konkordatoda 109
-ta-! etkisi
-- adi kordatoda 694
- - iflastan sonra kon rordatoda 109
-tasd ti
- - adi konkordatoda 701-704
- - iflastan sonra kon·ordatoda 711
- tasd editmemesi
- - adi konkordatoda 703
- - iftAstan sonra konkordatoda 711
-tasd •şartlan
--adikonkordatoda 701-702
- - iftastan sonra konkordatoda 710
Konusu para olmayan alacakların fıftasta) para atacağına çevnlmesi 614-615
Konutta haciz 294-295
Kooperatif
- borca batıktı 590
- rudan doQruya iftAsl 593-595
--haczi 312
--sabşı 10
- iftAsa tAbi olması 558
- iftAsı 593-595
-iftAsta takas 616
-yönetim kurulu 555. 594
Köy
- ihtiyar meclisi Oyesi 669
- orta mallan 334
- muhtan 62, 293. 669
- salma parası 334
Kredi açma sözleşmesi 235. 519, 520.522
Kusur70.71
Kusursuz sorumluluk 546

-L-

lıltid alacaldar 163. 190, 197. 221. 222,223
Limited şirket
- borca batıklık 593
- doğrudan doğruya iflası 593
-hissesi
--haczi 312
--satışı 410-411
- iflasa tabi olması 558
-iflası 595
- iflasta takas 616

-M-

Maaş ve Ocret haczi 329-220
Maddi anlamda kesin hükOm (bkz. kesin hükOm)
Maddi hukuk 38,40,42,43,44,88, 137,144.147, 180,187,189,190, 206,250,262,264,270,275,278, 279,280,298,315,332,365,430,

431,432,450,597,644,657,658, 673,691,706
Mahkeme
- ilamı (bkz. ilam)
- yazı işleri müdürleri 59, 74
Makbuz
- alacaklının birden fazla belgeye dayanması halinde 235
-banka 239
- borçlunun gösterdiği 244
- itirazın kesin kaldırılmasında
-- alacaklının gösterdiği 235,238
- - borçlunun gösterdiği 244
-posta 238
- tahsilat 292
- takip talebi için 179
Mal
- aynından doğan amme (kamu) alacakları 425, 619, 654
- **beyanı 282-286**
- - bulunmayan borçlunun cezalandırılması 284-285
- - genel haciz yolunda 282 vd.
- - gerçeğe aykırı olması 285
- - hapisle tazyik 284
- - ihtarı 285
- - içeriği 283
kambiyo senetlerine mahsus haciz yolunda 440
- - müeyyide (yaptırım) 284-285
- - süresi 251, 283-284
- -ticareti terkedenlerin 561
- haczedilemeyen (bkz. haczedilemeyen mal ve haklar)
- taşınmaz (bkz. taşınmaz)
- iflas masasına giren 599 vd.
-kaçırma 138,283,292,363,534, 577,671,739
- tahmin edilen kıymeti 387
- taşınır (bkz. taşınır)
Masa (bkz. ayrıca: iflas masası)
- mal bulunmaması (bkz. iflas tasfiyesinin tatili)
- alacağı 599
- alacak yazdırması 549, 612, 617, 640,645,658
- alacaklarının tahsili 622
-borcu 599
- katılma harcı 580
- mal çıkartmak 602, 603
- malların muhafazası 624-625
- oluşması 599 vd.
-tabiri 600
- yazdırılmamış alacaklar 658
Masraflar (bkz. giderler)
Mecburi (zorunlu)
-dava arkadaşlığı 610,678
-hakem 473
- iflas talebi 592
- takip arkadaşlığı (bkz. takip arkadaşlığı)
Medeni haklardan istifade (bkz. hak ehliyeti)
Medeni hakları kullanma (bkz. fiil ehliyeti)
Medeniusulhukuku 37,81,87,104, 143,146,154,175,202,229
Memnu (yasak) işler 67-69
Memnuiyet (iş görmekten) 67-68
Menfi tespit davası 271-277
-açamaz 225,264,270,272,487
- alacaklı lehine sonuçlanması 275-276
-amacı 270
- bekletici sorun olması 242, 246, 574
- - borcun ödenmiş olması nedeniyle 271, 487
- borç senedinin geçersizliği nedeniyle 272
- borçlu lehine sonuçlanması 276-277
- borçtan kurtulma davasına dönüşmesi 260
- borçtan kurtulma davasından farkı 259-260

- çeşitleri 272-274
- görevli mahkeme 275
- hatır senedi olması nedeniyle 271
- hukuki yarar 272
- icra mahkemesinde bekletici sorun yapılması 242
- icra takibinden önce açılması **272-273**
- icra takibinden sonra açılması 273-274
- icra takibine etkisi 272 vd.
- ihtiyati tedbir 273, 274, 275, 276, 277
- ilamlı icrada 487
- ipoteğin iptali için 521
- ispat yükü 275
- istirdat davasına dönüşmesi 277
- istirdat davasından farkı 277-278
- itirazın kaldırılmasından sonra 242,259
- itirazın kaldırılmasında bekletici sorun olması 242, 246
-kavramı 271-272
- kiralayanın tahliye hakkı olmadığına ilişkin 463
- niteliği 270
- reddi 275-276
- re'sen (kendiliğinden) tazminata hükmetme şartları 275-276
- sahtelik davası 274, 441
- sebepleri 271-272
- - senedin anlaşmaya aykırı doldurulması nedeniyle 271
- - takas nedeniyle 271
- - zamanaşımı nedeniyle 272
- sonuçları 275-277
- tarafları 275
- tazminata hükmedilmesi 276
- teminat gösterilmesi 273, 274, 276
- üçüncü **kişi** tarafından açılan 320-321
- yargılama usulü 274
- yetkili mahkeme 274

Menfi tespit hükmü 245
Merkezi Takip Sistemi 449
Merkezi Takip Sistemi harcı 450
Mesken haczi 339-341
Mllletveklll 669
Miras
-düşmesi (müflise) 600
-payı
- - cebri idaresi 41O
-- haczi 313-314
- - iflas masasına girmesi 600
--satışı 410-411
- reddedilmiş sayılması 596
- reddi 133, 245
- resmi tasfiye 560, 596
-ortaklı□•
--alacaklı olması 141
-- borçlu olması 142-143
- - **IflAsı 560-561**
Mlrasbırakan
- karşı takip 142
- son yerleşim yeri 596
Alışılmış hediyeler 675
Alışılmış ödeme vasıtaları 676
Mirasçılar
- icra inkar tazminatı 224
- karşı takip yapılması 149
- mecburi takip arkadaşlığı 147
- takip yapmaları 141, 147
MTS (bkz. Merkezi Takip Sistemi)
Muamele merkezi 564
Ayrıntılı bilanço 240, 725
Muhafazasına gerek kalmayan
- mallar 306
- tasfiyesi 306
Muhafaza tedbirleri
- hacizli mallar hakkında 131, 133, 139,308,313,315
- iflasta 551, 566, 574, 577-578, 588,592,622-625,630
Muvakkat (geçici)
-dağıtma (bkz. geçici dağıtma)

- haciz (bkz. geçici haciz)
- kaldırma (bkz. itirazın geçici kaldırılması)
Muvazaa 194, 243, 354, 355, 577, 616,672,674
Muvazaalı tasarruflar 674
Mücerret (soyut) borç ikrarı 233
Müddetler (bkz. süreler)
Müeccel alacaklar
- doğrudan doğruya iflasta 593
- iflasta (muaccel hale gelmesi) 611-612
-takas 615
Müflis 548, 568
-adi 668
- bakımından iflasın sonuçları 599-610
- bono veya poliçe bedelini ödemesi 605
- borçlarının muaccel hale gelmesi 611-612
- cevabı 640-641
- cezalandırılması 669
- dava takip yetkisi 608-609
- dinlenmesi (bildirimi) 640-641
- hileli 669
- itibarının yerine gelmesi (bkz. itibarın yerine gelmesi)
- kefil olduğu borçlar 616
- malları 599 vd.
- masa malları üzerindeki tasarruf yetkisinin kısıtlanması 604-606
-ölümü 560
- sanat ve ticaretinin devamı 631, 635
- sıfatı 144, 554, 597, 660, 662, 663,669,670
- taksiratlı (taksirli) 669
- taraf olduğu davaların durması 608-610
- taraf olduğu takiplerin durması ve düşmesi 606-607
-tasarruf yetkisi 604 vd.
-ücreti 600
- verdiği rehinler 606
- yapılan ödemeler 605-606
-yeni mal edinimi 660-661
- yükümlülükleri 625
Mühür 183, 230
Mükellefiyetler listesi
- hacizde 399-402
- iflasda 653
Mülkiyet
- dışındaki (mülkiyetten başka) haklar 636
- elbirliği halinde (bkz. elbirliği mülkiyeti)
- istihkak iddiası 356, 358 vd. 636, 639,640,641
- karinesi 364, 638
- paylı (bkz. paylı mülkiyet payı)
Mülkiyetin saklı tutulması 371-373
- **hacizde 371-373**
- - alıcının alacaklıları tarafından haciz 371-372
- - satıcı tarafından haciz 373
- - satıcının alacaklıları tarafından haciz 372-373
- iptale tabi tasarruf 674-677
- kaydı ile satış 371
Münhasıran (yalnız) kişiye bağlı haklar 332
Müruruzaman (bkz. zamanaşımı)
Müstevda
- Devlet (icra dairesindeki para ve değerli şeyler için) 67
Müşterek
-borçlu
- - aciz belgesinin etkisi 432
- - aynı zamanda iflas etmeleri 597,617
- - iflasta 597
- - konkordatoda 711
- - ödeme emri tebliği 184
- -takip arkadaşlığı 148, 149
- kefil 711
Müteselsil
- alacaklılar 147

- borçlular 142, 148, 180, 617
- kefil 516

-N-

Nafaka
- boşanma ilamında 479
- haczedilemez 344
- iflasta 609, 620, 621
- ilama bağlı olan 344, 353
- ilama bağlı olmayan 344
- ilamlarının icrası 486
- imtiyazlı (takipsiz) iştirakte 354
-sırası 627
Noter 676
Noter senetleri
- **düzenleme biçimindeki (re'sen düzenlenmiş)**
icranın (icra mahkemesince) geri bırakılmasında 487
--ilam hükmünde 159,236,473
-- ilamlı takip yapılması 477
- - ilamsız tahliye takibinde 465
- - kira sözleşmesi 463, 465
- - tahliye taahhüdü 465
- - zamanaşımı 477, 478
- **imzası onaylı** (**onaylama biçimindeki)**
- - hacze iştirakte 350
- - icra takibinin iptalinde 266
- - icranın (icra mahkemesi tarafından) geri bırakılmasında 487
- - ilamsız tahliye takibinde 459
- - itirazın kesin kaldırılmasında
- - - alacaklının gösterdiği 236-237
- - - borçlunun gösterdiği 244
- - kira sözleşmesi 463, 467
- - tahliye taahhüdü 465

-0-

Olağanüstü zamanaşımı ile iktisap 316,498
Oturma hakkı 332, 356

-Ö-

Ödeme
- alacaklıya 422-423
- borçlu tarafından 65
- emri (bkz. ödeme emri)
- icra dairesi dışında 266 vd.
- icra dairesinde 65
- icra emrinin tebliğinden önce 484-485
- icra emrinin tebliğinden sonra 486-487
- icra takibi sonunda 419,423
- iflasta 655
-kısmi 66
- konkordatoda 682, 685, 695, 701, 704
- ödeme emri kesinleştikten sonra 265 vd.
- satış bedelinin
- -, taşınırlarda 394-395
- - taşınmazlarda 403-404
- taksitle (bkz. taksitle ödeme)
- üçüncü kişi tarafından 65

Ödeme emri
- aciz belgesine dayanan takipte 430,657
- adi ve hasılat (ürün) kiralarında 455-456
- değiştirilen (yeni) takip yolunda 168
- düzenlenmesi 184
- genel haciz yolunda 181 vd.
- genel iflas yolunda 571-572
- ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile ilamsız takipte 521
- itiraz (bkz. itiraz ve ödeme emrine itiraz)
- kambiyo senetlerine mahsus haciz yolunda 439 vd.
- kambiyo senetlerine mahsus iflas yolunda 584-585
- karşı şikayet 182, 184, 187
- kavramı 181-182

- kesinleşmesi 186
- kiralanan taşınmazların ilamsız icra yolu ile tahliyesinde 455
- taşınır rehninin paraya çevrilmesi yolu ile ilamsız takiplerde 518

Ödeme emrine itiraz

- borca (bkz. itiraz-borca)
- gecikmiş (bkz. gecikmiş itiraz)
- genel haciz yolunda 188 vd.

-genel iflas yolunda 571-572

- imzaya (bkz. itiraz-imzaya)
- ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile ilamsız takipte 521
- iptali (bkz. itirazın iptali davası)
- kaldırılması (bkz. itirazın kaldırılması)
- kambiyo senetlerine mahsus haciz yolunda 441 vd.
- kambiyo senetlerine mahsus iflas yolunda 587
- kısmi 197-198
- kiralanan taşınmazların ilamsız icra yolu ile tahliyesinde 456 vd.
- taşınır rehninin paraya çevrilmesi yolu ile ilamsız takipte 518-519

Ödemeleri tatil 555, 589

Ölünceye kadar bakma sözleşmesi 332,339,354,676

Ömür boyu gelir ve ölünceye kadar bakma sözleşmesi gereğince sağlanan gelirler 339

Öncelik şartı {hacze iştirakte) 349

örnekler 741 vd.

Özel konkordato 683

Özel (erteleme) talik halleri 135

özel yetki 153

-P-

Para

-alacaklar 44,45, 150,159,161, 218,219

- başka alacaklar 471, 493
- cezaları 40, 47, 79, 83, 190, 244, 254,255,258,262,263,420,440, 442,444,458,463,464,474,527, 732,733,734,735,736
- haczi 293, 303, 304
- ve teminat alacakları 44, 150, 161,167,175,472,490,493,556
- ve teminat verilmesi hakkındaki ilamların icrası 490 vd.

Paraya çevirme (bkz. satış)

Parmak izi 230

Parmak izli senetler 230-231

Pasifin aktiften fazla olması (Borca Batık Olma) 555, 591, 593, 594, 595,693

Pay cetveli 654-655

Paylaştırma

- icrada 422 vd.
- iflasda 653 vd.
- rehnin paraya çevrilmesinde 527

Paylı mülkiyet payı

- haczi 314-315
- iflas masasına girmesi 600

-satışı 412

Pazarlıkla satış

- acele satış 639
- birinci alacaklılar toplanmasının yetkisi 639
- haciz yolunda 386-387
- icrada 386-387
- iflasta 651, 652, 661
- ikinci alacaklılar toplanmasının yetkisi 651-652
- mülkiyetin (alıcıya) geçmesi 387
- taşınır mallar 386-387
- taşınmazlar 386

Peşin harç ve giderler 102, 263, 290, 477,581,680

Pey (Teklif) Sürme 388, 392, 415, 417,420

Poliçe

- müflisin ödemesi 602, 605

- ödememe protestosu 438
- özel haciz yolu 151, 434 vd.
- özel iflas yolu 150-151, 583 vd.

Posta
- giderleri 103, 113, 171
- idaresi 579
- ücreti (gideri) 171

Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi 111, 185

Protesto 437; 438, 439, 625

PTT (bkz. Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi/posta idaresi)

-R-

Rapor
- iflas idaresinin 659
- konkordato komiserinin 692, 693, 697,698,700,701
- son (bkz. son rapor)

Rehin
- **açığı belgesi 238, 528-530**
- - geçici 349, 528
- - kesin 238, 528 vd.
- **alacaklan 513 vd.**
- - iflasta 619
- - ihalede rüçhanlı 392, 398, 403
- - ihtiyati haciz 532
- - kambiyo senetlerinde 434
- - konkordatoda 694, 695, 698, 699,100, 704, 706 vd.
- □ rüçhanlı 392, 398, 403, 425, 613
- - sırası 425, 619, 620
- için özel takip yolu (bkz. rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip)
- iflasta masaya girmesi 600-601
- taşınmaz 41, 516, 519 vd., 612

-hakkı
- - hacizde 298
- - iflasta 601, 620
- - istihkak davasında 357, 358, 359,367
- ipotek (bkz. ipotek)
- iptale tAbi olması 676
- sahibi üçüncü **kişi** 90, 518, 520, 521,524
- satılması 526-527
- sözleşmesi 521
- taşınır 41, 165, 307, 469, 518-519, 523,537,612,719

-terimi 41
- üçüncü kişilerin verdikleri 518

Rehinli mallar 169, 298, 513, 527, 600,612,619,635,639,651,654, 698, 703, 718 vd.

Rehinli alacaklılarla müzakere ve rehinli borçların yeniden yapılandırılması 706 vd.

Rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip 513-531
- iflasta yapılabileceği hal 601, 607
- ilamlı 523 vd.
- ilamsız 517 vd.
- ipotekler için 519 vd., 523 vd.
-- istisnaları 434-435, 515
- paraya çevirme 526-527
- paylaştırma 527
- satış 526-527
- takip yolunun değiştirilmesi 169

-yapma zorunluluğu 514 vd.
- - istisnaları 515 vd.

Resen düzenlenen noter senetleri (bkz. noter senetleri)

Resmi dairelerin veya yetkili makamların verdikleri belgeler 159, 191, 237-238,244,253,350

Rızai satış 384 vd.

-bedeli 385

Rücuhakkı597,605,616,617

Rüçhan hakkı 385, 469, 540, 600, 619,620,719

Rüçhanlı alacaklar 385, 398, 403, 425,427,528,539-540,613

-$-

Sahtelik davası 192, 237, 240, 253, 274,441
Sanat ve meslek 336
Satış
-acele 627,635,639 vd.
- açık artırma ile (bkz. açık artırma yolu ile satış, ihale)
- adi şirket payının 411-412
- akdi (bkz. satım akdi)
- altın ve gümüş eşyanın 393
- bedelinin ödenmesi 394-395, 403-405
- bedelinin ödenmemesi 395, 404
- - ihalenin feshi satış bedelinin ödenmemesi nedeniyle ihalenin iptal edilmesi 413
-genel haciz yolunda 379 vd.
- hisselerin (payların) 409-412
- icrada 379 vd.
- iflasta 651 vd.
- intifa hakkının 408 vd.
- isteme süresi 380 vd.
- iştirak halinde elbirliği mülkiyeti payının 41O vd.
- konkordatoda 718 vd.
- miras hissesinin 410-411
- müşterek (paylı) mülkiyet payının **412**
- rehnin paraya çevrilmesi yolunda 526-527
- taşınmazların (bkz. taşınmaz satışı ve açık artırma yolu ile satış)
- **sözleşmesi**
- - icra inkar tazminatı 218
- şartnamesi 398-399
- şirket hisselerinin (paylarının) 407, 409-410
- talebi 380 vd.
- vaadi (bkz. taşınmaz satış vaadi)
- ve paylaştırma giderleri 393, 403, 422,527
- yapılma süresi 389, 396
- yetişmemiş mahsullerin 389
Satış bedelinin ödenmemesi nedeniyle ihalenin iptal edilmesi
- **taşınırların satışında 395**
- **taşınmaz satışında 404**
- - bedelin süresinde ödenmemesi 394,404
Savcılar 86
Savunmayı genişletme yasağı 248, 575
Sayıştay ilamları 473
Sebepsiz zenginleşme davası
- borcun itiraz süresi içinde ödenmesi halinde 279
- haciz ihbarnamesinde 321
- icranın iadesinde uygulanmaz 489
- istihkak davasında 360, 361
Semereler 408
Senet
- ile ispat zorunluğu 175, 534
- iptali davası (bkz. menfi tespit davası)
- kambiyo (bkz. bono, çek, poliçe)
-kaybı 244
- metni 194, 195, 248
- metinde tahrifat 194, 198, 252
- metninden anlaşılan itiraz sebepleri 194, 195, 248, 443
- resmi 183,231,350,404,630
- takip talebine eklenmesi 175-176, 437
Sermaye şirketlerinin iflası 593 vd.
Sıfat 144-145
Sıra
- adi alacaklıların 620-621
-cetveli
- - düzenlenmesi
- - - icrada (haciz yolunda) 424-425
- - - iflasta 641 vd.
- - karşı itiraz davası 426-427, 644 vd.

- - kesinleşmesi 426, 645
- konkordatoda 694, 700, 702, 704, 711,718
- malın aynından doğan amme (kamu) alacaklarının 425, 654
- masa alacaklarının 600, 619-620, 655
- rehinli alacakların 619

Son
- hesap (iflasta) 654-655
- rapor (iflasta) 659, 666

Sosyal sigortalar
- emekli maaşı 339, 345

Su parası (kiraya dahil) 457
Sulh 473, 635, 649, 650
Sözleşmenin (akdin) yerine getirileceği (ifa edileceği) yer 153 vd.
Sulh hukuk hakimi (mahkemesi)
- icra mahkemesi sıfatıyla 77
- izalei şüyu (paydaşlığın giderilmesi) satışlarındaki görevi 77, 98, 404,411,413

-tahliye davası 453,454,461,458, 461,463,465
- terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesinde görevi 595

Sükna hakkı (bkz. oturma hakkı) 332,356
Süreler 123-128
-başlaması 125 vd.
- cebri icra organları için konulmuş 124
- çeşitleri 123 vd.

-hesaplanması 125 vd.
- ilgililer için konulmuş 123
- itiraz (bkz. itiraz-süresi)
- kesindir 124
- korunması 179

Süresiz şikayet halleri 93 vd., 110, 137,141,144,146,173,179,182, 187,208,227,291,303,327,334, 346,414,449,516,526,570

–Ş–

Şarta bağlı alacaklar 329, 597, 600, 613
Şikiyet
- alacaklılar toplanması kararlarına karşı 631, 649
- dilekçesi 96

-duruşma 96
-eden 90 vd.
- hakkın yerine getirilmemesi 89
- hakkın sebepsiz sürüncemede bırakılması 89

-harç 96
- icraya etkisi 98
- iflas idaresjnin işlemlerine karşı 633
- iflasta 552, 553, 571, 572
- ihalenin feshi 416
- ihtiyati tedbirde 98
- ile itiraz arasındaki farklar 206 vd.

-istinabede 95
- işlemin hadiseye (somut olaya) uygun olmaması 89
- izalei şüyu (paydaşlığın giderilmesi) satışlarında 98
- kabulü 98 vd.
- kambiyo senetlerine mahsus haciz yolunda 446
- kambiyo senetlerine mahsus iflas yolunda 98, 584-585
- kanun yolları 100
- kanuna aykırılık 88-89

-kavram 87
- konkordato komiserinin işlemlerine karşı 88, 98
- konkordato tasfiye memurlarının işlemlerine karşı 88

-konusu 88
- merci (icra mahkemesi) 87
- mükellefiyetler listesine karşı 400
- olunan 90 vd.

-reddi 99
- ödeme emrine karşı 187

- sebepleri 88 vd.
- sıra cetveline karşı 425-426
- sonuçları 98 vd.
- - işlemin bozulması 99
- - işlemin düzeltilmesi 99-100
- - işlemin yapılmasını emretmek 100
- süresi 92 vd.
- tarafları 90 vd.
- terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesinde 98
- usulü 94 vd.
- yargılama usulü 96
- vekalet ücreti 99
Şirket hissesi (payı)
-haczi 312 vd.
- satışı 409-41O
Şufa (önalım) hakkı 356, 403
Şüyuun (paydaşlığın) satış suretiyle giderilmesi (bkz. izalei şüyu satışları)

-T-

Taahhüt işlemleri 604, 674
Tacir olmadıkları halde iflasa tabi olan kişiler 559 vd.
Tacirler 557-558
- eski 561-562
- hakkındaki hükümlere tabi olan kişiler 558-559
Tahkim 160,219,473,608,635,649
Tahliye
- emri 404, 460, 461-462
- emrine itiraz 462 vd.
-davası 453,454,455,458,463 465,495
- ilamsız icra yolu ile 453 vd.
- - kira bedelinin ödenmemesi nedeniyle 453 vd.
- - kira süresinin bitmesi nedeniyle 461 vd.
- ilamlı icra yolu ile 495 vd.
- kararı 457,460,462
-taahhüdü (yazılı) 464,465,466
-talebi 454, 457, 458, 461
Tahsil harcı 102, 182, 450, 496
Tahsilat makbuzu 292
Takas
- borca itiraz 191, 192, 193, 194, 243,442,459
- icra takibinin (icra mahkemesi tarafından) iptalinde 265
- icra takibinin (icra mahkemesince) geri bırakılmasında 485
-iflasta 597,615 vd.
- itiraz davası (iflasta) 616
- nedeniyle menfi tespit davası 271,275
Takibi şikayete bağlı suç 669, 734, 736,737
Takip
- **arkadaşlığı**
--ihtiyari
- - - alacaklılar arasında 147
---borçlular arasında 143, 147-148
- - mecburi (zorunlu)
- - - alacaklılar arasında 147
---borçlular arasında 147,518, 520
- - - teminat 178
- - ödeme emri 185
- - takip talebinde gösterilmesi 172
- dosyasının işlemden kaldırılması 290
-durması
- - fevkalade hallerde mühlet ve tatilde 135 vd.
- - iflasta 606 vd.
- - konkordato mühleti sırasında 135,691,694
- - ödeme emrine itiraz ile 188, 190,201,208
- - sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasında 139, 727

-düşmesi
- - iflasta 606 vd.
- - konkordatonun tasdiki halinde 711
- ehliyeti 143-144
- ertelenmesi (bkz. takibin ertelenmesi)
- giderleri 103, 177, 179, 182, 274, 296,300,301,320,422,428,571, 577,580,581,611
- iptali (bkz. takibin iptali)

-kısmi 174, 180
- sırasında tarafların değişmesi 148-149

-talebi
- - genel haciz yolunda 170 vd.

---bulunulması 170-171
- - - sonuçları 178 vd.
--- unsurları 171 vd.
- - genel iflas yolunda 570
- - ilamlı icrada 477
- - ilamsız tahliyede 454-455
- - kambiyo senetlerine mahsus haciz yolunda 435 vd.
- - kambiyo senetlerine mahsus iflas yolunda 583-584
- - kiralanan taşınmazların ilamsız icra yolu ile tahliyesinde 454-455
- - rehnin paraya çevrilmesi yolunda 518, 523, 524
- yapma yasağı 606, 694

-yolunun değiştirilmesi 168-169

Takibin (icra mahkemesince) ertelenmesi (taliki) 267-268
- borçluya süre verilmiş olması 267
- hükümleri 268
- şartları 267

-usulü 267

Takibin (icra mahkemesince) iptali 265 vd.
- hükümleri 268
- itfa nedeniyle 265 vd.
- şartları 265-266
- usulü 266-267

Takipli iflas yolları 170, 554, 564, 569,572

Takipli iştirak (bkz. hacze **adi iştirak)**

Takipsiz iflas yolu 564, 569, 572, 588

Takipsiz iştirak (bkz. hacze imtiyazlı iştirak)

Taksiratlı
-iflas 562,668,669,732,739
- müflis 669, 740

Taksitle ödeme 374-378
- hacizden önce 374 vd.
- hacizden sonra 376 vd.

Taliki şart (geciktirici koşul)
- bağlı alacaklar (iflasta) 613-614
- gerçekleşmediği itirazı 194
- mülkiyeti muhafaza 371
- - hacizde 372

Talik (erteleme)
- halleri 133 vd.
- - ağır hastalık 135
- - askerlik 134

--ölüm 133
- - özel haller 135 vd.
- - tutukluluk ve hükümlülük 134
- icra takip işlemi yapılamaması 133
- sürelere etkisi 138-139

Tamamlama haczi 288, 352, 423, 424

Tanık 75, 97, 205, 227, 242, 245, 247,256,257,266,358,365,444, 633,680,737

Tapu sicili
- alıcı adına tescil 403, 404, 419
- haciz şerhi 300,308,315,317
- iflas şerhi 578
- kayıtlı ilgililere ilan örneğinin tebliği 397
- mükellefiyetler listesi 399 vd.
- ticaretin terkedildiğl şerhi 561

Tapusuz taşınmazlar 316

Taraf ehliyeti 141 vd.

Tarafların değişmesi 148-149

Tasarruf
- aciz halinde iken yapılan 676
-batıl 674
- iptale tabi 674 vd.
- iptali (bkz. iptal davaları)
-ivazsız 674 vd.
- işlemleri 299,604,638, 671-672
- muameleleri {bkz. işlemleri)
- muvazaalı 674
- **yetki kısıtlaması**
--hacizde 300,314
- - iflasta 604 vd.
- - konkordatoda 691, 713
Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu 343,562
Tasfiye
- adi (bkz. adi tasfiye)
- basit (bkz. basit tasfiye)
- bilançosu 594
-memuru
- - terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesinde 595
- mirasın resmi tasfiyesi 142, 560, 596
- payının satışı 411-412
- şeklinin belirlenmesi (iflasta) 622 vd.
- tatili (bkz. iflas tasfiyesinin tatili)
- terekenin iflas hükümlerine göre 595
Tashihi karar (bkz. karar düzeltme)
Taşınır (mal)
- açık artırma ile satılması 389 vd.
-haczi
- - borçluda bırakılması 304-305
- - etkisi 297 vd.
- - geçerlik şartı 305
--sıra 303
- - süresi 290
--üçüncü kişilerdeki malların 323 vd.
- - yapılması 291 vd.
- - yediemine teslimi 299, 304, 305,306
- gemi siciline kayıtlı olmayan gemiler 316
- ihalesi 389 vd.
- ihalenin feshi (bkz. ihalenin feshi)
- ilamlı icra (bkz. taşınır teslimi hakkındaki ilamların icrası)
- kıymetli evrak 305, 312
-rehni
- - rehninin paraya çevrilmesi yolu ile ilamlı takip 523
- - rehninin paraya çevrilmesi yolu ile ilamsız takip 518-519
- **satışı 389 vd.**
- - açık artırma ile 389 vd.
- - artırmanın gün ve saati 389-390
- - bedelinin ödenmesi 394-395
- - bedelinin ödenmemesi 394, 395
- - feshi (bkz. ihalenin satış bedelinin ödenmemesi nedeniyle ihale kararının kaldırılması)
- - ihale 389 vd.
-- ikinci artırma 394
--ilanı 390
- - isteme süresi 380 vd.
-- mülkiyetin geçmesi 387,393
- - pazarlıkla 386-387
- - şartları 392
- teslimi hakkındaki ilamların icrası 493-494
- - icra emri 493-494
--iflasta durması 606
- - malın teslimi 493, 494
- - malın değerinin (borçludan) alınması 494
- - takip talebi 493
Taşınmaz
- bulunduğu icra dairesinin yetkisi 476
- davaları 495 vd.

- haczi 307 vd.
- - etkisi 300
- - kiracılara bildirilmesi 308
--sıra 303
- - tapu siciline şerh verilmesi 308
- - yapılması 307 vd.
- haricen satış 162
- ihtiyati haciz 533, 536
- ilamların icrası 495 vd.
- ipoteği karşılığında (bankalarca kredi açılması) 525-526
- istihkak iddiası 357, 627, 635, 636 vd.
- muhammen kıymeti 398, 403
- mükellefiyetler 399 vd.
- olağanüstü zamanaşımı ile iktisabı 316,498
- paraya çevrilmesi (bkz. taşınmaz satışı)
- **satışı**
- - artırma şartnamesi 398-399
- - artırmanın ilanı 397-398
- - artırmaya hazırlık 396 vd.
- - artırmanın yapılması ve ihale 402-403
- - bedelinin ödenmesi 403 vd.
- - bedelinin ödenmemesi 404
- - icrada 396 vd.
-- iflasta 651 vd.
--- açık artırma 651,652 vd.
- - - pazarlık ile 651, 652
- - ikinci artırma 402-403
- - mülkiyetin alıcıya geçmesi 403
- - mükellefiyetler listesi 399 vd.
- **satış vaadi**
- - bedelin geri verilmesi için ilamsız icra takibi 162
- - geçersiz 162
--haczi 317
- - icra inkar tazminatı 223
- - ilamsız icra takibi yapılması 162
--tapu siciline şerh verilmesi 317
- - tescil için alacaklıya **yetki verilmesi** 317
- son imar durumu 399
- **tahliye ve teslIml**
- - ilamlı icrada 495 vd.
- - ılamsız icrada 453 vd.
-terimi 41
- teslimine dair ilam 495
- tescilini dava etme yetkisinin alacaklıya verilmesi 317
Tatil
- adli (bkz. adli tatil)
- günleri 114, 126, 133, 138, 292
-. saatleri 132
- sürelere etkisi 138
Tazminat
- borçtan kurtulma davasında 263, 264
- haciz ihbarnamesine itirazda 322
- icra inkar (bkz. inkar tazminatı)
- icra dairesi görevlisine karşı 69 vd.
- iflas idaresi üyelerine karşı 633
- ihtiyati hacizden dolayı 546-547
- ilamsız takip konusu yapılması 162
- istihkak davasında 366
- itirazın iptali davasında (bkz. inkar tazminatı)
- manevi 44,162,332
- menfi tespit davasında 275-276
Tebligat 110 vd.
- duruşma davetiyesinin 255
-gece vakti yapılması 114, 133
- icra işlerinde 110 vd.
- iflasta 579, 643
-giderleri 103,113,171,196,581
- - ödeme emrine itiraz ederken ödenmesi zorunluluğu yoktur 196
- ilan yolu ile 119-120, 172,203
- kime yapılacağı 114 vd.
-iptali 184
- mevzuatı 110-111

-önemi 110
- resmi tatil günlerinde 114
- suçları 122
-tatil günlerinde 114
- usulü 110 vd.
- usulsüz (bkz. usulsüz tebliğ)
-vekile 117-1118
- yabancı ülkelerde 112-113
Temerrüt faizi
- başladığı gün 174-175
- müeyyide (yaptırım) olması 190
- takip talebinde 174
Teminat
- alacakları 164 vd.
--için ilamsız takip yapılması 165 **vd.**
- - kanundan doğan 165
- - mahkeme kararına dayanan 165
- - sözleşmeden doğan 165
- borçtan kurtulma davasında 261
- icranın durdurulması kararı için **480-481**
- iflasta muhafaza tedbiri için 577, 578
- ihtiyati hacizde 535, 537, 539
- itirazı (ihtiyati hacizde) 537-539
- istihkak davasında 359
- mektubu 166, 235, 274, 392, 398, **424,427**
- menfi tespit davasında 273, 274, 276
- muhafaza tedbirlerinde (iflasta) 577-578
Temsil
-iradi 146
- kanuni (yasal) 145
Temyiz 80 vd.
- ceza işlerine ilişkin kararlar 84-85
-duruşma 83
- edilebilecek kararlar 80
- edilemeyecek kararlar 82
- genel mahkeme kararları 83
- icra işlerinde 77, 80 vd.
- **icraya etkisi**
- - iflasta 580
--ilamlı icrada 479 vd.
- - ilamsız icrada 81, 82
- iflas kararı 580
- iflasın kapanması kararı 660
- ihalenin feshi 416
- incelemesi 80, 82
- istihkak davalarında 359, 360, 366
- itirazın kaldırılması kararı 258
- izalei şüyu (paydaşlığın giderilmesi) satışlarına ilişkin sulh mahkemesi kararları 82
- kefaletnameleri 474
- **konkordatoda**
- - tasdik veya ret kararı 703
- mercii 80
- sınırı 80, 82
- süresi 81, 82
- tahliye kararı 460
- icra mahkemesi kararları 80 vd.
- - ceza işlerine ilişkin 84-85
- - hukuk işlerine ilişkin 80 vd.
Tenzilat konkordatosu 683
Tereke
- iflas hükümlerine göre tasfiyesi 98,595
- - bazı durumlarda 595
--usulü 596
-iflası 560
- karşı takibe devam edilmesi 142
- mevcudunun borcuna yetmemesi 555,596
- temsilcisi 141
Tescil davası
- satış vaadine dayanarak 317
- zilyetlik nedeniyle 317
Teşebbüs 336-337
Tevdi mahalli (yeri) 457
Ticaret

- Bakanlığı 579
- **mahkemesi 552**
- - görevleri 552
- - - iflas davasına bakmak 552, 565,570
- - - iflasın kaldırılması 661
- - - iflasın kapanması 659
- - - itibarın yerine gelmesi 669
- - - konkordatonun feshi 705
- - - konkordatonun tasdiki (veya reddi) 711
- - - sıra cetveline itiraz davası 553,644
- - yetkisi 565-566, 687
-odası 579
- sicili 312, 557, 561, 579, 690

Ticareti terk edenler 561-562
- iflasa tabi olmaları 562
-kısmen 561
- malları üzerindeki tasarruf yetkisinin kısıtlanması 561
- mükellefiyetleri 561

Ticari
-deftener231,624,688, 718,739
- işletme 555, 557, 558, 561, 564, 578,677,687,731
-mallar 677

Tutanak 63
- adi kanuni karine 64
- aleniliği 64
- birinci alacaklılar toplantısında 630
- haciz 295 vd.
- icra işlerinde 63 vd.
- iflas idaresi 635
- ihtiyati haciz 536
- ikinci alacaklılar toplantısında 649
- ilgililerin ve icra müdürünün imzalaması 63
- ispat kuweti (gücü) 64
- konkordato komiseri 697

Türk parası 66, 94, 161, 165, 172, 173,174
Türk Patent ve Marka Kurumu 561

Türkiye
- Bankalar Birliği 561, 579, 690
- Ticaret Sicili Gazetesi 579, 677, 690

Tüzel kişiler
- iflasa tabi olanlar 558
- muamele merkezi 564
- taraf ehliyeti 141

-U-

Usulsüz tebliğ 92, 110, 117, 120-122,185, 203, 208
Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) 55, 63, 96, 171, 199, 246, 254, 282, 283, 289, 290, 291, 382, 387,388,397,449,450,451,452
Uygulamadan örnekler 731 vd.
Uygulamaya elverişli belgeler 256
Uygulamaya elverişli imzalar 132, 254,256,257
Uygun illiyet (nedensellik) bağı 71, 546

Uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırma
- alacaklı sınıfı 723
- ara dönem denetçisi 724, 727
- bağımsız d□:metim kuruluşu 724, 726
- başvurunun tasdiki kararı 727, 728
-feshi 728-729
- finansal analiz raporu 724, 726
-finansman kaynağı 725, 727, 729
- gerekli çoğunluk 725, 727
- görevli organlar 723-724
- proje denetçisi 724, 727, 728, 729
- projeden etkilenen alacaklılar 723,724,725,726,727,728,729, 730
- projenin tadili 728, 729

- projesi 724, 725
- projesinin ihlali 729-730
- tedbirler 726-727
- yönetmelik 724, 728

–O–

Ücret 311, 318, 322, 326, 328, 329, 343 vd.
Ücret haczi (bkz. maaş ve ücret haczi)
Ücret tarifeleri (bkz. Avukatlık Asgari Ücret Tarifeleri)
Üçüncü **kişiler**
- alacakların haczi 318 vd.
- elindeki malların haczi 323 vd.
- istihkak iddiaları 358 vd.
- iptal davasında 671, 673, 674, 675,676,677,678,679
- şikayet hakkı 90-91
- verdikleri rehinler 518, 520, 521, 523,524,526,530

-V-

Vade konkordatosu 683
Vaatler (konkordato dışında) 705
Vakıfların malları 335
Vasi 134,145,224,353,354
Vefa hakkı (geri alım) 356
Vekalet
- sözleşmesi (iflasta) 581-582

-ücreti
- - icra takiplerinde 106 vd.
- - icra inkar tazminatı 223
-- icrada 105 vd.
- - iflas davasında 582
- - iflas takibinde 582
- - iptal davasında 680
- - istihkak davasında 366
- - müvekkil ile vekil arasında 105-106
- - sözleşmesi 105-107
- - şikayette 99
- - takip talebinde 175
- - tarifeleri 108-109
- - icra mahkemesinde 107, 108-109

Vekaletname 64, 146, 172, 200, 289,374,595,619
Vekil
- haciz talebi 289
- olabilecek kişiler 146
- ödeme emrine itirazdan vazgeçme yetkisi 200
- tebligat 117-118
- ücreti (bkz. vekalet ücreti)

Velayet hakkı 145, 508, 512

–Y–

Yabancı
- Devlet aleyhine ilamsız takip 45, 164,167,207
- hakem kararları 473
- mahkeme ilamları 473,480
- para 66, 94, 161

Yakıt parası (kiraya dahil olması) 457
Yarar ve hasarın intikali
- taşınmaz satışında 403
- taşınır satışında 393

Yardımcı icra organları 85-86
Yargı yeri belirlenmesi 76, 158
Yargılama
- **giderleri**
- - iflas davasında 581
- - iptal davalarında 680
- - kesinleşmeden icra edilemeyecek ilamlardaki 479
- - konkordatoda 702
- - sıra cetveline itiraz davasında 645

-usulü

- - alacaklının talebi ile doğrudan doğruya iflasta 592
- - basit (bkz. basit yargılama usulü)
- - borçlunun talebi ile doğrudan doğruya iflasta 593
- - borçtan kurtulma davasında 261-262
- - doğrudan doğruya iflas yolunda 592
- - icra mahkemesinde 76
-- icra takibinin iptalinde 266-267
-- iflas davasında 573 vd.
- - iflasın kaldırılmasında 662-663
- - iflasın kapanmasında 659
- - ihalenin feshinde 415 vd.
- - ihtiyati hacizde 534-535
- - ihtiyati hacizden dolayı tazminat davasında 546-547
--iptal davasında 678 vd.
- - istihkak davalarında 362 vd.
-- istirdat davasında 280-281
- - itibarın yerine getirilmesinde 669-670
- - itirazın iptali davasında 215-216
- - itirazın kesin kaldırılmasında 247 vd.
- - konkordato mühleti verilmesinde 689
- - konkordato mühletine itirazda 690
- - konkordatonun feshi davasında 705
- - konkordatonun tasdikinde 701 vd.
- - menfi tespit davasında 274
- - sermaye şirketlerinin iflasında 594-595
- - sıra cetveline itiraz davasında 644
--şikayette 94 vd.

Yargılamanın iadesi (yenilenmesi)
- icra mahkemesi kararları hakkında 84
- ihalenin feshinde 84, 419
- ıtamın icrasının durdurulması 491, 492, 493-494

Yargıtay
-duruşma 83
- icra ve iflas Dairesi 56, 81
- kararları 54-55

Yazı işleri müdürü 59, 74
Yazılı kira sözleşmesi 233, 404, 455, 458,461,462,463,465,467
Yazılı tahliye taahhüdü 464, 465, 466
Yazılı ücret sözleşmesi 105, 106, 108
Yediemin 65, 78, 107, 165, 296, 299,304,305,306,314,315,369, 536,578
Yemin 75, 227, 242, 245, 247, 257, 365,418,444,633
Yeni mal bulunması (iflas kapandıktan sonra) 660
Yeni mal iktisabı (iflastan sonra) 190,194,210,241,247,626
Yenileme talebi (haciz için) 269, 282, 290
Yerleşim yerinin belli olmaması 114, 116
Yetişmemiş mahsullerin haczi 309-310

Yetki
- borçtan kurtulma davası 260
- taşınmazın bulunduğu yer icra dairesi 476, 520
- hacizde 290-291
- **icra dairesi**
- - iflasta 564-565
- - ilamlı icrada 476
- - ilamsız icrada 152 vd.
- - kambiyo senetlerine mahsus haciz yolunda 435

- - rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takipte 520
- icra mahkemesi 158
- iflas dairesi 566-567
- ihtiyati hacizde 534
- ihtiyati hacizden dolayı tazminat davasında 546
- ilamlı icrada 476
- ilamsız icrada 152 vd.
- iptal davalarında 679
- istirdat davasında 281
- istihkak davasında 362

-itirazı
- - alacaklının kabul etmesi 155
- - borca itiraz 192
- - icra takibinde 155 vd.
- - ihtiyati hacizde 537
-- kaldırılması 156-157
- kambiyo senetlerine mahsus haciz yolunda 425-436
- kamu düzenine ilişkin değildir 153
- kesin 95, 153,413, 566
- menfi tespit davasında 274
- sıra cetveline itiraz davasında **426,644**
- sözleşmesi 154-155
- şikayette 95
- ticaret mahkemesi 565-566, 573

Yetkisizlik kararı 95, 155,416
Yürütmenin durdurulması (ilamlı icrada) 480, 481
Yüzde
- elli şartı (satışta) 392, 394, 403, 527

– Z –

Zabıta (kolluk) memurları 116, 117, 469
Zabıt katibi 59
Zamanaşımı
- aciz belgesinde 429,431
- borca itiraz 189, 191, 192, 194, 207
- durması 486
- düzenleme biçimindeki noter senetlerinde 477-478
- genel haciz yolunda 176, 178, 180, 189, **242-243**
- icranın (icra mahkemesince) geri bırakılması 483 vd.
- ilamlarda 477, 485
- itirazı 181, 192, 194
- kambiyo senetlerine mahsus haciz yolunda 440, 442, 443, 444
- taşınmaz rehni ile temin edilmiş alacaklarda 521
- **kesilmesi**
- - ispatı 243, 269

--takip talebi ile 180,269
- nedeniyle istirdat davası 280
- nedeniyle menfi tespit davası 272
- senet metninden anlaşılan itiraz sebebi 195, 248
- takibin (icra mahkemesince) iptali 268-269
- takip konusu alacak hakkında 180,443-444
- taşınır rehni ile temin edilmiş alacaklarda 519

Zarar 224, 285
Zarar verme kastı 136, 476, 527, 676,677,679